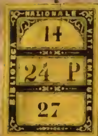
H.S. 40

R. P. FRANCISCI

PELLIZZARII

E Societate IESV.

TRACTATIO DE MONIALIBVS.

TRACTATIO
DE MONIALIBVS,

In qua resoluuntur

Omnes ferè Quæstiones (& ex his plurimæ adhuc non tractatæ) quæ de ijs excitari solent in communi, & in particulari.

NIMIRVM

De Receptione, Nouitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Professione, Velis, Consecratione, Votis Religiosis, Clausura, Obligationibus, Prohibitionibus, Pœnis, Priuilegijs, ac Gubernatione quo ad earum Prælatos, Abbatissas, & Confessarios ordinarios, ac extraordinarios.

ACCESSIT FORMVLARIVM LICENTIARVM, Quarum vsus in Monialium gubernatione solet esse frequentior.

AVTHORE

P. FRANCISCO PELLIZZARIO

PLACENTINO

E Societate IESV, Theologiæ moralis Lectore.

VENETIIS, M.DC.LXXXX.

Apud Paulum Balleonium.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

TYPOGRAPHVS AD LECTOREM.

TRactationem de Monialibus à R.P. Francisco Pellizzario è Societate Iesu conscriptam, & anno 1644. *Bononiæ, Venetijs verò anno* 1646. *meis typis, alibiq; pluries editam, communiq; Doctorum virorum approbatione, ac plausu exceptam, ab ipsomet Authore recognitam, à multis mendis castigatam & non paucis, ijsq; admodum vtilibus auctam Additionibus recudo, amicissime Lector; ne in Literaria Republica desideretur Liber adeo probatus, vtilis, ac necessarius: quod omninò contingeret, cùm penè omnia exempla prima, secundæ cæterarumque editionum iam fuerint distracta, & per vniuersam Italiam mira celeritate disseminata. Tractationem hanc quicumque viderunt, & attentius lectitarunt: illam susceperunt, approbarunt, & summoperè comendarunt; nec immeritò: cùm in ea breuiter, clarè, ac solidè proponantur, & soluantur omnes ferè quæstiones, quæ à Doctoribus proponi solent de Monialibus: additis plurimis alijs, ijsq; difficillimis quæstionibus, quas alij Authores non solùm non examinarunt, sed ne attigerunt quidem: vt proinde Tractationem hanc alij auream, ac eruditissimam appellauerint; alij numeris omnibus absolutissimam; alij Monialium Prælatis, ac Confessarijs perutilem, ac necessariam; alij doctrina, & curiositate plenissimam. Testis Eminentiss. Cardinalis de Lugo inter Doctores nostræ ætatis nulli secundus; qui in Literis ad Authorem scriptis sic habet: Tractationis de Monialibus à R.V. editæ exemplum ad me transmissum singulari animi mei sensu perlegi: quippè quæ omninò respondit expectationi à me iamdudum conceptæ de nobilissimo V. R. ingenio. Gratulor vestram Reuerentiam ad commune bonum promulgasse opus publico plausu e xcipiendum non modò ob elegantiam, quæ in eo elucet, sed etiam ob vtilitatem, quæ ex eius argumento Literaria Reipublicæ obueniet. Certum habeat V. R. Tractationem hanc me magna in æstimatione habiturum: gratias denique quas debeo, ago; meque ex animo vestræ Reuerentiæ commendo. Testis Illustriss. ac Reuerendiss. D. Alexander Scappius zelantissimus Ecclesiæ Placentinæ Episcopus, qui plura statuta Synodi ab ipso habita anno* 1646. *Firmauit ex doctrina in hac Tractatione data. Testis Reuerendiss. D. Io. Baptista Ciarlinus fælicis recordationis vir ingenio, doctrina, prudentia, ac probitate conspicuus, celebrisq; ob egregios codices ab ipso editos, qui tomo* 2. *controuersiarum forensium iudicialium cap.*194. *n.*39. *loquens de hac Tractatione formalia hac verba habet; & post Sanchez dixit pulchrè doctissimus P. Franciscus Pellizzarius in tract. de Monialibus. Testis R.P. Diana ob suos codices toties editos Orbi celeberrimus, qui per literas de transmisso ad ipsum exemplo Tractationis huius gratias agens Authori, ad eum his verbis ex Italico sermone in Latinum fideliter conuersis sic rescripsit: Pulcherrimum Tractatum de Monialibus à R. V. conscriptum accepi, illum perlegi summa animi mei voluptate, reperique multa doctrina, & curiositate refertum. Legi prætereà indicem Manualis Regularium* (qui inserebatur in præfatione præsentis Tractationis) *& cùm Manuale contineat materias tum ex se ipsis, tum ratione dispositionis, qua eæ explicantur, publica luce dignas: suadeo, vt R. V. quàm primum illud in lucem edat; animo præsagiens id cessurum in non vulgarem R. V. commendationem, ac laudem. Testis Admodum R. P. Magister Hieronymus Allè Congregationis S. Hieronymi dè Fessulis Concionator insignis, olim Vicarius Generalis sui Ordinis, & modò Lector publicus sacrarum Literarum in Bononiensi Accademia; qui, vbi hanc tractationem perlegit, eam sic probauit, vt non solùm eruditissimam, & auream sæpius appellauerit;*

sed

sed praetereà ex Latino in Italicum sermonem traductam in breue compendium redegerit, & Bononiæ ad commune Monialium beneficium ediderit. Testis R. P. Franciscus Bordonus Tertij Ordinis S. Francisci Religiosus vir admodum doctus, & in materijs Regularium versatissimus (vt constat ex eruditis codicibus ab eo hactenus editis: qui in suis miscellaneis nouissimè impressis decis. 31. de hac Tractatione loquens hac habet. P. Franciscus Pellizzarius Societatis Iesu vir in moralibus eruditus, vt testatur eius opus de Monialibus; cùm aliàs decis. 21. tractationem hanc doctam appellet. Testis denique R. D. Franciscus Venerus Ferrariensis Sacerdos, qui item è Latino in Italicum sermonem fideliter ferè ad verbum ea huius Tractationis capita conuertit, in quibus agitur de tribus Votis Religiosis, de Clausura Monialium, ac earum præcipuis Obligationibus; eamque sic conuersam Ferrariæ anno 1646. typis euulgauit, vt sic ea proximiùs, & faciliùs deseruire posset Monialibus alias latini sermonis plerumque imperitis.

Ordo tractationis est is, quem indicat Author in eius inscriptione: plures quæstiones hic omittit, quæ fieri possent de Monialibus, quia in proprijs Tractatibus opportuniùs tractandæ sunt: aliquas è contra interdum inserit minus proprias Monialium; vt qui curam gerunt illarum, magis in promptu habeant, quæcumque faciunt ad earum gubernationem: aliquas item quæstiones in vno loco expositas proponit etiam alijs in locis, sed remissiuè: nec inutiliter, cùm spectent ad varia capita, & aliàs valde conferat, quòd simul colligantur in vnoquoque capite quæcumque ad illud spectant (v.g. omnes prohibitiones, omnes pœnæ, &c.) ratio styli est, quæ vsitatur in scholis, & quæ facit ad faciliorem intelligentiam, eorum, quæ tractantur: non supponit quæ asserit; sed plerumque confirmat auctoritate Doctorum (si qui occurrunt) & rationibus, & Constitutionibus Pontificijs, & Concilijs, & iure tàm canonico, quàm ciuili; prout fert conditio rerum, quæ tractantur: quin & aliqua hic supponit, quæ in alijs tractationibus Manualis ab ipso editi latè probantur: in referendis Doctoribus non multum moratur, studens breuitati: paucos recenset, eosque grauiores; interdum tamen & iuniores; quippe qui plures quæstiones tractarunt, quas antiqui Doctores omninò intactas reliquerunt, & aliàs suam promerentur laudem; plures, & graues difficultates à nullo alio (quod viderit) discussas resoluit; adhibita non rarò doctorum virorum consultatione; in opinionibus eligendis memor efflati illius celeberrimi Medio tutissimus ibis, *sicut abstinet à nimis rigidis, sic & à nimis laxis, plerumque tamen propendens in benigiorem partem, iuxta illud.* In dubijs benigniora præferenda sunt l. semper ff. de regul. iur. *in resoluendis quæstionibus sic studet breuitati, vt quàm maximè nitatur vitare obscuritatem. Illud demum in hac Tractatione conscribenda intendit, vt bono spirituali Monialium, directioni eorum, qui illis deputantur in Confessarios, ac publicæ vtilitati consuleret; an autem id verè assecutus sit, aliorum sit indicium, & hinc colligatur, quòd paucorum annorum spatio pluries fuit edita. Superest, Amice Lector, vt præsentem huius tractationis editionem beneuolo excipias animo, sicut alios excepisti. Vale; eamque ad tuam vtilitatem feliciter euolue.*

I N-

INDEX

CAPITVM, SECTIONVM, AC SVBSECTIONVM,

Quæ continentur in præsenti Tractatione de Monialibus.

TRA-

TRACTATIO DE MONIALIBVS

Ratio Dicendorum.

AD complementum Manualis Regularium, quod à nobis conscriptum est, & primò editum fuit Venetijs; par erat, vt præsentem institueremus Tractationem de Monialibus; cum præter ea, quæ in dicto Manuali à nobis explicantur tam de statu religioso in communi, quàm in particulari, & sunt communia Religiosis vtriusque sexus; plurima de Monialibus in specie occurrant, quæ maximam habent difficultatem, & aliàs non possunt resolui ex doctrinis generalibus, vt quotidiana ostendit experientia. Tractationem diuidemus in 10. capita: in quorum 1. agemus de statu religioso Monialium in genere: in 2. de earum receptione ad Nouitiatum, ipso Nouitiatu, ac bonorum renuntiatione: in 3. de professione religiosa, dote soluenda monasterio, velo professionis, ac consecratione: in 4. de votis substantialibus religionis: in 5. de clausura, ad quam tenentur: in 6. de alijs earum obligationibus: in 7. de prohibitionibus: in 8. de pœnis: in 9. de priuilegijs: in 10. de earum gubernatione: demùm proponemus Formularium Licentiarum, quæ in Monialium gubernatione solent concedi.

CAPVT I.

De statu religioso Monialium in genere.

1 *VNde deducatur nomen Monialis.*
2 *Qualis origo Monialium.*
3 *Qualis Monialium institutio ab initio.*
4 *In quo consistat essentia status religiosi illarum.*
5 *Debent militare sub certa aliqua regula.*
6 *Qualis varietas, & distinctio inter Moniales.*
7 *Aliquo modo distinguuntur in clericales, & laicales.*
8 *Moniales Choristæ transferri possunt ad statũ Monialium Conuersarum, & è contra.*
9 *Moniales Tertiariæ quæ: votum Castitatis earum nequit commutari à potente commutare votum Castitatis.*
10 *Moniales communiter profitentur vitam contemplatiuam.*
11 *Quo tempore status Monialium fuerit primò approbatus.*
12 *Clausura non est de essentia Monialium.*
13 *Status Monialium decorus Ecclesiæ, & vtilis ipsis Monialibus.*
14 *Puellæ allici possunt ad statum religiosum Monialium.*
15 *Dari potest Ordo Monialium, quæ sint Religiosæ sine Professione solemni.*

QVÆRES I. Vnde deducatur nomen Monialis, seu Monachæ.

1 ℞. Deduci à verbo græco *μονάζειν* quod est in solitudine viuere; vnde & deductum est nomen Monachi, notat autem *Tambur. de iur. abbatiss. d. 7. quæst. 1. n. 1.* Moniales alijs item nominibus vocari à scriptoribus sacris; nimirum Sanctimoniales, Nonnas, Nonnones, Nunnas, Nunnanes, Deo consecratas, seu dicatas, velatas Christi sponsas, Dominicas, Castimoniales, sacræ perpetuæ continentiæ sectatrices.

QVÆRES II. Qualis fuerit origo status religiosi Monialium.

2 ℞. Eas, propriè loquendo, in lege euangelica traxisse originem ex Institutoribus Religionum: quorum saltèm aliqui simul cum regula Religiosorum virorum instituerunt etiam Monialium regulam, vt notat Suar. *tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. cap. 10. num.* 11. de SS Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco; addens, quod licet de alijs Ordinibus, tam Monachorum, quàm Mendicantium non ita certò constet, quo tempore cæperint habere Monasteria fœminarum sibi subiecta, aut suam regulam profitentia; probabile tamen est in ijs incæpisse simul monasteria virorum, ac fœminarum. Quin etiam in ipsa lege veteri status religiosus Monialium fuit adumbratus, tum in mulieribus ad ostium tabernaculi excubantibus *Exodi* 38. tum in virginibus extra templi Salomonici loca degentibus in illius conclauibus, Deumque, ibi assiduè colentibus 2. *Machab.* 3. tum in Iuditha, quæ cum esset vidua, modesta veste induta, suumque corpus cilicio, ac inedia affligens in precatorio suæ domus tabernaculo cum puellis suis (quas virgines fuisse probabile est) clausa morabatur, Deumque timens sacris precibus, & rerum diuinarum meditationi vacabat: tum in Anna vidua, sanctitate, ac vaticinandi dono illustrissima, & à Cyrillo Hierosolym. *Cathech.* 10. nomine Monialis religiosissimæ vocata; quæ in templi conclauibus cum virginibus, ac viduis Deo inseruientibus, secundùm aliquos habitauit; id colligentes ex *Luca* 2. tum maximæ in B. V. M. quę tertiò ætatis anno fuit in templo præsentata, ibique Deo seruiens toto mentis affectu, vsque ad annos nubiles mansit cum alijs virginibus ibi degentibus, omnium virtutum forma effecta.

3 Notat autem *Suar. num.* 3. incertum esse, qualis fuerit institutio, ac professio huiusmodi virginum Deo dicatarum ab initio, etiam in lege Euangelica; num scilicet ex se adstrinxerit omnibus votis substantialibus religionis, an solo voto castitatis (sicut modo fit à multis) num seruarent talem statum in Monasterijs, vel in priuatis domibus, quem habitum deferrent, & qua viuendi forma vterentur; dicitque probabile esse varios fuisse modos talis status, & quidem non solum in diuersis temporibus, aut locis, sed etiam in ijsdem; sicuti nunc de facto sunt in Ecclesia.

QVÆRES III. In quo consistat essentia status religiosi Monialium.

4 ℞. Consistere in tribus votis substantialibus religionis, paupertatis scilicet, castitatis, ac obedientiæ: patetq; ex eo quod status religiosus est vnus, ac idem, tam in viris religiosis, quàm in Monialibus, quantum patitur conditio sexus illarum; cum ergo status religiosus consistat in tribus votis substantialibus religionis, in ijs consistet & status religiosus Monialium. Verum tamen est ad essentiam huius, aut illius Ordinis spectare etiam quodlibet aliud votum, quod iuxta leges proprij Instituti solemniter emittatur: idque tam respectu Monialium, quàm respectu virorum regularium.

QVÆRES IV. An sit de substantia status religiosi Monialium, vt amplectantur aliquam ex Regulis approbatis à Sede Apostolica; vel certè ratio, & modus viuendi, quem illæ obseruant in hac, aut illa Congregatione, specialiter approbetur à Papa.

5 ℞. Esse, & consequenter alterum ex his necessariò requiri, ita Suar. *sup. num.* 10. hinc inferens, quod si quis velit erigere monasterium Monialium, & non sub aliqua regula approbata, nisi ratio viuendi in eo seruanda specialiter approbetur à Papa, tale monasterium erit quidem Congregatio honesta mulierum, non tamen

vera

vera Religio, seu religiosa professio iuxta, *cap.vn.de rel.domib.in 6.* cum notatis ibi per *Io. Andr.& Panor. 1.p.consil.cons.55.* probatur autem responsio, quia quod statutum est in *cap.vlt.de rel.domib.& c.vn.eod.tit.in 6.* vt nulla religio instituatur, nisi sub regula approbata à Sede Apostolica, seruari debet etiam in monasterijs Monialium: priusque fuerat statutum ab *Innoc.II.in c.perniciosum 18.q.2.* vbi statuit, abolendam esse detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quæ, licèt non profiteantur regulam aliquam approbatam, nihilominus Sanctimoniales vocari volunt; sicq; in *c.indemnitatibus §.supradicta de elect.in 6.* in hoc sensu videtur supponi Moniales, quæ verè sunt religiosæ, debere viuere sub aliqua religione approbata: siquidem nulla extat regula à Sede Apostolica pro solis Monialibus, vel pro illis principaliter approbata; ideoque necesse est, vt profiteantur secundùm aliquam ex regulis approbatis religiosorum, siue postea sint subiectæ ipsis Monachis, siue Episcopis; sicut enim Monachi erant subiecti Episcopis, non obstante professione suæ regulæ, ita & nunc esse possunt monasteria Monialium sic *Suar.sup.n.9.* & cum illo *Tamb.sup.D.13.q.1.n.3.& 4.*

QVÆRES V. An, & qualis varietas, ac distinctio reperiatur in Monialibus.

6 ℞. Quod quamuis in illis non habeat locum distinctio religionis in religionem laicorum, & clericolum: cum hoc posterius membrum in ipsis reperiri non possit; id tamen non facit, quin aliqua varietas inueniri possit in Monialium Institutis cum aliqua proportione ad religiones virorum. Nam aliquæ propriè sunt Ordinis Monachalis, vtpotè profitentes regulam S. Benedicti sub proprio nomine, & accommodato habitu: aliæ sunt Ordinis Mendicantis, quæ profitentur regulam alicuius ex Ordinibus Mendicantibus: aliæ sunt veluti Canonichissæ, quæ viuunt sub regula S. Augustini, & fortasse peculiari modo imitantur assistentiam in choro, & curam circa obsequium, & ministeria diuina: aliæ denique sunt Ordinis militaris, quæ degunt sub regula alicuius Ordinis militaris cum insignibus, & habitu illius (etsi aliàs finis Ordinis militaris videatur omninò repugnare sexui fœmineo.) Vnde notandum est, adhoc vt Moniales possint dici huius, aut illius Ordinis, non esse opus, quod in omnibus assimilari possint viris dicti Ordinis; sed sufficere, quod profiteantur regulam illius, ac obedientiam; vtantur eius habitu, ac insignibus, imitentur eius mores, seu constitutiones: quod benè aduertit *Suar. sup.num.8.*

7 Addo, quod, licèt inter Moniales non adsit distinctio laicalium, & clericalium (sicut paulò ante diximus) talis tamen distinctio inter eas reperitur æquiualenter: quatenus aliquæ illarum admittuntur tanquam choristæ (nimirum vt vacent choro) & recipiunt in professionem velum nigrum: aliæ admittuntur solùm, vt vacent ministerijs temporalibus Monasterij, & communiter vocantur Conuersæ, quas proinde possemus vocare simpliciter laicas, ad differentiam Monialium, quæ vacant choro, & dicuntur choristæ. Quod autem diximus Moniales choristas in professione velum nigrum recipere: audeo non procedere vniuersaliter, quoad Moniales tertij Ordinis Minorum S.Francisci: siquidem harum aliquæ hodie recipiunt velum nigrum, aliæ album, aliæ vtrumque; vt ad me rescripsit P.Bordonus dicti Ordinis olim Prouincialis.

Vtrùm verò Monialis addicta choro transferri possit ad statum Monialium conuersarum (vt vocant) & è contra.

8 ℞. Posse; nisi quoad translationem Monialis conuersæ ad statum Monialium choro addictarum obstet decretum Sacræ Congregationis iussu Clementis VIII. editum 19. Maij 1603. super receptione, & educatione nouitiarum, quod ita habet: *Sed qui ad conuersorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.* Ratio assertionis est, quod per talem translationem non variatur status substantialis religionis, sed solùm accidentaliter; cum Moniales laicæ, seu conuersæ, & Moniales vacantes choro adstringantur ijsdem votis substantialibus, immò & ijdem obligationibus, exce-

pra obligatione recitandi horas canonicas, ad quam tenentur solum Moniales vacantes choro. Quæ exceptio procederet etiam de Moniali chorista, quæ fortè transferretur ad statum conuersarum; vt benè aduertit *Sanchez l.6.mor.c.7.n.*80. monens hic sequi, Prælatum regularem posse Religiosum eximere ab onere recitandi diuinum Officium, non directè & per se, sed per accidens; remouendo religiosum subditum à statu religiosorum Choro vacantium.

9 Præterea inter Moniales enumerantur etiam Tertiariæ; quarum aliæ emittunt tria vota substantialia religionis sub proprio Prælato, ac propria regula, & viuunt in congregatione, suntq; verè, ac propriè religiosæ: aliæ verò viuunt extra congregationem in suis domibus, & non faciunt tria vota essentialia; & hæ non sunt verè religiosæ, ideoque non gaudent priuilegijs Monialium, nisi eo modo, quo dicemus *cap.9.* sub finem. Illud autem hic obiter moneo votum castitatis simplex, quod emittunt Tertiariæ, non posse commutari ab hebente priuilegium commutandi votum simplex castitatis, idque ob doctrinam *Suarez tom.4. de relig. tract.8. l.2.cap.12.num.3.* nimirum vota status, quæ scilicet fiunt ex vi peculiaris alicuius Instituti, non cadere sub generali facultate commutandi similia vota iuxta regulam iuris. *Non cadunt sub generali concessione; specialem rationem habent, & difficultatem*, ideoque verosimiliter in specie non concederentur: constat autem votum Castitatis, quod faciunt Tertiariæ, esse votum status: quippe quod fit ex speciali Instituto Ordinis Tertiarij. Quod item procedit de quocunque alio voto, quod fiat in aliquo Ordine à Monialibus Tertiarijs ex peculiari Instituto.

QVÆRES VI. Quod genus vitæ profiteantur Moniales, actiuæne, an contemplatiuæ, aut mixtæ.

10 ℞. Regulariter profiteri vitam contemplatiuam, & monasticam; ideòque ferè omnes Moniales in proprio gradu Monachorum contineri (vnde fortasse communiter vocantur Monachæ) ita *Suar.* in terminis *num.7.* & patet, quia certum est vitam mixtam ex contemplatione & actione spirituali versante in ministerijs erga proximos non habere locum in religionibus fœminarum; cum fœminæ non solùm sint incapaces ordinum, sed etiam docendi munus ipsis denegetur iuxta 1. *Cor.* 14. vbi dicitur: *Mulieri docere non permitto*: & meritò; siquidem (vt ingeniosè adnotauit Chrysost. *in cathena ibi) Semel docuit, & cuncta peruertit*; si quid verò actionis participant, ordinariè solum est quoad laborem manuum, quæ operatio etiam proprijs Monachis viris, & præsertim contemplatiuis communis fuit, & est moraliter necessaria hominibus aliqua corporis exercitatione indigentibus: præterquam quod aliud actionis genus consistens in vsu operum misericordiæ corporalis, est minus accommodatum religioni fœminarum, sicq; regulariter minùs decet illud assumi ab ijs, vt proprium finem; licet alioquin dicta opera commodè exerceri possint à fœminis iuxta illud *1.Cor.5. Vidua eligatur in operibus bonis testimonium habens*: & infrà: *Si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, &c.* obstat quippe obligatio clausuræ, per quam Moniales prohibentur exire extra claustrum ad exercenda dicta opera: quod tamen esset omninò necessarium. Si ergo vita, quam Moniales profitentur, non potest esse actiua, neque mixta; sequitur necessariò illam esse contemplatiuam, vt iam nos diximus.

QVÆRES VII. Quo tempore in Ecclesia primò inductus, & legitimè approbatus fuerit status religiosus Monialium.

11 ℞. Quod, cum idem sit iudicium de origine, & antiquitate religionum Monialium tam in generali, quàm in particulari; quod de religionibus virorum, proportione seruata, vt innuimus *quæst.2.* consequenter sustinendum est religiosum statum Monialium exortum fuisse simul cum statu religioso virorum; sicque eodem tempore fuisse vtrumque institutum, & approbatum: simulque cum singulis ferè Monachorum Auctoribus, Virginum etiam Conuentus incæpisse, vt ostendit *Suar. sup. num.*11. de SS. Pachomio, Basilio, Augustino, Dominico, & Francisco;

ſco; addens veriſimile eſſe, quod idem etiam in alijs religionibus ſeruatum ſit; & quidem ita, vt ſub eodem Ordine virorum varia Monialium Inſtituta proceſſerint: vt videre eſt in religione Fratrum Minorum, cui præter religionem S. Claræ ſubijcitur item religio Conceptionis diuerſam regulam profitens.

QVÆRES VIII. An ſit de intrinſeca ratione ſtatus religioſi Monialium, quod eæ teneantur ad ſpecialem clauſuram, ſiue proprio voto promiſſam, ſine iure poſitiuo inductam.

12 ℟. Non eſſe, quamuis aliàs obſeruantia clauſuræ ſit conuenientiſſima ſtatui religioſo fœminarum, maximè profitentium in communi, ſeu conuentuali vita; prout nunc eſt in vſu Eccleſiæ veritatem hanc ſatis confirmante; idque ex naturali conditione, ac fragilitate ſexus fœminei, ita *Suarez tom. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 8. n. 1.* alijque communiter; & probatur, quia ex vna parte tria vota ſubſtantialia religionis ſufficiunt ad ſtatum religioſum conſtituendum, tam quoad fœminas, quàm quoad viros; ſicque olim ſolebant ſacræ virgines in proprijs domibus religionem profiteri; vt conſtat ex canone 33. Concilij III. Carthaginenſis: ex alia parte nulla lege Eccleſiaſtica determinatum eſt de ratione intrinſeca ſtatus religioſi Monialium eſſe clauſuram, & conſequenter non eſt inducta obligatio clauſuræ, tanquam de ratione eſſentiali dicti ſtatus: præterquam quod abſque lege, aut voto clauſuræ ſeruari poteſt etiam à Monialibus caſtitas, & regula religioſa, ſeu modus viuendi ſecundùm conſilia Euangelica; ſicque dicendum eſt eam non eſſe neceſſariam ad ſtatum religioſum Monialium.

QVÆRES IX. Quantum deceat ſtatus religioſus Monialium in Eccleſia, quantumque expediat ad bonum ſpirituale ipſarum.

13 ℟. Et maximè decere in Eccleſia, & maximè expedire ad bonum ſpirituale ipſarum Monialium: decere quidem, eò quòd Eccleſia ſic habet plura agmina fidelium vtriuſque ſexus Deo, quam ſtudioſiſſimè famulantium die, ac nocte, eiuſque cultui ſpecialiter dicatorum; quod vtique cedit in magnum Dei honorem, ac Eccleſiæ decus: expedire verò ad bonum ſpirituale ipſarum Monialium, eò quod ſic ſexus fœmineus ex ſe valdè fragilis, atque inconſtans per ſuſceptionem ſtatus religioſi, ac emiſſionem trium votorum ſubſtantialium religionis mirificè roboratur, ac confirmatur ad Chriſtianarum virtutum acquiſitionem, vitiorum extirpationem, ac bonorum operum impletionem, quo pacto è Monialium cœnobijs proceſſerunt innumeræ fœminæ vitæ ſanctimonia inſignes, immò & egregijs miraculis conſpicuæ; præterquam quod Moniales in Eccleſia maximè conferunt etiam ad bonum ſpirituale Proximorum; quatenus in earum monaſterijs educari ſolent puellæ, quæ ibi Chriſtianis moribus imbutæ filios, quos poſtea nuptæ procreant, piè erudiunt, & in timore Dei, eiuſque mandatorum obſeruantia ſollicitè enutriunt: cum teſte *Tullio orat. 2. in Verrem*, nullum munus Reipublicæ afferre maius, meliuſve poſſimus, quam ſi docemus, atque erudimus iuuentutem.

QVÆRES X. An liceat, immò expediat allicere puellas ad ſtatum religioſum Monialium.

14 ℟. Licere, immò & quam maximè expedire, ſi agnoſcatur eas eſſe præditas illis dotibus, quæ ad ſtatum religioſum requiruntur: ſic enim vtiliter geritur negotium ſpirituale ipſarum, dum alliciuntur ad percipienda bona, quæ ex ſtatu religioſo conſequuntur, & mox hic breuiter referuntur. Monialis quippe Dei ſeruitio dicata euitat innumeras occaſiones delinquendi, quæ ſunt in ſæculo; commodius, ac facilius deſeruit Deo, eiuſque mandata obſeruat; vberiorem recipit gratiam ad exercendos actus virtutis: in bonis operibus maius acquirit meritum, etiam ex vi ipſius ſtatus: viuit tranquillius, & moritur confidentius: eximit ſe ab ærumnis, quibus communiter ſubſunt fœminæ coniugatæ, dum à viris improbis ſæuiſſimè tractantur vt viliſſima mancipia, & ſæpiſſimè habent, vnde grauiter doleant, ſiue ex morte proprij viri, aut filiorum, ſiue ex diſpendijs rei

familiaris, ſiue ex prauis moribus filij, aut filiæ, ſiue ex alijs calamitatibus, quæ domeſticis creberrimè obueniunt; voluntariè, ac meritoriè amplectitur ſtatum vitę cœlibis, quem multæ filiæ magnorum principum coguntur ſuſcipere, eò quod illis non ſe offerat ſponſus illarum conditioni, ac ſtatui proportionatus: innumera denique & ſingularia bona, quæ ex ſtatu religioſo proueniunt, acquirit.

QVÆRES XI. An poſſit dari Ordo Monialium, in qua nulla fiat Profeſſio ſolemnis, aut certè non fiat, niſi poſt plures annos Probationis, emiſſis interim 3. votis ſubſtantialibus Religionis ſimplicibus, ſicq; cum libertate, vt Religio poſſet eas dimittere.

15 ℟. Poſſe dari, non tamen expedire ratione ſexus muliebris; quem vtiq; minus deceret poſſe dimitti è Religione poſt dicta vota ſimplicia emiſſa; idq; ex multis rationibus, quæ conſideranti facilè occurrent, probatur reſponſio, quia poteſt dari talis religio virorum, vt benè oſtendit *Suar. tom.4. de relig. tr.*10. *l.*3. *c.*3. *num.*2. *& ſeqq.* imò datur de facto in Societate Ieſu; non eſt autem maior ratio, cur dari poſſit talis Religio reſpectu virorum, & non reſpectu mulierum; cum ſubſtantia ſtatus religioſi ſit vna, ac eadem in vtriſque. Confirmatur, quia datur in Eccleſia Ordo Monialium profitentium Caſtitatem ſolùm coniugalem (cuiuſmodi ſunt Moniales aliquorum Ordinum militarium) & tamen hæ ſunt veræ Religioſæ, & tales dici poſſunt ſimpliciter, vt docet *Suar. ſup. tr.*9. *l.*1. *c.*4. *n.*9. *ex Nauarro*, & alijs: quod ſi dari poſſunt, & dantur tales Moniales, quæ tamen ſunt veræ Religioſæ, poterunt dari & Moniales, quæ ſint veræ Religioſæ, etſi non faciant profeſſionem ſolemnem, ſed ſolùm faciant 3. vota ſimplicia.

CAPVT II.

De Nouitiatu Monialium, alijſque ipſi annexis.

IN præſenti capite agendum nobis eſt de nouitiatu Monialium: &, cum ad ipſum prærequiratur legitima receptio, ſoleatque ſubſequi bonorum temporalium renuntiatio facienda ante profeſſionem, de his etiam hîc diſſeremus. Caput diuidemus in 3. Sectiones, in quarum 1. agemus de Receptione Monialium ad nouitiatum: in 2. de ipſo Nouitiatu: in 3. de bonorum Renunciatione facienda ante religioſam profeſſionem.

SECTIO I.

De Receptione Monialium ad Nouitiatum.

1 *QVid ſit recipere ad nouitiatum.*
2 *Qualis debeat eſſe iſta receptio.*
3 *Debet fieri ſuffragijs ſecretis: digna non poteſt liberè excludi: & vt excludatur indigna, debet conſtare de indignitate.*
4 *Eam non præcedit exploratio voluntatis iuxta plures DD. quod alijs negant.*
5 *Dato quod talis exploratio ſemel fieri debeat, expedit illam fieri ante profeſſionem: quod alijs negant.*
Talis exploratio facienda diligenter: & in ea ſiunt variæ interrogationes.
6 *Non datur expectatiua loci primò vocaturi.*
7 *Moniales non poſſunt recipi vltra numerum taxatum, ſecluſa conſuetudine.*
8 *Quæ dos ſoluenda pro Moniali ſupernumeraria.*
9 *An auctis redditibus monaſterij poſſit augeri numerus Monialium.*
10 *Quot Conuerſæ recipi poſſint in vnoquoque monaſterio.*
11 *Puella capitulariter admiſſa ad nouitiatum poteſt excludi, & è contra: & ſi nimis differat ingreſſum, interdum eget noua admiſſione.*

12 *Qua-*

QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine receptionis.

1 R. Quod, cùm probatio nouitiatus inchoari non soleat in religionibus, nisi Nouitius priùs legitimè fuerit admissus ad religionem modo inferiùs explicando: hìc nomine receptionis intelligimus admissionem illam, per quam Monialis legitimè recipitur ad probationem nouitiatus, ad effectum scilicet, vt Monialis probet religionem, & religio ipsam.

QVÆRES II. Qualis debeat esse ista receptio, vt sit legitima.

2 R. Debere fieri capitulariter, & quidem vnà cum consensu proprij Prælati, nimirum Episcopi, aut eius Vicarij generalis, si Moniales, quarum interest, non sint exemptæ; aut Prælati regularis, si Moniales sint exemptæ, ita *Suar. tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. cap. 11. num. 1.* dicens communem vsum iuri, ac rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi Nouitias inter Moniales sit in Conuentu ipsarum Monialium, simul tamen requiri licentiam, se consensum Prælati; probat, quia talis receptio, prout est communem vitam, ac societatem cum Monialibus, æquum est, vt ipsæ voluntariè in eam consentiant: quatenus verò dicta receptio est actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat. Cum *Suar.* sentit *Miranda q. 8. de monial. ar. 1.* dicens hanc conclusionem esse certissimam de iure communi, & in omnium Monialium monasterijs quarumcumque religionum receptionem Nouitiarum pertinere ad proprios Prælatos; affertque ad id speciale indultum à Nicolao V. concessum Fratribus Minoribus, & relatum à *Cæsarubio in comp. priuil. v. Abbatissa, §. 8.* his verbis: *Idem Nicol. V. statuit* (& quidem per bullam) *quod Abbatissa, nec simul omnes Moniales possint aliquam ad religionem, vel professionem recipere, nisi de Prouincialis, aut Visitatoris expressa licentia:* idem sentit, & *Peyrin. in formul. litt. M. cap. 6. num. 1.* monens præfatam concessionem Nicolai V. cum sit fauorabilis, extendi ad alias omnes religiones.

QVÆRES III. An talis receptio debeat fieri suffragijs secretis, & in quo numero.

3 ℞. Videri expedire, vt fiat suffragijs secretis (quamuis iure communi non constet id esse simpliciter necessarium) ijsque excedentibus maiorem partem capituli, sicut declarauit Sacra Congregatio Episcoporum 1603. teste *Gauanto in Man. Episc. v. Moniales*, §. *receptio Monialium num.*30. ratio autem responsionis est, quod sic liberior est consensus Monialium, quam si receptio fiat votis publicis; sicque verificatur receptionem fieri à Capitulo, iuxta regulam generalem, qua dicitur fieri à capitulo, quidquid fit à maiori parte capituli: & hæc de iure communi; nam in Diœcesi Mediolanensi, teste *Gauanto sup. num.*28. *&* 29. fuit per Concilium Prouinciale 4. statutum, vt dicta suffragia determinatè dentur tacita, etiam in monasterijs Regularium curæ subiectis, & quod concurrant saltem duæ partes suffragiorum, quamquam, cùm tale ius sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, extra illam non obliget. Vnum porrò hic moneo ex notatis in nostro *tract. de nouitiatu cap.*2. *num.*28. quòd, licèt concurrentibus omnibus requisitis tam ex parte puellæ recipiendæ ad nouitiatum, quàm ex parte religionis, vt receptio fiat conuenienter, ac vtiliter; tenentur Moniales sub mortali illam admittere; & quidem tum ex charitate in religionem, ac Proximum, tam ex officio: nihilominùs, si concurrat iusta causa illam repellendi, repelli potest sine culpa; vt si Conuentus non possit sine graui onere alere nouam religiosam; aut aliæ plures puellæ æquè dignæ petant admitti, & omnes simul recipi non possint; aut denique res sit dubia, vel vtrinque probabilis; an expediat recipi puellam illam; tunc enim ea potest non admitti: & quidem eò faciliùs, quò magis id cedit in bonum Conuentus, vt notat *Suar. tom.*3. *de relig. l.*5. *c.*10. *num.*28.

Ad hoc autem vt puella excludatur tanquam indigna, requiritur moralis certitudo de indignitate illius; sicque Moniales in tali euentu de moribus puellæ petentis ingressum debent informationes iudicio prudentis viri competentes: in quibus sumendis, sicut puella, teste *Suarez tom.*4. *de relig. tract.* 10. *l.*2. *cap.*3. *num.*5. interrogata tenetur aperire proprios defectus, etiam grauiores, & cum aliquali suæ famæ præiudicio (quamuis in tali casu nulla, aut leuissima infamatio sequi possit) sic etiam quicunque interrogantur de moribus puellæ, licitè possunt aperire similes defectus illius, siue naturales, siue morales, licèt graues, ac infamatorios, idque ex doctrina *Lessij* 2. *de iust. cap.* 11. *num.* 59. quàm hic omitto breuitatis causa.

QVÆRES IV. An sit necesse, quod ante talem receptionem præcedat exploratio voluntatis puellæ, quæ debet recipi, & quando.

4 ℞. Quod, quamuis de rigore iure talis exploratio præcedere debeat, ex decreto *Concil. Trid. sess.*25. *de Regul. cap.*17. quod sic habet: *Libertati professionis virginum Deo dicandarum prospiciens S. Synodus, statuit, atque decreuit, vt, si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, maior* 12. *annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam explorauerit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, eius vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quod agat, & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta monasterij, & ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat*; qui tamen *Miranda sup. ar.*4. *Tambur. de iure Abbatiss. D.* 4. *quest.* 2. *num.*4. *Sanchez lib.*5. *mor. cap.*4. *num.*84. *Rodriquez tom.* 3. *quest.* 12. *art.* 2. *Peyrin. sup. num.* 2. *Lezana tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 12. *& Diana par.* 3. *tr.* 2. *resol.* 47. docent decretum illud Concilij vsu, ac consuetudine receptum fuisse, vt vnica puellæ admittendæ ad religionem exploratio præmittatur, quacumque ætate sit, nimirum quando emissura est professionem: alij verò cum *Barbosa alleg.* 100. *num.* 4. sustinent voluntatem puellæ explorandam esse non solùm quando emissura est professionem, sed etiam quando est susceptura habitum religionis, afferentes

rentes ad id declarationem factam à Sacra Congregat. propterea hac in re videndum est, quis sit vsus, ac praxis in vnaquaque diœcesi, eaq; omninò seruanda est: siquidem consuetudo habet vim legis.

5 Dato autem quod præfata exploratio semel tantùm fieri debeat; existimat Miranda consultiùs esse, eam fieri potiùs ante probationem, quàm ante professionem: idque esset conformius menti Concilij dictam explorationem præscribentis: siquidem per explorationem factam tempore professionis non ita benè iudicari potest, num nouitia spontè, & plana voluntate eligat profiteri, an coacta, aut seducta, aut certè ex verecundia deserendi habitum religiosum, vel ex metu parentum, vel ex Monialium ipsarum suasionibus, ac precibus importunis inducta; vnde fit, vt non paucæ Moniales ferè inuoluntariè profiteantur, sicque postea, sin minus toto vitæ tempore, saltem per multos annos inquietè viuant, regularis vitæ obseruantiam maximè auersantes. Alij verò existimant longè consultiùs fore dictam explorationem fieri tempore professionis; cùm tunc nouitia experta fuerit asperitates vitæ religiosæ, sicque maiori cum maturitate, ac prudentia possit deliberare: quod maximè procedit de Monialibus profitentibus vitam arctiorem; vt de Capuccinis.

Certè talis exploratio (quocumque demum tempore fiat) facienda est ab Ordinarijs, non cursim, & crassa Minerua, sed summo studio, ac diligentia, sicut indicatur in citato decreto Concilij Tridentini per verbum *diligenter*; cùm hinc potissimum pendeat & bona existimatio status Monialium, & pax monasteriorum, & quies Monialis profitentis; eiusque profectus spiritualis, sicut è contrà, si nouitia inuita, aut ægrè profiteatur, non solùm viuit ipsa inquieta, sed etiam inquietat socias, molestat Superiorissam, facescit negotium Prælato, perturbat monasterium, tempus inutiliter induit, Deumq; identidem non leuiter offendit.

Exploratio autem hæc in eo consistit, vt puella interrogetur de nomine, patria, parentibus, ac ætate: num sciat legere, scribere, canere, &c. quot, & qui sint fidei articuli, qui præcepta Decalogi, ac Ecclesiæ: quid intendat per susceptionem status religiosi: an spontè, & ex Dei spiritu, vel ex parentum, Monialium, aut alterius cuiusuis personæ consilio, ac suasione: à quo tempore senserit se vocatam ad religionem: an à pueritia animum ad pietatem, ac religionem habuerit propensum: num corpore, ac mente sit sana, vel occultum aliquem defectum habeat, & quem, & à quo tempore: an sciat, & benè intelligat tria vota religionis, sitque parata abdicare à se dęmonium rerum omnium temporalium per votum paupertatis, viuereque in communi, si vita communis inducatur: abstinere ab omni delectatione carnis voto Castitatis repugnante; suamque voluntatem omninò subijcere voluntati suorum Superiorum per votum Obedientiæ: an sit parata Crucem Domini ferre, abnegare se ipsam, & sequi Christum iuxta ipsius Christi consilium. In his, inquam, interrogationibus, & in alijs similibus quas Spiritus Sanctus suggeret iuxta conditionem puellæ explorandæ, consistit præsens exploratio.

QVÆRES V. An Moniales possint dare puellæ petenti ingressum religionis, expectatiuam loci primò vacaturi per mortem Monialis decedentis intra numerum legitimè præfixum.

6 ℞. Non posse ex decreto Sacræ Congregationis Concilij, quod refert *Quaranta in bullar. pag. 462.* his verbis: *Eadem Sacra Congreg. districtè prohibet, ne loca Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, nisi secuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum, & non antea de eis disponi, ac in Monialis demortuæ locum promissionem, aut receptionem in Capitulo, seu quouis alio modo fieri iubet; si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & mometi fore, & esse decreuit, ac nihilominus Abbatissas, Priorissas,*

& alios

& alios quoscumque monasteriorum Superiores, qui cuiusuis puellæ receptioni, vel admissioni, aut locorum vocatorum promissioni, seu concessioni aduersus præsentis decreti dispositionem consenserint, priuationis vocis actiuæ, & passiuæ aliisq; arbitrio eiusdem Congregationis infligendis pœnis obstrictas, & obnoxias fore declarat.

QVÆRES VI. An Moniales possint recipere in quocunque numero puellas petentes religionis ingressum, si aliàs sint præditæ requisitis dotibus.

7 ℞. Non posse, si in monasterio extet iam numerus Monialium taxatus iuxta *cap. vnic. §. sanè de statu Regul. in 6.* & iuxta decretum *Concilij. Trid. sess. 25. cap. 3. de Regul.* ac Constitutionem *Pij V. circa pastoralis*, quibus statuitur, vt receptio Monialium non fiat, nisi intra numerum præscriptum Monialium, quæ ex redditibus, aut consuetis eleemosynis sustentari possint commodè: quod expressè statuitur in citata Constitutione Pij V. §. 6. limita, nisi puella, quæ petit ingressum, secum ferat dotem, ex qua commodè sustentari valeat; nam talis dos computari potest inter eleemosynas, aut redditus monasterij, sicque cessat ratio præsentis prohibitionis, vt benè notarunt *Suarez vbi sup. Nauarr. lib. de redd. eccl. q. 1 monit. 62. Lezana sup. num. 6. & alij.* Addo, quod quamuis in *cap. vnico*, superius relato (quod certè loquitur solùm de Monialibus Ordinum non Mendicantium) irritetur professio Monialis contra dispositionem dicti capitis admissæ: talem tamen irritationem putat *Sanchez l. 7. moral. cap. 23. num. 4.* non esse in vsu, sed videri consuetudine abrogatam, quod minùs approbat *Castrus Palaus tr. 16. D. 1. p. 7. §. 6. num. 5.* dicens sibi non constare de tali consuetudine; vnde censeo quoad hoc inspiciendam esse regionum consuetudinem eamque seruandam.

8 Notat tamen Lezana, & benè, in tali casu non sufficere, quod soluatur dos ordinaria, sed duplum dotis soluendum esse, & Monialem sic receptam computandam esse tanquam supranumerariam (vt vocant) idq; ex declaratione Sacr. Congreg. facta 6. Sept. 1604. in qua etiam additur Moniales, quæ supra numerum præfixum in quocumq; monasterio recipiuntur, in locum Monialium morientium non subrogari; nec obstare, quin aliæ in locum earundem ex numero constituto demortuarum recipi eodem modo possint, quo in vnoquoque monasterio admitti possunt intra numerum; quinimò præfatas Moniales sic supra numerum receptas semper, quod hoc manere supernumerarias, esto in cæteris nihil differant ab alijs, & ijs sint pares in omnibus.

Maius dubium est, quod mouet *Portel. de dub. reg. v. monial. in addit. num. 1.* vtrum taxato numero Monialium recipiendarum in aliquo monasterio, possint duæ, aut tres recipi supra dictum numerum, si contingat redditus annuos ita crescere, vt etiam illæ possint ex ijs commodè sustentari absq; dispendio monasterij.

9 ℞. *Portellus vbi supra* posse, probatque ex *cap. cum M. Ferrariens. de Const.* vbi Innoc. III. decernit, quod si aliquod Capitulum habeat numerum taxatum tot Canonicorum, vt vltra non possit crescere, & hoc per Papam confirmatum sit; si postea redditus temporales, ita crescant, vt duo, vel tres Canonici vlterius commodè sustentari possint, hi etiam poterunt recipi, ac superaddi, non obstante statuto illo per Papam confirmato; cum aliàs in nostro casu par ratio militare videatur, ideòq; locum habere possit, & eadem iuris dispositio, sic *Portellus*; qui tamen postea in *addit. num. 18.* citatis pro hac sua sententia affirmante, *Reginaldo, Nauarro, & Suarez*, eam non parum moderatur, ac limitat dicens, quod, licèt Prouincialis, qui in casu proposito fœminam cum duplicata dote reciperet, iudicio ipsius non esset condemnandus, nec censendus incurrisse pœnas latas contra recipientes vltra numerum taxatum: si tamen ipse esset Prælatus, præfatam fœminam non reciperet, absque legitima licentia ob expressam prohibitionem factam, &c. Quin etiam in *addit. ad additionem num. 1.* absolutè ait; *Nuncio dico, ne omnino id fiat cum tali dote, absque expressa licentia Papæ, quia sic vsus postea obseruauit;* addens immediatè post; *Si verò aliquis in hoc facto vellet se excusare, posset pro se adducere c. cum M. Ferrariens. de constit.*

stit. Ex quibus aliud certò inferri potest, in hoc spectandam, ac seruandam esse vniuscuiusque regionis, ac dioecesis consuetudinem, cum consuetudo habeat vim legis, & sit legis optima interpres; sicque censeo explicandos esse Doctores allegatos à Portello.

10 Illud etiam hîc moneo obiter ex *Mesconio de maiest. milit. Ecc. l. 1. p. 4. cap. 4.* Clementem VIII. statuisse, ne in vnoquoque Monialium monasterio numerus Monialium, quas vocant Conuersas, tertiam partem excedat; & quidem meritò, ne alias Monialib. addictis choro omninò subtrahatur materia se exercendi in vilioribus ministerijs, & consequenter vacandi abnegationi sui ipsius.

QVÆRES VII. An puella semel, ac iterùm capitulariter exclusa ab admissione in religionem, coacto iterùm capitulo, admitti possit: & è contra possit capitulariter excludi iam per Capitulum admissa.

11 ℞. Posse, & quidem quod exclusa possit admitti postea, constat quia nullum extat ius prohibens, aut irritans talem admissionem: quin potiùs occurrere possunt de nouo rationes, quibus id suadeatur; quod verò admissa possit excludi, probatur tum ex modò dictis; tum quia quod dicitur in *cap. nulli liceat de elect. in 6.* post publicationem scrutinij non esse locum variationi, procedit solùm in electione, per quam, publicato scrutinio, acquisitum est ius ei, qui est electus; quod certè non militat in casu nostro, in quo agitur de contractu faciendo inter nouitium, ac religionem, in quo nullum ius acquiritur nouitio ex eo, quod capitulariter concluditur petentem admittendum esse in religionem, ita *Peregrin. p. 2. constit. c. 5. lit. R. §. 11. & 12.*

An autem puella capitulariter admissa ad religionem, si diutius differat ingressum, ingredi possit absque noua admissione capitulari.

℞. Videri non posse, si spontè distulit ingressum, & probabiliter timeri possit contigisse aliquid noui, vel manifestatum fuisse aliquid antiquum, quod cognitum retraxisset Capitulum ab ea admittenda; & ratio est, quod sic Capitulum non censetur persistere in priori voluntate admittendi puellam; sicque opus est, vt iterùm, præmissis de iure præmittendis, statuat, an debeat illa iterùm admittere, necne. Quanta autem debeat esse ista dilatio, relinquendum est iudicio viri prudentis, consideratis omnibus circumstantijs.

QVÆRES VIII. Quæ conditiones requirantur in puellis admittendis ad religionem.

12 ℞. Requiri, vt non sint scandalosæ, non petulantes, non excommunicatæ, non hæreticæ, aut schismaticæ, non flagitiosæ, vt probat *Maiol. de irreg. l. 1. c. 29. n. 50.* immò vt sint irreprehensibiles, vt decet sponsas Christi, & immunes à quocumq; defectu, qui alijs virginibus intra monasterium degentibus obesse possit, siue ratione mali exempli, siue ex imitatione delicti, siue quouis alio modo: idq; iuxta *c. 1. de statu Reg. in 6.* ita *Tambur. sup. q. 3. n. 1.* addens *n. 2.* item cauendum esse, ne in quouis Monialium genere sit aliqua contagiosa, morbosa, dæmoniaca, aut furiosa; surdas verò, cæcas, claudas, mutas, & gibbosas nullo iure impediri, quin recipi possint ad religionem: præsertim, si in ijs spectetur maior religio.

Moneo hîc obiter, motum proprium Sixti V. editum anno 1587. de non admittendis ad religionem personis ære alieno grauatis, aut obnoxijs reddendis rationibus non militare in Monialibus: sic enim, ipsemet Sixtus declarauit in alio motu proprio edito in prioris declarationem, *§. cæterum;* vnde fit, vt in casu, quo mulier ære alieno grauata, aut ratiocinijs obligata vellet ingredi religionem, posset admitti, si aliàs potest de iure communi.

QVÆRES IX. An possint recipi ad religionem fœminæ viduæ, stando in iure communi.

13 ℞. Posse, & constat tum ex vsu Ecclesiæ antiquissimo, quem probat *Suarez tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 2.* tum ex *cap. vidua 20. q. 1.* vbi de vidua dicitur, quod si velit religionem profiteri, admitti potest, & debet, recepto habitu religioni con-

ni conueniente, ita *Suar. l. c. Lezana to.1. c.25. n.9. Tamb. sup. D.6. q.3. n.7. & alij*; quamuis alioquin minùs conueniat viduam admittere ad habitum monacalem virginum, sicut teste *Gauanto in man. Episc. v. monial. receptio n.7.* declarauit Sacr. Congr. Episc. 29. Ian. 1585. Vt proinde in præsentia Sacra Congregatio non det fœminæ viduæ indultum suscipiendi statum Monialium, nisi cum his conditionibus: nimirùm vt soluat dotem ordinaria, si suscipienda sit intra numerum præfixum, aut duplicatam, si supra numerum: & quidem seruatis ijs, quæ in licentijs supernumerariarum ab eadem Sacra Congregatione præscribuntur: item vt non possit eligi in Abbatissam, aut Superiorissam vllius monasterij sine speciali licentia Sedis Apostolicæ.

QVÆRES X. An, attento iure communi, possint recipi ad religionem fœminæ illicitè corruptæ post pęnitentiam peractam etiam in consortium virginum.

14 ℞. Posse, nisi id in specie prohibeatur per proprias monasterij Constitutiones: siquidem in iure communi nulla lex extat, qua tales mulieres excludantur à consortio virginum: vnde qui dicunt fœminas hac macula, aut nota laborantes non debere recipi in conuentu virginum, dicendi sunt loqui secundum decentiam, ac conuenientem honestatem, non secundum incapacitatem, aut absolutam prohibitionem, sicut benè notauit *Suar. sup.* hinc inferens, quod, si lapsus talis fœminę fuerit publicus, ac infamis, estò postea conuertatur, non est admittenda in consortium virginum; ideòque pro huiusmodi fœminis reperta est peculiaris religio, quam vocant mulierum pœnitentiæ, seu S. Mariæ Magdalenæ, seu Conuertitarum: si autem lapsus sit occultus, & non genuerit infamiam, nihil impediet, per se, moraliter loquendo; immò, licèt interdum lapsus esset publicus, si semel tantùm ex fragilitate contigisset, cohonestari, & compensari posset tot circumstantijs personæ, generis, ac emendationis, vt talis persona connenienter admitti posset, ita *Suar. & cum illo Lezana, & Tambur. locis sup. citatis.*

QVÆRES XI. An iure communi possint admitti in monasteria virginum mulieres coniugatæ, quæ fortè de consensu proprij viri petant admitti seruatis aliàs seruandis.

15 ℞. Posse, cum in iure communi id specialiter non prohibeatur; non decere tamen ob varias rationes, quæ facilè occurrent consideranti; & maximè ob declarationem Sacræ Congregationis relatam *q.9.* quæ in fœminis coniugatis vtique militat, & quidem à fortiori.

Concedo tamen puellam, quæ matrimonium contraxit, sed non consummauit posse intra primum bimestre ingredi religionem; idque ex iure Ecclesiastico ab Apostolorum temporibus instituto, vt colligitur ex *cap. ex publico de conuers. coniugat.* quod ius procedere etiam in casu, quo sponsa inuita cogeretur consummare matrimonium, vt latè probat *Sanch. l. 2. de matr. D. 23. n. 6.* monens *n.7.* per accidens posse fœminam in proposito casu impediri à religionis ingressu: videlicet rationes prolis ex ea copula secutæ, quæ sine matris ope non posset commodè educari.

Quod si hac occasione quæras, an maritus sine culpa mortali possit propriam sponsam cognoscere inuitam in primo bimestri, si ea non cogitet de ingredienda religione.

℞. *Diana p.9. tr.8. res.18. ex Texeda, Castro Palao, Conincho, & Perez* non peccare: & probat tum quia à tempore initi matrimonij vir ius habet in corpus suæ vxoris, adeòque non peccat vtendo illo per vim; cum nemo peccet vtendo re propria, ac iure suo etsi alteri sequatur iniuria: tum quia iura concedentia bimestre ad deliberandum de meliori statu non important præceptum, vt coniuges per bimestre abstineant à copula, sed solùm ijs permittunt, vt intra illud possint abstinere ad deliberandum de meliori statu, sicque vir in isto casu nullum violat præceptum: tum quia in *cap. ex publico de conuers. coniugat.* vbi solum, & non alibi, conceditur illud bimestre, non suspenditur obligatio reddendi debitum,

bitum, nisi ijs, qui agunt de ingressu religionis, sicq; non suffragatur sponsæ in præsenti casu priuilegium dictæ suspensionis. At dissentiunt *Glossa*, *Syluester*, *Rosella*, *Armilla*, *Sanch. & Pontius* relati ab ipso *Diana*; qui addit *ex Perez* fieri iniuriam sponsæ volenti statim ingredi religionem, si post elapsum biennium inuita cogatur consummare matrimonium: siquidem, quantumuis temporis elapsum sit ab inito matrimonio, modò non sit consummatum (siue iure, siue iniuria id contigerit) vterque coniux habet ius ingrediendi religionem, ita *Diana*, & benè, præter quam quod ait consummato matrimonio per iniuriam, coniugem innocentem non retinere ius ingrediendi religionem: quod ego negaui paulò ante, iterùm nego.

QVÆRES XII. An Hermaphroditi possint recipi in religione Monialium, & quando.

16 ℞. Posse, si in ijs iudicio medicorum, aut peritarum, ac honestatum matronarum præualeat sexus fœmineus: posse inquam, validè, non item licet, vt latè ostendimus in *tract. de profess. c. 2. q. 13.* interim consulantur *Tambur. sup. D. 6. q. 7. & Portel. de dub. regul. v. professio hermaphroditi*, vbi fusè, ac doctè disserens de præsenti controuersia expresè docet professionem puellæ habentis sexum fœmineum tantùm, ab initio nouitiatus vsque ad tempus professionis inclusiuè, esse validam, ac omninò subsistere, non obstante quod postea erumpat in sexum masculinum; quamquam in tali casu probabile sit obligationem talis professionis prorsus euanescere, vt dicemus *c. 3. n. 32.* & expresè docet *Diana p. 5. resol. 49.* alijs citatis.

QVÆRES XIII. An possint admitti ad religionem puellæ, etiam infra annum ætatis duodecimum.

17 ℞. Videri satis probabile, quod possint, si attendatur solum decretum Concilij Trid. relatum *sess. 25. de Regul. c. 17.* his verbis: *Sancta Synodus statuit, atque decreuit, vt, si puella, quæ statum regularem suscipere voluerit, maior 12. annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus, &c.* & ratio est, quod in isto *cap.* nihil decernitur de ætate puellæ admittendæ ad religionem, (vt constat ex titulo ipsius capitis, qui est *de exploranda voluntate virginis, quæ Deo sacratur.*) sed de examine voluntatis præmittendo, quando puella ingrediens fuerit maior 12. annis; sicque textus loquitur sua conditione, dum ait, *si maior 12. annis fuit*: constat autem, quod conditio nil ponit in esse. Quin etiam (quod amplius est) citatus textus videtur supponere puellam minorem 12. anni posse recipi ad habitum religionis alioquin non loquetur sub ea conditione, *si maior 12. annis fuerit*: neque diceret, *nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus virginis voluntatem*; siquidem dictio *alia* diuersitatem importat; & facit hunc sensum; nec ipsa, quæ maior 12. annis est ingressa, nec alia minor in ætate, profiteatur ante dictam voluntatis explorationem: nam ad nullam aliam puellam referri potest ea dictio *alia*, cum omnes puellæ maiores 12. annis comprehensæ sint in præcedenti particula *ipsa*, ita in terminis *Sanch. l. 14. mor. c. 18. num. 34. Suar. tom. 3. de relig. l. 5. c. 1. num. 9. Miranda q. 8. de monial. ar. 2. Portel. de dub. regul. v. clausura monial. §. cuius ætatis puella, & c. n. 1.* alijque relati à *Diana p. 3. tr. 2. resol. 47.* inter quos Michael Medina (qui interfuit promulgationi dicti decreti, & studiosissimè attendit ad suffragia omnium, ac singulorum Episcoporum, qui in illud concurrerunt) dicit nihil alienius à mente Concilij Trid. excogitari posse; quam quòd Concilium in præsenti decreto intenderit prohibere, ne puella minor 12. annis recipiatur ad habitum religionis: sicut docent *Rodriq. Azor. & Nald. allegati à Diana vbi supra.*

18 Dixi ad initium responsionis, *si attendatur solum decretum Conc. Trid.* vt innuerem, quod, si declaratio Sacræ Congregation. Concilij quæ in contrarium adducitur à *Vecchio in praxi nouit. D. 52. d. 9. num. 16.* est legitima, authentica, & in vsu (vti de facto est in aliquibus diœcesibus) ea omninò seruari debet; sicq; non

habe-

haberet locum doctrina hic tradita; quæ (vt dixi) nititur solum verbis Concilij, & abstrahit à quacumq; declaratione. Declaratio autem Sacræ Congreg. hic adducta est talis; *Sacra Congr. rescripsit aliquam puellam non debere admitti ante 12. annum ad habitum suscipiendum, cuius causa requiritur voluntatis puellæ exploratio: non est autem voluntas Congregationis, neque Concilij, vt ante illam ætatem puella admittatur*; vnde *Lezana sup. n. 11.* ait in hoc cautè procedendum esse.

19 Quod verò addit *Sanch. num. 8. ex cap. addidistis 20. q. 1.* parentes posse offerre puellas monasterijs pro futura vita monastica, etiam in ætate infantiæ (quæ in puella est infra quinque annos) probabiliter videtur posse admitti, non obstante motu proprio Pij V. & Gregorij XIII. interdicente ingressum clausuræ etiam puellis impuberibus, & stylo Sacræ Congregationis modò regulariter requirentis, vt puella admittenda ad educationem intra monasterium Monialium iam expleuerit septimum annum, siquidem vt colligitur ex *Sanch. n. 34.* Motus ille proprius, & stylus Sacræ Congregationis allegati non extenduntur ad casum, in quo puella impubes ingreditur clausuram causa religionis suscipiendæ (sicut in casu nostro) sed quando ingreditur solùm causa educationis. Quin potius puto puellam in proposito euentu posse ingredi Monasterium absque licentia Sacræ Congreg. (quæ tamen requireretur, si ingressura esset solius educationis causa) quo modo sine præfata licentia ingredi posset quæcumq; alia puella iam pubes ad recipiendum habitum religionis: non enim adest maior ratio de vna, quam de alia.

20 Addit *Sanch. n. 9.* & cum eo *Portel. sup. n. 8.* ita parentibus competere ius offerendi puellas monasterijs ad effectum, vt postea suscipiant statum religiosum; quòd puellæ sic oblatæ non possunt resilire, nisi post annum completum pubertatis; eo autem completo liberum ipsis est vel perseuerare in monasterio, vel redire ad sæculum, donec faciat professionem tacitam, aut expressam.

21 Vtrùm autem expediat, quod puellæ ætatis adeò tenellæ ingrediantur monasteria Monialium, vt sic tantò magis, & faciliùs alliciantur ad suscipiendum statum religiosum; possent afferri rationes pro parte tam affirmante, quàm negante: certè Miranda super affirmantem probat, tum quia alioqui non tot puellæ amplecterentur statum religiosum, breuique temporis spatio Monialium status tolleretur: tum quia experientia docet puellas monasteria ingredientes in tenella ætate vberiores postea fructus facere in Dei seruitio, minusque affici ad bona præsentis vitæ: idque iuxta illud Lyrici Poetæ; *Quo semel est imbuta recens seruabit odorem, testa diu.*

QVÆRES XV. An plures sorores recipi possint in vnum, ac idem monasterium Monialium, & quo modo.

22 ℞. Non posse recipi, nisi duas, seclusa dispensatione Sacræ Congregationis: ideoque si tertia Soror velit ingredi, ibique profiteri, debere secum deferre duplum dotis, necnon suffragio carere in Capitulo, quousque altera ex duobus Sororibus primis decesserit è vita; idque ex decreto Sacræ Congregat. edito 26. August. 1616. & adducto à *Gananto in mann. Episc. v. monial. nouitiarum alimenta n. 8.* per quod item statutum est in casu, quo quarta Soror modo dicto velit in eodem monasterio recipi ad habitum religionis, teneri soluere triplum dotis, & modo sup. dicto carere suffragio in Capitulo. Quod vtique piè, ac prudenter statutum est ad tollendas dissentiones, ac factiones, quæ alias non minùs facilè, quàm frequenter excitari possent in Monialium monasterijs, si in vnum, ac idem monasterium possent liberè recipere Sorores in quocunque numero. Quin etiam stylus curiæ habet, vt tertia, aut quarta Soror non recipiantur in idem monasterium, absque speciali licentia Sacræ Congregationis Episcoporum, an Regularium.

QVÆRES XVI. An, & qualiter expediat, quod puella degens in monasterio educationis causa, inde ad aliquod tempus extrahatur casu, quo velit apprehendere statum religiosum, ibique fieri Monialis.

23 ℞. Quod, & quamuis adduci possint rationes in vtramque partem (quarum non pauca

paucæ occurrere poterunt consideranti) absolutè tamen loquendo, videtur expedire, vt puella in casu proposito extrahatur è monasterio, antequam ibi admittatur ad habitum religiosum. Moueor, quod sic meliùs consulitur libertati puellæ admittendæ; quippè manens intra monasterium minus audebit denegare consensum Monialibus, siue consanguineis, siue affinibus, siue amicis eius ingressum enixè ab ea efflagitantibus, & fortè etiam importunè procurantibus, idque vel ex metu reuerentiali erga dictas Moniales, vel ex verecundia, qua suffunditur in deficiendo à promissione ipsis facta de suscipiendo statu religioso, vel ex alio simili motiuo non parum obstante eius libertati, quæ tamen summa requiritur in electionis status. Nec obstat quod per talem egressum è monasterio puella aliàs ingressura religionem exponitur periculo amittendi vocationem religiosam, siue ex suasione parentum, aut consanguineorum, siue ex dæmonis suggestione, siue ex illectu deliciarum, ac luxus, quæ ex occasione egressus abundantiùs ei conceduntur, siquidem hic effectus est accidentalis dicto egressui, debetque imputari puellæ interiùs minùs affectè statui religioso, aut improbitati illorum, qui eam modo dicto seducunt, ac subornant: præterquam quod minus malum est eas hac ratione recedere à proposito vitæ monachalis amplectendæ, quam illam inuitas, & quasi coactas apprehendere, sicque viuere in perpetua animi molestia, ac inquietudine: constat autem, quod ex duobus malis semper minus est eligendum: vt proinde piè, ac sapienter statutum sit in Concilio Prouinciali Mediolanen. I. quod quæcumque puella admissa ad educationem intra monasterium, vbi voluerit fieri Monialis, antequam examinetur ab Ordinario ad effectum illam recipiendi, redeat ad suos, ibique maneat saltem per mensem.

24 Verum tamen est, quod puellæ modo dicto egressæ, dum interim commorantur in domo paterna ad maturiùs deliberandum, num ipsæ debeant suscipere statum religiosum, necne: non deberent interim liberiùs vacare præsentis vitæ oblectationibus, tempus terendo in vanis conuersationibus, choreis, ac ludis, interessendo comœdijs, ambitiosiùs se ornando, per vrbem siue curru, siue pedibus discurrendo; cum potiùs eo tempore deberent se omni studio disponere ad statum religiosum maiori cum fructu suscipiendum, sibi, & Deo studiosiùs vacantes, frequentiùs orantes, piorum librorum lectioni insistentes, crebriùs confitentes, ac communicantes, vitamque solitariam traducentes: ne aliàs statum religiosum suscipientes transeant ab extremo ad extremum, sibique magis difficilem, ac grauem reddant regularem obseruantiam, paulò post amplectendam.

QVÆRES XVII. An expediat, quod puellæ suscipiant habitum religiosum in eo monasterio, in quo degunt causa educationis.

25 ℞. Regulariter videri non expedire, ducor tum quia sic incertum magis est, vnde vocentur ad religionem, num à Deo, an à Moniali, cuius educationi commissæ sunt, aut ab aliqua alia, quæ fortè ex motiuis temporalibus illas ad vitam religiosam induxerint, sicque magis dubitari potest de perseuerantia; tum quia nimia familiaritas parit contemptum, ideoq; puella manens in monasterio, cum identidem videat aliquas Moniales deficere in hac, aut illa regulari obseruantia, præstantiam status religiosi longè minoris æstimat, quàm par esset, & ad ipsum accedit minori cum affectu, ac desiderio proficiendi in illo, cùm ab assuetis non fiat passio; tum quia omnia noua placent, & ipsa rerum nouitas maiores sui amores excitat, magisque impellit ad agendum: sicut è contra minùs afficimur ad ea, quibus assuefimus; vnde puella assueta viuere inter Moniales minori animi alacritate inter ipsas amplectitur statum Monachalem, minusque feruenter in eo se exercet ad religiosam perfectionem acquirendam.

QVÆRES XVIII. An parentes puellæ admittendæ ad religionem, vel alij possint impedire, quin ea recipiatur, & sub qua pœna id prohibeatur.

26 ℞. Non posse, & si impediant, incurrere excommunicationem maiorem ipso facto latam in *Concilio Trident. sess. 25. c. 18. de Regular.* his verbis: *Simili*

quoque

quoque anathemati subijcit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impedierint, ita in terminis *Suarez tom.3. de relig. lib.5. cap.9. num.11. Filliuc. tract. 14. num. 90. & Bonac. de censur. in pratic. D. 2. q. 2. p. 3. num.* 3. id inde probante, quod non potest fœmina profiteri in religione, nisi priùs habitum suscipiat, sicque impediens susceptionem habitus consequenter impedir etiam voluntatem veli accipiendi, ac professionem religiosam; idque iuxta regulam: *Qui vult antecedens, vult etiam consequens, quod ipsis est annexum*. Dissentit tamen *Sanch. l.4. mor. cap. 4. num.15.* putans probabilius esse non incurri in isto casu præfatam excommunicationem, ea ductus ratione, quod decretum pœnale (quale est hoc) non debet ampliari, illud extendendo ad remotum professionis obstaculum; cuiusmodi est in præsenti euentu impedire susceptionem habitus religiosi: cum alioqui textus loquatur solùm de impediente voluntatem veli suscipiendi, idest faciendi professionem religiosam; præterquam quod Concilium in citato decreto superiùs loquens de cogentibus, volensque comprehendere cogentes ad ingressum, aut professionem, vtrumq; expressis verbis satis claris, & bis repetijt.

27 Notant porrò citati Doctores in allegato textu nomine veli, aut emissionis voti intelligi professionem religiosam; siue fiat per veli susceptionem, siue absque veli susceptione cum tribus votis substantialibus religionis; hincque inferunt non subijci huic excommunicationi illum, qui iniustè impedit fœminam, ne faciat votum ingrediendi monasterium; aut assumendi habitum religionis: cum hoc sit nimis remotè, ac indirectè impedire professionem, adeòque non comprehendatur sub præfato decreto, quod cum sit odiosum, non debet ampliari, sed restringi. Ita *Bonacin. sup. n.4.* addens *num.* 6. subiacere dictæ excommunicationi illum, qui dolosè retrahit fœminam à religione: quod tamen negant *Suar. tom.* 3. *de relig. 5. c.9. n.14. & Castr. Pal. tract.16. D.1. p.9. n.11*, eò quòd dolo impediens propriè non impediat voluntatem profitendi: cùm ad hoc requiratur, vt voluntas immutata perseuerans impediatur ab eius executione, & dolus impediat solum, ne sit voluntas.

28 Incurrunt autem istam excommunicationem (quæ tamen non est reseruata) quicunque impediunt fœminam, ne religionem assumat, aut professionem faciat; nam textus loquitur indistinctè, ac indefinitè; vbi verò ius non distinguit, nec nos distinguere debemus; intellige, dummodò impediant iniustè, cùm textus loquatur de impedientibus sine iusta causa: quod in specie notauit *Sanch. sup. n.*10. & cum eo *Bonac. n.*8.

QVÆRES XIX. An possit cogi fœmina ad ingrediendam religionem, & sub qua pœna id prohibeatur.

29 ℞. Non posse cogi; cum id expressè prohibeatur sub pœna excommunicationis maioris ipso facto incurrendæ, non tamen reseruatæ, quæ fuit lata in Concilio Trid. super his verbis; *Anathematis S. Synodus subijcit omnes, & singulas personas cuiuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quam laicos, seculares, vel regulares, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, si quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in casibus in iure expressis ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque religionis, vel ad emittendam professionem: quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint: quique scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quomodo ei actui vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint.*

30 Circa cuius textus intelligentiam notandum est, quod, cum cogere idem sit, ac per vim, aut metum grauem inducere; huic excommunicationi non subiacent neq; ij, qui cogunt per metum leuem, non cadentem in costantem virum (cum ista lex tanquam pœnalis strictè intelligi debeat, ideòq; explicanda sit solùm de illo metu, de quo in iure habetur ratio, cuiusmodi vtique non est metus leuis *l. nec timorem ff. de*

eo, quod

eo, quod metus causa:) neque ij, qui iustè incutiunt metum grauem, cum sic non interueniat iniuriosa coactio; neque ij, qui inducunt precibus importunis, cùm sic non inferatur vlla vis, modò non adsint minæ, neque ij, qui ingressum religionis suadent iniecto metu priuationis alicuius boni, ad quod alioqui fœmina non habet ius; cùm hoc non sit inferre vim, vel metum, sed denegare id, quod liberè potest tradi, ac denegari: ita *Bonac. sup. p.2. n.1.2.3.4. & 5.* monens *n.6.* ad incurrendam istam pœnam non sufficere, quod quis cogat fœminam ad ingrediendum monasteria quoquomodo (v.g. in educationem) sed requiri, vt cogatur ingredi in ordine ad assumendum statum religiosum (sed de hoc infrà, cum de educatione puellarum,) vnde ista coactio debet fieri in ordine ad habitum religionis, suscipiendum per modum nouitij, aut ad faciendam professionem religiosam; idque disiunctiuè; cum textus vtatur clausula disiunctiua *vel*, vt benè aduertit idem Bonacina.

31 Cæterùm actiones, quæ sub ista excommunicatione prohibentur, sunt non solùm cogere (ad quod requiritur, vt re vera sequatur effectus sub ea pœna prohibitus) sed etiam dare auxilium, consilium, aut fauorem ad ingrediendum monasterium modo supradicto, aut ad suscipiendum habitum, aut ad profitendum in religione, immò & quoquo modo interponere propriam præsentiam, consensum, aut auctoritatem ad præfatos actus, modò id fiat scienter ab illo, qui nouit fœminam inuitam ingredi monasterium, aut suscipere habitum, aut emittere professionem, & modo dicto sequatur effectus iuxta ea, quæ tradunt *DD. cum Bonacina de censur. in comm. D.1.q.1.p.6.n.2.*

32 Monet autem *Sanch. n.21.* & benè, quod, licèt in textu dicatur *quoquo modo huic actui præsentiam interposuerint*; non ideò intelligendum id est de eo, qui obiter aspiciat (cum non dicatur quis suam præsentiam interponere, nisi quando ex proposito assistit:) sicut nec de eo, qui alia ex causa esset præsens, (v.g. ad comitandum suum dominum, ad audiendam missam in eo loco, in quo fit professio:) immò nec de eo, qui assisteret animo impediendi illam professionem inuoluntariam, vtpotè aduocatus in testem violentiæ tunc illatæ.

33 Quod verò dicit textus *præterquam in casibus in iure expressis*, indicat dari aliquos casus, in quibus iuxta ius canonicum fœmina potest cogi ad ingrediendum religionem; nimirùm 1. si fœmina publicè, aut priuatim fecit votum religionis, de quo constet: 2. si fœmina post duos menses coniugata renuat consummare matrimonium ad deliberandum de religione: 3. si post quinquennium dicat professionem suam fuisse nullam: 4. si damnata sit in pœnam delicti ad carcerem perpetuum, & ipsi detur optio aut suscipiendi statum religiosum, aut manendi in perpetuo carcere, ita *Portell. de dub. reg. v. monial. n.7.*

QVÆRES XX. An Moniales possint admittere ad habitum religionis, eiusque probationem puellam ingressum religionis petentem, etiamsi ipsarum Abbatissa, seu Priorissa renuat consentire in talem receptionem.

34 ℞. Posse, dummodò in talem receptionem consentiat proprius Prælatus monasterij eo modo, quo diximus *q.2.* Colligitur ex *Suarez tom.4. de relig. tract.9. l.10. c.11. n.1.* dicente communem vsum, iuri, & rationi consentaneum esse, vt potestas recipiendi aliquam in Monialem sit in ipso conuentu Monialium, simul tamen requiratur Prælati licentia, seu consensus. Vbi noto, quod, cum Suarez nullam hic faciat mentionem de Abbatissa, signum est illam venire sub nomine Conuentus, eiusque consensum in præsenti casu non requiri, nisi eo modo, quo requiritur consensus cuiuscumque alterius Monialis degentis in monasterio; vnde fit, vt, sicut tenuente hac, vel illa Moniali, nihilominus valida fieri potest receptio, si interueniat debitus numerus suffragiorum: sic & valida receptio sit, etiamsi contradicat Abbatissa, dummodò aliàs non desit necessarius numerus suffragiorum; rationem huius assertionis innuit *Suar.* dum loco citato subdit, *quatenus receptio est aliquo modo actus iurisdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem est propria iurisdictio, concurrat*; quasi dicat, quod, cum Abbatissa Monia-

lium sit incapax iurisdictionis propriè dictæ, consequenter etiam est incapax faciendi actum recipiendi ad religionem, sicque nec potest, nec debet ad illum concurrere vt Abbatissa, sed solum, vt Monialis talis monasterij.

Quòd si quæras, an Prælatus monasterij Monialium, siue regularis respectu Monialium exemptarum, siue non regularis (qualis est Episcopus quoad Moniales non exemptas) possit inuitis Monialibus alicuius Monasterij recipere aliquam in Monialem dicti monasterij.

35 ℞. *Miranda tomo 1. manu. quæst. 15. artic. 1.* ex Lappo, Calderino, Io. Monacho, Cardin. a Turrecremata, & Archidiac. non posse, & si reciperet, Moniales posse ab eo appellare, reclamando contra talem receptionem, probat ex *cap. cum Ecclesia Vulterrana de elect.* vbi ait Papa, Canonico quosdam nullam fecisse iniuriam proprio Episcopo, nolendo recipere quosdam Canonicos ab ipso solo creatos; idque inde probat, quòd illorum creatio pertineret etiam ad Capitulum; qui enim vtitur iure suo, nulli facit iniuriam, quæ ratio vtique facit ad probationem præsentis casus, si bene ei adaptetur, sicut re vera potest adaptari; vnde sic habet Miranda, *Creatio Monialium adeò pertinet ad Abbatissam, & Conuentum Monialium simul, quòd Episcopus, etiam si sit ipsarum Superior, non potest per se, nec vllus alius Prælatus, etiam Generalis recipere, & creare Moniales sine conuentu, neque præcipere Abbatisse, aut Conuentui, vt, ipsis inuitis, aliquam Monialem recipiant*; sed de hoc *c. seq. q. 25.* vbi constabit hanc responsionem pati aliquam limitationem.

SECTIO II.

De Nouitiatu Monialium, & alijs ei annexis.

36 *Admissio puella habitum religiosum non facienda statim post receptionem.*
37 *Puella recipienda ad habitum deduci debet sine pompa ad Conuentum.*
38 *Cur tondeantur capilli nouitiæ ad habitum receptæ.*
39 *Cur immutetur ei nomen, & imponatur nomen alicuius Sanctæ.*
40 *Ea confirmanda, priusquam recipiatur ad habitum.*
41 *Quæ expensæ permitti debeant ex occasione recipiendi ad habitum.*
42 *Qualis esse debeat habitatio Monialium nouitiarum.*
43 *Qualis earum instructio.*
44 *Ex quibus bonis ea ali debeant.*
45 *A quo ætatis anno incipere debeat annus probationis.*
46 *Nouitia probatio durat per annum integrum: validè profitetur qui partem nouitiatus facit vt Laicus, & partem, vt Chorista.*
47 *Indicatur qualiter annus nouitiatus debeat esse continuus, & completus.*
48 *Ostenditur qualis debeat esse ista continuatio.*
49 *Probatio de rigore non fit in habitu regulari, nec intra conuentum.*
50 *A quo tempore annus probationis formaliter incipiat.*
Nouitiatus iuxta aliquos peragi potest in habitu sæculari, sicque inchoatur in Societate Iesu.
51 *Qualiter interrumpatur annus probationis.*
52 *Sine causa non protrahitur: at non interrumpitur per transitum ad alium Conuentum.*
53 *Puella recipienda ad habitum recipitur liberè intra clausuram.*
54 *Si post habitus receptionem fugiat, iterum liberè recipitur.*
55 *Ei resilienti à religione omnia restituenda.*

QVÆRES I. Quantum temporis deceat interponi inter receptionem puellæ monachandæ, eiusque actualem admissionem ad nouitiatum.

36 ℞. Videri satis rationabile, ac pium id, quod hac de re fuit statutum in Concilio

lio Prouinciali Mediolanensi I. nimirum quòd post sex menses à receptione detur puellæ receptæ regularis habitus, nisi citiùs, aut tardiùs id præstandum esse iudicauerit Episcopus, aut Monialium Superior; idque, vt puella recepta tantò maturiùs deliberet, num sibi expediat assumptio status religiosi, habeatque in bonis, vnde turrim religiosæ professionis, quam est inceptura ædificare, consummare possit: aliàs enim de ea non immeritò dici posset *Cæpit ædificare, & non potuit consummare*. Certè, antequam puella cum sponso sibi oblato contrahat sponsalia (quæ tamen etiam contracta in multis casibus rescindi possunt) multas petit informationes, multorum consilia exquirit, dotes sponsi attentiùs meditatur, quæcunque ipsi proponuntur, accuratiùs perpendit, omnem denique adhibet diligentiam, ne in re tanti momenti erret, ac decipiatur; quòd si cum tanta maturitate contrahuntur sponsalia cum sponso terreno, eò quòd sint proxima præparatio ad vinculum indissolubile matrimonij: an non pari cum maturitate, immò etiam maiori procedendum erit in assumptione status religiosi consummanda per vinculum religiosæ professionis omninò indissolubile?

QVÆRES II. An expediat: quòd puella monachanda cum pompa, & magno comitatu deducatur ad monasterium eo die, quo assumptura est habitum regularem, & admitti debet ad probationem nouitiatus.

37 ℞. Non expedire, ideòque sanctè, ac laudabiliter statutum fuisse in Concilio Prouinciali Mediolanensi I. quòd puella deducatur mane, nulla pompa, & sola introducatur in Ecclesiam, vbi Missa audita, & sumpta Communione vestiatur à Superiore, vel Confessario, addito sermone. Et ratio est, quòd, cùm status religiosus sit status pœnitentiæ, non decet ad illum accedere cum pompa, vano fastu, & ambitioso apparatu, sed cum humilitate, modestia, ac omnimodo præsentis vitæ bonorum contemptu, sic enim Zacharias Ierosolymorum Antistes videns Heraclium Imperatorem, vt erat auro, & gemmis ornatus, non posse vlteriùs progredi in deferenda Christi Domini Cruce à Persis recuperata, & quo magis progredi conabatur, eò magis retineri non sine magna ipsius Heraclij, & aliorum admiratione, dixit ei: *Vide, Imperator, ne isto triumphali ornatu in Cruce ferenda parum Iesu Christi paupertatem, & humilitatem imitare*. Præterquam quod puella, quæ tanto cum fastu ducitur ad monasterium, inde exponitur periculo, satis probabili, ne illecta vanitatibus huius sæculi respiciat retrò, saltem affectu postea vitam degat inquietam. Quamquam non ideò damnanda sit consuetudo, quæ multis in locis quoad hoc viget in contrarium si ex pijs finibus cohonestetur.

QVÆRES III. Cur puellæ ad habitum monachalem admissæ tondeantur capilli.

38 ℞. Tonderi multis de causis; & quidem primò, eò quòd Moniales teneantur deferre tonsuram capillorum inferiùs, vsque ad aures, sicut ex *Panormit.* notauit *Sylu. v. Clericus 2. num. 2. & alij*; secundò, ad indicandum in religione resecanda esse vitia, & inordinatos carnis affectus in capillis significatos; tertiò, vt sic significent se esse paratas ad opprobrium Crucis sustinendum, & abrenunciare vniuersis vanitatibus sæculi, quartò, vt se eximant ab onere comendi capillos, & ornandi caput, sicque ipsis subtrahatur occasio terendi tempus inutiliter; quintò, vt assumentes statum pœnitentiæ statim incipiant se punire, in quò fortè maiori cum propensione delinquerunt, videlicet in ornando capite.

QVÆRES IV. Cur soleat immutari nomen puellæ assumptæ ad habitum religiosum, qualeque debeat esse nomen de nouo imponendum.

39 ℞. Solere immutari, tum vt hinc agnoscat se debere renunciare omnibus, quæ in sæculo possidebat, etiam proprio nomini, memor illius, quod dixit olim Christus *Luc. 14. Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*: tum quia sic deberet mutare mores in melius, vt omninò fiat alia, sicque nec de nomine agnoscantur iuxta illud; *1. Reg. 10. mutaberis in virum alium*: tum quia assumptio status religiosi à Sanctis Patribus comparatur baptismo, ideò-

que par est, vt, ficut baptizato imponitur nomen, sic & immutetur assumpto ad statum religiosum: tum quia immutatio nominis in diuinis scripturis fieri solet, quando quis eligitur ad munus aliquod valdè dignum (quomodo fuit immutatum Abrahæ electo in Patriarcham credentium, & Petro Apostolo assumpto in Summum Pontificem, & Christi Vicarium;) vt vel hinc arguatur præstantia, ac dignitas status religiosi, ad quem puella monachanda assumitur: tum denique vt nomen impositum in baptismo, quod fortè est prophanum, conuertatur in sacrum, sicque etiam ex ipso nomine puella excitetur ad imitandas virtutes illius Sanctæ, cuius nomine donata est; vndè sanctè statutum est in Concilio Generali Mediolanensi I. vt Moniali assumptæ ad habitum regularem imponatur nomen alicuius Sanctæ, non autem fœminæ infidelis, aut aliud prophanum; cùm nomen respondere debeat rei nominatæ, & non deceat misceri sacra prophanis. Ad quod faciunt quæ habet *Cathechismus Romanus p.2.c.2.n.75.* his verbis *nomen* baptizato, *imponitur, quod quidem sumendum est, ab aliquo, qui in Sanctorum numerum relatus est: ita enim facile fiet, vt quisquis nominis similitudine ad virtutis, & sanctitatis imitationem excitetur, ac præterea quem imitari studeat, eum quoque precetur, & speret sibi Aduocatum ad salutem animæ tum corporis defendendum venturum esse.* Siquidem, vt ait *Cassiodorus l.6. var. ep.6. in nomine cognoscuntur quid sit de moribus iudicandum, quia nominis sui grauitate per sanctos ornat actibus principatum* (dixerim ego, *monachum*) Quo modo *Cælius Rodiginus lect. antiquit. l.24. c.5. initio* dicit nomen esse rei organum, nec fortè oblatum, sed naturæ congruum, vt quod res discernat, & indicet naturam.

QVÆRES V. An puellæ monachandæ debet conferri Sacramentum Confirmationis, antequam recipiatur ad habitum regularem.

40 ℞. Debere, si id commodè fieri possit; & hoc ex decreto Concilij Prouincialis Mediolanensis I. quod, licèt non obliget extra Prouinciam Mediolanensem, æquum tamen est, vt etiam alibi obseruetur: cùm ipsa receptio dicti Sacramenti maximè possit prodesse ad statum religiosum maiori cum fructu suscipiendum.

QVÆRES VI. Quales expensæ permitti possit, & debeant fieri à puella assumpta ad habitum religiosum.

41 ℞. Non posse, nec debere permitti, nisi illas, quæ fuerint à proprio Episcopo præscriptæ, aut saltem toleratæ; sic namque refert *Campanil. rub.12.c.16. num.13.* decisum fuisse, Episcopum debere præscribere expensas, & sumptus occasione habitus; & quidem meritò, ne alioquin ex immoderato excessu talium expensarum retrahantur puellæ, earumque parentes à susceptione status religiosi, & actus summus religionis (qualis est assumptio religiosi status) paulatim resoluatur in luxum, ac sæcularem vanitatem.

QVÆRES VII. Qualis debeat esse habitatio Monialium, quamdiu sunt in probatione nouitiatus.

42 ℞. Ex decreto sacræ Congreg. relato à *Gauanto in manu. Ep. v. monialium receptio n.39.* debere manere in loco separato: quod vtique piè, ac prudenter statutum est, communiterque seruatur non solùm in monasterijs Monialium, sed etiam virorum; & quidem meritò, vt sic vitam magis solitariam ducentes mereantur audire vocem sponsi cœlestis *Oseæ 2.* dicentis *Ducam in solitudinem, & loquar ad cor eius:* sicque euitent intueri aliqua minùs bona exempla, quæ fortè præberentur ab aliqua Monialium non sine graui ipsarum nouitiarum dispendio spiritualis profectus; si quidem natura hominis corrupta magis propendet in malum, quàm in bonum, & fortiùs trahitur malis exemplis, quàm bonis; vnde & logici dicunt conclusionem sequi debiliorem partem.

QVÆRES VIII. Sub qua magistra, & quo modo instrui debeant Moniales nouitiæ, dum manent in probatione.

43 ℞. Debere instrui à Magistra, quæ illas magis doceat exemplo, quam verbo easque

easq; instruat iuxta normam præscriptam in regula, aut Constitutionibus proprij Ordinis: & quidem eo modo, quo in *tract. de nouitiatu c.5. per tot.* ostendimus, & anno 8.6. in Concilio Aquisgranensi *can.*23. statutum est his verbis, *Religio Ecclesiastica docet, vt puellæ, quæ in monasterijs erudiuntur cum omni pietatis affectu, & vigilantissima curæ studio nutriantur: ne si lubricæ ætatis annos, indisciplinatè viuendo transegerint, aut vix, aut nullatenus corrigi postea possint. Quapropter præferantur eis in Sanctimonialibus tales magistræ, quæ vtiq; & probabilis sint vitæ, & erga eas talem exhibeant curam, vt nequaquam huc, atque illuc possint habere progressum, & aut desidiæ aut lasciuiæ vitio maculentur; quin potius sacris imbuantur disciplinis, quatenus his mancipatæ vagandi otio careant, &c.*

QVÆRES IX. Ex quibus bonis ali debeat Monialis nouitia, num ex proprijs, an ex bonis monasterij.

44 ℞. Quod, quamuis melius esset illam ali ex bonis monasterij: cùm Monialis, etiam nouitia, in multis monasterio inseruiat, & aliàs deceat viuere de altari eos, qui inseruiunt altari: nihilominus multis in locis permittitur, quòd monasteria Monialium exigant ordinaria alimenta Nouitiæ manentis in probatione à consanguineis illius: vt satis apertè innuitur etiam in Concilio Trident. *sess.*25. *cap.* 16. *de Regul. ijs verbis: Sed neq; ante professionem, excepto victu, & vestitu nouitij, vel nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumq; prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur.* Quin teste *Gauant. sup. v. monialium nouitiarum alimenta n.*2. Sacra Congreg. Episcoporum 13. Sept. 1583. statuit tempore nouitiatus vltra dotem depositam præbenda esse Moniali nouitiæ alimenta; idque fortè ad subleuandam pauperum monasteriorum indigentiam: ad quem finem etiam inductum est, vt monasterijs Monialium regulariter soluatur dos competens iuxta consuetudinem loci, aut statutum proprij Ordinarij; vnde cùm iuxta dicenda inferiùs non soluatur dos, durante anno probationis, loco fructuum illius soluuntur necessaria alimenta, sicut iam diximus.

QVÆRES X. A quo ætatis anno inchoari debeat annus probationis necessariò præmittendus professioni, casu, quo puella recipiatur ad habitum regularem statim post pubertatem, nempè post annum 12.

45 ℞. Posse inchoari statim post receptionem, quamuis id non sit necessarium: cum professionis emissio necessariò differri debeat, vsq; ad annum 16. completum ex Decreto *Concilij Trid. sess.*25. *de Regul. c.*15. ita *Miranda in man. to.*1. *q.*22. *art.*3. aliiq; communiter; & patet ex dictis à *Sanchez l.*5. *mor. c.*4. *n.*22.

QVÆRES XI. An omnes, ac singulæ Moniales necessariò debeant facere integrum annum nouitiatus, antequam profiteantur.

46 ℞. Debere ex decreto *Concilij Trid. sup. c.*15. vbi id expresse deciditur; exceptis tamen Monialibus (quas vocant Conuertitas) de quibus notat *Tamb. de iure abbatiss. D.*7. *q.*6. *n.*5. eas posse profiteri statim, ac ingrediuntur monasterium, adeoque non teneri præmittere annum probationis: idque ex concessione bullata, non reuocata in *Concil. Trid. sess.*25. *de Regul. c.*18. vt colligitur ex verbis illis: *Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuertitæ appellantur, in quibus Constitutiones earum seruentur;* & constat ex declaratione Sacræ Congregat. Cardinalium, qua id fuit decisum. Quamquam (cum Tamburin. non adducat concessionem illam bullatam, immò nec dicat, à quo fuerit facta: & aliàs praxis plurium diœcesum habeat, quòd dictæ Moniales sine licentia Papæ non profiteantur ante præmissum annum probationis) parum fundata videatur talis exceptio, ideoque reijcienda.

An autem validè profiteatur Nouitia, quæ per aliquot menses fuit in nouitiatu probata vt laica, & translata ad statum Monialium choristarum reliquum nouitiatum in hoc statu peregit.

℞. *Dian. p.*9. *tr.*9. *ref.*12. *ex Tambur. Lezan. Sanctor. Portello, & Bordon.* validè

B 3 profiteri;

profiteri; & probat tum quia, vt nouitius validè profiteatur, sufficit illum per annum vnum manere sub obedientia Prælati, nec est opus illum experiri omnes asperitates Religionis in specie: tum quia quod statuit Clemens VIII. in *decreto de Nouit. recipi. & educ.* §. *tempore* ne recepti ad habitum Conuersorum ad clericalem statum transeant, etiam durante tempore probationis; id fecit prohibendo factum, sed non irritando: nec abstulit Superiori facultatem transferendi ad altiorem statum, sed negauit subdito, ne propria authoritate transire possit ad superiorem gradum, nisi priùs vocetur; vt notauit *Diana* me citato ex *Sanctorio*, & *Bordono* addens ex *Peyrino*, & me item citato, declarationem Sacræ Congregationis, quæ in contrarium affertur, vel non esse veram, vel non esse vsu receptam.

QVÆRES XII. An probationis annus, quem Moniales debent præmittere ante professionem, debeat esse continuus, immò & completus de momento in momentum.

47 ℞. Debere esse & continuum, & completum de momento in momentum, ideoq; computandum esse ab hora diei, in qua Monialis recipit habitum, vsque ad eamdem horam vltimi diei eiusdem anni, ita *Miranda sup. art.* 3. & 4. *Suar. to.* 3. *de religio. l.* 5. *c.* 15. *n.* 1. & 3. *Less. l.* 2. *c.* 41. *n.* 59. alijq; communiter; & patet quoad primam quidem partem ex dictis in nostro *tra. de nouitiatu c.* 1. *q.* 7. quoad secundam verò partem ex dictis *ibi q.* 22. Addo hìc ex eodem *Suar. sup. c.* 14. *n.* 13. decisum fuisse à Sacra Congregatione Cardinalium Nouitiam Monialem, durante probationis anno, curandæ valetudinis causa à monasterio egressam, & postea reuersam, professionem emittere potuisse, ac si nunquam egressa fuisset: quod est dicere per huiusmodi egressum non censeri annum probationis moraliter interruptum; sicut innuit idem *Suarez num.* 14. *ex Ang. Syluest.* & *Nauarro*.

An autem continuitas probationis debeat esse, vsque ad professionem intrinsecè (vt sic dicam) vel sufficiat annum esse integrum, estò proximè non sequatur professio.

48 ℞. Sufficere, quòd annus sit integer, non autem necessariò requiri, vt post annum completum immediatè sequatur professio; ideoque si contingat nouitiam, expleto anno probationis, nolle profiteri, sed egredi è monasterio, ac postea redire iterùm; prior annus probationis sufficiet ad validè profitendum; nisi fortè conditio personæ egredientis, aut religionis, aliæq; circumstantiæ interim essent adeo immutatæ, vt iudicio prudentis non censerentur sufficienter exploratæ difficultates religionis. Colligitur ex *Sylu. v. religio.* 5. *n.* 4. *Angelo v. nouitius num.* 15. *Miranda sup. art.* 4. & alijs: à quibus dissentit *Suar. sup. c.* 15. *num.* 8. dicens hinc sequi posse nunc inchoari annum probationis anno ætatis 14. & finiri initio anni 15. & postea redire ad sæculum vsq; ad complementum ætatis 16. annorum, tuncq; regredi ad monasterium, & absque alia probatione profiteri: quod statim per se absurdum apparet. Probatur autem nostra responsio, tum quia sic annus probationis verè est integer, ac continuus: nec vllum ius extat, quod petat illum continuari cum professione, aut quod vetet fieri professionem, si inter illam, & nouitiatum tempus aliquod vitæ sæcularis intercedat: tum quia per limitationem à nobis appositam sub initium huius responsionis videtur sufficienter euitari absurdum allegatum à Suarez, vt consideranti facilè constabit: tum quia in casu proposito nouitia verè experta est difficultates religionis, ad quod institutus est nouitiatus.

QVÆRES XIII. An de essentia nouitiatus sit, vt puella monachanda illum faciat induta habitu regulari, & quidem distincto ab habitu Monialium professarum: necnon intra monasterium.

49 ℞. Quod, & quamuis de rigore iuris neutrum videri possit esse de essentia nouitiatus, vt infra probabimus: communior tamen sententia (inquit) *Suarez sup. c.* 13. *n.* 3. est, de substantia nouitiatus esse, vt fiat in habitu proprio religionis, ad quam quis probatur; idque videtur supponi *in c. statuimus de regul.* vbi Papa statuit,

tuit, vt habitus professorum, sit aliquo modo distinctus ab habitu nouitiorum, saltem in benedictione: & talis de facto est consuetudo omnium religionum, quæ debet seruari. Et quidem, quod delatio habitus regularis non sit de substantia nouitiatus, in rigore loquendo, saltem ita vt deferri debeat toto anno probationis) constat tum ex dicendis q. sequenti; tum quia nullibi hoc præcipitur; tum quia, quod aliqui dicunt delationem habitus religiosi esse vnam ex potissimis austeritatibus religionis, ad quas experiendas ordinatur nouitiatus; non probat sufficienter nouitiatum non posse inchoari absque dicto habitu; sicut aduertit idem Suarez, id inde sibi suadens, quòd non est opus Nouitium experiri per totum annum continuum singulas asperitates religionis. Quòd verò habitus nouitiorum non necessariò debeat esse distinctus ab habitu professorum docent *Suarez sup. cap. 14. num.* 10. & cum eo *Castrus Palaus tract.* 16. *D.* 1. *p.* 12. §.4.*n.*4. contra plures ab ipso Castro relatos; probantque ex eo quòd ista distinctio habitus non est necessaria, vt nouitius experiatur hanc asperitatem, cum teste *Sanch.l.*5.*moral.c.*4.*num.* 28. de ratione probationis sit solùm, vt degat sub iugo obedientiæ: non vt distinguatur à sęcularibus, cum alijs modis distingui possit: non deniq; vt distinguatur à professis, cùm in aliquibus Ordinibus nulla sit nouitiorum, & professorum in habitu distinctio: Quo ad vltimam partem probatur assertio tum quia degens extra conuentum de Pręlati licentia censetur esse in monasterio: tum quia estò clausura sit præcipua asperitas Monialium, non ideo tamen ea necessariò experienda (vt putat *Rodr.to.*3.*q.*15.*a.*10. ideo à nobis dissentiens:) non enim opus est, vt nouitius experiatur in specie omnes asperitates religionis, vt iam dictum est: qua de re consulantur dicta *q.*12. in ipsa respons. Addo ex *Sanch.l.*5. *mor.c.*4.*num.*28. Monialem cum debita licentia facientem nouitiatum extra monasterium, validè illum facere: idq; non obstante decreto Clementis VIII. de faciendo nouitiatu solùm in certis conuentibus designatis; quippe quòd solum loquitur de nouitiatu virorum religiosorum.

QVÆRES XIV. A quo tempore, formaliter, & præcisè loquendo, incipiat annus nouitiatus.

50 ℞. Incipere ab eo puncto, quo ex intentione religionis, & ex consensu nouitij aliquis admittitur ad talem religionem in statu nouitiorum, & vt in ea probari incipiat, ita *Suarez sup.c.*13.*n.*6. probatq; ex eo, quòd hic interuenit quidam velut contractus inter religionem, & nouitium, per quem conueniunt in sumendo experimento de se inuicem in ordine ad talem finem, tali modo, & pro tali tempore: ergò ex eo puncto, in quo perficitur talis contractus ex mutuo consensu, & tempus designatum inchoatur, incipit annus probationis, & non aliter. *Miranda* verò *sup.q.*22. *art.*3. *Barbosa de offic. Episc. alleg.*101.*n.*19. & alij docent probationis annum, siue in viris, siue in fœminis, modò incipere à die sumptionis habitus; siue ab illo die, quo communem sequuntur aliorum religiosorum vitam, & incipiunt experiri asperitates religionis. Vbi noto Suarium nullam mentionem facere de assumptione habitus religiosi, fortè inhærendo illi doctrinæ, quam tradit ex *Abb. & Greg. Lopez n.*2. nimirùm non esse de substantia Nouitiatus, seu probationis, vt fiat in habitu regulari, sed fieri posse, etiam in habitu proprio; & quidem etiam post *Concil. Trid. sess.*25.*c.*15. *de Reg.* statuens in quacumq; religione tam virorum quàm mulierum nullum ad professionem admitti debere, qui minori tempore, quàm per annum pòst susceptum habitum in probatione steterit: siquidem per talia verba non videtur tolli, quin, si in aliqua religione extaret vsus recipiendi ad verum nouitiatum in habitu sæculari proprio, id fieri possit; sicut de facto fit in Societate Iesu, in qua inchoatur nouitiatus in habitu proprio sæculari, nempè à tempore primæ probationis, quæ per 15. aut 20. dies regulariter solet fieri in proprio habitu sæculari.

QVÆRES XV. Qualiter censeatur Monialis nouitia interrumpere annum probationis.

51 ℞. Censeri interrumpere, si dimisso habitu religionis exeat è monasterio animo deserendi religionem, ita *Tambur. sup. D.* 4. *q.* 8. *n.* 4. ex Vecchio, & alijs; addens, quòd si postea nouitius resipiscat, & iterum admittatur ad religionem, tunc inchoandus est nouitiatus ex integro, nihil ei suffragante residuo nouitiatus antea peracto: quòd an sit verum, nec ne, constat ex dictis *q.* 12. probatur autem responsio ex eo, quod ea est propria interruptio status, qua cessat status assumptus: ex depositione autem habitus religiosi animo relinquendi vitam religiosam cessat status probationis, cùm nouitiatus consistat in assumptione habitus animo experiendi vitam religiosam, vt notat *Suarez cap.* 15. *num.* 5. dicens *num.* 6. si quis dimisso religionis habitu egressus est, eò ipsò interrumpi annum probationis, & paulò post intra diem pœniteat, si quidem eò ipsò amittit statum, quem habebat, & eget noua admissione, vt iterum possit esse nouitius.

52 Quamquam *Nau. l.* 3. *consil. de regul. cons.* 32. *aliàs* 43. dicens triduanam interruptionem sufficere ad discontinuandum annum nouitiatus, tacitè indicet minorem interruptionem non sufficere; quod non reprobat *Lessius l.* 2. *c.* 41. *num.* 59. dicens paucorum dierum interpellationem non impedire nouitiatum; cum non sit moralis interruptio, nec impediat, quin nouitius experiatur religionis asperitates, & religio nouitium.. Immò subdit *Rodriq. to.* 3. *q.* 15. *art.* 8. ex Iulij II. priuilegio concesso Minoribus posse compleri nouitiatum ex duplici parte interpellata, dictumque priuilegium non fuisse reuocatum in Concilio Tridentino; quod tanquam probabile admittit *Castr. Pal. tr.* 16. *D.* 1 *p.* 12. §. 2. *n.* 5. dum dicit oppositum (quod sustinet *Sanch. sup. cap.* 4. *num.* 35.) esse verius, idest probabilius.

Imò puto Nouitiam ex causa transeuntem ab vno Conuentu ad alium eiusdem Ordinis, ibi professionem emissuram; si transeat de licentia Prælati, non interrumpere nouitiatum; sicut nec interrumperet Nouitius, qui à Superiore mitteretur ad prosequendum nouitiatum in Conuentu diuerso ab eo, in quo per aliquot menses fuit in probatione: est enim par ratio de nouitia, ac de nouitio, vt patet. Colligitur ex doctrina, data à *Sanchez l.* 5. *mor. c.* 4. *n.* 28. nimirum nouitium de licentia Abbatis extra Conuentum commorantem per vnum, aut duos menses non interrumpere nouitiatum, quæ doctrina à fortiori procedit in casu nostro. Quem casum admitto etiam in euentu, quo Conuentus, ad quem Nouitia transit, esset in alia ciuitate; idque ob rationem adductam, quæ hic etiam procedit: non item in euentu, quo Nouitia transiret ad monasterium alterius Ordinis militantis sub eadem regula; & hoc ob doctrinam à *Sanch. sup. num.* 12. quæ à fortiori procedit in præsenti casu. In casibus autem, in quibus diximus per transitum Nouitiæ non interrumpi nouitiatum; existimat *Sanch. n.* 29. requiri, vt illa transeat in habitu Ordinis, cum putet esse de substantia nouitiatus, vt peragatur in habitu illius Ordinis; quod cum alij apud ipsum *Sanchez loco modo citato* negent, negabunt consequenter requiri in casibus propositis, quòd Nouitia transeat in habitu Ordinis: sed de hoc in *tract. de Nouitiatu.*

QVÆRES XVI. An tempus probationis possit protrahi differendo professionem Moniali nouitiæ, & qualiter.

53 ℞. *Miranda q.* 8. *de monial. art.* 3. Sacram Congregat. Concilij statuisse, quòd elapso tempore nouitiatus, Moniales statim admittantur ad professionem, si inueniantur habiles: sin minus, è monasterio eijciantur: additque si habiles sint, ijs ab Ordinario præfigendum esse terminum 15. aut 20. dierum ad deliberandum, num velint profiteri, nec ne: &, si renuant profiteri, continuò remittendas esse ad parentes, aut consanguineos; idque iuxta decretum *Concil. Trid. sess.* 25. *c* 16. *de Regul.* intellige, nisi adsit iusta causa differendi iuxta dicenda *cap. seq. q.* 7.

QVÆRES XVII. An puellæ possint recipi à Monialibus intra clausuram ad habitum religionis suscipiendum absque licentia Papæ.

54 ℞. Posse, dummodò id faciant de licentia proprij Ordinarij, eiusve Vicarij generalis: ratio responsionis est; tum quia non apparet, ex quo iure ad id requirenda sit

da sit licentia Papæ (cùm tamen talis obligatio induci non debeat absque iure aliquo sufficienti) tum quia iure communi potest Episcopus dare facultatem ingrediendi clausuram Monialium in casibus necessitatis, talis autem est casus, de quo in præsentia loquimur: tum quia Doctores agentes de receptione puellarum ad habitum religionis, numquam dicunt ad id desiderari licentiam Papæ; quod tamen non omisissent, si ea requireretur.

Difficultas est, an Monialis nouitia, quæ dimisso habitu religioso, occultè recessit à monasterio ad animo ipsum non ampliùs reuertendi possit iterum recipi in monasterium sine licentia ipsius Ordinarij, si ea pœnitentia ducta velit redire, & sumere.

55 ℞. Non posse, nisi fortè petitio talis licentiæ cederet in notabilem infamiam præfatæ Monialis, pro qua euitanda cedit ius positiuum; patetque quia per talem recessum à monasterio Monialis desinit esse nouitia iuxta dicta *q.* 15. & perinde se habet, ac si nunquam fuisset nouitia: constat autem quòd si numquam fuisset nouitia, non posset recipi intra clausuram sine licentia proprij Ordinarij. Secus, si Monialis nouitia, dimisso habitu regulari egrederetur è monasterio intentionē regrediendi ad illud post aliquot dies; tunc enim cum non interrumpatur nouitiatus, iuxta *Suarez tom. 3. de relig. l. 5. cap. 15. num. 6.* & consequenter adhuc sit nouitia monasterij, poterit suo iure in illud iterum recipi proportionaliter vt posset recipi Monialis professa, quæ dimisso habitu religioso occultè egrederetur è monasterio, & postea ad illud reuerteretur. Dixi *sine licentia ipsius Ordinarij*, vt innuerem, quòd si Monialis illa nouitia in priori casu iterum admittatur ad habitum religionis cum debito consensu monasterij: ea tunc vtiq; posset iterum recipi intra Conuentum de licentia cum potuerit recipi prima vice, & modò non possit.

QVÆRES XVIII. Quænam reddi debeant Moniali nouitiæ ante professionem resilienti à religione.

56 ℞. Debere restitui ea omnia, quæ ipsa dedit monasterio in ipso ingressu religionis, & quidem vnà cum fructibus, si qui collecti sunt; excepto tamen victu, ac vestitu: idq; ex decreto *Concil. Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* vbi id expresè statuitur, ita *Zerola 1. p. praxis v. moniales n. 3. Peyrin. de R. 5. q. 1. cap. 29. Tamburin. sup. D. 6. qu. 4. num. 5.* alijq; communiter; inter quos *Barbosa nu. 39.* notat ex declaratione Sacræ Congregationis Moniali, & cuicumque alij nouitio recedenti à statu religioso non esse restituendum habitum regularem, sed eius pretium.

SECTIO III.

De Bonorum Renunciatione à Monialibus facienda ante religiosam Professionem.

57 *QVid statuerit Concil. Trid. de bonorum renunciatione.*
58 *Quæ obligationes, donationes, ac renunciationes contineantur sub hoc decreto.*
59 *Sub eo non comprehenduntur puellæ degentes in educatione apud Moniales, immòne admissæ ad religionem, nondum tamen ingressæ.*
60 *Idque maximè si non renuncient intuitu religionis.*
61 *Sub eo comprehenduntur etiam nouitiæ maiores 16. annis.*
62 *Renunciatio facienda de licentia Ordinarij: & quidem etiam vt sit valida.*
63 *Qualiter facienda intra bimestre proximum professioni: & præsertim, si nouitia ante vltimum bimestre nouitiatus incurrat morbum periculosum.*
64 *Dominium rei renunciatæ transfertur solùm post professionem in renunciatarium.*
65 *Res tamen renunciata tradi potest, & debet renunciatario statim.*
66 *Idque etsi renunciatio fiat in fauorem monasterij.*
67 *Renunciatio hæreditatis patris viuentis facta extraneo, vt habeat effectum, non*

petit

petit consensum; accessionem monasterij.

68 *Fructus rei renunciatæ a die renunciationis vsq; ad professionem sunt renunciantis.*

69 *Renunciatio legitimè facta non potest reuocari ante professionem.*

70 *Limita, nisi nouitia testetur de bonis renunciatis.*

71 *Renunciatio non corruit per mortem renunciantis secutam ante professionem; etsi alij id negent.*

72 *Corruit verò, si ea facta, nouitia recedat à religione, & iterum redeat, aut transeat ad alium Ordinem.*

73 *Non firmatur per professionem inualidam.*

QVÆRES I. Quid statuerit Concilium Tridentinum de hac renunciatione.

57 ℞. Præscripsisse formam seruandam in ea facienda; & quidem ita, vt aliter facta sit eò ipsò irrita: habetur expresse in *Concil. Trid. sess. 25. de Regular. cap. 16.* vbi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscumque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij; fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiamsi cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus,* hæc Concilium; quæ clariùs constabunt ex sequentibus.

QVÆRES II. Quæ renunciatio, obligatio, ac donatio comprehendatur sub hoc decreto.

58 ℞. Comprehendi omnem illam, quæ natura sua est irreuocabilis, & difficilem reddit egressum è religione: sicque sub eo decreto non comprehenditur testamentum, donatio causa mortis, & donatio facta sub conditione, *si perseuerauero in religione*; non contractus onerosus emptionis, venditionis, conductionis, ac locationis, in quibus tantumdem recipiatur: quantum datur: cum ex talibus contractibus, moraliter loquendo, nihil deperdatur, sicque non impediatur liber egressus è religione: non contractus societatis, ac ludi, quibus contrahens se exponit lucro, & damno ex æquo, sicque non minuitur patrimonium, nec difficilior efficitur egressus. E contrà sub præfato decreto comprehenditur donatio, vtpotè patrimonium minuens notabiliter, ac obligans donantem donatario; item fideiussio, etiam pretio accepto; cum obligatio inde proueniens semper terminetur ad assecurandam maiorem quantitatem, quàm sit pretium acceptum, adeòque semper adsit periculum iacturæ, & paupertatis; item & mutuum iuxta aliquos (& quidem, etsi non detur sine sufficienti cautione, vel fideiussione) cum per illud transferatur dominium: ac vsus rei mutuatæ in mutuatarium absque potestate reuocandi, quousque adueniat tempus solutionis; quamuis teste *Rodr. tom. 2. summæ cap. 7. num. vlt.* graues Doctores non audeant talem contractum condemnare, aliàs existimantes ab eo esse abstinendum, qua de re *Sanch. lib. 7. mor. c. 5. n. 15. 20. 21. 33. Castr. Pal. tr. 16. D. p. 17. Suar. tom. 3. de rel. l. 5. cap. 9. num. 16. & c. 16. num. 11.* alijque apud ipsos, quibus adde *Barbosam de offic. Episc. alleg. 99.*

QVÆRES III. An comprehendantur sub hoc decreto puellæ, quæ recipiuntur in monasteria Monialium educationis, & solius institutionis gratia, aut etiam admissæ sunt ad religionem, sed nondum receptæ ad habitum religiosum, ac probationem.

59 ℞. Neutras comprehendi; non puellas receptas in educationem, cum hæ non sint nouitiæ, nec de ijs agat Concilium; vt constat ex tenore illius, & aduertit *Sanch. sup. num. 5.* ex Azorio: non puellas admissas ad religionem, sed nondum receptas ad habitum, ac probationem; cum dictio *quoque*, quæ habetur in decreto, sit copulatiua, ac proinde sequentem dispositionem coniungat cum præcedentibus *l. tutores quoq; ff. de pactis* ideòq; denotet ibi sermonem esse de renunciationibus nouitiorum, de quibus solis textus præcedens loquutus fuerat, non autem de ijs, quæ fiunt ante

in-

ingressum religionis, idque etsi fiant intuitu ipsius religionis: præterquam quòd non ideo vana, ac illusoria redditur dispositio præfati decreti ex eo quòd ante ingressum possit nouitius renunciare sua bona pro vt sibi placuerit; quia talis renunciatio est rara,& propterea à Concilio relicta dispositioni iuris communis, intendentis annullationem renunciationis, & donationis post habitum susceptum factæ, vtpotè frequenter contingentis:ita *Garzias p.11.de beneficijs,cap.9.num.15.Barbosa supra nu. 17.Rodriquez tom.3.quæst.16.art.1. Sanch. num.4. Castr. Pal.num.5.* aliique contra Molinam *tract.2.D.139.Sa v.religio,nu.5.Lessium l.2.cap.41.n.39.& 40.Azorium tom.1.l.13.c.9. quæst.2.*& alios plures apud *Sanchez num.2.* existimantes, contineri eiusmodi renunciationem sub prædicto decreto Concilij, idque multis rationibus probantes.

60 Dixi *idque etsi fiant intuitu ipsius religionis;* vt indicarem,quòd,si quis non habens animum ingrediendi religionem bonis renunciet, aut aliam quamcumque donationem faciat;de tali donatione,aut renunciatione sine dubio non loquitur Concilium: cum nullus respectus religionis tunc temporis habeatur: ita *Sanchez num.2.*addens esse sibi omnino certum,quòd si renuncians habeat animum ingrediendi religionem, si tamen non renuntiet intuitu religionis, talis renuntiatio non comprehendatur sub decreto Concilij, quippe quod noluit auferre libertatem faciendi renunciationes, quæ fiunt independenter ab ingressu religionis, vtpotè non obstantes libertati egressus tempore nouitiatus, cui voluit Concilium consulere in eo decreto.

An autem decreto illo comprehendantur solum nouitij 16. annorum, vel etiam omnes talem ætatem excedentes.

61 ℟. Comprehendi etiam nouitios maiores 16. annis: & probatur tum quia ratio ferè eadem militat ad irritandam renunciationem factam post 16. annos, ac antea; cum in omni renunciatione timeri possit fraus, ac metus parentum, & aliorum; quæ Concilium intendit euitare: tum quia verba illa, quæ habentur in allegato decreto, *nulla quoque renunciatio*, solùm coniungunt præsentem dispositionem cùm præcedenti, vt loquatur de his, de quibus loquitur præcedens dispositio, nempè de nouitijs, ac regularibus; non autem ita, vt statuant omnes qualitates petitas ad professionem debere extare tempore renunciationis: alioqui renunciatio deberet fieri post annum 16.completum, & finito anno nouitiatus,quod sine dubio est contra dispositionem allegati decreti,ita *aliqui penes Sanchez num.7. Castr. Pal.num.5.* aliique ab ipsis relati contra *Menochium de arbitr. l.2. Casu 496.nu.8.*

QVÆRES IV. De cuius licentia fieri debeat renunciatio bonorum ad hoc vt sit firma, & valida.

62 ℟. Debere fieri de licentia Episcopi, seu eius Vicarij: idque, etsi Monialis renuncians aliàs sit exempta: nomine verò Episcopi venire etiam Episcopum electum, & confirmatum, licèt nondum consecratum: item Abbates, aliosque Prælatos exemptos iurisdictionem quasi episcopalem habentes in sua diœcesi: item Vicarium generalem,non foraneum Episcopi,immò & Capituli, sede vacante: non item Archiepiscopum respectu Suffraganeorum, nisi in casu appellationis, ita *Barbosa allegat. 99.à num.3. Castr. Pal. sup. num.10.* aliique benè addentes dictam licentiam non necessariò quidem concedendam esse in scriptis, debere tamen præcedere; nec sufficere, quòd sit petita, sed debere esse obtentam; cum requiratur ad valorem actus. Addit *Barbosa num.9.* facultatem concedendi talem licentiam posse delegari alteri: cùm ratione officij competat, ideoque sit ordinaria, & consequenter delegabilis: licentia tamen ipsa, ait *Barbosa num.10.* sufficere, quòd sit tacita ex ratihabitione de præsenti.

QVÆRES V. Quo tempore fieri debeat talis renunciatio.

63 ℟. Quòd cùm Concilium petat illam fieri intra duos menses proximos professioni; clarè indicat eam posse fieri quolibet die illius vltimi bimestris: quamquam, si professio vltra annum nouitiatus ex causa differatur, non sit opus renunciationem fieri intra bimestre proximum professioni, quo fieri poterat, ita *Sanch.sup.num.81. & 28.*

& 82.*Castr.Pal.sup.num.9.Barbosa num.*11. alijsque; inter quos Castrus Palaus credit in casu, quo nouitius ex dispensatione Papæ profitetetur ante 16. annum expletum, & ante finitum nouitiatus annum, posse illum renuntiare intra bimestre ante professionem: non quod dispensatio ætatis, & nouitiatus extendatur ad renunciationem; sed quòd, data ea dispensatione, sine vlla alia potest nouitius renunciare intra bimestre proximum professioni; siquidem Concilium petit solum, vt renunciatio fiat intra bimestre proximum professioni, siue professio post annum differatur, siue ex priuilegio anteponatur: id tamen negant *Sanchez & Barbosa*, & quidem probabilius: addit *Sanchez num.*81. dictum bimestre debere computari de momento in momentum; quod negant *Zecchius*, *& Zerola* ab eo relati.

An autem nouitia incidens in morbum periculosum immediatè post primum quadrimestre probationis possit renunciare bonis de licentia Ordinarij.

℞. Videri posse, si ex Pij V. concessione referenda hic *cap.9. qu.*11. est emissura professionem; idque ob modò dicta: secus, si non est emissura professionem: nam tunc vrget decretum Concilij prohibens, ne renunciatio fiat ante bimestre proximum professioni, idest ante decimum mensem probationis expletum; & aliàs non apparet, quo titulo nouitia eximi debeat à præfato decreto, verum tamen est nouitiam in isto casu posse liberè disponere de suis bonis per viam testamenti, aut donationis causa mortis, vt constat ex dictis *qu.*2.

QVÆRES VI. Ex quo tempore dominium rei renunciatæ transferatur in renunciatarium.

64 ℞. Non transferri, nisi secuta professione valida: nam Concilium expresè dicit, vt renunciatio non intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione; quod non verificaretur, si antecedenter ad professionem dominium rei renunciatæ transiret in renunciatarium, licèt reuocabiliter, ita *Sanch.n.*62. *Castr.Pal.nu.*13.

QVÆRES VII. An facta renunciatione, bona tradi debeant renunciatario ante professionem, & is ea statim capere possit.

65 ℞. Debere tradi iuxta *Castrum Palaum nu.*15. posseque renunciatarium ea capere ante professionem; idque, etsi renunciatio fieret in fauorem Conuentus, ratio est, quòd iure antiquo id fieri poterat quolibet tempore nouitiatus, eò quòd valida esset renunciatio: Concilium autem non immutauit, sed approbauit valorem renunciationis factæ intra bimestre proximum professioni, & de licentia Episcopi; ergò ex vi illius tradi debent, & possunt bona renuntiatario: id tamen negat *Sanchez nu.*53. eò quòd Concilium prohibeat, irritet, & annullet omnes donationes ex bonis nouitij factas ante professionem, ne sic impediatur liber egressus illius è religione (sicut videtur impediri, concessa hac doctrina Castri Palai) cum aliàs ipsemet *Sanchez* concedat *nu.*11. renuntiantem bonis in Soc. Iesu fauore illius posse ea statim tradere; vt aduertit idem Castrus Palaus dicens ipsum debuisse dicere idem etiam in præsenti casu; cum ratio, quam Sanchez affert pro Societate (quod scilicet Concilium nouitijs Societatis liberam permittendo bonorum renuntiationem, & traditionem hanc, quæ est quid minus, permittit) militet etiam in nostro casu, vt consideranti facilè constabit.

66 Dixi *idque etsi renunciatio fieret in fauorem Conuentus*, vt innuerem, quòd, quando Concilium in citato decreto prohibet donationes ex bonis nouitij factas ante bimestre proximum professioni; non loquitur de ijs, quæ fiunt de licentia Ordinarij intra dictum bimestre, & consequenter nec prohibet illarum traditionem: vt rectè notauit *Castrus Palaus n.*15. monens *num.*16. quod, etsi detur nasci eamdem difficultatem ex tali traditione bonorum, ac ex renunciatione facta absque licentia Ordinarij: non ideo sequitur dictam traditionem fuisse prohibitam in Concilio, sed potuisse, ac debuisse prohiberi; quamquam negari possit in nostro casu eandem nasci difficultatem sicut de facto negat *Castrus Palaus vbi supra*.

Quòd si quæras, an, ad hoc vt renunciatio hæreditatis paternæ à nouitio facta, patre adhuc viuente, in fauorem alicuius extranei à monasterio distincti, habeat effectum:

fectum; præter solemnitatem in Concilio præscriptam requiratur consensus monasterij, eiusque cessio.

67 ℞. Videri probabile non requiri:& ratio est, quod Nouitius in præsenti casu renuncians hæreditatem se ipsum priuat iure succedendi, illudque transfert in renunciatarium, qui proinde ex hoc iure acquisito succedit, ideòque non eget cessione, aut consensu monasterij: cum ipsum monasterium ius succedendi non habeat, nisi quatenus repræsentat religiosum habentem dictum ius: vnde, sicut religiosus, etsi esset sui iuris, nullum ius haberet succedendi, vtpotè per renunciationem à se abdicatum: nec vllum ius habebit monasterium, sicque superflua esset eius cessio, ita *Sanch.sup.c.6. n.2.& Cast.Pal.n.18.ex Couarr.Guttier.Baeza,Gama*,& alij monentes, quòd, cùm opposita sententia, quæ est plurium, ac grauium DD. sit probabilis ad vitandas lites conuenientissimum est, vt monasterium faciat dictam cessionem: quippe eam facere potest sine præscripta solemnitate iuris in alienatione rei ecclesiasticæ, cum sit hæreditatis, non delatæ, sed deferendæ.

QVÆRES VIII. Ad quem spectent fructus rei frugiferæ renunciatæ ex ea collecti tempore intermedio à die renunciationis, vsque ad professionem.

68 ℞. Spectare ad ipsum renunciantem, adeòque renunciatarium non lucrari, nisi solos fructus à tempore professionis perceptos, ita *Sanch.sup.c.5. num.63.* & probat, quia tunc solùm impletur conditio apposita renunciationi (quam *n.62.* ostendit de mente Concilij esse suspensiuam, non autem resolutiuam, sicque nihil ponere in esse) & tunc solùm incipit esse dominus rei renunciatæ; constat autem rem quamlibet fructificare suo domino.

QVÆRES IX. An renunciatio hæc semel facta legitimè possit reuocari à nouitio perseuerante in religione, antequam profiteatur.

69 ℞. Videri certum eam non posse modo dicto reuocari; & probatur, tum quia si liberè reuocari posset, vt quid ad obligationem adeò leuem, ac infirmam requirentur tam graues circumstantiæ, sicut licentia Ordinarij, & certi temporis determinatio; cum quolibet tempore nouitiatus, absque licentia Episcopi fieri possit renunciatio, donatio, ac obligatio reuocabilis; tum quia conditio apposita renunciationi ex intentione Concilij suspendit quidem effectum donationis, non item eius valorem, ac firmitatem conditionalem ob ius donatario, acquisitum, ita *Sanch.sup.n. 58.* & cum eo *Castrus Pal.n.12.*

70 Concedit tamen *Sanch.sup.n.58.* huiusmodi renunciationem posse reuocari à nouitio, testando, vt habeat euentum reuocatio casu, quo nouitius moriatur ante professionem: cum enim in eo euentu cesset valor prioris renunciationis, perinde est, ac si non fuisset facta; quare nouitius de ijs bonis aliter potest disponere in euentu mortis secutæ ante professionem. Immò addit Sanch. talem dispositionem non indigere solemnitate præscripta in citato decreto Concil. Trid. cum sit vltima voluntas; & nouitius non possit se obligare irreuocabiliter, ita vt, non secuta professione per mortem, aut alio modo, non possit variare; siquidem Concilium statuit nullam obligationem nouitij vim habere, nisi secuta professione.

QVÆRES X. An corruat renunciatio, si contingat nouitium renuntiantem mori ante professionem.

71 ℞. Non corruere, sed manere omninò firmam: & ratio est, quod quamuis in decreto Concil.Trid. relato dicatur renunciationem factam à nouitio non aliàs intelligi sortiri suum effectum, nisi secuta professione; cum tamen finis Concilij sit consulere libertati egressus nouitiorum, conditio *nisi secuta professione*, idem videtur importare, ac si diceret, *nisi perseuerante nouitio in religione*: ex eo enim quod post mortem nouitij non sint reddenda bona illius hæredibus, non impeditur libertas egressus; vnde, cum ille permanserit in religione, præfata renunciatio sortiri videtur suum effectum: maximè cum tacens moriendo ipsam renunciationem confirmare censeatur, ita *Sanch.n.58.* & post illam *Castrus Palaus sup.p.16.n.2.* qui tamen putat contrariam opinionem esse satis probabilem.

QVÆ-

QVÆRES XI. An renunciatio corruat casu, quo nouitius, ea facta, recedat à religione, & posteà ductus pœnitentia redeat.

72 ℞. Corruere, & quidem, etsi recedat finito anno nouitiatus; nec reuiuiscere nouitio ad religionem redeunte: cum talis renunciatio irrita reddatur per illum ingressum, & nullo iure cautum sit illam conualescere per reditum ad religionem: quare, sicut inchoari debet nouitiatus; sic inchoandum est tempus renunciationis, & solo bimestri ante professionem finito anno probationis faciendam fieri debet, ita *Sanch. num.* 84. addens, quod, si nouitius finito anno nouitiatus, egrediatur, indiget quidem noua renunciatione, cùm prior illa, etsi legitimo tempore facta, corruerit per egressum è religione; eam tamen poterit facere statim, & non tenetur facere intra præfatum bimestre: idque, siue differatur professio, siue non, quod non, concedit *Castrus Palaus sup. p.* 17. *num.* 9. dicens in tali casu & repetendum esse nouitiatum (quod negat Sanch. & renunciationem faciendam esse intra bimestre proximum professioni, ac si nunquam renunciatio facta fuisset.

Puto autem hanc responsionem à fortiori procedere in casu quo Nouitius post factam bonorum renunciationem transeat ad alium Ordinem animo ibi perseuerandi, idque ob rationem allatam in præcedenti responsione, quæ vtique procedit in præsenti casu, vt facilè constabit, consideranti; vbi autem habet locum ratio legis, ibi habet locum & eius dispositio *l. illud ff. ad l. Aquil. l. si postulauerit* §. 2. *ff. ad leg. Iuliam de adult. l. quidam numularios ff. de edendo.*

QVÆRES XII. An renunciatio firmetur per professionem inualidam.

73 ℞. Non firmari; cum Concilium debeat intelligi, non de præsumptione professionis, sed de vera professione; qualis vtique non est professio inualida, ita *Sanch. num.* 56. *& Castr. Pal. num.* 13. addentes dictam renunciationem firmari hoc ipso, quod ratificatur possessio: dummodò renunciatio fuerit valida ab initio, ideſt facta iuxta formam præscriptam in Concil. Trid. nimirum ex licentia Ordinarij, ac in ea ætate, & eo tempore nouitiatus elapso, vt nouitius profiteri possit intra bimestre: alioquin renunciatio esset nulla (sicut & esset nulla, si fieret absque Ordinarij licentia) nec firmaretur ex ratificatione professionis, sed opus esset illam iterum facere.

CAPVT III.

De religiosa Professione Monialium.

Acturi in hoc Cap. de professione religiosa Monialium non possumus non aliqua etiam tractare de solutione dotis, quæ solet exhiberi monasterio ad alendam Monialem professuram, necnon de velo professionis, ac benedictione, seu consecratione Monialium: quippe quæ magnam habent connexionem cum ipsa professione, hinc caput diuidemus in 3. sectiones, in quarum 1. agemus de ipsa professione Monialium, suppositis tamen ijs, quæ in *tract. de professione diximus c.* 1. *per totum*: in 2. disseremus de solutione Dotis: in 3. de Velo professionis, ac de Benedictione, seu Consecratione Monialium, sicque totum caput absoluemus.

SECTIO I.

De Professione religiosa Monialium, & circumstantijs ipsis annexis.

1 *Professio alia est expressa, alia tacita.*

2 *Voluntas nouitiæ professuræ exploranda ab Ord. intra 15. dies à monitione.*

3 *Talis exploratio non est de valore professionis: de ea facienda præmoneri potest Episcopus per aliquot dies ante, aut post tempus præscriptum: tuncque Episcopus potest prohibere ne fiat professio, non item determinare tempus illam faciendi.*

4 *Quo-*

4 *Quorum consensus petatur ad professionem Nouitia.*
5 *Abbatissa consensus qualiter requiratur.*
6 *Ea in hoc debet audire, & sequi consilium Conuentus.*
7 *Professio nouitia admittitur propriè ab Abbatissa, & à Pralato monialium; idque de Abbatissa pracipuè procedit quod Moniales Conuersas.*
8 *Aetas annorum 16. requiritur ad valorem professionis.*
9 *Integer annus probationis est de essentia professionis, prater quam si fiat in periculo mortis.*
10 *Ex causa differi potest professio: assignatur vnde sit pracedentia.*
11 *Aliqualis literatura petitur ad professionem nouitia choro destinata.*
12 *Qua expensa permitti possint ex occasione professionis: indicatur quid sint propina: vetita Monialibus.*
13 *Excommunicantur cogentes nouitiam profiteri.*
14 *Item impedientes eam, ne profiteatur.*
15 *Monialis professa transit ad Ordinem strictiorem.*
16 *De licentia tamen proprij Pralati, qua requiritur, & sufficit de iure communi.*
17 *Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio.*
18 *Videndum, an obstent aliqua priuilegia religionum.*
19 *Ad talem transitum non petitur facultas Ordinarij, si Monialis sit exempta.*
20 *Modò non potest eijci Monialis, inconsulto Papa, ratione incorrigibilitatis.*
21 *Obstat indultum Innocentij III. quod tamen ex parte abrogatum est.*
22 *In tali electione non videtur necessarium seruare omnia, qua prascribuntur in decretis Sacra Cong. de eiectis, & apostatis.*
23 *De iure communi transfertur Monialis ad alium Conuentum causa correctionis.*

QVÆRES I. Quot modis possint Moniales profiteri.

1 ℞. Quod si cùm iuxta communem Doctorum sententiam duplex sit professio alia expressa, & alia tacita; & non sit maior ratio, cur hæ duæ species professionis admittantur inter viros regulares, & non inter Moniales; consequenter dicendum est Moniales, posse his duobus modis profiteri, nimirum expressè, & tacitè, sicut in terminis docet *Tambur. de iure Abbatiss. D.6.q.1.*

QVÆRES II. An, & qualiter explorari debeat voluntas Monialis nouitiæ, antequam emittat professionem religiosam.

2 ℞. Debere explorari ab Ordinario ad cognoscendum, num spontaneè, an coacta, ac seducta se accingat ad profitendum; idque vt sic consulatur libertati nouitiæ professuræ, & impediatur vis, quæ in hoc posset ei inferri à parentibus, aut alijs, patet ex *Concilio Trid. sess. 25. cap. 17. de Regul.* vbi id expressè statuitur; sicut vidimus *cap. praced. sect. 1. q. 4.* Vnde & idem Concilium præcipit loco citato; vt Præfecta monasterij, in quo nouitia est professura, per mensem ante diem professionis certiorem faciat Episcopum de tempore professionis: & hoc sub pœna suspensionis ab officio duratura ad arbitrium ipsiusmet Episcopi; quamquam, si is modo dicto certior factus intra dies 25. explorationem præfatam non perficiat, non debeat amplius se in hoc intromittere; cum sic decisum referant *Armendar. Gallett. & Campanil.* relati à *Barbosa de off. Episc. alleg. 100. num. 3.* qui monet huiusmodi explorationem faciendam esse ab Episcopo, aut, ipso impedito, ab illius Vicario generali non intra clausuram, sed extra ad fenestellam cancellorum in collocutorio. Dixi *aut ipso impedito à Vicario generali*, vt indicarem, quod notat idem *Barbosa num. 8.* dictam voluntatis explorationem non posse fieri à Vicario generali, nisi in casu, quo Episcopus sit impeditus, aut illum deleget ad tale munus: quod sine dubio potest facere Episcopus: cum id possit facere per quemcumque alium idoneum, vt aduertit *Miranda q. 8. de monial. art. 4.*

3 Verum tamen est, quod si Episcopus omittat dictam explorationem, non ideo professio emissa erit inualida; vt benè aduertit, & probat *Sanch. l. 5. mor. cap. 4. num. 84.* & de-

& declarauit Sacra Congregatio penes *Barbosa sup.num.9.* statuens contra virgines, à quibus non solùm habitus regularis est susceptus, sed etiam facta professio, absque dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere suscitari, sed sinendum esse eas in statu suo remanere. Quamquam aliàs possit Episcopus non solùm censuris, ac pœnis sibi benè visis prohibere Abbatissis, & Superioribus regularibus Monialium, ne puella professionem emittat, nisi priùs explorata ipsius voluntate (quod fuisse decisum refert *Barbosa l.1.de iure eccl.c.44.num.10.*) sed etiam punire contrafacientes tum pœnis à Concilio Trid. statutis, tum etiam ecclesiasticis censuris, & alijs iuris remedijs, non obstantibus quibuscumque priuilegijs: quod notat idem *Barbosa de offic.Episc. allegat.100. num.9.* quòd cùm ipse non probet, non est facilè admittendum ob dicenda *cap.8.q.3.* imò reijcitur expresfè à *Sanctorio in Constit. Min. cap. 11.stat.7.q.1.* docente Episcopum non posse punire Prælatum regularem, ipso inconsulto, consentientem professioni emittendæ; cum nullam in eum iurisdictionem Concilium ei tribuat quo ad hoc, sed totam obligationem imponat Præfectæ Monialium, vt constat ex dictis §.*præcedenti*: & quidem meritò cum Prælatus in maioribus occupetur, ideòque non debeat cogi ad faciendam illam certiorationem.

An autem Præfecta Monialium in hoc satisfaciat, si dictam faciat certiorationem ante mensem, aut post.

℞. *Sanctorus sup.d.3.* satisfacere, & probat tum quia, secluso contemptu, plus, aut minus in moralibus non infert grauem culpam: tum quia effectus prætensus è Concilio in hoc casu per anticipationem, aut postpositionem 15. dierum sufficienter habetur, vt consideranti facilè patebit.

Addit *Sanctor.sup.d.7.* Episcopum, facta exploratione posse prohibere, ne Nouitia, cuius voluntas fuit explorata, faciat Professionem, si reperiat illam esse indeliberatam, & minus liberè profiteri: alioquin inutilis esset exploratio, &, si contra inhibitionem Episcopi fiat professio, dicit *Sanctorus* illam declarari debere nullam; cum facta sit contra voluntatem illius, qui eam potest impedire; & Concilium intenderit delegare Episcopo legitimæ Professionis cognitionem, ac impeditionem.

Monet item *Sanctorus d. 5.* Episcopum explorata voluntate Nouitiæ exemptæ, ac completo nouitiatu, non posse determinare tempus profitendi, aut è monasterio exeundi: cum Concilium Episc. solùm tribuat facultatem explorandi voluntatem, & reliquum spectet ad Prælatum regularem, cui subest Nouitia: nec obstat quædam Sacræ Congregationis declaratio, quæ in contrarium circumfertur, siquidem ea loquitur de Monialibus Episcopo subiectis, non autem de exemptis.

QVÆRES III. De quorum consensu admitti debeat Monialis nouitia ad religiosam professionem.

6 ℞. Debere admitti de consensu maioris partis Capituli Monialium; apud quas nouitia emissura est professionem: quod est dicere de consensu monasterij: siquidem monasterium dicitur facere, quod facit maior pars Monialium in eo degentium, & hoc est ita verum, vt consensus Abbatissæ monasterij in tali admissione non requiratur formaliter, prout est Abbatissa, sed vt est pars capituli, eo scilicet modo, quo requiritur consensus cuiuslibet alterius Monialis dicti monasterij, sicque potest contingere nouitiam admittendam esse ad professionem, omninò dissentiente, ac repugnante Abbatissa: etsi quatenus est caput monasterij, debeat consentire in professionem nouitiæ profitentis, vti dicemus infrà q.27. Patet ex praxi communi Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum, saltem in hisce nostris Regionibus; & suadetur ex eo quod, cum in admissione Monialis nouitiæ ad professionem agatur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, & interueniat veluti quidam contractus vtrinq; obligatorius inter nouitiam profitentem, ac monasterium; æquum est vt, sicut ex parte nouitiæ requiritur consensus, sic & requiratur ex parte monasterij, iuxta regulam 29. *iuris in 6. quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari.* Quæ doctrina ostendit ad validam admissionem professionis nouitiæ desiderari etiam consensum Prælati Monialium; siue is sit Ordinarius, loquendo de Monialibus immediatè

diatè subiectis: siue Superior regularis, loquendo de exemptis; idq; maximè attenta concessione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factam Minoribus, & relatam *cap. praeced. n.*2. praeterquàm quòd receptio nouitiae ad professionem, cum sit res grauissima, maximè tangens bonum monasterij; par est, vt non fiat absque consensu illius, cuius prudentiae commissa est administratio ipsius monasterij; vnde & puto praxim Monialium communem esse, vt sine proprij Praelati facultate nullam recipiant nouitiam ad professionem.

Quòd si DD. communiter dicunt creationem Monialium (quae vtique fit per emissionem professionis) pertinere ad Abbatissam, & Conuentum: id solum probat pertinere ad Abbatissam tanquam ad acceptantem, vt postea dicemus: non autem ita, vt consensus illius determinatè requiratur per suffragij ipsius praestationem. Quo pacto *Tambur. sup. q.*5. *num.*4. alijque ab eo relati dicunt, neque totum Conuentum, repugnante Praefecta, neque Praefectam, repugnante maiori parte Monialium, posse recipere nouitiam ad professionem. Quod tamen non facit, quin totus Conuentus possit admittere ad professionem nouitiam, si Praelatus monasterij dictam professionem admittat loco Praefectae: cum iuxta dicta consensus Praefectae sit necessarius ad professionis admissionem non ratione suffragij, quod ferat cum alijs Monialibus, sed vt iuridicè recipiat professionem: quod in praesenti casu supplet Praelatus.

6 Vnde quis benè inferat (quod notauit *Sanch. sup. num.*65. *ex Rodriq. & alijs.*) Superiorem monasterij in admittenda nouitia ad professionem teneri non solum audire consilium sui Conuentus, sed etiam illud sequi ob doctrinam *Bartol. in l.*11. §. *plures num.*7. *de exer. act.* communiter receptam; nimirum quod, quando requirendum est consilium ab alio tamquam à collega, & participe officij (vt in praesenti casu) tunc consilium non solum requirendum est, sed etiam sequendum: quod est benè aduertendum.

QVAERES IV. Ad quem spectet acceptare professionem Monialis nouitiae profitentis.

7 ℞. Quòd, cùm actus acceptandi professionem non sit propriè actus iurisdictionis, sed superioritatis pertinentis ad potestatem oeconomicam, seu dominatiuam, quae potest competere etiam foeminae: professio Monialis nouitiae poterit acceptari à Superiorissa monasterij, cum sit capax exercendi talem actum, & alioqui talis actus ipsi ex officio incumbat; quippè in quo agitur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, cui illa praeest, & onus procurandi bonum monasterij incumbit immediato Superiori illius vnà cum maiori parte ipsius monasterij. Vnde professio Monialis potest validè acceptari tum ab eius Abbatissa, tum ab eius Praelato; sicut notauit *Sanch. n.*76. monens professionem Monialium in monasterijs Episcopo subiectis hoc tempore solere fieri coram ipso Episcopo, eiusve generali Vicario; sicut è contra in monasterijs exemptis solet fieri coram proprio Praelato regulari, siue ordinario, siue delegato: & hoc fortè, vt tantò certior sit valor professionis, quae emittitur: stante quod *Suar. loc. sup. cit.* & alij censent consensum Praelati proprij non solum requiri ad valorem professionis, quam emittit nouitia Monialis, sed etiam vt professio fiat in manibus illius, & ab ipso acceptetur, cùm apud ipsum tantùm sit propria iurisdictio ex *cap. statuimus* 20. *q.*2. quasi verò acceptatio professionis sit actus iurisdictionis, cuius sit incapax foemina (quod tamen paulò ante negauimus) patet autem responsio tum ex dictis; tum etiam ex *cap. consuluit qui Clerici, vel vouentes*, vbi deciditur foeminam quamdam, quae dimisso habitu regulari nupserat, validè nupsisse, eò quòd professa non fuerat in manu alicuius Episcopi, vel Abbatis, vel Abbatissae: quod est supponere, Abbatissae potestatem extendi ad professionem validè acceptandam, vt notauit Bonacina. Quare, cum Abbatissa monasterij, & Praelatus illius, quoad acceptandam professionem Monialis nouitiae se habeant cumulatiuè, adeoque inter illos dari possit veluti praeuentio; seruanda est in hoc consuetudo vniuscuiusque Ordinis, prouinciae, aut loci, quae est varia.

C Notat

& declarauit Sacra Congregatio penes *Barbosa sup. num. 9.* statuens contra virgines, à quibus non solùm habitus regularis est susceptus, sed etiam facta professio, absque dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere suscitari, sed sinendum esse eas in statu suo remanere. Quamquam aliàs possit Episcopus non solùm censuris, ac pœnis sibi benè visis prohibere Abbatissis, & Superioribus regularibus Monialium, ne puella professionem emittat, nisi priùs explorata ipsius voluntate (quod fuisse decisum refert *Barbosa l. 1. de iure eccl. c. 44. num. 10.*) sed etiam punire contrafacientes tum pœnis à Concilio Trid. statutis, tum etiam ecclesiasticis censuris, & alijs iuris remedijs, non obstantibus quibuscumque priuilegijs: quod notat idem *Barbosa de offic. Episc. allegat. 100. num. 9.* quòd cùm ipse non probet, non est facilè admittendum ob dicenda *cap. 8. q. 3.* imò reijcitur expressè à *Sanctorio in Constit. Mon. cap. 11. stat. 7. q. 1.* docente Episcopum non posse punire Prælatum regularem, ipso inconsulto, consentientem professioni emittendæ; cum nullam in eum iurisdictionem Concilium ei tribuat quo ad hoc, sed totam obligationem imponat Præfectæ Monialium, vt constat ex dictis §. *præcedenti*: & quidem meritò cum Prælatus in maioribus occupetur, ideòque non debeat cogi ad faciendam illam certiorationem.

An autem Præfecta Monialium in hoc satisfaciat, si dictam faciat certiorationem ante mensem, aut post.

℞. *Sanctorus sup. d. 3.* satisfacere, & probat tum quia, secluso contemptu, plus, aut minus in moralibus non infert grauem culpam: tum quia effectus prætensus è Concilio in hoc casu per anticipationem, aut postpositionem 15. dierum sufficienter habetur, vt consideranti facilè patebit.

Addit *Sanctor. sup. d. 7.* Episcopum, facta exploratione posse prohibere, ne Nouitia, cuius voluntas fuit explorata, faciat Professionem, si reperiat illam esse indeliberatam, & minus liberè profiteri: alioquin inutilis esset exploratio, &, si contra inhibitionem Episcopi fiat professio, dicit *Sanctorus* illam declarari debere nullam; cum facta sit contra voluntatem illius, qui eam potest impedire; & Concilium intenderit delegare Episcopo legitimæ Professionis cognitionem, ac impeditionem.

Monet item *Sanctorus d. 5.* Episcopum explorata voluntate Nouitiæ exemptæ, ac completo nouitiatu, non posse determinare tempus profitendi, aut è monasterio exeundi: cum Concilium Episc. solùm tribuat facultatem explorandi voluntatem, & reliquum spectet ad Prælatum regularem, cui subest Nouitia: nec obstat quædam Sacræ Congregationis declaratio, quæ in contrarium circumfertur, siquidem ea loquitur de Monialibus Episcopo subiectis, non autem de exemptis.

QVÆRES III. De quorum consensu admitti debeat Monialis nouitia ad religiosam professionem.

6 ℞. Debere admitti de consensu maioris partis Capituli Monialium; apud quas nouitia emissura est professionem: quod est dicere de consensu monasterij: siquidem monasterium dicitur facere, quod facit maior pars Monialium in eo degentium, & hoc est ita verum, vt consensus Abbatissæ monasterij in tali admissione non requiratur formaliter, prout est Abbatissa, sed vt est pars capituli, eo scilicet modo, quo requiritur consensus cuiuslibet alterius Monialis dicti monasterij, sicque potest contingere nouitiam admittendam esse ad professionem, omninò dissentiente, ac repugnante Abbatissa: etsi quatenus est caput monasterij, debeat consentire in professionem nouitiæ profitentis, vti dicemus infrà *q. 27.* Patet ex praxi communi Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum, saltem in hisce nostris Regionibus; & suadetur ex eo quod, cum in admissione Monialis nouitiæ ad professionem agatur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, & interueniat velut quidam contractus vtrinq; obligatorius inter nouitiam profitentem, ac monasterium; æquum est vt, sicut ex parte nouitiæ requiritur consensus, sic & requiratur ex parte monasterij, iuxta regulam *29. iuris in 6. quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari.* Quæ doctrina ostendit ad validam admissionem professionis nouitiæ desiderari etiam consensum Prælati Monialium; siue is sit Ordinarius, loquendo de Monialibus immediatè

diatè subiectis: siue Superior regularis, loquendo de exemptis; idq;maximè attenta concessione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factam Minoribus, & relatam *cap. praeced. n.2.* praeterquàm quòd receptio nouitiae ad professionem, cum sit res grauissima, maximè tangens bonum monasterij; par est, vt non fiat absque consensu illius, cuius prudentiae commissa est administratio ipsius monasterij; vnde & puto praxim Monialium communem esse, vt sine proprij Praelati facultate nullam recipiant nouitiam ad professionem.

Quòd si DD. communiter dicunt creationem Monialium (quae vtique fit per emissionem professionis) pertinere ad Abbatissam, & Conuentum: id solum probat pertinere ad Abbatissam tanquam ad acceptantem, vt postea dicemus: non autem ita, vt consensus illius determinatè requiratur per suffragij ipsius praestationem. Quo pacto *Tambur. sup. q. 5. num. 4.* alijque ab eo relati dicunt, neque totum Conuentum, repugnante Praefecta, neque Praefectam, repugnante maiori parte Monialium, posse recipere nouitiam ad professionem. Quod tamen non facit, quin totus Conuentus possit admittere ad professionem nouitiam, si Praelatus monasterij dictam professionem admittat loco Praefectae: cum iuxta dicta consensus Praefectae sit necessarius ad professionis admissionem non ratione suffragij, quod ferat cum alijs Monialibus, sed vt iuridicè recipiat professionem: quod in praesenti casu supplet Praelatus.

6 Vnde quis benè inferat (quod notauit *Sanch. sup. num. 65. ex Rodriq. & alijs.*) Superiorem monasterij in admittenda nouitia ad professionem teneri non solum audire consilium sui Conuentus, sed etiam illud sequi ob doctrinam *Bartoli in l. 11. §. plures num. 7. de exer. act.* communiter receptam; nimirum quod, quando requirendum est consilium ab alio tamquam à collega, & participe officij (vt in praesenti casu) tunc consilium non solum requirendum est, sed etiam sequendum: quod est benè aduertendum.

QVÆRES IV. Ad quem spectet acceptare professionem Monialis nouitiae profitentis.

7 ℞. Quòd, cùm actus acceptandi professionem non sit propriè actus iurisdictionis, sed superioritatis pertinentis ad potestatem oeconomicam, seu dominatiuam, quae potest competere etiam foeminae: professio Monialis nouitiae poterit acceptari à Superiorissa monasterij, cum sit capax exercendi talem actum, & alioqui talis actus ipsi ex officio incumbat; quippè in quo agitur de notabili commodo, ac vtilitate monasterij, cui illa praeest, & onus procurandi bonum monasterij incumbit immediato Superiori illius vnà cum maiori parte ipsius monasterij. Vnde professio Monialis potest validè acceptari tum ab eius Abbatissa, tum ab eius Praelato; sicut notauit *Sanch. n. 76.* monens professionem Monialium in monasterijs Episcopo subiectis hoc tempore solere fieri coram ipso Episcopo, eiusve generali Vicario; sicut è contra in monasterijs exemptis solet fieri coram proprio Praelato regulari, siue ordinario, siue delegato: & hoc fortè, vt tantò certior sit valor professionis, quae emittitur: stante quod *Suar. loc. sup. cit.* & alij censent consensum Praelati proprij non solùm requiri ad valorem professionis, quam emittit nouitia Monialis, sed etiam vt professio fiat in manibus illius, & ab ipso acceptetur, cùm apud ipsum tantùm sit propria iurisdictio ex *cap. statuimus* 20. *q. 2.* quasi verò acceptatio professionis sit actus iurisdictionis, cuius sit incapax foemina (quod tamen paulò ante negauimus) patet autem responsio tum ex dictis; tum etiam ex *cap. consuluit qui Clerici, vel vouentes*, vbi deciditur foeminam quamdam, quae dimisso habitu regulari nupserat, validè nupsisse, eò quòd professa non fuerat in manu alicuius Episcopi, vel Abbatis, vel Abbatissae: quod est supponere, Abbatissae potestatem extendi ad professionem validè acceptandam, vt notauit Bonacina. Quare, cum Abbatissa monasterij, & Praelatus illius, quoad acceptandam professionem Monialis nouitiae se habeant cumulatiuè, adeoque inter illos dari possit veluti praeuentio; seruanda est in hoc consuetudo vniuscuiusque Ordinis, prouinciae, aut loci, quae est varia.

Notat autem *Ciarlinus p.2. contr. c.194. num.34.* dato quòd Abbatissa non posset admittere professionem Nouitiæ, posse adhuc acceptare professionem Nouitiæ conuersæ, cum ei non detur Velum, quod dare nequit Abbatissa iuxta *c. consuluit qui Cler. vel vouent*; sicque cessent rationes, quòd Abbatissa non possit recipere Professionem: sic ille.

QVÆRES V. Cuius ætatis debeat esse Monialis nouitia ad hoc vt validam faciat professionem.

8 ℞. Debere esse annorum 16. completorum; idque ex decreto Concilij Trident. *sess.25. de regul. cap.15.* id expressè statuentis his verbis. *In quacumque religione tam virorum, quàm mulierum professio non fiat ante 16. annum expletum professio autem antea facta sit nulla, nullamq; inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis, vel Ordinis obseruationem, aut alios quoscumque effectus:* cum aliàs iure antiquo ad profitendum in viro quidem sufficeret annus 14. completus, in fœmina verò annus 12. item completus; vt constat ex *c. ad nostram, c. significatum de Regul. Clem. eos eodem tit.* alijsque iuribus.

QVÆRES VI. An sit de essentia religiosæ professionis, vt ei præmittatur integer annus probationis.

9 ℞. Esse, stando præcisè in iure communi; patetq; dictis ex *c. præcedenti sect.2. q.11.* Secùs, attento indulto Pij V. facto per bullam Monialibus S. Dominici, per quod conceditur ijs, vt possint profiteri solemniter, etiam nondum expleto integro anno nouitiatus, si iudicio Medicorum ægrotent cum periculo mortis moraliter certo, & iam expleuerint annum ætatis 16. De hoc priuilegio (quod non fuisse reuocatum à Gregor. XIII. *Rodr. to.3. q.15. ar.16.*) participant non solùm Moniales, sed etiam viri religiosi aliorum Ordinum aliàs participantes de priuilegijs Ordinis S. Dominici; priuilegium referemus, & paulò latiùs explicabimus infra *c.9. q.11.*

Addo hic non solum annum probationis debere esse completum de momento in momentum, (vt ostendimus *c. præced. sect.2. q.12.*) sed etiam in anno bissextili illum duplicem diem debere computari pro vno; ita vt si nouitia inchoauit nouitiatum 24. Februarij, non possit anno sequenti bissextili 24. Februarij priori profiteri, sed debeat expectare alterum 24. ita *Sanch. l.5. mor. cap.4. n.4.* alijq; contra *Sylu. Henr. & Ricc.* quos refert, & sequitur *Barb. alleg.101. num.20.*

QVÆRES VII. An, & quomodo Moniali nouitiæ protrahi possit tempus professionis, etiam post expletum annum integrum probationis.

10 ℞. Posse eo modo, quo diximus *c. præced. sect.2. q.16.* nimirum si interueniat iusta causa id faciendi: vt si nouitia nondum rectè diuinum Officium recitet, aut dotem non habeat paratam, aut non plenè satisfecerit in probatione peracta, ita *Rodriq. to.3. q.17. art.10. Sanch. l.5. mor. cap.4. nu.21. Less. l.2. cap.41. num.59. Mir. to.1. manual. q.25. art.11.* alijq; communiter: quos refert, & sequitur *Tambur. sup. q.6. num.4.* monens *num.8.* supponi à Doctoribus (quorum aliquos allegat) ad protrahendum annum probationis exigi consensum nouitij; quippè qui toto tempore probationis, potest liberè recedere à religione, nec potest in ea inuitus detineri, patet autem responsio tum ex dictis *in tract. de nouitiatu cap.1. qu.24.* tum quia à iure antiquo non est recedendum, nisi quatenus ab eo receditur per ius nouum expressè aliquid innouans per *l. preces, C. de appellat.* at de iure antiquo ante Concilium Trident. ex iusta causa poterat differri professio nouitij vltra integrum annum probationis; & ipsum Concilium quo ad hoc nihil innouauit (cùm verba illius, quæ habentur *sess. 25. de Regul. cap.16. Finito tempore nouitiatus Superiores, Nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum admittant, aut è monasterio eos deijciant*, loquatur solum de Nouitijs, qui elapso probationis anno inueniuntur habiles, non verò de ijs, qui tunc quidem reputantur inhabiles ob aliquam causam amouibilem, speratur tamen probabiliter, quòd breui futuri sint habiles) ergò, sicut ante Concilium differri poterat professio nouitij modo dicto, poterit & differri in præsentia, si iusta interuenerit causa.

Notat

Notat autem *Barb. l.1. de tripl. iure eccl. c.44. n.56.* ex decreto S. Congr. præcedentiam inter Moniales desumi debere à die professionis, non autem à die susceptionis habitus religiosi, si verò duæ simul eodem instanti professionem emittant, eam puellam debere præcedere, quæ priùs ad habitum fuerat admissa; & si eodem tempore admissæ fuissent ad habitum, data item paritate professionis, præcedere debere illam, quæ priùs in Capitulo fuerat admissa.

QVÆRES VIII. An, & qualis literatura requiratur ad hoc, vt nouitia Monialis admittatur ad professionem religiosam tanquam chorista.

11 ℞. Requiri, vt saltem sciat legere: sic enim fuit decisum à Sacra Congregat. Cardinalium in vna Girgen. 12. Ianuarij 1604. ita *Tambur. sup. num.3. ex Barbosa:* qui tamen intelligendi sunt loqui de Moniali deputanda ad chorum, non autem de conuersa, vt patet.

QVÆRES IX. Quæ, & quales expensæ possint permitti, vt fiant à Moniali nouitia ex occasione professionis ab ipsa emittendæ.

12 ℞. Ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Nouembris 1616. & relata à *Gauanto in manu. Episc. v. monialium professio nu.23.* posse permitti vt faciant Sacristiæ, aut infirmariæ eleemosynas ex longa monasterij consuetudine hac occasione dari solitas, non item propinas, quæ alicubi solebant præstari Superioribus; neque quod fiant in Monialium foresterijs conuiuia aliàs consueta parari à consanguineis nouitiæ professuræ. Quin etiam addit *Gauant. n.25.* ab eadem Sacra Congregatione decisum fuisse expensas occasione professionis emittendæ faciendas debere taxari ab Episcopo, ita vt, ablatis sumptibus superfluis, non concedantur nisi ij, qui sunt necessarij, & conformes modestiæ, ac parsimoniæ religiosæ.

Puto autem propinas (de quibus hìc) fuisse donatiua à Moniali ingrediente dari solita Abbatissis: *propino* enim apud Calepinum significat *poculum prægusto, & deinde alteri trado:* propinæ verò apud eumdem significant tum culinam, tum cibos delicatiores, sicque in præallegato decreto fortè fuit posita dictio *propina* loco dictionis *popina*.

QVÆRES X. Quam pœnam incurrant, qui iniustè cogunt Monialem nouitiam emittere professionem religiosam.

13 ℞. Incurrere excommunicationem ipso iure latam in Concilio Trident. *sess.25. de Regul. c.18.* & à nobis fusè explicatam, *c. præced. sect.1. q.19.* vndè facilè peti possunt, quæ ad præsentis responsionis probationem possunt conferre; sicque non est, cur ea hìc iterùm repetamus.

QVÆRES XI. Quam pœnam incurrat, qui iniustè impedit Monialem nouitiam, ne liberè emittat professionem religiosam.

14 ℞. Incurrere ipso facto excommunicationem maiorem item latam in Concil. Trid. loco cit. & à nobis latiùs declaratam, *cap. præced. sect.1. q.18.* vbi plura diximus, quæ multum possunt deseruire in præsentia.

QVÆRES XII. An Monialis vinculo professionis religiosæ, ita adstringatur, vt non possit recedere à monasterio, in quo profitetur, neque ad ingrediendam religionem arctiorem.

15 ℞. Non adstringi, adeoque Moniales professas in ordine laxiori posse iure communi transire ad Ordinem perfectiorem, seruatis tamen seruandis; nimirum conditionibus à nobis recensitis in *tract. de profess. cap.4. sect.3. q.5. §. quod si,* ibique in qq. sequentibus explicatis, ita *Suar. tom.4. de relig. tr.8. lib.3. cap.10. n.1. Sanch. l.6. mor. cap.7. n.6. Rodriq. to.3. q.62. art.6. Lezana to.1. c.25. nu.41. Bonac. q.2. de clausura p.9. §.2. num.4.* alijque communiter, & patet tum ex dictis in citat. *tract. de profess. vbi sup. q.7. §. de Monialibus*, tum, quia rationes quæ probant dictum transitum esse licitum viris religiosis, cum proportione procedunt etiam quoad Moniales, vt colligitur ex *20. qu.4. cap.1.* & benè animaduertit *Rodriquez sup. ex Cardin. Abb. & Natta* generaliter dicens ea, quæ sunt disposita de viris religiosis, proportionaliter censeri constituta, & de Monialibus.

Difficultas est, de cuius licentia debeat fieri talis transitus, Abbatissæ ne tantùm an proprij Prælati, & ordinarij (idque ratione clausuræ, ad quam Monialis speciali obligatione tenetur) vel vtriusque.

16 ℞. *Bonac. sup.* §.3. *diffic.*1.*num.*11. ad talem transitum exigi licentiam Prælati, cui Monialis transitura subest (siue is sit Episcopus, siue Prælatus regularis) non autem sufficere licentiam Abbatissæ; probat tum quia Abbatissa propriè non est Prælata monasterij; tum quia in concessione talis licentiæ iudicandum est, num Monialis transitura ducatur bono spiritu ad talem transitum; quod iudicium videtur excedere capacitatem fœminæ; tum quia iste transitus non potest fieri absque egressu clausuræ, ad quam Monialis strictissimè tenetur, Abbatissa autem non potest dare facultatem exeundi è clausura, sic Bonacina citans pro se Sanchez; qui tamen expressè negat esse necessarium, quòd in præsenti casu Monialis obtineat à proprio Prælato licentiam transeundi, putans sufficere illam ab ipso peti, ea ductus ratione, quòd Concilium Trid. & alia iura prohibentia Monialibus egressum è clausura, absque consensu Superioris inscriptis, non loquuntur in hoc casu, sed solùm ad tollendam Monialibus materiam vagandi; vnde constat ex hoc capite non requiri, quòd licentia transeundi re vera sit obtenta, sed sufficere illam esse petitam; quo modo sufficit ad transitum virorum religiosorum constat item minùs firmam esse tertiam rationem, quam hic Bonacina desumit ex obligatione clausuræ; cum hæc in tali casu verè non adstringat.

17 Certè quod decreuit Sacra Congreg. de mandato Vrban. VIII. in decretis 21. Septembris 1624. editis *de Regularibus apostatis, & eiectis* (nimirum, *vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem religionem transire, nisi prius Superiori legitimè constiterit eam religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit, tuncque Regularis rectè se transferat ad arctiorem: quod, vt re ipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet:*) à fortiori habet locum in Monialibus, ideoq; debet omninò inuiolabiliter seruari.

18 Addo quòd, cum iuxta dicta in *tract. de profess. cap.*4. *sect.*3. *quæst.*6. extent multa priuilegia concedentia Religionibus, ne earum religiosi possint transire ad Ordinem, etiam arctiorem absque licentia proprij Prælati petita, & obtenta, immò nec sine facultate Sedis Apostolicæ; & de dictis priuilegijs participent Moniales per viam communicationis; dicendum est quòd, licèt eæ transire possint ad religionem arctiorem, licentia petita à Superiore (etsi non obtenta) stando in iure communi: secus est, attentis istis priuilegijs, si quidem ea sint in vsu apud ipsas Moniales; quod proinde in contingentia facti esset accuratiùs inquirendum.

Vtrùm verò in casu, quo Monialis transitura ad religionem arctiorem sit exempta ab Ordinarij iurisdictione, debeat petere facultatem sic transeundi non solum à proprio Prælato regulari, cui immediatè subest, sed etiam ab Ordinario loci, cui subiacet quoad clausuram.

19 ℞. Quòd, cùm iuxta superiùs dicta in præsenti casu, non requiratur specialis facultas ad exeundum è clausura; & alioqui Monialis exempta non subijciatur Ordinario loci, nisi quoad clausuram; non apparet, vnde teneatur petere dictam facultatem ab illo; sicque sufficiet illam peti à proprio Prælato regulari; quippè qui simpliciter venit nomine Prælati Monialium, & significatur per iura requirentia licentiam proprij Prælati, saltem petitam, ad effectum transeundi ad Ordinem arctiorem, ita *Sanchez vbi supr. Castr. Palaus tr.*16. *D.*4. *p.*26. §.2. *n.*4.

QVÆRES XIII. An Monialis professa possit eijci è monasterio propter incorrigibilitatem, & quidem inconsulta Sede Apostolica.

20 ℞. Posse, stando in iure communi antiquo religionum, vt modò ostendemus; non item attento decreto Sacræ Congregationis relato à *Lezana tom.*1. *cap.*25. *nu.* 17. quo statutum est Religiosos incorrigibiles non posse eijci, neq; transferri, inconsulta Sede Apostolica: quod decretum sine dubio à fortiori militat in Monialibus, vnde *Sanch. sup. cap.*9. *num.*6. alioqui sustinens de rigore iuris monialem incorri-

corrigibilem posse eijci sine licentia Papæ, si ea sit adeò Incorrigibilis, vt in nullo monasterio sperari possit eius reformatio, & correctio; ait nihilominus se non ausurum consulere vlli Prælato, vt id, inconsulto Papa, eiusve Nuncio, efficeret; stante quòd esset res noua, ac inusitata, ideoque afferret scandalum non vulgare, grauemque ansam Monialibus inquietis, & vitam claustralem auersantibus præberet se fingendi incorrigibiles, vt Monasterium desererent, sicque ex delicto reportarent commodum. Et quidem, quòd Monialis modo dicto incorrigibilis de rigore eijci possit, probatur; tum quia rationes adductæ à Doctoribus ad probandum licitam esse eiectionem virorum religiosorum incorrigibilium, eamdem vim habent in Monialibus: tum quia Moniales non obligantur votis religionis strictiùs, quàm viri religiosi; tum quia præceptum clausuræ non obstat, cum non afficiat Moniales, nisi quamdiù detinentur in monasterio; sicut nec delatio habitus regularis religiosum quemcumque, nisi pro eo tempore, quo religiosus persistit in religione, præterquam quod *Rodriq. in comp. qq. regul. resol. 57. n. 3.* relatus à *Tamburino sup. D. 21. quæst. 4. nu. 5.* notat Moniales superbas, ac rebelles posse per Prælatos expelli à religione ex quadam constitutione Innoc. III. facta ad instantiam Monachorum Cisterciensium: (quamquam talis constitutio in præsentia fuerit saltem ex parte abrogata à sacra Congregat. Concilij per decreta *de apostatis, & eiectis* edita, ac superius allegata) ita *Sanch. loco cit.* alijq; recentiores consulti contra *Bonac. sup. p. 12. §. 1. num. 9. Lezan. sup. num. 17. Tambur. vbi sup.* & alios.

21 Dixi paulò ante, *cum fuerit saltem ex parte abrogata*, vt indicarem, quòd cùm in citatis decretis Sacræ Congregat. non prohibeatur simpliciter eiectio religiosorum incorrigibilium, sed solùm præscribantur conditiones requisitæ ad hoc vt religiosus dici possit incorrigibilis, ad effectum vt eijci possit è religione: consequenter Constitutio illa Innocentij III. vi dictorum decretorum fuit quidem abrogata, quo ad hoc, vt non possint Moniales eijci præcisè ex eò quòd sint superbæ, ac rebelles; cùm per hoc non importetur incorrigibilitas à præfatis decretis requisita ad eiectionem; non autem quòd simpliciter eijci non possint Moniales, quæ verè sint incorrigibiles incorrigibilitate de iure requisita: sicque ex Constitutione id saltem operabitur, quòd, non obstante communi Doctorum sententia negante Moniales eijci posse ratione incorrigibilitatis, eæ absolutè loquendo, poterunt eijci, si modo dicto sint re vera incorrigibiles, & tales probentur.

22 Nec obstat, quòd iuxta citata decreta sacræ Congregationis eiectio religiosi incorrigibilis debeat fieri ab ipsomet Generali Ordinis tantùm de consilio, & assensu 6. Patrum ex grauioribus religionis eligendis in singulis Capitulis, vel congregationibus generalibus, tuncque non nisi instructo secundum eorum stylum, & constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad sacrorum canonum præscriptum, ac religioso eijciendo vnius anni spatio in ieiunio, ac pœnitentia priùs probato in carcere; quæ omnia non possunt interuenire in eiectione Monialis immediatè subiectæ Ordinario, cùm talis eiectio non possit fieri de consensu sex Patrum ex grauioribus religionis ad talem effectum electis; quippè quæ non debet fieri nisi ab Ordinario, & independenter à consensu quorumcumque Regularium, casu, quo fiat. Non obstat, inquam; siquidem decreta illa loquuntur de eiectione virorum religiosorum, quæ frequentiùs potest contingere, non autem Monialium, quæ non nisi valdè rarò permittenda est: cum tamen leges generales non loquantur, nisi de communiter contingentibus, & non comprehendant casus extraordinarios: præterquam quòd rationabiliter præsupponi potest respectu Episcoporum in præsenti casu non esse adeò necessarium consilium, & consensum illorum sex Patrum grauiorum religionis: attenta maiori prudentia, ac integritate, quæ communiter præsumitur in Episcopis ratione dignitatis, ac officij, ad quod assumuntur, maximè, cùm illi etiam possint eligere sex viros prudentes, ac timoratos, quorum consilio vtantur in re adeò ardua, & difficili, sicque adimplere mentem Sacræ Congregationis in præfatis decretis expressam, obseruando item alia ibi præscripta.

QVÆRES XIV. An Monialis post professionem transferri possit ab vno monasterio ad aliud, vt ibi melius corrigatur, ac resipiscat.

23 ℞. Videri posse, nisi obstet declaratio Sacræ Congregat. relata à *Barbosa in collect. bullar. v. Monialium translatio*, sub his verbis; *Monialem nullam sibi subiectam ex vno monasterio ad aliud transmittere possunt locorum Ordinarij, vel Superiores regulares, etiam ex causa seditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati.* Et quidem quòd, seclusa tali declaratione, Monialis transferri possit modo dicto, docent *Sanch. l. 6. mor. c. 15. nu. 47. Rodriq. tom. 1. q. 49. art. 5. Miranda qu. 3. de monial. art. 2. Tambur. sup. D. 21. q. 3. nu. 1.* alijque; & probant tum quia in *c. quoniam de simonia*, recipiens aliquam in monasterium pretio, declaratur simoniacus, & tam ipse, quàm recepta dicuntur eijciendi è Monasterio, vt in arctiori perpetuam pœnitentiam agant; & hoc ius nullibi fuit reuocatum; teste *Bonacina q. 1. de clau. p. 9. nu. 12.* tum quia bonum totius Ordinis est, quòd Moniales corrigantur sine strepitu: hoc autem commodiùs fiet per talem translationem, tum quia Vrbanus IV. apud *Mirandam sup. qu. 3. art. 2.* approbauit huiusmodi translationem Monialis per speciale statutum, illudque non fuit reuocatum per Concilium Trid. nec per Bullam Pij V. sicut aduertit *Tambur. vbi sup.* Verùm tamen est, quòd si allata declaratio sit authentica, & dicatur habere vim legis vniuersalis (quod negant plures DD. vt colligitur ex *Diana p. 5. tract. 2. resol. 96.*) ea debet obseruari.

24 *PRofessio facta ex metu non semper tenet.*
25 *Ex metu reuerentiali interdum irritatur professio.*
26 *Professio facta ex errore, aut ignorantia, aut dolo non tenet semper.*
27 *Item non tenet semper facta ex ira, vel alia animi perturbatione.*
28 *Non tenet professio facta sine intentione se obligandi.*
29 *Tenet vero facta à reticente aliquod impedimentum, quo detecto, non fuisset admissa Monialis nouitia.*
30 *Tenet facta ab ægrotante toto tempore probationis.*
31 *Item quæ recipitur ab admittente ex metu graui.*
32 *Non tenet professio hermaphroditi facta inter Moniales, si postea erumpat in virum, etsi antea esset valida; sicque non transit ad religionem virorum. Si Religiosus professus dubitans de validitate sui baptismi rebaptizatur, debet profiteri iterum, aut ratificare professionem iam factam.*
33 *Tenet professio nouitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis reperta indigna, ideoque prohibitæ admitti, sed non semper.*
34 *Tenet item professio admissa contra expressam proprij Prælati prohibitionem, sed non in omni casu.*
35 *Moniales non possunt cogi recipere nouitiam ad professionem, si sint inuitæ rationabiliter: secus, si irrationabiliter.*
36 *Prælatus Monialium in aliquo casu per se recipit professionem nouitiæ, contradicentibus ipsis, & Abbatissa.*
37 *Prælatus, & Abbatissa cogi interdum possunt recipere professionem nouitiæ capitulariter admissæ à Monialibus: & è contra Moniales cogi nequeunt recipere ad professionem nouitiam cognitam indignam.*
38 *Moniales reclamare possunt contra nullitatem professionis.*

QVÆRES XV. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex metu.

24 ℞. Non tenere, si fiat ex metu cadente in constantem virum; qui scilicet sit de malo iudicio viri prudentis, grauis, & qui respectu fœminæ sit rationabilis, id est fundatus in vero, ac probabili periculo: idque non iure naturæ, vt benè probat *Suarez tom. 3. de relig. l. 6. cap. 4. num. 8.* sed iure canonico; prout habet communis sensus Ecclesiæ, quo talis professio iudicatur inualida (qui consensus teste *Suar. num. 9.* magni

facien-

faciendus est in hac materia) & colligitur ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 19. de reg.* vbi cùm dicatur: *Quicumque regularis prætendat se per vim, & metum ingressum esse religionem, &c.* clarè supponitur ex hoc capite inualidam reddi professionem, sicque profitenti conceditur ius reclamandi, seruatis tamen seruandis. Notant autem aliqui, quòd, sicut si quis non ampliùs moueatur ex metu graui, quàm alius ex leui; non videtur vi talis metus irritari professio: sic, si quis non minùs moueatur interiùs ex obiecto leui, quàm vir constans ex graui, professio in foro conscientiæ erit irrita, etsi in foro exteriori aliter iudicetur: at hoc non admittit *Suar. num. 13.* dicens eiusmodi doctrinam tunc demum fortasse habituram aliquam probabilitatem, si verum esset metum natura sua irritare professionem; quod tamen non admittit ipse *Suar.* vt constat ex dictis.

25 Addo metum reuerentialem (qui includit non solum imperium paternum, cui ex reuerentia non contradicitur, sed etiam coactionem aliquam, per quam puella non audet contradicere voluntati patris) irritare professionem, si præcedant minæ, siue formales, siue etiam solùm virtuales (vt sic loquar;) quatenus scilicet puella habet causam, & indicia, ob quæ graue aliquod malum sibi timeat à patre, si ei contradicat: quale malum esset, si ei auferretur spes nuptiarum, siue simpliciter, siue proprio statui conformium; si perpetuò detinenda esset domi, ita vt numquam posset egredi; si ei denegaretur decens sustentatio, & debita dos; si crebrioribus verberibus afficeretur; si ei prohiberetur omnis conuersatio; si cogeretur obire seruitia abiectiora contra decentiam suæ conditionis; & alia id genus, vt notauit etiam *Laym. l. 4. tr. 5. c. 5. nu. 6.* dicens, quòd, licèt metus reuerentialis ob preces, aut imperium Prælati, aut consanguineorum plerumque sit insufficiens ad irritandam professionem: secùs habet, si concurrant alia, quæ difficilè repelli possint, puta precum, aut imperij sæpiùs repetiti importunitas, frequentes blanditiæ, quibus resisti nequeat, grauis offensio, aut diu duratura indignatio, v.g. consanguineorum, à quibus vita, aut fortuna puellæ pendet, &c.

QVÆRES XVI. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex errore, ignorantia, aut dolo.

26 ℞. Non tenere, si error, ignorantia, ac dolus versentur circa substantialia religionis (vt si nouitia profiteatur putans se non obligari in perpetuum, vel per professionem non priuari dominio rerum, vel regulam sui Ordinis non esse adeo asperam, & quidem asperitate vires eius moraliter excedente:) non item, si versentur circa accidentalia; cuiusmodi sunt alia omnia, quæ vel sunt extrinseca, vt sunt motiua, seu causæ religionis; vel, si sunt intrinseca gradum illum non attingunt, vt sunt aliæ obseruantiæ religionis. Ratio est, quòd ignorantia, & error causant inuoluntarium, vel saltem non voluntarium, quia hoc ipso quòd obiectum non est cognitum, non est volitum: ignorantia autem facit, vt obiectum non sit cognitum, & consequenter facit, vt operans non consentiat, nec velit illud: professio autem non potest esse valida, absq; consensu voluntatis, loquendo de substantialibus religionis; quod non procedit, cũ ignorantia versatur circa accidẽtia, cùm sic non excludatur cõsensus substantialis, ita *Suar. sup. c. 5. n 4. 5. & 6.* addens *n. 9.* hac in re parum referre, siue error, aut ignorantia procedant ex iniuriosa deceptione, siue ex quauis alia causa naturali, aut extrinseca: cùm in tali casu impedimentum oriatur ex defectu consensus, qui impediri æquè potest ex ignorantia, aut errore, ac ex iniuriosa deceptione; quæ ratio probat item parum referre, quòd ignorantia sit probabilis, vel quòd intercedat aliqua negligentia; modò ignorantia non sit affectata.

QVÆRES XVII. An, & quando teneat professio facta à Moniali ex ira, aliave animi perturbatione.

27 ℞. Non tenere, si ira, aut alia passio sit tanta, vt rationis iudicium obtenebret, ac impediat deliberationem requisitam ad peccandum; quæ non censetur adesse, nisi profitens præmeditetur passionem illam ad profitendum impellentem, & finem, & quo ducitur; idque conferendo illud, de quo deliberat, cum eius opposi-

to, ad quod tamen non exigitur mora temporis, cum momento fieri possit; nec quòd deliberatio tempore præcedat, sed solo ordine naturæ, colligitur ex *Sanch.l. 4.mor.c.1. nu.2. & 3.* patetque quia aliàs professio non erit libera, & consequenter nec valida: cum sit contractus humanus, de cuius valore est libertas, vt tradunt DD. communiter.

QVÆRES XVIII. An teneat professio facta à Moniali sine intentione se obligandi.

28 ℞. Non tenere; & probatur tum quia omnis obligatio, quæ non prouenit ex lege, oritur ex priuata voluntate hominis; ergo vbi deest voluntas se obligandi, deficit obligatio: tum quia obligatio promissionis consurgit ex lege priuata, quam promittens sibi imponit; nulla autem lex obligat, nisi legislator intendat obligare. Colligitur ex *Sanch.l.1.de matr.D.9. num.5.* & est plurium DD. qui tamen tenentur concedere sic profitentem in foro externo posse cogi ad seruandam professionem, etsi non teneatur in conscientia, & secluso scandalo; vt rectè aduertit *Cast.Palaus tract. 16. D 2.p.4.nu.3.*

QVÆRES XIX. An teneat professio facta à Moniali reticente aliquod impedimentum, quo manifestato, non fuisset admissa.

29 ℞. Tenere; & inde patet, quòd, cùm tale impedimentum neque ex iure communi, neque ex speciali constitutione Ordinis (vt suppono) professionem irritet, eius ignorantia non facit, quin libera sit eius admissio: cùm dicta ignorantia versetur circa accidentalia, & professio annulletur solùm ex ignorantia versante circa substantialia, vt constat ex dictis *q.16.* ita *Rodriq.to.3.q.17.art.9.Castrus Pal.sup.p.2.§.2.n.3.* & alij: quorum aliqui censent taliter profitentem posse expelli in pœnam culpæ grauis in hoc commissæ; alij verò id negant, eò quòd talis culpa non videatur adeò grauis, vt ob eam infligi possit expulsio à religione, quæ est pœna grauissima.

QVÆRES XX. An teneat professio facta à nouitia toto tempore probationis ægrotante, sicque non experiente asperitates religionis.

30 ℞. Tenere, & suadetur, quia ad nouitiatus valorem non requiritur experientia omnium asperitatum religionis in specie, sed sufficit eas experiri in genere, viuendo sub obedientia toto anno nouitiatus, vt expresse docet *Sanch. l.5.mor.c.4. num.52.ex Nau.& Rodriq.* Quæ ratio proportionaliter probat validè admitti ad professionem nouitiam, quæ ex morbo, aut senectute fit omninò impotens ad seruanda regulæ præcepta: siquidem obligatio ad substantialia status religiosi, quæ sunt 3. vota essentialia, nullis eget viribus corporis, sed solo voluntatis affectu; alia verò præcepta regulæ non sunt substantialia religionis, sed obligant, iusta causa non excusante; qualis esset morbus, aut grauis senectus.

QVÆRES XXI. An teneat professio facta à Moniali, si ab admittente recipiatur ex metu graui cadente in constantem virum.

31 ℞. Videri tenere; & probatur, quia metus non annullat professionem iure naturali, sed positiuo, vt ostendi *q.15.* ius autem positiuum non annullat professionem ob metum Prælato eam admittenti incussum, vtpotè rarum, aut numquam contingentem, sed solum ob metum incussum profitenti; sicque hic solus metus irritat professionem, & non alius: nam in decretis non est facienda extensio de vno casu ad alium; maximè quando non procedit eadem ratio, & quando sumus in materia odiosa, ita *Suar.tom.3.de relig l.6.c.4. num.19.* alijque contra *Lessium l.2.c.41.nu.61.* obiter contrarium sustinentem.

QVÆRES XXII. An teneat professio facta inter Moniales ab hermaphrodito, etiam postquam erupit in virum.

32 ℞. *Diana p.5.tract.14.res.49.* ex Texeda non tenere; & probat, quia hermaphroditus in casu proposito non emisit professionem, nisi vt vera fœmina, nec Prælatus admisit eius professionem sub alia ratione: constat autem valorem professionis pendere ex intentione tam profitentis, quàm admittentis; præterquàm quod in Hispania, teste ipso Diana, sic declaratum est in contingentia facti. Hoc

tamen

tamen non facit, quin hermaphroditus validè possit profiteri in Conuentu Monialium, si in ipso præualeat sexus fœmineus: idq; ob dicta *cap. præcedenti sect. 1. q. 12.* & quæ habet *Sanch. sup. n. 41.* dicens tamen hermaphroditum non esse admittendum ad professionem, neque in monasterio sexus in ipso præualentis.

Quòd si hermaphrodito in virum erumpente modo dicto euanescit vinculum religiosæ professionis: sequitur illum non teneri transire ad religionem virorum, sed posse manere in sæculo, ac inire matrimonium, ac si professionem non fecisset: patet tum quia actus agentium non extenduntur vltra intentionem illorum, *l. non omnis, ff. si certum petatur*; tum quia vota non obligant, eorum materia postea notabiliter mutata, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l. 3. mor. cap. 18.* quæ certè militant in casu nostro, ita *Diana sup.* contra *Portell. de dub. regul. v. professio hermaphroditi in addit. ad addit. num. 9.* mordicùs sustinentem eiusmodi hermaphroditum in casu proposito debere eijci è Conuentu Monialium, & teneri seruare in sæculo vota essentialia professionis eo modo, quo poterit. Cum *Diana* sentit *Thesaur. p. 2. praxis v. religiosi c. 12.* citans pro se *Merlinum:* quamquam sustineat ex *Andr. Laurent. l. 2. hist. anatom. q. 8. & Delrio l. 2. disquisit. q. 22.* conuersione sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ob rationem mox afferendam; consequenter sustineat probabile esse professionem factam ab hermaphrodito inter Moniales postea erumpente in virum irritam fuisse ab initio: quippè quæ re vera est professio viri inter Moniales, quæ sine dubio non tenet. Probant autem allegati Doctores conuersionem sexus fœminei in masculinum esse naturaliter impossibilem ex eo, quòd genitalia maris, ac fœminæ differunt forma, structura, neruorum numero, &c. ac proinde casu, quo hermaphroditus è sexu fœmineo in ipso præualente erumpat in virum, id inde prouenit, quòd virilia, quæ ob defectum caloris, aut obstaculum alicuius membranæ intus latebant, postea aucto calore, aut ex conatu aliquo, siue ex copula effracta membrana foras prodeunt, ita Thesaurus, addens tamen Sacram Pœnitentiam de tali casu consultam nihil decernere voluisse: quod est signum non esse improbabilem sententiam illorum, qui docent professionem in tali casu ab initio fuisse validam.

Addo hic obiter ex *Carena tr. de modo proced. in caus. S. Officij tit. §. 12. num. 59.* Religiosum professum dubitantem de validitate sui baptismi, si rebaptizetur sub conditione, debere cogi ad iterùm profitendum, vel certè ad ratificandam professionem iam factam: & ratio est, quòd ex vna parte status perfectionis (qualis est status religiosus) supponit statum salutis (quòd scilicet per baptismum homo fit incorporatus Ecclesiæ) ex alia parte in dubio melior est conditio possidentis, adeoque cum Religio sit in possessione Religiosi huius vi professionis emissæ, habet ius illum retinendi vsque dum plenè constet illum non esse baptizatum, & consequenter, vbi est modo dicto rebaptizatus, potest illum adstringere, vt vel iterùm profiteatur, vel ratificet professionem iam emissam.

QVÆRES XXIII. An Abbatissa validè recipiat professionem nouitiæ, si interueniat consensus sui Conuentus, ac Ordinarius in exploranda illius voluntate iudicet eam esse indignam, ac nullo modo admittendam, sicque expresè prohibeat Monialibus, ne eam admittant.

33 ℞. Validè recipere, etsi illicitè, si Moniales illius Conuentus sint exemptæ ab Ordinario: vel certè, si ei subsunt, prohibitio illa fiat sine decreto irritante, & ijs verbis, quæ ostendant ipsum nihilominus non irritare talem admissionem. Moueor tum quia de iure communi admissio ad professionem non spectat ad Ordinarium, sed ad Abbatissam, & ad Capitulum; vt videre est apud *Tamburinum sup. D. 6. q. 5. num. 3. & Sanch. l. 5. mor. c. 4. num. 65. & 76.* tum quia exploratio voluntatis non est de valore professionis, vt constat ex dictis hìc *q. 2. §. verum tamen est*, & alioqui multa prohibentur, quæ facta tenent; dummodò prohibitioni non sit annexum decretum irritans, sicut re vera non est annexum in præsenti casu, vt patet

ex

ex *Concil. Trid. seß. 25. de regul. c. 6.* verùm tamen est, quòd si Ordinarius post exploratam nouitiæ voluntatem constanter deponat illam esse seductam, aut coactam, & non liberè profiteri, vel non habere conditiones necessarias ex regula monasterij: tunc omninò audiendus esset, & emissa professio esset nulla, si depositio esset vera; & hoc, non quidem quòd Ordinarius contradiceret, sed quòd deessent libertas, & alia substantialia. Quod item procederet in casu, quo monasterium subdit Ordinario, & is prohibeat dictam admissionem cum decreto irritante, vel certe illis verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire; sic enim deesset consensus Prælati monasterij, qui tamen requiritur ad valorem professionis, vt ostendemus *q. sequenti.* Sic mecum senserunt *Io. de Lugo, Baldell. Sanctarell. Nald.* alijq; viri docti à me per litteras consulti.

QVÆRES XXIV. An Abbatissa de consensu Monialium validè recipiat professionem nouitiæ, si id ei expressè prohibeatur à proprio Prælato.

34 ℞. Non recipere validè, si Prælatus iurisdictionem habeat in monasterium (vt suppono) & ex causa rationabili prohibeat receptionem, siue cum decreto irritante, siue ijs verbis, vt ostendat se aliter in eam non consentire, colligitur ex doctrina, quam tradit *Sanch. l. 5. mor. c. 4. n. 71.* alijs relatis, Prælatum scilicet superiorem posse in aliquo casu præcipere Prælato locali, ne quem recipiat ad professionem, idque cum decreto irritante; &, si communi bono conuentus expediret non admittere aliquam Monialem, posse Prælatum illarum suspendere potestatem admittendi tum ipsi Abbatissæ, tum Conuentui, ita vt admissio esset irrita ex defectu potestatis in admittente: quæ duæ doctrinæ vtique probant Abbatissam non posse, neque de consensu Conuentus, validè recipere professionem nouitiæ contra expressam prohibitionem proprij Prælati modo supradicto factam: cùm sic potestas admittendi in Abbatissa, & Conuentu iam sit suspensa, ideòque non possit exire in actum.

QVÆRES XXV. An Moniales cogi possint à proprio Prælato, vt inuitæ nouitiam recipiant ad professionem.

35 ℞. Videri non posse, si sint rationabiliter inuitæ, ducor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch. sup. num. 65.* cum *Lappo, Dominico, Francho,* & alijs dicens, Episcopo iubente recipi Monialem ad professionem in conuentu ipsi subdito, non esse recipiendam, contradicente maiori parte conuentus; &, si Episcopus compellere velit, posse appellari ad Superiorem: idque, ne aliàs iniustè priuentur iure sibi competente contra textum *Instit. de his qui sunt sui* in fine, cum similibus.

Dixi *si sint rationabiliter inuitæ;* vt indicarem secùs dicendum in casu, quo essent irrationabiliter inuitæ, & constet de iniustitia: idq; ob dicta à *Sanch. sup. n. 71.* Episcopum videlicet, etsi nequeat solus creare Moniales in Conuentu subdito; at, si penuriam Monialium patiatur, & Conuentus monitus, assignato termino nolit admittere, posse illum supplere Conuentus consensum: quod est dicere Prælatum Monialium posse eas cogere, vt recipiant aliquam nouitiam ad professionem, si eam sine ratione reijciant. Confirmatur ex eo quod Moniales in tali casu nouitiam reijcientes delinquunt: certum est autem eiusmodi delictum, sicut & cætera, subiacere correctioni Prælati, ne aliàs delicta maneant impunita, ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* & alij à me per literas consulti: contra quos sentit *Io. de Lugo* item à me consultus dicens se non audere concedere id, quod concedunt isti Doctores, eò quòd consensus Conuentus in casu proposito videatur esse de substantia professionis, & consequenter omninò necessarius ad valorem illius: quod nos etiam concedimus, addentes in casu proposito videri adesse dictum consensum hoc ipso quòd Prælatus illum supplet iuxta doctrinam *Sanch.* paulò ante traditam; quæ non apparet cur in casu præsenti admitti non possit, aut non debeat; præsertim, si Monialium iniustitia facilè probari possit in foro externo.

QVÆRES XXVI. An Prælatus Monialium possit per se recipere professionem nouitiæ iniustè reiectæ à Conuentu, & ab Abbatissa aliàs solita recipere professionem suarum Monialium.

36 ℟. Videri posse, stante doctrina *praced.q.* allata ex *Sanch.* quamquam tunc in formula professionis nomen Prælati exprimendum esset loco nominis Abbatissæ, quod aliàs in ea solet exprimi, ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* alijque à me consulti, patetque ex dictis; si monuero nouitiam taliter profitentem nihilominus teneri ex voto obedire Abbatissæ: quippè quod obligat ad obediendum cuicumque legitimo Superiori, cuiusmodi est sine dubio etiam Abbatissa.

QVÆRES XXVII. An Moniales possint cogere Prælatum, aut Abbatissam, vt recipiant professionem nouitiæ ab ipsis capitulariter admissæ, si aliàs illam renuant recipere.

37 ℟. Videri posse (si constet illos iniustè repugnare admissioni) & quidem recurrendo ad Prælatum superiorem, colligitur ex *Sanch. sup. num.65.* dicente in casu simili licere appellare ad Superiorem: è contra non possunt Moniales cogi à Prælato, vt recipiant ad professionem nouitiam ab ipsis cognitam indignam: &, si cogantur ei possunt resistere recurrendo ad superiorem Prælatum; aliàs cogerentur facere contra conscientiam; quod est omninò inconueniens.

QVÆRES XXVIII. An, & qualiter Moniales possint reclamare contra nullitatem propriæ professionis vigore *Concil. Trid. sess.25. c.19. de Reg.*

38 ℟. Posse: cùm Concilium dicat *Quicumque regularis*; & masculinum concipiat fœmininum; vt colligitur ex *c. si quis suadente v. si quis 17. q.4.* præsertim concurrente identitate rationis. Verùm tamen est Moniales, vt licitè vtantur hoc indulto Concilij, debere tria seruare; videlicèt vt non deponant habitum religiosum ante reclamationem; vt deducant causas nullitatis professionis coram Ordinario, si sint ei immediatè subiectæ; vel coram Ordinario, & Prælato regulari simul, si sint exemptæ; vt reclament solùm intra quinquennium computandum à die professionis. Quanquam, si Monialis ex ignorantia nullitatis professionis, aut alio impedimento intrà quinquennium non reclament, possint reclamare etiam post quinquennium; vt notat *Rodriq. tom.3. q.17. art.16.* & alij à nobis relati in *tract. de profess. c.5. num.43.* vbi ex *Portello*, & *Barbosa* notauimus hodie, vt religiosus admittatur in tali casu ad reclamandum, debere obtineri rescriptum à Papa, sicque practicari.

SECTIO II.

De Dote soluenda ante Monialium Professionem.

39 *QVid veniat nomine dotis.*
40 *Quo titulo dos recipienda, ne receptio sit simoniaca.*
41 *Recipi potest etiam à monasterio diuite; idque ex consuetudine, quæ multum potest.*
42 *Taxanda à Prælato Monialium de iure antiquo.*
43 *Modò taxatur à Sacra Congregatione.*
44 *Quanta esse debeat.*
45 *Non potest recipi maior taxata: & si detur maior ad vitanda officia Conuentus in Moniali, ea iterùm ad hæc cogitur.*
46 *Soluenda pro quacumque Moniali, sed non pro Conuersa, & Chorista necessaria.*
47 *Traditur à patre.*
48 *Ex quibus bonis constitui possit.*
49 *In defectum patris à quo tradi debeat.*
50 *Pater eam tradit filiæ, ipso inuito, ingredienti religionem: datur minor, quàm si ea nuberet.*
51 *Ea soluenda in professione, & non ante.*
52 *Apud quem deponenda vsq; ad emissionem professionis: & vnde valor monetæ illius.*
53 *De bonis Monialis nouitiæ iuxta aliquos interdum conuentus recipit.*
54 *Alij id negant, & probant.*
55 *Proponitur sententia Suarez.*

56 *Intuitu*

56 *Intuitu nouitiæ possunt alij dare Conuentui de suis bonis.*
57 *Excommunicantur dantes, & recipientes de bonis nouitiæ ante professionem.*
58 *Ex amore Dei nouitia nequit dare Conuentui de suis bonis ante professionem.*
59 *Conuentus recipit aliquid supra sortem ob dilatam dotis solutionem.*
60 *Dos soluenda in pecunia: etsi in aliquo casu oppositum non videatur improbabile.*
61 *De iure communi alienatur sine solemnitate dos ordinaria Monialium.*
62 *Interdum non recipitur quidquam supra sortem ob dilatam dotis solutionem.*
63 *Quæ requirantur ad alienandam dotem prohibitam alienari.*
64 *Ea implicatur in monasterij ædificio.*
65 *Non item in soluendis debitis, aut in extinguendo censu, etsi alij dissentiant.*
66 *Item in parandis alimentis necessarijs, si breui tantumdem pecuniæ implicandum in bonis immobilibus speretur probabiliter.*
67 *Remissio debiti ad monasterium non datur, nec recipitur loco dotis.*
68 *Indebitè alienantes dotem puniuntur.*
69 *Translata Moniali ad alium conuentum iuxta aliquos etiam transfertur.*
70 *Idque maximè in aliquo casu.*
71 *Dos perpetuò acquiritur monasterio.*
72 *Ea non soluta, Monialis adhuc alenda à monasterio.*
73 *Non item, si dos à fisco rapiatur.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hîc nomine dotis?

39 ℞. Quòd, sicut nomine dotis, quæ solet solui marito, intelligitur id, quod datur à muliere proprio viro in sustentationem, iuxta *l. si rem æstimatam, ff. de iure dot.* (siue illud soluatur à patre mulieris, siue ab extraneo, *vt in §. accedit, l. vn. C. de rei vxor. acti*) sic nomine dotis, quæ pro Moniali professura solui consueuit monasterio, in quo fit professio, intelligitur certa summa pecuniæ taxata à legitimo Superiore, quæ dari solet monasterio in sustentationem Monialis in eo profitentis; vnde iura decreuerunt Patrem teneri constituere congruam dotem non solum filiæ nubenti, sed etiam monasterium ingredienti; sicut communiter notant Canonistæ, & iuris ciuilis Doctores.

QVÆRES II. An, & quo titulo recipi possit dos pro admissione Monialis ad professionem religiosam absque vitio simoniæ.

40 ℞. Posse, & quidem etiamsi monasterium, cui dos soluitur, sit valdè opulentum, ita *Miranda q.8. de monial. art.8. Laym. l.4. tract.10. c. vlt. n.39. Tambur. de iure Abbatiss. D.5. q.3. n.3. Diana p.3. tract.2. resol.97.* aliijque penes ipsos. Et quidem quòd possit solui dos, absque vitio simoniæ, probatur tum quia, sicut in matrimonio carnali potest attendi ratio Sacramenti, & onus sustentandi coniugem, ac familiam, cuius intuitu exigitur dos à puella: sic & in matrimonio spirituali, nempè in professione religiosa, considerari potest status spiritualis, & onus alendi personam profitentem, quorum posterius est temporale, ac pretio æstimabile: sicut ergò in matrimonio carnali recipitur dos, immò & ex pacto exigitur (licèt pro Sacramento non posset recipi absque simonia) ita & in præsenti casu, cùm sit par ratio: tum quia Innoc. VIII. ad tollendum omnem scrupulum concessit Monialibus Ordinis Minorum (quippè quæ nesciunt discernere inter intentionem primariam, quæ causat simoniam, & secundariam, quæ excusat à labe simoniæ) vt in recipienda dote numquam incurrant simoniam, nisi in casu, quo paciscantur de aliquo dando, vel soluendo pro ingressu, aut recipiant inhabiles ex spe habendi aliquid. Quin etiam Clem. VIII. teste *Casarub. in comp. v. moniales, §.31.* (Qui etiam refert *n.16.* concessionem Innocentij VII. modò citatam) concessit præfatis Monialibus, quòd nullam incurrerent simoniam ex pactionibus, ac conuentionibus, quas faciunt in receptione intrantium Ordinem ipsarum super dotibus recipiendarum pro congrua, ac sufficienti earum sustentatione.

41 Dixi, *& quidem etiamsi monasterium, cui soluitur dos, sit valdè opulentum* vt

innuerem

innuerem dotem in casu proposito posse recipi, siue Monasterium sit inops (quod omnes concedunt) siue sit opulentum (quod negant aliqui cum *Rodriq. tom.* 2. q.48.*art.*2. qui tamen posteà se retractauit *in addit. ad sum. tom.*3. *c.* 144. *n.*8.) & ratio est, quòd expedit Monasteria Monialium habere sufficientes redditus, ne alioqui ipsis præbeatur ansa vagandi, & communicandi cum sæcularibus; vndè raro accidet, vt non habeant probabilem titulum exigendi moderatam dotem, præsertim existente de hoc diuturna consuetudine; idque vt sic securiores sint de sufficientia redditutum, & præterea plures recipere possint Moniales, quàm alioqui deberent, notat autem *Laym. vbi sup.* consuetudinem diuturnam in huiusmodi rebus faciliùs cohonestare, quàm statutum; eò quòd statutum, vt aliquid detur in ingressu Religionis, in prima sua origine exactionem quamdam contineat: consuetudo verò originem trahere potuerit voluntariam, ipsis scilicet ingredientibus in talem consuetudinem spontè consentientibus, sicque diuturni temporis progressu firmari.

QVÆRES III. Ad quem spectet dotem Monialium taxare.

42 ℞. Quòd, sicut spectat ad Principes temporales taxare dotem soluendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, vt ostendit *Rodriq. sup. q.* 48. *a.* 3. sic & taxatio dotis soluendæ pro Monialibus spirituale matrimonium per professionem Religiosam cùm Christo contrahentibus dicenda est spectare ad Superiores ipsarum Monialium: qui quantitatem dictæ dotis debent definire iuxta vniuscuiusque Regni, Prouinciæ, aut loci consuetudinem; valorem rerum concernentium victum, ac vestitum, & aliarum concurrentium circumstantiarum dispositionem. ita *Rodriq. loco cit. Miranda sup. a.*8. *Tambur. sup. q.*4. & alij; inter quos Miranda notat præfatos Superiores Monialium, inscijs, immò & repugnantibus ipsis Monialibus, simpliciter loquendo, posse immutare taxam dotis, eam in aliquo casu diminuendo, si adsit iusta causa id faciendi, & alioqui remaneat quantitas sufficiens ad decentem sustentationem Monialis cum tali dote diminuta recipiendæ; quamuis regulariter id non expediat, immò potiùs consultum sit id facere de consensu saltem maioris, ac sanioris partis Monialium Monasterij, nempè Discretarum, idque ad vitandas tricas, ac importunas Monialium querimonias. Probatur autem responsio tum ex dictis; tum quia taxatio dotis est res maximi momenti, ideòque non videtur relinquenda arbitrio fœminarum, quæ quantumuis in suo genere sint prudentes, semper tamen sunt fœminæ, .i. deficientes, imperfectæ, ac iudicij minùs sufficientis (vt olim sapienter effata est quædam Domina non minùs prudentia, quàm generis nobilitate conspicua fortè alludens ad id quod dicit *Plutarchus lib. de tranquillit. animæ:* vbi inducit virum prudentem sic loquentem; *noueram mihi esse probam mulierem, sed mulierem*) tum quia supposito vt certo, quòd dos non possit recipi in pretium admissionis ad professionem Religiosam, absque labe simoniæ, si ipsæ Moniales præfatam dotem taxare deberent, non rarò exponerentur probabili periculo committendi simoniam, vtpotè minùs benè scientes discernere inter pactionem dotis per modum pretij ingressus, & inter pactionem dotis per modum debitæ sustentationis. Vndè fit, vt taxatio dotis respectu Monialium subditarum Ordinario aliàs spectaret ad ipsum Ordinarium, respectu verò exemptarum, ad Ordinarium, ac Prælatum regularem, saltem in multis locis.

Quòd si quæras, ad quem Superiorem in præsentia spectat præfata taxatio dotis, num ad Ordinarium loci, etiam respectu Monialium exemptarum.

43 ℞. In præsentia id spectare ad Sacram Congregationem Episcoporum, ac Regularium, sicque communiter modo obseruari, vt mihi testatus est Reuerendiss. Bonafides Vicarius Generalis Ferrariæ.

QVÆRES IV. Qualis dos solui debeat pro vnaquaque Moniali professura.

44 ℞. Pro Moniali quidem admittenda ad professionem intra numerum præfixum

xum debere solui dotem ordinariam modo supradicto taxatam : pro supranumeraria verò, & tertia sorore recipienda, duplicatam, nomine dotis duplicatæ intelligendo duplicatam summam illius pecuniæ, quæ ex statuto, seu consuetudine ibi solet recipi pro admissione Monialium intra numerum præscriptum: ita vt, si summa ordinaria sit 209. aureorum, tunc soluantur saltem 400. aurei, & non minùs; & hoc ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Sept. 1604. quæ, 26. Aug. 1616. (teste *Gauanto in manu. Ep. v. monialium nouit. alimenta num. 8. & 9.*) item declarauit non solùm pro tertia sorore Moniali in eodem monasterio intra numerum designatum soluendam esse dotem duplicatam, sed etiam triplicatam pro quarta sorore petente admitti in idem monasterium; & quidem etiam cum hoc, quòd ista in capitulo careat suffragio, quousque altera ex duabus primis eius sororibus moriatur. Statuitè contra eadem Sacra Congregatio die 30. Septemb. 1616. in dotibus recipiendis nullam differentiam admittendam esse inter puellas terrerias, quæ petunt admitti ad religionem, & inter aduenas: quod notauit *Tambur. supra q. 7. n. 5. ex Gauanto.*

45 Addo ex *Tamburino sup. q. 5. num. 4.* quòd, si monasterium Monialium recipit pro ingressu Nouitiæ dotem maiorem ea, quæ de facto fuit taxata: tenetur restituere illam quoad excessum, & ratio est, quòd iuxta indulta apostolica Monialibus non permittitur quidquam recipere vltra taxam præscriptam, nisi quod offertur liberaliter absque pacto expresso, aut tacito, seu præsumpto; cuiusmodi vtique non esset quando in tali casu solueretur nomine dotis vltra taxam præscriptam; si quidem talis excessus reputaretur simoniacus; vt aduertit *Rodriquez sup. a. 6.* inde probans excessum illum debere restitui, quòd accepta simoniacè non possunt retineri, sed debent restitui, sicut dictum est.

Quod si hac occasione quæras, an Monialis, quæ duplicatam dotem soluit monasterio, vt se eximat ab obligatione exercendi consueta Officia Conuentus, & quidem ex pacto hac de re inito cum ipso monasterio, possit nihilominus in aliquo casu cogi ab Abbatissa, vt exerceat tale aliquod officium.

℟. Posse in casu vrgentis necessitatis; & probatur tum quia stante etiam dicto pacto, adhuc in Moniali viget obligatio obediendi in omnibus, quæ non sunt supra, aut contra Regulam (cum habeat votum Obedientiæ) exercere autem ordinaria officia Conuentus non est supra, nec contra regulam, vt patet: tum quia pactum illud initum à Moniali cum Monasterio id solùm operatur, quòd de lege (vt sic loquar) Ordinaria Monialis non obligetur ad exercenda officia Conuentus, non autem quòd simpliciter, & absolutè ad ea non possit astringi, neque in casu vrgentis necessitatis: quomodo *Sanch. l. 7. mor. c. 8. n. 18.* ex *Rebello p. 2. lib. 1. q. 7. sect. 1. num. 12.* docet, si Prælatus rem aliquam Monacho concedat ad vsum, promittens fore, vt non reuocet, ex rationabili causa adhuc posse reuocare; cum Prælatus ex rationabili causa possit Religioso subdito non seruare promissa, sed reuocare (vt loquitur *Rebellus loco citato*) currit autem paritas in præsenti casu, vt consideranti facilè constabit; sicque procedit regula iuris *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio:* tum quia teste, *Sanch. sup. c. 17. n. 4.* relictum Monacho ea lege vt ad eum pertineat, non autem ad monasterium, nec possit Superior in id se intromittere, nec auferre, debet benignè interpretari; vt nihil facti pertineat ad Monasterium, secùs autem de iure; sic ergò in nostro casu pactum initum à Moniali cùm Monasterio benignè interpretandum est, vt intelligatur in casu ordinario, non item in extraordinario; qualis esset, si in Conuentu non esset alia Monialis, quæ tunc hoc, vel illud officium exerceret. sic ego in contingentia facti interrogatus respondi, & responsionem approbarunt *Bordonus*, & *Zanettus* viri doctissimi à me postea consulti: quam puto procedere etiam in casu, quo officium Conuentus exerceri deberet cum magnis expensis ipsiusmet Monialis, illas Monasterio nequaquam suppeditante: hoc enim ipso quòd bona omnia, quæ singulæ Moniales habent, sunt in dominio Monasterij,

potest

poteſt Monialis cogi ea in caſu extraordinario expendere in exercitio officij ei à Superioriſſa impoſiti, etſi faciendo prædictum pactum cum Monaſterio intenderit ſe à talibus expenſis eximere.

Quod autem ad me reſcripſit *P. Bordonus* eiuſmodi pactum eſſe turpe, vtpotè contrarium voto Obedientiæ, ac proindè haberi pro non adiecto *c. fin. de condit.* & eſſe nullius valoris, ac efficaciæ; imo & videri ſimoniacum, Monaſterio vendente ius obedientiæ, ex voto circa hoc, vel illud officium Conuentus exercendum, ſicque ab ijs Monialem eximente vigore pecuniæ ad hunc effectum ſolutæ; quæ vtique eſt quid temporale, cum alioqui ius præcipiendi ſit ſpirituale, vtpotè fundatum in voto Religioſæ Obedientiæ: hoc, inquam, quod dicit *Bordonus*, mihi non probatur. Et quidem quòd dictum pactum non ſit turpe, ſi intelligatur eo modo, quo nos dicimus eſſe intelligendum, probatur tum quia ſimile pactum inter Moniales paſſim fit in aliquibus locis, ſcientibus earum Prælatis, & non contradicentibus, cum facilè poſſent contradicere (quod eſt ſignum illud non eſſe turpe; aliàs illud non permitterent) tum quia non apparet, in quo ſit talis turpitudo, cùm licitè poſſimus medio licito procurare exemptionem ab hac, aut illa obligatione, & in caſu propoſito collatio pecuniæ non ſit medium illicitum, vtpotè facta ad ſeruandum Monaſterium indemne, vt ſcilicet poſſit alere alias Moniales, quæ exerceant officia, à quibus eximitur Monialis conferens pecuniam, tum quia hoc pactum non videtur aduerſari voto Obedientiæ, ſi Monialis ſit ſimpliciter parata exercere Officia Monaſterij, occurente caſu vrgentis neceſſitatis, & Superioriſſa id ei præcipiente; ſiquidem Monaſterium admittens pactum illud, cedit iuri ſuo; quilibet autem poteſt cedere iuri ſuo; cum volenti, & conſentienti non fiat iniuria. Quòd verò tale pactum non ſit ſimoniacum, probatur, quia pecunia in caſu iſto non datur ad emendum ius præcipiendi, quod vtiq; eſt ſpirituale, ſed emendam exemptionem ab obligatione exercendi officia Conuentus, quæ obligatio cum ſit quid temporale, & exemptio illius erit quid temporale, adeòque per pecuniam, quæ eſt bonum temporale, emitur ius quoddam temporale, nempè exemptio ab obligatione exercendi officia Conuentus.

QVÆRES V. An Moniales, ſi velint, poſſint vnanimiter admittere aliquam Nouitiam ad profeſſionem abſque ſolutione debitæ dotis, aut certè cum ſolutione dotis minoris taxata.

46 ℞. *Tambur. q. 7. n. 1. ex Barboſa*; Moniales quidem velatas non poſſe, nec debere admitti, ſiue intra, ſiue extra numerum, abſque dote (adde tu, necdum dote minori ea, quæ eſt taxata, cùm ſit eadem ratio:) pro Monialibus autem conuerſis non ſemper ſpectandam eſſe dotem, ſed interdum neceſſitatem Monaſterij: quod eſt dicere huiuſmodi Moniales admitti poſſe etiam abſque dote, ſi illarum opera neceſſaria ſit vſibus Monaſterij; idque ex declaratione Sacræ Congregat. facta 20. Maij 1590. quæ fuit non minùs neceſſaria, quàm prudens; maximè ad coercendam nimiam facilitatem Monialium in recipiendis nouis Monialibus, ſicque ad conſulendum bono temporali Monaſteriorum, quæ indè paterentur non vulgare detrimentum. Quamquam minùs mihi placeat quod ait *Tamburinus*; putant enim aliqui, ſi contingat adoleſcentulam eſſe valdè neceſſariam ad bonum Monaſterij (verbi gratia ad pulſandum organum) poſſe illam ſine dote admitti etiam vt choriſtam; cùm reſpectu illius militet ratio intenta hìc à Sacra Congregatione, ſicque procedat regula Iuriſtarum, *vbi militat eadem ratio, militat, & eadem iuris diſpoſitio*, ſic illi; at videndum eſt, ne obſtet Curiæ ſtylus.

QVÆRES VI. An, & ex quibus bonis teneatur pater conſtituere dotem taxatam filiæ ingredienti Religionem.

47 ℞. Teneri, quidem etiam ex bonis aliàs ſtrictiſſimè vinculatis; quæ, ſicut poſſunt diſtrahi pro dote deſcendentis à teſtatore ad contrahendum carnale matrimonium, ſic & poſſunt ad ingrediendam Religionem; cum fauorabilior ſit ingreſſus Religionis dote ad matrimonium temporale, iuxtà *Authent. de ſanctiſs. Epiſc.*

Episc.§.sed & hoc praesenti collat.9. ita *Sanch.l.4. de matr. D.26. num.7. ex Baldo, Felin. Euerard. Auendano, & Menochio* quos citat, & sequitur *Tamburin. sup. quaest.2.num.3.* patetque ex dictis; si solùm probetur patrem teneri, siue iure obligationis, siue ex potestate Iudicis, dotare filiam in quantitate necessaria ad debita alimenta, si aliundè ei non suppetant: si quidem alimenta, & dos in iure aequiparantur, valetq; optimè argumentum ab alimentis ad dotem: probatur autem ex *l.qui liberos, ff. de ritu nuptia. & l.fin. C. de dotis promiss.* in quibus iuribus habetur expressè patrem teneri constituere dotem Filiabus, quas in matrimonium collocat.

48 Dixi sub initium responsionis, *& quidem etiam ex bonis aliàs strictissimè vinculatis*; vt innuerem interdum posse distrahi bona arctissimo fidei commisso subiecta in subsidium, ad effectum constituendi dotem Moniali pro spiritualibus nuptijs; si videlicet fidei commissum institutum sit ab vno ex ascendentibus haeredis grauati: non item, si à collaterali, aut omninò extraneo, sicut benè aduertit ex communi DD. sententia noster *Molina tr.2. D.648. num.1.* qui, etsi loquatur de dote tradenda pro nuptijs carnalibus; idem tamen concederet etiam in nostro casu; cum militet par ratio, immò causa spiritualium nuptiarum sit fauorabilior: probat autem *Molina* istam doctrinam ex varijs iuribus, quae refert, indicans *num. 1.* dictam distractionem bonorum non permitti, si dos aliundè tradi possit ex bonis haeredis grauati. Quae doctrina non videtur procedere quò ad bona haeredum mariti modo dicto vinculata in ordine ad restituendam dotem vxori superstiti; sicque ex praefatis bonis ei dos restitui non poterit. Moueor, quia eadem ratio non militat in vtroque casu, ne scilicet mulier descendens ex testatore vinculante bona sua maneat indotata; quod de pio affectu illius erga suam descendentem non debet praesumi: si quidem in isto casu mulier non est descendens praefati vinculantis bona, sicque non habet locum ratio prioris casus.

Quis verò teneatur in defectum patris constituere dotem Moniali.

49 ℟. Teneri illum, qui de iure teneretur constituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum: siue is sit mater, siuè patruus, siuè alius, prout tradunt DD. agentes de dote; est quippè par ratio de matrimonio spirituali, quod fit per ingressum Religionis, ac de carnali; immò fauorabilior est causa Religionis, vt iam dictum est.

Dubium esse posset, an pater teneatur dotare filiam ingredientem Religionem contra ipsius voluntatem.

50 ℟. Teneri; & probatur tum quia filia nubens digno, absque patris consensu, & dotis promissione, debet dotari à Patre iuxta communem sententiam, apud *Ripam l.3. n.57.& 58.ff. soluto matrim.* ergò à fortiori dotanda erit, si ingrediatur Religionem, quantumuis inuito Patre: tum quia pater in hoc casu est irrationabiliter inuitus, cùm filia eligendo statum Religiosum vtiliter, piè, & sanctè suum petagat negotium: non ergò ea debet de bono opere lapidari, amittendo ius dotis aliàs sibi debitae; tùm quia non desunt multi Doctores, apud *Sanch.l.1. de matr. D.34. n.12.* asserentes, quòd si Titio legentur ducenta, si vxorem duxerit, centum verò; si Religionem ingrediatur, Titio ingredienti Religionem debentur ducenta, eò quòd conditio annexa tali legato tanquam aduersa Religioni sit inualida (quod tamen alij negant apud eumdem *Sanch. n. 13.* & probabiliùs iudicio ipsius) ergò multò magis soluenda est dos filiae ingredienti Religionem contra voluntatem patris, cùm ea sit debita ex iustitia, non autem ex sola liberalitate, à qua prouenit dictum legatum.

Non autem *Giouagnonus lib.1. resp.50.n.48.* ex decisione Rotae Romanae 22. Iunij 1602. coram Ludouisio puellam ingredientem Religionem non posse petere eamdem dotem, quae ei daretur in casu nuptiarum carnalium; adeòque Monasterium esse debere contentum dote scutorum 500. data iuxta consuetudinem, nec posse petere supplementum, etsi aliae in matrimonio carnali habuissent summam scutorum quatuordecim millium.

QVAE-

QVÆRES VI. Quo tempore solui debeat dos pro Moniali ingrediente religionem, num ante professionem sub initium nouitiatus, an in ipsa professione, vel alio tempore.

51 ℞. Debere solui in ipsa professione, non autem ante, cum id non solum prohibeatur in *Conc. Trid. sess. 25. de regul. c. 16.* ijs verbis: *Sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu Nouitij vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quod totum, vel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facilè, si discesserit, recuperare possit*; sed etiam multò expressius à Sacra Congregatione Cardinalium, quæ, teste *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 4.* declarauit neque dotem tribuendam esse monasterio ante professionem, sed in deposito retinendam; quamquam (subdit *Suar.*) si necessitas, vel aliqua maior commoditas ipsiusmet nouitiæ intercederet, & iudicium, ac licentia Episcopi interueniret, posset (vt opinor) dos recipi à monasterio, data certa cautione, & securitate illam integrè, & sine difficultate restituendi, si nouitia velit abire; ita enim satisfit intentioni Concilij; sic ille, & non improbabiliter, saltem, quoad forum conscientiæ.

52 Notat autem *Tambur. sup. q. 7. n. 3.* ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Maij 1594. dotem puellæ, quæ ingressura est religionem, nullatenus debere relinqui penes consanguineos illius, sed antequam suscipiat habitum regularem, deponendam esse penes aliquem diuitem campsorem; vel certè, si non adsit campsor, apud aliquem mercatorem, aut alium virum fide, ac diuitijs idoneum, qui se obliget ad eam actu soluendam, quandocumque moniales illam petierint, & quidem absque vlla exceptione, ac difficultate.

Addit *Lezana v. dos num. 5. ex Tamburino* Sacram Congregationem declarasse in solutione dotis Monialium, & annuarum præstationum ipsis debitarum valorem monetæ debere attendi iuxta tempus contractus.

QVÆRES VII. An, stante decreto Concilij Trid. relato q. præced. possint Moniales ex bonis puellæ admittendæ ad religionem, ante eius professionem aliquid recipere saltem titulo mutui, aut commodati.

53 ℞. *Emman. Rodriq. to. 2. q. 48. art. 5. Miranda sup. art. 9. Tambur. sup. q. 5. n. 1.* & alij (à quibus non omninò dissentit *Sanch. l. 7. mor. c. 5. n. 24.* dicens se non audere damnare illorum sententiam) & quidem non improbabiliter, Moniales posse aliquid modo dicto recipere ex bonis puellæ absque transgressione decreti Concilij Trid. si in tali receptione interueniant pignora, aut fideiussio sufficientis: idque inde probant, quòd sic cessat finis prohibitionis Concilij, qui est, ne aliàs nouitia cogatur manere in religione, etiam inuita ob difficultatem recuperandi, quod ex suis bonis datum est monasterio titulo mutui, aut commodati. Verùm in praxi sequenda est opposita sententia, vtpotè fauorabilior statui religioso, conformior menti Concilij Tridentini, & communior Doctorum, nempè *Suarez tom. 3. de relig. l. 5. cap. 9. num. 16. Sanchez loco citato, Velasci de part. cap. 16. n. 32.* aliorumque apud Tamburinum; nimirum moniales non posse ex bonis puellæ recipiendæ ad religionem quidquam recipere, neque titulo mutui, aut commodati, neque alio quouis titulo, seu quocunque prætextu, vt loquitur Concilium; quod proinde (dicit *Suar.*) per verbum *tribuendi* intellexisse credendum est quamcumque actualem traditionem bonorum nouitii, per quam in potestatem, vsum, administrationem, aut etiam dominium religionis deueniant, non obstante quacumque obligatione ea reddendi, si nouitius habitum dimittat.

54 Probatur autem hæc posterior sententia tum ex verbis illis, quibus vtitur Concil. in eo decreto, *quocumque prætextu*, & infra *ne hoc vllo modo fiat*, quæ satis clarè videntur excludere, etiam titulum mutui, ac commodati; tum quia estò verbum *tribuatur* sumptum secundùm rigorem verborum importet actum diuersum à datione facta per modum mutui, aut commodati; & aliàs lex odiosa (cuiusmodi

iusmodi est decretum istud Concilij) debeat coarctari ad rigorem verborum; nihilominus tale decretum non videtur posse explicari, ita vt non comprehendat mutuum, & commodatum absque eò quòd magna fraus committatur contra dictum decretum iuxta *l. non dubium C. de leg.* vbi dicitur: *Non dubium est in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem:* cum tamen aliàs satis apertè constet mentem Concilij esse excludere quamcumque dationem, etiam per modum mutui, & commodati, stante quòd non minus ex his, quàm ex alia largitione aliquo modo impeditur libertas nouitijs; cùm etiam, dato pignore, aut præstita fideiussione, possit nouitius retardari à libero recessu religionis, siue ex timore non molestandi fideiussorem, exigendo fideiussionem datam; siue ex metu offendendi religiosos monasterij, repetendo pignus ab illis depositum: vnde & ipsi parentes nouitij non audebunt compellere religionem ad soluendum, sed in gratiam nouitij conniuebunt.

55 *Nonnulla quidem* (inquit *Suar. sup.*) *verisimilitudo esse posset, si in casu proposito bona mutuo darentur monasterio, restituenda ante tempus professionis; vt v.g. ad 4. vel 6. menses tunc enim non solùm in particulari casu, sed etiam per se, & ex vi talis actionis cessare videtur finis Concilij, nec videtur illa esse largitio simpliciter etiam iuxta subiectam materiam, quia non conceduntur talia bona sub ea tantum conditione, nisi nouitius retrocedat, sed vt restituantur ante professionem, etiamsi ipse perseueret. Sed nihilominus* (*subdit Suar.*) *existimo talem mutationem esse alienam ab intentione Concilij, & non carere scrupulo, quia saltem retardare potest nouitium, ne ante solutum à religione debitum religionem dimittat, etiamsi id desideret; item quia post acceptum tale mutuum facile est religioni solutionem differre spe retinendi nouitium; & è conuerso difficile erit parentibus religionem compellere, vt soluat, sed potiùs in gratiam nouitij conniuebunt.* Sic *Suar.* ita concludens *quapropter ab omni actione huiusmodi, vel specie illius abstinendum est.*

56 Concedit tamen *Suar.* (& à fortiori admittunt *Sanch. sup. num.* 23. alijque qui sentiunt cum *Rodr.*) non agere contra decretum istud Concilij parentes, propinquos, & amicos nouitij, vel nouitiæ, si de suis proprijs bonis aliquid tribuere velint monasterio in gratiam nouitij, ad effectum vt is beneuolentiùs tractetur, aut suscipiatur; nam textus expressè dicit *de bonis eius* (idest nouitij) tuncq; non habet locum ratio Concil. cùm per hoc non minuatur libertas nouitij; quatenus ea bona ad ipsum non pertinent neque ea ipse potest, aut debet recuperare, sicque ei non redditur difficilior egressus è religione, si voluerit redire ad sæculum. Quamquam hæc doctrina non videatur admittenda omninò absolutè, sed cum limitatione, quam apponit *Sanch. vbi sup.* nimirum, dummodò parentes ea bona non dent monasterio in dotem nouitiæ, eò quòd alioqui computanda essent in legitimâ ipsius nouitiæ; quod sine dubio ex communiter accidentibus regulariter præsumi poterit, nisi parentes protestentur ea bona se dare omninò ex proprijs, aut non dare in dotem filiæ, nec computare in legitimam filij; quare ex doctrina *Suarez* potest inferri, parentibus fore semper licitum modo dicto dare bona monasterio, quoties non habent bona propria filiorum: cùm in dubio censeri debeant ita contrahere, vt non delinquant, nec censeantur de legitimis filiorum quidquam disponere.

57 Illud demum hìc benè monent *Sanch. num.* 26. *Suar. loco cit. Tambur. sup. num.* 4. *Peyrin. de R.S. q.* 1. *c.* 29. & alij, quòd cùm excommunicatio, quæ fertur in *Concilio Trid. vbi sup.* contra dantes ex bonis nouitij aliquid monasterio, excepto victu, ac vestitu, ante professionem, & contra id recipientes, feratur sub his verbis: *Sub anathematis pœna;* quæ arguunt excommunicationem, non latæ sententiæ (sicut censet *Velasc. & Rodr.* allegati à *Sanch.*) sed ferendæ: proinde dicendum est in præsenti casu non incurri excommunicationem ipso facto, sed tantùm per sententiam Iudicis; quòd non esset si Concilium dixisset, *sub anathematis pœna ipso facto incurrenda*, aut aliud verbum æquiualens addidisset, vt tradunt DD. communiter suo loco.

58 Addit

58 Addit *Peyr. sup.* (& quidem meo iudicio non parum probabiliter) nouitium, si sit sui iuris, & non habeat parentes, non posse in ingressu religionis præter victum, ac vestitum donare quidquam monasterio ex amore Dei, vnde retrahi possit ab egressu libero religionis; si quidem id expresse interdicitur in citato decreto Concilij Trident. ijs verbis: *ne quocumque prætextu aliquid monasterio tribuatur;* sicut & ibi interdicitur, ne nouitius in ingressu religionis donet se ipsum, & omnia sua bona monasterio, vt olim fiebat, idque ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam dicit *Peyrin.* de hoc in specie fuisse factam.

QVÆRES VIII. An monasterium possit exigere, ac recipere aliquid supra sortem dotis ratione damni emergentis, aut lucri cessantis ipsi prouenientis ex dilatione ipsius dotis soluendæ pro nouitia professura.

59 ℞. Posse exigere, ac recipere damnum emergens, quod re vera ex dilatione dotis ipsi proueniat, proportionatum tamen ipsi damno, & nullo modo excedens (& quidem etiam expressè paciscendo de solutione dicti damni) non item lucrum cessans, ita *Rodriq. sup. art. 7. Mirand. art. 10. Tambur. q. 6.* alijque; & probatur ex eo, quòd conuentio soluendi damnum emergens admittitur in omnibus contractibus, & ab omnibus approbatur vt licita, habetque locum in omnibus personis, cuiuscumque status, & conditionis sint; cum omnes iure possint se seruare indemnes, dummodò in euitando damno non excedantur metæ iuris diuini, naturalis, aut etiam humani: è contra conuentio soluendi lucrum cessans non est adeò generalis, sed permittitur solùm mercatoribus, atque negotiatoribus (idque cum certis conditionibus, quas Doctores assignant proprio loco:) vnde, cùm Monialibus, & viris religiosis iure ecclesiastico sit interdictum negotiari (vt ostendemus infra *cap. 9. q. 26. num. 31.*) ij non possunt neque pacisci, neque recipere quidquam ratione lucri cessantis, cùm ipsis verè non cesset vllum lucrum, saltem licitum; quo pacto in *cap. fraternitas 12. q. 2.* dicitur *Absit, vt Ecclesia cum augmento, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra damnis quærat.* Quæ doctrina fundatur in *c. salubriter de vsuris*, vbi Innoc. III. decidit Generem ad fructus possessionum, quæ sibi à socero pro numerata dote pignore obligatæ sunt, computandos in sortem principalem non esse compellendum, cùm frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonij supportanda; vnde arguunt DD. communiter apud *Couar. l. 3. var. cap. 1. num. 3.* maritum cum promissione dotis posse pacisci de certa quantitate sibi quotannis soluenda vltra sortem, dum non fuerit soluta dos: constat autem licere philosophari à matrimonio carnali ad spirituale, quod fit per ingressum religionis: loquendo de ijs, in quibus inter ipsa concurrit paritas rationis, vt de facto concurrit in isto casu.

QVÆRES IX. In quibus bonis debeat solui dos pro Moniali professura.

60 ℞. Debere solui in ære, seu pecunia, non autem in bonis stabilibus; qualia sunt domus, agri, census, & similia: idque ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. Episc. v. monialium nouitiarum alimenta num. 6. & Tamb. sup. q. 7. num. 2.* & quidem iure optimo, cùm pecunia præsens sit pluris æstimabilis, ac vtilior, possitque commodiùs deseruire occurrentibus Monasterij necessitatibus. Quamquam doctissimus Magister putet quòd, cum Sacra Congregatio nitatur præsumptione fraudis, quòd stabilia nimio pretio valutentur à dantibus dotem, si verè cesset fraus cessabit & dispositio Decreti, saltem pro foro conscientiæ; & maximè, si id fiat de consensu Prælati Monialium ex Epicheia mentem Sacræ Congregationis sic interpretantis.

QVÆRES X. An, & quando possit alienari dos tradi solita monasterio pro puella nouitia admittenda ad professionem, stando in iure communi.

61 ℞. *Tambur. sup. num. 6.* ex Gauanto, & Aldano Sacram Cardinalium Congregationem 6. Iunij 1616. declarasse dotes Monialium, etiam Conuersarum (vt vocant) intra præfixum numerum existentium, emissa ab eis professione, posse ex-

pendi in vsus communes monasterij necessarios; Monialium verò supernumerariarum dotes post illarum professionem debere implicari in emptionem bonorum stabilium fructiferorum: & hoc, vt ex fructibus inde prouenientibus eæ sustentari valeant absque dispendio monasterij. Verùm in aliquibus locis vsus est in contrarium; & quidem etiam ex statuto Prælatorum præcipientium dotes Monialium, etiam receptarum intra numerum præscriptum implicari in emptionem bonorum stabilium; quod innuit *Rodriq. sup.* dicens tamen id raro executioni mandari punctualiter, ac rigorosè, eò quòd monasteria adstringantur præfatas dotes implicare in soluendis debitis, & comparandis necessarijs ad sustentationem Monialium: inde se excusantes, quòd necessitas non habet legem, *l. vnica, ff. de offic. proconsul.* & necessitatis causa multa sunt permittenda, quæ aliàs non permitterentur, *c. si quis propter de furt.* mihi certè constat in aliquibus locis id non permitti, & meritò, cum in argumentum trahi non debeant, quæ propter necessitatem aliquando concessa sunt, *reg. 78. de reg. iur. in 6.*

62 Vnum etiam hic obiter moneo, quod item aduertit *Rodriq. sup.* in casu scilicet, in quo dos Monialis implicatur in soluendis debitis, siue contractis, siue contrahendis, statim ac recepta est, non posse tunc recipi quidquam titulo damni emergentis (quod q. 8. diximus, absolutè loquendo, non esse illicitum) & ratio est, quòd in tali euentu nullum verè emergit damnum, quod debeat modo dicto resarciri, sicque cessat ratio recipiendi aliquid supra sortem principalem dotis debitæ monasterio.

QVÆRES XI. An possit sine debita solemnitate alienari dos, quæ traditur monasterio pro Moniali admittenda supra numerum taxatum.

63 ℞. Non posse, si aliàs supponamus eam cadere sub prohibitionem non alienandi bona ecclesiastica: quomodò verè cadit, stante decreto Sacræ Congr. superiùs allato, ita *Lezana tom. 2. c. 19. num. 57. ex Bonacina*, & patet, quia dos Monialis supernumerariæ consistit in pecunia destinata ad emptionem rei fructiferæ immobilis; constat autem ex varijs iuribus pecuniam taliter destinatam non posse alienari absque debita solemnitate; ex alia parte hoc ipso quòd pecunia data in dotem Moniali implicatur in emenda re immobili fructifera, expenditur ad vsum illum, ad quem est destinata, sicque cessat finis prohibitionis, cùm ea detur, vt de fructibus illius monialis admissa sustentari valeat.

Difficultas est, an dicta pecunia implicari possit in ædificando monasterio, aut emenda domo contigua ipsi monasterio ad eam inhabitandam.

64 ℞. Videri posse, & quidem sine licentia Sacræ Congregationis, colligitur ex *Peyrino in Formul. lit. B. c. 11. num. 2.* quatenus docet summam pecuniariam implicandam in annuis redditibus posse expendi tam in fabricanda domo, quàm in ea emenda (intellige, si monasterium illa indigeat) patetque ex eo, quòd domus est ex natura sua fructifera, dicique potest de facto fructificare; quatenus liberat monasterium à soluendo pretio locationis domus, quam alioqui cogeretur conducere.

Maior difficultas est, an dicta dos Monialium, inconsulta Sacra Congregatione, possit implicari in dissoluendis debitis quotannis soluentibus interesse, aut etiam in extinguendo annuo censu.

65 ℞. Quòd, licèt aliqui recentiores docti, secluso Curiæ stylo (qui fortè obstat) affirmantem sententiam in vtroque casu amplectantur vt probabilem: cui tamen valdè dubito, ne obstet stylus Curiæ, & aliàs versamur in re ad forum contentiosum facilè deducibili; saltem ad vitandos rumores, ac tricas, contraria sententia videtur sustinenda: probant autem recentiores illi dotem Monialium posse implicari in dissoluendis debitis soluentibus interesse, ex eo quòd, sicut onerare monasterium dictis debitis est alienare; sic illud exonerare tali onere est acquirere; cùm contrariorum eadem sit disciplina: sicque videtur impleri mens legis prohibentis alienationem. Quòd verò præfata dos expendi possit in extinguendo

guendo censu annuo, docet expressè Peyrinus loco supra citato adducens pro se Trimarchum, & posset probari ex ratione paulò ante allata. Dixi *in dissoluendis debitis soluentibus interesse*, vt indicarem secus dicendum de debitis non soluentibus interesse; in his enim soluendis non potest insumi dos Monialis: cùm ea extinguere non sit acquirere, sicut nec ea contrahere est alienare: præterquàm quòd sic aperiretur via alienandi bona Ecclesiastica sine solemnitate, & faciendi fraudem contra legem prohibitionis alienandi; cùm huiusmodi debita fieri possint sine solemnitate, &, dato quòd liceret alienare absque debita solemnitate ad ea extinguenda, passim fieri possent alienationes bonorum ecclesiasticorum ad illa dissoluenda: idque cum magno dispendio monasteriorum, quorum bono Summi Pontifices intenderunt consulere, prohibendo alienationem bonorum Ecclesiasticorum, ita docti Neoterici à me consulti, & satis probabiliter.

Dubitari hic etiam potest, an Moniales censeantur indebitè alienare, si pecuniam traditam in dotem alicuius Monialis insumant in emendis necessarijs ad victum, ac vestitum monasterij, eò quòd in præsentia non habeant occasionem paratam illam implicandi, & alioqui sint moraliter certæ se tantumdem pecuniæ habituras statim, ac occurrerit commoditas illam expendendi in emptione bonorum immobilium.

66 ℞. Probabile videri, quòd in tali casu non censeantur alienare; & ratio est, quòd pecunia computatur inter bona, quæ recipiunt functionem; sicque non repugnat summam aliquam pecuniariam substituere loco alterius summæ obligatæ, nec in hoc propriè interuenit alienatio: maximè cum in tali casu saluetur finis intentus à Superiore in prohibenda alienatione bonorum ecclesiasticorum, qui est consulere indemnitati monasteriorum, & in præsenti euentu habetur: quatenus loco pecuniæ obligatæ, quæ modo dicto distrahitur, substituitur alia non obligata (vt suppono) sicque fit debita compensatio, ita Magistri valdè docti consulti.

Vtrum verò Moniales possint admittere ad professionem Nouitiam, cui datur in dotem non pecunia effectiua, sed remissio cuiusdam debiti pecuniarij correspondentis quantitati dotis taxatæ, & soluendi à monasterio parentibus Nouitiæ modò dictæ admittendæ.

67 ℞. Quòd, quamuis speculatiuè videri possit probabilis pars affirmans, cum sic dos soluatur in ære, & quæ implicari possit in emptionem bonorum stabilium; practicè tamen amplectenda est pars negans, eò quòd moraliter impossibile sit moniales de facto deuenturas ad statum, vt possint implicare summam illam pecuniæ assignatam in dotem, vt docet experientia.

QVÆRES XII. An Moniales alienantes dotem Nouitiæ ad professionem recipiendæ incurrant pœnas latas contra alienantes bona ecclesiastica sine debita solemnitate.

68 ℞. Incurrere; sed hoc infra *c.7.q.24.* & *c.8.q.18.*

QVÆRES XIII. An translata Moniali de vno monasterio ad aliud debeat transferri etiam dos tradita priori monasterio.

69 ℞. Aliquos cum *Socino, Baldo, Tapia, & Manuel. adductis à Sanch. l.7. mor. c.32. nu.12.* sustinere dotem in tali casu debere transferri; & probant tum quia in *l. si is qui ff. de iure dot.* dicitur ibi dos esse debere, vbi onera matrimonij sunt: tum quia dos datur accessoriè ad personam, & sub tacita conditione, *dum Monialis in eo monasterio perstiterit*, ideoque cùm per legitimum transitum ad aliam religionem prior professio dissoluatur, ea reddenda erit, sicut & redditur dos tradita viro ob carnale matrimonium, si hoc legitimè dissoluatur. Oppositum tamen videtur sustinendum, & de facto sustinent *Sanch. vbi sup. Rodr. tom.2. q.79. art.2. Nau. comm.4. de Reg.2.24. Bonac. q.2. de claus. q.9. §.4. diff.2. num.6. Tamb. sup. D.21. q.7. num.2.* alijque penes ipsum: nimirum dotem traditam monasterio non esse reddendam posteriori monasterio, ad quod Monialis professa legitimè transeat; id-

que siue posterius monasterium sit eiusdem, siue diuersi Ordinis; probant tum quia dos non fuit data sub conditione, *si Monialis in eo monasterio manserit*, sed solum sub conditione, *si professio sequatur*; vnde, hac secuta, dos perpetuò manet illius monasterij; tum quia posterius monasterium spontaneè admittens talem Monialem (vt suppono) debet sibi imputare hoc incommodum, quòd teneatur illam alere sine dote; tum quia diuersa est ratio de dote, quæ soluitur pro matrimonio carnali: hæc enim, dissoluto matrimonio per mortem viri, aut mulieris restitui debet, eò quòd pertineat ad virum solùm pro tempore matrimonij (intellige, nisi aliter disponant peculiaria statuta locorum:) at, dissoluta professione per mortem Monialis, non restituitur dos parentibus illius, cum eius dominium perpetuò transierit in monasterium, in quo emissa fuit professio.

70 Verùm tamen est, quòd si posterius monasterium cogatur admittere dictam Monialem, debet ei solui dos à priori monasterio; cùm non soleant Moniales admitti sine dote, & in tali casu imputari non possit posteriori monasterio voluntario admissio dictæ Monialis, ita citati Doctores: & patet tum ex dictis; tum ex *c. lapsis 16. q.6.* & *c. si quis rapuerint 27. q.1.* & *Auth. de Sanctiss. Episc. §. penult.* tum quia par non est, vt posterius monasterium, quod inuoluntariè recepit talem Monialem, vltra hoc etiam patiatur iacturam alimentorum, sicque addatur afflictio afflicto.

QVÆRES XIV. An dos, quæ datur monasterio pro Moniali admittenda, moriente ipsa Moniali, maneat apud monasterium, aut certè reddi debeat relictis ascendentibus, vel descendentibus.

71 ℞. Manere perpetuò apud monasterium: idque ex consuetudine legitimè inducta, quæ est optima legum interpres: non enim alia ratio huius assignari potest, vt aduertit *Sanch. sup. cap. 9. num.* 23. ostendens id non posse oriri ex eo, quòd monasterio traditur dos in pretium alimentorum, quæ monasterium debet suppeditare Moniali; siquidem etiam in matrimonio carnali dos constituitur, & traditur viro ob onus, quod habet alendi vxorem, & ad alia onera matrimonij sustentanda *l. pro oneribus, C. de iure dot.* & tamen, soluto matrimonio, dos non manet perpetuò apud virum, vt iam dictum est. Quamquam *Ciarlinus p. 2. controu. c. 194. n. 39.* me citato, dicat optimam rationem huius assertionis esse posse, quòd monasterium stat loco filij, adeoque sicut filius est hæres matris, eique succedit in dote, sic monasterium succedit in dote Monialis defunctæ.

QVÆRES XV. An monasterium teneatur alere, ac retinere Monialem, si huius parentes, aut alij non soluant dotem promissam, & conuentam.

72 ℞. Teneri, estò possit alimenta Monialis exigere à parentibus illius, implorato iudicis officio, ita *Rodriq. tom. 2. q. 48. art. 8.* ex Nauarro dicens, quòd, licèt in iudicio denegentur præfata alimenta, non ideò potest Monialis eijci è monasterio: quippè quæ, cùm sit membrum monasterij, ius habet, vt ex bonis illius etiam ipsa sustentetur; vnde non currit paritas, quòd, sicut vir non tenetur recipere vxorem, illamque alere, donec dos ei soluatur, immò & eam receptam potest expellere (pro vt post alios annotauit *Panormit. in cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. num.* 4.) sic & monasterium possit eijcere Monialem, quæ non soluit dotem, cum non deceat Monialem degere extra clausuram; & aliàs æquum sit ministrantem ad altare viuere de altari; cùm sit dignus operarius mercede sua.

An autem monasterium teneatur alere Monialem cuius dos fuit rapta à fisco ob delictum ipsius Monialis (v. g. ob hæresim.)

73 ℞. *Fagund. l. 4. decal. c. 13. num.* 24. alijs pluribus citatis, non teneri, si Monialis sit extra monasterium, & monasterium nolit eam iterùm recipere; probatq; tum ex *l. pro oneribus, C. de iure dot.* & *l. dotis fructuum, ff. eodem*; tum quia non apparet, quo iure monasterium teneatur tum alere: non enim tenetur ratione dotis, cùm iam fuerit rapta à fisco, vt supponimus; non ratione seruitij, ac obsequij præstiti monasterio, cum non admittatur, & monasterium verè non teneatur illam admittere, vt item supponimus.

S E-

SECTIO III.

De Velo Professionis, nec non de Benedictione, seu Consecratione Monialium.

74 *Quotuplex sit Velum Monialium.*
75 *Ad quid detur.*
76 *Quod genus veli modò sit in vsu.*
77 *Quæ requirantur ad recipiendum Velum Consecrationis iuxta ius commune: & quæ ætas requiratur in Moniali consecranda.*
78 *Fœmina occultè corrupta, simpliciter loquendo, potest consecrari.*
79 *An, & quando possit, ac debeat reijci à Consecratione.*
80 *Non consecratur fœmina per vim corrupta, etsi alij id limitent: Episcopus iuxta aliquos non dispensat cum corrupta, vt consecretur; etsi corruptio sit occulta.*
81 *Consecratur quæ contraxit, sed non consummauit matrimonium.*
82 *Item polluta per voluntariam seminis effusionem, claustro manente integro.*
83 *Item quæ ante annos discretionis commisit turpia.*
84 *Non item cognita in amentia, aut ebrietate, aut somno.*
85 *Consecratur ea, cui ex causa sanitatis fractum est claustrum.*
86 *Item cognita à viro præposterè, aut sodomiticè à fœmina, etsi non semper.*
87 *Item polluta in somno.*
88 *Consecratur nondum confirmata.*
89 *Consecratio Monialium qualiter fiat.*
90 *Non reiteratur.*
91 *Cuius sit consecrare Moniales solemniter.*
92 *Non fit consecratio, nisi statis temporibus, fieri autem potest in Ecclesia exteriori Monialium, nisi obstet consuetudo.*
93 *Per illam confertur gratia, & remittuntur venialia ex opere operantis.*
94 *Velum Consecrationis aufertur in pœnam.*
95 *Immò & ipsa Moniales possunt ad tempus eo se priuare.*

74 QVÆRES I. Quid hìc significetur nomine Veli professionis. ℞. Quòd, cùm teste *Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l. 11. num. 5.* in Monialibus attendi possit vsus multiplicis veli; nimirum probationis (quod alij vocant receptionis) professionis, consecrationis, ordinationis, prælationis, & continentiæ: per velum professionis hìc intelligitur velum, quod in actu professionis religiosæ imponi solet capiti Monialis profitentis, cuiuscumque ætatis, ac conditionis: velum probationis est, quod datur à principio nouitiæ, & solet esse album: velum professionis est, quod datur in actu professionis religiosæ cuicumq; fœminæ profitenti, siue ea sit virgo, siue vidua: velum consecrationis est, quod olim dabatur Moniali post annum 25. ætatis iuxta *c. placuit causa* 20. q. 1. & quidem illi soli, quæ esset virgo, & haberet propositum seruandi virginitatem (sed de hoc infra:) velum ordinationis est, quo Monialis ordinanda in Diaconissam aliàs decorabatur 40. ætatis anno iuxta *c. Diaconissam* 27. q. 1. idq; vt posset inchoare horas in choro, & legere homilias (quod alijs Monialibus non erat permissum;) velum prælationis est, quod anno ætatis 60. dabatur Abbatissis iuxta *c. iuuenculus* 20. *qu.* 21. tamquam in signum antiquæ professionis, & conuersationis laudabilis, ac diuturnæ, rerumq; monasterialium peritiæ; velum continentiæ est, quod viduis solum imponitur vltra velum ipsis datum in professione ex *cap. vidua* 27. q. 1. ita *Miranda q. 7. de monial. art. 8. Rodriq. tom. 1. q. 64. art. 1. Portel. de dub. regul. v. velum monialium num. 1. Tambur. de iure Abbatis. D. 27. q. 2.* & alij, inter quos *Maiolus l. 1. de irregul. c. 29.* addit aliam speciem veli, quod vocat pœnitentiæ, & datur Monialibus, quas vocant Conuertitas.

QVÆRES II. Ad quid detur velum Moniali facienti professionem religiosam, & quale sit hoc velum.

75 ℞. Dari tum vt Monialis profitens agnoscat se vi religiosæ professionis assumi in veram Christi sponsam: si quidem apud veteres sponsa, quando tradebatur viro, solebat velare caput: sicque idem est viro tradi, ac nubere, idest velare caput: tum vt obseruet consilium Apostoli. 1.*Cor.*11.dicentis; *Omnis autem mulier orans, aut prophetans non velato capite deturpat caput suum:* tum vt sic indicet se abrenunciare mundo, ac omnibus pompis eius, prorsus negligendo ornatum capitis, cui fœminæ alioqui solent adeò insistere: tum vt ostendat se per religiosam professionem apprehendere statum pœnitentiæ significatæ in velo nigro, quale solet esse, quod imponitur Moniali profitenti: quamuis aliqui putent olim fuisse purpurei coloris, id colligentes ex *S. Hieronymo Epist.*8. *ad Demetriadem:* quod non admittit *Suar. c.*4. *de relig. tr.*9. *l.*1.*c.*11.*n.*5.

QVÆRES III. An modò sint in vsu hæ omnes species veli monachalis, & quæ.

76 ℞. Non esse omnes, cum iam abierint in desusum velum prælationis, & velum ordinationis (vt notauit *Suar. num.*16.) immò & velum continentiæ: de velo autem consecrationis (de quo hìc aliqua dicenda sunt) refert *Barbosa l.*1. *de iure eccl. c.*44. *num.*21. Sacram Congregationem 5. Decembris 1597. declarasse, quòd, licèt non sit in vsu, sicubi tamen est in vsu, potest, ac debet concedi; non tamen Monialibus Ordinum Mendicantium, vt eadem Sacra Congregatio declarauit 30. Septembris 1616.

QVÆRES IV. Quæ requirantur in Moniali, vt licitè possit recipere velum consecrationis.

77 ℞. Requiri, vt sit virgo, vt expleuerit 25. annum, vt non sit ex Ordine Mendicantium, vt sit professa in Ordine approbato: & quidem quòd debeat esse virgo habetur in *c. deuotis* 20.*q.*1. vbi Gelasius Papa, ait *Viduas velare Pontificum nullus attentet;* necnon in Concilio Triburiensi *cap.*25. & Rothomagensi *can.*9. relatis à *Suar. sup. n.*6. addente huiusmodi decreta non debere sic intelligi, vt nullum velum viduis imponi possit, ac si essent incapaces religiosæ professionis (quod est falsum, & repugnat alijs decretis) sed debere intelligi de velo consecrationis. Quòd verò debeat expleuisse 25. ætatis annum; habetur clarè in Pontificali *rubrica de consecrat. virginum*, & decidit Sacra Congregatio, apud *Tamburinum sup. q.*3. (quidquid alij dicant apud eumdem Tamburinum putantes de vniuersali consuetudine Moniales posse consecrari ante 25. ætatis annum.) Quòd denique debeat esse ex Ordine non Mendicantium, constat ex dictis *q. praeced.* Solùm moneo, quòd spectat ad ætatem Monialis consecrandæ, magnam in Ecclesia extitisse varietatem; nam in Concilio Romano sub Syluestro *c.*10. significatur non esse sacrandam virginem vsque ad ætatem annorum 72. in quibus probet suam castitatem: *S. Greg. l.*3. *ep.*11. sexagenariam voluit esse virginem consecrandam, in Concilio Carthagin. 3. *can.*4. alijsque Concilijs relatis à Tamburino solùm postulatur ætas 25. annorum, sicut & in *c. placuit* 20. *qu.*1. quod sic habet: *Placuit vt ante* 25. *annum ætatis neque Diaconi ordinentur, nec virgine consecrentur.*

QVÆRES V. An Fœmina occultè corrupta, cùm à parte rei non sit virgo, possit nihilominus recipere velum consecrationis.

78 ℞. Quòd, licèt aliqui cum *S. Thom. in* 4. *d.*38. *qu.*1. *art.*5. *ad* 5. absolutè sustineant partem negantem, ea ducti ratione, quòd propter vitandum scandalum non debent ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari; alij tamen probabilem putant partem affirmantem, & quidem etiam in casu, quo talis Monialis petat consecrari nullam habens necessitatem huiusmodi consecrationis ad euitandum periculum infamiæ: probant, quia iura non imponunt hoc impedimentum tamquàm pœnam, aut irregularitatem ipso iure incurrendam, sed præcipiunt Prælatis, ne consecrent fœminam corruptam: sicque, quamdiu res est occulta, non

teneretur

tenetur fœmina se abstinere, sed potest in exteriori foro se gerere, sicut in communi opinione habetur: ita *Suar.* in terminis *sup. n.*11 idemque planè supponunt S. Thomas loco supra citato, alijque Doctores, qui asserunt dictam fœminam in proposito casu posse consecrari, mutato nomine virginitatis in nomen castitatis; quod tamen notat *Suar. n.*8. non esse necessarium ad vitandum mendacium, quod committeretur in tali forma consecrationis: illud enim mendacium non esset formale mendacium, sed potiùs materialis dissimulatio, aut occultatio facta ex iusta causa ad vitandam infamiam proximi: illudq; ipsum, quod fieret, haberet suum vsum proprium licitum, ac bonum, & posset habere significationem veram, nimirum sanctificationis, & oblationis illius personæ, quæ ad diuinum cultum, ac perpetuam continentiam ex tunc Deo dicaretur: alia verò falsa significatio, quæ ab alijs concipi posset, non esset intenta, ideoque nullum in tali casu apparet mendacium.

Difficultas est an Prælatus, ad quem accedit præfata Monialis occultè corrupta, vt recipiat velum consecrationis, possit, & debeat illam repellere, si notitiam habeat lapsus, vel certè teneatur illam consecrare.

79 ℞. Cum distinctione; vel Prælatus notitiam illam habet ex confessione Sacramentali; & sic nec potest, nec tenetur dictam Monialem repellere; cum id non possit fieri absque violatione sigilli confessionis; vel habet eam notitiam extra Sacramentum per secretam reuelationem Monialis; & sic non tenetur repellere, cùm ius commune non obliget ad iudicandum de re adeò occulta, siue ad operandum ex scientia adeò priuata, ac occulta, præsertim cum periculo scandali; posset tamen se subtrahere ab illa consecranda, se excusando ab illo munere, vel alio colore Monialem præfatam non recipiendo ad professionem (quod est illum non teneri eam consecrare, per se loquendo, & ex lege iustitiæ, modò id non cedat in infamiam Monialis, aut præiudicium boni spiritualis illius) vel denique Prælatus eam notitiam habet aliundè, & quidem moraliter certam: & sic, cùm res non sit adeò occulta, posset Prælatus dictam Monialem non consecrare, semper tamen consulendo illius famæ, quantum fieri potest, ita *Suar. sup. n.*10.

QVÆRES VI. An Monialis, quæ per violentiam, & sine sua culpa fuit corrupta, sit capax velis consecrationis.

80 ℞. Non esse, ita *S. Thomas sup. ad* 4. alijque communiter cum eo, & probatur tum ex *S. August. lib. de bono coniugali c.*18. qui dicit: *Etiamsi violenta corruptio virginis baptismum antecedat, non potest etiam post baptismum inter virgines consecrari*; tum quia in consecratione Virginum non attenditur, an culpa præcesserit, sed an subsistat virginitas, etiam corporalis seu materialis, quæ sic per ipsam consecrationem significatur, speciali honore afficitur, ac repræsentat integritatem Ecclesiæ triumphantis, vt ait *Glossa in c. acutius d.*26. tum quia amissio virginitatis, etiam materialis, importat veluti quamdam irregularitatem, quæ, licèt contrahatur sine peccato, impedit talem consecrationem. Cum *S. Thoma* sentiunt alij plures relati à *Thesauro de pœnis par.* 2. *v. Monialis c.*3. addente *Less. l.*4. *c.*2. *n.*115. *Filliucium tract.*30. *n.*21. *&* 25. id meliùs, limitare vt procedat, si violata consensit in actum, vel si violatio est publica; quia tunc pro foro externo præsumitur in actum consensisse; aliàs, si violatio sit occulta, poterit violata tuta conscientia recipere consecrationem: idque ex *S. Th.* 2.2. *qu.*152. *art.*3. dicente virginitatem non amitti per materialem virginalis claustri fractionem, seu reserationem aliquo casu contingentem, si voluntas interim abstineat à delectatione venerea.

Addit *Thesaurus sup.* se non putare verum, quod dicunt *Syluest. Nau.* & alij, Episcopum scilicet posse dispensare cum Moniali corrupta, vt accipiat velum virginitatis in casu occulto, ratione scandali: & probat, quia Episcopus nequit alterare formam, aut materiam Sacramentalium, quæ ab Ecclesia, seu Papa instituta sunt: vt ostendit idem *Thesaurus v. ritus c.*1.

QVÆRES VII. An monialis recipere possit velum consecrationis, si ingrediatur religionem post contractum matrimonium ratum, non tamen consumatum.

18 ℞. Pos-

81 ℞. Posse; & patet, quia, estò illa dici possit vidua, & viduæ consecrari nequeant, *cap. vidua* 20.*qu.*1. ista tamen, cùm sit ita vidua, vt verè sit virgo, non comprehenditur sub dicto iure; quippè quod loquitur de viduis corruptis, & quæ non sunt amplius virgines, ita *Tambur.sup.D.*27.*q.*3. pro se adducens *c.Valentino d.* 34.*& c. debitum de bigamia*.

QVÆRES VIII. An possit consecrari Monialis, quæ per voluntariam seminis effusionem polluta est, integro tamen remanente claustro.

82 ℞. Videri probabile, quòd possit; & probatur tum quia Ecclesia ad recipiendum velum consecrationis solùm requirit integritatem carnis, sicque in Romano Pontificali, vbi agitur de ista consecratione, non dicitur Monialem debere interrogari de aliqua contaminatione, sed de vita, conscientia, ac integritate: in præsenti autem casu saluatur integritas carnis: tum quia talis Monialis, licèt non sit virgo coram Deo, neque habitura sit aureolam, apud homines tamen virgo censetur in foro externo hoc ipso quòd virginale claustrum seruat illæsum, & (vt loquitur *Caiet. v. virginum consecratio)* est virgo, non virtute, sed statu: quod vtique sufficit ad hoc, vt sit capax veli consecrationis, ita *Less l.*4. *cap.*2.*num.*120. *Sà v. consecratio num.*6. *Sylu.v.consecratio virginum num.*2.alijque quos refert *Tambur.sup.q.*4.addens Monialem in casu proposito posse consecrari, etiamsi modo dicto fuerit polluta, etiam accedente contactu externo. Quod certè non admitterent Doctores citati ab eodem Tamburino sustinente cum S. Thoma supra, Monialem reijciendam esse à consecratione, si ex vehementi cogitatione, concurrente calore naturali, voluntariè semen effunderet: idque, etsi carnis integritas in ea seruaretur illæsa, & claustrum pudoris integrum: qua de re *Nauar.l.*3.*de reg.cons.*4.

QVÆRES IX. An possit consecrari Monialis, quæ ante annos discretionis commisit aliquem actum turpem contra castitatem.

83 ℞. *Tambur.sup.ex Rosella v.virginitas,& Lessionum* 121.posse consecrari; probatque ex eo quòd, cùm præ defectu ætatis non insit puellæ potestas seminandi, ea per nullum actum turpem amittere potest corporis integritatem, sicque adhuc remanet virgo modo superiùs explicato; dicit tamen Lessius contrarium fortè verius esse, si in puella adsit vsus rationis perfectus; quod etiam alij putant esse satis probabile.

QVÆRES X. An possit consecrari puella, quæ in somno, amentia, aut ebrietate fuit carnaliter cognita.

84 ℞. Non posse; & patet ex dictis *q.*6.

QVÆRES XI. An possit conferri velum consecrationis Moniali, cui iuxta medicinæ artem ad sanitatem tuendam fuit fractum claustrum virginale.

85 ℞. *Tambur.sup.ex S.Thom.& Maiolo* posse; probatque quia sic nullum illarum est præiudicium virginitati, ac proinde non adest ratio, cur ipsi denegetur velum consecrationis, quod dari solet in præmium virginitatis: si quidem fractio claustri virginalis, quæ hic interuenit, non opponitur integritati corporis, quam diximus supra requiri ad consecrationem: hæc enim consistit in eo, quòd claustrum virginale non frangatur per actum libidinosum.

QVÆRES XII. An possit consecrari Monialis, quæ vel fuit carnaliter cognita à viro in vase præpostero, vel sodomiticè à fœmina.

86 ℞. Posse: & probatur ex eo quòd, quamuis iuxta modò dicenda per tales actus obscœnos probabile sit amitti virginitatem, etsi per accidens (v.g. ob debilitatem naturæ, aut ratione morbi) non sequatur pollutio; integrum tamen manet claustrum Monialis, sicque ea est capax consecrationis; cùm ad illam requiratur, & sufficiat sola claustri integritas, vt ostendimus *quæst.*8. Et quidem quòd præfati actus obscœni, etiam seclusa pollutione, sufficiant ad emittendam virginitatem, patet, quia ad hoc sufficit, vt ij ordinentur ad pollutionem, & ex se sint apti ad illam efficiendam in tali ætate; sicut aduertit *Less.loco sup. cit. ex Rosella v.virg.& Caiet.in summa v. eod.* dicens non videri dubium, quin per sodomiam deperdatur illa carnis puritas,

quam,

quam postulat virginitas, etiam si fortasse non adsit pollutio: quia actus ille ob eam causam fit, & est ex se sufficiens ad hoc in tali ætate. Responsio tamen hæc non procedit in casu, quo Monialis sodomiticè cognita fuisset ab alia fœmina medio aliquo instrumento, siue ligneo, siue vitreo in vase naturali, ita vt claustrum fuisset fractum: tunc enim Monialis cognita non posset consecrari, vtpotè carens integritate carnis, quam diximus requiri ad consecrationem: quod idem procederet in casu, quo Monialis in vase naturali fuisset cognita ab alia fœmina habente nimphium magnum in vulua, idest carunculam quamdam sic excrescentem, vt erigatur ad modum virgæ virilis, sicque excitet ad coitum, reddatque fœminam potentem ad deflorandam aliam fœminam, etiam nullo adhibito instrumento, vt notauit *Decian. l.8. crimin. c.7. num.28.* addens Ægyptios omnibus virginibus dictam carunculam præcidere solitos, ne, ea excrescente, illis posteà præberetur occasio abutendi alijs fœminis. Immò addo assertionem procedere etiam in casu, quo Monialis ipsa, medio aliquo instrumento, aut digitis sibi claustrum integritatis violasset, cùm sit eadem ratio, vt patet.

QVÆRES XIII. An consecrari possint Monialis, quæ in somno passa est pollutionem.

87 ℟. Posse, siue pollutio fuerit inuoluntaria, siue voluntaria, saltem in causa, procurata scilicet in vigilia, & ratio est, quòd iuxta dicta q. præcedenti ad hoc vt Monialis licitè possit consecrari, sufficit illam retinere carnis suæ integritatem; hæc autem retinetur, quamdiù claustrum fœminæ manet integrum: quòd vtique verificatur in præsenti casu, vt suppono, etsi aliàs per talem pollutionem deperdatur virginitas modò superiùs explicato.

QVÆRES XIV. An Moniales possit solemniter consecrari, estò nondum receperit sacramentum Confirmationis.

88 ℟. Posse; cùm nullum extet ius, quo prohibeatur dari velum consecrationis Moniali nondum confirmatæ; sicut notauit *Tambur. sup. q.3. n.2.* monens tamen Episcopos regulariter debere curare, vt confirmentur virgines, priusquam solemniter consecrentur; si enim omnis fidelis debet confirmari, vt plenè Christianus inueniatur, *c. omnes de consecrat. art.5.* à fortiori debent id facere, quæ debent desponsari, & consecrari sponso Christo.

QVÆRES XV. Qualiter fiat consecratio Monialium.

89 ℟. Fieri cum quibusdam benedictionibus, ac cæremonijs, quæ habentur in Pontificali Romano, & latè proponuntur à *Tamb. vbi sup. q.26.* per totum.

QVÆRES XVI. An solemnis consecratio Monialium possit reiterari.

90 ℟. Non posse, ita *Miranda qu.7. de monial. art.7.* & probatur tum quia Abbates semel benedicti, si posteà eligantur ad aliam Abbatiam, non debent iterùm benedici ex *Rodriq. tom.1. qu.12. art.3. Azor. tom.1. l.2. c.20. q.4.* & alijs relatis à *Tambur. sup. q. 8.* tum quia coniuges, si semel acceperunt benedictionem nuptialem, non solent iterùm benedici, *cap.3. de secund. nupt.* ergò à simili nec debet iterari virginum consecratio.

QVÆRES XVIII. Ad quem spectet solemnis consecratio Monialium.

91 ℟. Iure communi spectare ad solum Episcopum, eumque consecratum, ita *Suar. sup. num.12.* alijque relati à *Tambur. quæst.5. num.1.* & probatur tum ex *c. deuotis 20. quæst.1.* quod solet ad hoc communiter allegari: tum quia in alijs decretis, in quibus fit mentio ministri huius consecrationis, solus nominatur Episcopus: tum quia in Romano Pontificali idem supponitur in titulo huius consecrationis; tum quia huiusmodi consecratio est spiritualis quædam desponsatio cum Christo, per quam repræsentatur desponsatio ipsius Christi cum Ecclesia, quoad illius incorruptionem, ideoq; decet solum Episcopum, cui cura Ecclesiæ committitur, virgines desponsare velando, non sibi, sed Christo, quasi sponsi paranymphum. Vnde fit, vt, quamuis ista consecratio per Papam committi possit simplici Presbytero, non tamen censeatur commissa per solam iurisdictionem Episcopalem; cum ea sit actus ordinis, & non

tantùm

tantùm iurisdictionis, ac proinde neq; Episcopo solùm electo, & confirmato competat, & multò minùs Prouincialibus religionum, aut alijs similibus Prælatis inferioribus habentibus iurisdictionem Episcopalem; nisi speciali priuilegio pontificio id eis concessum sit. Quò modo *Tambur. num*.8. refert Generalem Ordinis tam Vallumbrosani, quàm Camaldulensis solere à tempore immemorabili consecrare Moniales sibi subditas, id ipsum approbantibus Sede Apostolica, & Sacra Congregatione Rituum: cuius declarationem de hoc factam sub die 1. Iulij 1601. adducit *Tambur*. his verbis: *Moniales consecrare, si spectet ex priuilegio ad Superiores regulares, debent seruari in earum consecratione omnes cæremoniæ, quæ in consecratione virginum ab Episcopo faciendæ præscribuntur*.

QVÆRES XVIII. Quo tempore, & loco fieri debeat consecratio Monialium.

92 ℞. Quòd, quidem spectat ad tempus, non debere fieri, nisi temporibus, à iure statutis; vt habetur in *cap. deuotis* sæpiùs citato, & *cap. virginis* 20. *quæst*. 1. vbi prohibentur virgines consecrari, nisi in Epiphania Domini, aut in Albis paschalibus (idest intra hebdomadam Paschæ resurrectionis, vt Glos. exponit, licèt alia litera habeat in Sabbato Paschæ) vel etiam in natalitijs Apostolorum; quamquam in Concilio Later. prout habetur in *cap*. 1. *de temp. ordin*. concessum sit, vt omnibus diebus dominicis liceat consecrare virgines; & hoc ipsum consuetudo extenderit etiam ad alias solemnes festiuitates, vt notauit *Turrecr. in cit. cap. deuotis qu*.4. vnde in hoc consulenda, & seruanda est consuetudo. Quod autem spectat ad locum, in quo fieri debet Monialium consecratio; Sacra Congregatio Rituum 27. Iulij 1627. decreuit illam fieri posse in Ecclesia exteriori, referente *Tambur. quæst*.6. qui tamen addit in aliquibus locis ex iustis, ac rationabilibus causis ex rescripto eiusdem Sacræ Congreg. inductum fuisse, quòd Monialis consecranda nequaquam egrediatur è clausura, sed consecretur in Ecclesia interiori à Prælato existente ad fenestellas. Quod autem diximus consecrationem Monialium non posse fieri nisi statutis temporibus, intelligendum est, seclusa necessitate, ac imminente aliqua infirmitate mortali; quo casu posset fieri consecratio quocumque die, vt benè aduertit *Suar. num*.13. *ex cap. virgines* 20. *quæst*. 1.

QVÆRES XIX. An consecratio Monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia, & quo modo.

93 ℞. Conferre gratiam, & remittere peccata venialia; non quidem ex opere operato (aliàs enim consecratio esset Sacramentum, quod est falsum) sed ex opere operantis, sicut euenit in quocumque bono opere, ita *Suar. sup. num*.14. monens quòd, licèt concurrente ista consecratione vnà cum solemni professione Monialis (quod potest fieri) dicta consecratio vi professionis, tamquam nobilissimi actus participet aliquam maiorem vim obtinendi gratiam, aut remissionem pœnarum: si tamen consecratio fiat separatim, eò quòd detur Virgini iam professæ, non est tanta ratio, aut fundamentum alicuius extraordinarij effectus: cùm in tali actu non insit tanta excellentia perfectionis, & sola significatio non sufficiat, cùm non sit Sacramentum.

QVÆRES XX. An Monialis possit priuari vsu veli professionis in pœnam alicuius delicti commissi, saltem ad tempus.

94 ℞. Posse; patetque tum ex praxi Prælatorum, qui interdum imponunt Monialibus talem pœnam: tum quia id nullo iure constat esse prohibitum, ideoque præsumi potest concessum.

Vtrum verò ipsæ Moniales possint, saltem pro certo tempore, se priuare vsu vel professionis, aut consecrationis, siue ad sui humiliationem, siue ad alium effectum etiam minùs necessarium.

95 ℞. Posse, dummodò interueniat licentia Superiorum, saltem tacita, ac interpretatiua, & patet tum quia nullum extat ius in contrarium, quod ego sciam: tum quia id suadet praxis Monialium, quæ interdùm solent deponere velum

profes-

professionis ad repræsentandas varias personas in scena, & quidem scientibus, ac tacentibus Prælatis.

CAPVT IV.

De Votis Paupertatis, Castitatis, ac Obedientiæ, ad quæ tenentur Moniales vi Professionis.

QVoniam moniales vi professionis religiosæ, quam emittunt, principaliter obligantur ad 3. vota substantialia religionis, nimirum paupertatis, castitatis, ac obedientiæ: par est, vt, explicatis in præcedenti cap. ijs, quæ pertinent ad professionem religiosam, agamus in præsenti cap. de ipsismet Votis. Caput diuidemus in tres sectiones, in quarum 1. agemus de voto Paupertatis, in 2. de voto Castitatis, in 3. de voto Obedientiæ; sicque totum caput expediemus.

SECTIO I.

De Voto Paupertatis ad quam tenentur Moniales.

2 *QVæ paupertas sit accommodatior statui Monialium.*
1 *Ad quid obliget votum paupertatis.*
3 *Moniales possunt retinere annuos redditus, sed non excedentes.*
4 *Quid de hoc statuerit Concilium Tridentinum.*
5 *Moniales de rigore iuris debent seruare vitam communem.*
6 *Non tamen de consuetudine ex iustis causis tolerata.*
7 *Vita communis vtilissima religiosis, & suadetur Monialibus.*
8 *Eæ adstringi possunt ad eam amplectendam, si aliàs necessaria illis suppeditentur: & interdum etiam reluctantes.*
9 *Non possunt habere quidquam ad vsum irreuocabilem.*
10 *Non potest licitè auferri, quod ijs legitimè concessum est.*
11 *Et quidem nec à successore concedentis: item recipiunt ea lege, vt illa sola vtantur, sed non debet id permitti.*
12 *Acquirunt de nouo cum licentia Superioris.*
13 *Conuentus, in cuius fauorem bona renunciantur, obligari potest ad certam pensionem ipsis soluendam.*
14 *De licentia Prelati relinquitur Moniali legatum non auferibile.*
15 *Moniales succedunt ab intestato.*
16 *Qualiter subsistat legatum relictum Moniali pro se, ac sua famula.*
17 *Moniales probibentur habere superflua.*
18 *Non possunt expendere in vsibus illicitis peculium absolutè concessum: quod alij negant.*
19 *De Prelati licentia faciunt moderatas eleemosynas, ac donationes.*
20 *Absq; licentia dant suam pitantiam: et si alij id negent, & meliùs.*
21 *Si sint officiales conuentus, non dant de eius bonis eleemosynas sine licentia.*
22 *Item non dispensant eius bona pro arbitrio.*
23 *Moniales in morte non disponunt de bonis proprio vsui permissis.*
24 *Non testantur de bonis antea reseruatis ad talem finem.*
25 *Nec de bonis alicuius extranei, nisi eligendo pauperes.*
26 *Non reuocant testamentum antea factum, illud tamen declarant.*
27 *Faciunt recamaturam amico, sed cum certis conditionibus.*
28 *Ampliatur assertio.*
29 *Non occultant Superiori bona aliàs concessa, ex timore ne auferantur.*
30 *Ad nutum Prelati abdicant bona concessa.*

31 Im-

31 *Immo & ad nutum Ordinarij, si non sint exemptæ.*
32 *Non remittunt pensionem annuam sibi debitam; & quidem nec Moniali Conuentus: at remittunt pretium fornicationis conuentæ licèt promissum.*
33 *Qualiter curare possint dari tertio pecuniam ipsi oblatam.*
34 *Licentia expendendi ad vnum vsum licitum, non semper extenditur ad alium.*

QVÆRES I. Quæ ratio paupertatis censeri debeat magis expedire ad bonum spirituale Monialium.

1 ℟. Quòd, licèt aliquibus Religionibus virorum sit magis expediens paupertas non solum priuans dominio bonorum in particulari, sed etiam in communi, & ea de facto seruetur in aliquibus Ordinibus cum singulari ædificatione totius Ecclesiæ; Monialibus tamen non videtur expedire talis modus paupertatis, eò quod illarum honestas, & clausura non possit tam integrè, & perfectè seruari, nisi à monasterio habeant necessaria ad vitæ sustentationem: Vnde factum est, vt, cum religionem S.Claræ sub obseruantia talis paupertatis institutā in principio, paulò post Innoc. III. in ea dispensauerit, permittendo potius, quàm præcipiendo, vt non seruaretur: quin etiam postea Vrbanus V. omninò seruari voluit regulam absque tali paupertate: Pius verò V. suo motu proprio, qui incipit *Circa pastoralis* (& est 8. *in ordine*) & Greg.XIII. in sua Constit.13. in ordine, cuius initium est *Deo sacris*, omnibus modis prouidere studuerunt, vt Monialium monasteria habeant, vndè sustententur: ita vt, si eleemosynis egeant, eæ potiùs Prælatorum prouidentia habeantur, quàm ipsarum monialium solicitudine, ac postulatione. Quare, cùm, hoc ipsum, experientia teste, sic difficillimum, & quicumque alius modus mendicitatis Monialium statui sit periculosus: ideò concludit *Suar. tom.4. de relig. tr.9. l.1. cap.12. nu.1.* simpliciter consultius esse Monasterijs Monialium, quòd habeant communes redditus, quàm quòd paupertatem in communi profiteantur, ita *Suar. loc. cit. Laym. l.4. tr.10. cap. vlt. num. 39. Lezana tom.1. cap.25. num.7.* & alij; inter quos notat *Suarez*, quòd, cùm *Concilium Trid. sess.25. de regul. cap.3.* solùm Fratres Capuccinos, ac Obseruantiæ excipiat à generali concessione possidendi bona stabilia fructifera in communi; quantum est ex vi dicti Concilij, Moniales Capuccinæ possunt gaudere præfata concessione, & consequenter habere in communi bona stabilia: immò, si vellent renunciare dictæ concessioni, non possent id facere absque approbatione Papæ: cum post moderationem illam Vrbani V. non inueniatur modus ille paupertatis à Sede Apostolica approbatus pro fœminis: quod tamen esset necessarium ad eum licitè seruandum; qua de re consulantur, quæ habet *Tambur. de iure Abbatiss. D.8. qu.9.*

QVÆRES II. Ad quid obliget Votum religiosæ paupertatis.

2 ℟. Obligare ad hoc, vt religiosus vi illius teneatur à se abdicare quorumcumque bonorum pretio æstimabilium, siue mobilium, siue immobilium proprietatem, idest liberam, ac independentem de ijs disponendi facultatem, seque in perpetuum reddat incapacem; ita vt omnis dispositio, ac distractio dictorum bonorum facta sine Prælati consensu sit & illicita, & inualida. Colligitur *ex cap. ne dicatis aliquid proprium 12. quæst.1. monachi, cap. super, quandam & cap. cum ad monasterium de statu monach.* quæ iura satis apertè indicant per votum religiosæ paupertatis interdici religiosis non solum dominium quarumcumque rerum pretio æstimabilium, sed etiam vsum proprietarium illarum; vt benè aduertit *Suarez tom.3. de relig. l.8. cap. 15. num.1.*

QVÆRES III. An Moniales, non obstante voto paupertatis, retinere possint annuos redditus ex bonis parentum assignatos, & quales.

3 ℟. Posse, modò sint moderati; idque ex consuetudine inducta permittentibus Prælatis ipsarum Monialium, eò quòd illarum monasteria non habeant sufficientes redditus, quibus necessaria ad victum, ac vestitum tempore sanitatis, ac infirmitatis suppeditentur; & aliàs ijs non suppetat tempus, vt suo labore manuum possint supplere talem defectum; cum hoc tamen, vt vsus talium redituum sit dependens

dens à Superiore, & seruentur, quæ hac de re disponuntur à *Concilio Trident. sess. 25. cap. 2. de regular.* ita *Miranda quæst. 9. de moniali art. 1. Azor. tom. 1. lib. 12. cap. 9. quæst. 2. Barbosa de offic. Episcop. allegat.* 103. *num.* 5. *Tambur. in sup. quæst.* 6. *& alij*.

Dixi sub initium responsionis, *modò sint moderati;* vt innuerem, absque concessione Sedis Apostolicæ non posse Moniales detinere annuos prouentus excedentes statum, ac conditionem regularem: idque ex vi Concilij Trid. quod cùm vetet concedi Regularibus mobilia superflua, prohibet item ne eis concedatur peculium superfluum, sicque eorum Prælati nequeunt ijs concedere redditus immoderatos. Etsi moderatio, quæ in præsenti materia attenditur, admittere possit aliquam latitudinem iuxtà statum, gradum, ac conditionem Monialium, pro vt indicabimus *infra cap. 4. quæst.* 10.

4 Quando autem in *Concilio Trid. loco cit.* dicitur *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vsum, administrationem, vel commendam;* intendit Concilium ibi solùm prohibere, ne regulares habeant redditus, vt proprios, ac irreuocabiles per Prælatos, ac sine horum licentia distrahendos, vt exponit Barbosa; non autem quòd Regulares nullo modò habeant annuos redditus sicut benè aduertit, & probat *Sanch. l. 7. mor. c. 22. num. 11. ex Nauarro, Sá, Rodriq. Graffio, & alijs*.

QVÆRES IV. An Moniales vi voti teneantur obseruare vitam communem in victu, vestitu, alijsque spectantibus ad corporis sustentationem.

5 ℞. De rigore iuris teneri; nimirum ex decreto Concilij Trid. supra citato, quod sic habet; *Nemini regularium tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere, vel tenere: sed statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur.* Vbi notat *Miranda tom. 1. manu. qu. 28. art. 8.* quòd, cùm Concilium prohibeat Regularibus, ne dicta bona possideant, etiam nomine Conuentus, & paulò post subdat, *ea superiori tradantur, Conuentuique incorporentur:* ne dicatur sibi contradicere, eius verba interpretari debent eo modo, quo nos, *§. praeced.* illa explicauimus.

6 Dixi *de rigore iuris* ad indicandum secùs esse de consuetudine tolerata à Pontificibus, Ordinarijs, ac Prælatis regularibus scientibus, & consentientibus ad euitanda maiora mala; idque etiam, postquam Clem. VIII. dictum ius Concilij innouauit in decretis pro reformatione Regularium, & confirmauit Vrbanus VIII. in decreto *de apostatis, & eiectis:* vt proinde dicendum sit huiusmodi decreta, vel non fuisse acceptata, vel certè posteà abrogata.

7 Expediret quidem quàm maximè, vt in monasterijs Monialium seruaretur vita communis in victu, vestitu, lectisternijs, & alijs à Superiore distributis pro vniuscuiusque Monialis necessitate, sicque singularum Monialium peculium (quod vocant vsum annum) communi annuorum redditum monasterij incorporaretur: expediret, inquam, & multis ex capitibus: 1. quia sic singulis Monialibus conuenientiùs posset prouideri de necessarijs, etiam ijs, quæ modò nullum habentes peculium ob inopiam consanguineorum esurire coguntur, dum aliæ pingui peculio donatæ abundant iuxta illud 1. *Cor.* 11. *Alius quidem esurit: alius autem ebrius est:* 2. quia hac ratione auferretur occasio fouendi munusculis, aut largitionibus amicitias, etiam personarum sæcularium, & fortè interdùm minùs bonas, immò etiam valdè perniciosas bono ipsarum spirituali: 3. quia sic tollerentur innumeræ distractiones, quibus distinentur in parandis, & conseruandis rebus sibi necessarijs, si quidem vbi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum erit: 4. quia hoc pacto vitam minùs inquietam ducerent, Deo, & sibi vacantes, totam sui, ac rerum suarum curam ipsi committentes: 5. quia sic meliùs inter Moniales seruarentur humilitas, & mutua charitas: cùm aliàs carentes peculio despiciantur ab habentibus, quæ proindè etiam intumescunt, & tamquam ditiores ambiunt præferri cæteris, & præ alijs honorari: 6. quia sic

sic accuratiùs vacarent exercitijs vitæ spiritualis, frequentiùs assisterent choro, & tanta anxietate non inhiarent lucris captandis, sicut adstringuntur inhiare, dum vident minùs sufficienter prouideri proprijs necessitatibus ex bonis communibus monasterij. In quorum confirmationem faciunt, quæ habentur in Constitutionibus Augustinianorum c.40. his verbis: *Ex particulari vita Fratrum Conuentus confunduntur, & Fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem vtilitatem, in qua Ordinis status, & salus animarum, & pax, & tranquillitas corporum consistit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, à quibus confusio Ordinis, & perditio animarum dependet, sunt omni hora parati, & prompti.*

Vtinam ergò Moniales, alijque Religiosi benè agnoscerent, quanta sit fœlicitas nihil habere, & omnia possidere iuxta illud Apostoli, 2.*Cor.6. nihil habentes, & omnia possidentes;* vtinam intelligerent, quàm bonum, & iucundum sit habitare in vnum, viuere de communi mensa, indui ex eodem vestiario, omnem temporalium rerum solicitudinem abiecisse; prout Christus ipse adhortatur, *Matth.6.nolite soliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hac enim omnia gentes inquirunt: scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis:* vnitam à se omninò ablegarent *meum, ac tuum frigidum illud verbum, & quidquid est malorum in vitam nostram inuehens, innumeraque gignens bella,* sicut loquitur *Io.Chrysost. orat. de S.Philogono* vtinam sæpiùs excogitarent, quantum sit bonum esse omninò liberum à molestia comparandi necessaria ad vitæ præsentis sustentationem, seque totum committere diuinæ prouidentiæ.

Difficultas est, an Moniales adstringi possint ad amplectendam vitam communem casu, quo Prælati velint de nouo illam inducere.

8 . ℞. Videri posse, & colligitur ex *Sanch.l.7.mor.c.19.num.27.* asserente cum S. Antonino, ac Syluestro, quòd, sicut Prælatus Regularium non est in bono statu, si, in quantùm potest absque graui scandalo, non nititur religiosos in communi viuere, ac superfluos vsus vitare; sic nec sunt in bono statu subditi resistentes, non quòd nequeant sufficienter viuere, sed quòd velint abundare, & liberiùs disponere: hoc enim aduersatur voto paupertatis. Quæ assertio confirmari potest ex doctrina, quam tradunt plures DD. apud eumdem *Sanchez sup.l.6. cap.2. n.26.* nullam scilicet consuetudinem valere contra regulam; prout includit tria vota substantialia religionis; ideòque, si ea reformetur per legitimam potestatem teneri eam seruare etiam religiosos antea professos: quæ vtique procedunt in præsenti casu de Monialibus; sicque cogi poterunt amplecti vitam communem, si aliàs ex communibus bonis ipsis suppeditetur decens sustentatio.

Vnde quis benè inferat, quòd si maior pars Monialium alicuius Conuentus vltrò se offerat ad amplectendam vitam communem aliàs valde relaxatam: reliquæ Moniales, etiam inuitæ à proprio Prelato ad hoc idem possint adstringi, si ex bonis communibus Conuentus necessaria sustentatio Monialibus verè possit suppeditari. Colligitur clarè ex *Sanch.l.7.mor.cap.12. n.15.* dicente cum *Nauarro Rodriq. & Lessio* esse contra paupertatis votum, si Religiosus Superiori volenti concessum sibi peculium reuocare resistat, aut paratus non sit à se ad eius nutum abdicare: cum tunc sit proprietas, quando, renuente Superiore, Religiosus vult aliquid retinere: etsi subdat benè hoc limitandum, modò aliundè Religioso abundè satis prouideatur; is enim Superiore iubente, non tenetur dimittere, nisi constet tali ratione ex communi penu ei prospectum fore, ita *Sanch.* addens, quòd si à Superiore legitimo alia certa ratio instituatur, per quam iuxta formam vitæ communis necessitati Religiosorum satis consulatur, non esset eis integrum huic reformationi resistere, etsi priorem viuendi formam in ingressu inuenissent: probat *num.14.* ex eo quòd, si Superior ex abrupto præciperet hanc reformationem, antequam institueret officia, & instrumenta vitæ communi necessaria non opportunè præciperet, & posset Religiosus appellare, adiecta causa excessus modi debiti reformationis. Quæ omnia præsentem probant illationem, si addidero quòd sicut Prælatus Monialīu posset modo supra dicto cogere

omnes

omnes Moniales præfati Conuentus ad amplectendam vitam communem, quamtumuis repugnantes (vt probat *Sanch.cit.num.*14. à fortiori, concurrente maiori parte illarum in vitam communem, poterit ad id astringere reliquas Moniales, quæ in hoc sunt renitentes: cum æquum sit, vt minor pars maiori se accommodet, maximè in re adeo iusta ac rationabili.

QVÆRES V. An Moniales de licentia suorum Superiorum possint retinere aliquid ad vsum irreuocabilem.

9 ℞. Non posse, & quidem neque de licentia ipsiusmet Papæ, nisi is intendat Monialem per talem concessionem absoluere à voto paupertatis, ita *Sanch.lib.*7. *mor.c.*17. *n.*28.*ex Sylu.Nau.Rosella, & alijs*; patetque ex eo quòd talis vsus esset proprietarius, & consequenter omninò contrarius voto paupertatis, in quo solus Papa potest dispensare; & certè quòd talis vsus esset proprietarius, constat ex ipsa natura voti paupertatis religiosæ, quæ iure communi reddit vouentem inhabilem ad acquirendum cuiuscumque rei dominium, illudque transferendum in alium; vt benè notauit idem *Sanch.l.*5.*mor.c.*1.*n.*9.& tradunt communiter DD.

At difficultas est, an Superior possit pro libito auferre Moniali id, quod ei concessit promittens, se non reuocaturum.

10 ℞. Non posse licitè auferre, quamuis ablatio foret valida; & ratio est, quòd, cum Prælatus obligetur Religioso subdito naturaliter ex sua promissione: ita præsenti casu tenetur seruare promissionem factam Moniali, &, si non seruet, rem concessam auferendo sine iusta causa, peccat tamquam fidei datæ reus, poteritque Monialis reclamare coram alio Superiore, allegando reuocationem iniustè factam, ita *Nau.l.*3.*consil.de Regul.conf.*20.*num.*13.& cum eo *Sanchez l.*7. *mor.cap.*17.*num.* 32.& 33. addens *num.*34. non esse vniuersaliter verum, quod ait *Surdus de aliment. tit.*8. *priuil.*79. *num.*5. Superiorem scilicet regularem posse pro libito auferre Monacho, quod semel illi permisit; id enim dicit *Sanchez* solùm esse verum, quando nulla intercessit promissio non reuocandi, sed mera licentiæ concessio: aut certè quando aliunde consuleretur necessitati Religiosi iuxtà moderationem statui religioso debitam.

11 Et hoc ego puto esse verum, etiam respectu Prælati successoris, istum videlicèt non posse, absque iusta causa reuocare rem concessam à suo Prædecessore; & ratio est, quòd Prælatus successor tenetur stare contractibus Prædecessoris, & quidem illo eodem genere obligationis, quo tenetur Prædecessor, vndè, cùm in præsenti casu Prædecessor teneatur stare promissioni solùm ex fidelitate, sic & Successor solum ex fidelitate tenebitur: & sicut Prædecessor validè potuisset reuocare, quamuis illicitè: sic & Successor validè reuocabit, sed illicitè: validè inquam, eò quòd religiosus non habeat, neque velle, neque nolle, sicque ei nullum ius competat.

Notat autem *Thomas à Iesu par.*3.*de statu monach. cap.*6. *num.*3. quòd, licèt in rigore non sit contra paupertatis votum accipere ab extraneis librum, aut aliam supellectilem ea conditione, vt nullus alius ex religiosis monasterij, ijs vtatur: hic tamen abusus non debet permitti in religionibus reformatis, & consequenter neque inter Moniales, vtpotè maximè præiudicialis vitæ communi, & maximam præbens ansam peccati.

QVÆRES VI. An Moniales, stante voto solemni paupertatis religiosæ, quod emittunt, possint de nouo acquirere bona temporalia tàm licitè, quàm validè, & quo modo.

12 ℞. Posse & licitè, & validè, si acquirant de Superioris licentia, saltem tacita, ac interpretatiua (quamquàm non acquirant sibi, sed monasterio iuxtà illud: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio:*) secùs, si sine licentia: tunc enim acquirunt illicitè, sed validè, est communis Doctorum, & patet ex ijs; quæ habet *Suarez tom* 3.*de relig.l.*8. *cap.*11.

QVÆRES VII. An Moniali nouitia in renunciatione bonorum fieri so-

lita ante religiosam professionem, relinquens bona sua monasterio possit illud obligare ad sibi soluendam certam pensionem annuam.

13 ℞. Posse, & quidem ità, vt monasterium teneatur ex iustitia ei soluere dictam pensionem, ita *Peyrin. de R.S. quæst. 2. c. 2. §. 1. ex Ledesma de statu relig. in comm. cap. 4. d. 14.* & cum illis *Tamb. sup. q.* 8. patetque, tum quia Monialis præfata in actu renunciandi est domina suorum bonorum; adeòque potest de ijs liberè disponere, ea relinquendo cui maluerit, siue absolutè, siue cum onere aliquo annexo: constat autem, quòd hæres tenetur ex iustitia implere onera sibi iniuncta; tum quia, si Monialis in casu proposito obligasset monasterium ad pensionem illam soluendam alicui extraneo, monasterium vtique ex iustitia teneretur soluere; ergo & ex iustitia tenebitur soluere ipsimet Moniali; cùm in vtroq; casu par ratio procedat. Verum tamen est, quòd Monialis dicta pensione non potest independenter à consensu Superioris vti; sicut dictum est, & benè notauit *Peyrin. vbi sup.*

QVÆRES VIII. An Monialis, attento voto paupertatis, possit acceptare legatum ea conditione ipsi relictum, vt casu, quo Superior Monialis renuat illam frui dicto legato, hoc ipsò legatum transferatur ad alium, & amittatur à monasterio, idque in pœnam.

14 ℞. Posse, dummodò id faciat de licentia Superioris, ita *Molina tom. 1. D. 140. Tambur. sup. quæst. 5. Sanchez sup. cap. 17. num. 16.* alijque contra alios relatos à *Sanchez num. 51.* sustinentes tale legatum pertinere ad monasterium, reiecta illa conditione tamquam turpi: & patet, quia talis conditio admitti potest tamquam licita, vtpotè adiuncta actui licito; qualis est, quòd Superior consentiat Monialem frui commoditate legati, relicto eius dominio penes monasterium, sicque non apparet, cur dicta conditio debeat reijci tamquam turpis. Immò *Sanchez num. 21.* existimat probabilius esse, præfatum legatum non amitti in casu, quo Superior Moniali auferat fructus perceptos, non autem contradicat ei respectu fructuum deinceps acquirendorum; cùm enim hæ conditiones sint odiosæ, vtpotè tendentes ad perfectam religiosæ paupertatis diminutionem, ac restringendam Prælatorum facultatem in res possessas à religiosis subditis, non debent ampliari, sed restringi; sicq; conditio illa apposita debet intelligi de fructibus in posterùm percipiendis, non item de iam perceptis. Excipe nisi fortè Superior in fraudem voluntatis testatoris velit permittere Moniali acquisitionem, vt semper, & statim ac res acquisita est, eam illi auferat: tunc quippè per indirectum contrauenirет voluntati testatoris, sicque amitteretur legatum: secùs si semel, aut iterum id fieret.

QVÆRES IX. An Monialis, non obstante voto solemni paupertatis, possit succedere ab intestato in aliquam hæreditatem, aut etiam recipere aliquod legatum ipsi ex testamento relictum, & quomodo.

15 ℞. Posse, si Ordo illius sit capax hæreditatis, aut legati: ea tamen lege, ac conditione, vt hæreditas, & legatum acquirantur monasterio iuxta regulam generalem desumptam ex *l. placet, ff. de acquir. hæredit. Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio*, ita *Sanch. sup. cap. 25. num. 1. & cap. 26. num. 3.* alijque penes ipsum: & patet ex *l. fin. § hoc etiam, C. de Episcop. & Cler.*

16 Hic vnum moneo ex *Sanch. sup. n. 3.* legatum annuum relictũ Moniali pro se, & pro vna famula, deberi monasterio quoad partem Monialis, non item quoad partem famulæ; si quidem monasterium non permittat famulas, quamquam, si adsit vsus concedendi singulis quinq; Monialibus vnam famulam, tunc ex eo legato deberetur pro famula pars stipendij respondens huic Moniali; cùm *Sanch.* sentit *Rodriq, to. 3. q. 16. a. 5.* addens non esse improbabile deberi monasterio aliquid ex præfato legato pro famulis toti monasterio inseruientibus necessarijs ad onera Monialium subleuanda: at hoc non admittit *Sanch.* eò quòd legans in casu proposito non intendat prouidere famulis monasterij communibus, sed præcisè huius Monialis in particulari.

QVÆRES X. An Moniales vi voti paupertatis prohibeantur retinere bona superflua, etiam de licentia proprij Superioris.

17 ℞.

17 ℞. Quòd, cum iuxtà dicta q 2. peculium concessum Moniali regulariter debeat esse moderatum, *Concilio Trid. sess. 25. cap. 2. de Regul.* interdicente mobilia superflua concedi Regularibus, nedum peculium rei stabilis superfluum: consequenter dicendum est Moniales de licentia proprij Superioris non posse retinere superflua, bona scilicet ipsis minimè necessaria, habita ratione religionis, monasterij, status, muneris, nobilitatis, gradus, & aliarum similium circumstantiarum hìc, & nunc concurrentium in dictis Monialibus; sicut benè adnotauit *Sanch. sup. c. 22. n. 17.* assignans *n. 18.* aliquos modos, quibus excusari possint Religiosi retinentes superflua; & monens, quòd si dicti Religiosi in bona fide retineant, nec de hoc rogent Confessarium, nec speretur fore, vt admonitio prosit, potest Confessarius tacere, ac ipsos absoluere, dummodò dicta bona non expendant sine licentia, aut in malos vsus.

QVÆRES XI. An Monialis habens ex legitima Superioris licentia peculium expendendum in quosuis vsus maluerit, implicare illud possit etiam in vsibus inutilibus; immò & illicitis, ac malis.

18 ℞. Non posse, & si taliter expendat, teneri ad restitutionem; colligitur ex *Sanchez sup. c. 19. n. 81. Claui Regia l. 11. c. 12. n. 16.* alijsque relatis à *Peyrino de R. S. q. c. 2. §. 7.* & patet, quia Superior regularis est administrator bonorum religionis, non autem dominus, sicque ea non potest distribuere, nisi in vsus honestos, & conformes Religioni.

Oppositum tamen admittit *Io. de Lugo D. 3. de iust. num. 142.* non esse improbabile: nimirum quòd, quando Prælatus dat subdito plenam, & liberam facultatem expendendi aliquid pro suo arbitrio; non censetur limitasse suam intentionem solùm ad vsus honestos, ac pios, sed potiùs abstulisse, quantum erat ex parte sua, totum impedimentum, vt vsus ille non esset contra votum paupertatis ob defectum licentiæ; ideòque recipientem ab illo teneri quidquam restituere, citat pro se Bannem, Lopez, Rebellum, Salas, Sayrum, & Dianam; probatque quia in alijs materijs licentia generaliter concessa non intelligitur limitari ad solos vsus aliundè non turpes nec illicitos; sed in ijs etiam tollit malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiæ, remanente in ijs turpitudine ex alio titulo: idem ergò dicendum est in casu nostro.

QVÆRES XII. An Moniales ex bonis ipsarum vsui permissis possint facere eleemosynas, & donationes, & quas.

19 ℞. Posse dummodò sint moderatæ, & fiant de licentia Superioris, saltem tacita, quæ maximè potest colligi ex vsu vniuscuiusque monasterij: siquidem quod passim fit à religiosis subditis, etiam timoratis, scientibus, & consentientibus Prælatis, censetur fieri de ipsorum licentia, saltem tacita, seu interpretatiua, si possint commodè impedire, ita *Tambur. sup. D. 9. quæst. 3. num. 13.* alijque penes ipsum; inter quos *Diana p. 1. tract. 6. resol. 19.* ex Beia, Cenedo, & Valero putat hanc responsionem maximè habere locum in casu, quo Monialis, seu alius religiosus pareiùs viuendo sibi non pauca subtrahat, aliàs ipsorum vsibus concessa à Prælatis, animo ea elargiendi, siue pauperibus, siue amicis, aut consanguineis, & ratio est, quòd sic nullum damnum infertur monasterio, cùm potiùs id cedat in præiudicium ipsiusmet religiosi elargientis, sibi subtrahentis ea, quæ aliàs licitè, ac decenter posset sibi vsurpare.

An autem Monialis sine licentia Superioris elargiri possit suam rationem, seu pitantiam absque violatione voti paupertatis.

20 ℞. *Diana sup resol. 28.* ex Sylu. Arag. S. Anton. Turrecrem. & alijs posse: & probat, quia in rebus, quæ vnico actu consumuntur, non potest secerni vsus à dominio; sicque cui confertur vnum, consequenter confertur, & aliud; vt colligitur ex *Extrauag. Io. 22. ad conditorem, §. quod autem de verb. significat.* Contrarium sustinent alij cum *Salonio 2. 2. tom. 1. quæst. 61. tract. de dominio quæst. 1. art. 2. concl. 1. corol. 3.* asserentes nullum religiosum posse ex ijs, quæ ipsi concedun-

tur ad suos vsus, aliquid erogare absque particulari licentia proprij Superioris: idque etsi parcissimè viuat ad talem effectum, vt scilicet sibi subtrahat ea, quæ alijs donare intendit; cuius rei illam afferunt rationem, quòd religiosus non potest esse dominus alicuius rei, immò nec vsufructuarius, sed solum vsuarius: vsuarius autem solum habet vsum rei pro se, nec potest eum cedere alteri, cùm hoc sit proprium domini, & vsufructuarij. Et hanc sententiam posteriorem puto in praxi sequendam esse: nisi in proprio monasterio extet consuetudo in contrarium; eaque à Superioribus scientibus, & volentibus tolerata, sicq; probabiliter præsumi possit adesse tacitã ipsorum licentiã: in quo casu constat opinionem Dianæ esse probabilem, & tutam in conscientia; quem proinde existimo non dissentire à nobis; cum in fine resolutionis citatæ dicat: *Limitatur, nisi Prælatus ex causa rationabili ad vitandum excessum, & abusum religiosorum, vel propter paupertatem monasterij circa tales largitiones, præceptum, vel censuras in contrarium imposuisset.*

QVÆRES XIII. An Moniales, quæ sunt Cellerariæ, seu Syndicæ monasterij, possint ex bonis communibus monasterij facere aliquas eleemosynas pauperibus, aut etiam aliqua elargiri amicis, ac benefactoribus ipsius monasterij sine licentia Superiorum.

21 ℞. Non posse, nisi iuxta ipsorum commissionem, aut saltem iuxta tacitam illorum licentiam hic, & nunc probabiliter præsumptam, ita in terminis *Tambur. sup. nu.* 16. *ex S. Thom.* 2.2.*q.*32. *art.*8. alijsque Doctoribus addens *nu.*13. secùs dicendum de Superioribus monasteriorum, qui cum habeant legitimam administrationem bonorum sui monasterij, & conueniens administratio non solum permittat, sed exigat dictas elargitiones; vtique & possunt, & debent facere tales elargitiones, moderatas tamen iuxtà vires facultatum monasterij.

QVÆRES XIV. An Moniales, quarum interest distribuitio bonorum monasterij ex officio, possint ex illis largiùs distribuere amicis Monialibus, quàm alijs, animo ijs gratificandi, & quidem propria auctoritate.

22 ℞. Non posse; & patet ex *Suarez to.*3. *de relig. l.*8. *cap.*15. *nu.*9.19. & hic aduerte dictas Moniales monasterij Officiales non posse ex bonis monasterij sibimetipsis aliquid amplius assumere, quàm possint dare alijs, aut certè probabiliter sibi persuadere possint libenter permitti à Superiore: & ratio est quòd præfatæ Moniales sunt meræ administratrices bonorum monasterij; administrator autem non debet administrare bona commissa, nisi iuxta rationabilem voluntatem Domini, qui in casu nostro est Superior monasterij, & ipsum monasterium.

QVÆRES XV. An, & quo modo possint Moniales in morte disponere de proprijs bonis, ea relinquendo huic, aut illi.

23 ℞. Quòd, cum religiosus non habeat, nisi merum vsum illorum bonorum, quæ ipsius vsibus permittuntur, & vsus finiatur in vsuario: consequenter, non potest Monialis disponere de bonis ipsi concessis ante mortem, nisi fortè rogando Superiorem, vt velit ratam habere dispositionem illam, eamque postea exequi: in quo casu Superior teneretur naturaliter, & in foro conscientiæ seruare promissionem; vt rectè notauit *Sanch. l.* 7. *mor. cap.*8. *num.*18. excipiens tamen casum, in quo promissio distribuendi esset circa alterum religiosum sibi etiam subditum: sicut enim tunc Superior rem datam posset illi auferre, ita & posset non dare; quod est benè notandum.

Huc facit quod sacra Congreg. 26. Ianuarij 1604. & 10. Aprilis 1615. declarauit, facultatem disponendi de proprijs cellis post mortem nulli Monialium concedendam, sed eas, dùm vacauerint; arbitrio Superiorum alijs Monialibus in Ordine senioribus distribuendas, ita *Barbosa l.*1. *iur. eccl. c.*44. *n.*59.

QVÆRES XVI. An Monialis possit testari, si fortè tempore professionis aliqua bona sibi reseruauit cum potestate testandi de illis.

24 ℞. Non posse, neque ex permissione proprij Superioris, ita *Sanch. num.*9. dicens, quòd licèt Religiosus ex Abbatis permissione reuocabili possit sibi reseruare ali-

quam

quam quantitatem ad suos vsus, vel vt de ea tempore vitæ disponat: at nequit, vt de ea testetur, quia disponere in vita potest ex Abbatis licentia, non item testari, quod est contra Iasonem *Authent. ingressi num.*37. *C. de sacros. eccl.* sustinentem Monachum sibi reseruantem tempore professionis aliqua bona cum potestate testandi de illis, non posse id facere, nisi ex promissione Abbatis reuocabili, quandocumq; velit. Ratio præsentis responsionis est, quòd testamentum est ius, & facultas, qua testator explicat suam voluntatem post obitum suum exequendam; quod interdixit ius ecclesiasticum tamquam sapiens naturam dominij: at non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim posse fieri est valdè necessarium conuictui humano.

Maius dubium est, an Monialis posset testari ex licentia sui Superioris de rebus, quæ nec sunt monasterij, nec ipsius Monialis, si accedat consensus illorum, quorum sunt propriæ.

25 ℞. Quòd, quamuis prima facie in isto casu solùm exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis; quod fieri potest à religioso ex licentia Superioris; re vera tamen dicendum est, neque in hoc euentu Monialem, aut quemcumque alium religiosum posse testari: patet tum quia exequi, & procurare innituntur personæ alterius, eiusque nomine fiunt; at in præsenti casu testamentum fieret proprio nomine, & esset proprium personæ testantis, perinde ac si sæcularis proprium conficeret testamentum disponens de aliqua re aliena ex consensu domini; tum quia alioqui religiosus, consentiente Prælato, posset testari de rebus monasterij ad opera pia, sicut posset Prælatus illas impendere, aut dare facultatem impendendi inter viuos, ita *Nau. comm.* 2. *de Regul. num.* 57. & cum eo *Sanch. sup. num.* 6. addens, quòd, licèt huiusmodi testamentum non valeret, tamen posset consensum præstans cogi ad implenda relicta in tali testamento, non quidem vt debita ex vltima voluntate Monachi, quæ fuit inefficax, sed ex quadam executione mandati concedentis præfatam facultatem testandi ei, qui aliàs est incapax. Concedit præterea *Sanch. num.* 8. ex Paciano, posse aliquid relinqui Monacho cum facultate disponendi de eo inter consanguineos tempore mortis, non per modum testamenti alicuius solemnis, sed per electionem personarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

QVÆRES XVII. An Monialis possit reuocare, aut saltem declarare testamentum à se factum ante religiosam professionem.

26 ℞. Non posse reuocare, cùm eadem potestas exigatur in dissoluendo actu, quæ in eo constituendo, ideoq; testamentum solùm possit reuocari ab eo, qui potest illud condere; posse tamen illud declarare, si ob obscuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de nouo faciat, sed iam factum aperiat, ita *Sanch. sup. c.* 11. *n.* 5. & 16. alijque penes ipsum; qui addit *nu.* 20. non valere potestatem reuocandi testamentum à religioso sibi reseruatam ante professionem.

QVÆRES XVIII. An, & quomodo Monialis absque violatione voti paupertatis possit facere amico, aut consanguineo insignem aliquam vulgò recamaturam, aut aliud opus artificiosum magno pretio æstimabile.

27 ℞. Posse, si id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut consanguineus, pro quo Monialis elaboratura est, subministret materiam, & alia necessaria ad conficiendum tale opus; secus, si id faciat absque licentia Superioris, aut opus artificiosum conficiat expensis monasterij: tunc enim neque sine licentia Superioris potest illud opus fieri; neque cum licentia, si expensæ illæ sint adeò excedentes, vt Superioris potestas non extendatur ad illarum permissionem, seu concessionem, ita *Tambur. sup. D.* 9. *quæst.* 3. ex Bonacina, & Scortia, quos cum Valer. refert, & sequitur *Diana par.* 1. *tr.* 6. *resol.* 6. pateque ex eo, quòd in priori casu non agitur de alienanda, seu donanda re, quæ iam sit monasterij, sed tantùm de non acquirendo, & quidem de consensu Prælati; qui vtique licitè potest ab eo præstari, si iusta interueniat causa, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l.* 6. *de matr. D.*

 4. *num.*

tur ad suos vsus, aliquid erogare absque particulari licentia proprij Superioris: idque etsi parcissimè viuat ad talem effectum, vt scilicet sibi subtrahat ea, quæ alijs donare intendit; cuius rei illam afferunt rationem, quòd religiosus non potest esse dominus alicuius rei, immò nec vsufructuarius, sed solum vsuarius: vsuarius autem solum habet vsum rei pro se, nec potest eum cedere alteri, cùm hoc sit proprium domini, & vsufructuarij. Et hanc sententiam posteriorem puto in praxi sequendam esse: nisi in proprio monasterio extet consuetudo in contrarium; eaque à Superioribus scientibus, & volentibus tolerata, sicq; probabiliter præsumi possit adesse tacitã ipsorum licentiã: in quo casu constat opinionem Dianæ esse probabilem, & tutam in conscientia; quem proinde existimo non dissentire à nobis; cum in fine resolutionis citatæ dicat: *Limitatur, nisi Prælatus ex causa rationabili ad vitandum excessum, & abusum religiosorum, vel propter paupertatem monasterij circa tales largitiones, præceptum, vel censuras in contrarium imposuisset.*

QVÆRES XIII. An Moniales, quæ sunt Cellerariæ, seu Syndicæ monasterij, possint ex bonis communibus monasterij facere aliquas eleemosynas pauperibus, aut etiam aliqua elargiri amicis, ac benefactoribus ipsius monasterij sine licentia Superiorum.

21 ℟. Non posse, nisi iuxta ipsorum commissionem, aut saltem iuxta tacitam illorum licentiam hic, & nunc probabiliter præsumptam, ita in terminis *Tambur. sup. nu. 16. ex S. Thom. 2. 2. q. 32. art. 8.* alijsque Doctoribus addens *nu. 13.* secùs dicendum de Superioribus monasteriorum, qui cum habeant legitimam administrationem bonorum sui monasterij, & conueniens administratio non solum permittat, sed exigat dictas elargitiones; vtique & possunt, & debent facere tales elargitiones, moderatas tamen iuxtà vires facultatum monasterij.

QVÆRES XIV. An Moniales, quarum interest distribuitio bonorum monasterij ex officio, possint ex illis largiùs distribuere amicis Monialibus, quàm alijs, animo ijs gratificandi, & quidem propria auctoritate.

22 ℟. Non posse; & patet ex *Suarez to. 3. de relig. l. 8. cap. 15. nu. 9. 19.* & hic aduerte dictas Moniales monasterij Officiales non posse ex bonis monasterij sibimetipsis aliquid amplius assumere, quàm possint dare alijs, aut certè probabiliter sibi persuadere possint libenter permitti à Superiore: & ratio est quòd præfatæ Moniales sunt meræ administratrices bonorum monasterij; administrator autem non debet administrare bona commissa, nisi iuxta rationabilem voluntatem Domini, qui in casu nostro est Superior monasterij, & ipsum monasterium.

QVÆRES XV. An, & quo modo possint Moniales in morte disponere de proprijs bonis, ea relinquendo huic, aut illi.

23 ℟. Quòd, cum religiosus non habeat, nisi merum vsum illorum bonorum, quæ ipsius vsibus permittuntur, & vsus finiatur in vsuario: consequenter, non potest Monialis disponere de bonis ipsi concessis ante mortem, nisi fortè rogando Superiorem, vt velit ratam habere dispositionem illam, eamque postea exequi: in quo casu Superior teneretur naturaliter, & in foro conscientiæ seruare promissionem; vt rectè notauit *Sanch. l. 7. mor. cap. 8. num. 18.* excipiens tamen casum, in quo promissio distribuendi esset circa alterum religiosum sibi etiam subditum: sicut enim tunc Superior rem datam posset illi auferre, ita & posset non dare; quod est benè notandum.

Huc facit quod sacra Congreg. 26. Ianuarij 1604. & 10. Aprilis 1615. declarauit, facultatem disponendi de proprijs cellis post mortem nulli Monialium concedendam, sed eas, dùm vacauerint; arbitrio Superiorum alijs Monialibus in Ordine senioribus distribuendas, ita *Barbosa l. 1. iur. eccl. c. 44. n. 59.*

QVÆRES XVI. An Monialis possit testari, si fortè tempore professionis aliqua bona sibi reseruauit cum potestate testandi de illis.

24 ℟. Non posse, neque ex permissione proprij Superioris, ita *Sanch. num. 9.* dicens, quòd licèt Religiosus ex Abbatis permissione reuocabili possit sibi reseruare ali-

quam quantitatem ad suos vsus, vel vt de ea tempore vitæ disponat: at nequit, vt de ea testetur, quia disponere in vita potest ex Abbatis licentia, non item testari, quod est contra Iasonem *Authent. ingressi num.*37. *C. de sacros. eccl.* sustinentem Monachum sibi reseruantem tempore professionis aliqua bona cum potestate testandi de illis, non posse id facere, nisi ex promissione Abbatis reuocabili, quandocumq; velit. Ratio præsentis responsionis est, quòd testamentum est ius, & facultas, qua testator explicat suam voluntatem post obitum suum exequendam; quod interdixit ius ecclesiasticum tamquam sapiens naturam dominij: at non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim posse fieri est valdè necessarium conuictui humano.

Maius dubium est, an Monialis posset testari ex licentia sui Superioris de rebus, quæ nec sunt monasterij, nec ipsius Monialis, si accedat consensus illorum, quorum sunt propriæ.

25 ℞. Quòd, quamuis prima facie in isto casu solùm exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis; quod fieri potest à religioso ex licentia Superioris; re vera tamen dicendum est, neque in hoc euentu Monialem, aut quemcumque alium religiosum posse testari: patet tum quia exequi, & procurare innituntur personæ alterius, eiusque nomine fiunt; at in præsenti casu testamentum fieret proprio nomine, & esset proprium personæ testantis, perinde ac si sæcularis proprium conficeret testamentum disponens de aliqua re aliena ex consensu domini; tum quia alioqui religiosus, consentiente Prælato, posset testari de rebus monasterij ad opera pia, sicut posset Prælatus illas impendere, aut dare facultatem impendendi inter viuos, ita *Nau. comm. 2. de Regul. num.*57. & cum eo *Sanch. sup. num.*6. addens, quòd, licèt huiusmodi testamentum non valeret, tamen posset consensum præstans cogi ad implenda relicta in tali testamento, non quidem vt debita ex vltima voluntate Monachi, quæ fuit inefficax, sed ex quadam executione mandati concedentis præfatam facultatem testandi ei, qui aliàs est incapax. Concedit prætereà *Sanch. num.*8. ex Paciano, posse aliquid relinqui Monacho cum facultate disponendi de eo inter consanguineos tempore mortis, non per modum testamenti alicuius solemnis, sed per electionem personarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

QVÆRES XVII. An Monialis possit reuocare, aut saltem declarare testamentum à se factum ante religiosam professionem.

26 ℞. Non posse reuocare, cùm eadem potestas exigatur in dissoluendo actu, quæ in eo constituendo, ideoq; testamentum solùm possit reuocari ab eo, qui potest illud condere; posse tamen illud declarare, si ob obscuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de nouo faciat, sed iam factum aperiat, ita *Sanch. sup. c.*11. *n.*5. *&* 16. alijque penes ipsum; qui addit *nu.*20. non valere potestatem reuocandi testamentum à religioso sibi reseruatam ante professionem.

QVÆRES XVIII. An, & quomodo Monialis absque violatione voti paupertatis possit facere amico, aut consanguineo insignem aliquam vulgò recamaturam, aut aliud opus artificiosum magno pretio æstimabile.

27 ℞. Posse, si id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut consanguineus, pro quo Monialis elaboratura est, subministret materiam, & alia necessaria ad conficiendum tale opus; secùs, si id faciat absque licentia Superioris, aut opus artificiosum conficiat expensis monasterij: tunc enim neque sine licentia Superioris potest illud opus fieri; neque cum licentia, si expensæ illæ sint adeò excedentes, vt Superioris potestas non extendatur ad illarum permissionem, seu concessionem, ita *Tambur. sup. D.*9. *quæst.*3. ex Bonacina, & Scortia, quos cum Valer. refert, & sequitur *Diana par.*1. *tr.*6. *resol.*6. pateteque ex eo, quòd in priori casu non agitur de alienanda, seu donanda re, quæ iam sit monasterij, sed tantùm de non acquirendo, & quidem de consensu Prælati; qui vtique licitè potest ab eo præstari, si iusta interueniat causa, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l.6. de matr. D.*

 4. *num.*

4. *num.*13. *&* 14. in posteriori verò casu agitur de alienanda re, quæ est monasterij, vtpote facta expensis illius, adeòq; non potest alienari sine licentia Prælati. Nec dissentit *Io. de Lugo D.*3. *de iust. num.*149. indè probans priorem partem huius responsionis, quòd religiosus sine præiudicio paupertatis potest alteri inseruire, eiq; gratis operam suam præstare; sicque tū poteris vti opera Monialis ad faciendam recamaturam, quæ consequenter non acquiretur Moniali, sed tibi, cui Monialis quasi operarius gratuitus laborat.

28 Et hæc responsio procedit, siue Monialis, de qua agitur hìc, deget in monasterio, in quo vigeat præceptum, aut consuetudo, vt Moniales operas suas & lucra indè percepta conferant in bonum commune Conuentus; cùm, sic monasterio indebitè subtrahatur lucrum ipsi competens modo dicto: siue degat in monasterio concedente Monialibus, vt pro se laborent, & sibimetipsis lucrentur; sic enim adhuc Monialis in casu proposito faciens amico recamaturam sine licentia, subtrahit monasterio operam suam, quæ est pretio æstimabilis, & per professionem vnà cum persona Monialis translata est in ius monasterij, ipsumq; defraudat lucro aliàs debito illi recamaturæ, quod vtique ad ipsum spectat iuxta vulgarem regulam: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio.*

QVÆRES XIX. An Monialis peccet contra votum paupertatis, si res acquisitas cum legitima Superioris licentia posteà occultet, siue eidem Superiori, siue alteri, v.g. Prælato canonicè visitanti monasterium.

29 ℞. Peccare, si occultet, eò quod timeat illas, aut illarum aliquam sibi auferri, si inueniantur à Prælato; sic quippè vult contra Superioris voluntatem res illas possidere, & arguit animum proprietarium, quatenus sic res dictas occultando impedit, nè auferantur: cùm tamen aliàs debeat esse parata eas à se abdicare, quandocumque Superior maluerit; quam animi præparationem sine dubio habere non potest, dum illas modo dicto occultat, ac celat. Secùs, si res præfatas occultet, non quia credat fore, vt eæ auferantur à Superiore, si ab eo reperiantur; sed solùm, ne patiatur confusionem, ac verecundiam, Superiore eas repetiente, aut etiam ab illo non reprehedatur; interim parata res illas tradere Superiori, si fortè eas petat; nam sic non retinet quidquam, inuito Superiore, saltem quoad substantiam, & solum intendit euitare confusionem illam, seu reprehensionem, quam timet indè sibi euenturam, ita *Sanchez 7. mor. cap.*19. *num.*60. *&* 61. plurimis alijs relatis, quos citat, & sequitur etiam *Tambur. sup. quæst.*3. *num.*6. patetque abundè ex dictis.

Addo ex *Ioanne de Lugo sup. nu.*156. non peccare contra votum paupertatis Monialem, quæ habens rem aliquam de licentia proprij Prælati illam occultat, ne videatur ab Abbatissa, quæ ipsa curet illam ei auferri per dictum Prælatum: & ratio est, quòd Abbatissa in tali casu se habet, sicut Monialis priuata, quæ non potest reuocare facultatem Prælati; ac proinde, sicut Monialis potest rem illam occultare Monialibus inferioribus, ne insistant apud Prælatum, vt illam auferat; sic & eam potest occultare Abbatissæ ob dictum finem, siquidem Monialis rem illam habet independenter ab Abbatissa & in acceptione, dependenter tamen à Prælato: sicque dici non potest eam detinere independenter à consensu Prælati, dum illam ei non occultat, sed ipsum relinquit cum tota libertate ad auferendum: quod fortè non eueniret (subdit Io. de Lugo) si Prælatus inferior, aut Officialis ei subordinatus iussu Prælati superioris visitaret cubiculum, &c. quòd benè notandum est.

QVÆRES XX. An, & qualiter Monialis ex voto paupertatis teneatur esse parata relinquere ad nutum Prælati, aut Abbatissæ ea, quæ habet de ipsorum licentia.

30 ℞. Teneri, & consequenter non posse resistere Superiori volenti ea auferre, si sint superflua, & alioqui sufficienter eius necessitatibus aliundè prouideatur, ita *Less. l.*2. *cap.*4. *num.*31. *&* 32. *Rodriq. tom.*3. *q.*29. *art.*12. *Nau. l.*3. *de restit. cap.*1. *par.*3. *num.*160.

*num.*160.*&* 162.*Sanch.sup.c.*12.*num.*15.*Tambur.sup.D.*8.*q.*2.aliјque apud ipsum;& constat ex dictis *q.praeced.*si aduertero ex *Peyrino de R.S.q.*2. *cap.*2.Religiosum non teneri se priuare rebus aliàs sibi legitimè concessis, si Superior eas velit aufetre, vt sibi retineat: vel certè illi soli auferar non alijs religiosis eiusdem monasterij, & quidem sine iusta causa peculiariter tangente religiosum, cui res illæ auferuntur: quæ doctrina, etsi speculatiuè videri possit in aliquo casu probabilis, eò quòd Superior non censeatur auferre vt Superior; practicè tamen raro contingeet eam posse sustineri, cùm subditus possit dubitare ignotam sibi esse causam, ob quam Prælatus illas res aufert,& in dubio præsumendum sit pro Superiore.

Quòd si quis quærat, an Monialis teneatur à se abdicare res suas, si Ordinarius loci attentet illas auferre.

31 ℟. Teneri, si eius monasterium sit immediatè subiectum Ordinario; secùs,si monasterium sit exemptum, & ratio est, quòd religiosus vi voti paupertatis tenetur solùm esse paratus relinquere res suas ad voluntatem proprij Superioris, vt constat ex dictis; in priori autem casu respectu Monialis Ordinarius est Superior; non item in posteriori: ergò &c.

QVÆRES XXI. An Monialis absq;transgressione voti paupertatis possit parentibus, aut alijs,inscio, ac inuito Superiore remittere ex causa portionem annuorum redditaum sibi debitam ex pacto iustitiæ.

32 ℟. Non posse; & probatur; tùm quia talis remissio est species alienationis: omnis autem alienatio interdicta est Religiosis per votum paupertatis; tum quia præfati redditus sunt monasterij iuxta illud: *Quidquid acquirit monachus, acquirit monasterio,* & remissio illa est quædam donatio: constat autem religiosum non posse sine licentia donare de bonis monasterij,quamtumuis ipsius vsui concessis, vt constabit ex infrà dicendis.

Quæ doctrina procederet etiam in casu, quo Monialis remitteret alij Moniali eiusdem conuentus summam aliquam pecuniæ ei mutuatam, & ratio est, quòd, quamuis, facta tali remissione, dominium pecuniæ remissæ maneat apud monasterium; Monialis tamen sic remittens sibi vsurpat vsum illius independenter à Superiore, ideoq; exercet actum dominij repugnantem voto paupertatis; si remissionem illam faciat sine Superioris licentia, sin minùs expressa, saltem tacita, seu rationabiliter præsumpta.

Puto tamen non esse improbabile, quòd Monialis ex pretio conuento sui corporis vsuram faciens, post factum sine violatione paupertatis, posset propria authoritate remittere dictum pretium: cùm,teste *Diana p.*2.*tr.*16.*res.*40. *v. his tamen* probabile sit pretium fornicationis non deberi fœminæ,etsi promissum fuerit: vnde, si Moniali in præsenti casu non debetur pretium fornicationis, poterit ipsa illud remittere, quasi declaratione, stante præfata probabilitate: cùm sic pretium non acquisitum sit monasterio hoc ipso quòd non est debitum.

QVÆRES XXII. An delinquant contra votum paupertatis Moniales, si absq; licentia pecuniam sibi oblatam curent dari alij tertio.

33 ℟. Delinquere,si expresè, aut tacitè acceptent oblatam pecuniam, & posteà curent eam dari illi tertio; secùs, si nullo modo illam acceptent, & ratio est, quòd in priori casu, posita acceptatione Monialis verè dicitur donare mittendo donum per eum, qui dedit pecuniam, sicq; censetur donare pecuniam conuentus; quippè quæ hoc ipso quòd fuit acceptata à Moniali, transit in ius ipsius conuentus: in posteriori autem casu,cùm nulla sit Monialis acceptatio, nihil ipsa donat, sed solum intercedit, vt alius donet; quæ intercessio vtique non adseruatur voto paupertatis, quamuis esse possit contra regulam, aut obedientiam intercessionem prohibentes, ita *Suar.tom.*3.*de relig.l.*8.*c.*11.*num.*45.*Sanch.sup.cap.*19. *n.*74. aliјque plurimi apud *Dianam p.*1. *tr.*6.*resol.*8.contra *Sorbum in comp.priuil.in exposit. Bullæ Clem.VIII. de largit.mune.* oppositum sustinentem.

QVÆRES XXIII. An Monialis habens facultatem expendendi summam

 aliquam

aliquam notabilem in vsu aliquo licito determinato, illam possit expendere in alio vsu licito, & quidem inscio Superiore.

34 ℞. Non posse absq; expressa, aut saltem præsumpta Superioris licentia, ita *Tamb. sup. D. 9. q. 3. num. 19. ex Peyrino sup.* & ante illos *Sanch. num. 68.* cum Mendoza, patetq; quia hoc ipso quòd licentia obtenta non extenditur, neque præsumptiuè ad illum alium vsum; perindè est, ac si summa illa expenderetur sine licentia: quod vtique esset contra votum paupertatis. Idque puto esse verum, etsi dicta summa expendatur in vsum longè meliorem (dummodò non adsit licentia Superioris, saltem præsumptiua, vt dixi:) & hoc ob doctrinam, quam in re non dissimili tradit *Sanch. l. 4. mor. cap. 49. num. 4.* homini scilicet non semper satisfieri soluendo rem meliorem ea, quæ debetur, vtpotè respiciente suam peculiarem vtilitatem, & interdum etiam voluntatem; cum Deus semper malit, quod apertè est melius; vt patet in voto: sicque potest contingere Superiorem dantem licentiam distrahendi aliquam pecuniam in vsu licito, simpliciter nolle eam expendi in alio vsu, licèt longè meliori.

35 *Sine licentia non acquirunt Moniales rem pretio æstimabilem.*
36 *Qualis licentia ad hoc requiratur.*
37 *Non sunt proprietariæ, si absque licentia recipiunt non sibi, sed conuentui.*
38 *Liberè recipiunt ab extraneis aliàs danda à conuentu.*
39 *Necessaria item sibi recipiunt ex bonis communibus, si iniustè negentur.*
40 *Comestibilia ex bonis conuentus interdum vsurpant sine mortali, sicut & alia, quæ vsu non consumuntur, sed non semper: item ex communibus bonis surripiunt, vt compensent.*
41 *Qualiter peccent vsurpando sibi ex loco communi aliquid ad proprium vsum.*
42 *Sine licentia non recipiunt ad vsum rem, eius dominio penes dantem relicto.*
43 *Curant deponi pecuniam apud tertium, vt ea postea vtantur de consensu Superioris.*
44 *Petunt aliqua ab alio, animo tamen ea non acceptandi sine dicto consensu.*
45 *Accipiunt interdum sine licentia Superioris immediati aliqua, animo non vtendi ijs sine licentia Prælati mediati, & quidem breui obtinenda.*
46 *Accipiunt sub conditione, si Superior det licentiam.*
47 *Peccant interdum, si minima paulatim accipientes indebitè deueniant ad quantitatem notabilem.*
48 *Sine licentia non distrahunt bona conuentus, aut data ad vsum proprium.*
49 *Licentia distrahendi data à priori Abbatissa iuuat, etsi præsens Abbatissa illam nullo modo concederet.*
50 *Idq; etsi Monialis habens talem licentiam statuisset ea non vti.*
51 *Moniales nequeunt sibi inuicem commodare, aut mutuare sibi concessa.*
52 *Item nequeunt recipere ab extraneis mutuum, aut commodatum.*
53 *Non permutant concessa ad suum vsum sine licentia, saltem præsumpta.*
54 *Non peccant contra paupertatem, si absq; causa recusent oblata.*
55 *Sine licentia recipiunt pecuniam distribuendam pauperibus per ipsas eligendis.*
56 *Non peccant contra paupertatem recipiendo in depositum alienam pecuniam.*
57 *Licentia dandi extenditur ad accipiendum, immò & ad vendendum: non tamen semper concessa ad dandam rem aliquam, aut vni, extenditur ad aliam rem dandā, &c.*
58 *Deputatæ ad aliquod officium eo ipso ab amicis recipere possunt pecuniam necessariā.*
59 *A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi, vt sic colligant maiorem summam.*
60 *Vnde colligenda violatio paupertatis, & eius grauitas.*
61 *Violantes votum paupertatis non incurrunt pœnas ante sententiam.*
62 *Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis.*
63 *Licentia tacita quæ dicatur.*
64 *Sufficit ea, quæ dicitur præsumpta.*

Vnde

QVÆRES XXIV. An, & qualiter Moniales ex voto paupertatis prohibeantur acquirere pecunias, & alia pretio æstimabilia.

35 ℞. Prohiberi, nisi id faciant ex legitima licentia proprij Superioris modo inferiùs explicando; & probatur tum ex *c. cum ad monasterium de statu monach.* vbi id satis apertè insinuatur, vt aduertit *Suar. tom. 3. de relig. l. 8. c. 11. n. 1.* tum quia contrectare bona temporalia proprio nomine, & auctoritate ad ea possidenda, ac retinenda de se est actus dominij: qui autem accipit rem, inscio Prælato, exercet talem actionem; ergò committit contra votum, exercendo actum dominij, ac proprietatis: tum quia vouens paupertatem sicut vouet non habere, sic & vouet non accipere aliquo modo, cum accipere ordinetur ad habendum: ergò maximè vouit non accipere tali modo, idest sine licentia.

Quòd si quæras, qualis licentia ad talem effectum requiratur.

36 ℞. Requiri licentiam expressam Superioris, si Monialis procedere velit optimè, ac sincerè (id quippè petit religiosa regula, & conueniens, ac ordinatus modus procedendi) & aliàs licentia commodè peti possit; si verò commodè peti nequeat, sufficere licentiam præsumptam, seu interpretatiuam: vt si Superior absit, vel sit occupatus, & vrgeat necessitas, aut moralis commoditas accipiendi; tunc enim si Monialis probabiliter credat Abbatissam daturam fuisse licentiam, si potuisset conueniri, sine culpa proprietatis accipi potest; quamquam, vt rectiùs procedatur, oporteat acceptionem fieri cum habitudine ad ordinatam retentionem, ac dispensationem, cùm intentione scilicet manifestandi rem Abbatissæ, quando occurrerit commoditas, vt sic ea expressè ratam habeat acceptionem, vel irritet, si voluerit, maximè cùm eo modo sit necessaria expressa licentia ad retinendùm, quo est ad recipiendum, ac proinde, si ea non præcessit acceptionem ob impedimentum, eo oblato posteà peti debeat saltem ob retentionem, intellige, si res accepta iam non sit vsu consumpta; tunc enim cessaret necessitas petendi dictam licentiam, per se loquendo, & ratione paupertatis: cum ad rem omninò præteritam, & quæ in futurum non pendet, impertinens sit licentia, aut consensus Superioris, vt patet.

QVÆRES XXV. An Moniales liberè possint accipere saltem ad communes vsus monasterij, non autem ad proprium vsum.

37 ℞. Suarez non posse, &, si accipiant, peccare non solùm contra obedientiam, sed etiam contra paupertatem, vtpotè nomine proprio, ac propria auctoritate accipientes, si id faciant absque licentia, vt supponitur: quamuis, si res statim tradatur communitati, eaque intentione accipiatur, acceptio regulariter excusetur à culpa mortali; non tam ex paruitate materiæ; quàm ex præsumpta voluntate Superiorissæ, cui displicet quidem modus, non item ipsa acceptio quoad substantiam: quæ coniectura videtur moraliter sufficiens, quando aliquid in particulari non occurrit, quod vehementem coniecturam faciat in contrarium, aut nisi ex consue-

consuetudine aliud constet: vbi autem moraliter constaret, aut valdè probabiliter præsumeretur non esse voluntatem Superiorissæ, vt aliquid accipiatur, etiam vt tradatur conuentui, non apparet, vnde talis acceptio excusari possit à mortali, ita *Suar. sup. n.* 30. à cuius sententia non immeritò recedit *Sanchez l. 7. mor. cap. 19. num.* 55. dicens absolutè religiosum, qui accipit sine licentia, non vt sibi appropriet, sed vt tradat monasterio, non esse proprietarium; cùm voto paupertatis solum vouerit nil sibi acquirere, aut appropriare sine Prælati licentia, & in præsenti casu nil sibi acquirat, sed solum monasterio, vt supponitur.

QVÆRES XXVI. An Moniales sine licentia possint accipere ab extraneis ea, de quibus aliàs ipsis prouidendum esset ex bonis monasterij.

38 ℞. Posse (saltem quod spectat ad peccatum m. proprietatis) modò rem acceptam non retineant cum maiori proprietate, aut reseruatione, quàm similem tenerent, si à conuentu illam accepissent: & ratio est, quòd in tali casu perinde est rem acceptam ad suum vsum tenere, ac eam deputare vsui communi: cum communis vsus talium rerum non aliter sit communitatis, nisi quatenus diuisus est per singulas personas, ita vt apud nullum sit res similis tamquam propria, quippè quæ semper auferri potest à Superiore: præterquam quòd religiosi habent à Superiore licentiam tacitam, aut expressam, vt tali re in communi vtantur (v. g. veste) ac proinde quòd illam generalem facultatem applicent ad hanc rem particularem proprio arbitrio, & sine Superioris voluntate, aut non est proprietas, cùm semper seruetur respectu ad aliquam voluntatem Superioris, & ad vsum communem; aut certè est leuis, ac insufficiens ad peccatum mortale, ita *Suar. sup. num.* 28. monens secùs dicendum in casu, quo sine licentia recipiatur res aliqua extraordinaria ad proprium vsum peculiarem, ac extraordinarium, vt pretiosa imago, &c.

QVÆRES XXVII. An Moniales sine licentia ex bonis communibus monasterij capere possint sibi necessaria, si ea ipsis à Priorissa denegentur.

39 ℞. Posse, si ea iniustè denegentur: cum sic facultas vtendi bonis communibus monasterij deuoluatur ad religiosum subditum; quippe qui, hoc ipso quòd præsentem habet Superiorem abutentem sua potestate, censetur esse quoad illud quasi sine Superiore; non item, si ea iustè denegentur, eò quòd conuentus egestate laboret, ideoque verè non possit consulere omnibus necessitatibus religiosorum: sic enim cessat ratio allata; cùm in tali casu licentia non sit debita, ita *Sanchez sup. n.* 54. alijs citatis.

40 Addit *Suarez sup. n.* 41. quòd, quamuis vsurpatio comestibilium, ac poculentorum facta ex bonis communibus monasterij ad proprium vsum actualem (vt ita dicam) & transitorium, regulariter non sit peccatum mortale; nisi damnificatio conuentus esset nimia, ac in re extraordinaria, & pretiosiori; si quidem religiosi quoad vsum talium rerum tractantur vt filij; & inter parentem, ac filium similis actio non reputatur grauis: si tamen præfatæ res in magna quantitate accipiantur, & occultè retentæ paulatim consumentur, talis acceptio posset esse grauis culpa; etsi ad id discernendum in particulari magna prudentia opus sit. De alijs autem rebus, quæ statim vsu non consumuntur, subdit Suarez, quòd si non accipiantur vt occultè, & tamquam propriæ possideantur, sed solum ad vsum publicum, ac expositum arbitrio Superioris, sicut retinentur aliæ res; ordinariè in tali acceptione adest solùm culpa venialis, nisi interueniant peculiares circumstantiæ indicantes deformitatem grauiorem: vt si id fiat frequenter, & quasi ex animo deliberato applicandi eo modo res Conuentus ad suum vsum, vel si alij inde priuentur vsu rei talis cum magno incommodo.

Dixi sub initium huius §. *ad proprium vsum*: vt indicarem quod notat *Sanch. l. 7. mor. cap. 21. n.* 31. ex *Lessio l. 2. de iust. c.* 12. *n.* 48. nimirum furta modica esculentorum à Religiosis facta de bonis Conuentus ad ea donanda alteri, aut vendenda, censeri moraliter continuari in vnum furtum graue, quando peruenitur ad quantitatem notabilem, & adfuit intentio ea continuandi vsque ad quantitatem eiusmodi: & ratio est (quod idem docet *Lessius sup.* de similibus furtis famulorum) quia quo ad ea nulla præsumitur interuenire voluntas Superiorum, resque ipsæ, quæ surripiuntur modo

dicto,

dicto, non cedunt in vsus Religiosorum, ad quos sunt destinatæ. Non dissentit *Diana p.1.tr.6.resol.34.& 35*.alios pro se allegans.

An autem Monialis, quæ cogitur exercere aliquod officium Conuentus requirens magnas expensas, non obstante quòd Superiorissæ suam exposuerit impotentiam quo ad hoc, possit ex bonis communibus monasterij compensare expensas factas, aut faciendas in exercitio præfati officij.

41 ℟. Posse, si ex proprio peculio verè non potest sustinere illas expensas; sic enim locum habet compensatio rationabilis; cum impossibilium non sit obligato *ff. de regul. iur. l. impossibilium*, & necessitas non habeat legem *l. vn. ff. de offic. consu.* multaque necessitatis causa permittantur, quæ aliàs non permitterentur *c. si quis propter de fur.* Secùs si Monialis aliundè possit æquè benè sibi consulere quo ad dictas expensas (v. g. ex proprio peculio) nam tunc de talibus bonis censetur sic dispositum à Superiorissa; & alioqui per coactionem ad dicta bona expendenda non fuerit violata iustitia, aut fidelitas, vt esse possit locus licitæ compensationi: quod non procederet, si Monialis ijs bonis egeret ad suos vsus necessarios, quibus aliter nequit consulere.

Cæterum quod ait *Azorius tom.1.l.12.c.12.q.3*.non peccare contra votum paupertatis religiosum, qui ex communi bibliotheca, aut communi loco aliquid vsurpat ad suum vsum temporalem; peccare verò, si vsurpet ad vsum perpetuum; negat *Sanch. sup.c.19.num.57*.cum in vtroque euentu æquè Superioris licentia vsurpetur vsus rei pretio æstimabilis; & solum adsit in hoc differentia, quòd faciliùs præsumitur licentia ad vsum temporalem, & tunc interueniat materiæ paruitas excusans à mortali, non item à veniali.

QVÆRES XXVIII. An Moniales sine licentia possint recipere aliqua ad proprium vsum, relicto dominio penes dantem.

42 ℟. Non posse; cùm per talem receptionem acquiratur vsus rei acceptæ, qui est pretio æstimabilis, ideoq; prohibitus acquiri à religioso sine licentia; vt constat ex dictis *q. 2.* & inde suadetur, quòd parum referret religiosum non habere rem propriam quoad dominium, si posset pro suo arbitrio de communibus bonis disponere, ita *Sanch. sup.n.49*.addens secùs dicendum, si religiosus ex licentia Superioris vsum rei accipiat, relicto dominio apud dantem: idque, etsi religiosus consultò faciat, ne res accepta sibi auferatur à Prælato, alijq; religioso detur, vel applicetur communitati: si enim verè dominium maneat omninò penes dantem, religiosus nil sibi vsurpat tamquam proprium, sed solùm vsum, huncq; ex licentia Superioris; quod sine dubio nullam importat speciem proprietatis contra religiosam paupertatem.

43 Quin etiam addit *Sanch.num.50*.& benè, non facere contra votum paupertatis religiosum: qui sine licentia Prælati ab aliquo petit, vt pecunias deponat apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi vllum ius in illas, & totum illud relinquens apud dantem cum libera facultate illas repetendi, solumque intendens habere opportunè pecunias, & ex quibus, cùm indiguerit, de licentia Superioris accipiat necessaria, non aliter accepturus; & hoc, licèt deponens pecunias intendat transferre dominium in religiosum: cùm talis translatio fieri nequeat sine acceptatione religiosi, quæ in præsenti casu non adest. Quæ doctrina procedit item in euentu, quo religiosus dictas pecunias seruaret apud se in depositum eodem prorsus modo, quo erant apud amicum; siquidem illas non habet aliter, quàm si essent apud externum depositarium, & alioqui non pugnat cum voto paupertatis esse depositarium rei alienæ.

44 Sic non facit contra votum paupertatis religiosus, qui aliquid petit ab alio, sed cum intentione illud non accipiendi absque licentia, hac ratione intendens explorare voluntatem dantis, ne frustra licentiam postulet; vel quia faciliùs eam obtinebit (quamuis id esse possit contra regulam:) & ratio est, quòd tunc verè nihil accipitur sine licentia, ita *Sanch.num.52*. limitans tamen assertionem, nisi probabiliter credatur fore; vt Prælatus simpliciter negaret facultatem rem illam accipiendi, si nosset illam antea petitam fuisse, & solùm concedit, eò quòd putet eam spontè oblatam: tunc quippè ea licentia esset inuoluntaria, vtpotè dolo extorta, & consequenter inualida.

QVÆ-

QVÆRES XXIX. An Moniales sine licentia accipere possint aliquam rem animo non vtendi illa sine licentia Prælati mediati, à quo breui sperant illam obtinere, non audentes interim illam petere à Prælato immediato, aut ab Abbatissa.

45 ℞. Posse, si modo supra dicto præfatæ rei dominium apud dantem relinquant vnà cum administratione, tali re non vsuræ, nisi post obtentam legitimam facultatem, eamque interim detinentes quasi in deposito: patetq; ex dictis *q. præcedenti*, vbi etiam indicauimus talem modum accipiendi posse esse contra regulam, quæ fortè ipsum vetet: non item, si rem illam sine licentia tacita, aut expressa recipiant, retenturæ ad breue tempus; tunc enim acceptio non fiet sine culpa veniali contra paupertatem religiosam, cùm ei aliquo modo aduersetur, etsi leuiter; quo pacto *S. Bonau. in spec. discipl. ad nouit. p. 1. c. 4.* ait talem receptionem non esse tutam, vt notauit *Sanch. num. 51.* ita *Diana par. 1. tr. 6. res. 42.* ex ipso *Sanch. & Fausto* contra *Io. de la Cruz.*

QVÆRES XXX. An Moniales recipere possint aliquid sub conditione si Superior concesserit licentiam.

46 ℞. Posse, si adsit animus rem acceptam restituendi casu, quo negetur licentia, & nullum sit periculum eam tunc reddendi: colligitur ex *Sanchez num. 69.* & patet, quia conditio nihil ponit in esse, & acceptio ista non est absoluta, sed conditionalis; quæ ratio ostendit posse religiosum item aliquid alienare sub dicta conditione; vt in terminis docet Sanch. loco citato, & post illum *Io. de Lugo D. 3. de iust. num. 161.*

QVÆRES XXXI. An Moniales peccent mortal. contra paupertatem, si absque licentia Abbatissæ minima sępiùs recipiant, aut expendant, aut vsurpent ex bonis Conuentus, aut aliunde, & tandem perueniant ad notabilem quantitatem.

47 ℞. Peccare si minima illa sint pecuniæ: & hoc, licèt numquam habuerint animum plus, quàm illud minimum recipiendi; secùs, si sint comestibilia: idque, etsi intendant continuare dicta furta minima: & ratio est, quòd in priori casu Superior est rationabiliter inuitus; non item in posteriori, vt facilè constabit consideranti, ita *Diana sup. resol. 35.* alijs citatis: inter quos bene notat *Sanchez sup. c. 21. num. 33.* multò maiorem quantitatem horum comestabilium peti, vt eorum vsurpatio sit mortalis, quàm in alijs rebus, eamque arbitrio viri prudentis esse taxandam, attenta rerum ipsarum qualitate, & alijs circumstantijs, sicque addit *Sanchez n. 35.* in tali casu, quo religiosus minima esculenta accipiat ab extremis, maiorem quantitatem exigi, vt acceptio sit mortalis; siquidem hoc cedit in bonum conuentus, quatenus ille religiosus tantò minùs ex bonis illius insumet.

QVÆRES XXXII. An Moniales peccent contra votum paupertatis, si ex bonis conuentus, aut etiam ad proprium vsum concessis sine debita licentia alienent donando, aut aliter ea distrahendo.

48 ℞. Peccare, cum sic vsurpent rem independenter à voluntate Superioris, & consequenter de ea disponant vt domini: cum re vera habeant solum facti vsum, & vsuarius nec ipsum rei vsum, nedum dominium possit alijs concedere, ita DD. communiter apud *Sanchez sup. c. 19. n. 64.*

Difficultas modò est, an Monialis, quæ ab Abbatissa obtinuit licentiam rem aliquam alienandi, ea amota ab officio, adhuc possit illam alienare vigore præfatæ licentiæ, si certò credat modernam Abbatissam non concessuram talem licentiam, si nosset.

49 ℞. Posse; & probatur, quia concessio dictæ licentiæ est gratia facta: gratia autem facta non spirat per mortem concedentis, nec per eius amotionem ab officio; ex alia parte ea dispositio habitualis modernæ Abbatissæ eam de facto non reuocat, cum intus retentum nihil operetur; ideoque etiam modò durat, ac durabit, vsque dum actu reuocetur moderna à Abbatissa, aut ab alio Superiore competente. Quæ ratio ostendit idem dicendum esse in casu, quo Monialis similem licentiam habuisset à præsenti Abbatissa, & nosset illam omninò velle

dictam

dictam licentiam reuocare, siue quia omnes alias similes licentias de facto reuocauit, siue quia ea id significauit Moniali amicæ, siue quia cuidam ex Monialibus Discretis præcepit, vt præfatam reuocationem Moniali licentiam habenti iuridicè intimet, quæ tamen nondum illam intimauit; quamdiu enim dicta reuocatio non intimatur iuridicè, durat licentia; vt in simili docet *Sanchez lib. 3. de matr. D. 30. n. 12. & D. 36. n. 9.*

Dices, quid si Monialis, obtenta illa licentia, iam mutauerat consilium, & statuerat rem illam amplius non alienare: potestne nihilominus eam liberè alienare.

50 ℞. Posse; & inde suadetur, quòd, sicut teste *Sanchez l. 8. de matr. D. 32. num. 6.* duo consanguinei post obtentam dispensationem simul contrahendi, si alter, aut vterque alijs nuptijs copulentur, vidui postea effecti vi prioris dispensationis possunt iungi inter se matrimonio: cùm semel ablatum sit impedimentum, nec obstet tacita illa renunciatio per transitum ad alias nuptias inducta, quippè quæ non fuit acceptata à concedente; sic in nostro casu per concessionem licentiæ sublatum est impedimentum, obstans, ne Monialis rem illam alienare posset: nec potest dici reuixisse ob renunciationem illam licentiæ tacitè factam in ea mutatione consilij, cùm talis renunciatio verè non fuerit acceptata à concedente; vt suppono: quare par ratio procedit in vtroque casu.

QVÆRES XXXIII. An Moniales sine licentia possint sibi inuicem mutuare, aut commodare res proprijs concessas vsibus.

51 ℞. Non posse, quamuis aliàs sæpè excusentur à mortali ob paruitatem materiæ: quatenus (inquit *Laym. l. 4. tr. 5. c. 7. num. 4.*) etsi liber v. g. valeat 10. ducatis, quem sibi vt proprium vendicare mortale esset, vsus tamen libri non perpetuus, sed temporalis (qui conceditur per contractum commodati) non æstimatur tanti, vt sit materia peccati mortalis, præterquàm quòd in rebus paruis: & crebrò occurrentibus præsumi potest adesse tacitam Superioris licentiam, saltem ad breue tempus; vt notat *Sanch. l. 7. mor. c. 19. num. 65.* addens non fore mortale religioso sic commodare res ad proprium vsum destinatas, si ille sit securus de earum restitutione, ac conseruatione, ita citati Doctores, à quibus non dissentit *Suar. tom. 3. de rel. l. 8. c. 15. num. 4. & Diana sup. res. 37.* dicens ex Lamas, & Fagundez religiosos posse inuicem dare tunicam, caligas, calceos, & etiam cucullam ad vsum; dummodò dans prouisus sufficienter remaneat, omninò voto paupertatis seruato. Probatur autem assertio quoad primam partem ex eo quòd religiosus rerum ipsius vsibus concessarum est merus vsuarius, ideòque non potest propria authoritate concedere alteri vsum illarum, & multò minus dominium: quorum hoc transfertur in alium per mutuum, & ille per commodatum; quæ ratio à fortiori probat religiosum sine licentia non posse modo explicato mutuare, aut commodare personis extraneis res ipsi concessas, & multò minus bona communia monasterij; cùm quoad dictas personas, & eiusmodi bona præsumi rationabiliter possit Superior magis inuitus, vt consideranti facilè constabit.

QVÆRES XXXIV. An Moniales sine licentia possint recipere mutuum; ac commodatum, etiam à personis extraneis.

52 ℞. Quòd, cum per mutuum transferatur dominium rei mutuatæ in mutuatarium, & per commodatum vsus rei commodatæ in commodatarium: & alioqui per votum paupertatis sit prohibita acquisitio cuiuscumque dominij, aut vsus rei pretio æstimabilis independenter à voluntate Superioris, vt constat ex supra dictis; hinc sequitur Moniales sine legitima licentia non posse recipere mutuum, aut commodatum, maximè ab externis: quamuis faciliùs excusari possint à culpa, quoad commodatum (cum quoad illud faciliùs præsumi possit tacita licentia Superioris, quàm quoad mutuum) & in ipso mutuo ad peccandum m. requiratur maior quantitas, quam si hæc dono acciperetur, cum re vera iuxta moralem æstimationem minùs sit id, quod accipitur; vt rectè aduertit *Suar. sup. c. 11. num. 44.* ex quo colligitur magna ex parte præsens responsio.

QVÆ-

QVÆRES XXXV. An Moniales sine licentia possint permutare res proprijs vsibus concessas etiam cum externis.

53 ℞. Quòd, quamuis Lopez, & Rodriq. relati à *Sanch. n. 67.* sustineant partem affirmantem, si ex tali permutatione magna iactura non proueniat conuentui; id probantes tum quòd adsit interpretatiua licentia Superioris: tum quòd talis commutatio non est propriè distractio, aut consumptio, cum æqualia recipiantur pro commutatis, quia tamen actus commutandi est actus dominij, qui rectè potest exerceri solùm ab habente dominium, aut legitimam rei administrationem: propterea si res, quæ commutatur, sit magni pretij, commutatio videtur esse mortalis, ita Sanch. loco citato, & cum eo Laym. vbi supra addens religiosum sic commutantem sæpè excusari à mortali, eò quòd sæpè præsumi possit Superiorem non esse inuitum, vt quæ religioso concessa sunt ad suum vsum (v.g. breuiarium, aut vestem) cum alijs commutet, quæ sibi magis accommodata videntur: præsertim si permutatio fiat cum domesticis, immò etiam cum externis, si quæ recipiuntur, sint similia, aut æqualia præterquàm quòd interdùm, etsi Superior sit inuitus quoad modum, quia talia fiunt absque eius licentia; non tamen inuitus est quoad rem ipsam; sicque commutatio non est mortalis, licèt repugnet paupertatis perfectioni, & aliquando præbeat ansam grauiùs delinquendi contra votum; qua de re *Diana par. 1. tract. 6. ref. 38.* citans alios.

QVÆRES XXXVI. An Moniales peccent contra votum paupertatis, si absque licentia Abbatissæ recusent res sibi donatas, & quidem sine causa.

54 ℞. Non peccare; cum religiosus ex voto paupertatis non teneatur acquirere, sed solùm non alienare: peccare tamen contra charitatem, cum sine iusta causa impediat bonum conuentus, cui res illa donata ipsis acceptantibus fuisset acquisita; non secus ac peccat in Proximi charitatem, qui rogat volentem legare alicui, ne leget; rogatque nulla iusta causa ductus, ita *Sanch. sup. num. 75.* & cum illo *Fagund. l. 7. in decal. c. 7. n. 5.* monens causam iustam recusandi dona oblata posse in proposito casu reputari, ne Superiores putent religiosum habere nimiam familiaritatem cum externis, aut certè vt non maneat obligatus ad rem donatam remunerandam, &c.

QVÆRES XXXVII. An Moniales peccent contra votum, si absque debita licentia accipiant pecuniam ab ipsis liberè distribuendam cuicumque pauperi maluerint, nomine tamen eius, qui dedit.

55 ℞. Videri non peccare; & probatur, quia votum religiosæ paupertatis solum obligat religiosum, ne inscio Superiore acceptet dominium, aut vsum proprietarium alicuius rei: in nostro autem casu non acceptat dominium, aut vsum proprietarium pecuniæ datæ, cum eam detineat, ac distribuat nomine dantis, ergò, ita *Sanch. sup. cap. 30. n. 4.* alijque doctissimi viri ab eo consulti, quos sequitur *Diana sup ref. 29.* vnà cum Fausto, contra plures alios ab ipso Diana relatos oppositum sustinentes ex eo quòd religiosus in isto casu sibi vsurpat ius aliquod pretio æstimabile, nempè administrandi illam pecuniam, & quidem independenter à Superiore; quod tamen nos negamus, cùm illa possessio, & administratio pecuniæ independens à Superiore sit proprietaria, quæ exercetur nomine proprio.

QVÆRES XXXVIII. An Moniales delinquant contra votum paupertatis, si authoritate propria recipiant in depositum pecunias alienas.

56 ℞. Nō delinquere ob rationē q. præcedenti, adductā quæ item procedit in præsenti casu: peccare tamen aliundè, si absque consensu saltem tacito, ac præsumpto Prælati depositum graue accipiant: idque ob contractum initum, ac obligationem propria authoritate susceptam, quamuis aliàs monasterium non teneatur de deposito culpa religiosi depositarij amisso, aut deteriorato, tametsi suscepto ex licentia Superioris: siquidem licentia solùm facit, vt licitè religiosus recipiat depositum, non item vt Prælatus, vel conuentus inde obligētur: quod procedit etiam in euentu, quo ipsemet Prælatus accipiat depositum, sine monasterij consensu: tunc enim monasterium non tenetur in eo; cū in illud non consenserit, ita *Molin. tract. 2. D. 525. Sanch. l. 6. mor. cap. 14. n. 27. Castr. Pal. tract. 16. D. 4. p. 13. §. 4. n. 3.* monens religiosum depositariū, cuius

culpa amittitur aut deterioratur depositum, teneri soluere, si aliquando sit soluendo; vt si habeat peculium suæ dispositioni relictum, ex quo sine graui incommodo soluere possit.

QVÆRES XXXIX. An Monialis recipiens aliquid ab alia Moniali eiusdem conuentus habente licentiam dandi, egeat noua licentia ad recipiendum.

57 ℞. *Sanchez l.7.mor.c.19.n.72.* egere, nisi ex coniecturis probabiliter colligatur oppositum: & probat, quia per votum paupertatis impediuntur religiosi non solùm, vt non dent propria authoritate, sed etiam vt non accipiant sine debita licentia: sicque concessio licentiæ est ablatio talis impedimenti: cum ergo ista impedimenta sint diuersa, & Superior possit de facto auferre vnum, alio non ablato (etsi simpliciter posset auferre vtrumque) consequenter auferens impedimentum ex parte dantis non censentur auferre etiam ex parte accipientis, nisi declaret. Oppositum sustinet *Io. de Lugo D.3.de iust.num.164.* ex sententia R. Admodum P. N. Vitellescchi; nimirum quòd, licèt, stando in rigore iuris, duplex licentia requiratur in casu proposito; de facto tamen ea videtur esse mens Superioris, vt data subdito licentia dandi, aut accipiendi, alij eiusdem Prælati subditi possint ab eo accipere, aut ei dare; dummodo nihil in fraudem fiat: qualis fraus interueniret, si quis, mediante eo, qui dictam licentiam haberet dandi, & accipiendi, vellet dona sua transmittere ad alios; is enim casus non censeretur comprehensus in ea generali intentione Superioris: idem sentit Diana à me consultus.

E contra putat *Io. de Lugo loco cit. n.159.* religiosum habentem à Prælato licentiam dandi, aut accipiendi, vigore illius regulariter posse absque alia facultate vendere, ac emere: probatque, quia licentia dandi, & accipiendi non requiritur in religioso, nisi vt possit acquirere, & transferre, dominium, in quibus ille pendet à voluntate Prælati: quòd autem emptio, ac venditio addunt peculiare, non videtur necessarium petere nouam licentiam; si enim ablatum est impedimentum abdicandi dominium pretij, & acquirendi dominium rei, iam votum paupertatis non obstabit, quo minùs fiat contractus emptionis, ac venditionis; totum autem impedimentum est per licentiam dandi, & accipiendi sublatum, sicque non requiretur alia licentia ad dictos contractus. Sic *Io. de Lugo* monens tamen *n.160.* se hic loqui de religioso habente facultatem dandi, & accipiendi: qui enim solum haberet facultatem dandi, non posset vendere; cum venditio contineat acquisitionem pretij, quæ acquisitio non est datio, sed acceptio: monet item licentiam dandi, & accipiendi præfatam ex intentione Prælati non extendi ad emptionem, & venditionem talem, quæ esset negotiatio, aut haberet speciem negotiationis; cum in his appareat specialis turpitudo, aut indecentia, quæ non adest in simplici datione, & acceptione.

Addo violare votum paupertatis Monialem, quæ habens licentiam dandi rem aliquam, aut vni, dat aliam, aut alteri, cui dandi scit Abbatissam non daturam fuisse facultatem, ita *Barcus in speculo c.6.* & patet, quia licentia data ad hos non extenditur alios casus, sicque Monialis censetur dare sine licentia.

QVÆRES XL. An Moniales hoc ipso quòd deputantur ad officium monasterij exigens multas, ac graues expensas ab ipsis faciendas, sine licentia ab amicis, & consanguineis recipere possint pecunias ad talem effectum.

58 ℞. Videri posse ex tacita, & interpretatiua voluntate Superiorissæ deputantis ad tale officium, moueor ex doctrina, quam in simili casu tradit *Suar. tom. 3. de relig. l.8.c.11. n.7.* Superiorem scilicet dantem religioso facultatem ad peregrinandum, & non prohibentem aliquid recipere, virtualiter censeri dare facultatem ad recipienda ea, quæ aliàs prudenter, & cum decentia religiosa recipi possunt; facultas enim vna intelligitur implicitè contineri in alia; quæ doctrina vtique potest adaptari ad præsentem casum, &, si applicetur, probabit intentum. Quamquam aliàs Superiores Monialium deberent coercere nimiam licentiam, quæ in aliquibus monasterijs quoad hoc reperitur; ijs omninò interdicendo expensas non necessarias, ac nimis excedentes, quæ vtinam non ordinentur ad luxum, ac fastum inanem.

QVÆ-

QVÆRES XLI. An Moniales delinquant contra votum paupertatis, si indigentes maioris summæ pecuniæ, quàm concederetur ab vno tantùm ex suis Superioribus, recipiant illam modò de licentia Abbatissæ, modò cum facultate proprij Prælati, vsque dum perueniant ad summam ab ipsis intentam.

59 ℟. Non delinquere, cùm sic acceptio non fiat sine licentia legitimi Superioris, & Monialis modo dicto eam petens à pluribus Superioribus non possit dici facere fraudem, sed vtatur iure suo, ijs cumulatiuè concurrentibus quoad facultatem concedendi dictam licentiam, quæ ratio indè etiam confirmari potest, quod *Sanch.l.8.de matr.D.23.num.1.* alijs citatis, probabile putat, indigentem dispensari in pluribus impedimentis matrimonij posse petere, & obtinere dispensationem super vno illorum, & postea super alio; idque etsi in priori petitione consultò omittat proponere posterius impedimentum: innuitque satis apertè ligatum voto castitatis, si velit ducere consanguineam, posse priùs petere ab Episcopo dispensationem voti (si is possit dispensare,) & postea dispensationem consanguinitatis à Papa: quæ faciunt ad nostrum casum; maximè cum concessio licentiæ ad accipiendum iuxta dicta q.34. sit veluti ablatio impedimenti obstantis, ne religiosus liberè possit accipere.

QVÆRES XLII. Quale peccatum faciant Moniales violando votum religiosæ paupertatis.

60 ℟. Committere peccatum m. si quantitas rei indebitè vsurpatæ, vel alienatæ sit grauis: talem autem grauitatem iuxta *Mirandam tom.1. manual. q.28. art.17.* determinandam esse in particulari pro temporum, locorum, religiosorum, personarum, & aliarum circumstantiarum hic, & nūc concurrentium varietate: supponendo tamen in præsenti materia differendum esse de religiosis, ac de filijs, ita vt eorum furta dicenda sint æquiparari furtis filiorum; sicut notant *Fagund. sup. c.5. nu.1.* hinc inferens *n.2.* quantitatem sufficientem ad peccatum m. esse summam quinque argenteorum; *Diana resol.36.* ex Sanch. & Io. de la Cruz putante summam 4. argenteorum ad talem effectum sufficere: quod non admittunt neque Cenedo, nec Petrus de Ledesma, apud ipsum Dianam sustinentes religiosum surripientem 8. aut 9. regales ex bonis communibus conuentus, aut religiosi particularis non peccare m. neque *Rodr. in sum. tom.4. cap.118. num.27. & 29.* putans religiosum tunc committere furtum m. quando peruenit ad summam 2. aureorum: quod licèt Diana dicat sibi non placere, ait tamen admitti tum à Soto, tum ab Aragono. Verùm in materia paupertatis religiosæ sicut abstinendum est à doctrinis nimis laxis, ne inducatur relaxatio regularis disciplinæ: sic & cauendum à nimis rigidis, ne religiosorum conscientiæ illaqueentur, vt notat *Suar. sup. n.40.*

Notat autem *Io. de Lugo sup. num.162.* contra Sanchez non peccare contra votum paupertatis religiosum, qui dat alteri religioso non habenti licentiam accipiendi: probatque ex eo quòd, sicut habens votum castitatis non peccat contra suum votum, quando est causa, quòd quis cum alia fornicetur; cùm votum solum obliget vouentem, vt ipse sit castus; non autem vt alij sint casti: sic meum votum paupertatis me solum obligat, vt ego sim pauper, non autem quòd procurem, vt alij sint pauperes: vnde fit, vt, licèt in casu proposito contrahi possit malitia scandali, quatenus religiosus cooperatur peccato alterius contra suum votum; non tamen peccet contra suum votum paupertatis.

QVÆRES XLIII. Quas pœnas incurrant Moniales violantes votum religiosæ paupertatis.

61 ℟. Incurrere eas, quas afferemus infra *cap.8. quæst.36.* moneo hic ex *Castro Palao sup. D.3. p.24. num.4.* dictas pœnas incurri solum post iudicis sententiam, & à religiosis retinentibus proprium; non item ab ijs, quæ sine debita facultate aliquid alienant, aut accipiunt, etsi aliàs delinquant contra votum paupertatis.

QVÆRES XLIV. Quæ licentia excuset à violatione voti paupertatis.

62 ℟. Excusare licentiam, quæ sit voluntaria, ac iusta; siue sit expressa, siue tacita, seu

seu præsumpta, ac interpretatiua, vt notant communiter Doctores; & ratio est, quòd posita tali licentia, religiosus non operatur nomine proprio, sed alieno, nempè Superioris. Ea autem non erit voluntaria si sit ex metu, coactione, dolo, vel fraude: cuiusmodi esset etiam illa, quæ extorqueretur, tacitis ijs, quibus declaratis, licentia solet denegari, vel falsò expressis ijs, vi quorum licentia conceditur, aliàs deneganda: hæc enim actum reddunt simpliciter inuoluntarium. Præterea licentia debet esse iusta, idest concessa sine iniustitia: sicque religiosus surripiens aliena cum licentia Prælati violat votum paupertatis: non quia vtitur alienis præcisè, sed quia vtitur sine licentia legitima: quod procedit etiam de religioso ex licentia Prælati expendente in vsibus illicitis; cum talis licentia dari ab eo non possit, ac proindè sit nulla, vtpotè data à non habente potestatem, vt notat *Sanch. l.7. mor. cap.19. n.*31. id tamen intelligendo iuxta dicta in *hoc c. n.*18.

63 Tacita autem dicitur illa licentia, quæ virtute continetur in alia expressa, vt in casu proposito *q.*35. item si consuetudine inductum sit religiosum posse aliqua recipere, retinere, aut expendere, & Superior consuetudinem non reuocet, cùm facilè possit: item, si Superiore conscio, nec prohibente, cùm facilè possit, aliquid recipiat, retineat, aut expendat religiosus; cùm in tali dissimulatione virtualiter contineatur quædam approbatiua voluntas vt patet.

64 Addo excusari religiosum à vitio proprietatis, si det, aut recipiat de licentia Superioris solùm præsumpta; præsumens scilicet ipsum daturum esse licentiam, si peteretur, sed religiosus omittit petere ex erubescentia, aliove respectu humano: cùm ad vitandam proprietatem sufficiat religiosum operari nixum voluntati Superioris saltem futuræ; quo pacto ad vitandum furtum sufficit ea præsumptio de voluntate domini, vt constat ex *l. inter omnes*, *§. rectè*, *ff. de furtis*. Quamuis aliàs in tali receptione, ac bonorum dispositione ferè semper venialiter peccetur, eo quòd Superior, cum commodè adiri possit, ægrè ferat modum accipiendi, ac disponendi de rebus clandestinum, ita *Nau. com.2. de regul. num.*20. *Suar. sup. cap.*11 *num.*11. *Sanch. l.*7 *mor. cap.*19. *num.*13. & cum ijs *Castr. Pal. p.*23. *num.*8.9. docens ex Nau. Less. Mendoza, Suar. & Sanch. in præsenti materia sufficere probabilem cognitionem præsumptæ voluntatis Superioris, non autem requiri certam; cum sic operans moraliter certus sit de voluntate Prælati, nec exponatur morali periculo operandi sine licentia, tametsi physico periculo exponatur, quod parum refert.

65 Cæterùm voluntas præsumptiua Superioris ex multis capitibus colligi potest; & maximè si constet experientia ipsum solere libenter concedere alijs talem licentiam, nec notabiliter ægrè ferre, vt non petatur: item si scias illum esse Superioris affectum in te, vt libenter tibi daret, si id ab eo peteres, aut nosset te eo indigere, aut desiderare.

66 Rursus licentia debita, sed negata non semper excusat religiosum à vitio proprietatis, sed solùm quando Superior negat ea, ad quæ religiosus habet ius à religione (cuiusmodi sunt necessaria ad victum, & vestitum iuxta receptum morem Ordinis) & insuper negat licentiam ea recipiendi ab externis: tunc enim licentia censetur concedi ipso iure à religione, vtpotè iniustè negata à Superiore.

An autem Abbatissa possit Monialibus subditis concedere licentiam accipiendi, retinendi, ac distribuendi, & in qua quantitate.

67 ℞. Posse; cùm ipsa verè habeat administrationem Conuentus, eique promittatur obedientia; vt inter alios notauit *Laym. sup. num.*15. ex Sanchez assertionem benè limitans, nisi consuetudine, aut constitutione religionis talis potestas restricta sit. Quantitas autem, si aliundè non taxetur siue statuto, siue consuetudine, definiri debet arbitrio prudentis, considerata occasione, seu necessitate, facultate Conuentus, & alijs circumstantijs; sicut in simili aduertit *Suar. cap.*15. *n.*13. Quamquam, quod spectat ad dandam licentiam accipiendi Monialium Superio-

F

perioribus restringenda non videatur facultas cùm ex ipsa acceptione monasterium ditescat: nec apparet ratio, cur dicta facultas restringi debeat, vt consideranti facilè constabit.

Quando ergo in materia paupertatis quærimus, an Moniales de licentia Superioris possint facere, hoc, aut illud; nomine Superioris intelligimus tum propriam ipsarum Superiorissam, cùm illarum Prælatum, siue sæcularem, si sint immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: siue regularem, si sint exemptæ: quod est benè notandum.

QVÆRES XLV. Qualiter epicheia excuset à vitio proprietatis.

69 ℞. Excusare, si duo concurrant; nimirum quòd res vrgeat; & quod Superior absit, vel certè non ita præstò adiri possit, ita *Less. lib.2. cap.41. num.79. Lopez lib.1. de contr. cap.40.* alijque quos sequitur *Fagund. sup. cap.5. num.20.* monens epicheiam in eo consistere, quòd subditus rationabiliter præsumit, & iudicat Superiorem hìc, & nunc concessurum talem licentiam; quo modo epicheia coincidit cùm licentia præsumpta.

70 Constat autem, quòd sicut, quando tota ratio accipiendi, aut alienandi ex epicheia fuit non fuisse præsentem Prælatum, aut non potuisse commodè adiri ob aliquod impedimentum, tenetur religiosus rem totam aperire Superiori: sic è contra ad id non tenetur, si ratio accipiendi, aut alienandi fuit, quia religiosus probabiliter credidit Prælatum sibi facilè concessurum licentiam, si petisset iuxta dicta *q. preced. §. cæterum:* idque etsi res extet apud se inconsumpta, ita *Fagund. sup. num.22.* ex Sanch. Nau. Mendoza, & Graffio.

QVÆRES XLVI. Qualiter consuetudo excuset à vitio proprietatis.

71 ℞. Quòd, licèt multi DD. asserant consuetudinem communem dandi, & accipiendi aliquid in religione absque licentia non excusare à vitio proprietatis; eò quòd voti obligatio sit de iure naturali, contra quod non præualet consuetudo; si tamen vidente, & non contradicente Superiore, vigeat consuetudo dandi, accipiendi, aut expendendi in vsus licitos non petita expressa licentia; valebit talis consuetudo, & excusabit à vitio proprietatis; cum sic interueniat licentia tacita, & voluntas Superioris explicata per eam consuetudinem receptam, sicque nil capiatur, renitente Superiore, aut contra votum, ita alijs citatis *Sanch. l.7. mor. c. 19. n.7.* quem sequitur *Fagund. sup. num.12.* addens *num.13.* eamdem consuetudinem, quæ excusat ab acceptione, excusare etiam à retentione, ac expensione; cùm præcipuum signum proprietatis sit possidere, seu detinere aliquid absque legitima Superioris licentia. Quare & Moniales, & viri religiosi attendere debent, in quibus rebus, & quo vsque in proprio monasterio, ac Ordine extet facultas generalis, & consuetudo circa danda, & accipienda: id enim sufficit, vt excusentur à vitio proprietatis, ac violatione voti; modò distractio bonorum non fiat ad vsus inhonestos, ac illicitos, in quo casu vtique non excusaret consuetudo; cum nec excuset licentia expressa Superioris, si fortè daretur, vtpotè illegitima, & inualida, quamtumuis daretur de consensu totius monasterij, vt rectè aduertit *Fagund. n. 33.* idque iuxta dicta hic *num.18.*

QVÆRES XLVII. An recipiens à Monialibus in quantitate notabili absque licentia possit rem acceptam retinere, vel debeat restituere.

72 ℞. Per se loquendo teneri restituere rem sic acceptam vtpotè datam ab vno, qui dare non poterat, & contra voluntatem monasterij, sub cuius dominio est res accepta; quamquam *Cast. Pal. tract.16. D.3. par.23. num.5.* ex Rebello dicat per accidens frequenter indebitè recipientem à religioso excusari à restitutione, eò quòd, facta alienatione, præsumi potest religionem consentire, ne sibi restituatur taliter res accepta; quòd eà facere potest, ne aliàs honor illius, ac sui religiosi periclitetur. Vnde *Fagund. supr. cap.5. num.36.* hæc habet: *Ex vno tamen principio fortè poterimus excusare illos, qui rem bona fide à religioso acceperunt, & iam apud illos non extat, sed consumpta est: ex eo scilicet quòd bona fide acceperint, &*

melior

melior sit conditio possidentis; quare hoc animaduertant Confessarij, ne conscientijs hominum iniiciant scrupulos: nam si pœnitentes bona fide possidet, & bona fide acceperunt, dissimulari poterit, maxime si res iam non extet, & hoc iuxta aliquos, mihi tamen omninò contrarium videtur; sic ille.

73 Addit *Sanch. sup. num.* 35. quòd si sæcularis daret aliquid Monacho non sibi retinendum, nec ad libitum consumendum, sed dandum fœminæ, cùm qua ipse Monachus fornicaretur: si is de facto illud tradat fœminæ; hæc non tenetur restituere, cum illud censeatur accepisse non à Monacho, sed ab illo sæculari, Monacho in ea datione se habente solùm vt executore: nec appareat vllus titulus, ex quo illud duci debeat acquisitum monasterio.

Addo ego, quòd si recipiens à Moniali indebitè dante, tantumdem rei refundat, quantum accipit (& quidem in re vtili) videtur liberari ab onere restituendi: quippè qui, et si non habeat expressam intentionem compensandi damnum sua causa illatum monasterio, habet tamen virtualem, quæ sufficit; cum lex absolutè præcipiat actum, non autem quòd fiat tali intentione, & aliàs teste *Sanch. sup. n.* 100. possit talis restitutio fieri religioso danti, nisi timeatur illum vanè, & contra Prælati voluntarem iterùm consumpturum esse: in quo casu facienda esset monasterio, nobiscum sentit *Diana p.* 5. *tract.* 13. *resol.* 95. *v. at negatiuam*.

QVÆRES XLVIII. An, & quo modo Moniales distrahentes bona, siue sibi concessa ad vsum, siue communia Conuentus teneantur restituere.

74 ℞. Teneri (sin minùs restitutione propriè dicta, quæ non fit nisi ex proprijs bonis) saltem restitutione impropriè dicta, nempè abdicando à se vsum proprij peculij, si quod habent, & quo minùs egent pro rebus necessarijs; & ratio est, quòd Monialis in casu proposito non excusatur à restitutione, nisi ex impotentia; impotentia autem non excusat, nisi eo modo, quo est: vnde, cùm in hoc casu non adsit impotentia absoluta (stante quòd Monialis potest modo dicto restituere) eam absolutè non excusabit ab onere restituendi, sed solùm in eo, quòd non teneatur restituere ex bonis simpliciter proprijs. Colligitur ex *P. Nauarro l.* 3. *de restit. c.* 1. *num.* 198. quem sequuntur *Fagund. l.* 7. *in decal. c.* 5. *num.* 35. & alij; quorum aliqui addunt religiosum obligatum restituere monasterio, si non habeat peculium, ex quo restituat modo supra dicto, teneri vel magis laborare, vel sibi ex concessis aliqua minùs necessaria subtrahere, vel aliundè ab amicis, aut consanguineis procurare bona, ex quibus debitam faciat restitutionem: sed hæc duriora sunt, ideoque magis consulenda, quàm præcipienda, vnde *Alphons. de Leone de offic. & pot. confess. recoll.* 11. *num.* 292. ait religiosum, si non habeat redditus, in casu proposito non teneri ad quidquam, nisi quòd inducat eum cui dedit, vt restituat; quæ sunt benè notanda, quia facient ad praxim; præterquam quòd *Rosella v. Monachus num.* 7. *Armilla ibi num.* 12. *Tabiena ibi num.* 11. & *Sylu. v. religio.* 8. *q.* 3. negant religiosum absque licentia Superioris aliquid dantem, aut dispensantem teneri ad restitutionem; cùm restitutio fieri debeat ex proprio, & religiosus nihil proprij habeat.

QVÆRES XLIX. An Monialis rem acceptam sine licentia Superioris, debeat tradere monasterio, vel certè reddere ei, qui dedit.

75 ℞. Debere tradere Monasterio, si donatio ex parte dantis facta fuit cum absoluta voluntate donandi, ita in terminis *Suar. sup. cap.* 11. *num.* 35. probatque ex eo quòd, cùm donatio hæc cedat in bonum religionis, quantumcumque ea contradicat acceptioni, postquàm tamen facta est, semper censetur illam acceptare, quatenus potest sibi prodesse, & non obesse: sicque res donata censetur acquiri ipsi religioni iuxta regulam communem iuris: *Quidquid acquirit religiosus, acquirit religioni, c. statuimus* 18. *q.* 1. præterquàm quòd dici potest donationem esse ipso iure validam, & acceptatam: quælibet autem res tradi debet suo domino, vt patet. Secùs dicendum esset, si dans non habeat voluntatem absolutam donandi, sed solùm sub conditione expressa, aut tacita, quòd res data cedat in proprium

 vsum,

vsum, ac dominium Monialis, cui datur, & ab ea possideatur independenter à Superiore: tunc enim Monialis debet rem acceptam restituere danti; quippè qui illius dominium numquam à se abdicauit (idque ex defectu sufficientis voluntatis, conditione illa apposita, impediente translationem dominij) & aliàs quælibet res debetur suo domino.

SECTIO II.

De Voto Castitatis, ad quam tenentur Moniales.

76 *Ad quam Castitatem teneantur Moniales.*
77 *Ad quid obligentur ex voto religiosæ Castitatis.*
78 *Eius violatio sub qua pœna ipsis vetita.*
79 *Violator Monialis quibus pœnis plectatur.*
80 *Violatio Monialis est mixti fori.*
81 *Iure Ecclesiastico prohibentur Moniales nubere.*
82 *Qualis sit violatio Monialis quoad malitiam.*
83 *In quibus casibus contingat violatio voti castitatis: ea non includit malitias, quas violans ignorat, aut non aduertit: si quam tamen taliter ignoratam confiteatur, benè confessus est: violatio item voti annexa peccato luxuriæ potest seorsim aperiri in confessione, si inculpatè sit omissa: copula habita cum muliere dormiente est Raptus, Bestialitas verò, si cum mortua.*
84 *Custodia clausuræ summè confert ad obseruantiam Castitatis Monialium: idque ex varijs capitibus, quæ recensentur.*
85 *Qualiter procurata in Ecclesia.*
86 *Fuga conuersationis sæcularium vtilis Castitati.*
87 *Moniales debent abstinere ab ornamentis superfluis.*
88 *Debent amouere occasiones peccandi, etiam minimas.*

QVÆRES I. Ad quam Castitatem teneantur Moniales vi huius voti.
76 ℞. Quòd, cùm Castitas dupliciter considerari possit; nimirum vel vt importat perpetuam abstinentiam ab omnibus voluptatibus carnis, tam licitis, quàm illicitis, & dicitur virginalis, vel vt respicit viduas, aliasque fœminas non virgines & dicitur simpliciter castitas; votum castitatis, quod faciunt Moniales, obligat ad virginitatem quidem, si tunc sint virgines, ad castitatem verò simpliciter dictam, si tunc non sint virgines, ita in terminis *Tambur. de iure Abbatiss. D.10. q.1. num.3.* & patet, quia votum castitatis importat abstinentiam cuiuscumque delectationis venereæ, siue licitæ, siue illicitæ, vt iam dictum est: ergò & importat obligationem conseruandi virginitatem, si vouens illam habeat, cùm ea non possit deperdi, nisi per delectationem aliquam veneream, quæ ei omninò est prohibita vi talis voti: ex alia parte votum castitatis, quod facit fœmina non virgo, nequit obligare ad virginitatem seruandam, cum virginitas semel amissa non possit recuperari iuxta communem DD. sententiam cum *S. Thom. 2.2. q.152. art.3. ad 3.* aliàs obligaret ab impossibile, cùm tamen impossibilium non sit obligatio.

QVÆRES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti castitatis.
77 ℞. Obligari ad perpetuò abstinendum ab omni actu venereo tam interno, quàm externo castitati contrario, & consequenter à morosa, ac voluntaria delectatione de actu turpi; estò illa sit absque desiderio, immò cum proposito non committendi talem actum exteriorem, ita *Suar. tom.3. de relig. lib.9. cap.2. num.2.* & patet ex ipsa natura virtutis castitatis simpliciter dictæ, vt constabit eam benè consideranti.

QVÆRES III. Sub qua pœna prohibeantur Moniales violare votum castitatis.

78 ℞. Pro-

78 ℞. Prohiberi sub pęna, quòd si se violari permittant, perpetuò carceri mancipentur: idq; ex *cap. impudicas* 20.q.1.& quidem meritò; cum teste *Alexandro ab Alex. l.5.dier.gen.cap.*12. Virgines Vestales, quæ antiquitùs dijs falsis virginitatem vouebant, ex iure scripto, in casu, quo permitterent se violari, virgis cędederentur, & posteà viuæ in terram defoderentur in pœnam tanti sceleris commissi.

79 Notat autem *Tambur. sup.* D.11.q.2. abutentem Moniali contra castitatem, iure quidem Pontificio in foro contentioso puniri pœna depositionis ab ordine, & amissionis beneficiorum, si sit Clericus, debereque includi perpetuò in monasterio ad agendam pęnitentiam; si verò sit laicus debere excommunicari, *c. si qua monacharum* 27. q.1. iure autem ciuili puniri pęna mortis, *Authent. de sanctiss. Episc. §. penult.* bonaque eius, si vis, aut raptus in tali sacrilegio interueniat, debere applicari monasterio, in quo degebat Monialis modo dicto violata; idque iuxta *l. raptores, §. bona autem, C. de episc. & cler.* quod notauit *Farinac. de delic. carn.* q.146.§. *sacrilegium num.*10.& cum eo *Tambur. num.*6. addens *quæst.*3. *num.*3. Moniales in proposito casu mitiùs puniri, quàm mares sacrilegij complices, eò quòd ipsis tanta culpa non insit, sicut maribus, qui eas inclusas attentarunt, illarumque pudicitiam solicitarunt, præterquàm quòd Moniales, cùm non rarò inuitæ includantur monasterijs, & addicantur statui religioso contra dispositionem sacrorum canonum; in foro externo, sin minùs in totum, saltem ex parte videntur posse excusari, si ex fragilitate interdùm delinquant.

Cæterùm sacrilegium commissum cum Moniali est mixti fori, adeoque æquè principaliter de illo contra laicum cognoscere potest iudex sæcularis, atque ecclesiasticus; ita vt intèr eos sit locus præuentioni, iuxta *c. proposuisti de foro comp. c. felicis de pœnis in 6. & c. cum sit generale de iudicijs*, ita *Farin. in praxi crim. quæst.*8. *num.*132. *Gutier. in pract. l.*3.*q.*1. *num.*13. alijque Doctores ferè communiter teste *Tambur. sup. q.*5.*num.*1. contra Baldum, & Nauarrum apud eumdem *Tambur. num.* 2. sustinentes cognitionem dicti delicti principaliter, & priuatiuè pertinere ad Ecclesiam, etiam contra laicos.

QVÆRES IV. An, qualiter, & quo iure Moniales vi voti solemnis castitatis prohibeantur contrahere matrimonium.

80 ℞. Prohiberi iure solùm ecclesiastico, vt plurimis citatis ostendit *Sanch. l.*7. *de matr. D.*26. *n.*2.& quidem ita, vt non solùm illicitè, sed etiam inualidè contrahant, si fortè attentent contrahere: propositio est de fide, cum sit definita in pluribus Concilijs, & præsertim in *Trid. sess.*24. *de matr. can.*9. communisque Doctorum, & quidem, cùm Religiosi, relicto statu imperfectiori, transeant ad perfectiorem, magna deliberatione præmissa, & annua probatione; ac publicè populo inspectante se Deo per vota consecrauerint æquum erat, vt Ecclesia saltem prouideret eos non posse posteà validè matrimonium contrahere; ne aliàs daretur ansa descendendi ad statum imperfectiorem, & ex priori fide violata scandala multa, & grauia identidem pullularent.

81 Notat porrò *Lezana tom.*1. *cap.*25. *num.*15. *ex Toleto l.*1. *c.*39. eos, qui scienter contrahunt matrimonium cum Monialibus, & Moniales ipsas contrahentes incurrere excommunicationem latam in *Clem.*1. *de consang. & affin.* additque ex eodem *Toleto l.*6.*c.*15. eum, qui Monialem recipit in vxorem, in pęnam tanti sacrilegij prohiberi contrahere cum quacumque alia: idque ex 26. *q.*1.*can.* si ergò.

QVÆRES V. An violatio voti castitatis respectu Monialis, vt sic, importet plures malitias in confessione necessariò exprimendas.

82 ℞. Non importare, nisi malitiam sacrilegij, ideoque Glossam (dum ait in *cap. virginibus* 27.*q.*1. eum, qui copulam habet carnalem cum Moniali, illaqueari tribus criminibus, nempè sacrilegio (quod nos etiam admittimus) adulterio spirituali (quatenus violat sponsam Christi) & incestu (cum Monialis sit sponsa Dei, qui est pater noster, & consequenter consanguinea nostra, cum omnes simus filij Dei) sano modo intelligendam: nimirum violationem Monialis præter mali-

tiam sacrilegij, quæ necessariò exprimi debet in confessione, inuoluere alias duas rationes, quæ aliquo modo aggrauant delictum, dicique possunt veluti circumstantiæ aggrauantes; hinc tamen non sequitur eas importare diuersa crimina simpliciter dicta, & consequenter necessariò exprimenda in confessione; cùm probabile sit circumstantias aggrauantes intra eamdem speciem non esse necessariò distinctè confitendas, vt suo loco tradunt DD. Et certè, quòd violatio Monialis importet malitiam sacrilegij, constat, quia Monialis vi religiosæ professionis est persona Deo sacra; qui autem peccat contra personam sacram, committit sacrilegium, vt colligitur ex *c. imi pudicas, c. virginibus, & c. si qua monacharum* 27. q. 1.

Concedo tamen quòd, si Monialis violans castitatem cum Sacerdote inuincibiliter ignoret, aut non aduertat per votum castitatis à se, & à complice emissum duplicem induci rationem sacrilegij actui luxuriæ à se commisso; non tenetur talem circumstantiam confiteri: quam aliàs confiteri deberet, teste *Lessio lib. 4. de iust. cap. 3. num.* 84. cum, data hypothesi, violatio castitatis per accidens annexam non habeat duplicem illam rationem sacrilegij, & hoc ob doctrinam traditam à *Sanchez lib. 1. mor. cap. 16. num.* 10. illum scilicet, qui carnaliter cognoscit fœminam, quam noscit non esse suam, ignorat tamen inuincibiliter esse ipsius consanguineam (cùm verè sit consanguinea) esse reum fornicationis, non item incestus: cùm malitia incestus non possit ei imputari ad culpam, vtpotè incognita, adeòque inuoluntaria. Quæ doctrina benè notanda est à Confessarijs, tamquam fauorabilis rudioribus pœnitentibus: cùm enim ij ex ruditate ingenij, aut defectu scientiæ, vel etiam aduertentiæ in peccatis Luxuriæ plerumque apprehendant solùm rationem generalem peccati contrà castitatem, nullo modo aduertendo malitiam adulterij, incestus, sacrilegij, &c. non tenentur posteà confiteri has tales malitias (etsi post factum illas aduertant) sed sufficit eos confiteri se peccasse contrà castitatem, seu peccato Luxuriæ.

Accedit, quòd si Monialis fornicetur cum viro coniugato inuincibiliter non aduertens se ex parte complicis committere adulterium; & tamen dicat in confessione se commisisse adulterium (quod verè non commisit, dato quòd in actu peccandi non aduerterit hanc talem malitiam) si posteà doctior facta cognoscat copulam à se habitam cum viro coniugato non habuisse malitiam adulterij formalis, sed solum materialis, ideòque non culpabilis; non tenetur id in alia confessione manifestare: cùm sufficienter confessa sit suum peccatum, nempè simplicem fornicationem (loquendo de malitia consurgente ex parte complicis) hoc ipso quòd confessa est se adulterium commisisse; quod continet in se totam malitiam fornicationis simplicis, superaddendo illi aliam malitiam oppositam iustitiæ, per quam constituitur in esse adulterij: sicque non est opus illam confiteri se commisisse fornificationem; cum confitens adulterium implicitè confessa sit & fornicationem.

Adde ex *Cardinale de Lugo D. 16. de pœnit. num. 649. & alijs*, ab ipso relatis *num.* 645. quòd si adstrictus voto castitatis fornicetur, & in confessione dicat se fornicatum fuisse, omissa inculpatè circumstantia voti; sufficit illum posteà confiteri se violasse votum in re graui, & ratio est, quòd violatio voti secundùm se habet suam malitiam vltimò completam, & in specie atoma independenter à malitia opposita castitati; ideòq; malitia violationis voti sufficienter potest explicata, non explicata litia, quæ aduersatur castitati.

QVÆRES VI. In quibus casibus Moniales violent votum castitatis.

83 ℞. Violare, si quem ex actibus sequentibus exerceant: & quidem 1. si deliberatè capiant delectationem morosam de rebus venereis; si propriam pollutionem procurent, aut de ea aliunde secuta turpiter delectentur: si munusculis, literis, aut nuncijs turpes foueant amicitias, siue cum alijs monialibus, siue cum personis laicis: si ex malo fine obscœnos habeant sermones, aut ex alijs audiant, librosve turpes, & amatorios legant: si retineant obscęnas imagines, vel etiam

pro-

proprij amasij imaginem: si aspiciant obiecta impudica, & valdè prouocantia ad libidinem, vel se inspiciendas exhibeant ijs, à quibus sciunt se turpiter amari: si lasciua canant, aut etiam indifferentia animo excitandi audientes ad turpem sui amorem: si à somno excitatæ delectentur de somnijs obscœnis noctu habitis: si turpes habeant conuersationes, siue cum alijs Monialibus, siue cum sæcularibus: si carnalibus delectentur osculi, amplexibus & alijs tactibus obscœnis; si indebitè se ornent ad malum finem: sit voluntariè se detineant in occasione proxima violandi votum castitatis, in his, inquam, omnibus casibus violatur votum castitatis à Monialibus.

Vnum hic obiter moneo amicissimum *P. Dianam p.9. tract.9. resol.2.* videri minus sufficienter impugnasse quod dico *tr.4. c.3. num.70.* copulam scilicet habitam cum fœmina dormiente, in eam ante somnum non consentiente, habere malitiam raptus formalis: impugnat enim tum quia in hoc casu non videtur interuenire iniuria, ac violentia, quæ supponitur ad raptum, cum absit fraus, & ea ipsa iniuria, quæ fit fœminæ, ei non sit nota, vtpotè concubitum non sentienti ratione somni, quo est consopita: tum quia alioqui sequeretur eum, qui haberet talem copulam, incurrere pœnas à Sacris Canonibus latas contra Raptores attenta doctrina *Lessij l.4.cap.3.num.66.* extendentis pœnas Raptorum ad illos, qui non traducunt fœminam de vno loco ad alium ad illam violandam. Neutra autem harum rationum videtur probare intentum: non prior, cum iniuria sit iuris alieni violatio, quæ adest in præsenti casu hoc ipso quòd quis abutitur corpore mulieris sine eius consensu; nec tollitur ex eo, quòd fœmina non sentiat concubitum, vt patet: præter quàm quòd hic non deest vis, seu violentia; cum vis sit rei maioris impetus, qui repelli non potest *l.1. & 2.ff.quod vi metusve cau.si.* quod in nostro casu verificatur, vt consideranti facilè constabit: non posterior ratio probat intentum: cum copula, de qua hic, habeat formalem malitiam raptus solùm per participationem, non autem in toto suo rigore; quod tamen requiritur ad incurrendas pœnas; quippe quæ non debent ampliari, sed restringi.

Addo item minùs sufficienter improbari ab eodem *P. Diana sup. res.1.* quod dico *tr.4. cap.3. num.70.* copulam videlicet habitam cum muliere mortua includere malitiam bestialitatis: ex eo enim impugnat hanc assertionem, quòd bestialitas sit concubitus cum re animata non eiusdem speciei, ac est homo, & copula habita cum muliere mortua non sit concubitus cum re animata, vt patet, idque iuxta communem sensum Doctorum modo dicto definientium bestialitatem: quasi verò *S.Thomas 2.2.quæst.154.art.11.in corp. Caiet.ibi Tabiena, & Armilla v.bestialitas Ang.v.Luxuria Azor.p.3.l.3. cap.21. Laym. l.3.sect.4.num.14. Bonac. de matr.q.4.p.12.num.1.Gesuald.de Bonon.tom.3.tr.12. cap.1.num.34.Binsfeld.p.2.cap. 8.§.9. Enchirid.* & alij bestialitatem non definiant, quòd sit coniunctio carnalis cum re alterius speciei, non exprimentes quòd ea res sit viuens, aut animata, sicut vult *P. Diana*. Vnde infero quòd, cum tot graues Doctores definiant bestialitatem eo modo, quo ego definiui; non video, cur talis definitio non debeat admitti vt probabilis: hac autem admissa vt probabili, admitti debet vt probabilis doctrina à me data, quam impugnat *P.Diana*, cuius doctrinam ego item admitto vt probabilem.

QVÆRES VII. Vnde Clausura adeò conferat ad votum Castitatis.

84 ℞. Conferre 1. quia per eam vitantur multa, & grauia pericula illam violandi: 2. quia per illam Moniales faciliùs retrahuntur ab excessibus, in quos aliàs facilè ruent: 3. quia liberior conuersatio ijs auferret sanctam simplicitatem, ac ostium aperiret carnis suggestionibus: 4. quia pulchritudo neglecta solet efficaciùs allicere, & communiter nitimur in vetitum iuxtà illud *Prou.9. Aquæ furtiuæ dulciores sunt:* quæ cum locum habeant in Monialibus facilè apparet, quàm acriter irritari posset impudentia hominum scelestorum, si eæ frequentiùs paterent illorum aspectibus, ijsque concederetur liberè confabulari cum illis diutiùs

F 4 con-

conseruari, & ad illarum familiaritatem admitti: quæ sine dubio euenirent non raro, si Moniales non adstringerentur lege clausuræ: vt vel hinc patet, quòd in præsentia, estò Moniales teneantur manere perpetuò intra clausuram, nihilominus interdùm non desunt homines adeò impudentes, vt aliàs habentes copiam explendi propriam libidinem cum fœminis sæcularibus, sacrilegè audeant accedere ad monasteria Monialium animo alliciendi aliquam illarum minùs cautam ad turpissimos actus, & ad violandam fidem Christo ipsarum Sponso datam in religiosa professione, ex his ergo capitibus, & alijs similibus, quæ facilè occurrere poterunt consideranti, sequitur obseruantiam clausuræ summoperè conferre ad seruandam castitatem, ideoque iure optimo fuisse præscriptam Monialibus.

85 Hinc Summi Pontifices semper quàm maximè inuigilarunt circa custodiam clausuræ Monialium, multisque medijs curarunt eam integram, ac inuolatam seruare; modò ferendo excommunicationem latæ sententiæ, reseruatam Papæ cum alijs pœnis contra Moniales egredientes è clausura, necnon contra alios ijs in hoc fauentes, licentiam indebitè concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.) modò reseruantes Sedi Apostolicæ violationem clausuræ Monialium ob malum finem, contra castitatem (quod præstitit Clem. VIII. anno 1602.) modò prohibendo Monialibus, ne admittant intra clausuram proprij monasterij quamcumque personam, cuiuscumque generis, conditionis, aut sexus (quod factum est in *c. periculoso* superiùs citato, & in *Concil. Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5.* modò interdicendo quibuscumque personis tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus, ne sine debita facultate accedant ad monasteria Monialium (quod fuit statutum in citato *c. periculoso*, & innouatum à Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa pastoralis officij:*) modò præcipiendo, ne fœminæ aliàs habentes facultatem ingrediendi monasteria Monialium à Sede Apostolica id faciant sine consensu ipsarum Monialium præstando capitulariter, & per secreta suffragia (quòd præscripsit Vrban. VIII. anno 1624.) modò committendo Ordinarijs locorum, vt procedant contra Regulares delinquentes circa profanas degentes intra septa monasteriorum Monialium, & quidem quoad omniam delicta, etiam non notoria, nec cum scandalo populi (quod statuit Gregor. XV. in Bulla, quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia:*) modò alia similia statuendo, quæ ad seruandam clausuræ custodiam non parum prodesse poterant, *& cap. seq.* proponentur.

QVÆRES VIII. Quantum conducere possit ad seruandum votum castitatis, vt Moniales quàm maximè abstineant à conuersationibus regularium vel sæcularium.

86 ℟. Ita conducere, vt sit valdè difficile castitatem seruari illibatam, si adsit frequentia conuersationum sæcularium; quo modo *S. Bernard. serm. 40. in Cant.* sic Religiosum alloquitur: *Sede solitarius, vt turtur: nil tibi, & turbis: nil cum multitudine cæterorum: etiam ipsum obliuiscere populum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Cuius rei ea est ratio, quòd in conuersatione sæcularium interueniunt & colloquia interdùm minùs bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia praua) & aspectus minus cauti (cùm tamen mors intret per fenestras) & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiscentiæ, & virtutem ipsam castitatis manifesto exponunt periculo. Vt proinde meritò Sacra Congregatio ad tollendam quamcumque occasionem sæcularium conuersationum præceperit tum ne sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, vel cantum permittatur accessus ad crates Monialium, *Lezana tom. 1. cap. 25. num. 36.* ex Gauanto: tum vt rota, seu fenestella, ex qua Moniales exponunt sacras vestes ad vsum sacrificij Missæ, duplici claue obseretur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud Confessarium, *Nald. v. Monialis n. 10.* tum vt clauis fenestellæ, ex qua Moniales sacram sumunt communionem, perpetuò maneat apud Confessarium *Gau. in manu. v. Monialium*

Ecclesia

*Ecclesiæ num.*7. tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad Moniales causa concionandi, aut celebrandi Missam, vllo quæsito colore, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alloqui possint *Bonac. qu.*3. *de claus.p.*4.*num.*3.

QVÆRES IX. Quo modo Moniales ad seruandum votum castitatis teneantur abstinere à superfluis ornamentis.

87 ℞. Teneri abstinere tum quoad vestes, quas induunt, ne scilicet sint ex materia pretiosiori, vanæ, ac excitantes ad libidinem, sed modestæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur: sicut enim asperior cardo facit pannum leniorem, inquit *S. Bern. ep. ad Gulielmum*, sic asper habitus carnem facit castiorem; tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutriant, & multò minùs vtantur cincinnis, aut fucis vultum obliniant, sic habetur *in Clem. attendentes de statu monach.* his verbis: *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, vt Moniales ipsæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorum foderaturis, sandalijs, comatis, & cornutis crinibus virgatis caputiolis non vtantur*: qua de re *Tambur.supr. D.*10. *q.*2.*num.*16.*&* 17. monens ex *Nauarro c.*23.*num.*18. quòd, si Monialis nouitatem inducat in se ornanda, & sic ornata se ostendat sæcularibus, qui inde grauiter prouocentur ad libidinem, non videtur excusari à peccato m. secùs, si ex leuitate, ac vanitate muliebri absque praua intentione.

QVÆRES X. Quàm solicitè, ac studiosè debeant Moniales declinare quamcumque minimam occasionem delinquendi contra castitatem.

88 ℞. Quòd, cùm iuxtà communem SS.Patrū sententiam conseruatio castitatis maximè pendeat ex fuga occasionum: quo pacto *S. Aug. lib. de honest. mul. c.*2. ait, *Nec tibi verecundum sit fugere, si castitatis palmam desideras obtinere*; ad hoc vt Moniales votum castitatis exactiùs obseruent, in eo maximè debent insistere, quòd quamcumque minimam occasionem eius obseruationi aduersantem omni diligentia, ac studio declinent. Sic Clemens VIII. teste *Gauant. supr. in addit. manual. v. monalium clausura n.*10. prohibuit, ne catelli admittantur intra Monialium monasteria: sic in Concilio Romano sub Innoc. III. c.27. cautum est, ne Moniales vnà cum Canonicis, & Monachis conueniant in Ecclesia, & in Choro, ad psallendum, vt habetur in *c. perniciosam* 25. *q.*2. sic in Nicæna Synodo 2. c.20. prohibita fuerunt Monasteria duplicia, in quibus sub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales sic *Concil. Trident. sess.* 15. *de Regul. c.*5. prohibet, ne hodie Monialium monasteria construantur extra ciuitates; & hortatur; vt ea, quæ sunt extra mœnia, in ciuitatem, aut oppidum reuocentur: sic Sacta Congregatio anno 1583. censuit monasteria Monialium non esse erigenda, nisi in locis muro munitis, vt refert *Tambur. sup. D.*34. *q.*2. *num.*3. sic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teste *Bonac. sup.* interdixit Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, *ne in ædibus monasterij, seu domus, vel monasterio*, seu domui Monialium, aut Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant; vel alios secum retineant, ne ve extra tempora generalium confessionum (quibus soli tantùm Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur), & tunc demum videlicet cùm sua habitatio, aut virorum domus, vel monasterium, in quo degit, à Monialium, seu Sororum Monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen, & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, *reficiantur, aut cibum sumant*: idque *sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrendis, aliisque eiusdem Congregationis arbitrio*: Sic Gregorij XIII. apud *Bonac. sup. p.*2. *num.*5. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ prohibuit quibusdam Regularibus, ne scriberent litteras Monialibus sui Ordinis (quamquam talis prohibitio non extendatur ad Religiosos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, sicut notauit idem Bonac. & ante illum *Nauar. conf.*19. *de sent. excommunic.*) sic Greg. XIII. anno 1582. decreuit, ne ij, quibus cura est Monialium, ingrediantur clausuram, nisi in casibus necessarijs,

conseruari, & ad illarum familiaritatem admitti: quæ sine dubio euenirent non rarò, si Moniales non adstringerentur lege clausuræ: vt vel hinc patet, quòd in præsentia, estò Moniales teneantur manere perpetuò intra clausuram, nihilominus interdùm non desunt homines adeò impudentes, vt aliàs habentes copiam explendi propriam libidinem cùm fœminis sæcularibus, sacrilegè audeant accedere ad monasteria Monialium animo alliciendi aliquam illarum minùs cautam ad turpissimos actus, & ad violandam fidem Christo ipsarum Sponso datam in religiosa professione, ex his ergo capitibus, & alijs similibus, quæ facilè occurrere poterunt consideranti, sequitur obseruantiam clausuræ summoperè conferre ad seruandam castitatem, ideoque iure optimo fuisse præscriptam Monialibus.

85 Hinc Summi Pontifices semper quàm maximè inuigilarunt circa custodiam clausuræ Monialium, multisque medijs curarunt eam integram, ac inuolatam seruare; modò ferendo excommunicationem latæ sententiæ, reseruatam Papæ cum alijs pœnis contra Moniales egredientes è clausura, necnon contra alios ijs in hoc fauentes, licentiam indebitè concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.) modò reseruantes Sedi Apostolicæ violationem clausuræ Monialium ob malum finem, contra castitatem (quod præstitit Clem. VIII. anno 1602.) modò prohibendo Monialibus, ne admittant intra clausuram proprij monasterij quamcumque personam, cuiuscumque generis, conditionis, aut sexus (quod factum est in *c. periculoso* superiùs citato, & in *Concil. Trid. sess.* 25. *de Regul. cap.* 5. modò interdicendo quibuscumque personis tam ecclesiasticis, quàm sæcularibus, ne sine debita facultate accedant ad monasteria Monialium (quod fuit statutum in citato *c. periculoso*, & innouatum à Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa pastoralis officij:*) modò præcipiendo, ne fœminæ aliàs habentes facultatem ingrediendi monasteria Monialium à Sede Apostolica id faciant sine consensu ipsarum Monialium præstando capitulariter, & per secreta suffragia (quòd præscripsit Vrban. VIII. anno 1624.) modò committendo Ordinarijs locorum, vt procedant contra Regulares delinquentes circa profanas degentes intra septa monasteriorum Monialium, & quidem quoad omniam delicta, etiam non notoria, nec cum scandalo populi (quod statuit Gregor. XV. in Bulla, quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia:*) modò alia similia statuendo, quæ ad seruandam clausuræ custodiam non parum prodesse poterant, *& cap. seq.* proponentur.

QVÆRES VIII. Quantum conducere possit ad seruandum votum castitatis, vt Moniales quàm maximè abstineant à conuersationibus regularium vel sæcularium.

86 ℞. Ita conducere, vt sit valdè difficile castitatem seruari illibatam, si adsit frequentia conuersationum sæcularium; quo modo *S. Bernard. serm. 40. in Cant.* sic Religiosum alloquitur: *Sede solitarius, vt turtur: nil tibi, & turbis: nil cum multitudine cæterorum: etiam ipsum obliuiscere populum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.* Cuius rei ea est ratio, quòd in conuersatione sæcularium interueniunt & colloquia interdùm minùs bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia praua) & aspectus minus cauti (cùm tamen mors intret per fenestras) & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiscentiæ, & virtutem ipsam castitatis manifesto exponunt periculo. Vt proinde meritò Sacra Congregatio ad tollendam quamcumque occasionem sæcularium conuersationum præceperit tum ne sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, vel cantum permittatur accessus ad crates Monialium, *Lezana tom. 1. cap. 25. num. 36.* ex Gauanto: tum vt rota, seu fenestella, ex qua Moniales exponunt sacras vestes ad vsum sacrificij Missæ, duplici claue obseretur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud Confessarium, *Nald. v. Monialis n. 10.* tum vt clauis fenestellæ, ex qua Moniales sacram sumunt communionem, perpetuò maneat apud Confessarium *Gau. in manu. v. Monialium*

Ecclesia

*Ecclesiæ num.*7. tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad Moniales causa concionandi, aut celebrandi Missam, vllo quæsito colore, Sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes alloqui possint *Bonac. qu.*3. *de clauf.p.*4.*num.*3.

QVÆRES IX. Quo modo Moniales ad seruandum votum castitatis teneantur abstinere à superfluis ornamentis.

87 ℞. Teneri abstinere tum quoad vestes, quas induunt, ne scilicet sint ex materia pretiosiori, vanæ, ac excitantes ad libidinem, sed modestæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur: sicut enim asperior cardo facit pannum leniorem, inquit *S. Bern. ep. ad Gulielmum*, sic asper habitus carnem facit castiorem; tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutriant, & multò minùs vtantur cincinnis, aut fucis vultum obliniant, sic habetur *in Clem. attendentes de statu monach.* his verbis: *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studium diligenter impendant, vt Moniales ipsa, quarum nonnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorum foderaturis, sandalitijs, comatis, & cornutis crinibus virgatis caputiolis non vtantur*: qua de re *Tambur. supr. D.*10. *q.*2.*num.*16.& 17. monens ex *Nauarro c.*23.*num.*18. quòd, si Monialis nouitatem inducat in se ornanda, & sic ornata se ostendat sæcularibus, qui inde grauiter prouocentur ad libidinem, non videtur excusari à peccato m. secùs, si ex leuitate, ac vanitate muliebri absque praua intentione.

QVÆRES X. Quàm solicitè, ac studiosè debeant Moniales declinare quamcumque minimam occasionem delinquendi contra castitatem.

88 ℞. Quòd, cùm iuxtà communem SS. Patrū sententiam conseruatio castitatis maximè pendeat ex fuga occasionum: quo pacto *S. Aug. lib. de honest. mul. c.*2. ait, *Nec tibi verecundum sit fugere, si castitatis palmam desideras obtinere*; ad hoc vt Moniales votum castitatis exactiùs obseruent, in eo maximè debent insistere, quòd quamcumque minimam occasionem eius obseruationi aduersantem omni diligentia, ac studio declinent. Sic Clemens VIII. teste *Gauant. supr. in addit. manual. v. monalium clausura n.*10. prohibuit, ne catelli admittantur intra Monialium monasteria: sic in Concilio Romano sub Innoc. III. c.27. cautum est, ne Moniales vnà cum Canonicis, & Monachis conueniant in Ecclesia, & in Choro, ad psallendum, vt habetur in *c. perniciosam* 25. *q.*2. sic in Nicæna Synodo 2. c.20. prohibita fuerunt Monasteria duplicia, in quibus sub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales sic *Concil. Trident. sess.* 15. *de Regul. c.*5. prohibet, ne hodie Monialium monasteria construantur extra ciuitates; & hortatur; vt ea, quæ sunt extra mœnia, in ciuitatem, aut oppidum reuocentur: sic Sacra Congregatio anno 1583. censuit monasteria Monialium non esse erigenda, nisi in locis muro munitis, vt refert *Tambur. sup. D.*34. *q.*2. *num.*3. sic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teste *Bonac. sup.* interdixit Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, *ne in adibus monasterij, seu domus, vel monasterio*, seu domui Monialium, aut Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alios secum retineant, ne ve extra tempora generalium confessionum (quibus soli tantùm Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur), & tunc demum videlicet cùm sua habitatio, aut virorum domus, vel monasterium, in quo degit, à Monialium, seu Sororum Monasterio, vel domo nimium distat, nisi tamen, & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, *reficiantur, aut cibum sumant*: idque *sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiua, & passiua ipso facto incurrendis, aliisque eiusdem Congregationis arbitrio*: Sic Gregorij XIII. apud *Bonac. sup. p.*2. *num.*5. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ prohibuit quibusdam Regularibus, ne scriberent litteras Monialibus sui Ordinis (quamquam talis prohibitio non extendatur ad Religiosos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, sicut notauit idem Bonac. & ante illum *Nauar. conf.*19. *de sent. excommunic.*) sic Greg. XIII. anno 1582. decreuit, ne ij, quibus cura est Monialium, ingrediantur clausuram, nisi in casibus necessa-

rijs,

rijs, & tunc cum paucis, senioribus, ac religiosis, idest deuotis viris: sic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregationes, Ordinarij locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valdè salubria statuta iuxta præsentium temporum necessitatem ediderunt ad effectum, vt Monialibus auferretur omnis occasio delinquendi contra castitatem, quamtumuis valdè remota, parua, & ex se non multùm æstimabilis; idque vt hinc Moniales intelligerent, quanta diligentia, ac studio debeant euitare quamcumque minimam occasionem violandi votum castitatis; memores illius consilij, quod traditur *Eccl.21. Quasi à facie colubri fuge peccatum;* & illius quod habetur, *1.Cor.6. fugite fornicationem.*

89 Multa alia, quæ hic quæri possent de Castitate Monialium, proponuntur, & explicantur in nostro *tract. de votis cap.3. per totum*, ideoque ea in præsentia consultò omittimus.

SECTIO III.

De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Monialis.

90 *Moniales vouent Obedientiam Abbatissæ, aut proprio Prælato iuxta consuetudinem.*
91 *Ad quid obligantur ex voto Obedientiæ.*
92 *Votum obedientiæ religiosæ ex genere suo obligat sub mortali, non item ex vsu religionum.*
93 *Moniales quibus teneantur obedire vi voti.*
94 *Vi illius tenentur obedire Papæ.*
95 *Item Ordinario, si non sint exemptæ.*
96 *Qualiter subiaceant ei, quoad clausuram, quamtumuis exemptæ sint.*
97 *Papæ, ac Ordinario parent solùm in ijs, quæ sunt iuxta regulam.*
98 *Parent prælato regulari si sint exemptæ.*
99 *Item Abbatissæ, seu Priorissæ.*
100 *Et quidem interdùm sub m. etiam secluso præcepto formali.*
101 *Non item Vicariæ, seu Superiorissæ monastery parente ex voto obedientiæ.*
102 *Neque Vicarijs ad earum gubernationem deputatis.*
103 *Exemptæ potiùs obediunt Prælato regulari, quàm Ordinario.*
104 *In aliquibus parent potiùs Ordinario, quàm Abbatissæ.*
105 *Ex voto obedientiæ parent in ijs omnibus, quæ sunt iuxta regulam.*
106 *Illis imponi nequeunt ab Abbatissa præcepta spiritualia, ita vt teneantur ea implere.*
107 *Grauiùs obligant præcepta spiritualia, quàm temporalia.*
108 *In quo casu Moniales teneantur parere præcepto spirituali Abbatissæ.*
109 *Abbatissa non præcipit in virtute obedientiæ.*
110 *Soluitur obiectio in contrarium.*
111 *Si tamen sic præcipiat, ei parendum sub mortali.*
112 *Imponit solùm præcepta temporalia concernentia ciuilem gubernationem.*
113 *Qualiter Moniales peccent m. non parendo Abbatissæ si non præcipit in virtute obedientiæ.*
114 *Ea non facit leges perpetuas.*
115 *Solùm cogit ad regularem obseruantiam in ordine ad bonum politicum Conuentus.*
116 *Non præcipit ea omnia, quæ præcipit Prælatus regularis.*
117 *Moniales non parent in ijs, quæ sunt contra regulam, nisi in certo casu.*
118 *Prælatus imponit Monialibus nouas austeritates in aliquo casu.*
119 *Eæ parent interdùm cum periculo vitæ.*
120 *In re leui aliquando tenentur obedire sub mortali.*
121 *Et è contra interdùm in re graui tenentur parere solùm sub veniali.*

122 *Qua-*

QVÆRES I. Cui, propriè loquendo, faciant Moniales votum obedientiæ.

90 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta hîc *c.3. sect.1. q.4.* Moniales emittere possint religiosam professionem in manibus siue Abbatissæ, siue proprij Prælati respectiuè (seruata tamen in hoc consuetudine vniuscuiusque Ordinis, ac loci, quæ potest esse varia; cum Prælatus, & Abbatissa quoad hoc dici possint concurrere cumulatiuè, ideoque detur quasi locus præuentioni) consequenter dicendum est Moniales emittere votum obedientiæ siue Prælato proposito, siue propriæ Abbatissæ, prout professionem emittunt in manibus huius, aut illius, neque verò ex eo quòd Moniales votum obedientiæ emittant Abbatissæ, sequitur istam posse ijs præcipere in virtute sanctæ obedientiæ, vt benè notauit *Sanch. l.6. mor. cap.1. num.21.* & nos ipsi ostendemus inferiùs *q.14.*

QVÆRES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti obedientiæ.

91 ℞. Obligari ad obediendum legitimo Superiori, siue immediato, siue mediato, in ijs, quæ sunt iuxta regulam, exequendo ea, quæ ipsis debitè præcipiuntur: non quidem per obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout sunt præcepta) sed per obedientiam materialem tantùm, videlicet ea quacumque ratione exequendo, ita *Sanch. sup. num.6.* & patet, quia alioqui Moniales tenerentur parere præceptis Superioris sub ratione, quòd præcepta sunt; hoc autem nemo dicet.

QVÆRES III. An votum obedientiæ obliget Moniales sub peccato m. & quando.

92 ℞. Quòd, quamuis ex genere suo obliget sub m. & vsu communi religionum receptum sit, vt, si Superior solùm simplici verbo præcipiat, quamtumuis materia præcepta sit grauis, non censeatur velle obligare sub mortali, quantum est ex suo præcepto positiuo, ac voto obedientiæ; nisi fortè in virtute sanctæ obedientiæ, aut alia æquiualenti forma indicet se intendere obligare in præsenti materia, quantùm potest: vt aduertit *Suar. tom.3. de relig. l.10. c.4. n.11.* id tamen fallit quoad Moniales: & hoc ob dicenda *q.15.*

QVÆRES IV. Quibus Superioribus teneantur Moniales parere ex vi voti obedientiæ.

93 ℞. Teneri parere ijs omnibus, quibus per tale votum se subijciunt, siue immediatis, siue mediatis, siue regularibus, siue non regularibus; videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferiùs explicando) Prælatis regularibus (si ijs immediatè subijciantur) & propriæ Abbatissæ, est communis Doctorum, & constabit ex dicendis in qq. sequentibus.

QVÆRES V. Quo modo Moniales teneantur parere Papæ vi voti obedientiæ.

94 ℞. Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipse quomodocumq; præcipit,

rijs, & tunc cum paucis, seniotibus, ac religiosis, idest deuotis viris: sic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregationes, Ordinarij locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valdè salubria statuta iuxta præsentium temporum necessitatem ediderunt ad effectum, vt Monialibus auferretur omnis occasio delinquendi contra castitatem, quamtumuis valdè remota, parua, & ex se non multùm æstimabilis; idque vt hinc Moniales intelligeretnt, quanta diligentia, ac studio debeant euitare quamcumque minimam occasionem violandi votum castitatis; memores illius consilij, quod traditur *Eccl.21. Quasi à facie colubri fuge peccatum;* & illius quod habetur, *1.Cor.6. fugite fornicationem.*

89 Multa alia, quæ hic quæri possent de Castitate Monialium, proponuntur, & explicantur in nostro *tract. de votis cap.3. per totum*, ideoque ea in præsentia consultò omittimus.

SECTIO III.

De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Monialis.

90 *Moniales vouent Obedientiam Abbatissæ, aut proprio Prælato iuxta consuetudinem.*
91 *Ad quid obligantur ex voto Obedientiæ.*
92 *Votum obedientiæ religiosæ ex genere suo obligat sub mortali, non item ex vsu religionum.*
93 *Moniales quibus teneantur obedire vi voti.*
94 *Vi illius tenentur obedire Papæ.*
95 *Item Ordinario, si non sint exemptæ.*
96 *Qualiter subiaceant ei, quoad clausuram, quamtumuis exemptæ sint.*
97 *Papæ, ac Ordinario parent solùm in ijs, quæ sunt iuxta regulam.*
98 *Parent prælato regulari si sint exemptæ.*
99 *Item Abbatissæ, seu Priorissæ.*
100 *Et quidem interdùm sub m. etiam secluso præcepto formali.*
101 *Non item Vicariæ, seu Superiorissæ monasterij parente ex voto obedientiæ.*
102 *Neque Vicarijs ad earum gubernationem deputatis.*
103 *Exemptæ potiùs obediunt Prælato regulari, quàm Ordinario.*
104 *In aliquibus parent potiùs Ordinario, quàm Abbatissæ.*
105 *Ex voto obedientiæ parent in ijs omnibus, quæ sunt iuxta regulam.*
106 *Illis imponi nequeunt ab Abbatissa præcepta spiritualia, ita vt teneantur ea implere.*
107 *Grauiùs obligant præcepta spiritualia, quàm temporalia.*
108 *In quo casu Moniales teneantur parere præcepto spirituali Abbatissæ.*
109 *Abbatissa non præcipit in virtute obedientiæ.*
110 *Soluitur obiectio in contrarium.*
111 *Si tamen sic præcipiat, ei parendum sub mortali.*
112 *Imponit solùm præcepta temporalia concernentia ciuilem gubernationem.*
113 *Qualiter Moniales peccent m. non parendo Abbatissæ si non præcipit in virtute obedientiæ.*
114 *Ea non facit leges perpetuas.*
115 *Solùm cogit ad regularem obseruantiam in ordine ad bonum politicum Conuentus.*
116 *Non præcipit ea omnia, quæ præcipit Prælatus regularis.*
117 *Moniales non parent in ijs, quæ sunt contra regulam, nisi in certo casu.*
118 *Prælatus imponit Monialibus nouas austeritates in aliquo casu.*
119 *Eæ parent interdùm cum periculo vitæ.*
120 *In re leui aliquando tenentur obedire sub mortali.*
121 *Et è contra interdùm in re graui tenentur parere solùm sub veniali.*

122 *Qua-*

QVÆRES I. Cui, propriè loquendo, faciant Moniales votum obedientiæ.

90 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta hìc *c.3.sect.1.q.4.* Moniales emittere possint religiosam professionem in manibus siue Abbatissæ, siue proprij Prælati respectiuè (seruata tamen in hoc consuetudine vniuscuiusque Ordinis, ac loci, quæ potest esse varia; cum Prælatus, & Abbatissa quoad hoc dici possint concurrere cumulatiuè, ideoque detur quasi locus præuentioni) consequenter dicendum est Moniales emittere votum obedientiæ siue Prælato proposito, siue propriæ Abbatissæ, prout professionem emittunt in manibus huius, aut illius, neque verò ex eo quòd Moniales votum obedientiæ emittant Abbatissæ, sequitur istam posse ijs præcipere in virtute sanctæ obedientiæ, vt benè notauit *Sanch.l.6.mor.cap.1.num.21.* & nos ipsi ostendemus inferiùs *q.14.*

QVÆRES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti obedientiæ.

91 ℞. Obligari ad obediendum legitimo Superiori, siue immediato, siue mediato, in ijs, quæ sunt iuxta regulam, exequendo ea, quæ ipsis debitè præcipiuntur: non quidem per obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout sunt præcepta) sed per obedientiam materialem tantùm, videlicet ea quacumque ratione exequendo, ita *Sanch.sup.num.6.* & patet, quia alioqui Moniales tenerentur parere præceptis Superioris sub ratione, quòd præcepta sunt; hoc autem nemo dicet.

QVÆRES III. An votum obedientiæ obliget Moniales sub peccato m. & quando.

92 ℞. Quòd, quamuis ex genere suo obliget sub m. & vsu communi religionum receptum sit, vt, si Superior solùm simplici verbo præcipiat, quamtumuis materia præcepta sit grauis, non censeatur velle obligare sub mortali, quantum est ex suo præcepto positiuo, ac voto obedientiæ; nisi fortè in virtute sanctæ obedientiæ, aut alia æquiualenti forma indicet se intendere obligare in præsenti materia, quantùm potest: vt aduertit *Suar.tom.3. de relig.l.10.c.4. n.11.* id tamen fallit quoad Moniales: & hoc ob dicenda *q.15.*

QVÆRES IV. Quibus Superioribus teneantur Moniales parere ex vi voti obedientiæ.

93 ℞. Teneri parere ijs omnibus, quibus per tale votum se subijciunt, siue immediatis, siue mediatis, siue regularibus, siue non regularibus; videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferiùs explicando) Prælatis regularibus (si ijs immediatè subijciantur) & propriæ Abbatissæ, est communis Doctorum, & constabit ex dicendis in qq. sequentibus.

QVÆRES V. Quo modo Moniales teneantur parere Papæ vi voti obedientiæ.

94 ℞. Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipse quomodocumq; præcipit,

pit, sed solùm in ijs, quæ præcipit tamquam specialis Prælatus religionum, in ijs exigendo obedientiam sibi debitam ex promissione voti obedientiæ, & quæ sunt iuxta propriam regulam ita *Sanch. sup. num.*8. & probatur ex eo quòd, cùm ipse sit caput omnium Prælatorum regularium, & ab eo pendeat eorum iurisdictio; decet obligationem illis ex voto acquisitam ei efficaciùs acquiri.

QVÆRES VI. Qualiter Moniales teneantur parere Ordinario loci vi voti obedientiæ.

95 ℞. Distinguendo; vel eæ immediatè subijciuntur Episcopo; & sic tenentur ei obedire eo modo, quo tenerentur parere Prælato regulari, si illi immediatè subjecrentur, vtpotè exemptæ ab ordinario loci; cum Episcopus respectu illarum sit ipsarum Prælatus instar Prælatorum regularium, & aliàs votum obedientiæ obliget ad parendum euicumque proprio Prælato: vel eæ sunt exemptæ ab Ordinario; & sic non tenentur obedire illi ex voto obedientiæ, cum eæ ipsi non subdantur tamquam proprio Prælato, sed tantum Prælatis sui Ordinis, ideoque cesset ratio obediendi illi ex obligatione voti; nisi quoad obseruantiam clausuræ à *Concil. Trid. sess.* 25. *de regul. cap.* 5. Ordinarijs commissæ, etiam quoad monasteria exempta modo infra explicando.

96 Dixi *nisi quoad obseruantiam clausuræ;* vt innuerem, quòd, cùm teste *Suarez. sup. cap.* 11. *num.* 18. votum obedientiæ obliget ad parendum etiam illi, cui à proprio Prælato delegatur facultas præcipiendi: & ex alia parte de facto iam competat Episcopis tamquam Sedis Apostolicæ delegatis cura clausuræ Monialium aliàs exemptarum; dicendum est Moniales, etiam exemptas teneri obedire Ordinario præcipienti in materia concernente clausuram, non solùm ex virtute generalis obedientiæ, sed etiam ex ipso voto obedientiæ, quod emittunt, ita docti viri consulti.

97 Quod autem diximus *q. præcedenti* de Papa, Moniales scilicet non teneri ei parere ex voto obedientiæ, nisi in ijs, quæ sunt iuxta propriam regulam, & quando præcipit tamquam specialis Prælatus religionum (quod non facit semper) à fortiori dicendum est Ordinarijs, quoad Moniales ipsis immediatè subiectas; sicque illas non peccare contra votum obedientiæ, si transgrediantur leges generales, quas illi faciunt pro tota diœcesi: par si quidem ratio militat in vtroque casu, vt patet.

QVÆRES VII. Quo pacto Moniales teneantur parere Prælatis regularibus sui Ordinis ex voto obedientiæ.

98 ℞. Teneri, si sint exemptæ ab Ordinario, & quidem eo pacto, quo tenentur viri religiosi eiusdem Ordinis: cùm votum obedientiæ, quod emittunt Moniales sit eiusdem rationis, ac votum, quod faciunt religiosi eiusdem Ordinis, sicque inducat eamdem obligationem; secus, si Moniales sint immediatè subiectæ Ordinarijs locorum: hæ enim ex voto obedientiæ tenentur parere Ordinario, non proprijs Prælatis regularibus ob rationem allatam *q.* 6.

QVÆRES VIII. Quomodo Moniales teneantur ex obedientiæ voto parere Abbatissæ, seu Priorissæ monasterij.

99 ℞. Quòd, cùm Monialis per obedientiæ votum voueant parere Abbatissæ iuxta potestatem, cuius ipsa est capax: & potestas, cuius est capax Abbatissa ratione sexus, sit potestas non spiritualis, sed domestica, ac ciuilis (qualem habet materfamilias in filios, & magistratus ciuilis in ciues: (consequenter Moniales debent ei præcipienti parere, etsi non possit præcipere in virtute sanctæ obedientiæ (quod ostendemus *q.* 14.) & quidem sub peccato m. si constet illam præcipere animo taliter obligandi, & aliàs qualitas rei, & materiæ præceptæ hic, & nunc iudicio prudentis viri censeatur grauis, ita *Sotus in* 4. *d.* 20. *qu.* 1. *art.* 4. *Sanchez sup. num.* 17. & 18. *Tamb. de iure Abbatiss. D.* 12. *q.* 4. alijque penes ipsum, & probatur ex eo quòd, quamuis sexui fœmineo, vtpotè non ita prudenti, non deceret communicari ab Ecclesia potestatem spiritualem; necessarium tamen erat ad bonum regimen Moniabium

lium degentium in monasterijs, ei committi aliquam gubernandi potestatem: cum Moniales immediatè, & proximè regi non possint per viros ob periculum cohabitationis cum fœminis; & ex alia parte necessariò indigeant dirigi per aliquam potestatem proximam, ac immediatam, ad hoc autem præstandum non requiritur absolutè potestas spiritualis (cuius est incapax fœmina iure ecclesiastico) sed sufficit potestas ciuilis, ac domestica; sicque Moniales vi huius tenebuntur obedire Abbatissæ præcipienti iuxta limites talis potestatis modo infra explicando.

100 Nobiscum sentit *Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. c. 12. num. 9.* dicens quòd, cùm Moniales promittant obedientiam Abbatissæ, seu Priorissæ (vt constat ex formulis profitendi) si Abbatissa ita præcipiat, vt fidem datam exigat, obligabit in conscientia: vel (si modus loquendi magis placet) votum ipsum obedientiæ obligabit, posita tali iussione, quæ est quasi applicatio materiæ voti: in quo eadem est ratio potestatis, & obligationis in fœmina, quæ in viro. Hæc ille, quæ magis etiam constabunt ex infra dicendis. Vnde fit, doctrinam illam, quam communiter tradunt DD. (videlicet votum religiosæ obedientiæ non obligare sub mortali religiosos, etiam data grauitate rei præceptæ, nisi in casu, quo Superior præcipiat in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia forma æquiualenti; idque ex vsu religionum) doctrinam, inquam, illam non procedere quoad Moniales respectu propriæ Superiorissæ: cùm hæc non possit imponere formalia præcepta obedientiæ, sicq; respectu ipsius cesset ratio dictæ doctrinæ: quare quotiescumque Superiorissa Monialium præcipit ipsis aliquid verbis iudicio boni viri indicantibus illam intendere obligare sub mortali, Moniales eo ipsò sub mort. tenentur ei parere.

QVÆRES IX. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Vicariæ, seu Superiorissæ monasterij.

101 ℟. Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria monasterij non sit Prælata Monialium, cui sit votum obedientiæ: teneri tamen obedire ex potestate ciuili, ac politica, quæ vtique competit dictæ Vicariæ (cùm & ipsa sit Superiorissa monasterij, quamuis subordinata Abbatissæ) & iuxta superiùs dicta sufficit, vt Moniales obligentur ad obediendum sub peccato, etiam m. si res præcepta sit ex obiecto grauis, & modus illam præcipiendi indicet intentionem præcipientis esse obligare sub culpa graui, ita docti Neoterici à me consulti.

QVÆRES X. An Moniales vi voti obedientiæ teneantur parere ijs, qui interdum ipsis deputantur in Vicarios.

102 ℟. Non teneri regulariter, cùm illi re vera non sint Prælati Monialium, & consequenter cesset obligatio illis obediendi, ita in terminis Miranda *tom. 2. man. q. 21. art. 2.* & cum eo *Lezana tom. 1. c. 25. num. 2.* qui tamen intelligi debent de ijs Vicarijs, qui præcisè sunt Vicarij, non autem simul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam delegati ad tale munus Vicarij à Prouincialibus, vel Generali; sicut in specie aduertit idem Miranda: his enim vtique tenentur obedire ex voto.

QVÆRES XI. Cui Moniales debeant potius obedire, Ordinario ne loci, an proprio Prælato regulari, vel è contra.

103 ℟. Cum distinctione; vel loquimur de Monialibus exemptis, & hæ potiùs debent obedire Prælato regulari, quàm Ordinario, exceptis ijs, in quibus ipsæ subijciuntur Ordinario, qualis est in primis obseruantia clausuræ; si quidem, posita exemptione, quoad alia non subduntur Ordinario, & consequenter nec tenentur illi obedire; vel loquimur de Monialibus immediatè subiectis Ordinario, & hæ simpliciter debent ipsi obedire in omnibus, non autem Prælato regulari, vtpotè quæ re vera nullo modo subijciuntur illius iurisdictioni, colligitur ex *Sanchez lib. 6. mor. cap. 1. num. 13.*

Vtrum verò Moniales debeant potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, vel è contra.

104 ℟. Iuxta distinctionem datam *q. præcedenti* debere potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatissæ, si eæ immediatè subiaceant ipsi Ordinario: obedire inquam, & qui-

& quidem non solùm in ijs, quæ spectant ad ecclesiasticam disciplinam, ac criminum punitionem, sed etiam in ijs, quæ concernunt regularem obseruantiam. Colligitur ex *Sanch. loco sup. allegato*; & probatur, quia Ordinarius verè est Prælatus talium Monialium, eæq; ipsi subsunt vnà cum Abbatissa, non minùs quàm subsint Prælato regulari Moniales exemptæ vnà cum sua Abbatissa; sicut ergo hæ debent potiùs parere Prælato regulari, quàm Abbatissæ, etiam quoad regulares obseruantias: ita & Moniales subiectæ Ordinario, ei debent potiùs obedire, quàm Abbatissæ, etiam quoad regularem obseruantiam.

QVÆRES XII. In quibus teneantur Moniales parere ex voto obedientiæ.

105 ℞. Teneri parere in omnibus ijs, quæ sunt iuxta regulam proprij Ordinis, & sunt proportionata proprio ipsarum sexui: idque, etsi solùm indirectè, aut implicitè in ipsa regula contineantur, quod aduertit *S. Thom. 2. 2. q. 104. art. 1.* & concedunt etiam alij Doctores, apud *Cast. Pal. tr. 16. D. 4. p. 4. n. 4.*

QVÆRES XIII. An vi voti obedientiæ, quod emittitur Abbatissæ, possit ipsa imponere Monialibus præcepta spiritualia, idest in ordine ad finem spiritualem, eæque teneantur illa implere sub peccato.

106 ℞. Non posse, nisi fortè Prælatus ipse Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatissæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui, ita *Rodriquez tom. 1. q. 15. art. 1. Sotus in 4. d. 20. q. 1. art. 4.* alijque, quos refert, ac sequitur *Sanchez num. 19.* & probatur, quia Abbatissæ non competit, nisi sola gubernatio domestica, & politica instar potestatis ciuilis, & matris familias: huiusmodi autem potestas solùm extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempè ad tranquillam reipublicæ, & domus gubernationem: ergo & idem dicendum est de Abbatissa, cùm de ea sit par ratio, vt patet.

107 Ex quo benè infert *Sanchez num. 30.* quòd; quamuis, Prælato regulari præcipiente suis religiosis, vt quotidie audirent Missam ex eodem fine, quo Ecclesia præcipit Fidelibus auditionem Missæ, & quidem animo obligandi sub m. peccato, mortaliter peccarent religiosi vel vnico die Missam omittentes; secùs esset, si Abbatissa suis Monialibus hoc idem præciperet sub peccato (quod posset facere) tunc enim Monialis semel omittens Missam non peccaret m. Et ratio diuersitatis est ex ratione diuersi finis intenti à Prælato regulari, & ab Abbatissa in dicto præcepto, ex quo fine grauitas materiæ pensari debet ad obligationem sub m. aut peccato; siquidem finis intentus à Prælato est spiritualis (nempè spiritualis profectus religiosorum:) finis verò intentus ab Abbatissa est temporalis (idest bona gubernatio, & pax monasterij;) constat autem, quòd omissio vnius Missæ est materia grauis respectu finis spiritualis, non item respectu finis temporalis.

108 Dixi sub initium responsionis, *nisi fortè Prælatus Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatissæ, &c.* vt innuerem Moniales in tali casu teneri sub mortali obedire præcepto spirituali imposito ab Abbatissa: quia tale præceptum sic obligans non orietur ab Abbatissa, sed à Prælato, sicque Abbatissa solùm esset velut conditio determinans illud Prælati præceptum; vt sine qua illud non obligaret. Quo modo, si in regula religionis extaret præceptum obligans sub mortali ab obediendum Abbatissæ in aliquo casu esset mortale ei non obedire, etiamsi materia præcepti ab illa facti esset spiritualis; idq; non præcisè ob Abbatissæ præceptum, sed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per præceptum Abbatissæ, vt per conditionem sine qua non; ita *Sanch. num. 25.* addens *num. 26.* præfatam vim obligandi in casu proposito non tribui præceptis Abbatissæ ex eo solùm, quòd ea confirmarentur à Prouinciali; nam innouatio, vel confirmatio nullum ius nouum tribuit, sed antiquum conseruat, vt tradit *Gloss. in cap. cum dilecta v. non videremus, de confir. vtili, & c. quia v. forma de concess. preb.*

QVÆRES XIV. An Abbatissa, stante voto obedientiæ, quod ei faciunt Moniales, possit eis præcipere in virtute Spiritus S. aut in virtute sanctæ obedientiæ, & sa-

& facere præcepta formalia obligantia sub mortali.

109 ℞. Non posse, & si taliter præcipiat, non tenere factum: quamuis *Rodriq. Salas, Azor. Corneio, Lezana, & Nald.* relati à *Diana par. 5. tr. 9. resol. 16.* oppositum sustineant, ita *Val. tom. 4. D. 7. qu. 16. p. 3. Sylu. v. Abbatissa num. 1. Sanchez sup. num. 21. Portel. de dub. regul. v. Abbatissa num. 1. Baldell. l. 5. D. 6. num. 1. num. 3.* aliique tum apud ipsum, tum apud *Dianam resolut. cit.* & probatur quia ex Ecclesiæ vsu præcepta prædicta imponere pertinet ad solos Prælatos Ecclesiasticos spirituali potestate præditos: vnde constat Principes, & alios Superiores sæculares numquam sic præcipere: præterquàm quòd præfata præcepta non possunt imponi, nisi ab habente potestatem spiritualem: hæc autem non potest competere fœminæ; cùm ad eam requiratur status clericalis, & aliqua spiritualis eminentia gradus, quæ significatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut saltem per primam tonsuram; cuius tamen status, & gradus clericalis fœmina est incapax, vtpote ex ipsa qualitate sexus habens statum subiectionis, vt notant communiter Doctores.

A nobis cum supra citatis Doctoribus dissentit *Sanctor. in const. minor. cap. 11. stat. 7. ex Miranda de Monial. q. 6. art. 4. concl. 3.* & probat ex eo quòd præcipere in virtute sanctæ obedientiæ non spectat ad ordinem, aut potestatem spiritualem dependentem ab ordine; & aliàs fœmina simpliciter dici nequit incapax rerum spiritualium; cum de facto recipiat gratiam, charecterem baptismi, & habitus infusos, qui sunt res spirituales; nec possit assignari, cur sit capax eiusmodi rerum spiritualium, & non possit esse capax iurisdictionis spiritualis, & correctiuæ; siquidem par ratio militat de vtrisq; nec obstat *c. noua de pœnit. & remiss.* cum ibi solum decernatur de potestate clauium, benedictione, & lectione ex potestate clauium dependente; & alioqui iurisdictio præceptiua non sit vsus clauium, vtpote competens etiam Laicis in Ordine Minorum munere Guardiani fungentibus: præterquàm quòd durum est, quòd Moniales in manu Abbatissæ voueant obedientiam, & non sit, qui votum obedientiæ ab illis immediatè possit exigere: stante quòd Episcopus, aut Prælatus, quibus respectiuè subsunt Moniales, non sunt immediatè Superiores earum, sed solum superintendunt ad directionem, ac emendationem eorum, quæ Moniales per se facere non possunt, ita *Sanctorus*.

110 Nec obstat dictis, quòd Moniales votum obedientiæ emittunt Abbatissæ, sicque ipsa videtur posse exigere obedientiam virtute talis voti debitam, quod est præcipere in virtute obedientiæ: nam votum obediendi alteri intelligitur, prout moris est obtemperare, nempè, si laico fiat, sicut obedientia deberi potest laico, qui nequit facere spiritualem præceptum; quod omninò euenit in casu nostro, in quo cùm Moniales voueant Abbatissæ obedientiam iuxta potestatem, cuius ipsa est capax (quæ est instar potestatis domesticæ, & ciuilis) consequens est, quòd ipsa non possit imponere Monialibus subditis præceptum spirituale; quale est, quod fit in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma, ita *Sanchez sup. n. 21.*

111 Aduertendum tamen est hic vnum ex eodem *Sanch. sup. cap. 4. num. 45.* quòd si Abbatissa præcipiat Moniali subditæ in virtute sanctæ obedientiæ aliquid ita graue, vt merito posset illud præcipere sub peccato mortali, Monialis re vera sub mortali teneretur illud implere: & ratio est, quòd vtens forma illa præcipiendi, etsi excedat ipsius potestatem, adeoque vsus illius sit ineptus: satis explicat suam mentem esse velle illo suo præcepto obligare secundùm totam suam potestatem, & eo modo, quo Superiores habentes iurisdictionem spiritualem intendunt præcipere, dum vtuntur simili forma præcipiendi, cum Sanchez sentit *Tamb. sup. q. 5. n. 4.* monens *n. 6.* se non negare, quin Abbatissa possit præcipere in virtute obedientiæ sibi debitæ ea ratione, qua Princeps sæcularis potest præcipere in virtute obedientiæ, seu (quod in idem recidit) sub pœna obedientiæ sibi debitæ à subditis, quatenus talibus; in quo casu vtique Monialis peccaret m. non obediendo, si aliàs res præcepta esset grauis ex obiecto.

QVÆRES XV. An Abbatissa possit imponere Monialibus subditis præcepta obligantia ad peccatum mortale.

112 ℞.

112 ℞. Quòd, cum Abbatissæ erga Moniales subditas competat potestas ciuilis, ac domestica; non minùs quàm competat matrifamilias erga filios, vt iam vidimus; sicut materfamilias potest ex sua potestate iniungere filijs præcepta obligantia, etiam sub mortali pro grauitate rei præceptæ: sic & Abbatissa similia præcepta imponere poterit Monialibus subditis; ita vt, si hæ illa non impleant, m. peccent; non secus, ac peccārt m. filij non exequendo præcepta matrisfamilias spectantia ad domesticam gubernationem; dummodò interueniat materiæ grauitas, ac intentio obligandi ad illa sub mortali, est communis DD. apud *Tamburinum sup. quæst.* 4. *num.* 2. qui pro se adducit Sanchez asserentem absolutè nolle obedire Abbatissæ esse peccatum m. quia tenentur Moniales ei obedire in spectantibus ad gubernationem domesticam, sicut filij suis parentibus.

113 Vnde quis benè inferat, quòd quamuis iuxta dicta non possit Abbatissa præcipere Monialibus in virtute sanctæ obedientiæ; si tamen eæ detrectent illi obedire in materia graui pertinente ad domesticam gubernationem; possunt interdùm peccare m. contra votum, non secùs ac contra votum simplex obedientiæ peccaret ille, qui, emisso voto obediendi Confessario, posteà renueret exequi illius præcepta; si quidem etiam Moniales emittunt votum obediendi Abbatissæ, vt iam vidimus. Quare, ad hoc vt quis dicatur transgredi votum obedientiæ, non requiritur, quòd recuset exequi præcepta facta in virtute sanctæ obedientiæ, aut sub alia simili forma, sed sufficit, quòd simpliciter omittat obedire ei, cui emisit votum obedientiæ; cum præceptum factum in virtute sanctæ obedientiæ solùm deseruiat ad indicandam grauitatem obligationis: quæ tamen aliter potest declarari, etiam ab eo, qui est incapax iurisdictionis spiritualis, & consequenter ab Abbatissa: & si declaretur, Monialis tenebitur obedire ex obligatione voti, quod est benè aduertendum.

Addo ex Cardinali de Lugo D. 23. de iust. num. 52. quòd si in Regulis, ac Constitutionibus alicuius Ordinis dicatur non obligari subditum sub mortali, nisi interueniat præceptum: per hoc fit quidem quòd Religiosus subditus non tenetur sub mortali facere id, quod iubetur, non tamen fit, quòd ille Superiori præcipienti sine expresso obedientiæ præcepto possit non parere, dicendo *nolo parere:* certum enim est eum obligari, etiam sine eiusmodi præcepto sub mortali ad non contemnendum grauiter Superiorem, aut obedientiam: cum alioqui verba illa *nolo parere*, contineant grauissimum contemptum, ac irreuerentiam contra Superiorem, vt Superior est & consequenter contra eius dignitatem: vt aduertit idem *Cardinalis sup. n.* 49. monens *n.* 53. quòd, licèt sub appellatione generica inobedientiæ non veniret ita propriè illa, qua Religiosus Superiori præcipienti sine expresso præcepto dicit, *nolo parere:* tamen in reseruatione, qua in Religione reseruatur peccatum inobedientiæ expressæ, qua quis dicit, se nolle parere, videtur comprehendi: cum sic non dicatur reseruari inobedientia mortalis, sed inobedientia illa, qua quis dicit se nolle parere: quasi diceret illam, quæ costituitur in ratione inobedientiæ per pertinaciam, & contemptum, qua quis dicit *nolo parere.*

QVÆRES XVI. An Abbatissa vi voti obedientiæ, quod ipsi emittunt Moniales subditæ, possit facere leges perpetuas per se obligantes ad mortale, saltem de consensu ipsarum Monialium.

114 ℞. De lege ordinaria non posse, ita in terminis *Suar. sup. cap.* 12. *nu.* 8. dicens non posse Abbatissam, nec totum Monialium conuentum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod constituatur actus in propria specie virtutis specialis: nam hoc est proprium potestatis iurisdictionis, quæ non potest competere Abbatissæ, nec toti conuentui Monialium; sicut enim vouens parere consilijs alicuius, non ideò illi daret potestatem, aut iurisdictionem verè, ac propriè præcipiendi: sed relinquendo illum in sola potestate dandi consilium, ipse se solùm obligaret ex voto ad acceptanda, & sequenda illius consilia; sic neque ex eo quòd Moniales voueant obedientiam Abbatissæ, possunt illi tribuere veram iurisdictionem spiritualem ad condendas

dendas veras leges ecclesiasticas, aut ad præcipiendum in virtute sanctæ obedientiæ, sed solùm se obligant ad parendum ei ex virtute religionis, quando illa præceperit ex sua potestate temporali, & domestica; quod benè notauit *Baldel. sup. num.* 10. addens *num.* 11. ex plurium DD. sententia probabilissimum esse, saltem de potentia absoluta, posse mulieri delegari iurisdictionem ecclesiasticam ad ferendas leges per se obligantes ad mortale, & ad præcipiendum directè in virtute sanctæ obedientiæ: cùm præsertim oppositum non sit positiuè de iure diuino, neque talis potestas spectet ad ordinem, cuius mulier est incapax: & aliàs cùm muliere sancta, & sapiente dispensari possit, vt in Ecclesia publicè doceat; vt de facto fuit dispensatum cùm S. Catherina Senensi, quæ non semel dicitur habuisse sermonem ad Passam, & ad Cardinales.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Abbatissa possit cogere Moniales subditas ad seruandas regulas Ordinis, & quidem vi voti obedientiæ.

115 ℞. Posse, non tamen in ordine ad progressum spiritualem Monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quo modo potest cogere Prælatus regularis) sed solùm in ordine ad bonum politicum Communitatis, vt pacificè, & sine scandalis, ac perturbationibus obseruetur, & vt recta sit gubernatio; is quippè est finis præceptorum potestatis ciuilis, ac domesticæ, quæ competit Abbatissæ: cùm alioqui profectus spiritualis subditorum sit finis præceptorum potestatis spiritualis, cuius est incapax fœmina, ita *Sanch. sup. num.* 30.

QVÆRES XVIII. An Abbatissa ex voto obedientiæ ei emisso possit præcipere Monialibus ea omnia, quæ potest Prælatus regularis præcipere suis religiosis.

116 ℞. Non posse, & quidem etiam loquendo de ijs, quæ congruere possunt sexui fœmineo, ita *Sanchez* in terminis *sup.* & probatur, quia Abbatissa est executrix regularum, & solùm potest imponere ea præcepta, quæ sunt necessaria, vt monasterium quietè, absque scandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis potest præcipere ea omnia, quæ ad maiorem profectum spiritualem subditorum conducunt, dummodò non sint præter, nec supra regulam, sed ad illam directè, aut indirectè pertineant.

QVÆRES XIX. An, & quando Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere in ijs, quæ apertè ipsis præcipiuntur contra regulam.

117 ℞. Non teneri, nisi taliter præcipiens habeat legitimam facultatem, & causam dispensandi super regula, contra quam præcipit, ita *Miranda tom.* 1. *man. q.* 26. *art.* 8. *Less. l.* 2. *c.* 41. *n.* 74. *Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 10. *c.* 11. *num.* 7. alijque cùm *Caietano* 2. 2. *qu.* 104. *art.* 5. dicente religiosum non teneri obedire Prælato contra regulam præcipienti, nisi in eo casu, in quo ipse potest in regula dispensare. Ratio responsionis est, quòd ex vna parte actus præceptus contra regulam etsi simpliciter non sit malus (dato quòd regula non obliget ad peccatũ) in tali tamen statu impeditiuus est maioris boni, adeòque non potest esse materia voti obedientiæ: ex alia parte, dato quòd Prælatus sic præcipiens possit dispensare in regula, actus modo dicto præceptus contra illam, non est formaliter contrarius, sed solùm materialiter, vt benè aduertit *Suar. vbi sup.* sicque potest dici iuxta regulam, quatenus teste *Castro Palao tr.* 16. *D.* 4. *p.* 4. *num.* 4. ea omnia dicuntur esse iuxta regulam, quæ in ea continentur siuè expresè, siuè tacitè, vt moraliter necessaria ad obseruantiam regulæ: quale esse potest interdum id, quod modo dicto præcipitur contra regulam.

QVÆRES XX. An te Prælati Monialium ex voto obedientiæ possint illis imponere nouas austeritates in regula non præscriptas.

118 ℞. Posse tum in iustam pœnam violationis regulæ, aut alterius delicti commissi; tum in casu, quo noua austeritas iniungatur in cautelam ad præcauendum recidiuum in aliquod peccatum, ita *Sanchez l.* 6. *mor. cap.* 2. *num.* 25. *Less. l.* 2. *cap.* 41. *num.* 75. & alij: patetque ex dicendis *cap. seq. num.* 3. si monuero ex relatis Doctoribus non posse Monialibus imponi nouas austeritates præcisè ad exercitium virtutis,

G si eæ

si eæ sint omninò extra regulam secundùm se, & in sua integra obseruantia sumptam, & ad eam non sint necessariæ, nec per se conducentes.

QVÆRES XXI. An Moniales teneantur implere præcepta Superiorum, etiam cum periculo vitæ, saltem ex voto obedientiæ.

119 ℞. Quod, quamuis lex humana ordinariè non obliget cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamiæ, aut bonorum magnæ iacturæ, vt tradunt DD. communiter apud *Laym. l.1.tr.4. cap.14. n.5.* & sumitur ex *cap. consilium de obseruat. ieiunij*, vbi dicitur, *cùm non subiaceat legi necessitas*; absolutè tamen potest contingere casus, quòd Monialis teneatur parere Superiori, etiam cum periculo vitæ: vt si iubeatur inseruire Monialibus peste infectis in temporalibus, curam illarum gerendo, ijsque cibaria, ac necessaria medicamenta præbendo: & ratio est, quia ad conseruationem, & bonum regimen monasterij spectat, quòd Moniales mutua sibi obsequia exhibeant, mutuòque succurrant in necessarijs: quando autem ratio boni communis, & conseruatio boni status religiosi id exigit, tenetur religiosus obedire: etiam cum periculo vitæ: quo pacto etiam sæcularis iussus à Principe ire ad pugnandum debet parere cum probabilissimo vitæ periculo, ita *Rodriq. tom. 3. quæst.31. art.3. Sanchez l.6. mor. cap.2. num.56. Cast. Pal. tr.16. D.4. par.4. num.7.* & alij, qui tamen benè notant religiosum in casu proposito non teneri obedire, si tam tenui corporis valetudine vtatur, vt cum longè maiori periculo contagionis, quàm alij, id munus obeat; aut sit vir insignis conditionis, cuius vita sit valdè vtilis communi bono religionis: cùm enim talis religiosus imprudenter exponatur eiusmodi periculo, & (vt suppono) adsint alij religiosi, per quos absque tanto proprio, & boni communis discrimine possit ei malo succurri, non tenetur hic obedire. Nec obstat, quòd religiosus tenetur parere ex voto; licèt enim hæc obligatio non sit propriè ex lege humana, sed ex voto: quatenus tamen per voluntatem humanam, & suo modo præceptiuam applicatur, de ea quoad hanc partem procedit assertio proposita.

QVÆRES XXII. An Moniales teneantur parere sub mortali in præcepto facto à Superiore de re leui, si is intendat obligare sub mortali.

120 ℞. Teneri, si res, quæ præcipitur, aut prohibetur, secundùm se quidem sit leuis, relata verò ad pacem communitatis religiosæ, disciplinam regularem, bonam famam seruandam, & scandalum cauendum sit grauis, & tantæ obligationis capax; quo modo in religionibus interdùm ponuntur præcepta obedientiæ, & sub excommunicatione de rebus minimis, quæ verè obligant: cum inter religiosos frequentiùs occurrere possit ob altiorem finem perfectionis ab ipsis intentæ, vt res in specie leuis in tali statu, & in ordine ad finem ei consentaneum iure grauis censeatur, vt proindè immeritò *Alphons. à Castro l.1. de leg. pœnal. cap.5. docum.2.* repræhendat religiosos Prælatos res leues (puta silentium, tardum accessum ad chorum, &c.) præcipientes, aut prohibentes sub pœna excommunicationis, vel alio modo grauem obligationem indicante, ita *Laym. sup. n.3. Suar. lib.3. de leg. cap.25. Salas D.10. de leg. sect.6.* & alij: qui tamen oppositum sustinent in casu, quo res præcepta, aut prohibita absolutè sit leuis; idque ob varias rationes, quas affert *Suar. sup. num.2.* maximèque ex eo quòd neque lex naturalis, ac diuina obligat sub mortali in re leui; ergò multo minus id potest facere lex humana: alioqui lex esset in destructionem, scandalum, ac occasionem ruinæ.

121 E contra si Superior velit, potest suis religiosis præcipere, aut prohibere graue aliquid solùm sub culpa leui: cùm obligatio legis, aut præcepti humani sit effectus moralis, qui non potest fieri absque consensu voluntatis humanæ; & aliàs voluntas præcipientis in præsenti casu possit quidem, si velit, inducere obligationem grauem, de facto tamen non inducat; quippè quæ non operatur, nisi quod vult, iuxta *l. non omnis, ff. si cert. petat. Actus agentium non transcendūt intentionem eorum*, ita *Suarez sup. cap.27. num.6.* ex communi sensu Doctorum, *Laym. sup. num.2.* & alij contra Vasquez, Bellarminum, & B. Medinam, apud ipsum Layman sustinentes

tes non esse in potestate legislatoris obligare sub culpa leui, si materia, quæ præcipitur, sit grauis.

QVÆRES XXIII. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Superiori præcipienti indifferentia.

122 ℞. Quòd, cùm ab homine præcipi possint solùm res honestæ (sub honestis tamen compræhendendo omnes actus non malos, qui possunt esse vtiles ad finem honestum, etsi sint ex obiecto indifferentes, vt benè notauit *Suar.tom.3. de relig.l.10.c.8. num.2.)* siquidem constet Superiorem præcipere Moniali indifferentia vanè, inutiliter, & sine bono fine, ea non tenetur in his obedire; secùs, si ea præcipiat ex bono fine, v.g. ad illam exercendam in virtute obedientiæ, ita *Laym.l.4.tr.5.c.9.n.5.* & ante illum *Suar.vbi sup.* monens quidquid non apparet satis turpè, honestum reputandum esse, si à Superiore præcipiatur: quia in dubijs melior est conditio Superioris, & ratio petit, vt pro eo præsumatur.

Quòd si hac occasione quæras, an dari possit casus, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

123 ℞. *Suar.sup.cap.*10. *num.*1. quòd, etsi fingatur casus, in quo Papa ob vrgentem Ecclesiæ necessitatem licitè, & validè posset religioso (& consequenter etiam Moniali) præcipere transitum ad statum sæcularem (v. g. contrahendo matrimonium:) non ideò posset illud præcipere ex voto obedientiæ, sed solùm ex potestate supremæ iurisdictionis, quam habet: obedientia quippè religiosa non habet pro materia talem transitum, sed potiùs, quantum est ex se, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem status religiosi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti statum matrimonialem, cùm illud non sit bonum perfectionis, sed necessitatis, per se non spectans ad perfectionem, sed potius, quantum est ex se, illam impediens, ideoque toleretur in casu proposito ob necessitatem; cui sufficienter succurritur per obligationem præcepti sine voti adiectione, quare negandum est absolutè posse dari vllum casum, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi possit ad contrahendum matrimonium.

QVÆRES XXIV. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur seruare omnia contenta in regula, ita vt quælibet violatio illius sit culpa siue mortalis, siue venialis.

124 ℞. Non teneri, sed solùm eo modo, quo ea continentur in regula: nempè, si continentur tamquam præcepta obligantia sub mortali, teneri sub mortali; si solùm vt obligantia, sub veniali, sub veniali; si solùm vt consilia, sub nulla culpa obligantia, sub nulla culpa teneri: idque, etsi religiosus in professione promittat, ac voueat seruare regulam, aut obedientiam secundùm regulam: & ratio est, quòd religiosus promittens seruare regulam, aut obedientiam iuxta regulam, non promittit singula in particulari, & collectiuè, sed solùm componere mores iuxta præscriptum regulæ, seu obedire iuxta regulam: ergo eo modo intelligitur obligari, quo regula præscribit, & obligat; aliàs religiosus status esset periculosissimus, ac expositus multis occasionibus delinquendi, cùm in regulis Ordinum plura minutiora præscribantur, quæ facillimum est violari, ita *Sanch.sup.cap.4.num.1.ex Henrico, Ang.Syl.& Vasq.* docens *num.2.* id procedere, etsi vouens obseruare regulam intenderit se obligare sub mortali, aut veniali ad singula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere professionem sui Ordinis; in re enim solùm intendit profiteri id, quod eius Ordinis professio petebat, & maior obligatio est inuoluntaria, vtpotè orta ex errore, ideoque non tenet.

125 Ex quibus inferre possumus, quòd, sicut religiosus violans ieiunium sub mortali præscriptum in regula, non minùs peccat contra obedientiæ votum, quàm si actuale præceptum Prælati violaret; quandoquidem regula in proposito casu non est minùs præceptiua, quàm vox Superioris; sic è contra religiosus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine (vt si extra tempus loquatur cum socio ad subleuandam eius tristitiam) facit opus virtutis, etsi materialiter operetur con-

tra regulam, vt notat *Sanchez num.*14.& cum eo *Laym.nu.*8.addens religiosum in tali casu debere pœnam subire, si iniungatur à Prælato; quippè quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri potest ad regularem disciplinam magis, ac magis conseruandam.

126 Notant autem *Sanch.& Laym. locis citatis*, *Suar. tom.*4.*de relig.tr.*8.*l.*1.*cap.*3. *num.*12.*& Castr.Pal.sup.p.*3.*num.*3 *ex S.Thoma* 2.2.*quæst.*186.*art.*9.quòd, quamuis transgredi regulas, aut constitutiones ad nullum peccatum obligantes nulla sit culpa, ea sola ratione; quòd est transgressio regulæ: aut potest ibi adesse culpa ex malo fine, quo mouetur transgrediens; sicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, sed ex ociositate, torpore, aut libidine; tum quia occasionem præbet labefactandi disciplinam religiosam: quod est benè notandum.

127 Cæterùm pœna, quam paulò ante diximus teneri subire religiosum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, non est propriè pœna, sed potius quædam pœnalitas: quippè quæ imponitur ob culpam non moralem, sed regularem. Immò notat *Suarez tom.*3.*de relig. l.*10. *cap.*7. *num.*16. religiosum in tali casu obligari posse in conscientia, & ex voto obedientiæ: aliàs gubernatio esset inefficax; & regula à mero consilio non differret; non tamen ex vi regulæ; aliàs falsum esset regulam illius Ordinis absolutè non obligare ad culpam; cum subire pœnam ob violationem regulæ sit quædam regula, & quidem obligans sub culpa, vt supponunt aduersarij.

QVÆRES XXV. An Monialis violans v. g. ieiunium sub mortali præscriptum in regula, & item præceptum ab Ecclesia committat duplex peccatum.

128 ℞. Committere vnicum; & probatur, quia peccata multiplicantur, & distinguuntur specie per ordinem ad diuersas virtutes oppositas malitijs actuum humanorum, vt tradunt DD.communiter ex *S. Thom.*1. 2. *quæst.*72. at ieiunium in regula Monialium præscribitur sub motiuo Temperantiæ, & sub eodem motiuo præcipitur ab Ecclesia: ergò Monialis illud violans vnicum facit peccatum, ita in terminis *Bordonus resol.*18.*num.*13.

QVÆRES XXVI. An Moniales stante voto obedientiæ absque Superioris licentia validè possint contrahere, & hinc obligari saltem naturaliter.

129 ℞. Posse, si contrahant de proprijs actionibus personalibus, & Superior posteà non contradicat; & ratio est, quòd sic nulla lex resistit, & ratio, quæ ostendit religiosum teneri votis à se emissis absque licentia Prælati, dum ab eo non irritantur, probat illum teneri etiam promissione facta homini, dum Superior illam non cassat. Secùs, si contrahant de re spectante ad materiam voti paupertatis: sic enim neque naturaliter obligantur, cum obligatio hinc proueniens sit iniqua, & aduersetur voto paupertatis: quippè quod obligat religiosum, vt, sicut non potest sine consensu Superioris dare, aut recipere, sic nec possit absque dicto consensu se obligare ad dandum, aut recipiendum; quod fit per contractum, ita *Castr. Pal. tr.* 16. *D.*3.*p.*15.*num.*3.*ex Nauarr.comm.*2. *de regul. num.*42. contra plures alios ab ipso Castro Palao allegatos sustinentes Religiosum contrahentem sine licentia Superioris non obligari, neque naturaliter, neque ciuiliter; quod probabile putat etiam *Sanchez lib.*7.*moral.cap.*31.*num.*37. dum ait contrariam sententiam esse probabiliorem.

Quòd si Moniales de licentia Superioris contrahant, etiam de materia concernente votum paupertatis: tunc vtique obligantur & naturaliter, & ciuiliter; cùm sic nihil ad firmitatem talis contractus petitum desit, & voluntas religiosi pendeat ex arbitrio Superioris, ita *Sanch.nu.*40.alijs citatis.

An autem Superior, qui dictam licentiam concessit, aut eius successor, aut alius eo Superior possit talem contractum posteà irritare.

130 ℞. *Sanchez num.*41. contra Aragonum non posse (quamuis religiosus subditus ob renitentiam Superioris iniustam non implens contractum possit excusari à culpa,

culpa, interim manens obligatus resarcire damnum, quod fortè intulerit alteri contrahenti iniustè, si aliàs sit soluendo,) ratio autem responsionis est, quòd, cum ex tali contractu oriatur obligatio naturalis, ac ciuilis, non potest Superior auferre tertio ius indè ei acquisitum; prætérquàm quòd Prælatus successor tenetur stare contractui prædecessoris, vt citatis iuribus, ac Doctoribus docet *Rodriquez tom.3.quæst.26.art.1.*& cum eo *Sanch.num.41.*docens *num.39.*posse Prelatum, etiam sine causa, irritare contractum sine eius licentia initum à religioso subdito: quod negat Rebellus.

131 Verum tamen est, quòd si Abbatissa det moniali subditæ licentiam expendendi summam notabilem pecuniæ in re iustè prohibita à Prælato monasterij, & Monialis de facto illam expenderit in aliquo contractu; potest Prælatus irritare talem contractum, cùm ipse sit Superior etiam Abbatissæ, adeoque possit, & debeat corrigere delictum Abbatissæ, si quod ab ea committitur; & aliàs doctrina §. *præcedenti* tradita intelligi debeat de legitima licentia (sicut innuit *Sanch. num.* 40. dum ait: *Quòd si ex legitima Superioris licentia religiosus contractum ineat*) qualis vtique non est licentia data ab Abbatissa in casu præsenti. Vndè patet benè me olim respondisse Ordinarium quemdam Monialium licitè, & validè potuisse irritare contractum emptionis planetæ pretiosæ de licentia Abbatissæ factum à Moniali sacrista de more aliarum sacristarum: cùm ipse Monialibus expresse prohibuisset, ne in obeundis officijs conuentus expenderent ex proprijs pecunijs, sed solùm ex communibus monasterij, quod non procederet, si Monialis emisset planetam illã, non vt Sacrista, sed vt Monialis priuata per modum eleemosynæ factæ conuentui.

QVÆRES XXVII. An Moniales teneantur obedire in dubio, num in tali casu obediendum sit.

132 ℞. Teneri, si dubium sit ex parte rei præceptæ, an sit licita: sic enim possessio stat pro Superiore (vt ostendit *Sanchez l.6.mor.c.3.num.3.*) & in dubio melior est conditio possidentis. Secùs, si dubium sit de potestate Superioris, an sit legitimus, nec ne: tunc enim Superior non dicitur esse in possessione superioritatis ergà subditos; & sic possessio stat pro libertate subditi, ita *Sanch. sup.* monens subditum religiosum habentem opinionem probabilem se hic, & nunc non teneri obedire, posse non obedire; etsi credat opinionem oppositam esse probabiliorem. *Bresserus* tamen *lib.4. de consc. c.15.num.159.* docet in dubio parendum esse Superiori regulari, etiam fœminæ: cùm communis fidelium sensus sit religiosos teneri magis obedire suis Prælatis, quàm sæculares suis; & quidem tam extensiuè, quàm intensiuè; quippè qui se pleniùs tradunt suis Prælatis regendos, ac dirigendos, præsertim in dubijs; & Superiores eo fine à Deo recipiunt peculiarem gratiam.

Consentit *Fragos.par.2.l.11. D.24. §.9. num.15.* ex pluribus alijs citatis monens *n.17. ex Petro Ledesma, & Rodriq.* secus dicendum in casu, quo Religiosus subditus dubitat, an res præcepta sit licita, & scit ipsum Superiorem dubitare, an præcipiat rem licitam: tunc enim non potest, nec tenetur parere: cum nec Superior tunc petat obedientiam sibi debitam: quo modo, dubitante vtroq; coniuge de valore matrimonij, neuter potest alteri petenti reddere debitum *Sanch. l.2.de matr. D.41.num.55.*

Addit *Fragos.num.19.ex Sayro in Claui Regia cap.12. num.4.* quòd, si sit diuersitas opinionum, an Superior possit hoc, aut illud iubere, & an subditus teneatur parere: tunc subditus adhærens opinioni contrariæ potest parere, sed non tenetur: cum non detur obligatio parendi in inferiore, nisi quando datur in superiore ius præcipiendi: quod non procedit, si sit diuersitas opinionum, an id, quod præcipitur, ex se liceat, nec ne: sic enim Superior habet ius præcipiendi, & subditus tenetur obedire.

Concedit tamẽ *Fragosus n.17.* si subditus in re valdè difficili pręcepta dubitet an ea sit licita, aut supra potestatem Superioris: posse illum non exequi statim rem præceptam, sed supersedere, donec constet de iustitia Superioris præcipientis rem adeò

austeram,& quasi impatibilem,ita *Frag.* addens *num.*18. *ex Sayro sup. n.*2. *Syluest. v. conscientia q. vlt.* & alijs subditum probabiliter opinantem rem sibi præceptam esse illicitam, teneri adhuc obedire, non solùm quia Superior est in possessione imperandi, sed quia magna esset cōfusio in religione,& communitate, si agi posset vi opinionis probabilis contra obedientiam, & Superiores præcipientes; siquidem daretur occasio spoliandi Superiorem possessione imperandi, præterquàm quòd opinans aliquid esse malum non habet euidentem certitudinem mali, cum de natura opinionis sit, vt non sit assensus vndequaque certus, ac euidens, sed cum formidine oppositi; sicque quamdiu opinans non est omninò certus, tenetur obedire Superiori; quippè qui est in possessione præcipiendi ea omnia, de quibus non constat euidenter esse mala, aut extra limites suæ potestatis.

Quod demum aliqui dicunt cum *Sylu. v. obedientia quæst.* 2. existente dubio subditis posse eos consulere virum peritum de iustitia rerū pręceptarū, si commodè possunt: admitti *Fragos. num.*6. vt valdè probabile dicens tamen ex *Nau. Val. & Gab.* oppositum esse probabilius, eo quòd subditi sit non inuestigare, sitne licita res præcepta, nec ne, sed rem præceptam exequi, quando ei non constat præceptum esse malum.

CAPVT V.

De obligatione Clausuræ, ad quam tenentur Moniales.

EXplicanda nobis est in præsenti capite obligatio Clausuræ, quæ vltra Vota religionis substantialia est potissima inter Monialium Obligationes, & ab aliquibus Monialibus sub expresso voto promittitur. Et quidem cum Clausura Monialium spectari possit tam in genere, quàm in specie; caput diuidemus in 5. sectiones, in quarum 1. agemus de Clausura Monialium in genere: in 2. de egressu illarum è Clausura: in 3. de ingressu extraneorum in Clausuram: in 4. de receptione puellarum intra Clausuram causa educationis: in 5. de accessu quorumcumque externorum ad monasteria Monialium.

SECTIO I.

De Clausura Monialium in genere.

1 *QVid sit clausura Monialium.*
2 *Quibus iuribus inducta.*
3 *Qualiter induci potuerit de nouo.*
4 *Non est iuris naturalis diuini, sed positiui ecclesiastici. Moniales S. Claræ vouent clausuram: quod alij negant.*
5 *Ad quem finem inducta.*
6 *Episcopi est procurare eius obseruantiam, immò & Prælati regularis quoad Moniales exemptas.*
Lex interpretans in dubio intelligenda iuxta illam, quæ interpretatur.
7 *Quibus medijs debeat procurari.*
8 *Ad eius custodiam iuuat Magistratus laicus.*
9 *Et quidem etiam non viso processu Iudicis ecclesiastici.*
10 *Ordinario commissa videtur custodia clausuræ tum materialis, tum formalis: quod tamen non censetur ab aliquibus ita certum, stando in Concilio Trid.*
11 *Quam potestatem habeat Ordinarius contra delinquentes circa clausuram.*
12 *Qualiter custodiri debeat clausura.*
13 *Obligatio illius afficit omnes Moniales.*
14 *Quid si Monialis habeat facultatem degendi extra Conuentum.*

15 *Ab*

15 *Ab ea eximuntur Moniales conuersa, vbi est consuetudo.*
15 *Clausura non obligat in omni euentu.*
17 *Monialis illam violans subest varijs pœnis.*
18 *Quot, & quibus modis violari possit clausura.*
19 *In eius violatione datur paruitas materia; quod alij negant.*
26 *Eius violatio reseruatur, si sit ad malum finem.*
21 *Solus Papa dispensat super lege clausura.*
22 *Contra illam præscribi potest.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hîc nomine Clausuræ.
1 ℞. Intelligi spatium illud, quod continetur intra ianuam Conuentus semper clausam; seu (quod idem est) intelligitur locus ille, qui continetur, clausa monasterij ianua, ad quem externi nequeunt accedere, & extra quem Moniales non possunt egredi, patet ex Constit. Greg. XIII. edita anno 1572. quæ ait, *Nec ibidem licere Monialibus, etiam Tertiarijs, egredi è ianua monasterij, quæ est pro clausura monasterij ipsius, etiam ad claudendam aliam vlteriorem ianuam, qua parte solet aditus ad rotam, vel ad crates, seu ad loca colloquijs destinata, vel ad pulsandam ipsam ianuam clausuræ: quæ loca cum saltem pro causis prædictis patere soleant sæcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt.*

QVÆRES II. Quibus iuribus inducta sit clausura Monialium.
2 ℞. Primò fuisse sub præcepto inductam à Bonifacio VIII. *in cap. periculoso de statu regul. in 6. relato, cap. præced. sect. 2. quæst. 6.* & cùm ea non esset vsu recepta, fuisse instauratam, ac innouatam à *Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. de regul.* his verbis: *Bonifacij VIII. Constitutionem, quæ incipit periculoso, renouans S. Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ authoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasq; pœnas, quacumque appellatione postposita, compescentes.* Qui etiam posteà Pius V. præfatam Constitutionem Bonifacij VIII. & relatum decretum Concilij Trident. confirmauit per specialem Bullam, quæ incipit *Circa pastoralis:* quam Gregorius XIII. confirmauit per aliam Bullam, cuius initium est *Deo sacris.*

QVÆRES III. Quomodo potuerit induci obligatio clausuræ etiam quoad Moniales, quæ anteà professionem religiosam emiserant.
3 ℞. Potuisse induci; tum quia assumens aliquem statum virtualiter se obligat ad ea omnia, quæ expediunt, aut decent in tali statu, vt constat ex titulis *de vita, & honest. cleric. & de cohabitat. cleric. & muli. & ne clerici, vel monachi* cum similibus: clausura autem Monialium est moraliter necessaria ad puritatem status, quem illæ profitentur, & quidem non solùm ad obseruandam castitatem, sed etiam ad tolenda multa impedimenta perfectionis religiosæ, ideoq; potuit iustè præcipi legitima potestate: tum quia posito voto obedientiæ, quod faciunt religiosi, potest Prælatus præcipere illis aliquam austeritatem non contentam expresè in regula, si ad obseruanda ea, quæ continentur in regula, & præsertim si ad vota substantialia in sua integritate conseruanda sit moraliter necessaria, vel ita vtilis, vt aliter religio difficilè possit contineri; talis porrò est clausura respectu Monialium, ergò, ita *Suar. to. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 8. n. 8. Sanchez l. 6. mor. c. 2. num. 42. Miranda quæst. 1. de monial. art. 2. Rodriq. tom. 1. q. 44. art. 1.* alijq; ad ipsos.

4 Ex quibus constat clausuram Monialium inductam fuisse, non iure naturali, aut diuino, sed humano positiuo Ecclesiastico; siquidem ius naturale semper est idem; cùm tamen clausura Monialium olim non esset in vsu; ius item diuinum, si quod extaret circa dictam clausuram, colligendum esset, siue ex sacris scripturis, siue ex traditione aliqua diuina; quæ certè nullibi reperiuntur, ideoque

necessariò fatendum est clausuram Monialium esse solùm de iure humano, ita *Bonac. de claus. quæst.1. par.3.* alijque communiter, & constat ex iuribus allegatis *q. praeced.*

Quod autem nos diximus *in tract.4.cap.5. num.14.* Moniales S.Claræ teneri ad Clausuram ex voto, quod eæ specialiter emittunt, negat *Bordonus p.2. resol.93. n.6.* non obstante quod eæ hac forma profitendi vtantur. *Ego Soror N. voueo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virginis & B. Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vitæ meæ seruare formam vitæ Sororum pauperum S. Claræ traditam &c. viuendo etiam in obedientia, sine proprio, & in Castitate, seruando Clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam:* suamque probat sententiam ex eo quòd non quidquid exprimitur in forma professionis, obligat sub voto, sed solùm respectu Castitatis, Paupertatis, ac Obedientiæ, nisi verba ipsa id exprimant (quod ipse *Bordonus* probat *resol. 92.n.6.&* 10. & alioqui verba illa, quæ adhibentur in forma Professionis Monialium S. Claræ *seruando clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam* posita in obliquo referri videntur non ad dictionem *Voueo*, sed ad Constitutiones Ordinis, quarum obligationem Professio non alterat, ideoq; non supponit eas debere obseruari sub voto, sed relinquit eas sub simplici præcepto, sic *Bordonus* nec improbabiliter; nisi communis sensus vouentium, & recepta consuetudo per tot sæcula oppositum suaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Claræ teneri ad clausuram sub voto.

QVÆRES IV. Ad quem finem inducta fuerit Monialium clausura.

5 ℞. Fuisse inductam principaliter ad tollenda pericula honestatis violandæ, & auferendas Monialibus occasiones infringendi votum castitatis, quæ, data libertate vagandi, & conuersandi cum viris sæcularibus, non rarò periclitaretur. Ad quod faciũt, quæ habet *Dionys. Carthus. in dial. de reform. monial. art.3.* his verbis: *Fœminæ sunt specialiter, & naturaliter multum instabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideò periculosissimum est Monialibus inter viros apparere, ipsosq; inspicere, alloqui, audire, nec aliqua lingua potest exprimere quanta peccata, & scandala orta sint, atque assiduè oriantur ex hoc quod Moniales claustra sua egrediuntur, & personas visitant sæculares, viros quoque permittunt ingredi sua claustra; vtinam tumentes vteri, & argumenta currentia super terram non demonstrarent hoc ipsum.*

QVÆRES V. Ad quem spectet ex officio adstringere Moniales ad obseruantiam clausuræ regularis.

6 ℞. Spectare ad Episcopum, quoad Moniales quidem ipsi immediatè subiectas ex potestate ordinaria, delegata verò erga subiectas Sedi Apostolicæ; ad Prælatos autem Regulares quoad Moniales ipsis subditas, ita *Sanch. sup. cap.15. n.22. ex Nau. comm. 4. de regul. num.60. & Tamburin. de iure Abbatiss. D.18. q.4. n.6.* aliique docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, nisi obstet vsus in contrarium legitimè præscriptus: probat Sanchez ex eo quòd in citato *cap. periculoso*, id expressè deciditur his verbis: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diœcesi propria in monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his vero, quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij tam exempti, quàm non exempti Prælati ecclesiarum, monasteriorum, & Ordinum quorumcumque in monasterijs huiusmodi sibi subiectis de Monialibus includendis quàm primùm commodè poterunt, prouidere procurent;* huic autem decreto non derogat *Concilium Trident. sess.25. de regul. cap.5.* dùm Episcopis *præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi innouata est, conseruari maximè procurent:* immò se illud renouare protestatur, illudque interpretatur; constat autem, quòd constitutio interpretans in dubio debet intelligi iuxta illam, quam interpretatur, & recipit omnes illas interpretationes: idque etiamsi noua lex declarans loquatur strictiùs, vt ex multis probat idem *Sanchez lib.7. de matrimon. D.46. num.21.*

Quæ

Quæ ratio confirmari poteſt ex verbis, quæ hac de re Pius V. habet in ſuo motu proprio *Circa paſtoralis*, videlicet : *Mandantes Patriarchis, &c. quatenus in monaſterijs Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis ſua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè, vel mediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ authoritate vnà cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum clauſuram ſeruari procurent*, vbi notanda ſunt illa verba *vnà cum Superioribus*, quæ ſatis apertè innuunt cuſtodiæ clauſuræ curam quoad Moniales ſubditas Prælatis regularibus, ſpectare ad ipſoſmet Prælatos, & non ad alios; quamquam verba illa *vnà cum Superioribus* videantur committere dictam curam clauſuræ Prælatis regularibus, non priuatiuè quoad Epiſcopos: ita vt ea pertineat ad vtroſque in ſolidum; vndè forſan inductus eſt vſus in multis locis, vt Epiſcopi curam clauſuræ Monialium, etiam ſubditarum Regularibus, ſibi tanquam propriam aſciuerint, Prælatis regularibus fortè in hoc iuri ſuo cedentibus. Certè *Caſt. Pal. tract. 16. D. 4. part. 9. num. 7.* ex Miranda docet Ordinarium hac in re poſſe ſupplere negligentiam Prælati regularis: idque, etſi non conſtet de manifeſta violatione clauſuræ, ſed ſolùm dubitetur; quòd etiam notauit *Barboſa de offic. Epiſc. alleg. 102. num. 7. & 8.*

7 Addit *Concilium Trid. loco citato* quòd, ſi opus ſit ad cogendas Moniales ad clauſuram auxilio brachij ſæcularis, id inuocandum eſt, atque à brachio ſæculari præſtandum : aitque *Quod auxilium vt præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur S. Synodus, & ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda omnibus Magiſtratibus ſæcularibus iniungit*. Vnde infert *Sanchez num. 22.* Principes abſque iuſta cauſa dictum auxilium denegantes, attento præcisè hoc decreto Concilij Trid. non peccare, peccare tamen Magiſtratus ſæculares : cùm de vtriſque loquatur Concilium diuerſo nodo, nimirum priores ſolùm exhortando (quod non importat præceptum, *c. quiſq..s 14. q. 1.*) poſteriores verò ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ iubendo præſtare dictum auxilium; quamquam Principes in propoſito caſu denegantes auxilium peccarent ex alio capite, eò quòd deficerent notabiliter in proprio officio, iuxta notata *c. 1. de offic. Ordin. & c. omnes principes de maiorit. & c. duo, & c. ſi imperator d. 96.*

Quòd ſi quæras, quid ſignificetur in citato decreto Tridentini per verba illa omnibus Magiſtratibus ſæcularibus.

8 ℟. Significari perſonas publicas ſæculares, quæ non proprio iure ius dicunt, ſed iure alterius Superioris, à quo dependent (quicumque demum ij ſint, ſiue magni, ſiue medij, ſiue infimi;) & quidem omnes, cùm dictio *omnibus* ſit vniuerſalis, adeòque nullum Magiſtratum ſæcularem excludat, *l. Iulian. & l. textorib. ff. de legatis 3. & hoc articulo, ff. de hæred. inſtit.* ita *Bonac. ſup. p. 7. num. 4.* addens *num. 5.* eccleſiaſticos etiam venire hic nomine Magiſtratuum, ſi ſæcularem iuriſdictionem exerceant titulo poteſtatis ſæcularis: vt ſi à Principe ſæculari conſtituantur Præſides, aut Conſiliarij alicuius Magiſtratus, à quo Ciuitas, aut Prouincia gubernetur : Concilium enim non reſpexit præcisè ad circumſtantiam perſonæ, ſed ad qualitatem muneris, ac officij, quo Magiſtratus nomen deſumitur.

Vtrum verò ſæculares Principes, & Magiſtratus teneantur Iudici eccleſiaſtico imploranti brachium ſæculare ipſorum opem ferre, etiam non viſo proceſſu, ac ſententia Iudicis Eccleſiaſtici.

9 ℟. Teneri ; & probatur tum quia facultas cognoſcendi de iuſtitia cauſæ competit Superiori : Magiſtratus autem ſæcularis in cauſis eccleſiaſticis non eſt Superior, vt patet; tum quia ſæculares hic non aſciſcuntur vt Iudices, ſed vt executores ordinationis factæ ab eccleſiaſtico Iudice ; at officium executoris non eſt cauſam cognoſcere, ſed exequi, quoties non conſtat de eius iniuſtitia; tùm quia in dubio, præſertim in facto Principis, non præſumitur delictum, *l. merito, ff. pro ſocio;* ergò ſæculares vocati ad ferendam opem Iudici eccleſiaſtico iniquè agunt negligendo auxilium ferre, eò quòd nondum cognita ſit iuſtitia cauſæ, & nondum examinati actus proceſſus, vtpotè præſumentes delictum in facto Iudicis

eccleſia-

necessariò fatendum est clausuram Monialium esse solùm de iure humano, ita *Bonac. de claus. quæst.1. par.3.* alijque communiter, & constat ex iuribus allegatis *q. præced.*

Quod autem nos dicimus *in tract.4. cap.5. num.14.* Moniales S.Claræ teneri ad Clausuram ex voto, quod eæ specialiter emittunt, negat *Bordonus p.2. resol.93. n.6.* non obstante quod eæ hac forma profitendi vtantur. *Ego Soror N. voueo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virginis & B. Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vitæ meæ seruare formam vitæ Sororum pauperum S. Claræ traditam &c. viuendo etiam in obedientia, sine proprio, & in Castitate, seruando Clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam:* suamque probat sententiam ex eo quòd non quidquid exprimitur in forma professionis, obligat sub voto, sed solùm respectu Castitatis, Paupertatis, ac Obedientiæ, nisi verba ipsa id exprimant (quod ipse *Bordonus* probat *resol. 92. n.6. & 10.* & alioqui verba illa, quæ adhibentur in forma Professionis Monialium S. Claræ *seruando clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam* posita in obliquo referri videntur non ad dictionem *Voueo*, sed ad Constitutiones Ordinis, quarum obligationem Professio non alterat, ideoq; non supponit eas debere obseruari sub voto, sed relinquit eas sub simplici præcepto, sic *Bordonus* nec improbabiliter; nisi communis sensus vouentium, & recepta consuetudo per tot sæcula oppositum suaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Claræ teneri ad clausuram sub voto.

QVÆRES IV. Ad quem finem inducta fuerit Monialium clausura.

5 ℟. Fuisse inductam principaliter ad tollenda pericula honestatis violandæ, & auferendas Monialibus occasiones infringendi votum castitatis, quæ, data libertate vagandi, & conuersandi cum viris sæcularibus, non rarò periclitaretur. Ad quod faciũt, quæ habet *Dionys. Carthus. in dial. de reform. monial. art.3.* his verbis: *Fœminæ sunt specialiter, & naturaliter multum instabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideò periculosissimum est Monialibus inter viros apparere, ipsosq; inspicere, alloqui, audire, nec aliqua lingua potest exprimere quanta peccata, & scandala orta sint, atque assiduè oriantur ex hoc quod Moniales claustra sua egrediuntur, & personas visitant sæculares, viros quoque permittunt ingredi sua claustra; vtinam tumentes vteri, & argumenta currentia super terram non demonstrarent hoc ipsum.*

QVÆRES V. Ad quem spectet ex officio adstringere Moniales ad obseruantiam clausuræ regularis.

6 ℟. Spectare ad Episcopum, quoad Moniales quidem ipsi immediatè subiectas ex potestate ordinaria, delegata verò erga subiectas Sedi Apostolicæ; ad Prælatos autem Regulares quoad Moniales ipsis subditas, ita *Sanch. sup. cap.15. n.22. ex Nau. comm. 4. de regul. num.60. & Tamburin. de iure Abbatiss. D.18. q.4. n.6.* alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, nisi obstet vsus in contrarium legitimè præscriptus: probat Sanchez ex eo quòd in citato *cap. periculoso*, id expresè deciditur his verbis: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diœcesi propria in monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij tam exempti, quàm non exempti Prælati ecclesiarum, monasteriorum, & Ordinum quorumcumque in monasterijs huiusmodi sibi subiectis de Monialibus includendis quàm primùm commodè poterunt, prouidere procurent;* huic autem decreto non derogat *Concilium Trident. sess.25. de regul. cap.5.* dùm Episcopis præcipit, *vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi innouata est, conseruari maximè procurent:* immò se illud renouare protestatur, illudque interpretatur; constat autem, quòd constitutio interpretans in dubio debet intelligi iuxta illam, quam interpretatur, & recipit omnes illas interpretationes: idque etiamsi noua lex declarans loquatur strictiùs, vt ex multis probat idem *Sanchez lib.7. de matrimon. D.46. num.21.*

Quæ

Quæ ratio confirmari poteſt ex verbis, quæ hac de re Pius V. habet in ſuo motu proprio *Circa paſtoralis*, videlicet: *Mandantes Patriarchis, &c. quatenus in monaſteriis Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis ſua, in his vero, quæ ad Romanam immediatè, vel mediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ authoritate vnà cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum clauſuram ſeruari procurent*, vbi notanda ſunt illa verba *vnà cum Superioribus*, quæ ſatis apertè innuunt cuſtodiæ clauſuræ curam quoad Moniales ſubditas Prælatis regularibus, ſpectare ad ipſoſmet Prælatos, & non ad alios; quamquam verba illa *vnà cum Superioribus* videantur committere dictam curam clauſuræ Prælatis regularibus, non priuatiuè quoad Epiſcopos: ita vt ea pertineat ad vtroſque in ſolidum; vndè forſan inductus eſt vſus in multis locis, vt Epiſcopi curam clauſuræ Monialium, etiam ſubditarum Regularibus, ſibi tanquam propriam aſciuerint, Prælatis regularibus fortè in hoc iuri ſuo cedentibus. Certè *Caſt. Pal. tract. 16. D. 4. part. 9. num. 7.* ex Miranda docet Ordinarium hac in re poſſe ſupplere negligentiam Prælati regularis: idque, etſi non conſtet de manifeſta violatione clauſuræ, ſed ſolùm dubitetur; quòd etiam notauit *Barboſa de offic. Epiſc. alleg. 102. num. 7. & 8.*

7 Addit *Concilium Trid. loco citato* quòd, ſi opus ſit ad cogendas Moniales ad clauſuram auxilio brachij ſæcularis, id inuocandum eſt, atque à brachio ſæculari præſtandum: aitque *Quod auxilium vt præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur S. Synodus, & ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda omnibus Magiſtratibus ſæcularibus iniungit*. Vnde infert *Sanchez num. 22.* Principes abſque iuſta cauſa dictum auxilium denegantes, attento præcisè hoc decreto Concilij Trid. non peccare, peccare tamen Magiſtratus ſæculares: cùm de vtriſque loquatur Concilium diuerſo modo, nimirum priores ſolùm exhortando (quod non importat præceptum, *c. quiſq. 14. q. 1.*) poſteriores verò ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ iubendo præſtare dictum auxilium; quamquam Principes in propoſito caſu denegantes auxilium peccarent ex alio capite, eò quòd deficerent notabiliter in proprio officio, iuxta notata *c. 1. de offic. Ordin. & c. omnes principes de maiorit. & c. duo, & c. ſi imperator d. 96.*

Quòd ſi quæras, quid ſignificetur in citato decreto Tridentini per verba illa omnibus Magiſtratibus ſæcularibus.

8 ℞. Significari perſonas publicas ſæculares, quæ non proprio iure ius dicunt, ſed iure alterius Superioris, à quo dependent (quicumque demum ij ſint, ſiue magni, ſiue medij, ſiue infimi;) & quidem omnes, cùm dictio *omnibus* ſit vniuerſalis, adeòque nullum Magiſtratum ſæcularem excludat, *l. Iulian. & l. textorib. ff. de legatis 3. & hoc articulo, ff. de hæred. inſtit.* ita *Bonac. ſup. p. 7. num. 4.* addens *num. 5.* eccleſiaſticos etiam venire hic nomine Magiſtratuum, ſi ſæcularem iuriſdictionem exerceant titulo poteſtatis ſæcularis: vt ſi à Principe ſæculari conſtituantur Præſides, aut Conſiliarij alicuius Magiſtratus, à quo Ciuitas, aut Prouincia gubernetur: Concilium enim non reſpexit præcisè ad circumſtantiam perſonæ, ſed ad qualitatem muneris, ac officij, quo Magiſtratus nomen deſumitur.

Vtrum verò ſæculares Principes, & Magiſtratus teneantur Iudici eccleſiaſtico imploranti brachium ſæculare ipſorum opem ferre, etiam non viſo proceſſu, ac ſententia Iudicis Eccleſiaſtici.

9 ℞. Teneri; & probatur tum quia facultas cognoſcendi de iuſtitia cauſæ competit Superiori: Magiſtratus autem ſæcularis in cauſis eccleſiaſticis non eſt Superior, vt patet; tum quia ſæculares hic non aſciſcuntur vt Iudices, ſed vt executores ordinationis factæ ab eccleſiaſtico Iudice; at officium executoris non eſt cauſam cognoſcere, ſed exequi, quoties non conſtat de eius iniuſtitia; tùm quia in dubio, præſertim in facto Principis, non præſumitur delictum, *l. meritò, ff. pro ſocio;* ergò ſæculares vocati ad ferendam opem Iudici eccleſiaſtico iniquè agunt negligendo auxilium ferre, eò quòd nondum cognita ſit iuſtitia cauſæ, & nondum examinati actus proceſſus, vtpotè præſumentes delictum in facto Iudicis eccleſia-

necessariò fatendum est clausuram Monialium esse solùm de iure humano, ita *Bonac. de clauf. quæst.1. par.3.* alijque communiter, & constat ex iuribus allegatis *q. praeced.*

Quod autem nos dicimus *in tract.4.cap.5. num.14.* Moniales S.Claræ teneri ad Clausuram ex voto, quod eæ specialiter emittunt, negat *Bordonus p.2. resol.93. n.6.* non obstante quod eæ hac forma profitendi vtantur. *Ego Soror N. voueo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virginis & B. Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vitæ meæ seruare formam vitæ Sororum pauperum S. Claræ traditam &c. viuendo etiam in obedientia, sine proprio, & in Castitate, seruando Clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam:* suamque probat sententiam ex eo quòd non quidquid exprimitur in forma professionis, obligat sub voto, sed solùm respectu Castitatis, Paupertatis, ac Obedientiæ, nisi verba ipsa id exprimant (quod ipse *Bordonus* probat *resol. 92.n.6. &* 10. & alioqui verba illa, quæ adhibentur in forma Professionis Monialium S. Claræ *seruando clausuram per Ordinis Constitutiones ordinatam* posita in obliquo referri videntur non ad dictionem *Voueo*, sed ad Constitutiones Ordinis, quarum obligationem Professio non alterat, ideoq; non supponit eas debere obseruari sub voto, sed relinquit eas sub simplici præcepto, sic *Bordonus* nec improbabiliter; nisi communis sensus vouentium, & recepta consuetudo per tot sæcula oppositum suaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Claræ teneri ad clausuram sub voto.

QVÆRES IV. Ad quem finem inducta fuerit Monialium clausura.

5 ℟. Fuisse inductam principaliter ad tollenda pericula honestatis violandæ, & auferendas Monialibus occasiones infringendi votum castitatis, quæ, data libertate vagandi, & conuersandi cum viris sæcularibus, non rarò periclitaretur. Ad quod faciūt, quæ habet *Dionys. Carthus. in dial. de reform. monial. art.3.* his verbis: *Fœminæ sunt specialiter, & naturaliter multum instabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideò periculosissimum est Monialibus inter viros apparere, ipsosq; inspicere, alloqui, audire, nec aliqua lingua potest exprimere quanta peccata, & scandala orta sint, atque assiduè oriantur ex hoc quod Moniales claustra sua egrediuntur, & personas visitant sæculares, viros quoque permittunt ingredi sua claustra; vtinam tumentes vteri, & argumenta currentia super terram non demonstrarent hoc ipsum.*

QVÆRES V. Ad quem spectet ex officio adstringere Moniales ad obseruantiam clausuræ regularis.

6 ℟. Spectare ad Episcopum, quoad Moniales quidem ipsi immediatè subiectas ex potestate ordinaria, delegata verò erga subiectas Sedi Apostolicæ; ad Prælatos autem Regulares quoad Moniales ipsis subditas, ita *Sanch. sup. cap.15. n.22. ex Nau. comm. 4. de regul. num.60. & Tamburin. de iure Abbatiss. D.18. q.4. n.6.* alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, nisi obstet vsus in contrarium legitimè præscriptus: probat Sanchez ex eo quòd in citato *cap. periculoso,* id expressè deciditur his verbis: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diœcesi propria in monasterijs Monialium sibi ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij tam exempti, quàm non exempti Prælati ecclesiarum, monasteriorum, & Ordinum quorumcumque in monasterijs huiusmodi sibi subiectis de Monialibus includendis quàm primùm commodè poterunt, prouidere procurent;* huic autem decreto non derogat *Concilium Trident. sess.25. de regul. cap.5.* dùm Episcopis *præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi innouata est, conseruari maximè procurent:* immò se illud renouare protestatur, illudque interpretatur; constat autem, quòd constitutio interpretans in dubio debet intelligi iuxta illam, quam interpretatur, & recipit omnes illas interpretationes: idque etiamsi noua lex declarans loquatur strictiùs, vt ex multis probat idem *Sanchez lib.7. de matrimon. D.46. num.21.*

Quæ

Quæ ratio confirmari poteſt ex verbis, quæ hac de re Pius V. habet in ſuo motu proprio *Circa paſtoralis*, videlicet: *Mandantes Patriarchis, &c. quatenus in monaſterijs Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis ſua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè, vel mediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ authoritate vnà cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum clauſuram ſeruari procurent*, vbi notanda ſunt illa verba *vnà cum Superioribus*, quæ ſatis apertè innuunt cuſtodiæ clauſuræ curam quoad Moniales ſubditas Prælatis regularibus, ſpectare ad ipſoſmet Prælatos, & non ad alios; quamquam verba illa *vnà cum Superioribus* videantur committere dictam curam clauſuræ Prælatis regularibus, non priuatiuè quoad Epiſcopos: ita vt ea pertineat ad vtroſque in ſolidum; vndè forſan inductus eſt vſus in multis locis, vt Epiſcopi curam clauſuræ Monialium, etiam ſubditarum Regularibus, ſibi tanquam propriam aſciuerint, Prælatis regularibus fortè in hoc iuri ſuo cedentibus. Certè *Caſt. Pal. tract. 16. D. 4. part. 9. num. 7.* ex Miranda docet Ordinarium hac in re poſſe ſupplere negligentiam Prælati regularis: idque, etſi non conſtet de manifeſta violatione clauſuræ, ſed ſolùm dubitetur; quòd etiam notauit *Barboſa de offic. Epiſc. alleg. 102. num. 7. & 8.*

7 Addit *Concilium Trid. loco citato* quòd, ſi opus ſit ad cogendas Moniales ad clauſuram auxilio brachij ſæcularis, id inuocandum eſt, atque à brachio ſæculari præſtandum: aitque *Quod auxilium vt præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur S. Synodus, & ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda omnibus Magiſtratibus ſæcularibus iniungit*. Vnde infert *Sanchez num. 22.* Principes abſque iuſta cauſa dictum auxilium denegantes, attento præcisè hoc decreto Concilij Trid. non peccare, peccare tamen Magiſtratus ſæculares: cùm de vtriſque loquatur Concilium diuerſo nodo, nimirum priores ſolùm exhortando (quod non importat præceptum, *c. quiſq...s 14. q. 1.*) poſteriores verò ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ iubendo præſtare dictum auxilium; quamquam Principes in propoſito caſu denegantes auxilium peccarent ex alio capite, eò quòd deficerent notabiliter in proprio officio, iuxta notata *c. 1. de offic. Ordin. & c. omnes principes de maiorit. & c. duo, & c. ſi imperator d. 96.*

Quòd ſi quæras, quid ſignificetur in citato decreto Tridentini per verba illa omnibus Magiſtratibus ſæcularibus.

8 ℞. Significari perſonas publicas ſæculares, quæ non proprio iure ius dicunt, ſed iure alterius Superioris, à quo dependent (quicumque demum ij ſint, ſiue magni, ſiue medij, ſiue infimi;) & quidem omnes, cùm dictio *omnibus* ſit vniuerſalis, adeòque nullum Magiſtratum ſæcularem excludat, *l. Iulian. & l. textorib. ff. de legatis 3. & hoc articulo, ff. de hæred. inſtit.* ita *Bonac. ſup. p. 7. num. 4.* addens *num. 5.* eccleſiaſticos etiam venire hic nomine Magiſtratuum, ſi ſæcularem iuriſdictionem exerceant titulo poteſtatis ſæcularis: vt ſi à Principe ſæculari conſtituantur Præſides, aut Conſiliarij alicuius Magiſtratus, à quo Ciuitas, aut Prouincia gubernetur: Concilium enim non reſpexit præcisè ad circumſtantiam perſonæ, ſed ad qualitatem muneris, ac officij, quo Magiſtratus nomen deſumitur.

Vtrum verò ſæculares Principes, & Magiſtratus teneantur Iudici eccleſiaſtico imploranti brachium ſæculare ipſorum opem ferre, etiam non viſo proceſſu, ac ſententia Iudicis Eccleſiaſtici.

9 ℞. Teneri; & probatur tum quia facultas cognoſcendi de iuſtitia cauſæ competit Superiori: Magiſtratus autem ſæcularis in cauſis eccleſiaſticis non eſt Superior, vt patet; tum quia ſæculares hìc non aſciſcuntur vt Iudices, ſed vt executores ordinationis factæ ab eccleſiaſtico Iudice; at officium executoris non eſt cauſam cognoſcere, ſed exequi, quoties non conſtat de eius iniuſtitia; tùm quia in dubio, præſertim in facto Principis, non præſumitur delictum, *l. meritò, ff. pro ſocio;* ergò ſæculares vocati ad ferendam opem Iudici eccleſiaſtico iniquè agunt negligendo auxilium ferre, eò quòd nondum cognita ſit iuſtitia cauſæ, & nondum examinati actus proceſſus, vtpotè præſumentes delictum in facto Iudicis eccleſia-

ecclesiastici, *ita Marta de iurisd. p.1. q.51. Alciat. cap.1. de offic. Ordin.* aliijque apud *Bonac. de censur. in partic. D.1. q.20.§.3.num.1.* contra alios ab eodem allegatos: qui benè monet *q.1. de clauf. p.7.n.6.* excommunicationem, de qua egimus hoc loco, non esse reseruatam Papæ; cùm in Concilio, vbi fertur, nulla sit mentio de reseruatione.

QVÆRES VI. An cura custodiæ clausuræ Monialium commissa Episcopis in Concilio Trid. intelligatur de clausura solùm materialiter sumpta (prout scilicet importat spatium, quod intra ianuam monasterij semper clausum continetur) vel etiam de clausura formaliter, (vt sic loquar,) sumpta (quatenus videlicet compræhendit etiam ingressum extraneorum intra clausuram, egressum ipsarum Monialium ab illa, & accessum aliorum ad ipsas Moniales causa eas inuisendi, & alloquendi.)

10 ℞. *Barbosa alleg.102. de offic. Episc. num.11.* ad auctoritatem Episcoporum in custodienda Monialium clausura pertinere, vt impediat tum accessum ad ipsas Moniales, & colloquia cum eisdem, tum ingressum extraneorum intra septa monasterij; tum egressum earumdem Monialium è monasterijs; quod est dicere curam commissam Episcopis de clausura Monialium è monasterijs; non esse solùm de clausura materliter sumpta, sed etiam de formaliter sumpta: idq; ex decreto Conc Trident. superiùs ducto, ita Barbosa, alijque docti Recentiores à me consulti, & satis probabiliter, attenta praxi Episcoporum multis in locis prohibentium sub censuris ecclesiasticis accessum ad Moniales sine legitima ipsorum licentia, & quidem etiam exemptas: quod non facerent, si non præsumerent monasteria Monialium, etiam aliàs exemptarum, ipsis subijci quoad custodiam clausuræ tum materialiter, tum formaliter sumptæ: siquidem locus exemptus æquiparatur territorio posito extra diœcesim. Quamquam, si considerentur verba, quibus præfata cura clausuræ committitur Episcopis, videantur illis solùm tribuere auctoritatem custodiendi clausuram Monialium materialem; vt indè patet, quòd iuxta propriam verborum significationem, & communem loquendi modum non dicitur violare clausuram Monialium, qui sine debita licentia accedit ad illas inuisendas, & alloquendas: cùm tamen Concilium Trident. committens Episcopis curam clausuræ Monialium vtatur his verbis, *vt clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent*; sed de hoc infra *cap.10. sect.1. subs.1. q.13.* solùm hic addo quòd, cùm consuetudo, quæ est optima legum interpres; & bulla Gregorij XV. mox alleganda stent pro doctrina Barbosæ suprà relata, ab ea in praxi non videtur recedendum.

11 Certè Gregor. XV. in sua Constitut. *Inscrutabili Dei prouidentia* edita 1622. dat Ordinarijs locorum potestatem puniendi, & coercendi tam regulares, quàm sæculares delinquentes circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, & concedit, vt tamquam Sedis Apostolicæ delegati id facere valeant, quoties, & quando opus fuerit; sed de hoc infra *c.10.n.19.*

QVÆRES VII. Qualiter custodiri debeat Monialium clausura per Ordinarios locorum, & alios Superiores.

12 ℞. Debere custodiri ita vt sit circumsepta, & munita altis mœnijs, ac excelsis vndique parietibus, ne è vicinorum ædibus, quicumque illi sint, monasteria introspiciantur; præsertim si ijs immineant Fratrum, aut Presbyterorum ædes; quo casu curandum esset, vt parietes altiùs attollerentur. Quòd si contingat muros clausuræ confringi, & monasterij redditus non sufficere ad illorum reparationem; tunc ij fidelium eleemosynis restaurari debent; &, si eæ sint minùs sufficientes, ad hoc ipsum cogi possunt, ac debent Monialium consanguinei, ita *Barbosa sup. num.10.* ex *Mosconio*, & cum his *Tambur. sup. quæst.1. num.9. & 10.* monens in defectu consanguineorum recurrendum esse ad illum, ex cuius auctoritate, ac voluntate fuit constructum monasterium; sicut enim consanguinei

Monia-

Monialium, durante vinculo consanguinitatis, tenentur eas conseruare in debita honestate; vt colligitur ex *cap. si quis dereliquerit* 30. *dist.* sic & ijs quoad hoc succedit Fundator monasterij; quippe qui potuit, & debuit præuidere huiusmodi necessitates futuras: sic citati DD. & benè; si addas id etiam spectare ad proprium Episcopum, si redditus Episcopatus id ei permittant, aut aliunde possit consulere præsenti Monialium necessitati: cùm ipse ex officio teneatur restituere clausuram Monialium, eamue conseruare, suoque exemplo quàm maximè possit alios excitare ad subueniendum tantæ Monialium necessitati; ne alioqui ipsi dicatur: *Qui alium doces, te ipsum non doces*.

QVÆRES VIII. An obligatio clausuræ adstringat omnes Moniales.

13 ℞. Adstringere omnes, & singulas Moniales cuiuscumque Ordinis, etiam Militaris, quæ religiosam professionem emittunt, & viuunt in congregatione; ita *Sanchez sup. n.* 10. *Miranda sup. q.* 1. *art.* 3. *Bonac. par.* 2. *n.* 1. alijque communiter: & probatur tum quia *Concilium Trid. sess.* 25. *de regul. c.* 22. statuit omnia, & singula contenta in superioribus decretis seruari in omnibus cœnobijs, ac monasterijs quarumcumque Sanctimonialium, etiamsi illæ sub gubernio Militiarum, etiam Hierosolymitanæ, viuant, & quocumque nomine appellentur sub quacumque regula, vel institutionibus: vnum autem ex præfatis decretis ea sessione factis est de clausura Monialium: tum quia Pius V. in sua Bulla *Circa pastoralis*, ait *cuiuscumque Ordinis, vel Militiarium, etiamsi Hierosolymitanæ sint*, quæ dictio *etiam* in vtroque decreto posita significat à fortiori comprehendi Moniales aliorum Ordinum Militarium.

14 Dixi in responsione *& viuunt in congregatione*, vt innuerem: quòd, si quæ fœmina hodiè licitè profiteretur ea conditione, vt in domo propria maneret; prout permittitur, *cap. fin. qui clerici, vel vouentes* ea non teneretur ad clausuram: siquidem iura loquuntur de Monialibus viuentibus in congregatione (vt apertè constat ex Constit. Pij V.) &, cùm sint odiosa non debent ampliari, sed restringi, ita *Graff.* 1. *p. decis. l.* 4. *cap.* 23. *n.* 17. *Miranda sup. art.* 4. *Bonac. n.* 5. alijque, inter quos rectè notauit *Nau. comm.* 4. *de regul. num.* 53. priuilegia olim concessa Monialibus professis quoad exemptionem à clausura, modò non suffragari, vtpotè reuocata in Concilio Trid. sup. & Pij V. constitutione.

15 Excipiendæ tamen sunt Moniales conuersæ, quæ eiusdem Pij V. concessione in monasterijs ad suam sustentationem indigentibus fidelium eleemosynis per dictas Moniales colligendis, possunt degere extra clausuram ad effectum quæritandi eleemosynas: dummodo sint ætatis annorum 40. degant in domo contigua monasterio, non ingrediantur clausuram Monialium, nisi in casibus expressis per suas Constitutiones, ac de suis domibus non exeant ad colligendas eleemosynas, nisi de licentia Ordinarij. Quanquam Greg. XIII. in sua Constitut. *Deo sacris* cupiens hanc ipsam exceptionem auferri, iniungat Ordinarijs, vt quacumque ratione cognouerint posse conuenienter Conuentuum Moniales sustentari absque dicta eleemosynarum collectione, easdem Conuersas sub eadem clausura cum alijs Monialibus reducant, neque ampliùs permittant illas exire è suis monasterijs.

QVÆRES IX. An obligatio clausuræ adstringat Moniales in quocumque euentu, & consequenter etiam cum graui periculo vitæ.

16 ℞. Quòd, cum obseruantia clausuræ possit afficere, & de facto afficiat Moniales secundùm duplicem respectum; nimirum ne ipsæ egrediantur è proprio monasterio, & ne admittant intra illud personas extraneas absque debita licentia; quoad vtrumque respectum dari possunt plures casus, in quibus cessat obligatio clausuræ, vt apertè constabit ex dicendis in duabus sequentibus sectionibus: in quarum priori proponemus casus concernentes clausuram sub priori respectu, in posteriori verò casus versantes circa clausuram sub posteriori respectu. Hìc vnum solùm aduerto, quòd, cùm necessitas nō habeat legem, *l. vnic. ff. de offic. proconsul.* & lex humana ordinariè non obliget cum tanto subditorum dispendio; vt probat *Laym. l.* 1. *tract.* 4. *cap.* 14. *n.* 5. ex communi DD. sententia; vtique & lex clausuræ non obligabit Moniales, neque cum

cum graui periculo vitæ(eo tamen modo,quo explicabimus *sect. seq.q.8.*)neque cum alio damno;sicut notauit *Sanch.lib.6.mor.cap.15.n.62.*ex Dominico, Franco, Sylu. Rodriq. & alijs.

QVÆRES X. Sub quibus pœnis teneantur Moniales seruare clausuram.

17 ℞. Teneri seruare sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ Papę reseruatæ,necnon priuationis officiorum,& dignitatum, & administrationum, & inhabilitatis ad illa; siue ipsæ Moniales sine debita facultate egrediantur è monasterio: siue alios ingredi faciant, aut permittant; idque quoad Moniales egredientes ex Bulla Pij V.declaratoria,quæ est 8.in ordine,de qua *sect.seq.q.3.* quo verò ad ingredi facientes, aut permittentes ex Bulla Gregorij XIII. in ordine 28.eo tamen modò, quo dicemus hic *sect.3.q.3.*

QVÆRES XI. Quot, & quibus modis contingere possit obligationem clausuræ violari à Monialibus.

18 ℞. Violari posse ijs duobus modis, quos recensuimus *q.præcedenti;* videlicet indebitè egrediendo è proprio monasterio, vel extraneos ingredi faciendo, aut permittendo intra clausuram monasterij: quod benè aduertit *Portel. de dub. regul. v. clausura monial. in addit. n.1.*

An autem violatio clausuræ Monialium excusari possit à culpa m. ratione paruitatis materiæ.

19 ℞. *Nald.v.clausura num.2.ex Graff.de cas.reseru.c.5.n.45.* quos adducit, & non reprobat *Diana p.3.tr.2.resol.52.* posse excusari, adeoque Monialem ambobus pedibus se transferentem extrà ianuam terminos clausuræ terminantem ad vnum, vel duos palmos, non peccare m. si statim regrediatur, idem sentit & Merolla relatus à *Tambur.sup.D.19.q.4.*qui tamen oppositum sentit cum *Bonac.sup. p.4. n.2.* & alijs alioqui concedens paruitatem materiæ in præsenti casu posse admitti, si Monialis toto corpore non egrediatur è clausura, sed maiori parte corporis manens intra septa monasterij pede, aut pedibus exeat: sic quippè non videtur consummari tota transgressio violationis clausuræ in eo consistens,quòd Monialis egrediatur è terminis definitæ clausuræ;quod vtiq;verificatur,siue ea longè recedat à dictis terminis, siue tantùm ad duos pedes mox regressura; quæ est ratio, cur citati Doctores sustineant in violatione clausuræ non debere admitti paruitatem materiæ, & quidem satis probabiliter.Quamquam non audeam damnare oppositam sententiam,quam admittunt docti Neoterici à me consulti, nec immeritò; stante quòd obligatio clausuræ est de iure positiuo humano, quod cum debeat esse accommodatum fragilitati humanæ, non solet,nec debet interpretari adeò rigorosè,vt non admittat leuitatem materiæ, etiam in casu quo eius violatio dicatur perfectè consummata modo dicto, idque iuxta doctrinam *Sanchez* traditam *l.1.mor. cap.4. n.1.*asserentem tunc solum non dari paruitatem materiæ, quando in materia parua reperitur integra ratio irreuerentiæ, ac offensionis, cuiusmodi sunt ea, quæ immediatè, ac directè versantur circa Deum, vt odium Dei,contemptus illius,infidelitas, periurium assertorum, simonia, & alia id genus; inter quæ tamen non videtur computanda violatio clausuræ, etsi *Sanch. l. 6.mor.c.16. num.70.* id neget.

QVÆRES XII. An violatio clausuræ Monialium sit reseruata, etiam seclusa reseruatione pœnarum, quas incurrunt illius transgressores.

20 ℞. Esse, si fiat ad malum finem contra castitatem: & hoc ex decreto Clementis VIII. edito 1601. in quo vltra casus contentos in Bulla Cenæ abstulit Regularibus, aliàs quoad hoc priuilegiatis, facultatem absoluendi ab alijs quinque casibus; inter quos enumeratur violatio clausuræ Monialium ob malum finem; quamquam, vt ostendimus in *tract. de prohibit. cap.2. q.14.* non improbabile videatur huiusmodi reseruatione non comprehendi ipsas Moniales vtpotè in præfato decreto expressas tantùm per modum termini,& vt se habentes merè passiuè ad dictam violationem;sicut colligitur ex modo illo loquendi *violatio clausuræ Monialium:* præsertim, cum simus in materia odiosa, quæ debet restringi.

QVÆ-

QVÆRES XIII. Quis dispensare possit cum Monialibus super obligatione clausuræ, vt licitè possint ipsæ egredi ex illa, & alios admittere intra illam.

21 ℞. Posse dispensare Papam absolutè, & simpliciter loquendo; vt inde patet, quòd obligatio clausuræ est iuris humani, adeoquè subijcitur Papæ potestati; in casibus verò necessitatis, in quibus non potest commodè adiri Papa, posse dispensare Ordinarium loci, siue ex se solo, si Monialis dispensanda non sit exempta; siue de consensu etiam Prælati regularis, si Monialis sit immediatè subiecta Prælatis Ordinis, idque ex *Conc. Trid. sess. 25. c. 5.* & ex Constit. Pij V. relata q. 10. prout notat *Lezana tom. 1. c. 25. n. 21.* addens tamen in Hispania videri vsu receptum, vt pro licito egressu Monialium Regularibus subiectarum in casibus permissis nequaquam requiratur consensus Ordinarij: quod vtique potest admitti, si constet dictam consuetudinem fuisse legitimè inductam iuxta doctrinam generalem, quam tradunt DD. de præscriptione. Quin etiam admittit *Lezana ex Sylu. Rodriq. & Bonac.* quòd, si vrgente casu grauissimæ necessitatis, non posset Monialis obtinere licentiam exeundi à proprio Prælato, vtpotè absente: posset, eo inconsulto, exire; cùm necessitas careat lege, & huiusmodi casus per epicheiam censeri possit exceptus à decretis Concilij Trid. & Pontificijs Constitutionibus.

QVÆRES XIV. An Moniales per contrariam consuetudinem possint derogare decretis indicentibus clausuram.

22 ℞. Quòd, cùm obligatio clausuræ Monialium sit de iure humano, vt dictum est q. 3. & ius quodcumque humanum, simpliciter loquendo, possit abrogari; sequitur etiam Moniales posse alicubi derogare præfaræ obligationi, ita in terminis *Sanch. lib. 6. mor. c. 15. num. 4. ex Azor. tom. 1. l. 13. cap. 8. q. 1.* alijque docti recentiores consulti, & puto, satis probabiliter: quidquid in contrarium sentiat *Lamas* relatus ab eodem *Sanch.* sustinens contra obligationem clausuræ nullam posse præualere consuetudinem, aut statutum: vtpotè tacitè compræhensam in voto tamquam necessariam ad castitatis promissæ obseruantiam; quod alij communiter negant, & nos etiam negamus, alioqui concedentes præsentem responsionem non procedere quoad illas Moniales, quæ sub expresso voto se obligant ad clausuram.

SECTIO II.

De Obseruantia Clausuræ Monialium quoad non exeundum è septis proprij Monasterij.

23 *Egressus è clausura vetitus Monialibus ex multiplici iure.*
24 *Si fiat indebitè, interdum plures continet malitias, at non semper.*
25 *Monialis sic egrediens subditur excommunicationi reseruatæ Papæ.*
26 *Incurrit etiam alias pœnas, quæ item incurruntur à cooperantibus.*
27 *Dicta excommunicatio incurritur ante sententiam, non item aliæ pœnæ.*
28 *Quis absoluat à præfatis pœnis.*
29 *Quæ causa requiratur, & sufficiat, vt Moniales licentiari possint ad egressum.*
30 *Quale incendium sufficiat ad licitum egressum.*
31 *Qualis casus Lepræ.*
32 *Qualis casus epidemiæ: quid sit epidimia.*
33 *Iuxta aliquos licentiari potest Monialis ad egressum ob morbum ei soli nocium.*
34 *Alij communiùs negant contra Suarez, & iuxta praxim.*
35 *Concedi potest egressus in casibus similibus.*
36 *In his tamen casibus semper requiritur licentia Prælati nisi sit periculum in mora.*
37 *Cuius Prælati requiratur licentia.*
38 *Hæc debet esse specialis, & expressa.*
39 *Item in scriptis, etiam pro foro conscientiæ: quod alij negant.*
40 *Non est semper opus, quòd sit in effectu obtenta.*

41 *Illi*

41 *Illicitus est egressus factus ex licentia iniusta inferioris Papa.*
42 *Sic tamen egrediens Monialis non incurrit pœnas, immò nec peccat iuxta aliquos, si licentiam obtineat à Papa.*
43 *Licentia egrediendi, & dispensatio ad egressum inter se differunt.*
44 *Egrediens sine licentia in casu necessario id interdùm significat Prælato.*
45 *Egressus permittitur Monialibus in casu belli, inundationis, ac ruinæ Conuentus.*
46 *Item vt ea eligantur in Abbatissam alterius Conuentus, aut ad aliud officium.*
47 *Ad id tamen requiritur licentia Sedis Apostolicæ: quod alij negant.*
48 *Monialis sic egrediens reddit posteà ad suum conuentum.*
49 *Item ad fundandum nouum Conuentum, aut reformandum alium iam fundatum.*
50 *Inconsulto Papa Moniales egrediuntur ad habitandum nouum Conuentum.*
51 *Talis autem egressus faciendus in aurora.*
52 *Permittitur egressus Monialium causa correctionis.*
53 *Seruatis tamen seruandis.*
54 *Monialis professa transit ad Ordinem strictiorē, repetita probatione, ac professione.*
55 *Egrediens cum licentia aliquantulùm diuertit licitè.*
56 *Si indebitè diuertat, pœnis latis contra violantes clausuram non subest.*

QVÆRES I. Quibus iuribus interdictum sit Monialibus egredi è clausura proprij monasterij.

23 ℞. Quòd, quamuis in antiquis canonibus multa extent huiusmodi clausuræ præcepta (vt in *can.*33. Concilij III. Carthagin. *can.*46. Trullano, qui attribuitur VI. Synodo, & *cap.*65. Concilij Cabilon. II.) ea tamen nullibi erat absolutè iniuncta, sed dependenter ferè à legitima facultate Abbatissæ; sicque paulò maior, ac rigidior clausura imponebatur fœminis, quàm viris. Primò Bonifacius VIII. in *cap. vn. de statu Regul. in 6.* illam absolutè præcepit Monialibus, nulla relicta facultate egrediendi quacumque ratione, aut causa, excepto tantùm casu, in quo Monialem tanto, & tali morbo euidenter laborare constaret, vt non posset cum alijs absque graui periculo, seu scandalo commorari: quæ exceptio vtique firmat regulam in contrarium. Cùm autem tale decretum Bonifacij VIII. non fuisset vsu receptum, vel certè per contrariam consuetudinem antiquatū, (vt indicat *Concil. Trid. sess.*25. *cap.*5. *de Regul.* & Auctores passim testantur à dicto Concilio fuit innouatum his verbis: *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire è monasterio, etiam per breue tēpus quocumq; prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbāda, indultis, & priuilegijs quibuscumq; non obstantibus:* necnon approbatū, ac confirmatū tū à Pio V. *in sua Constit.* 8. *in ordine*, tum à Greg. XIII. *in sua Constit. item* 8. *in ordine*, in qua explicat quæ loca comprehendantur sub clausura Monialium; cum Pius V. *in citata Constit.*8. latiùs declarasset decretū Bonifacij VIII. & Conc. Trid. superiùs allegatū, expressis in declaratione dictæ bullæ casibus, in quibus Moniales possunt licentiari ad exeundum è clausura, & latis varijs pœnis aduersùs violantes ipsam clausuram, de quibus infra.

QVÆRES II. Qualiter peccet Monialis indebitè egrediendo è proprio monasterio, & quot peccata committat.

24 ℞. Peccare m. nisi excuset paruitas materiæ iuxta dicta *sect. præced. q.*11. committere verò vnum tantùm peccatum, idque inobedientiæ contra præceptum Ecclesiæ Monialibus clausuram indicentis, si solo præcepto ecclesiastico teneantur ad clausuram, non autem etiam ex voto, sicut de facto aliquæ Moniales tenentur; quæ proinde exeuntes è clausura sine debita facultate duo peccata committunt necessariò exprimenda in confessione; vnum scilicet contra præceptum Ecclesiæ (quod est peccatum inobedientiæ) & alterùm contra votum, quod est sacrilegium. Et ratio est, quòd, cùm præceptum clausuræ impositum Monialibus sit de re grauissima, eius violatio ex genere suo non potest non esse mortalis; ex alia parte in vno, ac eodem actu multiplicantur malitiæ specie diuersæ, quando actus opponitur diuersis specie virtutibus, ac perfectionibus, vnde fit, quòd, si clausura præscriberetur tum ab Ecclesia,

clesia, tum à regula: non ideò eius violatio duplicem contineret malitiam; cùm sic opponeretur eidem virtuti, ac perfectioni nimirum obedientiæ.

Qua occasione obiter moneo assertionem à me positam *tract.4. c.5. num.21.* esse iuxta mentem *Rodriq.* ibi citati: non autem iuxta meam mentem; vt colligitur ex §. sequenti, vbi sustinens inter casus exceptos ab Vrbano VI. comprehendi epidimiam, etsi ab eo non exprimatur tacitè infero Moniales S. Claræ, non obstante voto Clausuræ, quod faciunt, posse in casu epidimiæ egredi è clausura si id sit necessarium ad vitandum contagium; quod vtique est contra Rodriquez.

QVÆRES III. Sub quibus pœnis prohibeantur Moniales egredi è clausura proprij monasterij.

25 ℞. Prohiberi sub pœna excommunicationis maioris ipso facto incurrendæ, eaque reseruata Papæ, si sit publica, ac notoria, patet ex Pij V. Constit.8. superiùs adducta, quæ sic habet: *Aliter autem egredientes, seu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas, aut sæculares, vel ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eò ipso absq; aliqua declaratione subiacere, à quo, præterquàm à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus officijs, & administrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterùm obtinenda inhabiles* (supple) *decernimus.*

26 Vbi notandum vi istius Constitutionis Moniales indebitè egredientes è proprio monasterio non solùm incurrere excommunicationem maiorem ipso facto, absque alia declaratione, eamque Papæ reseruatam: sed etiam remanere priuatas dignitatibus, officijs, & administrationibus, quæ habent tunc temporis, immò & inhabiles ad obtenta, & alia in posterùm obtinenda. Quin etiam talibus pœnis subiacent non Moniales tantùm modo dicto clausuram violantes, sed etiam Episcopi (cùm de his expressa mentio fiat in citata Const. Pij V. Prælatique Regulares, si fortè sine iusta causa illis dent licentiam exeundi è monasterio; necnon ij, qui Moniales iniustè egressas comitantur, aut recipiunt, si suo comitatu, aut receptione cooperentur egressui Monialium ipsarum, aut sint in causa, quòd non redeant ad monasterium, sicut debent, quod benè aduertit *Bonac. q.1. de clausf.p.4. num.4. & 5.* hinc inferens cum Rodriq. Sanchez & Lamas non incurrere dictas pœnas illum, qui causa vrbanitatis, amicitiæ, honoris, aut consanguinitatis Monialem illicitè egressam comitaretur, aut reciperet, dummodò eius delicto re vera non cooperetur: qua de re *Sanch. l.6. mor. c. 14. num.72.*

Difficultas est, vtrùm præfatæ pœnæ incurrantur ante sententiam Iudicis declaratiuam sin minùs pœnæ, saltem delicti.

27 ℞. Excommunicationem quidem incurri ante omnem sententiam iudicis, etiam declaratiuam delicti (quod omnes concedunt) alias verò pœnas probabile esse non incurri, nisi post sententiam criminis declaratoriam; latam à Iudice; qua scilicet declaretur iuridicè Monialem violasse clausuram egrediendo è monasterio absque legitima facultate; idque non solùm ob doctrinam; quam tradit *Sanchez sup. num. 65. ex Nau. Mol. & Sosa:* sed etiam quia clausula illa, *absque aliqua declaratione*, in relata Constit. Pij V. ex tenore textus videtur referri solùm ad excommunicationem, non item ad alias pœnas; sicut & vi textus reseruatio solùm afficit excommunicationem non autem reliquas pœnas; cùm sic habeat: *Excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eo ipso absque aliqua declaratione subiacere; à quo, præterquā à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant: & insuper tam egressas* (idest Moniales) *quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiā huiusmodi concedentes dignitatibus, officijs, & administrationibus per eas, & per eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & ad alia in posterùm obtinenda inhabiles decernimus.* Vbi noto clausulam illam *absque aliqua declaratione*, & illam aliam *præterquàm à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant*, solùm apponi, vbi

agitur

agitur de excommunicatione; non item poſteà, vbi agitur de alijs pęnis; quod eſt ſignum Pium V. in dicta Conſtitutione noluiſſe cum tanto rigore obligare ad reliquas pęnas, ſicuti obligat ad excommunicationem: ſi enim pari rigore voluiſſet obligare ad vtrumque id potuiſſet exprimere, immò & expreſſiſſet iuxta illud *ſi voluiſſet expreſſiſset:* quod maximè locum habet in odioſis, quæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Quod ſi quæras, quis poſſit abſoluere à præfatis pœnis.

28 ℞. Non poſſe abſoluere, niſi ſolum Papam, aut alium habentem ab eo facultatem; ſi eæ ſint publicæ: cùm excommunicatio ſit reſeruata Papæ, & doctrina generalis ſit, inferiorem Papa non poſſe regulariter diſpenſare in pęnis ab ipſo latis, poſt ſecutam Iudicis ſententiam. Dixi *ſi eæ ſint publicæ*; ſi enim pęnæ ſint occultæ, ab ijs poſſunt abſoluere non ſolùm Epiſcopi virtute *Concil. Trid. ſeſſ.24. c.6.* Prælati regulares ex conceſſione bullata Pij V. relata à *Rodriq.tom.1.q.61. art.9.* ſed etiam religioſi priuilegiati ex indulto bullaro Pauli III. conceſſo Societati Ieſu, & à nobis explicato in *Manuali tract.de priuil. cap.2.ſect.1.ſubſ.2.* ita *Bonac.ſupr.p.5.* alijque apud ipſos.

Nec obſtat quod dicimus *c.9. n.26.* Moniales vt perpetuò impeditas ratione clauſuræ (ne poſſint pro abſolutione reſeruatorum Papalium adire Papam) poſſe ab ijs abſolui per Epiſcopum, aut proprium Prælatum regularem, quibus reſpectiuè ſubſunt: non enim hæc doctrina pugnat cum ea, quam tradimus *§.præcedenti*; ſiquidem Epiſcopus, in quantùm poteſt abſoluere impeditos perpetuò à reſeruatis Papalibus, ad quæ alioqui eius facultas non extenditur, comprehenditur ſub ijs verbis *aut alium habentem ab eo facultatem* adductis *§.præcedenti*, (vt colligitur ex *Bonacina de cenſuris in comm. D.1.q.3.p.2.n.4.*) ſicq; hic ſolum negamus poſſe Epiſcopum vt ſic, abſoluere à pęnis publicis per ſententiam Iudicis; & meritò, cum id facere poſſit ſolum quatenus habet poteſtatem ſpecialem à iure, & eſt delegatus Papæ, (quod omninò admittimus etiam *c.9. n.26.* Præterquàm quòd negare poſſumus Epiſcopum poſſe perpetuò impeditos abſoluere ab alijs pœnis v.g. officiorum priuationibus) latis per ſententiam Iudicis (ſicut de facto ſuppono *§.præcedenti*, & docet idem *Bonac. de cenſur. in particulari D.1.q.22.n.2.n.23.* etſi *v.ex dictis* dicat ſe exiſtimare non improbabilem oppoſitam ſententiam ab eo relatam *ibi n.22.*) & de facto hic negamus: vt proindè dicta hic benè cohæreant cum ijs, quæ diximus *c.10. num.181.* nec vllam inter ſe contradictionem, quæ primo aſpectu in ijs eſſe videtur, contineant.

QVÆRES IV. An, & ex qua cauſa Moniales licentiari poſſint ad egreſſum è monaſterio, non obſtante obligatione clauſuræ.

29 ℞. Ex vi quidem Conſtitutionis Bonifacij VIII. citatæ in *cap.periculoſo de ſtatu Regul. in 6.* poſſe tantum in vno caſu ibi excepto, nimirum quando Monialis euidenter laborat tanto, ac tali morbo, vt non poſſit cum alijs commorari abſque graui periculo, aut ſcandalo; ex vi verò Conſtitut. Pij V. relatæ *q. præced.* poſſe exire in tribus caſibus ab ipſo ibi expreſſis: videlicet ex incendio, ex morbo lepræ, & ex infirmitate epidemiæ; immò & in alijs caſibus ſimilibus, aut vrgentioribus, qui cenſentur comprehendi in tribus allatis iuxta dicenda *q.8.* Quare Moniales nequeunt licentiari ad egreſſum niſi ex cauſa valdè graui, ac vrgenti: cuiuſmodi ſunt omnes relatæ in *c.periculoſo*, & in Conſtitutione Pij V.

QVÆRES V. Quandonam caſus incendij ſufficiat, vt Monialis licitè poſſit exire è monaſterio.

30 ℞. Non ſufficere, niſi quando incendium eſt adeò magnum, vt Moniales ſint morituræ, ſi non exeant; quamquam, vt omnes Moniales in tali euentu exire poſſint opus ſit, vt omnium vita periclitetur, niſi omnes exeant, vndè, ſi contingat non imminere periculum omnium, ſed aliquarum tantùm, eò quòd vna pars monaſterij incendatur, & in alia non ſit periculum: tunc eæ ſolùm exire poſſunt, quæ aliter mortem euitare non poſſunt; vt ſi fingamus eas habitare in parte, quæ incenditur, & non poſſe tranſire ad aliam, niſi per ignem: idemque

que erit de vna tantum Moniali, si casus ad hoc restringatur, vt illa sola incendio periclitetur, ita *Suar. tom. 4. de rel. tr. 8. l. 1. c. 9. n. 11.* hinc inferens casum incendij in præsenti euentu non respicere communitatem, vt communitas est, sed omnes personas eius vt singulas, & sufficere in vnaquaque, si illam solam tangat.

QVÆRES VI. Quando casus lepræ sit sufficiens ad hoc vt Monialis licitè egredi possit è monasterio.

31 ℞. Tunc solùm esse sufficientem, quando Moniali tali morbo infecta non egrediente, omnes aliæ Moniales euidenti periculo infectionis exponerentur; vndè, si cesset tale periculum, eò quòd monasterium, sit valdè capax, ibique adsit commoditas medendi ei morbo absque periculo contagionis aliarum Monialium, tunc Monialis sic infecta non potest exire, cùm cesset periculum, ratione cuius præcisè licitus erat exitus; vt apertè colligitur ex *c. periculoso*, innouato per Concilium Trident. & Pij V. Constitutionem ferè hoc ipsum exprimentibus ijs verbis, *quòd non possit cum alijs absque graui periculo commorari*. Vt proindè dicat *Sanch. num. 32.* ad hoc vt Superiores iustam licentiam exitus concedant, non debere esse contentos sola probatione morbi, sed prætereà probandam esse commoditatem monasterij ad medendum sine periculo infectionis aliarum Monialium; quod etiam indicat *Tamb. sup. D. 20. q. 1. num. 4.* dicens ad hoc vt Monialis ex lepræ morbo licitè possit exire è monasterio, huiusmodi infirmitatem debere esse talem, vt homo sæcularis ea infectus extraheretur è propria domo, & ad vitandum infectionis periculum duceretur ad locum segregatum vulgò nuncupatum *Lazaretto*.

QVÆRES VII. Quid intelligatur hìc nomine epidemiæ, ob quam Moniali eo morbo infectæ concedi potest, vt exeat è monasterio.

32 ℞. Intelligi non solùm epidemiam, quæ est vera pestis, sed etiam epidemiam simplicem, morbum scilicet communem adeò contagiosum, vt ab vno facilè diffundatur ad alios cum ipso communicantes; si tamen non obstet declaratio quædam Sacræ Congregationis facta anno 1609. & relata à *Diana p. 2. tr. 15. resol. 23.* nimirum in Constit. Pij V. nomine epidemiæ venire solùm veram, ac realem pestilentiam, non autem morbum gallicum, & S. Lazari, strumas, canceros, aliosque huiusmodi morbos contagiosos: ita *Suar. supra num. 3. Sanchez num. 35. Rodriq. sup. quæst. 49. art. 3. Miranda q. 3. de Monial. art. 5. Portel. de dub. regul. v. clausura num. 18.* alijque quos citat, & sequitur *Tambur. num. 6.* dicens huiusmodi casum sic communiter explicari à Doctoribus, & probatur tum quia intentio Pij V. in excipiendo isto casu, quæ est consulere indemnitati Communitatis religiosæ, æquè militat in morbis istis contagiosis, qui possunt inficere totum monasterium, aut maiorem illius partem: vbi autem procedit eadem ratio, procedit, & eadem iuris dispositio: tum quia verisimilius est nomen epidemiæ hìc sumi, non rigorosè pro illa, quæ pestis dicitur, & sic per contagium communicatur, vt maiorem partem hominum, quos inficit, occidat, sed vt latiùs dicitur de quocumque morbo communi contagioso modo supradicto; cùm enim Pij V. constitutio sit odiosa, ac restrictiua quoad hanc partem, eius verba interpretari debent in mitiori significatione propria: vnde, cùm iuxta vsum Medicorum vox epidemiæ absolutè dicta significet quemcumque morbum contagiosum, secundùm hanc significationem debet hic sumi: quæ rationes faciunt istam sententiam satis probabilem; præsertim cùm non constet authenticè de declaratione illa Sacræ Congreg. superiùs allegata ex Diana, sicut notauit ipsemet Diana, & innuit etiam *Lezana tom. 1. cap. 25. num. 20.* dum nostram amplexus sententiam subdit, *licèt oppositum in praxi omninò sequendum sit, si authenticè constet de quadam declaratione Sacr. Congr. in contrarium*.

Vtrùm verò dari possit Moniali licentia exeundi è monasterio in casu, quo ea laboret morbo ipsi soli nociuo, & tali, vt moraliter sit certum non posse sufficienter curari, nisi exeundo è monasterio (v. g. eundo ad balnea.)

33 Quòd, quamuis Azorius, Nauar. Graff. Zipæus, Bonac. & alij relati à Diana ſupra ſuſtineant Moniali in tali caſu poſſe concedi facultatem exeundi è monaſterio; idque admittat etiam *Diana p.5. tract.3. reſ.137.* & non improbabiliter, ſecluſa praxi, quæ viget in contrarium; abſolutè tamen dicendum videtur in iſto caſu non debere, nec poſſe concedi Moniali, vt exeat è monaſterio, ita *Sanchez num.39. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.102. num.20. Gutier. l.1. canonic. qq. cap.14. Zerola par.1. praxis v. moniales quaſt.16.* alijque penes Dianam vbi ſupra; & probatur tum quia ſententia Azorij; & illorum aliorum cedit in magnum detrimentum clauſuræ ſtatutæ in commune bonum religionis, ſtante quòd morbi periculoſi ſunt frequentiſſimi, auiditaſque Monialium exeundi è monaſterio eſt maxima, ſicque facilè attraherent Medicos ad iudicandum egreſſum vitando periculo mortis eſſe ipſis neceſſarium, & ita paſſim concederetur facultas egrediendi; tum quia in cit. *c. periculoſo* (cuius obſeruantia maximoperè commendatur in *Concil. Trid. ſeſſ.25. de regul. cap.5.* & in Conſtit. Pij V. ſæpiùs relata) ob ſolam rationem communis boni Monialium permittebatur egreſſus, vt conſtat ex ijs verbis, *niſi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quòd non poſſet cum alys abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari*; ergò caſus reſpiciens ſolam Monialis vtilitatem priuatam non præbet cauſam ſufficientem egrediendi: tum quia, eſto Doctores iuxta inferiùs dicenda concedant quacumque dictione exceptiua adiecta non excludi caſus ſimiles, aut vrgentiores: fatentur tamen vniuerſi excludi caſus diſſimiles, ac minùs vrgentes; quia alioqui dictio exceptiua eſſet inutilis; conſtat autem quòd præſens caſus eſt valdè diſſimilis, ac longè minùs vrgens, quàm tres expreſſi in Conſtit. Pij V. vt facilè patebit conſideranti.

34 Diſſentit *Suar. num.9.* dicens ſe non poſſe diſcedere à pia ſententia Nauarri ſuſtinentis in caſu propoſito concedi poſſe Moniali licentiam exeundi è monaſterio, probatque tum quia leges humanæ non obligant ad ſui obſeruationem cum graui periculo mortis, niſi vbi honor fidei, aut religionis, vel magna neceſſitas boni communis intercedit; nihil autem horum in præſenti interuenit: tum quia lex humana debet eſſe tolerabilis, adeoque non, poteſt obligare cum graui periculo mortis, niſi ex cauſa proportionata qualis non eſt, niſi neceſſitas communis boni temporalis, aut ſpiritualis: tum quia id videtur ſatis apertè colligi ex quadam declarationes Sacræ Congr. quam idem *Suar. num.11.* refert his verbis: *Curandæ valetudinis cauſa ad balnea Monialem exire poſſe Sedes Apoſtolica conceſſit, dum tamen eat cum honeſto comitatu perſonarum, quem Ordinarius dandum cenſuerit, atque tam eundo, quàm redeundo nullum ad locum extra viam rectam diuertat, neque diutiùs maneat apud ipſa balnea, quàm ad curandam infirmitatem neceſſe fuerit.* Verùm, quia praxis communiter eſt in contrarium, ſaltem in his noſtris regionibus: non videtur recedendum à noſtra ſententia, eſto oppoſita ſpeculatiuè cenſeri poſſit probabilis; præſertim cùm dici poſſit præfatam declarationem Sacræ Congr. non fuiſſe generalem, ſed potiùs fuiſſe diſpenſationem cum aliqua Moniali in particulari, ideoque non facere ius; maximè cùm non conſtet eam fuiſſe authenticam: cum Suarez ſentit *Caſt. Pal. tr.16. D.4. p.9. n.15.*

QVÆRES VIII. An prædicti tres caſus excepti in Conſtitutione Pij V. poſſint extendi ad alios ſimiles, aut etiam vrgentiores.

35 ℞. Poſſe; & probatur tum quia dictio taxatiua non excludit caſus ſimiles, & in quibus militat eadem ratio, aut vrgentior; ſicut ex multis oſtendit *Euerard. in ſuis topicis legalibus loco à natura dictionum taxatiuarum num.4.* & colligitur ex varijs iuribus, quæ adducit *Sanchez num.37.* tum quia Clem. VIII. in ſua Conſtit. *Religioſæ Congregationes* ad puritatem paupertatis magis conſeruandam prohibuit munera à Religioſis dari, præterquàm in caſibus ibi exceptis: & tamen Sanchez ſupra cum Soſſa putat præfatos caſus extendi ad ſimiles, in quibus militat eadem, vel maior ratio: tum quia in nouella Conſtitut. Iuſtiniani *collat.4. ſub*

tit. de

tit. de nuptijs, §. *sed etsi quis*, dicitur solis Cleris promotis ad Ordines minores lectoris, & cantoris integrum esse vxorem ducere: & nihilominus id etiam licitum est ijs, qui initiati sunt alijs duobus ordinibus minoribus: quinam autem sint casus, qui extendi possunt ad eos, qui recensentur in motu proprio Pij V. constabit ex quæstionibus inferiùs proponendis, ac soluendis.

QVÆRES IX. An occurrente aliquo casu, in quo iuxta dicta licitus est egressus monialium è monasterio, ex propria auctoritate possint egredi, vel certè requiratur legitima licentia Superioris.

36 ℞. Requiri licentiam Superioris; idque non solùm ex decreto *Concilij Trident. sess. 25. de Regul. cap. 5.* vbi dicitur: *Nemini Sanctimonialium liceat post professionem exire à monasterio, etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda:* sed etiam est Constit. Pij V. superiùs citata, quæ incipit *Decori*, & sic habet: *quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci Ordinarium, etiamsi prædicta monasteria ab Episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expressè inscriptis approbata sit*, est communis DD. inter quos *Portel. sup. num.* 20. benè aduertit, quòd quamuis in casibus allegatis à Pio V. expectanda est licentia ad egrediendum, si Superior adsit; secùs est, si Superior absit, & periculum sit in mora, aut eam iniustè deneget, & certò constet de iniustitia.

At, dices, cuius Superioris licentia requiritur, vt Monialis in aliquo dictorum casuum licitè egrediatur?

37 ℞. In monasterijs quidem subiectis Episcopo requiri, & sufficere licentiam solius Episcopi, aut Ordinarij loci: cùm ipse respectu illorum sit, & Episcopus, & Prælatus Religionis; in Monasterijs verò exemptis præter licentiam Episcopi, seu Ordinarij loci requiri etiam licentiam Prælati regularis proprij, Prouincialis scilicet, aut Generalis iuxta vniuscuiusque Ordinis institutum: patet tum ex Concilio Trid. loco citato, quod quamuis non requirat expresè licentiam Prælati Regularis respectu monasteriorum exemptorum, illam tamen non excludit, sed potius supponit, vt de iure communi necessariam; vtpotè semper loquens secundùm eius constitutionem, quando illud non immutat; tum ex Constit. Pij V. §. præcedenti allegata, in qua id totum satis expresè deciditur, ita *Suarez sup. num.* 13. *Barbosa num.* 28. *Sanchez supra num.* 24. *& seqq.* alijq; apud ipsos: qui rectè monent non immeritò Pium V. citata Constitutione dicere *per Episcopum, seu alium loci Ordinarium*, vt innuat huiusmodi licentiam posse concedi non solùm ab Episcopo propriè dicto, qui scilicet habeat vltra iurisdictionem Episcopalem, etiam potestatem Ordinis Episcopalis, sed etiam à quocumque habente iurisdictionem Episcopalem, qualis est Vicarius generalis Episcopi, immò & Vicarius generalis Capituli, sede vacante; qui vtique veniunt nomine Ordinarij loci, vt in specie adnotauit *Barbosa vbi sup.* ex Lamas, & Sanchez reijciens, quod ait *Rodriq. sup. art.* 6. Monialem scilicet exemptam in adductis casibus posse absque vllo scrupulo recedere è monasterio cum sola licentia Prælati regularis, Generalis, aut Prouincialis, & non requiri vllam approbationem Episcopi sæcularis; stante quòd Prælatus regularis est etiam ipse Ordinarius talis monasterij, sicque de illo possunt intelligi allegata verba Pij V. *per Episcopum, siue alium loci Ordinarium;* cùm tamen secundùm communem loquendi modum Prælatus regularis numquam dicatur loci Ordinarius, estò sit Ordinarius proprij monasterij.

Quòd si quæras, an licentia egrediendi è monasterio in casibus permissis concedenda Monialibus debeat esse specialis, ac expressa: idque ita vt aliàs licentia sit eò ipsò irrita, ac nulla.

38 ℞. Attenta Constitutione Pij V. debere esse, & specialem, & expressam; cum id ibi satis apertè explicetur ijs verbis, *& expressè in scriptis approbata sit* (idest causa egrediendi è monasterio) hoc enim ipso quòd talis causa debet expressè

approbari ad dandam dictam licentiam, licentia non poteſt non eſſe ſpecialis, vtporè data hic, & nunc in caſu particulari & quidem in ſcriptis, cùm id diſertis verbis exprimatur, quæ doctrina procedit tum in cauſis exitus expreſſis in dicta Conſt. Pij V. tum in alijs quibuſcumque vt notauit *Sanch.ſup.n.29.*

An autem,vt talis licentia ſit valida,debeat neceſſariò eſſe in ſcriptis, ita vt non valeat, ſi concedatur verbotenus.

39 ℞. Videri probabilius, quòd neceſſariò debeat eſſe in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ, ita *Bonac. quæſt.1. de clauſ.p.8. num.5. & Tambur. ſupra quæſt.6. num.1.* ex Sanchez, Miranda, ac Victorello, alijque communiter; & probatur tum quia id ſatis clarè ſignificatur in citata Bulla Pij V. ijs verbis, *aliter autem, quàm vt præfertur, egredientes excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubiacere,&c.* tum quia vbi ex lege, contractus requirit ſcripturam, ea deficiente, irritus eſt contractus, *l. contractus 16. de fide inſtrum.* ergò & idem dicendum eſt in caſu noſtro: tum quia iure cautum eſt, vt talis licentia detur in ſcriptis, non ſolùm vt poſſit exhiberi, ſi petatur, ſed vt maturiùs, ac rariùs concedatur (quæ enim ſcripto tradi debent, maturiori conſilio ſolent examinari, & rariùs concedi) non ergo ſolemnitas ſcripturæ cenſeri debet leuis, ſed valdè ſubſtantialis. Oppoſitum tamen ſentiunt Homobon. & Belloch. quos refert, & non reijcit *Diana part.3. tractat.2. reſolut.129.* ex Innocentio, Abb. & Felino docentes quòd, quamuis licentia ad ingrediendum ſepta monaſterij Monialium ex decreto Conc. Trid. in ſcriptis obtenta requiratur: id intelligitur quoad forum exterius: nam in interiori foro animæ, in quo attenditur veritas, ſufficit, quòd interueniat conſenſus iure naturali requiſitus, qualis eſt etiam, qui oretenus conceditur; eſt autem eadem ratio de licentia requiſita ad licitum egreſſum Monialium è monaſterio, vt patet.

QVÆRES X. An, occurrente cauſa legitima egrediendi è monaſterio, poſſit Monialis exire abſque licentia Superioris, ſi propoſita cauſa egreſſus petat licentiam, & non obtineat.

40 ℞. Quòd, cùm ad licitum egreſſum Monialis requirantur approbatio cauſæ, & licentia exeundi: & hæ poſſint ſeparari, quatenus poteſt ad aliquem pertinere approbatio cauſæ (quæ conſiſtit in iudicio de ſufficientia illius) abſque eo quòd poſſit dare licentiam: ſi quidem Monialis ſit exempta, & Epiſcopus nolit approbare cauſam ab ea propoſitam ad exeundum; Prælatus verò regularis proprius eam approbet, ac det licentiam exeundi, conſtito euidenter de iniuſtitia Epiſcopi, videatur Monialis poſſe exire, cùm ſic ratio Religionis propriè illam non obliget, & aliàs lex poſitiua in tali caſu videatur non obligare: quippequæ re vera impletur, eſtò deſit exterior ſolemnitas (quamuis fortè in foro externo aliud præſumeretur.) Sin verò è contra Epiſcopus approbet cauſam, & Prælatus regularis renuat dare licentiam; tùnc, moraliter loquendo, non debet Monialis exire; cùm ſic obſtet & Conſtitutio Pij V. & intrinſeca obligatio religioſæ obedientiæ, & prætereà tunc vix poſſit vitari graue ſcandalum, periculum apoſtaſiæ, vel certè ſpecies cum infamia religionis. Quòd ſi Monialis egreſſura è monaſterio ſit ſubiecta Epiſcopo; tunc, ſi ipſe non approbet cauſam egrediendi propoſitam, adeoque etiam neget licentiam exeundi, nullo modo poteſt Monialis exire: cùm ex vna parte obſtet diſpoſitio Concilij Tridentini, ac Pij V. conſtitutio, & ex alia per modum defenſionis, aut iuſtæ excuſationis id fieri nequeat ſine magno ſcandalo, & in caſu potiùs ficto, quàm morali, ita *Suar. ſup. cap.9. num.16.* monens iuxta diſpoſitionem Concilij Trident. & Conſtitutionem Pij V. approbationem cauſæ exeundi quoad monaſteria exempta pertinere ad Epiſcopum, & ſic Concilium nihil aliud dixiſſe, niſi cauſam ab Epiſcopo approbandam: licentiam autem proprij Superioris eſſe neceſſariam ex vi religioſi ſtatus.

QVÆRES XI. An Monialis tuta conſcientia exire poſſit è monaſterio, ſi ei à legitimo Superiore detur licentia exeundi ſine iuſta cauſa.

41 ℞. Non

41 ℞. Non posse, si ei constet in conscientia iustam causam egrediendi non subesse, & licentiam fuisse concessam ex fauore, vel alia ratione iniqua, ita *Suarez num.*14. probat, quia talis licentia re ipsa est nulla, & id non latet Monialem: siquidem Pius V. in sua illa Constitut. dicit: *Aliter autem, quàm vt prefertur egredientes:* prædictum autem fuerat, vt Moniales sine legitima causa, & probata non exeant.

42 Concedo tamen, quòd si Papa sine iusta causa daret huiusmodi licentiam, posset Monialis exire absque eò quòd incurret pœnas latas contra violantes clausuram: immò ne venialiter quidem peccaret iuxta plures Doctores sustinentes vtentem dispensatione valida data à Superiore sine causa non peccare, nec venialiter, vt mox videbimus: estò Papa taliter dispensans peccaret saltem venialiter, vt tradunt plures DD. penes *Sanchez lib.*8. *de matr. D.*18.*num.*6. ratio responsionis est: quòd, cùm obligatio clausuræ sit de iure humano (vt iam probauimus) potest Papa in ea validè dispensare, etiam sine causa, vt innumeris Doctoribus citatis eruditè probat *Sanchez Disput. modò citata num.*3. contra plurimos alios ab eodem relatos *num.*2. quorum opinionem dicit *Castr.Pal. tr.*3.*D.*6.*p.* 8.§.1. *num.*2. non posse defendi vt probabilem: alioqui sustinens *num* 8. ex communi Canonistarum probabile esse vtentem dispensatione valida, sed illicita, vtpotè data sine causa non peccare, nec venialiter: quod tamen negant plures alij Doctores: aliqui quidem sustinentes in tali casu peccari m. alij verò solùm venialiter; quod putat *Sanch.n.*7. esse probabilius.

Vnum hic obiter moneo ex *Suar.sup.num.*13. in præsenti materia distingui facultatem, seu licentiam exeundi è monasterio à dispensatione; quòd, cùm prohibitio non exeundi sit prohibitio non exeundi sine legitima facultate; concessio talis facultatis non est dispensatio in lege clausuræ, sed potiùs est pars materiæ ipsius legis; dispensatio autem propriè tunc contingit, quando præfata facultas datur sine iusta causa; quòd est benè notandum.

QVÆRES XII. An, & quando Monialis ex vrgenti necessitate exiens è monasterio sine licentia teneatur posteà id significare Superiori, cuius intererat approbare causam exitus, & dare facultatem exeundi.

44 ℞. Teneri, si potest, quamdiu degit extra monasterium, ita *Bonac.sup. p.*8. *num.* 6. ex Sanch.& Zecchio, quos sequitur *Tambur.sup. q.*5. *num.*4. & patet, quia cognitio causæ exitus è monasterio spectat ad Superiorem, fierique potest, vt causa, quæ Monialibus videbatur legitima, non approbetur à Superiore, & consequenter Monialis teneatur redire ad monasterium; hoc autem præstari nequit, nisi Monialis modo dicto significet causam sui egressus. Secùs, si cessante causa egressus, Monialis iam redijt ad monasterium: tunc quippè non est opus, vt manifestet Superiori causam sui exitus, cùm sic cesset finis talis manifestationis, moniali non ampliùs indigente Superioris approbatione, ac facultate. Addit autem *Sanchez sup.cap.*15.*num.*70. contra Zecchium Monialem in priori casu non significantem Superiori causam sui exitus non incurrere pęnas latas contra Moniales indebitè exeuntes: probatque ex eo quòd tales pœnę sunt latæ contra Moniales iniustè egredientes: tales verò non sunt Moniales in præsenti casu egredientes, cum talis casus per epicheiam censeatur exceptus ratione necessitatis carentis lege.

QVÆRES XIII. An Moniales habeant iustam causam exeundi in casu belli imminentis, aut inundationis, aut ruinæ totius monasterij.

45 ℞. Habere, ita *Suar.sup.cap.*9.*num.*4. *Tambur.de iure Abbatiss. D.*20.*q.*2.*n.*2.*&* 3. alijque apud ipsum; inter quos *Peyrin. tom.*2. *de priuil. Constit. B. Pij V. num.*25. ait subesse Monialibus iustam causam exeundi, imminente casu belli: siue intentetur ab hæreticis, alijsve infidelibus, siue à Catholicis: siquidem in omnes militares regulariter cadit illud: *Nulla fides, pietasque viris, qui castra sequuntur;* & de militibus communiter verificatur quòd *iocus, & ludus sunt in militia, do-*

mus diripere, familias ſpoliare, virgines rapere, ſolidas vrbes, atque oppida incendere: hæc ſunt militum decora, profuiſſe nemini, nocuiſſe quamplurimis nullo reſpectu, aut recordatione præſidentis mundo Dei. Ratio autem reſponſionis eſt, quòd in iſtis caſibus agitur de communi bono totius monaſterij; & cum habeant ſimilitudinem magnam cum caſu incendij expreſſi in motu proprio Pij V. cenſentur etiam ipſi per epicheiam, ac æquiparationem excepti: dummodò aliàs ſeruentur ſeruanda, prout diximus q.8.

QVÆRES XIV. An iuſta ſit egreſſio Monialis ad hoc vt eligatur Abbatiſſa alterius monaſterij eiuſdem ſui Ordinis, ac habitus, vel magiſtra nouitiarum, vel Præfecta ianuæ ſeu rotæ.

46 ℟. Eſſe, dummodò id fiat cum debita licentia, ita *Mirand. ſup. art.2. Sanchez num.45. Bonac.p.9.n.10. Barb. de offic. Ep. alleg.102.n.25.* aliique communiter: & probant, quia iſte caſus eſt ſimilis exceptis in motu proprio Pij V. cum in eo agatur de bono communi totius religionis, non autem particulari huius, aut illius monialis, ſicque *Conc. Trid. ſeſſ.25. cap.7. de Regul.* cùm c.5. valdè commendaſſet clauſuram, concedit exitum in caſu, quo in proprio monaſterio non reperiatur monialis prædita dotibus requiſitis ad munus Abbatiſſæ.

47 Dixi, *dummodò id fiat cum debita licentia*, vt innuerem, quòd, licèt ad exitum monialis in caſu propoſito non videatur peti conſenſus Sedis Apoſtolicæ: id tamen fallit, attenta declaratione Congregationis Cardinalium allata à *Suarez n.5.* quæ ita habet: *Monialis non poteſt tranſire de vno ad aliud monaſterium, etiam de conſenſu Epiſcopi, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, etſi tranſlatio fiat ad aliud eiuſdem Ordinis*, quam declarationem inquit Suarez ſeruandam eſſe, quotieſcumque cauſa mutationis talis non fuerit, quæ vel in iure ſit expreſſa ſpecialiter (ſicut expreſſum eſt de officio Abbatiſſæ, ad quod proindè non requiretur conſenſus Sedis Apoſtolicæ: cum Concilium Trident. ſtatuendo in neceſſitate poſſe eligi Abbatiſſam ex alio monaſterio eiuſdem Ordinis ſimul cenſeatur dare licentiam exeundi iuxta illud: *Concedens vnum, etiam approbat neceſſarium medium ad illud;*) vel certè niſi per æquiparationem rationis cauſa egreſſus reducatur ad cauſas à Pio V. enumeratas in ſua bulla; cuiuſmodi eſſet caſus transferendi monialem aliò ob prauos mores: nam talis cauſa iure comparatur morbo contagioſo, aut ſcandalo communi, pro quo euitando etiam Bonifacius VIII. egreſſum conceſſit: hæc Suarez, & benè, niſi aliter ferat conſuetudo & præſens ſtylus Curiæ, quibus omninò ſtandum eſt; quod etiam aduertit Bonacina generaliter dicens in ſimilibus caſibus tutius eſſe conſulere Sedem Apoſtolicam, niſi ſit periculum in mora.

48 Notat tamen *Sanchez n.46. Miranda ſup. Tambur. n.8. Rodr. tom.1.q.49. art.5.* & alij monialem in caſu propoſito tranſlatam ad alium monaſterium, expleto ſuo munere, ac officio, poſſe de vtriuſque monaſterij conſenſu redire ad proprium monaſterium; quamtumuis ſocia ipſi adiuncta in tranſlatione renuat redire: ſicut & è contra, renuente moniali principali, poſſet reuerti etiam ſocia.

QVÆRES XV. An, & quo modo exire poſſit monialis ad fundandum nouum monaſterium, aut etiam ad aliud iam fundatum.

49 ℟. Poſſe, modò id fiat de conſenſu Sedis Apoſtolicæ: idque ex decreto ſacræ Congr. quæ teſte *Zer. part.2. praxis v. monialis d.8. & 12.* decidit non licere hunc exitum cauſa reformationis, aut nouæ fundationis, aut correctionis, ſed in his omnibus caſibus Sedem Apoſtolicam eſſe conſulendam, ita *Nau. l.3. conſil. de Regul. conſ. 48.n.7. Rodr. ſup. Sanch. n.47. Tamb. n.7.* & alij apud ipſos: patetque quia iſti caſus ſunt ſimiles ijs, qui excipiuntur in Bulla Pij V. vtpotè ſpectantes ad bonum commune illius religionis: conſtat autem ex dictis q.8. ſub caſibus expreſſis à Pio V. comprehendi etiam alios ſimiles, aut vrgentiores.

QVÆRES XVI. An caſu, quo totum aliquod monaſterium Monialium transferri debeat in aliud monaſterium de nouo conſtructum, talis tranſlatio fieri poſſit, inconſulta Sede Apoſtolica.

50 ℞. Posse, nisi fortè vsus obstet, de quo mihi non constat. Colligitur tum ex *Guttierez lib.1.pract.qq.cap.14.* qui docet Episcopum posse dare Monialibus licentiam exeundi ex quacumque causa rationabili, ob quam Monialis authoritate, ac præcepto Prælatorum mutetur ab vno monasterio, vt in alio inhabitet: idque non solum quia occurrat iusta causa, sed quòd talis exitus non est is, quem iura prohibent, vtpotè ordinatus, non ad manendum extra monasterium, sed ad aliud inhabitandum; cùm tamen iura loquantur de exitu non necessario, & ad manendum in sæculo pro aliquo tempore: tum ex *Barbosa sup. num.27.* dicente manifestè iustam extare causam egrediendi, quando ex iusta causa totus Monialium Conuentus locum mutat iuxta dispositionem *Concilij Trid. sess.25. de Regul.cap.5.* præcipientis monasteria Monialium constructa extra vrbes, & oppida transferri ad alia monasteria existentia intra vrbes, & oppida: cùm alioqui par sit ratio in præsenti casu, vt patet; tum ex quadam declaratione Sacræ Congreg. edita 17. Iulij 1615. quam refert idem *Barbosa in collectan. v. monialium translatio* his verbis, *Moniales transferri non possunt in monasteria nouiter erecta, nisi eadem monasteria auctoritate Apostolica extructa fuisse prius constiterit: ipsaque, praeuia visitatione, earumdem monialium capacia, eisque accommodata, atque ita absoluta reperta fuerint, vt cœmentarijs, alijsve fabris nulla ædificationis causa in ipsa posteà ingrediendi necessitas relinquatur.* Vbi noto, quòd, cùm auctoritas Sedis Apostolicæ solùm requiratur ad construenda noua Monialium monasteria; hoc ipso quòd ea interuenit in eorum constructione, ea non videtur necessaria ad faciendam posteà Monialium translationem: cùm in tali euentu ea expressè hic non requiratur, & aliàs procedat regula iuris, *Qui concedit vnum, concedit & medium necessarium ad illud:* cuiusmodi est translatio Monialium ad inhabitandum monasterium de nouo constructum auctoritate Apostolica.

51 Cæterùm in casu, quo facienda est talis translatio, fieri debet in aurora: & quidem ita, vt moniales conspici possint à paucis, & associentur à personis grauioribus honestis, ac consanguineis proximioribus: idque ex decreto Sacræ Congr. adducto à Barbosa vbi supra.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Monialis possit dimitti è proprio monasterio ad hoc vt in alio monasterio meliùs corrigatur, aut puniatur.

52 ℞. Posse eo modo, quo diximus *c.3. sect.1.q.14.*

QVÆRES XVIII. An, & quo modo, non obstante obligatione clausuræ, possint Moniales dimitti è monasterio ratione incorrigibilitatis.

53 ℞. Non posse, dimitti, nisi eo modo, quo diximus *sup. c.3. sect.1.q.13.* vbi latè egimus de hac re.

QVÆRES XIX. An Monialis, etiam stante lege clausuræ, possit à proprio monasterio transire ad Ordinem arctiorem.

54 ℞. Posse, eo tamen modo, quo ostendimus *sup. citata sect.1.q.12.* Addo hic solùm Monialem in tali casu teneri facere nouum nouitiatum, & nouam professionem. De nouitiatu patet: quia annus probationis institutus est ad effectum vt religio probet nouitium, & nouitius religionem *cap. ad apostolicam de Regularit.* in nostro autem casu neuter probauit alterum, sicque peragendus est nouus nouitiatus iuxta *Concilium Tridentinum sess.25. cap.16. de regular.* non distinguens inter ingredientes religionem à sæculo, & eos, qui ingrediuntur ab alia religione. De professione verò probatur, quia Monialis transiens ad alium Ordinem debet in eo se obligare: hoc autem fit per professionem; quæ est contractus quidam reciprocus, per quem profitens se obligat religioni, & religio profitenti, prout, Deo dante, fusiùs ostendimus in *tract. de nouitiatu.*

QVÆRES XX. An Monialis ex legitima facultate exiens è suo monasterio (v.g. ad fundandum aliquod monasterium) violet legem clausuræ, si ea occasione alio diuertat causa inuisendi aliquam cognatam, aut visitandi deuotam aliquam imaginem.

55 ℞. Quòd, cùm præceptum clauſuræ debeat moraliter intelligi, non ita rigorosè obligat Monialem, vt in propoſito caſu non poſſit aliquantulùm diuertere à recto itinere, aut peracto negotio, ad quod conceditur exitus, immorari extra monaſterium pro aliquo breui tempore; idque, etſi deuiet à recta via 8. aut 9. leucis (quod in ſpecie notat *Sanch.ſup.cap.15.n.61.*) ſic *Bonac.ſup.p.9.n.21.* monens ex eodem Sanch. per tempus breue poſſe intelligi ſpatium vnius, aut duplicis diei, *Nald.v.clauſura num.5. Miranda ſup.q.2.art.20. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.102.n.58. Sorbus in comp.v.ingredi monaſt.monial.*§.34. alijq; & patet tum ex ratione adducta ſub initium reſponſionis; tum quia illa deuiatio, ſeu temporis dilatio morali modo non videntur cedere in fraudem clauſuræ; tum quia quod dicitur in Motu proprio Pij V. *ſed nec in prædictis caſibus extra illa monaſteria, niſi ad neceſſarium tempus, ſtare licet*, non eſt interpretandum ſecundùm regulam metaphyſicas, ſed morali modo, vt iam dixi: ſicque ſolùm indicat, ſecluſa paruitate materiæ, Monialem legitimè egreſſam teneri ſub peccato m. redire, abſoluto negotio, ad quod conceſſus eſt exitus, & non poſſe diutiùs commorari extra clauſuram vltra tempus re vera neceſſarium; quod citati Doctores non negant, cùm Monialem excuſent à peccato m. in præſenti caſu ſolùm ex paruitate materiæ: quæ maximè debet admitti in præceptis Eccleſiæ, cuius iugum ſuaue eſt, & onus leue; nobiſcum ſentit *Caſtr.Pal.tr.16.D.4.p.9.n.19. ex Rodriq.tom.1.q.47.art.11.*

56 Quin etiam *Sanch.n.70.* quòd, ſi Monialis legitimè egreſſa è monaſterio ita diuertat à recta via ad quam tendit, aut vltra tempus neceſſarium immoretur tam diuturno tempore, vt iudicio prudentis cenſeatur peccare m. non ideò incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clauſuram; quippè quæ non generaliter latæ ſunt contra violantes clauſuram, ſed ſtrictè contra Moniales illicitè egredientes: ſicque non debent extendi ad illas, quæ licitè egreſſæ ſunt (ideſt cum legitima licentia) ſed poſt egreſſum illicitè diuertunt aliò, aut diutiùs morantur extra monaſterium, quàm ferat neceſſitas: nam pœnæ non debent ampliari, ſed reſtringi, vt patet; diſſentit *Caſtrus Pal.tr.16.D.4.p.9.num.21.*

Vndè inferri poteſt, & benè, Moniales conuerſas deputatas ad quærendas eleemoſynas pro monaſterio non peccare contra clauſuram, ſi occaſione quæſtuationis inuiſant ſuos conſanguineos, & amicos: ſiquidem eæ non ſubijciuntur obligationi clauſuræ, vt conſtat ex dictis *hinc n.15.* quamquam poſſit contingere illas aliundè peccare, ſi præfata viſitatio conſanguineorum, aut alia ſimilis diuerſio ipſis ſub mortali ſit aliundè prohibita; v.g. ex conſtitutionibus, aut præcepto Superioris.

57 *Violat clauſuram Monialis tranſiens ad aliud monaſterium contiguum; duplex peccatum facit, & duplicem cenſuram incurrit.*

58 *Item, ſi fugiat è carcere, cui perpetuò iuſtè damnata eſt.*

59 *Licitè tamen ea fugeret ad vitandam mortem, aut mutilationem.*

60 *Item ad cauendam mortem ſibi intentatam ab inuaſore.*

61 *Item ad edendum fœtum illicitè conceptum, ſicque conſulendum ſuæ famæ.*

62 *Licitè egreditur in aliquo caſu ad vocandum Medicum, aut Confeſſarium.*

63 *Item ad præſtandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo Conuentus.*

64 *Non item, vt grauiter vexata ab Abbatiſſa adeat Prælatum.*

65 *Non vt ſubueniat graui indigentiæ parentum.*

66 *Non vt ſubueniat nepotibus.*

67 *Licitè egreditur, ſi ſit energumena, vt exorcizetur.*

68 *Item ad reclamandum coram Ordinario contra nullitatem profeſſionis.*

69 *Violat clauſuram exiens ad ſpatium, quod interiacet inter oſtium clauſuræ, & ianuam patentem ſæcularibus.*

70 *Non item, ſi ioco impulſa tranſgreditur oſtium clauſuræ.*

71 *Violat, ſi in limine oſtij clauſuræ ludat ludo nauis.*

72 *Secus, ſi ponens ſe in rota eam voluat ad partem patentem ſæcularibus.*

73 *Non*

73 *Non violat, si toto corpore consistat in liminari ostij clausuræ.*
74 *Neque, si ascendat supra tectum Conuentus, & consistat intra partem respicientem ipsum conuentum, aut ecclesiam interiorem.*
75 *Violat, si à tecto Conuentus prætergrediatur ad tectum porticus exterius annexæ ipsi Conuentui factæ præcisè in commodum externorum.*
76 *Non item, si insideat muro conuentus virili more quasi equitans.*
77 *Violat, si è fenestra toto corpore se suspendat viam publicam versus.*
78 *Item, si consistat super ramo arboris sitæ intra clausuram omninò prominente extra illam.*
79 *Non item, si magica arte, feratur per aerem intra ambitum clausuræ: cum limitatione tamen: indicatur, quæ eleuatio sufficiat ad violationem Clausuræ.*
80 *Violat, si præuidens se in somnis egressuram id non impediat.*
81 *Item, si ascendens equum ferociorem vi feratur extra clausuram, hoc præuiso.*
82 *Secus, si legitimè degens in domo priuata extra eam liberè exeat.*
83 *Limita, nisi iussu Superioris ibi degat cum obligatione clausuræ.*
84 *Non violat, si licentiata ad egressum exeat etiam ad malum finem.*

QVÆRES XXXI. An Monialis censeatur violare clausuram, si recedat è proprio monasterio in aliud monasterium Monialium immediatè contiguum, eiusdem sui Ordinis, siue alterius; idque gratia recreationis, &c.

57 ℞. Violare: & probatur ex eo quòd Monialis non tenetur ad clausuram in communi, sed ad clausuram proprij monasterij; sicque, estò in casu proposito transeat de clausura ad clausuram, ita vt non possit verè dici, quòd in tali transitu vllo tempore sit extra clausuram: hoc ipsò tamen quòd totaliter recedit à proprio monasterio (intra cuius ambitum continetur eius clausura) eò ipsò violat clausuram, & incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clausuram; quæ ratio vtique probat intentum, siue monasterium, in quod Monialis ingreditur, sit eiusdem sui Ordinis, siue alterius: cum Monialis eodem modo non teneatur ad clausuram in communi sui Ordinis, sed ad illam, quæ est propria sui monasterij, in quo est professa: sic respondi in facti contingentia: nec obstat quod docet *Sanchez sup. cap.16. n.10. v. secundus casus*, nam ibi non supponitur violatio clausuræ ex parte termini à quo, sicut supponitur in casu, qui hic controuertitur.

Addo, quòd, cùm Moniali prohibeatur non solùm egressus è propria clausura, sed etiam ingressus in alienam; & hæ prohibitiones sint duæ numero diuersæ: Monialis in casu proposito duo peccata committet in confessione necessariò exprimenda, duplicemque incurret excommunicationem iuxtà doctrinam *Bonacinæ D.1. de censur. in comm. q.1. p.5. n.2.* tot scilicet incurri censuras, quot sunt moraliter, & formaliter actus commissi contrà præceptum. Sic ergo respondi, & responsioni posteà subscripserunt *Pollachus, Baldell. Steph. à S. Greg. alijque viri docti à me consulti*: à quibus dissensit *Bordonus* item à me consultus, putans in isto casu vnicam incurri excommunicationem: eò quòd Bulla Pij V. præcisè afficiat excommunicatione Moniales illicitè egredientes, nulla mentione facta alterius loci, ad quem contingat accessus; & aliàs, regulariter loquendo, Moniales egredi non soleant ad ingrediendum aliud monasterium, sed ad liberè vagandum: vt proindè non fuerit opus sub lege clausuræ comprehendere casum hunc adeò extraordinarium; cùm lex ad ea, quæ rarò accidunt, non aptetur *l. nam ad ea, ff. de legibus*, sic *Bordonus*; alioqui concedens Monialem, si ingrediatur conuentum virorum religiosorum, subiacere excommunicationi latæ contra mulieres ingredientes claustra Regularium ex Pij V. bulla, quæ incipit *Regularium personarum*, iuncta eiusdem alia Constitut. *Decet Romanum*, atque, etsi ius interdicens fœminis ingressum in claustra Regularium vtatur verbo *mulieres*; cuius significatio videtur restringi ad fœminas laicas: Monialis enim verè est mulier, & est exposita periculis non minùs, quàm quælibet fœmina sæcularis.

QVÆ-

QVÆRES XXII. An Monialis violet clauſuram, adeoque ſubijciatur pœnis latis contra violantes clauſuram, ſi damnata in pœnam delicti commiſſi ad perpetuum carcerem intra proprium monaſterium ab eo occultè recedat.

58 ℞. Violare; & probatur à fortiori ex eo, quod docent *Nau. comm.4. de Regul.n. 64. Rodriquez tom.2. q.22. art.6. Sanchez ſup. cap.8. n.13.* & alij, virum ſcilicet religioſum condemnatum perpetuo carceri non poſſe licitè fugere; cùm frequentiſſima, & longè probabilior ſententia Doctorum habeat nulli perpetuis carceribus damnato licitum eſſe fugere, nedum religioſo, qui aliàs non poteſt exire è monaſterio abſque Superioris licentia, lege clauſuræ ipſum ad id aſtringente, vt oſtendimus alibi: cùm tamen lex clauſuræ ſtrictiùs obliget Moniales, quàm viros religioſos, vt patet.

Verùm tamen eſt, quòd, ſicut citati Doctores apud *Sanchez num.14.* concedunt virum Religioſum perpetuo carceri condemnatum à Superiore poſſe inde fugere, ſi aut iniuſta ſit condemnatio, aut iniuſtus ſit modus illam exequendi (vt ſi cuſtos carceris ei iniuſtè deneget cibum, veſtitum, aut ignem ad vitæ ſuſtentationem neceſſarium:) idem proportionaliter concedendum videtur etiam de Moniali damnata perpetuo carceri; illam videlicet poſſe fugere, ſi conſtet vel ſententiam eſſe iniuſtam, vel iniuſtum modum illam exequendi: nemo enim tenetur parere huiuſmodi ſententiæ; nec lex clauſuræ cenſenda eſt obligare in talibus circumſtantijs.

Dubium grauius eſt, an Monialis poſſit licitè fugere, ſi iuſtè ipſi imponenda ſit pœna mortis, aut mutilationis.

59 ℞. Videri poſſe; & probatur, quia ius fugiendi vnicuique competens iure naturali ad conſeruandam propriam vitam, nullo Religioſorum voto abdicatur, ideoque, ſicut poſſet vir ſæcularis in tali caſu fugere, (vt docent *Leſſius lib.2.cap.31. num.33.* & alij cum *S.Thom.2.2.quæſt.96. art.4.*) ita & poterit religioſus, quòd ſi id conceditur viro religioſo, debet concedi & Monialibus: cùm ipſæ non poſſint dici arctiùs teneri non fugere, niſi ratione clauſuræ, quæ tamen non obligat cum tanto vitæ periculo, vt oſtendimus *quæſt.5. §.diſſentit*, ita viri docti à me conſulti contra Caietanum, Valentiam, & Sayrum; qui, ſicut cenſent virum religioſum non poſſe fugere in præſenti caſu, conſequenter, & quidem à fortiori, id afferent de Monialibus.

QVÆRES XXIII. An Monialis licitè poſſit egredi è proprio monaſterio, ſi ibi innaſa ab hoſte non poſſit vitare mortem; niſi inde fugiendo.

60 ℞. Poſſe; & probatur tum ex ratione allata *q.præcedenti*; tum quia, eſtò concedamus non poſſe dari facultatem exeundi, quantumuis Medici iudicent iuxta regulas medicinæ id eſſe ſimpliciter neceſſarium ad conſeruandam vitam Monialis ægrotantis (qua de re diximus *q.7.*) id tamen non procedit in præſenti caſu, quo periculum mortis violentæ eſt certiſſimum, & prouenit à principio extrinſeco: cùm è contra periculum mortis proueniens ex morbo intrinſeco non vitetur egreſſu, ſed Monialem ipſam comitetur; præterquàm quòd Monialis in præſenti caſu duplicem habet cauſam egrediendi, nimirum vt impediat peccatum aggreſſoris ipſi mortem inferentis, & vt vitam propriam tueatur: quarum cauſarum ſolùm iſta poſterior ſubeſt in ægritudine naturali, ſic *Tambur. ſup. D.20.quæſt.3.n.2.* & ante illum *Sanchez ſup. D.15.n.39.*

QVÆRES XXIV. An peccet contra præceptum clauſuræ Monialis, quæ ex illicita copula gerens vterum occultè exit è monaſterio ad fœtum edendum, vt ſic conſulat propriæ famæ, ac bonæ exiſtimationi ſtatus religioſi.

61 ℞. *Tambur. ſup. D.19.q.4. §. ad 12.* ex Victorello Monialem in tali caſu incurrere excommunicationem, & conſequenter peccare, niſi egrediatur ad vitandum periculum vitæ imminens ex veneno, aut vulnere, & alioqui ante egreſſum non poſſit priùs conſulere Superiorem, probatque quia lex humana clauſuræ non poteſt tollere ius naturale ſeruandi vitam. At mihi non placet iſta reſponſio; immo puto

to

to Monialem in isto casu posse modo dicto recedere à monasterio ad consulendum famæ tum propriæ, tum monasterij, ac Ordinis: idque ob rationem adductam ab ipso Tamburino; nimirum quòd lex humana clausuræ non possit auferre ius naturale, quod habet Monialis conseruandi propriam famam, quæ sine dubio in præsenti euentu grauissimè periclitatur, nititur autem ista ratio doctrina illa, quam teste *Laym.l.1.tr.4.cap.14.num.4.* tradunt communiter DD. legem humanam, ordinariè non obligare cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamię, aut bonorum magnæ iacturæ, qua de re *sup. q.7.*

QVÆRES XXV. An Monialis licitè posset exire ad vocandum Medicum, aut Confessarium pro alia Moniali monasterij ex repentino morbo adducta ad extremum vitæ, si non possit alius reperiri, qui eos aduocet.

62 ℞. Dato casu, videri posse, si probabilis sit spes ope Medici consultum iri præsenti necessitati Monialis infirmæ, vel probabiliter timeri possit illam esse in peccato m. siue ex ipsius attestatione, siuè aliundè. Moneor tum ex doctrina adducta *q. præcedenti*, quæ vtique locum potest habere etiam in isto casu; tum ex alia Doctrina, quam tradunt DD. communiter, nimirum quòd, quando concurrunt duo præcepta ita incompossibilia, vt non possit eodem tempore impleri vtrumque, tunc præualet illud, quod procedit à virtute superiori: cùm ergò in præsentia concurrant præceptum charitatis de subueniendo necessitati Proximi grauiter indigentis, & pręceptum Ecclesiæ de seruanda clausura, quod prouenit ab obedientia: & ex alia parte virtus charitatis sit superior virtute obedientiæ: hoc ipso quod non possunt simul impleri illa duo præcepta, sed vnum tantùm (vtpotè incompossibilia) debet præualere præceptum charitatis, posthabito præcepto obedientiæ, ita docti recentiores, & satis probabiliter ex hypotesi quòd detur talis casus; qui tamen in praxi vix potest contingere.

QVÆRES XXVI. An Monialis fungens officio Abbatissæ, quæ ratione feudi tenetur præstare iuramentum fidelitatis Domino sæculari possit, ad talem effectum exire de licentia Superioris, si tali iuramento non præstito, amittendum sit feudum cum notabili damno monasterij.

63 ℞. Posse, modò exeat cum honesta societate, & præstito iuramento, statim reuertatur ad proprium monasterium: patet responsio tum quia hic agitur de bono communi Monialium, cùm fieri possit, vt neglecto illo iuramento monasterium amittat illud feudum, eò quòd præfatum iuramentum fieri nequeat per procuratorem: Pius autem V. in sua Constitutione indicens Monialibus clausuram extra tres casus ibi exceptos quemcumque egressum è monasterio prohibuit, præterquàm in casibus, in quibus commune bonum Conuentus petat egressum; tum quia in ipsomet *cap. periculoso* sæpiùs allegato, *§. verum*, id expresè conceditur, nec fuit alicubi reuocatum: cùm Pius V. in suo Motu proprio *Circa pastoralis* potiùs confirmauerit omnia contenta in dicto capite, ita *Sanchez l.6.mor.cap.15.n.51. Bonac.sup.p.9.num.9. Tambur.sup.D.20.q.2.n.5. & Barbosa l.1.de iure eccles. c.44.num.79.* qui benè notant Abbatissam teneri quidem in isto casu petere à Superiore licentiam exeundi; si tamen is eam iniustè deneget; & constet euidenter de iniustitia negationis, posse nihilominùs exire, cùm Superior teneatur dare talem licentiam, eaque iniustè negata censeatur exire auctoritate ipsiusmet iuris. Dixi, *& constet euidenter de iniustitia negationis;* quia in dubio, & vbi res non est certa, iudicium Superioris sequendum est; quippè cuius est causas egressus discutere, & approbare, sicut optimè aduertit Sanchez.

QVÆRES XXVII. An Monialis dici possit delinquere contra clausuram, si grauiter vexata ab Abbatissa, & quidem iniustè, sæpiùs accersito Episcopo, aut Superiore, sed frustra, tamdem exeat è monasterio ad effectum illos conueniendi, vt ipsis coram aperiat iniurias sibi illatas, & ab ijs opportunum obtineat remedium.

64 ℞. Monialem in tali casu delinquere contra clausuram, nisi fortè aliàs immineat graue

graue periculum vitæ, ita in terminis *Tambur. ſup. D.19.q.4. §.id 8.* cum Victorello: & patet, quia talis caſus non concernit bonum commune totius monaſterij, nec eſt expreſſus in Bulla Pij V. immò multum differt abijs, qui ibi exprimuntur; ſicque non apparet, quo titulo reputari debeat ſufficiens ad legitimè exeundum è monaſterio.

QVÆRES XXVIII. An Monialis exire poſſit licitè ad ſubleuandam neceſſitatem ſuorum parentum grauiter indigentium.

65 ℟. Non poſſe; & probatur tum ex ratione allata *q. præcedenti*; tum quia, eſtò demus viros religioſos poſſe de licentia ſuorum Superiorum egredi è monaſterio ad ſubleuandam ſuorum parentum indigentiã: id tamen non videtur concedendũ quoad Moniales, quippè quæ ſtrictiùs tenentur ad obſeruantiam clauſuræ, tum etiam ratione ſexus, ac ſtatus in quo minùs opportunè poſſent conſulere neceſſitati ſuorũ parentũ, etiamſi ad talem effectum egrederentur; præterquàm quòd ex Monialium egreſſu plura, & grauiora timeri poſſunt inconuenientia, quàm ex egreſſu virorum: ad quæ vitanda nullo modo permitti debet Moniales exire è monaſterio, vt commodiùs ſuccurrere poſſint indigentiæ ſuorum parentum; excepto tamen caſu extremæ neceſſitatis illorum, in quo ſine dubio eæ poſſent, & deberent exire, vt oſtendimus in *tract. de profeſſ. cap.2. q.22.*

QVÆRES XXIX. An Monialis habeat iuſtam cauſam exeundi, vt curam gerat ſuorum nepotum omnibus alijs propinquis deſtitutorum.

66 ℟. Non habere, & patet ex dictis *q. præcedenti*.

QVÆRES XXX. An Monialis energumena licitè poſſit licentiari ad exeundum è monaſterio, vt poſſit extra illud exorcizari.

67 ℟. Poſſe ex decreto Sacræ Congregat. Concilij, quod refert *Barboſa in collectan. v. Monialium clauſura circa egreſſum*; his verbis: *Monialis nulla energumena intra monaſterij ſepta à quocumq; Presbytero ſæculari, vel regulari, etiam Confeſſario exorcizetur, ſed ad Eccleſiam exteriorem eiuſdem monaſterij, obtenta priùs à Sacra Congregatione licentia, ea de cauſa deducatur, vel transferatur: in translatione autem huiuſmodi, ſicut & in actu exorcizationis honeſta perſona conſanguinea, vel aliæ mulieres prouectæ ætatis, ac probæ conuerſationis energumenam comitentur; exorciſta ſit ad actum huiuſmodi ab Ordinario approbatus: exorcizatio minori, quo poterit, fiat ſtrepitu. Eccleſiæ ianua eo vſque occluſa remaneat, quouſque exorcizatione completa ad monaſterium energumena reducatur, cæterùm tam in reditu, quàm in acceſſu ad Eccleſiam, & monaſterium reſpectiuè, rectà, & ſine diuerticulo tendatur.*

QVÆRES XXXI. An caſu, quo dubitetur de validitate profeſſionis alicuius Monialis, ea poſſit exire, inconſulta Sede Apoſtolica, ad effectum vt audiatur ab Ordinario extra monaſterium, ſicque liberiùs poſſit in hoc procedere.

68 ℟. Videri poſſe, & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregationis quam *Marzilla ad ſeſſ.25. cap.17. de Regul.* refert his verbis; *Si Monialis, aut Nouitia neget ſe eſſe profeſſam, Ordinarius audire poteſt illam extra monaſterium*; tum quia ſic de facto obſeruatur in praxi pro matrimonio carnali iuxta *cap. cùm olim de ſponſal.* cùm tamen id potiori ratione faciendum ſit in matrimonio ſpirituali, nempè in religioſa profeſſione, quæ maiorem petit libertatem. Ita *Nan. lib.2. conſil. tit. de confeſſis*, & cum eo *Portel. par.1. reſponſ. mor. caſu.9. n.9.* benè monens in tali caſu non requiri licentiam Sedis Apoſtolicæ ad exeundum: cùm prohibitio exeundi afficiat ſolùm Moniales, quæ verè ſunt profeſſæ, non autem illas, quarum profeſſio aut eſt nulla, aut valdè dubia; præterquàm quòd Monialis in tali caſu dicitur exire de licentia tacita Sedis Apoſtolicæ hòc ipsò quòd Congregatio Cardinalium nomine Papæ declarauit Monialem in iſto euentu poſſe interrogari extra monaſterium.

QVÆRES XXXII. An Monialis violet clauſuram, ſi egrediatur ad ſpatium, quod eſt inter ianuam monaſterij clauſam, & aliam ſæcularibus patentem; & quidem, dum hæc exteriùs eſt clauſa, ita vt à Monialibus ipſis aperiri nequeat.

69 ℞. Violare, & constat ex Gregorij XIII. Bulla, quæ incipit *Deo sacris*, & sic habet: *Nec itidem licere monialibus, & Tertiarijs egredi è ianua monasterij, quæ est pro clausura ipsius monasterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crates, seu loca colloquijs destinata, quæ vulgò parlatoria appellantur, vel ad pulsandum ipsam clausuræ: quæ loca, cùm saltem pro causis præfatis patere soleant sæcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt.* Quamquam Bononiæ (& fortè etiam in aliqua alia diœcesi) Bulla Gregorij XIII. quoad hanc partem non sit in vsu, scientibus, & non contradicentibus Prælatis, sicque dici debet quoad hanc partem abrogata.

QVÆRES XXXIII. An violet clausuram Monialis, quæ existens in ostio aperto monasterij per iocum compellitur à socia extra illud.

70 ℞. *Tambur. de iure Abbatiss. D.19. qu.4. §. ad* 10. non violare, dummodò Monialis eo modo compulsa perfectè non sit egressa; citatque pro sua sententia Portellum, & Naldum, addens idem dicendum etiam in casu, quo Monialis impulsu brachiorum, & per iocum inuita compellatur extra septa monasterij. Verùm, cum *sect. præcedenti q.11. §. an autem* dixerimus in violatione clausuræ admitti posse paruitatem materiæ: in præsenti casu excusanda videtur Monialis à peccato, saltem m. tum ob leuitatem materiæ, quæ in tali euentu interueniat, si Monialis compulsa statim regrediatur: tum quia huiusmodi violatio clausuræ non videtur formalis violatio, sed solùm materialis, vtpotè inuoluntaria respectu Monialis compulsæ, vt suppono.

QVÆRES XXXIV. An Monialis violet clausuram, si appenso fune ex liminari ostij clausuræ monasterij; eoq; manibus apprehenso se toto corpore à terra eleuatam agitet motu reciproco, modò intra clausuram, & modò extra, idque ad longum tempus: qui ludus multis in locis est satis vsitatus apud adolescentes, & alicubi vocatur ludus nauis.

71 ℞. Violari, adeoque Monialem tali genere ludi se exercentem peccare m. & incurrere pœnas latas contra violantes clausuram. Moueor, quòd, cùm in materia violationis clausuræ non attendatur mora temporis, sed exitus corporis per sui partes, aut per spatium notabile: & in præsenti casu quælibet agitatio, seu delatio Monialis ipsam Monialem deferat extra ostium clausuræ vltra duos pedes (quæ mensura duorum pedum iuxta dicta *sect. præcedenti q.11.* ab aliquibus reputatur materia leuis in violatione clausuræ;) videtur hic interuenire perfecta violatio clausuræ, eaque grauis, ac proindè sufficiens ad peccatum m. præsertim cùm ea censeri possit grauis, etiam ratione moræ: quatenus omnes eæ delationes, ex quibus consurgit talis ludus, constituunt moram notabilem, vtpotè continuatæ in vnum quid notabile virtute intentionis, cui eæ subsunt, & per quam fiunt per modum vnius actionis moralis; proportionaliter vt multa furta parua coalescunt in vnum magnum, si furans habeat intentionem ea prosequendi, vsque dum perueniat ad quantitatem notabilem: quod benè aduertit *Sanch. l.1. mor. c.4. num.* 10. ita Io. de Lugo, Diana, alijque docti viri à me consulti contra Naldum, Baldellum, Sanctarellum, Bordonum, & Auersam item à me consultos oppositum sustinentes.

QVÆRES XXXV. An Monialis faciat contra legem clausuræ, si ponens se in Rota eam voluat ad partem exteriorem, ad quam accedunt sæculares, non tamen egrediendo è rota, sed semper manendo in ea.

72 ℞. Non facere, estò aliundè possit peccare ratione periculi, cui se exponit, aut aliundè, ita *Diana p.3. tractat.2. resolut.52. ex Bonac. qu.1. de clausf. p.8. nu.7. Lezana tom.1. cap.25. num.18. Tambur. sup. §. ad V.* & alij contra *Comitolum l.6. resp. mor. qu.3. & Portellum de dub. regul. v. clausura num.25.* sustinentes in isto casu monialem violare clausuram, eò quòd sic accedat ad locum patentem sæcularibus accedentibus, quod est expresè prohibitum in Bulla Gregorij XIII. probatur autem nostra responsio, quia Monialis, in casu proposito non egreditur ex ambitu

bitu monafterij, fed perindè fe habet, ac fi effet in ipfo oftio claufuræ; vndè, ficut ftans in oftio cenfetur effe in domo, & incurrit pœnas ingredientis domum, vt tradunt Bart. Bald. Alex. Iafon. & alij apud *Sanchez l.6. mor. c.16. num.70.* & ftans in oftio claufuræ cenfetur effe in ipfamet claufura: fic Monialis modo dicto ftans in rota, reputatur adhuc effe in claufura; præterquàm quòd hic videtur interuenire paruitas materię excufans à peccato m.dato etiam quòd velimus hic intercedere aliqualem fractionem claufuræ.

QVÆRES XXXVI. An Monialis delinquat contra claufuram, cum fiftit in folo oftio intra clauftra.

73 ℞. Non delinquere; & patet tum ex dictis *quæft. præcedenti* tum quia oftium partim eft intra claufuram, & partim extra, vt docet *Gloffa in cap. cum fanctam de pænit. d.2.* ficque in ifto cafu violatio claufuræ, fi quæ interuenit, eft imperfecta, adeoque infufficiens ad hoc vt dicatur mortalis, & fubijciat pœnis latis contra violatores claufuræ: quidquid contradicat Baldus, & Iafon, apud Sanchez vbi fupra, fuftinentes adhoc vt quis puniatur pœna taxata contra delinquentem in domo, fufficere, quòd delinquat in oftio domus, cùm fatis fit tangere partem; quod ego non puto admittendum, vtpotè nimis amplians pœnas, quæ debent maximè reftringi iuxta regulam iuris: *Odia reftringi oportet*; præfertim attenta doctrina tradita in fine *q. præced.*

QVÆRES XXXVII. An frangat claufuram Monialis, fi afcendat fupra tegulas tecti monafterij, & quando.

74 ℞. Non frangere, fi confiftat intra illam partem, quæ monafterium refpicit, atque ad ipfum pertinet; fecus, fi eam prætergreffa tranfeat ad alieni tecti partem, & ratio eft, quòd, cùm prior pars pertineat ad monafterium, cenfetur effe intra claufuram (quo modo etiam communiter tradunt DD. inuentum fuper tegulas ecclefiæ dici inuentum in ipfa ecclefia, ideoque gaudere eius immunitate;) fecùs eft de parte pofteriori, quæ cùm fit pars alterius domus, reputatur effe extra claufuram, ita *Sanchez fup. cap.15. n.7. Lezana fup. Tambur. fup. §. ad 4. & Diana par. 5. tract. 13. refolu. 88.* alijque cum quibus dicendum violari claufuram à Moniali perambulante fupra tectum propriæ ecclefiæ exterioris, non item fi interioris: nobifcum fentit P. Baldellus à me confultus id indè probans, quòd, vt verificetur Monialem non violare claufuram, fufficit verificari illam effe intra monafterium, aut faltem in monafterio: monialis autem exiftens fupra tectum monafterij, etfi non poffit dici effe intra monafterium, dicitur tamen effe in monafterio; quo modo Chriftus Dominus, & Beati abfolutè dicuntur effe in cœlo empyreo, licèt fint folùm in extrema fuperficie illius, vt rectè aduertit *S. Thom. 3. par. quæft. 54. art. 4.*

Difficultas maior eft, an monialis violet claufuram, fi à tecto monafterij prætergrediatur ad tectum porticus exteriùs annexæ ipfi monafterio, nullaque habentis habitacula claufurata: quippè quæ conftructa eft, non ad vfum monialium, fed ciuium illac deambulantium; & ratio dubitandi eft, quòd, cùm tectum porticus continuetur cum tecto monafterij, videtur facere vnum quid cum tecto monafterij, ficque pertinere ad ipfum tamquam pars illius, ficque cenferi poffet procedere doctrina *q. præcedenti* tradita ex Sanchez.

75 ℞. Nihilominus in tali cafu violari claufuram, nifi bona fides, aut inaduertentia excufet, colligitur ex Sanchez & Bonac. locis fupra citatis, patetque ex eo quòd tunc violatur claufura, quando Monialis prætergreditur ambitum proprij monafterij: at Monialis modo dicto fe transferens ad tectum porticus, prætergreditur ambitum monafterij: vt inde conftat, quòd ambitus monafterij comprehenditur parietibus ipfis monafterij, vltra quos vtique fe extendit tectum præfatæ porticus: vndè & negandum eft dictum tectum fe habere per modum vnius cum monafterio; fiquidem hoc ipsò quod eft extra ambitum monafterij, non eft pars monafterij; ficut neque dicitur pars monafterij tectum domus alienæ continuatum cum

tecto

tecto ipsius monasterij, & ita Recentiores valdè docti, & meo iudicio satis probabiliter.

QVÆRES XXXVIII. An faciat contra legem clausuræ Monialis, si ascendat murum monasterij, eique virili more quasi equitans insideat.

76 ℞. Non facere, ita in terminis *Tambur. sup. §. ad 7. ex Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. cap. 10. num. 7.* & probatur tum quia Monialis in tali casu re vera non egreditur extra ambitum monasterij, vti *quæst. 36.* diximus non egredi, dum consistit in ostio ipso clausuræ: siquidem, cùm insideat muro clausuræ, videtur veluti esse in ipso muro, & consequenter non excedere terminos clausuræ; tum quia, estò demus in præsenti euentu dati aliquam violationem clausuræ, ea non est perfecta, & ratione paruitatis materiæ excusatur à culpa graui; proportionaliter vt in simili diximus *q. 35.* quod puto esse verum, etsi Monialis modo dicto insidens muro clausuræ ambos pedes vertat viam exteriorem versùs: siquidem adhuc militant rationes allatæ, vt consideranti facilè constabit.

QVÆRES XXXIX. An Monialis peccet contra clausuram, si faciat se demitti è fenestra respondente viæ publicæ patentis sæcularibus; ita tamen, vt non descendat totaliter, sed maneat suspensa in medio aere pendens ex aliquo fune, idque ad multum tempus.

77 ℞. Peccare, cùm sic verè excedat terminos clausuræ, & sit in loco, ad quem absque fractione clausuræ per ingressum patere potest aditus personis sæcularibus media aliqua scala lignea parieti apposita; quæ vtique arguunt violationem clausuræ, vt constat ex dictis *q. 32.* ita docti Recentiores à me consulti, & maximè Cardinalis de Lugo.

QVÆRES XL. An violet clausuram Monialis, si ascendens arborem positam in horto monasterij procedat ad ramum omninò prominentem extra murum clausuræ, ibique causa recreationis, aut ex alio fine diutiùs consistat.

78 ℞. Violare; & patet ex dictis *q. præcedenti*, quæ item procedunt in præsenti casu, vt rectè notarunt docti magistri à me consulti.

QVÆRES XLI. An faciat contra legem clausuræ Monialis, si magicis artibus curret ferri per aerem supra proprium monasterium.

79 ℞. Non facere, si eo modo feratur solùm intra ambitum clausuræ; secùs, si extra ambitum. Ducor, quòd Monialis in priori casu perinde se habet, ac si deambularet supra tectum proprij monasterij: sicut ergo in isto euentu non diceretur violare clausuram, nisi excederet terminos tecti pertinentis ad proprium monasterium; ita nec violabit in præsenti euentu: è contra si Monialis feratur modo dicto per aerem extra ambitum monasterij, se habet, ac si deambularet supra tectum alienæ domus, quod fortè continuaretur cum tecto proprij monasterij: sicque, sicut in isto casu censeretur violare clausuram, vt diximus *q. 37.* ita & censeri debet violare in præsenti, ita Baldellus, Naldus, alijque doctissimi viri à me consulti: inter quos benè aduertit Baldellus responsionem non procedere in casu, quo Monialis modo dicto multùm se eleuaret supra ipsum tectum monasterij: sic enim censeretur violare clausuram cùm in tali euentu non possit dici esse intra monasterium vt patet, nec in monasterio, vtpotè non insistens vlli parti monasterij: aliàs aues supra monasterium euolantes dicerentur esse in monasterio, quod non videtur admittendum, cùm totus aer, qui est supra monasterium vsque ad cœlum, sit quidem communis monasterio, non tamen sit pars ipsius monasterij, idem notauit Bordonus à me consultus in litteris ad me rescriptis, vbi consequenter ad dicta in *resolutione sua 119. quæst. 2.* Monialem scilicet gradientem supra tectum sui Conuentus violare clausuram, sustinet item violari clausuram in præsenti casu, & postea subdit; *neque hoc admitterem in sententia communiori asserentium violari clausuram à Moniali gradiente supra tectum clausuræ, quia per hanc dæmonis arreptionem Monialis nullatenus dicitur inhærere extremis limitibus clausuræ, sed ab illis distat: immò, hoc concesso, magnum sequeretur absurdum Monialem efferri posse à dæmone super tectum perpendiculariter per plu-*

ra

ra milliaria, & tamen non violari clauſuram: quod eſſe falſum omnibus notum eſt: ſic ille.

Tunc autem Monialis cenſetur violare clauſuram per nimiam eleuationem ſupra proprij monaſterij tectum, quando eleuatio eſt talis, vt vires humanas omninò excedat; ita vt nec auxilio ſcalæ, nec alia induſtria artis humanæ ad illam pertingi poſſet. Nec obſtat, quod in hoc ipſo *cap. num. 19.* dicimus paruitatem materiæ in violatione clauſuræ non extendi vltra duos palmos, & conſequenter Monialem vltra duos palmos recedentem extra oſtium propriæ clauſuræ ipſam clauſuram violare mortaliter: aliter enim in præſenti caſu philoſophandum eſt: res quippè morales moraliter debent æſtimari, nempè ex communi hominum conceptu; ac proindè, quemadmodum ſi pila ludatur in magno atrio alicuius monaſterij, quantumcumq; in altum pila proiiciatur, dummodò linea perpendiculari pila maneat ſupra monaſterium, ea non cenſetur eſſe extra monaſterium: ſi verò à turbine, aut à Dæmone pila eleuetur ſupra nubes, eſtò ea ſupra monaſterium perpendiculariter pendeat, non dicetur eſſe in monaſterio (ſicut nec dicuntur nubes, ſupra quas eſt pila:) ſic & in præſenti caſu philoſophandum eſt de Moniali eleuata ſupra tectum proprii monaſterii: quæ vtique iudicio hominum non cenſebitur eſſe extra clauſuram, eò quod ſupra tectum Conuentus feratur vltra duos palmos: ſicut è contra cenſeretur eſſe extra clauſuram, ſi modò à noſtris explicato arte magica ferretur ſupra tectum monaſterii: & quidem iuxta communem hominum conceptum, ac vſum loquendi: quod eſt res morales moraliter accipere.

QVÆRES XLII. An peccet Monialis contra clauſuram; & incurrat pœnas iure ſtatutas, ſi præuidens ſe inter ſomniandum exituram è monaſterio non curet id impedire; tradendo v.g. alteri monaſterii claues diligentiùs cuſtodiendas, quas alioqui ſolet apud ſe noctu retinere.

80 ℟. Peccare, eò quòd violatio clauſuræ ei cenſeatur voluntaria indirectè, quatenus poteſt illam impedire tradendo alteri claues monaſterii, & debet, & ſciens, ac volens intermittit, ſicque ei ad culpam imputatur violatio, vtpotè moraliter, ac interpretatiuè voluntaria: ſicut colligitur ex *S. Thom. 1. 2. quæſt. 6. art. 3.* immò & incurreret pœnas eccleſiaſticas iuxta doctrinam, quàm tradit *Sanchez l. 1. mor. cap. 16. nu. 47. ex Vaſq. 1. 2. q. 71. art. 5. D. 94. cap. 4.* tamquam communem, & in omnium ſententia ſuſtinendam: nimirum peccata ante ebrietatem, ſomnum, aut quando vitari poterant, præuiſa, ſi in ſomno, aut ebrietate committantur, inducere irregularitatem, excommunicationem, ac reſtituendi obligationem, æquè ac ſi in vigilia facta fuiſſent: quod tamen negaret Suarez conſequenter ad illam doctrinam, quam tradit *tom. 2. de relig. lib. 3. de iuram. c. 8. num. 6.*

QVÆRES XLIII. An delinquat contra clauſuram Monialis, quæ ex leuitate aſcendens equum ferociorem, quem ſibi curauit adduci ad illum equitandum in atrio monaſterii, vi abripitur extra portam clauſuræ tunc apertam.

81 ℟. Delinquere, ſi id præuidit, & conſequenter voluit ſaltem indirectè, ac interpretatiuè; ſecùs, ſi id non præuidit: patet reſponſio ex dictis *q. præcedenti*; ſi monuero non videri improbabile, quòd Monialis in iſto caſu euadat pœnas latas contra violantes clauſuram; idque ex doctrina, quam tradunt DD. communiter teſte *Bonac. q. 1. de cenſur. in com. p. 3. num. 7.* nimirum non incurri cenſuram eccleſiaſticam, niſi actio, contra quam eſt lata, etiam externè ſit talis, vt ſit ſufficiens ad peccatum mortale, ideoque percutientem leuiter Clericum animo illum occidendi non incurrere excommunicationem, eò quòd percuſſio ſit mortalis ſolùm quoad actum interiorem, non autem externè: ſi quidem etiam in præſenti caſu violatio clauſuræ eſt quidem mortalis ratione actus interni, per quem fuit præuiſa, ac volita, at non eſt talis externè, quatenus, latente eo actu interno, externè cenſetur inuoluntaria, vtpotè facta ex violentia equi, per quam Monialis renitens fuit abrepta extra clauſuram, ita docti recentiores.

QVÆRES XLIX. An Monialis violet clauſuram, ſi iuſtè, vel iniuſtè egreſſa è mo-

è monasterio, & inclusa intra aliquam domum priuatam, inde egrediatur huc, & illuc diuagatura.

82 R. Non violare, ita *Nau.com 4.de regul.num.44.not.2.Sanch.l.6.mor.cap.15.n.9. Tambur.sup.§.ad* 8.& alij, patetq; quia Monialis non tenetur ad clausuram, nisi intra proprium monasterium: domus autem illa priuata non est monasterium; vnde, cùm obligatio clausuræ sit odiosa, non debet ampliari, sed restringi; sicque non debet extendi ad loca, quæ propriè non sunt monasterium. Excipe, nisi fortè Superior ex iusta causa moniali extra monasterium aliquam domum priuatam deputaret in habitationem cum obligatione clausuræ (sicut interdùm fit ex auctoritate Papæ; & mihi constat factum fuisse cum quadam Moniali euergumena hìc Ferrariæ, vbi hæc scribo:) tunc enim Monialis, etiam in tali domo priuata teneretur seruare clausuram; cùm ea ibi per legitimam potestatem, cuius est indicere clausuram, fuerit præscripta.

QVÆRES XLV. An Monialis peccet contra clausuram, si habens legitimam facultatem exeundi ad aliquod opus honestum, exeat animo non solùm efficiendi illud opus, sed etiam patrandi aliquod delictum, v.g. fornicandi.

83 R. Non peccare; & probatur à simili ex doctrina, quam tradit *Sanchez supra cap.16. num.69. ex Zerola part.1. praxis v. monialis quæst.8.* videlicet non peccare contra præceptum clausuræ illum, qui ingrediens cum legitima licentia monasterium aliquod Monialium corruptam habet intentionem, v.g. fornicandi cum Moniali, ibique de facto fornicatur; siquidem præceptum clausuræ obligat tantùm, ne quis sine debita facultate ingrediatur; quod vtique in præsenti euentu impletur; militat autem par ratio in casu hic proposito; cùm Monialis re vera non exeat sine debita licentia (quod solum ei interdicitur ex præcepto clausuræ) esto aliundè peccet ratione corruptæ illius intentionis. Quæ confirmari possunt ex alia etiam doctrina, quam adducit idem Sanchez vbi sup. docens non incurrere censuras Monialem cum legitima licentia egredientem, si, finita causa egressus, diuturnam extra monastetium moram trahat quacumque praua intentione: cum in tali casu Monialis verè non dicatur egressa absque licentia, & censuræ latæ sint solum contra talem egressum; quæ ratio vtique intentum probat etiam in præsenti casu: dissentit *Castrus Palaus tract.16. D.4. part.9. num.21. ex Lamas in method. curat.in append.§.10.& Sanctorius in Constitut. Min. cap.11. stat.7. quæst.2.* dicens se non videre, quo modo non incurrat censuras Monialis, quæ sine causa moratur extra clausuram, finito negotio, ad quod obtinuit licentiam exeundi: cum ab ijs liberet sola causa egressus, non autem licentia vt sic; quippè quæ data sine causa, est inualida; hincque inferens idem procedere de ingrediente cum licentia intra claustra Monialium, ibique fornicante; illum scilicet affici censuris: cum hic casus directè opponatur clausuræ, & debeat censeri formalissimè inclusus in rigore legum: nec ad eum vnquam Prælati somniassent concedere ingressum. Verùm ex modo dictis cum Sanchez satis superque videri potest; cur non incurrantur censuræ in propositis casibus: cum enim eæ latæ sint contra ingredientes, aut egredientes sine debita licentia, non debent extendi ad commorantes intra, aut extra clausuram sine licentia: siquidem hæc sunt diuersa, & à diuersis non fit illatio; maximè in pœnis, quæ sunt molliendæ, & non exasperandæ *l. interpretationem ff. de pœnis.*

SECTIO III.

De obseruantia clausuræ Monialium quoad non admittendas personas extraneas intra monasterium.

84 V*Arijs iuribus prohibetur extraneis ingredi clausuram Monialium.*
85 *Iuribus iisdem prohibentur Moniales illos admittere, necnon facere, aut*

 permit-

permittere eos ingredi fiue fint Abbatiffæ; fiue aliàs præfint claufuræ, fiue fint moniales priuatæ.

86 *Sub varijs pœnis vetitus talis ingreffus.*

87 *Quid veniat nomine Conuentus in Bulla Gregorij XIII. Vbi gratiæ.*

88 *Quid fit facere, aut permittere ingredi.*

89 *Pœnæ latæ contra facientes, aut permittentes ingredi afficiunt Prælatos monafteriorum.*

90 *Ad eas incurrendas petitur prætextus facultatum.*

91 *Bulla Gregorij XIII. afficit ingredientes ex licentia ab Epifcopo obtenta ante dictam bullam.*

92 *In terminis dictæ bullæ non incurrunt præfatas pœnas ingredientes fine licentia: quod tamen alij negant.*

93 *Dictas pœnas non incurrunt ingredientes prætextu facultatis inualidæ.*

94 *Item non incurrunt bona fide ingredientes prætextu facultatum.*

95 *Dictæ pœnæ incurruntur fine præfumptione; non item latæ à Paulo V.*

96 *Ex pœnis latis à Gregorio XIII. referuatur fola excommunicatio.*

97 *Illæ non incurruntur a Monialibus comitantibus perfonam indebitè ingreffam.*

98 *Non à Monialibus priuatis, fi ingreffuris præbeant fcalas, eos excipiant conuiuio, aut alia fimilia præftent: modò ingreffus fiat fine prætextu facultatum.*

99 *Reuocatio facultatum facta à Paulo V. extenditur folùm ad licentias continentes facultatem conuerfandi, & prandendi intra claufuram.*

100 *Et viri, & fœminæ prohibentur ingredi claufuram Monialium.*

101 *Perfonæ laicæ cooperantes ingreffui illicito non fubfunt præfatis pœnis.*

102 *Abbatiffa comprehenditur fub illis verbis Bullæ Gregor. XIII. (Neve Moniales fub eifdem pœnis illos aliter admittere præfumant.)*

103 *Prohibitio ingrediendi claufuram Monialium afficit omnes fideles vtriufque fexus.*

104 *Non tamen infantes vfu rationis carentes, qui proindè poffunt admitti: idque etfi feptennium excedant 2. menfibus.*

105 *Alij id negant, fed reijciuntur.*

106 *Fatui, & amentes puberes recipi nequeunt intra claufuram.*

107 *Monialis vnius Ordinis recipitur intra Conuentum alterius Ordinis, at non femper.*

108 *Puellæ recipiendæ ad habitum religiofum non ingrediuntur fine Ordinarij licentia.*

109 *Non recipiuntur in educationem fine facultate Sacræ Congregationis, ac Prælati Monialium recipientium.*

110 *Eadem facultas regulariter requiritur ad recipiendas fœminas coniugatas.*

111 *Prælati Monialium folùm ingrediuntur in cafibus neceffarijs.*

112 *Et, fi aliter ingrediantur, fubfunt excommunicationi.*

113 *Id tamen non procedit de Vicarijs Epifcoporum: quod impugnant alij, fed reijciuntur.*

114 *Regulares Prælati incurrunt pœnas, quoties indebitè ingrediuntur: etfi alij id negent non improbabiliter: item fi ingreffi expedito negotio ftatim non exeant.*

QVÆRES I. Quibus iuribus interdictum fit ingredi monafteria Monialium abfque debita facultate.

84 Rx. Fuiffe interdictum abfolutè, ac fimpliciter; primò quidem à Bonifacio VIII. in *periculofo de ftatu regul. in 6.* vbi dicitur: *Nulli aliquatenus inhoneftæ perfonæ, neque etiam honeftæ, nifi rationabilis, & manifefta caufa exiftat, ac de illius, ad quem pertinuerit, fpeciali licentia, ingreffus, vel acceffus pateat ad eafdem,* vbi notat *Suarez tom.4. de relig. tract.8. lib.1. cap.10. num.2.* huiufmodi præceptum quoad perfonas effe vniuerfale; cùm nomine perfonæ honeftæ tam fœminæ, quàm viri, & tam Laici, quàm Clerici, vel Monachi, ac Epifcopi (addo ego, & Moniales in ordine ad Conuentus extraneos comprehendantur:) Secundò hoc idem fuit interdictum,

ctum, & clariùs, in *Concilio Trident. sess. 25. de regul. cap. 15.* dum ait: *Ingredi autem septa monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda:* denique Gregor. XIII. hoc idem interdixit in sua Constit. quæ incipit *Vbi gratiæ*, & sic habet: *Inhibentes eisdem* (idest hominibus) *qui illas obtinuerunt* (idest facultates ingrediendi monasteria Monialium) *sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine, nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo absolutionis beneficium possit impertiri, ne ipsarum licentiarum prætextu huiusmodi monasteria quouis modo ingredi audeant: Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentus, ac alijs monasteriorum vtriusque sexus Superioribus, & personis, quocumque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria, domos, & loca quemquam sub prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant, quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscumque personis ecclesiasticis, & sæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessarijs tantùm ex decreto Concilij Trident. tribuitur, ne monasteria ipsa monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat, ingredi, aut Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.* Pro cuius Constitutionis intelligentia aduertere oportet Gregorium XIII. in ea reuocasse licentias, & facultates concessas quibuscumque, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & alijs cuiùscumque status, & conditionis mulieribus ingrediendi monasteria, domos, & loca Monialium, aut virorum, & quibuscumque viris, etiam eiusdem conditionis, & status ingrediendi monasteria, domos, aut loca Monialium, licèt à quocumque Pontifice, vel Legato, aut alijs concessa sint motu proprio, & ex certa scientia, & cum quibuscumque clausulis, & ex quibuscumque vrgentissimis causis, & licèt iteratis vicibus renouata sint. Quin & Paulus V. 10. Iulij 1612. similem edidit Constitutionem, in qua modo dicto reuocauit omnes licentias ab ipso, & alijs Pontificibus concessas mulieribus cuiuscumque status, ac conditionis quoad ingrediendum monasteria Monialium, aut conuersandum cum ipsis: & præterea prohibuit Abbatissis, seu Priorissis, ac Superioribus, ne dictas mulieres introducere, seu admittere, vel admissas quoquomodo retinere audeant, seu præsumant: idque sub omnibus pœnis contentis in citata Bulla Gregorij XIII. prohibito ingressu dictarum mulierum sub pœna excommunicationis maioris reseruatæ Papæ.

QVÆRES II. Quid propriè interdicatur Monialibus vi prohibitionis contentæ in citatis iuribus de non admittendis personis extraneis intra clausuram.

85 ℞. Interdici, si quidem sint Abbatissæ, aut aliter ipis incumbat custodia clausuræ, ne prætextu facultatum concessarum ante Bullam Gregorij XIII. supra relatam, extraneos ingredi faciant, aut permittant (idque ex Motu Gregor. XIII.) immò ne eos introducere, seu admittere, vel admissos quoquomodo retinere præsumant (& hoc ex Bulla Pauli V. modò relata;) si verò sint subditæ simplices, ne citra casus vrgentis necessitatis admittere præsumant extraneos prætextu licentiarum obtentarum ab Episcopis, ac Superioribus ipsarum Monialium; idque ex citata Constitut. Gregorij XIII.

QVÆRES III. Sub quibus pœnis prohibeatur ingressus personarum extranearum intra Monialium monasteria.

86 V. Quòd, cùm talis prohibitio attendi possit tum respectu ipsorum ingredientium (siue hi sint personæ priuatæ, siue Prælati Monialium:) tum respectu ipsarummet Monialium admittentium ingredientes: si quidem ingredientes sint personæ priuatæ, & egrediantur prætextu facultatum à Papa, Legato, Episcopo,

aut alijs obtentarum ante Conſtitutionem ipſiuſmet Gregorij, incurrunt excommunicationem latam ab eodem Gregorio, & reſeruatam Papæ, vt iam vidimus (quæ excommunicatio, licèt non reſeruata, incurritur item vi *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reg. cap. 5.* ab ijs, qui ſine licentia in ſcripto ingrediuntur, ſecluſo quocumque prætextu facultatum;) quin etiam ſi dictæ perſonæ priuatæ in caſibus non neceſſarijs ingrediantur prætextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, aut Superioribus, qui eas poſſint dare, incurrunt non ſolùm excommunicationem præfatam Papæ reſeruatam, ſed etiam priuationem dignitatum, beneficiorum, ac officiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda latas in dicta Conſtit. Gregor. XIII. non tamen reſeruatas, vt benè aduertit *Sanchez lib. 6. mor. cap. 16. num. 83. contra Confectium.*

Quòd ſi ingredientes monaſteria Monialium ſint Prælati ſæculares Monialium, & ingrediantur vltra caſus neceſſarios: pro prima vice, qua ingrediuntur, incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ: pro ſecunda ſuſpenſionem à munere pontificali, & à diuinis: pro tertia vice, ac deinceps excommunicationem ipſo facto: ſi autem ſint Prælati regulares, incurrunt excommunicationem, & ſimul priuationem omnis officii, ac miniſterii; idque ex alia Conſtit. Gregor. XIII. edita 23. Decemb. 1581. in qua tamen nulla fit mentio reſeruationis talium pœnarum.

Quod ſpectat ad Moniales indebitè admittentes perſonam extraneam intra clauſuram, eæ incurrunt excommunicationem reſeruatam Papæ vnà cum aliis pœnis relatis *q. 1.* ſiue ingredi faciant, aut permittant externos prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregorii XIII. reuocatoriam ſimilium facultatum, & ſint Superioriſſæ Monialium (quod benè aduertit *Sanchez l. 6. moral. cap. 16. num. 78. 79. & 87.*) ſiue faciant, aut permittant ingredi intrantes prætextu licentiæ habitæ ab Epiſcopo, aut alio Superiore habentibus facultatem dandi talem licentiam ſolùm ex cauſis neceſſariis, & ad hoc actione poſitiua concurrant (v. g. inuitando ad ingreſſum) ſintque ſiue Moniales priuatæ, ſiue Superioriſſæ, ſiue ex officio præſidentes clauſuræ (quod colligitur ex eodem *Sanchez ſup. num. 93. & 91. iuncto num. 90.*) non item, ſi ſolùm concurrant actione negatiua, ideſt non impediendo, cùm poſſint: tunc enim præfatas pœnas incurrunt tantùm Abbatiſſæ, & illæ Moniales, quæ cuſtodiæ clauſuræ præficiuntur, non autem Moniales priuatæ, vt expreſsè notauit *Sanchez citato num. 39.* Colligitur aſſertio ex allegata Gregor. XIII. Bulla, quæ cùm prohibeat duplex genus actionis cooperantis illicito ingreſſui clauſuræ: quarum vna eſt *ingredi facere, aut permittere* prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregor. XIII. reuocatoriam talium facultatum: & altera *præſumere admittere* prætextu licentiæ obtentæ ab Epiſcopo, aut alio potente illam dare: in prohibitione prioris actionis loquitur Bulla ſolùm de Superioriſſis Monialium, ac de conuentibus, vt infra videbimus, §. *vtrum autem;* ſicque Bulla quoad hanc partem illos ſolùm afficit: in prohibitione verò poſterioris actionis loquitur indefinitè de Monialibus, vt conſtat ex illis verbis, *ne ve Moniales ſub iiſdem pœnis aliter admittere præſumant*, ſicque comprehendit tam Superioriſſas Monialium, ac Moniales præfectas clauſuræ, quàm ipſas Moniales priuatas: cum hac tamen differentia, quòd Superioriſſæ, ac Perfectæ clauſuræ comprehenduntur ſub prohibitione, ſiue cooperentur ingreſſui poſitiuè, ſiue negatiuè (ſiquidem admittere, quod hic prohibetur, idem eſt ac cooperari ingreſſui, ſiue directè (ideſt exercendo actionem poſitiuam) ſiue etiam indirectè (ideſt negatiuè ſe habendo, cùm ex officio tenentur impedire) ſicut re verà tenentur impedire, & Superioriſſæ Monialium, & præfectæ clauſuræ; Moniales verò priuatæ comprehenduntur ſub dicta prohibitione ſolùm in caſu, quo poſitiuè cooperentur ingreſſui; negatiua enim cooperatio dici non poteſt admiſſio, niſi reſpectu Monialis, quæ ex officio tenetur, & poteſt impedire, & non impedit. Paulus denique V. ſub ijſdem pœnis prohibuit Superioribus, ac Superioriſſis Monialium, ne vllam fœminam prætextu licen-

tiarum

tiarum apostolicarum audeant introducere, seu admittere, vel retinere intra clausuram; intellige, ad conuersandum, & ad sumendam refectionem cum ipsis Monialibus, vt dicemus q.10.§.*si hic*.

Quòd si quæras, quid intelligatur nomine conuentus in Bulla Gregor. XIII. relata q.1. dum ait, *nec non Abbatibus, Conuentibus, &c.*

87 ℞. Intelligi religiosos cum Superiore in vnum congregatos, ideòque pœnas ibi latas incurri ab omnibus illis, qui inter eos modo dicto consenserunt in ingressum, aut certè non contradixerunt, cùm commodè potuissent: sic enim dicitur Conuentus delinquere, ita *Sanch. sup. num.* 85. & cum eo *Bonac. sup. num.* 17 Immò addit Sanch. quòd si Superior non cogat Conuentum, sed tractet solùm cum suis Consultoribus de permittendo ingressu modo supra dicto: tunc Superior quidem incurret præfatas pœnas, cùm in Constitutione Gregorij expressa mentio fiat de Superioribus: non item incurrent Consultores; cum tunc non veniant nomine Conuentus, nec nomine Conuentus suffragium tulerint. Quod etiam admittit Bonacina, addens tamen prædictos Consultores præfatis pęnis affici, quatenus sunt personæ permittentes ingressum, quem impedire poterant, & tenebantur: quod an sit verum, constat ex dicendis §. sequenti.

Addo quòd, quando à Gregorio XIII. in præfata Bulla sub dictis pœnis prohibetur Superioribus vtriusque sexus, ne in monasteria faciant, aut permittant ingredi personas alioqui prohibitas prætextu facultatum, prohibitio hæc afficit Prælatos regulares solùm in casu, quo fœminas modo dicto ingredi faciant, aut permittant in monasteria religiosorum sibi subditorum; non item in euentu, quo modo dicto faciant, aut permittant ingredi in conuentus Monialium ipsis subiectarum; vt rectè notauit *Sanchez sup. num.* 92.

Difficultas modò est, quis dicatur *ingredi facere, aut permittere*.

88 ℞. Iuxta communem modum loquendi in præsenti materia illum dici *facere ingredi*, qui sua actione positiua est in causa, vt alter ingrediatur (v.g. aperiendo ianuam, iubendo, aut consulendo ingressum) illum verò dici *permittere ingredi*, qui ingredientem non impedit, cùm commodè possit, immò & teneatur ex officio: si enim sic non teneatur, non incurrit illas pœnas, estò non impediat commodè valens impedire, ita *Rodriquez tom.* 1. *q.* 47. *art.* 3. *Miranda q.* 2. *de monial. art.* 12. *Sanchez sup. n.* 84. & alij. Quamquam putem, quòd, cùm in hac parte textus solùm sit sermo de Superiorissis Monialium; verba illa *ingredi facere, aut permittere*, non extendantur ad Præfectas ianuæ, etsi aliàs ex officio præsint custodiæ clausuræ: cùm simus in materia odiosa, quæ restringi debet.

Vtrum autem dictis pęnis subijciantur omnes, & singuli, qui viros, aut fęminas ingredi faciunt, vel permittunt in monasteria Monialium.

89 ℞. Quòd, cùm pęnæ non debeant ampliari, sed restringi; quantum patitur proprietas verborum, sub quibus feruntur: probabile videtur huiusmodi pęnis subijci solos Superiores monasteriorum vtriusque sexus, non item alios religiosos subditos, ita Rodriq. Miranda, & Sanch. locis citatis *Barbosa de offic. Episc. alleg.* 102. *num.* 35. & alij contra *Bonac. sup. num.* 3. ex Lamas oppositum sustinentem ex eo quòd Gregor. XIII. in sua Constitut. vbi dixit: *Abbatissis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac aliis monasteriorum vtriusque sexus Superioribus:* statim subdit, *& personis quocumque nomine vocentur*, sub quibus verbis videntur venire religiosi vtriusq; sexus, etiam subditi; cùm nomen personæ genericum sit, & comprehendat quascumque personas: ducor, quòd Moniales priuatæ, ac simplices semper vocantur Moniales, nec gaudent varijs nominibus: sicque de ijs nequeunt verificari verba illa *quocumque nomine vocentur*, vnde necessariò debent intelligi de Superioribus Monialium, qui gaudent varijs nominibus, quod benè aduertit *Sanchez vbi sup.* monens *num.* 91. quòd, licet in citata Constitut. Gregor. XIII. pęnæ latæ contra præsumentes admittere intra clausuram expressè ferantur contra Moniales (vt constat ex ijs verbis, *ne te Moniales*

niales ſub eiſdem pœnis aliter admittere præſumant; & licèt nomine *Monialium* regulariter non veniat Abbatiſſa: in præſenti tamen caſu Abbatiſſæ, ſi externos præſumant admittere intra clauſuram, ſubſunt dictis pœnis: & hoc ob rationes ibi allatas à Sanchez.

90 Illud certè benè aduertit Bonac. loco citato quòd, cùm in Gregor. XIII. Conſtitut. pœnæ dictæ ferantur contra ingredi facientes, aut permittentes prætextu licentiarum, & facultatum: illas non incurrent ij, qui ſine tali prætextu dictum ingreſſum permittunt; ſecùs, ſi qui ingrediantur ſimili prætextu: & hoc, quamtumuis admittentes proteſtentur ſe non admittere ex dicto prætextu; nam factum aduerſatur proteſtationi.

Addo, quòd ſpectat ad Moniales mandantes, aut conſulentes indebitum ingreſſum; ſiquidem eæ illum mandent, aut conſulant, ipſis ingredientibus incurrunt pœnas, cùm ſic cooperentur ingreſſui directè; non item, ſi non perſonis ingreſſis, ſed alijs mandent, aut conſulant: ſic enim non incurrent, cùm tali caſu cooperentur ingreſſui ſolùm indirectè: qui modus cooperandi ſolùm Superioriſſis, ac Præfectis clauſuræ citatis iuribus vetatur iuxta dicta.

Dubitat hic etiam *Sanchez num.76.* an excommunicatio lata à Gregorio XIII. contra ingredientes Monaſteria Monialium prætextu facultatum vſque tunc conceſſarum comprehendat ingredientes virtute licentiæ obtentæ ab Epiſcopo ante Conſtitutionem illam Greg. XIII.

91 ℞. Comprehendere; & ſatis clarè videtur inde colligi, quòd in priori parte dictæ Conſtitutionis ſit ſermo de licentijs quorumcumque Superiorum, vt conſtat ex illis verbis, *tam à prædeceſſoribus noſtris, quàm etiam à nobis, & à Sedis Apoſtolicæ Legatis, aut alijs*; dictio autem *alijs* indefinitè poſita comprehendit quoſcumque alios Superiores, qui poſſunt ſimiles licentias concedere, & conſequenter etiam Epiſcopos: alioqui eſſet ſuperflua, ita Sanch. addens non obſtare quòd Greg. XIII. in citata Conſtit. excommunicat ingredientes ex licentia Epiſcopi, aut alterius legitimi Superioris conceſſa vltra caſus neceſſarios; cùm priùs excommunicet ingredientes virtute licentiarum, etiam conceſſarum in caſibus neceſſarijs. Id enim non inuoluit vllam contradictionem; eſtò dicamus hic Papam loqui de licentijs Epiſcoporum, ac inferiorum Prælatorum: ſi quidem Papa in hac priori parte illius ſuæ Conſtitutionis loquitur de licentijs à quocumque vſque tunc conceſſis ex quauis vrgentiſſima cauſa, eaſq; omnes reuocat, & ideò excommunicat illum, qui vtitur ijs iam reuocatis: in poſteriori verò parte loquitur de licentijs in poſterum concedendis, illaſque ibi non reuocat, ſicque ſolùm excommunicat eos, qui illis vtuntur extra caſus neceſſarios; vnde tollitur omnis contradictio.

QVÆRES IV. An incurrant pœnas contentas in Conſtit. Greg. XIII. ij, qui monaſteria Monialium ingrediuntur abſque vlla prorſus licentia, non autem prætextu alicuius facultatis, quam habeant.

92 ℞. Sanchez cum alijs infra adducendis non incurrere, ſtando præciſè in motu proprio Gregorij XIII. ſæpiùs adducto; & probatur tum quia Pius V. & Gregor. XIII. (qui ſunt auctores dictarum pœnarum) expreſsè loquuntur de ijs tantùm, qui prætextu licentiarum ingrediuntur, aut admittunt; tum quia tales pęnæ, cùm ſint grauiſſimæ, non debent extendi ad caſum in ijs non comprehenſum, etiamſi aliàs ſint in fauorem animæ: id enim facit quidem, quòd decreta pęnalia poſſint aliquantulum extendi; non tamen ſufficit, vt protrahantur ad caſum omninò diuerſum, vt rectè notauit *Sanchez ſup. num.78.* ita *Sanchez num.79.* ex Suarez, Zerola, Rodriquez, Sayro, & Philiarco addens *num.80.* non ſubijci iſtis pęnis illos, qui dictas facultates habent, ſi verè prætextu illarum non ingrediantur, ſed quaſi illis prorſus carentes: ſicut nec ſubijciuntur ij, qui taliter ingredientes admittunt. Oppoſitum ſuſtinent *Nau. c.27. num.150. Coriolan. de caſ. reſeru. par.2. caſu 3. num.40. Beia 1. par. caſu 4. Azorius tom.1. l.13. cap.8. qu. vlt.* & alij, quorum ſententiam ait *Fillinc. tract. 29. nu.170.* comprobari ſtylo curiæ, ac praxi ſacræ Pęnitentiariæ; quod ſi eſt verum

cùm

cùm stylus Curiæ faciat ius, horum sententia amplectenda est: quamqnam Bonacina allegans hanc doctrinam Filliucij hoc ipso quòd dicit illius sententiam esse tutiorem tacitè indicat opinionem Sanch. esse tutam, & consequenter minùs sibi constare de dicto stylo Curiæ.

QVÆRES V. An incurrat pœnas contentas in motu proprio Gregorij XIII. qui ingreditur monasteria Monialium prætextu facultatis inualidè à se obtentæ ob subreptionem, aut alia de causa.

93 ℞. Videri non incurrere, estò subijciatur excommunicationi latæ in Concilio Trident. & relatæ q. 1. moueor quòd Greg. XIII. ibi loquitur de ingredientibus prætextu facultatum, quas ipse tunc reuocat, vt constat ex illis verbis *ipsarum licentiarum prætextu:* sicque videtur supponere dictas facultates esse validas, cùm non possit irritari id, quod non subsit iuxta illud: *Non entis nullæ sunt qualitates*, ita in terminis *Bonac. sup. par. 5. num. 6.* addens *num. 7.* quòd sicut excommunicatio ista Gregorij XIII. non afficit ingredientem vi facultatis ab Episcopo obtentæ post præfatum Motum Gregorij XIII. cùm in eo irritentur solùm facultates iam obtentæ, non autem in futurum obtinendæ; sic dictam excommunicationem non incurreret, qui tempore ingressus fingeret se habere facultatem aliquam ingrediendi obtentam post prædictum Motum Gregor. XIII. quamuis in illo casu incurreretur excommunicatio lata in Concil. Trident. vtpotè abstrahens à quouis prætextu facultatum.

QVÆRES VI. An ingrediens monasteria Monialium prætextu facultatum, sed bona fide putans id sibi esse licitum, subijciatur pęnis contentis in motu proprio Gregorij XIII.

94 ℞. Non subijci, & probatur; quia dictæ pœnæ latæ sunt contra præsumentes ingredi prætextu facultatum: constat autem, quòd præsumptio supponit scientiam, aut saltem ignorantiam coniunctam cum ingenti temeritate, sic *Bonac. num. 8.* hinc inferens non solùm bonam fidem, sed etiam ignorantiam vincibilem, crassam, ac supinam excusare à præfatis pœnis; quod etiam docet *Diana p. 3. tr. 6. res. 7.* alijs citatis, addit tamen Bonac. & benè in casu proposito incurri excommunicationem lata in Conc. Trid. eò quòd ibi absolutè interdicatur ingressus sub pœna excommunicationis, abstrahendo à quacumq; præsumptione.

QVÆRES VII. An requiratur præsumptio ad hoc vt Moniales incurrant pœnas latas in Bulla Gregorij XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria Monialium prætextu facultatum, & in Motu proprio Pauli V. contra introducentes, seu admittentes intra Monialium monasteria, aut admissos quoquomodo retinentes.

95 ℞. Non requiri ad incurrendas pœnas contentas in Bulla Gregorij XIII. cum in ea nullum adhibeatur verbum importans præsumptionem; requiri verò ad contrahendas pœnas latas in motu proprio Pauli V. cùm in eo adhibeantur verba *audeant seu præsumant*, quæ important præsumptionem, ita expresse *Bonac. sup. p. 6. num. 19.*

QVÆRES VIII. An pœnę latæ in Motu proprio Greg. XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monasteria Monialium reseruentur Papæ.

96 ℞. Reseruari excommunicationem: non item alias pœnas, à quocumque demum incurrantur; & ratio est, quòd Papa easdem infert pœnas facientibus, aut permittentibus ingredi, quas tulerat contra ingredientes; vt colligitur ex illis verbis *Abbatissis, verò, &c. præcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, &c.* at contra ingredientes lata erat excommunicatio reseruata Papæ, alijs pœnis nemini reseruatis: ergò & idem erit quoad facientes, seu permittentes ingredi, ita *Sanchez sup. n. 83.* ex Confectio, Suarez, & Lamas.

QVÆRES IX. An Moniales incurrant pœnas superiùs relatas, ac explicatas, si cum persona iam illicitè ingressa in monasterium diutius confabulantur, & ipsam comitentur.

97 ℞. Videri non incurrere: idque ſiue ingreſſus fiat bona fide, ſiue mala, cùm ſit par ratio in vtroque caſu, vt conſtabit ex ratione mox adducenda. Probatur ergò aſſertio ex eo quòd Gregorius XIII. in ſua conſtitutione ſuperiùs allegata vtitur verbo *admittere:* verbum autem *admittere* ſimpliciter, & ſine addito prolatum non ſignificat approbare iam factum, vt benè aduertit *Sanch. lib. 6. mor. cap. 16. nu. 59.* ſicque ſub dicta conſtitutione non comprehenditur Monialis, quæ non expellit perſonam iam ingreſſam, quamtumuis indebitè, ſed ſolùm illam, quæ cum poſſit, & teneatur reſiſtere ingredienti, non reſiſtit, ita reſpondi in facti contingentia, & reſponſionem poſteà approbarunt viri valdè docti è Societate à me conſulti.

QVÆRES X. An Moniales ſubijciantur præfatis pœnis tamquam poſitiuè cooperantes ingreſſui perſonæ extraneæ, ſi ad talem effectum deferant ſcalam ligneam, per quam ille deſcendat: ſi exhibeant ſcenicam repræſentationem; ſi excipiant conuiuio; ſi ſuaues coram ea inſtituant cantus; ſi ei oſtendant officinas, & habitacula monaſterij, aliaque id genus præſtent.

98 ℞. Non ſubijci, ſi ſint Moniales priuatæ, & ijs conſtet perſonas illas extraneas ingredi, aut fuiſſe ingreſſas abſque prætextu facultatum, ſiue ante Bullam Gregorij XIII. reuocatoriam talium licentiarum obtentæ, ſiue poſt ab Epiſcopo, aut Superiore Monialium conceſſæ ſint, ſecùs ſi præſint monaſterio, aut clauſuræ: tunc enim incurrerent pœnas illas cum in terminis Conſtitutionis Gregorij XIII. prohibentis Abbatiſſis, ac alijs Monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus, & perſonis, quocumque nomine vocētur, ne quemquam ingredi faciant, aut permittant, ſi ingrediens id faciat prætextu facultatis conceſſæ ante dictam Conſtitutionem Greg. XIII. tum in terminis ſimilis Conſtitutionis Pauli V. interdicentis Abbatiſſis, ac alijs Superioriſſis Monialium, ne perſonas habentes facultates ingrediendi pontificias audeant introducere, ſeu ad mittere, vel admiſſas quoquomodo retinere; vnde, cùm iſta Conſtitutio loquatur ſolùm de perſonis habentibus pontificias facultates ingrediendi monaſteria Monialium, poſſet quis inferre Prælatas Monialium non ſubiacere dictis pœnis, ſi admittant, aut admiſſam retineant perſonam aliquam extraneam, nullam talem facultatem habentem: ſi quidem in pœnis ſtricta fieri debet interpretatio, patet autem reſponſio ex tenore Conſtitutionum citatarum, quæ proindè in contingentia facti legi debent attentiùs, perpenſis ſingulis illarum verbis, ſic enim conſtabit, quęnam prohibeantur Monialibus ſubditis, & quę Superioriſſis; & quando hæ, aut illæ incurrant pœnas in eis contentas ob admiſſionem, aut detentionem perſonæ extraneæ intra monaſterium.

Quòd ſi hic obiter quæras, an Paulus V. in ſua Conſtitutione ſuperiùs relata ſimpliciter reuocauerit fœminis omnes licentias ingrediendi monaſteria Monialium, an verò ſolum eas, in quibus continebatur facultas ibi conuerſandi, & ſumendi cibum: ſicut videtur colligi ex ijs verbis: *omnes licentias ingrediendi monaſteria Monialium vbique locorum exiſtentium, ac cum Monialibus conſeruandi, & refectionem ſumendi corporalem.*

99 ℞. *Bonac. ſup. p. 5. num. 4.* videri poſſe non improbabile reuocaſſe licentias ſolùm in hoc poſteriori ſenſu: probatque ex eo quod Paulus V. in citata Conſtitut. vtitur forma loquendi coniunctiua per dictiones, ac, & quæ ratio inde magis confirmatur, quòd, cùm reuocatio dictarum licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari vltra propriam verborum ſignificationem, vti diximus q. 4. Nec obſtat, quòd idem Paulus V. in dicta Conſtitutione paulò poſt imponens excommunicationem, mentionem facit ſimpliciter de ingredientibus: nam mentionem facit de ingredientibus prætextu licentiarum ab ipſo reuocatarum: vt colligitur ex verbis illis *prætextu licentiarum huiuſmodi*, quæ relationem habent ad præcedentia, nempè ad licentiam ingrediendi, conuerſandi, ac refectionem ſumendi, de qua ſuperiùs, ita Bonac. contra Cherubinum in ſuo bullar. ad citatam Conſtitutionem Pauli V. qui vtitur clauſula diſiunctiua aut loco dictionum coniunctiuarum.

QVÆRES XI. An prohibitio non admittendi personas extraneas intra monasteria Monialium extendatur tam ad fęminas,quàm ad viros, ideòque Moniales prohibeantur admittere vtrosque eadem prorsus ratione.

100 ℞. Extendi;& ratio est, quòd, quamquam Gregorius XIII. in sua bulla in genere masculino dicat, *ne in monasteria sua quemquam prætextu huiusmodi licentiarum ingredi faciant;* & Paulus V. in sua Constitutione expresse loquatur solùm de fęminis, vt maximè constat ex verbis illis: *Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiusmodi habentibus, ne monasteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant;* re vera tamen, & Gregorius XIII. sub verbo illo *quemquam* comprehendit tam fœminas, quàm masculos, vtpotè ex grammaticorum institutione, ac vsu loquentium vtrosque significante: & Paulus V. sub nomine fœminarum dicendus est comprehendisse etiam masculos (si qui tales licentias habebant;) idque iuxta communem illam doctrinam, quòd lex odiosa, ac pœnalis extendi potest, & debet ad casum in ea non expressum, si ex negata extensione sequatur aliquod absurdum: vt de facto sequitur in præsenti casu, si dicamus Paulum V. intendisse solùm comprehendere sub sua Constitutione fœminas, iisque solum vetare ingressum in monasteria Monialium, non autem viris, de quibus tamen erat maior ratio, quòd comprehenderentur sub dicta prohibitione. Quin potius hic procedit quod habetur, *l. non dubium C. de legibus* in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem: & quidem meritò, cùm mens, & voluntas legislatoris sit veluti spiritus, & anima legis, vndè omnis vis obligandi per verba tamquam instrumentalia signa prouenit: quo modo in *c. humanæ aures 22. q. 5.* dicitur: *Non debet aliquis verba considerare* (intellige cum *Laym. lib. 1. tr. 4. cap. 18. num. 4.* nudè, ac simpliciter) *sed intentionem, ac voluntatem: quia non debet intentio verbis deseruire, sed verba intentioni.*

QVÆRES XII. An præfatas pœnas incurrant viri, & fœminæ sæculares, si positiuè cooperentur illicito ingressui intra Monialium monasteria, etiam prætextu licentiarum, de quibus supra.

101 ℞. Non incurrere; cùm pęnę non debeant extendi vltra casus expressos; & in iuribus, in quibus statutæ sunt pęnæ contra violantes clausuram Monialium, non fiat mentio de personis laicis modo dicto cooperantibus illicito alterius ingressui, vt facilè constabit tenorem illorum legenti.

QVÆRES XIII. An sub nomine Monialium comprehendatur etiam Abbatissa in iis verbis, quæ habentur in bulla Gregorij XIII. *ne ve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere præsumant.*

102 ℞. Comprehendi; & probatur tum quia, estò ibi non fiat expressa mentio Abbatissæ, & in materia odiosa (qualis est hæc) nomine Monachi non veniat Abbas, nec nomine Monialis Abbatissa, vt tradunt communiter DD. *c. fin. de simonia:* quando tamen materia concernit salutem animæ, aut est pariter proportionabilis Prælato, ac subditis, nomine Monachi, & Monialis veniunt Abbas, & Abbatissa; vt ostendit aliis citatis, *Sanch. l. 6. mor. c. 19. num. 91.* tum quia non est credibile Papam hic voluisse punire Moniales subditas, quibus non incumbit ex officio, & non Abbatissam, quæ magis deliquit, sicque procedit doctrina tradita *q. 11.* sub finem: nobiscum sentit *Castr. Pal. tract. 16. D. 4. p. 10. §. 4. n. 3.*

QVÆRES XIV. Quæ personæ ex iuribus superiùs adductis, ac explicatis prohibeantur ingredi monasteria Monialium sine legitima facultate.

103 ℞. Prohiberi omnes, & singulos fideles vtriusque sexus, cuiuscumque demum ætatis, status, conditionis, & gradus fuerint; idque ex iuribus relatis q. 1. & maximè ex *Concilio Trid. sess. 25. de Regul. c. 5.* quod sic habet: *Ingredi autem intra septa monasterii nemini liceat cuiuscumque generis, aut conditionis sexus, vel ætatis fuerint sine Episcopi, aut Superioris licentia in scriptis obtenta;* quamquam *Sanch. sup. n. 3.* aliiq; probabiliter putent tali decreto non comprehendi Reges, Reginas, Imperatores, Imperatrices, & filios, & filias earum, vt videbimus infra q. 39.

QVÆ-

QVÆRES XV. An Moniales poſſint admittere intra ſepta monaſterij infantes; non obſtantibus iuribus ſupra allegatis.

104 ℞. Poſſe, ſi ij careant vſu rationis; & ratio eſt, quòd reſpectu horum ceſſat, ſaltem magna ex parte, finis huius prohibitionis, qui eſt vitare perturbationem monaſteriorum, ac incitamenta Monialium ad peccatum: præterquàm quòd cooperatio Monialium ad ingreſſum non eſt per ſe mala, ſed ſolùm ſuppoſita culpa in ingredientibus: vnde, cùm reſpectu dictorum infantium nulla ſit culpa in ingreſſu, nec vlla adeerit culpa ex parte Monialium admittentium; vt benè aduertit *Suar. tom.4. de relig.tr.8.l.1.c.10.n.2.* id inde colligens, quòd prohibitio non admittendi extraneos intra monaſterium afficit Moniales ſolùm indirectè; ideoque cum ea directè non cadat in infantes, nec indirectè cadere poterit in ipſas, ita *Azor.tom.1.l.13.c.8.q.5. Henriq. l.4.de pœnit.c.5.n.2. Riccius in prax.deciſ.648. Mirand. q.2. de monial.art.1.* aliique penes *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.22.q.4.n.1.* qui benè notant, quòd, quando Concilium Trid. excludit omnes cuiuſcumque ætatis, loquitur de habentibus vſum rationis, & de ijs, qui poſſunt mouere Moniales ad peccandum.

105 Diſſentiunt *Comitolus l.6.reſp.mor.q.19.n.9.& Nald.v.clauſura num.4.* aſſerentes moniales, ſi recipiant infantes vſu rationis carentes intra ſepta monaſterij, incurrere excommunicationem: ſicque à Sacra Congregatione deciſum fuiſſe 12. Februarij 1585. quòd pueri, & puellæ cuiuſuis ætatis non poſſunt admitti intra ſepta Monialium; idem ſentit & *Scortia in ſelect.conſtitut.theor.366.* nixus dicta deciſione Sacræ Congregationis: verùm noſtra ſententia eſt probabilis, & de facto ſuſtinetur à pluribus Doctoribus, qui poſt præfatā deciſionem ſcripſerunt, ſiue quia de ea non conſtat authenticè, ſiue quia non habet vim legis vniuerſalis, vt in ſimili tradunt Hurtadus, Layın.Ochagau.Torreblanca, Merolla, & alij, quos refert, & ſequitur *Diana par.5. tract.2.reſol.96.* Quæ reſponſio videtur procedere etiam in caſu, quo infans excederet ſeptennium duobus menſibus: idque ob doctrinam, quam tradunt *S. Antoninus, & Henriq.* apud *Dianam p.3. tract.6. reſ.87.* pueros ſcilicet non obligari præceptis Eccleſiæ ſtatim ac habent vſum rationis; quod eſt concedere hac in re dari aliquam latitudinem; tamen negat *Diana ex Sanchez, Salas, Suar.& Azorio.*

QVÆRES XVI. An Moniales delinquant contra clauſuram, & incurrant pœnas ſtatutas, ſi intra monaſterium admittant fatuos, & amentes.

106 ℞. Delinquere, & incurrere pœnas, ſi illi ſint ætatis puberis, & poſſint incitare Moniales ad peccandum: idque ſiue habeant lucida interualla, adeòque peccare poſſint, ſiue ſint perpetuò amentes, ac proindè ſint incapaces formalis peccati, ita *Sanch.ſup.n.8.* ex Nauarr. Zerola, & Lamas, *Suar.ſup.num.5. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.102. num.32. Bonac. ſup. p.1.num.7.* aliique & probatur, tum quia in talibus amentibus, cuiuſcumque generis ſint, militat finis prohibitionis, quatenus poſſunt incitare ad peccandum, & præberè Monialibus occaſionem peccandi, monaſterium perturbant, turpiter iocantur, inhoneſta loquuntur, aliaque agunt minùs decentia honeſtatem religioſam; vbi autem militat eadem ratio, ſeu finis, militat & eadem iuris diſpoſitio. Nec obſtat, quòd perpetuò amentes, qui numquam vſi ſunt ratione, ſint incapaces peccati, ſicque videatur procedere doctrina tradita de infantibus; illos ſcilicet admitti poſſe à Monialibus abſque peccato, cùm ipſi re vera non peccent ingrediendo; ſiquidem hoc eſt diſcrimen inter infantem, & adultum perpetuò ſtolidum, quòd infans per ſe eſt incapax præcepti, ideòque ad illum non dirigitur obligatio legis; adultus verò per ſe loquendo, eſt capax præcepti, & quòd in ætate per ſe ſufficiente ad vſum rationis habeat eius impedimentum per accidens eſt; ſicque tale impedimentum excuſat quidem perſonam à tranſgreſſione præcepti, non tamen excludit, quin præceptum cadat in ipſum: vnde, eſtò talis perſona non peccet ingrediendo monaſteria Monialium, ſi admittatur, aut introducatur, peccant tamen aliæ: cùm talis ingreſſus ſit contra præceptum clauſuræ, & alioqui ſit liber, non quidem amenti, ſed alijs illum admittentibus, aut introducentibus; qui proindè non excuſantur à peccato, licèt ille excuſetur; vt ſi quis dormiens introducatur in monaſterium

Monia-

Monialium, ipse sine dubio non peccat, & tamen peccant, qui illum introducunt : quia in illo carentia culpæ est solùm per excusationem, & non quia non sit materia præcepti; quæ tamen excusatio non habet locum in alijs vt patet.

QVÆRES XVII. An, & quibus in casibus Monialis legitimè egressa è proprio monasterio admitti possit intra alia monasteria Monialium, siue sui, siue alterius Ordinis.

107 ℟. Cùm distinctione: vel ista Monialis petit admitti intra monasterium eiusdem Ordinis, & habitus: & sic recipi potest absque alia licentia Superioris non solùm causa hospitij, sed etiam in casu, quo illa degeret in aliqua domo priuata ad recuperandam sanitatem, & vellet ingredi monasterium causa, v. gr. recreationis: sic enim Monialis non censetur extranea, cùm sit eiusdem Ordinis, ac habitus, ideòque non cadit in illam prohibitio ingrediendi monasteria Monialium, quæ comprehendit solùm extraneos. Vel Monialis petit recipi in monasterium diuersi Ordinis, ac habitus; & sic, si itineretur per loca, vbi non adesset monasterium sui Ordinis, posset recipi intra monasterium diuersi Ordinis (de licentia tamen Superioris illius monasterij & non aliter) cùm id requirat, & religiosa charitas, quæ debet maximè vigere inter personas religiosas, ac honestas ipsiusmet status Monialis; secùs, si ibi sit solùm causa recreationis, aut etiam ad inuisendum Monialem Consanguineam, velitque ingredi monasterium diuersi Ordinis ac habitus: tunc quippè non posset in illud recipi, neque de licentia Superioris illius, cùm Monialis itinerans respectu talis monasterij verè sit extranea, adeòque ex hac sola causa non possit in illud admitti : sicut nec posset admitti quæcumquè alia persona extranea, ita *Sanch. sup. n.* 10. & cùm eo *Peyr. tom. 2. priuil. Const. 6. Pij V. n. 28. et Tambur. sup. D. 24. q. 15.* contra *Castrum Palaum tr. 16. D. 4. p. 10. §. n. 3. & Lamas in methodo curat. in append. §. 1.*

QVÆRES XVIII. An puellæ possint absque alia licentia admitti intra monasterium ad suscipiendum habitum Religiosum, & peragendum nouitiatum.

108 ℟. Non posse absque licentia proprij Ordinarij; & ratio est, quòd ad licitè ingrediendúnon sufficit iusta causa, sed requiritur debita Superioris licentia; sicut vt benè aduertit *Sanch. n.* 74. addens fœminam in tali casu ingredientem eo animo, regulariter loquendo, videri posse excusari tum à culpa, tum à pœnis ratione bonæ fidei, & quòd ducta zelo Religionis, ac timens, ne sibi ingressus impediatur à consanguineis, taliter ingreditur. Non puto tamen ad id desiderari licentiam Papæ, idque ob dicta *c. 2. sect. 2. q. 17.* vbi etiam ostendimus, an, & quando Nouitia exiens è monasterio sine legitima facultate, possit absque alia licentia illud iterum ingredi.

QVÆRES XIX. An, & quo modo possint Moniales admittere intra monasterium puellas causa educationis.

109 ℟. Posse eo modo, quo latè dicemus *infra sect. 4.* interim consulantur *Sanchez sup. num. 61. Bonac. sup. q. 4. p. 4. n. 15. Lezana tom. 1. cap. 25. n. 29. & Tamb. de iure Abbatiss. D. 1. q. 1. 2. 3.*

QVÆRES XX. An possint admitti de licentia solius Ordinarij, aut Superioris regularis intra monasteria Monialium fœminæ coniugatæ à proprijs viris sibi grauiter timentes ex adulterio commisso, aut alia causa graui hic, & nunc emergente.

110 ℟. Videri non posse, nisi in casu valde raro, in quo non esset commodus recursus ad Papam, & esset graue periculum in mora, ita *Rodriq. tom. 1. q. 46. art. 10. Miranda sup. art. 7. Barbosa sup. num. 66. Portel. de dub. regul. v. claus. mon. in addit. num. 2. Sanchez num. 64.* alijque communiter, & probatur tum ex praxi, quæ modo viget: tum quia hìc non agitur de communi vtilitate monasterij, in quo casu Ordinarius potest dare licentiam ingrediendi iuxta alibi dicta; tum quia de hoc extat specialis declaratio Sacræ Congregationis relata à *Zerola p. 1. praxis v. moniales q. 12.* his verbis *Sacra Congregat. censuit mulieres, quæ sunt in discordia cum marito & eius sæuitiam timent, si extra culpam sunt, quamdiu iustam causam timendi habuerint, debere, si sunt in monasterijs, tolerari: in posterum verò non debere recipi; si verò mulier aliqua venerit in suspe-*

ſuſpectionem marito, qua timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, vt poſſit ingredi monaſterium Monialium, ſi modò Conſtitutiones monaſterii non repugnent, & accedat conſenſus Superiorum, Abbatiſſæ, & Monialium; quamquam *Azorius ſupra quæſt.* 4. dicat eamdem Sacram Congregationem declaraſſe poſſe recipi intra clauſuram Monialium viduam bonæ famæ cupientem honeſtatis cauſa degere in monaſterio; immò & fœminam de adulterio ſuſpectam apud virum ſuum, ideòque ſibi certò timentem de periculo vitæ, quæ declaratio ad minus probat noſtram reſponſionem, quatenus admittit in aliquo caſu valdè raro poſſe mulierem coniugatam de licentia ſolius Ordinarij recipi intra clauſuram; cuiuſmodi caſus vtique procederet tempore belli de quacumque fœmina ſiuè nupta, ſiue innupta ad conſulendum earum pudicitiæ aliàs periclitanti.

Confirmatur aſſertio quo ad hanc vltimam partem tum ex doctrina, quam admittit *Sanch. l. 6. mor. c. 16. n. 60.* poſſe ſcilicet in aliquo caſu concedi ingreſſum intra clauſuram Monialium ad deponendas ibi pecunias, ſi non ſit alius locus tutus ad eas deponendas, cū charitas ſuadeat depoſitū illud admittere, & aliàs per Moniales ipſum commodè non poſſit intromitti; (quæ doctrina vtique poteſt à fortiori admitti in præſenti caſu, in quo ſupponitur aliter non poſſe conſuli fœminarum pudicitiæ, moraliter loquendo) tum quia non videtur probabile, quòd Papa in caſu tantæ neceſſitatis velit reſtringere Epiſcopis facultatem concedendi ingreſſum in clauſuram monialium, ijs competentem ex *Concil. Trid. ſeſ. 25. de Regul. cap. 5.* ijs verbis, *Dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis*: quæ verba, cum ſint generalia, non videntur abſolutè reſtringenda ad ſolam neceſſitatem monaſterij, aut Monialium, quin interdum poſſint extendi ad alicuius extranei neceſſitatem: ſiquidem lex generaliter loquens generaliter debet intelligi: dicendum ergo eſt Epiſcopis facultatem extendi ad concedendum ingreſſum in præſenti caſu: maximè ſtante doctrina, quam tradunt multi Doctores apud *Dianam p. 5. tract. 14. reſol.* 18. poſſe ſcilicet Epiſcopum in caſu magnæ neceſſitatis diſpenſare etiam ſuper impedimento dirimente matrimonium; quippè qui, etſi in lege Pontificia, aut Conciliari regulariter nequeat diſpenſare, poteſt tamen in caſu vrgentis neceſſitatis, ſi aditus non pateat ad Papam; ſicut notat *Sanch. l. 2. de matrim. D. 40. num. 3. ex* 15. *Doctoribus ab eo relatis*: quæ doctrina faciliùs poteſt admitti in caſu noſtro, in quo licentia petitur ſolùm ad licitè ingrediendum, quàm in caſu propoſito à *Sanchez* in quo diſpenſatio requiritur ad validandum matrimonium. Præterquamquòd neceſſitatis cauſa multa permittuntur; quæ aliàs non permitterentur *cap. ſi quis propter de fur.* ſicque in præſenti caſu, in quo difficilis eſt acceſſus ad Papam, & eſt periculum in mora, ex Epicheia, ac interpretatiua voluntate Papæ videtur concedenda Epiſcopo facultas dandi licentiam ad ingrediendam clauſuram Monialium; maximè attentis declarationibus Sacræ Congregatis factis in caſibus non diſſimilibus, & à nobis modò relatis hic ex *Azorio*: quippè quæ ſufficienter indicant, quæ mens Sacræ Congregationis in hac re præſumi poſſit, & debeat attenta iuris regula, quòd vbi militat eadem ratio, militat eadem iuris diſpoſitio, quamquàm in his, & ſimilibus inſpici debeat ſtylus Curiæ, & obſeruari, ſi de eo conſtet.

QVÆRES XXI. An, & quando Epiſcopi, & alij Superiores Monialium poſſint ingredi monaſteria ſibi reſpectiuè ſubdita.

111 ℞. Non poſſe, niſi in caſibus neceſſarijs, &, ſi aliter ingrediantur, incurrere pœnas relatas q. 3. patet ex Conſtit. Greg. XIII. die 23. Decemb. 1581. edita, quæ ſic habet: *Harum tenore auctoritate Apoſtolica declaramus Prælatos omnes tam ſæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta, ita demum vti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & à paucis, iiſque ſenioribus religioſis perſonis comitati.* Vbi notat *Suarez ſup. n.* 23. hinc ſatis apertè declarari præfatos Epiſcopos, & Prælatos comprehendi generali prohibitione Concil. Trident. vt non poſſint ingredi monaſteria Monialium ſubditarum, niſi in caſibus neceſſarijs, ac proinde illos caſu, quo ingredian-

grediantur, censeri dare sibi ipsis licentiam, ac veluti se ipsos dispensare in lege generali, sicque eamdem, seu proportionatam causam ad id requiri; quod certè satis clarè explicuit ipsum Concilium, dum *sess.25. de regul. c.7.* præcipit, vt is, qui electioni Abbatissæ præest Episcopus, seu Superior, clausuram monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: si quis enim ingressus videri poterat habere rationem aliquam, maximè is talis videtur; & tamen, quia non habet necessitatem, deciditur in eo non licere ingressum.

112 Quod autem spectat ad pœnas, quas incurrunt Episcopi, & Prælati Regulares ingrediendo in casu non necessario, rectè notat *Bonac.sup.par.5.num.12.* eos non affici excommunicatione, si ingredientes in casu necessario intrent soli, aut secum ducant personas non religiosas (idest minùs pias, & christianis moribus imbutas, vt explicat *Tambur.sup.D.24.q.10.num.4.* ex Victorello) nec senes; & ratio est, quòd dicta excommunicatio statuitur solùm contra ingredientes in casibus non necessarijs, non autem contra ingredientes absque debito comitatu, vt constat ex tenore textus, quod etiam prius notat *Sanch.lib.6.mor.cap.16.num.*100. addens *num.*98. præfatam excommunicationem non esse reseruatam; cùm in citata Const. Greg.XIII. nulla mentio fiat reseruationis, & aliàs reseruatio induci non debeat sine ratione.

113 Addit *Sanch.num.99.* quòd, cum Gregor.in relata Constit. statuens pœnas contra Prælatos sæculares ingredientes in casu non necessario, solùm meminerit Prælatorum dignitatem pontificalem habentium, & quorumcumque Prælatorum regularium (cùm alioqui omnibus Prælatis interdicat talem ingressum:) Vicarij Episcoporum, & Prælati sæculares habentes iurisdictionem quasi episcopalem ingredientes monasteria Monialium sibi subdita præter casus necessitatis, nullis pœnis subduntur: quippè quæ non debent ampliari vltra casus in iure expressos iuxta regulam *Odia restringi oportet*. Dissentit *Cespedes D.335.num.*3. dicens id sibi non placere, nec *Pasqualigo* à se viua voce consulto, eò quòd absurdum videatur: at nullum tale absurdum affert, cum verè deberet afferre, ne videatur id gratis supponere; ideòque qua facilitate dicit hanc nostram doctrinam videri absurdam, eadem, & reijcitur. Immò nec vllum absurdum affert *Pasqualigus ipse par.2.quæst.*159. ex proposito meam hanc doctrinam impugnans, quòd non possit facilè dissolui.

Et quidem quòd sententia *Pasqualigi* non possit desumi ex ipsa Constitutione Gregorij; nempè ex ijs verbis: *Prælatos omnes tam sæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit;* quæ sunt vniuersalia, ideòque comprehendunt etiam Vicarios, aliosque Prælatos Monialium inferiores Episcopo; vt patet ex dictione *omnis*, quæ omnes comprehendit, & nullum excludit *l. Iulianus l. testamentum de legat.* & ex dictione *quouis modo*, quæ comprehendit etiam quæ aliàs non comprehenderentur *Decius cons.486.n.4.Menoch.de recup.possess.remed.6.n.16.& cons.550.n.10.* Quòd, in quam sententia *Pasqualigi* non desumatur ex præfata Constitutione, probatur, quia in periodo continente verba allegata non recensentur pœnæ latæ contra Prælatos Monialium indebitè clausuram ingredientes, sed in sequenti periodo, in qua fit mentio solùm de Episcopis, ac Prælatis Regularibus Monialium, non autem de Vicarijs, &c. vt constat ex ijs verbis: *Quo circa vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos nec non quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Ministros, & alios quoscumque Superiores Regulares serio monemus, vt facultate eiusmodi, qui eam habent, præter quā in casibus, vt præfertur, necessariis nentiquā vtantur: quòd si cōtra fecerint, eadē auctoritate Apostolica statuimus, atq; decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos prima vice, qua contra fecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secūda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absq; alia declaratione excommunicatos existere; Regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos excommunicationi similiter subiacere;* cum ergo in priori periodo solum proponatur

natur prohibitio ingrediendi clauſuram Monialium, præter quàm in caſibus neceſſarijs, non autem pœnæ, ſub quibus fit ea prohibitio,& fiat mentio de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo; è contra verò in poſteriori periodo hic relato proponantur dictæ pœnæ nulla mentione facta de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo: dicendum eſt hos quidem comprehendi ſub prohibitione, non autem ſub pœnis:cùm ſimus in materia pœnali, quæ ampliari non debet vltra caſus expreſſos; & à diuerſis non fiat illatio; clauſulaque poſita in vno paragrapho, aut verſiculo non referatur ad alium paragraphum,aut verſiculum;vt notauit *Gloſſa c. vnic. v. ſic ſcilicet de poſtulat. Prælat. n.6. & Sanch. l. 2. de matr. D. 11. n. 3.* Et hoc fecit Gregorius tum ex cauſis ſibi benè viſis,quæ nos latent: ſiue quia reſpectu legiſlatoris nonnumquam procedit, quod notat *Gloſsa Inſtit. de vſuc. §. furtiuæ quoque v. nam furtiuarum: Sic volo ſic iubeo, ſtat pro ratione voluntas:* ſiue quia Prælati Monialium inferiores Epiſcopo, ac Vicarij Epiſcoporum (quos diximus non comprehendi ſub pœnis latis contra Prælatos Monialium extra caſus neceſſarios ingredientes, clauſuram earum) ab hoc exceſſu faciliùs retrahi poterant, etiam abſque timore dictarum pœnarum; illi quidem,eo quòd ſe agnoſcentes Epiſcopis inferiores, & dignitate, & poteſtate non ita facilè ſibi arrogaſſent poteſtatem ingrediendi; ſiue quòd plerumque in eorum territorio non ſunt Monialium cænobia, ſaltem ijs ſubiecta: hi verò, eo quod aſſiſtentia Epiſcopi proprij,cuius ſunt Vicarij, ſufficere poterat ad eos retinendos, ne in caſu vetito Monialium monaſteria ingrederentur.

Quod ſi dicas cum *Paſqualigo n. 10.* extenſionem legis attendendam eſſe ex verbis diſpoſitionis(cuiuſmodi ſunt,quæ extant in priori periodo relata; non autem ex hortatorijs,qualia ſunt quæ habentur in poſteriori periodo; vt conſtat ex his *ſeriò monemus:* non ideò infringitur noſtra aſſertio; cum verbum *moneo*, & ſimilia interdùm ſumantur pro verbis præceptiuis (vt oſtendo *tr. 5. Manual. c. 2. n. 29.*) ſicque negari poſſit verba poſterioris periodi eſſe hortatoria, non autem diſpoſitiua, vt cenſet *Paſqualigus*.

Neque ex noſtra aſſertione ſequitur, quod ſupponit *Paſqualigus num.* 10. aitque eſſe monſtruoſum; nempè Epiſcopum non poſſe liberè ingredi ſepta Monialium, & poſſe Abbatem exemptum, ac Vicarium Epiſcopi in eius abſentia: nos enim ſolum dicimus hos non ſubeſſe pœnis, ſi in caſu, non permiſſo ingrediantur, quibus ſubeſſet Epiſcopus, ſi ingrederetur; cùm quo vtique ſtat, quòd neque ingredi poſſint extra caſus neceſſarios: hæc autem duo ſunt diuerſa, adeòque ex vnius negatione non infertur negatio alterius.

Non obſtat, quòd finis præſentis prohibitionis æquè militet in Vicarijs Monialium,ac in Epiſcopis, & vbi finis habet locum, locum habeat & diſpoſitio legis, cùm debeat attendi mens, ac finis legis *l. ſcire leges ff. de leg.* nam id procedit, ſi legiſlator ſe ſufficienter explicet: alioqui contra illum facit *regula* 57. *de reg. iur. in 6. Contra eum,qui legem dicere potuit apertius,interpretatio eſt facienda:* & quod *mens in animo retenta nihil operatur l. ſi repetendi C. de condit. ob cauſam datam l. ſi maiores C. de tranſact.*

Quod denique ſubdit *Paſqualigus n.* 11. Nomine Epiſcopi venire Prælatos habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, admitto in fauorabilibus, non item in pœnalibus. Et certè quo modo de Vicario Epiſcopi verificari poſſunt verba illa Conſtitutionis Gregorij XIII. ſuperiùs relata: *Qui pontificalis dignitatis fuerint;* & illa *à munere pontificali:* conſtat autem, vbi non habent locum verba legis nec habere diſpoſitionem *l. illud ff. ad leg. Aquil. l. ſi poſtulauerit, §. 2. ff. ad leg. Iul. de adult. l. illud. C. de ſacroſ. Eccl.* & quod lex non dicit, nec nos dicere debere, nec eſſe præſumendum *l. diſſentientis C. de repud. c. illa ne Sede vacante.*

Dubium paulò grauius eſt, an Prælati Regulares ingrediendo cœnobia Monialium ſubditarum citra caſus neceſſarios, incurrant pœnas ſtatutas non ſolùm tertia vice (vti ſolùm incurrunt Epiſcopi) an etiam prima, ac ſecunda vice; & ratio dubitandi eſt, quòd Conſtitutio Gregorij XIII. loquens de Prælatis pontificali

ficali dignitate insignitis statuit pro prima, & secunda vice diuersas pœnas, & pro vlterioribus etiam excommunicationem: statimque subiungit pœnas pro Prælatis regularibus, vnde Lamas relatus à *Sanch. num.*102. ex adiunctis putat dictas pœnas intelligi pro præfatis, quando tertiò, & vlteriùs ingredientur contra casus necessarios.

114 ℞. Sanch. loc. cit. Prælatos regulares dictas pœnas incurrere quacumque vice modo dicto ingrediuntur: probatque quia Papa non meminit primi, ac secundi ingressus Prælatorum regularium, sicut fecit loquens de Episcopis; sed absolutè imponit pœnam excommunicationis, ac priuationis officij, & monasterij contra Prælatos regulares in casu non necessario ingredientes monasteria Monialium: quod est signum ipsius intentionem esse, quòd ij dictas pœnas omnes incurrant toties, quoties indebitè ingrediuntur. Dissentit *Bonac. sup.* & cum eo *Tamb. sup.* q.11. afferentes ex Lamas, & non improbabiliter sustineri posse Prælatos regulares pro prima vice, qua ingrediuntur, esse interdictos ab ingressu Ecclesiæ: pro secunda suspensos à diuinis: & pro tertia, ac deinceps affici excommunicatione, dicentes, quòd in pœnis mitior pars eligi debet, sicque seruatur proportio inter pœnas indictas Episcopis, ac Prælatis regularibus.

Addo Prælatum Monialium siue sæcularem, siue regularem ex iusta causa ingredientem monasterium Monialium subditarũ, expedito negotio, ad quod ingreditur, non posse liberè vagari, sed teneri egredi, æquè ac teneretur quilibet alius de licentia ingrediens. Ducor, quòd lex clausuræ afficit etiam Prælatos Monialium, ideòque sicut, cessante causa, cessat licentia data alijs ad ingrediendum; sic & cessat respectu Prælati facultas manendi intra clausuram; cùm par ratio militet in vtrisque, ita *Pollachus*, *Bordonus*, *Baldell. Steph. à S. Gregor.* alijque *docti viri à me consulti*: inter quos *P. Baldellus* mihi testatus est extare in confirmationem huius responsionis quamdam Sacræ Congregat. declarationem.

115 *Confessarij Monialium ingrediuntur in varijs casibus, immò & quicumque Sacerdos in casu necessitatis inopinato.*

116 *Medicus licitè intrat in casibus necessarijs; item Obstetrix.*

117 *Item Pharmacopola, vt doceat Moniales componere medicinam.*

118 *Item Barbitonsor in casu necessario.*

119 *Medicus non ingreditur solùm vt cognoscat, quæ Moniales debeant dispensari super quadragesimali obseruantia; extraordinarius non ingreditur liberè, medicus sine licentia speciali non ingreditur ad secandam Monialem mortuam ex morbo incognito.*

120 *Oeconomi, Syndici, & Factores ingrediuntur solùm vrgente necessitate.*

121 *Ingreditur Notarius ad excipiendum testamentum nouitiæ ægrotantis.*

122 *Ingrediuntur Operarij in casibus necessarijs cum debita tamen licentia.*

123 *Item Baiuli ad deferendas res extraneorum, sed non semper.*

124 *Deficiente deputato ad ferenda onera non liberè sufficitur alius.*

125 *Rustici si plures associent currus tritico onustos, omnes ingrediuntur ad deferendum triticum.*

126 *Non delinquit deputatus ad ferenda onera intra clausuram, si singulis vicibus minora onera ferat, vt sic pluries ingrediatur.*

127 *Pictor licentiatur ad ingressum, vt pingat scenam iam factam intra clausuram.*

128 *Licentiatur mulier laica in seruitium tum Conuentus, tum Monialis singularis: & ex causa mutatur vi prioris licentiæ.*

129 *Recipiuntur admittendæ inter Conuersas etiam ad aliquot menses, priùs quàm admittantur ad habitum.*

130 *Fœmina laica ingressa modo dicto in seruitium liberè recedit.*

131 *Famuli ingrediuntur ad seruitia, quæ æquè benè fieri nequeunt à Monialibus.*

132 *Moniales nequeunt recipere reum ad securitatem, etsi ipse aliàs possit ingredi.*

133 *Reus ipſe ingreſſus inde poteſt expelli.*
134 *Debet tamen poni in loco tuto.*
135 *Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad prandendum, & conuerſandum.*
136 *Sed aſſociatæ à fœminis 3. grauibus, ac nobilibus, & non aliter.*
137 *Quæ ſemel electæ variari nequeunt; quod alii limitant.*
138 *Hæ ſemper aſſociant fœminam priuilegiatam vſque ad egreſſum.*
139 *Explicantur verba indulti Papalis (tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno) idque ſiue in Breui nominentur 4. monaſteria (quod fit interdum) ſiue nominentur duo ſolum.*
140 *Ad talem ingreſſum petitur conſenſus capitularis Monialium, & licentia Prælati.*
141 *Licentiata ad ingreſſum modo dicto non viſitat cellas Monialium.*
142 *Poteſt eligere ad ingreſſum diem, quo in Conuentu fiat comædia.*
143 *Conſenſus capitularis Monialium debet eſſe maioris partis illarum ſemel dandus, ac ſimul quò ad fœminam priuilegiatam, & 3. matronas.*
144 *Licentiata non ingreditur iterùm, ſi ingreſſa ex accidenti fruſtretur ex parte ſua ſine: ſecùs; ſi ſtatim cogatur exire: ſi hoc anno ſemel intret vnum ex monaſterijs. cum poſſit ingredi ter quolibet anno, non ideo quinquies intrabit anno ſequenti.*

QVÆRES XXII. An, & quibus in caſibus poſſint Confeſſarij Monialium ingredi monaſteria Monialium ſibi commiſſa.

115 ℞. Poſſe ingredi in ijs caſibus, quos referemus infra *cap.* 10. *ſect.* 3. *ſubſ.* 1. *&* 2. vbi hac de re latè diſſeremus ex propoſito. Solùm hic moneo ex *Mancino pract.* 4. *par.* 1. *d.* 8. pro ſe citantem Rodriq. & Sorbum, quòd, ſi contingat ſimplicem Sacerdotem non deputatum ad Monialium confeſſiones ſecus aliquod monaſterium tranſeuntem vocari ad audiendam confeſſionem alicuius Monialis ex caſu inopinato exiſtentis in periculo mortis, poteſt, & tenetur ingredi monaſterium, etiam ſine licentia Superioris, ſiquidem cenſeretur id facere de licentia interpretatiua, non ſolùm Ordinarij, ac Superioris, ſed etiam ipſius Papæ, qui non præſumuntur extendere obligationem clauſuræ ad talem caſum: ſicut nec præſumitur extendi ad caſum incendij, ruinæ monaſterij, violentiæ illatæ, & ſimilium, in quibus conſtat licitum eſſe ingredi monaſteria Monialium abſque vlla licentia: quæ omnia concedit etiam *Sanch. ſup. num.* 34. ex Nau. & Graffio dicens non deſiderari licentiam, neque in ſcriptis, neque oretenus; quandocumque ea expectata, graue periculum adeſt in mora: quamuis alioqui dicat *num.* 37. in ſimilibus caſibus exigi licentiam Abbatiſſæ, quæ poterit eam concedere ex præſuppoſita voluntate Prælati: ſed de hoc infra.

QVÆRES XXIII. An, & quando Medici, Chirurgi, Barbitonſores, & ſimiles, ingredi poſſint monaſteria Monialium ad effectum medendi ipſis Monialibus, prout hic, & nunc exigit ratio morbi occurrentis.

116 ℞. Poſſe in caſibus neceſſarijs, cum debita tamen licentia, vt inferiùs dicemus, & ſeruatis aliàs ſeruandis, eſt communis DD. apud *Sanchez num.* 43. inter quos *Bonac. ſup. par.* 4. *num.* 5. notat probabiliter dici poſſe medicum poſſe accerſiri ad lectum Monialis dubitantis de ſua valetudine, ad ictum pulſus explorandum, eſtò ipſa poſſet ſine magno ſalutis damno accedere ad ianuam: idque, licèt id faciat ex ſola erubeſcentia. Quod admittit etiam *Tambur. D.* 24. *q.* 6. *num.* 2. addens *num.* 3. ex Sorbo non poſſe Medicum habere ſocium, aut alios Medicos, niſi morbus Monialis ſit valdè grauis, idem aduertit *Barboſa de offic. Ep. alleg.* 102. *num.* 52. monens Medicum debere aſſociari à duabus, vel tribus Monialibus antiquioribus: addenſque *num.* 53. ex Miranda, ad hoc vt Medicus ingredi poſſit, non requiri neceſſariò, vt ſit Doctor, aut graduatus: cùm medicus dicatur à medendo, & non à dignitate, vt tradit *Bart. in l. ſciendum ff. de delict.*

Moneo hìc obiter, quòd, ſi fœmina prægnans de licentia Superioris ingrediatur clauſuram: tempore partus ingredi poterit Obſtetrix ad illam iuuandam in partu,

partu, ita in terminis *Port. de dub. regul. v. clauf. Mon. num.* 18. ex collectore & cum his *Monacus instr. monial. p.* 5. patetque ex eo quòd in tali casu necessarius est ingressus obstetricis, vt facilè constabit consideranti: ad talem tamen ingressum requiretur licentia Prælati; quod dicendum est supponi à citatis Doctoribus licèt expresse id non asserant; cum Portello sentit *Tambur. vbi supra q.* 1. *n.* 5.

117 ℞. De Pharmacopola notant Sanch. Bonac. & Tambur. locis cit. eum quidem posse ingredi monasteria Monialium, vt ipsas instruat ad componendam medicinam non vero ad præbendam medicinam Moniali infirmæ cùm hoc à Monialibus æquè benè præstari possit, ideòque quoad hoc non sit necessarius eius ingressus.

118 Addit *Barb. num.* 54. ex Sorbo, quòd, sicut Barbitonsor ingressurus ad minuendum sanguinem Moniali ægrotanti, debet ingredi associatus eo modo, quo diximus de Medico, & solùm postquàm Medicus iudicauit minuendum esse sanguinem; sic, si quæ Monialis consueuit se aliquoties minuere ad præcauendum morbum tunc debet interuenire consensus, & consilium tam Præfectæ, quàm Discretarum monasterij.

Quòd si obiter quæras, an Medicus sub initium Quadragesimæ possit ingredi ad cognoscendum, quæ Moniales possint, & debeant dispensari super ieiunio, & esu ciborum quadragesimalium.

119 ℞. Quòd, cùm talis cognitio haberi possit à Medico existente extra clausuram, non videtur posse ingredi præcisè ad talem effectum: cùm sic cesset ratio ingrediendi, quæ est necessitas vrgens, rationabilis, & manifesta, vt inferiùs dicemus agentes de licentia ad ingrediendum.

Addo ego, quòd si Moniales habeant Medicum Ordinarium, & alium extra ordinarium; loco ordinarij non possunt pro arbitrio vocare extraordinarium; cùm is concedatur solum in defectum Medici ordinarij, aut in casu, quo morbo Monialis ingrauescente, habendum sit collegium, & vtriusque Medici necessaria sit visitatio: aliàs Medicus extraordinarius idem esset, ac ordinarius: & cùm licentia ingrediendi data extraordinario sit limitata, non potest is villius ingredi illimitatè, & in quocumque casu, vt notat *Barchus in speculo monial. c.* 8.

An autem Medicus sine licentia speciali ingredi possit ad secandam Monialem ex morbo incognito mortuam, vt cognoscat genus dicti morbi, & qua ex causa mortua sit Monialis.

℞. Non posse, seclusa noua fide, ac inaduertentia; & probatur tum quia licentia generalis ingrediendi ad curandas Moniales infirmas non extenditur ad hunc casum, vtpotè longè diuersum iuxta iuris regulam; *A diuersis non fit illatio*; tùm quia ad ingressum clausuræ Monialium requiritur vrgens necessitas, aut vtilitas se tenens ex parte ipsarum Monialium; in isto autem casu non apparet talis necessitas vrgens, & vtilitas, quæ ex dicto ingressu posset prouenire, non tangit Moniales; sed Medicum, qui ex sectione Monialis mortuæ fiat peritior, ac magis instructus: tum quia finis qui potest intendi in tali ingressu solum dat causam iustam petendi à legitimo Superiore licentiam ingrediendi, at non facit ingressum eo ipso licitum, vt patet: sic ego respondi in contingentia facti, & responsio fuit approbata à viris doctissimis, qui idem sensetunt.

QVÆRES XXIV. An Oeconomi, Syndici, aut Factores Monialium ingredi possint monasterium, & in quibus casibus.

120 ℞. Posse ingredi, quotiescumque occurrit casus vrgentis necessitatis, cui aliter æquè benè non potest consuli; vt si in archiuio quærenda sint aliqua instrumenta monasterij, aut construendum sit notabile aliquod ædificium, aut fabricæ constructæ timeatur imminere magna aliqua ruina, cui iudicio peritorum occurrendum sit ad illam euitandam, aut eueniat similis alius casus magnæ necessitatis. Colligitur ex *Sanch. sup. num.* 55. & *Tambur. sup. q.* 6. *num.* 4. pro se citante Lamam; patetque tum quia alioqui minùs sufficienter esset consultum bono Monialium, quod non debet præsumi de pia matre Ecclesia: tum quia necessitas vrgens

gens monasterij est ratio sufficiens dispensandi in lege clausuræ vt iam diximus.

QVÆRES XXV. An Notarius possit ingredi clausuram Monialium, si contingat Nouitiam, aut puellam ibi commorantem causa educationis grauiter infirmari, velleque disponere de suis bonis per modum testamenti.

121 ℞. Posse, & quidem cum necessarijs testibus, dummodò id faciant cum debita licentia, ita in terminis *Nald. v. monialis num.* 14. & probatur tum ex dictis *q. preced.* tum quia sic expresè declarauit Sacra Congregatio anno 1585. vt testantur idem Nald. & cum eo *Gau. in enchir. v. monialium educat. num.* 14. *& Monacus in instruct. monial. p.* 5.

QVÆRES XXVI. An, & quando Operarij, seu artifices possint ingredi monasteria Monialium ad exercenda opera suæ artis.

122 ℞. Posse de legitimi Superioris licentia; & quidem ad exercenda omnia illa opera, quæ extra monasterium nequeunt commodè fieri; idque ob rationes adductas *q.* 24. *& alibi*. Sic possunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarij, putearij, putatores, molitores, & similes artifices: sic possunt ingredi baiuli ad ferenda onera, quæ à Monialibus non possunt commodè gestari; quamquam sine speciali licentia iuxta Tamburinum supra Barchium, & Pollacum ab eo relatos non posset ad talem effectum ingredi aliquis alius loco baiuli (quod tamen non videtur ita certum, admissa doctrina tradenda hic *sect.* 5. *num.* 207. & casu, quo in tenore licentiæ non exprimatur hic, aut ille baiulus:) sic ingredi possunt rustici ad deferenda ea, quæ ferri nequeunt à Monialibus, si aliàs ad id habeant debitam licentiam. E contra non possunt ingredi Sutores; cùm possint de calceorum mensura certiores fieri, siue ostenso eis calceo, siue declaratis punctis, quibus constat: immò nec Sartores iuxta communiorem DD. sententiam, quam sustinent *Miranda sup. art.* 4. *Bonac. num.* 11. *Tambur. num.* 9. & alij ea ducti ratione, quòd Sartor mensuram vestium capere possit vel ex alijs vestibus eiusdem Monialis, vel ex eadem Moniali existente propè ianuam monasterij apertam: in quo dissentiunt *Nau. com.* 4. *de Regul. num.* 59. *& Sanchez sup. num.* 43. putantes Sartorem habere iustam causam ingrediendi ad vestes Monialium corpori dimetiendas, & panno forcipibus aptando; eò quòd ista non possint fieri æquè benè extra clausuram: quæ opinio non videtur improbabilis, si talis sit vsus, sciente, & consentiente Superiore.

Notat autem *Bonac. num.* 8. quòd, cùm baiulis non permittatur ingressus in monasterium, nisi ob vtilitatem, seu necessitatem monasterij (modò aliud non suadeat ius naturale, aut diuinum,) hinc ij non possunt ingredi, vt pecuniam alicuius in arca reconditam, aut alias res magni ponderis in monasterio deponant: nisi fortè id cederet in bonum monasterij, aut res illæ essent benefactoris alicuius insignis Monialium, cui, sine graui dispendio monasterij, dictarum rerum custodia non posset negari, aut charitas oppositum suadeat: vnde in hoc standum est prudenti iudicio Superioris, quod etiam aduertit *Tambur. nu.* 8. addens *n.* 9. habentem licentiam ingrediendi pro vno seruitio non posse ingredi ad præstandum aliud seruitium, cùm ad talem casum non extendatur licentia, vt suppono.

Sic *Barchus in speculo cap.* 8. putat, & benè, quòd si Moniales prohibeantur recipere in custodiam pecuniam, aut alia bona externorum; & eæ nihilominus faciant illa deferri intra clausuram per baiulos aliàs generaliter licentiatos ad ferendas res conuentus intra ipsum; peccabunt contra clausuram & Moniales baiulos admittentes; & ipsi baiuli prædicta introducentes; immò & incurrent pœnas latas contra violantes clausuram tam baiuli, quàm ipsæ Moniales (intellige, si concurrant ea, quæ diximus supra *q.* 3. & maximè *num.* 86. ratio est, quòd licentia illa generalis ingrediendi concessa baiulis non extenditur ad præsentem casum: vt hinc patet, quòd Superior prohibet Monialibus, ne res externorum recipiant in custodiam, consequenter prohibens baiulis, ne dictas res deferant intra clausuram: constat autem, quòd, si ille ipsis id expresè prohibuisset, tunc

non

non possent eas introducere: ergò nec potuerunt in præsenti casu; cùm taciti, ac expressi eadem sit virtus: quæ ratio probat non licere præfatis baiulis deferre intra clausuram res externorum à Monialibus custodiendas, etiam seclusa prohibitione, de qua hic, quamquam fortè non ita facilè conuinci posset falsitatis, qui mallet sustinere licentiam generalem deferendi intra clausuram res Monialium extendi ad res modo dicto ipsis committendas in custodiam: quatenus eæ sub hac ratione formali dici possunt res Monialium, & versamur in materia fauorabili, quæ debet ampliari, quo modo plures DD. apud *Bonacinam D.3. de contr.q.9. p.vn. num.23.* putant furari res laicorum traditas Ecclesiæ in custodiam esse sacrilegium, eò quòd tales res censeantur res Ecclesiæ: quod maximè admittendum esset, si talis custodia cederet in bonum etiam ipsarum Monialium; sicur cederet, si res illæ essent benefactorum Conuentus, &c.

Difficultas maior est, an casu, quo Prælatus generaliter indulgeat Monialibus, vt onera vsibus monasterij necessaria faciant deferri per baiulos intra clausuram, vi talis licentiæ generalis eæ ad effectum intentum possint semper vti opera eiusdem baiuli, vel certè debeant variare.

123 ℞. *Barchus sup.* & cum eo *Monacus par.5.instruct. Monial.* debere variare, vtendo opera modò vnius, modò alterius baiuli; sed re vera intentum minùs efficaciter probat: quare oppositum mihi probatur, & inde suadetur, quòd beneficium Principis latè interpretandum est; & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus; cùm ergò licentia generalis, de qua hic, sit gratia principis; & in eius concessione non distinguatur num Moniales debeant semper vti opera eiusdem baiuli, vel non; neque nos distinguere debemus licentiam arctando eo modo, quo illam arctat Barchus, nec obstat, quòd in tenore licentiæ dicitur in numero plurali *per baiulos* siquidem non est nouum vsurpari numerum pluralem pro singulari: vt Iacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros*; cum tamen ad ministrandam extremam Vnctionem inducatur vnus tantùm Sacerdos.

Dubitari hic posset, an casu, quo alicui artifici detur licentia ingrediendi cum suo famulo, is etiam sine Artifice ingredi possit ad exercendam suam artem, ibique solus commorari.

124 ℞. *Barchus sup.* non posse, nisi in euentu, quo artifex ex impedimento occurrente non posset ingredi, aut ingressus cogeretur exire; dummodò tamen non omninò deserat opus assumptum, aut non sit absfuturus pro maiori parte diei, hæc Barchus: sed mihi non placent; puto enim oppositum esse probabile, si aliter non constet de mente concedentis, aut aliud non suadeant occurrentes circumstantiæ. Moue., quòd tenor licentiæ in præsenti casu datæ non facit hunc sensum, quòd artifex, & famulus debeant simul ingredi, & simul commorari (quo pacto infra q.30. dicemus fœminam nobilem licentiari ad ingressum clausuræ cum comitatu aliquor matronarum; vnde & Barchus concedit in casu proposito famulum posse in aliquo euentu ingredi, & commorari intra clausuram etiam sine artifice; quod certè non potest concedi de fœmina nobili modo dicto licentiata ad ingressum, vt q. cit. dicemus:) sed facit hunc sensum, quòd artifex ille, & eius famulus ingredi possunt ad exercendam suam artem: non secùs ac dicens Petrum cum Paulo esse domi, indicat & Petrum, & Paulum esse domi; cùm ergò tenor concessionis possit facere hunc posteriorem sensum, cur eam restringit Barchus ad priorem sensum adeò rigidum contra regulam iuris, quòd gratia Principis latè debet interpretari.

Dices, quid si licentiatus ad ferenda onera intra clausuram absit, aut ægrotet; nec possit æquè benè differri gestatio dictorum onerum, eò quòd v. g. coloni, qui curru ea detulerunt, volunt, & debent recedere; potest ne in tali casu absque speciali licentia Superioris substitui alius, qui tunc suppetias ferat gestando illa onera?

125 ℞. Videri non poſſe: cùm ex vna parte ſimus in materia valdè zeloſa, delicata, ac periculoſa; & ex alia non videatur in propoſito caſu ſubeſſe iuſta cauſa vtendi epicheia; maximè in re, ad quam iura requirunt licentiam ſpecialem, & in ſcriptis, ita docti viri conſulti; ſicque reſpondi in facti contingentia.

Dubitari hic etiam poſſet in caſu, quo coloni ſuis curribus frumentum, aut aliud ſimile onus deferant, an poſſint ſinguli eorum ingredi ad geſtanda dicta onera intra monaſterium; ſi duo v. g. poſſint ſufficere ad præſtandum tale ſeruitium, pluries ingrediendo.

126 ℞. Simpliciter loquendo, non videri id neceſſarium, niſi fortè aliud ferat conſuetudo, cui tamquam optimæ legis interpreti omninò ſtandum eſt; ideòque poſſe omnes colonos ingredi ſuis vicibus; vt ſic tantò citiùs ſe expedire poſſint, & minor ſingulis imponatur labor, iuſtitia diſtributiua id exigente: ita Magiſtri admodum docti à me conſulti, & ſuffragatur praxis multorum locorum, Prælatis ſcientibus, & conſentientibus.

An autem cenſeri debeat delinquere contra clauſuram is, qui, cùm ſit deputatus ad ferenda aliqua onera intra monaſterium, ſingulis vicibus minora onera ſibi imponit, vt ſic habeat occaſionem pluries ingrediendi, cum aliàs poſſet ſine ſuo graui diſpendio maiora onera ferre.

127 ℞. Non videri delinquere; & ratio eſt, quòd is verè ingreditur cum debita licentia, & aliàs ex vi legis clauſuræ de rigore iuris non tenetur ſibi imponere onera tanti ponderis, quanti ſimpliciter poſſet ferre, vt ſic tantò citiùs ſe expediat; in quo ergo cenſendus eſt iſte delinquere contra clauſuram? ſic ego ſentio, & vt puto, ſatis probabiliter.

Proponam modò caſum, de quo olim in contingentia facti fui interrogatus: quædam Moniales pi[illegible] repræſentationem ſcenicam facturæ petierunt ab Ordinario licentiam admittendi intra monaſterium Pictorem, qui ſibi ſcenam depingeret iam conſtructam: dubitatum eſt, an hæc eſſet iuſta cauſa concedendi ingreſſum dicto Pictori.

℞. Quòd, cùm iuſta cauſa concedendi ingreſſum intra clauſuram Monialium ſit vrgens neceſſitas; & hæc non debeat eſſe talis ſimpliciter, & abſolutè, ſed moraliter iudicio boni, ac prudentis viri; vt inter alios aduertit *Miranda q. 2. de monial. art. 4.* in caſu propoſito videtur adeſſe iuſta cauſa concedendi ingreſſum, dato quòd rationabiliter ſoleat concedi Monialibus, vt ſimiles exibeant repræſentationes: ſicut de facto communiter conceditur. Ducor, quòd, quamuis bono Monialium non ſit ſimpliciter neceſſaria exhibitio talium repræſentationum: poſita tamen conſuetudine eas permittente, neceſſarium eſt, vt eis concedantur illa omnia, quæ ad talem effectum ſunt neceſſaria iuxta illud; *Qui vult finem debet velle & media ad finem, ſine quibus is obtineri nequit:* at dato quòd ſcena intra monaſterium iam ſit conſtructa (vt ſupponit caſus) neceſſarius eſt Pictoris ingreſſus, vt eam ibi pingat: ergò adeſt iuſta cauſa concedendi ingreſſum: iuſta, inquam, ex hypotheſi facta: dico ex hypotheſi, quia regulariter huiuſmodi ſcenæ poſſunt per partes pingi extra clauſuram: antequam ſimul componantur: quod vtique fieri poteſt æquè benè extra monaſterium, & debet communiter ſic obſeruati, ita tunc reſpondi, & reſponſionem approbarunt viri ſatis docti poſteà à me conſulti.

QVÆRES XXVII. An, & quo modo Prælati Monialium poſſint ipſis concedere, vt intra clauſuram admittant fœminas ſæculares in obſequium, & famulatum proprij monaſterij.

128 ℞. Poſſe, dummodò tales fœminæ ſint timoratæ conſcientiæ, & ſeruent clauſuram: & quidem non ſolùm in obſequium commune totius monaſterij, ſed etiam alicuius particularis Monialis, ſiue graui ſenectute laborantis, ſiue affectæ praua valetudine, ſiue iuxta ſui ſtatus exigentiam famulæ alicuius opera indigentis, cui commodè inſeruiri nequeat per aliquam ex Monialibus Conuerſis, ita

San-

Sanchez sup. nu. 66. Rodriq. tom. 1. qu. 46. art. 7. Bonacina n. 10. Tambur. sup. q. 16. nu. 1. alijque apud ipsos; inter quos ait *Lezana num. 32.* quòd, cùm oppositum sustineat *Miranda sup. art. 9.* quoad Moniales particulares, cautè in hoc procedi debet; præsertim attenta declaratione Sacræ Congregationis, quæ teste *Gauanto sup. v. Monial. receptio num. 14.* statuit huiusmodi famulas sæculares non debere introduci in seruitium infirmarum, seu decrepitarum sine licentia Sedis Apostolicæ: probatur autem responsio tum quia dato quòd Moniales Conuersæ, quæ existunt in monasterio, minùs sufficiant ad necessaria obsequia Monialium, adest iusta causa concedendi ingressum: ne aliàs Moniales deputatæ ad chorum cogantur deserere chorum, ad vacandum vilioribus obsequijs monasterij, quod ipsis esset nimis durum: tum quia id expresè concessit Greg. XIII. per motum proprium, quem refert *Tambur. sup. D. 24. q. 16. num. 4.* & citat etiam Lezana vbi supra: cùm hoc idem prius concessissent etiam alij Pontifices, teste *Miranda sup. art. 5.*

Addo quòd, si Sacra Congregatio concedat nobili fœminæ ingressum in monasterium aliquod Monialium, vt ibi degat cum vna famula, quæ sit virgo, ac ætate grauior: si primò electa ad talem effectum, ac ingressa monasterium velit recedere, vi prioris licentiæ poterit ei substitui alia fœmina, quæ habeat easdem conditiones; modò licentia non fuerit limitata ad certam numero personam, sed data sit indeterminatè, idque puto procedere, etiamsi mulier electa in famulam à fœmina nobili dimittatur inuita, eò quod minùs benè impleat suum famulatum: & hoc toties, quoties fœmina nobilis iustam habebit causam faciendi dictam mutationem, secluso dolo quocumque. Ducor, quòd talis præsumi potest esse mens Sacræ Congregationis, sicque exigit æquitas; cùm famulæ istæ mercenariæ non rarò mutata voluntate resilire soleant à priori famulatu; & id censeri possit aduertisse Sacra Congregatio. Nec obstat, quòd sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice *l. boues §. hoc sermone ff. de verb. significat.* nam regula hæc fallit: 1. in dispositione, cuius causa non restringitur ad primum actum: 2. ex verosimili mente disponentis: 3. quando ex primo actu non est satisfactum menti disponentis; vt notat *Tuschus concl. 499. lit. D. num. 39. 45. 46.* quæ omnes limitationes videntur in præsenti casu militare.

129 De Monialibus certè Conuersis iam admissis ait *Nald. v. Monialis num. 14.* eas posse recipi intra clausuram ad inseruiendum Monialibus pro maiori earum probatione, & quidem ad 2. aut 3. menses, antequam recipiantur ad habitum regularem, sicque decisum fuisse à Sacra Congregatione.

130 Quod autem dixi sub initium responsionis, *dummodo sint conscientiæ timoratæ, & seruent clausuram,* non ita debet intelligi, vt, cessante necessitate famulatus ipsarum, eæ non possint recedere (sine dubio enim possunt, sicut possunt & Nouitiæ, & puellæ, quæ educantur in monasterio) sed sensus est, quòd quamdiu volunt vacare obsequio Monialium, non possunt liberè ingredi, & egredi, sed debent manere sub clausura: &, si exeant, absque noua licentia Superioris non possunt iterùm introduci.

QVÆRES XXVIII. An, & quando famulus ordinarius monasterij possit ingredi ad inseruiendum Monialibus.

131 ℞. Non posse, nec debere ingredi, nisi in ijs casibus, in quibus Moniales ipsæ sibi non possunt commodè præstare illud seruitium (quod est dicere in casibus necessitatis moraliter vrgentis,) & si citra tales casus ingrediatur, delinquit contra clausuram, & incurrit excommunicationem, quod bene debent aduertere etiam Moniales; quæ interdùm sunt nimis faciles in admittendis proprijs famulis, etiam ad ea obsequia, quæ iudicio prudentis possunt commodè præstari à Monialibus conuersis; cùm tamen etiam ipsæ in hoc peccent, & subijciantur pœnis superiùs explicatis, si non excusentur ratione inaduertentiæ, aut bonæ fidei, & aliàs concurrant, quæ diximus hic *n. 86.*

QVÆRES XXIX. An Moniales absque violatione clausuræ possint admittere

mittere intra monaſterium malefactorem petentem ingredi ad euadendum periculum Iudicis inſequentis.

132 ℞. Non poſſe, quamuis alioqui malefactor in tali diſcrimine poſitus non peccaret ingrediendo, ſi oſtium inueniret apertum: quippè cui præſens periculum aufert anſam maturioris deliberationis, & ius tuendi vitam, aut vitandi graue corporis damnum, cenſetur reddere licitum talem ingreſſum, ita in terminis *Sanch. num.59. Bonac.n.14. Tambur.ſup.q.7.* alijque: & patet, quia ſtatum Monialium dedecet tueri malefactorem intra clauſuram proprij monaſterij.

An verò in caſu propoſito adſit iuſta cauſa concedendi Iudicibus, & alijs viris licentiam ingrediendi ad expellendum malefactorem nolentem exire è monaſterio.

133 ℞. Adeſſe, cùm non deceat virum commorari inter Moniales, & ex alia parte ipſis Monialibus non ſuppetant vires ad illum vi expellendum, ita Sanch. Tambur. & Bonac. locis ſup. citatis; cùm quibus ſentit etiam *Rodriq.tom.1.q.47.art.4.* addens in tali euentu non eſſe opus recurrere ad Superiores longè abſentes, cùm ſit periculum in mora: ſed ſufficere conſenſum Abbatiſſæ, ac Diſcretarum. Immò notat *Io. de la Cruz l.1. de ſtatu relig. cap.5. d.2.* Prælatos regulares poſſe per ſe, & per alios capere dictum malefactorem, illum incarcerare, & ex ſuo arbitrio iuxta delicti quantitatem ipſum punire, idque ex conceſſione Bonifacij IX. facta Prædicatorum Ordini, vt habetur *in eorum conſtitutionibus dict.2. c.2. in gloſſa:* quæ tamen non videtur eſſe in vſu.

134 Aduertit tamen Tambur. & benè, quòd ſi malefactor in caſu propoſito verè gaudeat immunitate Eccleſiæ, non poteſt ſubijci examini, neque detrudi in carcerem, cùm remoueatur à loco ſacro, ac immuni, & id non fieri debeat cum præiudicio ipſius immunitatis. Vndè patet olim me benè reſpondiſſe in caſu, quo reus confugiat cauſa ſecuritatis ad aliquam eccleſiam Monialium, debere quidem inde remoueri, etiam vi, ſi opus ſit, ob rationem modò adductam; reponendum tamen eſſe in tuto loco, ita vt gaudere poſſit etiam ibi priuilegio immunitatis.

QVÆRES XXX. An, & quo modo fœminæ poſſint admitti intra monaſteria Monialium ad conuerſandum, immò etiam ad refectionem corporalem ſumendam ſingulis annis pro certis vicibus.

135 ℞. Poſſe, de licentia tamen Papæ, & non alterius, quam ille non ſolet concedere, niſi cum certis limitationibus, vt videre eſt ex litteris ſimilis conceſſionis, quæ ſic habent; *Tibi, quæ, vt aſſeris, Venerabilis Fratris noſtri N. Cardinalis N. nuncupati conſanguinea exiſtis, vt à tribus matronis modeſto, ac decenti habitu indutis; quas ſemel electas nec variare, nec mutare poſſis, niſi alicuius earum obitu euenien te, aſſociata, & ſuper veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita Sancti N. ac Sanctæ N. & Sancti N. Monialium monaſteria Ciuitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno de earumdem Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtando, & illarum Superiorum conſenſu, non tamen dominicis, ſeu alijs feſtiuis, aut vigiliarum diebus, neque Quadrageſimæ, vel Aduentus temporibus ingredi, ac cum eiſdem Monialibus conuerſari, & refectionem etiam ſumere corporalem; dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum cauſa monaſteria huiuſmodi ingredieris, non viſites, neque tu, minuſque dictæ matronæ inibi pernoctetis, libere, & licite poſſis, & valeas Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus: non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictorum monaſteriorum, & illorum Ordinum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate aliàs roboratis; ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſq; contrariis quibuſcumq; præſentibus ad quinquennium tantùm valituris.*

136 Circa cuius conceſſionis intelligentiam, ac vſum aliqua nobis hic breuiter notanda ſunt; & quidem 1. nomine *Matronarum* venire fœminas ætate, prudentia, ac pietate graues, immò & nobiles, ſi fieri poſſit: ſic enim communi vſu loquendi ſolet ſumi nomen matronæ, ſicque præſumendum eſt ſumi in

præ-

præsenti concessione; cùm quilibet loquens censeri debeat vsurpare verba iuxta communem significationem.

Suppono autem comitatum dictarum 3. matronarum hic ita requiri, vt, si qua ex electis nolit, aut non possit die præscripta ingredi, fœmina priuilegiata ingredi nequeat cum reliquis duabus; & ratio est, quòd associatio 3. matronarum à Papa præscribitur in Breui veluti ad custodiam fęminæ priuilegiatæ, & videtur spectare ad substantiam, ac solemnitatem rescripti; cuius forma non seruata corruit concessio *cap.cum dilecta* 22.*de rescript.c.si cui* 23.*de elect.in* 6. poterit tamen eligi alia in sociam iuxtam dicenda §.*sequenti*,immò & debebit ob rationem modò adductam: idque (stando in rigore iuris) & absque consensu Ordinarij; quæ tamen requiri debet in ordine ad forum externum; vt sic constare possit in tali foro,quæ matronæ electæ sint in socias à fœmina priuilegiata. Dixi *stando in rigore iuris*, vt indicarem ex tenore Breuis ad electionem 3. matronarum verè non requiri interuentum Ordinarij loci, cùm id ibi non exprimatur, & aliàs versemur in materia odiosa, quæ non debet restringi.

137 Noto 2. Huiusmodi matronas, vbi semel electæ sunt, non posse neque mutari, neque variari, nisi ex secuta morte alicuius illarum; *mutari* autem est, ijs pro semper exclusis, alias eligere ad ingrediendum: *variari* verò est pro vna vice assumere in sociam aliquam, quæ non sit ex electis, spreta aliqua ex electis. quamquam *Peyrin.in formul.lit.M.cap.*3.*num.*4.putet præfatam variationem non ita prohiberi, quin ea licitè interdùm possit fieri (vt si aliqua ex electis sit absens, aut ægrotans, aut non possit aliàs, vel etiam nolit associare licentiatam ad ingrediendum;) probat, quia priuilegium fauorabile latè interpretandum est, ideòque cùm præsens concessio sit fauorabilis,benignè potest interpretari, quòd excludat solùm mutationem, seu variationem sociarum voluntariam, non autem necessariam, per quam dicendum est potius loco alicuius ex socijs electis aliam supplere, quàm illas mutari, seu variari: alioqui talis concessio facilè redderetur inutilis; cùm tamen tenor illius eam indicet esse perpetuam, & beneficium principis deceat esse mansurum; ista doctrina videtur satis probabilis, modò in dicta mutatione non intercedat fraus, aut dolus.

Immò putant aliqui viri docti à me consulti quòd, si mulier aliqua cupiat ingredi monasterium aliquod Monialium tamquam socia: ideòque cupiens eligi in sociam à fœmina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris iam electæ in sociam, & adhuc viuentis, curet, vt fœmina ista electa liberè eligat nolle pro ea vice associare; & hoc ad effectum vt illa alia mulier loco ipsius substituatur in sociam iuxta doctrinam *Peyrini* sup.traditam (quam probabilem censet *P.Baldellus* à me consultus in casu veræ necessitatis) electio videtur licita, & valida, nec potest reprehendi: probant tum quia in tali casu verificatur sociam electam non velle ingredi(ad quod parum videtur facere, quod ea nolit ingredi motu proprio, & ex se, aut ex instigatione fœminæ cupientis substitui in sociam, dummodò liberè eligat non velle ingredi) & consequenter adest iusta causa faciendi præfatam substitutionem, aliàs concessam: tum quia mulier, quæ sic curat eligi in sociam, verè non potest dici facere fraudem; cùm alioqui, simpliciter loquendo, eligi possit in sociam, & nullo iure prohibeatur indicare fœminæ iam electæ in sociam desiderium, quod habet ingrediendi; quamtumuis præuideat ex tali notificatione mulierem electam in sociam inductum iri ad nolendum tunc associare, vt ei gratificetur: quod est illam vti iure suo; non facit autem fraudem qui vtitur iure suo. Et hæc doctrina à fortiori procedit, etiam in sententia P. Baldelli superiùs relata, in casu, quo mulier electa in sociam ingrediatur religionem, ideòque non possit associare fœminam priuilegiatam: cùm in tali euentu concurrat casus veræ necessitatis, non autem meræ voluntatis; & verba illa Breuis Pontificij: *quas semel electas nec variare, nec mutare possis nisi alicuius earum obitu occurrente*, benignè explicari possint, ita vt extendantur ad quemcumque alium

caſum ſimilem: ſiquidem facultas ingrediendi monaſteria Monialium eſt beneficium,& gratia; beneficium autem Principis decet eſſe manſurum, & latam admittit interpretationem. Verùm in his non recedendum à ſtylo Curiæ, qui proindè debet conſuli, & ſeruari.

138 Noto 3. Mentem concedentis eſſe, vt eiuſmodi ſociæ electæ comitentur fœminam licentiatam non ſolùm in ipſo ingreſſu, ſed etiam, quamdiu illa commoratur intra monaſterium, ſicque ipſam aſſocient, dum circumit monaſterium, ac inuiſit illius officinas, dum prandet, dum conuerſatur; nam conceſſionis tenor copulat verbum *aſſociata* cum *ingredi, conuerſari cum Monialibus, & refectionem etiam corporalem ſumere:* præterquàm quòd finis præſcribendi ſocias militat non ſolùm in ingreſſu, ſed etiam in ipſa commoratione; ſicque procedit regula: *Vbi militat eadem ratio, &c.*

139 Noto 4. Quòd, dum dicitur in conceſſione *de 3. monaſterijs, in qua conceditur ingreſſus, tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno:* ſenſus eſt, quòd vi talis conceſſionis non poteſt fœmina licentiata ingredi tribus vicibus quodlibet dictorum trium monaſteriorum, ſed tantùm pro vna vice quodlibet illorum: idque iuxta Bullam Pauli V. à nobis allatam *ſup. cap. 5. ſect. 3. q. 45.*

Ex quorum verborum intelligentia puto, quòd ſi in Breui conceſſionis nominentur 4. monaſteria (quod interdùm fit) & nihilominus in eo dicatur *tribus vicibus in totum &c.* in tali caſu fœmina priuilegiata quolibet anno ingredi poterit ſolum tria ex dictis monaſterijs, vno illorum omiſſo iuxta electionem ab ea liberè faciendam. E contrà ſi in Breui nominentur ſolum duo monaſteria (quod etiam aliquando fit,) & tamen apponatur clauſula *tribus vicibus in totum &c.* tunc mulier priuilegiata quolibet anno poterit bis ingredi vnum ex nominatis monaſterijs, ſemel tantùm ingrediendo aliud monaſterium item nominatum: aliàs, ſi ſemel ſolùm liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum monaſteriorum, inutilis eſſet conceſſio 3. vicium; cùm alioqui actus ſemper explicari debeat potiùs vt valeat, quàm vt corruat *l. quoties in actionibus, ff. de rebus dubijs.*

At diſſentit *Bordonus*, qui hac de re per litteras conſultus ad me reſcripſit in hæc verba: *Si nominentur in reſcripto 4. monaſteria, & oratrix preces porrexit ſolùm prò tribus, excludetur innominatum: ſi verò ſupplicauit pro quatuor, & reſcriptum illa exprimit; vti poteſt gratia, non obſtante clauſula tribus vicibus in totum &c. cùm hoc vitium adſcribi debeat ſcriptori, qui non aduertit ad ſpecialem gratiam factam, adeòque in reliquis adhibuit clauſulas generales, ac ordinarias.* Probat quia Princeps ſolet ſe accommodare precibus ſibi porrectis *l. ſi preces ff. de leg. c. inter dilectos §. cæterum de fide inſtr.* vbi *Gl. v. petitioni:* cum ergò oratrix expreſſerit in petitione 4. monaſteria, & obtinuerit; clauſula *tribus vicibus in totum* non obſtabit, quò minus illa ingredi poſſit vnumquodque ex illis 4. monaſterijs; ſicque clauſula *pro 3. vicibus* ex mente Papæ interpretari debebit pro 4. vicibus: & defectus attribuendus ſcribæ inaduertenter vtenti ſtylo ordinario: è contra cenſet *Bordonus*, quòd, ſi in conceſſione exprimantur ſolùm 2. monaſteria, & apponatur clauſula *pro tribus vicibus:* tunc oratrix ſemel tantùm ingredi poteſt; cùm certa detur regula non concedi duplicem ingreſſum; & gratia facta de duobus monaſterijs ſuum effectum ſortiatur, & valeat, ſic *P. Bordonus* mihi amiciſſimus, & admodùm doctus: at mecum ſenſerunt 4. viri doctiſſimi è ſocietate noſtra.

Addo quòd, licèt, ſecluſa Pauli V. Conſtitutione paulò ante relata verba illa *tribus vicibus in totum &c.* benignè poſſent explicari; ita vt vigore conceſſionis mulier priuilegiata vno anno ingredi poſſet bis vnum ex monaſterijs nominatis, & ſemel aliquod aliud item ex nominatis, vno illorum omiſſo cum in tali euentu verificetur vnico anno non fieri ingreſſum 3. vicibus in aliquod ex nominatis monaſterijs, ſed ſolùm duabus vicibus; data tamen ea Conſtitutione admitti non poteſt; nec debet talis interpretatio.

140 Noto 5. Vltra conſenſum Monialium capitulatiter præſtandum per ſuffragia

gia secreta requiri ad ingrediendum vigore istius concessionis etiam consensum Superioris monasterij, in quod conceditur ingressus; nempè Ordinarij, si monasterium non sit exemptum, aut subiectum Sedi Apostolicæ; vel Prælati regularis, si monasterium sit exemptum.

141 Noto 6. Per verba illa præsentis concessionis, *dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum causa monasteria huiusmodi ingrederis, non visites*, nequaquam prohiberi, quò minùs licentiatæ ad ingrediendum possint inuisere officinas, & alia loca publica monasterij; exceptio enim firmat regulam in contrarium; maiorq; adest ratio prohibendi visitationem particularium cellarum, quàm locorum communium, vt patet; hæc tamen limitatio fortè non est in vsu.

142 Noto 7. Hinc non improbabiliter posset inferri licentiatam ad ingrediendum posse eligere ad ingressum diem illam, in qua fortè Moniales illius monasterij habituræ sunt spiritualem repræsentationem in refectorio, aut alio loco publico: ducor, quòd potest liberè eligere illam diem, prout ipsi magis libuerit, dummodò non sit ex diebus in concessione prohibitis: ex alia parte potest accedere ad locum, in quo facienda est repræsentatio, ibique liberè commorari (vt suppono:) quid ergò obstat, quin licitè possit ingredi dicta die ad effectum interessendi illi repræsentationi? ita ego consului in contingentia facti, & approbarunt viri sanè docti.

143 Noto 8. Quòd, cum ad talem ingressum requiratur iuxta dicta consensus Monialium capitulariter datus; necesse est, vt maior pars Monialium in talem ingressum consentiat: alioqui non diceretur Capitulum consentire, cùm illud solùm dicatur fieri à toto Conuentu, quod fit à maiori parte illius.

Censeo autem consensum capitularem non esse præstandum à Monialibus quo ad 3. socias seorsim ab eo, qui præstatur quo ad fœminam priuilegiatam; nec requiri quo ad vtrasq; vt præstetur toties, quoties faciendus est ingressus, sed sufficit illum præstari ab initio simul, & semel: ratio est, quod sic verificantur verba Breuis; &, si Papa aliquid aliud intendisset, expressisset, præterquàm quòd talis est praxis, saltem in multis diœcesibus; & aliàs sumus in materia odiosa, quæ sine sufficienti fundamento non debet ampliari.

144 Noto 9. Quòd, si contingat fœminam vi talis concessionis ingredientem monasterium non posse illa die ibi sumere refectionem corporalem, sicut statuerat, eò quòd ex repentino accidenti fuerit domum reuocata, ideoq; non potuerit ibi diutiùs commotari; non propterea potest eodem anno iterùm ingredi idem monasterium ad prandendum, vtpotè aliàs frustrata fine concessionis sibi factæ ex illo accidenti emergente: moueor, quòd, cùm tenor concessionis habeat, *vt ingredi, ac cum eisdem Monialibus conuersari, & refectionem etiam corporalem sumere liberè, & licitè possis:* ingressus is non videtur principaliter ordinatus ad corporalem comestionem (ita vt persona licentiata in casu proposito dici possit frustrata suo fine, & concessio ipsa reddita inutilis) sicque non datur iusta ratio præsumendi de mente concedentis, quòd sit contentus eam iterùm ingredi: præsertim, cùm simus in materia adeò zelosa. Secùs dicendum, si fœmina priuilegiata ex euentu inopinato statim ac esset ingressa, cogeretur recedere: & hoc ex epicheia in eo fundata, quòd verba intelliguntur cum effectu; qui in isto casu est conuersatio cum Monialibus, quæ non est subsecuta.

Addo quòd si fœmina priuilegiata hoc anno semel tantum ingrediatur vnum ex monasterijs concessis, cum possit ingredi ter quolibet anno; non ideò potest anno sequenti quinquies ingredi quasi in compensationem iuxta illud: *Quod differtur, non aufertur ff. de iur. l. cum furiosus & Instit. de sing. re. per fideic. relict. §. itaque contra C. de inoffic. testam. l. sancimus §. fin.* Moneor quòd in Breui dicitur 3. *vicibus in totum quolibet anno:* quod vtique non verificaretur in isto casu, si fœmina quinquies vno, ac eodem anno ingrederetur; & tamen causa limitata non potest producere nisi effectum limitatum *l. age C. de transact.* & causa determinata determinatum parit effectum *l. cum pater §. dulcissimis ff. de legat. 2.* Quæ ratio itè probat

probat non poſſe fœminam anticipare ingreſſum ita vt hoc anno ingrediatur quinquies, animo ingrediendi anno ſequenti ſolum vna vice.

145 *AD Ingreſſum clauſuræ petitur legitima licentia.*
146 *Talis licentia datur ab Ordinario quoad Moniales non exemptas; quoad exemptas verò à Prælato regulari: etſi data ab hoc poſſit ab eo interdum impediri.*
147 *In caſu, quo danda ſit ab Ordinario, dari poteſt etiam ab eius generali Vicario ſpeciale mandatum ad id habente.*
148 *In eodem caſu dari poteſt à Capitulo, ſede vacante.*
149 *Quoad Moniales exemptas danda à Prouinciali, non autem à Prelato locali, niſi ex commiſſione Prouincialis, aut Generalis.*
150 *Requiritur ad Ingreſſum clauſuræ conſenſus Abbatiſſæ, ſeu Conuentus.*
151 *Facultas dandi talem licentiam committitur ſoli Superiori Conuentus in capite.*
152 *Abbatiſſa iure Ordinario nequit dare talem licentiam; poſſet ex delegatione.*
153 *Alicubi non repugnat dari talem licentiam ab Ordinario, quoad Moniales exẽptas.*
154 *Si Papa Moniales aliquas ſubderet alicui ſoli prælato locali, dicta licentia ab eo ſolo dari poſſet, & non à Generali, vel Prouinciali, quibus eæ aliàs ſubeſſent.*
155 *In Conuentus aliquarum Monialium conceditur ingreſsus à ſolo Papa.*
156 *Ingreſsus clauſuræ non conceditur ſine cauſa rationabili, manifeſta, ac neceſſaria, non tamen neceſſitate logica, ſed morali iudicio viri prudentis: Talis neceſſitas attendi poteſt ex parte proximi grauiter indigentis.*
157 *Cauſa quando dicatur manifeſta, & qualiter influat in validitatem licentiæ.*
158 *Licentia ingrediendi debet item eſse ſpecialis, & in ſcriptis.*
159 *Extenditur ad ſocium.*
160 *Non finitur primo actu, niſi aliter colligatur de mente concedentis.*
161 *Data Medico, & alijs officialibus Conuentus renouatur quouis trimeſtri: quod alii extendunt ad ſemeſtre.*
162 *Qualiter ea debeat eſse ſpecialis.*
163 *Licentia generalis ingrediendi data iis omnibus, quos Abbatiſsa v.g. indicauerit eſse opus ingredi, etiam ipſa debet eſse in ſcriptis.*
164 *In neceſſitate repentina, & graui, permittitur ingreſsus ſine licentia; ſi Superior adiri nequeat, & periculum ſit in mora.*
165 *Reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. non ligat Imperatrices, Reginas, ac earum filias.*
166 *Ingrediens, finito negotio, ad quod conceditur ingreſsus, non niſi breui ibi maneat: ſi non ſit vſus contrarius: indicatur, quæ commoratio ſit moralis.*
167 *Non violat clauſuram ingrediens cum licentia, etſi habeat malum finem.*
168 *Nec qui ſe ponens in Rota eam vertit ad partem interiorem clauſuræ.*
169 *Nec qui aſcendens murum clauſuræ vtroque pede ei inſidet clauſuram verſus.*
170 *Nec qui ſe ſtatuit in ipſo oſtio clauſuræ.*
171 *Licentia ingrediendi quoad numerum vicium ſtrictè explicatur, aliàs late interpretanda; idque ex Pauli V. decreto.*
172 *Qualiter Moniales conſentire debeant in ingreſsum ex Vrbani VIII. decreto.*
173 *Hoc decretum obligat ſolùm quoad ingreſsum fœminarum (non tamen in caſu, quo ingreſſura ſit Imperatrix, aut alia mulier priuilegiata) & in caſu, quo fiat ingreſſus ſine neceſſitate, (v.g. ad prandendum.)*
174 *Violatio clauſuræ Monialium ſpecialiter reſeruatur Papæ, ſed non ſemper.*

QVÆRES XXXI. Quid requiratur ad hoc, vt non obſtante generali prohibitione non ingrediendi monaſteria Monialium, poſſit quis ea licitè ingredi.

145 ℞. Requiri legitimam Superioris licentiam: idque ex *Concilio Trid. ſeſs. 25. de Regul. cap. 5.* vbi dicitur *Ingredi autem intra ſepta monaſterii nemini liceat cuiuſcumq; generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia*

in

in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda.

QVÆRES XXXII. Cuius sit concedere licentiam ingrediendi monasteria Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum.

146 ℞. Distinguendo; vel loquimur de Monialibus immediatè subiectis Episcopo, aut de ijs, quæ subijciuntur Sedi Apostolicæ; & concessio talis licentiæ spectat ad Episcopum, eiusve Vicarium Generalem speciale mandatum ad hoc habentem; quoad illas quidem Moniales potestate ordinaria, quoad has verò delegata. Vel loquimur de Monialibus exemptis ab Ordinario, & subiectis Prælatis regularibus, & quoad has concessio licentiæ spectat ad ipsos Prælatos regulares, non autem ad Episcopum, aut eius Vicarium, ita *Nauar. comm.4. de Regul. nu.60. Azor. tom.1. lib.13.c.8.qu.7. Rodriq. to.1.q.46.art.2. Sanch.l.6.mor.c.16.n.13. Barbosa de offic. Episc. alleg.102.n.* 40. alijq; apud *Tamburinum de iure Abbatiss. D.23.q.1.num.* 4. & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregat. quam refert *Tambur. num.6.* his verbis: *Sacra Congregat. Cardinalium Concilii interpretum censuit licentias ingrediendi intra septa Monialium ex vera tantum necessitate concedendas quoad monasteria Regularibus subiecta pertinere tantum ad ipsos Superiores regulares:* tum quia illius est dare licentiam ingrediendi clausuram, cuius est indicere clausuram iuxta illud; *Per quas causas res nascitur per eas & dissoluitur:* at Episcopi est indicere clausuram Monialibus sibi, aut Sedi Apostolicæ subiectis; Prælati verò regularis Monialibus sibi immediatè subditis: ergò & horum erit dare licentiam ingrediendi clausuram Monialium respectiuè sibi subiectarum: tum quia id satis apertè indicat Concilium Trid. loco supra citato, dum disiunctiuè ait, ad id sufficere licentiam Episcopi, aut Superioris; sic innuens licentiam Episcopi sufficere quoad monasteria sibi subiecta, aut Sedi Apostolicæ, aliorum verò Superiorum, quoad monasteria ipsis subdita, vt benè aduertit Sanch. vbi sup.

Notat autem *Bonac. in additionibus posthumi ad tom.1. disput. de clausur. quæst.4.p.2. num.3.* non obstare oppositum seruari in pluribus locis, in quibus facultas non solum alloquendi Moniales, sed etiam ingrediendi monasteria Monialium Regularibus subiecta concedi solet ab Episcopis priuatiuè ad Superiores Regulares, id enim licitè fit, si fiat ex consuetudine post Concilium Tridentinum inducta: cum consuetudo tribuat ius; vt declarauit *Sacra Congregatio Cardinalium sess.25. cap.5.* vbi etiam explicat, an Episcopo aliqua facultas competat circa licentias à Prælatis Regularibus concessas circa ingressum in Monialium monasteria sibi subdita, dato quòd Superioribus Regularibus competat ius concedendi dictas licentias priuatiuè ad Ordinarios: ait enim seruandam esse consuetudinem, iuxta quam Superiores Regulares solent concedere eiusmodi licentias: si tamen Episcopus aliqua ex causa expedire iudicauerit præfatas licentias à Regularibus concessas improbare, poterit aliquem particularem impedire, quoties probabiliter ita expedite iudicauerit, quia cura clausuræ maximè spectat ad Episcopos: non tamen poterit ex toto licentias improbare: cum Episcopus non possit Regularibus potestatem auferre.

147 Dixi in responsione: *eiusue Vicarium Generalem speciale mandatum ad id habentem*, vt innuerem nomine Episcopi hic venire etiam Vicarium generalem; cùm Sacra Congregatio Cardinalium, teste *Suarez tom.4. de relig. tract.8.l.1.cap.10.nu.* 11. sic declarauerit; addens tamen conditionem, *dummodo mandatum speciale ad hoc habeat*, ostendendo concessionem licentiæ ingrediendi clausuram monialium esse casum adeò specialem, vt reputari non debeat in generali concessione, nisi exprimatur.

148 Concedit tamen Suarez & benè, nomine Episcopi hic venire etiam Capitulum sede vacante, & consequenter Vicarium Capitularem, cum succedat in ordinaria iurisdictione Episcopali, & respectu monasteriorum non exemptorum comprehendi possit etiam nomine Superioris; tum à fortiori Episcopum electum, & confirmatum, quamuis nondum consecratum; cùm huiusmodi actus sit iurisdictionis Episcopalis,

quam

quam ille poteſt exercere, *c. tranſmiſſam de elect.* tum Abbates ſæculares, aut ſimiles Prælatos inferiores iuriſdictionem Epiſcopalem habentes, ſi habeant aliqua Monialium monaſteria ſibi ſubiecta.

Difficultas eſt quoad monaſteria immediatè ſubiecta Regularibus; quis debeat intelligi nomine Superioris ad effectum concedendi licentiam ingrediendi; an ſcilicet Generalis, aut Prouincialis, aut Prælatus localis.

149 ℞. *Suar. num.* 13. ſtando in iure Concilij Trid. ſufficere licentiam Prouincialis; qui eſt quaſi Epiſcopus quoad iuriſdictionem reſpectu ſuorum ſubditorum; non item Prælati localis; ſiquidem, cùm Concilium ſub diſiunctione ponat Epiſcopum, & Superiorem, videtur cum proportione loqui de Superiore habente locum Epiſcopi quoad iuriſdictionem, cùm quoad hoc adſit æqualitas rationis; conſtat autem Prælatum localem, ſimpliciter loquendo, non habere iuriſdictionem Epiſcopalem: vnde facultas concedendi præfatam licentiam non pertinet ad iuriſdictionem ordinariam Prælati localis, ſaltem in Ordinibus Mendicantibus; quamquam, ſi Prouincialis, aut Generalis voluerit committere huiuſmodi poteſtatem Prælato alicui locali, qui aliàs item ſit immediatus Prælatus ordinarius Monialium, poſſit id facere, etiam iuxta mentem Concilij. Quòd ſi ex vi regulæ alicuius Ordinis neceſſaria ſit licentia Generalis; id non repugnat Concilio: cùm Generalis tunc ſit Superior quoad illum caſum, & non alius, ſicque de eo verificetur decretum Bonifacij IX. ſtatuentis ad ingrediendum clauſuram Monialium requiri licentiam ſpecialem eius, ad quem pertinuerit: in quo Concilium nihil innouauit, quæ doctrina proportionaliter militaret etiam in caſu, quo Conſtitutiones regulares dictam facultatem reſtringerent ad Papam: cùm per legem generalem non derogentur ſtatuta particularia, quorum mentio non ſit, præſertim quando illorum rigor magis fauet intentioni legis, & Concilium ipſum *ſupra cap.* 22. declaret ſe non intendere per ſuperiora decreta relaxare vlla ex parte arctiores regulas.

150 Cæterum notandum eſt, quòd, quando dicimus ad ingrediendum clauſuram Monialium ſufficere licentiam Epiſcopi, aut Superioris: non ideò excluditur conſenſus Abbatiſſæ, ſeu monaſterij; hic enim ex natura rei ſupponitur, & neceſſarius eſt, ſemperq; ſubintelligitur in facultate, quando non egreditur terminos facultatis: quamquam poſſet euenire talis caſus, aut occaſio, quòd Prælatus poſſet, non ſolum dare facultatem ingrediendi, ſed etiam præcipere, &, ſi opus foret, etiam cogere Moniales, vt ingreſſum non impediant; quod pendet ex modo iuriſdictionis, & cauſæ hic, & nunc occurrentis.

151 Addit *Suar. num.* 14. Prælatum regularem non poſſe committere facultatem concedendi dictam licentiam alicui, qui non ſit Superior monaſterij in capite, vt vocant, probatq; ex eo quòd Concilium Trid. vult ſolos Superiores poſſe habere huiuſmodi facultatem: tales autem ſimpliciter dicuntur ij, qui ſunt in capite.

Vtrùm autem Abbatiſſa poſſit in aliquo caſu dare talem licentiam.

152 ℞. Iure ordinario non poſſe; & probatur tum quia is ſolùm poteſt dare licentiam ingrediendi clauſuram, qui poteſt illam indicere: at Abbatiſſa non poteſt indicere clauſuram, ergò; tum quia Concilium expreſsè ſtatuit talem licentiam debere concedi ab Epiſcopo, aut Superiore; & poſteà ſubdit *neque vllus vllo modo poſſit, etiam vigore cuiuſcumq; facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi* (intellige, dare talem licentiam) ſicque excludit Abbatiſſam; cùm nomen maſculini generis comprehendat etiam fœminas, vt eſt vulgaris regula: eſt communis DD. apud *Nauarrum ſupra num.* 59. qui addit *num.* 60. poſſe nihilominus Epiſcopum, aut Superiorem delegare Abbatiſſæ facultatem concedendi præfatam licentiam in caſibus ſæpiùs contingentibus, ſi id iudicauerint expedire; & hoc, ne Moniales cum magno ſuo incommodo cogantur paſſim recurrere ad Epiſcopum, aut Prælatum regularem, quibus interdùm non eſt ita facilis acceſſus; cum Nauarro ſentiunt *Sanchez num.* 23. *Rodriq. art.* 2. *Bonac. quæſt.* 4. *de clauſ. part.* 2. *num.* 5. *Tambur. qu.* 3. *num.* 4. & alij contra Suarez oppoſitum ſuſtinentem; &, vt puto, conformiùs ad praxim;

xim; quamuis alioqui opinio Nauarri sit satis probabilis. Quin etiam *Barbosa nu.* 39.*ex Rodriquez*, & Campanili, quòd, si Superior Monialium longè absit, potest Præfecta monasterij in casibus repentinis concedere licentiam ingrediendi: idque ex Prælati ratihabitione fundata in rationabilitate casus occurrentis: quamuis aliàs, simpliciter loquendo, non sit necesse obtinere talem licentiam ab Abbatissa, nisi eo modo, quo diximus *sup.§.caeterum*, & aduertit *Castr.Pal.tract.*16.*D.*4.*par.*10.§.2. *num.*8.

153 Nec obstat dictis, quòd dicitur circumferri quædam declaratio Sacræ Congregationis statuentis, vbi post Concilium Trid. inducta fuerit consuetudo, vt Ordinarius det huiusmodi licentiam in monasterijs Regularibus subiectis, obseruandam esse; nam id prouenit, non ex vi Concilij (iuxta cuius dispositionem nos loquimur) sed ex vi consuetudinis, quæ vtique potest & conferre iurisdictionem, & auferre priuilegium, ita *Suar.num.*15. monens ab eadem Sacra Congregatione decisum fuisse, quòd, vbi inducta fuerit consuetudo, vt Episcopus aliquam habeat superintendentiam super concessione talium licentiarum (v.g. quòd debeant apud ipsum registrari) obseruanda est: licèt Episcopus tunc non possit improbare licentiam. Verum tamen est, quòd si tales licentiæ dentur fœminis, aut alijs personis sæcularibus Episcopo subiectis; poterit Episcopus ex parte prohibere illarum ingressum, si iustam causam ad id habeat; quod tamen magis habere potest locum in accessu, quàm in ingressu in talia monasteria, siquidem ingressus non adeò facilè permittitur.

154 Notant prætereà *Sanch.num.*16. *& Rodriq.art.*5. quòd si auctoritate Papæ monasterium aliquod Monialium subderetur alicui soli peculiari Prælato conuentuali, non posset Generalis, aut Prouincialis dare licentiam ingrediendi tale monasterium; cùm re vera nullam in illud habeant iurisdictionem: possent tamen in visitatione inquirere, num talis Prælatus ea potestate vsus fuerit licitè, illumq; punire, si in hoc deliquisset: cum in hoc non exerceatur iurisdictio in monasterium illud, sed solùm in religiosum ipsis subiectum, quæ ratio probat idem dicendum esse, etiam de Episcopo respectu clerici sæcularis, cui modò dicto monasterium aliquod Monialium subderetur.

155 Quo modo autem ad ingrediendum monasteria monialium S. Claræ, ac Conceptionis non sufficiat sola licentia Episcopi, aut Superioris, sed requiratur licentia Papæ, & hoc idem locum habeat in Fratribus Minoribus; benè ostendunt *Miranda art.*3. *Rodriq.art.*3. *Sanch. num.*20. & alij, constatq; ex dictis hac q.§. *difficultas est*, sub finem.

Quod autem spectat ad licentiam ingrediendi clausuram Monialium: sicut certum est eam posse dari ab Episcopo in casibus necessarijs iuxtà dicenda infra *num.*156. sic solus Papa extra casus necessarios illam dare potest, & debet; non autem vllus ipso inferior, nec Legatus de latere in sua Prouincia: vt non semel ex Curia Romana in casu occurrenti rescriptum est à Secretario Sacræ Congregationis Episcoporum, ac Regularium: vt egomet audiui à viro in dignitate constituto, ac fide dignissimo. Et ratio est, quòd licentiam illam non potest dare Legatus de Latere, neque de iure communi, neque ex Breui Legationis, neque vt Ordinarius totius suæ Prouinciæ: non de iure communi, cùm tale ius non extet (quod ego sciam) non ex Breui legationis, cùm in eo, id non exprimatur: non vt Ordinarius totius suæ Prouinciæ, cùm vt talis habeat solùm illam potestatem, quam habet quilibet Episcopus in propria diœcesi, & alioqui licentiam talem dare non possit Episcopus in sua diœcesi extrà casus necessarios; ex nullo alio autem capite dici potest quòd Legatus de Latere dare possit dictam licentiam, vt consideranti patebit: Sicque me consulente, Eminentissimus quidam Legatus de latere olim denegauit similem licentiam, aliàs paratus illam dare, si eius potestas ad hoc se extendisset: & à viro fide digno intellexi Legatum quemdam alium de Latere à Papa tunc regnante fuisse acriter redargutum, eò quòd talem licentiam dedisset. Concedo tamen quòd, sicut Episcopus in sua diœcesi potest dare dictam licentiam in casibus necessarijs: sic de rigore iuris eam dare

potest

poteſt & Legatus de latere in ſua Prouincia; cùm in ea ſit Ordinarius, immò maior quocumque Ordinario; vt colligitur ex *cap.2.de offic.Legati in 6. & cap.ſi Abbatem de elect. in 6.* etſi fortè id non ſemper expediat; multa enim licent, quæ non expediunt.

QVÆRES XXXIII. Quæ, & qualis cauſa requiratur ad ingreſſum licitè concedendum intra ſepta Monialium.

156 ℞. Quòd cum in *Concil.Trid.ſeſſ.citata c.5.* dicatur: *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia;* & infra, *dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs*, ita vt quod Bonifacius IX. in *cap.periculoſo de regul.in 6.* vocat cauſam rationabilem, *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat*, Concilium vocet *neceſſarium:* conſequenter dicendum eſt cauſam, quæ requiritur ad licitè ingrediendum, debere eſſe, & neceſſariam, & manifeſtam: neceſſariam, inquam, non neceſſitate logica, aut metaphyſica (quam alij vocant abſolutam) ſed morali, regulanda arbitrio Prælati, eà que maiori ad hoc vt ingrediantur viri, quàm vt intrent fœminæ, ita *Sanchez ſup. num.40. Rodriq.art.4. Miranda art.4. Barboſa n.48. Portel.de dub.regul. v.clauſ.monial.num.4.* alijque communiter apud *Tamb.ſup. D.24. quæſt.1.num.1.* qui alijs pluribus citatis, rectè ait tunc cenſeri poſſe dari neceſſitatem moralem admittendi extraneos intra clauſuram, quando aliquid in monaſterio fieri debet, quod per ſolas Moniales fieri nequit commodè: ſiue talis neceſſitas ſit ex parte monaſterij, ſiue Monialium. Probatur autem reſponſio; tum quia præcepta Eccleſiæ benignè debent explicari, eorumque obligatio regulariter ſuſpenditur ex morali neceſſitate hic, & nunc adueniente; tum quia in *cap. periculoſo* non requiritur ſtrictiſſima neceſſitas, ſed cauſa rationabilis, quam ſupponit moralis neceſſitas: vndè, cùm Tridentinum in præſenti materia maximè inhæreat dicto textui, & Gregorius XIII. decreto Tridentini; ſequitur ab ipſis ad ingreſſum clauſuræ ſolùm peti cauſam grauem, cui moraliter abſque tali ingreſſu ſuccurri non poſſit: quod eſt benè aduertendum.

Porrò, quod diximus neceſſitatem ſufficientem ad ingrediendum clauſuram Monialium attendi debere, ſiue ex parte Monialium, ſiue ex parte ipſius monaſterij; non facit, quin etiam interdùm attendi poſſit ex parte proximi grauiter indigentis; vt conſtat ex dictis ſupra *num.116.§.moneo*, & confirmatur ex doctrina, quam tradit *Sanchez l.6.mor.cap.16.num.60.* videlicet in aliquo caſu poſſe concedi facultatem ingrediendi clauſuram Monialium cauſa deponendi pecuniam alicuius extranei intra illam; ſi attentis præſentibus circumſtantijs, non ſit alius locus tutus ad pecuniam deponendam, ſicque charitas ſuadeat depoſitum illud debere admitti, & pondus pecuniæ ſit tantum, vt commodè per Moniales nequeat intromitti: in quo caſu conſtat cauſam concedendi ingreſſum, non eſſe neceſſitatem monaſterij, aut Monialium, ſed perſonæ extraneæ, vt patebit conſideranti verba à Sanchez poſita *loco citato ſub finem*.

157 Addo ex Bonacina hic cauſam dici manifeſtam non ſolùm quando ea eſt nota toti populo, ſed etiam quando nota eſt ſoli Prælato, qui conceſſurus eſt licentiam: non enim idem eſt, *manifeſtum*, & *publicum:* in *cap. autem periculoſo* requiritur cauſa manifeſta, non verò publica. Quin addit *Bonac.ſupr.par.4.num.3.* ad hoc vt cauſa concedendi licentiam ingreſſus, iudicetur ſufficiens, non requiri, vt de ea certò, ac euidenter conſtet, ſed ſufficere, quòd de ea conſtet probabiliter; aliàs aperiretur via infinitis ſcrupulis, & interdùm in cognoſcenda certitudine cauſæ tantum temporis inſumeretur, vt, exiſtente periculo in mora, iam inutilis eſſet ingreſſus fine intento.

Mouet autem *Sanchez ſup. num.90.* quòd, ſicut ingrediens clauſuram Monialium cum licentia legitima incurrit pœnas latas à Gregorio XIII. in Conſtitut. *Vbi gratiæ*, ſi tunc temporis non ſubſiſtat cauſa ex qua licentia data fuerat (quod idem clarè ſignificat *Suarez D.22.de cenſur.ſect.6.num.14.*) ſic è contra præfatas pœnas

non

non incurrit, qui ingreditur cum licentia data ex causa subsistente pro tempore ingressus; quæ verè non subsistebat pro tempore, quo data fuit licentia. Priorem partem huius assertionis probat Sanchez, quia ex tenore allegatæ Constitutionis puniuntur ingredientes ex licentia, si absq; causa vrgenti ingrediantur: nec dicit textus, quando nulla fuit causa concessionis; hic autem fit ingressus sine causa; cùm hæc cessauerit pro tempore ingressus: posteriorem verò partem probat, quia in tali casu ingressus verè non fit extra casus vrgentes, & alioqui citata Constitutio parum curat in his pœnis de valore licentiæ (licentia enim hîc data est irrita) sed solùm punit ingredientes absq; casu necessitatis vi licentiæ suorum Superiorum, ita Sanchez addens in hoc posteriori casu incurri excommunicationem latam à *Concilio Trid. sess. 25. de regul. c. 5.* & à nobis superiùs explicatam: cùm ingressus fiat sine licentia: quippè quæ data fuit sine causa pro tempore concessionis subsistente, & fieri non potuit valida ex causa posteà superueniente.

QVÆRES XXXIV. Qualis debeat esse licentia ad hoc vt ingressus clausuræ sit licitus, ac legitimus.

158 ℞. Quòd, cùm Concilium Trident. supra loquens de tali licentia dicat, *sine Episcopi, vel Superioris licentia in scriptis obtenta:* communiter Doctores sustinent eiusmodi licentiam debere esse specialem, & in scriptis, etiam quoad forum conscientiæ: idque ob dicta *sect. praeced. quaest. 9.* vbi etiam retulimus aliquos Doctores sustinentes solum pro foro externo requiri in Concilio, vt præfata licentia sit in scriptis; quorum opinio regulariter quidem non videtur deducenda in praxim, eò quòd in foro externo sequens oppositam sententiam minùs benignam posset procedere contra taliter ingredientem: absolutè tamen in aliquo casu grauioris necessitatis, in quo commodè haberi non posset scriptura, non auderem damnare peccati m. dictum ingredientem, cùm opinio illum excusans à peccato non sit omninò improbabilis tam à principijs intrinsecis, quàm extrinsecis; vt vidimus *citato quaesito 9.*

QVÆRES XXXV. An licentia concessa ad ingrediendum clausuram Monialium extendatur ad socium.

159 ℞. Extendi, ideòque non esse opus, vt in ea exprimatur socius, quotiescumque persona ingrediens, aut finis, ad quem fit ingressus iuxta decentiam status, aut conditionem rei requirunt socium, colligitur apertè ex *Sanchez num. 46.* & probatur tum ex *cap. licèt de priuil. in 6.* vbi deciditur, concesso alicui ingressu ad audienda diuina tempore Interdicti, censeri etiam concessum ingressum comitum decentium: ne aliàs priuilegium sit inutile, vt aduertit ibi *Glossa v. non debent;* tum quia ipsemet Gregorius XIII. in sua Constitut. quæ incipit *Dubijs, quae emergunt*, id non obscurè indicat, dum iubet Prælatis ingredientibus in casibus necessarijs, vt comitati ingrediantur; tum quia accessorium sequitur principale, adeòque concesso principali, præsumitur concessum etiam accessorium: constat autem, quòd socius in præsenti casu habet rationem accessorij.

QVÆRES XXXVI. An, & quando licentia ingrediendi clausuram Monialium finiatur primo actu.

160 ℞. Videri probabile non finiri, nisi ex concurrentibus circumstantijs aliter colligatur de mente concedentis; & ratio est, quòd, licèt priuilegium in odiosis, litigiosis, ac pœnalibus finiatur vnico actu: in fauorabilibus tamen, aut parum onerosis fieri potest extensio ad iteratos actus, quoties priuilegium conceditur absolutè, nisi aliter conijciatur de intentione concedentis iuxta *l. placet, ff. de liberis, & posthumis:* quæ ratio inde etiam confirmatur, quòd modò ex stylo Curiæ Romanæ licentiæ ingrediendi clausuram Monialium solent limitari, & quoad numerum vicium, & quoad socios, & quoad tempus, & quoad alias similes circumstantias; vt sic tollatur omnis ratio illas interpretandi cum maiori amplitudine, ita *Bonac. quaest. 3. de clausura p. 5. n. 8.* ex Nauar. Nugno, Sayro, Regin. & alij contra plures alios ab ipso Bonac. citatos; quos sequitur *Tamb. sup. D. 23. q. 5. n. 5.* dicens ex Riccio sic de facto iudicatum fuisse.

QVÆ-

QVÆRES XXXVII. An, & qualiter debeat renouari licentia ingredi clauſuram Monialium, quæ conceditur Medicis, Chirurgis, Hortulanis, alijſque ſimilibus Operarijs.

161 ℞. Debere renouari ſingulis quibuſq; trimeſtribus: & hoc ex decreto Sacræ Congregationis Regularium 27. Mart. 1588. allegato per *Tamburinum ſup. D.24. q.6. num.7.* quamuis Reuerendiſs. Bonafides Vicarius Generalis Eccleſiæ Ferrarienſis mihi teſtatus ſit ſe habere exemplar alterius declarationis eiuſdem Sacræ Congregationis, qua præcipitur ſolùm, vt dicta licentia renouetur vnoquoque ſemeſtri; ſicque in Synodo Ferrarienſi habita ſub Eminentiſſimo Card. Magaloto *tit. de Sanctimonialibus* ſtatutum fuiſſe, vt licentiæ Medicorum, ac Operariorum quolibet ſemeſtri renouentur: vt proindè dicendum ſit hac in re ſtandum eſſe conſuetudini vniuſcuiuſque diœceſis; redditq; probabilem doctrinam, quam inferiùs adducemus *cap.10. n.21. & 44.*

QVÆRES XXXVIII. An licentia ingrediendi clauſuram Monialium neceſſariò debeat eſſe ſpecialis, & in ſcriptis.

162 ℞. Sufficere, quòd ſit generalis: idque non obſtante quòd in *c. periculoſo* ſæpiùs citato requiritur ſpecialis licentia ijs verbis, *niſi ſpeciali licentia*; ſiquidem, teſte *Sanchez num.28.* Doctores ibi nomine ſpecialis licentiæ intelligunt, quòd ea ſpecialiter concedatur ad ingreſſum, non autem ſolùm indirectè, & conſequenter (quo modo Superior concedens facultatem fabricandi in monaſterio cenſeretur conferre cæmentarijs, & alijs operarijs facultatem ingrediendi ipſum monaſterium iuxta regulam: *Concedens principale cenſetur concedere, & acceſſoria, ſine quibus illud obtineri nequit:* at iſta facultas non eſſet ſpecialis in ordine ad ingreſſum, ſed generalis, ideòque inſufficiens) non autem intelligunt Doctores, quòd dicta licentia debeat concedi toties, quoties, & non generaliter (ad 3. menſes v. g.) vel quòd non poſſit eſſe generalis, ſiue quoad monaſteria, ſiue quoad perſonas ingreſſuras; vt ſi concedatur alicui Medico generalis facultas ingrediendi omnia monaſteria Monialium exiſtentia in aliqua ciuitate; aut concedatur alicui Abbatiſſæ, vt poſſit intra clauſuram admittere omnes baiulos, medicos, ſabros, & ſimiles: hæ enim licentiæ eſſent ſpeciales quoad ingreſſum (quod ſolùm requiritur in *c. periculoſo*) licèt generales quoad perſonas ſingulares, & monaſteria particularia; ſicut benè notauit *Bonacin. ſup. par.3. num.1.* & ante illum *Sanch. vbi ſup.* cum quibus ſentit *Tamburinus quæſt. 1. num.1.* monens *num.2.* ingredienti non eſſe opus licentia ſcripta, ſicut petit Concilium Trid. ſi ingrediatur vnà cum ipſo Epiſcopo, aut Superiore, ſicque deciſum fuiſſe in Concilio Mediolanenſi 6. Et certè quòd licentia ingrediendi non debeat eſſe ſpecialis in eo ſenſu, vt concedi debeat toties, quoties; conſtat ex communi praxi Epiſcoporum, ac Superiorum, qui ad certum tempus ſolent concedere Medicis, Chirurgis, & alijs ſimilibus licentiam generalem ingrediendi monaſteria Monialium quotieſcumque illorum opera fuerit ipſis neceſſaria.

Addo ad hoc vt licentia ingrediendi Conuentũ conceſſa Artifici cũ ſuis ſocijs dici poſſit ſpecialis non requiri, vt ſocij proprio nomine exprimantur: ducor tũ quia ſocij identidem mutantur, ideòq; licentia crebrò innouanda eſſet non ſine tædio, ac moleſtia Superioris, ſi ſocij nominatim deberent exprimi: tum quia ſic habet, praxis in pluribus diœceſibus, & maximè Ferrariæ: vbi Artifici principali in ſpecie nominato licentia ingrediendi vnà cum ſocijs conceditur appoſita hac clauſula; *quòd ſi intrà clauſuram à ſocijs aliquis exceſſus committatur, is imputetur ipſi Artifici:* idque vt ille ſit cautior in ſocijs ſuis tum eligendis, tum regendis; qui mos mihi plurimum probatur.

163 Qualiter autem talis licentia debeat eſſe in ſcriptis, conſtat ex dictis *ſect. præced. num.39.* ſolùm hic addo talem ſcripturam peti, etiam in caſu, quo Prælatus licentiam generalem ingrediendi det omnibus ijs, quos Abbatiſſa v. g. ingredi opus eſſe iudicauerit: cùm iſta conceſſio ſit vera licentia ingrediendi, vt notat *Caſtr. Palaus tract.16. D.4. par.10. §.2. num.6.* non item in caſu quo Abbatiſſæ generaliter concedatur,

cedatur, vt possit dare licentiam ingrediendi quibuscumque in casu necessario, hæc enim concessio non est verè licentia ingrediendi, sicque non debet esse in scriptis.

QVÆRES XXXIX. An dari possint aliqui casus, in quibus possit quis ingredi clausuram Monialium absque debita licentia Superioris.

164 ℞. Posse in necessitatibus repentinis, & quidem grauibus, in quibus periculosa est mora, & accessus ad Superiorem est moraliter impossibilis, quamuis in talibus casibus petenda sit licentia ab Abbatissa, sicut diximus *quæst.*32. §. *cæterum*, *Sanchez num.*34.*Rodriq.tom.*1.*q.*46.*art.*2.*Azor tom.*1.*l.*13.*c.*8.*Bonac.sup.q.*4.*par.*3. *num.*2. alijque & patet tum ex dictis citata *q.*32. §. *vtrum vero:* tum quia necessitas caret lege: tum quia præcepta humana, etiam Ecclesiæ non obligant cum tanto incommodo: tum quia impossibilium non est obligatio; talia autem reputantur, quæ sunt valdè difficilia.

QVÆRES XL. An generalis reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. quoad ingrediendum monasteria Monialium, afficiat etiam Imperatrices, Reginas, & filias illarum.

165 ℞. Videri non afficere, & ratio est, quòd, cùm dicta reuocatio licentiarum sit odiosa, non debet ampliari vltra rigorosam verborum significationem, sed potiùs restringi, ita vt sit quàm minimum onerosa: in Bulla autem Gregorij XIII. quæ incipit *Vbi gratia*, dicitur prohibitus ingressus in monasteria Monialium quibuscumque personis, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, nulla facta mentione de Imperatricibus, Reginis, & filiabus earum (quod item fit in Motu proprio Pauli V. hac de re edito:) quod est signum præfatis iuribus non comprehendi personas status longè altioris, vtpotè dignas speciali nota; vnde & *Concilium Trident. sess.*25. *de regul. cap.*5. in præsenti materia vtens eodem modo loquendi nomine personarum cuiuscumque generis, aut conditionis non includit personas tantæ notæ (idque puto esse verum, etsi filiæ Imperatricium, ac Reginarum sint nuptæ Principi inferiori, (ita *Sanch.l.*6.*mor.cap.*16 *num.*3.*Rodriq.tom.*1. *q.*48.*art.*1.*Bonac. quæst.*4.*de clauf.p.*1.*num.*4. & alij contra alios oppositum sustinentes, & probabiliter teste Bonacina.

QVÆRES XLI. An, & qualiter ingrediens clausuram Monialium cum debita licentia ad peragendum sibi aliquod ministerium, eo absoluto possit ibi ad aliquod tempus commorari curiositatis causa.

166 ℞. Posse, & quidem etiam sine peccato veniali contra clausuram, si commoratio sit breuis (cuiusmodi esset mora vnius quadrantis horæ iuxta *Tambur.sup.q.*12. *nu.*2. pro se allegantem Villalobum, & Dianam idem sentientes) ratio respõsionis est, quòd, quamuis ingrediens clausuram Monialium cum debita facultate, de rigore iuris exire debeat finito negotio, ad quod ipsi concessus fuit ingressus: vsu tamen receptum est, vt præceptum clausuræ non intelligatur cum tanto rigore, sicque viri etiam timorati absque scrupulo solent occasione ingressus alicuius monasterij Monialium circumire officinas illius, ita *Sanch.nu.*69.*Rodriq.sup.q.*47.*art.*11.*Miran.q.*2.*de monial.art.* 20.*Bonac.p.*4.*nu.*22.*Peyrin.to.*2.*priuil. Const.*6. *Pij V.n.*32. *Diana p.*3.*tr.*2.*resol.*51. alijque communiter; inter quos Sanch.ex Zerola, & Rodriq.(quorum opinionem ait *Diana res.*67. non esse minus probabilem, ac tutam in praxi) putant ingredientem cum legitima licentia non incurrere pœnas latas contra violantes clausuram ad malum finem, si ea occasione cum Moniali intra monasterium fornicetur (quod tamen negant Bonac. supra, & Merolla citatus à Diana) & non improbabiliter sicut ostendimus in simili casu *sect. præced. q.*20. quorum opinionem censet Peyrin. loco citato esse probabilem, non absolutè, sed in casu, quo durante negotio ad quod quis ingreditur cum legitima licentia (v.g. commendatione animæ, aut fabrica monasterij) ille cum Moniali fornicaretur: siquidem is & est legitimè ingressus, & non tenetur exire, nisi finito negotio, ad quod ingreditur, sicque non potest dici ibi manere sine licentia, vtpotè non amplius præsumpta legitima.

Immò doctrina tradita ſub initium huius reſponſionis limitari poſſet, niſi adſit conſuetudo in contrarium: ſi enim hæc adſit (ſicut de facto dicunt adeſſe in aliquibus locis) tunc immorans intra clauſuram abſoluto negotio ad quod ingreditur, non peccabit, etſi diutiùs immoretur; cùm quoq; ad hoc obligatio clauſuræ abrogari potuerit; ſicque conſuli debet vſus vniuſcuiuſque diœceſis: qui vtique potuit induci, etſi obligatio clauſuræ ſit iuris non Epiſcopalis (cui dicatur potuiſſe derogari, ſciente, ac tolerante Epiſcopo) ſed Papalis, quod potuit abrogari, ipſo Papa ignorante conſuetudines particularium diœceſum; cum præceptum clauſuræ ſit morale, adeòque moraliter debeat explicari, ideſt benignè vt notauit Sanch. ſup.

Quando autem exceſſus commorationis intrà clauſuram ſit talis, vt commorationem faciat peccaminoſam mortaliter; non eſt ita facile definire; niſi ex doctrina *Leſſij l.2.c.12.num.32.* dicas, quòd, ſicut vnius horæ quadrans ſimul cum duabus ſalutationibus angelicis eſt modica materia moræ intra clauſuram excuſans ab omni culpa, ita alius ſimilis horæ quadrans cum duabus alijs ſalutationibus angelicis ſit quidem materia modica excuſans à culpa mortali, non item à veniali; &, ſi excedatur dimidia hora ſimul cum quatuor ſalutationibus angelicis, tunc incipiat commoratio intra clauſuram eſſe mortalis; niſi fortè commorans aliundè excuſetur, ex inaduertentia, ſeu bona fide, ita *P. Zanetus* à me conſultus, & quidem ingenioſè, ac probabiliter, alijque docti viri de hoc conſulti.

Cur verò ingredienti clauſuram Monialium cum licentia adeò reſtringatur tempus ibi commorandi poſt peractum negotium, ad quod conceditur ingreſſus, vt non excedat ſpatium vnius quadrantis; cum alioqui in hoc eodem cap. num. 55. concedamus ex Sanchez & Bonacina Monialem cum licentia exeuntem è clauſura poſſe per duos dies commorari extra clauſuram poſt peractum negotium, ad quod egreditur.

℞. Diſparitatem in his duobus caſibus debere peti ex diuerſitate negotiorum ad quæ egreditur Monialis, & ingreditur extraneus; quorum vnum cum ſoleat requirere magnam temporis moram, alterùm verò paruam ſecundùm moralem æſtimationem, parum reputabitur tempus requiſitum ad conficiendas 8. aut 9. leucas, quas diximus à Sanch. concedi Moniali egredienti, ad viſitandas verò officinas, cùm communiter ſoleat ſufficere vnius horæ quadrans, vnius quadrantis mora iudicio prudentis viri modica cenſebitur.

Quod ſi hic obiter quæras, quo iure ingrediens cum debita licentia teneatur egredi, finito negotio, ad quod ingreditur.

℞. Teneri ratione conſuetudinis communiter receptæ; quæ fundatur in indecentia, ac periculo alicuius grauis mali imminentis in caſu, quo contrarium fiat; non autem ex iure ſcripto: quamuis, cum talis obligatio ſpectet ad finem clauſuræ, cenſeatur comprehendi ſub præcepto ipſius clauſuræ. Dixi, ***non autem ex iure ſcripto***, quia lex lata de Monialium clauſura, quæ de facto extat, ſolùm expreſsè prohibet, ne quis ſine licentia legitima ingrediatur clauſuram, non item quòd legitimè ingreſſus ibi non commoretur: quòd eſt benè aduertendum.

QVÆRES XLII. An dici poſſit violare clauſuram, & ſubiacere pœnis inflictis contra tranſgreſſores is, qui legitimam habens licentiam ingrediendi clauſuram Monialium, ingreditur animo & peragendi negotium ad quod fuit conceſſus ingreſſus, & ſimul fornicandi cum Moniali.

167 ℞. Videri probabile quòd poſſit dici in iſto caſu neque violari clauſuram, neque incurri pœnas latas contra tranſgreſſores: colligitur ex Sanch. ſupra, & patet ex dictis *ſect. præced. q. 45.*

QVÆRES XLIII. An poſſit dici ingreſſus monaſterium Monialium is, qui ſe ponens in Rota à parte exteriori patente ſæcularibus poſteà fecit ſe volui ad partem interiorem clauſuræ patentem ſolis Monialibus, & quidem deponens è rota ambos pedes, numquam tamen recedens ab ipſa rota, vſque dum ea iterùm voluatur ad partem exteriorem.

168 ℞.

168 ℞. Istum non posse re vera dici in tali casu ingressum, ita vt incurrat pœnas, idque ob dicta *sect. praeced. q.35.*

QVÆRES XLIV. An violet clausuram Monialium ingrediendo, qui per scalam ligneam ascendens ad parietem ipsius clausuræ ipsi insidet, vtroque pede deposito versùs partem inreriorem clausuræ.

169 ℞. Non violare, & probatur ex ijs, quæ diximus *sect. praeced. q.38.*

QVÆRES XLV. An violet clausuram ingrediendo, qui se statuit in ostio ipsiusmet clausuræ.

170 ℞. Non violare, ita in terminis *Naldus v. clausuras num.14.* dicens clausuræ ostio insistentem, ibique delinquentem non dici delinquere in clausura, cùm partim sit intra, & partim extra: sed de hoc plura in simili casu *sect. praeced. q.36.*

QVÆRES XLVI. Strictè ne, an latè interpretari debeant licentiæ, & facultates ingrediendi monasteria Monialium concessæ à Papa.

171 ℞. Quòd, quamuis, stando iure communi, debeant interpretari latè, quantum patitur propria verborum significatio; cùm simus in materia fauorabili, quæ debet ampliari iuxta regulam iuris *Fauores oportet ampliari:* attenta tamen Constitutione Pauli V. edita 1. Sept. 1608. quæ incipit *Facultatum*, eæ debent strictè explicari quo ad numerum vicium, pro quibus dictus ingressus conceditur; ita vt habens vi vnius talis licentiæ facultatem ingrediendi plura monasteria Monialium pluribus vicibus, non possit ingredi pluribus vicibus singula dictorum plurium monasteriorum, sed solùm semel vnumquodque illorum: vnde, si cui concedatur facultas ingrediendi plura monasteria tribus vicibus, vi talis facultatis is non potest ingredi, nisi tria monasteria, & consequenter vnumquodque illorum trium semel tantùm, idque licèt in concessione non apponeretur clausula *in totum seu in vniuersa, non autem in eorum aliqua, vel singula*, sic enim statuit Paulus V. in citata Constitut. his verbis: *Tenore præsentium statuimus, & ordinamus, quod nulla persona cuiuscumque gradus, status, & conditionis, ac præeminentiæ existat, etiam si ducali, marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monasteria, domos, & loca Monialium pluribus vicibus ingrediendi; etiam absque clausula in totum, seu in vniuersa, non autem in eorum aliqua, vel singula, à Nobis, vel prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sub quouis tenore, vel forma, etiam motu proprio concessarum, & expeditarum, aut in posterum forsan concedendarum, & expediendarum, aliqua, vel singula monasteria pluribus vicibus ingredi possit, sed licentia huiusmodi respectu vniuersorum, non autem aliquorum, vel singulorum monasteriorum suffragetur: ita vt cui bis in anno, seu ampliùs plura monasteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantùm vniuersa, non autem eorum aliqua, vel singula ingredi liceat, etiamsi prædicta monasteria in diuersis ciuitatibus, terris, diœcesibus, & locis existant: iisdemque mulieribus aliter, quàm vt præfertur, easdem licentias interpretari, vel illis vti sub censuris, & pœnis à Concilio Trident. & Apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum Monialium absque licentia ingredientibus inflictis ipso facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus*, hæc Paulus V. quæ ex dictis satis clarè patent; si monuero quòd, cùm Paulus V. restrinxerit interpretationem præfatarum licentiarum solùm quoad definiendum numerum vicium, pro quibus fieri potest ingressus vi dictarum licentiarum; & loquatur solùm de licentijs obtentis à Papa ad præfatum ingressum; consequenter quoad alia particularia eæ etiam modò possunt, ac debent interpretari iuxta regulas generales Doctorum de interpretatione legis fauorabilis, & talis restrictio non procedit quo ad licentias obtentas ab inferioribus Papa.

QVÆRES XLVII. An, & qualis consensus Monialium requiratur, vt fœmina habens legitimam licentiam ingrediendi aliquod monasterium possit licitè ea vti, ac liberè ingredi.

172 ℞. Requiri consensum Monialium monasterij, in quo faciendus est ingressus; cumque capitulariter præstitum per secreta suffragia maioris partis illarum: &

L 2 hoc

hoc eſt Conſtitutione Vrbani VIII. hac de re edita 27. Octobris 1624. quæ ſic habet: *Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, harum ſerie decernimus, atque declaramus conſenſum dictarum Monialium* (in quarum conuentum ingrediendum eſt vigore licentiæ Pontificiæ) *de cætero per eaſdem moniales capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe, & præſtari debere; aliàs licentiæ huiuſmodi mulieribus, quibus conceſſæ fuerunt, nullatenus ſuffragentur, & quæ Sanctimonialium monaſteria vigore licentiarum prædictarum abſque conſenſu capitulariter præſtito ingredi præſumpſerint, ſententias, cenſuras, & pœnas contra clauſuras monaſteriorum Monialium violantes inflictas ſe nouerint incurſas.* Dixi *per ſecreta ſuffragia maioris partis illarum*, vt indicarem, quòd, cùm in citata Conſtitutione non determinetur expreſsè, num præfatus conſenſus præſtari debeat ab omnibus, ac ſingulis Monialibus, an ſufficiat eum præſtari à maiori parte capituli, dicendum eſt ſufficere eum præſtari à maiori parte Monialium capitulariter congregatarum iuxta *c.1. de his quæ fiunt à maiori parte*: hoc enim ipſo quòd Papa de hoc nihil noui ſtatuit, illud reliquit diſpoſitioni iuris communis, vt rectè notauit *Tamburinus ſup. D. 24.q.19.num.1.*

An verò dictus conſenſus maioris partis Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtitus requiratur vi præfatæ Conſt. Vrbani VIII. in caſu, quo vir aliquis ingrediatur monaſteria Monialium de licentia Papæ; aut etiam in caſibus, in quibus viri, aut fœminæ de licentia Ordinarij, aut Superioris ingreſſuri ſunt ratione vrgentis neceſſitatis.

173 ℞. Quòd, cùm in citata Conſtitutione ſit mentio ſolùm de licentijs conceſſis mulieribus à Papa (vt clarè conſtat ex tenore textus) & alioqui verſemur in materia odioſa, quæ non debet ampliari, ſed reſtringi; dicendum eſt conſenſum illum non requiri, neque in caſu, quo vir aliquis eſſet ingreſſurus de licentia Papæ, cùm ibi non ſit ſermo de licentijs, quæ conceduntur viris à Papa extra caſus neceſſarios (fortè quia vix, aut numquam ſolent concedi; ideòque non erat, cur comprehenderentur lege generali complectente ſolum caſus communiter contingentes) neque in caſu, quo de licentia Ordinarij, aut Superioris vir aliquis, aut aliqua fœmina ingredi deberent ratione vrgentis neceſſitatis iuxta iuris communis conceſſionem; cum ibi tantùm ſit ſermo de licentijs, quæ conceduntur à Papa, non autem de ijs, quæ de iure communi dantur in caſibus neceſſarijs ab Ordinario, aut Superiore. Quin etiam puto dictum conſenſum Monialium, non requiri in euentu, quo ingreſſura ſit, ſiue aliqua perſona priuilegiata v.g. Imperatrix, aut Regina (ad quas diximus non extendi prohibitionem ingrediendi clauſuram Monialium) ſiue aliqua puella admittenda ad habitum religioſum, & probationem nouitiatus: ſiue fœmina aliqua coniugata, aut vidua de licentia ipſius Papæ ad commorandum ibi ex iuſta cauſa ad aliquod tempus. Ducor, quòd vel in iſtis caſibus nulla interuenit licentia Papæ (quæ tamen hic ſupponitur) vel, ſi interuenit, ea non videtur comprehendi citata Conſtitutione Vrbani VIII. quippè qui loquitur de licentijs, quæ ſolent perturbare pacem Monialium, vt colligitur ex verbis illius, quæ habentur in prooemio relatæ Conſtitutionis *qua Sanctimonialium quieti opportunè conſulitur*: tales autem videntur eſſe ſolùm eæ licentiæ, quæ à Papa conceduntur ad ingrediendum monaſteria Monialium abſque cauſa, & ad aliquot horas, v.g. ad ſumendum ibi prandium certo aliquo die, ad viſitandam conſanguineam, ad videndam fabricam monaſterij, &c. ita docti viri à me conſulti.

QVÆRES XLVIII. An, & quando violatio clauſuræ Monialium ſit reſeruata Papæ quoad extraneos ingredientes.

174 ℞. Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra caſtitatem; idque ex decreto Sacræ Congreg. iuſſu Clementis VIII. edito 26. Nouembris 1602. relato à *Quaranta in ſuo bullario v. caſus reſeruati pag. mihi 199.* & à nobis alibi latè explicando. Vnum hic tantum moneo ex *Naldo v. reſeruatio num.1.* Regulares non comprehendi ſub citato decreto tamquam pœnitentes, ſed tantùm vt Confeſſarios (quod eſt dicere

re

re illos non posse quidem absoluere sæculares pœnitentes à casibus in eo decreto contentis, posse tamen ipsos ab illis absolui, si fortè eos incurrant;) sic & idem modò dicendum est de Monialibus, illas scilicet posse absolui à præfatis casibus, & consequenter à violatione clausuræ ob malum finem contra castitatem, si demus ab illis incurri posse talem casum (de quo aliqui subdubitant:) posse, inquam, absolui à quocumque Confessario regulari iuxta dicenda inferius *cap.9. quæst.12.* vbi ex Nald. & alijs afferemus quamdam Sacræ Congregat. declarationem mirè facientem pro hac responsione.

SECTIO IV.

De Obseruantia Clausuræ Monialium quoad ingressum Puellarum in Monasterio ad tempus educandarum.

175 *Aliqua iura afferuntur, quibus videtur prohiberi talis educatio, verè tamen non extat talis prohibitio in præsentia.*
176 *Quid de hoc statuerit Sacra Congregatio Cardinalium.*
177 *Talis receptio non permittitur omnibus monasterijs Monialium.*
178 *Ad eam petitur consensus Monialium Capitularis, & per suffragia secreta.*
179 *Petitur & consensus Prælati Monialium: immò, si nimis differatur ingressus, requiritur nouus consensus monastery.*
180 *Puellæ non recipiendæ, nisi in numero taxato.*
181 *Illis non conceditur ancilla.*
182 *Non debent esse minores 7. annis, nec maiores 25.*
183 *De rigore non videtur opus, quòd septennium completum sit, et si obstet praxis.*
184 *Ordinarius non dispensat, vt puella vltra annum 25. maneat intra clausuram.*
185 *Puellarum alimenta anticipatè soluenda in pecunia quolibet semestri.*
186 *Eæ habitant seorsim à Monialibus.*
187 *Non tenentur ad clausuram, nisi quòd egressæ prohibentur reingredi sine licentia, præterquàm in casu aliquo extraordinario, qui proponitur.*
188 *Debent incedere vestitu modesto.*
189 *Non excommunicatur cogens puellam ingredi claustra in educationem.*
190 *Puellæ in monasteriis exemptis degentes in educatione eximuntur ab Ordinario, quod tamen alii negant, & probabilius.*
191 *Non subsunt reseruationi casuum Ordinarii, si sint in monasterio item exempto.*
192 *Tempore Interdicti assistunt diuinis Officiis, seruatis tamen seruandis.*
193 *Possunt intra clausuram testari de bonis, si cum periculo vitæ ægrotent.*

QVÆRES I. An, & quo iure intra Monialium monasteria recipi possint puellæ educationis causa.

175 ℟. Quòd, quamuis in Concilio Aquisgranensi sub Leone III. *cap.4. can.6.* expressè statuatur in Monialium monasterijs illas tantum virgines esse educandas, quæ in dictis monasterijs voluerint perseuerare: & hoc idem sancitum sit in Concilio Aurinensi V. sub Vigilio Papa, immò & in *cap. periculoso de regul. in 6.* ijs verbis. *Nullique aliquatenus inhonesta personæ, vel etiam honesta ingressus vel accessus pateat ad easdem* (idest, ad Moniales) *vt sic à publicis, & mundanis aspectibus separatæ omninò seruire Deo valeant:* nihilominus dicendum est puellas educationis causa posse admitti intra Monialium monasteria; dummodò id fiat cum debita licentia, & seruatis aliàs seruandis; idque non esse prohibitum, neque à *Concil. Trident. sess.25. de Regul. cap.5.* per ea verba: *ingredi autem intra septa monasterii nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint;* neque vllo alio iure ex ijs, quæ refert *Tambur. de iure Abbatiss. D.1. q.1. num.1.* allegans plures Doctores nobiscum sentientes, & maximè *Rodriquez tom.1. quæst.46.*

*art.*10.ostendens id non solùm esse licitum, immò & esse consulendum, tamquam valdè vtile,& puellis ipsis, quæ educantur, & monasterijs, in quibus educantur; ex enim ibi sanctis moribus instituuntur, & inde ad religionem afficiuntur, & ad profitendum promouentur: quòd si statum coniugalem assumant, maiorem proculdubio virtutis,orationis,& misericordiæ operum curam habent, ac frequentiùs, & diligentiùs ad pœnitentiæ,& Eucharistiæ Sacramentum accedunt.

176 Ratio autem præsentis responsionis maximè nititur decreto Sacræ Congregat.31. Aug. 1575. edito, quod refert: *Quaranta v.monasteria Monialium*, in hæc verba: *Nullo cōcilij decreto prohibetur, quominùs puellæ in monasterijs Monialium educentur: si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, siue à Superioribus monasteriorum scriptam licentiam obtinuerint, atque Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus accesserit; tum verò hæ ipsæ puellæ eo vestitu in monasteria intromittantur, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad ætatis suæ annum 25. atque in eis, dum erunt, eamdem seruent clausuræ legem, quam Moniales ipsæ, &, si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem*. Vbi notandum hic proponi illas omnes conditiones, quæ necessariæ sunt ad recipiendas,ac retinendas puellas intra Monialium monasteria, vt ibi educentur: at eæ meliùs explicabuntur in sequentibus qq.

QVÆRES II. An de facto quælibet monasteria Monialium possint recipere puellas ibi educandas.

177 ℞. Non posse quælibet, sed solùm ea, quæ habent talem consuetudinem, nec aliundè id ipsis prohibetur; vnde neque monasteria S. Claræ, neque illa alia, quæ à principio,& à sua fundatione promiserunt clausuram, seu ad illam seruandam voto, vel præcepto regulæ se obligarunt, possunt dictas puellas recipere (prout teste *Miranda q.2.de Monial.art.6.* sæpiùs declarauit Sacra Congregatio:) neque monasteria Conuertitarum, cùm id non sit in vsu, immò etiam fuerit prohibitum à Sacra Congregatione 12. Maij 1619. apud *Gauantum in Manu. v. monial. educ. act.num.4.*

QVÆRES III. Qualis consensus Superioris, Abbatissæ, ac Monialium requiratur ad hoc vt puellæ intra clausuram recipi possint ad educationem.

178 ℞. Loquendo de consensu Monialium,requiri, vt detur capitulariter,& per suffragia secreta: ideòque non sufficere, quòd Abbatissa in capitulo simpliciter proponat receptionem dictarum puellarum, sed requiri, vt præfatus consensus per occulta suffragia singillatim, & capitulariter præstetur tam ab Abbatissa, quàm ab alijs Monialibus (intellige,saltem à maiori parte illarum iuxta *c.1. de his quæ fiunt à maiori parte*) ita *Barbosa l.1.de iure eccl.c.44.num.54.* & cum eo *Tambur. quæst.2.num.5.* præsentem probantes responsionem ex quadam declaratione Sacræ Congregat. facta die 4.Ianuar.1608. quibus accedit *Portell. de dub. reg. v.clausura, §.cuius ætatis puellæ num.12.*

179 Adde præter consensum Abbatissæ, ac Monialium, & licentiam Superioris scriptam (qui Superior est Ordinarius respectu Monialium non exemptarum, aut Prælatus Regularis respectu exemptarum;) requiri etiam licentiam Sacræ Congregationis Episcoporum, ac Regularium, eamque obtentam præsentandam esse ei, cui directa fuerit, necnon in propriæ Cancellariæ registris recondendam: aliàs enim inualida redderetur: idque ex declaratione eiusdem Sacræ Congr. 27. Maij 1603. relata à *Gauanto sup.num.8.*

Accedit quòd si puella, obtenta facultate ingrediendi monasterium causa educationis, nimis differat ingressum; non videtur posse ingredi sine nouo consensu monasterij: si concurrant proportionaliter, quæ diximus in simili *c.2. n.11. §. an autem*: par enim ratio militat in vtroque casu.

QVÆRES IV. In quo numero admitti possint puellæ intra monasteria Monialium ad educationem.

180 ℞.

180 ℟. Non posse admitti, nisi in eo numero, qui vnicuique monasterio fuerit deputatus iuxta decretum Sacræ Congreg. editum 23. Maij 1603. & relatum à *Gauanto n.7.* quamuis aliàs nihil referat, quòd in idem monasterium educandæ recipiantur duæ sorores, aut etiam plures, vt aduertit *Tambur. nu.6.* ex Barbosa.

QVÆRES V. An vnà cum puella admittenda ad educationem possit simul recipi aliqua socia, aut ancilla, quæ ei inseruiat, si puella recipienda sit valdè nobilis, ac diues.

181 ℟. Non posse absque facultate Sacræ Congregationis; quæ, teste *Tambur. nu.7.* rogata, vt in hoc dispensaret cum quadam puella è familia Caracciola, respondit non dari ancillam pro educandis; idque ex decreto Sacræ Congreg. facto 12. Martij 1619. & relato à *Barbosa sup. n.55.*

QVÆRES VI. Cuius ætatis debeant esse puellæ, vt licitè possint intra Monialium monasteria admitti ad educationem.

182 ℟. Non debere esse minores 7. annis, nec maiores 25. ita *Barbosa de offic. Episc. alleg.*102. *num.*64. alijs citatis referens sic decisum fuisse à Sacra Congregatione; quæ teste eodem *Barbosa nu.*45. item statuit, quòd, vbi puella tradita Monialibus in educationem expleuit 25. annum, vel statim egrediatur, vel, si non egreditur statim, Episcopus ei constituat præfixum terminum, siue ad exeundum è monasterio, siue ad religiosum habitum suscipiendum. Quamquam, si ea in tali casu non statim egrediatur, non ideò incurrit excommunicationem commorando intra clausuram; sicut nec eam incurrunt Abbatissæ monasteriorum illas post dictum tempus retinentes: & ratio est, quòd talis excommunicatio ligat illicitè ingredientes clausuram Monialium, aut detinentes illicitè ingressum: quorum nullum verificatur in præsenti casu.

Dubium esse potest, qualiter explicari debeat, quod diximus supra, puellam non posse admitti in educationem intra Monialium clausuram, si minor sit septennio; num scilicet annus septimus debeat esse expletus de momento in momentum, vel solùm moraliter: quo pacto puella dici posset 7. annorum, & si illi deessent aliquot dies.

183 ℟. De rigore iuris non videri necessarium, quòd annus 7. sit expletus de momento in momentum eo modo, quoad valorem professionis religiosæ requiritur, vt annus ætatis 16. sit completus de momento in momentum: siquidem finis, ob quem præscribitur ætas septennij completi ad ingrediendum monasteria Monialium causa educationis non est ita grauis, ac est finis, ob quem ad valorem professionis requiritur, vt annus ætatis 16. sit completus: sicque mirum non est admitti paruitatem materiæ in ætate requisita ad ingrediendum causa educationis, & non admitti in ætate præscripta ad valorem religiosæ professionis: idque etiam ex interpretatiuo consensu Superioris vtramque illam ætatem præscribentis. Dixi *de rigore iuris*, quia praxis videtur esse in contrarium, saltem in multis locis, nimirum quòd Ordinarij non sinant puellas ingredi ad educationem intra monasteria Monialium, nisi post septennium expletum, quamtumuis ante illam ætatem completam à Sacra Congreg. obtinuerint facultatem ingrediendi, sicque iubeant illas differre ingressum, vsque dum ætatem debitam septennij compleuerint.

Dubium paulò maius esse posset, an Ordinarius loci, occurrente iusta causa, vt puella commoretur vltra annum ætatis 25. completum intra monasterium, possit cum ea in hoc dispensare: & ratio dubitandi est quòd hic agitur, non de ingrediendo monasterium, ad quod concedendum requiritur maior potestas, sed de permanendo post ingressum legitimum, ad quod vtique requiritur longè minor potestas.

184 ℟. Ordinarium non posse in hoc dispensare; & ratio est, quòd nullus inferior potest dispensare in lege Superioris; constat autem, quòd Sacra Congreg. Episcoporum, quæ prohibet puellas intra clausuram commorari educationis causa vltra annum 25. ætatis completum, est superior, quocumque Ordinario, & quilibet Ordina-

rius respectu illius est inferior; ergò non poterit dispensare in dicta prohibitione: quamquam negari non possit in præsenti materia dari aliquam latitudinem: ideòque puellam degentem intra clausuram titulo educationis, non teneri exire statim, ac expleuit 25. ætatis annum maximè attenta doctrina, quam tradit *Nald. v. verba nu.*22. clausulam *statim illico*, & similem, solere intelligi cum aliquo interuallo temporis, idque iuxta subiectam materiam, & quidem interdùm etiam 2. mensium, immò & 4. iuxta qualitatem rei, de qua agitur: quæ doctrina à fortiori hic locum habet, stante quòd in decreto allato Sacræ Congreg. non extat (quod ego sciam) particula *statim*, aut alia similis.

Quæ, doctrina proportionaliter procedit in casu, quo fœmina aliqua ingrederetur monasterium ad seruiendum fœminæ alicui nobili ibi de licentia Papæ degenti, & fœmina hæc nobilis ibi moreretur: tunc enim mulier admissa ad eius famulatum debet egredi è clausura; quippequæ ibi erat accessoriè, &, cessante principali, cessat accessorium: quamquam, si mulier ex alia iusta causa detinenda esset intrà monasterium, posset ibi permanere, vsquedum obtineatur licentia, quæ Romæ procuretur.

QVÆRES VII. Qualiter debeant ministrari alimenta puellis, quæ intra monasteria Monialium educantur.

185 ℟. Debere solui anticipatè in quolibet semestri, & quidem in pecunia: nec permittendum esse, quòd parentes earum ipsis transmittant victum dietim; idque ex decreto Sacræ Congregat. facto 27. Maij 1603. & adducto à *Gauanto sup. nu.*11. quin etiam notat *Tamb. num.*17. pro solutione dictorum alimentorum idoneam securitatem constituendam esse: & hoc, vt tantò cautiùs consulatur indemnitati monasteriorum.

QVÆRES VIII. In quo loco monasterij habitare debeant puellæ receptæ in educationem.

186 ℟. Debere habitare in loco separato tam à dormitorio Monialium, quàm à loco, in quo ipsæ Moniales solent vacare operibus manuum; idque esse adeò necessarium, vt monasteria non habentia loca propria destinata ad vsum puellarum ibi educandarum, non possint huiusmodi puellas recipere in educationem ex decreto Sacræ Congregat. edito 16. Ianuarij 1615. quod refert *Barbosa lib.*1. *de iure Eccles. cap.*44. *num.*53.

QVÆRES IX. An, & quo modo puellæ admissæ in educationem intra monasteria Monialium teneantur seruare clausuram.

187 ℟. Teneri, non quidem quòd sine debita licentia exeuntes incurrant excommunicationem latam contra Moniales violantes clausuram (vt censet *Tambur. num.*14. ex Pollacco dicens præfatas puellas incurrere dictam excommunicationem, etiamsi exeant animo non reuertendi ampliùs:) sed quòd, vbi semel exierint, non possint iterùm recipi absque noua licentia Sacræ Congregationis, quam petere debent, exprimendo se aliàs extitisse causa educationis in eodem, aut alio monasterio; prout notant *Barbosa in collectan. v. puella, & Tamb. nu.*15. monens quod ait *Rodriq. tom.* 1. *quæst.*46. *art.*10. puellam è monasterio exeuntem ad balnea causa valetudinis, posse iterùm reuerti in idem monasterium, si recta via à balneis redeat ad clausuram, non habere verum, nisi in casu, quo de licentia Sacræ Congregationis ea recedat è monasterio ad dictum effectum. Et certè, quòd dictæ puellæ non teneantur seruare clausuram, ita vt exeuntes incurrant excommunicationem; inde suadetur, quòd neque Nouitiæ tempore nouitiatus eo rigore adstringuntur lege clausuræ, vt tradunt Nauarrus, Azorius, Zerola, Sanchez, & alij, quos citat, & sequitur *Tamburin. supra D.*18. *qu.*6. *num.*1. id inde probantes, quòd iura, quibus indicitur clausura, loquuntur solùm de Monialibus tacitè, aut expressè professis, quales vtique non sunt nouitiæ, vt patet; quæ ratio sine dubio à fortiori intentum probat in puellis, quæ educantur intra monasteria Monialium; vnde non videò, cur citati Doctores velint illas subijcere legi clausuræ instar Monialium, quòd si ad id mouen-

mouentur ex verbis illis, quæ habentur in decreto Sacræ Congregat. relato q.1. *atque in eis, dum erunt, eamdem seruent legem clausuræ, quam Moniales ipsæ:* constat ex dictis eos niti fundamento minùs firmo; siquidem sensus illorum verborum esse potest, illas non posse exire de clausura cum iure iterùm reuertendi ad illam: vnde & subditur in decreto, *& si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem:* quod est teneri aliquo modo lege clausuræ, non tamen eodem prorsus modo, quo tenentur Moniales, ita docti viri à me consulti; & patet tum ex dictis, tum ex doctrina, quam DD. tradunt cum *Sà v. interpretatio n. 2.* nimirum quòd, vbi agitur de obligatione imponenda, stricta debet fieri interpretatio, *cap. 1. de iure iurando in 6.*

Quòd si hac occasione quæras, an puella educationis causa iam admissa intra clausuram, si ex causa graui, necessaria, ac vrgenti, ita vt sit periculum in mora, exeat iussu Episcopi proprij, regressura eadem die ad monasterium, possit sine noua licentia Sacræ Congregationis recipi iterùm intra clausuram.

℟. Videri posse; etsi in licentia ingrediendi clausuram causa educationis dari solita puellis apponatur clausula, *&, si semel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem:* posse, inquam, non de rigore iuris, sed ex epicheia in præsentibus circumstantijs prudenter concepta. Ducor tum quia clausula illa piè potest explicari de egressu puellæ spontaneo, ac simpliciter voluntario, non autem de necessario, qualis est egressus, de quo hìc agitur: tum quia lex respicit casus communiter contingentes, non extraordinarios, ac insolitos; ergo & prohibitio illa non redeundi intra clausuram sine noua licentia non extenditur ad præsentem casum adeò extraordinarium: tum quia lex vetans alienationem bonorum ecclesiasticorum intelligitur de alienatione voluntaria, non necessaria: ergo & prohibitio non ingrediendi iterùm clausuram facta puellis in casu proposito debet intelligi de puellis voluntariè egredientibus, adeòque non procedit in casu, quo egressus sit necessarius: tum quia breui absuturus habetur pro præsenti; & Religiosus de licentia sui Prælati manens extra conuentum, reputatur esse in Conuentu; hæc autem proportionaliter in nostro casu procedunt: tum quia necessitas facit licitum, quod aliàs non erat licitum, *cap. quod non est licitum de reg. iur.* & necessitas non habet legem *l. si quis propter C. de patrib. qui fil. su. distrax.* ita docti viri consulti, nec improbabiliter, si non obstet stylus Curiæ. Quibus non parum fauet declaratio Sacræ Congregationis relata apud *Marzillam cap. de stat. Regul. tit. 12. cap. 20.* his verbis: *Ex puella, cuius deliberatio in dubium reuocatur, Ordinarius diligentissimè quærere debet, an Deo religiosè inseruire, atque inter Moniales, apud quas est, professionem emittere, an nubere velit, & hoc fieri debet necessarijs interrogationibus, & quidquid respondet describi debet à publico Notario, præsentibus idoneis testibus: quæ quidē puella si ob aliquam causam probabilem videtur Ordinario non esse examinanda in monasterio, examinari debet in Ecclesia eius Monasterii, vel alio religioso loco, qui aptior, & commodior videbitur;* puto autem nomine Ecclesiæ hìc intelligi Ecclesiam exteriorem; siquidem de interiori Monialium Ecclesia inutilis fuisset hæc declaratio: cùm nulla esset ratio dubitandi, quòd illa exploratio non posset fieri de puella ad talem effectum conueniente in interiorem Ecclesiam. Vnde, & eadem Sacra Congregatio item declarauit Ordinarium non debere explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monasterio, ad petitionem illius, qui vult in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis, & tunc, si sit suspicio, quòd instigetur à Monialibus, pro suo officio eum curare debere eam duci in exteriorem ecclesiam monasterij, vel in alium locū propinquiorem, & commodiorem pro vt magis conuenire iudicabit, vbi voluntatem eius exquirere possit: quòd si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustam causam subesse apparebit, tunc non in alio loco, quàm ad crates ferreas monasterij voluntatem puellæ explorandam esse. Vbi noto quòd, cum Sacra Congregatio disertis verbis declaret se non solùm indulgere, sed præscribere, vt puellæ voluntas in propositis casibus possit explora-

ri extra

ri extra clausuram, & consequenter concedere quòd ea possit egredi è monasterio, & post exploratam eius voluntatem ad illud redire sine noua licentia ipsius Sacræ Congreg. vtique habemus sufficiens fundamentum existimandi ipsam Sacram Congregationem fore contentam, quòd puella in educatione manens intra monasterium in casu præsenti, alijsque similibus possit ex causa graui, ac vrgenti egredi è clausura, &, peracto negotio, ad quod fit egressus, redire paulò post ad illam sine noua licentia eiusdem Sacræ Congreg. idque ex epicheia rationabiliter fundata in citatis declarationibus, & in eo quòd sub generali prohibitione non veniunt, quæ quis non esset verosimiliter in specie prohibiturus si in specie peterentur, iuxta regulam communem Iuristarum, quæ sine dubio procedit in nostro casu, attentis præsentibus circumstantijs, vt consideranti patebit. Hæc tamen lubens, & volens subijcio stylo Curiæ.

QVÆRES X. Quali vestitu incedere debeant puellæ commorantes in Monialium monasterijs causa educationis.

188 ℞. Debere incedere vestitu conueniente virginali ipsarum modestiæ, ac pudicitiæ; sic quippè præscripsit Sacra Congregatio in decreto adducto *quæst.* 1. ac proindè S. Carolus in suis statutis synodalibus *l. 6. §. de puellis sæcularibus num. 4.* decreuit, vt dictæ puellæ nigri tantummodò, aut fusci, vel albi coloris vestes, non sericas, adhibeant, & nullo prætextu, exquisito vtantur ornatu, nec cincinnatæ incedant, neque inaures, neque Monialia, aut eius generis inanes delicias ferant.

QVÆRES XI. An sine periculo incurrendi excommunicationem latam in *Concilio Trid. sess. 25. c. 18.* puellæ cogi possint ad ingrediendum monasteria Monialium educationis causa.

189 ℞. Videri probabile, quòd possint; modò talis ingressus directè, aut indirectè non ordinetur ad habitum religionis suscipiendum: idque siue puella nondum ad annos pubertatis peruenerit (quod est certum quoad parentes, aut tutores dictam vim inferentes, cùm sic vtantur iure, quod habent in filiam pro illa ætate) siue puella iam facta sit pubes: cùm Concilium loquatur solùm de ingressu, qui per se ordinetur ad susceptionem habitus religiosi, & aliàs talis ingressus non deroget libertati, quam Concilium intendit conseruare in puellis ad statum religiosum admittendis; vt ex verbis illius constat: quamuis alioqui, regulariter loquendo, peccent parentes cogendo puellas ad ingrediendum monasteria Monialium modo dicto, si eæ iam sint puberes; licèt enim interdùm excusari possint, si habitatio illa ad tempus credatur moraliter necessaria ad decentiam, aut custodiam puellæ; seclusa tamen tali necessitate, cum filia ætatis maioris in pertinentibus ad statum animæ sit sui iuris, non potest licitè cogi à parente ad tam arctam custodiam, seu clausuram, talemque viuendi modum, etiam temporarium, ita *Suarez tom. 3. de relig. l. 5. cap. 9. n. 4.* addens puellam, etiam impuberem, non posse cogi ad ingrediendum monasteria Monialium causa educationis ab eo, qui in ipsam non habet potestatem, &, si cogatur, actionem esse iniuriosam, ideòque malam. Dissentiunt tamen plurimi alij DD. relati à *Diana par. 2. tract. 15. res. 56.* quorum aliqui cum *Barbosa de off. Episc. alleg. 104. nu. 5. Zerola p. 2. praxis v. moniales q. 13. Filliuc. tr. 4. n. 89.* sustinent in casu proposito cogentes puellam puberem ad ingrediendum modo dicto incurrere excommunicationem, etiamsi non intendant illam ingredi ad habitum religionis sumendum, aut profitendum, sed solùm vt ibi maneat cum habitu sæculari, donec occurrat occasio nubendi, alij verò cum *Rodriq. tom. 2. sum. cap. 8. n. 9. Portell. de dub. regul. v. moniales in addit. n. 14. & Sanch. l. 4. mor. c. 4. n. 12.* asserunt tunc solùm incurri dictam excommunicationem, quando ingressus ille ordinaretur ad susceptionem status religiosi, quas omnes opiniones dicit Diana esse satis probabiles, ac tutas in praxi; notans ex Portello, ac Villalobos in præsenti euentu non incurri excommunicationem, si ingressus procedat ex metu reuerentiali puellæ in parentes, aut ex suasione importuna, cùm sic verè non intercedat coactio, quæ tamen præsupponitur ad contrahendam dictam excommunicationem.

QVÆ-

QVÆRES XII. An puellæ manentes in educatione apud Moniales exemptas subiaceant iurisdictioni proprij Ordinarij.

190 ℟. Quòd, cùm iuxta dicta à *Layman lib.1.tract.4.c.11.n.5.* locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparentur ex *Glossa in Clement.1. de foro comp.* non omninò improbabiliter posset quis asserere dictas puellas non subiacere Ordinario, nisi in ijs casibus, in quibus ei subiacent ipsæmet Moniales exemptæ: sicut neque subiacerent in casu, quo illæ essent extra diœcesim; quamquam non desint qui oppositum sustineant, & probabiliùs ex doctrina *Suar. D.5. de censur. sect.4. num.6.* dicentis regulam illam (quòd locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparantur) intelligendam esse de loco exempto, non ratione personarum (quo modo exempta dicuntur monasteria Regularium,) sed ratione loci vt sic (quo modo exempta dicuntur aliqua loca, quæ sunt Papæ immediatè subiecta,) verum nostra sententia non est improbabilis; & colligitur ex *Regin. l.9.n.154. Naldo v. exemption.5. Peyrino tom.1. priuil. constit.2. Sixti IV. num.9. & Laym. loco supra citato* dicente se distinctionem illam Suarij apud alios non legisse.

QVÆRES XIII. An dictæ puellę quamdiu commorantur in monasterijs Monialium exemptarum, subiaceant reseruationi casuum factæ ab Ordinario loci.

191 ℟. Differendo consequenter ad dicta *q. praced.* videri probabile, quòd non subiaceant: si enim non subiacerent casibus Ordinarij Ferrariensis v.g. si existerent extra diœcesim Ferrariensem: sic nec illis subiacebunt, si existant in loco exempto (cuiusmodi est monasterium Monialium exemptarum:) si quidem locus exemptus æquiparatur loco extra diœcesim, ita viri valdè docti à me consulti.

QVÆRES XIV. An puellæ commorantes in Monialium monasterijs causa educationis possint tempore Interdicti, siue generalis, siue particularis audire Missam, & alia diuina Officia, recipere sacramenta, & donari ecclesiastica sepultura, sine pompa tamen.

192 ℟. Videri posse; dummodò eæ non sint excommunicatæ, aut interdictæ, & aliàs seruentur ea, quæ quoad hoc præscribuntur in *cap. Alma mater*; nimirum vt prædicta fiant, ianuis clausis, excommunicatis, ac interdictis eiectis, & campanis non pulsaris. Colligo ex *Sorbo in compend. priuileg. v. interdictum 3. in annotat. §. quinto Tertiarii*, vbi sic ait: *Tertiarii, beatæ, famuli, familiares, domestici, &c. Fratrum, & Monialium possunt tempore interdicti, siue generalis, siue particularis, Missam, cæteraque diuina Officia audire, ecclesiasticæ sepulturæ in nostris ecclesiis sine pompa tradi, ibiq: omnia Sacramenta recipere: dummodò tamen nemo ex supradictis sit excommunicatus, vel interdictus, &c. ac cæteris obseruatis limitationibus cap. Alma mater.* Et notandum, quòd secundùm ius commune, & Regularium priuilegia familiares, & domestici dicuntur omnes, qui in eorum domibus viuunt, & per eos sustentantur, quamuis aliquo tempore pro alicuius negotij causa fuerint absentes: & sic domicellæ, & seruientes, aliæque in Monialium monasterijs degentes hoc priuilegio gaudent. Vbi noto verba illa, *aliæque in Monialium monasteriis degentes*: putoque sub ijs posse intelligi puellas commorantes in monasterijs causa educationis: quippèquæ viuunt in domibus Monialium, & per illas sustentantur (quamuis sumptibus suppeditatis à parentibus ipsarum puellarum) sicque vocari possunt familiares, ac domesticæ; maximè cùm simus in materia fauorabili concernente bonum spirituale animæ, quæ iuxtà regulas generales & potest, & debet ampliari, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me consulti sed de hoc iterùm dicemus *c.9. q.18. §. difficultas.*

QVÆRES XV. An casu, quo aliqua ex dictis puellis ægrotet cum periculo vitæ, possit de proprijs bonis disponere per solemne testamentum.

193 ℟. Posse, vt *sect. praced. q.25.* diximus posse de suis bonis disponere Monialem nouitiam in periculo vitæ constitutam, ita in terminis *Tamb. sup. D.1. q.2. num.16. ex Naldo v. Moniales num.14.* afferente ad id declarationem Sacræ Congregationis factam anno 1595.

SECTIO V.

De Obſeruantia Clauſuræ Monialium quoad Acceſſum extraneorum ad ipſas Moniales.

194 *Varijs iuribus prohibitus acceſſus ad moniales, & quidem etiam Regularibus.*
195 *Qualis acceſſus prohibeatur in dictis iuribus: non vetatur ſub pœnis factus extraordinariè.*
196 *In ijs prohibetur acceſſus tum ſimplex, tum frequens.*
197 *Frequens acceſſus iudicandus ex communi modo loquendi, & arbitrio prudẽtis viri.*
198 *Prohibitio accedendi ad Moniales afficit omnes fideles.*
199 *Obligat ſub mortali ex genere ſuo.*
200 *Idque modo procedit etiam quoad religioſos.*
201 *Leuitas materiæ in hoc excuſat à mortali.*
202 *Acceſſus ad Moniales indebitus eſt iniurioſus Abbatiſſæ monaſterij.*
203 *Prohibitio præfata ſub varijs pœnis eſt lata pro diuerſitate accedentium.*
204 *Regulares indebitè accedentes iure communi Ordinarij cenſuris ſubiacent.*
205 *Ex varijs capitibus excuſatur indebitus acceſſus à dictis pœnis.*
206 *Licentia accedendi ad Moniales exemptas datur vel à ſolo Ordinario, vel à ſolo Prælato regulari, vel ab vtroque iuxta conſuetudinem; quoad non exemptas à ſolo Ordinario.*
207 *Regularibus datur ab Ordinario, ac Prælato regulari ſimul, ſi Monialis inuiſenda ſit exempta: exponuntur variæ formæ licentiæ.*
208 *De iure communi non requiritur licentia, vt accedatur ad Abbatiſſam, nouitias, & alias mulieres ſæculares degentes intra clauſuram: quod non procedit de iure proprio diœceſum.*
209 *Parentes, & filij ſine licentia accedunt ad filiam, & matrem Moniales.*
210 *Hæc prohibitio afficit Epiſcopos, ſtando in rigore iuris, non item ex conſuetudine.*
211 *Afficit peregrinos etiam in alieno territorio, cum ſit de iure communi; etſi aliàs peregrini non ſubſint legibus locorum, per quæ tranſeunt.*
212 *Non afficit pauperes mendicantes quo ad petendam eleemoſynam à Monialibus.*
213 *Famuli ſine licentia accedunt ad deferenda Monialibus dona.*
214 *Non violat iſtam prohibitionem, qui Monialem alloquitur è domo vicina.*
215 *Nec qui loquitur per interpretem, aut per nutus: hoc tamen alij negant.*
216 *Nec qui loquitur idiomate Moniali ignoto.*
217 *Nec qui audit Monialem loquentem, nihil ipſe dicens: violat verò qui loquitur cum Moniali nihil reſpondente; quod tamen poſterius aliqui negant.*
218 *Non violat, qui ſcribit litteras Moniali.*
219 *Violat verò qui cum licentia accedit ad vnam Monialem, & loquitur cum alia.*
220 *Audiens Monialem exemptam effugit pœnas latas à proprio Ordinario.*
221 *Prohibitio adeundi Moniales non ligat impuberes.*
222 *Magiſtri canendi, aut pulſandi cymbala ordinariè non ſinuntur adire Moniales cauſa docendi.*

QVÆRES I. Quo iure extranei, ſiue ſæculares, ſiue regulares prohibeantur accedere ad monaſteria Monialium.

194 ℟. Prohiberi tum in *cap. monaſteria de vita, & honeſt. cler.* vbi dicitur *Monaſteria Sanctimonialium ſi quis clericus ſine manifeſta, & rationabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, &, ſi non deſtiterit, ab officio eccleſiaſtico reddatur immunis; & ſi laici, excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium fiant penitus alieni:* tum in *cap. periculoſo de ſtatu regul. in 6.* quod ita habet: *Ne quis abſq; ſpeciali faculta-*

facultate,& sine rationabili,& manifesta causa ingrediatur, vel accedat ad monasteria Monialium: tum in *cap.definimus* 18.q.2.vbi in specie prohibetur talis accessus in verbis: *Si contigerit Monachum aliquam suam propinquam videre velle,in præsentia Abbatissæ huic confabuletur per modica,& compendiosa verba, & in breui ab ea discedat:*tum denique in alijs iuribus relatis à *Tamburino de iure Abbatiss. D.*25. *qu.*1. & præsertim in decreto Sacræ Congregat. de mandato Sixti V. edito anno 1590. per quod, mandatur *nulli posthac religioso cuiuscumque ordinis,gradus, qualitatis, & dignitatis existat,(Superiore,cui monasterij seu domus cura incumbit, visitatore,vel visitatoribus,Confessarioque ordinario, & extraordinario, cùm ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congr. accedere ad monasteria, seu domos quarumcumque Monialium, vel Sororum siue sui, siue alterius cuiusuis Ordinis ad colloquendum, siue tractandum cum eis:* quamuis eadem Sacra Congregatio non parùm temperauerit rigorem dicti decreti iussu Vrbani VIII. vt indicabimus infra *c.*10. *n.*20.

Moneo hic, quòd, cum in relatis verbis solùm sit sermo de Monialibus, & nomine Monialium non veniant neque nouitiæ (stando in odiosis) neque aliæ fœminæ intra clausuram degentes; vi præfatorum verborum videri posset alicui solùm regularibus vetari accessum ad Moniales professas; non item ad illas alias fœminas, ad quas tamen prohibetur accedere regularis in casu, quo Monialibus concionetur, aut celebret; siquidem in decreto Sixti hic relato immediatè post verba allegata subditur; *quòd si aliquando mandato sui Superioris aliquos religiosos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu Sororum Ecclesijs mitti contigerit, prohibuerunt, ne dicti religiosi vllo quæsito colore Moniales, sorores, aut quamlibet aliam personam intra claustra degentes alloqui possint,* per hæc enim verba, *aut quamlibet aliam personam, &c.* constat venire etiam nouitias, & alias fœminas intra clausuram degentes, & hæc de rigore iuris; cùm aliàs consulendum sit, vt Regulares in vtroque casu abstineant ab accedendo ad nouitias, aliasque fœminas sæculares intra monasterium commorantes, ita aliqui docti recentiores; quàm probabiliter ipsi viderint; ij certè suam sententiam firmare possunt ex dicendis *q.*8.

QVÆRES II. Quid hic intelligatur per *accedere ad monasteria* monialium.

195 ℟. Intelligi aditum, non quidem ad monasteria Monialium materialiter sumpta, sed ad ipsas Moniales causa illas visitandi, aut colloquendi: ac proindè in citatis iuribus non prohiberi accessum ad earum Ecclesias,sed ad illarum colloquia,& aspectû: quod satis clarè patet in *c.periculoso* superiùs relato, dum ibi loco *monasterij* dicitur *ad Moniales* his verbis, *nulli pateat ingressus,vel accessus ad Moniales:* quod est dicere, *ad monasteria Monialium formaliter sumpta*, ita *Suar.tom.*4. *de relig.tract.*8.*l.*1.*c.*10.*n.*24.*Sanch.l.*6.*mor.c.*16.*n.*112.*Bonac. q.*3.*de claus.par.*1. *num.*1.& 2.alijque, qui consequenter dicent eum censeri accedere ad monasteria Monialium contra iura id prohibentia, qui accedit ad Ecclesiam exteriorem Monialium, ibique ex fenestella communionis diutiùs loquitur cum aliqua Moniali: cùm hoc verè sit adire Moniales causa illas alloquendi, quod est prohibitum in citatis iuribus; sed de hoc plura in allegato *tract.de prohib. c.*6. *q.*9.

Quòd si quis ex fenestra facta in pariete Conuentus Monialium contiguo domui accedentis sine licentia accederet ad loquendum cum Moniali: probabile est illum non subijci pœnis latis contra indebitè accedentem ad Moniales; cum de tali accessu non loquatur lex vetans accessum ad Moniales, vtpotè loquens de accessu, qui fit communiter, & modo ordinario, non autem de hoc adeò extraordinario, ac insolito, lex enim loquitur de communiter contingentibus, &, si sit odiosa, non debet extendi ad casus in ea verosimiliter contentos; oppositum tamen vt probabilius colligitur ex *Diana p.*3.*tr.*2. *resol.*48. *v.nota* 7. vbi pro se citat *Henr. lib.*13.*c.*26.*num.*2. probatque suam sententiam ex eo quòd in tali casu principaliter, & per se prohibetur locutio cum Moniali, accessus verò ad Monialem

nialem per accidens; at nobiſcum ſentit *Graffius tom.1. conſ.22. de ſent. excommunic. num.23.*

QVÆRES III. Quotuplex acceſſus ad Moniales interdicatur in iuribus relatis q.1.

196 ℞. Duplicem acceſſum interdici, in *c. quidem monaſteria de vita, & honeſtat. cleric.* frequentem acceſſum, quem DD. vocant frequentationem adeundi monaſteria Monialium: idque in ijs verbis *monaſteria Sanctimonialium ſi quiſpiam clericus ſine manifeſta, & notabili cauſa frequentare præſumpſerit, &c.* in alijs verò iuribus ſimplicem acceſſum, ſicut importat frequentatio accedendi, quæ ſupponit acceſſum ſæpiùs repetitum.

Quòd ſi quæras, quid intelligatur hic per frequentationem accedendi.

197 ℞. Non intelligi ſolùm bis repetitum acceſſum, vt putant aliqui ex *cap. ita nos 25. q.1.* generaliter aſſerentes duplicem actum ſufficere ad inducẽdam frequentiam, cùm actus geminatus conſuetudinem inducat, *c.2. C. de Epiſc. audientia*; ſed potiùs id iudicandum eſſe ex communi vſu loquendi, ac iudicio prudentis viri; quo modo *Nau. comm.3. de Regul. num.61. Rodr. tom.1. q.45. art.2. Sanch. num.110. Bonac. p.2. num.4.* alijque arbitrantur eum non poſſe dici frequentare monaſteria Monialium, qui Moniales alloqueretur duodecies 3 annis: aut ſemel vnoquoque trimeſtri; ſecùs; ſi ter alloqueretur 3 diebus continuis: qui etiam *Sanchez num.111.* addit ſe credere tunc demum cenſeri poſſe frequentiam in præſenti materia, quando quis ſemel ſingulis menſibus, aut ter 3 diebus continuis accederet ad Moniales: vt proindè *Suar. num.25.* generaliter dicat tunc poſſe dici frequentiam, quando intra breue tempus ſæpiùs acceditur; non item, ſi inter vnum, & alterum acceſſum longum tempus interponatur.

QVÆRES IV. Quæ perſonæ prohibeantur accedere ad Monialium monaſteria vi iurium relatorum q.1.

198 ℞. Prohiberi omnes, tam laicos, quàm clericos, ac regulares, vt apertè conſtat ex *cap. periculoſo*, in quo generaliter dicitur, *ne quis abſque ſpeciali facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad monaſteria Monialium:* cum alioqui in *c. monaſteria ſup. relato*, non comprehendantur Regulares quippè quod loquitur tantùm de laicis, & clericis; nomine quorum non veniunt Regulares in odioſis, ſicut benè aduertit *Bonac. n.3.* monens dicto nomine non venire Epiſcopos, Prælatos, aut Canonicos Eccleſiæ cathedralis, vtpotè dignos ſpeciali nota: niſi fortè verba textus ſint adeò generalia, vt extendantur ad quoſlibet; quod etiam notauit *Sanch. ſup. c.15. num.74.*

QVÆRES V. An acceſſus ad Moniales ſit prohibitus ſub peccato m. ſi fiat abſque debita licentia, & cauſa legitima.

199 ℞. Eſſe, & quidem etiam ſecluſis circumſtantijs extrinſecis ſcandali, prauæ intentionis, aut etiam iniuriæ, quæ ſit Abbatiſſæ monaſterij, ad cuius Moniales acceditur ſine eius licentia; quod eſt contra ius monaſterij, ac ipſius Abbatiſſæ, ita *Rodriq. ſup. art.4. Mirand. q.4. de Monial. art.1. Bonac. par.3. num.1.* & alij, à quibus non videtur diſſentire *Suar. nu.27.* cùm dicat ſe non dubitare, quin decretum Bonifacij (quod ſcilicet edidit de hac re, & continetur in *cap. periculoſo*) ex ſuo genere inducat obligationem ſub mortali; eſtò poſteà ſubiungat; *ſi tamen illud conſuetudine derogatum eſt, affirmare non poſſumus hoc eſſe peccatum m. ex ſuo genere, quia nullum apparet aliud ius poſitiuum, quo diſtrictè prohibeatur, ſecluſa frequentia, quā ſatis grauiter prohibet cap. monaſteria; quod non poteſt dici derogatum,* vbi ego noto, quòd, cùm Suarez non afferat tamquam certum, *cap. periculoſo* fuiſſe derogatum, & alij DD. de facto ſupponant non fuiſſe derogatum; non negaret Suarez acceſſum ad Moniales vigore dicti *capitis* eſſe prohibitum ſub peccato m. cùm re vera ſolùm oſtendat ſe dubitare, num illud fuerit derogatum, nec ne. Diſſentit tamen *Sanchez num.120.* ex Nauarro dubitante, num indebitè accedens ad Moniales peccet ſaltem venialiter, aitque eum, qui frequentat monaſteria Monialium, non committere grauem culpam,

niſi

nisi ab Episcopo monitus omittat desistere: quamuis subdat, quòd, sicut accessus sine causa, & absque licentia est venialis, sic frequentans monasteria Monialium rarissimè excusatur à mortali, attentis circumstantijs extrinsecis, & præsertim scandali, quod rarissimè non inde consurget; sicut & rarissimè deficiet finis aliquis turpis. Ratio nostræ responsionis est, quòd de ratione legis est, vt in materia graui obliget sub mortali; vt tradunt communiter Doctores in materia de legibus; constat autem quòd lex prohibens accessum ad Moniales ex genere suo est de re graui: vt colligitur ex grauitate finis in ea intenti; vnde solent Ordinarij dictum accessum prohibere sub grauibus censuris ecclesiasticis ipso facto incurrendis, vel reponere inter casus ipsis reseruatos; quæ vtique fieri non possent, si dictus accessus non esset mortalis.

A *Sanchez* non dissentit *Rodr. sup.* quatenus sustinens culpam accedentis ad Moniales sine licentia non esse maiorem, quàm culpa venialis ex materiæ exiguitate, & ex eo quòd talis accessus videtur insufficiens causa infligendi damnationem æternam; in fine articuli allegati addit aliam rationem esse de frequentantibus monasteria Monialium sine manifesta, ac rationabili causa; dicitque esse peccatum (intellige, mortale) nisi adsit huius legis inuincibilis ignorantia excusans a peccato: quomodo allegauimus supra ipsum *Rodriq.* pro nostra sententia: cum aliàs expresè dicat accessum ad Moniales sine licentia tantùm, aut sine licentia, & causa simul peccatum esse, sed non plus quàm veniale, &, si vtrumque deficiat requisitum, grauius peccatum esse veniale, leuius autem, si alterum solum deficiat, vel licentia, vel causa rationabilis; cum *Rodriq.* sentiunt *Sanctorus in Const. Minor. cap.* 11. *stat.* 7. *q.* 1. dicens quòd cum *Rodr.* sit Doctor classicus in rebus Regularium, in aliquo casu faciem proferre poterit, & *Lezana tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 36. docens accessum indebitum ad Moniales esse peccatum veniale, amoto scandalo, & circumstantijs in malum qualificantibus. Monet autem *Rodr.* non facere contra ipsum, quòd in accessu ad Moniales non rarò admiscentur vana, ac otiosa verba, adeòque videtur contineri in eo grauitas materiæ: nam id non procedit regulariter in accessu raro, sed solùm in frequenti; præterquàm quòd verba otiosa, ac inutilia non sunt de intrinseca ratione accessus, sed sunt quid diuersum, vt patet.

200 Certè, quod spectat ad Regulares, num videlicet ipsi peccent m. accedendo sine debita licentia ad Moniales, nec ne; estò aliàs non defuerint, qui sententiam negantem sustinuerint ea ducti ratione, quòd decretum Sacræ Congregat. relatum *q.* 1. & de ipsis in specie editum, sit pœnale; adeòque obliget solum ad pœnam, non ad culpam, vt notauit *Diana p.* 1. *tr.* 10. *resolut.* 22. in præsentia tamen dicendum videtur in tali casu interuenire peccatum m. cùm id expressis verbis declarauerit Sacra Congreg. 1. Iulij 1606. teste *Duard. l.* 3. *in Bullam Cœnæ* §. 8. *q.* 2. *num.* 45. Declaratio autem Sacræ Congreg. sic habet: *Attentis narratis, ac dubio præfato maturè discusso, & examinato, censuit Sacra Congregatio, ac declarauit Regulares accedentes ad monasteria Monialium contrà formam decreti, quo huiusmodi accessus per Sacram Congregationem prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis.*

201 Verum tamen est, quòd, cùm leuitas materiæ in similibus rebus excuset à mortali, sic & excusabit in præsenti materia, ideòque stando in iure communi, excusabitur à mortali is, qui vna, aut altera vice accedat ad Moniales absque debita licentia (loquendo de prohibitione facta in *cap. monasteria* interdicente non simplicem accessum, sed frequentiam accedendi, non item de ea, quæ fit in alijs iuribus interdicentibus etiam simplicem accessum: quamquam, etiam stando in illis, dari possit paruitas materiæ ex alio capite; vt si habens facultatem loquendi cum vna Moniali, ea occasione aliam alloquatur, quasi per accidens vrbanitatis causa, ac verbis compendiosis; quod rectè notauit Bonac. vbi sup.

202 Quòd verò innui in responsione accedere ad Moniales sine legitima licentia cedere

dere in iniuriam Abbatiſſæ monaſterij, ad quod acceditur; aduertit expreſsè Suar. ſup. id inde probans, quòd etiam inter ſæculares furtiuè accedere ad colloquendum cum virgine exiſtente ſub cura parentum ex ſuo genere eſt grauis iniuria: ſicque à fortiori erit in virgine ſacra; maximè ſi acceſſus ſit ad loquendum per loca inuſitata; cùm ſic iniuria ſit maior, & periculum ſcandali grauius.

QVÆRES VI. Sub quibus pœnis prohibeatur acceſſus ad Moniales, ſtando in iure communi.

203 ℞. Diſtinguendo; vel loquimur de laicis perſonis, & hæ nullam pœnam incurrunt accedendo ad Moniales, ſi non adſit frequentatio accedendi: nulla enim pœna reperitur iure communi lata contra laicos taliter accedentes; debent autem excommunicari ab Epiſcopo, ſi frequentent Monialium monaſteria, & ab eo moniti non deſiſtant; idque ex *cap. monaſteria*, vbi dicitur: *Si laici excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium fiant penitus alieni*; quod eſt dicere *contra illos debere ferri excommunicationem, eoſque declarando eſſe excommunicatos*. Vel loquimur de Clericis; & hi, ſi frequentent monaſteria Monialium, ac moniti ab Epiſcopo non deſiſtant, debent ſuſpendi ab officio eccleſiaſtico, ideſt ab vſu ordinis, ac iuriſdictionis (& hoc ex *citato c. monaſteria*) immò & excommunicari, ac deponi, ſi nolint corrigi, vt conſtat ex *cap. vt clericorum de vita, & honeſt. clericor.* ſi verò interdùm accedant, ſed non ita, vt dici poſſint frequentare, nullam pœnam incurrunt, cùm aduerſus talem acceſſum nulla pęna in iure communi ſit ſtatuta. Vel denique loquimur de Regularibus; & hi, ſiue frequentent monaſteria Monialium, ſiue etiam ſemel tantùm accedant, incurrunt pœnam priuationis officiorum, & vocis actiuæ, ac paſſiuæ ipſo facto incurrendam iuxta decretum Sacræ Congregationis editum iuſſu Sixti V. & relatum *q.1.* quippè quod loquitur ſimpliciter de accedentibus abſque licentia Sedis Apoſtolicæ, non de frequentantibus.

An autem Regulares accedentes ſine licentia ad Moniales incurrant cenſuras ab Ordinarijs ſtatutas contra accedentes ad monaſteria monialium ſine ipſorum licentia.

204 ℞. Incurrere, ſi non gaudeant priuilegio relato à *Sanchez lib.7. de matr. D.33. num.23.* quòd non poſſint cenſurari ab Ordinarijs locorum: & ratio eſt, quòd licèt ij ſint exempti, in caſu tamen propoſito poſſunt contra eos procedere Ordinarij, etiam cenſuris; cùm in eos procedant tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, adeòque non ſuffragetur exemptio, quod fallit, ſi gaudeant dicto priuilegio, vtpotè regulares priuilegiatos eximente etiam à poteſtate delegata quo ad hoc generaliter conceſſa. Quod tamen non facit, quin religioſi ſine debita licentia alloquentes aliquam Monialem puniri poſſint ab Ordinario iuxta Gregorij XV. Conſtitut. *Inſcrutabili*; immò, & carcerari, tradendi ipſorum Prælatis; qui tenentur eos punire, & hoc ipſum ſignificare tum Sacræ Congregationi, tum Ordinario: idque ex eiuſdem Sacræ Congregationis decreto, quod refert *Tamburinus de iure Abbatiſs. D.25.q.4.num.5.* Cum quo tamen ſtet, quòd ſi Sacra Congregatio concedit Epiſcopo facultatem puniendi Regulares, etiam cenſuris: tunc ille poterit ferre cenſuras contra eos, non obſtante priuilegio, §.*precedentis* adducto ex *Sanch.* cum ſic Sacra Congregatio cenſeatur derogare dicto priuilegio: idque etſi non deroget expreſsè, ac ſignatè: quod indicat ipſe *Sanch. ſup.* dicens; *& hoc, niſi expreſsè concedatur Epiſcopis, vt in iis caſibus poſſint cenſuris latis contra exemptos procedere*.

QVÆRES VII. An, & quibus ex capitibus excuſari poſſint à culpa, ac pœnis ſuperiùs explicatis ij, qui accedunt ad Monialium monaſteria.

205 ℞. Poſſe excuſari tum ex paruitate materiæ (vti oſtendimus *q.5. §. verum tamen eſt:*) tum ex legitima conſuetudine inducta in contrarium, per quam vſu receptum ſit, vt fœminæ, ac viri, præſertim laici, abſque conſcientiæ ſcrupulo accedant ad Moniales; cùm conſuetudo habeat vim legis; tum ex legitima licen-

tia

tia obtenta à Superiore competenti, eaque data cum causa rationabili, ac manifesta; prout statuitur in *cap. periculoso*, & *cap. monasteria* superiùs citatis: quæ licentia non est opus, quòd detur in scriptis; cùm in iure id non requiratur, & de ratione priuilegij non sit scriptura, nisi ipsa iura aliter decernant: & non finitur primo actu, si detur indefinitè, & absque temporis præfinitione: idque ob dicta superiùs *sect.3.q.35.* ita *Bonac.sup.par.5. num.4. & 8.* addens *num.5.* quòd, licèt in re præsenti non videatur sufficere licentia tacita, quæ conijcitur ex taciturnitate Superioris potentis reclamare, & non reclamantis contra accedentem ad Moniales sine expressa eius licentia; cum taciturnitas vt sic non sit sufficiens signum consensus præstiti; quatenus contingere potest, quòd Superior iusta de causa taceat, & tamen non consentiat iuxta regulam iuris, *qui tacet, neque consentire, neque dissentire videtur*; si tamen ex signis, & coniecturis appareat Superiorem consentire in talem accessum; tutus erit in conscientia talis accessus, vtpote factus ex licentia tacita, quod à fortiori admittunt *Sanch. sup. num.114. & Rodriq. vbi sup.* generaliter docentes, licentiam, etiam tacitam sufficere, vt quis absque peccato accedere possit ad Moniales.

Quòd si quæras, ad quem spectet dare huiusmodi licentiam accedendi ad Moniales tam exemptas, quàm non exemptas.

206 ℞. Cum distinctione; vel Moniales, ad quas vult quis accedere, sunt immediatè subiectæ Episcopo, & licentia debet dari ab ipsò Episcopo, eiusue Vicario generali; quod est indubitatum apud omnes; vel Moniales sunt subiectæ Prælatis, siuè regularibus, siuè sæcularibus; & licentia concedi potest, & debet vel à solo Episcopo, vel ab Episcopo simul, & Prælato proprio Monialium, vel à solo proprio Prælato, prout ferr consuetudo, ac vsus vniuscuiusque loci; in hoc enim statuit Sacra Congregatio seruandam esse locorum consuetudinem; vt benè aduertit *Tambur.sup.D.26.q.2.num.1.* ex Barbosa, & Quaranta monens huiusmodi licentias in aliquibus locis solere concedi solùm ab Episcopo, vel ab Episcopo, & Prælato Monialium simul; cùm alioqui, seclusa consuetudine, facultas concedendi dictas licentias spectet ad proprios Prælatos Monialium; quamquam consuetudo communior, saltem in hisce regionibus, habeat, vt præfatæ licentiæ concedantur à solo Episcopo, Prælatis Monialium scienter cedentibus iuri suo, fortè ad euitandos rumores, & tricas.

207 Quod autem spectat ad Regulares, ij non possunt accedere ad Moniales iuxta concessionem Vrban. VIII. nisi vltra licentiam Ordinarij interueniat etiam concessus Prælati Regularis, si Monialis, ad quam petunt accedere, sit exempta; idque colligo ex verbis illis, quæ sunt in decreto hac de re edito, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere:* quæ vtique intelliguntur de Prælato Regulari.

Dubitari hic posset, an fœmina habens licentiam accedendi ad Moniales sub his terminis *con le sue donne*, possit secum ducere mulierem aliquam extraneam, exclusa aliqua alia ex domesticis, quæ aliàs illam solet associare; idque ad gratificandum mulieri sic electæ.

℞. Videri posse; & probatur tum quia verba illa *con le sue donne*, commodè possunt explicari non solùm de mulieribus fœminam dictam ordinariè comitantibus, sed etiam de muliebri comitatu proprio statui illius conuenienti; quo modo sub eo comprehendi possunt etiam fœminæ extraneæ: gratia autem Principis ampliari debet, quantum patitur verborum proprietas: tum quia ad præsentem casum facit doctrina, quam tradit *Sanch.lib.6. mor.cap.16. num.49.* dicens posse excusari fœminam, quæ ex sola curiositate videndi monasterij Monialium, illud cum debita licentia ingrederetur ad exercendum ministerium ipsius statui minus consonum, Monialibus tamen necessarium; quippe quod ab ijs commodè nequit exerceri; & de facto in eo occuparetur non minùs quàm famulæ, & aliæ viliores fœminæ aliàs ad talem effectum ingressuræ: siquidem re vera ingreditur

M ex

ex caufa neceffaria, eamque exequitur ingreffa inftar famulæ, etfi alioqui fit nobilis fœmina, &c. quæ doctrina à fortiori probabilem facit præfentem refponfionem; cùm etiam in ifto cafu fœmina electa accedat ad Moniales inftar famulæ, eique æquiparetur: qui acceffus vtique eft quid minus, quàm ingreffus claufuræ, vt patet. Puto quidem fœminam fic licentiatam ad acceffum non poffe in fraudem legis fecum ducere plures fœminas, fiuè domefticas, fiuè extraneas, quàm ducere communiter foleat profectura in alia loca: nam aliàs non videntur verificari verba illa *con le fue donne*, quæ intelligenda videntur folùm de comitatu eius ordinario.

Concedo tamen quòd, fi fimilis licentia concedatur fœminæ, quæ ordinariè folet incedere fola: poteft fœminam aliquam nihilominùs fecum ducere: idque ex benigna interpretatione mentis Prælati licentiam dantis, & ex quadam æquitate, ac decentia.

Addo quòd, fi quis habeat licentiam inuifendi aliquam Monialem femel pro quolibet menfe: is non tenetur inter vnam, & alteram vifitationem interponere fpatium vnius menfis integri; fed poteft v. g. inuifere Monialem 27 die Aprilis, & iterum 2. die Maij, dummodò in reliquo menfe Maij iterum non inuifat. Moueor ex eo, quod docet *Sanchez l.8.de matr.D.34.num.36.* videlicet difpenfatum à Sacra Pœnitentiaria cum onere confeffionis menftruæ in perpetuum faciendæ fatisfacere, etfi ab vltima confeffione plus quàm menfis elabatur; vt fi confeffio præcedens facta fit 1. die Decembris, fatisfaciet facta confeffione vltima die Ianuarij: quocumque enim die menfis fiat confeffio, verificatur illam fuiffe factam in eo menfe, quæ ratio proportionaliter procedit in præfenti cafu; cùm inuifens Monialem modo dicto femel tantùm in quolibet menfe verè dici poffit inuifere Monialem folùm femel in quolibet menfe, ideòque non excedere limites licentiæ ad hunc effectum obtentæ.

QVÆRES VIII. An requiritur licentia, vt quis poffit fine peccato accedere ad Abbatiffam monafterij, necnon ad Nouitias, puellas ibi commorantes in educatione, aut alias fœminas ibi degentes caufa fecuritatis.

208 ℞. Non requiri, attento præcisè iure communi; & quidem de Abbatiffa inde patet, quòd, ficut nomine Monachorum non venit Abbas in odiofis (vt benè notauit *Gloffa in cap. fin. de fimonia, & Panormitan. ibidem num. 2.*) fic nomine Monialium non venit Abbatiffa, ficut notant contra *Graffium lib.2. de caf. referu. cap.5.num.37. Diana par.3.tract.2.refol.48.& Tambur. fup. D.25.quæft.8.§. ad 5.* in hoc nobifcum fentientes; vnde, cùm iure communi folùm prohibeatur acceffus ad Moniales, vt conftat ex iuribus relatis quæft.1. vi illius præcisè non erit prohibitus acceffus ad Abbatiffas, feu Priorisfas ipfarum Monialium. De Nouitijs verò patet refponfio, quòd de iure communi tantùm interdicitur acceffus ad Moniales, vt modò diximus: Nouitiæ autem non funt Moniales; cùm Monialis propriè dicatur per profeffionem: ficque fub prohibitione accedendi ad Moniales non vetatur acceffus ad Nouitias, vt in fpecie tradunt Diana, & Tamburin. locis citatis, & *Belloch.par.2.de caf.referu.quæft.9.num.181.* Quæ ratio à fortiori intentum probat de puellis manentibus in educatione, & alijs fœminis quibufcumque commorantibus intrà Monialium monafteria; nam hæ nomine Monialium non veniunt, neque in odiofis, neque in fauorabilibus, cùm alias Nouitiæ in fauorabilibus reputentur Moniales. Dixi fub initium refponfionis *attento præcisè iure communi*, vt indicarem iure particulari locorum poffe contingere oppofitum; vt fi alicubi prohibeatur acceffus ad Moniales, & alias quafcumque fœminas intra claufuram degentes; ficut re vera fit aliquibus in locis: tunc quippe requireretur licentia, etiam vt quis accederet ad nouitias, puellas, aliafque fœminas cum Monialibus degentes: cùm prohibitio fit generalis, adeòque comprehendat illas omnes: quod tamen non puto procedere de Abbatiffa, cùm de illa militet ratio allata fub initium refponfionis, etiam in præfenti cafu.

QVÆ-

QVÆRES IX. An parentes, & filij indigeant licentia, vt possint accedere ad Moniales, quæ sint ipsorum filiæ, aut matres.

209 ℞. Non indigere, ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Ianuarij 1616. & relata à *Gauanto in manu.v. Monialium collocutio num.* 7. his verbis : *Patres, & Matres Monialium possunt eas alloqui sine licentia , non tamen in diebus prohibitis : item filij Monialium proprias matres ;* quod declarauit eadem Sacra Congregat. 15. Martij 1619. teste eodem *Gauant. num.* 8. Quàmquàm huiusmodi declarationes non sint vbique in vsu ; cùm in varijs locis neque parentes ad filias Moniales , neque filij ad matres audeant accedere absque licentia Superioris competentis ; siuè quia ignorant ius quoad hoc concessum ; siuè quia Ordinarij illas declarationes non acceperunt , aut postea abrogarunt : siuè quia tales declarationes re vera non faciunt ius vniuersale , vt diximus supra . Certè , si demus præfatas declarationes esse in vsu , puto vi illarum parentes, ac filios item posse accedere ad proprias filias, & matres respectiuè quoquo modo intra Monialium monasteria degentes , etiamsi nullam ad id habeant licentiam , & alioqui ibi sit generaliter prohibitus accessus ad quascumque mulieres intra clausuram commorantes ; idque iuxta regulam iuris, *l. illud, ff. ad leg. aquil. vbi est eadem ratio, ibi idem ius statui debet.*

QVÆRES X. An Episcopi, alijque Prælati extra suam diœcesim possint accedere ad Moniales sine licentia Ordinarij, aut Superioris illarum.

210 ℞. Non posse nisi fortè præsumatur adesse tacita licentia dicti Ordinarij , aut Superioris ; quam *quæst.*7. diximus sufficere , vt quis accedere possit ad Moniales,&c,si indibitè accedant,incurrere pœnas latas in *Concil. Trident. sess.*25 *cap.*5. *de regul.* vtpotè comprehensos in *cap. periculoso de regul. in 6.* innouato per dictum Concilium: non tamen posse excommunicari ab Ordinario loci,in quo fit accessus , idque non obstante declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tambur. supra D.* 25. *quæst.* 2. *num.*4. his verbis : *Petitum fuit ab Illustrissimis Patribus Concilij Tridentini decreta interpretantibus declarari , an Prior Ecclesiæ Collegiatæ S. Nicolai Barensis , quamuis Episcopus , possit intuitione iurisdictionis Archiepiscopalis in casibus à Sac. Rotæ Romanæ auditorio resolutis , seruatis seruandis , excommunicari : & an eidem Priori permissum sit ad monasteria Monialium istius Ciuitatis accedere absque Amplitudinis tuæ licentia* (nempè Archiepiscopi Barensis) *& absque eò quòd incurrat in censuras in edicto desuper publicato contentas ; Sacra Congregat. licèt censeret Amplitudini tuæ licere D. Priorem Barensem excommunicare ex auctoritate tua ordinaria ; illumque edicto controuenientem pœnis in eo contentis subiacere : attamen tutius esse putauit , etiam S.D.N. annuente , vt Amplitudo tua tamquam Sedis Apostolicæ delegata contra dictum Priorem in casibus supra expressis ad censuras, & pœnas respectiuè procedat .* Hæc enim declaratio non probat quemlibet Ordinarium loci posse excommunicare Episcopos extraneos indebitè accedentes ad Moniales ipsi subiectas ; cum edita sit in fauorem Archiepiscopi Barensis contra Priorem Barensem Episcopali dignitate fulgentem , subditum dicto Archiepiscopo : contra quem proindè Sacra Congregatio declarauit præfatum Archiepiscopum iure suo potuisse ferre excommunicationem , eò quòd Episcopatus dicti Prioris contineretur intra Prouinciam illius : quæ ratio non procedit quo ad Episcopos extraneos , sicque in ijs non habet locum talis declaratio . Immò *Diana p.*3. *tr.* 2. *resol.*48. ex Graffio dicit, teste experientia , Episcopos absque scrupulo loqui cum Monialibus sine licentia Ordinariorum , quibus eæ subsunt.

QVÆRES XI. An peregrini indigeant licentia Ordinarij loci, ad hoc vt licitè possint accedere ad Moniales in locis, per quæ transeunt.

211 ℞. Indigere, si supponamus prohibitionem accedendi ad Moniales contentam in iure communi non fuisse abrogatam ; sic enim lex est communis & consequenter obligat fideles , etiam existentes extra proprium territorium : sicque

M 2 non

non ſuffragatur doctrina, quam tradunt *Sanch. lib. 3. de matrim. D. 18. num. 6. Clau. Reg. l. 3. cap. 4. num. 15.* alijque apud *Laym. lib. 1. tract. 4. cap. 12. num. 4. & Dianam p. 3. tract. 10. reſol. 15.* peregrinum non teneri ſeruare leges locorum, in quibus obiter reperitur, dummodò non adſit periculum ſcandali, cùm talis doctrina procedat ſolùm de conſuetudinibus, ac legibus locorum particularium, non autem de communibus, prout ſupponunt citati Doctores. Secùs dicendum, ſi prohibitio accedendi ad Moniales ſupponeretur eſſe de iure particulari locorum: tunc quippe locum haberet doctrina modò indicata; quæ videri poteſt probabilis, maximè ex eo, quòd iuriſdictio requiritur ad obligandum aliquem legibus: peregrini autem ob breuem hoſpitij moram (qualem hic ſupponimus) non ſubijciuntur iuriſdictioni, ſeu non acquirunt forum, vt conſtat ex *l. hæres abſens, §. proinde, ff. de iudicijs*. Nec obſtat, quòd Ordinarius in caſibus concernentibus materiam clauſuræ Monialium procedat vt Sedis Apoſtolicæ delegatus; non enim hinc ſequitur peregrinos ei ſubijci in dictis cauſis æquè ac ſubijciuntur Sedi Apoſtolicæ, ideòque teneri ſeruare edicta Ordinariorum prohibentia acceſſum ad Moniales, non ſecùs ac ſi eſſent edita à Papa, ſiquidem talis delegatio ipſis facta eſt ſolùm in ordine ad Moniales exemptas; ad hoc ſcilicet, vt, non obſtante priuilegio exemptionis, poſſint procedere contra illas in cauſis concernentibus clauſuram; non autem in ordine ad peregrinos earum monaſteria adeuntes indebitè: ſicque in terminis ſentit nobiſcum *Diana p. 3. tr. 2. reſol. 48.*

QVÆRES XII. An pauperes victum ſibi oſtiatim emendicantes ſine peculiari licentia poſſint accedere ad Moniales cauſa quærendi eleemoſynam.

212 ℞. De iure communi videri poſſe, & quidem ex tacita licentia Ordinariorum; quæ rationabiliter præſumi poteſt tum ex vſu ferè communi; tum quia talis acceſſus, cùm ex genere ſuo ſit pro breuiſſimo tempore, non eſt comprehenſus in generali prohibitione accedendi ad Moniales; tum quia regulariter in huiuſmodi acceſſu non militant rationes, ob quas inducta eſt præfata prohibitio.

QVÆRES XIII. An famuli, & famulæ ſine ſpeciali licentia poſſint accedere ad Moniales, vt ipſis deferant aliqua munuſcula.

213 ℞. Poſſe pro foro conſcientiæ; & quidem, etſi aliàs non paterentur graue aliquod incommodum, non obediendo dominis ipſos mittentibus. Ducor tum quia in tali euentu faciliùs præſumi poteſt tacitus conſenſus Ordinariorum, qui non ſupponuntur velle obligare ſuis legibus cum tanto rigore: tum quia hic interuenit paruitas materiæ excuſans à peccato; de minimis autem non curat Prætor: tum quia famuli moraliter adſtringuntur obedire ſuis dominis, nec poſſunt ſine damno proprio detrectare illorum iuſſa; qui autem iuſſu iudicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere neceſſe habet, ita *Bellocch. num. 178.* ex Graffio, & Homob. & Bonac. nec improbabiliter; quamuis forum externum, vtpotè nitens præſumptionibus, dictos famulos puniret, ſi abſque licentia inuenirentur acceſſiſſe ad Moniales: vnde omninò conſulendi ſunt non accedere abſque debita licentia, vel certè, vt in hoc cautè ſe gerant.

QVÆRES XIV. An delinquant contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum Monialibus, qui de domo ſua poſita propè monaſterium Monialium loquitur cum aliqua illarum.

214 ℞. Non delinquere: quidquid contradicat *Graff. tom. 1. conſ. 22. de excommunic. num. 23.* ita *Diana par. 3. tr. 2. reſol. 48.* & cum eo *Tambur. ſup. q. 8. §. ad 1.* citans pro ſe Henriquez: paterque ex eo quòd pœnæ debent interpretari ſtrictè: ideòque ſi latæ ſint contra accedentes ad colloquendum cum Monialibus, non debent extendi ad eum, qui loquitur quidem cum Moniali, at non accedit ad ipſam, & conſequenter non facit actum externè conſummatum ſub dictis pœnis prohibitum, prout requiritur ad incurrendas dictas pœnas.

QVÆRES XV. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, ſed cum ea loquitur ſolùm per interpretem, aut tantùm ſignis, ac nutibus.

215 ℞. Non delinquere, si solùm per interpretem loquatur: quod expressè docent *Diana sup. & Tambur. in §. ad 4.* ea ducti ratione, quòd loqui per interpretem non est propriè loqui, prout requiritur ad incurrendum pœnas contra loquentes: quippe quæ sunt strictæ interpretationis, vt paulò ante diximus; quæ ratio si valet in præsenti casu, videri posset alicui valere etiam in casu, quo quis Monialem alloquatur signis, ac nutibus: quod tamen negat Diana, sed minùs consequenter, cùm aliàs concedat prohibitionem alloquendi Moniales obstare, quin ad eas mitti possint litteræ, ac nuncij; in quibus tamen militat finis prohibitionis, vt patet: ego quidem in praxi puto consulendam, & sequendam esse opinionem Dianæ, vt fauorabiliorem animæ.

QVÆRES XVI. An modo sup. dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, & cum ea loquitur idiomate, quod non intelligitur à Moniali.

216 ℞. Videri non delinquere; & probatur ex doctrina, quam in simili tradit *Sanchez l. 2. mor. cap. 10. num. 51.* dicens legentem librum lingua sibi omninò ignota conscriptum, ac prohibitum non affici pœnis latis contra legentes libros prohibitos; est enim par ratio in vtroque casu.

QVÆRES XVII. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem loquuturus cum illa, ipsa nihil respondente, vel certè illam loquentem solum auditurus, ipso nihil dicente.

217 ℞. Diana sup. delinquere in priori casu; cùm tunc re vera loquatur cum Moniali (quod iure prohibetur) non item in posteriori; cùm lex pœnalis non debeat extendi, & aliàs prohibitio loquendi cum Moniali propriè non sit prohibitio audiendi Monialem: vnde, cum in hoc posteriori euentu accedens non loquatur, sed solùm audiat Monialem loquentem (quod iura non prohibent) non potest dici delinquere contra prohibitionem, quæ præcisè vetat loqui cum Moniali, ita Diana, & cum eo *Tambur. sup. §. ad 2.* contra aliquos tacito nomine relatos à Diana sustinentes, quòd, cum pœnæ debeant restringi, & colloqui sit idem, ac simul loqui; probabile videtur non incurrere excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus eum, qui cum Moniali loquitur, ipsa nihil respondente: siquidem in tali casu non interuenit propria collocutio, quæ sola prohibetur sub censura: quæ opinio fortè non est improbabilis, attenta communi doctrina ad incurrendam censuram prærequiri effectum completum, & consummatum sub ea prohibitum: vnde oppositum sustinendum esset, si prohiberetur non collocutio, sed præcisè locutio cum Moniali: sic quippe accedens verè diceretur loqui cum Moniali: quod supponimus esse prohibitum.

QVÆRES XVIII. An faciat contra prohibitionem accedendi ad Moniales causa colloquendi cum illis, qui ad ipsas scribit litteras.

218 ℞. Non facere: & patet tum ex dictis *q. præcedenti,* quæ hic applicari possunt proportionaliter: tum ex communi illa regula quæ habetur, *l. 1. §. hæc autem verba, ff. quod quisque iuris, verba cum effectu intelligenda sunt:* quæ regula in præsenti casu non habet locum, stante quòd scribere litteras non est idem, ac loqui, sed quid omninò diuersum, vt constat, ita *Nau. cons. 19. de sent. excommunicat. Sanch. l. 6. mor. c. 16. n. 17. Rodriq. tom 1. q. 45. art. 3.* alijque apud *Tambur. §. ad 6.*

QVÆRES XIX. An violet prohibitionem sup. dictam, qui accedens cum debita licentia ad vnam Monialem loquitur postea etiam cum alijs Monialibus, siue spontè accurrentibus, siue ab ipso vocatis.

219 ℞. Violare, si paruitas materiæ non excuset (vt si illis alijs Monialibus aliquid obiter dicat vrbanitatis causa, eas salutando, aut aliquam responsionem reddendo) & aliàs dictæ Moniales iuxta statuta, ac locorum consuetudines non debeant ex munere suo interesse collocutioni Monialis, ad quam is accedit cum licentia: sic enim aut materiæ paruitas excusat, aut præsumitur adesse tacita licentia Superioris ad loquendum cum Monialibus ex munere suo interessentibus (cuiusmodi sunt auscultatrices:) idque ex regula connexorum, de quibus idem est iudicium, *cap. translato de constit.* vnde in his duobus casibus habens licen-

tiam loquendi cum certa aliqua Moniali, non prohibetur loqui cum alijs Monialibus ex officio intereſſentibus; immò & cum quibuſcumque alijs, modò id faciat verbis compendioſis. Secùs, ſi diutiùs loquatur cum Monialibus non intereſſentibus ex officio; tunc enim violatur prohibitio, cùm talis collocutio dici poſſit facta ſine licentia; facultate loquendi cùm vna certa Moniali non ſe extendente ad loquendum cum alijs Monialibus, vt patet, ita docti Neoterici à me conſulti, & probabiliter, idque innuunt *Bonac.ſup.q.3.p.3.n.1.ac Bellocch. n.176.*

QVÆRES XX. An accedens ad Moniales exemptas incurrat pœnas latas ab Ordinario contra indebitè accedentes ad monaſteria Monialium.

220 ℞. Quod,cùm locus exemptus, & locus extrà diœceſim æquiparentur ex *Gloſſa in Clem.1. de foro compet.* & æquiparatorum idem ſit iudicium: ſicut accedens ad monaſterium Monialium poſitum extrà diœceſim (Epiſcopi v.gr.Ferrarienſis) non ſubeſt pęnis latis, ab eo contra indebitè accedentes ad Moniales; ſic nec eas incurret qui accedit ad Moniales exemptas ab ordinario: cùm monaſterium exemptum æquiparetur monaſterio ſito extrà diœceſim. Colligitur reſponſio ex *Reginaldo l.9. num.154.Naldo v.Monialis nu.17.Peyrino tom.1.priuil.conſt.2.Sixti IV.nu.9. Bordono reſol.33.n.12.& Laym.l.1.tr.4.c.11.n.5.* monente exceptionem illam,quam facit *Suarez D.5.de cenſur.ſect.4. n.6.* de loco plenè exempto per ſe,& de loco exempto ratione perſonarum, non vidiſſe apud alios. Nec obſtat, quòd, admiſſa hac reſponſione, extrahens frumentum ſine licentia non incurreret pęnas; cùm delictum extractionis conſumetur in loco non ſubiecto, non minùs, quàm in loco exempto conſumetur delictum indebiti acceſſus ad Moniales: cùm enim prohibitio extrahendi frumentum, & prohibitio accedendi ad Moniales fiant ratione damni vitandi: & damnum accedendi ad Moniales inferatur in termino ad quem; damnum verò extractionis in termino à quo: mirum non eſt, quòd diuerſus ſubiectionis terminus attendi debeat, & conſequenter in priori caſu incurrantur pęnæ,non item in poſteriori: cùm in his duobus caſibus magna adſit rationis diſparitas.

QVÆRES XXI. An dici poſſint tranſgreſſores præſentis prohibitionis pueri, ac puellæ, ſi ante 14. annum completum ſine licentia accedant ad Moniales cauſa colloquendi cum illis, & diutiùs colloquantur.

221 ℞. Non poſſe dici tranſgreſſores, & probatur tum quia reſpectu illorum non concurrunt cauſæ, ex quibus ſolet induci dicta prohibitio: ſicque procedit doctrina, quod *ceſſante fine legis ceſſat lex:* tum quia Eccleſia non ſolet cogere quemquam ſuis cenſuris ante annos pubertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; conſtat autem quòd talis prohibitio ſolet fieri ſub aliqua cenſura, ita *Tambur.§.ad 8. ex Bonac.Diana ſup.* & alij contra *Graffium tom.1.conſ.22.de ſentent.excommunic.n.9.* cuius opinio vtique eſt probabilior.

QVÆRES XXII. An Ordinarij, ac Superiores Monialium poſſint permittere, vt Magiſtri canendi,aut pulſandi cymbala,aliaque muſica inſtrumenta poſſint accedere ad Moniales, vt eas doceant.

222 ℞. Non debere; immò nec poſſe: cùm id expreſsè prohibuerit Sacra Congregatio Epiſcoporum 13.Sept.1583.teſte *Gauanto in manu. v.Monialium collocutio nu.4.* qui huiuſmodi prohibitionem refert his verbis: *Non permittatur acceſſus ad Moniales ſub pretextu docendi ſonum cymbalorum, aut alterius inſtrumenti, aut muſicam, cantumue ad crates.*

CAPVT VI.

De varijs Obligationibus, ad quas tenentur Moniales ratione Status religioſi.

1 *Moniales debent tendere ad perfectionem per media præſcripta in regula.*
2 *Non tenentur tamen vi ſtatus eſſe perfectæ.*

3 *Implent*

3 *Implent hanc obligationem obseruando Vota religiosa, ac precepta.*
4 *Tenentur ad regulam eo genere obligationis, quod in ea præscribitur (non tenentur tamen statutis Ordinis, si subsint immediatè Ordinario loci) sed non sub voto ad omnia in ea posita, etsi voueant regulam.*
5 *Quando peccent contra hanc obligationem statuendo non seruare regulam.*
6 *Peccant solùm v. statuendo non seruare regulas obligantes ad veniale.*
7 *Interdum Moniales vnius Conuentus non obligantur ad legem generalem, vtpote ab ipsis non acceptatam, aut certè abrogatam.*
8 *De iure communi tenentur solùm ad confessionem annuam, & communionem Paschalem: nec vllo iure probatur oppositum.*
9 *Feria 6. Parasceue communicant: & in Missa in festo Natiuitatis D.N. media nocte celebrari solita.*
10 *De iure communi non tenentur audire Missam frequentiùs, quam alij fideles: in eius auditione sufficit attentio externa, ac moralis præsentia: eius obligatio admittit leuitatem materiæ, quæ variè assignatur: ea interdum præuenienda: impletur audiendo mediam Missam ab vno, & mediam ab alio: idque etiam eodem tempore: plures item Missæ ex diuerso titulo debitæ simul audiuntur: audiens Missam potest recitare horas debitas ex præcepto, immò confiteri sacramentaliter iuxtà aliquos.*
11 *Debent curare, si possunt, vt in suis templis dicatur Missa Conuentualis.*
12 *Recitant horas in choro ex consuetudine, non tamen singulæ Moniales tenētur ad id.*
13 *Quid statuerit Leo X. de hoc; Abbatissa dispensat quo ad tempus recitandi horas in choro.*
14 *Recitare debent horas extrà chorum: nec id sine nota temeritatis potest negari; etsi aliqui id negent, non enim quidquid sustinent aliqui Doctores, censeri debet probabile.*
15 *Laicæ tamen loco horarum tenentur solùm ad certas preces; at non sub mortali.*
16 *Ex indulto Clement. VII. Moniales choristæ, si sint imperitiores, possunt recitare officium Monialium laicarum, & quidem non sub mortali; alia item talia indulta ijs concessa.*
17 *Satisfacit recitans horas sine vlla attentione interna; item recitans Officium pro Officio: non omnis omissio partis horarum est mortalis: ea interrumpuntur sine culpa graui: idq; procedit de inuertente ordinē earum; earum syncopatio non est semper mortalis; in dubio an recitatæ sint, non repetuntur: recitans cum alio satisfacit audiendo ab illo omnes lectiones: recitanti certam orationem in fine horarum remittuntur defectus commissi in illis dicendis: omittens simul omnes horas vnicum facit peccatum, sicut omittens Officium Defunctorum cum Officio de Octaua in die Defunctorum: recitans horas lingua vulgari peccat m. etsi alij id negent.*
18 *Moniales exemptæ tenentur ad Officia Sanctorum Ordinis: secùs, si subsint Ordinario; etsi hæ possint ea recitare.*
19 *Extrà chorum non tenentur ad Officia Defunctorum dici solita pro benefactoribus nec ad Litanias in Rogationibus, etsi non interfint processioni; quod alij negant.*
20 *Non peccant omittendo preces indictas pro Benefactoribus.*
21 *Tenentur ad habitum Religiosum, ac tonsuram: prohibentur induere habitum virorum.*
22 *Tenentur ad clausuram.*
23 *Iure communi tenentur solum ad ieiunia communia omnibus fidelibus.*
24 *Ad ieiunia Aduentus regulariter non tenentur sub mortali.*
25 *Quinquagenariæ excusantur à ieiunijs Ecclesiæ, & Regulæ; sicut & ea, quæ 21. annum non expleuerunt (quod alij negant) & hæ saltem dispensari possunt in ieiunijs Regulæ sine magna difficultate: vouens ieiunare post 60. annum, tenetur ieiunare, si votum sit ad totam vitam.*
26 *Non tenentur ad ieiunia Diœcesis, in qua degunt.*
27 *In die ieiunij anticipant comestionem per horam cum dimidia ante meridiem: assi-*

gnatur quantitas refectiuncula vespertina, eaque maior in vigilia Natiu. D. N. etsi sumatur hora prandij; generaliter sumi potest refectiuncula hora prandij dilato prandio in vesperam, etiam sine causa, & quidem sine culpa veniali iuxta aliquos: in dicta refectiuncula sumi potest iusculum excedens 8. vncias: seruiturus mensa in die ieiunij aliquid edit prandium postea profecuturus: talis profecutio est licita post longum tempus, idque in varijs casibus, qui proponuntur: accumbens mensa potest edere, etsi plicato linteolo proposuerit non edere, & hoc interdum licet finitum sit prandium, quod à fortiori procedit, si prandium adhuc durat: ieiunans extra prandium aliquid cibi sumit, ne potus noceat, & pluries; is verò modicus est, si sit infra vnciam: in refectiuncula nequit cibus coctus cum iusculo sumi in quantitate in qua sumeretur crudus: vna sumpta per modum cibi seclusa paruitate materia violat ieiunium.

28 *Obseruant festa, censuras, ac interdicta Ordinarij loci.*

29 *Iuxtà aliquos in die festo faciunt rechamaturas.*

30 *Ad processionem in diebus Rogationum non tenentur strictè.*

31 *Soluunt debita contracta, nisi excuset impotentia: at recipientes aliquid ab ijs ad illicitos vsus interdum non tenentur restituere.*

32 *Tenentur corripere proximum, & maximè Superiorissa.*

33 *Possunt facere eleemosynas, sed non tenentur semper, etsi sint Superiorissa.*

34 *Solicitata à Confessario ad turpia tenentur eum denunciare: qua de re plura scitu digna notantur.*

QVÆRES I. An, & quo modo Moniales debeant tendere ad perfectionem religiosam.

1 ℞. Debere tendere, non quidem per omnia, & singula media, quæ simpliciter possunt deseruire ad talem effectum, sed solùm per ea media, quæ ipsis præscribuntur in regulis, seu Constitutionibus proprij Ordinis: est communis DD. cum *S. Thom. 2.2.q.186. art. 2.* & probatur ex eo quòd nec Deus, nec Ecclesia, nec finis status religiosi, nec ipsa vota religiosa aliquid ampliùs petunt, quàm vt religiosus ducat vitam regularem iuxta proprium Institutum à Sede Apostolica approbatum: id autem sufficienter impletur, si Moniales tendant ad perfectionem religiosam per media præscripta in propria regula, seu constitutionibus.

2 Vbi notandum ex eodem *S. Thom. q.184. art. 5. ad 2.* Moniales ex vi sui status non teneri esse perfectas, sed solùm curare exequi ea, quæ conferre possunt ad acquirendam perfectionem religiosam consistentem in dilectione Dei, ac Proximi, & in eo quòd per consilia Euangelica, & præsertim per 3. vota substantialia religionis religiosus vacet studio christianarum virtutum, harum exercitio remouendo ea omnia, quæ acquisitioni ipsius religiosæ perfectionis obstare possunt.

Quòd si quæras, ad quid absolutè teneatur Monialis, vt dici possit implere obligationem, quam habet tendendi ad perfectionem religiosam.

3 ℞. Teneri intendere seruare sua vota integrè, prout in sua regula fiunt, & alia omnia præcepta proprij Ordinis vltra communia, ita *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 4. n. 11.* & patet, quia, si id faciat Monialis, verè tendit ad perfectionem, cùm sic velit seruare statum, qui secundùm se est in consilio tantùm, & non sub præcepto (in quo consistit tendentia ad perfectionem:) non enim religiosus debet habere intentionem currendi ad perfectionem, sed solùm tendendi ad illam, vt benè aduertit *Sylu. v. religio 1. q. 3.* quamuis alioqui teneatur retinere propositum vtendi aliquo medio, quod non sit in præcepto, sicut iam indicauimus; vnde infert idem Sylu. religiosum non esse extra statum salutis, si vnum retineat medium conducens ad perfectionem, aliàs in malo statu futurus, si omnia media ad finem perfectionis à se omninò abdicat: quod est benè notandum; sed de hoc latiùs in *1. tr. nostri manual.*

QVÆRES II. An, & quo genere obligationis teneantur Moniales seruare Regulam, seu Constitutiones, & statuta proprij Ordinis.

4 ℞. Te-

℟. Teneri, & quidem cum obligatione sinè ad culpam mortalem, aut venialem, siuè ad pœnam, pro vt illarum Auctores instituerunt: regula enim religiosa non est propriè consilium, sed necessitatem aliquam inducit operandi, per hoc participans de ratione legis, & differens à puro consilio: siquidem præter regulam dantur alia multa, quæ fieri possunt à religiosis ex consilio: cùm tota perfectio non sit in sola regula, sicut rectè notauit *S. Benedictus c. vlt. suæ regulæ:* vnde ad cognoscendam obligationem regulæ Monialium, inspici debet ipsa regula, & ex eius tenore colligendum est, an obliget ad culpam, siuè mortalem, sinè venialem; vel solùm ad pœnam, & hanc, siuè determinatè taxatam, siuè commissam prudenti arbitrio Superioris. Ratio responsionis est, quòd Moniales omnes profitentur regulam, & promittunt obedientiam iuxta regulam: vnusquisque verò debet implere id, quod promittit, & quod competit statui, quem profitetur, ita *Suar. sup. tr. 9. l. 1. c. 12. n. 11.* monens, quòd, quamuis statuta religionis non obligent ad culpam, possunt Moniales per suos Prælatos cogi ad illorum obseruantiam, cuius ipsi peculiarem curam habere debent in visitationibus earumdem Monialium.

Vnum hic ego moneo (quod etiam noto in *tract. de obligat. c. 2. quæst. 31.*) nimirum Moniales, quæ subiectæ sunt immediatè Ordinario, & non ampliùs subijciuntur regimini Prælati regularis, non teneri seruare statuta, quæ postea fiant in Ordine à Prælatis regularibus siquidem lex non potest ferri, nisi in subditos: Moniales autem non sunt subditæ Prælatis regularibus, si, quo tempore fiunt illa statuta, sunt immediatè subiectæ Ordinario: præterquàm quòd alioqui possent onerari statutis tam ab Ordinario, quàm à Prælatis regularibus, sicque plus iusto grauari contra leges æquitatis.

Et hoc puto procedere etiam quo ad statuta edita in Ordine, quo tempore Moniales subiacebant eius iurisdictioni: cum eadem ratio sit de his, ac de illis, quæ eduntur, postquàm exemptæ sunt à potestate Ordinis. Moneor tum ex ratione paulò ante allata quo ad statuta futura, quæ intentum probat etiam quo ad præterita: tum ex regula, quam tradit *Sanch. l. 7. de matr. D. 10. num. 10. ex Dominico, & Franco;* nimirum quòd, quando duo sic se habent, vt vnum sit mensura, & alterum res mensa; lex corrigens, vel limitans mensuram, censetur pariter corrigere, ac limitare rem mensam, si eadem ratio militet in vtrisque: cum ergo respectu Monialium mensura obligationis ad obseruanda statuta Ordinis sit subiectio ad ipsum Ordinem, & obligatio ad statuta sit res mensa; eò ipsò quòd tollitur subiectio ad Ordinem (quo modo verè tollitur, quando Moniales ab eius potestate eximuntur) tolletur & obligatio statutorum, etiam antea editorum; adeòque Moniales amplius non obligabuntur ad eorum obseruantiam. Quod tamen non procedit de obseruantia Regulæ: ad eam enim tenentur Moniales, quantumuis eximantur à potestate Ordinis: quippe quæ hoc ipso quòd manent Religiosæ, debent seruare aliquam Regulam; & cum adhuc sint Religiosæ prioris Ordinis, debent seruare Regulam præfati Ordinis: quod non procedit de statutis Ordinis, cum ad illorum obseruantiam non requiratur solùm professio religiosa talis Ordinis, sed actualis subiectio ad illum.

Addo Moniales vouentes regulam S. Claræ v. g. (vt faciunt Capuccinæ Ferrariæ sub his verbis: *Promitto Deo me toto vitæ meæ tempore in perpetuum formam, & vitam pauperum Sororum S. Claræ*) non peccare contra votum, quoties violant dictam regulam: sed solùm, quando illam violant in materia votorum substantialium religionis, vel alterius voti; quod fortè emittant ex speciali instituto, & contineatur in regula, ita *Peyrinus de R. S. quæst. 1. cap. 5. §. noto primò ex S. Th. 2. 2. q. 186. art. 9. ad 1. alijsque* cùm quibus sentit *Bordonus cap. 1. de profess. quæst. 48.* & probatur, quia vouens regulam non vouet implere omnia, quæ continentur in regula, sed tantùm vouet vitam regularem; quæ consistit in votis substantialibus religionis: aliàs religio, in qua vouetur regula, esset suis religiosis in laqueum perditionis; quippe quæ plura continet minima, quæ ex humana fragilitate facillimè solent violari.

5 Monet

5 Monet autem *Suar.sup.tract.8.l.1.c.4.num.15.* quòd, quamuis, moraliter loquendo, non possit reperiri religiosus adeò rectus in substantialibus, seu necessarijs, vt illæsa ea seruare statuat, qui in reliquis sit ita remissus, vt intendat nullam omninò regulam seruare, aut semper & in omnibus transgredi (quòd vix potest contingere absque contemptu:) potest tamen facilè inueniri religiosus sic remissus, vt contentus necessarijs nolit esse solicitus de alijs, adeòque statuat non semper seruare regulam; sed solùm quando disciplina ipsa, ac ordo religiosus morali quadam necessitate compulerit; vel quando id fieri possit absque grauamine, ac difficultate; cum quo proposito constat talem religiosum velle in aliquibus actibus, vel secundùm regulam vel vltra illam operari multa opera super erogationis, ac meliora facere; sicque in tali intentione per se, & ex vi obiecti nullum videtur committi peccatum, si regula Ordinis ad nullum obliget peccatum. Quæ dicta esse volo, non vt monialibus, alijsue Religiosis occasionem tribuam remisè viuendi, seque exponendi periculo peccandi, sed ne inijciam laqueum, imponendo periculum peccandi m. vbi verè non est; vt habet ipsemet Suarez.

Dices, quid si regula obliget ad culpam venialem tantùm, qualiter peccabit Monialis proponendo frangere illam, oblata occasione?

6 ℞. Secluso periculo grauioris lapsus, & contemptu non peccaturam m. sed solùm venialiter; peccato tamen grauiori in genere culpæ venialis, sicut enim transgredi talem regulam est peccatum v. sic & erit id proponere; grauius tamen, quatenus in eo proposito maior malitia includitur, quàm in qualibet particulari transgressione, ita *Suar.num.16.* addens facilè defendi posse in dicto proposito non contineri tot malitias, quot sunt regulæ diuersarum virtutum, sed vnicam tantùm contra generalem rationem obediendi legi; sicut enim obseruationes omnium regularum conueniunt in hac generali ratione: sic transgressio regulæ vt sic præcisè opponitur generali illi rationi, ideòque intentione voluntatis in eam præcisè tendente, ex illa consurgit vna specifica malitia, non autem multiplex; qua de re *Castrus Palaus tr. 16.D.4.p.1.num.4.*

Placet hìc resoluere dubium olim propositum; an scilicet in casu, quo lex aliqua generalis fiat pro omnibus Monialibus vnius Diœcesis, si constet illam in aliquo Conuentu Monialium non fuisse acceptatam à maiori parte Monialium dicti conuentus, aut certè fuisse postea abrogatam, Monialibus aliorum conuentuum maiori ex parte obseruantibus talem legem; an, inquam, ista lex obliget Moniales præfati conuentus.

7 ℞. Videri non obligare; & inde suadetur quòd, quando dicitur acceptatio legis debere fieri à maiori parte communitatis, id non intelligitur de communitate solùm totali (v. g. de toto aliquo regno) sed etiam de communitate particulari, & quidem etsi non sit satis ampla (quod est contra *Baldellum l.5.D.18.num.23.* requirentem in proposito casu, vt communitas sit satis ampla;) qualis vtique est etiam particularis conuentus Monialium vnius diœcesis; quòd satis apertè indicat *Bonac. D.1.de legibus q.1.par.vlt.§.3.num.15.* dicens communitatem fœminarum posse sua consuetudine ius inducere: cùm ergò lex non obliget, nisi sit acceptata: si moniales vnius conuentus pro maiori parte non acceptent legem aliquam generalem latam à legitimo Superiore pro omnibus Monialibus illius diœcesis; eæ ad illam non obligantur, quamuis Moniales aliorum conuentuum communiter illam obseruent, vtpote ab ipsis acceptatam, & postea non abrogatam, colligitur responsio ex *Bonacina sup.p.4.num.33.* pro se citante Glossam, Nauarrum, Azorium, Salas, Valent. Reginald. & alios.

QVÆRES III. Ad quam Sacramentorum frequentiam teneantur Moniales ex vi iuris communis.

8 ℞. De rigore præcepti obligantis sub mortali non teneri, nisi ad confessionem annuam, & communionem in paschate: sicut tenentur alij fideles ex *cap. Omnis vtriusque sexus de pœnit. & remiss.* de consilio autem teneri ad confessionem, & communionem

nem menstruam ex decreto *Concilij Trident. sess. 25. cap. 10. de Regul.* vbi referens in margine Clementinam *ne in agro de statu Mon.* (quæ iuxtà dicenda posset ingerere aliquam difficultatem) sic habet: *Attendant diligenter Episcopi, & cæteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium, vt in Constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt saltem singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant: vt eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter sustinendas.* Quæ verba, si benè perpendantur, indicant Concilium neque imponere præceptum Monialibus, vt singulis mensibus confiteantur, & communicent: neque præcipere, vt illud imponatur; sed solùm admonere Episcopos, & Superiores ipsarum Monialium, vt in earum constitutionibus illas moneant de dicta Sacramentorum frequentia; quod est illam proponere per modum consilij, non autem sub obligatione præcepti adstringentis sub mortali, vt apertè colligitur ex verbo *admoneantur*, ita contra *Nauarrum c. 21. num. 59.* & alios *Miranda q. 10. de Monial. art. 1. Fagund præc. 3. Eccl. l. 1. c. 6. n. 8. Regin. l. 29. n. 73.* & alij apud *Tamburinum sup. D. 16. q. 6. num. 2.*

Nec obstat, quòd in citata *Clement. §. sanè*, dicitur: *Singulis mensibus tam in monasterijs, quàm extra, sublata occasione quacumque, ad confessionem saltem semel accedât omnes, & singuli Monachi, & in prima dominica mensis cuiuslibet in monasterijs semper communicent, &c.* quæ verba important non consilium, sed præceptum, nec videntur abrogata per Concilium Trident. quod potiùs, ea allegando in margine, indicat se illa approbare (vnde Caietanus relatus à Miranda putat Moniales teneri semel confiteri in mense, etiamsi habeant solùm venialia, idque ad implendum præceptum dictæ Clementinæ: *Sotus verò in 4. d. 18. q. 1. art. 3.* reijciens hanc opinionem tamquam nimis rigidam docet præceptum positum in præfata Clementina solùm abbreuiasse tempus confessionis pro religiosis, siuè Monachis; ita vt, sicut fideles omnes tenentur singulis annis confiteri, si habeant mortalia; sic & Monachi teneantur confiteri singulis mensibus, si mortalia habeant.) Non obstat, inquam; primò quidem quia citata Clementina loquitur de Monachis nigris, ideòque non debet extendi ad alios religiosos, & multò minus ad Moniales, vt colligitur ex *glos. ibi v. singuli*: secundò quia, estò detur, edictam Clementinam extendi modo dicto; ea fuit moderata per Concilium Trident. suprà: sicut constat ex verbo *admoneantur*, quod adhibet, alioqui indicans se apponendo in margine dictam Clementinam, ad eam respexisse in conficiendo decreto à nobis relato in præsenti responsione.

Quòd si hìc obiter quæras, an Moniales possint communicare feria sexta parasceue, si occurrat iusta causa; verb. gratia festum Annuntiationis B. Virginis.

9 ℟. Videri posse: & probatur tum quia hoc est per se bonum, nec extat prohibitio in contrarium; non ergò apparet, vnde debeat damnari, ac reprobari; tum quia quod dicitur *in c. sabbato de consecr. dist. 3.* Sacramenta eo die penitus non celebrari, manifestè intelligi debet de sacrificio Missæ, non autem de communione laica: cùm celebrare sacramenta, propriè loquendo non sit ministrare eucharistiam populo, sed eam conficere, ita *Sà v. Euchar. num. 19. Suar. D. 80. de Sacr. sect. 2. Fagundez præc. 1. Eccl. l. 3. c. 15. num. 16.* alijque quos citat, & sequitur *Diana p. 6. tr. 6. resol. 19.* addens ex Vasquez quemlibet ex causa, vel deuotione posse dicta feria sexta communicare: intellige, nisi subsit periculum scandali; quod sine dubio facilè posset caueri.

Addo Moniales, si velint, posse communicare in Missa dici solita media nocte in Natiuitate Domini: idque ex doctrina, quam tradit *Suarez D. 69. De Euch. sect. 4. §. tandem inquiri potest ex Angelo, ac Syluestro, & sequuntur Laym. lib. 5. tr. 4. c. 6. n. 19. Fagund. præced. 3. Eccl. l. 3. c. 7. num. 13.* & alij; nimirum seruato ieiunio, secluso scandalo, ac per se loquendo, posse hominem qualibet hora diei communicare; etsi communio frequentiùs dari soleat vsque ad meridiem, eò quod illud tempus

sit

ſit opportunius : nulla enim eſt lex , quæ ad hoc obliget ; nec conſuetudo hactenus ita introducta eſt , vt præceptum induxerit , quæ doctrina in eo fundatur , quòd dies, intra quem licèt communicare , computatur à media nocte in mediam noctem.

QVÆRES IV. An Moniales teneantur audire Miſſam frequentiùs , quàm teneantur alij fideles.

10 ℞. Quòd , quamuis maximè deceat Moniales , alioſque Religioſos quàm frequentiſſimè audire Miſſam ob maximum fructum ſpiritualem inde prouenientem , vt in ſpecie notauit *S. Antonin.3.p.tit.16.cap.7.§.2.* ſicque communiter in regulis , ſeu conſtitutionibus religionum præſcribi ſoleat quotidiana Miſſæ auditio ; nihilominus, ſtando in iure communi, Moniales non tenentur frequentiùs audire Miſſam, quàm teneantur alij fideles ; nimirum in diebus dominicis, ac feſtis ex præcepto, ſiuè communibus toti Eccleſiæ, ſiuè proprijs vniuſcuiuſque diœceſis , ideſt ab Ordinario inductis ; idque tum ex *cap. omnes fideles de conſecrat. d.* 1. ſub quo vtique comprehenduntur etiam Moniales , & alij religioſi , cùm etiam ipſi ſint fideles.

Ex occaſione autem obligationis audiendi Miſſam hìc explicatam placet modò proponere aliqua dubia practica de ipſa obligatione, quæ à Monialibus proponi poſſent ſuis Confeſſarijs, vt, ſi fortè hi de ijs interrogentur, promptè, ac benè reſpondere valeant.

Dico ergò 1. ad implendum præceptum Miſſæ ſufficere attentionem externam : eo modo, quo *infra q.7.§.moneo igitur* 1. diximus illam ſufficere ad implendum præceptum horarum canonicarum. *Diana p.1.tract.12.reſol.2. ex Coninche, & Laym. Cardin.de Lugo D.22.num.29.aliique ab ipſo citati num.27.*

Dico 2. ad ſatisfaciendum huic præcepto requiri moralem præſentiam in eo conſiſtentem, vt aſſiſtens miſſæ vel audiat, vel videat celebrantem, vel ſaltem ſociet alios videntes, aut audientes ſurgendo , genua flectendo, ac pectus tundendo cum alijs. *Fagund.præc.1.eccl.l.1.c.7.num.3. ex Sanch. Ledeſma, & Segura* ; à quibus non diſſentit *Cardin.de Lugo ſup.num.*20. hinc benè inferens *n.* 21. poſſe impleri hoc præceptum audiendo Miſſam ex feneſtra propriæ domus, ſi audiens inde videat Sacerdotem in Eccleſia ex aduerſo celebrantem, & altare, in quo celebratur, non ita diſtet à feneſtra, vt impediat moralem præſentiam ; ſic verè non impediret, ſi diſtantia non ſit vltra 30. paſſus: ſic *Cardinalis*, & meo iudicio probabiliter.

Dico 3. duriuſculum videri damnare de mortali illum, qui interueniret Miſſæ ab offertorio (vnde principium Miſſæ deſumi debet, teſte *Iſidoro*) vſq; ad benedictionem Sacerdotis. *Laym.l.4.tract.7.c.3.n.3.ex Amalario* monens tamen ſe nihil definire contra communem ſententiam ; ex Doctoribus enim plures apud *Fagund.c.6.n.* 2. cenſent non peccare m. illum , qui à principio Miſſæ omittit vſque ad euangelium excluſiuè; alij verò apud *Bonacinam D.4. de Sacram. q.vlt.p.11. num.17.* ſuſtinent non peccare m. eum, qui accedit ad Miſſam poſt recitatum Euangelium : ſi reliquum Miſſæ audiat vſque ad Euangelium S. Ioannis incluſiuè.

Dico 4. Monialem, quæ præuidet fore , vt Miſſam audire non poſſit per vltimas 3. horas ante meridiem (eò quòd v. g. corripietur febri quartana) ſi poſſit abſque notabili incommodo præuenire auditionem Miſſæ , teneri præuenire ſub mortali: cum præceptum Miſſæ quò ab horam , in qua illa audienda eſt, non ſtatuat tempus omninò limitatum , ſed ſolùm Miſſam ea die audiri quacumque hora, moraliter loquendo, id fieri poteſt, colligitur ex *Leſſio l.4.c.2.num.56. Sanchez l.1.mor.c.12.num.32.*

Dico 5. iuxtà plures, & graues Doctores relatos à *Diana par.2.tract.17.reſol.18.* non videri improbabile Monialem ſatisfacere præcepto Miſſæ , ſi audiat mediam Miſſam ab vno Sacerdote, v. g. poſt conſecrationem vſque ad finem, audiendo poſteà ab alio Sacerdote aliam Miſſam à principio vſque ad conſecrationem excluſiuè : cùm ſic audiatur Miſſa integra, & ordo partium inter ſe non videatur eſſe de ſub-

ſtantia

ſtantia præcepti; contraria tamen ſententia eſt probabilior, & in praxi regulariter amplectenda. Immò *Diana ſup. ex Molfeſio, Hurtado, & S. Fauſto* putat impleri præceptum Miſſæ, ſi ea eodem tempore ſimul audiatur à duobus Sacerdotibus, ab vno à principio Miſſæ vſque ad conſecrationem, & ab alio à conſecratione vſque ad finem; additque *p. 5. tract. 14. reſol. 52. ex S. Fauſto* poſſe quem eodem tempore audire 3. Miſſas ex triplici titulo diuerſo debitas, v. gr. ex voto; præcepto Eccleſiæ; ac pœnitentia impoſita à Confeſſario.

Dico 6. Moniales tempore Miſſæ debitæ ex præcepto Eccleſiæ poſſe recitare horas canonicas ex debito profeſſionis recitandas, vel alias preces debitas ex voto, aut pœnitentia; cùm in auditione Miſſæ, ac recitatione precum ſufficiat attentio medioctis, ideòque ſufficienter eodem tempore attendi poſſit ad vtramque *Fagundez ſup. l. 2. cap. 7. num.* 10. pro ſe adducens alios 9. Doctores; addenſque *cap. 9. num.* 12. implere præceptum Miſſæ illum, qui eo tempore confitetur Sacramentaliter: quod item probabile putant *Reginald. lib.* 19. *num.* 14. & alij docti recentiores, non omninò diſſentiente *Suarez D. 88. de Euchar. ſect.* 3. cum ibi dicat, *Quidam putant toto illo tempore* (loquitur de miſſa) *neceſſariam eſſe attentionem ad ipſum Deum vel orando, ſeu petendo, vel gratias agendo, vel etiam de peccatis dolendo, vel aliquid ſimile.*

QVÆRES V. An Moniales teneantur curare, vt in ſuis templis celebretur miſſa conuentualis quotidie.

11 ℟. Teneri, ſi commodè poſſint, & non adſit impedimentum, quod obſtet: & ratio eſt, quòd in *cap. cum creatura de celebrat. miſſ. 5. rubr.* habetur in Eccleſijs collegialibus quotidie celebrandam eſſe miſſam conuentualem de feſto, aut de feria iuxta temporis conuenientiam: monaſteria autem Monialium ſunt Eccleſiæ collegiatæ, vt ait rubrica in citato *cap. cum creatura*, ſicq; comprehenduntur ſub diſpoſitione dicti iuris, ita *Tamb. ſup. D.* 15. *q.* 6. *nu.* 1. ex Corduba, ac Sylu. monens Capellanos Monialium debere dicere Miſſam de Sancto, de quo fit Officium ab ipſis Monialibus (ex miſſali tamen Romano) non verò teneri eam applicare pro benefactoribus viuis, atque defunctis; eſtò religioſi Ordinis id habeant in vſu; vt notarunt etia m *Rodriq. to. 3. q. 6. art. 7. & Portell. de dub. reg. v. miſſa num.* 7.

QVÆRES VI. An, & quo iure moniales teneantur recitare horas canonicas in choro.

12 ℟. Teneri, ſi ſint ex deputatis ad chorum: idq; non ex vllo præcepto canonico, quod extet, ſed ſolùm ex peculiari inſtituto, ac conſuetudine vbiq; recepta: vt colligitur ex *Clem. 1. de celeb. miſſ. c. dolentes tit. eod.* ita *Mirand. q. 9. de Monial. art. 6. Lezan. to. 1. c. 25. n.* 13. *Tamb. ſup. q.* 1. *n.* 2. & alij, pateтq; ex dictis, ſi aduertero cum *Suar. l. 4. de hor. canon. c.* 10. *nu.* 15. ex obligatione chori in toto corpore monaſterij exiſtente non ſufficienter naſci obligationem chori in ſingulis Monialibus: hæ enim vi legis generalis obligantis ſub mortali non tenentur recitare diuinum Officium in choro, niſi ſpeciali conſtitutione id ipſis præcipiatur; vnde *Caiet. v. hora Canonicæ, ait: Vbi contemptus deeſt, & propter meam abſentiam non notabiliter læditur diuini cultus officij, & Prælati diſſimulant, non incurro m. peccatum ex hoc, quòd deſum horis canonicis in Eccleſia mea; quia contra præceptum iuris poſitiui propriè non venio, nec notabile damnum infero diuino cultus*, quod approbat etiam *Tambur. num.* 3. his verbis; *Quando Superior non imponit ſpeciale, aut perſonale præceptum, non eſt talis obligatio* (videlicet frequentandi chorum) *in ſingulis ex præcepto*, ſed de hoc plura *Suarez vbi ſup. n.* 7. 8. 9. 15. & 16.

13 Moneo ſolùm ex *Rodriq. tom. 3. qu. 6. art. 6.* Leonem X. quo ad obligationem perſoluendi diuinum Officium in choro decreuiſſe, etiam ſanas Moniales S. Claræ non teneri ſemper Officium huiuſmodi in choro perſoluere, ac exonerando conſcientiam ipſarum Monialium diſcretioni Abbatiſſarum pro tempore exiſtentium commiſiſſe, vt quando, & quomodo, ſiue cum quibus ſit hæc remiſſio, ſiue exemptio toleranda, ſolertèr inuigilent.

Accedit

Accedit quòd, cùm *Suar. ſup. c.* 15. *num.* 13. dicat Prælatos poſſe ex iuſta cauſa diſpenſare quo ad tempus ſtatutum recitandi horas in choro; ſic, occurrente iuſta cauſa, idem præſtare poterunt & Abbatiſſæ quo ad Moniales ſibi ſubditas: cùm etiam ipſis occurrere poſſit caſus taliter diſpenſandi, nec adſit ratio eis negandi hanc poteſtatem.

QVÆRES VII. An, & quo iure Moniales teneantur ad quotidianam recitationem horarum canonicarum extra chorum faciendam, ſi non poſſint, aut nolint intereſſe choro.

14 ℟. Teneri, ſi ſint ex deputatis ad chorum; pateţque tum ex communi ſenſu Doctorum, qui in moralibus maximi debet æſtimari (cùm rarò benè loquatur qui contra omnes loquitur, vt ait *Bald. conſ.* 112. *l.* 2.) tum ex antiquiſſimo vſu omnium ferè Monialium & quidem inducto tamquam ex obligatione iuxta regulas à Doctoribus tradi ſolitas ad dignoſcendum, quæ conſuetudo inducta ſit ex obligatione, & quæ ex deuotione: tum quia talis obligatio eſt communis omnibus religioſis addictis choro; ergo & erit communis Monialibus vacantibus choro, cùm etiam ipſæ verè ſint religioſæ, ita *Rodriq. tom.* 1. *quæſt.* 42. *art.* 20. *Miranda ſup. Sotus l.* 10. *quæſt.* 5. *artic.* 3. *Diana par.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 96. aliįque communiter contra Angelum, & Aragonam, apud *Tamb. num.* 8. docentes Religioſum non peccare m. niſi omittat diuinum Officium ex conſuetudine, vel contemptu: à quibus non omninò diſſentiunt Tamburin. & Rodriq. relatus à Diana; cùm noſtram ſententiam dicant eſſe communiorem, & meliorem; ſic innuentes oppoſitam eſſe communem, ac bonam; at hoc mihi non placet, quamuis Diana apertè non reprobet dicens ſolùm ſe id remittere alijs iudicandum. *Reginald. certè l.* 18. *n.* 140. dicit, quòd, licèt aliqui dubitarint de præfata conſuetudine, tot tamen eam teſtantur, vt temerarium ſit ipſam negare: præſertim, cùm is de illa ſenſus ſit, & conſenſus virorum bonorum, vt Monachos, ac Moniales contrauenientes damnent de peccato, non minùs, quàm Diaconos, & Subdiaconos; quos ipſe *Reginal. num.* 136. probat teneri ad horas canonicas priuatim recitandas ſolùm ex conſuetudine præſcripta. Nec refert, quòd aliqui Doctores graues ſuſtineant Moniales non teneri extrà chorum recitare horas canonicas, ſi quidem, teſte *Suar. l.* 7. *de leg. cap.* 8. *num.* 7. non videtur totum in re morali diſcedere à receptiſſima ſententia; præſertim ſi materia ex iure poſitiuo pendeat (adde tu vel ex conſuetudine) præterquàmquòd, vt ſententia aliqua dicatur practicè probabilis, non ſufficit multitudo Auctorum ſine ratione, aut fundamento probabili; maximè in re, quæ multum poteſt vrgere contrà bonos mores; vt rectè aduertit idem *Suar. l.* 2. *de diebus feſtis c.* 14. *num.* 2. Ad quod faciunt quæ habet *Baldellus l.* 4. *d.* 11. *num.* 14. *ex Sanchez, & Salonio*, eos ſcilicet qui non ſunt ſatis verſati in materijs moralibus, non poſſe tuta conſcientia ſequi id, quod interuenit in vno, aut alio Doctore antiquo: quia poſſunt timere, ne id ſit antiquaquatum ex aliquo poſteriori decreto, aut aliter ſit factum improbabile. Quæ benè aduertant ij, qui probabile putant, quidquid inueniunt apud aliquem Doctorem, minùs benè attendentes interdum occurrere multa falſa probabiliora veris.

Cum *Angelo, & Aragona* ſuperiùs relatis ſentiũt *Marchantius tom.* 2. *tract.* 2. *par.* 2. *tit.* 3. *ſect.* 1. *quæſt.* 2. *& Leſſius in reſol. caſuum poſt p.* 2. *S. Thomæ v. horæ canonicæ caſu* 14. relati à *Diana par.* 9. *tract.* 6. *reſ.* 7. probantque ſuam ſententiam pluribus rationibus, & maximè ex eo quòd, etſi conſtet de conſuetudine, qua Moniales ſolent publicè canere horas canonicas; non tamen ſatis conſtat de conſuetudine, qua ſingulis Monialibus impoſita ſit obligatio dicendi horas priuatim ſub mortali præterquàm quòd talis conſuetudo ſolùm potuit induci opinione hominum putantium ſe in hoc obligari ſub mortali, & iudicantium ſe mortaliter peccare, ſi omittant; talis autem obligatio facilè tollitur, ſi oſtendatur opinationem illam non niti ſolido fundamento, quo modo ante *Sotum* communis erat opinio omnem beneficiarium quotidie teneri ad horas, etſi beneficium ſolùm 2. aut 3. aureos ei penderet; ſicque conſuetudine, & Doctorum opinione tenebantur ſub mortali; cùm poſtquam Sotus docuit oppoſitum,

rum, passim cœperit rigida illa opinio exolescere: quod etiam euenit quo ad obligationem recitandi matutinum ante Missæ celebrationem, vt patet.

15 Dixi sub initium responsionis *si sint destinatæ ad chorum*, quia de Monialibus, quas vocant Conuersas, dicendum est eas nequaquam teneri ad horas Canonicas; quamuis aliàs teneantur recitare quotidie certas preces in regula præscriptas, aut certè ex legitima consuetudine inductas (quas appellant officium laicarum) Puto tamen, & mecum idem senserunt viri docti à me consulti, huiusmodi obligationem non esse sub peccato m. quo modo est obligatio recitandi horas Canonicas respectu Monialium choro addictarum; & ratio est, quòd ista obligatio oritur ex consuetudine inducta tamquam obligatoria; illa verò prouenit ex regula religionis, quæ communiter quo ad hoc non obligat ad culpam, sed solùm ad pœnam: quæ ratio confirmari potest ex communi sensu ipsarummet Monialium, qui est optimus legum interpres.

16 Quin etiam Clemens VII. teste *Casarubio in comp. v. moniales n.*30. concessit viuæ vocis oraculo Monialibus degentibus sub cura Fratrum Minorum deputatis ad chorum, vt, si quæ illarum ob imperitiam nesciant perfectè recitare diuinum Officium, iudicio Prælati, Confessarij, aut Abbatissæ satisfacere possint obligationi recitandi horas Canonicas dicendo Officium Sororum laicarum. Vbi notandum est, quòd si Monialis admissa ad vsum talis indulti postea omitteret recitare præfatum Officium Sororum laicarum, non peccaret m. cum ea perinde se habeat, ac Monialis conuersa, sicque in ea locum posset habere doctrina tradita de Monialibus conuersis, §. *præced.* Nec obstat, quòd subrogatum sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur; siquidem hæc regula varias patitur limitationes, vt benè aduertit *Nald. v. subrogatum num.*2. dicens in specie illam non procedere, quando subrogatum, & id, in cuius locum subrogatur sunt diuersæ qualitatis: quod euenit in casu nostro, vnde non valet dicere, Monialis addicta choro tenetur sub mortali recitare horas Canonicas; ergò & sub mortali tenebitur recitare Officium Sororum laicarum, vtpote subrogatum in locum horarum canonicarum vi præfati indulti; quamquam hoc indultum cùm fuerit concessum viuæ vocis oraculo, posita generali reuocatione viuæ vocis oraculorum, iam non subsistat, nisi demus aliunde reuixisse iuxta dicenda infra *cap.*10.*num.*76. Quamquam hæc doctrina minùs necessaria videatur: cùm Innoc. IV. per *bullam* 10. dictis Monialibus indulserit, vt casu, quo ex rationabili occasione recitare non possint horas canonicas, satisfaciant recitando Officium sororum laicarum. Verba autem bullæ sunt hæc: Et quæ (loquitur Papa de Monialibus choristis) *occasione rationabili non possunt aliquando legendo dicere horas suas, liceat eis, sicut aliæ sorores, dicere Pater noster*. Vbi noto, quòd cum iuxta dicta superiùs omnes Moniales choristæ ex consuetudine teneantur recitare horas canonicas: hoc ipso quòd Papa declarat Moniales S. Claræ satisfacere recitando Officium sororum laicarum (et si eæ sint choristæ) si ex rationabili occasione non possint recitare horas canonicas; censetur dispensasse super præfata consuetudine, concesso ipsis ad id speciali priuilegio relato in earum regula; quæ tota inseritur in dicta bulla. Quòd priuilegium, vt hìc, & nunc suffragetur Monialibus, non petit licentiam, ac consensum Superioris (vt constat ex illis verbis *liceat eis, sicut aliæ sorores, dicere Pater noster*, nulla limitatione apposita; & suffragatur etiam in casu, quo horarum canonicarum recitatio fieri posset sine graui difficultate; vt colligitur ex illis verbis *occasione rationabili*; & suadetur ex eo, quòd dictum priuilegium esset illusorium, si solùm suffragaretur in euentu, quo illa rationabilis occasio est talis, & adeò grauis, vt ex se sufficiat ad excusandum ab onere recitandi horas canonicas: tunc enim absque vllo priuilegio non est opus supplere alijs precibus: sicque præfatum priuilegium concedens, vt tunc possint recitare Officium sororum laicarum, esset onerosum: quod non est admittendum.

Videtur autem dictum priuilegium suffragari etiam Monialibus aliorum Ordinum per viam generalis communicationis: non enim apparet, cur dici debeat non compre-

comprehensum in illa; cùm non constet de exceptione, nec probetur illud indigere speciali nota, vt communicatum censeatur: quòd si non est in vsu, id fortè prouenit, quia Moniales illud ignorant, vel quia nesciunt, an habeant communicationem priuilegiorum. Quæ rationes videntur suadere dictum priuilegium posse, per viam communicationis etiam suffragari viris religiosis quorumcumque Ordinum habentium communicationem priuilegiorum; cùm iuxta dicenda *cap.9.quæst.3.* viri Regulares fruantur priuilegijs in specie concessis Monialibus; & non appareat, cur ij debeant excludi à communicatione huius priuilegij particularis. Intellige, si viri regulares communicationem priuilegiorum habeant adeò amplam, vt sub ea probabiliter censeri possit comprehensum Innocentij indultum: ad quem effectum ij debebunt consulere propria priuilegia. Addo per vreba illa *rationabili occasione*, quæ sunt in dicto indulto, posse intelligi, respectu quidem Monialium hos casus; nimirum si monialis sit scrupulosa circa diuini Officij recitationem; si minùs expeditè sciat legere ex Breuiario; si sit defatigata ex aliquo labore extraordinario; si præ manibus habeat extraordinariam aliquam occupationem, quæ illam angat, & similes: respectu verò virorum regularium etiam hos alios casus; si actum litterarium extraordinarium habituri sint; si concionentur in Quadragesima cum labore non ordinario (idque etsi non concionentur quotidie) si confluat magna frequentia pœnitentium ad confitendum; si sint lassati ex itinere, aut concione, aut alia de causa consimili; si sint conualescentes (ita tamen vt sine graui dispendio possent recitare horas canonicas,) & alios similes casus.

Indultum autem Clem. VII. confert ad effectum vt Monialis nouitia, quæ sub finem nouitiatus reperitur minùs sufficienter instructa circa recitationem horarum Canonicarum, possit ad tempus dispensari modo dicto ad recitandum Officium Sororum laicarum; vsque dum scilicet sciat benè recitare horas canonicas: & hoc ne vlteriùs ei hac de causa differatur religiosa professio. Ducor quòd, vbi maius conceditur, etiam minus concessum esse videtur *arg.cap.ex p.27.de decimis:* ac proinde, si Prælatus Monialium siue sæcularis, siue regularis vi dicti indulti potest modo dicto dispensare in perpetuum; à fortiori poterit dispensare etiam ad tempus, si iusta occurrat causa: qualis in præsenti casu re vera occurrere videtur, ita in facti contingentia interrogatus respondi, & responsio à viris doctissimis fuit posteà approbata.

Monet autem *Tamb. num.*13. quòd, cùm Clem. VII. concesserit per Bullam Clericis Regularibus, vt tempore grauis ægritudinis satisfacere possint obligationi diuini Officij, orationem Dominicam semel recitando in die, & septies salutationem Angelicam; hoc eodem priuilegio vti possunt Moniales, si communicent de priuilegijs Mendicantium; vt verè communicant..

17 Cæterum, quia in praxi plura, & grauia dubia de recitatione horarum canonicarum occurrere possunt Monialibus, vt earum Confessarij de ijs rogati illa facile soluere possint, aliqua hìc breuiter notabo.

Moneo igitur 1. non esse improbabile ad implendum præceptum diuini Officij, sufficere attentionem externam: quæ in eo consistit, vt recitans tunc non se occupet in actu externo incompossibili cum attentione orationis: sicque recitans, si in ipsa recitatione diuagetur solùm quo ad actum internum, etsi consultò id faciat, non peccat m. ita docent 10. grauissimi Doct. relati à *Sanch. n.7.conf. c.2. d.28. nu.6.* & alij adducti à *Diana p.2.tr.13. res.2.*

Moneo 2. iuxtà 16. Doctores magni nominis relatos à *Diana res.3.* recitantem Officium pro Officio, etiam sine causa, & ex quadam accidia animi, vt faciliùs, ac breuiùs Officium absoluat, peccare solùm venialiter; vt si dicatur Officium de Sancto loco Officij de Feria, quamuis *Diana par.5.tract.5.resol.26.* hanc doctrinam limitet (& meo iudicio benè) nisi dicatur Officium Resurrectionis. Non enim censeo posse admitti quod ait *Caramuel.in reg.D.Benedicti D.139. num.1387.* nimirum quærentem dedita opera Officium totius Breuiarij breuissimum, & semper illud

illud recitantem, adimplere præceptum diuini Officij secundùm substantiam, & deficere quòad modum, ideòque peccare venialiter, non mortaliter. Nomine autem Officij breuissimi totius Breuiarij non potest non intelligi Officium Resurrectionis; cùm hoc sit Officium totius Breuiarij breuissimum, vt benè notauit *Diana par.7.tract.11.resol.7.* Quamquam *Caramuel.inferiùs D.106. num.1438.* obseruans P. Suarez ferè omnibus diebus, octodecim horis studuisse, & dubitans, qualiter reliquis sex horis diei potuerit comedere, dormire, Missam celebrare, & dicere horas canonicas; hoc ipso quòd, ait, illum fortè singulis diebus recitasse Officium Resurrectionis; & id viros occupatissimos laudabiliter facere; sic apertè declarat se existimare licitum esse loco Officij currentis recitare quotidie Officium Resurrectionis. Quod autem dicitur de Suarez, puto improbabile; cùm teste *Allegambe in Bibliotheca Scriptorum Societ. v. Franciscus Suarez* is, quotidie oraret per duas horas cum dimidia: & interdùm diceret, si ipsi necessitas imponeretur amittendi vel horam orationis solitam fieri quotidie à Religiosis Societatis, vel scientiam tot annorum labore acquisitam, æquiori laturum animo huius, quàm illius amissionem: quomodo enim Suarez recitando quotidie Officium Resurrectionis subtraxisset tempus orationi debitæ ex præcepto Ecclesiæ, qui quotidie per duas horas cum dimidia vacabat orationi, quam sine vllo peccato omittere poterat? malo igitur potiùs dubitare, num sit verum illum studio vacasse quotidie 18. horis, quàm suspicari illum loco Officij currentis quotidie Officium Resurrectionis recitasse.

Moneo 3. ex *Diana par.2.tract.12.resolut.4.* pro se referente 10. Doctores grauissimos, interrumpentem Diuini Officij recitationem, etiam sine causa, & per multum tempus, non teneri repetere recitata, nec peccare m. (immò nec venialiter, si interruptio fiat ex causa) sed solùm teneri supplere omissa: cum sic verè saluetur substantia recitationis Diuini Officij.

Moneo 4. recitantem Matutinum diei sequentis, antequàm absoluat Officium diei præsentis, non peccare m. etsi id faciat sine causa; immò nec venialiter, si cum causa, ita *Diana res.15. ex Suar. Vasq. Reginald. & Villalobos.*

Moneo 5. recitantem horas Diuinas syncopando non teneri repetere illas, nisi notabiliter sensum verborum corrumpat; quod raro accidere notat *Diana resolut.22.* citans pro hac doctrina *Filliucium*, *Azorium*, *ac Villalobum:* cum quibus sentit *Sanch. sup. d.17.* notans *nu.3.* non oportere Clericos, nimis esse scrupulosos casu, quo putant se non integrè pronunciasse, vel aliqualiter syncopasse, vel verba aliqua solo gutture dixisse; nisi defectus sit valdè notabilis.

Moneo 6. ex *Sanch. d.34.* pro se referente *Nauarrum, Sandoual. Angles, & aliquos iuniores* recitantem horas non teneri repetere, quod non meminit se dixisse; modo non recordetur se non dixisse, & coniecturam iustam habeat credendi quòd dixerit: qualem videtur habere is, qui scit communiter se non errare in tali hora. Immò addit *Sanch. num.4.* recitantem in hoc casu malè facere, si repetat: cùm det locum scrupulis; &, si recordetur se incœpisse Psalmum, lectionem, aut talem horam, & postea casu distractus inuenit se in fine talis horæ, legendo ex Libro, vel memoriter dicendo ea, in quibus communiter non solet errare; iustè potest credere se totum dixisse, & vltrà progredi.

Moneo 7. recitantem Diuinum Officium cum alio priuatim satisfacere, si lectiones omnes audiat à socio nullam ipse dicens, ita *Diana sup. res.12. ex Villalobos*, & conformiter praxi.

Moneo 8. ex indulto Leonis X. Monialibus, & alijs horas Canonicas ex obligatione recitantibus remitti omnes defectus, & culpas ex humana fragilitate contractas in recitando, si post recitationem deuotè dicant hanc orationem. *Sacrosanctæ, ac indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Domini nostri Iesu Christi humanitati, & Beatissimæ, ac gloriosissimæ Virginis Mariæ fœcunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum, Sanctarumque vniuersitati sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni*

creatura, nobisque remissio omnium peccatorum nunc, & semper, & per infinita sæcula sæculorum. Amen.

℣. *Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris Filium.*

℟. *Et beata vbera, quæ lactauerunt Christum Dominum. Pater noster. Aue Maria.*

Hanc autem orationem placuit hic afferre, vt Confessarij Monialium omninò curent, vt post vnamquamque recitationem diuini Officij eæ assuescant recitare, sicque fruantur gratia à Leone X. vigore illius concessa: ad cuius gratiæ consecutionem puto requiri quòd dicta oratio post diuini Officij recitationem dicatur, ita vt prudentis viri iudicio orationis præfatæ recitatio moraliter coniuncta reputetur cum recitatione diuini Officij: seu (quod idem est) antequàm recitans diuertat ad actiones extraneas. Quod puto non procedere in casu, quo quis velit obtinere simile beneficium ex concessione Gregorij XV. facta in Indulgentijs quinque Sanctorum (vt vocant) recitando Psalmum *Laudate Dominum omnes gentes*; cum enim in concessione dicatur recitantes Psalmum prædictum supplere omnes defectus inaduertenter (idest solum cum semiplena deliberatione, seu aduertentia ad rationem mali, quæ importat defectum plenæ deliberationis) commissos in recitando Officio, celebranda Missa, aut in alijs operibus spiritualibus ea die peractis; ad consequendum hoc beneficium videtur sufficere, quòd in fine diei dicatur præfatus Psalmus post recitatum Officium, celebratam Missam, & alia spiritualia opera facta; id namque suadet particula *ea die*, & quòd sumus in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari.

Notat autem *Bordonus tom.1. resol.29. num.27.* ad obtinendam præfatam remissionem defectuum requiri 1. quòd ij defectus sint solùm veniales; cum ea oratio, etiam ex voluntate Papæ non possit remittere culpam mortalem: 2. quòd is, cui fieri debet remissio, non sit in mortali; cum non remittantur venialia manentibus mortalibus: 3. quòd ille ad dictam remissionem se disponat saltem per actum attritionis sufficientem ad destruendum peccatum veniale; siquidem hæc oratio remittit præfatos defectus quo ad culpam quatenus est Sacramentale; Sacramentalia autem non deleant venialia ex opere operato, cum non sint instituta à Christo, sed ex opere operantis: idque mediante actu attritionis excitato per Sacramentalia: vt habet communior Doctorum sententia; vnde hæc oratio remittit defectus veniales commissos in recitatione Horarum per modum cuiusdam Sacramentalis, non autem indulgentiæ, quæ numquam remittit culpam, sed solùm pœnam culpæ iam remissæ.

Addit *Bordonus nu.28.* si hæc oratio in Choro recitatur ab vno tantum (v.g. ad hebdomadario) in fine cuiuslibet horæ, siue etiam in fine omnium horarum vnica vice, eam prodesse omnibus, qui in choro recitarunt, ac si à singulis diceretur: cum fauores animæ debeant ampliari, & fauor præsentis concessionis nulli præiudicans multum prosit priuilegiato: putatq; illam, etsi facta sit viuæ vocis oraculo, durare etiam modò; cum ea solum viuæ vocis oracula sublata fuerint, quæ aliquo modo alteri præiudicare poterant, qualis non est concessio præsens.

Moneo 9. Monialem omittentem recitare omnes, aut plures horas eiusdem diei, vnicum peccatum m. committere, loquendo de omissione externa: cùm violet vnicum præceptum, quo vnicum integrum Officium constans 7. partibus integratur. Quod non procedit de omissione interna; siquidem actus interni multiplicantur cum morali interruptione: adeòque tot erunt peccata, quot repetitæ voluntates cum morali interruptione vnam, aut plures horas omittendi: immò non pauci Doctores probabiliter sustinent (etiam loquendo de omissione externa,) tot esse peccata, quot horæ omittuntur; quod ab alijs probabiliùs negatur; & nos etiam negamus cum *Nauarro, Vasq. Suar. Bonac. & Garcia relatis à Castro Pal. tract.7. D.2. p.5. n.1.* cũ quibus sentit *P. Tiberius in instruct. ordinand. q.89.* addens ex communi Doctorum sententia omittentem horas teneri in confessione exprimere quot horas omiserit: quod tamen dicit *Diana p.2. tract.13. res.5.* debere negari ab ijs, qui sustinent in confessio-

ne

ne circumstantias aggrauantes non esse necessariò exprimendas; sicq; iuxtà hos Doctores sufficit omittentem plures horas dicere in confessione *Peccaui mortaliter in omissione diuini Officii*.

Addo hic obiter (quod non reperi decisum ab vllo Doctore) omittentem Officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum, & Officium de octaua omnium Sanctorum, videri non improbabile quòd faciat vnicum peccatum: cum illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum vnius: in quo mecum sensit P. Zanettus, addens de rigore contrarium esse sustinendum. Quamuis non desint docti Recentiores, qui ducti rationibus adductis à *Diana part.4.tract.4.resol.* 243. putant obligationem recitandi Officium Defunctorum in die Commemor. Defunctorum non esse sub peccato; quod etiam sustinent alij relati ab ipso Diana, & fortè temporis progressu alij id admittent vt probabile, & absque formidine id sustinebunt: sicut de facto tamquam probabile à pluribus Recentioribus modò sustinetur Litanias in diebus Rogationum posse omitti ab ijs, qui non intersunt processionibus; quod antea non audebant asserere. Dissentit *Diana p.9.tr.7.res.29.* dicens me videri nimis propensum ad declarandum consuetudinem recitandi Officium Defunctorum die 2. Nouemb. non obligare sub mortali: at non video vnde colligat tantam hanc meam propensionem; cum ego solùm dicam, quòd sicut in alijs materijs, temporis progressu Doctores posteriores amplexi sunt aliquas opiniones absolutè vt probabiles, quas antiquiores non ausi sunt proponere vt tales: idem fortè eueniet in præsenti materia: hæccine est nimis esse propensum ad declarandum præfatam consuetudinem non obligare sub mortali?

Addit *Diana par.9.tract.7.resol.67.* obligatum ad Horas canonicas, si eas recitet lingua Italica, seu vulgari satisfacere præcepto recitandi, cum recitet omnia verba quo ad substantiam peccare tamen grauiter, eò quòd sine dispensatione mutet antiquum, & communem vsum Ecclesiæ; quæ proinde in *Tridentino sess.22. c.8. & can.9.* decreuit Missam non dici lingua vulgari, & in Indice librorum prohibitorum interdixit vsum Bibliorum lingua vulgari scriptorum, sic *Diana* alioqui concedens Horas posse sine vllo peccato dici lingua Hebraica, aut græca, etiam sine causa; cum sacræ Scripturæ lingua hebræa, græca, ac latina semper habitæ sint, & Apostoli Euangelium his solum linguis scripserint, etsi haberent donum linguarum: vndè *Sà v. hora canonica num.10.* dicit posse quem recitare Horas lingua, qua velit, vt græca, vel hebræa. A *Diana* dissentiunt *Bonac. de hor. can. D.1. quæst. 3. par.1. num.15. & Escobar à Corro de hor. can. quæst.4. §.2. num.5.* sustinentes diuinum Officium posse recitari quacumque lingua, latina, vulgari, hebræa, græca, aut alia; cum id nil referat quo ad substantiam præcepti consistentem in significatione verborum, quæ est eadem in quauis lingua qua de re P. *Baldellus tom.2. l.3. d.21. num.23.*

QVÆRES VIII. An Moniales possint, & teneantur recitare Officia propria Sanctorum sui Ordinis.

18 ℞. Posse; & teneri, si immediatè subijciantur Prælatis proprij Ordinis; sic enim & gaudent priuilegijs concessis suo Ordini; inter quæ adest facultas recitandi dicta officia, &, cùm subiaceant iurisdictioni Ordinis, tenentur implere ea, quæ præscribuntur à Prælatis illius; cuiusmodi est etiam recitatio illorum officiorum: si verò exemptæ sint à potestate suorum Prælatorum regularium, & immediatè subdantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci, tunc possunt quidem ea recitare, cùm non deceat eas priuari priuilegijs sui Ordinis, non tamen tenentur, cùm sic exemptæ sint à potestate sui Ordinis, ideòque non teneantur obseruare statuta, & consuetudines illius, ita docti recentiores à me consulti; à quibus videtur dissentire *Rodriq. sup. quæst.42. art.21.* dum ait, quòd, cùm Fratres Ordinis Minorum possint recitare officia de Sanctis sui Ordinis ex priuilegio ipsis concesso, & quilibet cedere possit iuri suo; ij poterunt priuatim recitare de Sanctis occurrentibus in Calendario Romano, omisso officio de sancto sui Ordinis; quamquam, cùm dicat *priuatim*, videtur in-

dicare secùs dicendum de publica recitatione officij in choro; cùm sic renuncietur ius, prout tangit Ordinem, & consequenter renunciatio illa cedat in præiudicium tertij, ideòque sit illicita.

QVÆRES IX. An Moniales teneantur recitare extra chorum officia Defunctorum, quæ pro Benefactoribus solent certis diebus recitari in choro, si ex tunc culpabiliter, aut inculpabiliter non accedant ad chorum.

19 ℞. Non teneri, & quidem etiamsi dicta officia recitari debeant ex obligatione iustitiæ (v. g. titulo legati ad hunc finem relicti,) moueor quòd obligatio recitandi illa officia non afficit singulas Moniales, vt singulas, sed vt faciunt corpus vnum morale: quo modo *quæst.6.* diximus obligationem recitandi horas Canonicas in choro non afficere singulas Moniales, vt singulas, sed prout constituunt vnum corpus morale, quod vocamus monasterium; sicut ergo obligatio ista recitandi horas in choro cumulatè impletur, licèt aliquæ Moniales non intersint: ita & plenè satis fiet obligationi recitandi illa officia, si de facto à Monialibus recitentur in choro, estò non omnes tunc intersint: cùm sic verè dici possint recitata officia à monasterio, & impleta mens benefactorum: quos suppono voluisse imponere obligationem dictorum officiorum Monialibus eodem prorsus modo, quo solent imponi monasterijs virorum religiosorum; constat autem quòd si quis eorum non intersit choro, dum ibi talia officia recitantur, non ideò ea priuatim recitat, nec vllum sibi facit de hoc scrupulum. Nec obstat, quòd Moniales non recitantes horas in choro tenentur eas recitare, extra: siquidem lex ipsis præscribens recitationem horarum in choro, ita illas obligat, vt, si eas non recitent in choro, teneantur illas recitare extra: quod non euenit in præsenti casu, vt constat ex modò dictis. Quomodo ait *Suarez tom.4. de relig. tract.10. l.8. cap.2. num.4.* Religiosos nostræ Societatis ex legitimo impedimento, aut ex facultate Superioris non interessentes recitationi Litaniarum fieri solitæ à nostris in communi; non teneri posteà per se dicere priuatim: cùm solùm teneantur illas dicere cum Communitate, & alioqui ab hac obligatione simpliciter fuerint excusati. Immò addit *Suarez* hoc procedere etiam in casu, quo ij contra obligationem obedientiæ omittant interesse dictæ recitationi: quamuis enim imperfectè egerint tamen iam cessat materia illius obligationis seu obedientiæ, nec tenentur aliam substituere loco illius: sicut non ieiunans die præscripta ab Ecclesia non tenetur ieiunare alia die.

Addo non esse improbabile moniales in diebus Rogationum minimè teneri recitare Litanias priuatim, etsi non intersint processioni; cùm de facto id concedant *Diana part.2. tract.12. resolut.42.* ex Macigno, Vasquez, & Malfesio, alijque docti recentiores generaliter de obligatis ad horas Canonicas, nec appareat vlla ratio id negandi de Monialibus, vt patet: contraria tamen sententia est communis, & probabilior.

Quòd si quæras, an Moniales peccent, si omittant recitare preces, quæ interdùm ab Abbatissa præscribuntur recitandæ priuatim pro Benefactoribus, aut alia occurrenti necessitate.

20 ℞. Videri non peccare; cùm impositio talium precum non soleat transcendere obligationem simplicis regulæ, aut obedientiæ; sicut in simili notauit *Suarez tom. 4. de relig. tr.9. l.8. cap.2. num.5.* loquens in specie de orationibus vocalibus, quæ in Soc. Iesu iniunguntur dicendæ pro Defunctis, aut Fundatoribus; quare, nisi constet huiusmodi preces indici siue ex obligatione iustitiæ legitimè imposita monasterio, siue ex præcepto obligatorio; Monialis eas omittens non peccabit, saltem grauiter.

QVÆRES X. An, & quomodo Moniales teneantur deferre Habitum religiosum, immò, & Tonsuram ipsarum statui conuenientem.

21 ℞. Teneri deferre & habitum, & tonsuram; habitum quidem ex *cap.2. ne clerici, vel monachi in 6.* vbi districtiùs inhibetur, *ne de cætero aliquis quamcumque Religionem tacitè, vel expressè professus in scholis, aut alibi temerè habitum reli-*

gionis suæ dimittat: si quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto: tonsuram verò ex *Clem. attendentes de statu monachorum*, sicut ex Glossa, ac Panormitano aduertit *Sylu. v. clericus 2. nu. 1.* dicens, quòd etiam Moniales deferre debent tonsuram capillorum inferiùs vsque ad aures: & quidem quòd spectat ad obligationem deferendi habitum religiosum, dicit *Suar. sup. tract. 8. l. 1. cap. 5. num. 18.* ex vi iuris communis illam non esse sub mortali, cum iura, quæ eam inducunt, non indicent rigorosum præceptum, nec communi vsu, ac consuetudine taliter interpretentur: quare quo ad hoc consuli debet regula vniuiusque Ordinis, & ex ea colligi debet qualitas præsentis obligationis. Certè *Diana par. 5. tract. 14. resol. 72.* ex Fabro, & alijs docet religiosos ob æstum, aut ad dormiendum deponentes religiosum habitum non peccare m. cùm debitum, quod habent regulares vtendi semper suo habitu, non sit necessitatis, sed honestatis, quæ ratio probat idem dicendum in casu, quo deponatur habitus ad alios similes effectus (v. g. ad meliùs currendum, ad faciendam aliquam repræsentationem ludicram, & procedit tam quo ad Moniales, quàm quo ad viros religiosos.

Accedit, quòd, etsi demus cum *Suar. D. 23. de censur. sect. 4. num. 34.* & alijs, quos refert, sed non sequitur *Sanch. l. 6. mor. c. 8. num. 62. & 63.* religiosum retinentem habitum sui Ordinis, sed illum ita occultantem absque iusta causa, vt exteriùs nullo modo appareat, non incurrere præfatam excommunicationem, oppositum nihilominùs dicendum videtur de religioso, qui suum habitum plicatum gestaret sub brachio, alia veste extranea superinductus: cùm in tali casu adsit non solùm occultatio habitus, sed etiam dimissio: & quidem non solùm moralis, sed etiam physica, ac temeraria (vt suppono) dans ansam vagandi; quæ requiruntur, & sufficiunt ad contrahendam dictam excommunicationem, nisi excuset materiæ paruitas: vt si habitus dimittatur ad dimidiam, aut etiam ad integram horam: quod in specie notant plurimi DD. apud *Sanch. nu. 55.* hoc idem *nu. 56.* concedentem etiam in casu, quo dimissio fiat ex causa turpi, v. g. ad fornicandum.

QVÆRES XI. An & quo modo teneantur Moniales seruare clausuram.

22 ℞. Teneri seruare eo modo, quo ostendimus *cap. præced. per totum*.

QVÆRES XII. Ad quæ ieiunia teneantur Moniales de iure communi.

23 ℞. Teneri solùm ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia; cùm in iure communi non reperiatur vllum ieiunium peculiariter iniunctum Regularibus, nedum solis Monialibus: cum alioqui de Monachis in *Clem. exiui de verb. significat.* dicatur Monachos propter ieiunia instituto Ordinis, & regulæ indicta liberos non esse à ieiunijs ecclesiasticis, quæ Christiani obseruare debent. Dixi de *iure communi*; quia de iure particulari tenerentur Moniales seruare ieiunia præscripta in propria regula, & quidem sub mortali, si ea obliget ad culpam mortalem.

Solùm esse posset difficultas, an Moniales iure communi teneantur seruare Ieiunium Aduentus (vt vocant.)

24 ℞. Quòd, cùm ieiunium sacri Aduentus (vt vocant) non obliget Religiosos, & Monachos de iure communi, sed apud eos manserit partim ex proprijs institutis, partim ex vsu, ac more, vt notauit *Azor. p. 1. l. 7. cap. 27. q. 3.* ex propria regula, aut consuetudine, vel statutis sui Ordinis possunt, & debent Moniales colligere, num ipsæ teneantur sub mortali seruare Ieiunium Aduentus, nec ne; nam de iure communi ex non tenentur sub peccato m. ad Ieiunia Aduentus.

An autem Moniales quinquagenariæ eò ipsò excusentur à ieiunijs tum communibus Ecclesiasticis, tum præscriptis in regula proprij Ordinis.

25 ℞. Quòd cùm *Sanchez l. 7. de matr. D. 32. num. 17.* consultis viris doctis dicat, se, dum aliud non apparuerit clariùs conuincens, tamquam probabiliorem eligere opinionem, quæ sustinet indiscriminatim de ætate viri, & fœminæ ad excusandum à ieiunijs loquendum esse, nec quidquam à ratione deuium, aut alienum à probabilitate dicturum eum, qui fœminas quinquagenarias excusaret à ieiunio

 (etsi

(etsi tamdem sic concludat, *Verum tamen, licèt prædicta ostendant eam opinionem esse probabilem, (speculatiuè loquendo; at in praxi non censeo esse tutam)* contra quam limitationem facit doctrina, quam ex Sancio refert, & non refutat *Diana p. 2. tract. 13. resol. 12.* Cùm, inquam, Sanchez non improbabiliter asserat fœminas quinquagenarias excusari à ieiunijs communibus Ecclesiæ; probabiliter item dici potest Moniales quinquagenarias excusari etiam à ieiunijs præscriptis in regula. Moueor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch. l. 4. mor. c. 11. num. 54.* nimirùm ætatem sexagenariam, sicut excusat viros à præcepto ieiunij, ita & excusare à voto ieiunij: cùm talia vota non obligent aliter, quàm præcepta Ecclesiastica de ijsdem rebus (si tamen aliter non constet de intentione vouentis) quòd si hæc doctrina procedit de obligatione ieiunij ex voto; à fortiori procedet de obligatione proueniente ex professione religiosa, seu ex regula: & si, admittitur de viris, admitti debet & de fœminis; cùm sit par ratio de vtrisque. Colligitur ex doctrina satis apertè ex *Graffio q. 1. decis. l. 2. c. 37. n. 42.* pro se citante *Bartholomæum Medinam l. 1. instruct. c. 14. §. 10.* alijsq; doctis viris probabilis visa est; etsi, teste *Diana p. 1. tract. 9. resol. 16.* communiter à Doctoribus reijciatur tamquam improbabilis. *Colligitur item ex Tamb. to. 2. de iure Abb. D. 12. q. 4. n. 4. Pasqualigo de ieiunio decis. 254. & alijs relatis à Sancio, in selectis D. 54. num. 3.* sustinentibus religiosos infrà annum 21. non teneri ad ieiunia regulæ; & à fortiori ex *Sancio sup. num. 8. Rodriq. in comp. resol. 75. num. 10. Tambur. sup. q. 5. num. 7. & Pasqualigo vbi sup. decis. 259. num. 3.* docentibus religiosos sexagenarios eò ipsò eximi à ieiunijs regulæ.

Consentiunt *Narbona, Zoesius, Machada, Medina, Trullench. Parisius, Alphonsus de Leone* citati à *Diana p. 9. tr. 7. res. 73.* & quidem à fortiori; cum in casu isto concedant sufficere annum sexagesimum inchoatum, eò quòd in fauorabilibus annus inchoatus habeatur pro completo *l. qua ætate ff. de testam.*

Addit *Dian.* ex *Escobar*, eum, qui vouit ieiunare toto tempore vitæ suæ, post annum 60. non teneri amplius ieiunare, eò quòd cessante obligatione ieiunij cesset, & obligatio voti, senisque vita ad laborem ieiunij terminetur in anno 60. dummodò (subdit *Diana* ex *Narbona*) votum non fuerit emissum post annum 60. sed anteà; aliàs enim teneretur ieiunare post annum 60. cum sic præsumatur voluisse ad hoc se obligare.

Doctrina autem sup. data procedit etiam de Monialibus, quæ nondum expleuerunt annum 21. hæ enim licèt iuxtà communem Doctorum sententiam teneātur ad ieiunia regulæ, aliàs exemptæ à ieiunijs ordinarijs Ecclesiæ: *Pasqualigus tamen decis. 254. de ieiunio, Tamb. sup. aliique relati à Sancio sup. num. 3. cum Graffio, & Medina* superiùs allegatis, putant eas non teneri ad ieiunia regulæ: idque ob rationem paulò ante adductam ex *Sanch.* pro sexagenarijs; quæ æquè militat pro ipsis. Quin etiam monet *Pasqual. n. 6.* dato quòd religiosi ante vigesimumprimum annum teneantur ad ieiunia regulæ, posse Prælatum cum ijs dispensare in præfatis ieiunijs, & benè facere, si dispenset: idque etsi aliàs nequeat dispensare super Constitutionibus Ordinis: talis quippè facultas illi competit tamquam Ordinario; & aliàs Ordinarij ex causa dispensare possunt super lege Pontificia ieiunij: sic ille.

Dubium maius est, an Moniales teneantur seruare ieiunia, quæ à populis loci, in quo ipsæ degunt, obseruantur ex voto, aut etiam indicuntur à proprio Ordinario.

26 ℞. Videri probabile non teneri, ob ea, quæ in simili dicimus in *tract. de obligat. cap. 5. quæst. 21.* idque maximè, si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, cum sic non subijciantur eius iurisdictioni, quod requireretur ad hoc, vt tenerentur seruare ieiunia ab ipso indicta, vel approbata; quamquam, dato etiam quòd Moniales immediatè subijciantur Ordinario, adhuc probabile sit eas non teneri ad dicta ieiunia, nisi lege sufficienter exprimantur: quippè quæ non veniunt nomine populi in odiosis, immò neq; nomine Cleri; vt colligitur ex *Bonac. D. 5. de censur. in comm. par. 1. num. 11.*

27 Addo

27 Addo quòd, cùm Leo X. teste *Portello v. ieiunium num.* 4. concesserit Minoribus, vt in die ieiunij possint prandere vna hora ante horam consuetam; hincque benè inferat *Diana p.* 1. *tract.* 9. *resol.* 27. posse religiosos per horam cum dimidia ante meridiem præuenire prandium sine vllo peccato: hoc eodem priuilegio vti poterunt Moniales, etiam non exemptæ iuxta dicenda *c.* 9. *q.* 1. *&* 2.

Quod autem spectat ad refectiunculam vespertinam sumi solitam in die ieiunij; moneo, quòd, cùm *Fagundez prec.* 4. *Eccl. l.* 1. *cap.* 4. *nu.* 13. ex mente *Suarez* concedat sumi posse in ea 8. vncias cibi (& has partim ex pane, partim ex fructibus, aut herbis) & aliàs *Diana par.* 5. *tract.* 5. *resol.* 11. *ex Turriano* probabiliter doceat ad violationem mortalem ieiunij non sufficere quantitatem 2. vnciarum cibi communis: consequenter fatendum est iuxtà hos Doctores solùm venialiter peccare illum, qui in refectiuncula ieiunij vltra 8. vncias cibi licitè concessas sumeret alias 2. vncias; immò nec venialiter iuxta *Pasqual. tom.* 2. *decis.* 139. *num.* 6. quatenus ibi concedens ieiunantem posse primo mane sumere duas vncias cibi, & semel bibere ad ieiunium faciliùs tolerandum, posteaq; hora stata prandere, ac noctu sumere consuetam refectiunculam (&, si hoc fiat ex causa rationabili, etiam sine peccato veniali) consequenter videtur concessurus sumentem præfatas duas vncias vltra ordinariam quantitatem serotinæ refectiunculæ non peccaturum, neq; venialiter, si excessum illarum duarum vnciarum sumat ex causa rationabili, quæ vtique potest occurrere. Probat autem *Pasqualig.* paruitatem materiæ in re præsenti saluari in duabus vncijs ex eo, quòd paruitas materiæ in fractione ieiunij non debet attendi in ordine ad quantitatem prandij, aut cænulæ, sed in ordine ad violationem abstinentiæ per ieiunium præscriptæ, ac proindè quantitas cibi, quæ talem abstinentiam non lædit notabiliter, erit paruitas materiæ: ex alia parte dicta violatio non debet attendi comparatiuè respectu huius, aut illius, sed pro vt est formaliter Læsio abstinentiæ per ieiunium præceptæ, quæ est abstinentia à pluribus comestionibus; sicque abstinentia hæc per pluralitatem comestionum lædi potest notabiliter, cum per eas destruatur: secùs, si non interueniat pluralitas comestionum; cum sic notabiliter non lædatur dicta abstinentia. Vnde fit, quòd tota illa quantitas sit paruitas materiæ, quæ non sufficit ad instituendam comestionem; cum verò Ecclesia in ieiunio vetans pluralitatem comestionum loquatur de ijs, quæ solent institui; & alioqui præter prandium, ac cænam soleant institui solum leues quædam comestiones quæ veniunt nomine ientaculi, aut alio nomine: ideò paruitas materiæ in re præsenti debet habere talem terminum, vt neque faciat aliquam harum leuiorum comestionum, attendendo illam quantitatem, quæ magis vniuersaliter sumi solet in ijs: cùm ergo eæ, quando sunt moderatæ, importent vncias sex circiter cibi, ideò duæ vnciæ censeri possunt materia leuis, vtpotè non pertingentes ad medietatem talis comestionis, adeòque moraliter non sunt comestio, & consequenter non lædunt notabiliter abstinentiam à pluribus comestionibus, quæ præcipitur in ieiunio.

Quod verò dicit P. *Diana p.* 9. *tract.* 6. *res.* 15. ex *Trullencho* contra mè *tr.* 5. *cap.* 5. *num.* 15. se non damnaturum de peccato m. eum, qui quantitatem cibi permissam in refectiuncula ieiunij totam sumeret in pane: mihi non placet tum ob dicta *num.* 15. *sup. citato:* tum ex eo quòd quantitas, & qualitas præfatæ refectiunculæ maximè pendet ex consuetudine inducta apud viros doctos, ac timoratos: non puto autem apud illos inductam esse consuetudinem, vt in dicta refectiuncula sumi possint 8. vnciæ panis: immò puto quòd si ij viderent aliquem edere 8. vncias panis in vespertina refectiuncula ieiunij, non leniter offenderentur: cum tanta panis quantitas videatur sufficere ad nutritionem non modicam, sicq; finis Ecclesiæ intentus magna ex parte frustraretur: vnde, & viri laici non adeò scrupulosi fortè non auderent practicare eiusmodi doctrinam.

Accedit, quòd in peruigilio Nat. Domini in refectiuncula vespertina sumi possunt 16. vnciæ cibi iuxtà *Fagund. sup. num.* 19. *Dianam p.* 1. *tract.* 9. *resol.* 35. & alios;

idq; etiam in easu, quo, occurrente festo Natiuitatis in feria 2. ieiunium vigiliæ præueniatur in Sabbato; vt aduertit *Sanch.l.5.consil.cap.1.d.26.* addens in vigilia Natiuit. sumi posse collationem duplo, & triplo maiorem: qua de re plura in *nostro tract.de obligat.regul.cap.5.quæst.5.* vbi ostendimus etiam religiosis, & consequenter Monialibus, permittendum esse, vt in vigilia Natiuit. sumant refectiunculam paulò maiorem solita: quidquid contradicant *Villalob. & Ledesma apud Dianam vbi suprà.*

Addit *Pasqualig.sup.decis.*103. *num.*9. quòd licèt, *Sanch.sup. num.*6.putet dictam refectiunculam non posse sumi adeò amplam, si sumatur hora prandij, cum nondum incæperit festum,& id non habeat consuetudo;oppositum tamen tenendum est; cum hoc sit priuilegium illius ieiunij, cui hoc conuenit; non quòd festum incæperit, sed quòd sit accessorium festi, adeòq; sapiat lætitiam festi, etsi illud nondum incæperit; quod patet etiam ex modo celebr. Officium Vigiliæ.

Putat item *Pasqualig.decis.*102. *num.*5. *ex Angles, Sancio, & Ledesma* posse hora prandij in die ieiunij vespertinam sumi refectiunculam, dilato prandio in vesperam, etiam sine causa: & probat, quia lex ieiunij exigit vnicam comestionem, permissa refectiuncula in subsidium naturæ, & intendit corporis macerationem mediante abstinentia; quod totum saluatur in præsenti casu: cum sic habeatur finis ieiunij, fiat vnica comestio cum solita refectiuncula, & inter has solum mutetur ordo, qui est quid accidentale, ideòque non impedit, quin impleatur lex ieiunij (quo modo satisfacit præcepto recitandi diuinum Officium, qui Horas recitat ante Matutini recitationem) idq; etiam sine peccato veniali; cum semper adsit ratio sufficiens excusans à veniali, etsi nulla videatur extare causa dictæ transpositionis: semper enim id ordinatur in commodum ieiunantis, vt in finem; & cum hoc ipsum rationem habeat finis liciti, ac subordinati vltimo fini, retinet debitum ordinem ad vltimum finem, qui sufficit, vt præfata transpositio non sit mala, sed bona: præterquàm quòd consuetudo refectiunculam addixit tempori vespertino solùm ex suppositione quòd circa meridiem fiat comestio, & hæc dicta sint ex *Pasqualigo*, alijsque ab eo relatis, contra quos sentiunt communiter Doctores.

Addo quòd, sicut *Azorius, Reginald. & Bonacina relati à Diana par.1.tract.9. resolut.*34.*Bossius citatus ab eodem Diana par.5.tract.*14.*resol.*14. non improbabiliter docent in collatione serotina ieiunij posse sumi iusculum ex aqua,& pane aut herbis, etiam seclusa speciali indigentia: sic puto cum *Sanchez sup. d.*24. *num.*2. Monialem, quæ v. g. inseruire debet mensæ in die ieiunij, posse sumere aliquid cibi, etiam per modum sustentationis; quippè quæ ex tunc censetur, inchoare prandium, posteà interrumpendum ex occasione illius seruitij, illud posteà absolutura; quo pacto plures illæ comestiones moraliter reputantur vna: non secus ac euocatus à prandio in die ieiunij ob aliquod negotium, potest, peracto negotio, redire ad absoluendum prandium, etiam post 2. horas, vt notanr plures DD. apud *Dianam sup.resol.*32. Immò *Pasqualigus sup. decis.*121. *num.*5. putat posse rediri ad continuandum prandium post totum illud tempus, quo perseuerat aliquid, ratione cuius comestio moraliter continuari censetur (vt si adsit intentio redeundi saltem virtualis eò quòd solita quantitas cibi sumpta non sit, vel supersint in mensa fercula destinata pro eo prandio, &c.) Sic enim tempus interpositum non tollit continuationem moralem vnicæ comestionis. Quin addit *Pasqualig. ex Sylvio* sine mortali culpa posse interrumpi prandium per horam etiam sine causa; cum sic ieiunium non lædatur grauiter.

Docet item *Pasqualig. num.*6. cum doctis Recentioribus consultis contra *Ghetinum* surgentem à mensa comestione non completa, & negotijs ita distentum, vt in ijs totum diem insumat, posse inchoatam comestionem vespere complere; cum ea interruptio non sit volunta ia, adeòque secunda comestio pars, & complementum primæ comestionis, quæ relicta fuit imperfecta; hoc enim ipso

quod

quòd conceditur comestio vnica completa, ac sufficiens intra meridiem, ac vesperam, currit tempus, in quo licitum est edere, ac proindè si comestio relinquitur imperfecta, ea semper compleri potest, si prius compleri non potuit, quamdiu durat tempus præfinitum pro ea comestione: præterquàm quòd cibus prima vice sumptus non est sufficiens, sicque ieiunans excusabitur à ieiunio, si illud seruare non possit.

Censet prætereà *Pasqualig. decis.*123. ex *Molfesio* posse quem domi comedentem in die ieiunij adire domum amici ad complendam comestionem cum eo, siue inuitetur ab eo, siue non; immò, & ire ad emenda alia fercula, posteaque domum redire, eaque edere, cum tota hæc interpositio temporis censeatur medium ordinatum ad complendam comestionem inchoatam, adeòque continuatiuum illius: idque interponendo totum illud tempus, quod insumitur in via, & in præparando cibo, quem intendimus edere; siquidem totum hoc tempus est medium ordinatum ad complendam comestionem, ac proindè continuationem ponit stante intentione protrahendi comestionem vlteriùs: immò si interponatur aliquantulum temporis maius, eò quòd est necessarium, parum curandum est, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur.

Sic *Sanch.l.*5.*conc.cap.*1.*d.*24.*num.*5.*Ghetius v.ieiunium cap.*1.*num.*4.*Trullench.l.*3.*decal.cap.*2.*d.*3.*num.*13.& alij sustinent ieiunantem, qui, plicato linteolo, proposuit nihil vltra edere, posse sumere ex ferculis de nouo appositis, cum adhuc perseueret idem prandium, cui ille accumbit; ideòque si mutato proposito, sumit de nouis ferculis, moraliter loquendo, non instituat nouam comestionem, sed aliquid superaddat priori; ita vt additamentum faciat vnam comestionem cum priori perseuerante vnitate prandij communis. Consentit *Pasqualig. decis.*122. inferens ieiunantem in hoc casu à fortiori posse de nouo edere ex ferculis antea appositis; quippè quæ sunt pars illius prandij, immò & illius ferculi, quod inseruit prandio, sicque eorum comestio de nouo repetita sit pars eiusdem comestionis, ita vt censeatur vna comestio integra ex pluribus partibus.

Sic *Molfesius, Filliuc. Baffeus, Bonac. & Ghetius* apud *Dianam par.*1. *tr.*3. *ref.*32. contra plures alios relatos à *Pasqual.sup.decis.*125.*nu.*1. docent ieiunantem à mensa surgentem animo non ampliùs edendi posse redire ad edendum, etsi prandium sit completum, si modicum tempus intercessit, & edat de ijs, quæ prius fuerant apposita; sicut enim quæ edit, sunt pars illius prandij, quod sumpsit, non autem nouum prandium, sic eorum comestio est pars comestionis præcedentis, moraliter loquendo: quod non procederet, si nouum institueretur prandium, sic enim esset noua refectio, ita *Pasqual.* monens *n.*5. regulariter quartam partem horæ, & fortè etiam tertiam non sufficere, vt desinere censeatur ius redeundi ad continuandum prandium; nisi concurrentes circumstantiæ aliter suadeant; vt si surgas à mensa iturus ad dormiendum; in quo casu statim censetur desinere dictum ius.

Sic *Lessius l.*4.*c.*2.*n.*11.*Laym.l.*4.*tr.*8.*c.*1.*n.*6.*Diana supra*, & alij sustinent ieiunantem, qui à mensa recedit animo non edendi amplius, posse ad eam redire, & edere, si prandium adhuc duret: probant, quia cibus interruptim sumitur, ita vt plures partiales sumptiones vnicam faciant comestionem; sicque vnitas moralis comestionis stare potest cum interrumptione sumptionis, ideòque debet desumi ex vnitate conuiuij; vnde recedens à mensa potest denuò accedere, durante eodem conuiuio sine violatione ieiunij; etsi proposuerit non amplius edere: cum enim edat de eodem prandio, censetur facere eamdem comestionem.

An autem, & quo modo ieiunans si extra prandium, & refectiunculam velit bibere, possit sumere aliquid cibi, ne potus noceat, & quidem plures eodem die.

℞. Posse, dummodò id non fiat in fraudem ieiunij, ita *Sanch. sup. d.*22. *Laym. sup.num.*7.*Azor.tom.*1.*l.*7.*cap.*10.*q.*7.alijque plurimi; & probatur, quia hoc ipso quòd Ecclesia in die ieiunij concedit potum per diem, censetur, & concedere necessaria, ne potus noceat, & consequenter aliquid cibi: quomodo dicunt communiter

idq; etiam in casu, quo, occurrente festo Natiuitatis in feria 2. ieiunium vigiliæ præueniatur in Sabbato; vt aduertit *Sanch.l.5. consil. cap.1. d.26.* addens in vigilia Natiuit. sumi posse collationem duplo, & triplo maiorem: qua de re plura in *nostro tract. de obligat. regul. cap.5. quæst.5.* vbi ostendimus etiam religiosis, & consequenter Monialibus, permittendum esse, vt in vigilia Natiuit. sumant refectiunculam paulò maiorem solita: quidquid contradicant *Villalob. & Ledesma apud Dianam vbi suprà.*

Addit *Pasqualig. sup. decis.103. num.9.* quòd licèt, *Sanch. sup. num.6.* putet dictam refectiunculam non posse sumi adeò amplam, si sumatur hora prandij, cum nondum incæperit festum, & id non habeat consuetudo; oppositum tamen tenendum est; cum hoc sit priuilegium illius ieiunij, cui hoc conuenit; non quòd festum incæperit, sed quòd sit accessorium festi, adeòq; sapiat lætitiam festi, etsi illud nondum incæperit; quod patet etiam ex modo celebr. Officium Vigiliæ.

Putat item *Pasqualig. decis.102. num.5. ex Angles, Sancio, & Ledesma* posse hora prandij in die ieiunij vespertinam sumi refectiunculam, dilato prandio in vesperam, etiam sine causa: & probat, quia lex ieiunij exigit vnicam comestionem, permissa refectiuncula in subsidium naturæ, & intendit corporis macerationem mediante abstinentia; quod totum saluatur in præsenti casu: cum sic habeatur finis ieiunij, fiat vnica comestio cum solita refectiuncula, & inter has solum mutetur ordo, qui est quid accidentale, ideòque non impedit, quin impleatur lex ieiunij (quo modo satisfacit præcepto recitandi diuinum Officium, qui Horas recitat ante Matutini recitationem) idq; etiam sine peccato veniali; cum semper adsit ratio sufficiens excusans à veniali, etsi nulla videatur extare causa dictæ transpositionis: semper enim id ordinatur in commodum ieiunantis, vt in finem; & cum hoc ipsum rationem habeat finis liciti, ac subordinati vltimo fini, retinet debitum ordinem ad vltimum finem, qui sufficit, vt præfata transpositio non sit mala, sed bona: præterquàm quòd consuetudo refectiunculam addixit tempori vespertino solùm ex suppositione quòd circa meridiem fiat comestio, & hæc dicta sint ex *Pasqualigo*, alijsque ab eo relatis, contra quos sentiunt communiter Doctores.

Addo quòd, sicut *Azorius, Reginald. & Bonacina relati à Diana par.1. tract.9. resolut.34. Bossius citatus ab eodem Diana par.5. tract.14. resol.14.* non improbabiliter docent in collatione serotina ieiunij posse sumi iusculum ex aqua, & pane aut herbis, etiam seclusa speciali indigentia: sic puto cum *Sanchez sup. d.24. num.2.* Monialem, quæ v. g. inseruire debet mensæ in die ieiunij, posse sumere aliquid cibi, etiam per modum sustentationis; quippè quæ ex tunc censetur, inchoare prandium, posteà interrumpendum ex occasione illius seruitij, illud posteà absolutura; quo pacto plures illæ comestiones moraliter reputantur vna: non secus ac euocatus à prandio in die ieiunij ob aliquod negotium, potest, peracto negotio, redire ad absoluendum prandium, etiam post 2. horas, vt notant plures DD. apud *Dianam sup. resol.32.* Immò *Pasqualigus sup. decis.121. num.5.* putat posse rediri ad continuandum prandium post totum illud tempus, quo perseuerat aliquid, ratione cuius comestio moraliter continuari censetur (vt si adsit intentio redeundi saltem virtualis eò quòd solita quantitas cibi sumpta non sit, vel supersint in mensa fercula destinata pro eo prandio, &c.) Sic enim tempus interpositum non tollit continuationem moralem vnicæ comestionis. Quin addit *Pasqualig. ex Sylvio* sine mortali culpa posse interrumpi prandium per horam etiam sine causa; cum sic ieiunium non lædatur grauiter.

Docet item *Pasqualig. num.6.* cum doctis Recentioribus consultis contra *Ghetium* surgentem à mensa comestione non completa, & negotijs ita distentum, vt in ijs totum diem insumat, posse inchoatam comestionem vespere complere; cum ea interruptio non sit volunta ia, adeòque secunda comestio pars, & complementum primæ comestionis, quæ relicta fuit imperfecta; hoc enim ipso

quod

quòd conceditur comestio vnica completa, ac sufficiens intra meridiem, ac vesperam, currit tempus, in quo licitum est edere, ac proindè si comestio relinquitur imperfecta, ea semper compleri potest, si prius compleri non potuit, quamdiu durat tempus præfinitum pro ea comestione: præterquàm quòd cibus prima vice sumptus non est sufficiens, sicque ieiunans excusabitur à ieiunio, si illud seruare non possit.

Censet prætereà *Pasqualig. decis.* 123. ex *Molfesio* posse quem domi comedentem in die ieiunij adire domum amici ad complendam comestionem cum eo, siue inuitetur ab eo, siue non; immò, & ire ad emenda alia fercula, posteaque domum redire, eaque edere, cum tota hæc interpositio temporis censeatur medium ordinatum ad complendam comestionem inchoatam, adeòque continuatiuum illius: idque interponendo totum illud tempus, quod insumitur in via, & in præparando cibo, quem intendimus edere; siquidem totum hoc tempus est medium ordinatum ad complendam comestionem, ac proindè continuationem ponit stante intentione protrahendi comestionem vlteriùs: immò si interponatur aliquantulum temporis maius, eò quòd est necessarium, parum curandum est, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur.

Sic *Sanch. l. 5. conc. cap. 1. d. 24. num. 5. Ghetius v. ieiunium cap. 1. num. 4. Trullench. l. 3. decal. cap. 2. d. 3. num.* 13. & alij sustinent ieiunantem, qui, plicato linteolo, proposuit nihil vltra edere, posse sumere ex ferculis de nouo appositis, cum adhuc perseueret idem prandium, cui ille accumbit; ideòque si mutato proposito, sumit de nouis ferculis, moraliter loquendo, non instituat nouam comestionem, sed aliquid superaddat priori; ita vt additamentum faciat vnam comestionem cum priori perseuerante vnitate prandij communis. Consentit *Pasqualig. decis.* 122. inferens ieiunantem in hoc casu à fortiori posse de nouo edere ex ferculis antea appositis; quippè quæ sunt pars illius prandij, immò & illius ferculi, quod inseruit prandio, sicque eorum comestio de nouo repetita fit pars eiusdem comestionis, ita vt censeatur vna comestio integra ex pluribus partibus.

Sic *Molfesius, Filliuc. Basseus, Bonac. & Ghetius* apud *Dianam par. 1. tr. 3. res.* 32. contra plures alios relatos à *Pasqual. sup. decis.* 125. *nu.* 1. docent ieiunantem à mensa surgentem animo non ampliùs edendi posse redire ad edendum, etsi prandium sit completum, si modicum tempus intercessit, & edat de ijs, quæ prius fuerant apposita; sicut enim quæ edit, sunt pars illius prandij, quod sumpsit, non autem nouum prandium, sic eorum comestio est pars comestionis præcedentis, moraliter loquendo: quod non procederet, si nouum institueretur prandium, sic enim esset noua refectio, ita *Pasqual.* monens *n.* 5. regulariter quartam partem horæ, & fortè etiam tertiam non sufficere, vt desinere censeatur ius redeundi ad continuandum prandium; nisi concurrentes circumstantiæ aliter suadeant; vt si surgas à mensa iturus ad dormiendum; in quo casu statim censetur desinere dictum ius.

Sic *Lessius l. 4. c. 2. n.* 11. *Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 6. Diana supra*, & alij sustinent ieiunantem, qui à mensa recedit animo non edendi amplius, posse ad eam redire, & edere, si prandium adhuc duret: probant, quia cibus interruptim sumitur, ita vt plures partiales sumptiones vnicam faciant comestionem; sicque vnitas moralis comestionis stare potest cum interrumptione sumptionis, ideòque debet desumi ex vnitate conuiuij; vnde recedens à mensa potest denuò accedere, durante eodem conuiuio sine violatione ieiunij; etsi proposuerit non amplius edere: cum enim edat de eodem prandio, censetur facere eamdem comestionem.

An autem, & quo modo ieiunans si extra prandium, & refectiunculam velit bibere, possit sumere aliquid cibi, ne potus noceat, & quidem plures eodem die.

℟. Posse, dummodò id non fiat in fraudem ieiunij, ita *Sanch. sup. d.* 22. *Laym. sup. num. 7. Azor. tom. 1. l. 7. cap. 10. q. 7.* alijque plurimi; & probatur, quia hoc ipso quòd Ecclesia in die ieiunij concedit potum per diem, censetur, & concedere necessaria, ne potus noceat, & consequenter aliquid cibi: quomodo dicunt communiter

ter Doctores talem cibum non vetari, eò quòd sumatur per modum medicinæ. Et hoc procedit, etsi pluries eodem die bibatur: cum modicus ille cibus semper sumatur ad eumdem finem, ne potus noceat, adeòque semper censeatur concessus vt accessorium ad concessionem principalis, nempè potus. Dixi *dummodò id non fiat in fraudem ieiunij*; si enim bibas, non ad sitim sedandam, sed vt possis sumere modicum illum cibum, & is pluries sumptus pertingat ad quantitatem notabilem, violas ieiunium: tunc autem censeri potest abesse fraus, quando verè moneris ad bibendum ex siti. *Pasqualig. sup. decis.*119. notans *n.*6. modicum cibum, qui sumi potest, ne potus noceat, regulariter dici posse illum, qui est infra vnicam vnicam, cum talis quantitas sit valdè exigua, & sufficiat, ne potus noceat; addensque *n.*6. modicum illum cibum posse sumi à bibente, etsi credat potum sine eo non nociturum, si manè bibat, cum tunc stomachus sit vacuus, adeòque ei semper potus noceat; non item, si post prandium bibat, & certus sit se, attenta sua complexione non passurum nocumentum ex potu; quod non procedit, si probabiliter timeat nocumentum, aut de hoc dubitet; cum tunc stet in possessione sui iuris ad sumendum, quamquam, cum materia sit parua, & potus solus stomacho non conferat, putet *Pasqualig.* nemini inijciendum scrupulum peccati grauis, si sumat exiguum hunc cibum.

Quod verò dicit *Pasqual. decis.*106. esse probabilius, & fuisse approbatum à doctissimis Recentioribus (nimirum in refectiuncula vespertina posse sumi totam illam quantitatem cibi cum iusculo cocti, quæ sumi posset, si sumeretur crudus, aliquibus doctis Recentioribus minus probatur, cum hinc sequatur posse ieiunantem in refectiuncula vespertina sumere vncias 24. & plures iusculi ex pane confecti (tot enim vnciæ ex panis vncijs 3. & paucis amygdalis cum aqua concoctis consequuntur, vt aduerti *tr.* 5. *c.* 5. *n.* 17.) Quod certè, non videntur pij viri audire sine offensione; præsertim cum dictum iusculum sit valdè nutritiuum. Probat *Pasqualigus* suam sententiam, quia aqua, quæ miscetur cum pane, aut alio cibo solido, non auget substantiam cibi in ordine ad nutritionem, cum non afferat secum aliquid nutritiuum, sed solum temperat qualitatem eius in ordine ad faciliorem concoctionem in stomaco, sicque eadem cibi quantitas sumitur quo ad nutritionem, ac si cibus sumeretur crudus. Vnde sicut sumi potest panis in ea quantitate, quæ est permissa, & imbui vino; etsi hinc crescat in pondere, cum sic non admisceatur vlla substantia ordinata ad cibandum; ita in præsenti casu idem fieri poterit, cum supra quantitatem debitam non admisceatur aliquid ordinatum ad cibandum. Nec obstat, quòd sic cibus crescit in pondere; cum augmentum istud ponderis sit per accidens, nec fit secundùm rationem substantiæ nutritiuæ, sed temperamenti ordinati per modum medicinæ ad maius commodum stomachi, quod est dicere maiorem nutritionem, quæ fit in sumente 24. vncias iusculi confecti ex 3. vncijs panis modo supra dicto, prouenire, non quòd sic sumatur plus substantiæ nutritiuæ, quàm si sumerentur 3. illæ vnciæ panis crudi; sed quòd virtus nutritiua faciliùs agere possit in panem coctum, quàm in panem crudum: quo modo plùs nutriretur comedens libram vnam carnis, vitulinæ coctæ, quàm qui libram similis carnis crudæ ederet; vt mihi aduertit Excellentissimus Scotus Medicus Bononiensis vir ingenio præstanti, ac in Arte medica insignis, toti Italiæ notissimus: qui proindè doctrinam Pasqualigi citantis pro se *Bossium sect.* 4. *de iubilæo casu* 18. *num.* 128. approbat; sicut, & approbant alij docti Recentiores; quorum aliqui notarunt fortè aliquos offendi ex doctrina allata *Pasqualigi*, eò quòd apprehendant ipsum concedere, quòd in refectiuncula ieiunij liceat sumere 24. vncias panis cocti sub forma iusculi: cum ille solum concedat posse sumi 24. vncias iusculi confecti ex 3. vncijs panis, & aliquot amygdalis: quæ duo sunt valdè diuersa, vt patet.

Quòd si doctrina hæc Pasqualigi nimis videtur relaxare obseruantiam ieiunij ecclesiastici, & non parum aduersari fini intento ab Ecclesia in præscribendo ieiunio: saltem confirmabit sententiam eorum, qui iuxta dicta *tr.* 5. *cap.* 5. *num.* 16. sustinent

nent in dicta refectiuncula posse sumi iusculum 12. vnciarum; putantque non ideò se cogi admittere quòd possint sumi etiam 24. vnciæ iusculi (vt vult Pasqualigus) cum ieiunium Ecclesiasticum sit ens morale, quod moraliter debet æstimari, etiam quo ad quantitatem refectiunculæ vespertinæ, & aliàs constet morali hominum æstimatione grauius aduersari ipsi ieiunio Ecclesiastico, quòd in vespertina refectiuncula sumatur 24. vnciæ iusculi ex pane, & aqua confecti, quàm si sumantur solum vnciæ 12. estò dictæ 24. vnciæ physicè componantur ex 3. vncijs panis, aliquot amygdalis, & aqua, quæ à ieiunante in præfata refectiuncula licitè sumi possunt. Præterquàm quòd praxis, & communis sensus legem interpretatur *l. minimè l. si interpretatione ff. de leg. cap. cum dilectus de consuetud.* praxis autem, & communis sensus virorum timoratorum is esse videtur, quòd in refectiuncula vespertina non liceat sumere 24. vncias iusculi confecti ex pane; vnde, & durum videtur, quòd vir timoratus, & doctus in die ieiunij sumat pro vespertina refectiuncula vncias 24. panis cocti in aqua, quæ multis possent deseruire in cibum cœnæ competentis.

Addit *Pasqualig. decis.* 136. vuam recentem posse sumi die ieiunij quoties libuerit: non secus ac sumi potest vinum: cum succus vuæ in sua substantia sit vinum, habeatque rationem potus, quippè qui exprimitur de acinis, dum vua dentibus conteritur, & in ore acquirit rationem potabilis, sicque in stomachum transmittitur per modum potus. Sed mihi non placet hæc doctrina, & videtur aduersari illi doctrinæ, quam idem *Pasqualig. decis.* 141. *num.* 2. admittit vt communem: videlicet ea, quæ habent rationem cibi, solùere ieiunium, etsi sumantur modo potabili: vt potus lactis: hinc inferens *num.* 3. potionem chocolatæ frangere ieiunium, etsi sumatur per modum potionis, eò quòd illa ex natura sua sit cibus maximè nutritiuus: ita vt vnica eius vncia sufficienter nutriat per horas 24. absque vlla corporis debilitatione: si quidem ex communi illa doctrina contra *Pasqualigum* argui potest: Quæ habent rationem cibi, frangunt ieiunium, etsi sumantur per modum potabilis: at vua, cuius succus solum in ore dentibus exprimitur è cortice, habet rationem cibi, & quidem maximè nutritiui, etsi detur eã sumi modo potabili, ergo illius sumptio frangit ieiunium: dixi, *etsi detur illam sumi modo potabili*, quia secundùm communem modum loquendi, ac moralem hominum æstimationem non dicitur bibere, qui sumit vuam recentem, eiusque succum dentibus intra os exprimit, etsi dictum succum verè iam expressum transmittat in stomachum: sed dicitur edere vuam, adeoque negari potest in hoc casu sumi vuam modo potabili: quo modo dicitur sumi, quando intra vas aliquod exprimitur succus vuæ, & sic expressus sumitur: sic enim dicitur sumi vua modo potabili, cùm verè sit mustum, & habeat rationem potus: & tunc concedo per sumptionem vuæ recentis non violari ieiunium: cum talis sumptio sit potus, & potus non frangat ieiunium Ecclesiasticum, vt omnes concedunt: & quidem quòd vua sit maximè nutritiua, patet experientia Rusticorum, qui in Autumno ex vsu vuæ valdè pingues apparent.

Quòd si hac occasione quæras, an prohibitus vesci carnibus ex lege ieiunij, aut alio titulo, prohibeatur adhibere clysma è puro carnium iusculo; aut emplasma è carne contusa, vel contrita apposita vmbilico, non quidem ad medicinam, sed ad carnem in legis fraudem mulcendam, eiusque lasciuiam fouendam; cùm succus clysmate immissus nutriat, & idem præstet emplastrum vmbilico appositum vi caloris naturalis, & facultatis attractricis partibus insitæ aliquid per poros exugentis, quod intromissum potest excoqui, & demum conuerti in sanguinem, vnde fit nutritio; etsi exigua: sicut & exigua est materia quæ attrahitur, & via per quam subdit.

℞. *Raynaudus in Stylita mistico par.* 7. *num.* 9. veriùs esse quòd in casu proposito vetitus est vsus clysmatis, ac emplastri (concedens tamen *num.* 11. quod spectat ad emplastrum, materiæ paucitatem, quæ indè sugitur, valdè tenuare peccatum: ita vt vix posset sufficere ad peccatum mortale) Assertionem probat tum quia sic

copiosa

copiosa materia vetita apponi potest,maximè per iterationem, ac frequentationem & potest contrauenit fini legis præscribentis ciborum delectum; cùm inde possit incendi corporis lasciuia, concalefacta carne per tale nutrimentum; tum quia,licèt lex ecclesiastica de ciborum delectu, spectato verborum cortice, vetet solum vsum certorum ciborum, quem Doctores vocant manducationem: tamen, spectato fine legis sub ijs verbis, æquè vetatur omne nutrimentum ex materia vetita; siue ingeratur per os, siue alia via; ita vt vsus elysmatis, ac emplastri ex carnibus dici possit æquiualens comestio carnium: maximè cum Canones solum mandent ieiunium, & Doctores interpretantes legem ieiunij de comestione (quippè per quam ieiunium ordinariè soluitur) non excludunt, nec possunt excludere sumptionem cuiusvis alterius æquè concitantis petulantiam corporis, quam Ecclesia intendit frænare lege ieiunij.

Verùm mihi non probatur hæc doctrina, putoque sustinendam esse oppositam, quam ipsemet *Raynaudus* non negat esse probabilem; dum ait suam esse veriorem. Ducor tum quia finis legis non cadit sub legem: quippè quæ dirigit quidem ad finem,sed non est de fine: vt ostendit *Auila D.11.de leg.n.37. S.Thom.& Caiet.* sicque corruit primum fundamentum *Raynaudi:* tum quia, vbi agitur de obligatione imponenda, stricta fieri debet interpretatio *Sà v. interpretatio 2.l. quidquid adstringendæ ff.de verb.oblig.* adeòque lex prohibens comestionem carnium intelligenda est de comestione simpliciter dicta, non autem de æquiualenti: cùm tamen Doctores de ieiunij obligatione loquentes dicant eam solùm cadere in manducationem, & is tantum dicatur manducare, qui ore haurit nutrimentum: tum quia quòd succus per elysma iniectus, aut ex emplastro attractus nutriat, est per accidens, nec à lege attenditur: quomodo potus vini, licèt nutriat, non vetatur in ieiunio de communi sententia Doctorum; idque etsi sumatur in fraudem, ad sedandam inediam, ac famem; vt docent *Pasqualigus de ieiunio decis.117.& 18.* Doctoribus relatis, alijque viri graues; & inde suadetur, quòd Ecclesia non vetat potum, adeòque nec nutritionem ex eo prouenientem (sicut vetat nutritionem ex cibo capto, eò quod cibus sit vetitus) sicque intendens nutritionem prouenientem ex potu vini non violat legem ieiunij, cum eam intendat solùm vt prouenientem ex actu licito, idest ex potu vini: quod est signum mentem Ecclesiæ præscribentis delectum ciborum non spectare quemcumque vsum rei idoneæ ad irritandam carnem (id quod constat fieri à vino largiùs hausto,ac puro) sed solum spectasse curam carnis per esculenta, & incentiua libidinum præcisè per manducationem admota: tum quia in præsenti casu non procedit, quòd faciens in fraudem legis non minùs delinquit,quam si legem directè violet, etsi saluis verbis legis eius sensum circumueniat *l. contra legem ff. de legib.* cum fiat quod ea noluit fieri,licèt,attento cortice verborum extimo, id non vetuerit; si quidem tunc solum fit in fraudem legis, quando ex tali facto prouenit effectus vetitus à lege, adeòque ipsum factum vetitum censeretur, vtpotè causans effectum à lege vetitum (vt si pluries in die ieiunij capias cibum in quantitate parua, de se non frangente ieiunium: tunc enim fieret fraus legi ieiunij: quatenus estò quælibet è dictis comestionibus seorsim non auferat effectum à lege intentum, ob paruitatem materiæ, omnes tamen simul auferunt; ideòque Ecclesia hoc ipso quòd intendit macerationem corporis per cibi subtractionem, item præsumitur vetare concursum plurium illarum comestionum paruarum in eodem die tamquam causam obstantem effectui intento: quod vtique in præsenti casu non procedit; in quo cum non vetetur potus in quauis quantitate ad sedandam sitim, nec vetatur effectus hinc causatus, idest nutritio, ac sedatio inediæ, ac proinde, licèt potus adhibeatur in hunc finem, non fit fraus legi, cum non adhibeatur vt impeditiuus effectus intenti à lege: si enim impediret, esset vetitus, etiam in ordine ad sedandam sitim (sicut est vetitus potus lactis etiam ad refrigerandam, ac extinguendam sitim, cum impediat effectum intentum à lege ieiunij) quare lex ieiunij intendit solum vetare nutritionem prouenientem ex cibo, & sedationem inediæ per modum cibi, quem solum

lum prohibet; ac proinde, cum in isto casu intendatur solùm sedatio inediæ per potum, non contrauenitur menti Ecclesiæ indicentis ieiunium.

Sicut ergo *Raynaud. sup. num.* 7. concedit ieiunium præscriptum ad eucharisticam communionem non violari, assumpto clysmate è carnium iusculo, alioue quouis succo, licèt apto ad nutriendum (quod latè probat *Raynaud. num.* 3.) cùm præscriptio dicti ieiunij solùm spectet reuerentiam debitam corpori Christi, & referatur ad cauendam prægrauationem corporis: sic videtur dicendum vsum clysmatis è puro iusculo carnium, ac emplastri è carnibus contusis non vetari per legem vetantem esum carnium etsi hæc adhibeantur non in medicinam (quo pacto etiam *Raynaud. num.* 14. nobiscum sentit, etsi morbus non sit tantus, vt posset excusare à ieiunio) sed ad curandam cuticulam, carnisque lasciuiam fouendam; idque ob rationes superiùs allatas, ex quibus etiam destruuntur fundamenta, quæ pro se affert *Raynaud.*

Quòd verò addit *n.* 13. Cartusianum facere contra statutum prohibens vsum carnium, etiam in mortis periculo, si in morbo periculoso vtatur clysmate è carnium iusculo, aut emplastro è carnibus contusis ad curandum morbum (cum id in simili casu concedat de quocumque alio ægroto, qui non sit Carthusianus) mihi non placet; sicut nec placet ratio, quam adducit pro sua sententia, dicens, Carthusiani longè aliam esse rationem; cùm ille vi legis priuatæ amoueat à se facultatem vtendi talibus remedijs ad cuiusuis morbi subleuationem, nec, nisi omni alio cibo deficiente, assumere possit præfata clysmata, aut emplastra ex pura carne; etsi paulò post subdat *Raynaud.* non esse, quòd Carthusiani scrupulo tangantur de pauxillis carnibus, quæ in certis medicamentis adhibentur admixtæ alijs materijs, adeòque transmutantur, vt, sicut carnis nomen abijciunt, sic & pristinam carnis naturam exuere videantur; nam de minimis non curat Prætor, & ius obligans ad carnium abstinentiam non censetur inductum cùm extensione ad tales materias.

Mihi, inquam, non placet, quod loco citato addit *Raynaud.* & facilè videtur posse confutari ex verbis ipsiusmet statuti in Ordine Carthusiano de abstinentia carnium editi anno 1582. & à me relati *tr.* 5. *cap.* 5. *num.* 538. quod si hìc habet: *Omnem esum, & sumptionem carnium, & omnium quæcumque ex carnibus quomodolibet constant, siuè per modum cibi, siuè per modum potionis, aut sorbitionis sumantur, à nostro proposito abiecimus: & infra: Statuimus vt quicumque Ordinis nostri Professus huius tam laudabilis institutionis transgressor extiterit*, carnes videlicet comedendo, & alicui personæ Ordinis ministrando, vel ministrantibus consentiendo, vel non prohibendo, cùm poterit prohibere &c. Vbi noto, quòd, cum statutum hoc non prohibeat quemcumque vsum carnium, sed solùm illum, qui fit per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non comprehendatur assumptio clysmatis, aut emplastri ex pura carne; non video, quo modo *Raynaud.* dicat Carthusianum vi legis priuatæ amouere à se facultatem vtendi talibus remedijs ad cuiusuis morbi subleuationem: cum sub relato statuto vsus talium remediorum non comprehendatur, & præter dictum statutum in Ordine Carthusiano non extet (quod ego sciam) vlla alia lex, quæ vetet vsum præfatorum remediorum, nec ab ipso *Raynaud.* afferatur, qui tamen debuisset illam afferre, si extaret. Cùm ergo Carthusianus nulla lege peculiari prohibeatur vti clysmate, aut emplastro ex pura carne; & aliàs *Raynaud.* vsum talium remediorum concedat cuicumque alij in die ieiunij; debet hoc idem concedere & Carthusiano; cùm sit eadem ratio de ipso, ac de illis, & vbi militat eadem ratio, militare item debeat eadem iuris dispositio.

Immò puto Carthusianum non facere contra statutum superiùs adductum, si clysma, aut emplastrum ex pura carne assumeret ad curandam cuticulam; cùm vi dicti statuti solùm prohibeatur vti carnibus per modum cibi, aut potionis, aut sorbitionis, & sub his non contineatur assumptio clysmatis, aut emplastri ex pura carne: aliàsque lex etiam fauorabilis animæ, si sit obligatoria, & consequenter

ter odiosa, non debeat ampliari vltra propriam verborum significationem, vt probat *Sanch.l.10.de matr.D.4.n.3.*

QVÆRES XIII. An Moniales teneantur obseruare festa præscripta ab Ordinario loci, nec non censuras, & interdicta ab eo lata.

28 ℞. Teneri decreto Concilij Trid. *sess. 25. de regul. cap. 2.* quod sic habet: *Censuræ, & interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum ecclesiis publicentur, atque seruentur: dies etiam festi, quos in diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus seruentur.* Vbi notandum, quod, licèt in isto decreto non fiat mentio expressa de Monialibus; eæ tamen in illo comprehenduntur sub nomine Regularium, quod est commune tam Monialibus, quàm viris religiosis.

An autem Moniales possint in die festo exercere se in faciendis recamaturis ad vitandam otiositatem.

29 ℞. Armillam, Azorium, Villalobum, Io. de la Cruz, Sà, Marchantium, Syluestrum, ac Ghilinum relatos à *Diana p.6.tract. 6. resol.* 15. sustinere partem affirmantem ob rationes adductas ab ipso Diana; quin nec omninò ab ijs dissentit *Sanchez l.5.cons.cap.2.d.18.num.13.* quatenus asserens opinionem contrariam esse veriorem, indicat sententiam horum Doctorum non esse improbabilem. Certè, si hæc doctrina admittatur de puellis (quo modo illam admittunt citati DD.) & admitti poterit respectu Monialium, præsertim iuniorum, quæ difficiliùs sciunt vitare otium: quod autem dicunt præfati DD. de recamaturis, admittent etiam de thecis ex serico confectis cum cera sancta collo gestari solitis, alijsque similibus rebus deuotionis; qua de re *Pasqualigus decis.148.*

QVÆRES XIV. An Moniales in diebus Rogationum, ac Iubilæi intra proprium monasterium teneantur facere processiones ab Ecclesia præscriptas, & quo genere obligationis.

30 ℞. Quod quidem spectat ad Monialium communitatem, seu Conuentum, id debere colligi ex communi ipsarum Monialium sensu, & conceptu: proportionaliter vt dicit *Sanchez lib.mor.cap.4. num. 27.* ad dignoscendam qualitatem obligationis huius, aut illius regulæ multum conferre communem existimationem religiosorum, communemque sensum, ac iudicium illorum, quibus incumbit regularum obseruatio, sic, aut sic illas accipientium, ac intelligentium: puto autem Moniales existimare consuetudinem faciendi dictas processiones esse solùm ex deuotione, adeòque à toto monasterio illas posse omitti absque peccato mortali, quod si eæ de hoc dubitent, id debent conijcere ex 4. coniecturis relatis à *Bonacina dist.1. de leg. quæst.1.part. vlt.§.3. num.21.* nimirum consuetudinem præsumi inductam tamquam obligatoriam, si Superior puniat, aut arguat aliter facientes; si populus grauiter scandalizetur ob violationem dictæ consuetudinis; si materia, & obligatio illius multum conferant ad bonum commune; si denique consuetudo sit maioris partis illius Communitatis. Quod verò spectat ad præsentem obligationem respectu singularum Monialium: puto illam non esse maiorem ea, qua *hic q.6.* diximus singulas Moniales teneri ad assistentiam chori, & consequenter non excedere culpam venialem.

QVÆRES XV. An, & quo modo Moniales teneantur soluere debita realia contracta, siue ante ingressum religionis, siue post.

31 ℞. Distinguendo: vel debita sunt contracta, ante professionem; & hæc debebant solui à Moniali ante emissionem professionis, si erat soluendo; & si non soluit, peccauit quidem reddendo se impotentem ad soluendum; modo tamen excusatur ratione impotentiæ; quatenus per professionem facta est incapax acquirendi bona propria, ex quibus soluat, quod benè notauit *Sanchez lib.4.mor.cap.19. num.14.* addens, cùm sit medium extraordinarium, ac difficile cogi acquirere bona in religione ad soluendum creditoribus, Monialem in præsenti casu non teneri mani-

bus

bus suis laborare ad acquirendum, vnde soluat æs alienum; nec Superiorem teneri ei dare licentiam sic laborandi: quæ ratio cum procedat etiam quod ad petendam eleemosynam à parentibus, aut consanguineis ad effectum satisfaciendi creditoribus, neque ad hoc ipsa tenebitur. Puto tamen, quòd si Monialis habeat peculium eius vsibus concessum tenetur ex eo soluere debita: cùm *Sanchez lib. 8. mor. cap. 19. num. 38. ex Molina, ac Lessio* dicat Religiosum teneri resarcire damnum iniustè illatum, cùm restituendo fuerit, & quidem modo possibili; & aliàs Monialis sit restituendo eò ipsò, quòd habet peculium eius vsibus permissum, vt patet: intellige, nisi ei prohibeatur à Superiore; vt de facto prohiberi potest, teste *Sanchez sup. num.* 113. vbi supponit Superiorem non teneri concedere religioso subdito licentiam expendendi proprium peculium in soluendo ære alieno, & concessam posse auferre; cùm peculium sit monasterij, & monasterium non teneatur illud expendere in resarciendo damno per suum religiosum illato: qui proinde religiosus eatenus tenebitur soluere creditoribus ex suo peculio, quatenus libera illius administratio ei permittitur. Quod autem dixi de peculio, procedit etiam de donatione, aut eleemosyna factis Moniali; si hæ vsibus illius permittantur; nempè eas debere expendi à Moniali in soluendis debitis; de his enim militat eadem ratio, vt patet. Vel debita contracta sunt à Moniali post professionem: & hæc ea tenetur soluere eo solùm modo, quo diximus illam post emissam professionem teneri soluere debita contracta ante illam videlicet implicando ad talem effectum peculium ipsi liberè concessum, vel etiam donationem aliquam liberæ dispositioni illius relictam à Superiore, ita vt illam insumere possit in vsibus licitis; non autem laborando, aut procurando eleemosynas &c. idque ob rationes sup. allatas, quæ militant etiam in hoc casu. Nec obstat quod *Sanch. sup. n.* 38. ait, religiosum teneri damnum culpabiliter illatum resarcire modo possibili: nam explicari debet illum loqui de medijs ordinarijs, non autem extraordinarijs.

An autem monasterium teneatur soluere debita à Moniali contracta, siue ante professionem, siue post.

℞. Loquendo de debitis contractis ante professionem, teneri monasterium ea soluere ex bonis, quæ ratione Monialis ei obuenerunt, aut obuenient in futurum (non tamen supra vires dictorum bonorum,) & ratio est, quòd cùm per professionem religiosam non derogetur iuri creditorum; sicut Monialis tenebatur ante professionem ex bonis illis soluere creditoribus; sic tenetur monasterium succedens in ea bona, quo pacto ait *Sanchez lib. 7. mor. cap.* 31. *num.* 4. regulam illam *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio*, intelligi debere, nisi religiosus ære alieno grauatus sit admissus ad professionem: tunc enim non monasterio, sed creditoribus acquirit, quidquid arte, industria, donatione, aut hæreditate comparat. Loquendo verò de debitis contractis post professiouem; hæc solui non debent à monasterio, nisi ea contracta sint ex legitima Superioris licentia, aut monasterium inde sit factum locupletius; (tunc enim tenebitur quo ad eam partem; vt aduertit *Sanchez num. 9.*) & ratio est, quòd personæ delictum non est conuertendum in Ecclesiæ damnum *c. si Episcopi* 19. *q.* 6. quæ ratio item probat monasterium non teneri restituere mutuum pecuniarium à religioso acceptum cum licentia Superioris, sed sine consensu Capituli, si Superior non poterat disponere de tanta summa sine dicto consensu; sicque in concedenda ea licentia excessit limites suæ potestatis: quod aduertit *Sanch. n.* 10.

Addo hic obiter ex *Cardinali de Lugo D. 3. de iust. num.* 142. pro se citante *Bannez, Lopez, Rebellum, Salas, Sayrum, & Dianam* recipientem à Moniali, ad vsus illicitos, non teneri summam acceptam restituere, si Monialis, quæ dedit, habebat facultatem plenam, ac liberam expendendi dictam summam pro libito: cùm Prælatus dans talem facultatem non censeatur limitasse illam ad vsus honestos, sed potiùs abstulisse pro parte sua totum impedimentum, vt vsus ille non esset contra votum paupertatis ex defectu licentiæ; etsi maneat turpitudo ex alio capite:

pite: quòd si Monialis potuit dare dictam summam: ergo & ille alius potuit illam recipere, & potest eam retinere. Præterquàmquòd, vt notat idem *Card. n.* 143. etsi donatio illa ab initio fuisset nulla ob malum titulum: postea tamen Monialis, si aliàs habet licentiam dandi illam summam ad vsus licitos, mutato animo, potest illam donare illi eidem personæ alio titulo honesto v. gr. quia pauper est vel ex gratitudine: ad quam donationem licitam sufficientem habet licentiam. Nec obstat, quòd Prælatus est administrator bonorum monasterij, ideòque non potest dare licentiam ea ad vsus illicitos expendendi, cum id iure prohibeatur: id enim procedit quando inde damnificatur monasterium; quod non militat regulariter in præsenti casu, in quo Monialis potest liberè insumere illam summam, adeòque sine vtilitate monasterij, etsi de facto illam expendat ad vsus illicitos.

QVÆRES XVI. An, & qualiter Moniales teneantur ad correctionem fraternam proximorum.

32 ℞. Teneri: cùm præceptum hac de relatum à Christo *Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum*, afficiat omnes, ac singulos fideles, & consequenter etiam Moniales: siquidem concurrant debitæ circumstantiæ; nimirum quòd certò constet de peccato Proximi, & probabile credatur illum non resipuisse: quod subsit spes fructus ex correptione: quòd non adsit alius æquè idoneus, qui correpturus credatur: & quòd locus, tempus, aliæque similes circumstantiæ iudicio prudentis viri suadeant correptionem profuturam. Quæ circumstantiæ cùm rarò omnes concurrant: rarò item euenit quòd præceptum correptionis obliget, præsertim homines vulgares, ac minoris auctoritatis; vt ait *Valentia tom. 4. D. 3. q. 10. par. 2.* & confirmat *Granadus in 2.2. tr. 12. D. 1. controu. 3. num. 6.* monens non facilè credendum esse timoratos præsertim viros peccare mortaliter ob omissionem correptionis fraternæ: cum præcepta charitatis non ita strictè obligent, adeòque omittentem corripere ex quadam tepiditate, aut simili affectu, non autem ex intentione, ac proposito, nequaquam peccare mortaliter, nisi damnum spirituale Proximi ex tali omissione proueniens esset tale, vt grauiter imputaretur omittenti correptionem.

Obligatio autem correptionis fraternæ est sub mortali; si delictum super quod ea debet cadere, sit graue; cùm sic materia obligationis sit grauis, & finis in ea intentus sit grauissimus. Secùs, si materia correptionis sit peccatum veniale, tunc enim hæc obligatio non adstringit sub mortali, quidquid dicant aliqui apud *Castrum Palaum tract. 6. D. 3. par. 3. num. 1.* quorum doctrinam puto solùm procedere de ijs, qui habent curam aliorum; quales sunt Superiores Regularium vtriusque sexus: hi enim teste *Sanchez lib. 1. moral. cap. 6. num. 19.* peccant mortaliter, si permittant frequenter violari regulas Ordinis obligantes solùm ad veniale, quippè qui ex officio tenentur curare bonum progressum religionis, qui ex dicta permissione non mediocre damnum pateretur: quod docet etiam *Naldus v. Prælatus num. 11.* monens non esse mirum Superiores in isto casu peccare mortaliter, cùm subditi in violatione regularum peccent solùm venialiter: nam etiam custos vineæ, si videns ingredientes vineam seorsim, vt singuli racemum vnum, aut alium asportent, taceat, & non impediat (cùm ex officio teneatur impedire) mortaliter peccat ob damnum notabile illatum vineæ, ijs solùm venialiter peccantibus: sic & euenit in casu nostro, vt consideranti constabit. Et hanc doctrinam benè debent Confessarij inculcare Superiorissis Monialium; vt eæ hinc excitentur ad regularum obseruantiam procurandam: etsi interdum Superiorissæ excusentur siue ob inaduertentiam, siue ex bona fide, siue quia non sperant fructum ex admonitione, immò timent maiora mala inde euentura: quæ interdum erunt magnæ consolationi Superiorissis timoratis; ideòque opportunè ijs suggerenda erunt à Confessarijs.

QVÆRES XVII. An, & quo modo teneantur Moniales facere eleemosynas ex prouenientibus monasterij redundantibus.

33 ℞. Quòd,

33 ℞. Quòd, quamuis *Sanch. Emanuel, & Hieronymus Rodriq. & Sotus, apud Dianam p.5. tract.8.resol.33.* doceant, ficut Epifcopi tenentur arctiffimè præcepto eleemofynæ, fic debent monafteria Regularium, in quibus prouentus redundant: & *Reginaldus lib.4. num.283.* dicat Abbatem, vel auctoritate fimili præditum in domo, & familia religiofa non modò poffe facere eleemofynam, fed etiam teneri quidquid fupereft vltra neceffitates monafterij, erogare in pias caufas (refpiciendo tamen neceffitates etiam futuras, quæ probabiliter poffunt occurrere) idque ex intentione fidelium, qui bona fua elargiti funt Regularium monafterijs, non vt ijs diuites efficerentur, cùm profiteantur paupertatem, fed tantùm vt fuftentarentur, & quæ fuperfunt, in alios pauperes erogarent. Quamuis, inquam Doctores fic differant circa præfentem quæftionem; mihi tamen magis placet quod ait *Suarez tom.4. de relig. tract. 8. lib.2. cap.26. num.* 13. nimirum regulariter non effe neceffarium, nec conueniens Prælatos Regularium omnes fuperabundantes redditus dare in eleemofynam; etfi interdum poffit effe laudabile, imò, & aliquando præceptum: hoc enim pendet ex neceffitatibus Proximorum hìc, & nunc occurrentibus; nam fi hæ fint extremæ, non folùm fuperflua, fed etiam aliqua ex neceffarijs dari debent, habita ratione aliorum, qui folent concurrere ad fubleuandam talem neceffitatem: fi verò neceffitas fit grauis, omnia fuperflua dari debent, nifi ex aliorum concurfu minuatur neceffitas: quòd fi neceffitates fint communes, licèt tunc aliquid dari debeat ex fuperfluis ob bonum exemplum; dare tamen omnia non eft neceffarium: imò nec in Prælato religiofo effet confilium; ficque regulariter loquendo, non eft in eius poteftate id facere; cùm melius fit, fi commodè poteft augere, ac perficere ipfum monafterium fine quoad pertinentia ad cultum diuinum, aut habitationem, fiue quo ad perpetuos redditus, quibus plures religiofi ali poffint; quod cedit in maius Dei obfequium, quàm abundans eleemofyna in communibus neceffitatibus, vt aduertit *Nauarrus comm.* 3. *de Regul. num.* 7. ex quibus habent Confeffarij Monialium quid refpondere debeant Superioriffis ipfos in fpecie interrogantibus de obligatione, quam habent faciendi eleemofynas ex bonis communibus monafterij, cui eæ præfunt.

Quod autem fpectat ad Moniales particulares; hæ non tenentur facere eleemofynam, regulariter loquendo, cùm nihil habeant proprij, ex quo illam faciant: & ex illis ipfis bonis, quæ ijs conceduntur ad vfum, fine licentia Superioris, faltem tacita, ac interpretatiua donare non poffint: poffunt tamen eleemofynam facere in pluribus cafibus relatis à *Sanch.l.7.moral cap.19.num.96.vfque ad* 100. incluſiuè, qui *n.* 65. exprefsè nobifcum fentit, probatque fuam affertionem tum ex *c.cum ad monafterium de ftatu monach.& cap.non dicatis* 12.*q.*1. tum quia religiofus non habet neque dominium, neque vllam bonorum adminiftrationem, fed folùm vfum facti; ideòque fi abfque licentia facit eleemofynam, peccat contra votum paupertatis, vtpote exercens actum dominij. Monialis ergo cui abfque vlla reftrictione conceffa funt aliqua bona ad vfum fuum, ac difpofitionem, poteft facere eleemofynas, & alias donationes religiofum ftatum decentes ex licentia faltem tacita Superiorum: vt notauit *Sanchez fupr.num.*104. monens *n.*106. quòd, quamuis Superior interdicat Religiofis fubditis largiri eleemofynas; non videtur interdicere moderatas, fed tantùm videtur velle, ne modum excedant, ficut de vxore, cui vir interdicit eleemofynas, afferunt communiter Doctores: quod notat etiam *Rodriq tom.2.q.57. art.2.* addens Superiori exprefsè vetanti etiam eleemofynas moderatas obediendum effe à Religiofis fubditis.

Porrò ad cognofcendum, vtrum eleemofyna facienda hìc, & nunc à Moniali cenferi debeat moderata, nec ne, habenda eft ratio tum facultatum monafterij, tum peculij conceffi ad vfum Monialis, tum operis pij, in quo implicanda eft eleemofyna, tum neceffitatis, cui per illam confulendum eft, tum aliarum fimilium circumftantiarum, quæ hìc, & nunc concurrunt: fi enim monafterium fit

valdè diues, Monialis habeat pingue peculium, opus pium cedat in magnum Dei honorem, immò & in bonum non vulgare ipsiusmet monasterij; tunc maior eleemosyna dari poterit à Moniali de licentia Superiorissæ, aut saltem Prælati monasterij, ex quo patet in contingentia facti me benè respondisse, Moniales, cuiusdam monasterij potuisse conuenire inter se, vt ex pecunijs ipsarum vsui permissis constituerent dotem cuidam puellæ inopi inter ipsas admittendæ ad religionem, quæ maximè necessaria erat bono communi monasterij. Dixi, *aut saltem Prælati monasterij:* vt indicarem Moniales de licentia proprij Prælati posse maiorem summam elargiri ex bonis ipsis concessis titulo eleemosynæ, aut donationis, quàm de licentia solius Superiorissæ monasterij; cùm quo ad hoc maior potestas supponatur in Prælato, cui subest etiam ipsa Superiorissa, quàm sit in Superiorissa; quod pro praxi est benè aduertendum; licèt id non approbet *Sanchez n.*42. dicens, quòd si consuetudine, aut statuto Ordinis, aut præcepto Superioris mediati quo ad hoc non sit restricta facultas immediati Superioris, non est cur ad certam summam arctetur, & ad maiorem adiri debeat Prouincialis; sed qualiscumque est Superior potest concedere licentiam ad quantitatem moderatam arbitrio prudentis viri elargiendam, id colligentis ex quantitate redditium, ac necessitate pauperum, ita *Sanchez* ex *Molina tom.*2.*d.*276.*col.*2.

QVÆRES XVIII. An, & quo modo Moniales teneantur denunciare Confessarium sollicitantem ad turpia, si fortè (quod Deus auertat) in Sacramento pœnitentiæ id contingat.

34 ℞. Teneri, cum Gregor. XV. in sua Constitut. *Vniuersi dominici* gregis *edita* 30. Augusti 1622. onus denunciandi Confessarium sollicitantem ad turpia imponat personis modo dicto sollicitatis, *quæcumque illæ sint;* & sub hac clausula generalissima comprehendantur etiam Moniales. Tenentur autem denunciare; siue sollicitatio fiat in actu confessionis Sacramentalis, siuè ante, siuè post immediatè, vel etiam occasione prætensæ confessionis; siue id fiat extrà occasionem confessionis, sed in confessionario, aut in loco quocumque vbi confessiones Sacramentales audiuntur, seu electo ad audiendas confessiones (si quidem Confessarius ibi simulet audire confessionem) siue id ad committere da turpia cum ipso sollicitante; siue cùm alijs. Denunciatio autem hæc, etsi cumulatiuè fieri possit tum Ordinario, tum Inquisitori, (quod spectat ad Moniales,) regulariter videtur commodiùs fieri posse Ordinario, seu Vicario eius generali sub alio prætextu ad monasterium accito, aut accedenti: sic enim suauior, & minùs grauis fiet denuntiatio, quàm sit ad talem effectum aduocandus esset Inquisitor. Quòd si Monialis induci nequeat ad faciendam hanc denuntiationem per se ipsam; posset Ordinarius concedere Confessario, ad quem tunc accedit Monialis, vt ipse excipiat denuntiationem per scripturam iuratam ab ipsamet Moniali confectam, eamque Ordinario statim tradat, idque ex decreto Sacræ Congregationis S. Officij Vrbis de mandato Vrbani VIII. die 27. Septemb. 1624. edito, quod refert *Nald v. confessio n.*41. addens eamdem Sacram Congregationem statuisse, quòd, si pœnitens sollicitata adhuc denunciare recuset, tunc ad Papam tota res deferri debet eiusque responsum omninò implendum.

Dicit autem *Sanctorus in Const. minor. cap.*11. *stat.*7. *q.*12. quòd, cum Monialis sollicitata in confessione adire non possit Inquisitorem, non teneatur mittere ad illum nuncios, aut litteras, non expediat ipsum aduocare ob rationes, quæ vnicuique facilè possunt occurrere, nec sine nota, scandalo, ac offensione aliarum Monialium possit fieri denunciatio sollicitationis Ordinario visitanti monasterium, cùm dedeceat Monialem priuatam (maximè si sit iuuenis) conuenire Ordinarium in priuato colloquio: Monialis non videtur teneri denunciare ob doctrinam communem, quam tradunt *Aragona Val. Regin. Bann. Malder. & Nau.* apud *Bonacinam de leg. D.*3. *q.*4. *par.*7. *num.*11. quòd à debito fraternæ correctionis soluit graue periculum vitæ, honoris, ac fortunæ: quæ doctrina à fortiori procedit de denunciatione sollicitationis, quæ est iure humano, vt aduertit *Castrus*

Palaus

Palaus tr.4.D.9.q.10.& Sancius in selectis D.11.n.44. dicēs fęminas egregias teneri adire iudicem causa testificationis;nec id esse nimis durum ob bonum religionis,nisi clausura, infirmitas, aut alia iusta causa excuset; addensque ex *Sanchez, Acugna*, *& Sousa* fœminas excusari à denunciando, si graue damnum metuant in vita,fama, bonis temporalibus proprijs, mariti, filiorum, fratris, amici maximi, aut benefactoris; siquidem leges humanæ non obligant cum graui nocumento, testibus *Suar. & Fagund.* ita *Sanctorus* in terminis; quàm probabiliter viderit ipse, & iudicent viri docti; ego enim iam meum sensum aperui, vt constat ex modo dictis.

Cæterùm puto, quòd si fęmina à Confessario sollicitata ad turpia denunciet sollicitantem iam facta Monialis; satisfaciet suæ obligationi, faciendo denunciationem sub nomine,& cognomine, quæ habebat in sæculo: idque ne se manifestet ita facilè: moueor, quòd sic Inquisitor, cui fit denunciatio, facilè potest sollicitantem habere, inquirendo,quid factum sit de tali fœmina, quæ in sæculo habebat tale nomen, & cognomen,sicq; parare sibi viam ad procedendum contra sollicitantem denunciatum.

Addo quòd, sicut dicta fœmina posset iam facta Monialis Ferrariæ ibi denunciare sollicitationem ipsi factam Bononiæ, dum esset sæcularis; cùm Inquisitores mutuam inter se habeant correspondentiam (vt sic loquar) sicque Inquisitor Ferrariæ ab Inquisitore Bononiensi, aut alio possit obtinere denunciatum; sic præfata Monialis in præsentia degens in monasterio Ferrariæ posset denunciationem sollicitationis ipsi factæ Bononiæ facere Bononiæ: cùm sic vtiliter gerat negotium Inquisitoris Bononiensis, qui sic faciliùs, ac commodiùs procedere poterit contra denunciatum.

Porrò hic placet monere quòd,sicut iuxtà *Zanardum,Rodriquez,Peyrinum, Sanctarellum,& alios relatos à Diana par.1.tract.de denunt.resol.* 27.simpliciter non est necesse,vt dicta denuntiatio fiat, antequam penitens absoluatur, cùm sufficiat promissio, & propositum denunciandi: sic *Ioan. de la Cruz Dominicanus in direct.confessr.par.1.prac.5.quæst.2.d.5.concl.2.& alij* sustinent mulierem sollicitatam in confessione non esse absoluendam, si non denunciet; nisi fortè sit spes, quòd Confessarius aliàs denunciandus per secretam correctionem emendabitur: quæ spes colligi possit ex qualitate corrigentis, & ex conditione Confessarij corrigendi; sicque Monialis sollicitata,si sciat idoneitatem alicuius ad præfatam correctionem, posset in hoc vti opera illius, ita *Ioan.de la Cruz*; nec videntur dissentire *Portellus, Regin.Gundisal.Fagund.& Peyrin.relati à Diana sup.res.* 2. alijque si consequenter philosophari velint iuxtà doctrinam, quam tradunt in materia simili; nimirum in casu, quo quis denunciari debet Inquisitori ante denuntiationem præmitti posse, & debere correctionem fraternam; quàm verò benè id dicant, iudicent viri docti, quibus vacat hæc accuratiùs examinare.

CAPVT VII.

De Prohibitionibus Iure communi latis contra Moniales.

1 *Prohibitiones iure communi factæ Regularibus, aut Ecclesiasticis, afficiunt Moniales.*
2 *Moniales nequeunt confiteri cuicumque Sacerdoti approbato.*
3 *Vi bullæ Cruciatæ, aut alterius similis indulti non eligunt Confessarium.*
4 *Idque ex decreto Clem.VIII. quod non afficit Moniales exemptas à suo Ordine.*
5 *Item hoc decretum non extenditur ad generalia Iubilæa.*
6 *Moniales in sua Ecclesia interiori non asseruant Eucharistiam; nec eam breui ibi exponunt.*
7 *In suis templis non admittunt liberè Sacerdotes ad celebrandum.*
8 *Earum Capellani recitant Missam de festo, de quo ipsæ recitant Officium.*
9 *Eæ non admittunt laicos ad canenda officia in suis templis cantu simplici, aut figurato:*

rato: imò & ipsis vetitus cantus figuratus, & instrumenta ad sonum.

10 *Non recipiunt laicos ad sepulturam in sua Ecclesia interiori.*
11 *Ipsæ possunt sepeliri in sua Ecclesia exteriori, si adsit consuetudo.*
12 *Tangunt Calices, Corporalia, & Agnos Dei.*
13 *Non exeunt è propria Clausura.*
14 *Non recipiunt extraneos intra Clausuram.*
15 *Non admittunt Puellas in educationem, aut alias mulieres, nisi seruatis seruandis.*
16 *Non recipiunt fœminam ad conuersandum intra Clausuram sine certis conditionibus.*
17 *Non retinent Ancillas in Conuentu absque certis conditionibus.*
18 *Earum Conuentus non erigendi extra loca murata, & quæ degunt extra loca murata, consultum est vt reducantur intra loca murata.*
19 *Non erigunt nouos Conuentus absque certis conditionibus.*
20 *Non retinent ostium à propria Clausura, ad Ecclesiam exteriorem.*
21 *Non habent singularem habitationem.*
22 *Qualibet Monialis debet dormire sola.*
23 *Non recipiunt Nouitias, nisi iuxta numerum taxatum, nec plures duabus sororibus.*
24 *Recipiunt Conuersas, non obstante Pii V. prohibitione.*
25 *Non admittunt nouitiam ad professionem, nisi eius voluntate priùs explorata.*
26 *Non recipiunt fœminas renuentes profiteri, & seruare clausuram.*
27 *De bonis nouitiæ non accipiunt ante professionem.*
28 *Retinent peculium, etiam post Concilium Tridentinum.*
29 *Non alienant bona Conuentus sine solemnitate, (quod non procedit de bibliotheca librorum latinorum iis legata, vel alia re inutili,) nec accipiunt pecuniam ad cambium, aut mutuo cum pacto soluendi interesse: vasa item pretiosa oppignorare non possunt, nisi vrgente graui necessitate: et si in tali casu interdum requiratur specialis licentia Papæ si soluendum sit interesse pecuniæ datæ pro pignore.*
30 *Non faciunt donationes, nisi seruatis seruandis ex Clem. VIII. decreto, quod eæ non legunt publicè.*
31 *Non exercent negotiationem.*
32 *Non appellant à proprio Prælato.*
33 *Immò nec ab Abbatissa, propriè loquendo.*
34 *Non appellant neque ad Iudices competentes, neque ad incompetentes.*
35 *Illis tamen non denegatur defensio naturalis, nec recursus ad Prælatum maiorem.*
36 *Testificantur contra Moniales Conuentus, etiam in criminalibus, immo, & in causis criminalibus personarum laicarum.*
37 *Non fiunt Commatres per Baptismum, aut Confirmationem: sunt executrices testamentariæ.*
38 *Non habitant in eodem Conuentu cum religiosis Ordinis.*
39 *Non accedunt ad loquendum cum externis sine licentia.*
40 *Non scribunt litteras, nec recipiunt sine debita licentia.*
41 *Non vtuntur lineis; si tamen vtantur, peccant solùm venialiter.*
42 *De iure communi edunt carnes, cùm ius earum abstinentiam solùm consulat.*
43 *Non nutriunt comam, nec vestiunt superbè.*
44 *Non prohibentur vti laruis, & choreis intra Conuentum, saltem sub mortali.*
45 *Non induunt habitum virorum ex occasione repræsentationis, quam faciant.*
46 *Non eligunt Abbatissas perpetuas.*
47 *Terminus trienii Abbatissatus includit primum diem.*
48 *Moniales non parant, nec vendunt cibos externis.*
49 *Non imprimunt libros sine debita approbatione, ac licentia.*
50 *Non erigunt Confraternitates in suis templis.*

QVÆRES I. An prohibitiones iure communi latæ contra Religiosos, seu Regulares, aut Ecclesiasticos indefinitè afficiant Moniales.

1 R. Affice-

1 ℞. Afficere ; & indè probatur, quòd lex generaliter loquens generaliter debet intelligi ; & sub masculino genere comprehenditur etiam fœmininum in materia, quæ æqualiter congruit viro, ac fœminæ ; ex alia parte secundùm omnem proprietatem loquendi Moniales sunt, & dici possunt personæ religiosæ, regulares, ac ecclesiasticæ ; sicque non apparet, quo titulo excipi possint à prohibitionibus generaliter latis contra religiosos regulares, ac ecclesiasticos : loquendo de ijs, quæ pro ratione sexus, ac conditionis Monialium possunt cadere in ipsas.

QVÆRES II. An Moniales possint confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad confessiones in diœcesi, in qua ipsæ degunt.

2 ℞. Non posse, etsi aliàs sint exemptæ à Prælatis regularibus proprij Ordinis ; constat ex bulla Greg. XV. edita 5. Febr. 1722. quæ incipit *Inscrutabili:* & sic habet: *Confessores vero, siuè regulares, siuè sæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad confessiones Monialium etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant*. Quin etiam Sacra Congr. Concilij de mandato Vrbani VIII. declarauit Confessarios regulares extraordinarios semel deputatos ad audiendas Monialium confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum Sacri Conc. Trid. non posse virtute dictæ approbationis pluries audire illarum confessiones, sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit ; sed de hoc plura inferiùs, vbi de Confessario Monialium.

QVÆRES III. An Moniales possint in virtute Bullæ cruciatæ, aut alterius similis priuilegij eligere Confessarium, & per eum absolui ab omnibus reseruatis, sicut possunt personæ sæculares.

3 ℞. Non posse, nisi indultum eligendi Confessarium, aut obtinendi absolutionem reseruatorum contineat clausulam sufficienter derogantem prohibitioni, quam Clemens VIII. die 23. Nouemb. 1599. quoad hoc tulit contra Moniales per bullam relatam à *Rodr. in bullario nonam in ordine*, his verbis : *Concessionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quantùm ad articulum eligendi Confessorem, & absoluendi à casibus reseruatis cùm Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti* (idest B. Mariæ de Carmelo) *ac aliorum quorumcumque Ordinum, & Congregationum cuiusuis Instituti Mendicantium tam Prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet, locum minimè habere nec censeri, sed nostræ intentionis existere, quòd ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramentum pœnitentiæ seu confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti sint, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò declaramus : eisdem tamen Prælatis, vt in vsu huiusmodi potestatis se cùm subditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus*.

4 Circa cuius concessionis intelligentiam placet aduertere sub ea non videri comprehensas Moniales exemptas à Prælatis regularibus proprij Ordinis, & immediatè subiectas, siuè Sedi Apostolicæ, siuè Ordinario loci. Moueor tum quia respectu harum cessat finis præsentis prohibitionis in eo consistens, quòd electio illa Confessarij cùm facultate reseruatorum aliquando vergit in speciale detrimentum religionis ; vt apertè insinuat Clemens ipse in proœmio citatæ bullæ ijs verbis ; *quod aliquando in speciale vergit Religionis detrimentum* ; si quidem hoc ipso quòd Moniales eximuntur à subiectione proprij Ordinis, nullam habent cùm eo communicationem quo ad regimen, & consequenter præfata electio Confessarij independens à proprijs Prælatis non videtur posse cedere in damnum ipsius Ordinis ; tum quia ista prohibitio eo fine inducitur, vt Moniales quoad Sacramentum penitentiæ subijciantur dispositioni suorum Prælatorum ; at qua ratione possunt Moniales quo ad hoc subijci Prælatis sui Ordinis, si sunt omninò exemptæ ab illorum iurisdictione ? ita viri valdè docti à me consulti, & satis probabiliter, maximè attenta generali, regula, quòd *odia restringi oportet*.

5 Addo mihi videri probabile ſub iſta prohibitione non comprehendi facultatem eligendi Confeſſarium cum poteſtate reſeruatorum concedi ſolitam in generalibus iubilæis; ducorque ex eo, quòd Clemens in citata bulla ſolùm mentionem facit de bulla Cruciatæ, & alijs indultis particularibus: cùm alioqui Iubilæum ſit quid diuerſum à bulla Cruciatæ, & non ſit indultum particulare, ſed vniuerſale, ſicque cenſeri debeat non comprehenſum in dicta prohibitione, vtpotè non expreſſum ſufficienter, neque in ſpecie (vt patet) neque in genere, vt iam probatum eſt; quod eſt verum, etiam reſpectu Monialium, quæ ſubſunt iuriſdictioni ſui Ordinis.

QVÆRES IV. An Moniales poſſint detinere intra propriam Eccleſiam interiorem, venerabilem Euchariſtiam.

6 ℞. Non poſſe ex decreto *Concilij Trid. ſeſſ.* 25. *de reg. cap.* 10. vbi dicitur: *Quòd vero Sanctiſſimum Chriſti corpus intra chorum, vel ſepta monaſterij, & non in publica Eccleſia conſeruetur, prohibet S. Synodus, non obſtante quocumque indulto, aut priuilegio.* Immò *Barboſa in Collect. v. Moniales,* refert Sacram Congreg. cenſuiſſe clauem cuſtodiæ S. Euchariſtiæ non committi debere Monialibus, ſed retinendam eſſe ſemper penes Sacerdotem, ad quem ſpectat illam ipſis adminiſtrare: quod item notauit *Tamb. d.* 24. *de iure Abbat. q.* 2. *num.* 5. addens eamdem Sacram Congregationem ſtatuiſſe ſacras reliquias non eſſe aſſeruandas intra Eccleſiam interiorem, aut ſepta Monialium; quod tamen non videtur eſſe in vſu, ſaltem in multis locis; eò quòd fortè vaſa pretioſa, in quibus reliquiæ repoſitæ ſunt, extra clauſuram monaſterij minùs tutò cuſtodiri poſſint.

Notant autem *Quintana d. tract.* 4. *ſing.* 3. *n.* 6. videri probabile, quòd non aduerſetur *Concilio Trident. ſeſſ.* 25. *cap.* 10. prohibenti, nè Sanctiſſimum Chriſti corpus intra chorum, vel ſepta monaſterij, & non in publica Eccleſia conſeruetur, ſi per vnum, aut alterum diem Euchariſtia intra chorum Monialium collocetur ob aliquam magnam ſolemnitatem, aut neceſſitatem; cùm hoc non ſit conſeruari, quod prohibetur in Concilio; ſi quidem verbum *conſeruari* ſignificat perpetuò, aut permanenter, vel ſaltem ad longum tempus cuſtodiri, aut retineri: quo pacto *Tullius ad Atticum lib.* 5. ait, *vt nos eam neceſſitudinem, quæ eſt nobis cum publicanis, obtinere, & conſeruare patiamur.* Quamuis ſubdat *Quintana n.* 7. neque hoc expedire, nec conſulendum eſſe ob oppoſitam conſuetudinem à *Tridentino* vſque adhuc conſeruatam; immò nec per vnam, aut duas horas Euchariſtiam collocandam eſſe in feneſtella, ex qua Moniales communicant; cùm Sacra Congregatio expreſsè id prohibuerit, teſte *Bellarmino.*

Addit *Quintana n.* 2. indultum Clem. VII. quòd Moniales ſub obedientia Miniſtri Generalis Fratrum Minorum exiſtentes poſſint in Eccleſia interiori in loco decenti habere Euchariſtiam, ſicut habent in exteriori; vt videri poteſt in *Comp. priu. Mendicantium v. Moniales* §. 16. fuiſſe omninò abrogatum in *Trid. ſup.* ijs verbis; *non obſtante quocumque indulto, aut priuilegio,* quamuis *Rodr. tom.* 1. *q.* 47. *artic.* 4. putet non contraueniri Concilio, ſi Euchariſtia ſimul in choro Monialium, & in Eccleſia exteriori conſeruetur: quod pluribus reijcit *Quintana n.* 3. 4. & 5. monens *n.* 3. teſte *Soteallo,* Sacram Congregationem declaraſſe Euchariſtiam, non in choro Monialium reſeruandam, ſed in choro exteriori, non obſtante quacumque conſuetudine contraria.

QVÆRES V. An Moniales poſſint facere in proprijs eccleſijs celebrare Miſſas per quemcumque Sacerdotem.

7 ℞. Non poſſe abſque conſenſu ſuorum Superiorum: idque ex Clemen. VIII. Conſt. relata à *Moſconio de maieſt. milit. eccl. par.* 1. *lib.* 4. in qua hæc habentur: *Nulla Monialis, vel alia perſona ſæcularis audeat celebrare facere in Eccleſiis Monialium priuatas Miſſas præter eas, quæ à Capellanis deputatis celebrari ſolent ſine licentia Ordinarii;* cui Conſtitutioni conformis eſt praxis ferè communis, à qua nullo modo videtur recedendum, cùm ſit valdè rationabilis; & originem traxerit

ex

ex Constitutione pontificia. Dixi sub initium responsionis, *absque consensu suorum Superiorum*, ad indicandum, vt Sacerdotes extranei celebrare possint in templis Monialium exemptarum ab Ordinario, sufficere licentiam proprij Prælati regularis: sicque videtur obseruari in praxi saltem in multis locis.

8 Addo hic obiter ex decreto Sacræ Congregat. sub 20. Nou. 1128. Capellanos Monialium posse Missam celebrare de Sancto, de qua ipsæ Moniales recitant Officium, sed cùm Missali Romano de communi, si de eo Sancto non extet propria Missa in Romano Missali; Moniales verò non posse quidquam mutare in *Confiteor*; neque posse in eo dicere, *& tibi Mater*, *& vobis Sorores*: cùm hoc expressè fuerit prohibitum ab eadem Sacra Congreg. 18. Aug. 1629.

QVÆRES VI. An Moniales possint per sæculares personas canere Officia cantu simplici, aut figurato.

9 ℞. Non posse, attenta declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. v. Monialium Ecclesiæ num.* 12. sub his verbis: *ne permittatur in Ecclesijs Monialium cantus simplex, vel figuratus à personis sæcularibus*; quamquam talis declaratio non sit in vsu, saltem in multis locis; nisi quòd talis cantus ibi non sit absque licentia Ordinarij. Quòd autem statuit Clemens VIII. in Constit. relata *q. praced.* quòd scilicet Monialibus prohibeantur cantus figurati, & instrumenta omnia ad sonum, organis tamen permissis in Ecclesia ipsarum exteriori; non est in vsu in pluribus locis, immò aut non fuit acceptatum, aut certè postea abrogatum est.

QVÆRES VII. An Moniales possint in propria Ecclesia interiori concedere sepulturam personis laicis.

10 ℞. Non posse, cùm id prohibuerit Sacra Congreg. 1. die Martij 1585. apud *Tamb. sup. d.* 34. *q.* 1. *num.* 2. declarans in Monialium sepulchris non debere tumulari corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, quæ in proprijs testamentis legatum relinquentes mandauerint se sepeliri in sepultura Monialium. Ad quod item facit declaratio Greg. XIII. quam refert *Portel. de dub. reg. v. sepultura num.* 14. dicens illum declarasse corpora volentium sepeliri in monasterio Monialium debere sepeliri in Ecclesia exteriori, & non intra claustra; hinc indicando sine licentia Papæ non posse eligi sepulturam intra clausuram Monialium, aut certè absque facultate alterius Superioris competentis.

Quòd si quæras, an Moniales possint sepeliri in ecclesia exteriori.

11 ℞. Posse, si extet consuetudo: qualis extat apud Moniales Congregationis Vallis Vmbrosæ, teste *Tamb. sup. n.* 5. *qui n.* 1. in probationem præsentis responsionis affert quamdam declarationem Sacræ Congreg. sub 21. Septemb. 1594. non extat autem talis consuetudo, saltem communiter, sicque Moniales regulariter debent sepeliri in propria Ecclesia interiori.

QVÆRES VIII. An Moniales possint absque peccato tangere vasa sacra, purificatoria, corporalia, agnos Dei benedictos, ac reliquias Sanctorum.

12 ℞. *Sanch. l.* 2. *mor. cap.* 43. *n.* 27. quòd, cùm *Sot. in* 4. *d.* 13. *quæst.* 2. *art.* 3. *ad.* 3. & multi neoterici ipsum sequentes dicant fœminas tangere corporalia, & calices absque contemptu aut nullam esse culpam, aut leuissimam venialem; ea ducti ratione, quòd canones id prohibentes loquuntur de consilio: à fortiori tangere agnos Dei non excedet culpam venialem, immò nulla est culpa; eò quòd vsus obtinuerit, vt à laicis, etiam fœminis, tangantur; hæc Sanchez, & non improbabiliter: quæ vtique maiori aliqua ratione locum habere possunt in Monialibus, quæ vel exercent officium sacristæ, vel se occupant in agnis Dei artificiosè compingendis ex panno serico, aut alia simili materia; quamuis consultius sit, immò & consulendum, vt abstineant à supradictis tangendis ob reuerentiam ipsis debitam: nobiscum sentit in terminis *Persicus l.* 1. *de præcipuo Sacerd. offic. c.* 9. *n.* 56. alijs relatis.

QVÆRES IX. Quo modo Moniales prohibeantur egredi è clausura proprij monasterij.

13 ℞. Prohiberi eo modo, quo ostendimus *c.5.sect.2.per totum.*

QVÆRES X. Qualiter Moniales prohibeantur admittere personas extraneas intra clausuram sui monasterij.

14 ℞. Prohiberi, sicut dictum est *c.5.sect.3. per totum.*

QVÆRES XI. Qua ratione prohibeantur recipere intra septa monasterij puellas in educationem, aut etiam viduas, & alias fœminas coniugatas, vt ibi ad multum tempus commorentur.

15 ℞. Prohiberi ea ratione, qua docuimus *c.5.* de puellis quidem *sect. 4. per totum*, de alijs verò fœminis *sect. 3. q.20.*

QVÆRES XII. An, & quo pacto Moniales possint recipere intra Monasterium fœminam aliquam nobilem ad sumendam ibi corporalem refectionem, & conuersandum per plures horas cùm ipsis Monialibus.

16 ℞. Non posse, nisi eo pacto, quo latè indicauimus *c.5. sect.3. q* 30. vbi de præsenti difficultate ex professo egimus.

QVÆRES XIII. Qualiter possint Moniales retinere intra monasterium ancillas sæculares.

17 ℞. Non posse, nisi eo modo, quo ostendimus *c.5.sect. 3. q. 27.* qui vult, consulat *Barbosam de off. Ep. alleg.102.n.60.*

QVÆRES XIV. An Moniales liberè possint habitare etiam in locis non muratis.

18 ℞. Quòd, quamuis olim monasteria Monialium construerentur in solitudinibus, nè ex frequentia externorum ad ipsas accedentium impediretur earum deuotio, & monastica quies turbaretur iuxtà *c. luminoso* 18. *q.2.* in præsentia tamen ex decreto *Concil. Trid.sess.25. de reg. cap.5.* ad consulendum decori, ac pudicitiæ virginum Christi monentur Episcopi, & alij Superiores Monialium, vt ex monasterijs extra mœnia vrbis, aut oppidi constitutis, si ita videtur expedire, eas reducant ad noua, vel antiqua monasteria intra vrbes, aut oppida frequentia. Quin teste *Barbosa l.2.de iur.eccl.cap.12.num.10.* Sacra Congr. eiusdem Concilij 13. Septemb. 1583. censuit Monialium monasteria non esse erigenda, nisi Ordinarijs locorum consentientibus, ijsque solùm in locis quæ muro munita sunt, & in quibus adest copia Sacerdotum siuè sæcularium, siuè regularium ad audiendas illarum confessiones nisi fortè monasterium habeat, vndè ex suis facultatibus sustentare valeat Confessarium aliundè ascitum.

QVÆRES XV. An Moniales possint erigere noua monasteria, prout maluerint, vel certè solùm aliquibus seruatis.

19 ℞. Non posse, nisi habeant paratum redditum annuorum scutorum 300. qui sufficiat ad competentem sustentationem 12. Monialium, vnà cùm lucro, quòd ipsæ acquirant ex propria industria, & laboribus manuum suarum (sic enim explicanda videtur declaratio Sacræ Congregationis, quam adducit *Gauant. in manu. v. Monialium monast.num.1.* his verbis *Noua ne erigantur, quibus ad minus 300. scutorum redditus annuus non assignetur pro 12. sustentandis.*) Quin addit idem *Gau.n.3.* dicta monasteria non posse erigi absque speciali indulto Sedis Apostolicæ ex decreto Sacræ Congregationis edito 12. Aprilis 1615. quæ apud eumdem *Gauantum num. 5.* die 13. Septembris 1683. statuerat Monialium monasteria non esse multiplicanda in ijs locis, in quibus iam erecta laborant inopia, nec habent, vndè possint commodè sustentari.

QVÆRES XVI. An Moniales possint habere ostium, per quod è propria clausura pateat accessus ad Ecclesiam ipsarum exteriorem.

20 ℞. Non posse ex Constit. Gregor. XIII. quæ est in ordine 8. & §.6. sic habet, *Declaramus præterea nullis Monialibus, etiam Tertiarijs, licere habere ostium, per quod ex monasterio introiri possit in ipsarum Monialium ecclesiam exteriorem, in quam sæcularibus ad Missas, & diuina Officia patere solet accessus, sed omnino muro obstruendum.*

QVÆ-

QVÆRES XVII. An Moniales possint habere singularem habitationem, in qua maneant, comedant, ac dormiant.

21 ℞. Non posse, sed debere omnes habere communem Ecclesiam, refectorium, ac dormitorium; idque ex *18.qu.2.cap.perniciosam*, vbi sub pœna excommunicationis prohibetur Monialibus, ne sibi faciant propria receptacula, & priuata domicilia; sed tam in Ecclesia, quàm in refectorio, atque dormitorio communiter sint; quamquam ista excommunicatio non sit latæ sententiæ, sed ferendæ; vt constat ex tenore verborum, quibus fertur, & non ampliùs videatur esse in vsu.

22 Adde ex Constitutione Clement. VIII. Adducta *q.5.* vnamquamque Monialem debere solam dormire, ideóque tot cellas in vnoquoque monasterio faciendas esse, quot ibi degunt Moniales. Sic etiam Sacra Congregatio apud *Zerolam in praxi v. Moniales ad* 11. statuit puellas commorantes in monasterijs Monialium causa educationis debere habere locum separatum à Monialibus pro earum dormitione, sicut & pro operibus.

QVÆRES XVIII. An Moniales possint recipere ad habitum religionis in quocumque numero, & quidem etiam Sorores plusquàm duas.

23 ℞. Non posse recipere, nisi iuxta numerum taxatum à Superioribus: sic quippè statutum est varijs iuribus allatis *cap.2.sect.1.q.6.* quæ tamen non prohibent, quin possit recipi aliqua supernumeraria, dummodò concurrant ea, quæ ibidem indicauimus; non posse verò recipi Sorores plusquàm duas seclusas dispensatione Sacræ Congreg. Episc. & Regul. quæ non solet concedi, nisi cum certis conditionibus, vt constat ex dictis *citata sect.1.q.15.*

QVÆRES XIX. An Moniales possint recipere Conuersas, etiam post Pij V. Constitutionem, quæ incipit *Circa pastoralis*, & prohibet earum receptionem.

24 ℞. *Sanchez l.6.mor.c.15.n.59.* Quòd, quamuis stando in rigore litteræ recipi non possint; cùm receptio expresse prohibeatur à Pio V. quia tamen consuetudine receptum est, vt etiam modò Conuersæ recipiantur in conuentibus Monialium, & quidem satis rationabiliter ob rationes adductas ab ipso Sanch. potest talis consuetudo tutò seruari; dummodò dictæ Conuersæ legitimam faciant professionem: qua de re consulantur quæ diximus *sup.c.2.n.10.*

QVÆRES XX. An Moniales recipere possint ad nouitiatum puellas, priusquàm illarum voluntas exploretur ab Ordinario.

25 ℞. Non posse; & constat ex dictis *cap.2.sect.1.q.4.*

QVÆRES XXI. An possint admitti ad probationem religionis fœminæ in monasterijs viuere volentes absque professionis emissione, ac obseruantia clausuræ.

26 ℞. Non posse; cùm id expresse prohibuerit Pius V. in sua Constitut. *Circa pastoralis 8. in ordine*; quæ §. sic habet: *Cæteris autem omnibus sic absque emissione professionis, & clausura viuere omninò volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorsus in suum Ordinem, religionem, congregationemve recipiant; quod si contra huiusmodi nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet professiones, & receptiones irritas facimus, & annullamus.*

QVÆRES XXII. An Moniales possint ex bonis Nouitiæ aliquid recipere ante eius professionem, & quid.

27 ℞. Non posse recipere, nisi ea, quæ spectant ad eius victum, ac vestitum: idq; ex decreto *Concil. Trid. sup. c.16.* relato *cap.2.sect.2.q.9.* Quin etiam Clemens VIII. in Constitutione *quæst.5.* relata prohibuit munera dari solita in ingressu Monialium, ac susceptione habitus, iussitque quod spontè offerrent à consanguineis Nouitiæ ingredientis, asseruari in communi, nullaque conuiuia fieri inter Moniales, & multò minùs cùm sæcularibus: ista tamen Constitutio non videtur esse in vsu, saltem in multis locis; & maximè quo ad conuiuia facienda inter Moniales; quæ, quam-

quamuis difficilè possint omninò telegari, deberent saltem moderari quo ad exuberantem excessum.

QVÆRES XXIII. An Moniales possint retinere peculium, & quale.

28 ℞. Quòd, quamuis vsus peculij videatur prohibitus Regularibus, & consequenter etiam Monialibus ex decreto *Concil. Trid. sup. c.2.* vsus tamen obtinuit, vt Moniales possint habere certos redditus annuos, moderatos tamen eo modo, quo diximus *c.4. sect.1.q.3.*

QVÆRES XXIV. An Moniales possint alienare bona monasterij, & in specie dotes earum, quæ recipiuntur ad religionem.

29 ℞. Non posse, nisi seruata forma in iure præscripta, de qua suo loco: & quidem quo ad bona monasterij generaliter sumpta (loquor de immobilibus, aut mobilibus pretiosis, quæ seruando seruari possunt) constat ex Bulla Pauli II. edita hac de re 1. Martij 1648. quæ cum generaliter loquatur de omnibus personis ecclesiasticis, vt patet ex illis verbis: *Si quis autem contra huius nostræ prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quidquam alienare præsumpserit:* vtiq; sub ea comprehenduntur etiam Moniales, attenta doctrina superiùs tradita: quòd sub masculino continetur fœmininum, quando in vtroq; procedit par ratio, vt in præsenti casu: quo verò ad dotes, constat ex dictis *c.3. sect.2.q.11.*

Addo quòd, si Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto soluendi quinquaginta mutuanti quotannis ex annuis redditibus ipsi Moniali ad vitam concessis; & hoc, vsq; dum restituantur dicti mille, & ex titulo lucri cessantis; verè non dicitur alienare, nec incurrit pœnas latas contra alienantes bona ecclesiastica, & ratio est, quòd, quando Sacra Congr. prohibuit, ne Regulares recipiant mutuò pecunias, cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis, loquitur solùm in casu, quo fundus, vnde colligi debent annui redditus, obligetur, & ipse fundus sit monasterij. Vnde fit, vt, quamuis in casu proposito de licentia domini obligaretur fundus à consanguineo Monialis ei assignatus ad solutionem præfatorum redditruum; non ideò interueniret propria alienatio, nec incurrerentur pœnæ latæ contra alienantes bona ecclesiastica, ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij docti viri à me consulti.

Concedit tamen *Portell. par.1. resp. mor. casu 7. num.5.* quòd, si alicui conuentui Monialium ex legato relinquatur bibliotheca librorum latinorum; ea absque licentia Sedis Apostolicæ posset ab illis alienari, eius pretio implicato in bonis fructiferis emendis; sicque in regno Portugalliæ in facti contingentia decisum fuisse à Collectore Apostolico; & quidem non per modum dispensationis, sed per modum rationabilis declarationis in eo fundatæ, quòd bibliotheca librorum latinorum est omninò inutilis Monialibus, ideòque cessat finis legis vetantis alienationem bonorum ecclesiasticorum: ita *Portell.* addens eodem modo sine licentia Sedis Apostolicæ potuisse vendi quosdam pannos pretiosos monasterio cuidam Monialium relictos pro ornatu parietum, qui erant conuentui omninò inutiles, & ex vetustate iam corrumpi incipiebant.

Vnum hic moneo ex decreto Sacræ Congregationis Moniales, & quoscumque alios Regulares prohiberi sub pœnis ex alio decreto inferiùs referendis, recipere pecunias ad cambium, aut mutuò cum pacto soluendi lucrum cessans, aut damnum emergens: cùm enim decretum loquatur generaliter de Regularibus; vtique comprehendit etiam Moniales, vt patet ex dictis hìc in responsione. Decretum autem iussu Vrbani VIII. editum fuit 21. Maij 1626. his verbis. *Cum post editum decretum de rebus Regularium non alienandis compertum sit Regulares, qui eodem decreto prohibentur census imponere super bonis ad eorum monasteria pertinentibus, loco censuū huiusmodi pecunias ad cambium, vel mutuò accipere cum solutione lucri cessantis, & dāni emergentis: cumque ex huiusmodi contractu eludatur mens sacræ Congregationis, cui in primis in votis fuit consulere Regularium indemnitati, quæ ex impositione censuum huiusmodi plurimum læderetur. S. D. N. approbante, decreuit, ac declarauit huius-*

modi

modi contractum esse contrà mentem decreti vt suprà editi; ideoq; non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius decreti pœnas ipso facto incidere, decretum verò, de quo loquitur præsens decretum, editum fuit à Sacra Congregatione iussu Vrbani VIII. die 7. Septembris 1624. continetq; vltra pœnas contentas in Paulina *Ambitiosæ* priuationem omnium officiorum obtentorum, vocisq; actiuæ, ac passiuæ, & perpetuam inhabilitatem ad illa imposterum obtinenda (& quidem ipso facto incurrendas absque alia declaratione, ac soli Papæ reseruatas) declaratque ipso iure nullum, ac irritum quidquid contra huiusmodi prohibitionem actum fuerit.

Addo Moniales non posse oppignorare mobilia pretiosa proprij Conuentus; vt lampades, & candelabra, & alia vasa argentea sine facultate sacræ Congregationis: & probatur tum quia oppignoratio, teste *Quaranta v. alienationum*.20. est quædam alienatio (maximè si res tanti obligetur, vt difficilè possit redimi, ideoque exponatur periculo probabili alienationis) ergò comprehenditur sub iuribus prohibentibus alienationem bonorum Ecclesiasticorum: tum quia prohibita alienatione à iure, prohibetur oppignoratio *leg.fin.C.de rebus alienis non alien.*idque ratione periculi, cui exponitur res oppignorata, ne omninò alienetur, ita *Diana par.5. tract.*13. *resol.6.ex Molina, Quaranta, Layman, Lezana, Bonacina, Castro Palao, Barbosa, Rodriq. & Lessio*; qui tamen limitant assertionem, nisi vrgeat summa necessitas, & sit periculum in mora; tunc enim oppignorari possunt vasa pretiosa, inconsulta Sacra Congregatione: cùm lex non liget, quando de facto seruari non potest *l.*1. §.*dies ff. quando appellandum sit*, & necessitas non habeat legem *l.vn.ff. de offic.consu.*sic Diana ex Peyrino addens oppignorationem in hoc posteriori casu fieri posse absque consensu Ordinarij, etsi is facilè haberi possit.

Quòd si talis oppignoratio facienda sit super Monte exigente quot annis interesse correspondens pecuniæ mutuatæ pro pignore deposito: tunc dato etiam quòd ea oppignoratio esset licita, requireretur Sedis Apostolicæ facultas ad illam faciendam ratione obligationis, quam subiturus est Conuentus de soluendo præfato interesse: cum talis solutio sit Regularibus specialiter vetita ex decreto Vrbani VIII. paulò ante relato, adeòque specialis licentia requiratur vt suscipiatur talis obligatio.

QVÆRES XXV. An, & quas donationes, seu largitiones munerum possint facere Moniales ex bonis proprio vsui concessis.

30 ℞. Non posse, nisi de licentia propriæ Superiorissæ, & in casibus permissis in *decretis Sacræ Congregat. de largit.mun.* editis iussu Clementis VIII.& nouissimè confirmatis, ac innouatis ab Vrbano VIII. prout ostendimus in *tract. de prohibit. cap.*9. *per totum*. Addo hic Prælatos Monialium ex Constit. eiusdem Clementis VIII. relata *quæst.*3. teneri prohibere, ne ab illis fiant munera sæcularibus, nisi quæ charitatis causa iudicauerit Præfecta de bonis communibus, nomine, & de licentia Conuentus: & quòd, mellarijs penitus abolitis, tantummodò concedantur esculenta, & poculenta munuscula ab ijs fieri, eo modo, & forma, quibus in dicta Constitut. præscribitur.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis vigore præfatorum decretorum Clementis VIII. Moniales deberent publicè legere decreta quotannis; cùm in ijs id expressè ipsis præciperetur (ijs in vernaculum, seu vulgarem cuiusq; monasterij sermonem versis:) id tamen non videtur esse in vsu, saltem in multis locis(quod mihi constet:) immò nec expressè Monialibus præcipitur in ijsdem decretis de mandato Vrbani VIII. innouatis (vnde posset colligi tolerantia dicti non vsus) quamuis aliàs expediret, vt etiam Moniales annuam lectionem talium decretorum non omitterent, maximè cùm in innouatione dictorum decretorum damnetur omnis prætensus non vsus præcedentis decreti sub Clemente VIII. &c.

QVÆRES XXVI. An, & quo pacto Monialibus prohibita sit negotiatio.

31 ℞. Esse

31 ℞. Esse prohibitam eodem pacto, ac est prohibita viris religiosis; idque ex *cap. secundùm ne cler. vel monac.* quod, licet loquatur solùm de Clericis, aut Monachis, nulla mentione facta de Monialibus (vt constat ex illis verbis: *Sub interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici causa lucri negotientur*) comprehendit tamen etiam Moniales, cum iuxtà sæpiùs dicta fœmininum comprehendatur sub masculino, etiam in odiosis, ac pœnalibus; quando par ratio procedit in vtroque, sicut re vera in præsenti casu procedit; sed de hoc plura *tract. de prohibit. cap.* 10.

QVÆRES XXVII. An, & qua ratione possint Moniales appellare à correctione suorum Superiorum.

32 ℞. Non posse, nisi in casu, quo euidenter constet Moniali notabilem inferri iniuriam in fama, honore, aut vita à proprio Superiore; & hoc non solùm ex *cap. ad nostram, & cap. reprehensibilis de appellat.* vbi generaliter interdicitur Religiosis, & per consequens etiam Monialibus (quæ vtiq; comprehenduntur sub nomine religiosorum iuxta dicta *q. praced.*) ne appellare præsumant à correctione suorum Superiorum ad Iudices extraneos: sed etiam de concessione bullata Iulij II. quam refert *Cæsarub. in comp. v. appellare num.* 3. his verbis: *Iulius II. prohibuit sub excommunicationis pœna Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, ne à mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis appellare valeant. Iudicibus verò quarumcumq; curiarum sub præfata pœna districtè inhibuit, ne appellationes huiusmodi recipere, aut illas cognoscere quoquo modo præsumant; decernens irritum, & inane quidquid secus attentari contigerit.* Quæ concessio sine dubio est communis Monialibus, etiam aliorum Ordinum: quippè quæ, licèt sit odiosa Monialibus in particulari; est tamen fauorabilis toti Communitati, ideòque dicenda est cadere sub generali communicatione priuilegiorum, prout alibi aduertimus.

An autem propriè dari possit appellatio à correctione, & mandatis Abbatissæ; quo modo potest dari à correctione, & mandatis Prælati regularis in casibus permissis, & à nobis suo loco explicatis.

33 ℞. Non posse; cùm Abbatissa sit incapax iurisdictionis propriè dictæ; & aliàs in eo, à quo appellandum est, supponatur propria iurisdictio: vt vel hinc patet, quòd alioqui licitum esset filijsfamilias appellare à matrefamilias, eiusque correctione, ac mandatis: quod est omninò inauditum; cùm in familiam, cui ea præest, solùm habeat potestatem dominatiuam, non autem veram, ac propriam iurisdictionem; quæ, vt diximus, præsupponitur in eo, à quo appellandum est; ita docti viri à me consulti.

34 Notat porrò *Lezana tom.* 1. *cap.* 9. *num.* 6. non solùm religiosis, & consequenter etiam Monialibus interdictum esse appellare ad Iudices non competentes, cuiusmodi sunt magistratus sæculares, ac Iudices laici (de quibus loquuntur iura superiùs adducta, & alia non pauca, quæ referuntur à Doctoribus) sed etiam ad Iudicem competentem; nimirum ad Sedem Apostolicam, Legatos, Nuncios, & Sacram Congregationem Regularium: quomodo Cistercienfibus, Canonicis Regularibus, ac Fratribus Minoribus sub pœna excommunicationis interdicta est appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam; intellige, præterquàm in casibus, in quibus DD. concedunt licitum esse Religiosis appellare à correctione, ac mandatis suorum Superiorum, non obstantibus quibuscumque priuilegijs in contrarium collatis.

35 Illud item benè notat *Suarez tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *l.* 2. *cap.* 11. *num.* 4. ex eo quòd in pluribus eueniibus appellatio denegetur Religiosis, non rectè inferri ijs item denegari defensionem naturalem; siquidem illi tunc possunt recurrere ad Superiorem per simplicem querelam, vel per modum supplicationis, aut precum, & ab eo obtinere iustitiam, aut gratiam: quod est remedium sufficiens, diuersum ab appellatione. Ad quos autem possint moniales licitè appellare, quo ordine, in quibus casibus, quomodo, & similia, quæ hoc loco quæri possent; colligenda sunt ex dictis in

tract.

tract. de prohibit. c. 7. per tot. vbi ex professo agimus de appellatione.

Quod verò ait *Suarez to.4.de relig.tract.8.l.2.c.11.num.7.* recursum ad Prælatum superiorem esse licitum non solùm quando inferior Prælatus excedit in pœna imponenda modum debitum, sed etiamsi illa sit iusta, & secundùm regulam, dummodò materia sit talis, vt Prælatus altior iustè possit gratiam aliquam, aut dispensationem concedere, & in hoc non contingat subreptio; quod inquam ait *Suarez loco citato*, explicari potest de pœna quidem moderata, sed grauiori, ne alioqui recursus nimis facilis ad Prælatum superiorem rigorem iustum disciplinæ regularis labefacter: quamuis dici posset non esse necessariam eiusmodi explicationem; si quidem quod differtur non aufertur, & interdùm etiam cum fœnore, si irrationabilis fiat recursus, etiam pro petenda gratia, & non iustitia: quod vtique potest sufficere ad retrahendum Religiosum ne sine iusta ratione dictum recursum faciat, vtpotè hinc posteà grauiori pœna puniendus.

QVÆRES XXVIII. An, & qualiter possint Moniales testificari in causis, siue ciuilibus, siue criminalibus.

36 ℟. *Rodriq.tom.2.q.11.art.3.* quòd, quamuis de iure canonico fœmina non possit esse testis idoneus in causis criminalibus; vt ostendit *Tiraq.tract.de leg.connubial.l.9. num.43.* dicens neminem de hoc dubitare præter Philippum Decium (quod idem putant aliqui apud *Marantam de ord.iudic.p.4. num.43.* dicendum esse etiam de iure ciuili,) nihilominus dicendum est Moniales posse testificari contra alias Moniales, etiam in criminalibus: cùm mulieres laicæ, etiam de iure canonico in criminalibus admittantur in testes, quandocumque aliter constare non potest de veritate; & delicta Monialium nonnisi per alias Moniales probari possint, vt patet: præterquàm quòd longè peius est, & magis contrarium canonibus Sanctorum Patrum, quod contra personas religiosas admittantur laici in testes: hæc Rodriq. addens non esse concedendum de Monialibus, quod ait Decius duarum mulierum testimonium non sufficere, vt quis possit iustè condemnari eæ enim licèt sint mulieres, tamen sunt religiosæ, ac timentes Deum, sicq; duæ illarum sufficienter probarent, si alioqui essent omni exceptione maiores. Quæ doctrina magna ex parte ostendit Moniales posse admitti ad testificandum, etiam in causis criminalibus personarum sæcularium, si occurrat casus, in quo aliàs non possit constare de delicto; quamuis ad id non possint cogi; si agatur de condemnatione: quod benè aduertit de viris religiosis *Lezana sup.cap.11.num.24.* docens eos nec posse compelli ad testificandum in ciuilibus, nisi quando aliter haberi nequit veritas idq; ex *cap. cum super, & cap. dilectorum de testibus cog.*

QVÆRES XXIX. An Moniales possint sibi facere Commatres per Sacramentum Baptismi, & Confirmationis.

37 ℟. Non posse; & probatur tum ex *c.præuenerit el. 1.d. 18. quæst.2.* vbi id expressè prohibetur Religiosis: tum quia Commatres assumuntur in partem sollicitudinis infantis; quam impartiri non potest Monialis, cum non sit domina sui ipsius, sed subijciatur obedientiæ Superioris, ita in terminis *Zerol.v.Moniales §.ad 7.* At dissentit *Quintana d. tract.1. sing.8.* dicens etsi detur Monachos prohiberi suscipere infantes, aut adultos in confirmatione, hac prohibitione non affici Moniales: idque sentire *Coninchum, Hurtadum, & Chamerotam:* addensque posse quemlibet Regularem sine causa, ac culpa, ac sine Ordinariorum, aut Prælatorum licentia (nisi id in suo Ordine expressè prohibitum sit) esse Patrinum in Confirmatione; saltem in Ordinibus non Monachalibus.

Vtrum verò Monialis esse possit executrix testamenti, & quidem de licentia solius Abbatissæ.

℟. Posse; & probatur quia inter Regulares quilibet Superior eiusmodi licentiam concedere potest Religioso subdito, vt habet *Sanch.l.6.mor.c.11.num.15.* & potestas, quam habet Abbatissa in Moniales subditas, est potestas debita quibusdam alijs Superioribus, vt habet idem *Sanch. l.6.mor. cap.1. num.22.* adeoque ipsi Abbatissæ

batissæ competet nomen Superioris, ergo & poterit dare præfatam licentiam; ex alia parte nullum extat ius prohibens Moniali dictum munus executoris; cum nullum afferatur: nec obstat, quòd potestas Abbatissæ non est spiritualis, sed temporalis, vt notat idem *Sanch. sup. num.17. & 19.* cum enim talis licentia spectet potius ad temporalitatem, quàm ad spiritualitatem, seu finem spiritualem iuxta dicta *citato num.19.* superioritas Abbatissæ erit sufficiens ad dictam licentiam concedendam.

QVÆRES XXX. An Moniales cum Monachis sui Ordinis habitare possint in eodem monasterio.

38 ℞. Non posse; cùm id in specie prohibeatur *c.diffinimus, cap.in nullo 18.quæst.2.* vbi dicitur: *In nullo loco Monachos, & Monachas permittimus vnum monasterium habitare: sed nec ea, quæ duplicia vocant, &, si quod tale est, religiosus Episcopus mulieres quidem in suo loco manere studeat, Monachos autem aliud monasterium ædificare cogat; si autem plurima sint talia monasteria, separentur in alijs monasterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autem, quas habent communes, secundùm iura eis competentia distribuantur.*

QVÆRES XXXI. An Moniales liberè possint accedere ad collocutorium, vt loquantur cum extraneis ad ipsas accedentibus.

39 ℞. Non posse; cum iuxta *cap. in decima 18. q.2.* Monialis non debeat loqui sola cum aliquo, sed associata à duabus, vel tribus Sororibus, quas vocant Auscultatrices: ita vt rara sit accessio, & breuis locutio; quod etiam communiter solent Ordinarij præscribere in proprijs edictis, sed minùs communiter obseruatur; & quidem interdùm cum graui dispendio boni nominis Monialium: quæ, remotis arbitris, audent aliqua perpetrare, quæ non auderent, si assistentes haberent auscultatrices; fœlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit. Quàm maximè ergò vigeant Prælati Monialium in obseruantia huius adeò necessarij, ac vtilis statuti, curentque vt Moniales, præsertim iuniores, solæ non accedant ad loquendum cum personis extraneis ad illas accedentibus. Audiant Moniales, quæ habet *S.Bernardus epist.114.* eaq; ad rem præsentem applicent: *Agnosco filia, inquit, agnosco vtinam, & tu mecum agnoscas serpentis virus, fraudolenti dolum, versipellis astutiam: si sola ouicula vmbras penetras, præda vis esse lupo; sed audi me filia, noli te separare à grege, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.*

QVÆRES XXXII. An Moniales possint scribere literas cuicumque maluerint, aut eas recipere à quocumque.

40 ℞. Non posse; cum id in terminis prohibitum fuerit à Clemente VIII. in bulla sæpius allegata his verbis: *Literæ, seu Epistolæ nullo modo à Monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur nisi prius lectæ fuerint à Præfecta monasterij;* quamquam talis prohibitio parùm videatur esse in vsu; cùm tamen sit sancta, vtilis, ac necessaria, ideòque in viridi obseruantia deberet manuteneri, aut certè restitui. Vtinam Prælati Monialium curarent seruari id, quod piè statuit S. Carolus in *Concil. Mediol.1.* sub his verbis: *Ne scribant literas, nisi ad Superiorem, & Episcopum sine licentia Præfectæ, neque ad se missas aperiant, nisi Præfecta prius eas aperuerit, legeritve, sub pœna scribentis, vel recipienti, ne per duos menses exeat è cella, & seiunet in sextis ferijs in pane, & aqua, si literæ suspicionem criminis habent, eaque præterea priuetur facultate loquendi cum exteris per 6. menses, & velo; idcircò non habeant priuatim atramentum, nec calamum.*

QVÆRES XXXIII. An Moniales vti possunt lineis.

41 ℞. Quòd licèt ex *c.cum ad monasterium de statu monach.* prohibeatur Monachis, & consequenter Monialibus, lineis vti, cùm habitus Monachorum etiam interior, debeat esse laneus; nihilominus *Sylu. v.religio 7.nu.15. Graff. part.1. decis. l.3. cap.5.nu. 69. & 70. Lezana sup.cap.9.num.21. Nald. v. Monialis nu.11.* & alij docent, regulariter loquendo, Moniales vtendo lineis, peccare solùm venialiter, immò nec venialiter, si extet communis vsus in contrarium, & à fortiori si id fiat ratione infirmitatis,

tatis, si quidem (vt aduertit Sylu. ex Archidiacono) huiusmodi prohibitio non est sub præcepto, ac proindè non obligat sub peccato: vnde ait Nald. posse tolerari vsum, cuius initij memoria non extat, vt contra regulas proprij Ordinis Moniales vtantur linteaminibus, & subuculis non laneis, sed lineis; non prætermittendo tamen, quæ sunt substantialia regulæ: intellige, stando præcisè in iure communi: quod enim spectat ad ius peculiare vniuscuiusq; Ordinis, attendenda sunt specialia statuta, ac consuetudines singulatum religionum; quo pacto Lezana subdit ex Marchante Fratrem Minorem peccare m. vtendo lineis camisijs, eò quòd illis id in sua regula piè prohibeatur.

QVÆRES XXXIV. An Moniales possint edere carnes.

42 ℞. Videri posse, secluso iure particulari proprij Ordinis, idque estò in citato *cap. cum ad monasterium* esus carnium prohibeatur Monachis, & per consequens etiam Monialibus, præterquàm in infirmitate; nam iuxta dicta *q. præced.* talis prohibitio non fuit inducta iure communi tamquam obligatoria sub præcepto, vt benè aduertit Sylu. vbi supra.

QVÆRES XXXV. An Moniales possint nutrire comam, ac superbè vestire.

43 ℞. Non posse, cùm ijs id interdicatur in *Clem. attendentes de statu monach.* vbi dicitur; *Visitatores autem huiusmodi sollicitudinis studiũ diligenter impendant, vt Moniales ipsæ, quarum nõnullas dolentes audiuimus in subscriptis excedere, pannis sericis, variorum foderaturis, scandalitijs, comatis, & cornutis crinibus scaccatis, & virgatis caputiolis non vtantur.* Circa quæ verba notat *Tamb. sup. D. 10. quæst. 2. num. 17.* quòd quamuis Glossa dubitet, num hìc simpliciter prohibeatur Monialibus habere comam, si eam honestè, ac occultè deferant, vel certè solùm interdicatur fucata compositio crinium; sicut videtur colligi ex verbis illis *vtantur comatis, & cornutis* (idest tortis) *crinibus:* re vera tamen Glossa oppositum sentit, & fatetur vsu receptum esse, vt Moniales potiùs tondeantur, & deformato capite Deo viuant, potiùs quàm crines poliendo humani generis hosti deseruiant.

QVÆRES XXXVI. An, & qualis vsus laruarum, ac chorearum sit prohibitus Monialibus.

44 ℞. Quod, quamuis DD. communiter dicant Religiosos peccare m. tum deferendo laruas, si id faciant extra monasteria, & sine rationabili causa (vt rectè aduertit *Baldell. lib. 3. D. 32. num. 14.* ex Armilla, Vibaldo, & Comitolo) tum choreas ducendo publicè, & in præsentia sæcularium (sicut indicat idem *Baldel. num. 16.*) regulariter tamen, cùm Moniales soleant gestare laruas intra propria claustra pro honesta recreatione, & ducere choreas secretò, & solùm coram ipsis Monialibus: propterea dicendum videtur illas posse facere vtrumque sine peccato, saltem mortali; cùm sic cesset periculum scandali, & interueniat paruitas materiæ excusans à peccato, colligitur ex Baldello pro se alios Doctores citante.

QVÆRES XXXVII. An Moniales possint habitum mutare occasione alicuius repræsentationis, quam faciant, assumendo habitum virorum.

45 ℞. Non posse, si sit in vsu prohibitio illis hac de re facta à Sacra Congregatione 27. April. 1604. & relata à *Barbos. l. 1. de iure eccl. c. 44. n. 57.* at ea non videtur esse in vsu, saltem in multis locis, & quidem scientibus, ac plerumq; non contradicentibus Prælatis ipsarum Monialium; vnde, cùm aliàs dimissio proprij habitus religiosi, & susceptio alterius ad breue tempus etiam pro aliqua actione ludicra teste *Suar. D. 23. de censur. sect. 4. nu. 29.* excusari possit à peccato: non peccabunt Moniales modo dicto assumendo habitum virorum, proprio dimisso.

QVÆRES XXXVIII. An Moniales possint eligere Abbatissas ad vitam, quæ scilicet perpetuò durent in munere Abbatissatus.

46 ℞. Non posse, id prohibente Gregorio XIII. in bulla hac de re edita 1. Ianu. 1583. qua præcipitur Monialibus quorumcumq; Ordinum in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusque Siciliæ regnis consistentibus, vt non eligant Abbatissam, nisi solùm

ad

ad triennium, aliàs electio sit nulla. Quod tamen non facit; quin Abbatissæ singulis annis mutari possint iuxta declarationem Sacræ Congreg. quam affert *Tamb. D.*30. *quæst.*1. *num.*10. addens *num.*11. Abbatissas, absoluto triennio suæ præfecturæ, teneri illam renunciare: & tunc ei succedere in potestate Monialem professione antiquiorem vti Vicariam (nisi aliter ferat consuetudo) & quidem vsque ad electionem nouæ Abbatissæ; quamquam præfata Constitutio Gregorij non obliget extra Italiam, ac insulas adiacentes, vt constat ex tenore illius.

Addit *Nald. v. Abbatissa num.*5. quòd, cùm in citata Constit. dicatur *à die finitæ administrationis*, & hæc verba contineant fauorem; terminus ille triennij includit primum diem; sicq; Abbatissa poterit iterùm eligi illo eodem die, quo antea desierat, recurrente triennio suæ electionis.

Maius dubium est, in casu, quo Abbatissa post elapsum triennium præfecturæ ex indulto Sacræ Congreg. confirmetur ad alium triennium immediatè sequens, elapso hoc alio triennio, possit à Monialibus iure proprio iterùm eligi ad alium triennium immediatè sequens.

46 ℞. Videri non improbabile, quòd possit, in rigore loquendo; & probatur tum quia aliàs fauor conuerteretur in odium contra regulam iuris 61. tum quia priuilegium, & gratia Principis debet aliquid operari supra ius commune; ideòque cùm Monialis spatio 9. annorum bis eligi possit in Abbatissam de iure communi, non videtur dicendum hoc tolli per concessionem Sacræ Congregationis, quatenus indulget, vt alio triennio intermedio eligatur, ita in simili Diana, Naldus, Bordonus, & alij à me consulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sanctarellum, & alios item à me consultos oppositum sustinentes: qua de re *cap.*10. *quæst.*13.

QVÆRES XXXIX. An, & quomodo Moniales parare possint cibos, aut illos vendere externis.

48 ℞. Non posse, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus, ac consanguineis: idque ex Sacræ Congreg. decreto, quod refert *Barbosa l.*1. *iur. eccl. cap.* 44. *num.*58.

QVÆRES XL. An dato quòd Monialis velit imprimere aliquem librum vltra examinationem, & approbationem Ordinarij debeat obtinere licentiam proprij Prælati regularis, cui subest, & libri approbationem factam in Ordine iuxtà decretum *Concilij Trid. sess.*4.

49 ℞. Debere obtinere vtrumque, & inde probatur, quòd Concilium loquitur generaliter de Regularibus dicens: *Et si Regulares fuerint, vltrà examinationem, & approbationem huiusmodi* (idest Ordinarij loci) *licentiam quoque à suis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum:* constat autem ex dictis hic *q.*1. Moniales subiacere prohibitionibus iure communi latis contrà Regulares: præterquàm quòd finis prohibitionis huius (qui est impedire, ne in libris, qui imprimuntur, disseminentur errores contrà fidem, aut bonos mores) maximè militat in Monialibus, quæ licèt interdùm sint instructæ doctrina excedente ordinariam conditionem sexus muliebris; facilius tamen errare possunt, adeòque maiori egent directione. Concedo quidem, quòd si Monialis, quæ imprimit librum, sit exempta ab Ordine, cuius institutum profitetur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum à Prælato regulari Ordinis; cùm is respectu dictæ Monialis non possit dici Prælatus illius (quod requirit Concilium) sed sufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui Monialis subest, & de eius licentia imprimi. Quòd si Monialis imprimit librum, non seruatis seruandis, incurrit illas easdem pœnas, quas respectiuè incurreret vir religiosus in tali casu; idq; ob dicenda *cap. seq. q.*2.

QVÆRES XLI. An possint in templis Monialium eligi Confraternitates laicorum.

50 ℞. Non posse, ita *Rota coram Coccino decis.*472. *nu.*3. & 4. & *Sacra Congregatio Episco-*

Episcoporum in vna Barensi 6. *April*. 1595. apud *Ricciulum lib.* 4. *lucubrat. eccles. cap.* 3. *num.* 4. pateteque quia Monialibus interdicta est conuersatio *cap. prouenit*. 18. *qu.* 2. quam tamen difficilè euitarent, si Confraternitates in earum templis erigerentur. Sic apud priscos Romanos, teste *Seruio in* 7. *AEnead.* cum non posset Senatus cogi, nisi in loco augurato; templum Virginum Vestalium non fuit consecratum, ne Senatus illuc accederet.

CAPVT VIII.

De Pœnis Iure communi latis contra Moniales.

1 *MOniales subsunt pœnis latis iure communi contra Regulares, aut Ecclesiasticos.*
2 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
3 *Subsunt pœnis latis in specie contra religiosos Ordinis, si sint exempta.*
4 *Si sint exempta non subsunt pœnis latis ab Ordinario.*
5 *Limita, nisi pœna feratur ab eo, vt Sedis Apostolica delegato.*
6 *Quod tamen fallit, attentis priuilegiis regularium, qua etiam competunt Monialibus.*
7 *Moniales sunt capaces suspensionis ecclesiastica.*
8 *Non item irregularitatis propriè dicta: sunt capaces degradationis aliquo modo.*
9 *Variis pœnarum generibus subiacent.*

QVÆRES I. An Moniales subiaceant pœnis iure communi latis contra Regulares, seu Religiosos, aut Ecclesiasticos.

1 ℞. Subiacere, si censentur circa materiam ipsis Monialibus proportionatam; & probatur tum quia mulieres ligantur statutis generaliter, ac indefinitè latis, æquè ac masculi, nisi specialiter excipiantur; vt notant aliqui Doctores cum *Baldo in l. ne passim, C. de iur. & fact. ignorant.* tum quia sub sexu masculino semper intelligitur fœmininum, præsertim in statutis factis per Prælatos, quæ sint proportionata masculis, ac fœminis; sicut aduertit *Graff. consil.* 22. *num.* 2. & 4. *de sent. excommunic.* tum quia *Menoch. de adipisc. possess. num.* 61. & *seqq. Tiraquel.* & alij penes *Sanchez l.* 6. *mor. cap.* 16. *num.* 89. aiunt frequentissimam sententiam esse in legum dispositione, etiam in materia odiosa, ac pœnali sub masculino claudi fęmininum: quod etiam admittit *Bonac. quæst.* 4. *de clausur. par.* 6. *num.* 18. in simili; cum alioqui *D.* 2. *de censur. in partic. qu.* 5. *par.* 7. *num.* 10. oppositum sentiat dicens in materia pęnali censurarum strictam verborum interpretationem debere fieri, & non valere argumentum à minori ad maius, vel è contra; sed standum esse propriæ verborum significationi, ideòque Moniales non affici pœna à Pio V. lata contra Clericos tam sæculares, quàm regulares interessentes agitationi taurorum, eò quòd illæ non sint Clerici sæculares, aut regulares: quam opinionem sustinent alij Doctores, & non improbabiliter, quamuis opposita sit communior, probabilior, & praxi conformior.

2 Neque ex eo quòd, interdicto Clero, non censentur interdicti Regulares secundùm probabilem sententiam, quam sequuntur Henriq. Saytus, Vgol. & Auila, apud *Bonac. D.* 5. *de cens. in comm. p.* 1. *nu.* 11. sequitur Moniales in pœnis non venire nomine religiosorum, aut ecclesiasticorum: siquidem, cùm ipsæ verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, non apparet, ex quo titulo excipi debeant à pœnis latis generaliter contra personas religiosas, aut ecclesiasticas.

QVÆRES II. An Moniales subijciantur pœnis latis contra religiosos sui Ordinis, siue iure pontificio, siue proprio ipsiusmet Ordinis.

3 ℞. Subijci, si eæ sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione, & immediatè subijciantur Prælatis regularibus: secùs, si immediatè subijciantur Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci, & sint exemptæ à Prælatis regularibus. Ratio responsionis

est, quòd pœnæ non possunt ferri, nisi in subditos, vtpotè prouenientes ex iurisdictione, quæ solùm exercetur in subditos; & ex alia parte non debent extendi vltra personas in illis comprehensas iuxta propriam verborum significationem, cùm sint odiosæ, & odia debeant restringi, cùm ergò Moniales immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario non sit ampliùs subditæ Prælatis Ordinis, immò nec censeantur esse ex Ordine quò ad odia, ne aliàs nimis grauentur, non subiacebunt pœnis latis contra religiosos sui Ordinis, siue iure ipsius Ordinis, siue pontificio: sicut è contra, si sint immediatè subiectæ Prælatis Ordinis, cùm sic verè sint subditæ, & membra illius, subiacebunt dictis pœnis, siue iure proprio Ordinis, siue pontificio latis.

QVÆRES III. An Moniales subijciantur pœnis, ac censuris latis ab Ordinario locorum.

4 ℞. Non subijci, si sint exemptæ ab illorum iurisdictione (excepto tamen casu inferiùs apponendo) sic enim non sunt subditæ Ordinarijs, ideòque non subsunt illorum pœnis, ac censuris; maximè attento priuilegio, quod habent Regulares (& consequenter etiam Moniales per communicationem) ne possint excommunicari ab Episcopo (de quo suo loco;) secus, si immediatè subsint iurisdictioni Ordinarij; tunc quippè, sicut sunt subditæ, sic & subijciuntur pœnis ab eo latis, si ex tenore verborum sufficienter constet eas sub illis comprehendi; non enim apparet, cur ab illis eæ eximi debeant; cùm illæ generaliter ferantur, & sic procedant generales regulæ iuris, lex generaliter loquens generaliter intelligenda; &, vbi ius non distinguit, nec non distinguere debemus.

5 Casus autem, in quo Moniales etiam exemptæ subijciuntur pœnis, ac censuris latis à Concilijs prouincialibus, aut edictis episcopalibus, est, quando Ordinarij dictas pœnas ferunt tamquam Sedis Apostolicæ delegati, aut ex speciali facultate ipsis ad talem effectum commissa; quo modo Sacra Congregatio 29. Ian. 1633. teste *Barbosa in Collect. v. Moniales*, declarauit Moniales Regularibus subiectas loquentes cum Regularibus etiam eiusdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & censuras à Concilijs Prouincialibus, vel edictis Episcopalibus in similibus appositas; vnde infert *Tamb. de iure Abbatiss. D.*25. *q.*8. *§. ad* 9. à fortiori præfatis pœnis affici omnes alias Moniales Episcopis subiectas mediatè, seu immediatè, si contra ipsorum edicta loquantur cum Regularibus.

6 Quod autem dixi Moniales etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario, si eas ferat tamquam Sedis Apostolicæ delegatus; non habet verum in sententia eorum, qui dicunt Episcopos non posse ferre censuras contra regulares, neque in casu, quo procedant vt delegati Sedis Apostolicæ: nisi id ipsis expresè concedatur: quod notat *Sanch. l.*7. *de matr. D.*33. *num.*23. idq; ex varijs priuilegijs bullatis à nobis relatis in *tract. de priuil. c.*6. *sect.*1. *q.*9. quæ sine dubio sunt communia etiam Monialibus: quale est illud, quod Paulus III. concessit Societati Iesu in sua Constitut. *licèt debitum*, relata in *bullar. Societ. fol.*28. qua de re Sanch. sup. ex dictis inferens posse stare, quòd Episcopus iurisdictionem habeat in exemptos, & tamen eos ligare non possit censuris.

QVÆRES IV. An Moniales sint capaces suspensionis Ecclesiasticæ.

7 ℞. Esse; cùm de facto in *Concil. Trident. sess.*25. *de reg. cap.*17. contra Præfectas Monialium feratur suspensio ab officio, quamdiu Episcopo videbitur, si Episcopum certiorem non faciant ante mensem de professione à Moniali nouitia facienda; quod est signum Moniales non esse incapaces suspensionis ecclesiasticæ, non quidem cuiuscumq; sed illius, quæ iuxta conditionem status, ac sexus illarum ipsis possit adaptari.

QVÆRES V. An, & quomodo Moniales sint capaces alicuius irregularitatis inductæ, immò & degradationis.

8 ℞. Quòd, cùm iuxta communem sensum Doctorum irregularitas sit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu proueniens; quod directè impedit susceptio-

sceptionem ordinum ecclesiasticorum, aut vsum illorum ob diuinam reuerentiam: hoc ipsò quòd fœmina est incapax ordinis, est & incapax irregularitatis propriè dictæ; vnde *Suarez tom.4.de relig. tract.9. lib.1. cap 11. num.7.* cautè dixit, quòd fœminam violenter corruptam non posse recipere velum consecrationis, est quasi quædam irregularitas; quæ licèt sine peccato contrahatur, impedit talem consecrationem. Dixi est *& incapax irregularitatis propriæ dictæ*, vt innuerem fœminam, & per consequens etiam Moniales posse affici irregularitate aliqua minùs propriè dicta: qualis est illegitimitas natalium, bigamia, infamia iuris, aut facti, & similes respectu prælationis acquirendæ inter Moniales; quas constat à Doctoribus recenseri inter species irregularitatis, & suo modo cadere etiam in Moniales.

Quod autem spectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio lib.5. disquisit. sect.16. §. de his vltimis*, eam posse cadere in Moniales, aitque ad id videri sufficere, quòd Moniali auferatur velum cum habitu monastico supremo, ac vestis laica ipsi injiciatur, necnon ab Ordine, cui se addixerat, eiecta, ac spoliata omni priuilegio religioso, sortis laicæ effecta declaretur, sicque curiæ sæculari tradatur: sic ille, addens tamen se praxim huius casus nondum vidisse, sed suspicari hanc esse, vel esse debere.

9 Et quidem, cùm Moniales possint incurrere non solùm excommunicationes, sed etiam suspensiones, interdicta, priuationes officiorum, dignitatum, ac vocis actiuæ, & passiuæ, aliasque similes pœnas, etiam corporales; propterea, vt de illis omnibus, ac singulis constet, clarè, & distinctè, eas singillatim hic explicabimus sub suis proprijs titulis; nimirum 1. excommunicationes, 2. suspensiones, 3. interdicta, 4. priuationes officiorum, dignitatum, 5. varias alias pœnas, etiam corporales.

De excommunicationibus latis contra Moniales.

10 *Moniales apostatantes à Religione excommunicantur: indicatur qualiter procedendum cum Moniali fugitiua per plures annos in habitu viri; ac redeunte ad pœnitentiam.*

11 *Item, si appellent ad Iudices incompetentes, aut competentes in casu vetito.*

12 *At non subsunt excommunicationi Iulii II. si appellant ab Ordinario, cui immediatè subsunt.*

13 *Appellatio Regularibus vetita, sed non absolutè.*

14 *Differunt ius commune, & ius priuilegii prohibens Regularibus appellationem.*

15 *Excommunicantur Moniales procurantes alienum abortum: non item si proprium procurent (et si alii id negent) referuntur incidenter aliqua de Opinione probabili.*

16 *Excommunicantur inducentes ad promittendam sepulturam apud ipsas.*

17 *Item dantes aliquid in Receptione Nouitiæ, aut recipientes, aut petentes.*

18 *Item impedientes proprium Prælatum, ne visitet, excommunicantur in Bulla Cœnæ (quod alii negant) Prælatus regularis cum Episcopo ingrediente ad visitandum Moniales dicto Prælato subiectas, ipso Episcopo inuito, cum eo non ingreditur.*

19 *Impedientes in casu proposito incurrunt aliam excommunicationem non reseruatam.*

20 *Excommunicantur cogentes fœminam ad ingressum Religionis, aut ab ea retrahentes.*

21 *Excommunicantur Moniales, si temerè dimittant habitum.*

22 *Item, si violent interdictum, vel Cessationes à diuinis.*

23 *Item, si Decimas indebitè vsurpent.*

24 *Item; si Professæ de facto ineant matrimonium: & fiunt bigamæ.*

25 *Item, si sine licentia Papæ recipiant noua monasteria, vel alienent recepta.*

26 *Proponuntur quæ Vrbanus VIII. statuit de receptione nouorum conuentuum.*

27 *Excommunicantur Moniales, si indebitè alienent bona Conuentus.*

28 *Item, si in electione non abstineant ab iis, quæ gignere possunt discordias.*
29 *Item, si faciant priuata domicilia ad excipiendos hospites.*
30 *Incurrunt excommunicationem ferendam, si de bonis Nouitiæ accipiant ante Professionem.*
31 *Item, si vacent Negotiationi.*
32 *Immò, & tunc amittunt exemptionem à gabellis, quamdiu negotiantur.*
33 *Prohibitio negotiandi ligat Moniales, etsi in ea non exprimantur.*
34 *Excommunicantur Moniales percutientes Monialem quamcumque, aut violantes Clausuram: non item interessentes agitationi Taurorum.*

QVÆRES VI. Quam excommunicationem incurrant Moniales apostatando à religione.

10 R. Quòd, quamuis Religiosus apostatando à religione non incurrat iure communi excommunicationem ratione apostasiæ præcisè; cum talis excommunicatio non extet in iure, vt in alijs citatis rectè notauit *Bon. q. 2. de clauf. p. 12. §. 4. n. 1.* iure tamen proprio religionum in præsentia omnibus ferè Ordinibus religiosis, & consequenter etiam Monialibus competente, siue directè, siue per priuilegiorum participationem; hoc ipsò quòd aliquis est apostata à religione, incurrit excommunicationem ipsò factò, eamque Papæ, aut Superiori religionis reseruatam: sic per bullam concessit Pius V. anno 1565. Societati Iesu. Quòd, si quis ipsius Societatis, siue professus, siue scholaris, siue coadiutor post emissa vota secundùm Societatis Constitutiones ab ea ad sæculum recesserit, etiam prætextu cuiusuis indulti concessi, aut concedendi, absq; expressa sui Superioris licentia ad id ab eo specialiter obtenta, ipso facto sit excommunicatus, & absolui nequeat, nisi à Romano Pontifice, aut Superiore Societatis, prout colligitur ex compendio *Soc. v. apostatæ*, §. 1. Vbi notandum, quòd, cùm hæc concessio fauorabilis sit toti religioni, vtique cadit sub communicatione priuilegiorum, adeòque illa gaudent etiam Moniales iuxta dicenda, *cap. sequenti*; nomine autem Superioris, cui conceditur facultas absoluendi à tali excommunicatione, puto venire etiam Prælatum localem, & non solùm Generalem, aut Prouincialem; cum Prælatus localis verè sit Superior, adeòque veniat nomine Superioris generaliter prolato; maximè in materia ita fauorabili animæ: qualis Superior sine dubio esset Episcopus respectu Monialis non exemptæ, & Prælatus regularis localis respectu Monialis exemptæ.

Quòd si quæras, qualiter procedi debeat cum moniali, quæ ex malo fine egressa è monasterio cum Amasio per plures annos vagatur sub habitu viri, & demum resipiscens accedit ad Confessarium Regularem intrà eius Conuentum, eique in primis manifestans se re vera esse fœminam, illum consulit, quid debeat facere, vt animæ suæ salutem ponat in bono statu, & dignos fructus agat pœnitentiæ.

R. In isto casu curandum esse, vt sacra Pœnitentiaria (ad quam in hoc euentu recurri debet ad consulendum famę Monialis), cum hac dispenset, vt possit ad alium Conuentum transire; si quidem non tenetur redire ad monasterium, in quo antea professionem fecerat, ne suam manifestet turpitudinem, & se infamet; cum aliàs in præsentia credatur mortua, & sit moraliter certum eius delictum omninò occultum mansurum esse; interim verò potest Monialis degere extra clausuram reassumpto habitu honestæ fœminæ, & commendari probatæ alicui matronæ, apud quam viuat, vsque dum obtenta sit dispensatio, & alia de iure præstanda iam sint præstita: cum hoc tamen, vt præfata omnia efficiantur sine dispendio famæ Monialis: cui item procuranda erit dos tradenda posteriori monasterio, in quod Monialis ingressura est.

An autem in casu proposito, vbi Confessarius agnouit esse re vera fęminam, quam sub ementito viri habitu credebat virum, debeat illam dimittere è monasterio in Ecclesiam, ibi cum ea diutiùs locuturus: idque ad seruandam legem Clausuræ fęminas excludentis è claustris virorum Religiosorum.

R. De-

℞. Debere, si id fieri possit sine dispendio famæ Monialis; & ratio est, quòd lex clausuræ excludit generaliter omnes fœminas, & consequenter Monialem hanc; cum verè sit fœmina, licèt ex errore credatur vir; nec apparet ex quo titulo respectu illius obligatio clausuræ suspendatur, ita in contingentia facti mihi propositi ego censui, sicque antea fuit in simili euentu practicatum.

QVÆRES VII. An, & qualem excommunicationem incurrant Moniales appellando in casu non permisso à correctione regulæ, & à mandatis suorum Superiorum.

11 ℞. Incurrere ipso facto excommunicationem, eamque Papæ reseruatam, siue appellent ad tribunalia sæcularia (idque ex Bulla Clementis VIII. in ordine 110. prohibentis Carmelitis, ne ad tribunalia sæcularia quouis prætextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel præsumant sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua nonnisi à Romano Pontifice pro tempore existente, præterquàm in mortis articulo absolui possint, necnon priuationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcumque dicti Ordinis officia exercenda, ac vocis tam actiuæ, quàm passiuæ eo ipsò absque alia declaratione incurrendis pœnis) siue appellent à Generali, aut Visitatoribus per ipsum deputatis, ab eorum reformationibus, seu correctionibus ad quodcumque tribunal, etiam Iudicis competentis, etiam ad Sedem Apostolicam; præterquàm in casu, quo appellatio fieret à generali Congregatione, & in casu denegatæ iustitiæ, aut pro notoria iniuria: & hoc ex concessione facta Cistercïensibus relata in *comp. Soc. v. appellatio*, §.2. quæ extenditur solum ad casum, in quo appellatio fiat à Generali, aut Visitatoribus. Bulla verò Clementis VIII. vti possunt alij Ordines per communicationem, si velint.

12 Quòd si Moniales immediatè subiectæ Ordinario appellent ab ipso Ordinario in casu non permisso ad tribunal Iudicis competentis; posset quis dubitare, an tunc incurrant excommunicationem, quam olim tulit Iulius II. contra Fratres, & Sorores Ordinis Prædicatorum appellantes à mandatis, ac ordinationibus Prælatorum Ordinis, & refert *Casarub. in comp. v. appellare n.*3. notans talem concessionem esse bullatam. Verùm puto in tali casu non incurri dictam excommunicationem, cum Ordinarius non sit verè Prælatus Ordinis, neque respectu Monialium ipsi immediatè subditarum, estò sit earum Prælatus; & aliàs indultum loquatur de Prælatis Ordinis: pœnæ autem non debent ampliari. Non nego tamen, quin, si qua extat excommunicatio lata contra Religiosos appellantes à proprio Prælato: tunc Moniales subiectæ Ordinario eam incurrant in casu, quo indebitè appellent; siquidem Ordinarius respectu talium Monialium verè est earum Prælatus; sicque verificaretur illas appellare à proprio Prælato; quod requireretur, & sufficeret ad contrahendam talem excommunicationem.

13 Moneo hìc vnum, priuilegia concessa Regularibus quo ad hoc, vt non appellent à suis Superioribus, non auferre illis ius appellandi, nisi in casu, quo nullum ipsis illatum sit grauamen, aut certè leue; adeòque si ijs inferatur notabile aliquod grauamen, posse appellare à Superiore illud inferente, non obstantibus præfatis priuilegijs; aliàs talia priuilegia essent iniqua, & fouerent iniustitiam, vt patet.

14 Addit autem *Sanch.l.6.mor.cap.*8. *num.*110.& benè, illud esse discrimen inter ius commune, & ius priuilegij interdicens Regularibus appellationem; quòd ius commune illam non tollit, quando grauamen est dubium; priuilegia verò eam tollunt, etiam in tali euentu; & solùm concedunt, quando grauamen est manifestum, & magni momenti.

QVÆRES VIII. An, & quo casu Moniales incurrant excommunicationem latam à Sixto V. contra procurantes abortum.

15 ℞. Videri incurrere solùm in casu, quo procurent abortum alterius fœmi-

næ; non item, si proprium procurrent abortum, ita in terminis *Auila de censur. par. 2. cap. 5. D. 3. d. 12. Nald. v. abortus num. 1.* aliqui tacito nomine citati ab *Henriquez l. 3. de pœnit. cap. 10.* & non reiecti *Trullenchus l. 5. in decal. cap. 1. d. 3. num. 3.* Cardinal. de Lugo, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, alijque docti viri à me consulti: & inde probant, quòd in bulla Sixti in ea parte, in qua fertur ista excommunicatio, nulla sit mentio de fœminis procurantibus proprium abortum, dum agitur de excommunicatione (fortè Papa compatiente in hoc fragilitati sexus fœminei) cum tamen de ijs fiat mentio expressa, quando in ea agitur de pœnis temporalibus, vt facilè constabit consideranti tenorem textus: quod est signum fœminas procurantes proprium abortum subijci quidem pœnis temporalibus, non item excommunicationi: cùm enim simus in materia odiosa, ac pœnali, strictè fieri debet interpretatio. Nec obstat, quòd in bulla Sixti, in qua parte fertur ista excommunicatio, præcedunt illa verba, *siue vt principalis, siue vt socia:* cùm ly *principalis* intelligi possit de principali in dando poculo ad abortiendum (quod colligitur ex verbo *dederint* posito in dicta bulla, à quo verbo regitur ly *principalis*) & aliàs iuxta vsitatum modum loquendi dicere soleamus fœminam sumere poculum ad abortiendum, & è contra vtamur verbo *dare* in ordine ad aliam fœminam, dicentes Luciam v.g. dedisse Titiæ poculum ad faciendum abortum: lex autem odiosa semper in benigniorem partem explicanda est. Et quidem quòd etiam Moniales subsint huic excommunicationi, si procurent alienum abortum; constat ex verbis illis bullæ, *necnon mulieres sæculares, vel quemcumque Ordinem professas*, sub quibus vtique constat comprehendi etiam Moniales. Nobiscum sentit *Alphonsus de Leone de censur. recollect. 7. num. 34.* nec dissentit *Machadus relatus à Diana par. 7. tract. 5. resol. 7.* quin *Diana* notat cum *Mazuchello* mulierem ex metu cadente in cõstantem virum coactam sumere potionem, ex qua sequatur abortus, excusari à dicta censura; eò quòd in tali euentu non possit dici procurare abortum; quippè quæ hoc ipsò quòd cogitur sumere potionem, dici nequit studiosè quærere, vt fœtus abigatur: quod tamen videtur requiri ad incurrendum præfatam censuram. Addo obiter pro nostra sententia stare *Henriquez vbi supra* hoc ipsò quòd aliquos Doctores tacito nomine citat pro illa, & non refutat: nam referens, nec improbans aliquos Doctores videtur sequi; vt notauit *Sanchez l. 6. moral. cap. 9. num. 18. lib. 7. cap. 12. num. 7. & cap. 25. num. 18.* & alibi sæpè indicans *l. 5. mor. cap. 4. n. 30. in fine* hoc ipsò quòd Doctores vltimo loco referunt aliquam opinionem, videri illam tenere: quod etiam innuit *lib. 4. cap. 15. num. 40. circà medium, lib. 6. cap. 7. num. 9. & cap. 9. num. 14.* & alibi sæpè: nobiscum sentit *Lezana v. Abortus num. 11.* immò, & *Bonac. de leg. q. 4. part. 4. num. 6.* quatenus suam sententiam, quæ nostræ aduersatur, solum dicit esse probabiliorem, sic supponens etiam nostram esse probabilem: nobiscum sentit, & *Fragosus p. 2. l. 1. D. 2. num. 19.* dum loquens de præsenti excommunicatione ait, *Incurret tamen illam Monialis, si procuret abortum in alia fœmina ex Constitutione Sixti V. contra procurantes abortum, si sequatur effectus: quæ non comprehendit fœminas in se ipsis procurantes.*

QVÆRES IX. Quam excommunicationem incurrant Moniales inducendo aliquem ad promittendam electionem sepulturæ apud ipsas.

16 ℞. Incurrere excommunicationem ipso facto Papæ reseruatam, & latam in *Clement. cupientes de pœnis;* sub qua docet *Suarez D. 22. de censuris sect. 4. num. 26.* comprehendi etiam Moniales; quippe quæ secundùm omnem proprietatem loquendi veniunt nomine religiosorum, de quibus expressè loquitur dicta Clementina, quæ autem conditiones requirantur ad contrahendam istam excommunicationem, recensetur à *Suarez supra, & Sayro lib. 3. de censur. cap. 29. num. 40.* alijsque, & à nobis exponuntur in *tract. de pœnis cap. 2. sect. 6.*

QVÆRES X. Quam excommunicationem incurrant Moniales, si directè, aut indirectè dare, petere, vel exigere quoquomodo præsumant in nouitiarum receptione,

ne, siue ante, siue post, prandia, seu cœnas, pecunias, iocalia, aut alia, etiam ad vsum pium deputata, aut deputanda.

17 ℟. Eò ipsò incurrere excommunicationem Papæ reseruatam, si dantes, aut recipientes sint personæ singulares; suspensionem verò ab omni actu, seu officio capitulari requirente iurisdictionem, & administrationem ecclesiasticam (eamque reseruatam, vt constat ex *Extrau. sanè de simon.* vbi hæ pœnæ inducuntur) si recipiens sit collegium, seu conuentus. Constat enim ex dictis *quæst.*1. Moniales subiacere huic excommunicationi: quamquam, vt huiusmodi censuræ incurrantur à Regularibus in propositis casibus requiratur, vt ex pacto præuio aliquid detur, aut recipiatur pro ingressu religionis, idest pro religiosa professione; sicut aduertit *Bonac. D.*2. *de censur. in partic. quæst.*3. *par.*29. *n.*11. ex Suarez monens *nu.*2. quòd, cum in textu bis repetatur verbum *præsumunt* ad contrahendas pœnas præfatas præsupponitur præsumptio; qua de re qui plura vult, consulat Bonacinam loco cit. per totum punctum.

QVÆRES XI. Quam excommunicationem contrahant Moniales, si impediant proprium Episcopum, aut Prælatum regularem accedentem ad ipsarum visitationem, quò minùs vti possint sua iurisdictione ordinaria.

18 ℟. *Fuscus lib.*2. *de visitat. cap.*32. *num.*10. Moniales in tali casu non solùm posse excommunicari iuxta *cap. dilecto de sent. excommunic. in* 6. sed de facto affici excommunicatione lata in Bulla Cœnæ, & consequenter reseruata Papæ: idem sentit etiam *Ghilin. v. clausura num.*20. de Monialibus sic dicens; *Recusantes visitari possunt excommunicari tamquam impedientes iurisdictionem Episcopi:* immò excommunicantur in Bulla Cœnæ. Tenor autem Bullæ sic habet: *Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscumque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines impediunt, quominus sua iurisdictione ecclesiastica contra quoscumque vtantur, secundum quod canones, & sacræ constitutiones ecclesiasticæ, decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini statuunt &c. anathematizamus.* Vbi suppono tamquam certum sub nomine Prælatorum venire etiam Prælatos regulares respectu Monialium sibi respectiuè subditarum: quippè qui verè sunt Prælati ipsarum, & ordinariam habent iurisdictionem in illas. Sic citati Doctores, & non improbabiliter, si canon præfatus Bullæ loqueretur de quibuscumque impedientibus, etiam auctoritate priuata: cùm tamen *Bonacina sup. D.*1. *quæst.*17. *par.*1. *num.*7. ex Nauarr. Suarez, Graff. Duardo, Filliuc. & Alterio contra aliquot alios probabiliter dicat posse sustineri sub dicto Canone comprehendi solùm impedientes auctoritate publica: quippè qui continuari videtur cum præcedenti canone, in quo tantùm est sermo de personis publicam auctoritatem laicam exercentibus.

19 Verum tamen est, quòd, quamuis Moniales in casu proposito effugiant excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ, si doctrinam hanc Bonacinæ tamquam probabiliorem sequamur (sicut sequi debemus, cùm simus in materia pœnali, quæ non debet ampliari, sed restringi) non tamen effugient excommunicationem latam in *Clem. attendentes de statu monach.* his verbis: *Si qui verò visitatores ipsos* (idest Monialium) *in præmissis impedire præsumpserint, seu aliquo præmissorum, nisi moniti resipiscant, ipso facto excommunicationis sententiam se nouerint incursuros, priuilegijs, statutis, & consuetudinibus quibuscumque in contrarium minimè valituris.* Ex quibus constat hanc excommunicationem esse quidem latæ sententiæ (vt colligitur ex clausula *ipso facto*) non tamen reseruatam; cùm in textu nulla fiat mentio reseruationis: immò nec incurri, nisi impedientes visitationem Monialium priùs legitimè moneantur eo modo, quo explicabimus infra *cap.*10. *sect.*1. *subs.*3. *quæst.*11.

Quòd si hac occasione quæras an Prælatus regularis possit ingredi cum Episco-

po ingrediente ad visitandum clausuram Monialium dicto Prælato aliàs subiecta rum, renuente ipso Episcopo.

℞. Non posse: & probatur quia Ordinarius tamquam Sedis Apostolicæ delegatus habet ius visitandi clausuram Monialium aliàs exemptarum, illudque illimitatum; sicque ad hunc effectum potest ingredi, quoties iudicauerit expedire: ex alia parte non apparet, ex quo iure, aut titulo possit Prælatus regularis in tali casu etiam ipse ingredi cum Ordinario, quamtumuis repugnante; ergò dicendum est illum non posse ingredi cum Ordinario, si is repugnet (qui tamen posset illum, si vellet, admittere vt Socium, at non tenetur.) Præterquàm quòd Prælatus regularis ingrediens cum Episcopo ad visitandam clausutam Monialium ipsi Prælato subiectarum non conferret ad finem intentum in Visitatione, sed potius illum posset impedire (vt consideranti facilè patebit) adeòque credendum est id ei non permitti. Quòd si Prælatus regularis cumulatiuè concurrit cum Episcopo quo ad visitandam clausuram Monialium illi subiectarum; & ipse etiam iudicat esse necessariam visitationem clausuræ, quo tempore illam visitat Episcopus; non ideò ius habet ingrediendi cum Episcopo visitante, si is contradicat, sed solùm potest illam postea visitare, & sic vti iure suo, quod vtique non est ad visitandam clausuram vnà cum Episcopo, vt constat ex dictis, ita interrogatus respondi, &c, vt puto, benè, sicque censeo practicari.

Addo quòd si Prælatus regularis in tali casu renuente Episcopo ingrederetur, incurreret excommunicationem, & alias pœnas latas contra Prælatos Monialium in casu non necessario clausuram ingredientes, & relatas *cap.5.q.3.* cum sic verè ingrediatur in casu non necessario, vt constat ex suprà dictis.

QVÆRES XII. Quam excommunicationem incurrant Moniales cogendo fœminam ad ingrediendum religionem, aut illam retrahendo ab illa.

20 ℞. Incurrere excommunicationem ipso facto latam in *Concil. Trident. sess. 25. de regul. cap.* 18. non tamen reseruatam Papæ; vt aduertimus *cap.2. sect.1. quæst.19.* vbi latè ostendimus in quibus casibus, & per quas actiones incurratur præsens excommunicatio.

QVÆRES XIII. Cui excommunicationi subiaceant Moniales, si Habitum religiosum dimittant, & quæ requirantur ad illam incurrendam.

21 ℞. Subijci excommunicationi latæ in *cap. vt periculosa ne cleric. vel. mon. in 6.* non tamen reseruatæ: quamuis aliàs ipso facto incurratur, si Monialis dimittens habitum sit professa, si habitus, qui dimittitur, sit proprius illius religionis, si dimissio sit temeraria (idest sine causa rationabili) talisque vt attentis præsentibus circumstantijs, iudicio prudentis censeatur apta ad vagandum. Colligitur ex *Sanchez l.6. mor. cap.8. num.*38. & patebit ex dictis in *tract. de pœnis cap.2. sect.3. quæst.3.* Moneo hic solùm quòd, quamuis in iure relato ad incurrendam istam excommunicationem videatur requiri, vt dimittatur habitus, & simul vacetur studio physicæ, aut legum sine Superioris licentia, vt colligitur ex verbis illis: *Si quis horum temerarius violator extiterit excommunicationis incurrat sententiam* (quæ duo cum regulariter non possint simul cadere in Moniales, consequenter dicendum videtur in eas non posse cadere istam censuram) re vera tamen communis DD. sententia, teste *Suarez supr. D.23. sect.4. nu.26.* cum Glossa habet ad incurrendam istam excommunicationem sufficere, quòd religiosus temerè dimittat habitum (quod vtique cadere potest in Monialem) sicque verba illa: *Si quis horum violator temerarius extiterit*, sumi debent disiunctiuè; casu plurali adhibito pro singulari, sicut notauit *Bonac. sup. D.2. q.8. p.6. num.31.*

QVÆRES XIV. Qua excommunicatione afficiantur Moniales non seruando interdictum, aut Cessationem à diuinis aliàs obseruanda iuxtam *Clem.1. de sent. excommunic. in 6.*

22 ℞. Affici excommunicatione contenta in *dicta Clem.* & quidem ipso facto: non tamen reseruata; cùm de reseruatione talis excommunicationis nullibi fiat

mentio,

mentio, & alioqui reseruatio tanquam odiosa debeat quàm maximè vitari: intellige, si Interdictum sit generale, latum auctoritate Pontificia, & seruetur ab Ecclesia matrice, seu parochiali, constetque de hoc Monialibus: hæ enim omnes conditiones supponuntur in citata *Clem.* Quamuis *Auila par.5. de Censur. D.5.d.3.* notet Regulares violantes Interdictum, quod ipsis constet esse legitimum, affici pœnis latis *c.fin.de excess.prælat.c.author.c.episc.de priu.in 6.* etsi illud non obseruetur à matrice.

QVÆRES XV. Quæ excommunicatio iure communi imposita sit contra Moniales indebitè sibi vsurpantes decimas, earumve solutionem impedientes.

23 ℞. Impositam esse excommunicationem latam in *Clem.1.de decimis*, incurrendam quidem ipsò factò (quamuis non statim, vt mox subijciam) non tamen reseruatam. Constat ex *citata Clem.* in qua expresse habetur istam excommunicationem non incurri statim, ac religiosi fecerunt aliquam ex actionibus ibi prohibitis, sed solùm post duos menses, si decimas vsurparunt, & intra tale tempus non exhibent debitam satisfactionem; post vnum verò mensem, si decimas prohibuerunt, aut non permiserunt solui, & intra tale tempus post monitionem de hac re ipsis factam non satisfaciunt. Qua de re latè *Bonac.sup.q.8.p.12.* monens *n.* 8. in specie etiam Moniales subijci præsenti excommunicationi, si aliquam faciant ex actionibus sub ea prohibitis; quæ sunt appropriare sibi noualia, vsurpare decimas, non permittere, aut etiam prohibere, nè soluantur: dixi *non tamen reseruatam expresse*, vt innuerem eam virtualiter reseruari hoc ipso, quòd non potest tolli per absolutionem, nisi præstita debita satisfactione.

QVÆRES XVI. Quæ excommunicatio contrahatur à Monialibus post religiosam professionem matrimonium de facto contrahentibus.

24 ℞. Contrahi excommunicationem ipsò factò latam in *Clem.1.de consang.& affin.* non tamen reseruatam: idque siuè illud consumment, siuè non; constat ex dictis in *tract.de pœnis vbi sup.q.10.* & habetur expresse in *citata Clem.* ijs verbis: *necnon Religiosos, & Moniales, ac Clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententiæ ipsò factò decernimus subiacere.*

Addo Moniales matrimonium contrahentes fieri bigamas ex *cap.quotquot 27.q.1.* sicque *Glossa & Archidiaconus* ibi dicunt illas eò ipsò fieri inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines assumuntur.

QVÆRES XVII. Quæ excommunicatio statuta sit contra Moniales absque licentia Papæ noua monasteria admittentes, aut iam recepta alienantes.

25 ℞. Iure communi statutam esse excommunicationem, ipsò quidem factò incurrendam, non tamen reseruatam, quæ extat *cap.vnic.de excess.prælat.in 6.* quamquam ea incurratur solùm à Monialibus Ordinum mendicantium, vtpotè lata solùm contra Religiosos mendicantes; sicut dicemus in *tract.de pœnis infr.q.12.* vbi agemus de hac re ex professo, monentes, suppositis priuilegijs posteà concessis Regularibus, huiusmodi excommunicationem fuisse abolitam quo ad non recipienda noua loca sine licentia Papæ, sicque ampliùs eam non contrahi, si absque dicta licentia Papæ nixi præfatis priuilegijs noua loca recipiant.

26 Vrbanus certè VIII. *in sua Constitut. 25. in ordine* omnium Ordinum, etiam mendicantium Superioribus, cæterisque personis, ad quos spectat, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis, ipsò factò incurrendis pœnis prohibet: nè licentiarum, seu facultatum ab ipso annullatarum, siue quouis alio prætextu, vel causa, etiam quamuis priuilegiata, noua monasteria, ac alia loca regularia, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum Canonum, & Concilij Trid. necnon Constitutionis Clementis VIII. quæ incipit *Quoniam ad iustitiam*, ac decretorum de mandato eiusdem Clementis

necnon Gregorij XV. desuper editorum forma recipere, erigere, fundare, seu aliàs quomodolibet instituere, seu incæpta finire, & absoluere audeant.

QVÆRES XVIII. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra Moniales alienantes bona monasterij prohibita alienari.

27 ℞. Inductam fuisse excommunicationem eò ipsò incurrendam; non tamen reseruatam; vt constat ex bulla Pauli II. *Ambitiosæ*, in qua fertur talis excommunicatio his verbis: *Et tam qui alienant, quàm is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrant.* Certum est autem, quòd, cùm ista excommunicatio lata sit contra quascumque personas ecclesiasticas alienantes bona ecclesiastica prohibita alienari; & aliàs Moniales verè, ac propriè sint personæ ecclesiasticæ, etiam ipsæ sub ea comprehenduntur; illam que incurrent, si de bonis immobilibus communibus monasterij, aut etiam priuato ipsarum vsui concessis indebitè alienent; sed de hoc plura *Bonac. D.2. de censur. in partic. q.4. p.11.*

QVÆRES XIX. Quam excommunicationem incurrant Moniales, si vocatæ ad dirigendas ipsas Moniales in electionibus, non abstineant ab ijs, ex quibus oriri possunt discordiæ, aut ortæ enutriri circa electiones.

28 ℞. Ipsò factò incurrere excommunicationem latam in *c. indemnitatibus de elect. in 6.* sed non reseruatam; vt colligitur ex tenore textus, qui sic habet, *Postremò hi, quos ad dirigendas in huiusmodi electionibus Moniales easdem deinceps contigerit euocari: ab his prorsus abstineant, per quæ inter eas super faciendis ipsis electionibus oriri possit discordia, vel extorta nutriri: aliàs eò ipsò excommunicationis sententiæ se nouerint subiacere.* Vbi notat *Bonac. sup. q. 2. p. 5. num. 4.* dispositionem huius iuris procedere, non solùm Prælatis ex officio interessentibus dictis electionibus; siuè id faciant ex potestate ordinaria, siuè delegata (si quidem hi possunt dici vocati ad dirigendas Moniales in electionibus, prout supponitur in textu) sed in alijs omnibus tam viris, quàm fœminis, atque adeò in ipsis etiam Monialibus quæ fortè modò dicto auocentur ad dirigendas Moniales Conuentus in aliqua electione: si quidem textus loquitur generaliter; lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi:

QVÆRES XX. Quæ excommunicatio iure communi inducta sit contra Moniales propria sibi ædificantes receptacula, & priuata domicilia in quibus sub hospitalitatis prætextu passim aduersus sacros canones suscipiant hospites, & minùs religiosos.

29 ℞. Inductam esse excommunicationem, non tamen latæ sententiæ, sed ferendam; vt colligitur ex 18. *quæst. 2. c. perniciosam*, vbi fertur ista excommunicatio sub his verbis, *hoc tam inhonestum, detestandumque flagitium nè vlteriùs fiat, omnimodis prohibemus, & sub pœna anathematis interdicimus.* Vbi notandum sub præsenti censura non prohiberi præcisè habitacula singularia Monialium, sed in ordine ad ibi non excipiendas personas minùs honestas: fortè quia tunc non extabat obligatio clausuræ.

QVÆRES XXI. Sub qua excommunicatione prohibeantur Moniales aliquid recipere ex bonis Nouitiæ, quam admittunt ad probationem, suprà victum, ac vestitum, & iubeantur ei ante professionem abeunti restituere omnia quæ sua erant.

30 ℞. Et illud prohiberi, & hoc præcipi sub pœna excommunicationis ferendæ, vt constat ex *Concilio Trid. sess. 25. de regul. cap. 16.* quod ita habet, *Quin potiùs præcipit S. Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant:* qua de re *Peyrin. de R. S. q. 1. c. 29. Lezana tom. 1. c. 24. n. 32. & Tamb. D. 6. de iure Abbatiss. q. 4. n. 5.* ibi monens ex Naldo, & Galleto non solùm reddenda esse omnia bona nouitiæ, si ea recedat à monasterio, sed etiam in casu, quo illa moriatur; nisi fortè, cùm sit sui iuris, aliter de dictis bonis disponat ante mortem.

QVÆRES XII. Quam incurrant excommunicationem Moniales si vacent negotiationi iure communi prohibitæ personis Ecclesiasticis.

31 ℞. Incurrere excommunicationem, non tamen ipsò factò, sed per sententiam iudicis: & hoc ex *c. secundùm ne cler. vel mon.* quod sic habet: *Secundùm instituta prædecessorum nostrorum sub interminatione anathematis prohibemus, nè monachi, vel clerici causa lucri negotientur,* quamquam, cùm verbum *negotiatio*, indicet frequentiam actuum, non possint Moniales, alijque Ecclesiastici dici subiacere præfatæ censuræ, si semel, atque iterùm tantùm negotientur; secluso scandalo, paruitate materiæ sic excusante. Immò Tabiena, Armil. Aragon. Salon. Medin. Molin. Rebell. & Less. quos citat *Filliuc. tract.* 35. *num.* 25. & sequitur *Salas tract. de empt. & vend. d.* 2. *num.* 8. putant iure allegato, & similibus solùm prohiberi negotiationem in propria persona, ideòque non incurri pœnas latas contra negotiantes, si clericus, aut religiosus negotietur per alios; cùm sic cesset ratio prohibitionis, nempè distractio, ac periculum peccandi; quod tamen non admittit *Filliuc. num.* 26. nisi interueniat iusta aliqua excusatio paupertatis, v. g. aut necessitatis: cùm etiam in negotiatione facta per alium intercedat aliqua indecentia ratione status, aliàs solùm excusanda ex aliqua dictarum causarum.

33 Addunt DD. personas ecclesiasticas, & consequenter Moniales, si vacent illicitæ negotiationi, amittere priuilegium immunitatis ab oneribus in se, & in bonis proprijs; exemptionem scilicet à tributis, & gabellis; idque ex *cap. fin. de vit. & honest. cler.* quod tamen non habet locum, nisi post trinam monitionem (vt benè aduertit *Sylu. v. clericus* 3. *q.* 3.) & solùm quamdiù non desistitur à negotiatione; sicque priuilegium dictæ immunitatis recuperatur statim ac desistitur à negotiatione; prout benè colligunt DD. ex verbis illis *dum ijs se implicant*, quæ sunt in iure citato.

33 Neque ex eo quòd iura prohibentia negotiationem Ecclesiasticis solùm loquuntur de Clericis, aut Monachis, non facta mentione de Monialibus, hæc excluduntur à dictis iuribus; si quidem non est nouum fœmininum includi sub masculino, etiam in odiosis, ac pœnalibus, sicut ostendimus *q.* 1. & multis aliis in locis.

QVÆRES XXIII. An Moniales, se inuicem percutientes incurrant excommunicationem, & quam.

44 ℞. Incurrere illam, quæ lata est in *cap. si quis suadente diabolo* 17. *quæst.* 4. cùm Moniales in citato cap. veniant nomine *Monachi*, vt supponitur in *cap. de Monialibus de sentent. excommunic.* idque siuè sint professæ, siuè nouitiæ, siuè conuersæ, vt inter alios notat *Suarez D.* 22. *de censur. sect.* 1. *num.* 16. Incurrent autem hanc excommunicationem Moniales, si per vim aliquid eripiant è manibus alterius Monialis: si iniuriosè illam detineant in loco aliquo clauso: si percutiant, aut violentiam faciant rei adhærenti ipsi (verb. grat. lacerando vestem) si in eam proijciant lapidem, librum, aut aliquid aliud; si illam impellant: si venenum propinent, & venenum operari incipiat: si eam iniuriosè insequantur, sicque cogant illam se præcipitem dare in locum aliquem profundum: si in eam conspuant, aut lutum, vel aliquid aliud sordidum proiiciant; in his, inquam, casibus, & aliis similibus incurrent excommunicationem, si actus, quem exercent aduersus Monialem, sit violentus, iniuriosus, ac extrinsecè mortalis. Non item, si in Monialem solùm verba iniuriosa effundant; si per metum absque vi, aut tactu eam cogant exire ab aliquo loco: si percutiant ad iustam defensionem cùm debito moderamine, vel ad correctionem, si ex bono zelo ab Ecclesia illam eiiciant, eò quòd alias perturbet: si percutiant ex ioco: in his enim & aliis casibus non incurrunt, ita communiter DD. quorum aliqui putant Monialem se percutientem iniuriosè affici hac excommunicatione; alii negant, & non improbabiliter, vt notat *Bonac. D.* 2. *de censur. in comm. quæst.* 4. *par.* 2. *num.* 4. Qua de re *cap.* 10. *num.* 303. §. *vnum*.

Addo

Addo iuxta *Caietanum v. excommunicatio c.* 10. Monialem, quæ potione, aut scissione venæ procurat proprium abortum, non incurrere hanc excommunicationem: eo quòd talis iniectio manus in se ipsam comparatione sui non sit iniuriosa, nec violenta, nec contumeliosa: (siquidem volenti, & consentienti non fit iniuria) immò *nec iniuriosa statui ecclesiastico*, subdit Caietanus: quod tamen negant alij DD. ideòque sustinent probabiliùs Monialem in proposito casu affici hac excommunicatione. Cùm *Caiet.* sentiunt *Bellochius, Capeauilla, Mazuchellus, Auila, Bonac. & Alph. de Leone* relati à *Diana p.7. tract. 5. resol.* 40.

Quam autem excommunicationem incurrant Moniales violando clausuram, constat ex dictis *cap. 5. sect.* 10. Vtrum verò subiaceant excommunicationi latæ à Pio V. contra interessentes agitationi taurorum, aliqui affirmant, alij probabiliùs negant; vt videre est penes *Bonac. D. 2. de censur. in partic. q. 5. p. 7. num.* 10.

De Suspensionibus latis contra Moniales.

35 *SVspenduntur ab omni actu capitulari, si ex pacto, & capitulariter aliquid recipiant pro professione: indicatur quid sint iocalia vetita Monialibus.*

36 *Suspenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarii, si sint Abbatissa, & eum non præmoneant de professione facienda à nouitia.*

37 *Suspenduntur ab officio, si ad certum tempus bona Conuentus alteri concedant, præsidentes monasterio.*

38 *Suspenduntur à receptione religiosarum in eodem Ordine, si admittant ad professionem, nondum finito anno probationis.*

39 *Ligat hæc suspensio etiam in casu, quo Monialis transeat ad alium Conuentum eiusdem Ordinis; non item, si ad Conuentum alterius religionis.*

QVÆRES XXIV. An Moniales incurrant suspensionem latam in *Extrauag. sanè de simon.* si in nouitiarum receptione directè, aut indirectè dent, petant, aut recipiant prandia, cœnas, pecunias, iocalia, & similia, siuè ante, siuè post.

35 ℞. Incurrere; & patet, quia eæ in citata Extrauagante exprimuntur, & aliàs habent iurisdictionem petitam ad accipiendam aliquam in Monialem (de qua acceptione ibi est sermo) siue talis iurisdictio sit propriè talis, quæ non cadit in Moniales, siuè solùm impropriè, sicut re vera est, de qua suspensione consulantur dicta superius in hoc ipso *c. q.* 10.

Censeo autem nomine *iocalium* hìc significari munera dari solita monasterio à Moniali ingrediente religionem; cùm iocalia propriè sint munera quæ sponsalitia largitate Sponsi inuicem sibi tradebant, colligo id ex *Sanch. lib. 6. de matr. D. 25. num. 11. D. 18. num. 4. 9. 11. Iulio Claro tr. de donat. v. iocalia in indice alphabetico*, *Menochio de arbitrar. Iudic. v. iocalia* & in terminis ex *Ognate tom. 2. de contr. D. 35. num. 1.* vbi dicit. Quæ mittunt sponsi sponsis suis gratis, & liberaliter ad eas ornandas, velè contra (nam etiam sponsæ largitate sponsalitia ornare solent sponsos, licèt non ita frequenter) sponsalitia largitas appellatur, & à plurimis Doctoribus sponsalitium vocatur, sic si dicas donum inter sponsos. Quin etiam iocalia nostrates vocant à quo nomine parum corrupto vocabulo nostri etiam *Ioyas* hæc *Iocalia* dicunt, quas ludar, & iocetur recens nubentium feruor, quia gemmæ, & monilia, & torques, & inaures, & anuli, & vniuersus mundus muliebris, quibus ludit, & delectatur recens sponsorum amor potiùs puerorum næniæ, & iocus, quàm feria, & solida bona sunt, hæc Ognat.; sed de hoc consulatur. *Diana p. 8. tr. 7. resol. 29. v. non posse, & v. sequenti:* cùm ergo Monialis ingrediens monasterium desponsetur Christo, ad imitationem sponsarum monasterio tradere solebat sua iocalia, idest sua munera sponsalitia: quamuis postea iustis de causis prohibita fuerint Monialibus; vt constat ex citata Extrauagante.

QVÆ-

QVÆRES XXV. Quam suspensionem contrahat Monialis Abbatissa, si ante mensem certiorem non faciat Ordinarium loci de professione facienda à nouitia degente in suo monasterio.

36 ℞. Incurrere suspensionem ab officio ad arbitrium Episcopi, cuius intererat admoneri, eamque latam in *Conc. Trid. sess.25. de regul. cap.17.* his verbis; *Cuius professionis tempus, ne Episcopus ignoret, teneatur Præfecta monasterij eum ante mensem certiorem facere: quod si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit;* quod est dicere huiusmodi suspensionem esse reseruatam ad arbitrium Episcopi. Verùm tamen est, quòd si Præfectæ monasterij certò constaret Episcopum optimè recordari nouitiam post mensem professuram esse; tunc prædicta Præfecta non teneretur illum de hoc monere; cùm sic cesset finis legis, & alioqui nulla lex obliget ad actum inutilem.

QVÆRES XXVI. Qua suspensione afficiantur Moniales, si præsidentes monasterio alicui, concedant alicui iura redditus, aut possessiones ipsius monasterij ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad aliud certum tempus.

37 ℞. Affici suspensione lata in *Clem. 1. de reb. Eccl. non alien.* quæ est suspensio ab officio (non tamen reseruata) quamquam ea non incurratur, si dicta bona concedant ratione necessitatis, aut vtilitatis ipsiusmet monasterij: in quo casu debent extorquere consensum siuè Capituli, siuè proprij Prælati. Colligitur ex citata *Clem.* quæ sic habet: *Ne quis religiosus monasterio, prioratui, Ecclesiæ, seu administrationi cuiuis præsidens iura, redditus, aut possessiones eiusdem alicui ad vitam, seu aliud certum tempus, pecunia etiam inde recepta, quouis modo concedat, nisi necessitas seu vtilitas monasterij, &c. hoc exposcat, Conuentus sui, aut, si Conuentum non habeat, Prælati proprij assensu ad hoc nihilominus accedente: si quis autem contra hoc fecerit, pœnam suspensionis ab officio eò ipsò incurrat, nec ex concessione ipsius recipienti ius aliquod acquiratur.* Circa quem textum notat *Bonac. sup. D. 3. q. 8. par. 7. num. 6.* quòd, cùm loquatur generaliter dicens *ne quis religiosus*, & talis forma loquendi comprehendat omnes religiosos tam mares, quàm fœminas; huiusmodi pœna extenditur ad religiosos vtriusque sexus, & consequenter etiam ad Moniales: præsertim cùm materia, quæ sub tali pœna prohibetur sit communis etiam Monialibus. Vndè quis benè inferat, quòd, dum ista suspensio dicitur suspendere ab officio; nomine officij non venit solùm officium ordinis, ac iurisdictionis propriè dictæ (quæ non possunt cadere in fœminam) sed aliquid latius, prout scilicet etiam comprehendit munus Abbatissæ: aliàs vana, ac inutilis esset ista suspensio respectu fœminæ; in quam tamen docet Bonac. eam posse cadere; cùm alioqui censeat hic nomine officij intelligi tam officium ordinis, quàm iurisdictionis.

QVÆRES XXVII. Quam suspensionem incurrant Moniales, si ad professionem admittant aliquam nouitiam, nondum expleto anno probationis.

38 ℞. Incurrere suspensionem à receptione religiosarum in eodem Ordine (non tamen reseruatam) si Moniales sint ex Ordine Mendicantium; de his quippè tantùm loquitur *cap. non solùm de regul. in 6.* vbi fertur ista suspensio his verbis: *Quòd si fortè contra hanc nostram prohibitionem quemquam recipere præsumpseritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit, nullatenus vestro esse Ordine alligatum: vosque à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò facto suspensos, & insuper pœna subiiciendos, quæ Fratribus ipsius Ordinis pro culpis infligi grauioribus consueuit*, ita in terminis *Bonac. p. 5. num. 13.* contra alios oppositum sentientes apud *Syluestrum v. religio 3. q. 3.* & patet ex ipso textu; si aduertero huiusmodi suspensionem incurri ipsò factò, vt aperte colligitur ex verbis illis *ipsò factò suspensos*; non ligare tamen, nisi intra eumdem Ordinem; vt constabit ex dicendis, §. *sequenti*. Notat autem *Bonac. n. 14.* huiusmodi suspensionem incurri non solùm ab ijs religiosis, qui primò concurrunt ad aliquem recipiendum ad profes-

professionem, sed etiam ab ijs, qui dant suum suffragium post præstitum numerum sufficientem suffragiorum: cum hi verè dicantur recipere: quod fortè non admitterent DD. relati à *Diana p.1.tr.3.res.16.* sustinentes concurrentem suo suffragio ad damnum alterius iniustè illatum, posquàm sufficiens numerus suffragiorum præstitus est, non teneri ad restitutionem, cùm non possit dici concurrere ad præfatum damnum iam plenè per alios illatum: par enim ratio procedit in nostro casu.

Quòd si quæras, an dispositio istius iuris procedat in casu, quo Monialis ex monasterio proprij Ordinis legitima potestate transiret ad gubernandum aliud monasterium siuè eiusdem, siuè alterius Ordinis.

39 ℞. Distinguendo; vel Monialis transit ad gubernandum aliud monasterium eiusdem sui Ordinis: & sic puto præfatam dispositionem procedere: cùm tunc verificentur verba ipsius dispositionis, videlicet, *vosque à receptione quorumlibet ad professionem eiusdem Ordinis fore ipsò factò suspensos*, sicque subsistat dispositio; vel transit ad gubernandum aliud monasterium alterius Ordinis; & sic non procedit dicta dispositio; cùm in tali casu non verificentur verba dispositionis modò adducta, & alioqui versemur in materia pœnali, quæ iuxta communem Doctorum sententiam à nobis sæpius repetitam non debet extendi vltra rigorosam verborum proprietatem.

De Interdictis Iure communi latis contra Moniales.

40 *INterdicuntur ab ingressu Ecclesiæ, si violent Interdictum generale locale.*
41 *Item, si ad diuina Officia recipiant publicè excommunicatos, ac interdictos.*
42 *Interdici debent, si renuant confiteri ad confessionale positum in Ecclesia exteriori.*

QVÆRES XXVIII. Quod, & quale Interdictum incurrant Moniales violando Interdictum generale locale.

40 Incurrere Interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in *c. Episcoporum de priuileg. in 6.* durans, vsque dum præstent debitam satisfactionem ei, cuius censura violata est; sic enim habet textus: *Qui verò contra præsumpserint, præter alias pœnas à iure statutas ingressum Ecclesiæ sibi nouerint interdictum, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserunt, satisfecerint competenter.* Incurrent autem Moniales tale Interdictum ipsò factò, si quam ex actionibus hic prohibitis faciant: v. g. faciendo celebrare in loco interdicto, aut admittendo excommunicatos publicè, aut interdictos ad diuina Officia; quæ sunt actiones communes viris, ac fœminis, & possunt cadere in Moniales, vt patet: quamuis ad incurrendum eiusmodi interdictum requiratur præsumptio; vt constat ex verbis illis, *qui contra præsumpserit:* & quidem quòd Moniales subiaceant huic interdicto, inde suadetur, quòd textus generaliter loquitur de omnibus religiosis, quantumcumque exemptis, adeòque comprehendit etiam Moniales, quæ verè & propriè sunt, & dicuntur religiosæ: & sic, si faciant aliquam ex actionibus hic prohibitis, ipsarum sexui, ac conditioni proportionatam manebunt interdictæ ab ingressu propriæ Ecclesiæ interioris, sicque eam non poterunt ingredi ad audienda diuina Officia, immò neque ad faciendas priuatas orationes iuxta aliquos Doctores (quorum opinionem fatetur *Suar. D. 35. de censur. sect. 4. num. 23.* de rigore iuris esse probabiliorem, interim tamen oppositam sustinens esse probabilem) hos quippè effectus gignit Interdictum ab ingressu Ecclesiæ.

QVÆRES XXIX. Quale interdictum contrahant Moniales, si scienter admittant publicè excommunicatos, aut interdictos ad diuina Officia.

41 ℞. Incurrere Interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum in *c. Episcoporum de regul. in 6.* & explicatum *q. praeced.* ex quo proindè petenda sunt, quæ hic dici possent, & deberent. Addo solùm ex *Bonac. sup. D.9.q.2.p.6.n.5. admittere* (prout hic sumitur) importare tum recipere ad aliqua ex supra dictis, tum non prohibere, cùm possit, & debeat.

QVÆ-

QVÆRES XXX. Quale interdictum incurrant Moniales si renuant confiteri Sacerdoti ad confessionale collocatum in Ecclesia exteriori.

42 ℟. Incurrere Interdictum simpliciter dictum, non tamen ipsò factò, sed ferendum; idque ex decreto Sacræ Congr. referendo inferiùs *c.10.sect.3.subs.1.q.14.* quod tamen videndum est, an sit in vsu.

De Irregularitatibus, quæ Iure communi cadere possunt in Moniales.

43 *Si sint illegitimæ, sunt incapaces Abbatissatus; quod alij negant probabiliter.*
44 *Saltem in hoc dispensari possunt à suo Prælato.*
45 *Si sint viduæ, aut aliter corruptæ eligi nequeunt in Abbatissas: et si alij negent: dispensatæ ad monachatum intrant plura monasteria.*
46 *Item, si sint bigamæ, eligi non possunt in Abbatissas.*
47 *Item, si sint infames.*
48 *Non item, si descendant ex genere maculato.*

QVÆRES XXXI. An Monialis illegitima sit irregularis quo ad prælationes religionis, & quo modo.

43 ℟. Quòd, quamuis probabilior, & conformior praxi sit pars affirmans, quam sustinenr plures Canonistæ, apud *Tamburinum sup. D.28. q.11. num.1. Suar. D.50. de censur. sect.5. num.15. Sayr. l.6. thesauri c.11. n.3. Laym. in qq. can. cap. vlt. q.229. Naldus v. Abbatissa num.1. Sanch. l.5. mor. c.5. num.19. Nau. cons.2. de regul. num.60.* alijque penes eumdem Tamburinum sustinentes, seclusis religionum priuilegijs, Monialem illegitimam non posse absque Apostolica dispensatione eligi in Abbatissam; eò quòd Abbatissa quamdam quasi prælationem obtineat inter Moniales, quam natalium defectus obscurat, nisi aliundè insignes dotes cohonestent; probabilis tamen etiam videtur pars negans, quam sequuntur *Miranda q.6. de monial. art.3. Rodriquez tom.1. q.13. art.21. Portell. de dub regul. v. Abbatissa num.6. Lezana tom.1. cap.26. num.6.* alijque absolutè docentes Monialem illegitimam posse eligi in Abbatissam, etiam sine vlla dispensatione: probant autem tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamb. n.2.* per quam fuit decisum Moniales ex illegitimo thoro genitas non comprehendi Constitutione Sixti V. edita contra illegitimos, quominùs eligi possint ad munus Abbatissæ, & alia monasterij· tum quia in iure nullus extat canon, quo vetetur, ne fœmina illegitima eligi possit in Abbatissam; cùm iura illegitimis solùm interdicant habere officium cum iurisdictione ordinaria cuiusmodi vtique non est officium Abbatissæ, cuius prælatio non est ordinaria, sed quasi ex commissione.

44 Dixi in priori parte huius responsionis, *seclusis religionum priuilegijs;* vt indicarem, quòd si Monialis illegitima indigeret dispensatione, ad hoc, vt eligi posset in Abbatissam, talis dispensatio ei posset concedi à proprio Prælato, sed de hoc *c. seq. q.17.*

QVÆRES XXXII. An Monialis vidua, aut aliter corrupta dici possit irregularis quo ad prælationes religionis, ita vt eligi non possit in Abbatissam absque legitima dispensatione.

45 ℟. Quòd, licèt *Sanchez, loco supra citato num.22.* putans ad officium Abbatissæ non requiri virginitatem, nisi vbi adesset vsus impertiendi Abbatissis benedictionem, & consecrationem propriam virginum, censeat Monialem viduam, aut aliter corruptam ex hoc solo capite non esse incapacem, vt eligatur in Abbatissam: & hoc idem sustineant Rodriquez apud *Tamburinum supra quæst.12. num.4.* dicens huic sententiæ subscripsisse Suarez, dum viueret, *Palud. in 4. d.21. quæst.3. art.3. num.60. & S. Antonin.3. p. tit.17. cap.22. §.1.* eaducti ratione, quòd neque de iure diuino, neque naturali, neque ecclesiastico est, vt Abbatissa debeat esse virgo; &, dato quòd extaret tale aliquod ius humanum, per contrarium

vsum

vsum iam fuisset abrogatum in praxi tamen opposita sententia sustinenda est, vtpote conformis praxi, saltem in Italia; vbi ait Tamburinus se nunquam audiuisse Monialem, quæ non esset virgo (intellige in communi æstimatione) fuisse electam in Abbatissam: & quidem meritò, cùm indecens sit non virginem præesse virginibus, & minùs efficax futura sit adhortatio ad virginitatem, quæ fiat à non virgine; vt proindè non pauci Canonistæ relati à *Tamburino num.* 1. nobiscum sentiant, & ipsamet Sacra Congregatio 15. Iulij 1616. declarauerit, quòd, si vidua monasticum habitum assumat, ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus obeundum absque Sedis Apostolicæ dispensatione eligi non possit: cui etiam conformatur stylus Sacræ Pœnitentiariæ, teste eodem Tamburino; dum absolutionem concessam Moniali ob corruptionem, illam limitat, vt non propterea ea eligi possit in Abbatissam vi talis absolutionis, &c, si eligatur, non possit consecrari, etsi corruptio sit occulta: intellige iuxta dicta hîc *cap.* 3. *sect.* 3. *quæst.* 9. qui vult videat *Portellum sup.* §. *an Monialis, quæ fuit vidua n.* 1.

Addo hic obiter, quòd, si vidua iuxtà dicta *cap.* 2. *num.* 13. à Sacra Congregatione dispensetur ad suscipiendum statum Monialium, si ingressa aliquod monasterium ad talem effectum ibi non possit perseuerare, vi dictæ dispensationis ingredi potest aliud; dummodò dispensatio non fuerit limitata ad certum monasterium; &, si sic esset limitata, & nouitia pertæsa status religiosi recederet ab illo monasterio, mutata voluntate posset iterùm ad illud redire, ibique denuò suscipere habitum religiosum. Et ratio est, quòd priuilegium fauorabile, aut parum onerosum extenditur ad iteratos actus, quoties illud absolutè conceditur, & aliter non colligitur de mente concedentis, duratque finis priuilegij; vt benè aduertit *Sanch. l.* 8. *de matr. D.* 31. *n.* 8. *alijs citatis* remissiuè: hæc autem omnia militant in casu nostro, vt suppono.

QVÆRES XXXIII. An Monialis bigama hoc ipso sit irregularis quo ad prælationes religionis.

46 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta *q. præced.* communis praxis, saltem in Italia, habeat, vt Monialis corrupta non eligatur in Abbatissam: à fortiori non poterit eligi Monialis bigama (quomodocumque demum dicatur bigama) ita *Sanch. sup. num.* 23. *Maiol. l.* 1. *de irreg. cap.* 29. *num.* 14. alijque & patet ex dictis *q. præced.* si aduertero Monialem matrimonium de facto contrahentem fieri irregularem ex bigamia similitudinaria.

QVÆRES XXXIV. An Monialis, quæ est infamis infamia siue iuris, siue facti, sit irregularis quo ad prælationes religionis.

47 ℞. Esse, ideòque non posse absque dispensatione eligi in Abbatissam, ita *Vinald. num.* 11. *Maiol. num.* 12. *Nau. n.* 60. *Lezana n.* 7. *Tamb. q.* 15. *num.* 4. alijque communiter, & probant tum ex *c. infames* 6. *q.* 1. alijsque iuribus, in quibus statuitur infames non posse eligi ad honores, ac dignitates; tùm quia non decet præfici Virginibus assumptis in sponsas Christi fœminam infamem, siuè iuris, siuè facti infamia, idque etiam post emendationem: quamquam, si infamia esset solùm facti, simpliciter posset Monialis hoc modo infamis post emendationem eligi in Abbatissam ob ea, quæ tradunt DD. de infamia facti, & præsertim *Bonac. D.* 7. *de censur. ingen. q.* 3. *p.* 1. *n.* 5.

QVÆRES XXXV. An Monialis descendens ex maculato genere, v. gr. Iudæorum, Saracenorum, &c. sit irregularis quo ad Prælationes Ordinis.

48 ℞. Non esse, stando præcisè in iure communi; nullum enim tale ius extat, quod ego sciam.

De varijs alijs Pœnis, quas Iure communi possunt Moniales incurrere.

49 P*Riuantur voce ad biennium, si contra Concil. Trident. delinquant circa paupertatem.*

50 *Si sint proprietariæ, priuantur ecclesiastica sepultura, & communione altaris.*
51 *Subsunt priuationi vocis, & alijs pœnis, si dent expectatiuam puellæ recipiendæ ad religionem.*
52 *Priuantur officijs, ac dignitatibus, si indebitè alienent.*
53 *Item, si donent contra Bullam Clementis VIII. non tamen ante sententiam.*
54 *Si renuant profiteri, & seruare clausuram, nulliter recipiunt ad professionem.*
55 *Inualidè reciperent Conuersas, si decretum id vetans non esset abrogatum.*
56 *Priuantur iure eligendi Abbatissam ea vice, si illam indebitè eligant.*
57 *Puniri possunt ab Ordinario Prælati regulares, si ipsum non præmoneant de electione Abbatissæ sibi subiectæ.*
58 *Nulliter eligunt Abbatissam, eiusque acta non tenent, si eligant vltra triennium.*
59 *Abbatissa validè non eligitur vltra triennium, nec ad beneplacitum Monialium.*
60 *Ea tamen, expleto triennio, eligi potest in præsidentem Conuentus vsque ad nouam electionem.*
61 *Dicta non procedunt de Abbatissis, quæ eliguntur per præsentationem, ac institutionem.*
62 *Cadunt iure suo, si electæ in Abbatissas contra monasterii consuetudinem non curent benedici.*
63 *Perpetuò carcere includuntur, si professæ consentiant se violari.*
64 *Puniuntur, quæ sinunt se eligi in Abbatissas contra forma Concilii Trid.*
65 *Item quæ in choro non canunt hymnos iussu Vrbani VIII. correctos.*
66 *Item incorrigibiles.*

QVÆRES XXXVI. Quas pœnas incurrant Moniales, si delinquant contra dispositionem Concilij Tridentini, in materia religiosæ paupertatis.

49 ℞. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & passiuæ ad biennium, latam in *Conc. Trid. sess. 25. de reg. c. 2.* siue retineant bona immobilia, aut mobilia tamquam propria, ac irreuocabilia (vti exposuimus *Sup. cap. 4. sect. 1. n. 1. ex Sanchez*) siuè tamquam Superiorissæ concedant Monialibus subditis bona stabilia ad vsum, aut vsumfructum, aut administrationem, vel commendam: siuè retineant superflua, habeantque supellectilem mobilium repugnantem statui paupertatis: in his enim casibus incurritur dicta suspensio, quæ tamen non durat, nisi per biennium; sicque peracto biennio, eò ipsò absque alia absolutione cessat iuxta communem DD. sententiam, apud *Suar. D. 29. de cens. sect. 1. n. 1.*

Quòd si hac occasione quæras, quas alias pęnas incurrat Monialis proprietaria vltra priuationem vocis actiuæ, & passiuæ.

50 ℞. Incurrere etiam priuationem Ecclesiasticæ sepulturæ iuxtà *cap. cùm ad monasterium de statu monach.* necnon priuationem communionis Altaris *c. monachi eod. tit.* non item expulsionem è monasterio; sicut statuitur in *c. cùm ad monasterium* superiùs citato, quod correctum est per *c. fin. de Reg.* vbi habetur religiosum aliàs expellendum è monasterio, debere deputari ergastulo monasterij, vt ibi agat pœnitentiam: quæ iuris dispositio maximè conuenit statui Monialium; vt patet.

QVÆRES XXXVII. Quam pœnam incurrant Moniales si præfectæ monasterio dent expectatiuam puellis admittendis in religionem ad loca vacatura contra prohibitionem Sacræ Congregationis.

51 ℞. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto vnà cum alijs pœnis arbitrio Sacræ Congreg. Episcoporum infligendis: idque ex decreto Sacræ eiusdem Congreg. à nobis relato *sup. cap. 2. sect. 1. q. 5.* ex Quaranta; per quod decretum item declaratur irritum quidquid contra ipsius dispositionem fuerit effectum.

QVÆRES XXXVIII. Quas pęnas vltra excommunicationem relatam *q. 18.* incurrant Moniales, si alienent indebitè de bonis monasterij.

Q 52 ℞. In-

52 ℞. Incurrere ipsò factò priuationem officiorum, ac dignitatum, & quidem absque vlla declaratione, præterquàm quòd contractus sic initi sunt nullius valoris: habetur expresse in extrauag. Pauli II. *Ambitiosæ*, patetque ex dictis, si monuero ex *Sanch.l.6.mor.c.15.n.66.* nomine dignitatum, ac officiorum hic, & in alijs Constitutionibus, seu decretis Pontificijs, aut Sacr. Congr. Cardinalium intelligi solùm dignitates, ac officia habentia coniunctam aliquam superioritatem (cuiusmodi inter Moniales est officium Abbatissæ, seu Priorissæ, immò & munus Superiorissæ, ac Magistræ nouitiarum, non item Sacristæ, Ianitricis, & similia; quæ, sicut notat *Suar.tom.4.de relig.tr.10.l.6.c.7.n.14.* in materia non dissimili, magis sunt oneris, quàm honoris.

QVÆRES XXXIX. Quas pœnas incurrant Moniales faciendo donationes contra decreta Clementis VIII. *de largit.muner.*

53 ℞. Incurrere illas omnes, quæ in dicto decreto exprimuntur his verbis: *Quòd si quis ex prædictis Regularibus vtriusque sexus, cuiuscumque gradus, ordinis, ac dignitatis, ac vbilibet locorum existent, coniunctim cum cæteris, seu diuisim nostrarum huiusmodi prohibitionum transgressor fuerit, statuimus, vt omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officiis eò ipsò priuetur, ac ad illa, & alia similia, vel dissimilia in futurum obtinenda absque vllo Superioris decreto, aut ministerio ipsò factò incurrat inhabilis perpetuò, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus existat; & præterea priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, necnon vltra huiusmodi pœnas etiam tamquam contra furti, & simoniæ criminum reum tam per viam denunciationis, accusationis, aut querelæ, quàm etiam ex officio procedi, & inquiri, condignisque suppliciis affici debeat.* Circa quæ notat *Nald. v. religiosus num.* 37. tales pœnas non obligare in conscientia ante sententiam, saltem declaratoriam delicti cùm merus etiam detentor, ac prædo manuteneri debeat in possessione, dum de principali cognoscitur. Quamquam hæc doctrina non procedat quo ad illam pœnam, quæ in ijsdem decretis statuitur contra recipientes dona à Regularibus in casu non permisso (nimirum *quòd, si vel ab aliquo particulari religioso, vel à Superiore quopiam Generali, Prouinciali, aut aliquo quocumque officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo, vel Congregatione, siuè ab vniuerso Ordine, & religione quidquam receperint, id, quod acceperint, suum non faciant, verum ipsò factò absque aliqua monitione, decreto, sententia, aut declaratione ad illius restitutionem omninò in vtroque foro teneantur, adeò vt restitutione ipsa realiter non facta, neque etiam in foro conscientiæ absolui possint*) hoc enim ipsò quòd res donatas non faciunt suas, tenentur eas restituere: cùm res aliena semper interpellet pro domino, & maneat obnoxia restitutioni.

QVÆRES XL. An, & qua pœna afficiantur Moniales, si omninò volentes viuere absque emissione professionis, & clausura, aliquam aliam in futurum recipiant in suum Ordinem, ac Congregationem.

54 ℞. Ea affici pœna, quòd sic receptæ ad taliter viuendum omninò inhabiles redduntur, & illarum quælibet professio, ac receptio irrita est, ac nulla, ita statuente Pio V. in Bulla *Circa Pastoralis* 8. in ordine.

QVÆRES XLI. Quam pœnam contrahant Moniales, si contra prohibitionem Pij V. factam in bulla modò citata recipiant Conuersas professas.

55 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta *cap.7.q.19.* eiusmodi prohibitio per contrariam consuetudinem legitimè abrogata sit, consequenter pœna dictæ prohibitionis transgressoribus imposita (videlicet quòd dictarum Conuersarum receptio esset nulla, irrita, & inanis) etiam ipsa abrogata est; sicque Moniales in præsentia recipientes Conuersas nulli pœnæ subijciuntur, stando in iure communi.

QVÆRES XLII. Quæ pœna statuta sit contra Moniales, si Abbatissam eligant, non seruata forma ad talem effectum præscripta in *cap. quia propter de elect. in 6.*

56 ℞. Quòd,

56 ℞. Quòd, quamuis in *citato cap. quia propter* dicatur: *Qui verò contra præscriptas formas eligere attentauerint, eligendi ea vice potestate priuentur;* nihilominùs, quia ignorantia iuris excusat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor.* si Moniales ignoranter eligant, non seruata illa forma; non ideò in pœnam debent priuari per Superiorem iure eligendi pro ea vice, sed debent manuteneri in possessione talis iuris, excusante eas conditione sexus, ac ignorantia, ita *Tambur. D.28. de iure Abbatiss. q.5. n.8. ex Menochio cons. 67. n.27.* qui proinde, consequenter differendo, dicerent Moniales subiacere præfatæ pœnæ, si scienter, & aduertenter eligerent Abbatissam, non seruata illa forma: sic quippè cessaret ratio illas excusandi, vt patet: puto quidem, quòd si Moniales nossent formam illam eligendi, sed eam non aduerterent in ipso actu electionis, possent probabiliter excusari à dicta pœna; cùm inaduertentia æquiparetur ignorantiæ, teste *Suarez sup. D.4. sect.8. num.11.* & dispositadе hac procedant etiam quo ad illam.

57 Addo, quòd, cùm hodie præter Superiorem Monialium possit Ordinarius interesse electioni Abbatissæ, siuè per se, siuè per alium; vt patet ex Constit. 18. Gregor. XV. debent Regulares significare dicto Ordinario diem electionis Abbatissæ, eumque expectare vsque ad tempus præfinitum, si ipse antea expressè declarauit se velle interesse vigore facultatis quo ad hoc sibi attributæ; alioqui potest Ordinarius animaduertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænuntiata ad Abbatissæ electionem procedunt; sic enim declarauit Sacra Congr. explicans Bullam præfatam in resp. ad dub. 15. Vndè quis potest inferre tali casu non dari facultatem puniendi Moniales modo dicto procedentes ad electionem, sed solùm Religiosos, quibus Moniales sunt subiectæ; de his quippè loquitur declaratio, non autem de ijs quæ subiacent Ordinario.

QVÆRES XLIII. Cui pœnæ subijciantur Moniales, si contra Constitutionem Gregor. XIII. editam 1. Ian. 1583. & ex parte relatam *c. præced. q.38.* eligant Abbatissam vltra triennium.

58 ℞. Subijci huic pœnæ, quòd electio, & præfectio huiusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequuntur, irrita, nulla, & inania, nulliusque roboris, ac momenti sunt: sic namque expressè habetur in dicta Constitutione. Vbi *Tambur. sup. D.30. q.1. num.4.* aliis citatis notat Abbatissam electam vltra triennium contra formam istius Constit. non posse suum munus exercere, neque per triennium: probatque tum quia Constitutio pontificia dat formam electionis, ob quam redditur actus indiuiduus; sicque procedit regula *Vtile per inutile vitiatur:* tum quia *Farinac. tom.1. p.1. decis.30.* & alii in simili docent locationem bonorum ecclesiasticorum factam vltra triennium non valere, neque per triennium; est autem par ratio in præsenti casu.

Vtrùm verò attenta dicta Constit. Gregor. XIII. possit eligi Abbatissa saltem ad beneplacitum Monialium; saltem validè.

59 ℞. *Tambur. num.6.* non posse, cùm officiales non possint eligi ad beneplacitum, quippè qui aliàs dicerentur perpetui: cùm tamen in præfata Constitutione talis perpetuitas omninò reprobetur, ita Tamburinus, aliis citatis monens *n.10.* ex decreto Sacræ Congr. facto 18. Nouemb. 1595. per dictam Constitut. non prohiberi quin Abbatissæ quotannis mutari possint.

Illud etiam hic controuerti potest, an attenta Const. Greg. XIII. paulò ante relata, possit Abbatissa completo triennio sui abbatissatus obtinere munus Præsidentis, donec eligatur noua Abbatissa: & ratio dubitandi est, quòd in ea Const. de Abbatissis statuitur, *vt postmodum, elapso triennio, suis officiis perfunctæ praeesse desinant, omnique prorsus careant auctoritate, ac à regimine, & administratione monasterii per triennium à die finitæ administrationis inchoandum abstineant.*

60 ℞. Videri probabile, quòd possit; cùm id cedat in magnum commodum monasterii, vt notauit *Miranda q.7. de monial. art.9.* & aliàs Constitutio citata Gregorii possit benignè interpretari; sicut aliam similem Sixti V. interpretatur

idem Miranda: nimirum quod Abbatissæ, expleto triennio sui abbatissatus, non possint habere quodcumque aliud officium ad aliud triennium, non verò quòd eligi non possint ad breue tempus in Præsidentem monasterij modo dicto, ita viri docti à me consulti, & in terminis *Tamb.q.*3. pro se allegans etiam Lauorium. Nobiscum sentit *Sanctorus in comment. ad Constit. Minorum cap.*11.*stat.*7. & cùm illo *Diana par.* 7. *tract.* 12. *ref.* 19. & hòc non obstante declaratione sacræ Congregationis adducta à *Gauanto in manuali v. Monialium officiales num.* 20. his verbis: *Officium Abbatissæ finito triennio expirat, nec Episcopus potest illud prorogare*: quæ declaratio benignè potest explicari, sicut modò explicauimus Constitutionem Gregorij.

61 Monet præterea *Tambur. q.* 2, *n.* 1. Constitutionem præfatam Gregorij XIII. non habere locum in Abbatissis, quæ fiunt per præsentationem, ac institutionem, cùm talis institutio, ac confirmatio sit perpetua, quod etiam docet *Portel. de dub. regul. v. abbatissa num.* 10. addens Abbatissam primam fundatricem alicuius monasterij S. Claræ posse continuare in officio Abbatissæ per 20. annos in vim statutorum illius Ordinis; quod tamen non video quo pacto subsistere possit, stante plenissima derogatione quarumcumque consuetudinum, constitutionum Apostolicarum, statutorum consuetudinum, ac priuilegiorum, quæ fit in dicta Constitutione.

QVÆRES XLIV. Quæ pœna imposita sit iure communi contra Moniales, si electæ in Abbatissas solitas benedici intra annum à tempore suæ confirmationis munus benedictionis non suscipiant.

62 ℞. Illas cadere iure suo; non quidem ipsò factò, sed per illos, ad quos pertinet prouidere monasterium de Abbatissa: habetur expresśè in *Clem. attendentes de statu monach.* §. *statuimus*, vbi dicitur *Statuimus insuper, vt quæuis ad regimen abbatiarum assumptæ in monasterijs, in quibus Abbatissæ sunt solitæ benedici, intra annum à suæ confirmationis tempore computandum munus benedictionis suscipiant, alioquin à iure suo, nisi subsit causa rationabilis, prorsus se nouerint cecidisse per illos, ad quos id pertinet prouisione de abbatissa monasterijs ipsis canonicè facienda.* Vbi notanda sunt verba illa *se nouerint cecidisse per illos, &c.* quæ indicant eiusmodi pœnam esse ferendam, vtpotè requirentem alterius actionem ad hoc vt incurratur, quod est signum censuræ ferendæ, vt benè obseruauit *Bonac. D.*1.*de censur.in comm.q.*1.*p.*1.*n.*6.

QVÆRES XLV. Qua pœna puniantur Moniales, si post emissam religiosam professionem permittant se violari.

63 ℞. Puniri pœna perpetui carceris ex *cap. impudicas* 27.*q.*1. cùm alioqui violator longè grauiori supplicio plectatur, vt ostendimus *c.*4.*sect.*3. *q.*3.§.*notat*, vbi de hac re ex proposito egimus.

QVÆRES XLVI. Quam pœnam incurrant Moniales, si permittant se eligi in abbatissas, aut priorissas contra formam eligendi præscriptam in *Concil. Trid. sess.*25.*c.*6.*de regul.*

64 ℞. Talem electionem esse irritam ipsò factò, & taliter electam manere inhabilem ad quælibet officia Conuentus obtinenda; idque siuè permittant se eligi per suffragia non secreta; siuè constituant abbatissas, priorissas, aut alias quascumque titulares ad effectum electionis obtinendæ, siuè suppleant voces, ac suffragia absentium: habetur expresśè in *Conc. Trid. loc. cit.* si monuero irritationem quidem electionis sequi etiam ante iudicis sententiam declaratoriam, siuè pœnæ, siuè delicti (& hoc ob ea, quæ habet *Suar. lib.*5.*de leg. cap.* 32. *num.*1.) non item inhabilitatem ad officia Conuentus; quæ vtique requirit sententiam Iudicis iuxta doctrinam traditam à *Sanch.l.*9.*de matr.D.*30.*n.*1.

QVÆRES XLVII. Qualiter puniri possint Moniales, si non recitent in choro hymnos iussu Vrbani VIII. correctos.

65 ℞. Posse puniri ab Ordinario tamquam Sedis Apostolicæ delegato censuris, ac

pœnis

penis ecclesiasticis, aliisque opportunis iuris, ac facti remediis, & quidem appellatione postposita; idque ex Constit. ipsius Vrbani VIII. *Cum alias supremi edita 27. April. 1643.*

QVÆRES XLVIII. Qualiter puniantur Moniales incorrigibiles.

66 ℞. De iure communi debere tradi in arctius monasterium iuxta *c. si qua monachorum 27. quæst. 1.* quamquam, vt notant *Tambur. sup. D. 21. q. 4. num. 5.* melius esset illas includere in monasterii carcere, ne alioqui sint aliis offendiculo, & vt tantò citiùs resipiscant, vexatione dante intellectum; sed de hoc plura superiùs *cap. 3. sect. 1. q. 13. & 14.*

CAPVT IX.

De Priuilegiis, quæ Monialibus competunt siuè per se, siuè per viam Communicationis.

1 *Moniales, etiam non exemptæ gaudent priuilegiis sui Ordinis.*
2 *Communicant item de priuilegiis aliorum Ordinum.*
3 *Viri religiosi communicant de priuilegiis Monialium.*
4 *Moniales non exemptæ fruuntur priuilegiis, ad quorum vsum petitur ministerium Prælati regularis ex tenore concessionis.*
5 *Moniales exemptæ ab Ordinario, sed non omnes.*
6 *Eximuntur à foro sæculari.*
7 *Idque procedit etiam quo ad Tertiarias viuentes extra communitatem.*
8 *Quòd si hæ viuant in communi, certior est assertio.*
6 *Eximuntur à foro sæculari viri laici, qui assumpto habitu religioso seruiunt Monialibus.*
10 *Non item Puellæ degentes intra clausuram in educatione.*
11 *Dictæ tamen Puellæ gaudent Immunitate Ecclesiæ: sicut & ipsæ Moniales, non tamen intra monasterium.*
12 *Moniales gaudent priuilegio canonis (etsi Nouitiæ à Monialibus senioribus ad correctionem possint percuti) hoc priuilegio gaudent fœminæ sæculares degentes sub clausura mutato habitu cum velo albo; & obligatione recitandi certas preces, quæ fœminæ licitè admittuntur in aliquo loco ad seruitia Conuentus, & gaudent priuilegio fori.*
13 *Eodem priuilegio fruuntur Tertiariæ, si seruent aliqua.*
14 *Eo fruuntur Famuli in habitu religioso Monialibus seruientes, et si sæculares.*
15 *Eximuntur Moniales à iure Parochiæ.*
16 *Item à gabellis, & à quauis contributione.*
17 *Item à decimis, & à Seminarii contributione.*
18 *In articulo mortis profitentur solemniter, etiam anno probationis non absoluto idque si admissæ ante ingressum lethaliter decumbant, & extrà conuentum de licentia Superioris incipiant nouitiatum. Conuentus lucratur dotem nouitiæ profitentis in morte, inscio Ordinario, sed finito anno nouitiatus: cùm professio facta in morte teneat; immò succedit nouitiæ ab intestato, etsi dicat hæc se id nolle.*
19 *Absoluuntur à quinque casibus Clem. VIII. per Confessarios Regulares.*
20 *Tempore Iubilæi eligunt Confessarium, æque ac aliæ fœminæ laicæ.*
21 *Alii id negant, & conformiter praxi: plura hìc notantur de Iubilæo.*
22 *Non vtuntur Bulla Cruciatæ, aut alio simili Indulto concedente reseruata.*
23 *Bis, aut ter in anno iis assignandus Confessarius extraordinarius.*
24 *Absoluuntur à reseruatis iuxta indulta Regularium, si confiteantur Sacerdoti Regulari, & subsint Prælatis Ordinis: secùs, si confiteantur Sacerdoti sæculari, & subsint Ordinario: quod tamen interdum fallit: non subsunt Reseruatis ab Episcopo, nisi fortè quo ad clausuram.*

25 *Si subsint Ordinario, per eum absoluuntur à reseruatis vigore indulti petentis ad sui vsum Prælati regularis ministerium.*
26 *A casibus Bullæ Cœnæ absoluuntur per Prælatum regularem, aut Ordinarium, quibus respectiuè subdantur.*
27 *Et quidem etiam quò ad forum externum.*
28 *Absoluuntur à reseruatis, etiam inuito Prælato, si Confessarius petat facultatem, & non obtineat.*
29 *Idque et si subsint Ordinario, ac proinde earum Prælatus sit ipsemet Ordinarius.*
30 *Et hoc procedit, etiam quò ad reseruata, quorum facultas competit Prælatis ex delegatione, aut ratione necessitatis: et si aliàs quædam indulta ad absolutionem reseruatorum data fuerint reuocata.*

QVÆRES I. An Moniales gaudeant priuilegijs sui Ordinis, siue sint exemptæ à potestate Ordinarij, siuè non.

1 ℞. Gaudere, loquendo de illis priuilegijs, quorum ipsæ sunt capaces ex conditione proprij status, ac sexus, ita *Rodriq. tom. 1. q. 13. art. 22. Suar. lib. 8. de leg. cap. 19. num. 3. Castrus Pal. tr. 3. D. 4. p. 12. num. 1. Tambur. D. 17. de iure Abbatiss. q. 1. num. 1.* alij contra *Barbosam lib. 1. de iur. eccl. cap. 41. num. 117.* & alios quos citat, & sequitur *Sanch. l. 6. mor. cap. 7. num. 116.* probatur autem responsio tum ex varijs priuilegijs ad talem effectum concessis Monialibus diuersorum Ordinum, quæ videri possunt apud *Tamb. num. 3. & seqq.* tum quia in concessione priuilegiorum non attenditur sexus, sed qualitas, idest talis status religiosus, qui æqualiter adest in Monialibus, ac in viris religiosis vnuscuiusque religionis; tum quia in materia fauorabili fœmininum comprehenditur sub masculino in ijs, quæ possunt accommodari fœminis: nisi fortè in ipsa concessione priuilegij expressè dicatur factum viris religiosis: quo casu priuilegium non extenderetur ad Moniales; intellige de iure communi: nam secus dicendum, posito priuilegio bullato Leonis X. concesso Monialibus, & relato à *Casarub. in comp. v. communic. priuileg. n. 18.*

Hæ porrò rationes suadent intentum, siue Moniales immediatè subijciantur proprio Ordini, siue sint subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ: & probatur tum quia vbi est eadem ratio, debet adesse eadem iuris dispositio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. à Titio, ff. de verb. oblig.* est autem eadem ratio quo ad vsum priuilegiorum sui Ordinis, tam de Monialibus exemptis, quàm non exemptis: cùm non deceat Moniales, quæ tamquam exemptæ gaudebant priuilegij sui Ordinis, modò priuari vsu dictorum priuilegiorum, & simul fauore exemptionis aliàs ipsis competente: præsertim cùm priuilegium tollens vnum non tollat aliud, *l. si domus tua, ff. de seruitut. præd. vrban. & cap. Pastoralis de priuil.* tum quia Sixtus IV. teste *Casarub. sup. §. 2.* concessit Monialibus S. Dominici, & S. Francisci priuilegia suorum Ordinum; nec distinxit, viuant ne sub cura, ac regimine dictorum Ordinum, nec ne: tùm quia Bonifacius VIII. teste *Rodriq. in suo bullario bulla 5. dicti Bonifacii*, concessit Monialibus S. Claræ, vt gaudere possint omnibus priuilegijs, ac indulgentijs Fratrum Minorum, & quidem non solùm concessis, sed etiam concedendis imposterum, & tamen tempore talis concessionis præfatæ Moniales non erant sub cura, ac regimine Fratrum Minorum, vt aduertit *Portel. p. 2. resp. mor. casu 14. num. 3.* quod est signum non esse denegandum vsum dictæ concessionis Bonifacij VII. Monialibus S. Claræ, etsi postea commissæ regimini, ac curæ Fratrum Minorum ab Eugenio IV. iterum subtractæ sint ab eorum gubernatione, ac subiectæ Ordinarijs (quod item competet Monialibus aliorum Ordinum per viam communicationis priuilegiorum) tum quia Leo X. & Sixtus IV. qui in contrarium allegantur, vtporè statuentes priuilegia Fratrum Minorum suffragari solùm Monialibus S. Claræ sub obedientia illorum degentibus, interpretari possunt, concessisse quidem præfata priuilegia in specie Moniallibus

libus S. Claræ viuentibus sub obedientia Fratrum Minorum (eò quòd fortè de illis in specie interrogati fuerunt) sed non ideò negasse, quin dicta priuilegia item suffragari possint ijsdem Monialibus, quantumuis non existentibus sub regimine dictorum Fratrum, qua de re *Tambur. sup. q. 2. Portell. vbi sup. & Pasqualig. decis. 179. n. 4.* nobiscum sentiens.

Dixi sub initium responsionis *quorum ipsæ sunt capaces*; vt indicarem dari aliqua priuilegia, quæ non suffragantur Monialibus, eò quòd hæ illorum sint incapaces ratione sexus. Quamquam, si respectu huius, aut illius Monialis cesset talis incapacitas, ijs possint suffragari talia priuilegia: v. gr. priuilegium legendi libros prohibitos, quod detur competere Regularibus (sicut de facto aliàs competebat) non suffragatur in actu secundo Monialibus, eò quòd sint conscripti idiomate Latino, aut alio ipsis ignoto, vel quòd contineant materias doctrinales, quæ non intelliguntur à Monialibus; si tamen de facto aliqua Monialis ita profecit in studijs, vt benè intelligat dictos libros; ea vigore dicti priuilegij posset illos legere, quod idem dicendum est de libris idiomate Italico compositis, qui sint prohibiti, hos scilicet posse legi à Monialibus, si priuilegium illos legendi adhuc duraret respectu Regularium virorum. Moueor quòd, iuxta dicta, priuilegia concessa viris religiosis competunt etiam Monialibus, si eæ sint illorum capaces; ergò cum de facto eæ in casu proposito sint capaces legendi libros prohibitos, priuilegium illos legendi ijs suffragabitur, quippè quod competit Monialibus per se, & solùm per accidens cessat ijs suffragari: idest ratione incapacitatis, quæ potest tolli, immò & de facto tollitur in casu proposito.

QVÆRES II. An, & quo modo Moniales diuersorum Ordinum simul communicent de priuilegijs concessis vnicuique illorum.

2 ℞. Communicare, & probatur ex eò quòd iuxta dicenda *q. sequenti* viri religiosi per viam communicationis participant de priuilegijs Monialium sui Ordinis, & vigore talis participationis dicta priuilegia fiunt propria præfatorum virorum religiosorum; perinde ac si ipsis fuissent per se primò concessa, vt rectè notauit *Portel. de dub. regul. v. priuilegia num. 12.* nosque alibi probabimus: ex alia parte Moniales ipsæ gaudent omnibus priuilegijs sui Ordinis, quorum sunt capaces, vt probatum est *q. præcedenti*; sicque Moniales vnius Ordinis; fruentur priuilegijs Monialium etiam aliorum Ordinum, si non per immediatam communicationem, saltem per mediatam, quam scilicet habent à Religiosis sui Ordinis; quamquam probabile est id ipsis Monialibus competere etiam per immediatam communicationem; quatenus ea concessa viris Religionis alicuius hoc ipsò censentur concessa Monialibus illius ob rationes adductas *q. præcedent.* ita docti viri à me consulti, & nouissimè *Pasqualig. decis. 178. num. 3.*

QVÆRES III. An, sicut Moniales gaudent priuilegijs virorum religiosorum, sic & hi gaudeant priuilegijs Monialium.

3 ℞. Gaudere, & probatur tum quia æquum est, vt, sicut Moniales fruuntur priuilegijs concessis viris religiosis; sic, & hi fruantur priuilegijs, quæ sunt concessa Monialibus, debita tamen seruata proportione: tum quia hæc est natura dispositionis fauorabilis, vt sub masculino comprehendat fœmininum, & masculinum sub fœminino; siquidem fauores debent ampliari, ita *Peyrin. tom. 2. priuileg. constitut. 8. Py V. §. 2. num. 3.* ex Peregrino, & benè.

QVÆRES IV. An, & quo modo Moniales immediatè subiectæ Ordinario vti possint priuilegijs, ad quorum vsum ex tenore concessionis requiritur ministerium Prælati regularis, cui aliàs deberent esse subditæ; cuiusmodi v. g. est priuilegium dispensandi, absoluendi, &c.

4 ℞. Posse vti, si in tenore concessionis habeatur præfata priuilegia suffragari Regularibus per ministerium proprij Prælati, abstrahendo quòd Prælatus sit regularis, aut non regularis; cùm enim Ordinarius sit proprius Prælatus Monialium non exemptarum, in dicto tenore concessionis venit nomine Præ-

lati : secùs, si in tenore concessionis supponatur priuilegia suffragari religiosis per ministerium Prælati regularis ; sic quippè Ordinarius respectu Monialium non exemptarum dici non potest venire nomine Prælati regularis, cùm verè non sit regularis.

QVÆRES V. An, & qualiter Moniales gaudeant priuilegio exemptionis ab Ordinario loci.

5 ℞. Quòd, cum non possit in specie determinari, quæ Moniales tali gaudeant priuilegio, & quæ non (cùm hæc sit quæstio facti, non iuris, & de facto non respondeat Iurisconsultus, *l. eum quem.* §.7. *ff. de iudic.*) illud solùm hic generaliter dici potest, solutionem præsentis quæstionis desumendam esse ex tenore priuilegiorum vniuscuiusque monasterij, iuxta *cap. porrò de priuil.* sicque dicere possumus illas omnes Moniales esse exemptas ab Ordinariorum iurisdictione, quæ vel immediatè subsunt Sedi Apostolicæ, vel subduntur gubernationi Prælatorum regularium, etsi aliàs illæ de iure subsint Ordinario quo ad clausuram ex *Concilio Trid. sess.* 25. *de regul. cap.* 5. hæ verò saltem de facto, vt innui *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 5. Ordinarijs id sibi arrogantibus fortè ex consuetudine legitimè præscripta, & decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Monialis num.* 3. & à nobis indicato *c. seq. n.* 22.

QVÆRES VI. An, & quo iure Moniales fruantur priuilegio exemptionis à potestate fori sæcularis.

6 ℞. Frui illo eodem iure, quo fruuntur viri religiosi, nimirum iure pontificio fundato in iure diuino, ita *Molin. tom.* 1. *D.* 31. alijque plures Canonistæ, ac Theologi apud *Castrum Palaum tract.* 12. *D. vn. par.* 1. *num.* 4. & probatur ex eo quòd Moniales re vera sunt personæ ecclesiasticæ : personæ autem ecclesiasticæ gaudent priuilegio fori, vt constat ex tota 11. *q.* 1. *cap. non minùs de immunit. Eccles.* & alijs iuribus; sicque Moniales omnes sunt exemptæ à solutione tributorum, quæ imponuntur à potestate sæculari, ab obligatione legum ciuilium, ac punitione delictorum, quæ fiat à iudice non ecclesiastico : hæc enim omnia sequuntur ad talem exemptionem.

An autem isto priuilegio gaudeant etiam Moniales Tertiariæ.

7 ℞. Gaudere, etsi non viuant in communitate ; & probatur, tum quia personæ annexæ Ordini confirmato à Sede Apostolica sunt, & dici possunt personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, teste *Rodriq. tom.* 2. *q.* 65. *art.* 5. sicque gaudebunt priuilegio fori competente omnibus personis ecclesiasticis ; tum quia omnes conuersi dicuntur personæ ecclesiasticæ, ac deuoti Deo, vt habetur *in cap. quisquis* 17. *q.* 4. tales autem sunt Tertiariæ cum ad Deum sint conuersæ, mutent habitum, ac statum, & traditam sibi regulam obseruent, sicque frui poterunt priuilegio fori, personis ecclesiasticis competente : tum quia quod de aliquibus participat, censetur esse de natura illius extremi, cui plus assimilatur : at Tertiariæ magis assimilantur fœminis religiosis, quàm sæcularibus, vt constat ex modò dictis, ergò censeri debent personæ ecclesiasticæ, ac religiosæ, sicque dicendæ sunt frui priuilegio fori, ita *Rodriq. Tuschus lit. E. concl.* 470. alijque penes ipsos, & non improbabiliter, nisi fortè obstet praxis.

8 Dixi, *etsi non viuant in communitate* ; si enim viuant in communitate, *Mol. tom.* 4. *D.* 50. *num.* 4. *Graff. lib.* 2. *decis. cap.* 49. *num.* 17. *Suar. D.* 22. *de censur. sect.* 1. *num.* 20. *Barbosa de offic. Ep. alleg.* 12. *num.* 41. alijque ferè communiter supponunt tamquam certum illas gaudere priuilegio fori ; cùm sic vel sint religiosæ ; vel æquiparentur religiosis, vitam religiosam imitantes : vt indicat *Castr. Pal. sup. p.* 2. *num.* 10. quo ad hoc nobiscum sentiens, alioqui sustinens Tertiarias viuentes in propriis domibus carere tali priuilegio, ideòque vt laicas posse iudicari, ac puniri.

Immò *Bonac. D.* 1. *de censur. in partic. q.* 16. *sect.* 1. *par.* 3. *num.* 18. & cum eo *Diana par.* 4. *tr.* 1 *resol.* 31. aliique, & non improbabiliter sustinent homines laicos,

qui,

qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad obsequia Monialium, & ad petendam pro ipsis eleemosynam, gaudere hoc eodem priuilegio fori: quippè in materia fauorabili censentur quasi religiosi, vtpotè intimiùs pertinentes ad personas religiosas, & speciali quadam ratione Deo deuoti: quod iuxta superiùs dicta videtur sufficere, ad hoc vt quis dicatur gaudere priuilegio fori, quamuis aliàs sit laicus.

Dubitari hìc etiam posset, an puellæ causa educationis degentes in monasterijs Monialium fruantur priuilegio fori, quamdiu ibi commorantur.

10 ℟. Non frui; cùm eæ non sint personæ ecclesiasticæ, neque formaliter, vt patet; neq; per æquiparationem, cùm non mutent habitum, nec possint dici specialiter Deo deuotæ iuxta *cap. quisquis 17. quæst. 4.* quare non apparet, quo titulo dicendæ sint gaudere priuilegio fori, nisi fortè ratione familiaritatis, seu commensalitatis, aut educationis: quæ non videntur sufficere ad participandum de priuilegio fori, ita docti Neoterici à me consulti.

Quòd si hac occasione obiter quæras, an præfatæ puellæ casu, quo intra monasterium committerent graue aliquod delictum (v. g. homicidium) possint inde extrahi, non obstante beneficio immunitatis Ecclesiasticæ concessæ ecclesijs, ac monasterijs omnium Religiosorum vtriusque sexus.

11 ℟. Quòd, cùm Doctores in quæstione, qua quærunt, an Clerici, ac religiosi in proprijs Ecclesijs, ac monasterijs gaudeant immunitate respectu suorum Superiorum, alij partem affirmantem sustineant cum Innoc. Deciano, alijsq; Canonistis; & alij negantem cùm Couarr. Sylu. Nau. Suar., & alijs pluribus; vt videre est apud *Bonac. sup. D. 2. qu. 3. par. 16. §. 5. num. 5.* qui vtramque partem censet esse probabilem, adhærens tamen neganti tamquam probabiliori; consequenter in præsenti casu dicendum est puellas præfatas intra Monialium monasteria dici posse frui beneficio immunitatis, si velimus amplecti partem affirmantem: secùs, si adhæreamus parti neganti, quam plures amplectuntur tamquam probabiliorem; si quidem in vtroque casu procedit par ratio, vt constabit benè perpendenti rationes vtriusque partis propositæ: vbi autem militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio, ita recentiores sanè docti à me consulti, & probabiliter. Quamquam (vt ingenuè fatear quod sentio in hoc) mihi non displicet sententia *Bordoni resolut. 1. num. 18.* sustinentis Religiosos gaudere immunitate tam intra proprias Ecclesias, quàm in monasterijs aliorum Regularium, non autem intra proprium Conuentum: idq; ne aliàs impunita remaneant delicta religiosorum: quod regulariter eueniret, cùm ij semper habitent in proprio monasterio. Et quidem quòd gaudeant immunitate in propria Ecclesia, immò & in monasterijs aliorum Ordinum patet, tum quia sic cessat absurdum modò adductum: tum quia indultum immunitatis concessum fuit locis ecclesiasticis, vt debitus honor Dei in ijs conseruetur, abstrahendo ab hoc, vel illo genere personarum: locus autem ecclesiasticus iniuria afficitur, siue extrahatur religiosus, siue sæcularis. Vnde inferri potest etiam Moniales, & puellas, quæ apud ipsas educantur gaudere immunitate in propria Ecclesia, non item intra suum monasterium.

QVÆRES VII. An Moniales gaudeant priuilegio canonis, & quæ.

12 ℟. Gaudere, siue eæ sint professæ, siue conuersæ (vt vocant) siue etiam nouitiæ, est communis DD., & patet, quia in *c. si quis suadente 17. qu. 4.* vbi tale priuilegium conceditur personis ecclesiasticis, etiam Moniales comprehenduntur sub nomine Monachi in illis verbis: ***Si quis, suadente diabolo, manus violentas in Clericum, vel Monachum*** iniecerit: si quidem in materia fauorabili (qualis est hæc) sub masculino comprehenditur fœmininum, vt sæpiùs dictum est, & certè, quod spectat ad nouitias, indè probatur responsio, quòd nouitij in fauorabilibus veniunt nomine religiosi. Quin etiam docet *Filliuc. tract. 15. nu. 14.* Oblatas monasterij speculorum de Vrbe frui hoc eodem priuilegio; & tamen eæ verè non sunt religiosæ: quippè quæ ex vi status, & modi viuendi, quem assumunt, vel nulla vota emittunt, vel ad summum

fummum non emittunt, nisi duo, nempè stabilitatem, & conuersionem morum, ac obedientiam iuxtà consuetudinem Congregationis; vt constat ex tenore oblationis, quam faciunt, & ad me rescripsit P. Baldellus, addens tamen illas gaudere priuilegio canonis, eò quòd verè sint oblatæ Ordinis Oliuetani, & illarum oblatio sit approbata à Sede Apostolica: ex alia verò parte *cap. quisquis* 17. *q.*4. dicatur facere sacrilegium, qui facit iniuriam Clericis, vel Monachis, vel etiam personis Deo deuotis. Vnde fit, vt Vrsulinæ degentes Parmæ, & Virgines Castilione habitantes dici possint item gaudere priuilegio canonis, si re vera dici possint personæ Deo deuotæ, & vita ipsarum communis sit approbata saltem ab Episcopo; vt aduertit idem P. *Baldellus* à me consultus.

Addo priuilegium canonis competere fœminis, quæ, mutato habitu sub clausura cum velo albo, ac obligatione recitandi quotidiè certas preces admittuntur ad famulatum monasterij absque emissione votorum substantialium religionis: idque ob doctrinam traditam *suprà cap.9. num.*3. quæ iuxtà dicta ibid. *num.9.* probat dictas fœminas gaudere etiam priuilegio fori. Tales autem fœminas cognoui admitti Foroliuij in monasterio Monialium S. Claræ, & S. Catherinæ de licentia solius Ordinarij ex antiqua consuetudine, ac purata immemorabili: quæ vtique talem admissionem reddere potest licitam; cum consuetudo det ordinariam iurisdictionem, *l. inspeximus in gloss. v. consuetudine de mancip.* & consuetudo cuius initij memoria non extat, vim habeat priuilegij, etiam in quæsibilibus solo priuilegio *cap. super quibusdam de verb. significat.* Sic ego in specie interrogatus respondi; addens, quòd, cum nemini debeat abstrahi ius suum, *Institut. de his, quæ sunt sui, & §. fin.* talis consuetudo potest continuari, cum non sit abrogata (vt suppono.) Idque non obstante bulla Pij V. relata *sup. cap.7. num.26.* in qua expressè derogatur consuetudinibus, etiam immemorabilibus: nam derogatio cadit suprà consuetudines tunc inductas, easque contrarias obseruantiæ clausuræ, cuius restitutio in dicta bulla principaliter intenditur; vt colligitur ex verbis illis bullæ §. 9. positis, *præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus;* quæ referuntur ad §. 1. vbi solum est sermo de consuetudine contraria obseruantiæ clausuræ; vt constat ex illis verbis *nec vnquam in earum monasterijs, seu domibus, etiam ab immemorabili tempore ea seruata non fuerit* (idest clausura) quod repetitur etiam §. 2. à diuersis autem non fit illatio: & aliàs dicunt plures Iuristæ hoc ipsò quòd consuetudo est immemorialis, præsumi honestam, & censeri debere habuisse ortum ex priuilegio vel ex quocumque alio meliori principio.

Quòd si eiusmodi fœminæ essent admittendæ ad nouitiatum: tunc puto non solùm debere explorari earum voluntatem iuxtà dicta *cap.2. sect.1. quæst.4.* cum respectu illarum militer finis explorationis; sed etiam debere admitti cum dote debitè deponenda iuxtà dicta; & de consensu capitulari Conuentus; cùm consensus capituli præmitti solitus, quando admittuntur modo dicto ad famulatum monasterij non sufficiat ad hoc vt eæ dicantur admissæ ad nouitiatum, hæc enim admissio plura supponit, quàm admissio ad simplicem famulatum monasterij; à diuersis autem non fit illatio.

Vtrùm verò Moniales, quæ vulgò dicuntur Tertiariæ, gaudeant priuilegio canonis, etiamsi seorsim habitent in proprijs domibus.

13 ℞. *Filliuc. sup.* gaudere, si virginalem, aut cęlibem, vel castam vidualem sub voto expresso vitam degant, deferendo habitum suum religiosum; probatque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis Concilij, qua decisum fuit dictas Tertiarias gaudere priuilegijs religiosorum, & esse exemptas à iurisdictione Ordinarij; tum quia, vt rectè notauit *Suarez D.22. de censur. sect.1. n.20.* iuxtà intentionem, ac interpretationem iuris, huiusmodi Tertiariæ comprehenduntur in citato *cap. si quis suadente*, quippè quod accipitur, non pro solis religiosis verè professis, sed etiam pro omnibus, qui secundùm aliquem modum participant illum statum; ita vt vi talis

par-

participationis sint peculiariter Deo dicati, & deuoti iuxtà formam loquendi adhibitam in *cap. quisquis 17. qu.4.* vbi dicitur sacrilegium committere eum, qui iniuriam facit Clericis, vel Monachis, siue Deo deuotis: vnde, cùm præfatæ Tertiariæ sint Deo dicatæ secundùm quamdam participationem status religiosi approbatam ab Ecclesia; etsi non sint propriæ religiosæ, nihilominus comprehenduntur sub latitudine personarum ecclesiasticarum, & per consequens in dicto *cap. si quis* veniunt nomine Monachi.

Moneo hic vnum, quod dicunt *Suarez D.22. de censur. sect.1. num.48.* & alij Doctores, senioribus Clericis, qui zelo deuotionis percutiunt iuniores Clericos, solùm permitti, vt possint id facere erga pueros, aut iuuenes in minoribus constitutos turbantes diuinum Officium; posse extendi ad Moniales seniores respectu Monialium nouitiarum, quippè quæ æquiparantur Clericis in minoribus constitutis: ideoq; licitè has posse percuti à Monialibus senioribus causa correctionis; vt benè aduertit P. Zanettus à me de hoc interrogatus; addens quòd, cum in *cap. cum voluntate de sent. excommun. §. si quis verò* dicatur: *Quod de his dicendum est, qui aliquos de familia sua, vel propinquos inferiorum graduum simili modo vt cohibeantur à suis insolentiis, & scientia, bonisq; moribus informentur, duxerint corrigendos:* hinc colligitur limitationem illam, quòd possint percuti Clerici in minoribus constituti solùm in casu, quo interturbent diuina Officia, non videri necessariam; cum textus loquatur absolutè, & non solùm in ordine ad delictum turbationis diuinorum Officiorum: vnde fit, vt Moniales seniores ad correctionem possint leuiter percutere Moniales nouitias quocumque genere delicti delinquant: non item Moniales Professas, etsi iuniores: cum hæ comparentur Clericis in maioribus ordinibus constitutis, de quibus non loquitur textus citatus. Quare, si Monialis senior in aliquò casu iudicet eiusmodi correctionem esse necessariam respectu Monialis Professæ, talem facultatem obtineat ab Abbatissa, aut à proprio Prælato; etsi regulariter id non expediat.

14 Quin etiam docet *Bonac. D.2. de censur. in com. q.4. par.1. num.9.* homines illos, qui, assumpto habitu religioso, adhibentur ad seruitia, ac obsequia Monialium, & ad petendas pro ipsis eleemosynas, frui priuilegio canonis; & hoc maximè ob rationem paulò ante allatam ex Suarez.

QVÆRES VII. An, & quomodo Moniales fruantur priuilegio exemptionis à iuribus parochiæ, intra quam habent monasterium.

15 ℞. Frui, non quidem de iure communi, vi cuius Moniales subijciuntur iuribus parochiæ, intra quam degunt; sicut etiam olim subijciebantur monasteria Monachorum Episcopo diœcesis, in qua degebant: sed ex priuilegio concesso omnibus religiosis vtriusq; sexus, & consequenter etiam Monialibus; quibus proindè solet deputari Sacerdos, qui fungens munere Capellani ministret eis Sacramenta, etiam in articulo mortis, sicq; eis deseruiat instar proprij Parochi, ita *Tambur. D.33. de iure Abbatis. q.4.*

QVÆRES IX. An, & quo iure Moniales sint exemptæ ab onere soluendi gabellas, & quascumq; contributiones, & hospitandi milites.

16 ℞. Esse ex concessione Pij V. bullata 29. Iulij 1566. facta Religiosis Ordinum Mendicantium vtriusq; sexus, & per viam communicationis priuilegiorum extensam ad religiosos vtriusque sexus etiam Ordinum non Mendicantium; in qua Pontifex non minùs re, quàm nomine verè pius, declarat Fratres, Monachos, Moniales, ac alias regulares personas, eorumq; monasteria, cœnobia, Conuentus, ecclesias, capellas, oratoria, & alia loca, ac terras, possessiones, prædia, agros, & bona, necnon laboratores, colonos, arrendatarios, locatarios, affictuarios, ac gestores esse libera, immunia, ac exempta ab omnibus præfatis oneribus: prohibetq; in virtute sanctæ obedientiæ, ac excommunicationis maioris latæ sententiæ, necnon duorum millium ducatorum auri de Camera, ne Fratres, Monachos, Moniales, & alias religiosas personas, aliosq; supra dictos super præmissis quomodolibet molestent, &

pertur-

perturbent, neq; permittant per quoscumque quomodolibet molestari. Quæ concessio est amplissima, eaq; dicit *Tamb. sup. D. 17. quæst. 5. num.* 14. ex Barbosa, Gratiano, Gutier. & Rodriquez gaudere etiam Moniales Tertiarias, si gestent habitum religiosum, & collegialiter viuant, ac habitent.

QVÆRES X. An, & quo iure Moniales sint exemptæ ab onere soluendi decimas, aut contribuendi Seminario, aut soluendi quartam funeralem.

17 ℞. Esse; quo ad contribuendum quidem Seminario ex declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum facta anno 1593. & relata à *Gauanto in manual. v. Monialium cura in temporalibus num. 9.* quo ad solutionem verò decimarum ex Bulla Pij V. edita 5. Aprilis 1556. in qua sub pœna excommunicationis latæ sententiæ districtiùs inhibet, ne Abbatissas, Priorissas, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, & monasteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcumque licentiarum à Sede Apostolica emanatarum, etiamsi in eisdem contineatur, quòd ad quæuis exempta, & non exempta, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius cuiuscumque tenoris existant, &c. ad soluendum decimas, seu subsidia, aut onera huiusmodi quouis modo cogere, aut compellere, seu aliàs præmissorum occasione eas molestare, seu inquietare præsumant. Præterquàm quòd extant varia alia priuilegia apud *Protellum de dub. regul. v. decima num.* 3. quibus Moniales siue per se, siue per viam communicationis priuilegiorum, eximuntur à solutione decimarum; sed de his plura alibi in *tract. de priuilegijs*. Quòd deniq; Moniales sint exemptæ à solutione quartæ funeralis, expresse aduertit *Portellus de dub. regul. v. canonica portio num.* 8. probatque tum quia Pius V. in bulla hac de re edita generaliter dicit monasteria non teneri soluere quartam funeralem (intellige iuxtà dispositionem *Concil. Triden. sess. 25. cap.* 13.) Conuentus autem Monialium verè sunt monasteria: tum quia Pius V. in bulla citata expressam mentionem facit de Monialibus dicens; *Non autem de Missis, vel alijs Fratribus ipsis, seu Monialibus relictis*; qua de re plura *Rodriq. tom. 1. quæst.* 39. per totum.

QVÆRES XI. An, quando, & quo iure possint Moniales facere solemnem professionem ante absolutum tempus probationis, non obstante decreto *Concilij Tridentini* in contrarium edito *sess. 25. de regul. cap.* 15.

18 ℞. Posse, quando aliqua ex illis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur; si tamen aliàs sit in ætate legitima ad professionem dictam emittendam, idque ex indulto bullato Pij V. edito 23. Augusti 1570. & relato à *Rodriq. in suo bullario Constit. Pi. V. in ordine* 11. quæ sic habet: *Eisdem Monialibus Nouitiis nunc, & pro tempore existentibus, & earum singulis, vt, quando, & quoties aliqua ex eis nondum professa de alicuius Medici consilio de hoc sæculo transitura conspicitur, ipsa pro consolatione animæ suæ professionem prædictam ante tempus requisitum, quatenus tamen in ætate legitima constituta sit ad illam emittendam, in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ, vel alterius Superioris Nouitiarum ipsius monasterii, seu domus: ita tamen, quòd ipsæ Moniales Nouitiæ sic decedentes indulgentiam, & alias gratias, quas Moniales verè professæ decedentes consequuntur, consequi possint, emittere in articulo mortis, liberè, & licitè valeant Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus; necnon eisdem Monialibus Nouitiis, ita tunc professis decedentibus plenariam peccatorum suorum indulgentiam, & remissionē in forma Iubilæi misericorditer in Domino eisdem auctoritate, & tenore elargimur*, ita concessit Pius V. Monialibus S. Dominici, & per viam communicationis priuilegiorum Monialibus etiam aliorum Ordinum, vt benè aduertit *Tamb. sup. D. 4. qu. 6. num.* 14. & nos ostendimus in *tract. de profess. cap. 2. quæst.* 3. vbi etiam probamus huiusmodi concessionem non fuisse à Gregorio XIII. reuocatam in bulla, quæ incipit *In tanta rerum*: nec esse opus, vt nouitia sic profitens, si posteà conualescat, iterùm profiteatur, neque pro foro externo, neq; pro interno: deniq; non esse improbabile, quòd monasterium succedat in bonis Monialis taliter professæ decedentis; quamuis alij dissentiant, vt videre est apud Tamburinum citata q. vbi hæc omnia tractat.

Diffi-

Difficultas esse potest, an casu, quo Nouitia in casu proposito profitens ante professionem protestetur Monialibus se non intendere, quòd vi suæ professionis vllum ius supra ipsius bona acquiratur Conuentui, nullam tamen faciat dispositionem de suis bonis; nihilominus Conuentus succedat in dictis bonis tamquam ab intestato.

℞. Videri succedere: & probatur, quia, stante etiam ea protestatione, Nouitia verè ante professionem non disponit de suis bonis; & alioqui per eam protestationem non potest derogare iuri, quod Conuentus capax bonorum (vt suppono) habet ad succedendum in bonis suæ Religiosæ tamquam ab intestato, eique competit etiam per professionem in isto casu factam iuxta non solùm probabilem, sed etiam communissimam DD. sententiam; vt loquitur doctissimus *Ciarlinus par.2. cap. 192. num.23.* vnde, cum Conuentus habeat ius succedendi in bonis suæ Religiosæ, quæ ante professionem de ijs non disponat, succedet, & in bona huius Nouitiæ profitentis, quæ re vera non disposuit de suis bonis, nec illa sua protestatione iuri illius potuit præiudicare; siquidem corruit actus, qui non innititur debitæ potestati *l. nolle ff. de acquir. hæred. & l.2. C. communia de leg.* sic ego respondi in contingentia facti.

Addo Nouitiam in hoc casu profitentem acquirere ius præcedentiæ, ac si profiteretur post elapsum annum Nouitiatus: qui enim vult consequens, & vult omne necessarium antecedens; & è contra volens antecedens necesse est, vt velit omne necessarium consequens *l.2. gloss. Doctores ff. de iurisd. com. iudic.* Vnde, cum ius præcedentiæ sequatur ad professionem hoc ipsò quòd Papa concedit indultum profitendi in proposito casu, & non restringit effectus Professionis, censetur item concedere ius præcedentiæ; nec in hoc detogat iuri alterius; cum præcedens in profitendo præcedat in sedendo, & in alijs actibus præcedentiam concernentibus.

Moneo hic posse frui dicto indulto Pij V. puellam, quæ admissa ad religionem ante ingressum monasterij in domo paterna corriperetur morbo periculoso; si aliàs 16. ætatis annum expleuit, & de consensu Superioris nouitiatum inchoet in ipsamet domo paterna: quod posse fieri constat ex dictis hic *cap.2. num.49.* & ratio responsionis huius est, quòd sic puella verè est nouitia, ideòq; frui potest indulto Pij V. vtpotè concesso veris nouitijs. Nec obstat, quòd in tenore indulti dicitur *professio fiat in manibus Abbatissæ, seu Priorissæ* (quæ verba in præsenti casu non videntur posse verificari) siquidem in ipso indulto subditur, *vel alterius Superioris nouitiarum ipsius monasterii:* sicque indicatur professionem in proposito casu posse admitti à proprio Prælato nouitiæ, vt benè aduertit *Bordon.* hac de re à me consultus addens, quòd si extet statutum negans viris dictam admissionem, tunc Abbatissa, posset committere eiusmodi munus honestæ alicui fœminæ, cum talis admissio non sit actus iurisdictionis, sed superioritatis, & consequenter delegabilis fœminæ, vt diximus *sup. cap.3. num.7.* ita consultus respondi, & postea responsionem meam approbarunt *Bordonus, Pollacc. Baldell. Zanett. Steph. à S. Gregorio*, alijq; viri doctissimi à me consulti.

Dices, quid si nouitia ex præfato indulto Pij V. profiteatur ante annum nouitiatus expletum; potest ne ante emissionem professionis testari de dote ipsius intuitu deposita penes campsorem, aut in alio loco tuto?

℞. Non posse; & probatur quia nemo potest testari de re non sua: dos autem in præsenti casu non acquiritur puellæ nouitiæ, quamdiu non profitetur, vt constat ex dictis *cap.3. sect.2. quæst.6.* quippè ob illam eamdem rationem, ob quam dos non acquiritur monasterio, nec acquiritur puellæ nouitiæ; & quidem neque quo ad legitimam, quæ non est debita, nisi post mortem parentum respectiuè ad legitimam paternam, aut maternam; vnde fit, vt puella in nostro casu præmoriente parentibus, ipsa non acquirat ius ad illam, sicque ab ea dos transferri nequeat in alium.

Quòd si hac occasione quæras, an monasterium acquirat ius suprà dotem Nouitiæ

uitiæ profitentis in articulo mortis, inſcio Ordinario (cui monaſterium immediatè ſubeſt) poſt expletum tamen probationis annum ſuperabundanter.

℞. Videri acquirere: & ratio eſt, quòd tale ius acquiritur ex profeſſione valida Nouitiæ in eo probatæ, vt conſtat: in noſtro autem caſu profeſſio fuit valida: cum ad eius valorem nihil defuerit, neque ex parte profitentis (cùm integrum nouitiatus annum peregerit, & ex parte illius concurrerint omnia, quæ ſpectant ad ſubſtantiam profeſſionis, vt ſuppono) neq; ex parte admittentis profeſſionem; cùm Superioriſſa etiã ex ſe ſola validè recipiat profeſſionem, vt oſtendi *ſup. cap.*3. *n.*7. & licentia Ordinarij quò ad hoc non ſit de ſubſtantia, vt indicaui *loco citato num.*3. Nec obſtat quòd profeſſio facta in articulo mortis conferre videtur ſolùm ad lucrandas indulgentias: nam id procedit ad ſummum de profeſſione facta vigore indulti Pij V. paulò ante relati; non autem de profeſſione facta in præſenti caſu; in quo ea facta eſt, pro vt de iure communi; cùm facta ſit poſt annum nouitiatus expletum. Non obſtat item, quòd profeſſio facta ſit in articulo mortis: hoc enim non impedit valorem profeſſionis, vt colligitur ex *Sanchez lib.*5. *mor. cap.*4. *num.*52. & ex eo, quòd etiam matrimonium carnale (cui æquiparatur profeſſio religioſa, quæ eſt matrimonium quoddam ſpirituale) validè contrahitur in articulo mortis, vt tradunt DD. communiter, ita ego reſpondi in contingentia facti interrogatus.

QVÆRES XII. An Moniales per ſuos Confeſſarios ordinarios abſolui poſſint à quinque caſibus ſpecialiter reſeruatis à Clemente VIII. in decreto edito 9. Ianuarij 1601.

19 ℞. Videri poſſe, ſi Confeſſarij aliàs ſint priuilegiati (quales ſunt Regulares) & admittatur declaratio illa Sacræ Congregationis, quam de facto admittunt *Naldus in edit. Bonon. Summæ v. reſeruatio, Vecch. D.*9. *de nouitiatu d.*7. *& Bordon. reſolut.*1. *num.*17. decretum ſcilicet præfatum prohibens abſolutionem à reſeruatis eſſe contra Confeſſarios reſpectu ſæcularium pœnitentium, non regularium: quod eſt dicere Confeſſarios regulares modò non poſſe ab illis quinque caſibus abſoluere pœnitentes ſæculares, poſſe tamen abſoluere pœnitentes regulares: & conſequenter Moniales, cùm, & ipſæ ſint pœnitentes regulares. Dixi, *ſi Confeſſarii aliàs ſint priuilegiati:* ſi enim ſint ſimplices Confeſſarij, Moniales non poſſunt abſolui à dictis quinq; caſibus, qui annexam habent reſeruationem, etiam ſecluſo decreto Clementis VIII. ſupra relato: qualis eſt percuſſio Clerici, ſimonia realis, &c. qui in iure ſint reſeruati, ab ijs abſolui nequeunt Moniales per Confeſſarios ſæculares: quæ eſt cauſa, cur Moniales per hos ab ijs non poſſint abſolui, quamuis aliàs demus præfatum decretum Clementis illas non afficere: quod eſt dicere, illud non obſtare, quin Moniales ab ijs poſſint abſolui per quemcumque Confeſſarium, etiam ſæcularem: intellige ſi aliàs illi non ſint reſeruati, ſi enim ſint, ſimplex Confeſſarius Moniales ab ijs nequit abſoluere; non quidem quòd reſeruentur in præfato decreto Clementis, (quod illas non afficit, vt iam dictum eſt) ſed quòd aliundè reſeruentur, vt diximus. Vnde non licet ſic argumentari: Sacra Congregatio declarauit reſeruationem præfatorum quinque caſuum non afficere Regulares, & conſequenter nec Moniales, ergo quilibet Confeſſarius illas abſoluere poterit ab ijs, ac ſi ij ſimpliciter non eſſent reſeruati; cum reſeruatio illa reſpectu Monialium perindè habeat, ac ſi non eſſet facta ſimpliciter; conſtat autem, quòd ſi non fuiſſet facta ſimpliciter, quilibet Confeſſarius poſſet Moniales abſoluere à dictis quinque caſibus; non licet, inquam, ſic argumentari: cum Sacra Congregatio in ea declaratione ſolùm locuta ſit de reſeruatione, quæ illis quinque caſibus inerat ex vi decreti Clementis VIII. (nam de hac ſola controuertebatur, vt colligitur *ex Naldo loco citato*) non autem generaliter de quacumque reſeruatione aliundè afficiente præfatos quinque caſus.

QVÆRES XIII. An Moniales tempore iubilæi poſſint eligere in Confeſſarium Sacerdotem non approbatum in ſpecie ad audiendas Monialium confeſſiones.

20 ℞. *Diana par.5.tract.12.resol.12.Bonacina D.5.de Sacram.q.8.par.4.§.1.nu 25. Bosio tract.de tripl.iubil.sect.3.cas.2.num.2.& Peyrino tom.3.priuil.cap.4.num.4.* quamuis plures Doctores censeant partem negantem in hac quæstione amplectendam esse; partem affirmantem videri probabilem, nempè Moniales tempore Iubilæi concedentis omnibus fidelibus vtriusque sexus, etiam regularibus, generalem facultatem eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, posse eligere sibi in Confessarium Sacerdotem à solo Prælato regulari approbatum, si electus sit Regularis, aut certè ab Episcopo, si electus sit sæcularis: & hoc, siue Monialis eligens sit subiecta Ordinario, siue Prælato regulari: probant tum quia iubilæum est fauor amplissimus supremi Principis; priuilegium autem Principis debet quàm maximè ampliari: tum quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, præsertim in materia fauorabili animæ: tum qui à Constitutio Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili* (& posset adduci in contrarium) loquitur de casibus ordinarijs, non verò de casu adeò speciali, &, cùm exorbiter à iure communi, quàm strictissimè debet interpretari; tum quia declaratio Sacræ Congregat.(quam aliqui allegant contra præsentem doctrinam) est minùs certa, & minùs sufficienter constat de illa: tum deniq; quia Vrb. VIII. in bulla generalis Iubilæi concessi anno 1625. de facto Monialibus omnibus expresse indulsit, vt Confessarium sæcularem, aut cuiusuis Ordinis regularem ab Ordinarijs locorum approbatum eligere possent: vndè infert Peyrin. præsentem punctum non habere amplius difficultatem.

21 Verùm, quidquid sit de probabilitate speculatiua istius doctrinæ, quam alijs relinquo iudicandam; in praxi sequenda videtur opinio contraria, quam sequuntur Molfes. Alph. de Leone, Barthol. à S.Fausto, Io. Franc. Suarez, & Georg. Pollach. relati à *Dian. resol. cit.* ducor tum quia talis est praxis ferè communis, contra quam prudenter procedi non potest; præsertim cum agatur de re ad forum externum facilè deducibili, in quo Ordinarius sustineret munus, & iudicis, & partis, posseq; iudicare, immò, & iudicaret iuxta opinionem sibi magis fauorabilem: tum quia non potest Sacerdos approbatus ad confessiones accedere ad Monialium monasteria absque licentia Ordinarij loci, simpliciter loquendo, & consequenter neq; ad audiendam confessionem Monialis, quæ fortè illum eligat vigore Iubilæi, sicq; non potest præsumi Papam intendere iurisdictionem conferre Sacerdoti aliàs habenti aliquod impedimentum; & hoc iuxta regulam: *Non veniunt in generali concessione, quæ quis non esset verosimiliter concessurus, si in specie peterentur:* quæ regula in præsenti casu videtur omninò procedere ad vitanda plura, ac grauia inconuenientia, quæ sequerētur, si quælibet Monialis vi Iubilæi eligere posset in Confessarium, quemcumque Sacerdotem approbatum mallet. (Quare tempore Iubilæi solent Moniales congregari ab Abbatissa, & interrogari, quos Confessarios libentiùs acceptarent, sicq; nominant duos, aut tres, qui posteà proponuntur Ordinario, & approbantur) tum quia ex eò quòd Vrbanus VIII. in anno Iubilæi vniuersalis dictam fecit concessionem; minùs benè infertur id esse supponendum etiam in Iubilæis ordinarijs: cùm concessio Iubilæi anni Sancti (qualis fuit concessio Vrbani VIII.) sit longè fauorabilior, ideòque requirat maiorem ampliationem.

Vnum hìc obiter moneo quòd, sicut Ordinarij debent esse valdè circumspecti in deputandis Monialium Confessarijs: sic non debent esse valdè difficiles in concedendo Confessario à Monialibus electo vigore Iubilæi; si aliàs ipsis constet de idoneitate, ac integritate Confessarij modo dicto electi.

Cùm autem hìc inciderit sermo de Confessario extraordinario Monialium ipsis concedendo pro tempore Iubilæi; & occasione ipsius Iubilæi plura, ac grauia dubia occurrere possint Monialibus, placet hìc aliqua ex illis summatim explicare; sicque.

Moneo 1. iuxtà *Fillincium tract.8. num.267.& Bottonum de Iubilæo §. qui extra Vrbem degunt* aliosque Doctores à *Filliuccio* allegatos tacito nomine, ad hoc vt Moniales consequi possint Iubilæum, sufficere, in rigore loquendo, quòd sciant

certò

certò illud fuisse publicatum Romæ; requiri tamen, vt ab Ordinario loci designetur ecclesia ab ijs visitanda (sicut iuxtà citatos Doct. requiritur etiam quò ad sæculares:) idque etsi Monialibus vnica sit ecclesia, adeòque illa sola ad illum effectum designari possit ab Ordinario, nam ex tenore bullæ Iubilæi ad ipsum consequendum requiritur visitatio ecclesiarum designatarum ab Ordinario; quod non verificaretur, si Moniales ad illum effectum visitarent ecclesiam ab Ordinario non designatam.

An autem Ordinarius quò ad Moniales possit paulò tardiùs publicare Iubilæum ad effectum vt commodiùs, ac vtiliùs vti possint beneficio Confessarij extraordinarij; stante quòd, teste experientia, Sacerdotes, qui tunc deputari solent in extraordinarios Monialium, difficilè possunt vacare confessionibus earum audiendis pro eo tempore, quo Iubilæum sumunt incolæ loci, in quo sunt Moniales.

℞. Videri posse ex interpretatiuo consensu Papæ Iubilæum concedentis: & inde suadetur quòd, sicut in aliquibus diœcesibus Iubilæum non publicatur eodem tempore pro incolis ciuitatis, & pro degentibus in oppidis, ac villis, sed pro his solùm publicatur post elapsam vnam hebdomadam à die, qua fuit publicatum pro incolis ciuitatis; (idq; etsi eodem tempore posset commodè publicari tam pro ciuitate, quàm pro oppidis, ac villis illius:) & aliàs in bulla Iubilæi dici soleat, vt Ordinarij *statim absque vlla mora, retardatione, aut impedimento per suas ecclesias, diœceses, ciuitates, oppida, terras, & loca publicent, & publicari faciant iubilæum:* & hoc ex aliqua iusta causa occurrente dictis Ordinarijs præbente iustam rationem interpretandi clausulam illam *statim* cum aliqua latitudine: sic, & in casu nostro ex interpretatiuo consensu eiusdem Papæ poterunt Ordinarij differre publicationem iubilæi quo ad Moniales subditas per quindecim dies ob causam superiùs indicatam, vtpotè valdè rationabilem: maximè cum clausula illa *statim*, &c. in literis Iubilæi excludat negligentiam Ordinariorum, non autem dilationem temporis ex causa, vt notauit *Bordonus* à me de hoc consultus; qui nobiscum sentit vnà cum *Baldello, Pollacco, Steph. à S. Gregorio*, & alijs doctis recentioribus à me item consultis: & hanc doctrinam scio interdum fuisse practicatam in aliqua diœcesi.

Moneo 2. ad hoc vt Moniales lucrentur iubilæum, non esse opus, quòd intersint processionibus tunc temporis fieri solitis in monasterio: idque ex doctrina *Fillincii sup. n.* 263.

Moneo 3. orationem, quæ præscribitur ad consecutionem iubilæi debere quidem fieri in Ecclesijs deputatis; cùm id expressè soleat præscribi in bulla iubilæi: posse tamen fieri siue vocalem, siue mentalem, vt notat *Diana p.* 5. *tract.* 12. *resol.* 43. nec requiri, vt fiat tanto temporis spatio; si in bulla iubilæi solum dicatur, ibique (idest in ecclesia deputata) *Deum orauerint:* quæ verba verificantur, etsi oratio sit breuis; cùm conditio orationis indefinitè præscripta per quamlibet orationem, etiam minimam, impleatur iuxtà illud *Aristot. lib. perhiermenias, ad propositionis indefinitæ veritatem sufficit qualibet singularis,* ita *Diana sup. res.* 33. *ex Suar. Filliuc. Pollacco, Bossio, Coninchο, & aliis.*

Moneo 4. Monialem, si non habeat conscientiam peccati mortalis, non teneri Sacramentaliter confiteri ad iubilæum comparandum, etsi in eius bulla præscribatur confessio; hæc enim præscribitur non absolutè, sed ex hypothesi quòd quis habeat conscientiam peccati m. cùm Ecclesia regulariter solùm præscribere soleat confessionem de mortalibus. *Filliuc. sup. num.* 14. *Regin. sup. num.* 147. *Layman lib.* 5. *tractat.* 7. *cap.* 6. *num.* 7. *& cap.* 8. *num.* 6. *Coninch. D.* 12. *de sacram. num.* 38. Quòd si Monialis confessa Sacramentaliter post sumptam Eucharistiam in aliquod mortale incurrat, non tenetur iterùm confiteri ad lucrandum iubilæum, etsi nondum impleuerit omnia requisita ad eius consecutionem; cùm ad lucrandum iubilæum sufficiat esse in gratia; & hoc ipsum haberi possit per solum actum contritionis elicitum, vt notarunt *Granadus, Io: Præpositus, & Nugnus* apud *Dianam sup. res.* 1. cum ipsis sentientem.

Moneo

Moneo 5. ad hoc vt Moniales consequantur iubilæum, non esse opus, vt ipsæ in particulari ex peculio sibi concesso faciant eleemosynam, sed sufficere, quòd pro omnibus illis fiat ab Abbatissa ex communibus bonis monasterij, talisque est consuetudo in multis Ordinibus, etiam Obseruantibus, &c, si Abbatissa nollet facere in præsenti casu vllam eleemosynam, neque minimam (quæ vtique sufficeret, etsi monasterium sit diues, vt aduertit *Diana sup. num.* 31.) tunc ex bonis conuentus possent facere eleemosynam, etiam inscia Abbatissa, vtpotè irrationabiliter inuita; vel certè (quod tutius esset) possent petere commutationem eleemosynæ in aliud opus bonum, vt benè notauit *Diana vbi suprà*.

Moneo 6. Moniales, vt consequantur iubilæum, teneri visitare propriam Ecclesiam, & aliud etiam Oratorium fortè existens intrà monasterium, si vtriusque visitatio præscribatur ab Ordinario, & in bulla iubilæi requiratur plurium Ecclesiarum visitatio. Colligitur ex *Diana sup. resolut.* 55. vbi addit ex *Bossio* in casu, quo Papa plurium Ecclesiarum visitationem præscribat, si Ordinarius vnam tantùm deputaret, vt fit in aliquibus locis paruis, tunc sufficere, quòd illa vnica visitetur.

Moneo 7. ad consecutionem iubilæi implenda esse ieiunia præscripta in bulla: quamuis, si ea commutentur in aliud opus bonum, non sit necesse tale opus impleri ea ipsa die, qua ieiunandum esset, ita *Alphons. de Leone par.* 2. *de iubil. num.* 154. *Diana sup. resol.* 25. *ex Pollacco, Bossio, ac Henriq. Sanch. l.* 4. *mor. cap.* 54. *num.* 28. *& alii*.

Moneo 8. Confessarium à Monialibus electum posse commutare omnia, & singula requisita ad consecutionem iubilæi, si confessionem, excipias: non enim dari potest causa illam commutandi sed solùm differendi extrà statutum tempus, quamuis melius esset, quòd, sicut confessio prorogatur, sic, & prorogarentur ieiunia, &c. vt docet *Filliuc. sup. num.* 271.

Moneo 9. commutationem hanc fieri posse quo ad Moniales etiam à Confessario ipsarum ordinario, etsi extraordinarium eligant ad confitenda sua peccata; vt expressè docent *Sanch. sup. num.* 17. *Henriq. l.* 7. *cap.* 10. *num.* 4. alijq; penes *Dianam resol.* 50. qui notat *resol.* 36. ex indulto iubilæi commutationem, ac dispensationem fieri posse extrà Sacramentum pœnitentiæ: quod item docent plurimi DD. relati à *Diana par.* 3. *tract.* 2. *resol.* 9. addente *p.* 3. *tract.* 5. *resol.* 25. idem dicendum esse & de absolutione censurarum.

Moneo 10. quòd, licèt ad lucrandum iubilæum consultius, ac tutius sit omnia opera impleri vna, ac eadem hebdomada; probabile tamen putant *Io: Præpositus, Laym. & Nald.* adducti à *Diana p.* 5. *tract.* 12. *resol.* 24. esse ea impleri posse partim in vna hebdomada ex duabus deputatis, & partim in alia; sicq; respondisse Patres Sacræ Romanæ Pœnitentiariæ testatur *Diana sup. ex Naldo*.

Moneo 11. quòd si Monialis aliqua ægrotet tempore iubilæi, potest Confessarius ab ea electus, si breui sit conualitura, ei differre consecutionem iubilæi ad aliud tempus proximum (idq; ob verba illa bullæ iubilæi *In quibus ad proximum tamen tempus differre valeant*) vel durante tempore iubilæi opera præscripta, quæ à Moniali ratione ægritudinis impleri nequeunt, commutare in aliud opus pium; sic enim statuitur regulariter in literis iubilæi; commutata visitatione ecclesiarum in recitationem alicuius breuis orationis coram aliqua imagine, & commutatis ieiunijs in aliquas breues preces, aut etiam in ipsam sufferentiam infirmitatis: hæc enim duo solùm communiter egere possunt commutatione: cùm communio Eucharistica, & confessio sacramentalis regulariter fieri possint ab infirmis: quòd si communio fieri non posset, commutari posset in communionem spiritualem faciendam eo modo, quo dicemus *infra cap.* 10. *sect.* 3. *subs.* 2. *q.* 25. *sub initium*.

Moneo 12. Monialem, quæ comparat iubilæum in priori Hebdomada, si velit illud item lucrari in hebdomada posteriori, posse iterùm illud acquirere, si iterùm impleat requisita ad eius consecutionem: idque etsi in bulla iubilæi dicatur

hac vice tantùm; hæc enim verba non important iubilæum semel tantùm posse comparari; sed illud non posse acquiri, nisi quamdiu durauerit tempus talis concessionis: ita vt ly *hac vice tantùm* non referatur ad iubilæum, sed ad tempus, aut locum iubilæi; vt notauit *Alph. de Leone par. 2. de iubileo num. 196.* quem pro hac sententia adducit *Diana sup. resol. 28. vnà cum Naldo, Benzonio, Zerola, Sanctarello, Lauorio, Fernand. & Florono.*

Moneo 13. ad lucrandum iubilæum sufficere quòd Monialis præstet opera ad eius consecutionem præscripta, etsi ea alio ex titulo sint debita, v. g. ex voto, aut præcepto Ecclesiæ, vel Confessarij: cùm non repugnet vno, ac eodem actu satisfieri pluribus obligationibus, modò materia talium obligationum id patiatur, ita *Pollach. Sanct. Fern. Comitol. & Laym. apud Dianam resol. 54.*

Moneo 14. quòd, licèt Confessarius non possit Moniali petenti cõmutationẽ operũ, aut dilationem consecutionis iubilæi ob id solùm, quòd non vult tempore deputato illud comparare, cùm aliàs commodè posset; talia illi concedere; eò quòd ea non est capax talis commutationis; cùm voluntariè omittens non dicatur impeditus *c. fin. de elect. & c. commissa eod. in 6.* si tamen Monialis ex malitia tempore deputato renueret implere opera iubilæi, & vltima die statuat lucrari iubilæum, ideoq; accedat ad Confessarium; is poterit ei vel iniuncta opera commutare, vel concedere dilationem, ad illa implenda: sic quippè Monialis verè est inuoluntariè impedita, & impedimentum est necessarium ex suppositione, ita *Filliuc. tr. 8. n. 268. & 273. Alph. de Leone sup. n. 168. Pollach. de iubil. sect. 42. n. 65. & 66.* alijq; *docti recentiores.*

Moneo 15. quòd si Monialis tempore iubilæi non petijt commutationem alicuius voti, aut absolutionem alicuius reseruati, eò quòd exciderint è memoria: post elapsum tempus iubilæi potest obtinere eam commutationem, & absolutionem; si verè impleuit omnia præscripta ad consecutionem iubilæi: sic enim vigore iubilæi comparati ius acquisiuit ad vtramque, vt benè notauit *Diana sup. resol. 40. ex Sanch. Portello, Bossio, Sanctarel. & Alph. de Leone:* qui *Diana resol. 41.* alijs citatis docet vota commutata tempore iubilæi non reuiuiscere; estò vouens, mutata voluntate, posteà non impleuerit omnia requisita ad iubilæum, & consequenter illud non obtinuerit: non tamen vigore iubilæi posse ei posteà commutari vota, quæ antea non fuerunt commutata; quod tamen non procedit de reseruatorum absolutione: si enim quis tempore iubilæi habens intentionem illud comparandi absolutus est à reseruatis, & tunc ex obliuione non est confessus aliquod reseruatum, etsi posteà non acquirat iubilæum, nihilominùs potest ab eo absolui per quemcumque Confessarium; vt expressè docet *Diana resol. cit. ex Portello, & Philippo de la Cruz:* qui *Diana par. 3. tract. 2. resol. 147. ex Barthol. à S. Fausto, Sanctarello, & Alph. de Leone* sustinet pœnitentem accedentem ad Confessarium vltima die iubilæi, si præ temporis angustia non possit ei integrè confiteri, post elapsum tempus iubilæi posse absolui etiam à reseruatis, in quæ incidit post elapsum iubilæum: Papa enim per talem dilationem intendit inducere pœnitentes ad lucrandum Iubilæum, quod vtique nequit comparari sine absolutione reseruatorum; & aliàs iubilæi concessio est gratia Principis nulli præiudicialis, quæ restringi non debet absque sufficienti textu, aut ratione.

Moneo 16. ad lucrandum iubilæum sufficere fieri in gratia vltimum opus, quod impletur ad eius consecutionem; & hoc est ita verum; vt *Diana sup. resol. 148. ex Henriq. Fernand. & Barthol. à S. Fausto* sustineat suscipientem Eucharistiam in mortali, aut facientem sacrilegam confessionem, si nihilominùs in vltima periodo iubilæi per actum contritionis redeat in gratiam; & tunc opus vltimum ex præscriptis (v. g. Ecclesiæ visitationem) impleat, verè lucratur iubilæum: quod tamen negant alij penes *Dianam.*

An autem Moniales possint sibi eligere Confessarium, & absolui à reseruatis vi Bullæ Cruciatæ, aut similis alterius indulti particularis.

22 ℞. Non posse ob varia decreta Pontificia, etiam bullata, quæ refert *Lezana tom.*

1. cap.

1.*cap.*19.*num.*29. & præsertim ob Constitutionem Clementis VIII. relatam *sup. cap.* 7. *quæst.*3. quam posteà Vrbanus VIII. die 19. Iunij 1630. innouauit: prout videre est in *Bullario tom.*4. *bulla eius* 105. quæ sic habet: *Quantùm ad articulum eligendi Confessarium, & absoluendi à casibus reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatisque, & Instituti Mendicantium, & non Mendicantium tam prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbi libet constitutorum locum minimè habuisse, neque habere, nec illis vllo modo suffragari potuisse, neque posse, sed nostræ intentionis fuisse, & esse, quòd iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, seu confessionis administrationem ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ quo ad sibi reseruata subiecti sint, tenore præsentium perpetuò declaramus.* Vbi noto ex eo, quod hîc dicitur Bullam Cruciatæ non potuisse suffragari Regularibus, non sequi absolutiones reseruatorum antea vi illius collatas fuisse irritas: si quidem, stante probabilitate opinionis, quòd Regulares possent vti beneficio Bullæ Cruciatæ, quæ antea supponebatur, eiusmodi absolutiones fuerunt validæ, probabilitate opinionis supplente iurisdictionem, vt in simili notat *Diana par.*3. *tr.*4. *resolut.*153. qui cum *part.*1. *tract.*11. *resolut.*14. aliquantulum propendisset in sententiam aliquorum Doctorum sustinentium Regulares sine licentia suorum Prælatorum posse frui beneficio Bullæ Cruciatæ; posteà *in* 3.*par. in addit. secund. resolut.*9. visa hac Constitut. Vrbani reijcit dictam sententiam.

QVÆRES XIV. Quoties in anno debeat assignari Monialibus Confessarius extraordinarius ex decreto *Concil. Trid. sess.*25. *de regul. c.*10.

23 ℞. Debere deputari bis, aut ter in anno; sic enim præcipit Concilium his verbis: *Præter Ordinarium autem Confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat;* sed de hoc *c. seq. sect.*3. *subs.*2.

QVÆRES XV. Quæ priuilegia concessa sint Monialibus quo ad absolutionem reseruatorum.

24 ℞. Cum distinctione: vel Moniales subsunt immediatè iurisdictioni Prælatorum regularium Ordinis; & possunt absolui ab omnibus ijs reseruatis, à quibus possunt absolui viri religiosi eiusdem Ordinis vigore suorum priuilegiorum; si quidem vtique confiteantur Sacerdoti regulari, & facultas absoluendi tenore concessionis restricta sit ad Confessarios Ordinis (quod propterea diligenter obseruandum est, illud colligendo ex verbis concessionum;) & ratio est, quòd dicta priuilegia concessa sunt Religiosis Ordinis, tales autem sunt etiam Moniales illius; sicque non apparet, quo titulo eæ debeant excludi ab vsu præfatorum priuilegiorum. Vel Moniales sunt exemptæ à potestate Prelatorum regularium Ordinis, & immediatè subiectę Ordinario, & confitentur apud Sacerdotes non Regulares; & sic, siquidem tenor concessionis est, vt Religiosi Ordinis possint absolui ab his, vel illis reseruatis: nulla restrictione apposita, possunt Moniales ab ijs absolui, etiam per Sacerdotes non Regulares, qui sint deputati ad earum confessiones; secùs, si tenor concessionis est, vt à prædictis absolui possint per Confessarios Ordinis, aut cum aliqua alia simili limitatione: tunc enim Moniales non poterunt à præfatis absolui; cum sic facultas censeatur concessa non pœnitenti, sed Confessario regulari, qualis vtique non est Sacerdos sæcularis deputatus ad Monialium confessiones; vnde patet in vsu talium priuilegiorum attendendum esse tenorem ipsarum concessionum, perpendendo, num concessio sit facta Regularibus tamquam pœnitentibus, an verò tamquam Confessarijs, vt paulò ante dictum est. A quibus autem possint Moniales vi suorum priuilegiorum absolui, constat ex ijs, quæ dicimus in *tract. de priuil. cap.*2. *sect.*1. *subs.*2. vbi ex professo agimus hac de re, adductis varijs indultis, quæ refert *Rodriq. tom.*1. *quæst.* 20. *art.*22.

Quod verò spectat ad casus Episcopales puto Moniales exemptas ijs non subiace-

re, nisi fortè in ordine ad clausuram: moueor tum quia reseruatio est actus iurisdictionis, quæ solum exerceri potest in subditos; Moniales autem exemptæ non sunt subditæ Episcopo: tum quia locus exemptus æquiparatur loco extra territorium, vt constat ex dictis *c.5. n.190.* adeòque sicut Episcopus nequit facere reseruationem extra territorium, sic nec potest in loco exempto, monasterium autem Monialium exemptarum vtique est locus exemptus, vt patet Dixi, *nisi fortè in ordine ad clausuram:* si enim fiat aliqua reseruatio in hac materia; tunc procedit doctrina tradita supra *c.6.n. 5.& 6.* quam breuitatis causa hic non repeto.

Difficultas est, an Moniales immediatè subiectæ Ordinario possint vi suorum priuilegiorum absolui à reseruatis per ipsum Ordinarium casu, quo tenor priuilegij habeat, vt religiosi Ordinis possint ab illis absolui per proprium Prælatum, siue immediatum, siue mediatum.

25 ℞. Videri posse, si tenor priuilegij habet indefinitè, quod religiosi Ordinis possint absolui à proprio Prælato;non item si habet,quòd possint absolui à proprio Prælato regulari, seu Ordinis; & ratio diuersitatis est, quòd Ordinarius respectu dictarum Monialium est quidem, & dici potest proprius Prælatus earum, non tamen dici potest Prælatus regularis seu Ordinis, sicq;mirum non est, ipsum venire nomine proprij Prælati Monialium quo ad priuilegia prioris generis, non item quo ad priuilegia posterioris generis: cùm aliàs priuilegium non suffragetur vltra intentionem concedentis verbis sufficienter expressam.

Illud etiam hic potest controuerti, per quem Superiorem debeant Moniales absolui ab ijs, quæ specialiter reseruantur Papæ, vt à casibus Bullæ Cœnæ v. g.

26 ℞. Quòd cum perpetuò impediti, ac impotentes iuxta communem DD. sensum possint per proprium Ordinarium loci, etiam extra articulum mortis, absolui à quibuscumque casibus, ac censuris Apostolicæ Sedi reseruatis, si sint sæculares; per proprios verò Prælatos regulares, si sint religiosi; & ex alia parte Moniales Ordinario immediatè subiectæ quo ad hoc æquiparentur personis sæcularibus; consequenter dicendum est Moniales debere absolui à præfatis reseruatis, per Ordinarium quidem loci, si immediatè subsunt illius iurisdictioni (cùm iure communi per se id ei competat) per Prælatum verò regularem proprium, si sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione; idque præsertim ex concessione Pij V. bullata facta Fratribus Ordinis Prædicatorum, & relata *à Rodriq. in bullario Constitutione Pii V. in ordine* 13. per quam Priori Dominicano, & consequenter etiam Prælatis aliorum Ordinum indulgetur, vt erga religiosos suos subditos pro foro conscientiæ (per se ipsos tamen tantùm) omnem illam potestatem absoluendi, ac dispensandi exerceant, quam Episcopi exercere possunt erga proprios subditos. Colligitur ex *Tamburino sup. D.16. quæst.8.num.7.8.& 9.* vbi addit ex Nauarro, ac Vgolino taliter impeditos,& consequenter Moniales sic excusari ab obligatione adeundi Papam pro absolutione dictorum reseruatorum, vt neq; teneantur id facere per alium (mittendo v.g.procuratorem, aut nuncium ad talem effectum) etiamsi commodè id facere possent; quod negant *Bonac. D.1.de censur.in comm.qu.3.p.2.num.4.* & alij. Certè valdè rationabile ac pium est, vt modo dicto impediti non cogantur adire Papam ad obtinendam absolutionem reseruatorum; aliàs quippè cogerentur ad impossibile; cùm tamen impossibilium non sit obligatio, *l.impossibilium, ff. de reg. iur.* quod maximè locum haber in Monialibus, quæ cum teneantur ad perpetuam clausuram,vtique non possunt adire Papam, vt absoluantur à reseruatis, quæ fortè incurrerint, vt proindè *Homob. relatus à Diana infra Tambur.sup.num.*10. *Diana par.4. tract.4. resol.89.*& ante illos *Henriquez l.6.cap.10.num.1.& 2.Suar. D.30.de pœnit.sect.3. num.9.*alijque cum quibus sentit *Bordon.resol.5. num.5.*doceant Moniales, à quouis excessu,etiam hæresis externæ, posse absolui per Episcopum diœcesanum, aut per proprium Confessarium de eius licentia.

Quòd, si quæras, an Moniales modo dicto possint absolui à reseruatis non solùm pro foro conscientiæ, sed etiam pro foro externo.

27 ℞.

27 ℞. Posse: aliàs, enim, cùm non possint aliter procurare absolutionem, & iuxta dicta ad talem effectum non teneantur vti alijs medijs; quo ad forum externum carerent remedio, essentque deterioris conditionis, quàm laici: quod nefas est credere de pia matre Ecclesia.

QVÆRES XVI. An, & quo iure, & quando Moniales possint absolui à reseruatis, etiam non obtenta facultate à proprio earum Prælato.

28 ℞. Videri posse in casu, quo illarum Confessarius petat facultatem reseruatorum, siue ab Ordinario loci, si Monialis absoluenda sit ei immediatè subiecta: siue à Prælato regulari, si illa sit exempta ab Ordinario, idque ex indulto Clementis VIII. facto Regularibus, quod posteà innouauit Vrban. VIII. in sua bulla 26. in ordine his verbis: *Quod si Regularium Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarij illa vice pœnitentes regulares absoluere, etiam non obtenta à Superiore facultate.* Circa cuius indulti intelligentiam illud in primis occurrit notandum, quòd, dum in eo dicitur, *illa vice*, non est sensus vnumquemque Regularem vi illius non posse modo dicto absolui, nisi semel tantùm; sed sensus est Confessarium pro vnaquaque vice, qua petit facultatem reseruatorum, & non obtinet, vi talis petitionis semel tantùm posse absoluere à reseruatis suum pœnitentem: cum quo tamen stat, vt, si iterùm petat, dictam facultatem, & non obtineat, iterùm possit absoluere, & sic deinceps. Quæ doctrina maximè nititur illa alia doctrina, quam tradunt *Alph. de Leon. de iubilæo par. 2. q. 27. n. 197. Naldus v. indulg. n. 4. Diana p. 3. tr. 4. res. 151.* & alij, nimirum vigore Iubilæi posse quem absolui à reseruatis in posteriori hebdomada, etiam eo obtento in priori hebdomada, si repetat præscripta ad consecutionem illius: & hoc, quamuis in concessione Iubilæi sit apposita clausula taxatiua, *hac vice tantùm:* siquidem talis doctrina à fortiori habebit locum in præsenti casu, quo solùm dicitur *hac vice*, omissa dictione *tantùm:* sed de hoc plura in nostro *tr. de priu. c. 2. sect. 1. subs. 2. q. 13.*

29 Dixi in responsione, *siue ab Ordinario loci, si Monialis absoluenda sit ei immediatè subiecta;* vt innuerem, quòd, quamuis concessio hìc proposita per se primò videatur loqui de Prælato regulari denegante facultatem reseruatorum, & Ordinarius non sit Prælatus regularis, neq; respectu Monialium sibi subditarum; nihilominus probabile est sub illa comprehendi etiam Ordinarium, quo ad Moniales ipsi subiectas: vtpotè qui verè est illarum Superior, idq; venit sub ijs verbis concessionis: *Quòd si Superior dare noluerit;* præsertim cùm simus in materia fauorabili animæ (quæ maximam admittit ampliationem) & ratio præfatæ concessionis potiori ratione militet in Monialibus ex conditione sexus fragilioribus, aliàsq; certum sit eas comprehendi sub dicta concessione: quippè quæ indefinitè loquitur de Regularibus, sub quorum nomine sine dubio veniunt etiam Moniales, vt patet.

Vtrum verò præfata concessio procedat non solùm quo ad casus Superioribus Monialium peculiariter reseruatos, sed etiam quo ad illos, quorum facultas ipsis competit iure delegationis, aut ratione necessitatis.

30 ℞. Videri procedere; cùm loquatur generaliter, ac indefinitè, sicut constat ex verbis illis, *quod si Confessarijs casus alicuius reseruati facultatem petentibus;* sicque currat regula, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi;* & illa alia, *vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus:* & illa alia, *beneficium Principis latè interpretandum est;* quæ regulæ maximè suffragantur in bonum spirituale animæ, ita docti Neoterici à me consulti, & valdè probabiliter.

Addit *Quintanad. tr. 3. sing. 26. num. 6.* ex decreto Clem. VIII. & Vrbano VIII. reuocata fuisse priuilegia concessa à Sixto IV. Carthusianis, ad hoc vt semel in anno, & à Leone X. Monialibus S. Claræ, vt quater in anno ab omnibus reseruatis absoluerentur sine licentia suorum Prælatorum (vt notat *Rodriq. tom. 1. q. 26. art. 10.*) idemque esse iudicandum de similibus priuilegijs cuicumque alij Ordini antea concessis: quæ decreta adducit *Quintanad. singul. citato.*

31 *DIſpenſari poſſunt Moniales in ijs, in quibus diſpenſantur viri religioſi (idque ſiue ab Ordinario, ſiue à Prælato regulari, prout ijs reſpectiuè ſubſunt) & in præceptis Regulæ.*
32 *Gaudent varijs priuilegijs pro tempore Interdicti, acceſſationis à diuinis.*
33 *Afferuntur alia priuilegia, etiam maiora ad eumdem effectum illis conceſſa.*
34 *Puellæ, quæ educantur apud Moniales, gaudent varijs indultis pro dicto tempore.*
35 *Non tamen tenentur illis vti.*
36 *Monialium famuli tempore Interdicti admittuntur ad diuina in earum templis.*
37 *De rigore iuris Moniales eligere poſſunt Conſeruatorem, at obſtat praxis.*
38 *Si ſubſint Prælatis regularibus, hi benedicunt, & reconciliant illarum templa, benedicunt paramenta, & conſecrant calices, &c. ad earum vſum.*
39 *Prælati ijdem, ſi alias habeant vſum baldachini, illud erigunt in earum templis.*
40 *Moniales gaudent indulgentijs conceſſis viris religioſis in communi, ac in ſpecie, idq; etſi immediatè ſubſint Ordinario; quod non procedit de ijs quæ conceſſa ſunt Eccleſijs Ordinis: referuntur indulgentiæ à Paulo V. conceſſæ Monialibus, & hac occaſione plura ſoluuntur dubia practica de indulgentiis; & refertur indulgentia Adriani VI. conceſſa recitantibus veſpere ad 3. ſigna campanæ Aue Maria, de qua Indulgentia, ſicut & de indulgentiis in communi plura notantur.*
41 *Tertiariæ fruuntur indulgentiis Ordinis, ſed non omnes.*
42 *Eccleſia conſulit libertati Monialium quo ad ſuſceptionem habitus religioſi.*
43 *Monaſteria earum reſarcienda fidelium expenſis.*
44 *Eccleſia opportunè ſuccurrit illarum egeſtati per quamdam Bullam Greg. XIII.*
45 *Qualiter talis bulla obliget in præſentia.*
46 *Bona violantis Monialem applicantur Conuentui Monialis violatæ.*
47 *Legatum relictum fœminæ maritandæ debetur ei etiam ingredienti religionem,*
48 *Si quidem legatum relictum ſit fœminæ determinatæ: Legatum item relictum pro monachatu debetur Tertiariæ: præterea legatum factum pro dote puellæ monachandæ ei debetur, ſi ingrediatur monaſterium nullam recipiens dotem: immò ſtatim pro habitu religioſo & ſimilibus; item debetur, ſi maneat cœlebs in ſæculo; nec videtur obſtare Rota Romana; item puella, cui relictum eſt legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab hærede Teſtatoris quando intret Religionẽ; ſi Teſtatore viuẽte, intret cum dote minori ſoluta ex bonis ipſius Teſtatoris abſentis, poteſt prætendere reſiduum legati: legatum pro monachandis fœminis corruptis ſi hæ deſint, implicari poteſt in maritanda puella periculoſa: legatum certæ puellæ vt fiat Monialis, ſi ea moriatur, antequam fiat Monialis non ſemper ſit caducum.*
49 *Moniales Mendicantes veniunt ſub diſpoſitionibus factis de Mendicantibus.*
50 *Tertiariæ, etiam ſeorſim habitantes fruuntur priuilegiis Ordinis, ſi ſeruent aliquas conditiones,*

QVÆRES XVII. An, & per quos poſſint Moniales diſpenſari tum in impedimentis obſtantibus prælationi, tum in inhabilitatibus per modum pœnæ contractis, tum in præceptis Eccleſiæ, v.g. in ieiunio, recitatione officij, &c.

31 ℞. Poſſe eo modo, quo poſſunt viri religioſi eiuſdem Ordinis; & quidem per Ordinarium, ſi Moniales ei immediatè ſubiaceant, vti diximus *ſup. q.4.* ſiue per proprios Prælatos regulares, ſi ſint exemptæ ab Ordinario loci; idque iuxta priuilegia conceſſa Ordini, quorum vſus, ſicut non debet denegari Monialibus, etiam ſubiectis Ordinario, vt oſtendimus *q.1.* ſic nec debet concedi, niſi cum limitationibus appoſitis *q.15.* quæ, ſeruata proportione, procedunt etiam in præſenti materia. Quare, occurrente caſu alicuius diſpenſationis, attendantur priuilegia religionis conceſſa ad talem effectum, & iuxtà tenorem vniuſcuiuſque illorum vſurpentur: ea verò proponemus, ac exponemus in *tract. de gubern. c.3. ſect.4.* qui vult conſulat *Cæſarubium in comp. v. Moniales, & v. diſpenſare,* memor magnæ illius conceſſionis, quam fecit Pius V. Ordini Prædicatorum, & nos retulimus hic *q.25. §. illud etiam.*

Puto

Puto autem Prælatos posse modo dicto dispensare in præceptis regulæ obligantibus sub mortali: idque colligo ex *Sanch.l.6.mor.cap.3.num.8.* vbi supponens Prælatos regulares posse dispensare in præceptis regulæ, loquitur generaliter nec excipit præcepta obligantia sub mortali.

QVÆRES XVIII. Quibus priuilegijs gaudeant Moniales pro tempore interdicti, aut cessationis à diuinis.

32 ℟. Gaudere illis omnibus priuilegijs, quibus gaudent viri religiosi sui Ordinis (loquendo de ijs, quorum ipsæ, habita ratione sexus, sunt capaces) sicque non obstante decreto *Concilii Trident. sess.25. c.12. de regul.* possunt Moniales tempore Interdicti generalis in suis templis dicere diuina Officia submissa voce, ianuis clausis, non pulsatis campanis, ac exclusis excommunicatis, & interdictis, facere celebrare Missas (cum præfatis tamen limitationibus) recipere Sacramenta, sepeliri ecclesiastica sepultura, & recipere ad Missas, ac Horas canonicas audiendas, necnon ad sumenda Sacramenta in suis templis certum numerum personarum, quemcumque possunt admittere viri religiosi in proprijs Ecclesijs iuxta ipsorum priuilegia à Casarubio relata in *comp.v.interdictum*, (id enim inquit *Tamburin.sup. D.15. quæst.8.num.3.* operatur communicatio priuilegiorum, vt, quod conceditur Prælatis virorum religiosorum, idem & concedatur Monialium Abbatissis, seu Priorissis, dummodò ea non repugnent illarum statui, & alioqui excludantur nominatim interdicti, ac excommunicati. Quod autem dixi posse Moniales facere celebrare Missas intellige per Sacerdotes tam sæculares, quàm regulares; cùm de vtrisque sit par ratio concedente Bonifacio VIII. in cap. *Alma mater de sent. excommunic. in 6.* omnibus Sacerdotibus indiscriminatim, vt possint tempore Interdicti localis generalis celebrare in Ecclesijs quibuscumque, ac monasterijs, modò seruentur limitationes superiùs propositæ. Cæterùm, quod diximus de tempore Interdicti, proportionaliter militat etiam pro tempore Cessationis à diuinis.

33 Quin etiam possunt Moniales pro tempore Interdicti localis generalis recitare diuina Officia, & facere celebrare Missas, ianuis apertis, pulsatis campanis, & interdictis etiam admissis (qui tamen non fuerint causa interdicti) non solùm in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis B. Virgin. (sicut conceditur in citato cap. *Alma mater*) sed etiam in festo Sanctissimi Sacramenti, eiusque tota Octaua vigore extrauagantis Martini V. immò ex specialibus priuilegijs Regularium etiam in festo Conceptionis, Visitationis, ac Natiuitatis Beatæ Virgin. in Natiuitate S. Ioannis Baptistæ, in festis Sanctorum respectiuè vniuscuiusque Ordinis, nec non aliorum Sanctorum, & Sanctarum, sub quorum inuocationibus earum templa erecta sunt, aut quorum corpora in ijs reposita sunt: in Hebdomada sancta, ac Resurrectionis Dominicæ, & per octauas earumdem omnium festiuitatum; denique quoties aliqua ex Monialibus monasterij professionem emittit, aut in Ecclesia sepelitur; Quæ vtique sunt magna priuilegia, & referuntur à *Casarubio in compend. priuileg. v. interdictum*, cùm pluribus alijs ad similem effectum concessis.

Difficultas esse posset, an puellæ in monasterijs Monialium degentes causa educationis possint tempore Interdicti, ac Cessationis à diuinis interesse diuinis officijs, audire Missam, ac recipere Sacramenta, immò & sepeliri ecclesiastica sepultura, si tunc temporis decedant.

34 ℟. Videri posse; & patet tum ex dictis *sup.cap.5.num.192.* tum ex priuilegio bullato Eugenij IV. concesso Cistercienſibus, & relato à *Sayro lib.5. de censur. cap.7. num.22.* sub his verbis: *Quòd si contingat ciuitates, terras, vel loca, in quibus monasteria, siue loca dictæ Congregationis existunt, ecclesiastico esse supposita interdicto, ipsi tamen dictæ Congregationis Prælati, Monachi, Conuersi, Commissi, ac Capellani, necnon laici, qui intra septa ipsorum locorum pro tempore habitauerint, à præfatæ Congregationis Monachis ad id deputatis, ianuis clausis, interdictis exclusis, & submissa voce Missas, & alia diuina Officia audire, & celebrare, ac ecclesiastica Sacra-*

menta licitè ministrare, & suscipere valeant, quale priuilegium est illud, quod refertur in *Comp. Societatis nostræ v. interdictum* §.2. concessum pro nostris pueris, seu familiaribus, procuratoribus, & operarijs: quodque refertur §.4. sub his verbis, *Possunt nostri quoscumque familiares, &c. ad diuina admittere, & Sacramenta illis ministrare, eorumque corpora tumulare, vel tumulari facere, &c.* præterquàm quòd Sayrus vbi supra notat, quòd, cùm plures DD. testentur religiosos multis ab hinc annis præfata præstare consueuisse, vi talis consuetudinis, secluso etiam quouis priuilegio, præstari poterunt à viris religiosis, & consequenter à Monialibus, quantùm patitur conditio sexus illarum: nec obstat, quòd *cap. licèt* 11. *de priuileg. in* 6. dicitur familiares conuentuum, vt tales non posse assistere diuinis Officijs tempore Interdicti, nisi speciale ad id habeant priuilegium: ibi enim est sermo de familiaribus extraneis, & non de commensalibus, & prætereà puellæ, de quibus hîc, habent ad id speciale priuilegium, vt iam vidimus, ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij à me consulti.

An autem dictæ puellæ teneantur vti præfatis priuilegijs, audiendo Missam, v. g. tempore Interdicti in die festo.

35 ℞. Probabile esse non teneri: & probatur tum quia nemo obligatur vti priuilegio sibi concesso; alioqui gratia non esset gratia, sed onus, & libera facultas in obligationem verteretur: & tamen concessa in alicuius gratiam non debent retorqueri in illius odium: tum quia est iuxta intentionem Ecclesiæ, quòd omnes se componant ad abstinendum à diuinis Officijs pro tempore Interdicti vetitis, vt sic censuræ ecclesiasticæ suum vigorem non perdant, ita *Auila p.5. de censur. D.4. sect.2. d.6.* ex Victoria, Cano, & alijs viris doctis: alijque citati à *Fagund. præc.1. eccl. l.2. c.7. n.4.* qui tamen *n.5.* & cum alijs DD. oppositam sustinet sententiam tamquam probabiliorem; eamq; probat varijs rationibus.

Adde ea, quæ diximus de puellis degentibus in monasterijs Monialium causa educationis, procedere etiam in alijs fœminis ibidem cum debita licentia degentibus titulo famulatus, aut ex alia iusta causa.

36. Accedit quòd, cùm Eugenius IV. teste *Casarubio v. Interdictum* 3. *num.*11. per bullam concesserit Monachis S. Benedicti Congregationis Hispaniæ, quòd *tempore Interdicti generalis, aut specialis à iure, vel ab homine quomodocumq; lati possint recipere ad audiendam Missam, & alia diuina Officia, quoscumq; familiares, officiales, & seruitores quorumlibet monasteriorum huiusmodi, ac eis Eucharistiam, & alia ecclesiastica Sacramenta ministrare, eorumq; corpora tumulare, seu tumulari facere: dum tamen nullus istorum dederit causam interdicto; secreto tamen modo ianuis clausis, & campanis non pulsatis:* hoc eodem priuilegio gaudebunt Moniales tum Ordinis S. Benedicti, tum aliorum Ordinum, iuxtà dicta hic *q.*1.2. & 3. sicq; tempore Interdicti in proprijs Ecclesijs quoscumque suos famulos, ac officiales admittere poterunt ad Missam, & alia diuina Officia: &, si contingat eos mori, ijs concedere ecclesiasticam sepulturam: quod est frui isto priuilegio, quantùm patitur conditio sexus fœminei. Dixi *quoscumque suos famulos, aut officiales:* vt indicarem, quòd, cùm simus in materia fauorabili, quæ debet ampliari; nomine famulorum, seu seruitorum veniunt deputati ad quotidiana obsequia tam Ecclesiæ, quàm Conuentus, siue masculi, siue fœminæ; factores Vrbani, villici, ordinarij cultores horti existentis intra clausuram, alijque similes, qui iuxtà communem loquendi modum verè dici possint famuli; non item medici, chirurgi, fabri, baiuli, alijque artifices (qui, licèt inseruiant Monialibus, vnusquisque in suo genere; non ideò tamen iuxtà communem loquendi modum dici possunt famuli Monialium) non denique Syndici (quamuis aliàs hi dici possint venire nomine Officialium Conuentus, adeoque comprehensi in relato priuilegio.)

QVÆRES XIX. An Moniales possint sibi eligere Conseruatorem eo modo, quo possunt viri religiosi iuxta priuilegia sui Ordinis.

37 ℞. De rigore iuris posse, etsi obstet consuetudo in contrarium inducta: & quidem, quòd

quòd de rigore iuris possint, probatur tum quia gaudent priuilegijs concessis proprio Ordini, accommodatis ipsarum conditioni, ac statui, vt ostendimus *q.* 1. & consequenter fruuntur indulto eligendi Conseruatorem concesso viris religiosis, vtpote illarum statui non repugnante: tum quia Pius V. *in sua Constit.*41. *in ordine*, tale indultum expressè concessit Monialibus S. Dominici, vt constat ex tenore dictæ Constitutionis, in qua pluries fit mentio expressa de dictis Monialibus; quod indultum sine dubio per viam communicationis etiam Monialibus aliorum Ordinum est commune ex dictis *q.*2. Quòd, si consuetudo est in contrarium; fortè id inde prouenit, quòd, cùm plurima monasteria Monialium subiaceant Ordinario, & per consequens Ordinarium habeant in iudicem; non est cur eligant Conseruatorem in multis fungentem officio iudicis.

QVÆRES XX. An Prælati regulares possint vi suorum priuilegiorum benedicere Ecclesias Monialium sibi subiectarum, immò & eas reconciliare, si polluantur; necnon benedicere paramenta, ac consecrare calices, & altaria, aliaque id genus præstare ad vsum dictarum Monialium; si aliàs ad hæc extendatur facultas illorum.

38 ℟. Videri posse: idque etiamsi demus eorum facultatem ad Ecclesias, & res proprij monasterij, ac Ordinis esse restrictam: moueor ex indulto Leonis X. bullato, quod refert *Cæsarubius in comp.v. benedicere num.*14. his verbis: *Leo X. concessit Generalibus, & Prouincialibus, ac Custodibus, necnon & Guardianis Fratrum Minorum Obseru. pro tempore existentibus, vt omnia, & singula eiusdem Ordinis, & Obseruantiæ Ecclesias, paramenta, & ornamenta, & alia quæcumque ad diuinum cultum, & vsum Fratrum necessaria solemni benedictione valeant benedicere: ac quòd similiter possint reconciliare Ecclesias, quæ quomodolibet sanguinis, vel seminis effusione pollutæ fuerint, &c.* Vbi noto, quòd, cùm facultas huius indulti extendatur ad omnes, ac singulas Ecclesias, ac res Ordinis; & Ecclesiæ, ac res Monialium verè sint, ac dici possint Ecclesiæ, & res Ordinis, cui subsunt; dicta facultas dici debet extendi etiam ad has: idque etsi dicatur *ad vsum Fratrum:* siquidem in fauorabilibus sub masculino comprehenditur fœmininum; & consequenter nomine Fratrum veniunt etiam Sorores, seu Moniales Ordinis: quæ ratio procedit etiam de consecratione altarium, calicum, & patenarum iuxta tenorem aliorum priuilegiorum. Dixi *Ecclesias Monialium ipsis subiectarum:* vt innuerem secùs dicendum de Ecclesijs, ac rebus Monialium subiectarum Ordinario; quippè quæ non ampliùs dici possunt Ecclesiæ, ac res Ordinis, vt patet, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me consulti.

QVÆRES XXI. An Abbates aliàs habentes vsum baldachini, & Pontificalium, possint erigere baldachinum, & exercere Pontificalia in templis Monialium ipsis subiectarum: non secùs ac possunt intra Ecclesiam monasterij, cui præsunt.

39 ℟. Videri posse; & colligitur ex tenore decreti Sacræ Congregationis relati à *Barbosa de offic. Episcop. allegat.*80. *num.*18. quod decretum, cùm præscribens modum exercendi Pontificalia dicat, *quando solemniter in proprijs eorum Ecclesiis celebrant*, vtique comprehendit etiam Ecclesias Monialium dictis Abbatibus subiectarum; quippè quæ re vera sunt Ecclesiæ Ordinis, adeòque dici possunt *propria eorum*, idest dictorum Abbatum, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, alijque à me consulti, & probabiliter: nisi adsit consuetudo in contrarium, cui contrauenire deseruiret ad excitandas tricas, quas regulariter expedit euitare.

QVÆRES XXII. Quæ indulgentiæ concessæ sint Monialibus.

40 ℟. Concessas esse illas omnes indulgentias, quæ concessæ sunt tam Religiosis in communi iuxtà Pauli V. constitutionem editam 23. Maii 1606. à nobis latè explicatam in *tract. de priuil.c.*5. *sect.* 5. *subs.*1. *per totum* (qua, reuocatis omnibus, & singulis indulgentijs aliàs concessis Regularibus, alias plures de nouo concedit) quàm in specie Religiosis sui Ordinis: his enim omnibus indulgentijs frui possunt Moniales, si impleant ea, quæ præscribuntur ad eas consequendas: illis quidem

vigore

vigore citatæ Constitutionis Pauli V. quæ §. 18. loquens de Monialibus sic habet; *Volumus autem, vt omnes supradictæ indulgentiæ, & gratiæ Religiosis regularibus cuiusuis Ordinis tam monastici, quàm mendicantis dumtaxat concessæ, etiam omnibus Monialibus cuiusuis regulæ approbatæ, & intra claustra cum 3. votis solemnibus viuentibus, & perpetuam clausuram seruantibus tam Ordinarijs locorum, quàm etiam Regularibus, cuiuscumque Ordinis, regulæ, & Instituti subiectis suffragentur:* istis verò ex vi communicationis priuilegiorum, & gratiarum sui Ordinis, de quibus eæ participant tamquam vera membra illius vtpotè profitentes eamdem regulam, ac Institutum: idque stando in iure communi etsi alioqui subiaceant immediatæ iurisdictioni Sedis Apostolicæ, aut Ordinarij loci; non enim æquum est ex eo quòd fuerunt priuatæ priuilegio exemptionis ab Ordinario loci, eas priuari etiam gratijs, ac priuilegijs, quibus antea fruebantur, dum essent modo dicto exemptæ; sicut ostendimus *sup. q.* 1. qua de re *Portel. p. 2. resp. mor. casu* 14.

Quòd, si quæras, quas indulgentias lucrentur Moniales vi bullæ Pauli V. superiùs adductæ.

℞. Lucrari indulgentiam plenariam in susceptione habitus religiosi: in emissione professionis; in festo principali Ordinis (quod est festum Sancti Fundatoris, aut aliud simile vniuersaliter celebrari solitum; vt festum Circumcisionis D. N. in Societate Iesu) & in articulo mortis; item si confessæ communicent, audita prima Missa alicuius Sacerdotis regularis, siuè eiusdem, siuè alterius Ordinis, item si per 10. dies faciant exercitia spiritualia iuxtà formam præscriptam in ipsa bulla Pauli; item si confessæ, & sacra communione refectæ saltem per 2. horas orent in expositione 40. horarum facta à Superiore pro generali visitatione monasterij. Lucrantur verò omnes indulgentias stationum Vrbis, si deuotè visitent propriam Ecclesiam, ibique orent; item lucrantur quinque annos indulgentiæ, & totidem quadragenas, si singulis diebus ante Altare propriæ Ecclesiæ quinquies recitent orationem Dominicam, & salutationem Angelicam; nec non 10. annos, & totidem quadragenas, si per mensem vacent orationi mentali singulis diebus per mediam horam, & præterea in vltima Dominica dicti mensis confessæ sacram recipiant Communionem, item lucrantur annos 3. & totidem quadragenas, si piè, ac religiosè in capitulo se accusent de commissis defectibus.

Addo hìc obiter Moniales, & quoscumque alios fideles, siuè sæculares, siuè regulares quotidie lucrari indulgentiam plenariam ab Adriano VI. concessam; si ad tria signa campanæ post Solis occasum dari solita recitent *Aue Maria* cùm versu *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum caro factum est &c.* hæc enim indulgentia non fuit à Paulo V. reuocata in generali reuocatione indulgentiarum Regularibus concessarum: cùm in ea comprehensæ fuerint tantùm indulgentiæ concessæ solis Regularibus; & hæc concessa fuerit pro vniuersis fidelibus, teste *Rodr. in comp. q.* 77. *n.* 51. *iuncto n.* 17. Quod volui hìc adnotare, vt Monialium Confessarijs ipsis talem, ac tantùm thesaurum detegant, curentque vt eæ fruantur gratia adeò singulari.

Ad cuius Indulgentiæ explicationem placet aliqua notare; & quidem 1. illam solùm acquiri ad tria signa, quæ post Solis occasum dantur campana; non item ad ea, quæ dantur primo mane, aut in meridie, cum in tenore indulgentiæ exprimatur; quo tempore obtineatur hæc indulgentia, & alioqui concessio indulgentiæ extendi non debeat vltra mentem concedentis expressam verbis.

Noto 2. ad lucrandam hanc Indulgentiam non videri necessarium, vt post trium salutationum Angelicarum recitationem dicatur oratio. *Gratiam tuam quæsumus*, licèt à pluribus dici soleat: de hac enim non fit mentio neque in tenore concessionis, neque à Doctoribus illam referentibus; & aliàs sine sufficienti fundamento multiplicari non debeant obligationes.

Noto 3. hanc Indulgentiam non acquiri, si recitatio precum præscriptarum notabiliter anticipetur, aut postponatur; ea quippe est affixa certo tempori in

eius

eius reuerentiam, adeòque seruari debet circumstantia temporis; vtpotè substantialis: quod non procederet, si leuis esset antepositio, aut postpositio; cùm de minimis non curet Prætor; & quod parum distat, nihil distare videatur.

Cùm autem occasione indulgentiarum, quæ interdum proponuntur Monialibus obtinendæ; varia ipsis occurrere dubia soleant de illis, quorum resolutionem petunt à suis Confessarijs; in horum gratiam aliqua de Indulgentijs magis practica hìc placet proponere; vt ex horum solutione illi habeant, vndè faciliùs proposita à Monialibus dubia resoluant.

Assero ergò 1. indulgentiam plenariam dici illam, per quam omnis pœna pro peccatis luenda in Purgatorio remittitur; indulgentiam verò 7. annorum v. gr. dici illam, per quam remittitur tanta pœna peccatis debita, quanta deleretur per pœnitentiam 7. annorum factam iuxtà Canones antiquos Ecclesiæ. *Laym. lib. 5. tract. 7. c. 3. num. 1.*

Assero 2. ad hoc vt Monialis consequatur totum effectum indulgentiæ plenariæ requiri, vt priùs ei sit remissa omnis culpa, etiam venialis; vndè fit, vt, si maneat Monialis affecta erga aliquod peccatum veniale, non consequatur totum effectum plenariæ indulgentiæ; cùm non obtineat remissionem pœnæ respondentis illi peccato veniali; vt benè *Laym. c. 6. n. 2.*

Assero 3. quòd si operis iniuncti ad obtinendam indulgentiam pars tantùm minima omittatur: probabile putat *Filliuc. tr. 8. par. 3. n. 153.* non impediri effectum indulgentiæ; cùm in moralibus parum pro nihilo reputetur; quod tamen non procedit, si pars omissa, quæ in se est leuis, sit grauis respectiuè ad alias, vt si semel omittatur *Pater & Aue* in quinquedenis recitandis.

Assero 4. ad obtinendam indulgentiam sufficere, si fiat opus, vti est secundùm substantiam, siue ex obiecto bonum; etsi vitiosum sit ratione alicuius circumstantiæ: eò quòd sit factum v. g. ex vana gloria *Suar. D. 52. de pœnit. sect. 7. num. 2.* contra alios; quorum opinio in praxi amplectenda videtur.

Assero 5. absolutè non requiri, vt opus iniunctum pro indulgentia impleatur in statu gratiæ, sed sufficere quòd Monialis sit in Dei gratia, quando opus consummatur in tempore, quo obtinenda est indulgentia: tunc enim necessaria est gratia; non quidem propter opus, sed propter fructum; id est ad consecutionem indulgentiæ. *Laym. sup. ex Soto, S. Anton. & Nauar.* monens esse valdè consultum, ac expediens totum opus in gratia implere.

Assero 6. ad obtinendam indulgentiam sufficere intentionem habitualem, ac interpretatiuam; qua Monialis præsumitur velle sibi in spiritualibus consulere eo meliori modo, quo potest; non autem requiri actualem intentionem illam lucrandi: cùm id non exigat natura indulgentiæ, & in concessione illius solùm dicatur indulgentiam talem consequendam fore ab ijs, qui talem Ecclesiam tali die visitauerint: quod totum præstare potest Monialis, etsi ignoret, aut non aduertat illa die concessam fuisse illam indulgentiam, ideòque non habeat actualem intentionem lucrandi illam *Laym. sup. n. 5.* alijque quos citat, & sequitur *Diana p. 5. tract. 12. resol. 6.*

Assero 7. quòd, quando conceditur indulgentia *Pœnitentibus, & confessis:* seu *contritis, & confessis:* non necessariò requiritur confessio, sed sufficit contritio perfecta: cùm verba illa iuxtà subiectam materiam possint intelligi distributiuè, vt per ea Papa intendat concedere indulgentiam fidelibus, dum præmittant contritionem, aut confessionem. *Card. de Lugo D. 27. de pœnit. num. 94. ex Suarez*, alijque apud *Dianam sup. resol. 30.*

Assero 8. in casu, quo confessio Sacramentalis verè requiratur ad consecutionem indulgentiæ; non ideò teneri confiteri illum, qui habet solùm venialia: cùm Ecclesia non soleat præcipere confessionem venialium; & confessio absolutè sumpta intelligatur tantùm de confessione mortalium. *Filliucius tr. 8. par. 3. n. 145. ex communiori DD. sententia* monens contrariam in rigore esse tutiorem.

Assero

Assero 9. indulgentiam concessam sumentibus Eucharisticam communionem tali die, obtineri ab eo, qui 4. ante diebus communicauit, etsi iterum non communicet: dummodò non habeat conscientiam peccati m. *Portellus de dub. reg. v. indulgentia num.5.ex Comitolo l.1.resp.mor.q.39.* à quibus non dissentit *Card.de Lugo sup.num.93.*

Assero 10. videri probabile, quòd eodem opere possit quis lucrari diuersas indulgentias vijs diuersis concessas (vt si quis dicat Rosarium habens plures benedictiones, & secundùm quamlibet illarum sint concessi mille anni indulgentiæ) simpliciter enim fit, quod vnaquæque benedictio postulat, nempe recitatio Rosarij; & aliàs non apparet, cur indulgentia obtineatur potiùs vna via, quàm alia. *Filliucius sup.n.167.Card.de Lugo n.92.Laym.sup.c.6.num.6. Nald.v. indulgentia n.* 4.alijque apud *Dianam p. 5. tract.*12. *resol.*11. qui tamen oppositam sententiam dicunt esse probabiliorem; requiri scilicèt plura opera ad consequendas plures illas indulgentias: cùm opus bonum plerumque adiungi soleat in concessione indulgentiarum ad supplendam causam illarum; qui finis vtique non obtinetur ita benè, si vno opere exhibito plures indulgentias similibus rebus promissas lucrari liceat:excipe,nisi opus præscriptum sit tale, quod eodem die non possit, aut non soleat repeti: vt ieiunium,communio Sacramentalis &c.

Assero 11. posse Monialem, si quo tempore audit Missam, simul recitet Horas canonicas, lucrari indulgentias concessas audientibus Missam, & concessas recitantibus horas: nam sic verè implentur opera præscripta ad plures indulgentias; & alioqui circumstantia eiusdem temporis non impedit illarum consecutionem; cùm sit extrinseca actibus, qui fiunt,& teste *Sanchez lib.*1. *mor.c.*14. *num.*12. eodem tempore audiri possint plures Missæ debitæ ex varijs titulis: v. g. ex præcepto Ecclesiæ,& ex voto *Bonac.d.6.de leg.q.1.p.5.n.*31.

Assero 12.quòd,licèt *Angelus Rosella,Villalobos*,& alij relati à *Diana par.2.tract.* 11. *resol.*104. sustineant indulgentiam concessam pro tali die alicui Ecclesiæ posse sæpiùs obtineri, si Ecclesia pluries visitetur visitatione multiplici moraliter (qualis non fieret,si quis millies ingrediendo, & egrediendo intraret eamdem Ecclesiam:) id tamen negat *Card.de Lugo sup.n.96.ex Suar.& Bonacina:* alioqui concedens *n.*95. indulgentiam perpetuam concessam visitantibus aliquam Ecclesiam absque temporis determinatione(dicendo v.gr. *Quicumque visitauerit talem Ecclesiam,indulgentiam plenariam consequatur)* acquiri pluries eadem die, si pluries illa Ecclesia visitetur modo supra dicto. Quod admittit *Cardinalis* etiam in casu, quo indulgentia conceditur pro pluribus diebus ad commoditatem fidelium, qui nequeunt eadem die concurrere, vel ad fouendum concursum, ac celebritatem in ea Ecclesia; (qualis est indulgentia concessa nostris Ecclesijs in vltimo triduo bacchanalium:) Immò hoc idem admittunt de indulgentijs stationum *Trullench. in bullam Cruc.l.1.§.6.d.4.num.2.& Diana p.1.tract.11.res.*20.

Assero 13. effectum indulgentiæ obtineri in primo instanti, in quo impleta est conditio præscripta ad illam obtinendam: hoc autem instans est illud, in quo totum opus requisitum ad indulgentiam omninò consummatum est; & est primum instans, in quo impleta est conditio prædicta; etsi aliàs sit primum instans non esse præcedentis operis, quatenus fit successiuè. *Filliuc.sup.n.*139. vbi affert alium modum explicandi tale instans.

Assero 14. indulgentiam plenariam religiosis concessam in morte non esse solùm pro illo instanti, quod est primum non esse vitæ humanæ, in quo potest haberi effectus indulgentiæ, etsi anima sit separata; sed etiam pro illo instanti, quod est tam propinquum illi, vt mors iam sit naturaliter ineuitabilis; quod autem ex his sit, incertum est. *Filliucius tract* 8.*p.3.num.*139. Notat autem *Bonac.sup. par.8.num.*12. quòd, quando ad obtinendam hanc indulgentiam requiritur Confessarij ministerium; ea obtinetur non solùm in vero mortis articulo (sicut re vera obtinetur, quando in eius concessione nullum tale præscribitur ministe-

rium)

rium) sed etiam in quomodolibet præsumpto, ac probabili mortis periculo; quando scilicet Medicorum iudicio infirmus debet confiteri ad recipiendum Viaticum; aliàs inanis sæpè redderetur talis concessio, cum non rarò mors superueniat, priusquàm possit constare de vero mortis articulo. Quod idem docet *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 19. n. 13.* addens quòd si infirmus in hoc posteriori euentu consequatur indulgentiam, & non moriatur; potest illam obtinere iterum, atque iterum in quolibet simili euentu vsque ad verum mortis articulum; idque ex præsumpta voluntate concedentis; in quo non dissentit *Bonac. sup. n. 11.* citans pro se *Cordubam*, idque probans duabus rationibus, quæ apud ipsum videri possunt.

Assero 15. quòd, quamuis *Filliucius sup. num. 140. ex Paludano, Henriquez, & Syluestro, Bonac. supr. par. 5. num. 13. & Diana par. 5. tract. 2. resolut. 4. ex Granado*, alijque putent probabile effectum indulgentiæ, qui tempore debito impeditur ex defectu gratiæ, recedente posteà fictione, obtineri: proportionaliter vt dicunt Doctores de satisfactione sacramentali facta in peccato m. idque ob plures rationes adductas à *Filliucio*, probabilius tamen, ac tutius est indulgentiam, recedente fictione, non habere effectum. Ducor quòd indulgentiæ tantùm valent, quantùm sonant; cùm ergò communiter indulgentia soleat concedi confessis, aut contritis; non comprehendit eum, qui tempore debito non est contritus; siquidem ad obtinendam indulgentiam conditio impleri debet intrà tempus definitum in concessione. *Suarez D. 52. de pœnit. sect. 2. num. 12. & seqq. Cardin. de Lugo D. 27. de pœnitent. num. 84. Bonac. sup. & alij.*

Assero 16. lucrantem indulgentiam plenariam simpliciter, & absolutè liberari ab obligatione implendi pœnitentias à Confessario sibi impositas; cùm hæ imponantur vt pœna ad satisfaciendum pro peccato, ac proindè sublato debito totius pœnæ (pro vt fit per consecutionem indulgentiæ plenariæ) cesset fundamentum præfatæ obligationis. *Cardin. de Lugo num. 22.* ex communi Doctorum, hinc inferens Confessarium, si reperiat pœnitentem non impleuisse multas pœnitentias ex anteactis confessionibus, posse non auditis prioribus peccatis, illas commutare in aliquam indulgentiam plenariam acquirendam ab ipso pœnitente; immò pœnitentem ipsum, si sit doctus, posse ex se facere talem commutationem; cùm id fiat per meram subtractionem materiæ, vt iam diximus, quamuis aliàs consulendum sit semper pœnitenti, vt pœnitentias impositas, quoad potest, adimpleat. Quin etiam ille tenetur omninò implere pœnitentias sibi iniunctas in remedium, ac præseruationem; non obstante quòd obtineat indulgentiam plenariam: cùm hæc proximè non deseruiat ad illum præseruandum à peccato: vt benè notauit *Bonacin. D. 5. de Sacramen. q. 5. sect. 3. p. 4. num. 9.*

Quod autem dixi lucrantem indulgentias posse liberari ab obligatione implendi pœnitentiam Sacramentalem iniunctam à Confessario; videtur procedere etiam in casu, quo indulgentia hic, & nunc concessa sit partialis; dummodò prudenter (etsi non certò) iudicari possit æqualis satisfactioni debitæ peccatis, pro quibus dicta pœnitentia imponitur: vt si sit indulgentia mille annorum v. gr. sic enim procedit doctrina data §. præced.

Assero 17. translato festo, non trasferri indulgentiam in honorem illius concessam: quippè quæ ex intentione concedentis est affixa certo diei: ideòque sine speciali indulto nequit transferri. *Fagund. prac. 2. Eccl. l. 1. c. 2. n. 10.* & ante illum *Azor. p. 2. l. 1. c. 28. q. 8.*

Aduerto 18. indulgentias à Papa concessas fidelibus viuis non posse applicari defunctis; nisi id in specie concedatur ab ipso Papa; indulgentia enim pendet non minùs à voluntate, quàm ab authoritate concedentis, *Layman. l. 5. tr. 7. c. 7. n. 2.*

Assero 19. existentem in peccato mortali posse lucrari indulgentiam pro defunctis; cum ratio satisfactionis, quæ præstatur per indulgentiam, non sit opus illius, qui existit in peccato, sed thesaurus meritorum Christi, ac Sanctorum; & opus particulare, per quod applicatur indulgentia, fiat nomine Ecclesiæ in

qua

qua non deest gratia. *Filliuc. tr.8. par.3. num.313. Portell. de dub. regul. v. indulgentia pro iubilæo num.24. Nald. v. indulgentia num.7.* & aliquos citat, & sequitur *Diana par.5. tract.12. resol.38.* monens in tali casu non dici malum satisfacere pro alio, sed solùm facere opus, ob quod Papa impertitur satisfactionem Christi, & Sanctorum.

Assero 20. in materia indulgentiæ sequendam esse opinionem tutiorem, siquidem opinio probabilis, & bona fides non operantur, quòd Papa in hoc, aut illo euentu concesserit indulgentiam, si ipse re vera id non intendit; quod indicat *Diana p.3. tr.4. resol.153.* & benè aduertendum.

Assero 21. (loquendo de indulgentijs, quæ obtinentur ex vi numismatis, Rosarij, aut imaginum habentium indulgentias v.g. S. Caroli) non videri simpliciter necessarium, quòd obtinens indulgentiam habeat numisma, aut Rosarium apud se; ita vt actu illa penes propriam personam habeat in eo loco, in quo lucraturus est indulgentiam, v.g. in templo, vbi communicat: sed sufficere, quòd illa habeat domi; proportionaliter vt dicit *Bonac. de censur. in particul. D.1.q.22. par.7. num.2.* obligationem detinendi apud se Bullam in Cœna Domini contentam in tenore ipsius bullæ impleri sufficienter ab ijs, quos adstringit, si illam habeant in propria domo; res enim dicitur penes me esse, quæ est in domo mea *l. Titia cum testam. §. Caius de Legat.3.* sicque in re præsenti sentire Cardinalem de Lugo audiui à viro fide digno: etsi iuxtà dicta *§. præcedenti* tutius sit illa habere apud propriam personam.

Assero 22. non videri repugnare, quòd idem numisma, aut Rosarium habeat indulgentias, seu benedictiones diuersi generis, vt indulgentias S. Caroli v. gr. & indulgentias quinque Sanctorum institutas à Gregorio XV. idque satis apertè insinuant *Filliucius sup. num.157.* dum ait *Vt si quis dicat Rosarium, quod habeat plures benedictiones:* nec apparet, ex quo capite id repugnet: sicque docti recentiores nobiscum in hoc sentiunt, immò & in praxim deducunt hanc doctrinam.

Assero 23. casu, quo Rosarium habens indulgentias amittatur, & loco illius subrogetur aliud cum ijsdem indulgentijs iuxtà facultatem ad id concessam à Papa: si posteà inueniatur prius Rosarium, hoc non retinebit ampliùs indulgentias, sed has habebit Rosarium subrogatum; cùm sic verificata fuerit conditio, vt posset aliud Rosarium subrogari (nempè quòd prius fuerit amissum) & aliud legitimè fuerit subrogatum, sicque in priori Rosario cessauerit indulgentia *Card. de Lugo sup. num.151.* monens tamen in isto casu tutius esse retinere vtrumque Rosarium.

Assero 24. quòd si cui Moniali concedantur plures benedictiones indulgentiarum de more applicandæ Rosarijs, granis, imaginibus &c. & ea moriatur, dictis benedictionibus nondum applicatis, nec delegata alteri facultate applicandi illas: neque Superiorissa talis Monialis, nec alius, quibus constet de hoc, poterunt facere posteà talem applicationem: cùm concessio dictarum benedictionum sit priuilegium personale, adeòque desinat cum ipsa persona, ita *Baldellus, Bordonus, Zanettus, & alii docti viri à me consulti* aliàs concedentes præfatam Monialem ante mortem potuisse delegare facultatem applicandi illas benedictiones; &, si delegasset, tunc delegatos validè illas applicaturos post mortem illius; quod item docet *Pasqualig. tom.1. decis.492. & 493.* Quam tamen assertionem puto non procedere in casu, quo ea subdelegatio ante mortem à delegato fieret alicui absenti per scriptum, qui proindè illam non posset acceptare, nisi post mortem subdelegantis; cum iurisdictio delegata sit accessoria gratiæ factæ; &, sicut gratia facta non perit morte concedentis, sic nec pereat dicta potestas accessoria, vtpote sequens naturam gratiæ principalis; vt notat *Sanch. l.8. de matr. D.28. n.43.* alijs citatis, hoc idem expressè *n.36.* docens etiam de morte subdelegantis.

Assero 25. benedictionem indulgentiarum applicatam Coronæ Virginis non cessare

cessare in casu, quo Corona conuertatur in tertiam partem Rosarij; cùm adhuc maneat materia capax talis indulgentiæ, quam suppono esse applicabilem & Coronis, & Rosarijs: idque censeo procedere in euentu, quo benedictio fuisset applicata tertiæ parti Rosarij, & hæc conuertatur in coronam integram Virginis; cùm per talem conuersionem parua fiat additio, & alioqui principale trahat accessorium: Idem puto procedere in casu, quo benedictio applicata sit Cruci Carauaccæ ver. gr. & hasta illius superior transuersalis frangatur; nam benedictio fuit applicata Cruci non quatenus est Crux Carauaccæ, sed quatenus est Crux, qualis manet etiam post dictam fractionem. Quòd si mihi surripiatur Rosarium habens benedictionem, & ego putans me illud amisisse benedictionem applicem iuxtà concessionem Papæ alteri Rosario, vi Rosarij surrepti non acquirerentur indulgentiæ; cùm facta hac posteriori applicatione benedictio cesset in priori Rosario.

Assero 26. quòd si concedatur Indulgentia confessis, & sacra communione refectis, qui Defunctorum Officium v. g. recitauerint; si quis Officium hoc recitat ante communionem (v. g. per horam) probabile est hunc non lucrari indulgentiam; cum tenor concessionis supponat præmitti communionem dictæ recitationi, & indulgentia tantum valeat, quantum sonat; etsi alij oppositum putent esse probabile ex *Sà v. indulg. num.* 13. dicente, cum dicitur in Iubilæo, vt quisque ante omnia confiteatur, sufficere intra tempus Iubilæi confiteri.

Assero 27. quòd si concedatur Indulgentia ijs, qui confessi & sacra communione refecti Officium B. Virginis recitauerint; & tu Matutinum dicti officij recites vespere diei præcedentis diem confessionis, & communionis faciendæ; in præsenti casu probabile est te consecuturum esse talem indulgentiam: dato vsu in Ecclesia legitimè inducto, quòd Matutini recitatio modo dicto anticipetur; & admissa doctrina *Sanch. lib.* 4. *mor. cap.* 11. *num.* 31. quòd, quando non constat de speciali alia intentione vouentis, votum non aliter obligat in quauis materia, quàm si lex esset à Deo, vel ab Ecclesia de ea re; quæ doctrina proportionaliter videtur procedere in præsenti casu; maximè cum præscriptio officij recitandi sit veluti quædam lex lata ab Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam, idest à Papa, qui est caput ipsius Ecclesiæ; adeòque præsumi possit eum in casu hoc non intendere aliter obligare ad Officium B. Virginis, quàm in alijs casibus obligat Ecclesia ad officium.

Dubium maius est, an Moniales immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario possint in suis templis exponere indulgentias Ecclesijs Ordinis concessas pro sæcularibus (v. g. indulgentiam Portiunculæ, loquendo de Monialibus Ordinis Minorum.)

℟. Non posse; cùm tenor concessionis præcisè loquentis de Ecclesijs Ordinis ad illas non extendatur: quippè quarum templa verè dici non possunt Ecclesiæ Ordinis, vtpote exempta à potestate ordinis: sicque audio communiter practicari. Quod tamen non procedit de indulgentijs, quæ sint concessæ religiosis Ordinis; cùm præfatæ Moniales adhuc verè sint Moniales proprij Ordinis (siquidem tenentur seruare regulam sui Ordinis) & aliàs versamur in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari: sicque diximus à Monialibus Ordinis acquiri indulgentias concessas religiosis sui Ordinis.

An autem Moniales Tertiariæ frui possint indulgentijs, quæ concessæ sunt religiosis sui ordinis per peculiaria indulta.

41 ℟. Posse, si iuxtà *q.* 7. virginalem, seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant, & aliàs impleant præscripta ad dictarum indulgentiarum consecutionem: constat ex concessione bullata Sixti IV. relata à *Lezana tom.* 2. *cap.* 14. *n.* 26. in qua indulgetur Tertiarijs Ordinis Carmelitarum, vt gaudere possint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quàm omnibus libertatibus, immunitatibus, indulgentijs, & alijs priuilegiis quibuscumque præfato Ordini concessis, & impo-

sterum

sterum concedendis. Vbi notandum, quòd, cùm ista concessio indefinitè loquatur de Tertiarijs, comprehendit etiam Moniales Tertiarias: & , cum in specie exprimat indulgentias, non est dubitandum, quin illæ etiam in ea includantur; quamuis aliàs sub generali priuilegiorum communicatione non veniant indulgentiæ. Dixi; *si virginalem, seu cœlibem vitam sub expresso voto ducant*, quia Leo X. in Conc. Lateranen. statuit eiusmodi indultum non suffragari Tertiarijs non viuentibus collegialiter, aut non habitantibus cum claustralibus, si sint viri, vel certè vitam virginalem; seu cœlibem non ducentibus sub expresso voto, si sint fœminæ.

QVÆRES XXIII. Qualiter consulat Ecclesia libertati Monialium quo ad susceptionem status religiosi.

42 ℞. Consulere prohibendo sub pœna excommunicationis maioris ipsò factò incurrendæ, quæ lata est in *Conc. Trid. sess. 25. de regul. c. 18.* ne quis quomodocumque cogat quamcumque mulierem inuitam, præter quàm in casibus in iure expressis ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque religionis, vel ad emittendam professionem: immò & eidem pœnæ subijciendo eos, qui consilium, auxilium, aut fauorem hac in re dederint quique scientes eam non spontè ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo ei actui, vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint; sed de hoc plura *c. 3. sect. 1. q. 15.*

QVÆRES XXIV. Quorum expensis resarciri debeant Monialium monasteria, si redditus, aut eleemosynæ ipsarum ad id non sufficiant.

43 ℞. Debere resarciri fidelium eleemosynis, aut certè, his deficientibus, sumptibus consanguineorum ipsarummet Monialium, qui vtique ad id poterunt compelli ab Ordinario, durante in ijs vinculo consanguinitatis, & consequenter obligatione, quam habeant illas conseruandi in debita honestate, iuxtà *c. si quis dereliquerit d. 30.* quòd si consanguineorum facultates non sufficiant, vtpote inopia laborantium, tunc ad talem reparationem adstringi debet is, cuius auctoritate, aut potius voluntate monasterium extructum est: si quidem præuidere potuit talem casum, & præsumitur tacitè voluisse se ad id obligare; vt benè notauit *Barbosa alleg. 102. de offic. Ep. num. 10.* quem sequuntur *Tambur. D. 18. de iure Abbatiss. q. 1. n. 10.* & alij.

QVÆRES XXV. An, & qualiter Ecclesia soleat succurrere indigentiæ Monialium, quo ad bona temporalia.

44 ℞. Succurrere; prout hîc, & nunc censetur magis expedire iuxtà occurrentes circumstantias; quo modo Gregorius XIII. die 30. Ianuar. 1572. ad occurrendum præsentibus necessitatibus Monialium in sua Constitutione *Deo sacris*, quæ est 8. in ordine, statuit, vt quicumque solebant pauperibus Christi aliquas eleemosynas singulis annis, mensibus, hebdomadis, aut diebus facere ex fructibus, redditibus, ac prouentibus ecclesiasticis, vel etiam tenebantur ex testamento, vltima voluntate, vel alia dispositione etiam inter viuos, aliquales huiusmodi eleemosynas facere, dimidiam partem talium eleemosynarum, ac elargitionum, quocumque tempore, & modo distribui solitarum, etiamsi speciali nota dignæ, & secundùm pias defunctorum, aut aliorum voluntates sub certa forma ab eis in testamento, vel alia quacumque dispositione distribuendæ essent, tenerentur dare, ac distribuere Monialibus etiam Tertiarijs sub solemni religionis voto, & perpetua clausura de cætero viuentibus in terris, & locis, quorum pauperibus tales eleemosynæ aliàs erant distribuendæ: & quidem absque vlla earum petitione, exactione, ac conquisitione, aliave Sedis Apostolicæ iussione (dummodò tamen præfatæ eleemosynæ in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quàm victus, ac alimenta pauperum non forent distribuendæ) idque donec numerus Monialium prædictarum (qui per ipsos locorum Ordinarios, etiam in monasterijs ab illorum cura, ac regimine quomodocumque exemptis, cum illarum Superiorum interuentu stabiliri, & ordinari iubebatur, numquam postea

postea excedendus) ita esset imminutus, vt reliquæ Moniales, ac Tertiariæ proprijs redditibus monasteriorum ipsorum, aut consuetis eleemosynis commodè possent sustentari: ita tamen, vt, decedentibus singulis ex tribus earumdem Monialium partibus, tertiæ quoque earumdem eleemosynarum partis distributio, & sic successiuè in totum extinguatur, atque in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant, ita Gregorius XIII.

Vbi quis quærere posset, an obligatio præsentis Constitutionis etiam hodie vrgeat, si dentur aliqua monasteria Monialium, quibus desint necessaria ad sustentationem ratione paupertatis: qua etiam modò premantur.

45 ℞. Non vrgere, si ista indigentia suborta est, postquàm iuxtà citatæ Constitutionis tenorem monasteria redacta sunt ad illum numerum Monialium, vt, quæ superessent, commodè sustentari possent ex redditibus, aut eleemosynis ipsorum monasteriorum; moueor ex verbis illis, *ita tamen vt decedentibus singulis, &c.* quæ adduximus ex præfata Constitutione; sic enim iam extincta est dicta obligatio: quòd si semel extincta est, non apparet, vnde possit reuiuiscere: maximè, cùm in materia obligationis stricta semper fieri debeat interpretatio; sicut benè notauit *Sà v. interpretatio num.* 2. & constat ex *cap.* 1. *de iureiur. in* 6. consentit item praxis ferè communis satis apertè indicans Constitutionem illam Gregor. XIII. non esse ampliùs in vsu, estò plura Monialium monasteria graui paupertate laborent; quod est signum eius obligationem cessasse; aliàs Ordinarij locorum; ad quos maximè spectat cura Monialium magis insisterent eius executioni, alioqui optimè agnoscentes grauem illatum paupertatem, quod tamen non faciunt.

Addit *Barbosa lib.* 1. *iur. eccles. capit.* 44. *num.* 66. Sacram Congregationem 15. Aprilis 1592. declarasse ad succurrendum indigentiæ Monialium tempore penuriæ recipiendas esse puellas ad religionem cum dote duplicata; applicandam illis tertiam partem eleemosynarum quæ applicantur locis pijs, cùm extensione citatæ bullæ Gregorij XIII. mittendas denique Moniales ipsas ad quæstuandum, necnon earum consanguineos cogendos esse, vt ipsi subueniant.

QVÆRES XXVI. Quo casu monasterio Monialium applicari debeant bona illius, qui Monialem illius carnaliter cognoscit.

46 ℞. *Tamb. D.*21.*de iure abbatiss.q.*2.*num.*6.*ex Farin. de delict. carnis q.*146.*§. sacrilegium num.*10. *& Homob.p.*2.*cas.res.cap.*4.*sect.*1. deberi applicari, si in casu proposito interueniat vis, aut raptus; idque ex *l. raptores*, *C. de raptu virginum*, *Auth. de raptis mul. collat.*9. alijsque iuribus relatis ab *Azor.par.*3.*l.*3.*cap.*15. generaliter addicentibus bona omnia raptoris mulieri raptæ, dummodò rapta non consentiat in matrimonio cum raptore; quòd si ipsa sic consentiat, bona applicantur parentibus raptæ, aut certè fisco, si parentes raptæ modo dicto consentiant in matrimonio cum raptore. Quæ iura vtique possunt suffragari Monialibus, etsi sint iuris ciuilis: cùm personæ ecclesiasticæ aliàs exemptæ à dispositionibus iuris ciuilis, possint illis vti in materia sibi fauorabili, vt tradunt communiter DD. & alibi nos etiam ostendemus. Constat autem in casu nostro, quòd si Monialis consentiat in raptum, bona raptoris non debentur parentibus Monialis raptæ, cùm ea illis, per professionem demortua sit ciuiliter; sed monasterio, in quo degit, vtpotè succedenti loco parentum; præsertim cùm præfata (etiam Moniali non consentiente in raptum) debeantur, non ipsi Moniali, quæ vi voti paupertatis non potest non acquirere monasterio quidquid acquirit; iuxtà illud vulgare: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monasterio.*

QVÆRES XXVII. An legatum relictum fœminæ maritandæ debeatur nouitiæ ingredienti religionem.

47 ℞. Deberi, si relinquatur fœminæ determinatæ, sicut supponitur in præsenti casu, ita *Molin. tract.*2.*D.*207. dicens esse omnium, *Sanchez l.*1.*de matr.D.*33.*num.* 29. ali-

29. alijque plures Canonistæ penes ipsum ; & probatur ex eo quòd , vbi testator oppositum non declarauit , præsumit ius fore , vt idem disponeret , si meminisset casum , quo persona iussa inire matrimonium religionem ingrederetur : idque fauore religionis, ex quo infert *Sanchez num.* 30. quòd si præsentes coniecturæ in euentu proposito suadeant testatorem intellexisse de nuptijs carnalibus ; tunc fœmina legataria non obtineret legatum , si religionem intraret ; cùm sic cesset dicta præsumptio , & alioqui vltimæ voluntates testatorum impleri debeant instar legis.

48 Dixi *si relinquatur fœminæ determinatæ* ; si enim legatum relinqueretur indefinitè puellis maritandis ; tunc putat *Sanchez num.* 32. contra aliquos oppositum sustinentes ex *Authent. de sanctiss. Episc.* §. *sed* , *& hoc præsenti collat.* 9. legatum non posse tradi puellis ingredientibus religionem ; probatque tum quia dispositio illa citatæ Authenticæ statuentis conditionem nuptiarum esse inualidam & haberi pro non scripta , quoties aliquis sub illarum conditione donauerit , vel reliquerit liberis , vel cuicumque personæ hæreditatem , vel legatum , & talis persona intret religionem ; est exorbitans à iure petente conditiones impleri in vera, ac specifica forma, & non ficta, *l. Mænius, & l. qui hæredi, ff. de condit. & demonstrat.* sicque ad alios casus non debet trahi *reg.* 28. *de reg. iur. in* 6. tum quia in præsenti casu militat longè dispar ratio , ac in casu , §. *præcedenti* proposito ; si quidem , quando legatum relinquitur certæ personæ , testator habuit specialem affectionem ad subueniendum illi fœminæ , ideòque ius præsumit ipsum voluisse ei legare etiam casu , quo ingrederetur religionem : secùs, si legetur incertis fœminis maritandis ; tunc quippè non censetur habuisse specialem affectum ad eam , quæ modo dicto intraret religionem , & aliàs legatum potest impleri in vera , & propria forma , si detur alijs fœminis matrimonium carnale contrahentibus : quod non eueniebat in alio casu ; contrarium tamen sustinent *Diana par.* 5. *tract.* 14. *resol.* 35. citans pro se *Nattam* , *Bærium*, *Ochagauiam*, *& Pontium* ; monensque ex *Pontio* hanc opinionem fuisse inter Salmanticenses Theologos communem , & ex *Ochagauia* illam seruari in foris contentiosis , adeòque executores testamentorum non debere timere illam deducere in praxim.

Addit *Diana par.* 1. *tract.* 2. *resol.* 84. mulieres Tertiarias , si habeant conditiones recensitas *hic num.* 50. posse consequi legatum relictum pro puellis monachandis : idque colligit ex §. *sed hoc præsenti Authent. de Sanctiss. Episc.* paulò ante adducta notans sic sæpè fuisse decisum ; etsi *Franciscus de Castillo*, *& Riccius à Diana* relati oppositum sustineant ; pro quibus vtique non facit *Bartolus in l. commodissimè ff. de lib. & posthum.* cùm ipse loquatur de ingressu monasterij non autem de simplici monachatu sicut nos loquimur.

An autem si 500. aurei legentur alicui puellæ ad constituendam ipsi dotem in casu, quo Monialis fiat ; eiusmodi legatum ei debeatur, si eligat ingredi monasterium Monialium nullam exigentium dotem , & solùm recipientium necessaria ad vestitum religiosum, aliaque leuioris momenti ; vt faciunt Moniales Capuccinæ Ferrariæ.

℞. Deberi , & quidem non solùm quo ad portionem necessariam emptioni habitus religiosi , & aliorum similium (quippè quæ succedunt loco dotis, & sunt particula quædam alimentorum , pro quibus dos tradi solet Monialibus , censentur cadere sub mentem , ac dispositionem testatoris , & sunt consentanea æquitati) sed etiam quo ad totam summam , idque ob doctrinam *Lessij l.* 2. *c.* 18. *num.* 124. nimirum quòd , quando aliquis donat ob certum finem , si non intendat obligare ad talem finem , sed solùm allicere animum donatarij , aut præbere media ad finem illum obtinendum , si placuerit : non est irrita donatio , etsi finis non sequatur : vt si Petrus leget puellæ 100. vt nubat , nec aliud exprimat , illa verò ante nuptias moritur ; legatum non est restituendum , sed transit ad hæredes puellæ ; immò etsi manens in vita coleret cælibatum in sæculo , aut ingrederetur religio-

nem

nem non teneretur restituere, vt docet *Molina tom.1. de iust. D.* 208. cui doctrinæ subscribunt *Rebell.par.2.l.18.q.13.num.5.& 6. Rodriq. tom.2.q.127. art.2. Menoch. de præsumpt.præs.146.num.27. Diana in addit.par.3.resol.28.*& alij. Hæc enim doctrina præsenti casui mirè adaptari potest; vt facilè constabit consideranti propositionem ipsam casus: & iuxtà illam Ferrariæ iudicauit Reuerendissimus Leoncillus tunc Vicarius generalis, mihique amicissimus.

Dissentit *Rota Romana tom.1.decis.*450. statuens legatum dotis esse conditionale, adeòque non deberi: nisi purificata conditione (idest nisi legataria nupserit, aut monasterium ingressa fuerit) & consequenter legatum non posse cedi alteri *l.vnica §.sin autem aliquid sub conditione C.de caduci.tollen.Beroius consil.78.num.5.l.1.Mantica de coniect.vlt.volunt.l.11.tit.22.num.48.& seqq.* Quamquam dici possit Rotam non facere contra casum hìc propositum; cum in eo legataria verè ingressa sit monasterium, sicque purificata sit conditio.

Quòd si quæras, an puella, cui relictum est legatum 1500. aureorum in dotem tradendam ab hæredibus Testatoris, quando ea nupserit, aut Religionem ingressa fuerit, si hæc viuente Testatore facta sit Monialis cum dote 800. aureorum soluta ex bonis ipsius Testatoris absentis, possit prætendere residuum legati ab hæredibus Testatoris defuncti.

℞. *Ciarlinus par.2.cap.142.num.12.* posse; & probat, quia quod est factum in fauorem legatariæ, non debet retorqueri in odium; & cum Testator scierit eam ingressam fuisse Religionem, & statim non mutauerit testamentum (sicut potuit) supponitur perstitisse in eadem voluntate, vt puella post eius mortem posset petere residuum legati; vt in terminis dicit *Gullielm. de Cun. in l. cum is §. si mulier ff. de condit. indeb.* per *l. Publius in princ. de condit. & demonst.* Quin etiam addit *Ciarlinus num.19.* quòd si in isto casu non accepit dotem ex bonis Testatoris, ipsa post eius mortem integrum legatum consequetur ex *l.Publius* suprà citata: monetque *num.16.* responsionem non procedere, si ex coniecturis constet de contraria voluntate Testatoris; tota enim hæc materia est coniecturalis *Bart.* & Doctores *l.Lucius lib.1.ff.de leg.2.Rota apud Farinac. decis. 499. num. 5. par. 2. recent.*

Concedo quidem quòd, cum Monialium dos tradi non debeat monasterio ante professionem, sed deponi interim debeat apud personam idoneam: iuxtà superiùs dicta in præsenti casu legatum suspendetur vsque ad professionem puellæ legatariæ. Quod tamen non procedit quòad habitum religiosum, & alia cubiculi mobilia ministrari solita Monialibus succedentia loco dotis, quæ vtique non suspenduntur modo dicto, sed iuxtà locorum consuetudinem dantur initio nouitiatus.

Addo quòd si puella in casu hìc proposito velit manere innupta in sæculo, frui poterit legato ipsi relicto, non tamen de eo disponere, nisi in morte: & hoc ob doctrinam superiùs datam ex *Molina*, & alijs, si verò ingrediatur monasterium recipiens dotem, & ipsa aliundè sit prouisa de dote, ea nihilominùs legatum hoc acquiret; cùm iam ipsi acquisitum sit ius, ad quod tunc erat habilis, & aliàs non appareat, cur eo priuari debeat.

Puto item legatum relictum pro monachandis fœminis corruptis posse implicari, si desint tales fœminæ, in maritanda puella, cuius pudicitia sit periclitatura; si in hoc Episcopi consensus interueniat. Moueor, quòd iuxtà *Genuensem, Vasq. Graffium, Comitolum. Pennam, Fernandez, Armillam, Tabienam*, & alios relatos à *Diana par. 2. tr.17. resolut.26.* potest Episcopus, etsi non adsit impedimentum iuris, aut facti, commutare legatum in æquale, aut melius, maximè de consensu hæredum: cum in hoc non constringatur voluntas testatorum, sed potiùs explicetur seruando non explicitam, ac formalem, sed virtualem, & interpretatiuam dispositionem testatoris. *Quòd si Concilium Tridentinum sess.22. cap.6. de reformat.* in talibus commutationibus petit, iustam, & necessariam causam,

sam, non ideò petit copulatiuè, quòd causa sit iusta, ac necessaria, sed disiunctiuè, ita vt particula, &, habeat vim disiungendi, & sumatur pro particula, *vel*, vt in *lib.1. Phisic. tex. 3.* dicitur naturam esse principium mouendi, & quiescendi, sumpta particula, *&* pro *vel*, quare cum verba Concilij accipi debeant disiunctiuè: potest Episcopus commutare legata vel ex causa necessaria, vel ex iusta; vt aduertit *Comitolus in resp.mor. lib.7. quæst.9. num. 2.* & cum eo Diana loco citato.

Quòd si Testator certæ puellæ (v. g. Mariæ) leget, vt fieret Monialis, & ea priusquam fieret Monialis, mortua est: hoc legatum, si fuit relictum contemplatione personæ, & non piæ causæ (quod colligi debet ex concurrentibus coniecturis, vt si puella diu seruierat) fit caducum, & pertinet ad hæredem: si verò Testator respexit ad animam, & ad piam causam (quod in dubio præsumitur) legatum debet conuerti in alium vsum pium, ita *Sanchez lib.4. cons. cap.2. dist.5. num.7.* ex *Abb. Anan. Anchar. Bart. & Mantica* in simili. Ducor, quòd in posteriori casu Testator principaliter voluit consulere animæ suæ, expendendo legatum in opus pium, & secundariò in illud, quod signauit; adeòque si nequit expendi in illo, debet expendi in alio; vt habetur expresè *cap. nos de testament. l. legatum ff. de vsufructu legato*, & in *Tridentino sess.25. cap.7. de reformat.* in priori verò casu Testator principaliter intendit fauere puellæ, ideòque ea mortua, cessat finis legati, & consequenter corruit ipsum legatum iuxtà *l. final. ff. de adult. l. si maritus §. scripsit. C. de præscript. long. temporis l. fin. ff. de iurepatron. l. adigere §. quamuis Tiraquel. tract. cessante causa, & de iure primogenit. quæst.40. num. 770. Anchar. cons.47. n.4.*

QVÆRES XXVIII. An Moniales Ordinum mendicantium veniant sub dispositionibus fauorabilibus loquentibus in specie de mendicantibus.

49 ℞. *Barbosa lib.1. iur. eccl. cap.41. num. 217.* quòd, licèt aliqui DD. ab ipso relat partem affirmantem sustinere videantur; pars tamen negans videtur verior: probatque, quia aliàs dictæ Moniales non adeo sollicitè curarent admitti ad participationem priuilegiorum Mendicantium; sicut curarunt Moniales S. Claræ, teste *Rodriq. tom.1. q.55. art.1. & 13.*

Quòd si hìc obiter quæras, an Moniales Tertiariæ fruantur priuilegijs Ordinis, sub cuius tertiæ regulæ habitu incedunt; si seorsim habitent in proprijs domibus consanguineorum suorum, aut affinium.

50 ℞. Frui, si vitam virginalem, aut cœlibem simpliciter traducant sub expresso voto, tertiæ regulæ habitum deferendo; sic enim cauetur in Constitutione Concilij Lateranensis sub Leone X. *sess. 21.* vt inter alios aduertit *Barbosa in collect. v. tertiaria*, addens ex declaratione S. Congr. 20. Decemb. 1616. spectare ad Ordinarium loci iudicare, num in eiusmodi Tertiarijs concurrant dictæ qualitates, nec ne.

CAPVT X.

De Gubernatione Monialium.

CVm gubernatio Monialium, de qua acturi sumus in isto capite, considerari possit tam in ordine ad potestatem iurisdictionis, quam in illas habent Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Ordinis; prout eæ alterutri illorum immediatè subijciuntur; tum in ordine ad potestatem ciuilem, seu politicam, per quam subduntur propriæ Abbatissæ, seu Priorissæ; tum in ordine ad potestatem fori pœnitentialis, per quam subsunt Sacerdoti ipsis deputato in Confessarium, siuè ordinarium, siuè extraordinarium: ad maiorem distinctionem præsens caput diuidemus in 3. sectiones, in quarum 1. Agemus de gubernatione Monialium, quo ad Ordinarium loci, seu Prælatum regularem Ordinis respectiuè; in 2. quo

ad Abbatissam ; in 3. quo ad Confessarium tam ordinarium , quàm extraordinarium . Quæ autem dicentur in hoc cap. erunt non parum vtilia : cum regimen Monialium sic difficillimum : vt proinde *Ioannes Mantellus* tractatum de regimine Monialium à se additum hoc titulo prudenter inscripserit : *Ars artium, siue de Regimine Monialium:* in hoc fortè alludens ad id , quod habet *S. Gregorius Nazianzenus orat.* 1. quòd scilicet ars quædam artium, & scientia scientiarum esse videtur hominem regere , animal omnium maximè varium , & multiplex . Vnde idem *S. Gregorius* cum ad regimen animarum abriperetur , suspirans *orat. cit.* dicit Hæc *medullas etiam meas eliquant , & carnes consiciunt , nec me audacem esse sinunt , ac sublata facie incedere : hæc animum meum deyciunt , & mentem contrahunt , & lingua vinculum iniyciunt , faciuntque vt non de præfectura , nec de corrigendis, aut gubernandis alijs cogitem (id, quod exuberantis facultatis est) sed quomodo ipse venientem iram effug.re , atque à vitii rubigine non nihil me ipsum abstrahere primum queam , purgarique prius , deinde purgare , sapientia instrui, atque ita demum instruere , lux fieri , & alios illuminare , ad Deum appropinquare , & alios adducere , sanctificari , & postea sanctificare , cum manibus ducere, cum prudentia consilium dare .*

SECTIO I.

De Gubernatione Monialium quo ad Ordinarium loci , aut Prælatum regularem Ordinis .

QVoniam in aliquibus Moniales omnes tam exemptæ, quàm non exemptæ subiacent iurisdictioni Ordinarij : in alijs verò non omnes ei subijciuntur , sed solùm non exemptæ ; exemptis , quo ad illa manentibus sub potestate proprij Prælati regularis : hinc loquuturi in præsenti sectione de potestate Ordinarij,& Prælati regularis in Moniales respectiuè sibi subditas , sectionem diuidemus in 3. subsectiones ; in quarum 1. ostendemus, quænam sint ea, in quibus Moniales tam exemptæ, quàm non exemptæ subduntur potestati Ordinarii loci , in 2. proponemus ea, in quibus Moniales subijciuntur , siue Ordinario loci , siuè Prælato regulari Ordinis , prout sunt vel exemptæ , vel non exemptæ : in 3. differemus de actu Visitationis, qui est inter actus potissimos præfatæ potestatis , & respectu diuersorum competit tam Ordinario , quàm Prælato regulari iuxtà diuersam rationem subiectionis , quam Moniales respectiuè retinent erga illos .

SVBSECTIO I.

De Potestate Ordinarij in omnes Moniales , siuè exemptas , siuè non exemptas .

1 *MOniales omnes iure communi subsunt Ordinario .*
2 *Ex priuilegio tamen aliquæ ab eo exemptæ, sed non omnes .*
3 *In tali exemptione adest magna varietas pro varietate Monialium .*
4 *In quibus subsunt Ordinario , subsunt & eius Vicario generali , immò & Capitulo , Sede Vacante .*
5 *Idque etiam quo ad potestatem competentem Ordinario , vt Sedis Apostolicæ delegato .*
6 *Quod procedit etiam quo ad Capitulum , Sede vacante .*
7 *Moniales exemptæ Ordinario se subiiciunt de licentia sui Prælati in fauorabibus .*
8 *Regulares iuxta aliquos non possunt subiicere Ordinairo suas Moniales .*
9 *Moniales melius reguntur iuxta Portellum per Prælatos regulares .*

10 *Controuerti potest, an expediat bono Regularium, quòd curam gerant Monialium.*
11 *Moniales, etiam exemptæ, subsunt Ordinario quo ad nouitiarum receptionem.*
12 *Item quo ad emissionem professionis.*
13 *Item quo ad Confessariorum approbationem.*
14 *Item quo ad obseruantiam festorum, censurarum, ac interdictorum.*
15 *Item quo ad clausuram.*
16 *Possunt ab eo prohiberi, ne ostio Conuentus aperto alloquantur; si cura clausuræ ei dicatur commissa, etiam quo ad formale.*
17 *Secùs, si cura clausuræ dicatur ei commissa solùm quo ad materiale.*
18 *Data priori suppositione, potest Ordinarius sub censuris vetare accessum ad Moniales exemptas.*
19 *Ex decreto Gregorij XV. Ordinarius punit quoscumque delinquentes circa Monialium clausuram.*
20 *De licentia Ordinarij, Regulares interdum accedunt ad Moniales: sed liberiùs ad fœminas sæculares cum Monialibus degentes: idque ex decreto Vrbani VIII. vi cuius Ordinarius potest, sed non tenetur dare dictam licentiam: quæ peti debet etiam à Prælato regulari, si Monialis sit exempta: est autem nulla, si in eius vsu non seruentur substantialia præscripta in decreto: iuuat pro alia die, si die destinata deseruire nequeat: illicitè concessa non tenet: vi illius accedens ad vnam Monialium non agit cum alijs accedentibus, regulariter loquendo: ea extenditur ad socium, ita vt is posset etiam ipse agere cum Moniali, quæ inuisitur: accedentes in habitu incognito alias seruant seruanda.*
21 *Sine eius licentia non possunt Moniales conueniri, ac visitari.*
22 *Illæ subsunt Ordinario quo ad obseruantiam clausuræ, etsi sint exemptæ.*
23 *Immo etsi sint immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ.*
24 *Visitat Ordinarius exercentes parochiam annexam conuentibus Monialium.*
25 *Si impediatur à Monialium visitatione, vim vi repellit.*
26 *Punit Moniales exemptas delinquentes circa clausuram & spiritualia.*
27 *Non item in alijs casibus: etsi posset punire Monialem delinquentem extra monasterium.*
28 *Potest punire Monialem delinquentem scandalosè extra clausuram, licèt aliàs degeret in Conuentu.*
29 *Moniales subsunt Ordinario quo ad electionem Abbatissæ, etsi sint exemptæ.*
30 *Item ei subsunt quo ad bonorum temporalium administrationem ex Bulla Greg. XV. quæ tamen non comprehendit Monialium Prælatos earum bona interdum administrantes: hæ rationes non reddendæ spontè: ad eas vocandi etiam Prælati regulares, quibus seorsim reddi debent, etsi reddita sint Episcopo coram illis: etsi hi non possint cogi, vt redditioni præfatæ interueniant.*
31 *Item quo ad monasteriorum constructionem; idque ex decreto Sacræ Congregationis; vi cuius tamen non requiritur consensus Abbatissæ aliorum conuentuum, vt nouum monasterium Monialium fiat.*
32 *Item ei subsunt quo ad exeundum è clausura, & quo ad recipiendum intra illam.*
33 *Concionaturi Monialibus, seclusa consuetudine non petunt benedictionem ab Ordinario, sicut nec licentiam celebrandi in Ecclesia Monialium exemptarum.*

QVÆRES I. An, & qualiter Moniales de iure communi subijciantur potestati Ordinariorum.

1 Quòd, cùm omnes personæ religiosæ, seclusis peculiaribus priuilegijs de iure communi debeant esse sub cura, ac potestate Episcopi, in cuius territorio degunt iuxtà *c. contra morem d.* 100. vbi dicitur omnes Ecclesias, & loca sacra in vnaquaque diœcesi constituta, esse Episcopo talis diœcesis subiecta: quo modo *Suarez tom. 4. de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 11. dicit exemptionem Religiosorum ab Episcoporum iurisdictione non solùm non esse de iure diuino, sed potiùs esse

esse quamdam quasi dispensationem ipsius iuris diuini, quod de se erat indifferens; eadem ratione dicendum est etiam Moniales iure communi esse subiectas Ordinarijs: quippè quæ nec habent vllum indultum speciale, vi cuius dicantur exemptæ à potestate Episcopi; & alioqui vt religiosæ non gaudent priuilegio exemptionis, cùm potius tamquam accessoriæ religionibus virorum debeant esse subiectæ Ordinarijs; sicut sunt & viri religiosi, accessorio sequente naturam principalis.

2 Dixi *seclusis peculiaribus priuilegijs*; cùm enim modò viri religiosi ferè omnes communiter ex indultis Pontificijs eximantur ab Ordinariorum iurisdictione; & aliàs Moniales fruantur omnibus priuilegijs sui Ordinis (quorum ipsæ sunt capaces) etiam ipsæ censeri debent exemptæ à dicta iurisdictione: nisi aliunde iterum ex legitima potestate ijs subijciantur, siue in totum (quo pacto in præsentia plura Monialium monasteria subijciuntur Episcopo diœcesano in omnibus, & per omnia) siue ex parte; sicut de facto Moniales subiectæ Sedi Apostolicæ vigore *Concilij Trid. sess. 25. de reg. c. 5.* subijciuntur Ordinario loci quo ad obseruantiam clausuræ, immò & omnes aliæ modo superiùs explicato; necnon quo ad plures alios casus infrà proponendos.

QVÆRES II. Quæ Moniales de facto subiiciantur Ordinario loci, & quæ sint exemptæ ab illius iurisdictione.

3 ℞. Quòd, cùm iuxtà dicta *cap. praeced. q. 5.* huiusmodi quæstio sit facti, & de facto Iurisconsultus non respondeat, *l. eum quem*, §. 7. *ff. de Iudic.* ideò eius resolutio peti debet necessariò ex tenore priuilegiorum vniuscuiusque monasterii iuxtà *cap. porrò de priuil.* quippè aliqua Monialium monasteria sunt immediatè subiecta Sedi Apostolicæ (quod tamen est rarum, cùm raro expediat) alia subsunt gubernationi Prælatorum regularium sui Ordinis: alia denique plenè subiacent Ordinariorum iurisdictioni, & quo ad personas, & quo ad bona temporalia. Notat autem *Suar. sup. tract. 9. l. 1. cap. 12. num. 6.* quòd, quando Papa monasterium aliquod Monialium subiicit soli Sedi Apostolicæ (quod vtique potest facere, cùm pendeat ex ipsius voluntate, ac priuilegiis) tunc necesse est, vt alicui vices suas committat, qui in rebus necessariis exerceat iurisdictionem circa Moniales, maximè in foro interiori, vtpotè magis necessario; quare in *Concil. Trident. sup. cap. 9.* hæc habentur; *Monasteria Sanctimonialium Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum S. Petri, vel S. Io. vel aliàs quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis tamquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscumque* intellige gubernatione spirituali, non temporali: sic enim declarauit Sacra Congregatio, teste *Tamb. D. 17. de iure Abbatiss. q. 3. num. 5. & Barbosa l. 2. de iure eccl. c. 12. num. 58.*

QVÆRES III. An Moniales in iis, in quibus subiiciuntur Ordinario loci, subiiciantur etiam eius Vicario generali, immò & Capitulo sede vacante.

4 ℞. Subiici, & vicario generali, vtpotè constituenti vnum, ac idem tribunal cum suo Episcopo; & Capitulo, sede vacante, tamquam succedenti in ea omnia, quæ concernunt iurisdictionem Episcopalem: inter quæ sine dubio est etiam potestas in Moniales subiectas: colligitur ex *Barbosa alleg. 102. de offic. Ep. num. 28.* & est communis Doctorum.

Difficultas maior est, an Vicarius generalis possit exercere in Moniales iurisdictionem competentem Ordinario tamquam Sedis Apostolicæ delegato.

5 ℞. Posse; & probatur tum quia delegatus Principis potest subdelegare; sicque de eo non procedit, quòd delegatus nequit subdelegare; tum quia iurisdictio ex Principis priuilegio competens non personæ, sed perpetuò dignitati, aut officio, non est delegata, sed ordinaria; potestas autem ordinaria, vtique potest delegari, desumitur ex *Sanch. l. 2. de matr. D. 40. n. 14.* vbi latè, aliis pluribus citatis hanc quæstionem prosequitur.

6 Illud etiam hic placet addere, quòd, cùm Capitulum, Sede vacante, possit illa

omnia exercere, quæ iure communi pertinent ad ordinariam iurisdictionem Episcopi, exceptis nonnullis in iure specialiter prohibitis, sicut fatentur Doctores ex *cap. cùm olim de maior. & obed.* & ex alia parte iurisdictio in perpetuum commissa muneri Episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ non in bonum Episcopi, sed subditorum, in quos ea exerceri debet tamquam ex officio, non sit delegata, sed potiùs ordinaria; ea consequenter transit in Capitulum; sicque Capitulum tempore Sedis vacantis exercere poterit in Moniales ea omnia, quæ præstare posset Episcopus tamquam Sedis Apostolicæ delegatus.

QVÆRES IV. An Moniales exemptæ ab Ordinarij iurisdictione possint ei se subijcere, saltem de consensu suorum Superiorum.

7 ℞. Probabile esse, quòd possint, si id cedat in bonum ipsarum; sicut re vera potest cedere in non paucis casibus, ita *Sanchez lib. 4. mor. cap. 39. num. 32.* alijs citatis; & probatur tum quia quod ob gratiam alicuius conceditur non est in eius dispendium retorquendum *re. 61. in 6.* sicque cùm exemptio religiosorum inducta sit in fauorem religionis (vt scilicet religiosi Deo quietiùs famulentur in ijs, quæ quietem, ac fauorem religionis concernunt) non debent esse religiosi deterioris conditionis, quàm alij de diœcesi non exempti: tum quia volenti, & consentienti non fit iniuria; in casu autem, quo necessaria sit, aut admodum vtilis cessio exemptionis, per epicheiam censetur tota religio consentire. Quæ rationes intentum probare videntur tam de renunciatione exemptionis absolutè facta (vt si aliqua religio subijciat Ordinarijs locorum Moniales sibi immediatè subditas censens prudenter id expedire ad bonum Ordinis) quàm de renunciatione solùm facta pro aliquo casu particulari; v. g. ad obtinendam aliquam absolutionem, aut dispensationem.

8 Oppositum tamen sentit, alijs relatis *Tamb. sup. q. 4. num. 2.* dicens probabilius esse, quòd non possint Regulares dimittere Moniales, neque Moniales se subijcere Ordinario; cùm, dato priuilegio exemptionis, Papa se constituat veluti immediatum Superiorem religiosorum exemptorum, sicque non possit absque eius præiudicio cedi dicto priuilegio: sicut nec potest Clericus vnius diœcesis se subijcere Ordinario alterius diœcesis sine licentia proprij Episcopi, eius iurisdictionem prorogando, vt satis clarè habetur in *c. significasti de foro compet.*

QVÆRES V. An expediat bono spirituali Monialium, vt potiùs regantur per Ordinarium loci, quàm per Prælatos Ordinis, vel è contra.

9 ℞. *Portel. par. 2. resp. mor. casu 13. num. 2.* non expedite, sed interdum melius esse, vt regantur à Prælatis regularibus Ordinis, probat tum ex eo quòd Eugenius IV. Moniales S. Claræ ex primaria sua institutione subiectas gubernationi vnius Cardinalis, progressu temporis commisit regimini Fratrum Minorum, sentiens illas meliùs ab his gubernandas, quàm à præfato Cardinali, idque cessurum in maius bonum spirituale ipsarum; tum quia Prælati regulares maiori studio, ac vigilantia insistent vtilitati spirituali Monialium, vtpotè agnoscentes illas tamquam membra sui Ordinis, sicque bonum illarum reputantes veluti proprium: quo modo Vrbanus IV. auctor secundæ regulæ S. Claræ in eius confirmatione dicit se earum regimen committere Cardinali Protectori Ordinis Minorum, qui ordinariè eas visitaret per ipsos Fratres Minores: idque ne aliàs ipsæ essent differentes in diuersis modis viuendi (quod tamen eueniret, si eæ regerentur ab eo, qui ignoraret vitam, & mores Fratrum Minorum) tum quia Prælati regulares, cùm sciant se, peracto regimine, subijciendos esse rigidissimo syndicatui, cautiùs procedunt in gubernatione, studentque pro viribus quamoptimè satisfacere muneri suo, abdicatis à se quibuscumque alijs curis extraneis: quod haud potest ita benè præstari, aut sperari de Episcopis; quippè qui distinentur tot alijs occupationibus extraneis, & aliàs ex metu syndicatus excitari non possunt ad munus suum ritè explendum; hæc Portel. quàm probabiliter, viderit ipse, & colligatur ex quotidiana experientia. Illud certè posset hic addi

Moniales

Moniales opera Confessariorum regularium cæteris paribus meliùs, ac vtiliùs posse dirigi ad religiosam perfectionem comparandam; quippè qui plerumq; vacant acquisitioni illius, aut saltem indicare possunt media ad illam comparandam vtiliora; idq; ratione status, quem profitentur.

10 An autem expediat bono spirituali ipsorum Religiosorum, quòd ipsi exerceant Monialium gubernationem, iudicent ij, qui tot annorum experientia discere potuerunt quid boni, malive in hoc insit. Certè Alex. IV. insigne beneficium se conferre credidit Ordini Minorum, dum, teste *Casarub. in comp. v. Moniales n.* 1. per bullam ei concessit, quòd eius Fratres non teneantur suscipere curam quarumcumq; Monialium prætextu quarumcumque litterarum Apostolicarum, quæ de præsenti indulto plenam, & expressam mentionem non faciant; nisi Romanæ Ecclesiæ essent immediatè subiectæ. Sic enim S. P. N. Ignatius *p. 6. const. c.* 3. *nu.* 5. existimauit consultum fore religiosis Societatis, vt non susciperent curam animarum, neque mulierum religiosarum, vel aliarum quarumcumque vt ordinariè illarum confessiones audiant, vel ipsas regant, sic mihi constat viros religiosos graues, doctos, ac zelantes, quàm maximè optare à se abdicare curam quamcumque etiam Monialium proprij Ordinis, fortè censentes illam esse minùs expedientem bono spirituali religionis: sic denique Summi Pontifices ducti bono spirituali, siue ipsorum religiosorum, siue Monialium, siue vtrorumque plura Monialium cœnobia subtraxerunt administrationi Regularium, eaque commiserunt Ordinarijs locorum, & plura in dies identidem subtrahunt: quod non facerent, si putarent id ipsis Religiosis, ac Monialibus non esse expediens, vtile, immò, & necessarium. Vt proinde non abs re futurum sit referre, quæ habet S. Bonauentura *de purit. conscientiæ cap.* 14. ex S. Augustino: *Sermo*, inquit, *breuis, & rigidus cum mulieribus est habendus: nec tamen quia sanctiores fuerint, ideò minùs cauendæ, quæ enim sanctiores fuerint, eò magis alliciunt, & sub prætextu blandi sermonis immiscent se vitiis impiissimæ libidinis. Crede mihi, Episcopus sum, in Christo loquor, non mentior; cedros libani, idest contemplationis altissimæ homines: & gregum arietes, idest magnos Prælatos Ecclesiæ sub hac spe corruisse reperi, de quorum casu non magis præsumebam, quàm Hieronymi, & Ambrosii.* Hæc S. Bonauentura, quæ vtinam interdùm ipsa experientia non confirmarentur; vsu ipso docente amicitiam, ac familiaritatem Monialium, quæ ex spiritu videtur incipere, tandem desinere in carnem, cum grauissimo dedecore status religiosi, iuxta illud Apostoli *Galat.* 3. *Sic stulti estis, vt, cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemini.* Quo circa S. Franciscus, teste eodem S. Bonauentura suos studiosè monebat, vt cauerent à fœminis, *Quia*, inquit *colloquium cum fœmina extrà confessionem, eamque breuem, inutile est, & periculosum:* quod confirmabat S. Xauerius his paucis verbis; *Maiori periculo, quàm fructu aditur fœmina.* Ad quod item facit quod Seraphicus Franciscus sæpè animo turbato dicere solebat *Timeo, ne, dum Deus nobis abstulerit vxores, Diabolus nobis procurauerit Sorores*; vt refert *Vuadingus ad annum* 1229. *num.* 44. narrans quod, cum F. quidam Stephanus de licentia Visitatoris ad Moniales accessisset contra præceptum ipsius S. Francisci, & ab eo veniam peteret de hac culpa; S. Pater illum grauiter increpauit, iussitque mense Decembri suis indutum vestibus in frigidissimum amnem immergi dicens, *Extingue hac aqua scintillas, quas in te lenis, & mitis, sed periculosus ignis accendit: laua, & absterge his vndis secretas sordes, quæ te inscio, tibi fortè hæserunt.* Cuius rei ea est ratio, quòd fœminæ, vt monet *S. Antiochus Abbas homil.* 18. in ipso aditu primæ conuersationis multa cum lenitate loquuntur, & prono in terram vultu continenter illacrymantur, reuerenter admodum habitum, motumque corporis ementiuntur, suspiria attollunt amarulentiæ plena: de sanctimonia, aut castitate etiamnum interrogant, magna cum voluptate auscultant differentem, alter, atque alter mox congressus superiora illa sensim repellit, ac repudiat: audaciores dehinc factæ sermones texunt, qui præmolli quodam lenocinio demulceant, & quamuis ipsæ nolint, ad turpitudinis affectionem inuitent.

QVÆ-

QVÆRES VI. Qualiter Moniales subijciantur Ordinario quo ad receptionem ipsarum Monialium.

11 ℞. Subijci tum quo ad taxationem dotis, eo modo, quo diximus *cap.3. sect.2. quæst.3.* tum quo ad explorationem voluntatis puellæ recipiendæ; eo tamen modo, quo diximus hic *cap.2. sect.1. quæst.4.* tum etiam quo ad definiendum ipsum numerum Monialium recipiendarum iuxta dicta ibi *q.6.*

QVÆRES VII. In quibus subijciantur Moniales Ordinario loci quo ad emittendam professionem religiosam.

12 ℞. Subijci quo ad explorationem voluntatis ante professionis emissionem præmittendam, vti docuimus *sup. c.3. sect.1. q.2.* & quo ad bonorum renunciationem iuxtà decretum *Concilij Trid. sess.25. de regul. cap.16.* à nobis relatum, ac explicatum *sup. c.2. sect.3.* per totam.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis plures DD. apud *Sanchez l.7. mor. cap.3. num. 91.* dicant in bona nouitij decedentis absque renunciatione, aut testamento succedere monasterium, exclusis hæredibus ab intestato: oppositum tamen omninò sustinendum putat *Castrus Palaus tract.16. D.1. par.16. num.1.* alijs pluribus citatis; & probat, quia nouitius non est religiosus cum effectu, nec bona sua monasterio dicauit per ingressum; sicque nulla adest ratio, ob quam monasterium ei succedat ab intestato, qua de re *Sanchez loco citato, & Suarez tom.3. de relig. lib.5. cap.16. num.9.*

QVÆRES VIII. Quo iure Moniales subijciantur Ordinario loci quo ad approbationem Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

13 ℞. Subijci ex Constitutione Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili;* & quidem eo modo, quo dicemus infra *sect.3.* de hoc ex professo agentes.

QVÆRES IX. Quo iure Moniales subijciantur proprio Ordinario quo ad obseruantiam festorum ab ipso legitimè institutorum; necnon censurarum, atque interdictorum, quæ fortè ab eo ferantur.

14 ℞. Subijci ex decreto *Concilij Trident. sess.25. de regul. cap.12.* à nobis adducto *supra cap.6. qu.13.* quod sine dubio afficit etiam Moniales exemptas.

QVÆRES X. In quibus subijciantur Moniales Ordinario quo ad clausuram, etsi aliàs sint exemptæ.

15 ℞. Subijci quo ad custodiam quidem clausuræ monasterij eo modo, quo diximus *cap.1. sect.1. quæst.5.* quo ad egrediendum verò ex ipsa clausura in casibus permissis, ea ratione, qua explicauimus citato *cap.5. sect.2. quæst.9.* non item quo ad recipiendas intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs, aut aliàs concessis; vt constat ex dictis allegato *cap.5. sectio.3. quæst.32.* etsi vsus multis in locis sit in contrarium, Ordinario loci tale ius sibi vsurpante, etiam quo ad Moniales exemptas; & quidem scientibus, & non dissentientibus Prælatis regularibus; quorum aliàs interest dare facultatem admittendi intra clausuram personas extraneas in casibus necessarijs.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius possit prohibere Monialibus, etiam exemptis sub pœna excommunicationis, ne accedant ex prauo fine ad loquendum cum personis extraneis ad ipsas accurrentibus, eoque exteriùs manifestato, vel ne diutiùs loquantur cum dictis personis, ostio monasterij aperto, aut ad fenestellas carentes cratibus.

16 ℞. Videri posse, si domus custodiam clausuræ Monialium fuisse commissam à Concilio Trident. Ordinarijs locorum non solùm quo ad materiale ipsius, sed etiam quo ad formale; vti declarauimus *suprà cap.5. sect.1. quæst.6.* moueor, quòd dictum *Concilium sess.25. de regul. cap.5.* præcipiens Ordinarijs, vt in omnibus Monialium monasterijs sibi subiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari *maximè procurent;* hæc addit; *Inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasq; pœnas, quacumq; appellatione postposita, compescentes, inuoca-*

to etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, quod est concedere Ordinarijs, vt clausuræ obseruantiam procurare possint, etiam per censuras Ecclesiasticas, & quidem etiam in monasterijs Monialium exemptarum tanquam Sedis Apostolicæ delegati; vnde fit, vt in tali casu præfatis Monialibus non prosit priuilegium exemptionis: quippè quod solùm operatur, vt Ordinarij non possint potestate ordinaria procedere contra dictas Moniales per censuras ecclesiasticas: quod non euenit in præsenti casu.

17 Dixi sub initium responsionis, *si demus custodiam clausuræ fuisse commissam, &c.* si enim dicatur eam fuisse Ordinario commissam solùm quo ad materiale (vt loco superiùs citato explicauimus) tunc vtique non posset Ordinarius censuras ecclesiasticas ferre in casibus propositis contra Moniales exemptas, cùm nullus à non suo iudice ligari possit, aut solui, *cap. cùm inferior de maiorit. & obed.* maximè attento priuilegio, quod habent Regulares, saltem per viam communicationis priuilegiorum, & per consequens etiam Moniales, ne possint excommunicari ab Episcopo; cuius priuilegij meminit Sacra Congregatio in quadam declaratione facta 9. April. 1583. quam adducit *Quaranta v. monasteria Monialium*, his verbis: *Regulares adeuntes monasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Episcopus suo edicto proposuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio, quòd non possent excommunicari: & tunc deberent puniri à suis Superioribus alia pœna*, priuilegium autem ipsum refertur in *Comp. mendicantium v. exemptio num. 9. 23. & 24.*

18 Quòd si demus Moniales etiam exemptas, subiacere censuris latis ab Ordinario in materia concernente clausuram formaliter sumptam modo supra dicto; à fortiori poterit Ordinarius ferre censuras contra indebitè accedentes ad monasteria dictarum Monialium exemptarum: cùm sic ille operetur tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, sicq; eius potestati obstare non possit fauor exemptionis competens præfatis monasterijs: quod non procederet, si Ordinarius operaretur ex sua potestate ordinaria; cum patia sint locum esse extra diœcesim, ac esse exemptum, & alioqui extra territorium ius dicenti non pareatur impunè; sed de hoc alibi: interim qui vult consulat *Tamb. sup. D.25.q.7.*

19 Accedit, quòd vi Constitut. Gregorij XV. editæ 5. Febr. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*, possunt Ordinarij quoties, & quando opus fuerit, punire, & corrigere quascumq; personas, tam regulares, quàm sæculares, quæ fortè delinquant circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum: & hoc tamquam ad id Sedis Apostolicæ delegati. Puto autem per verbum illud *delinquant circa personas* intelligi solum delictum contra castitatem: quippè quod potest frequentiùs intendi ab ijs, qui accedunt ad monasteria Monialium, ideòque opus erat, vt efficaciori aliquo remedio caueretur; proportionaliter vt diximus in *tract. de prohibit. cap. 2. quæst. 14.* probabile esse violationem clausuræ Monialium ob malum finem specialiter reseruatam à Clemente VIII. in suo illo decreto derogatorio intelligi tantùm de malo fine contra castitatem, ita docti viri consulti, & satis probabiliter; maximè attenta doctrina generali, quòd, vbi agitur de pœnis, stricta facienda est interpretatio; & quòd in legum interpretatione potiùs sequenda est mens legislatoris, quàm verba: sicut pluribus iuribus citatis ostendit *Laym. lib. 1. tract. 4. c. 18. num. 3.*

20 Illud etiam hìc placet meminisse, sacram Cardinalium Congregationem de mandato Vrbani VIII. die 20. Nou. 1623. concessisse Ordinarijs locorum, vt, quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere possint per 4. vices ad summum quolibet anno cuicumque Regulari, vt Moniales sibi in primo, & secundo tantùm consanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui possit: id verò non aliter, quàm seruata ad vnguem forma inferiùs scripta, &c. qua de re latè *in nostra tr. de prohibit. c. 6. per totum.*

Cæte-

Cæterùm pro intelligentia decreti Sacræ Congr. iussu Vrban. VIII. editi, & paulò ante allegati aliqua breuiter aduertenda sunt, & quidem 1. Ordinarios vigore illius non teneri dare licentiam Regularibus, vt possint adire Moniales modo dicto consanguineos; sed solùm posse, si attentis præsentibus circumstantijs iudicent id expedire. Colligo ex verbis illis decreti *Quatenus sibi* (idest Ordinario) *visum fuerit in Domino expedire.*

Aduerto 2. quòd si Monialis inuisenda à Regulari sit exempta, licentia peti debet tam ab Ordinario, quàm à Prælato regulari Monialis; nam in relato decreto dicitur, *prædictaq; licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem spectet eam concedere;* etsi euenire possit alicubi inductam esse consuetudinem petendi dictam licentiam solùm ab Ordinario.

Aduerto 3. quòd si præfata licentia detur, non seruatis omnibus ijs, quæ præscribuntur in decreto, de rigore iuris censeri debet inualida: cùm in decreto dicatur; *Si locorum Ordinarii per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam sup. dicta forma licentias, concesserit; Regulares pœnis sup. dicto decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuissent, eò ipsò se nouerint addictos*, & præterea addatur in eodem decreto Ordinarios non posse dare talem licentiam aliter, quàm seruata ad vnguem forma infrascripta; Concedo tamen quòd, cùm in eo decreto extent aliquæ conditiones leuioris momenti (qualis est, quòd præscribatur certa hora accedendi ad monasterium: quòd assistant Moniales auscultatrices, quòd Confessarius Monialium intersit, & assistat) quas constat experientia non vbique obseruari: consequenter, si qua talium conditionum ommittatur, non ideò irrita debet censeri licentia; idque ob doctrinam, quam tradit ex *Decio, ac Felino Naldus v. actus num.* 33. actum scilicet non vitiari ex omissione formæ, si forma sit modici momenti, præterquàm quòd non est nouum legem aliquam acceptari secundùm vnam partem, & non secundùm aliam, vt eruditè ostendit *Baldell. l. 5. D. 18. nu. 25.* Consentit ex parte *Sanctorus in cap. 11. Const. min. stat. 7. q. 1.* dicens in specie, quòd spectat ad dies exceptos, se nescire, an peccarent mortaliter Religiosi, qui aliquo die Quadragesimæ, aut ieiunij loquerentur cum Monialibus; addensq; non esse dicendum verba illa superiùs adducta. *Si locorum Ordinarii per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, &c.* obligare Ordinarios sub mortali: idque ex inteutione Papæ, quæ sufficienter colligatur; tum quia in Breui nulla Ordinarijs pęna imponitur, ex qua arguatur grauitas culpæ; tum ex eò quòd conditiones positæ sub illis verbis non sint ita graues, vt culpam mortalem importent cum alioqui mortalia peccata multiplicari non debeant sine graui causa; ac vrgenti fundamento, sic *Sanctorus* docens *q. 7.* Regularem sine licentia, posse loqui cum matre, aut filia Moniali; cum sit casus exceptus, nullam suspicionem admittens, ideòq; de eo in Breui supra allegato non fiat mentio, vtpotè relicto naturæ iuribus: *sed tu cogita*, inquit *Diana par. 8. tr. 7. res.* 60. relata eiusmodi doctrina *Sanctorii.*

Nobiscum sentit & *P. Diana par. 9. tr. 7. resol.* 34. me citato, probatque maximè ex eò quòd decretum Vrbani VIII. de quo hic, quo ad præfatas circumstantias non fuit vsu receptum; idque ei testati sunt viri fide digni in Archiepiscopatu Panormitano, ac Neapolitano quo ad temporis limitationem, & assistentiam Confessarij.

Quod autem dixi *tr. 6. cap. 6. n.* 38. Bordonum docere Episcopos posse in præsentia dare Regularibus licentiam accedendi ad Moniales die Mercurij 4. temporum (quod item docet *Lezana v. Moniales nu. 24.*) reijcit *Diana p. 9. tr. 7. resolut.* 35. ex eò quòd, licet 4. Tempora in ordine ad rubricas differant à Vigilijs, in ordine tamen ad finem intentum à Papa prohibente, ne in Vigilijs Regulares accedant ad Moniales, non differunt; cum in 4. temporibus militet finis quo a d hoc intentus respectu Vigiliarum; qui est vt Moniales in diebus ieiunij non distrahantur ab oratione, vnde hic procedit regula Iuristarum vbi est eadē ratio, est eadem iuris dispositio *l. illud ff. ad leg. Aquil.* & quod ratio legis magis, quàm verba spectari debet *l. scire §. aliud ff. de excus. tutor.*

Aduer-

Aduerto 4. quòd si contingat religiosum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non posse accedere die statuta; aliqui viri docti putant non esse improbabile illum vi dictæ licentiæ posse accedere alia die; si parum temporis intercedat, nullum subsit periculum scandali, & dies, qua acceditur, aliàs non sit vetita: probantque ex eo quòd Superior in tali casu quo ad mutationem diei non censetur inuitus; cùm statim fieri censeatur, quod fit paulò post, & parùm distans nihil distare videatur: vel certè, si est inuitus, est solùm inuitus quo ad modum; quod non sufficit, vt vtens licentia dicatur peccare m. quo modo DD. apud *Lessium lib. 2. cap. 12. num. 49.* dicunt non peccare m. illum, qui occultè accipit aliquid ab eo, qui est inuitus solùm quo ad modùm, sic illi; quàm probabiliter, videant ipsi.

Aduerto 5. quòd si religiosus accedat ad Moniales cùm licentia ab Ordinario iniquè obtenta, eò quòd is illam debuisset denegare, non est tutus in conscientia: si quidem vbi requiritur licentia, intelligitur legitima, idest iustè, ac rationabiliter concessa; cùm idem sit non esse, vel esse minùs competens, vt notat *Nald. ex Butrio v. licentia num. 1.* & verbum *licentia* importet voluntatem, non liberam, sed prudentiæ arbitrio consonam, adeoq; facere aliquid cum licentia inualida idem sit ac facere sine vlla licentia: constat autem licentiam datam à non potente dare siue absolutè, siue in tali casu, esse nullam.

Auerto 6. non esse tutum in conscientia religiosum, qui habens licentiam accedendi ad vnam Monialem loquitur cum alia: & ratio est, quòd licentia non operatur vltrà intentionem concedentis sufficienter expressam; licentia autem accedendi ad Moniales ex intentione concedentis extenditur solùm ad consanguineas in primo, & secundo gradu; vt constat ex decreto sup. relato: intellige, nisi paruitas materiæ excuset (vt si vrbanitatis causa aliquam aliam Monialem salutet, aut paucis alloquatur: quòd si vsus est in contrarium, omninò videtur extirpandus, cum sit abusus, & corruptela.

Aduerto 7. religiosum, qui associat alium religiosum cum debita licentia accedentem ad aliquam Monialem, posse, & ipsum loqui cum illa: idque ob regulam connexorum, ita *Peyrin. to. 3. priuil. cap. 6. num. 1. ex Rodriq. & Riccio:* cum quibus sentit *Tamburinus D. 26. de iure Abb. q. 3. num. 2. & Lezana v. Moniales num. 23.* à quibus dissentit me citato *Diana p. 9. tr. 7. res. 33. & Pasqual. p. 2. q. 158. n. 2.* probans licentiam alloquendi Moniales non extendi ad Regularem Socium tum quia, vt Religiosus obtineat licentiam loquendi cum Monialibus, requiritur iuxta causa *c. periculoso de statu Monach.* talis autem causa non est associatio vt sic: tum quia quod dicitur de connexis esse idem iudicium, verificatur solùm, quando ea sunt inseparabilia, non item quando vnum stare potest sine alio (quo casu non sumus in connexis, sed in separatis *Couar. quæst. pract. c. 34. Crauetta cons. 232. num. 1.*) Regularis autem, & Socius in locutione cum Monialibus non sunt connexi; cum habens licentiam loquendi possit æquè benè loqui absque eo quòd Socius loquatur. Quamquam hæc argumenta non tollant probabilitatem nostræ opinionis: cum dicere possimus associationem vrbano, ac morali modo factam in præsenti casu habere rationem iustæ causæ: & locutionem concessam Regulari ad alloquendam Monialem, si vrbano modo sumatur, non esse separabilem à collocutione Socij.

Aduerto 8. quòd, si contingat Religiosum habere necessitatem accedendi ad aliquam Monialem in loco, vbi ille ex iusta causa incedit incognitus, mutato habitu (quod interdum potest euenire, & de facto euenit) potest talis religiosus vi præsentis concessionis Vrb. VIII. inuisere præfatam Monialem de licentia Ordinarij illius loci; seruatis tamen omnibus conditionibus præscriptis in dicto decreto; æquè ac si accederet in proprio habitu: ipse enim verè est religiosus, licèt incognitus, adeòque subiacet oneribus religiosorum. Limita, nisi hinc exponeret se periculo, vt agnosceretur cum graui suo incommodo: in quo casu posset dissimulare statum religiosorum, & se gerere in ea visitatione vt sæcularis; qualis ex habitu creditur:

lex

lex enim humana non obligat cum tanto dispendio, vt patet, non ergò talis Religiosus poterit in casu proposito inuisere, etiam de licentia Ordinarij, Monialem, quæ non sit consanguinea in gradu permisso in præfato decreto, nec die ibi prohibita, nec liberè alloquendo Moniales extraneas fortè accedentes, &c. Sic viri docti consulti.

Addo ex dictis *cap.5. nu.194. §. moneo* per prohibitionem factam à Sacra Congregatione, ne Regulares absque expressa licentia eiusdem Sacræ Congregationis accedant ad monasteria quarumcumque Monialium non tolli, quin sine licentia prædicta possit religiosus accedere ad dicta monasteria causa tractandi cum aliqua fœmina sæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio prophano: idque ob rationem adductam *citato §.moneo*, quæ ratio facit hanc doctrinam probabilem (nisi obstet stylus Curiæ, aut consuetudo) sicque mihi constat interdùm practicatum fuisse, de licentia tamen Ordinarij.

QVÆRES XI. An Moniales subiaceant Ordinario quo ad hoc vt absque eius licentia conueniri non possint, ac visitari.

21 ℞. Subiacere, etiamsi aliàs sint exemptæ; si quidem talis sit consuetudo loci, vt absque licentia Ordinarij non adeantur monasteria Monialium, quamtumvis exemptarum, sic quippè statuit Sacra Congregatio, teste *Tamburino sup. D.26. q.2. num.3.* nimirum hac in re seruandam esse vniuscuiusque loci consuetudinem, vt vidimus *c.5.sect.5.q.7.§.quod si quæras;* quamquam extet alia declaratio eiusdem Sac. Congregationis, quam refert *Barbosa in collect.v.Moniales alloqui.§.vlt.* his verbis: *Moniales Regularibus subiectas alloquendi licentia concedenda est ab Episcopo, seu eius Vicario generali, & à Superiore regulari, cui Moniales ipsæ subiectæ sunt, coniunctim: ita vt idem Episcopus, seu Vicarius primo loco subscribat* (sic variant huiusmodi declarationes, ideoq; iuxta alibi dicta regulariter non habent vim legis vniuersalis vbique obligantis) intellige nisi obstet contraria consuetudo, sicut benè notauit *Gauant. in manu.v.Monial. colloc. num.2.*

Addit *Monachus par.5. instruct. Monial. ex Barbosa in Collectan. v. Monialium clausura* in licentijs, quæ post Ordinarij subscriptionem subscribuntur à Prælatis regularibus ad adeunda monasteria Monialium ipsis subiectarum, ex declaratione Sacræ Congregationis non posse quidquam addi, aut tolli per ipsos Prælatos regulares ex ijs, quæ in præfatis licentijs apposita sunt ab Ordinario ad accuratiorem clausuræ obseruantiam.

QVÆRES XII. An, & qualiter Moniales subiaceant visitationi, ac correctioni Ordinarij.

22 ℞. Subiacere quo ad obseruantiam clausuræ, etiamsi sint exemptæ, ideòque eas posse quo ad clausuram visitari ab Episcopo, eiusve Vicario generali, quoties ipsis id videbitur expedire: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quod allegar *Nald.v.Monialis num.3.* addens eiusmodi facultatem non debere extendi ad inquirendum occultè de excessibus earumdem Monialium: si quidem hoc est quid diuersum ab obseruantia clausuræ; cuius inquisitio, ac cura solùm committitur à *Concilio Trident.sess.25 de regul. cap.5.* à diuersis autem non fit illatio. Quin etiam notat *Nald. num.4.* Moniales degentes in ciuitate, sed subiectas alteri Ordinario, visitari posse ab Episcopo illius diœcesis, in qua degunt, æquè ac possunt visitari Moniales subiectæ Regularibus: istas verò posse visitari quo ad obseruantiam clausuræ per præfatum Ordinarium, etiam absque interuentu dictorum Regularium.

23 Quod verò spectat ad Moniales Sedi Apostolicæ immediatè subiectas notat *Tambur. sup. D.17. quæst.3.num.5.* quòd, licèt eæ sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictione; possunt tamen ab eo visitari tamquam à delegato Sedis Apostolicæ, & quidem non solùm quo ad clausuram, sed etiam quo ad alia, æquè ac possunt visitari Moniales immediatè subiectæ ipsimet Ordinario; idque ex decreto *Concilij Trid.sess.25.de regul. cap.9.* relato hic *q.2.*

Addit

Addit *Tambur. num.*3.*ex Barbosa alleg.*74. *de offic. Ep. num.*20. & alijs posse Episcopum visitare personas sæculares, siue regulares exercentes curam animarum personarum sæcularium annexam ipsarum Monialium monasterijs: in ijs tamen solùm, quæ spectant ad curam animarum: idque ex decreto *Concilii Trid. sup. cap.* 11. quod etiam notant alij Doctores.

An autem Ordinarius posse vim inferre, ostia monasterij Monialium frangendo in casu, quo iuxta dicta habeat ius illas visitandi, & impediatur.

25 ℞. *Barbosa nu.*22. ex Innoc. Abb. Fusco, Campan. ac Genuensi, quod sequitur *Tambur. num.*4. Ordinarium posse in casu proposito vim inferre, & quidem etiam excommunicando impedientes, etiam non adhibitis solitis monitionibus; in ipso tamen actu violentiæ sibi illatæ, & consequenter titulo iustæ defensionis: id quippè non solùm tacitè censetur concessum Ordinarijs à Papa supremo Monialium omnium Prælato, sed etiam est de iure naturæ, vi cuius potest quilibet seruare propria iura contra inuasorem, vt colligitur ex *cap. si verò alicuius de sent. excommunic.* & *cap. significasti* 2. *de homic.* seruatis tamen seruandis, de quibus optimè *Bonac. D.*2. *de contr. quæst. vlt. sect.*1. *par.*8. *num.*1. quæ doctrina est vera, etiam in euentu, quo Ordinarius procedat tamquam Sedis Apostolicæ delegatus: quod in specie aduertit *Barbosa num.*23.

QVÆRES XIII. Vtrum possit Ordinarius coercere, ac punire Moniales, etiam exemptas delinquentes.

26 ℞. De facto punire in materia clausuræ; idque iuxtà aliquos ex *Concilio Trident. sup. cap.*5. talem potestatem quo ad hoc tribuente Episcopis per ea verba *inobedientes, atq; contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescentes*; & hoc (inquiunt illi) ne aliàs inanis prorsus, ac frustranea sit iurisdictio Ordinarij supra Moniales, etiam exemptas, quo ad clausuram: præterquàm quòd cui datur iurisdictio, ea quoq; concessa videntur, sine quibus iurisdictio exerceri nequit; sicut in re non dissimili notauit *Sanchez lib.*7. *de matr. D.*33. *num.* 22. *ex lib.*2. *ff. de iurisd. omn. iud.* sed de hoc *sup. c.*9. *q.*5. Immò dicit *Barbosa sup. alleg.* 102. *num.*4. ex Nau. & Armendar. decisum fuisse, Episcopum in Moniales, alioqui exemptas, habere iurisdictionem, etiam in ijs, quæ pertinent ad rerum spiritualium curam; sicq; consequenter concedit huiusmodi Moniales posse puniri ab Ordinario, si delinquant in materia rerum spiritualium. Ad quod facit etiam declaratio Sacræ Congregationis Concilij, facta sub 8. Aug. 1621. quam adducit idem *Barbosa in collect. v. Moniales alloqui*, §. *vlt.* his verbis: *moniales exemptas alloquentes contra constitutionem Episcopi possunt ab ipso puniri; non tamen ipsæ moniales exemptæ.* Quæ declaratio (vt id obiter hìc notem) videtur facere non parùm probabilem doctrinam à nobis indicatam *sup. cap.*5. *sect.*1. *quæst.*6. nimirum quòd cura custodiæ clausuræ Monialium, etiam exemptarum, commissa Ordinarijs in Concilio Trident. intelligatur solùm de custodia clausuræ materialis, vt explicauimus ibi: si enim intelligeretur etiam de custodia clausuræ formalis: possent Ordinarii vi præfatæ commissionis coercere Moniales exemptas indebitè loquentes cum sæcularibus ad ipsas accurrentibus: quod tamen in citata declaratione expressè negat Sacra Congregatio eiusdem Concilii.

27 Vnde infero, quòd, cùm ex dictis suprà Episcopi iurisdictionem habeant in Moniales etiam exemptas quo ad obseruantiam clausuræ, & in iis, quæ pertinent ad spiritualium rerum curam; stante tali decisione, sequitur Moniales dictas non posse puniri ab Ordinario in quacumq; alia materia delinquant: nam exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Quod tamen non facit, quo minus Ordinarius posset punire Monialem exemptam, quæ fortè delinqueret extra monasterium: cùm certum videatur etiam Moniales exemptas cōprehendi sub decreto illo *Concilii Trid. sess.*6. *de reform. c.*3. quod sic habet: *Nemo regularis extra monasterium degens, etiam sui Ordinis priuilegii prætextu tutus cēseatur, quo minùs, si deliquerit, ab Ordinario loci tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato secūdùm canonicas sāctiones visitari,*

ri, puniri, & corrigi valeat: quod decretum putat *Peyrin. tom. 1. priuil. Const. 1. Sixti IV.* §. 11. *num.* 22. non dissentiente *Lezana to.* 1. *c.* 11. *num.* 8. intelligi solùm de Regulari degente extra monasterium absque Superioris licentia: stante quòd Religiosus extra monasterium degens cum debita licentia fictione iuris censetur degere intra monasterium; vnde quis benè inferat, quòd si Monialis exempta cum legitima licentia degens extra clausuram delinqueret, non ideò vi citati decreti Trident. puniri posset ab Ordinario; cùm facultas ibi tradita contra Regulares delinquentes non extendatur ad talem casum, vt patet.

An autem Moniales, etiam exemptæ subiaceant dispositioni *Concilij Trident.* quæ extat in *sess.* 25. *de regul. cap.* 14. his verbis; *Regularis non subditus Episcopo, qui intra monasterij claustra degit, & extra ea ità notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo Superiore infra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè puniatur, ac de punitione certiorem Episcopum faciat: sin minus à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.*

28 ℞. Subiacere; & probatur ex eo quòd tale decretum loquitur generaliter de Regulari non subdito Episcopis: *lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi: &, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus:* nec obstat quòd textus loquitur de Regularibus masculis, vt constat ex ijs verbis, *Regularis non subditus Episcopo:* siquidem masculinum, vt dignius concipit fœmininum quantùm ad mentem legislatoris, vt notat *glossa l. 1 ff. de verb. signific.* & notant DD. Quare, si Monialis exempta sine debita licentia exiens è monasterio committeret extra illud delictum aliquod scandalosum; posset Ordinarius, etiam vigore huius decreti illam punire, si Prælatus regularis ab ipso legitimè admonitus in eam debitè non animaduerteret; quamquam, etiam secluso isto decreto, posset Ordinarius procedere aduersùs dictam Monialem taliter delinquentem, tamquam ream fractionis clausuræ: idq; ex potestate ipsi competente circa custodiam clausuræ Monialium, etiam exemptarum, eo modo, quo superiùs explicauimus.

QVÆRES XIV. Qualiter subijciantur Moniales Ordinarijs quo ad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.

29 ℞. Subijci ex Const. Greg. XV. cui initium est *Inscrutabili* edita 5. Februarij 1622. quæ sic habet: *Ac similiter possit Episcopus vnà cum Superioribus regularibus quarumcumque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorumdem monasteriorum electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere: absque tamen vlla ipsorum monasteriorum impensa,* qua de re *sup. c.* 8. *q.* 42.

QVÆRES XV. In quibus Moniales subiaceant Ordinario loci quo ad bonorum suorum administrationem, etiamsi aliàs sint exemptæ.

30 ℞. Subiacere tum in eo, quòd potest Ordinarius ex causa rationabili monere Prælatos regulares, vt amoueant ab administrandis bonis Monialium eos, qui ad tale munus deputati sunt: ipsisque Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipsemet Ordinarius amouere potest dictos Administratores, quoties, & quando opus esse iudicauerit: tum in eo quòd Ordinarius singulis annis, adhibitis etiam Prælatis regularibus, potest à præfatis Administratoribus tam sæcularibus, quàm regularibus exigere rationes administrationis, & ad id eos compellere iuris remedijs. Constat ex citata bulla Gregorij XV. *Inscrutabili*, vbi hæc expressè statuuntur, attributa etiam Ordinarijs facultate, vt ij tamquam Sedis Apostolicæ delegati possint punire dictos Administratores, siue sæculares, siue regulares, qui fortè delinquant circa præfatam administrationem. Vbi obiter notandum vigore præfatæ bullæ non concedi locorum Ordinarijs ius designandi, aut approbandi dictos Administratores; cùm de hoc ibi nulla fiat mentio; & alioqui à diuersis non fiat illatio: præsertim quando agitur de præiudicio tertij, sicut de facto agitur in præsenti casu; constat autem, quòd habere ius amouendi Administratores bonorum, vt sic non est formaliter habere ius illos eligendi, aut approbandi illos, sed quid longè diuersum.

Cùm autem plura dubia possint occurrere circa practicam intelligentiam præfatæ

tæ Bullæ Greg. XV. placet ad eorum resolutionem aliqua hic notare ex *Sanctoro in Constit. Min. c.11. stat.7. qu.3.* sicque.

Noto 1. Prælatum regularem Monialium, qui eatum contractibus interest, & consentit, multaque fieri iubet circa Ecclesiam, & conuentum illarum, non debere vt Administratorem sisti coram Episcopo ad rationes reddendas; cùm Prælatus non sit administrator, sed Superior administratores deputans, & Collega Episcopi quo ad has rationes reddendas; vt constat ex verbis illis Bullæ Gregorij *adhibitis etiam Superioribus regularibus.*

Noto 2. Administratores Monialium non teneri reddere tales rationes sponte, aut ad id se offerre; cum verbum *reddere* sit relatiuum verbi *petere*, vbi aliud lege non cauetur, ac iure diuino aliter non disponitur (vt in furto, commodato, &c.) quo modo vxor tenetur reddere debitum, sed petenti, & seruus tenetur ad officia, sed iussus ex *l.41. §. Titius ff. de fidecomm. libert.*

Noto 3. Episcopum non posse exigere has rationes, nisi vocato Prælato Monialium, idque ex verbis Bullæ Gregorianæ supr. cit. *adhibitis etiam Superioribus regularibus:* particulam enim *etiam* est implicatiua, ac exprimit maiora expressis; & aliàs sumus in materia odiosa, quæ præripit ordinariam iurisdictionem Prælatis regularibus competentem quo ad exigendas præfatas rationes; vnde ij non adhibentur vt testes, sed vt collegæ; adeòque Administratores non tenentur reddere rationes Episcopo, si is non vocet dictos Prælatos; nec is potest contra administratores procedere remedijs iuris.

Noto 4. Administratores, vbi rationes reddiderunt Episcopo, teneri eas iterùm reddere Prælatis regularibus: cum Episcopi functio non tollat ius ordinarium; & per Bullam Gregorij nouum onus sit impositum Administratoribus, non autem adempta facultas Prælatis regularibus, ipsis aliàs competens.

Noto 5. Prælatos regulares non adstringi ad audiendas eiusmodi rationes coram Episcopo, adeoque ad id non posse ab Episcopo cogi per censuras: nam bulla non dicit *iussis*, sed *adhibitis Superioribus regularibus:* quo modo dicimus, *adhibitis testibus*, quos constat non posse cogi, sed rogari; præterquàm quòd, cum hoc ius sit fauorabile Prælatis regularibus, ac odiosum Episcopis; illi possunt renunciare iuri suo; maxime si iam præfatas rationes viderunt.

QVÆRES XVI. Quo modo Moniales etiam exemptæ subijciantur Ordinario loci quo ad constructionem suorum monasteriorum.

31 ℞. Subijci eo modo, quo statutum fuit in *Concilio Trident. sess.25. de regul. cap. 3.* in Constitut. Clementis VIII. quæ incipit *Ad institutam*, & est 99. in ordine; necnon in decretis Sacræ Congreg. de mandato Gregorij XV. editis 17. Aug. 1622. & in Constit. Vrbani VIII. edita 28. Aug. 1624. cuius initium est *Romanus Pontifex*; per quam in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcumq; ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis præcipitur, ne licentiarum, seu facultatum à Summis Pontificibus (quas omnes ipse ibi reuocat) siue alio quouis prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua monasteria, & alia loca regularia, nisi de expressa Ordinarij licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia sacrorum canonum, & Concil. Trident. necnon Constitutionum Clementis VIII. ac decretorum de mandato eiusdem Clementis, necnon Gregorij XV. forma recipere, erigere, fundare, seu alia quomodolibet instituere, seu incæpta finire, & absoluere audeant, seu præsumant. In Concilio autem Trident. præcipitur, ne Regulares noua loca recipiant sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia priùs obtenta: in Constitutione item Clementis VIII. prohibetur Ordinarijs, ne præfatam licentiam ad nouos conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impertiantur; nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & alijs interesse habentibus, & causa,

seruatis seruandis, cognita constiterit in eisdem ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse, denique in decretis Sacræ Congreg. iussu Gregor. XV. editis statuitur, ne imposterum noua monasteria erigantur; nisi in eis saltem 12. Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant: ac Priores, seu Procuratores aliorum monasteriorum quarumcumque aliarum religionum non solùm in ciuitatibus, ac locis, in quibus erigendum est nouum monasterium: sed etiam in alijs per quatuor millia passuum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint; vel aliàs locorum Ordinarijs constiterit, Religiosos monasterij sic erigendi sine damno Religiosorum in monasterijs antea ibi erectis in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse: quòd si, vbi nouum monasterium erigendum est, nulli alij Regulares reperiantur; nihilominùs Ordinarij locorum diligenter debent inquirere, an locorum incolæ, & habitatores, quorum consensum tenentur requirere, & adhibere, huiusmodi 12. Religiosos in Conuentibus instituendis commodè alere, & manutenere valeant, sed de hoc plura in *tract. de priuileg. cap. 7. sect. 2. quæst. 2.* interim qui vult consulat *Peyrinum tom. 2. priuileg. Constit. Gregor. XV. Tamburinum D. 34. de iure Abbatiss. quæst. 1. Portellum de dub. regul. v. monasteria, Gauantum in manu. v. Monialium monasteria, Barbosam l. 2. de iure eccles. cap. 12. Naldum v. monasteria,* & alios.

Notat autem *Tamburinus num. 4.* ex Barbosa Sacram Congregationem 9. Decembris 1620. declarasse Constitutionem Clementis VIII. superius allegatam habere locum etiam circa monasteria Monialium construenda, ideoque in his instituendis debere seruari easdem solemnitates, quæ seruandæ sunt in ædificandis monasterijs aliorum Regularium. Quod si demus, iam videndum est, qualiter obseruari possit, & debeat præfata Constitutio quo ad illam partem, qua præcipit in casu, quo alicubi erigendum sit nouum aliquod monasterium, vocandos esse, & audiendos aliorum Conuentuum Priores, seu Procuratores, & alios interesse habentes; num scilicet ad talem effectum vocari debeant, & audiri Abbatissæ, seu Priorissæ aliorum monasteriorum Monialium existentium in loco, vbi construendum est nouum monasterium Monialium, vel certè Prælati regulares earum, si sint exemptæ, aut ipsarum Monialium Syndici. Puto autem neutros illorum debere vel vocari, vel audiri: moueor tum quia allegata Constitutio Clementis VIII. non loquitur de Abbatissis, sed tantùm de Prioribus, seu Procuratoribus, alijsque interesse habentibus; ideoque cùm exorbitet à iure communi, & sit valdè odiosa, non debet ampliari: tum quia talis est praxis ferè communis, cui omninò standum est, quamdiu contrarium expressè non statuitur.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Moniales aliàs exemptæ subiaceant Ordinario tam quo ad egrediendum è clausura, quàm quo ad recipiendum intra clausuram, siue causa educationis, siue aliàs.

32 ℞. Subiacere, vt constat ex dictis *c. 5.* de egressu quidem è clausura *sect. 2. quæst. 9. §. at dices:* de receptione verò intra clausuram causa educationis *sect. 3. qu. 3.* de receptione denique intra ipsam clausuram ex alia causa *sect. 3. q. 32.*

QVÆRES XVIII. An Regulares concionaturi Monialibus teneantur petere benedictionem, ab Ordinario, si eæ ab ipso sint exemptæ.

33 ℞. Teneri, si adest talis consuetudo; communiter tamen non videri adesse talem consuetudinem; idque scientibus, & non contradicentibus Ordinarijs, cùm facilè possent contradicere, cuius rei ea fortè est ratio, quòd conciones, quæ habentur ad Moniales, sunt potiùs priuati sermones, ac exhortationes, ideoque non veniunt sub decreto *Concilij Trident. sess. 5. cap. 2. de reform.* requirente, vt Regulares in suis templis non prædicent, nisi petita benedictione Ordinarij: quippè quod potest piè explicari de concionibus simpliciter dictis (quales dici possunt esse, quæ habentur publicè ad vniuersum populum promiscuè) ita

Bordo-

*Bordonus resol.6. num.*33. & quidem sine limitatione à nobis posita, alijque valdè docti.

Quod autem spectat ad celebrandum in Ecclesia Monialium exemptarum; regulariter videtur sufficere licentia Prælati regularis, cui illæ subsunt: idq; siue celebrantes sint Sacerdotes sæculares, siue regulares: sic enim habet praxis communis (vt puto) nec apparet fundamentum sufficiens, cur ea licentia peti debeat etiam ab Ordinario loci; nisi fortè alicubi adsit in contrarium legitima consuetudo (de qua mihi non constat) vel loquendo in specie de Clericis sæcularibus, id ipsis expresse prohibeatur; sicut re vera potest ipsis prohiberi ab Ordinario, cùm sint eius subditi vt patet.

Qualiter autem subdantur Moniales Ordinario quo ad canendos in choro hymnos Vrbani VIII. iussu correctos, constat ex dictis *sup.c.8.q.46.*

SVBSECTIO II.

De Potestate Ordinarij, aut Prælati regularis in Moniales ipsis respectiuè subiectas.

35 *PRælati regulares habent in Moniales subditas potestatem ordinariam, & consequenter delegabilem.*
36 *Potestas competens Prælato locali in Moniales est delegata.*
37 *Sicque non potest eam subdelegare.*
38 *Potestas Prælati regularis in Moniales est ampla, aequè ac potestas prælati regularis in Religiosos subditos.*
39 *Prælatus regularis indicit Monialibus nouas leges.*
40 *Ordinarius loci, & prælatus regularis præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus respectiuè subditis.*
41 *Possunt ijs indicere reformationem regulæ: immò, & eius moderationem.*
42 *Exercent in eas potestatem directiuam, coactiuam, ac iudicialem.*
43 *Illas absoluunt à quibuscumque reseruatis.*
44 *Deputant ijs Confessarium tam ordinarium, quàm extraordinarium.*
45 *Aliàs approbabant earum Confessarios: non item modo, loquendo de prælato regulari.*
46 *Reseruant censuras, & casus quo ad illas.*
47 *Sed iuxtà decretum Clementis VIII. loquendo de prælato regulari.*
48 *Ordinarius loci potest reseruare etiam pro Monialibus exemptis casus concernentes materiam clausuræ, (quod negant alij) nec ab illis ea possunt absolui per Confessarios regulares priuilegiatos.*
49 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
50 *Moniales non exemptæ subsunt reseruationi Ordinarij.*
51 *Si sint exemptæ, subsunt prælato regulari quo ad receptionem nouitiarum.*
52 *Item quo ad emissionem professionis.*
53 *Item quo ad recipiendas puellas in educationem.*
54 *Item quo ad egrediendum è Clausura.*
55 *Item quo ad sæcularium accessum ad ipsas, nisi obstet consuetudo.*
56 *Item quo ad canonicam Visitationem.*
57 *Item quo ad Electionem Abbatissæ, sicut & subsunt Ordinario.*
58 *Item quo ad bonorum temporalium Administrationem.*
59 *Prælatus regularis in varijs casibus ingreditur clausuram.*
60 *Modo tamen non subsistit indultum quo ad hoc concessum ab Vrbano IV.*
61 *Non disponit librè de bonis Monialium.*
62 *Ex causa suspendit Abbatissas ab officio.*

QVÆRES I. Quam potestatem habeat Ordinarius loci, aut Prælatus regularis in Moniales sibi respectiuè subditas.

35 ℞. Habere ordinariam, & consequenter posse illam etiam alijs delegare; sicut in terminis notauit *Rodriquez tom.1. quæst.17. art.10.* loquens de potestate Prouincialium in Moniales proprij Ordinis, & ratio est, quòd, cum eiusmodi potestas competat Ordinario, ac Prælato regulari ex officio, & sit perpetua; non potest non esse ordinaria iuxta ea, quæ tradunt communiter DD. de potestate ordinaria, ac delegata: quod ita est verum vt *subsect. præced. d.3. §. difficultas*, dixerimus illam eamdem potestatem, quæ in aliquibus casibus tribuitur Ordinarijs locorum in Moniales exemptas, tamquam Sedis Apostolicæ delegatis, non esse delegatam, sed ordinariam, adeoque illam posse committi, etiam alijs per delegationem propriè dictam.

Quòd si quæras, an potestas, quæ competit Prælato regulari locali in Moniales sibi subiectas, sit ordinaria, aut delegata.

36 ℞. Esse, & communiter existimari delegatam: quippè ex officio competit Prouincialibus; aut Generali Ordinis, & per delegationem, postea committitur Superioribus localibus, vt possint in casibus ordinarijs, aut frequentiùs contingentibus præsto esse Monialibus sibi subiectis ita docti Religiosi variorum Ordinum à me consulti.

Maius dubium est, an Prælatus ipse localis possit subdelegare dictam potestatem in casu hic, & nunc occurrenti.

37 ℞. Non posse, nisi habeat potestatem expressam subdelegandi; & ratio est: quòd regulariter Prelatus ordinarius Monialium exemptarum est Prouincialis, ideoque Superior immediatus monasterij est Superior earumdem Monialium delegatus: delegatus autem non potest subdelegare, vt patet.

QVÆRES II. Ad quæ se extendat potestas Ordinarij, seu Prælati regularis in Moniales respectiuè subiectas.

38 ℞. Extendi ad ea omnia, ad quæ se extendit potestas Prelati regularis in viros religiosos sibi subditos: quantum tamen patitur conditio sexus fœminei, & quantùm ad ea, quæ statui Monialium esse possunt proportionata; constabit autem responsio ex quæstionibus inferiùs soluendis.

QVÆRES III. An Ordinarius, aut Prælatus regularis possint Monialibus sibi respectiuè subditis indicere nouas leges tam per modum statuti, quàm per modum præcepti.

39 ℞. Posse, cùm habeant veram, & simpliciter dictam iurisdictionem, eamq; publicam, & vim cogendi: quæ requiruntur ad condendas veras leges, & sufficiunt ad imponenda vera præcepta, vt tradunt communiter DD. cum *Baldo in l.1. ff. de inst. & iure, & S.Th.1.2. q.90. art.3.*

An autem Ordinarius loci, ac Prælatus regularis possint Moniales sibi respectiuè subditas obligare ex voto obedientiæ, ipsis præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ, eo modo, quo prælati regulares possunt præcipere, & aliquando præcipiunt viris religiosis propriæ iurisdictioni subiectis.

40 ℞. Posse; & indè probatur, quòd iuxtà communem, ac veram doctrinam quicumq; est legitimus Superior religiosorum, & habet spiritualem iurisdictionem in illos, is potest ijs præcipere in virtute obedientiæ: idq; ex vi voti obedientiæ, per quod religiosus se totum tradit religioni, eiusq; legitimis Prelatis; vt rectè indicat *Suarez to.3. de relig. l.10. cap.11. nu.3.* & notant communiter DD. tractantes de voto obedientiæ: at hæc duo verificantur de Ordinario loci, ac Prælato regulari quo ad Moniales ipsis respectiuè subditas, vt facilè constabit consideranti: ergo illi ijs poterunt præcipere in virtute obedientiæ, eæq; vi voti obedientiæ tenentur illis obedire: quod non procedit de Abbatissa, eò quòd non sit capax iurisdictionis spiritualis, licèt aliàs sit legitima Superiorissa suarum Monialium; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

QVÆRES IV. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Monialibus sub-

subditis indicere possint Reformationem disciplinæ regularis, eæque teneantur illam acceptare.

41 ℞. Posse, & Moniales teneri illam acceptare in ijs casibus, in quibus Prælati regulares possent dictam reformationem indicere viris religiosis subditis, & hi tenerentur eam amplecti; si quidem quo ad hoc par ratio procedit in Monialibus, ac viris religiosis; vt constat ex ijs, quæ habet *Sanchez lib.6. mor. cap.2. num.35.* probans Superiorem regularem cum maiori parte Capituli generalis posse regulam iam ferè collapsam, ac relaxatam ad pristinum statum restituere; ita vt cæteri Religiosi iam professi teneantur obseruare regulam taliter reformatam, sed de hoc plura in nostro *tract. de statu Religioso in communi*, vbi de reformatione religionum.

Maius dubium est, an casu quo regula Monialium alicuius monasterij progressu temporis cognoscatur esse nimis rigida: ita vt certo plurium annorum experimento constet illam non posse in eo rigore obseruari absque notabili dispendio sanitatis Monialium talem regulam profitentium; an, inquam, Prælatus possit sua auctoritate moderari eiusmodi regulam, & Monialibus subditis præcipere in virtute sanctæ obedientiæ, vt imposterum regulam illam obseruent cum dicta moderatione, & non aliter; æquè teneantur obedire acceptando præfatam moderationem.

℞. Quod, cùm Prælatus Monialium possit facere dictam moderationem, sic & Moniales tenentur in casu proposito illam admittere. Moueor; quòd licèt Moniales ex dictis *c.4. quæst.19.* ex voto obedientiæ non teneantur parere in ijs, quæ sint contra regulam, (cuiusmodi est moderatio, de qua hic loquimur,) ea tamen doctrina fallit in casu, quo Prælatus potest in regula dispensare; vt loco citato notaui cum *Caietano 2.2.q.104.art.5.* quare, cùm Prælati Monialium tam regulares, quàm sæculares possint dispensare cum Monialibus respectiuè subditis super obseruantia regularum; vt constat ex dictis *sup.cap.9.quæst.17.* & colligitur ex *Rodriq.tom.1.q.26.art.1.* sequitur Moniales teneri acceptare moderationem illam regulæ, licèt sit contra ipsam regulam, si ijs modo dicto præcipiatur.

QVÆRES V. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis habeant in Moniales respectiuè subditas potestatem non solùm directiuam, sed etiam coactiuam, ac iudicialem.

40 ℞. Habere; patetq; tum ex vsu; tum ex eo quòd potestas directiua sine aliqua coercitione ferè infirma, ac inutilis est: cùm absq; timore, ac disciplina non possit in officio contineri communitas humana, quamtumuis bona videatur in hac mortali vita; sicut benè notauit *Suar.to.4.de relig. tract.8.l.2.c.9.n.1.* docens postea quòd, quamuis Prælatus religionis ex vi talis status habeat solùm potestatem coercendi modo paterno, & iuxtà limites regulæ; ratione tamen iurisdictionis Ecclesiasticæ habet potestatem coercitiuam Episcopalem: idq; ex vsu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum. Constat autem, quòd talis iurisdictio competit Prælato regulari ex vsu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum: & quidem meritò, cùm ea sit ordinariè, & regulariter necessaria, illamq; ex alia parte Papa sibi non reseruauerit: quod tamen non habet locum in Monialibus immediatè subiectis Ordinario; hæ enim, cùm non sint exemptæ, subiacent iurisdictioni Ordinarij eadem ratione, qua subiacerent etiam viri religiosi, si non essent exempti. Colligitur ex *Suarez n.3.* qui benè notat ex *Nauarro comm.2.de regul.num.63.* eiusmodi iurisdictionem magna ex parte introductam, vel auctam esse ex consuetudine, quæ vim habet dandi iurisdictionem, *c. duo simul de offic. ordin.* vnde infert Suar. hac in re habendam esse rationem consuetudinum: cùm vi illarum euenire possit, quòd tota iurisdictio sit in Prælato religioso quo ad omnia delicta, vel quòd aliqua sint Episcopo reseruata, vel quòd in vtrisque sit cumulatiuè; quæ licèt à Suarez non sint prolata in specie de Monialibus, in ijs tamen possunt verificari, & quidem etiam in exemptis; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

T 3 QVÆ-

QVÆRES VI. An Moniales subijciantur Ordinario loci, aut Prælato regulari quo ad absolutionem reseruatorum, ac dispensationes, prout alterutri illorum respectiuè subduntur.

43 ℞. Quòd, quamuis *Nald. v. Monialis num. 9. & Tambur. D. 16. de iure Abbatiss. quæst. 8. num. 5.* ex quadam decisione Rotæ Romanæ dicant Moniales, etiam ob enormem excessum debere absolui ab Episcopo, eò quòd exire non possint extra claustrum; & Episcopum, etiam in exemptas, fungi auctoritate Papæ, & licèt habeant Generalem, ob reuerentiam ordinis Episcopalis hoc Episcopis indulgeri; nihilominùs, cùm *cap. 9. quæst. 15. §. Illud etiam*, ostenderimus ex concessione bullata Pij V. Prælatos regulares in Religiosos subditos (sub quibus vtiq; comprehenduntur Moniales exemptæ ab Ordinarij iurisdictione) posse exercere per se ipsos illam omnem potestatem absoluendi, ac dispensandi, quam Episcopi possunt exercere in suos subditos: non apparet, quo pacto dicti Auctores sustineant Moniales exemptas teneri adire proprium Ordinarium, vt absoluantur à reseruatis, ac dispensentur: cùm id potiùs cedat in præiudicium exemptionis, ac iniuriam proprij Prælati regularis; qui, cùm per se hæc possit præstare in Moniales subditas, non censetur consentire, quòd eæ ad talem effectum recurrant ad Ordinarium. Nec obstat decisio Rotæ adducta, si quidem *Suarez l. 7. de leg. cap. 11. Vasquez l. 2. D. 77. cap. vlt. nu. 75. Sanchez l. 8. de matrim. D. 2. num. 10. Salas D. 19. de leg. sect. 19. nu. 109. & Castrus Pal. tract. 3. D. 3. par. 2. §. 3. num. 7.* docent quòd, quamuis decisiones Rotæ, & declarationes Cardinalium sint maximæ auctoritatis, adeoq; non sit recedendum ab illis, nisi vrgentissima ratio obstet in contrarium: absolutè tamen non sunt necessariò habendæ pro legibus; cùm non procedant à Iudicibus habentibus auctoritatem condendi leges; vnde, cùm in præsenti casu vrgentissima ratio obstet contra decisionem Rotæ Romanæ allegatam (nempè concessio illa bullata Pij V. & violatio iuris alterius) probabiliter colligi potest non necessariò ipsi standum esse. Quod à fortiori procedit de statutis Prouincialibus Ecclesiarium particularium (Neapolitanæ v. g. aut Mediolanensis:) quæ interdùm à Doctoribus adducuntur: hæc enim non obligant extrà proprium territorium iuxtà illud *Extrà territorium ius dicenti non paretur impunè:* quod est benè aduertendum. Quamquam (spectat ad declarationes Sacræ Congregationis) insignis est illa declaratio, quam eadem Sacra Congregatio iussu Vrbani VIII. die 11. Augusti 1632. fecit, & refert *Lezana v. Sacra Congregatio num. 5.* his verbis: *Sacra Congregatio præcipit declarationibus eiusdem Sacræ Congregationis tam impressis, quàm imprimendis, ac etiam manuscriptis nullam fidem in iudicio, vel extrà esse adhibendam: sed tantùm illis, quæ in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Eminentissimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiusdem Sacræ Congregationis pro tempore existentium munitæ fuerint.* Quamquam verba illa, *nullam fidem in iudicio, vel extra adhibendam*, intelligi possint, ac debeant de fide certa, indubitata, & ex vi auctoritatis Sacræ Congregationis: ita vt dans fidem dictis declarationibus non tamquam ex necessitate, sed liberè, eò quòd ipsi occurrant rationes probabiles suadentes assertionem in ijs contentam, non possit dici contrauenire mandato Sanctissimi facto in præsenti declaratione: præterquàm quòd de plurimis eiusmodi declarationibus, de quibus non constat authenticè, sperari potest, quòd, si à Secretario Sacræ Congregationis quæreretur copia authentica, inueniretur, ac obtineretur; ideòque sub hac spe probabili videtur ijs posse probabiliter præstari fides extrà iudicium; nec debent damnari Doctores, qui suas opiniones identidem fulciunt aliqua dictarum declarationum.

QVÆRES VII. Qualiter Moniales subsint Ordinario, aut Prælato regulari quo ad deputationem Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

44 ℞. Ita subesse alterutri illorum, prout respectiuè ipsis subduntur; vt tamen Ordinarius, si velit, etiam Monialibus exemptis possit liberè deputare in Confessarium extraordinarium quemcumque Sacerdotem, siue sæcularem, siue regularem maluerit: idque ex Sacræ Congregationis declaratione sæpiùs facta, & præsertim

20. Decemb. 1631. sicut testatur *Nald. v. Monialis num.* 2. nobiscum sentiens ex Barbosa, Armend. Ricc. & alijs sustinentibus deputationem præfatam in totum committi arbitrio Ordinarij, etiam quo ad Moniales exemptas. Dissentit *Tamburin. supra D. 16. quæst. 3. num. 3.* ex Zipæo, & Pollacco dicens huiusmodi doctrinam non posse subsistere, vtpotè repugnantem declarationi Sacræ Congregationis factæ 1609. Confessarium videlicet extraordinarium quo ad Moniales exemptas, non debere offerri ab Ordinario loci, sed à Prælatis regularibus, quibus eæ subsunt, talemque esse de facto praxim vbique obseruatam, etiam Romæ; quasi verò sit nouum identidem reperiri declarationes Sacræ Congregationis de vna, ac eadem re ex diametro oppositas: vnde etiam colligunt DD. apud *Dianam par. 5. tract. 2. resolut. 96.* eas non obligare instar legis vniuersalis, quæ debet esse firma, constans, & stabilis; certè in tali casu iuuat plurimùm Iudicem habere propitium, vt in simili notauit *Nald. v. vsusfruct. num. 2.* prætérquàm quòd in præsenti casu, cùm declaratio, quam allegat Nald. sit tempore posterior, præferri debet antiquiori, iuxtà doctrinam eiusdem *Naldi v. doctor. num. 8.* asserentis decisiones Rotæ, si sint inter se variæ, nec possint reduci ad concordiam, posteriores potius attendendas esse; siquidem curæ posteriores communiter dicuntur esse meliores, sicut notant scribentes in *cap. 1. de constitut. in 6.* & in prælud. Extrauag. Io. 22. Attentis ergò præfatis declarationibus Sacræ Congregat. ex diametro oppositis, media via incedendum videtur; nimirum quòd tunc demum Ordinarius Monialibus exemptis deputet Confessarium extraordinarium, quando ipsæ Moniales illum ab eo efflagitant: non item, si eæ sint paratæ confiteri cuicumque Confessario accedenti; idque ex æquitate, estò de rigore iuris practicari possit sententia Naldi ob rationem superiùs adductam: nam multa licent, quæ non expediunt.

QVÆRES VIII. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis possint, & debeant approbare Confessarios Monialium respectiuè subditarum.

45 ℞. De iure antiquo debere, vt notauit *Tambur. supra num.* 1. alijs citatis: non item de iure nouo inducto per Constitutionem Gregor. XV. inferiùs afferendam, & latiùs explicandam, quando agemus de Confessarijs Monialium; hi enim modò, etiam quo ad Moniales Prælatis regularibus subiectas, debent approbari à solo Ordinario, aliàs præsentandi, ac proponendi à Prælato regulari Monialium; sed de hoc infra.

QVÆRES IX. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis possint pro Monialibus sibi respectiuè subditis reseruare casus, & censuras.

46 ℞. Posse; & patet tum vsu communi; tum quia potestas reseruandi casus, & censuras competit ijs omnibus, qui habent iurisdictionem ordinariam respectu illorum, quibus eam possunt delegare; tales autem sunt Ordinarius loci, ac Prælatus regularis quo ad Confessarios Monialium sibi respectiuè subiectarum, colligitur ex *Suarez D. 29. de pœnit. sect. 1. num. 7.* & est communis Doctorum.

Solùm hic quæri posset, an Ordinarius, ac Prælatus regularis, stante decreto Clementis VIII. relato à *Quaranta in bullar. v. cas. reseru.* (per quod prohibentur Prælati regulares reseruare propria auctoritate casus, quo ad Religiosos subditos). adhuc possint sibi liberè reseruare casus quo ad Moniales respectiuè subiectas.

47 ℞. Ordinarium quidem posse: non autem Prælatum regularem, patetque tum ex praxi communi, qua constat Ordinarios liberè casus, ac censuras reseruare respectu Monialium sibi subditarum; non item Prælatos regulares quo ad Moniales ipsis subiectas; tum quia id satis clarè colligitur ex allegato decreto Clementis; quatenus concedit Prælatis regularibus facultatem reseruandi nouos casus, dummodò id faciant vnà cum Capitulo, siue generali, siue prouinciali iuxtà rationem casuum respectiuè reseruandorum: quod est signum sub eo decreto non comprehendi Ordinarios respectu Monialium sibi subiectarum (quippe qui non habent vsum Capituli regularis) sed solùm Prælatos regulares respectu Monialium ipsis

subditarum; vtpote vsum capituli habentes, ita ego sentio, sicque mecum sentiunt alij valdè docti.

An autem Ordinarius possit reseruare sibi, etiam respectu Monialium exemptarum casus aliquos concernentes materiam clausuræ, vigore potestatis ipsi tamquam Sedis Apostolicæ delegato competentis circa custodiam clausuræ dictarum Monialium (v. g.) ne prolixiùs loquantur cum extraneis ostio monasterij aperto, &c.)

48 ℟. Videri posse; si iuxtà dicta *subsect. præced. quæst.* 10. §. *quòd hac occasione*, sustineatur Ordinarijs locorum commissam fuisse curam clausuræ Monialium, etiam exemptarum, non solùm quo ad eius materiale, sed etiam quo ad formale: ducor, quòd in *Concilio Trident. sess.* 25. *de regul. cap.* 5. Ordinarijs datur facultas compescendi censuris, & alijs pœnis inobedientes, & contradictores circa clausuram Monialium: ex alia parte huiusmodi facultas quo ad Moniales exemptas competere potest Ordinarijs solùm vt delegatis Sedis Apostolicæ, adeoque extendi etiam ad illas eo modo, quo explicauimus supra *cap.* 5. *sect.* 1. *quæst.* 5. & iterùm *cap.* 10. *quæst.* 5. cùm vi talis delegationis quo ad hoc cesset fauor exemptionis, sicque dictæ Moniales subsint Ordinario loci tamquam proprio Prælato: constat autem, quòd quilibet Prælatus potest iure suo reseruare casus, ac censuras (si has ferre potest) prout tradunt DD. communiter. Quòd si demus Ordinarium sibi casum aliquem, aut censuram modo dicto reseruare, etiam pro Monialibus exemptis; certum est, quòd neque Regulares, quamtumuis priuilegiati, poterunt ab ijs illas absoluere, immò neque Prælati regulares ipsarummet Monialium; idque ex decreto Clementis VIII. edito 9. Ianuarij 1601. expresse prohibente omnibus Regularibus, ne absoluant vi cuiuscumque priuilegij ipsis concessi, à casibus Ordinario specialiter reseruatis; & postea ampliato à Paulo V. etiam ad excommunicationes eidem Ordinario reseruatas, quod decretum cum loquatur indefinitè de casibus, ac excommunicationibus Ordinario reseruatis; vtique comprehendit etiam reseruata Monialibus iuxtà regulam generalem, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi*.

Hanc meam assertionem, me citato; impugnat *Pasqual. par.* 2. *quæst.* 161. dicens tenendam esse negatiuam sententiam; Episcopum scilicet non posse sibi reseruare aliquem casum concernentem violationem clausuræ respectu Monialium exemptarū; & probat, tum quia delegatio à Tridentino Episcopis concessa in ordine ad Clausuram Monialium exemptarum est solū pro foro externo (vt constat ex ijs verbis *Concilij sess.* 25. *c.* 5. *de Regul. quacumq; appellatione postposita compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis: cum ibi immediatè ante dicatur clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent*) reseruatio verò casuum spectat ad iurisdictionem fori interni; quippè quæ, licèt sit actus superioritatis exercitus in foro externo, tamen est circa iurisdictionem exercendam in foro interno, & circa iudicium conscientiæ; sicq; fundatur in iurisdictione fori interni, non autem in sola delegatione fori interni: tum quia reseruatio est restrictio iurisdictionis in ordine ad absolutionem sacramentalem (vt notant communiter DD.) adeoque supponit iurisdictionem in eos, quibus restringitur iurisdictio pro foro interno, & quòd iurisdictio restricta pendeat à iurisdictione restringentis: cum tamen per præfatam delegationem Concilij non tribuatur vlla iurisdictio supra Prælatos Ordinarios Monialium, ideoque Episcopi non possint, reseruando sibi casus, eorum auctoritatem restringere: tum quia violatio Clausuræ quo ad Moniales est reseruata Papæ, ac proindè, cùm Episcopi non possint sibi reseruare casus iam Papæ reseruatos, nec poterunt hunc casum sibi reseruare, & maximè respectu Monialium exemptarum.

Verùm hæc argumenta non probant contra nos, qui non dicimus absolutè Episcopos, vt Sedis Apostolicæ delegatos posse reseruare casus concernentes clausuram Monialium, etiam respectu Monialium exemptarum, sed solùm ex

hypo-

hypothesi, quòd Concilium loco citato Episcopis commiserit curam clausuræ Monialium etiam quo ad formale; vt supponunt plures Doctores, immò & plurimi Episcopi, dum censuris prohibent accessum ad Moniales etiam exemptas (quod non possunt facere, si iis cura Clausuræ dicatur commissa solùm quo ad materiale) data autem ea hypotesi, ii habent iurisdictionem necessariam ad faciendam præfatam reseruationem; sin minus vigore Concilii, quod expresse loquitur solum de clausura materiali, saltem ex consuetudine, quæ dat ordinariam iurisdictionem *l. inspeximus in gl. v. consuetudinem de mancip. & in l. viros C. de apparit. lib. 12.* & ex eo quòd, concessa iurisdictione, conceduntur omnia, sine quibus non potest exerceri iurisdictio *l. 2. de iurisd. om. iud.*

Quo fundamento posito, corruunt argumenta *Pasqualigi:* primum quidem, & secundum, eò quòd supponant Episcopos non habere iurisdictionem pro foro interno in Moniales exemptas, ac earum Prælatos quoad faciendam præfatam reseruationem, quod negandum est, data hypotesi, quam nos supponimus: tertium verò: eò quòd Episcopi possint sub censuris sibi reseruare accessum ad Moniales factum sine licentia, aut locutionem cum iis de rebus obscœnis, aut ad portam apertam, vel alia id genus, quæ non reseruantur de facto Papæ; sicque eorum reseruatio non concurrer cum reseruatione quo ad Clausuram Monialium facta de facto à Papa, & tamen eorum reseruatio versabitur circa materiam clausuræ.

Addo ex dictis *sup. c. 6. num. 19.* non sequi Moniales posse absolui ab excommunicatione lata per Ordinarium in materia clausuræ, eique reseruata; vt putabat quidam Regularis admodum doctus in literis hac de re ad me transmissis sic disserens: confessarii Regulares priuilegiati eatenus in præsentia non possunt absoluere ab excommunicatione Episcopo specialiter reseruata, quatenus Paulus V. amplians Clementis VIII. decretum restrictiuum facultatis Regularibus olim competentis super reseruata, illud extendit ad excommunicationes Episcopo specialiter reseruatas; ita vt ab iis modò non possint absoluere, cum antea possent: at tale decretum non afficit Regulares, vt pœnitentes, & consequenter nec Moniales, ex dictis eo *num. 19.* ergò Moniales in præsentia poterunt absolui ab excommunicationibus Episcopo reseruatis, quæ in præfato decreto continentur, æquè ac ante poterant absolui; cum dictum decretum respectu Monialium perindè se habeat, ac si non fuisset edictum; quippè quod eas non afficit; vndè, sicut ante eius promulgationem Moniales potuissent absolui per quemcumque Confessarium Regularem ab excommunicatione Episcopo specialiter reseruata in materia clausuræ; ita, & modò poterunt absolui per quemcumque Confessarium Regularem.

Sic disserebat Regularis ille pro sua opinione; sed meo iudicio eius argumentum non probat intentum: &, si probat, probat item Moniales posse absolui per quemcumque Regularem Confessarium à reseruatis in Bulla Cœnæ: quod sic probo: Decretum Clem. VIII. super facultate reseruatorum, quod postea ampliauit Paulus V. non afficit Moniales, adeòque hæ, eo non obstante, modò poterunt absolui per Regulares priuilegiatos à reseruatis, quæ continentur in præfato decreto; cùm ergo in eo contineantur casus reseruati in Bulla Cœnæ, poterunt & ab his absolui liberè, & generaliter: quod vtique non admittet ille Regularis. Quod si hoc non admittet, omninò debet concedere Declarationem illam Sacræ Congregationis (quòd decretum Clementis VIII. super facultate reseruatorum non afficit Regulares vt pœnitentes, & consequentes nec Moniales) non intelligi de omnibus reseruatis in dicto decreto contentis, sed solùm de aliquibus, videlicet de quinque casibus in eo specialiter reseruatis à Clemente, etiam respectu priuilegiatorum: vt clarè colligitur ex *Naldo v. reseruatio in edit. bom.* qui primus attulit præfatam declarationem: cum enim quæreret, an Regulares per Religiosum priuilegiatum possent absolui à dictis quinque casibus, & partem affirmantem sustineret; illam probauit ex dicta Declaratione: quod est signum eam procedere solùm de præfatis quinque casibus, non autem

de

de omnibus reſeruatis in citato decreto contentis, & conſequenter eam non extendi ad caſus Bullæ Cœnæ, neque ad excommunicationes, quas Epiſcopus in caſu permiſſo poſſit ferre, ac ſpecialiter reſeruare, etiam reſpectu Regularium exemptorum: cuiuſmodi eſt illa, de qua hic agimus. Quare dicendum videtur Moniales exemptas nec à Regularibus priuilegiatis poſſe abſolui à præfata excommunicatione; idque ex vi ſupradicti Decreti, in quo Regularibus ablata eſt per Paulum V. facultas abſoluendi ab excommunicationibus Epiſcopo ſpecialiter reſeruatis, nec poſtea à Sacra Congregatione reſtituta eſt, vt Regularis ille exiſtimabat.

In cuius confirmationem facit, quod, teſte *Ciarlino tom. 2. controu. forenſ. c. 147. n. 17.* Sacra Congregatio Concilij in Viterbien. 26. Iunij 1627. cenſuit ex *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 5.* & bulla Gregorij XV. *de exemptorum priuilegijs* poſſe Epiſcopum circa aperitionem oſtij clauſuræ extra caſus indigentiæ, nec non circa acceſſus, & colloquia cum Monialibus ferre excommunicationem ſibi reſeruatam, eaque ligare nedum Regulares accedentes, ſed etiam Moniales (facta de eis mentione) adeo vt Superior Regularis ab ea abſoluere nequeat.

Notat autem *Ciarlinus num. 18.* eſtò detur requiri ſpecialem, ſeu expreſſam mentionem de monaſterijs exemptis (ſtantibus illis verbis, *facta de eis mentione*) quod, cum talis mentio ſolùm requiri poſſit, vt conſtet, an Epiſcopus in ſuo generali edicto velit comprehendere dicta monaſteria, adeòque ſit quæſtio voluntatis, non poteſtatis; & aliàs expreſſio voluntatis plus fiat factis, quàm verbis, ſatiſque expreſſum cenſeatur, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum *Bart. in l. in principio ff. de vulgar. vbi Ripa. n. 49. 67. 75. Oldrad. conſ. 322. num. 2. Monach. conſ. 287. n. 7. & ſeqq. Surd. conſ. 358. num. 2.* hoc ipsò quòd Epiſcopus v. g. ſuum edictum prohibens acceſſum ad Moniales affigi iubet etiam ad monaſteria exempta, & punit tranſgreſſores illius, clarè indicat ſe velle ſuam prohibitionem extendere etiam ad dicta monaſteria: cum leges non debeant intelligi ex verbis, ſed ex mente, & ratione *Rota diuerſ. deciſ. 208. n. 5. p. 5.*

49 Neque ex eo quòd iuxtà dicta *cap. præced. q. 15. §. illud etiam* Pius V. per bullam ſpecialem indulſit Prælatis regularibus, vt, quod poſſunt Epiſcopi in clericos, & laicos ſubditos quo ad abſoluendum, ac diſpenſandum, & vſum aliarum ſimilium facultatum, ij pro foro conſcientiæ per ſe ipſos præſtare poſſint in Religioſos, ac Moniales ipſorum iuriſdictioni ſubiacentes; ſequitur, quòd, ſicut Epiſcopi poſſunt proprios ſubditos abſoluere ab ijs, quæ ipſi ſpecialiter ſibi reſeruant, ſic & ab ijſdem poſſint Prælati regulares abſoluere religioſos ſibi ſubditos; ſi quidem conceſſio Pij V. loquitur de reſeruatis Papæ, vt conſtat ex verbis illis bullæ citatæ: *Et inſuper quia ſacrum œcumenicum Concilium Trid. conceſſit Epiſcopis, vt abſoluere poſſint in foro animæ, ſeu conſcientiæ ab omnibus, &c.* quæ verba non poſſunt intelligi, niſi de caſibus papalibus, de quibus tantùm ibi loquitur Concilium; ideòque non debent extendi ad ea, quæ ſpecialiter reſeruantur Ordinarijs, & aliàs ſunt Regularibus ſublata per allegatum decretum Clementis VIII.

Quòd ſi denique quæras, an Moniales ſubiectæ Ordinario ſubiaceant caſibus, ac cenſuris, quæ ipſe Ordinarius generaliter reſeruat pro ſua diœceſi, etiamſi de ijs non fiat expreſſa mentio in edicto reſeruationis.

50 ℟. Videri ſubiacere: & ratio eſt, quòd, cùm edicta loquantur generaliter, adeoque comprehendant quoſcumque ſubditos Ordinarij reſeruantis, & aliàs lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi; non apparet, ex quo capite Moniales ſubiectæ Ordinario debeant eximi à præfatis edictis, ita docti recentiores, & talem puto eſſe praxim.

QVÆRES X. An, & qualiter Moniales ſubijciantur Ordinario, aut prælato regulari quo ad receptionem Nouitiarum.

51 ℟. Subijci alterutri illorum, prout ipſorum iuriſdictioni reſpectiuè ſubduntur: & quidem non ſolùm quo ad taxandum numerum Monialium recipiendarum (quòd videtur ſpectare ad proprium Prælatum Monialium, quippè cui in-

Conſtit.

Constit. Pij V. *Circa pastoralis* districtè prohibetur, ne recipiat plures Moniales, quàm possint commodè sustentari) sed etiam quo ad taxationem dotis, cùm talis taxatio item spectet ad proprium Prælatum Monialium, vtpotè cui incumbit ex officio procurare bonum Monialium subditarum, tum spirituale, tum temporale: non item quo ad explorationem voluntatis nouitiæ recipiendæ; hæc enim de rigore iuris spectat generaliter ad Ordinarium loci quo ad omnes Moniales, etiam exemptas; vt clarè colligitur ex *Concilio Trid. sect. 25. regul. c. 17.* talem explorationem committente Episcopo, aut in eius defectum ipsius Vicario generali, adeòque non includente Prælatum regularem, neque quo ad Moniales sibi subiectas: quamquam (vt audiui) in aliquibus locis etiam Prælati regulares dictam facere soleant explorationem quo ad Moniales subditas vltra eam, quæ fit ab Ordinario (idque sciente, & non dissentiente ipso Ordinario) non quidem ex necessitate; sed ex superabundantia, & ad benè esse.

QVÆRES XI. Qualiter Moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quo ad emissionem professionis religiosæ.

52 ℟. Subiacere in eo quòd illæ non soleng profiteri, nisi coram Ordinario, aut proprio Prælato regulari, prout ijs respectiuè subduntur; & hoc eo modo, quo diximus *hic cap. 3. sect. 1. q. 4.* vbi ostendimus de rigore professionem debere acceptari ab Abbatissa, seu Priorissa monasterij; adeòque assistentiam Ordinarij aut Prælati regularis non esse de valore illius, sed potiùs ad benè esse, & ad maiorem solemnitatem.

QVÆRES XII. In quibus subsint Moniales Ordinario, aut Prælato regulari quo ad recipiendas puellas intra monasterium causa educationis.

53 ℟. Subesse in eo, quòd non possunt recipere dictas puellas, nisi obtenta in scriptis licentia siuè ab Ordinario, siuè à Prælato regulari: pro vt alterutri illorum Moniales immediatè subduntur: idque ex decreto Sacræ Congregationis relato *sup. c. 5. sect. 4. q. 3.*

QVÆRES XIII. An Moniales subdantur Ordinario loci, aut Prælato regulari tam quo ad egrediendum è clausura in casibus permissis, quàm quo ad recipiendum intra clausuram personas extraneas legitimè intrantes.

54 ℟. Subdi quo ad vtrumque siuè Ordinario, siuè Prælato regulari, prout alterutri illorum respectiuè subsunt; quo ad egrediendum quidem è clausura ob dicta *cap. 5. sect. 2. q. 9. §. at dices:* quo ad recipiendos vero extraneos intrà clausuram ob dicta ibi *sect. 3. q. 30. & 32.*

QVÆRES XIV. An Moniales subdantur Ordinario, aut Prælato regulari quo ad hoc, vt non possint visitari ab extraneis ad ipsas accedentibus absque licentia alterutrius illorum, pro vt ijs respectiuè subijciuntur.

55 ℟. Subdi, si talis sit consuetudo loci, vt monasteria Monialium exemptarum adiri non possint absque licentia tam Prælati regularis, quàm Ordinarij; sic quippè decidit Sacra Congregatio, vt vidimus loco superiùs citato *sect. 5. quæst. 7. §. quod, si quæres.*

QVÆRES XV. An Moniales subiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quo ad visitationem, pro vt alterutri illorum subduntur.

56 ℟. Subiacere, vt videbimus *subsect. seqq.*

QVÆRES XVI. Qualiter Moniales subsint Ordinario, aut Prælato regulari quo ad electionem Abbatissæ, seu Priorissæ.

57 ℟. Subesse; cum hoc tamen discrimine, quòd, si Moniales, sint exemptæ ab Ordinario, electioni Abbatissæ non solùm debet interuenire Prælatus regularis, sed prætereà potest ei assistere etiam Ordinarius, vt vidimus *subsect. præced. quæst. 14.* si verò Moniales immediatè sint subiectæ Ordinario, solus Ordinarius debet interesse dictæ electioni; sed de hoc infra, vbi agemus de electione Abbatissæ.

QVÆRES XVII. Qualiter Moniales subdantur Ordinario, aut Prælato regulari quo ad bonorum temporalium administrationem.

58 ℟. Sub-

58 ℞. Subdi, soli quidem Ordinario, si ei immediatè subsunt: Prælato autem regulari, & simul etiam Ordinario, si aliàs sint exemptæ ab Ordinarij iurisdictionem: eo tamen modo, quo indicauimus *subs. præced. q.* 15. ratio autem responsionis est, quòd, cùm bonorum temporalium administratio ex officio incumbat Prælato vniuscuiusque monasterij respectiuè, vt benè ostendit *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. cap. 26. num.* 1. hoc ipsò quòd Ordinarius est proprius Prælatus Monialium sibi subiectarum, & Superior regularis Monialium sui Ordinis, aliàs exemptarum: sequitur Ordinario, aut Prælato regulari incumbere administrationem bonorum earumdem Monialium ad illos respectiuè attinentium; siuè huiusmodi administrationem per se exerceant, siuè per alios, & hæc de iure communi, circa quod facta est aliqua immutatio à Gregorio XV. vt vidimus *subsect. præced. q.* 15. *iam citata.*

QVÆRES XVIII. An, & quibus in casibus Ordinarius, aut Prælatus regularis possint ingredi monasteria Monialium sibi respectiuè subditarum.

59 ℞. Posse, & quidem non solùm in casu visitationis, sed etiam in quocumque alio casu magnæ necessitatis, aut vtilitatis: dummodò ingrediantur in casu tantæ necessitatis, aut vtilitatis, vt in eo dare possent alijs facultatem intrandi, ita *Barbosa de offic. Ep. alleg.* 102. *num.* 43. pluribus alijs citatis, & habetur expresè in bulla Gregorij XIII. edita 23. Decemb. 1581. quæ incipit *Dubijs*, & declarat Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati: idque sub varijs pœnis à nobis supra explicatis *cap. 5. sect. 3. q. 3. & 21.*

Quòd si quæras, an Prælatus regularis Monialium possit ingredi clausuram Monialium sibi subditarum ad administrandam Eucharistiam Moniali infirmæ, ad conferendam illi extremam Vnctionem, ad assistendum eius morti, aut exequiis; interim excluso Confessario illarum, qui ex officio hæc omnia præstare solet.

℞. Videri posse, si Moniales verè ei subsint, siuè tamquàm Ordinario, siuè tamquam Superiori delegato, & quidem illimitatè. Ducor quòd, data hypothesi, ille est Ordinarius, aut supremus Parochus Monialium (qua ratione Episcopus dicitur esse supremus Parochus totius suæ diœcesis, vtpotè habens totam diœcesim in parochiam, sicut notauit *Barbosa de offic. Episc. alleg.* 80. *num.* 1.) ac proindè habet in Moniales totam illam potestatem, quam habet earum Confessarius (excepta tamen facultate audiendi illarum confessiones, quæ fuit absoluta à Gregorio XV. in sua bulla *Inscrutabili*) sicut ergo quilibet Episcopus potest cum quolibet suorum subditorum præstare quidquid potest proprius illorum parochus (& quidem eo excluso) sic, & Prælatus regularis præstare poterit cum Monialibus sibi subditis quidquid cum illis præstare potest ipsarum Confessarius (excepta auditione confessionum) tamquam immediatus earum parochus: siquidem par ratio procedit in vtroque casu. Vndè fit, vt, sicut Confessarius ingredi potest ad ea omnia præstanda ratione officii; ita, & possit ingredi Prælatus ad eadem præstanda tamquam Ordinarius, aut supremus Parochus Monialium: quod si detur, iam necessariò fatendum est, quòd sicut Confessarius in propositis casibus ingredi potest; sic, & ingredi poterit Prælatus ad præfata ministeria obeunda: quod esset illum ingredi non vt Prælatum Monialium (quo modo non esset necessarius ingressus illius in talibus casibus) sed vt Parochum; & consequenter non incurrere pœnas latas contra Prælatos Monialium in casibus non permissis ingredientes; neque ex eo quòd Confessarius Monialium potest prædicta omnia ex se præstare, sequitur Prælatum ingredi in casu non necessario: cum hic necessitas sumatur; non ex parte ministri, sed ministerii exercendi cum Monialibus, quod sine dubio in adductis casibus est necessarium.

Addo quòd, cùm iuxtà dicenda *cap. 10. q.* 39. Confessarius Monialium maximè

mè regularis ingrediens clausuram eò ipsò secum possit ducere socium: etiam Prælatus regularis Monialium, si velit, in casibus permissis ingredi poterit cum Confessario præcisè vt socius, æquè ac posset ingredi quicumque alius religiosus Ordinis (idque etsi aliàs sibi non extaret consuetudo ducendi socium; cùm enim talis consuetudo sit laudabilis, licitè posset induci, estò Prælatus ad id moueretur ex curiositate) secùs, si socius non ingrederetur præcisè ad associandum Confessarium, sed soleret ei inseruire in ministerio ibi exercendo; & Prælatus tale seruitium non præstaret; tunc enim illicitus esset ingressus, vtpotè factus absque sufficienti titulo (siquidem titulus socij iam non subsisteret) & in fraudem legis talem ingressum prohibentis: idque ob doctrinam *Sanchez l.6. mor. c. 16. num. 49.* quæ proportionaliter in hoc casu procedit.

Moneo hìc quòd, licèt demus Prælatum Monialium posse ingredi clausuram ad exercenda ministeria spectantia ad munus Confessarij: regulariter tamen id non expedit, tum ne hinc offendatur Confessarius; tum ob alias causas, quæ facilè occurrere possunt: nam multa licent, quæ non expediunt.

60 Cæterùm, quòd olim concessit Vrbanus IV. Monialibus S. Claræ, teste *Miranda q.2. de Monial. art.15.* nimirum quòd Generalis Minister Ordinis Minorum posset ingredi monasteria dictarum Monialium cum 4. aut 5. Fratribus eiusdem Ordinis ad celebrandum ibi, aut faciendam exhortationem, si quando id ei videretur expedire; non apparet, quo modo in præsentia subsistat, attenta bulla Greg. XIII. citata: in qua quibuscumque Superioribus regularibus mandatur: ne facultate ingrediendi dicta monasteria, si quam habent, vtantur, nisi in casibus necessarijs; & quidem derogando quibuscumque priuilegijs; vndè, cùm celebratio Missæ, aut prædicatio verbi Dei audiri possint à Monialibus per fenestellas Ecclesiæ: non potest dici, quòd comprehendatur inter casus necessarios, de quibus loquitur bulla Gregorij, ita *Barbosa n.44.* contra Mirandam putantem Ministrum Generalem sui Ordinis, ac eius Prouinciales posse vi præfatæ concessionis, etiam hodie, ingredi dicta monasteria ad effectum ibi celebrandi, vel prædicandi; quod non reijcit *Tamb. D.24. de iure abbatiss. q.10. num.1.* dicens, *an autem hodie in praxi supradicti Minister Generalis, & Prouincialis hanc facultatem ingrediendi exerceant, dubitat Barbosa*, nullo alio verbo apposito, per quod iudicet se non approbare, aut reijcere eiusmodi doctrinam: quæ tamen non debet admitti ob modò dicta, nec (vt puto) est in vsu.

QVÆRES XIX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis de bonis Monialium sibi respectiuè subditarum possint disponere in casibus aliàs permissis etiam contradicentibus ipsis Monialibus.

61 ℞. Non posse, loquendo de contractibus grauioris momenti; & indè probatur, quòd neque Abbatissa, seu Priorissa, cui incumbit tota administratio bonorum monasterij immediatè, ac proximè, similes contractus regulariter potest facere propria auctoritate absque consensu proprij Capituli: ergò neque Ordinarius, aut Prælatus regularis, quibus minùs proximè, ac immediatè incumbit administratio dictorum bonorum quoad monasteria sibi respectiuè subiecta, poterunt præfatos contractus facere sine consensu Capituli, vndè existimo talem esse praxim sicque communiter obseruari.

QVÆRES XX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis possint deponere aut suspendere ab officio Abbatissas, seu Priorissas Monialium sibi respectiuè subditarum.

62 ℞. Posse, si occurrat iusta causa id faciendi, & ratio est, quòd supradicti in Moniales subditas habent potestatem coercitiuam, etiam pro foro externo; hæc autem sufficit, vt possint eas punire in foro externo pœna iusta; qualis vtique esse potest etiam depositio, ac suspensio ab officio; vndè ea non solùm identidem imponitur in religionibus virorum, sed etiam ipsis Monialibus comminatoriè indicitur, illis aliqua prohibendo, aut præcipiendo sub pœna priuationis, aut suspensionis ab officio.

SVB-

SVBSECTIO III.

De Canonica Monialium Visitatione.

63 *Visitatio canonica quid sit.*
64 *Alia est generalis, alia particularis.*
65 *Prælati Monialium tenentur eas visitare.*
66 *Moniales subditæ Ordinario loci, aut Sedi Apostolicæ visitantur ab Ordinario; exemptæ verò à Prælato regulari.*
67 *Capitulum, Sede vacante, visitat Moniales non minus, quàm Ordinarius.*
68 *Illas item visitat Vicarius generalis.*
69 *Ius visitandi potest delegari.*
70 *Visitatio facienda singulis annis.*
71 *Proponitur materia Visitationis.*
72 *Præmonendæ Moniales de Visitatione facienda.*
73 *Prælatus tempore Visitationis ingreditur clausuram.*
74 *Ducit secum aliquos socios.*
75 *Si ingreditur ob fabricæ constructionem, ducit secum socios solitos vltra Architectum.*
76 *In tales socios assumi possunt Regulares, etiam ex indulto Leonis X.*
77 *Et hoc indultum, licet factum viuæ vocis oraculo, iuxta aliquos hodie durat.*
78 *Visitatio, quæ fit in casu particulari, facienda iudicialiter.*
79 *Moniales exemptæ nequeunt obstare Ordinario, ne earum visitet clausuram.*
80 *Et, si obstent, incurrunt excommunicationem.*
81 *Ad hoc tamen requiritur, vt, apposito impedimento, Moniales moneantur, vt desistant.*
82 *Monitio ista sufficit, quòd sit generalis.*
83 *Ea facienda ab ipso Visitatore.*
84 *Dicta excommunicatio incurritur etiam in casu, quo impediatur visitatio intentata à Prælato regulari.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hîc nomine Visitationis canonicæ.

℞. Intelligi actum, quò legitimus Prælatus Monialium iuxta sacros canones, aut constitutiones religionum inquirit statum, & mores Monialium sibi subditarum ad effectum debitè corrigendi excessus, si qui fortè deprehendantur, ac opportunis medijs promouendi bonum ipsarum tam spirituale, quàm temporale; idque ex iurisdictione sibi competente ad executionem sui Pastoralis officij.

QVÆRES II. Quotuplex sit huiusmodi visitatio.

64 ℞. Esse duplicem; generalem scilicet, & particularem: generalis est, quam Prælatus ordinariè facit ex debito sui Pastoralis officij (& de hac potissimùm nobis in præsentia agendum est) particularis est, quam Prælatus facit ex zelo, & charitate, & ex causa hîc, & tunc mouente animum suum; de qua loquitur *Clem.* 2. §. *nos igitur de censib.*

QVÆRES III. Quo iure obligentur Prælati Monialium ad canonicam earum visitationem.

64 ℞. Obligari tum ex *Clem.* 2. *Attendentes de stat. monac.* statuente monasteria Monialium Papæ immediatè subiectarum visitari debere ab Ordinario loci Apostolica auctoritate; non exempta verò ab eodem Ordinario, sed propria potestate, exempta denique à proprijs Prælatis regularibus; tum ex *Concilio Trid. sess.* 25. *de regul. cap.* 1. vbi præcipitur, vt omnes Regulares tam viri, quàm mulieres ad regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant, atque in primis quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis,

tis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia, fideliter obseruent: omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur. Vbi ad rem nostram maximè faciunt verba illa, *quàm in eorum visitationibus, &c.* quæ sine dubio inducunt Prælatis Monialium obligationem illas visitandi; eamque grauissimam, vt colligitur ex grauitate materiæ, circa quam versatur talis obligatio.

QVÆRES IV. Quinam Prælati possint, & debeant visitare Moniales.

66 ℞. Distinguendo; vel Moniales sunt immediatè subiectæ Sedi Apostolicæ, aut Ordinario loci: & hæ possunt, ac debent visitari ab ipso Ordinario, auctoritate quidem propria, si sint ipsi immediatè subiectæ; auctoritate verò Apostolica, si Moniales immediatè subsint Sedi Apostolicæ: vel Moniales subiacent iurisdictioni Prælati regularis, & hæ debent, & possunt visitari à Prælato regulari. quamquam, quod spectat ad obseruantiam clausuræ, Moniales quæcumque siuè exemptæ, siuè non exemptæ, visitari soleant ab Ordinario loci, eo modo, quo diximus *sup. cap. 5. sect. 1. quæst. 5.* patet responsio ex *Clem. 2. citata q. præcedenti;* si monuero cum *Tamburino D. 14. de iure abbatiss. quæst. 3. num. 4.* ad illos eosdem Prælatos, ad quos spectat visitatio Monialium, spectare etiam earum correctionem, ac punitionem, si deliquisse reperiantur.

An autem Capitulum, Sede vacante, possit absolutè visitare Moniales Ordinario subiectas, immò & exemptas quo ad obseruantiam clausuræ.

67 ℞. Videri posse; & colligitur ex dictis *cap. 5. sect. 1. quæst. 5.* quæ indè confirmari possunt, quòd non est credendum Ecclesiam velle Moniales manere toto tempore Sedis vacantis omninò destitutas canonica visitatione, siuè absolutè, si sint non exemptæ, siuè quo ad obseruantiam clausuræ, si sint exemptæ: cùm alioqui possit contingere casus, in quo tunc temporis maximè necessaria sit visitatio: dissentiunt tamen *Azor. par. 3. lib. 3. cap. 37. q. 14.* & alij apud *Tamburinum sup. q. 5. num. 3.* Putantes Capitulum, Sede vacante, non posse visitare cœnobia Monialium exempta, quæ aliàs posset Ordinarius, vt delegatus Sedis Apostolicæ; sicque fuisse decisum à Rota testatur *Barbosa sup. alleg. 73. num. 25.* idemque sentit *Diana p. 7. tract. 12. resol. 28. ex Baunio.*

68 Addo etiam Vicarium generalem posse visitare modo dicto Moniales, & quidem non solùm subiectas Ordinario, sed etiam exemptas; non tamen quo ad omnia (sicut potest visitare Moniales non exemptas) sed tantùm quo ad obseruantiam clausuræ iuxtà dicta suprà *cap. 5. sect. 1. q. 5.* constat autem ius visitandi non competere Vicario generali, nisi specialiter id ei committatur: quod alijs citatis notauit *Barbosa n. 28.*

Quòd si quæras, an Prælati Monialium possint alteri delegare munus visitandi, & quidem etiam in ijs, quæ ipsis competunt solùm ex delegatione Sedis Apostolicæ.

69 ℞. Posse; & constat tum ex vsu, tum ex dictis *subs. præced. q. 1.*

QVÆRES V. Quàm frequens debeat esse visitatio Monialium.

70 ℞. Regulariter debere fieri singulis annis iuxtà *Clementinam 2. attendentes de statu monac.* vbi id expressè statuitur: & quidem meritò; cùm maximè conducat ad bonum gregis, quòd Pastor agnoscat pecoris sui vultum, suumque gregem consideret: sicut benè notauit *Fuscus l. 1. de visitat. c. 3. n. 10.* hinc inferens frequentes debere esse visitationes: quod vtique etiam procedit in Monialibus.

QVÆRES VI. De quibus institui debeat visitatio Monialium.

71 ℞. Debere institui non solùm circa ea, quæ præscribit *Concilium Trid. sup. cap. 9.* nimirum circa vota substantialia religionis, victum, ac vestitum, sed etiam circa sequentia, videlicet quot sint Moniales: an professio fiat tempore debito: an ha-

an habitus nouitiarum, ac professarum sit distinctus: an Moniales vltrà vota substantialia obseruent regulam proprij Ordinis, ieiunia in ea præscripta, silentium, aliasque regulares obseruantias: an deferant vestes debitas: an suo tempore celebrent diuina Officia, & an omnes conueniant: an seruent debitam clausuram, & tempore congruo claudantur portæ: an admittant conuersationes suspectas, periculosas, & scandalosas; qualiter in suo munere se gerant Abbatissa, Vicaria, & aliæ Officiales monasterij: quàm diligenter munus suum obeant Confessarij tam ordinarij, quàm extraordinarij: qualis sit educatio nouitiarum, ac puellarum ibi commorantium causa educationis: qualiter expendantur bona monasterij, ac implicentur dotes Monialium, quæ admittuntur; & alia id genus quorum longum retexit cathalogum *Gauantus in tract. de visitatione*.

QVÆRES VII. An Moniales possint, & debeant præmoneri de tempore visitationis.

72 ℞. Communiter posse, & debere præmoneri, vt illæ possint tantò meliùs se disponere ad visitationem, & hæc maiori cum fructu ipsarum peragatur; non repugnare tamen, absolutè loquendo, immò interdum expedire, aut etiam necessarium esse, vt Prælatus ex improuiso accedat ad visitationem, præsertim particularem; v. g. vt inueniat Monialem in flagranti delicto, vt reperiat supellectilem alicuius Monialis vanam, ac omninò indecentem statui religioso, quæ aliàs occultaretur, vt maiori cum sinceritate explorare possit statum monasterij absque periculo subornationis; sic quippè de filio hominis scriptum est *Matth. 24. Estote parati, quia qua nescitis hora, filius hominis venturus est*: sic, & *Marci* 13. dicitur: *Vigilate, nescitis enim, quando dominus domus veniat: serò, an media nocte, an galli cantu, an manè: ne, cum venerit repentè, inueniat vos dormientes*.

QVÆRES VIII. An Prælatus Monialium possit tempore visitationis ingredi monasterium, & quo modo.

73 ℞. Posse, dummodò aliàs obseruet, quæ præscripsit Greg. XIII. in sua Constitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, & sic habet: *Auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quo vis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati*. Cùm enim Prælatus instituturus visitationem Monialium debeat illis proponere edicta visitationis, illam denunciare, habere ad ipsas exhortationem; & hæc fieri debeant secretò, ac exclusis nouitijs, conuersis, & alijs fœminis in monasterio fortè commorantibus; constat in tali euentu adesse necessitatem ingrediendi, adeòque facultatem Prælatis Monialium ad id concessam extendi ad talem casum: præsertim, cùm in ipsa visitatione debeant visitari officinæ Conuentus, cellæ Monialium, ac supellex, dormitorij decentia, aliquod ædificium, quod fortè construitur, aut constituendum est, aut minatur ruinam: præterquàmquòd, finita visitatione, ingrediendum est capitulum conuentuale ad publicandam ipsam visitationem, ac imponendam correctionem culparum indè resultantium, quæ sine dubio non possunt fieri absque eo quòd Prælatus visitans ingrediatur monasterium; vt rectè aduertit *Sanch. lib. 6. mor. cap. 16. num. 54.* ex Llamas monens ad omnia prædicta debere ingredi etiam Notarium, qui eorum omnium det testimonium, & actus faciat iudiciales.

Difficultas est, quot socios secum debeat Prælatus introducere in monasterium, attento quòd Gregorius XIII. non exprimit in citata Constitut. quot illi esse debeant, sed solùm dicit, *à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati*.

74 ℞. *Tambur. D. 24. de iure Abbatis s. quæst. 10. num. 3. ex Miranda q. 2. de Monial. art. 15.* posse tuta conscientia introduci 3. socios iuxtà illud: *In ore duorum, vel trium testium stet omne verbum*: immò, & 4. aut 5. secundùm Victorellum, ac

Bonaci-

Bonacinam; verùm in hoc standum est vniuscuiusque loci consuetudini, quæ habet vim legis, & est optima legum interpres: dummodò saluetur, quòd Prælatus ingrediatur comitatus à paucis, sicut requirit Gregorius. Certè de Ministro generali Fratrum Minorum asserit Vrbanus IV. in quadam Constitutione eum posse ingredi monasteria Monialium sibi subiectarum cum 4. aut 5. Religiosis, ac honestis socijs; Prouinciales verò solùm cum 2. aut 3. socijs; prout aduertit *Portell. de dub. regul. v. clausura Monialium in addit. num. 6.* addens ex *Rodriquez tom. 1. quæst. 47. artic. 7.* etiam Commissarium particularem delegatum à Prouinciali ad visitandum monasterium aliquod Monialium, etiam ipsum posse ingredi cum 2. aut 3. socijs; quamquam (vt notat Miranda) quòd in casu proposito socij ingredientes cum Prælato sint tantum duo, vel tres, non sit res adeò magni momenti, vt, si talis numerus non adeò exactè obseruetur, indè dici possit incurri culpa m. aut excommunicatio lata aduersùs indebitè intrantes monasteria Monialium præsertim si adsit bona fides, & absit omnis fraus, ac dolus.

75 Cæterùm monet *Tamb. num. 6.* quòd si ratione ædificij construendi Episcopus, aut Superior Monialium ingrediantur monasterium cum aliquo Architecto, vel alio Artifice: nihilominus debent secum coassumere suos Ordinarios comites: prout statuitur in allegata Constitutione Greg. XIII. siquidem Architectus ille, aut Artifex non ingrediuntur tamquam comites, sed vt Operarij, ac Artifices.

An autem Ordinarius, aut alius Prælatus ingressurus monasterium Monialium ad illud visitandum possit, ac teneatur sibi assumere in comites visitationis viros religiosos.

76 ℞. Posse saltem de iure communi; cùm nullum extet ius id generaliter prohibens Regularibus; immò potiùs id in specie viuæ vocis oraculo fuerit concessum Fratribus Minoribus, vt videre est apud *Cæsarubium in comp. v. ingredi monasteria num. 32.* & consequenter Religiosis aliorum Ordinum per viam communicationis; non tamen teneri, estò Gregorius XIII. loquens de comitatu Episcopi ingredientis monasteria Monialium dicat *à paucis, iisque senioribus, ac religiosis personis comitatus:* si quidem hic nomine *religiosi*, non significatur homo adstrictus 3. votis substantialibus religionis, sed vir pius, ac timoratus, sicut benè notat *Tamburinus sup. num. 4. ex Victorello.*

Cæterùm illud hoc in loco benè animaduertendum est, quòd cùm concessio illa relata à Cæsarubio fuerit facta à Leone X. viuæ vocis oraculo, post generalem reuocationem viuæ vocis oraculorum à Gregorio XV. & Vrbano VIII. factam non ampliùs subsistit; nisi quis velit iuxtà doctrinam *Peyrini tom. 3. priuil. cap. 12. ad Constit. 18. Vrb. VIII. num. 1.* sustinere illud non fuisse comprehensum sub præfata generali reuocatione, vtpotè quod transijt in priuilegium bullatum vi Constitutionis Gregorij XIII. confirmantis, & ex certa scientia innouantis omnia priuilegia ab ipso, alijsque suis Prædecessoribus concessa Fratribus Minimis, etiam viuæ vocis oraculo: quæ Constitutio refertur à *Peyrino to. 2. priuil. Const. 1. Greg. XIII.* & sic habet: *Omnia, & singula priuilegia, immunitates, exemptiones, libertates, prærogatiuas, fauores, conseruationes, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessiones, indulgentias, & indulta spiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cum aliis Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, eisdem Correctori generali, & Zelosis: ac aliis Fratribus, Ecclesiis, domibus, Conuentibus, & locis eorum quibuscumque in genere, & specie, etiam per solam signaturam, etiam viuæ vocis oraculo, vt præfertur, aut aliàs tam per præfatos, & alios quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedem præfatam, quam Imperatores, Reges, & alios Principes sub quacumque forma, & expressione verborum concessa, &c. quatenus sint in vsu, & sacris canonibus, & decretis Sacri Concilii Tridentini non aduersentur, approbamus, confirmamus, & innouamus, perpetuæque roboris firmitatem obtinere, & firmiter obseruari:* quod item prius tecera. ius

V V. ijdem

V. ijsdem Fratribus Minimis per bullam adductam ab eodem *Peyrino sup. Constit. Pij V. in ordine* 7. §. 31. Quæ concessio vtique per communicationem suffragatur etiam Religiosis aliorum Ordinum.

77 Addo ex *Rodriquez tom. 1. quæst. 47. art. 8. & Miranda supr. art. 16.* præfatam concessionem Leonis X. si detur modo dicto transijsse in indultum bullatum, non videri reuocatam à Gregorio XIII. in bulla *Vbi gratiæ* superiùs non semel allegata, ac reuocante omnes, & quascumque licentias concessas quibuscumque viris ingrediendi monasteria Monialium: ea quippè loquitur de facultatibus, ac licentijs personalibus; vt indè constat, quòd ea solùm loquitur de facultatibus concessis Comitissis, Marchionissis, & Ducissis, & alijs quibuscumque personis (qui modus loquendi indicat priuilegium esse personale; tamquam concessum sin minùs certæ personæ, certo generi personarum; sicut colligitur ex *l. qui tale* 24. *ff. de soluto matr.* cùm tamen allata concessio Leonis X. non sit personalis, sed realis, vtpotè facta toti Ordini Minorum, qui fictione iuris numquam videtur perire; sicut aduertit Rodriquez generaliter docens priuilegium factum certo generi personarum, quæ per fictionem iuris numquam pereunt, censendum esse reale, ac perpetuum, non autem personale.

QVÆRES IX. An, & quando visitatio Monialium fieri debeat in forma iudiciali.

78 ℞. Debere fieri, si fiat in casu particulari, v. g. occasione alicuius grauis excessus perpetrati in monasterio: si fiat generaliter; prout fit communiter, constat ex ipsa praxi.

QVÆRES X. An Moniales exemptæ possint impedire Ordinarium quò minùs eas liberè visitet circa custodiam clausuræ.

79 ℞. Videri non posse, attenta praxi ferè communi, ac decisione, quam ex Galleto adducit *Barbosa alleg.* 102. *de offic. num.* 6. hinc inferens non ita facilè admittendam esse resolutionem *Mirandæ supra artic.* 14. sustinentis non licere Episcopis Monialium monasteria exempta, Prælatisque regularibus subiecta ingredi, etiam prætextu videndi, an ibi violata sit clausura, nisi solùm in casu, quo publicè constaret illam esse violatam: & tunc, non nisi postquàm de ea re semel, ac iterum Prælatos ordinarios Monialium admonuerit; huic enim doctrinæ aduersatur praxis communis, quæ constat Ordinarium solere visitare Moniales exemptas, quo ad clausuram, quoties iudicauerit id expedire; nec posse ipsos Regulares, quibus subsunt Moniales, impedire, quò minùs ille id præstet; & hoc, licèt aliàs numquam visitauerit illud monasterium: quod declarauit Sacra Congregatio 24. Nouemb. 1617. apud *Gauantum in manu. v. Monialium clausura num.* 57. addentem *num.* 60. ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. facto 25. Febr. 1583. posse Ordinarium interrogare Moniales Regularibus subiectas de pertinentibus ad clausuram. Immò docet *Fuscus lib. 2. de visitat. cap.* 19. (quod nos etiam supra adnotauimus) Monialibus recusantibus visitari, posse Episcopum eis resistere frangendo portas monasterij, vim vi repellendo.

QVÆRES XI. Quam pœnam incurrant Moniales, & alij quicumque impediunt visitationem canonicam Monialium.

80 ℞. Incurrere excommunicationem maiorem latam in *Clem. attendentes de stat. monac.* & à nobis propositam *sup. c. 8. q. 11.* latèque à *Bonac. D. 2. de censur. partic. q. 3. par. 4.* explicatam; qui benè ait *num.* 2. quòd, cùm materia istius excommunicationis sit impedire Visitatorem in ijs, quæ pertinent ad reformationem Monialium circa vitam voluptuosam, & ad debitum famulatum Deo præstandum, vt habetur in ipso textu; & ex alia parte talis impeditio fieri possit multis modis: sequitur tot modis contrahi præsentem censuram, quot modis fit dicta impeditio: dummodò tamen præcedat admonitio ad eam incurrendam vi textus requisita ijs verbis, *nisi moniti resipiscant.*

81 Notat autem *Bonacin. num.* 4. ad contrahendam istam censuram non sufficere, quòd præfata admonitio fiat, antequàm apponatur impedimentum visitationi,

ni, sed eam debere subsequi appositionem ipsam impedimenti, ita vt Prælatus visitans impedientem moneat, vt desistat ad impediendo; cuius rei ea est ratio, quòd in textu dicitur, *nisi moniti resipiscant:* non dicitur autem resipiscere is, qui non delinquit (verb. gr. impediendo in præsenti materia) quod etiam notarunt *Suarez D.23. de censur. sect. 5. num. 9. Sayr. l. 3. de censur. c. 35. num. 14. Nauarr. c. 27. n.* 140. & alij.

82 Ista tamen monitio non est opus, quòd sit specialis, & particularis, sed sufficit illam esse generalem; siquidem textus simpliciter, ac indistinctè loquitur dicens, *nisi moniti resipiscant;* adeòque non debet restringi ad monitionem specialem, cùm iure non distinguente, nec nos distinguere debeamus, ita Suarez, Sayr. Nauar. & alij locis modò citatis, quos sequitur *Bonac. num.* 5. monens *num.* 6. in præsenti euentu requiri ad incurrendam istam censuram vel triplicem monitionem, vel vnam pro triplici: probatque ex Suarez supra ac *Filliucio tractat.* 14. *num.* 73. quia vbi ius petit iuridicam monitionem, semper loquitur de monitione canonica; monitio autem canonica est trina, aut certè vna pro trina, nisi aliud necessitas suadeat.

83 Præterea ista monitio, vt sit legitima, debet fieri ab ipso Visitatore Monialium, qui impeditur; aut certè ab eius Superiore in causa visitationis: patet, quia ista monitio debet esse iuridica; non est autem iuridica, nisi fiat à legitimo Superiore, qui in causa visitationis est vel ipse Visitator, vel Superior illius in iurisdictione, ita *Bonac. num.* 7. ex Ang. Suar. & Filliuc. addens *num.* 8. ad incurrendam istam excommunicationem præsupponi præsumptionem; cùm in textu adhibeatur verbum *præsumpserint*, adeòque illam posse euitari ex quacumque ignorantia, præter quàm ex affecta cum ingenti temeritate coniuncta.

84 Et certè, quòd ista excommunicatio incurratur etiam in casu quo impediatur visitatio intentata à Prælato regulari: colligitur ex tenore ipsiusmet textus; qui cùm dicat, *singula Monialium monasteria per Ordinarios, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apostolicæ, quod nulli alij subiecta noscuntur, Apostolica; non exempta verò, ordinaria auctoritate; ac exempta alia per alios, quibus subsunt, annis singulis debeant visitari;* vtique comprehendit etiam Prælatos regulares expressos in his postremis verbis *per alios, quibus subsunt.*

SECTIO II.

De Gubernatione Monialium quo ad subiectionem erga propriam Abbatissam.

Acturi in ista sectione de gubernatione Monialium, prout se tenet ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ, cui legitimè subduntur; necesse est, vt aliqua prius explicemus de eius Electione: sicque sectionem diuidemus in 2. subsectiones, in quarum 1. agemus de canonica Electione Abbatissæ, in 2. de eius Potestate in Moniales subditas.

SVBSECTIO I.

De canonica Electione Abbatissæ.

85 *Electio canonica quæ sit.*
86 *Quot modis fieri possit.*
87 *De iure communi spectat ad monasterium, cui fit.*
88 *Ad eam concurrunt solùm Moniales professæ choristæ nisi sint inhabiles.*
89 *Conuersæ ad eam admitti possent: de facto tamen non admittuntur.*
90 *Monialis eligenda in Abbatissam debet habere varias conditiones.*

91 *Non est opus, quod expleuerit annum 40.*
92 *Electio facta sine dictis conditionibus est ipsò factò irrita; quod alij negant.*
93 *In electione ex concurrentibus ad Abbatissatum pro arbitrio præferri potest ætas in iure præscripta antiquitati professionis: vel è contra.*
94 *Regulariter Abbatissa eligitur ex eodem monasterio.*
95 *Soror Abbatissæ præsentis potest eligi, vt ei succedat in officio.*
96 *Qui debeant præsidere electioni, & qualiter vocandi ad electionem.*
97 *In quo loco fiat electio.*
98 *Qua forma, & quibus ritibus, qualiterque recipienda suffragia.*
99 *Electio Abbatissæ fit per suffragia secreta.*
100 *In eam debet consentire maior pars Capituli eligentis, immò & sanior.*
101 *Putant alij sufficere duas partes suffragiorum ex tribus.*
102 *Quid agendum, si qua schedula sit vitiata.*
103 *Monialis in aliquo casu eligit se ipsam.*
104 *Votum Monialis infirmæ non requiritur: at requiri potest.*
105 *Electio fit non solùm per viam scrutinii, sed etiam aliis modis.*
106 *Prælatus assistens electioni Abbatissæ non potest ferre suffragium: quod alii negant*
107 *Interdum tamen potest illam nominare.*
108 *Electio qualiter publicanda.*
109 *Quid si facta publicatione, opponatur?*
110 *Publicata debet confirmari.*
111 *Quid, si opponatur contra electionem factam per compromissum?*
112 *Quid, si per scrutinium facta sit electio?*
113 *Officium Abbatissæ durat solùm ad 3. annos: & postea debènt vacare per 3. annos completos.*
113 *Electa potest renunciare electioni, si adsit alia digna.*
115 *Renunciat in fauorem tertiæ, si Abbatissatum habeat in titulum.*
116 *Moniales indebitè eligentes non semper amittunt ius eligendi.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hìc nomine canonicæ electionis.

85 ℟. Intelligi vocationem personæ idoneæ ad munus Abbatissæ, factam iuxta sacros canones, ac statuta vniuscuiusque Ordinis; dixi, *ad munus Abbatissæ*, vt indicarem, quòd, cùm Abbatissa non habeat ordinariam iurisdictionem, sed quasi ex commissione; & iurisdictio ordinaria sit de ratione prælati propriè dicti: consequenter Abbatissa, propriè loquendo, non potest dici Prælata: quod in specie notarunt *S. Th. in 4. d. 25. q. 2. art. 2. quæst. 1. ad 2. Sylu. v. Abbatissa, num. 1. Tabiena ibidem num. 5. alijque.*

QVÆRES II. Quot modis eligi possit Abbatissa.

86 ℟. Posse eligi pluribus modis à nobis explicatis in *tract. de gubernat. cap. 2. sect. 1.* sed potissimum tribus, qui sunt vsitatiores, & habentur in *c. quia propter de elect.* nimirum per scrutinium (qui est omnium vsitatissimus) per compromissum; & per communem inspirationem.

QVÆRES III. Ad quem spectet electio Abbatissæ de iure communi.

87 ℟. Spectare ad monasterium, cui eà præfici debet; & patet tum ex *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* vbi id satis clarè indicatur; dum præcipitur, vt ad eligendum cum alijs nulla admittatur Monialis, nisi 12. ætatis suæ annum peregerit: sic enim supponitur Moniales debere concurrere ad electionem Abbatissæ: tum ex *Concilio Trident. sess. 25. de regul. cap. 6. & 7.* quod cùm præcipiat electiones Monialium fieri per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur; & quòd is, qui præest electioni, siuè Episcopus, siuè alius Superior, claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat: apertè ostendit electionem Abbatissæ spectare ad monasterium: & quidem meritò, vt sic ea à Monialibus recipiatur maiori

iori cum amore, ac fiducia, tamquam ab ipsis electa, & digna tanto munere æstimata: quod non ita facilè eueniret, si ea eligeretur ad arbitrium Ordinarii, aut Prælati regularis, ita *Rodriq. tom. 2. quæst. 54. art. 1. Miranda quæst. 7. de Monial. art. 1. Lezana tom. 1. cap. 26. num. 2. Tabur. D. 28. de iure Abbatiss. q. 1. num. 2.* aliique communiter cum *Sylu. v. electio* 3. *q. 6.* asserentes de iure communi electionem Præfectæ Monialium spectare ad ipsas Moniales, dico *de iure communi:* modò enim post *Concil. Trid. sup. c. 7.* hac in re seruari debent singulorum Ordinum, seu monasteriorum Constitutiones, sicut aduertit *Tamb. num. 3.*

QVÆRES IV. Quæ requirantur in Monialibus, vt possint concurrere ad electionem Abbatissæ actiuam, stando præcisè in iure communi.

88 ℞. Requiri, vt sint professæ, saltem tacitè; & quòd expleuerint 12. ætatis annum: habetur expressè in citato *cap. indemnitatibus:* quamquam, cùm hodie maior ætas petatur ad professionem emittendam; maior item ætas requiritur ad faciendam huiusmodi electionem, nempè 16. annorum expletorum; quod benè aduertit *Suar. tom. 4. de relig. tr. 8. l. 2. c. 5. num. 18.* addens iure communi maiorem ætatem non desiderari, nec peti, vt post professionem aliquod tempus intercedat ante electionem; ideòque non esse necessarium, quòd professio antecesserit diem electionis, sed sufficere, vt ea ante electionem legitimè facta sit. Dixi *de iure communi*, quia attentis iuribus particularibus religionum (quibus diximus standum esse ex decreto Concilii Trid.) in aliqua religione requiritur, vt Monialis concurrens ad electionem Abbatissæ fuerit professa aliquot annis (vt in Ordine Prædicatorum, in quo, teste *Castellino c. 17. de elect. n. 15.* non potest Monialis habere vocem actiuam in electione Abbatissæ, nisi post annos 12. ab emissa professione.)

Cæterùm ab electione actiua Abbatissæ excludi debent Moniales inhabiles: quales sunt: 1. excommunicatæ excommunicatione maiori: 2. suspensæ ab officio: 3. interdictæ: 4. prohibitæ eligere sine licentia Superioris: 5. quæ scienter indignam elegerunt in aliqua vacatione, aut certè peccauerunt in postulando (si tamen secuta est postulatio, vel electio) 6. quæ per laicalem abusum elegerunt: 7. quæ non elegerunt intra tempus præscriptum: 8. quæ sunt irregulares, & hæc ex variis iuribus, quæ adducimus in *nostro tract. de gubernatione*, & hic breuitatis causa omittimus.

Quòd si quæras, an Moniales, quæ dicuntur Conuersæ, possint, & debeant admitti ad electionem Abbatissæ.

89 ℞. *Suar. sup. num. 18.* quòd, cùm eæ sint verè religiosæ professæ, vt supponitur; nullum extat ius, quo excludantur à dicta electione: regulariter tamen non solent admitti, siuè ex consuetudine, siuè ex iure speciali religionum; estò simpliciter id non repugnet.

QVÆRES V. Quæ requirantur in Monialibus, ad hoc, vt eligi possint in Abbatissas, ac Præfectas monasterii.

90 ℞. Requiri non solùm vt Monialis eligenda sit professa expressè; sed etiam vt non sit minor annis 40. & 8. annos post professionem laudabiliter vixerit in monasterio, sic decidit *Concilium Trident. sess. 25. de regul. cap. 7.* sub his verbis: *Abbatissa, & Priorissa, & quocumque alio nomine Præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur non minor 40. annis, & quæ 8. annis post expressam professionem laudabiliter vixerit.* Quamquam in casu, quo inter Moniales monasterii nulla adesset his qualitatibus prædita; & alioqui Superior præsidens electioni iudicaret non expedire, quòd eligeretur Præfecta ex alio monasterio eiusdem Ordinis; tunc posset eligi aliqua ex illis, quæ in eodem monasterio annum 30. excesserit, & quæ 5. saltem annis post professionem rectè vixerit, Episcopo tamen, aut Superiore Monialium consentiente; idque ex decreto *Concilii Trid. vbi supra.* Quin etiam *Suar. num. 9.* testatur se ex variis, ac fide dignis testimoniis vidisse declarationem Sacræ Congregationis hac de re factam; videlicet quòd Abbatissa, licèt per quinquennium non manserit in religione, dum tamen excedat 30. an-

nos, & id fiat ad requisitionem suarum Monialium de licentia secundæ dignitatis cathedralis, & earum Superioris regularis, dummodò laudabiliter anno superiore se gesserit, debet confirmari per biennium in officio: & quòd, deficiente ad confirmationem dictæ Abbatissæ Superiorum regularium licentia, procedendum sit nihilominus est ad præfatam confirmationem, seruatis ijs, quæ in citato cap. Concilij Trid. præscribuntur. Vbi nomine *confirmationis* puto intelligi illam, per quam electio ipsa confirmatur, non autem illam, per quam Abbatissa absoluto triennio abbatissatus diceretur confirmari iterum in eodem munere.

Quòd si quæras, an opus sit, vt Monialis eligenda in Abbatissam expleuerit 40. annum, vel sufficiat illum inchoasse.

91 ℞. *Portel.1.par.resp.mor.casu* 13.*num*.1. sufficere, quòd inchoauerit; probatque ex *Clem*. 1. §. *cæterum de statu monac.* quæ statuens ætatem petitam ad hoc vt aliquis sit Prælatus alicuius Conuentus, debere esse annorum 25. ait, *nisi* 25. *annum attigerit:* ergò idem dicendum est in isto etiam casu, vt iura iuri consonent; præsertim, cùm, teste ipso Portello, Nauarrus dicat ex duobus sensibus, in quibus lex explicari potest, accipiendum esse eum, qui benignior est. Oppositum sustinent alij cum *Garzia de benef.par.7.c.4.num.71.* ex eo quòd, cùm Sacra Congregatio Concilij 24. Sept. 1593. declarauerit verba illa *Concilij Trid. sess.* 24. *de reform. cap.*14. *Ad cæteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici, alioquin idonei, & 22. annis non minores assumantur*, debere intelligi de anno vigesimo secundo completo: eadem ratione etiam verba eiusdem *Concilii sess.* 25. *de Regul. cap*.7. *Non minor annis* 40. (supple sit Monialis eligenda in Abbatissam) debebunt intelligi; vt Monialis præfata habeat 40. annos completos: si enim non compleuit annum quadragesimum, est minor 40. annis. Etsi *Henriq.lib.*14.*cap.*8.*num.*10. *in glossa lit. X. Sà v. beneficium num.*31. *& alii* loquentes de decreto *Concilii sess.*24. *de reformat. cap.* 14. asserant quo ad dignitates, ac personatus sine cura sufficere 22. annos incœptos. Vndè infert *Diana par.* 7. *tract.*12.*resol.*9. se existimaturum probabilem tam sententiam Portelli, quàm opinionem Garziæ superiùs adductas; nisi obstaret declaratio Sacræ Congregationis suprà allegata. Verùm, vt illa obstet, debet esse authentica, & esse talis, vt obliget, instar legis vniuersalis iuxtà dicenda inferiùs *cap.*10.*num.*43.

Difficultas est, an præfatæ duæ conditiones requirantur ad electionem tamquam substantiales, ita vt alioqui electio sit eò ipsò irrita, ac nulla.

92 ℞. *Tamburinus sup.q.*2.*num.*7. esse eò ipsò irritam, ac nullam; probantque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub die 16. Maij anno 1623. relata à *Barbosa l.*1. *de iur.eccl.c.*45. *num.*19. tum quia, vbi verba dant formam actus, si actus fiat, non seruata illa forma, ipso iure est nullus, vt docent *Barthol. in l. Gallus, ff. de liber. & posthum. & Gomez in cap. fin.* §. *si verò de iudic.lib.6.n.19.* Verum dissentit *Suar. num.*8. dicens, *hæ autem duæ conditiones*, (quæ scilicet superiùs explicatæ sunt) *non declarantur à Concilio tamquam substantiales, nec irritatur electio aliter facta, sed simplex prohibitio ponitur, vt non eligatur, &c.* ideòque si alioqui electio facta sit iuxtà commune ius, licèt illæ duæ conditiones non seruentur, non erit electio irrita ipso iure, sed ad summum irritanda, ita Suarez, & meo iudicio satis probabiliter, patetque tum ex dictis; tum quia multa prohibentur, quæ tamen facta tenent; tum quia in dubio interpretatio facienda est pro valore actus, vt valeat potius, quàm corruat *l.quoties ff.de reb. dub.* tum quia declaratio allegata in contrarium vel non est authentica, vel non obligat instar legis vniuersalis iuxta alibi dicta; tum quia actus sine debita forma factus tunc solùm est nullus, quando forma ponitur tamquam substantialis; negamus autem id euenire in præsenti casu.

Dices, quid si duæ Moniales concurrant ad Abbatissatum, quarum vtraque sit digna; altera tamen sit quadragenaria nondum habens quinque annos professionis; altera verò habens illos completos, aut etiam octo, aliàs nondum attingens 40.

ætatis

ætatis annum, licèt 30. excedat: debet ne in tali casu præferri hæc posterior, an potius altera prior.

93 ℞. Quòd, quamuis ex vna parte videri possit præferenda posterior, eò quòd habeat aliquo modo completam conditionem petitam à Concilio (cùm aliàs priori Moniali omninò desit vna dictarum conditionum) ex alia verò parte præferenda videri possit prior Monialis, eò quòd in illa reperiatur ætas 40. annorum per se primò requisita à Concilio, quæ non reperitur in Moniali posteriori; & aliundè conditio ætatis magis desideretur, vt rectè aduertit *Suar. sup. num.* 10. nihilominùs, absolutè loquendo, negotium istud videtur arbitrarium; cùm præfatæ duæ Moniales se habeant vt excedens ac excessum: sicque præferenda videtur in præsenti casu illa, quæ ob alias conditiones reputatur dignior; quòd si ambæ fuerint æquè dignæ, ex genere suo præferri debet excessus ætatis, vtpotè in iure magis considerabilis; si autem excessus ætatis esset paruus, & antiquitas in religione esset magna, ac præponderans: tunc Superioris esset prudenter dijudicare, quænam ex illis præferenda esset, ita *Suar. num.* 10. addens quòd, si nulla adsit Monialis habens integras illas 2. conditiones 40. annorum ætatis, & 8. professionis; illa cæteris patibus præferri debet, quæ iudicabitur plus de ijs participare.

QVÆRES VI. An, & qualiter necesse sit, vt Abbatissa eligatur ex Monialibus eiusdem monasterij.

94 ℞. Debere eligi, si in monasterio extet aliqua Monialis prædita debitis conditionibus: idque iuxtà *Concil. Trid. sess.* 25. *cap.* 7. *de regul.* secùs, si ibi nulla ex ijs, quæ aliàs eligi possunt, habeat 30. annos completos: tunc enim simpliciter necessarium est illam eligi ex alio monasterio eiusdem Ordinis; non item, si aliqua illarum habeat 30. annos expletos: nam tunc in alijs conditionibus requisitis ad munus Abbatissæ faciliùs posset admitti benigna interpretatio, attenta aliqua incommoditate in eligendo ex extraneis, ita *Suar. num.* 11. monens sufficientem causam eligendi ex alio monasterio esse, quòd in eodem cœnobio non inueniatur aliqua habens simul dictas 2. conditiones: cùm sic intelligi debeant verba illa Concilij: *quòd si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio:* nisi enim vtramque habeat, dici non potest affecta illis qualitatibus. Quod autem dicit Concilium, ad hoc vt eligi possit in Abbatissam Monialis carens præfatis qualitatibus, oportere, vt non possit commodè eligi ex alio eiusdem Ordinis Conuentu, quod committitur iudicio Superioris; putat *Suar. num.* 10. procedere in distantia loci, in quo foret eligenda Abbatissa ex alio monasterio, si iudicio Superioris distantia sit tanta, vt electio censeatur non posse fieri commodè ex alio monasterio, ad quod facit declaratio S. Congreg. quam adducit *Suar. num.* 8. his verbis: *Abbatissa* 30. *annorum, & quæ per* 5. *annos solùm sit professa eligi non potest, si in monasterio est aliqua Monialis* 40. *annorum, & quæ iam per* 8 *annos sit professa: aut in aliquo monasterio eiusdem Ordinis vicino istius qualitatis inueniatur.*

An autem, & quo modo Moniales, quæ sint vel illegitimæ, vel bigamæ, vel non virgines, vel ex genere maculato, vel infames, eligi possint in Abbatissas, colligi potest ex dictis *cap.* 8.

95 Addo hìc obiter sororem Abbatissæ non prohiberi de iure succedere Sorori in Abbatissatu, dummodò aliundè non prohibeatur, ita Sacra Congregatio 19. April. 1619. apud *Barbosam in Collect. v. abbatissa.*

QVÆRES VII. Quinam debeant præsidere electioni Abbatissæ.

96 ℞. Debere præsidere Ordinarium, si monasterium sit ipsi immediatè subiectum, aut Sedi Apostolicæ; Prælatum verò regularem, si monasterium sit exemptum; idque ex iure antiquo lato in Concilio Trid. suprà his verbis: *Is, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior, clausuram monasterii non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat.* Dixi *ex iure antiquo*, vt indicarem in præsentia ex bulla Greg. XV. *Inscrutabili* sæpiùs al-

legata Ordinarium per se, vel per alium posse interesse electioni Abbatissæ faciendæ, etiam à Monialibus exemptis (quamvis ad id non teneatur.) Præterea tali electioni debent interesse cum Ordinario, aut Prælato regulari saltem duo testes, qui munus disquisitorum exerceant; alioqui electio facta esset nulla ex *c. quia propter de elect. in 6.* ijque debent esse in loco patenti: ita vt, si commodè fieri possit, ab omnibus videantur: non est tamen opus, vt audiantur à Monialibus vocalibus capitulariter congregatis. Quare tenentur Regulares significare Ordinario diem electionis, illumque expectare vsque ad tempus præfinitum, vti diximus *sup. c. 8. q. 42.* afferentes ad id decretum Sacræ Congregationis.

Notat autem *Sanctorus in Const. Minor. cap. 11. stat. 7. q. 7. d. 4.* quòd, quamuis in citata bulla Greg. dicatur de Ordinario, illum posse electioni Superiorissæ Monialium interesse, ac præsidere: & Præses in iure antiquo summam iurisdictionem importet in prouincia ex *l. 1. ff. de offic. Præsidis:* in præsenti tamen casu verbum *præsidere* non inducit iurisdictionem, ac superioritatem in Moniales, earumque electiones, sed solam ordinationem, ac directionem; ita vt electio fiat quietè, ac pacatè, nullaque violentia, aut defectus in ea committatur; sicque Ordinarius nequit recipere Monialium suffragia, sed solùm ea audire, & cognoscere, quando recipiuntur à Prælato regulari; quippè cui solùm priuatiuè quo ad Episcopum incumbit excipere suffragia: vt declaranit Sacra Congr. Concilij 10. Sept. 1639. in Vrb. ad instantiam P. Commissarij Curiæ pro Monialibus S. Bernardini illius Ciuitatis, Episcopum in electione Abbatissæ Monialium Regularibus subiectarum non posse exquirere, seu recipere, vota Monialium, sed illa exquiri, & recipi debere à Superiore regulari, sciente tamen, & audiente eodem Episcopo.

Addit *Sanctorus sup. d. 3.* non esse opus in præsenti casu significare Episcopo horam præcisam, qua fieri debet electio, sed sufficere, quòd dicatur illam faciendam esse post Vesperas, aut Missa celebrata; tumque expectandum esse aliquantum post illam horam (v. g. per vnam horam circiter,) &, si interim non veniat Episcopus, posse procedi ad electionem: siquidem in hoc casu non debet attendi præcisè commoditas Episcopi, sed tempus opportunum electionis; nec ad ipsum spectat præfigere tempus, sed ad Prælatum regularem, Episcopo se accommodante tempori, ac electioni, quæ vtique cum sit actio grauissima, non debet pendere ab affectibus, ac resolutionibus Episcopi: aliàs, si expectari deberet Episcopus per totam diem; vel non posset celebrari electio die designata, vel celebranda esset de nocte; quod respectu Monialium graue esset inconueniens.

QVÆRES VIII. In quo loco fieri debeat electio Abbatissæ.

97 ℞. Regulariter debere fieri in tali loco, vt is, qui debet præsidere, non adstringatur ingredi claustra monasterij; id quippè satis clarè indicat Concilium Trid. vbi sup. dum ait: *Claustra monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel recipiat*; quamquam si præsidens electioni prudenter iudicet non posse fieri electionem canonicè, nisi ipso ingrediente cum suis coassumptis, ob inquietudinem Monialium, ac probabilem suspicionem subornationis; aliamue similem causam; tunc ij licitè possent ingredi, ita in terminis *Rodriq. tom. 1. q. 46. art. 5. Miranda q. 2 de Monial. art. 15. Barb. alleg. 102. de off. Ep. n. 46. Io. de la Cruz. l. 1. de stat. relig. c. 5. d. 2.* alijque & inde probant, quòd, cùm Prælatus Monialium possit in casu necessitatis dare facultatem, vt alij ingrediantur clausuram; sic & poterit sibi hanc eamdem facultatem dare; sicut concessit Gregorius XIII. in sua Constit. *dubiis* dicens Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, &c.

QVÆRES IX. Quo modo, & forma, quibusue cæremoniis fieri debeat electio Abbatissæ.

98 ℞. In

98 ℞. In hoc seruari debere statuta, aut consuetudines vniuscuiusque Ordinis, ac monasterij; videri tamen valdè commendabilem formam illam eligendi, quam describit *Rainerius in rituali monast.ritu.8.rubr.1.ceremon.*his verbis;Opportuno tempore procedat præsidens electioni Abbatissæ,saltem cum Notario,vel Cancellario ad fenestellam sanctissimæ Communionis, ad quam ex parte interiori conuocari faciet more solito ad sonum campanulæ capitularis omnes Moniales, ipsasq; sic congregatas, & coadunatas alloquatur: huiusmodi euocationis certiores reddat,& ad digniorem personam quam in conscientia iudicauerint, in Abbatissam eligendam hortetur; quo facto Cancellarius nomina omnium Monialium ibi congregatarum accipiet: quod vt faciliùs, & citiùs præstare possit, paginam cum nominibus omnium Monialium vocalium sibi antea procurabit, quam manibus tenens, & iuxtà fenestellam se disponens singulis Monialibus ibi præsentibus ordinarim ad fenestellam pro facienda Præsidenti reuerentia accedentibus, suumq; nomen, & cognomen dicentibus ipsum in pagina descriptum obsignabit: omnibusq; tandem notatis præsentibus, & in sufficienti numero congregatis procedatur ad electionem. Vnde Abbatissa officio cedens, genuflexa manibus ante pectus iunctis coram Præsidente ad fenestellam sedente, pro commissis negligentijs, & erroribus in administratione sui officij,& pro cæteris Monialibus omnibus pariter genuflexis dicet culpam,& faciet generalem confessionem dicendo *Confiteor,&c.* qua completa ipsam,& cæteras omnes Præsidens ad effectum electionem validè celebrandi, à censuris, & postea etiam à negligentijs more solito generaliter absoluet, ac postea Monialibus prosequentibus incipiet hymnum *Veni creator Spiritus;* ipsoque completo stans subdet versum, & orationem de Spiritu Sancto, deinde sedebit, Monialibus etiam interius suis locis remotiùs à fenestella, quàm possit,sedentibus: ipse verò tenens præ manibus paginam, in qua Cancellarius nomina, & cognomina omnium Monialium vocalium ibi præsentium in principio descripserat, ipsas omnes proprijs nominibus ordinatè vnam post aliam, incipiendo à senioribus, ad fenestellam vocabit, singulasque accedentes interrogabit, quamnam Monialem in Abbatissam eligant; ipsarum verò quælibet respondeat: *Eligo in Abbatissam huius monasterij M. D. N. de talibus;* huiusmodi tamen votum præstabit submissa voce, ita vt à cæteris Monialibus interiùs nequaquam, benè tamen à Præsidente, & Cancellario exteriùs audiri possit; antea, & postea Præsidenti exhibita reuerentia. Pro quibus votis recipiendis Præsidens, & Cancellarius quisq; de se in quadam pagina describat nomina, & cognomina Monialium in Abbatissam successiuè petitarum; & ab vno quoq; nomine vsque ad paginæ extremitatem lineam rectam ducat, quam tot vicibus paruis apiculis intersecabit, quot Monialis illius nominis in Abbatissam nominata fuerit, vnde qui huiusmodi vota excipere, & adnotare debent, intentas aures habeant, Monialiumque vota iuxta quod ab ipsis prolata fuerint, fideliter notent, apiculos formando: & tandem per omnes Moniales præstito suffragio, suæ quisq; paginæ apiculos votorum enumerabit; &, si sibi inuicem, & Monialium congregatarum numero correspondere repererint, electionem habebunt canonicam: secus autem, si deficientes, vel excedentes; in quo casu repetenda esset electio. Postmodùm obseruabunt vota, & quam plura vltra medietatem, vel duas ex tribus partibus habuisse videbunt, illam Præsidens vti legitimè, & canonicè electam Abbatissam per triennium promulgabit; statimque ad se accedenti huiusmodi munus commendabit: ad quod acceptandum ipsam se se subtrahentem coget, nisi iustas admodum, & rationabiles causas suæ renitentiæ deduceret: tunc enim eius renunciationem deberet admittere, & ad alterius electionem deuenire; si verò officium acceptauerit, completa erit electio, pro qua tunc pulsari debent omnes campanæ solemni, & lætabundo modulo. Præsidens verò Episcopum, vel eius Vicarium, aut alium deputatum, si electioni interfuerit, mox discedentem, vt decet, comitabitur, ac postmodum tunc, vel alio opportuniori tempore ad confirmandam Abbatissam, & benedicendam reuertetur. Præsidens item, & Cancellarius, vel quicumque alius

aliis vota recipiens, completa electione, suprdictas paginas apiculatas in frustra scindant, ignique tradant.

QVÆRES X. An, & qualiter electio Abbatissæ fieri debeat per vota secreta.

99 ℞. Debere fieri ex decreto *Concilij Trident.seß.25.de regul.cap.6.* quod sic habet: *In electione quorumcumq; Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, aliarumq; Præpositarum, quò omnia rectè, & sine vlla fraude fiant: inprimis S. Synodus districtè præcipit omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur.* Quod tamen non facit, quin Ordinarius cum suo Vicario, seu Secretario, aut alio coassumpto, vel Prælatus regularis, præsidentes electioni possint vota singularum Monialium excipere oretenus expressa: sicut declarauit Sacra Congregatio, teste *Garzia par.5. de benefic. cap.4. num.190.* addente præfata vota modò dicto oretenus excipi posse à Præsidente electionis, etiam si ea scientur à quatuor, vel quinque astantibus; nec propterea desinere esse secreta, si iuxtà formam statutorum religionis ea manifestatio facienda sit. Est autem ita necessarium, quòd eiusmodi electio fiat per vota secreta, vt alioqui sit nulla, etiamsi id contingat ex ignorantia iuris: & quidem ita, vt neque ex Episcopi dispensatione, possit validari, sic declarante Sacra Congregatione, apud *Samuellium tr.1.de elect.can.disp.5. controu.2. num.18.*

QVÆRES XI. Qui numerus suffragiorum requiratur ad canonicam electionem Abbatissæ.

100 ℞. Requiri, quòd electa habeat maiorem numerum suffragiorum, non quidem respectu minoris numeri, sed totius Capituli ferentis suffragium; sicq; non sufficere, quòd electa habeat plura suffragia; quàm reliquæ Moniales; sed opus esse, vt numerus suffragiorum contineant maiorem partem totius Capituli: ita vt, si Moniales de facto concurrentes ad electionem sint 40. saltem 21. per suum suffragium concurrerint in personam Monialis electæ, ita *Sylu.v.electio 2.qu.9. Miranda sup.quæst. 7.art.4. Suarez tom.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.5. num.22.* addens maiorem numerum, etsi sit necessarius ad electionem, non tamen sufficere, nisi etiam sit sanior; hincq; inferens, quòd si contingat maiorem partem, quæ in vnam consentit, non esse saniorem; & partem saniorem, quæ vult alteram, non esse maiorem, vtriusq; electio, per se loquendo, est nulla; cùm neutra pars eligentium sit copulatiuè, & maior, & sanior, sicut statuitur in *c. quia propter de elect.* quamquam semper maior pars præsumatur sanior, si persona electa non sit indigna, vt aduertit *Suar.num.23.* Sanior autem illa pars censetur, quæ est iustior, & maiori ratione nititur, & æquitate, vt notat *Glossa in c.Genesi de elect.v.ad zelum*, & cum ea *Portell. de dub. regul.v. electio in addit. n.2.*

101 Dissentiunt *Barbosa l.1. de iure eccl. cap.45. n.24. & Tambur.sup. quæst.9. num.3.* sustinentes ad canonicam electionem Abbatissæ requiri numerum duarum partium votorum ex tribus, nisi aliud petat loci consuetudo; probant ex quadam declaratione Sacræ Congregationis sub 20. Nou. 1585. quam tamen Doctores relati §. *praeced.* non admittent, vtpotè minùs authenticam, aut certè non obligantem vbique: vnde seclusa consuetudine legitimè in contrarium inducta: opinio Mirandæ videtur posse tuta conscientia practicari.

Quærit hic *Tamburinus num.4.* quid agendum in casu, quo Præsidens electioni Abbatissæ ex schedulis receptis inueniat aliquam scissam, aut signatam, vel certè plures, aut pauciores.

102 ℞. In tali casu debere frangi, ac comburi omnes schedulas receptas, facta noua electione cum maiori circumspectione, ita *Tamburinus sup. num.4. ex Nauarro, Rodriq. & Venero.*

QVÆRES XII. An possit dari casus, in quo Monialis possit se ipsam eligere in Abbatissam, & quando.

103 ℞. Posse dari, si consuetudo permittat, quòd ante electionis decretum suffragan-

tes

tes possint variare, addendo proprium suffragium illi Moniali, in quam plures suffragantes consenserint; tunc enim Monialis intelligens se electam per medietatem suffragiorum, si alioqui habeat ius eligendi, poterit consentire in sui electionem, ac veluti coeligere, ita *Laym. in qq. canon. cap. vlt. quæst.* 233. & cum eo *Tamburin. sup.* patetque tum quia sic cessat suspicio ambitionis, quæ est potissima causa, cur quis non possit eligere se ipsum (cùm potius talis coelectio ordinetur ad bonum commune, cui maximè confert electio legitima Superioris) tum quia sic tolluntur dissidia, & discordiæ inter eligentes; quod etiam cedit in fauorem boni communis monasterij.

QVÆRES XIII. An casu, quo tempore electionis ægrotet aliqua Monialis ideoque non possit conuenire ad locum electionis, possit, & debeat Prælatus præsidens electioni ingredi monasterium ad recipiendum suffragium dictæ infirmæ.

104 ℞. Non posse; cùm id expresè prohibuerit Sacra Congregatio 21. Iunij 1595. teste *Gauanto in manu. v. Monialium officiales num.* 18. & talis casus non comprehendatur in Constitutione Greg. XIII. Prælatis Monialium concedente facultatem ingrediendi in casibus necessarijs: cuiusmodi sine dubio non est præsens casus; stante quòd Monialis infirma potest cedere pro tunc iuri, quod habet eligendi absque eo quòd impediatur electio, vt per se patet.

Concedo tamen esse satis æquum, vt in proposito casu requiratur votum dictæ Monialis; maximè si ea sit grauis, prudens, discreta, ac zelans: ea enim habetur moraliter pro præsenti; & aliàs ab omnibus Monialibus capitularibus præsentibus votum debet peti: quamquam in hoc inspici debet consuetudo vniuscuiusque Ordinis, ac monasterij, eaque seruanda est.

QVÆRES XIV. An etiam modò post Concil. Trid. electio Abbatissæ fieri possit tribus modis relatis q. 2.

105 ℞. Videri probabile, quòd possit fieri: idque ob doctrinam, quam tradit *Miranda tom. 2. manu. quæst.* 23. *art.* 4. dicens non obstate *Concil. Trident. sess.* 25. *de regul. cap.* 6. quippè non intendit derogare citato capiti *quia propter*; sed eo præsupposito, dat ibi formam seruandam in ferendis suffragijs pro electione facienda per viam scrutinij, ita expresè *Miranda* contra *Tamburinum sup. qu.* 4 *num.* 6. docentem in Concilio Trid. admitti solùm electionem per modum scrutinij; cùm tamen eadem *disp. q.* 8. *num.* 1. disertis verbis concedat Moniales vnanimi consensu posse compromittere electionem Abbatissæ idoneæ in Episcopum, aut alium Prælatum iuxtà *cap. causam de elect.* immò, & in confirmatorem secundùm Panormitanum, & Lauorium; addens Episcopum, si in casu proposito eligat Abbatissam non idoneam, non posse ampliùs eligere aliam; cùm iam functus sit suo officio, siue benè, siue malè; nobiscum sentit *Laym. sup. q.* 131.

QVÆRES XV. An, & quando Prælatus Monialium præsidens electioni Abbatissæ habeat ius illam eligendi, aut ferendi suum votum.

106 ℞. Non posse quidem vnquam ferre votum, neque in casu discordiæ ortæ inter Moniales circa electionem: cùm id expresè prohibuerit Sacra Congregatio 23. Maij 1621. teste *Tamburino sup. quæst.* 6. *num.* 6. habere tamen ius nominandi eam, quam magis idoneam iudicauerit, si Moniales inter se discordent circa electionem Abbatissæ: ita tamen, vt priùs designet Monialibus tempus competens ad concordandum; sic quippè statuit eadem Sacra Congregatio 12. Octobris 1592. apud *Piasecum p. 2. praxis, cap.* 3. *num.* 57. ita *Tambur. sup. num.* 5. alijque communiter; & talis videtur praxis ferè communis; vt proindè dicat Tamburinus non videri subsistere, quod ait *Portell. de dub. regul. v. Abbatissa num.* 9. in electione Abbatissæ Prælatum ordinarium præsidem ipsius electionis posse dare suum suffragium; cùm sit caput illius communitatis, & cum ipsis Monialibus constituat vnum corpus morale ad eligendum.

Dissentit *Sanctorus in Constitut. min. cap.* 11. *stat.* 7. *d.* 4. cum *Portello v. Abbatissa*

sa num.9. dicens posse Prælatum assistentem electioni Abbatissæ ferre suum votum: probat tum ex eo quòd ille est Superior ordinarius; tum quia id fit à multis Episcopis in Portugallia: tum quia Generales Minorum ferunt suffragium in electionibus Tertiariorum, qui sunt alterius Religionis; tum quia in Carthusianorum *Constitutionibus p.3. cap.24. num.1.* dicitur; *in electione Priorissæ Monialium Vicarius primam vocem habeat.*

107 Et quidem quòd Prælatus præsidens Monialium electioni possit in aliquo casu nominare aliquam in Abbatissam; habetur etiam in concessione bullata Gregorij XIII. facta 16. April.1574. Visitatoribus, ac Abbatibus, seu Prælatis Monialium Ordinis S. Benedicti: nimirum quòd toties, quoties faciendarum electionum Abbatissarum pro tempore casus euenerit, Moniales per duo scrutinia non conuenire in faciendis ipsarum Abbatissarum electionibus, possint, & debeant ipsorum monasteriorum Monialibus proponere duas, vel tres eiusdem monasterij Moniales, quas ad regimen, & gubernationem aptiores esse iudicauerint; quòd illa ex dictis duabus, vel tribus Monialibus sic propositis, quæ plura Monialium vota in sui fauorem habuerit, sit, & censeatur esse legitimè, & canonicè electa in Abbatissam ipsius monasterij,& tamquam talis in Abbatissam monasterij huiusmodi per eos, ad quos spectat, omninò institui, seu confirmari debeat. Habetur in bulla Gregorij XIII. in ordine 15. &, cùm sit valdè fauorabilis bono monasteriorum prouenienti ex pace, & concordia Religiosorum, vtique cadit in generalem communicationem priuilegiorum: sicque eius beneficio vti poterunt Prælati Monialium, etiam aliorum Ordinum in casu, quo eligatur Abbatissa monasterij sibi respectiuè subiecti: siue ij sint Regulares (de quo nemo dubitat) siue sint Episcopi, seu Ordinarij locorum, quos puto comprehendi in dicta bulla sub nomine Prælatorum, dum ait: *Visitatores, ac Abbates, seu Prælati respectiuè, quibus Moniales ipsorum recommendatæ, seu sub quorum regimine, gubernio, & cura existunt:* præsertim cum iusta concessio dici possit facta potiùs Monialibus, quàm Prælatis illarum, vtpotè cedens in maximum bonum ipsarum.

QVÆRES XVI. An, & qualiter publicari debeat electio Abbatissæ.

108 ℞. Debere publicari, vbi Prælatus Præsidens illi repererit eam esse legitimam, ac canonicam: & quidem sub hac, aut alia simili forma, nimirum dicendo: *Hæc est electio canonica N. facta in hoc Conuentu N. tali die, mense, & anno, in qua N. habuit tot suffragia, & N. tot*, incipiendo tamen semper à paucioribus. Vbi autem publicata fuerit electio, siue per Notarium assistentem, siue per ipsum Prælatum Monialium præsidentem (prout feret consuetudo, aut statutum vniuscuiusque monasterij) eam confirmabit idemmet Prælatus: quæ duo communiter, &, vbique obseruantur. Quòd si alicubi in tali euentu adest aliqua alia rationabilis consuetudo (verb.gr. quòd Moniales accedant ad deosculandam manum Abbatissæ electæ) ea omninò obseruari debet, cùm iuxtà superiùs dicta Concilium Trident. dicat, *in reliquis seruari debere singulorum Ordinum, vel monasteriorum consuetudinem*. Cæterùm notat *Suar. sup. num.15.* suffragia debere publicari sine vlla morali interruptione, vt constat ex verbis, quæ habentur *cap. quia propter de elect.* videlicet *mox publicentur*.

Dices, quid si facta publicatione Abbatissæ moniales statim opponant se elegisse, non illam, quæ fuit publicata, sed aliam?

109 ℞. *Tamb. supra quæst.10. num.3.* ex Lauorio Sacram Congregationem declarasse in tali casu Moniales omnes iterùm audiri debere per personam non suspectam; vt sic de veritate constet, & electio censeatur canonica.

QVÆRES XVII. An, & à quo debeat confirmari Abbatissa electa.

110 ℞. Si quidem monasterium sit immediatè subiectum Sedi Apostolicæ, Abbatissam recens electam debere petere confirmationem à Papa (idque per Procuratorem) sin autem monasterium subsit Prælato regulari, confirmationem spectare ad ipsum Prælatum: sin verò subiectum sit Ordinario loci, recurrendum

esse

esse ad ipsum pro confirmatione, ita *Laym. sup. quæst.* 234. *Tambur. sup. q.* 1. alijque penes ipsum.

Et certè quòd electio Abbatissæ confirmari debeat à Prælato, vt certum supponitur in *Clem. attendentes de statu monach.* dum ibi dicitur Abbatissam debere benedici intra annum à suæ confirmationis tempore computandum iuxtà *Azorium tom.* 1. *l.* 13. *cap.* 10. *q.* 3. & quidem meritò, cùm per confirmationem electionis conferatur iurisdictio; sicut notauit *Tamb. num.* 2. hinc inferens Monialem exemptam non posse confirmari ab Ordinario; quamuis aliàs ex bulla Gregorij XV. *Inscrutabili*, habeat ius assistendi electioni: vnde & Sacra Congregatio declarauit per tale ius non fuisse Episcopis attributam facultatem confirmandi Abbatissas electas. Confirmatio autem debet fieri in eo ipso loco, in quo electio habita, & publicata est, ita *Tamb. nu.* 4. quamuis *Miranda quæst.* 2. *de Monial. art.* 15. putet in eo saltem casu fore licitum Prælato Monialium ingredi monasterium ad confirmandam Abbatissam electam, si probabile aliquod scandalum, aut periculum alioqui immineret ob Monialium inquietudinem resistentium electioni, & renuentium obedire; idque ob doctrinam in simili traditam *q.* 8.

Quòd si alicubi (vt Romæ) extat contraria consuetudo, ne scilicet confirmetur electio Superiorissæ Monialium; dicendum est illam confirmari per tacitum consensum hòc ipsò quòd ei non contrauenitur.

111 Notant autem *Rodriquez tom.* 2 *quæst.* 54. *art.* 7. & post illum *Layman quæst.* 232. quòd si Abbatissa electa sit per compromissum, & postea Moniales aliquæ se opponant; tunc vel minor pars Conuentus se opponit; & electa debet à Superiore confirmari, ac benedici (si extet consuetudo benedicendi, quæ vtique non extat vbique) vel maior pars se opponit; & tunc confirmatio, ac benedictio differri debet, donec oppositionis causa cognoscatur. Quamquam electa possit interim administrare, nisi opponentium pars duplo maior existat: in quo casu non posset administrare, sed expectandus esset euentus litis, vt colligitur ex *cap. indemnitatibus*, §. *porrò de elect. in* 6.

112 Quòd si electio facta sit per scrutinium, &, votis in diuersa diuisis, plures electiones factæ sint; ea per Superiorem confirmari debet, quæ à duabus partibus numero fuerit celebrata: & hoc, non obstante quacumque exceptione, seu contradictione, aut appellatione, sicut diximus q. 11. (intellige, nisi fortè opponatur, aliquod votum eligentium fuisse nullum, ita vt in electione non supersint duæ partes votorum) quamquam Superior in tali casu debeat præmittere aliquas diligentias ad videndum, num alioqui talis electio sit canonica. Si autem nulla dictarum electionum facta fuerit à duabus partibus eligentium; tunc, non obstante quòd sit publicatum scrutinium, ac processum fuerit ad electionem, possunt Moniales, quæ in aliam, seu alias sua vota direxerant, priusquàm ad actus extraneos diuertantur, accedere ad illam, quæ à maiori parte numero totius Capituli electa est: &, si per hoc deueniatur ad duas partes, electa debet confirmari; æquè ac si ab initio habuisset duas partes votorum. Quòd, si denique ad illam, quæ electa est à maiori parte, nolint accedere aliæ Moniales, aut non tot, quæ constituant duas partes; tunc Superior ante confirmationem Abbatissæ taliter electæ, planè, ac sine strepitu iudicij debet inquirere super obiectis, quæ oppofuerit maior pars diuersa, necnon super alijs, quæ ex officio debent inquiri in tali negotio: electa tamen interim administrante in temporalibus, ac spiritualibus; præter quàm in alienatione rerum monasterij, ac receptione Monialium, ita *Miranda supra quæst.* 7. *art.* 10. *Rodriqez loco sup. citato*, & alij; clarèq; habetur, in *cap. indemnitatibus de elect. in* 6. superiùs relato.

QVÆRES XVIII. Ad quantum tempus fieri debeat electio Abbatissæ.

113 ℞. Deberi fieri solùm ad triennium ex decreto Gregorij XIII. edito in Constitutione sua à nobis relata superiùs *cap.* 8. *quæst.* 38. quæ tamen non habet locum in Abbatissis creari solitis per præsentationem, ac institutionem; cum talis institutio, ac confirmatio sit perpetua, ita *Tamburinus sup. d.* 30. *quæst.* 2. alijque communiter;

niter; inter quos benè notat idem *Tambur. q.1. num.12.* præfatam Constitutionem non obligare extra Italiam; ideoque Abbatissas extra Italiam electas posse iterùm eligi: in Ordine verò Fratrum Prædicatorum non posse electam in Abbatissam post triennium sui abbatissatus iterum eligi, nisi vacet ad minus per 4. annos; excipe; nisi fortè monasterium esset nouum, aut de nouo reformatum.

Notat autem *Lezana v.annus num.5.* Quòd, cum Gregorius in citata *Constitut.* statuat Abbatissas in Italia à die suæ administrationis finitæ debere vacare per triennium; &, quando assignatur tempus in accusatiuo cum præpositione per, requirantur anni completi ex *l. non putabam, & l. si annos ff. de condition. & demonstrat.* Abbatissæ debent vacare per 3. annos completos. Quamuis idem *Lezana v. Abbatissa num.12.* ex *Miranda, & Lauorio* dicat illas pro paruo tempore posse exercere Vicariæ munus, donec eligatur Abbatissa: quod etiam nos diximus *cap. 8.num.60.*

QVÆRES XIX. An, & quo modo Monialis canonicè electa in Abbatissam possit renunciare electionem Abbatissatus.

114 ℞. Posse, nisi constet deesse aliam dignam, quæ eligatur: tunc enim præferendum esset bonum commune monasterij propriæ quieti, & acceptandum onus, si electa alioqui videat se esse dignam, & quidem quòd in priori casu possit renunciare, constat tum exemplo plurium Sanctorum, qui dignitates præsentis sæculi quàm maximè auersati sunt, & eas pro viribus refugerunt; tum quia non debet quis de facili se dignum putare ex *glossa in cap. in scripturis v.minimè 8. quæst.1. & cap. si electio v. renunciat de elect. in 6.* ita *Tamb. sup. D.31. qu.1.* monens *num.4.* quòd si spontè renuncietur electioni, renuncians non debet ampliùs audiri: cùm per renunciationem spontaneam amiserit omne ius acquisitum per electionem; vt notarunt Innoc. & Abb. relati ab ipso Tamburino.

An autem Abbatissa possit renunciare Abbatissatum in fauorem alicuius particularis Monialis.

115 ℞. *Tambur. sup. q.2.* ex Crescentio, Patisio, & Lauorio posse; si Abbatissa renuncians Abbatissatus dignitatem habeat in titulum, aut administrationem à Papa: patetq; ex ijs, quæ proportionaliter procedunt in præsenti materia; secùs, si non habeat in titulum, &c.

QVÆRES XX. An Moniales eligentes Abbatissam, non seruata forma *cap. quia propter*, priuentur iure eligendi.

116 ℞. Non priuari, si id faciant ex ignorantia iuris, quæ excusat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor.* ita *Samuellius tract.1. de elect. can. controu.7. num.5. ex Castro, Boerio, Menochio,* & alij, qua de re *sup. cap.8. q.43.*

Plura alia, quæ hìc controuerti possent de electione Abbatissæ, seu priorissæ Monialium; examinantur in nostro *tract. de gubern. cap.2. sect.1.* ideoque non est, cur ea hoc loco repetamus.

SVBSECTIO II.

De Potestate Abbatissæ in Moniales subditas.

117 *Abbatissa in Moniales subditas habet potestatem ciuilem, ac domesticam,*
118 *Est capax iurisdictionis spiritualis delegatæ: sicut est & homo non baptizatus.*
119 *Propriè loquendo, non est prælata Conuentus, cui præest.*
120 *Quando incipiat exercere suum munus.*
121 *Interdùm illud exercet ante confirmationem.*
122 *Ex potestate delegata ferre potest leges.*
123 *Imponit præcepta obligantia in conscientia, non tamen spiritualia; quod alij reijciunt.*
124 *Imponit præcepta spiritualia ex potestate delegata.*

125 *Ex*

125 *Ex delegatione Papæ potest præcipere in virtute obedientiæ.*
126 *Non præcipit sub censura Ecclesiastica, nisi ex delegatione Papæ.*
127 *Hoc autem pluribus modis facere potest.*
128 *Præcepta Abbatissæ non obligant in conscientia ex eo quòd confirmentur, aut innouentur à Prælato.*
129 *Abbatissa punit subditas, easq; corrigit, sed cùm limitatione.*
130 *Obligat in conscientia ad detegendum delictum, de quo inquirit.*
131 *Interdùm confert beneficia Ecclesiastica, usque priuat.*
132 *Quæ portio redditum annuorum assignari debeat Vicario beneficij vniti Monasterio Monialium.*
133 *Non dispensat in legibus Ecclesiasticis, saltem ex potestate ordinaria.*
134 *Non commutat, nec dispensat in votis Monialium subditarum.*
135 *Ea tamen irritat (sed non votum transeundi ad arctiorem; quod tamen potest commutari in votum perseuerandi in Ordine laxiori etiam ab ipsa vouente.) Papa non irritat Vota Regularium, quæ alij Prælati non irritant.*
136 *Et quidem absq; causa, si non sint facta de eius licentia.*
137 *Irritans vota propriæ subditæ sine causa peccat solùm venialiter.*
138 *Proprie non dispensat in regularibus Obseruantijs.*
139 *Non prædicat, nec benedicit suis subditis.*
140 *Recipit puellas ad educationem, sed seruatis seruandis.*
141 *Non dat facultatem ingrediendi clausuram.*
142 *Nisi in casu, quo adsit periculum in mora.*
143 *Applicat alijs bona opera subditarum.*
144 *Indicit ijs certas preces, & quidem etiam sub peccato.*
145 *Non præcipit in spiritualibus, ita vt obliget grauiter.*
146 *Bona monasterii liberè administrat.*
147 *Contrabit de illis, sed de consensu Capituli, immò & Superioris, & quidem ad validè; etsi is in administrationem bonorum spectantium ad suas Moniales se ingerat iure, non dispositiuo, sed solùm directiuo.*
148 *Dat facultatem accipiendi, dandi, possidendi, &c.*
149 *Donationes aliquas facit, etiam de bonis communibus; moderatas tamen.*
150 *Idque inconsulto suo Capitulo, stando in iure communi: non item in casu speciali, qui refertur.*
151 *Ex causa impedit, ne subdita vtatur concessione facta à Prælato.*
152 *Regulariter non moderatur pœnas inflictas suis subditis à Prælato.*

QVÆRES I. Quam potestatem habeat Abbatissa in Moniales subditas.
117 ℞. Habere potestatem domesticam, ac ciuilem, qualem habet mater familias in filios, & magistratus in ciues: non autem potestatem spiritualis iurisdictionis ordinariæ, est ferè communis Doctorum, apud *Tamburin. D. 32. de iure Abbatissæ quæst. 2. num. 2.* contra *Panormitan. in cap. dilecta de maiorit. & obed.* & alios Iurisconsultos oppositum sustinentes) & quidem non improbabiliter iudicio *Azorii, tom. 1. lib. 13. cap. 10. quæst. 5.*) id indè probantes, quòd, sicut fœmina ratione dignitatis, aut muneris est capax iurisdictionis temporalis, seu ciuilis, cum possit esse Regina, Ducissa, aut gubernatrix alicuius Prouinciæ; sic Abbatissa ratione muneris, ac publici officij potest habere ius instituendi Clericos in Ecclesijs suo monasterio subiectis, & beneficia conferendi iuxta *cap. dilecta* citatum: quæ vtique præstari nequeunt absque vsu spirituali iurisdictionis. Probatur autem nostra responsio, tum quia Religiosi professi laici non debent censeri deterioris conditionis, ac sint Moniales; at illi non possunt habere iurisdictionem spiritualem; ergò nec Moniales; tum quia habens iurisdictionem spiritualem potest ferre censuras, & absoluere ab illis; neutrum autem horum conceditur Abbatissis: tum quia quod dicunt Aduersarij fœminam ratione publici muneris esse capacem iurisdictionis temporalis, non probat etiam Monialem

electam

electam in Abbatissam esse capacem iurisdictionis spiritualis; sed solùm indicat aliquam illi potestatem tribuendam esse, nimirum ciuilem, ac domesticam, quam de facto nos illi attribuimus.

Difficultas modò est, an Abbatissa saltem sit capax iurisdictionis spiritualis delegatæ, & quasi ex commissione.

118 ℟. Esse capacem, non quidem ex commissione, quæ illi fiat ab Ordinario, vel à Prælato regulari, prout alterutri illorum respectiuè subijcitur (sicut docent *Layman in qq. canon. quæst.* 235. *Henriquez lib. 6. de pœnit. cap. 2. num. 3. Sotus in 4. d. 20. quæst. 1. art. 4.* & alij adducti à *Sanchez l. 6. mor. cap. 1. num. 23.*) sed tantùm ex commissione, quæ illi fiat à Papa, ita in terminis Sanchez & alij apud *Tamburinum 32. de iure Abbatiss. cap. 4.* pateteque ex eo quòd, cùm fœmina sit incapax spiritualis iurisdictionis, non iure diuino, sed humano, nempè iure canonico: & aliàs inferiores Papa non possint dispensare in iure canonico, sed solus Papa: poterit quidem Papa committere aliquam iurisdictionem spiritualem Abbatissæ, sic dispensando in iure communi: id tamen præstare non poterunt, neque Ordinarius, neque Prælatus regularis; vtpotè qui nihil efficere possunt contra ius canonicum, ac communem Ecclesiæ vsum, quamuis Barthol. de Ledesma relatus à Sanchez neget talem commissionem fieri posse à Papa; eò quòd putet fœminam esse incapacem iurisdictionis spiritualis de iure diuino, in quo constat Papam non posse dispensare.

Addo non esse omninò improbabile facultatem ferendi censuras Ecclesiasticas posse committi homini non baptizato: & probatur tum quia in hoc casu delegatus non operatur, nisi nomine, ac virtute delegantis, idest Papæ (is .n. solum potest facere talem delegationem) tum quia non baptizatus iure diuino est capax iurisdictionis spiritualis necessariæ ad baptizandum, si intendat facere, quod facit Ecclesia *c. à quodam Iudæo de consecrat. dist. 4* ergò à fortiori iure diuino erit capax iurisdictionis spiritualis ex priuilegio papali, ita *Vgol. de censur. tab. 1. c. 2. §. 9. Alterius de censur. tom. 1. D. 7. l. 3. cap. 5. & 6.* à quibus non omninò dissentit *Fragosus p. 1. introd. proem. §. 2. nu. 20.* etsi dicat opinionem negantem sibi magis placere, quidquid contra sentiat *Sotus in 4. dist. 20. q. 1. art. 4.*

Quòd si obiter quæres, an attentis supra dictis, Abbatissa dici possit Prælata monasterij, cui præest.

119 ℟. Quòd, cùm ad rationem Prælati propriè dicti supponatur spiritualis iurisdictio, vt tradunt DD. communiter ex *S. Thom. in 4. d. 19. quæst. 1. art. 1. quæst. 3.* ad 4. hòc ipsò quòd Abbatissa caret iurisdictione spirituali ordinaria, & solùm gaudet potestate ciuili, ac domestica; eò ipsò, propriè loquendo, non potest dici Prælata; quod tamen non facit, quin impropriè dici possit Prælata; quatenus in Moniales subditas ipsi competit potestas domestica, ac ciuilis, qua de re *Tambur. num. 5.*

QVÆRES II. Ex quo tempore possit Abbatissa inchoare vsum suæ potestatis in Moniales sibi subditas.

120 ℟. Regulariter non posse inchoare, nisi ab eo tempore, quo post canonicam electionem confirmatur à legitimo Superiore; sicque irritum esse, quidquid agitur ab ea ante confirmationem, est communis DD. apud *Maresc. lib. 2. variar. cap. 35. n. 44.* & probatur tum ex *cap. nosti, cap. qualiter de elect. cap. si tam dudum de præbend.* alijsque iuribus, in quibus id satis apertè insinuatur: tum quia iuxta *Glossam in cap. quanto d. 63.* electio dat habitum, confirmatio exercitium; quamquam dici possit hæc regula fallere in casu, quo non sit in vsu talis confirmatio, & resistat contraria consuetudo.

121 Dixi *regulariter*, quia doctrina in præsenti responsione tradita non procedit 1. si Monialis electa ita longè distet à confirmāte, vt non sine graui dispendio differri possit administratio, *cap. nihil §. fin. de elect. 2.* quò ad conseruationem rerum, quæ tempore diuturniori seruari non possunt (quamuis melius sit abstinere, si aliæ Moniales

illas administrare possint) 3. si sit electa à maiori parte, & pendeat cognitio oppositionum, quæ contra illam fuerunt factæ, *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* denique si sit electa per modum compromissi, & opponentes non sint duplo maiori numero, quàm consentientes *cap. cit. indemnitatibus*: in his enim casibus potest Monialis electa in Abbatissam administrare, etiam ante confirmationem, ita *Tambur sup. D. 39. qu. 3. num. 4.*

QVÆRES III. An, & qualiter possit delegari Abbatissæ potestas condendi leges ecclesiasticas, ac spirituales.

122 ℞. Quòd, quamuis ordinariè non expediat huiusmodi potestatem concedi fœminis, cùm de illis 1. *Cor.* 14. scriptum sit: *Mulieres in ecclesijs taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse: si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent, turpe est enim mulieri loqui in ecclesia*; nihilominus probabile putat *Bonacina D. 1. de leg. quæst. 1. part. 4. num. 35.* & non improbabiliter, de potentia Papæ absoluta posse dictam potestatem committi fœminis; probatque tum quia nulla adest ratio sufficiens implicantiæ; nec vllum ius diuinum afferri potest, ex quo oppositum suadeatur: tum quia non pauci DD. ijq; graues, ac docti apud eumdem Bonacinam sustinent Papam ex suprema sua potestate posse conferre mulieri iurisdictionem ad ferendas censuras; ergò & poterit conferre facultatem ferendi leges; cum in vtroque casu par ratio militet; dato autem quòd possit fœminæ conferri potestas ferendi leges, poterit & conferri Abbatissæ respectu Monialium sibi subiectarum; quod est contra *Tamburinum supra D 23. quæst. 3. num. 1.* & alios absolutè id negantes ob verba illa à nobis allegata ex 1. *Cor.* 14. quæ tamen solùm probant regulariter non expedire, quòd dicta facultas conferatur mulieri: non item quòd absolutè ea non possit conferri à Papa; vt notauit Bonacina afferens exemplum *S. Catharinæ Senensis*, quæ sæpiùs fuit admissa ad concionandum coram Papa, ac cœtu Cardinalium.

QVÆRES IV. An, & quo modo Abbatissa possit Monialibus subditis imponere præcepta obligantia in conscientia, & quæ.

123 ℞. Posse imponere præcepta; non quidem spiritualia, quæ supponunt in præcipiente spiritualem iurisdictionem, cuius est incapax Abbatissa; sed temporalia, ad quæ requiritur, & sufficit potestas ciuilis, ac domestica, cuius sine dubio est capax Abbatissa, ita *Rodriq. tom. 1. quæst. 15. art. 1. Sanch. sup num. 19. Suarez tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. cap. 12. num. 8. Lezana tom. 1. cap. 26. num. 8.* alijque communiter contra aliquos tacito nomine relatos à *Suarez num. 7.* docentes potestatem imponendi præcepta, etiam spiritualia, competere Abbatissæ cum proprietate, ac rigore iurisdictionis (quippè quæ est capax iurisdictionis, saltem per delegationem, & aliàs censetur eam recipere à Prælato religionis, aut Episcopo, vel certè à Papa, vtpotè valdè necessariam ad regimen monasterij, cui præest ipsa Abbatissa) necnon contra alios ex *Soto in 4. d. 20. quæst. 1. art. 4.* sustinentes Abbatissam non posse imponere præceptum obligans in conscientia; cùm ad hoc imponendum requiratur potestas spiritualis, cuius est incapax Abbatissa. Et certè quòd tribui debeat Abbatissæ potestas imponendi præcepta obligantia in conscientia, & ad culpam: etiam m. data grauitate materiæ præceptæ, facilè suadetur; tum quia talis potestas est omninò necessaria ad bonum regimen monasterij, vt patet, & nos iam indicauimus: tum quia Abbatissa se habet ad Moniales sibi subiectas, sicut mater familias ad filios: at hæc potest imponere præcepta obligantia ad culpam, ergò & illa. In eo autem differunt præcepta spiritualia, ac temporalia, quòd illa ordinantur ad finem spiritualem subditorum: hæc verò ad finem temporalem, nimirum ad bonum regimen monasterij, Monialium tranquillitatem, ac pacem, &c. vt superiùs dictum est.

124 Porrò quod diximus Abbatissam non posse imponere præcepta spiritualia, non procedit in casu, quo illa præcipiat ex iurisdictione spirituali ipsi delegata; nam tunc non apparet, cur non possit imponere præcepta spiritualia, cum habeat iu-

risdictionem spiritualem, quæ requiritur, & sufficit ad imponenda talia præcepta: & in hoc sensu conuenimus cum ijs, qui dicunt Abbatissam posse imponere præcepta spiritualia, si solùm loquantur in casu à nobis proposito. Ad quod vtiq; facit doctrina: quam tradit *Sanchez num.25.*& benè,quòd si Prælatus Monialium ipsis præcipiat sub mortali, vt obediant Abbatissæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem spiritualem, & quidem in materia graui: Moniales tunc tenentur sub mortali implere præceptum illius rei ab Abbatissa impositum: cùm huiusmodi præceptum sic obligans non proueniat ab Abbatissa, sed à Prælato; & ipsa Abbatissa in tali euentu sit velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt sine qua illud non obligaret. Immò *Cast.Pal.tract.16.D.4.p.2.num.3.*cum *Suarez tom.3.de relig.l.10. cap.11.num.20.* putat Abbatissam posse præcipere Monialibus suis quidquid expedire iudicauerit, etiam prout ea conducunt ad profectum earum spiritualem: quod est benè aduertendum.

QVÆRES V. An Abbatissa Monialibus subditis præcipere possit in virtute sanctæ obedientiæ, aut Spiritus S. saltem ex delegatione.

125 ℞. Non posse, nisi ex delegatione Papæ; idque etiam si demus Moniales in religiosa professione promittere obedientiam Abbatissæ monasterij, ita *Sanchez sup. num.22.& 23. Rodriq.sup.* alijque penes Sanchez contra *Azorium tom.1.l.13.c.10. q.7.& Lezanam num.10.*oppositum sustinentes: patetque ex dictis *sup. c.4. sect.3.q. 14.* si hìc monuero, quòd, cùm Abbatissa solùm iure canonico sit capax iurisdictionis spiritualis, & consequenter præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ: & aliàs Papa possit dispensare in dicto iure; consequenter poterit per dispensationem committere Abbatissæ iurisdictionem spiritualem, & per consequens etiam potestatem præcipiendi in virtute sanctæ obedientiæ; sicut innui in responsione per illa verba, *non posse, nisi ex delegatione Papæ;* ex quo quis benè inferat, quòd, cùm nullus inferior Papa possit dispensare in iure canonico, neque vllus poterit delegare Abbatissę facultatem præcipiendi modo dicto.

QVÆRES VI. An Abbatissa possit aliquid præcipere Monialibus subditis sub pœna excommunicationis, aut alterius censuræ.

126 ℞. Iuxtà dicta *q.præced.*non posse, nisi ex delegatione Papæ: cùm facultas ferendi censuras supponat iurisdictionem spiritualem, quæ fœminæ non potest delegari, nisi à Papa, vt constat ex dictis. Et certè quòd Papa absolutè possit committere Abbatissæ talem facultatem, constat ex eo, quod tradunt Palud. Nauar. Vgolin. & Suar.apud *Bonacinam D.1.de censur.in com. q.1. p.2.num.4.*non esse improbabile fœminam de absoluta potestate Papæ posse ferre censuras: cùm hoc sit solùm contra ius canonicum, in quo Papa potest dispensare: qua de re *Fragosus de regimine introduct.proœmiali,§.2.num.20.*

127 Notat autem *Suar.tom.4.de relig.tract.8.l.2.c.9. num.15.* præfatam facultatem pluribus modis concedi posse fœminis, nimirum vel vt directè, & per se id faciant: vel designando personam, quam Papa statim liget ad declarationem, seu voluntatem fœminæ habentis dictam facultatem: vel ijs concedendo, vt per suos Officiales possint censurare (quod est accipere potestatem censurandi non à fœmina, sed à Papa ad mandatum, seu designationem fœminæ) qui modi ligandi censuris vtique concedi possunt Abbatissæ, vt patet.

QVÆRES VII. An Abbatissa possit Moniales subditas obligare in conscientia ex eo præcisè quòd eius præcepta confirmentur, aut innouentur à Prælato ipsarum Monialium.

128 ℞. Non posse; cùm innouatio, aut confirmatio nullum ius nouum tribuant, sed antiquum conseruent; vt tradit *Glossa in c.cùm dilecta v.non videremus de confirmat. vtili;* & latissimè ostendit *Felin.c.inter dilect.num.14. de fide instrum.*

QVÆRES VIII. An, & quo iure possit Abbatissa cogere Moniales subditas ad obseruantiam regularum, possitque punire illarum transgressiones, necnon inquirere Moniales de excessibus commissis.

129 ℞.

129 ℞. Posse: & hoc tum vigore potestatis dominatiuæ, quam acquirit Abbatissa in Moniales subditas ex voto obedientiæ ab ipsis emisso: tum vigore auctoritatis, quam eadem Abbatissa habet à Papa confirmante regulam, aut à Prælatis ipsarum Monialium, sicut indicat *Sanch.num.27.ex Vasq.l.2. D.166.cap.4.num.28.* Quamquam, cùm Abbatissa regulariter careat iurisdictione propriè dicta in Moniales subiectas, non possit adhibere, nisi eam correctionem, quæ locum habere potest intra latitudinem familiaris domus, ac prouidentiæ, sicq; non possit imponere pœnam grauem, neq; spiritualem, vt vidimus *q.6.* neque corporalem: vnde, si occasione alicuius grauioris excessus infligenda sit pœna grauior: debet Abbatissa recurrere ad Prælatum proprium; siue is sit Ordinarius, siue Prælatus regularis: quod in specie aduertit *Suarez sup. num.2.* monens, qualis, & quanta pœna possit infligi ab Abbatissa, iudicio prudentis arbitrij relinquendum esse, spectato vsu, & communi more hominum.

130 Monet autem *Sanchez num.28.* ex Barthol. Ledesma, quòd, sicut quilibet iudex legitimè inquirens de delicto obligat suo præcepto sub mortali ad detegendam veritatem in rebus magni momenti, etiam secluso iuramento; sic & Abbatissa inquirens de delicto Monialis subditæ potest imponere præceptum obligans ad mortale, vt Moniales subiectæ detegant veritatem: cuius rei ea est ratio, quòd, cùm illa potestatem habeat puniendi tale delictum, debet habere, & potestatem illud inquirendi iuxtà illud: *Qui dat finem, dat & media ad finem.*

QVÆRES IX. An, & qualiter Abbatissa possit conferre beneficia Ecclesiastica, & Clericos instituere.

131 ℞. Posse de consensu sui Capituli, si ipsius monasterio annexum sit aliquod beneficium curatum, aut simplex, idq; præsentando, seu designando clericum, cui beneficium conferatur (quod est instituere institutione dante possessionem, & titulum) non autem conferendo beneficium quo ad ius spirituale in eo inclusum, conferens vsum clauium; idest potestatem exercendi curam animarum, necnon ligandi, ac soluendi; quod est instituere institutione authorizabili, vt loquuntur in subiecta materia *Rodriq.tom.1.q.12. art.12. Miranda q.6. Monial. art.5. & Tambur. D.32. de iure abbatiss.q.13. num.1.* à quibus non dissentit *Suar. num.14.* monens, quòd, sicut præfata præsentatio fieri potest ab Abbatissa interdùm homini (v. g. Episcopo) vt ipse faciat collationem, ac institutionem; interdùm verò per simplicem designationem, & quasi electionem, vt ipso facto beneficium, ac ius spirituale conferatur à Papa; sic etiam interdùm potest Abbatissa dare possessionem beneficij; cùm talis datio non sit actus propriæ iurisdictionis spiritualis in executore, sed in præcipiente; & alioqui Abbatissa in hoc se habeat præcisè tamquam is, cui delegatur executio: vnde, & eodem modo potest dare titulum, idest testimonium beneficij alteri collati, non à se, sed à Papa ad suam nominationem. Quin, & eadem ratione poterit Abbatissa priuare beneficijs, aut eorum possessione in pœnam, si id ei speciali priuilegio concedatur: siquidem in tali casu non exercet propriè iurisdictionem spiritualem, sed ad eius voluntatem ipsemet Papa aufert iurisdictionem spiritualem.

132 Cæterùm monet *Tambur. num.2.* portionem redituum annuorum assignandam Vicario, siue perpetuo, siue amouibili, ab Abbatissa præsentando ad beneficia vnita monasterio, non debere excedere 100. aureos, nec minùs 40. idque ex Pij V. Bulla 47. in ordine, vbi expressè statuitur Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos in assignatione portionis ipsis Vicarijs perpetuis (qui scilicet deputantur ad beneficia vnita monasterio) ex prædicto Concilio (idest Tridentino) ipsorum Prælatorum arbitrio facienda ità se continere, & arbitrari debere, vt non maior 100. nec minor. 50. aureorum annuorum summa, computatis omnibus incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi solitis, eis omninò assignetur, &c.

QVÆRES XX. An Abbatissa possit cum Monialibus subditis dispensare

in legibus Ecclesiæ; vt in ieiunijs, esu carnium, recitatione diuini Officij.

133 ℟. Videri non posse; cùm dispensare in legibus Ecclesiæ manifestè pertineat ad solam potestatem spiritualem: & aliàs fœmina quæcumq; iure ecclesiastico sit incapax iurisdictionis spiritualis: quidquid contradicat *Henriq. l.6. de pœnit. c.2. n.3.* (quem citat,& non reijcit *Lezana tom.1.c.26.nu.16.*) sustinens Abbatissam habere ex commissione Prælati,vt dispenset cum suis Monialibus in ieiunijs, & quibusdam legibus ecclesiasticis, vrgente casu necessitatis: idque pro bona Monialium gubernatione, ad quam talis facultas videtur necessaria; nobiscum sentit *Sanch. sup. num.24.* & cum eo in terminis *Tambur.qu.8.nu.1.* addens *nu.2.* Paulum III. viuæ vocis oraculo concessisse Abbatissæ Monialium S. Claræ de Obseruantia, quòd possit cum Monialibus suis dispensare circa ieiunium præscriptum in regula, & circa esum carnium, & lacticiniorum, siue ouorum, quando cognouerit Moniales subditas propter debilitatem, aut aliam legitimam causam non posse ita commodè seruare huiusmodi ieiunia,& abstinentias. Verùm ista concessio non extenditur ad ieiunia, ac abstinentias vniuersales Ecclesiæ, vt constat ex tenore textus; &,cùm facta fuerit viuæ vocis oraculo,non ampliùs subsistit, vtpotè sublata in generali reuocatione viuę vocis oraculorum, de qua supra: intellige, nisi admittatur doctrina tradita ex Peyrino in hoc ipso *cap. num.76.*

QVÆRES XI. An Abbatissa possit commutare vota Monialium, subditarum, aut irritare, aut etiam in ijs dispensare.

134 ℟. Quòd, cùm actus commutandi, ac dispensandi in votis pertineat ad spiritualem iurisdictionem (cuius est incapax Abbatissa iuxtà sæpiùs dicta) è contra verò actus irritandi vota suorum subditorum spectet ad potestatem dominatiuam, quæ competit Abbatissæ in Moniales subiectas: poterit quidem Abbatissa irritare vota Monialium subditarum, non item ea commutare, aut in illis dispensare, ita *Rodriq. tom.1.q.25.art.7 Sanchez l.4.mor.c.39.num.7.Lezana sup.num.15.* alijq;quos refert, & sequitur *Tambur. q.6. & 7.* monens *q.7. num.3.* quòd, cùm Prælati Monialium vi sui muneris instituantur, vt gerant curam spiritualem ipsarum, & ad id habeant sufficientem iurisdictionem, illorum est commutare, aut dispensare vota Monialium sibi respectiuè subditarum..

135 Addit *Tambur. q.6. num.2.* alijs citatis Abbatissam posse irritare omnia vota suarum Monialium: idq;etsi ea emiserint de ipsius licentia: & quidem ita, vt ea sic irritata non ampliùs reuiuiscant; excepto tamen voto transeundi ad Ordinem arctiorem, quod non cadit sub potestatem dominatiuam Superiorum regularium; quippè quod, etiam ipsis inuitis, impleri potest, vt inter alios rectè aduertit *Less. sup.nu.74.*sustinens ex Angelo, Sylu. Soto, Nau. & S.Tho. Prælatum regularem, & consequenter Abbatissam posse irritare vota suorum subditorum, etiamsi non sint emissa circa materiam supererogationis, idque ex dispositione iuris, sicut benè ostendit ipsemet Lessius loco citato.

Vnum hic placet obiter monere, puellam, quæ vouit ingredi monasterium Ordinis strictioris, posse ingredi laxiorem, eo voto commutato in votum perseuerandi in Ordine laxiori,quod in specie aduertit *Sanchez l.4.mor. cap.16.num.18.ex Palud.S. Anton. & Sylu.* id inde probans, quòd puella ex priori voto tenebatur solùm ingredi religionem, ex posteriori verò tenetur etiam profiteri: plus autem est teneri perseuerare in Ordine laxiori, quàm ingredi strictiorem cum libertate non perseuerandi; sicq; posterius votum habet pro obiecto bonum maius, ac longè excellentius, ideoq; prius votum potest commutari in hoc, etiam ab ipsa puella vouente. Quamquam,teste eodem *Sanch.l.6.mor.cap.7. num.23.* ad dijudicandum,quis Ordo sit strictior,non solùm primæuæ regulæ, ac constitutionum institutio spectari debeat, sed præsens obseruantia. Vnde fit, vt, si ex regula, & constitutionibus laxius sit alicuius Ordinis Institutum, sed arctior præsens viuendi modus, eò quòd alia religio ex se strictior collapsa sit, ac relaxata, illa religio dicatur strictior, quàm hæc iam collapsa: quæ sunt benè aduertenda.

Vt

Vt autem obiter in hoc loco adnotem; censet *Sanch. sup. cap.* 33. *num.* 13. Papam regulariter non posse irritare vota emissa à Religiosis, quæ ab alijs Prælatis regularibus, irritari non possunt: adeoque illum non posse irritare votum transitus ad strictiorem Ordinem, & vota annexa peculiari instituto cuiuslibet Religionis, sicut nec possunt alij Prælati regulares probat Sanch. quia Papa non potitur facultate irritandi vota, quatenus Papa est, ac supremum Ecclesiæ caput, (aliàs posset irritare & vota laicorum, quorum item est caput) sed solùm potest id præstare, quatenus est Prælatus religionis, cui vnà cum alijs eiusdem Prælatis emittitur votum obedientiæ: at vt sic non est supra ius Pontificium, sed solùm quatenus est Papa.

136 Addo ego, quòd, quamuis Abbatissa non peccet irritando vota supererogationis facta à suis Monialibus, licèt id faciat sine causa (sicut nec peccat Monialis, quæ fecit votum, si absque causa petat eius irritationem, cùm illud emissum sit sub hac conditione tacita, *nisi Abbatissa irritet*) non excusaretur tamen à peccato Abbatissa, si votum de eius licentia emissum sine causa irritaret; idque ob rationem, quam affert *Less. l.* 2. *cap.* 40. *num.* 76. aliàs concedens successorem Prælati regularis, qui non consentit in votum, posse illud postea irritare, etiam absque vlla causa; cùm ipse in illud non consenserit, & eius Prædecessor consentiendo non derogauerit iuri aliàs ipsi quo ad hoc competenti.

Vtrùm verò peccet m. Abbatissa irritando sine causa votum de ipsius consensu emissum à Moniali subdita.

137 ℞. Videri probabile, quòd peccet solùm venialiter; cùm sic non peccet, neque contra iustitiam, vtpotè vtens iure suo, quod non censetur voluisse renunciare consentiendo in dictum votum; neque contra religionem, stante quòd ipsa non vouit, ita vt dici debeat violare votum, nec est causa violationis voti, cùm votum, facta irritatione, non amplius obliget, ita *Rosella v. votum* 3. *num.* 2. *Suar. tom.* 2. *de relig. tr. de voto l.* 6. *c.* 4. *num.* 22. dicens rarò contingere in præsenti casu culpam m. secluso scandalo, aut graui contemptu, *Sanch. l.* 4. *mor. c.* 27. *nu.* 31. (quamuis oppositam sententiam sequatur vt probabiliorem) *Bonac. D.* 4. *de leg. q.* 2. *p.* 7. §. 2. *num.* 29. contra alios apud eumdem Sanchez, & Bonac. adductos.

QVÆRES XII. An Abbatissa possit cum suis Monialibus dispensare in obseruantijs regularibus, & quo modo.

138 ℞. Non posse, nisi per modum quasi declarationis hic, & nunc religiosam subditam non teneri hac, vel illa regulari obseruantia; quæ declaratio licèt posset fieri à quacumque alia persona prudenti, immò, & ab ipsamet religiosa, cuius interest; à fortiori tamen fieri poterit ab Abbatissa, attenta superioritate, quam habet in Monialem subditam, sicque poterit Monialis tuta conscientia stare tali declarationi, nisi aliàs ei constet eam sine sufficienti ratione fuisse factam, constat ex dictis q. 10.

QVÆRES XIII. An Abbatissa possit prædicare Monialibus subditis, eisque benedicere, vt faciunt Prælati regulares erga religiosos subditos.

139 ℞. Non posse neque prædicare, nisi fortè exhortando Moniales in Capitulo, aut in claustro; neque eis publicè benedicere, sed solùm eo modo, quo parentes solent benedicere proprijs filijs; cùm munus benedicendi proueniat ex potestate clauium, quæ non potest cadere in fœminam; ita *Miranda sup. Tambur. qu.* 10. & 11. alijq; & patet ex dictis tum hic, tum q. 3.

QVÆRES XIV. An, & quo modo Abbatissa possit recipere puellas ad probationem, immò, & nouitias ad legitimam professionem.

140 ℞. Posse, eo tamen modo, quo diximus de receptione quidem ad probationem, *c.* 2. *sect.* 1. *q.* 20. de admissione verò ad professionem, *c.* 3. *sect.* 1. *q.* 4.

QVÆRES XV. An, & quo modo Abbatissa possit concedere extraneis facultatem ingrediendi clausuram sui monasterij.

141 ℞. Quòd, quamuis aliqui tacito nomine relati à Sanchez infra, cum Nauarro sustineant partem affirmantem, ea ducti ratione, quòd tam *Concilium Tri-*

dent. sess. 25. *de regul. cap.* 5. quàm *cap. periculoso de statu regul. in* 6. decidunt Superioris esse eam licentiam concedere; & Abbatissa verè est Superior sui monasterij, *cap. dilecta de excessibus prælat. Clem. attendentes*, §. *statuimus de statu monach.* nihilominus opposita sententia sustinenda est ob dicta *sup. cap.* 5. *sect.* 3. *q.* 32. quam defacto sustinent Nauarrus sibi contrarius *comm.* 4. *de regul. num.* 59. *Rodriquez tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 2. *Azor. tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *quæst.* 6. & alijs, quos refert, & sequitur *Sanchez lib.* 6. *mor. cap.* 16. *num.* 22. addens *num.* 23. ex Rodriq. Nau. & Graff. Superiores Monialium posse concedere Abbatissis licentiam generalem concedendi præfatam licentiam in casibus frequenter occurrentibus; idque ne alioqui Episcopus, aut Prælatus regularis, qui non ita facilè præ manibus habentur, passim adiri debeant.

Verùm, cùm modò, saltem in multis locis, non sit in vsu, quòd detur Abbatissis facultas illa generalis concedendi ingressum in casibus frequenter occurrentibus: difficultas esse potest an casu, quò Abbatissa non habeat facultatem illam generalem; nihilominùs existente periculo in mora petendæ licentiæ à Prælato Monialium, ea possit concedi ab ipsa Abbatissa, atque adeò debeat peti ab illa.

142 ℞. In tali casu licentiam dari posse ab Abbatissa ex præsupposita proprij Prælati voluntate, vt benè docent *Rodriq. sup. & Sanchez num.* 37. ac proindè illam ab ea peti debere, & expectari; non secùs, ac quando adest periculum in mora consulendi Papam ad dispensationem rei reseruatæ, necessariò debet expectari dispensatio ab Episcopo: quippè qui ex præsumpta voluntate Papæ potest in eo casu dispensare ratione vrgentis necessitatis, ita *Sanch. loc. cit.* monens in proposito euentu sufficere consensum Abbatissæ, & non requiri necessariò consensum Discretarum: nisi aliter dicatur in Constitutionibus Ordinis, aut petat legitima monasterij consuetudo.

QVÆRES XVI. An Abbatissa iure suo possit applicare bona opera Monialium subditarum personis extraneis, ijs tribuendo literas communicationis (vt vocant.)

143 ℞. Posse; & probatur quia eò ipsò quòd habet curam congregationis habet auctoritatem dispensatiuam bonorum communium eiusdem congregationis iuxtà *cap. quanto de translat.* Colligitur ex *Nau. de iubilæo not.* 3. *num.* 18. quem citat, & sequitur *Lezana tom.* 1. *c.* 18. *num.* 67. vnà cum S. Thom. & alijs; quibus consentit *Sorbus in comp. v. indulg. quo ad seculares* 4. *in annotat.* sed de hoc plura in nostro *tractatu de gubern. cap.* 3. *sect.* 6. *q.* 4.

QVÆRES XVII. An Abbatissa possit indicere suis Monialibus certas preces recitandas pro amicis, benefactoribus, &c.

144 ℞. Posse, & quidem etiam sub peccato, si occurrat iusta causa (verb. gr. ad implendam obligationem impositam monasterio ex iustitia) aut aliàs quo ad hoc se sufficienter declaret; idque ratione obedientiæ, quam vouent in manibus Abbatissæ, se obligando ad obediendum illi in omnibus rebus licitis pertinentibus ad eius superioritatem, & alioqui non excedentibus regulam propriæ professionis: vnde, cùm iniunctio talium precum sit res licita, & non excedens regulam, sine dubio poterit indici ab Abbatissa, & debebit impleri à Monialibus modo supra dicto.

QVÆRES XVIII. An Abbatissa suo iure ordinario possit præcipere Monialibus subditis, vt frequentiùs confiteantur, aut communicent, audiant Missam, aut concionem, & alia id genus.

145 ℞. Quòd, cum Abbatissa non possit iuxtà dicta *quæst.* 4. facere præcepta spiritualia suis Monialibus, vtpotè carens iurisdictione spirituali, quæ omninò requiritur ad imponenda eiusmodi præcepta; & aliàs præcepta hic proposita sint spiritualia ratione finis, ad quem ordinantur: ea quidem poterunt imponi ab Abbatissa; non tamen adstringent Moniales eo rigore obligationis, quo adstringerent, si imponerentur à Prælatis regularibus: vnde fit, vt omissio audiendi Missam ex præce-

pto

pto Abbatissæ in tali die determinato non sit mortalis; qualis verè esset, si auditio Missæ fuisset à Prælato regulari præscripta animo obligandi ad mortale, vt vidimus *c.3.sect.3.q.13.*

QVÆRES. XIX. Quam potestatem habeat Abbatissa circa administrationem bonorum temporalium sui monasterij.

146 ℞. Habere liberam administrationem omnium bonorum sui monasterij, non minùs, quàm habeat Abbas circa bona proprij Conuentus: ideoq; posse esse procuratricem sui monasterij; vt proinde *Panormitanus in cap.2.num.4. de his, quæ fiunt à Prælatis* generaliter dicat, non obstante fœmineo sexu, res monasterij disponi per Abbatissam, ac Moniales; sicut disponuntur per Abbatem, ac eius religiosos: quod etiam admittunt *Nau.comm.3.de regul.n.4. Cardin.conf.13.num.25. Sanch.l.7.mor.c.19.num.44.* & alij ex *cap. dilecta iuxta glossam v. iurisdictioni de maiorit. & obed.* docentes vniuersalem administrationem tam temporalem, quàm spiritualem monasterij pertinere ad Abbatissam quo ad omnia, quorum fœmina est capax; Quamquam, vt rectè aduertit *Tambur.D.32.de iure abbatiss. q.13. num.3.* hodie dicta administratio non videatur absoluta, ac independens, sed ferè in omnibus monasterijs habeat relationem ad alias Moniales; immò, & ad Episcopum, aut Prælatum Monialium in rebus maioris momenti cùm aliàs standum sit legitimæ consuetudini, vtpotè vim legis habenti.

QVÆRES XX. An, & qualiter possit Abbatissa contrahere de bonis monasterij, cui præest.

147 ℞. Posse, de consensu tamen proprij Capituli, immò, & Superioris Monasterij, loquendo de contractibus maioris momenti; si tamen aliud non ferat consuetudo, aut præscribant peculiaria statuta Ordinis, quæ omninò seruari debent: patet responsio tum ex dictis *quæst. præcedenti*, tum ex generali ratione administrationis necessariò exigentis potestatem contrahendi de bonis, quæ administrantur.

Vnde infert *Sanctorus in Const. Minor. cap.11. stat.7. quæst.2.* contractum factum à Monialibus circa bona immobilia sine consensu Superioris esse nullum; idque ex defectu debiti consensus, eò quòd Moniales subiacent suis Superioribus, sicque non habent velle, nec nolle. Consentiunt *Portell. v. alienatio bonorum num.1. & v. Moniales num.8. Rodriqu. tom.1. q.27. art.8.* referens *art.2.* concessionem Leonis X. & Gregorij XIII. factam Monialibus S. Augustini, & S. Dominici, vt possint bona mobilia permutare, vendere, & alienare, conuerso pretio in vtilitatem Conuentus, *de consensu tamen Ministrorum Prouincialium, ac maioris partis Conuentuum;* Vnde infert *Sanctorus sup.* quòd, cum hæc sit solemnitas requisita tamquam forma contractus, si ea deficiat, contractus erit nullus; etsi in præsentia vltra consensum Superiorum requiratur licentia expressa S. Congregationis Concilij ex eiusdem S. Congregationis Decreto facto 7. Septembris 1624. & approbato ab Vrbano VIII. sub pœnis contentis in Paulina *Ambitiosæ*, & sub pœna priuationis votis, ac inhabilitatis in posterum.

Addit *Sanctorus sup.* Prouinciales posse se ingerere in administrationem bonorum Monialium, non ex iure dispositiuo, ac proprietario (cum ij non sint pars Conuentus Monialium, apud quem residet proprietas in communi) sed solùm ex iure directiuo; quatenus Moniales subduntur Prouinciali, isque earum curam suscipit; vnde contractus fiunt nomine monasterij, ac Monialium, non autem nomine Prouincialis, ac Ordinis; sicque Moniales ipsæ obligantur, non item Prouincialis: quo pacto in contractibus mulierum, ac minorum interuenit consensus iudicis, & consanguineorum, ac tutoris, qui non habent ius in bona illorum, nisi qualificatiuum, ac legitimatiuum contractus, nec non prospectiuum, ne fiat in damnum mulierum, & pupillorum.

QVÆRES XXI. An Abbatissa Monialibus subditis possit concedere facultatem largiendi, possidendi, accipiendi, aut aliter disponendi de bonis ipsarum

vsui concessis, non secùs ac Prælatus regularis eam concedere potest Religiosis sibi subiectis.

148 R. Posse; cùm iuxtà dicta q.19. liberam habeat administrationem bonorum sui monasterij ad instar Abbatis, & hæc sufficiat ad concedendam dictam facultatem, ita Sanch. vbi sup. ex Corduba, Nauar. Lopez, & Sorbo, quos sequitur *Tambur. sup. D.9.q.3.nu.9.* patetque ex dictis *cap.4.nu.67. & cap.9.num.32.* Addo hìc quod, cum apud *Azorium tom.1.l.12.c.12.q.4.* aliqui Doctores Superiorem regularem dicant posse dare religioso subdito licentiam expendendi singulis mensibus summam duorum, aut trium aureorum; & alij sentiant dictam licentiam pro singulis annis extendi posse ad 10. aut 12. aut 15. aureos: & alioqui *Sanch. vbi suprà* putet quo ad hoc posse Superiorissam Monialium concedere illis licentiam, quam potest Prælatus, nisi ex consuetudine, aut constitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati arctata sit eius facultas; probabiliter dici potest Superiorissam monasterij diuitis regulariter posse dare licentiam Moniali subditæ vt extrà monasterium donare possit 12. aureos in singulos annos.

QVÆRES XXII. An, & quas donationes possit facere Abbatissa de bonis monasterij, non obstante Bulla Clementis VIII. *de largit. mun.*

149 R. Posse, si donationes sint remuneratoriæ, & aliàs, habita ratione redditum, aut eleemosynarum, quæ annuatim obueniunt monasterio, iudicio prudentis non sint nimis excedentes. Colligitur *ex Suar. tom.4. de relig. tract.8.l.2.c.26.n.11. & 12.* qui benè monet, quantum in genere largitionis possit Prælatus monasterij, non posse certam regulam præscribi, sed prudenti arbitrio relinquendum esse, consideratis monasterij facultatibus, & alijs occurrentibus circumstantijs: quæ doctrina sine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatissa respectu Monialium sibi subiectarum, generalis autem ratio responsionis est, quòd huiusmodi donationes (quas Iurisperiti vocant antidotales, vtpotè non omninò liberales, sed ex aliqua naturali obligatione exortas, licèt inefficaci ad agendum, *l. sed et si, §. consuluit, ff. de petit. hæredit.*) necessariæ sunt ad perfectam bonorum temporalium administrationem, maximè decent statum religiosum (cum sint solutio alicuius debiti moralis) & multùm pertinent ad vtilitatem monasterij, vtpotè aliorum beneuolentiam, ac amicitiam conseruantes; vnde fit, vt Prælatus regularis possit per donationes competentes remunerari beneficia iam recepta, immò, & præuenire, gratis aliquid erogando, vt sic se beneuolum ostendat, aliorumq; beneuolentiam proprio conciliet monasterio, respiciendo semper ad maiorem Proximorum ædificationem, atque ad monasterij vtilitatem. Ad quod facit *cap. nullam 18. quæst. 2.* innuens Prælatum posse solùm expendere bona monasterij in Dei cultum, & proprij monasterij vtilitatem. Ex quo quis benè inferat ipsum non posse donare de bonis monasterij solo titulo liberalitatis; cùm non sit dominus, sed dispensator fidelis, ac prudens, cuius non est liberales donationes ex alienis facere.

Dubium est, an Abbatissa possit facere eiusmodi donationes, etiam inconsulto suo Capitulo.

150 R. Seclusis peculiari statuto Ordinis, aut consuetudine monasterij, posse, etsi aliàs demus negotia monasterij, quæ sint maioris momenti, debere tractari capitulariter, aut saltem cum Discretis monasterij: moueor, quòd tales donationes regulariter non solent esse adeò excedentes, vt dicendum sit tales non venire sub generali facultate administrandi bona monasterij: ex alia parte ad seruandum debitum ordinem decet committi Abbatissæ potiùs, quàm alij munus faciendi tales donationes; cùm sit caput monasterij, & pleniorem notitiam habeat eorum, quibus titulo gratitudinis dictæ donationes debentur: non nego tamen, quòd, si donatio hìc, & nunc facienda, esset iudicio viri prudentis extraordinaria ob merita extraordinaria illius, cui ea facienda est; ea tunc debeat fieri de consensu Capituli, aut Discretarum: cùm donatio sit species contractus, & contractus maioris momenti in monasterijs Monialium non fiant inconsulto Capitulo.

Addo

Addo quòd, cùm remissio debiti contracti cum monasterio sit quædam virtualis donatio: & iuxtà dicta Abbatissa possit, etiam sine consensu Capituli, facere competentes donationes: poterit Abbatissa propria auctoritate, ac independenter à Discretis remittere pecuniam debitam monasterio, siuè ex contractu, siuè ex delicto; dummodò talis pecunia iudicio prudentis non sit nimis excedens, ac immoderata, in cuius rei confirmationem facit, quod in declaratione bullæ *de largit. mun.* editæ à Clemente VIII. facta de mandato Vrbani VIII. solùm excipitur, si in hoc, aut illo monasterio *sit constitutio requirens maiorem partem Conuentus consentientem tali donationi;* quod est dicere rem hanc aliàs esse commissam potestati Abbatissæ.

Quòd si hac occasione quæras, an Abbatissa ex peculio Monialis defunctæ propria auctoritate possit expendere 100. aureos in Missis celebrandis pro ipsa defuncta, si alioqui in Conuentu non extet consuetudo expendendi tantam summam in Missis celebrandis pro Monialibus defunctis.

℟. Videri non posse; cum Abbatissa sit solùm administratrix bonorum Conuentus, cui præest; & vt talis debeat administrare bona præfata iuxtà rationabilem voluntatem ipsius Conuentus; qui cum habeat ius supra peculium Monialis defunctæ, dato quòd non extet vsus expendendi in Missis summam adeo notabilem (vt suppono) præsumitur in præsenti casu nolle expendi dictos 100. aureos in Missis, & quidem rationabiliter; adeòque si Abbatissa id faciat, malè faciet, vtpotè administrans bona aliena contra voluntatem Domini: ita respondi in contingentia facti, & responsio fuit approbata.

QVÆRES XXIII. An Abbatissa possit impedire, quò minùs Monialis subdita vtatur concessione ipsi facta à Prælato monasterij, aut etiam priuilegio aliquo concesso Ordini.

151 ℟. Videri posse, si interueniat iusta causa, & alioqui in concessione gratiæ factæ à Prælato Moniali particulari, aut priuilegij collati vniuerso Ordini non denegetur Prælatis potestas ea coarctandi, siuè in totum, siuè ex parte; secùs, si vel non adsit iusta causa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non posset Abbatissa impedire: colligitur ex *Sanchez lib.6.mor.c.3.num.9. Corduba in regul.S. Franc.cap.10.quæst.2.par.6.ac Peyrino de R.S.q.1.cap.8.§.6.* & patet, quia in priori casu coarctatio non censetur fieri absque consensu concedentis, saltem tacito, ac interpretatiuo: in posteriori verò procedit reg.17.in 6. *Indultum à iure beneficium non est alicui auferendum.*

QVÆRES XXIV. An Abbatissa possit remittere, aut saltem moderari pœnam impositam Moniali subditæ à Prælato monasterij.

152 ℟. Non posse, nisi fortè in aliquo casu ex epycheia hic, & nunc ex concurrentibus circumstantijs rationabiliter concepta: patet, quia remissio, ac moderatio pœnæ legitimè iniunctæ, cùm sit actus potestatis, non potest fieri, nisi ab eo, qui illam iniunxit, eius successore, aut illius Superiore; Abbatissa autem in proposito casu neque est successor, neque Superior Prælati, qui pœnam imposuit, immò est eius subdita, ac inferior; ergo.

SECTIO III.

De gubernatione Monialium quo ad Confessarium tum ordinarium, tum extraordinarium.

EXplicatis ijs, quæ spectant ad Monialium gubernationem tam ex parte Ordinarij, aut Prælati regularis, quàm ex parte Abbatissæ, seu Priorissæ; superest modò, vt in præsenti sectione agamus de Monialium gubernatione quo ad ipsarum Confessarium: & quidem, cùm præter Confessarium ordinarium quotannis soleat aliquoties assignari etiam extraordinarius, & in hoc peculiares

aliquæ

v sui concessis, non secùs ac Prælatus regularis eam concedere potest Religiosis sibi subiectis.

148 ℞. Posse; cùm iuxtà dicta *q.19.* liberam habeat administrationem bonorum sui monasterij ad instar Abbatis, & hæc sufficiat ad concedendam dictam facultatem, ita Sanch. vbi sup. ex Corduba, Nauar. Lopez, & Sorbo, quos sequitur *Tambur. sup. D.9.q.3.nu.9.* patetque ex dictis *cap.4. nu.67. & cap.9. num.32.* Addo hîc quod, cum apud *Azorium tom.1. l.12.c.12.q.4.* aliqui Doctores Superiorem regularem dicant posse dare religioso subdito licentiam expendendi singulis mensibus summam duorum, aut trium aureorum; & alij sendant dictam licentiam pro singulis annis extendi posse ad 10. aut 12. aut 15. aureos: & alioqui *Sanch. vbi supra* putet quo ad hoc posse Superiorissam Monialium concedere illis licentiam, quam potest Prælatus, nisi ex consuetudine, aut constitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati arctata sit eius facultas; probabiliter dici potest Superiorissam monasterij diuitis regulariter posse dare licentiam Moniali subditæ vt extrà monasterium donare possit 12. aureos in singulos annos.

QVÆRES XXII. An, & quas donationes possit facere Abbatissa de bonis monasterij, non obstante Bulla Clementis VIII. *de largit. mun.*

149 ℞. Posse, si donationes sint remuneratoriæ, & aliàs, habita ratione redditunm, aut eleemosynarum, quæ annuatim obueniunt monasterio, iudicio prudentis non sint nimis excedentes. Colligitur *ex Suar. tom.4. de relig. tract.8.l.2.c.26.n.11.& 12.* qui benè monet, quantum in genere largitionis possit Prælatus monasterij, non posse certam regulam præscribi, sed prudenti arbitrio relinquendum esse, consideratis monasterij facultatibus, & alijs occurrentibus circumstantijs: quæ doctrina sine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatissa respectu Monialium sibi subiectarum, generalis autem ratio responsionis est, quòd huiusmodi donationes (quas Iurisperiti vocant antidotales, vtpotè non omninò liberales, sed ex aliqua naturali obligatione exortas, licèt inefficaci ad agendum, *l. sed et si, §. consuluit, ff. de petit. hæredit.*) necessariæ sunt ad perfectam bonorum temporalium administrationem, maximè decent statum religiosum (cum sint solutio alicuius debiti moralis) & multùm pertinent ad vtilitatem monasterij, vtpotè aliorum beneuolentiam, ac amicitiam conseruantes; vnde fit, vt Prælatus regularis possit per donationes competentes remunerari beneficia iam recepta, immò, & præuenire, gratis aliquid erogando, vt sic se beneuolum ostendat, aliorumq; beneuolentiam proprio conciliet monasterio, respiciendo semper ad maiorem Proximorum ædificationem, atque ad monasterij vtilitatem. Ad quod facit *cap. nullam 18. quæst. 2.* innuens Prælatum posse solùm expendere bona monasterij in Dei cultum, & proprij monasterij vtilitatem. Ex quo quis benè inferat ipsum non posse donare de bonis monasterij solo titulo liberalitatis; cùm non sit dominus, sed dispensator fidelis, ac prudens, cuius non est liberales donationes ex alienis facere.

Dubium est, an Abbatissa possit facere eiusmodi donationes, etiam inconsulto suo Capitulo.

150 ℞. Seclusis peculiari statuto Ordinis, aut consuetudine monasterij, posse, etsi aliàs demus negotia monasterij, quæ sint maioris momenti, debere tractari capitulariter, aut saltem cum Discretis monasterij: moueor, quòd tales donationes regulariter non solent esse adeò excedentes, vt dicendum sit tales non venire sub generali facultate administrandi bona monasterij: ex alia parte ad seruandum debitum ordinem decet committi Abbatissæ potiùs, quàm alij munus faciendi tales donationes; cùm sit caput monasterij, & pleniorem notitiam habeat eorum, quibus titulo gratitudinis dictæ donationes debentur: non nego tamen, quòd, si donatio hîc, & nunc facienda, esset iudicio viri prudentis extraordinaria ob merita extraordinaria illius, cui ea facienda est; ea tunc debeat fieri de consensu Capituli, aut Discretarum: cùm donatio sit species contractus, & contractus maioris momenti in monasterijs Monialium non fiant inconsulto Capitulo.

Addo quòd, cùm remissio debiti contracti cum monasterio sit quædam virtualis donatio: & iuxtà dicta Abbatissa possit, etiam sine consensu Capituli, facere competentes donationes: poterit Abbatissa propria auctoritate, ac independenter à Discretis remittere pecuniam debitam monasterio, siuè ex contractu, siuè ex delicto; dummodò talis pecunia iudicio prudentis non sit nimis excedens, ac immoderata, in cuius rei confirmationem facit, quod in declaratione bullæ *de largit. mun.* editæ à Clemente VIII. facta de mandato Vrbani VIII. solùm excipitur, si in hoc, aut illo monasterio *sit constitutio requirens maiorem partem Conuentus consentientem tali donationi*; quod est dicere rem hanc aliàs esse commissam potestati Abbatissæ.

Quòd si hac occasione quæras, an Abbatissa ex peculio Monialis defunctæ propria auctoritate possit expendere 100. aureos in Missis celebrandis pro ipsa defuncta, si alioqui in Conuentu non extet consuetudo expendendi tantam summam in Missis celebrandis pro Monialibus defunctis.

℟. Videri non posse; cum Abbatissa sit solùm administratrix bonorum Conuentus, cui præest; & vt talis debeat administrare bona præfata iuxtà rationabilem voluntatem ipsius Conuentus; qui cum habeat ius supra peculium Monialis defunctæ, dato quòd non extet vsus expendendi in Missis summam adeo notabilem (vt suppono) præsumitur in præsenti casu nolle expendi dictos 100. aureos in Missis, & quidem rationabiliter; adeòque si Abbatissa id faciat, malè faciet, vtpotè administrans bona aliena contra voluntatem Domini: ita respondi in contingentia facti, & responsio fuit approbata.

QVÆRES XXIII. An Abbatissa possit impedire, quò minùs Monialis subdita vtatur concessione ipsi facta à Prælato monasterij, aut etiam priuilegio aliquo concesso Ordini.

151 ℟. Videri posse, si interueniat iusta causa, & alioqui in concessione gratiæ factæ à Prælato Moniali particulari, aut priuilegij collati vniuerso Ordini non denegetur Prælatis potestas ea coarctandi, siuè in totum, siuè ex parte; secùs, si vel non adsit iusta causa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non posset Abbatissa impedire: colligitur ex *Sanchez lib.6.mor.c.3.num.9. Corduba in regul.S. Franc.cap.10.quæst.2.par.6.ac Peyrino de R.S.q.1.cap.8.§.6.* & patet, quia in priori casu coarctatio non censetur fieri absque consensu concedentis, saltem tacito, ac interpretatiuo: in posteriori verò procedit reg.17.in 6. *Indultum à iure beneficium non est alicui auferendum.*

QVÆRES XXIV. An Abbatissa possit remittere, aut saltem moderari pœnam impositam Moniali subditæ à Prælato monasterij.

152 ℟. Non posse, nisi fortè in aliquo casu ex epycheia hic, & nunc ex concurrentibus circumstantijs rationabiliter concepta: patet, quia remissio, ac moderatio pœnæ legitimè iniunctæ, cùm sit actus potestatis, non potest fieri, nisi ab eo, qui illam iniunxit, eius successore, aut illius Superiore; Abbatissa autem in proposito casu neque est successor, neque Superior Prælati, qui pœnam imposuit, immò est eius subdita, ac inferior; ergo.

SECTIO III.

De gubernatione Monialium quoad Confessarium tum ordinarium, tum extraordinarium.

EXplicatis ijs, quæ spectant ad Monialium gubernationem tam ex parte Ordinarij, aut Prælati regularis, quàm ex parte Abbatisæ, seu Priorisæ; superest modò, vt in præsenti sectione agamus de Monialium gubernatione quo ad ipsarum Confesarium: & quidem, cùm præter Confesarium ordinarium quotannis soleat aliquoties assignari etiam extraordinarius, & in hoc peculiares

aliquæ

aliquæ difficultates possint suboriri; sectionem diuidemus in 3. subsectiones, in quarum 1. agemus de Confessario ordinario, in 2. de extraordinario, in 3. referuntur varia monita, quibus Confessarius ordinarius, ac extraordinarius, dirigant Moniales, ad profectum spiritualem.

SVBSECTIO I.

De Confessario Monialium ordinario.

153 *Confessarius idoneus est maximè vtilis Monialibus.*
154 *An magis expediat illum esse Regularem.*
155 *Qualis esse debeat.*
156 *Quæ potestas in eo requiratur.*
157 *Quæ scientia.*
158 *Qualis bonitas.*
159 *Quæ prudentia maximè cum Moniali patiente diuina, & præsertim, si ea dicat se viuere ex sola Eucharistia.*
160 *Qualis zelus animarum.*
161 *Quanta dexteritas, maximè in inducendis nouitatibus.*
162 *Quæ patientia.*
163 *Approbandus ab Ordinario loci etiam pro Monialibus exemptis.*
164 *In eo requiritur peculiaris approbatio Episcopi, non item Ordinarij, qui non sit Epipus idque ex bulla Greg. XV. & declarationibus S. Congreg. super ea factis, quæ non omnes afficiunt Confessarios sæculares, nec fuerunt solemniter editæ.*
165 *Confessarius Monialium exemptarum præsentatur à Prælato regulari.*
166 *Prælati ipsi Monialium non audiunt earum confessiones sine approbatione Ordinarii: at sine ea assignant iis Patrem spiritualem.*
167 *Nouitiæ, aliæque fœminæ degentes in monasterio de rigore confitentur generaliter approbato.*
168 *Confessarius Monialium approbatur toties, quoties: & quidem id procedit etiam de Confessario ordinario, etsi non sit expressum in iure.*
169 *Approbatus ad confessiones vnius Monialis non audit alias.*
170 *Moniales tempore iubilæi de facto eligunt solùm approbatum ab Ordinario loci: non item in morte, si sint exemptæ: absoluitur complex delicti, vetante Episcopo, si Monialis sit exempta.*
171 *Confessarius ordinarius potest esse Regularis, aut Parochus.*
172 *Eligitur ad tres annos, & ex causa amouetur ab Ordinario, siuè sit ordinarius siuè extraordinarius: in aliquibus tamen casibus durat vltra triennium.*
173 *Ex quo loco debeat audire confessiones.*
174 *Qualiter audiat confessionem Monialis infirmæ.*
175 *Ex decreto Sacræ Congregationis non alloquitur liberè Moniales; quamuis tale decretum non videatur vsu receptum.*
176 *Quale stipendium ei detur.*
177 *Habitat in domo contigua monasterio, sed non pernoctat ibi.*
178 *Quam frequentiam Sacramentorum concedat.*
179 *Non sit facilis in permittendis confessionibus generalibus non necessariis.*

QVÆRES I. Quantùm conferat ad spiritualem profectum Monialium, quòd habeant prudentem, doctum, ac discretum Confessarium.

153 ℞. Ita conferre, vt verè dici possit inde potissimùm pendere totus spiritualis Monialium profectus: idque ex multis, & varijs capitibus, quæ hìc breuiter subijciam; nimirum 1. ex generali ratione religiosæ perfectionis, quæ sine idoneo Instructore comparari non potest iuxtà illud *Ieremiæ 6. State super vias, & interrogate*

gate de semitis antiquis, quæ sit via bona, ambulate in ea, & inuenietis refrigerium animabus vestris: 2. quia fœminæ sunt naturaliter minùs prudentes, ideòque in vita spirituali manent expositæ varijs, ac periculosis illusionibus; quas ordinariè non possunt euadere absque directione prudentis, ac discreti Confessarij, aut alterius Patris spiritualis: 3. quia mulieres sunt ex proprij sexus conditione fragiles, ac inconstantes, ideòque facilè, ac citò desistent à benè cœptis; si opportunis consilijs, ac efficacioribus suasionibus non confirmentur, & ad vlteriora excitentur: quod erga Moniales præstare non potest, nisi Confessarius: 4. quia fœmina ex natura sua est valdè verecunda, ideòque facilè retrahi potest à detegendis prauis suis affectibus, ac interioribus infirmitatibus animæ, nisi habeat peritum Medicum spiritualem, qui summa dexteritate, ac solertia detegat dictas infirmitates, ijsque salutaria applicet remedia (quod sine dubio est munus Confessarij) 5. quia ingenium mulieris est valdè varium, ac lubricum, facilèque afficitur ijs, quibus cum agit; sicque periculosum est, ne talis effectus, qui prius se exhibet sub specie spiritualis amoris, paulatim desinat in carnalem; hoc autem in primis timendum est de Moniali erga Confessarium, nisi is sit admodùm prudens, timoratus, ac circumspectus: 6. Moniales, cùm vacent vitæ spiritualis acquisitioni, subiacent varijs, ac grauibus tentationibus; quas certè non poterunt superare, nisi à prudenti, ac perito ductore doceantur, qualiter in ijs se gerere possint, & debeant: 7. quia in progressu vitæ spiritualis plura occurrunt obstacula, ac difficultates, quæ deterrere possunt etiam viros perfectiores, ac prudentiores; ea autem faciliùs, & grauius deterrebunt Moniales, nisi habeant Confessarium discretum, ac sagacem, qui eas doceat, qualiter amouere debeant illa obstacula, & illas euincere difficultates, quod certè non poterit præstare Confessarius, nisi sit valdè peritus, ac versatus in vita spirituali: si enim cœcus cœcum ducat, ambo in foueam cadunt. Ex his ergò capitibus, alijsque similibus, quæ vnicuique possunt facilè occurrere; summoperè confert spirituali Monialium profectui, quòd ipsis assignetur prius prudens, ac discretus Confessarius; ideòque Prælati illarum in hoc quàm maximè debent insistere, omni studio, ac diligentia ijs procurando idoneum Confessarium. Ad hoc certè facit quod habet, *S. Hieronymus l. 2. epist. 12. Non confundant opera tua sermonem tuum; ne, cum in Ecclesia loqueris, tacita Sanctimonialis respondeat: cur ergo hæc, quæ dicis, ipse non facis? delicatus magister est, qui pleno ventre de ieiuniis disputat; accusare auaritiam, & affectum proprii, & latro potest; Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent.*

QVÆRES II. An expediat bono spirituali Monialium, quòd ijs in Confessarium deputetur Sacerdos potiùs regularis, quàm sæcularis.

154 ℞. Expedire, si alioqui Sacerdos regularis sit præditus illis dotibus, quas *q. sequenti* dicemus desiderari in idoneo Monialium Confessario: patet responsio ex dictis in *hoc c. sect. 1. subsect. 1. q. 5.* quæ vtique possunt applicari ad præsentem quæstionem.

QVÆRES III. Quæ potissimùm dotes requirantur in eo, qui debet deputari in Confessarium Monialium.

155 ℞. Requiri potestatem, scientiam, bonitatem, prudentiam, zelum animarum, dexteritatem, & summam patientiam: potestatem, qua legitimè possit audire confessiones Monialium: scientiam, qua sciat discernere inter lepram, ac lepram, & opportuna applicare remedia: bonitatem, quo possit, etiam bono exemplo, inducere Moniales ad percurrendam viam christianæ perfectionis: prudentiam, qua opportunas faciat interrogationes, & iuxta spirituales vniuscuiusque Monialis necessitates salutaria præbeat consilia: zelum, quo omnia omnibus fiat, vt omnes Christo lucrifaciat, nihil aliud intendens, nisi spiritualem profectum suarum pœnitentium, illumque omni studio, ac diligentia procurans: dexteritatem, qua trahat pœnitentem ad manifestandam propriam turpitudinem, ac euincendam naturalem illam erubescentiam, quæ adeò solet dominari in fœminis, & non raró est in causa, vt plures, ac plures confessiones faciant nullas,

nullas, & sacrilegas: patientiam denique, qua non solùm compatiatur importunis Monialium scrupulosarum delirijs, sed etiam fragilitati recidiuarum, ac infirmitati sexus fœminei iuxtà illud *Hebr. 4. non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris.*

QVÆRES IV. Qualis potestas requiratur in Confessario Monialium.

156 ℞. Requiri tum potestatem ordinis, quæ consurgit ex ordine sacerdotali, per quem ex institutione diuina Sacerdos deputatur, vt possit esse iudex in foro pœnitentiæ: tum potestatem iurisdictionis (quam Sacerdotes regulares ratione suorum priuilegiorum recipiunt à Papa; sæculares verò ab Ordinario approbante modo inferiùs explicando) eamque non impeditam quo ad vsum, neque ratione reseruationis aliquorum peccatorum (quo casu Confessarius debet petere facultatem absoluendi ab eo, cùm Monialis ad talem effectum non possit se præsentare Ordinario) neque ratione ecclesiasticæ censuræ, per quam Sacerdos sit excommunicatus, aut suspensus vitandus; neque ratione peccati m. per quod impeditur Sacerdos eo irretitus, quò minùs licitè administret Sacramentum pœnitentiæ.

QVÆRES V. Qualis scientia requiratur in Confessario Monialium.

157 ℞. Requiri triplicem scientiam; nimirum Iudicis, Medici, ac Doctoris; Iudicis quidem, ita vt sciat formam absolutionis, ac distinctionem peccati mortalis à veniali, saltem in genere (quæ duo sunt necessaria ad valorem Sacramenti) & præterea agnoscat tum differentiam peccati mortalis à veniali, etiam in particulari in singulis præceptis, modo saltem communi, ac ordinario; tum species peccatorum, numerum, ac circumstantias, dispositionem necessariò requisitam in pœnitente; tum quæ peccata sint reseruata, quæ habeant annexam censuram, aut obligationem restituendi (quæ sunt necessaria solùm ad licitam Sacramenti administrationem.) Scientia verò, quæ requiritur in Confessario, quatenus est Medicus, in eo consistit, quòd sciat tam regulas communes, quibus pœnitens excusari potest à præcepto, ac peccato m. (cuiusmodi sunt ignorantia probabilis, inaduertentia, impotentia, leuitas materiæ, & metus grauis quo ad quædam præcepta, præsertim de iure positiuo humano) quàm quæ remedia cuique peccato adhiberi debeant, & qualiter Monialis instrui debeat in via spirituali. Scientia denique quæ requiritur in Confessario, quatenus est Doctor, eò tendit, vt de Sacramentis sciat, quid sint, quæ sit illorum materia quæ forma, qui effectus: quæ sint partes Sacramenti pœnitentiæ, quæ ratio contractuum, ad quid obligent singula vota religionis, quibus regulis, ac constitutionibus adstringantur Moniales, quibus prohibitionibus peculiariter teneantur, quæ pœnæ in specie latæ sint contra ipsas; & similia, quæ facilè colligi possunt ex præsenti tractatu.

QVÆRES VI. Qualis bonitas requiratur in Confessario Monialium.

158 ℞. Requiri, vt sit bonus non solùm sibi ipsi (idest instructus virtutibus necessarijs ad munus suum dignè obeundum) sed etiam in ordine ad pœnitentes, ita vt habeat & zelum iustitiæ, & compassionem Proximi, & discretionem, & modestiam in increpando, & copiam in exhortando, & efficaciam in persuadendo, & alias similes dotes, sine quibus non potest vtiliter exerceri munus Confessarij. Illud tamen in primis maximè conferret ad officium Confessarij ritè obeundum, vt deputatus in Confessarium Monialium esset vir in vita spirituali versatissimus; ita vt eas edocere posset ex propria experientia, sicque de eo dici posset, *cæpit facere, & docere.* Quo enim modo tradet regulas orandi mentaliter, qui de oratione mentali neque nouit quid nominis? quo pacto docebit rationem abnegandi se ipsum, qui numquam vacauit sui ipsius abnegationi? qua ratione inducet alios ad opera supererogationis, qui in se ipso vix implet præcepta? qualiter instruet pœnitentes ad religiosam perfectionem, qui nec vacat christianæ perfectioni? quo modo proponet subtilitates spiritus, qui nec prima spiritus didicit rudimenta?

QVÆRES VII. Qualis prudentia requiratur in Confessario Monialium.

156 ℞. Requiri, vt sit admodum prudens, ac circumspectus tum in faciendis opportunis interrogationibus, tum in applicandis debitis remediis; tum in modo procedendi cum ipsis Monialibus tam intra forum pœnitentiæ, quàm extra; tum in remouendis occasionibus delinquendi; tum in salutaribus monitis suggerendis; tum in extirpandis prauis habitibus pœnitentium; tum in vitanda suspicione nimiæ familiaritatis, aut aliqualis acceptionis personarum; tum in pœnitentiis imponendis; tum denique in procuranda emendatione suarum pœnitentium, ad quam vnam ordinatur frequentia, ac vsus Sacramentorum.

Quòd si quæras ex quibus regulis Confessarius Monialium cognoscere possit, an Monialis, quæ dicit se pati diuina, nempe cęlestes illustrationes, & alia Dei dona extraordinaria, ducatur bono spiritu, vel certè sit illusa, ac exposita periculo illusionis.

℞. Posse, ac debere dignoscere ex sequentibus regulis; quarum aliquæ desumptæ sunt ex auro libello exercitiorum S. P. N. Ignatii, aliæ verò ex ipsa experientia, & praxi. Prima autem regula, ex qua colligitur Monialem duci bono spiritu, est, si Monialis, sit religiosis virtutibus conspicua, & in primis charitate, humilitate, patientia, sui ipsius abnegatione, ac zelo animarum, omnique studio insistat obseruantiæ tam votorum substantialium religionis, quàm regularum, statutorum, ac consuetudinum proprij monasterii: secunda regula est, si Monialis sit omninò parata acquiescere consiliis, ac directioni sui Confessarii, sinatque omninò se regi ab eo cum omnimoda subiectione, malens cum ipso errare (intellige, materialiter) quàm sapere sine illo: tertia est, si ex occasione illustrationum, aut alterius similis gratiæ sibi concessæ nihil occurrat, quod ex se malum sit, aut auocet à bono, aut impellat ad minus bonum, quàm anima priùs quærendo sequi statuerat, aut quod ipsi animum defatiget, angat, ac perturbet, sublata priori animi tranquillitate: quarta est, si ex dictis illustrationibus immissis, aliisque talibus gratiis sentiat se non ferri in elationem animi, sed in maiorem sui ipsius submissionem, & propriæ indignitatis conscia dicere possit cum regio Psalter. *Quid est homo, quòd memor es eius, aut filius hominis, quia visitas eum?* sexta est si inde concipiat inusitatam animi quietem, ac tranquillitatem; sentiatque se magis, & magis incitari ad proficiendum in religiosa perfectione: septima, si ex præfatis illustrationibus experiatur se, nulla præcedente causa consolationis, mirificè recreari, ita vt neque sensibus, neque Intellectui, neque voluntati quicquam propositum sit, quod huiusmodi consolationem causare possit; propriùm enim est Dei creatoris suam ingredi creaturam, & illam in sui amorem totam conuertere, trahere, ac mutare. Has inquam regulas, & alias similes, quas Spiritus Sanctus hic, & nunc suggeret, proponere debet prudens Confessarius Moniali in proposito casu; illam monens per talia dona supernaturalia Dei famulos non reddi ipsi gratiores, eaque omnia Patri spirituali candidè, & sincerè detegenda esse: præterea illam exerceat in sui ipsius abnegatione, modò ei prohibendo vsum sacræ Communionis: ita vt Deum propter Deum deserat, & quidem etiam interdum occasione sumpta ex actu aliquo magna cum laude ab ea exercito; modò ei iniungendo, vt aliquas mortificationes coram aliis Monialibus publicè obeat; v. g. incedendo absque velo nigro professionis, iubendo vt aliquos defectus, interdum etiam anteactæ vitæ, publicè reuelet; etsi in hoc magna cum prudentia, ac circumspectione procedendum sit.

Vtrùm verò Confessarius Moniali pœnitenti asserenti se viuere absque refectione corporali, ex sola sumptione Eucharistiæ, possit præbere in communione Hostiam non consecratam pro consecrata, ad explorandam veritatem huius facti, & ad dignoscendum, num sit illusa, necne; sicut verè esset, si sumpta hostia non consecrata, adhuc dictitaret se viuere ex sola sumptione Eucharistiæ.

℞. Non posse, cum Doctores ex *S. Th. 3. par. q. 80. art. 1. ad 1.* communiter negent

gent licere in vllo casu præbere hostiam non consecratam pro consecrata; cùm hoc sit præbere astantibus occasionem proximam idololatriæ: etsi aliqui Recentiores in contrarium afferant hæc fundamenta: primum est, quòd *Altisiodorensis l.4.tr.5.q.4. in fine* concedit ad euitandum scandalum posse Parochum infirmo petenti sacrum Viaticum dare hostiam non consecratam, si ex sua negligentia non habeat consecratam; *Sancius in selectis D.35.num.5.& 6.* admittit Sacerdotem, si ei hæreticus sub comminatione mortis præcipiat, vt consecret totum panem existentem in platea, posse super illum verba consecrationis proferre absque intentione consecrandi, ad periculum mortis euadendum; denique *S.Bonau. Albertus, Ludouicus de S. Zuan, Villalob.& Dorensis relati à Diana par.3. tract.6. resol.83.*) quorum doctrinam ipse admittit vt probabilem, cùm dicat se adhærere oppositæ tamquam probabiliori) concedunt, ad consulendum famæ peccatoris occulti publicè petentis communionem, posse ei præberi hostiam non consecratam, apposita à tergo illius, hostia consecrata, quæ adorari possit; modò id fiat de consensu ipsius peccatoris: ex quibus sic arguo, iuxtà adductos DD. in graui necessitate propria, aut proximi. Licitum est dare hostiam non consecratam pro consecrata, vt constat ex casibus relatis: ergo iuxtà præfatos Doctores hoc idem licitum erit in præsenti casu, in quo agitur de vitanda morte spirituali, ac æterna perditione Monialis pœnitentis: quæ censetur esse in graui necessitate; cùm ex hoc solo experimento dignosci possit, an ea sit illusa, necne (vt suppono) Alterum fundamentum est, quod sicut *Sanch. lib.2. de matr. D.38. num.6. & 7.* docet permittendam esse copulam solùm materialiter fornicariam inter couiuges, quibus post matrimonium contractum detegitur impedimentum dirimens, si Confessarius videat illos esse in bona fide, & non speret fructum ex admonitione: ergò & in præsenti casu licitum erit ex grauissima causa, (quæ de facto adest) permittere idololatriam illam, vtpote merè materialem: etsi *Castr. Palaus tract.21. D.vn. par.8. num.5.* dicat in simili casu actum adorationis ex bona existimatione, ac intentione procedentem esse actum religionis: cum religio non expostulet necessariò versari circa obiectum speculatiuè verum, & in se colendum, sed sufficiat versari circa obiectum practicè verum (hoc est quod iuxta prudentiæ regulas iudicetur dignum vera adoratione, & cultu, quamuis ex accidenti non sit) sub ratione formali adorationis vera. Tertium fundamentum est, quòd *Cæsarius l.9.hist.c.47.* refert simile factum fuisse re ipsa practicatum; idque non improbat *Thiepolus in suis considerat. Euchar. lib.4.cap.10.* Sic illi Recentiores: quam probabiliter, iudicent viri docti: non enim ego cum illis sentire possum, cum DD. communiter dissentiant.

Qua occasione placet hìc indicare id, quod refert *Martinon D.35. de Euchar. sect. 5. num. 64.* nimirum Paulum V. permisisse, vt honesta quædam matrona Lemouicensis, (quæ adhuc viuit) quotidie post cibum communicet ad compescendum totius corporis tremorem horribilem, ac miserabilem, quo post sumptionem cibi corripitur, quoue in certum vitæ periculum adducitur, nisi ei statim detur communio Eucharistica; quod vnicum remedium, omnibus alijs frustrà tentatis, huic malo, seu maleficio tandem repertum est, sed promptum semper ac efficax: eo enim adhibito, tremor eodem momento sistitur infallibiliter, nisi fortè in casu (quod interdum experimenti causa factum est) hostia non consecrata loco consecratæ ad communicandum ei exhibeatur.

QVÆRES VIII. Qualis zelus animarum requiratur in Confessario Monialium.

160 ℞. Quòd, cùm munus audiendi confessiones Monialium sit valdè laboriosum, arduum, ac difficile; vt quis illud cum debita alacritate obeat, ita zelo animarum debet teneri, vt non quærat, quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi: sicque spirituali animarum lucro inhiet, vt meritò dicere possit, *Da mihi animas, cætera tolle tibi*, Gen. 14. & illud Pauli 2. *Cor.12. non enim quæro, quæ vestra sunt, sed vos*, non ergò Confessarius Monialium hoc munus adeò sublime, ac excelsum exerceat ad proprium lucrum

erum temporale, ad conciliandam beneuolentiam huius, aut illius Monialis, ad percipienda multa dona, ad priuatam sui ipsius satisfactionem; sed potiùs ad spiritualem profectum Monialium sibi commissarum, ad perfectionem religiosam in ipsis promouendam, ad diuinum amorem in ijs magis, & magis excitandum, ad veram sanctificationem in ipsas modis omnibus inducendam.

QVÆRES IX. Qualis dexteritas requiratur in Confessario Monialium?

161 R. Requiri quam maximam, & quidem non solùm in extorquenda confessione peccatorum atrociorum, quæ alioqui fœminæ ex naturali verecundia, ac inordinato timore, nonnisi cum maxima difficultate solent manifestare: sed etiam in priuatis rancoribus, ac odijs euellendis, in resecandis amicitijs minùs bonis, ac perniciosis, in remouendis occasionibus proximis peccatorum, in indicendo affectu vitæ communis, in moderanda conuersatione externorum, in persuadenda sui ipsius abnegatione tum interna, tum externa, in ijs denique confirmandis ad religiosæ perfectionis acquisitionem, hæc enim omnia, cùm sint valdè aliena à communi propensione appetitus sensitiui, maximè in fœminis ratione sexus, ac naturalis complexionis procliuioribus ad malum, obtinere non poterit Confessarius à proprijs pœnitentibus, nisi cum is vtatur summa dexteritate; illis paulatim sese insinuans, omnia omnibus factus, vt omnes Christo lucrifaciat, gaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus.

Vnum hìc præ cæteris moneo, ne Confessarius facilè, aut subitò immutet quidquam de ijs, quæ longiori consuetudine facta sunt propria Conuentus, ne ve nouas inducat consuetudines: & si quid tale præstare opus sit, aut expediat, id non faciat sine consilio, ac voluntate Prælatæ, ac melioris partis monasterij, Monialium sententiam exquirens non quasi consilij indignus, sed quod necesse sit habere approbatrices illius, quod ordinatum fuerit; vt earum authoritate veluti filum acu introducatur, aliæque Moniales iam factum potius sciant, quàm faciendum metuant. Quare quæ non aduersantur votis essentialibus Religionis, aut regulæ Ordinis, Monialium voluntati, ac electioni expedit relinquere: non enim vt ait *Cicero l. 2. de offic.* attinet naturæ repugnare, nec quidquam sequi, quod assequi nequeas.

QVÆRES X. Qualis patientia requiratur in Confessario Monialium.

162 R. Summam requiri; vt proinde dixerit quidam non immeritò Sacerdotes singulis diebus sub finem primæ recitare verba illa: *Dominus autem dirigat corda nostra in charitate Dei, & patientia Christi*. Quæ enim patientia necessaria est Sacerdoti Confessiones fœminarum audienti, vt audiat nugas, quæ solent ab illis admisceri in ipsa confessione, vt expiscetur veritatem eorum, quæ dicunt, modò aientes, modò negantes, vt suadeat non expedire, quòd ita crebrò repetant confessiones generales, vt sinat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valdè compendiosis posset peragi, vt ferat idem peccatum in eadem confessione iterum, atque iterum exprimi, & quidem sine vlla omninò necessitate, vt insurgentium scrupulorum nubes disijciat, vt pusillanimes in spem salutis æternæ erigat, vt remissionem iniuriarum animo tenaciùs inhærentium suadeat, vt indicat ad fugam occasionum proximarum, vt priuatas amicitias statui religioso minùs conuenientes eradicet, vt denique sustineat muliebrem leuitatem, inscitiam, ac inconstantiam?

QVÆRES XI. A quo debeant approbari Confessarij Monialium.

163 R. Quòd, quamuis ante Constitutionem Gregorij XV. editam 5. Februar. 1622. quæ incipit *Inscrutabili*, Confessarij quidem Monialium locorum Ordinarijs subiectarum deberent approbari ab ipsis Ordinarijs; Confessarij verò Monialium subiectarum Regularibus à Prælatis propriæ religionis tamquam Ordinarijs ipsarum Monialium; in præsentia tamen omnes Confessarij tam ordinarii, quàm extraordinarii quarumcumque Monialium, etiam Regularibus subiectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idque ex citata Constitutione

Greg.

Greg. XV. quæ quo ad hoc sic habet: *Confessores verò, siuè regulares siuè sæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij, ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

164 Vbi notandum ad audiendas confessiones Monialium modò non sufficere, quòd Sacerdos, siuè regularis, siuè sæcularis, sit generaliter approbatus ab Episcopo ad confessiones personarum sæcularium audiendas; sed egere quo ad hoc speciali approbatione: idque ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij; quæ etiam declarauit Regularem approbatum ab Episcopo ad audiendas confessiones Monialium vnius monasterij nequaquam censeri approbatum ad audiendas confessiones Monialium alterius monasterij; vt videre est *tom. 4. bullarij post Const. 18. Greg. XV.*

Notat *Sanctorus in Constit. Minor. cap. 11. stat. 7. quæst. 3.* Confessarios monasterij exempti existentis in loco nullius diœcesis, non debere approbari ab Abbate, aut alio Superiore dicti loci: cum in Bulla citata Gregorij XV. dicatur *Ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur*, & Superior præfati loci verè non sit Episcopus; aliásque dispositio illa Gregorij vt odiosa, ac exorbitans à iure communi, non debeat extendi vltra proprietatem verborum. Verum in hoc standum est consuetudini vniuscuiusque loci; sicque in præsentia Moniales Carpi existentes quo ad approbationem Confessariorum subsunt Episcopo Mutinensi; cum aliàs ditio Carpensis sit nullius Diœcesis, & habeat in proprium Ordinarium Archipresbyterum.

Addit *Sanctorus in Constit. Minor. cap. 11. stat. 7. q. 3.* quòd, cum declarationes Sacræ Congregationis factæ super relata Bulla Gregorij XV. loquantur solùm de Confessarijs Regularibus, non autem de sæcularibus, & de his numquam fuerint quæsitum, aut dubitatum; dictæ restrictiones non extenduntur ad Confessarios sæculares, nisi quo ad hoc, quòd ij non possunt audire Monialium Confessiones sine Episcopi approbatione; cum alioqui ipsa Bulla comprehendat Confessarios tam sæculares, quàm Regulares: probat *Sanctorus* suam assertionem ex regula iuris, exceptio firmat regulam in contrarium *l. nam quod liquidè §. fin. ff. de penu legatal. quæsitum §. idem respondit ff. de furt. instrum. & cap. 2. de consang. lepros.* notatque in *tomo 4. bullarij Cherubini* apparere dictam bullam Gregorij fuisse solemniter promulgatam, non autem præfatas declarationes, quæ ibidem apponuntur.

165 Verum tamen est, quòd Confessarij Monialium exemptarum tam ordinarij, quàm extraordinarij præsentari debent à proprijs Prælatis regularibus ad effectum, vt modo dicto approbentur ab Ordinario; vnde infert *Tamburinus D. 16. de iure Abbatiss. q. 3. num. 3.* non subsistere, quod ait *Nald. v. Moniales n. 2.* Monialibus, etiam exemptis assignandum esse Confessarium extraordinarium ab Episcopo loci: si quidem, teste *Zipæo l. 3. de iure Pontificio num. 3.* extat in contrarium quædam declaratio Sacræ Congregationis, qua decisum est huiusmodi assignationem faciendam à Prælato regulari, cuius iurisdictioni subsunt dictæ Moniales, licèt aliàs indigeant approbari ab Ordinario, vt iam dictum est.

166 Quin vigore citatæ Constitutionis Greg. XV. neque ipsi Prælati regulares absque Ordinarij approbatione audire possunt confessiones Monialium sibi respectiuè subiectarum: cùm olim possent, & ipsi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas, ita declarauit Sacra Congregat. Concilii vbi sup. addens confessiones à dictis Prælatis auditas sine præfata approbatione esse nullas, & irritas.

Hoc tamen non facit, quin Prælatus regularis Monialis ipsi immediatè subiectæ possit independenter ab Ordinario ipsi assignare Patrem spiritualem siuè eiusdem, siuè alterius Ordinis religiosum, vel etiam Sacerdotem sæcularem, cui illa extrà pœnitentiæ Sacramentum manifestet suam conscientiam ad effectum

ctum vt ab eo in via Dei dirigatur fine periculo errandi. Ducor, quòd ante bullam Gregor. XV. id potuisset facere Prælatus regularis: & per dictam bullam ei solùm sublata est facultas approbandi Confessarium pro Monialibus ipsi immediatè subiectis: quod vtique est quid diuersum ab hoc, quod est designere Patrem spiritualem, cui extrà Sacramentum manifestetur modo dicto conscientia: à diuersis autem non fit illatio.

At difficultas est, an sub citata bulla Gregorij XV. comprehendantur etiam Moniales nouitiæ, puellæ in monasterio educatæ, & fœminæ quæcumque ibi fortè commorantes; ita vt hæ non possint confiteri cuicumque approbato generaliter ad confessiones in diœcesi.

167 ℟. Videri probabile non comprehendi, adeòque omnes illas posse, & licitè, & validè confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad audiendas confessiones diœcesi, si aliàs licitè possit ad eas accedere (v. g. ad aliquam illarum legitimè inuisendam) Moueor, quòd Gregorius XV. dum requirit specialem approbationem ad audiendas Monialium confessiones, loquitur expressè de Monialibus tantùm, vt constat ex verbis textus relatis *sup. num.* 163. constat autem nomine Monialium in odiosis non venire nouitias, & multò minùs puellas, aliasque fœminas intra clausuram degentes ita Naldus, Baldellus, Stephanus à S. Gregor. alijque docti, à me consulti: quorum aliqui putant idem dici posse, & de Abbatissa, quippè quæ non venit in odiosis nomine Monialium, regulariter loquendo; quod item non videtur improbabile, nisi obstet contraria consuetudo legitimè inducta.

An autem semel approbatus ad confessiones Monialium alicuius monasterij, vi talis approbationis pluries deputari possit in Confessarium earumdem Monialium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

168 ℟. Quòd, quamuis approbatus, ad audiendas confessiones sæcularium maneat semper approbatus, vsque dum approbatio reuocetur ab Episcopo approbante, eiusue successore (idque iuxta communem Doctorum sententiam, loquendo de approbatione facta absque vlla limitatione temporis) secùs tamen euenit de approbato ad audiendas confessiones Monialium alicuius monasterij; is enim vi talis approbationis non potest audire confessiones dictarum Monialium, nisi pro eo tempore determinato, pro quo eligitur; vnde fit, vt, si quis approbetur in Confessarium ordinarium ad triennium, eo elapso, non possit audire postea confessiones earumdem Monialium, nisi iterum ad talem effectum approbetur ab Ordinario, & sic deinceps: patet id ex citata Constitutione Gregorij XV. quæ, cùm expressè loquatur de Confessarijs Monialium tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, de vtrisque æqualiter procedit: & de facto talis est praxis. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in responsione dubiorum, quæ fuerunt proposita circa Constitut. *dub.* 11. expressè solùm de Confessarijs extraordinarijs Monialium dicat illos semel deputatos ad audiendas confessiones Monialium pro vna vice non posse pluries vi talis approbationis earum confessiones audire: ideò namque id dicit, quia solùm fuerat interrogata de Confessariis extraordinarijs; cùm alioqui par ratio militet in Confessariis Monialium ordinariis: sicque procedat doctrina *Sanch. lib.* 5. *mor. cap.* 4. *num.* 19. nimirum quòd, quamuis lex generalis posterior non intelligatur regulariter derogare legi speciali priori; id tamen fallit, quando contrarium constat ex legis generalis intentione.

Ex dictis tamen non sequitur Sacerdotem approbatum ad confessiones Monialium per triennium, si interim moriatur Episcopus approbans (v. g. post elapsum primum bimestre dicti triennii) indigere de nouo approbari à Successore Episcopi defuncti, vt reliquo triennio possit earum confessiones excipere: siquidem approbatio illa ad triennium non desinit, durante illo triennio, nisi reuocetur; idque etiam post bullam Greg. XV. *Inscrutabili:* quippè in qua solùm statuitur approbatum ad confessiones Monialium per triennium, elapso eo triennio;

Y non

non posse amplius earum confessiones audire, nisi iterum approbetur: quæ doctrina proportionaliter procedit de Confessario extraordinario; cùm sit eadem ratio de illo, ac de Confessario ordinario.

Illud etiam hic controuerti potest, an Sacerdos, maximè regularis, ab Ordinario approbatus ad audiendam confessionem duarum, aut trium Monialium ex aliqua peculiari occasione, possit audire confessiones etiam aliarum Monialium eiusdem monasterij accedentium ad ipsum.

169 ℞. Non posse; & probatur quia ex vna parte generalis approbatio Ordinarij ad confessiones sæcularium non sufficit ad audiendas confessiones Monialium vt iam dictum est: ex alia parte approbatio limitata ad certum numerum personarum non suffragatur, nisi ad audiendas confessiones dictarum personarum iuxta regulam communem, *causa limitata non producit, nisi effectum limitatum*: cùm ergo in proposito casu approbatio sit limitata ad illas duas, aut tres Moniales, non potest prodesse ad audiendas confessiones, etiam aliarum Monialium; cùm in ordine ad has approbatus se habeat perindè, ac si non esset approbatus: vnde fit, vt, sicut Confessarius ab Episcopo approbatus ad audiendam confessionem vnius, aut alterius fœminæ, vi talis approbationis non potest audire confessionem vllius alterius fœminæ; sic nec possit approbatus ad confessionem duarum Monialium audire confessionem cuiuscumque alterius Monialis: & hoc, quamuis Sacerdos approbatus sit regularis; licèt enim is vi suorum priuilegiorum habeat à Papa generalem iurisdictionem in omnes fideles accedentes, & consequenter etiam in Moniales: non ideò tamen hoc ipsò potest audire confessiones quarumcumque Monialium; estò aliàs ipsi concedatur accessus ad illas, siue ad audiendam confessionem aliquarum ex ijs, siue alia de causa; siquidem ad validam administrationem Sacramenti Pœnitentiæ non sufficit iurisdictio illimitata; sed prætereà requiritur, vt Sacerdos administraturus sit illimitatè approbatus; quod non euenit in præsenti casu, vt patet.

Maius dubium est, an Moniales tempore iubilæi possint confiteri Sacerdoti approbato ad confessiones sæcularium, etsi in specie non sit approbatus ab Ordinario ab audiendas confessiones Monialium.

170 ℞. *Peyrin. tom.* 3. *priuil. cap.* 4. *num.* 4. cum quo sentit *Bossius sect.* 3. *de tripl. iubil. cas.* 5. *n.* 2. nec dissentit *Diana par.* 5. *tract.* 12. *resol.* 12. Moniales vi Iubilæi posse eligere in Confessarium Sacerdotem approbatum ab Ordinario, etiamsi in specie non sit approbatus pro Monialibus, idque ob rationes à nobis indicatas *sup. c.* 9. *q.* 13. vbi diximus in praxi oppositam sententiam sequendam esse.

Adde quòd si Monialis exempta morbo periculoso laboret, & proprio Prælato regulari petat Confessarium extraordinarium, cui tunc confiteatur: is poterit ad talem effectum ei deputare Sacerdotem sui monasterij etiam non approbatum ab Ordinario loci, idque à prima die talis infirmitatis: moueor tum ex eo quòd in articulo mortis omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibus vis peccatis, & censuris absoluere possunt ex indulto *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 7. quod indultum cùm sit vniuersale, & nullam conditionem, aut limitationem apponat, à pluribus Doctoribus relatis apud *Dianam par.* 3. *tract.* 4. *Miscell. resol.* 161. extenditur etiam ad Sacerdotes non approbatos ab Ordinario, & suffragatur monialibus, etiam in præsentia, non obstante Gregorij XV. Constitutione superiùs allata; vt colligitur ex verbis illis Concilij, *quoslibet pœnitentes*; tum ex eo quòd Prælatus regularis in casu necessitatis independenter ab Ordinatio loci potest dare facultatem ingrediendi clausuram monialium sibi subditarum, vt constat ex dictis *cap.* 5. *num.* 146. sicque concedere poterit Sacerdoti deputato ad audiendam confessionem monialis periculoso morbo laborantis licentiam ingrediendi ad prædictum effectum; constat autem ad hoc vt in præsenti casu fieri possit deputatio Confessarii extraordinarij independenter ab Ordinario loci, requiri solùm vt modo dicto deputatus possit audire confessionem, etsi non sit approbatus ab illo,

illo, & quòd absque eius licentia ingredi possit clausuram; quæ omnia in casu præsenti verificantur.

Dixi *idque à prima die talis infirmitatis*, vt indicarem probabile videri doctrinam, quam tradit *Diana par.6. tract.3. resol.69. ex Sancio, & Cœlestino*, absolutionem scilicet à reseruatis; quæ impertiri potest à quocumque Sacerdote in casu mortis, posse impendi etiam à prima die infirmitatis periculosæ: vnde consequenter inferri potest item à prima die infirmum morbo periculoso posse confiteri cuicumque Sacerdoti, & consequenter etiam non approbato ab Ordinario loci: sicque Prælatum regularem in præsenti casu posse deputare Confessarium extraordinarium pro Moniali infirma subdita à prima die infirmitatis, & quidem omninò independenter ab Ordinario loci; quod erat probandum.

Illud etiam hìc quæri posset, an Confessarius Monialis exemptæ possit eam absoluere in casu, quo ea sit complex delicti ab illo commissi, & in ea diœcesi Episcopus generali edicto prohibeat Confessarijs tam sæcularibus, quàm Regularibus, ne absoluant complicem delicti ab ipsis commissi, & quidem cum decreto irritante absolutionem sic datam.

℞. Posse; idque ob rationes adductas in *Manuali tract.8.c.3.num.28.* quas non est, cur hìc frustra repetamus.

QVÆRES XII. An Episcopi possint deputare in Confessarios Monialium sibi subiectarum etiam Sacerdotes Parochos, aut Regulares.

171 ℞. *Tambur. sup. num. 4. & 5. ex Barbosa lib. 1. de iure eccl. cap. 44. num. 127. & Gauanto in manu. v. Monialium cura spiritualis num.* 10. non posse deputare Parochos in Confessarios ordinarios Monialium, neque Regulares eligere in Confessarios earumdem Monialium, siuè ordinarios, siuè extraordinarios, nisi in casu necessitatis: idque ex declaratione Sacræ Congregat. relata à citatis Doctoribus; quæ tamen parum videtur esse in vsu, cùm multis in locis Parochi fungantur munere Confessarij ordinarij Monialium, & Regulares sæpissimè destinentur in Confessarios extraordinarios illarum: fortè quia alioqui desunt personæ idoneæ ad tale munus, sicque concurrit ratio necessitatis, quæ caret lege; sicque eadem Sacra Congregatio concessit postea Patriarchæ Veneto, vt pro penuria Sacerdotum sæcularium Regulares eligere posset in Confessarios Monialium, etiam ordinarios, sicut testatur ipsemet Tambur. sup.

QVÆRES XIII. Ad quot annos eligi debeant Confessarij Monialium ordinarij, siuè sæculares, siuè regulares.

172 ℞. Debere eligi ad 3. annos tantùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata à *Gauant. sup. num.7.* & edita die 4. Iulij (quæ tamen non est vbique in vsu) & quidem, quod spectat ad Regulares deputatos in Confessarios Monialium exemptarum, Gregorius XV. in sua Constitut. *Inscrutabili* statuit licere Episcopo, *ex rationabili causa Superiores regulares admonere, vt eiusmodi Confessores* (idest Monialium) *amoueant, usque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habere Episcopum facultatem prædictos Confessores amouendi, quoties, & quando opus esse iudicauerit*; idque non significata causa Superioribus regularibus, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij in declarationibus factis super citata Constitutione, dicens hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Episcoporum, oneransque seriò eorum conscientiam, ne facultate sibi in hac parte attributa, quoquo modo abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri. Vbi notandum dispositionem præfatæ Constitutionis, ac huius declarationis æquè locum habere in Confessarijs Monialium, tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, vt constat ex verbis illis, quæ habentur in citata Constitut. *eiusmodi Confessores*, quæ referuntur ad illa alia verba præcedentia *Confessores verò, siuè regulares, siuè sæculares quomodocumque exempti tam ordinarij, quàm extraordinarij, &c.* adeòque æqualiter comprehendunt Confessarios Monialium tam extraordinarios, quàm ordinarios.

An autem electus ab Ordinario in Confessarium ordinarium Monialium, & post elapsum triennium ex peculiari indulto Sacræ Congregationis ad idem munus per aliud triennium immediatè sequens confirmatus, hoc alio triennio absoluto, statim ad aliud triennium ab Ordinario iure proprio eligi possit ad idem munus; æquè ac posset, si modo dicto non fuisset confirmatus ex indulto Sacræ Congregationis, ita vt in eo munere duret per 9. annos continuos.

℟. Videri posse, ita Diana, Naldus, alijque docti viri à me consulti; contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, & alios item à me consultos; pateteque ex dictis *sup. cap.* 7. *q.* 38. §. *maius dubium*. Nobiscum sentit Bordonus à me consultus; probatque tum quia concessum alicui ob gratiam non est in eius dispendium retorquendum *reg.* 61. *de regul. iur. in* 6. neque enim idem contrarios effectus operari habet *l. legatum ff. de adim. leg.* tum quia interstitium vacationis intelligendum est via ordinaria, sicut iure ordinario præscriptum est; nam statuta, & leges non comprehendunt ea, quæ rarò, & per accidens eueniunt *l. nam ad ea ff. de legib.* sicque priuilegium in præsenti casu intercipiens vacationem non est spectandum, sed vacatio fingitur habere suum effectum; tum quia in religionibus extat consuetudo, quòd quis vltrà præfixum tempus maneat in officio secundùm rem, licèt non secundùm nomen; Prior namque conuentus fit, & vocatur Præsidens, Vicarius, &c. & postea tempore debito iterum eligitur in Priorem, ac si verè antecedenter vacasset ab officio: tum quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, vt notauit *Mandosius de priuil. ad instar q.* 10 *gloss.* 8. *num.* 8.

Addo quòd, si quis ex casu fortuito deputaretur in Confessarium ordinarium Monialium ad aliquot menses per modum supplementi: is nihilominùs in generali deputatione Confessariorum, quæ postea fieret pro Monialibus, posset ab Ordinario eligi in Confessarium ordinarium eiusdem Monasterij ad integrum triennium; quo modo vltra triennium exerceret munus Confessarij ordinarij, & ratio est, quòd prohibitio Sacræ Congreg. de non eligendo Monialium Confessario vltra triennium, cùm sit odiosa, benignè interpretanda est, & in mitiorem partem; ita vt intelligatur de electione Confessarij ordinaria, non autem de ea, quæ fiat per modum supplementi, vt in casu nostro, ita docti recentiores à me consulti; sicque ego iam consului in facti contingentia.

Illud demum hic aduertendum ex quadam epycheia Ordinarios in aliquibus locis sinere Confessarios aliquorum monasteriorum, & maximè Capuccinarum durare vltra triennium, & quidem ad plures annos: eò quòd sit valdè difficilè reperire Confessarios idoneos pro talibus monasterijs: quod est dicere, ex defectu materiæ.

QVÆRES XIV. Ex quo loco debeant Confessarij Monialium audire illarum confessiones.

173 ℟. Regulariter debere audire ex sede confessionali collocata, non quidem in sacristia, aut alio simili loco, sed in ipsa ecclesia exteriori; sic quippè decreuit Sacra Congregatio 7. Martij 1617. apud *Barbosam sup. n.* 135. his verbis *Confessionalia Monialium è sacristijs, & locis occultis amoueantur, ac in exterioribus ecclesijs collocentur: quòd si Moniales in hoc renitentes extiterint, interdicantur.* Quanquam, si aliud deposcat necessitas (eò quòd in ecclesia extet vnica sedes confessionalis, & eodem tempore vacare debeant confessionibus audiendis Confessarius ordinarius, ac extraordinarius) in tali casu, excusante necessitate, licitum erit audire confessiones ex alio loco; ita tamen disposito, vt mutuus vitetur aspectus Confessarij, ac Monialis confitentis.

174 Quòd si Confessarius ingrediatur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, cellæ ianua remaneat aperta, & ambæ comitatrices ad eiusdem cellæ ianuam morentur; ita vt Confessarius ab eisdem commodè cerni possit, ita statuit Sacra Congregatio 13. Sept. 1583. apud *Barbosam in collect. v. Confess. Monial.* §. 4. addens §. 5. ex decreto eiusdem Sacræ Congregat. Confessarium Monialium clausu-

clausuram ingressum ad ministranda Sanctissima Sacramenta debere recta via, & absque diuerticulo ire, ac redire, nec in alia monasterij parte diuagari, etiam occasione visitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum administratio non sit necessaria. Quamquam Sanch. Rodriq. Mir. Molfes. & alij apud *Dianam par.3. tract.2. resol.51.* excusent Confessarium in tali casu, etiam à culpa veniali; si, absoluta confessione, breui immoretur intra clausuram, ad inuisendas v. g. monasterij officinas: qualis mora dici posset iuxtà Villalobum relatum à Diana, & non reiectum, si non excederet quadrantem horæ.

QVÆRES XV. An Confessarij Monialium, etiam regulares, eorumque socij possint liberè alloqui Moniales sibi commissas, etiam extra casus necessarios.

175 ℞. *Barbosa in collectan. sup. §.12.* non posse ex declaratione Sacræ Congregat. 21. Febr. 1617. edita his verbis: *Confessarius regularis Monialium, eiusque socius confessionis, ac Sacramentorum administrationis casibus exceptis, easdem Moniales absque Sacræ Congregat. licentia alloqui non possunt.* Vbi notandum, quòd, cùm Sacra Congregatio loquatur in specie de Confessarijs regularibus tantùm; sub sua declaratione non comprehendit Confessarios Monialium sæculares iuxta communem iuris regulam *Odia restringi oportet*; immò talis declaratio non videtur vsu recepta, neque quo ad Confessarios regulares: qui, quamuis aliàs timorati, absque vllo scrupulo loquuntur cum suis Monialibus, etiam extra casus necessarios; & quidem scientibus, & non dissentienribus Prælatis ipsarummet Monialium. Certè Confessarij regulares Monialium non videntur incurrere pœnas latas in decreto Sacræ Congr. de mandato Sixti V. edito anno 1590. de accessu Regularium ad Moniales; si quidem, vt facilè constabit consideranti tenorem textus, ibi non prohibetur Regularibus Confessarijs Monialium, ne vllo quæsito colore eas alloqui possint: quo modo id prohibetur Regularibus missis ad Moniales, siuè ad prædicandum, siuè ad celebrandum: quod est signum locutionem cum Monialibus non prohiberi eodem modo Regularibus destinatis in Confessarios illarum; ac prohibetur Regularibus missis ad prædicandum, aut celebrandum: & quidem meritò, cùm extet maior ratio amplius indulgendi quo ad hoc Regularibus deputatis in Confessarios Monialium, quàm ijs, qui ad eas mittuntur, siuè ad prædicandum, siuè ad celebrandum, vt facilè constabit consideranti.

Consultum tamen est, vt sermo cum Monialibus sit valdè moderatus, & quæ necessitatem magis indicet loquendi, quàm voluntatem; siquidem, teste experientia, omnis amor nascitur, & fouetur colloquio; immò sicut splendorem lucernæ oleum, sic longum Mulieris colloquium, sæpiusque iteratum ignem voluptatis reaccendit teste *S. Antiocho Abbate hom.17.* Vt proinde *Nauar. manual. cap. 4. §.10.* dicat fœminas in congressibus virorum debere benedictionem petere: quo sanctum alijs benè precandi desiderium, inhonestum amorem cohibeat, & refrænet.

QVÆRES XVI. Quale stipendium tradi debeat Confessarijs Monialium.

176 ℞. Debere tradi illud, quod iuxta morem, & qualitatem regionis censeatur sufficiens ad victum illorum; sic enim declarauit Sacra Congregatio 29. Nouemb. 1605. penes *Barbosam sup. §.11.* in hæc verba *Confessarijs Monialium certa annua merces constitui debet, quæ iuxta morem, & qualitatem regionis victui illis sufficiat, eademque merces monasterio, in quo degit idem Confessarius, si regularis sit, persoluatur. Cæterùm Ordinarij locorum prohibeant Monialibus, aliquibus pœnis* (non tamen censurarum) *ne vltra mercedem illam aliquid communiter, vel priuatim eidem Confessori, vel alijs quibuscumque Fratribus tribuant, eisdemque Fratribus, ne à Monialibus, etiam spontè oblatum, aut donatum recipiant, sub iisdem pœnis inhibeant:* quamuis eiusmodi declaratio non videatur esse in vsu, neque quatenus præscribit Confessario Monialium tradendam esse mercedem iuxta mo-

rem regionis sufficientem ad eius victum: cùm stipendium, quod alicubi in præsentia dari solet Confessarijs Monialium non exemptarum, regulariter non sufficiat, nec ad dimidium victus; neque quatenus prohibet Monialibus, ne vltra assignatum stipendium quidquam tribuant suis Confessarijs, & istis, ne quid tale recipiant; si quidem, & praxis est in contrarium, & Scortia, Barth. à S. Fausto, ac Bertius, quos citat, & sequitur *Diana p. 1. trac. 6. resol.* 17. oppositum sustinent; ea ratione ducti, quòd talis donatio non est propriè donatio, sed potiùs remuneratio: immò (dixerim ego) est quædam compensatio residui mercedis, quæ aliàs tribuenda esset Confessario ex præsenti decreto S. Congregationis, & de facto non tribuitur. Addit autem *Gauant. sup. num.* 8. aliam declarationem S. Congreg. sub die 22. Aug. 1605. qua decisum est Confessario ordinario non esse à Monialibus subministrandum victum dietim, sed constituendam certam pecuniæ summam quotannis soluendam.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Confessarij Monialium habitare possint in domo contigua monasterio.

177 ℞. Posse, dummodò ibi non habeantur lecti: idque ex decreto Sacræ Congreg. edito 7. Martij 1617. & in dicta habitatione non sint rotæ, neque crates, neque ianuæ, quibus pateat aditus in Ecclesiam; sic enim statuit eadem Sacra Congregatio 13. Septemb. 1583. apud *Gauantum sup. num.* 26. monens *num.* 25. dictos Confessarios ex decreto Concilij Mediolanensis I. non posse commorari in domibus Monialium causa cibi capiendi, nisi quo tempore vacant confessionibus audiendis; quamquam, cùm dictum decretum sit proprium Prouinciæ Mediolanensis, non obliget extra illam: quare in hoc seruandus vsus cuiusque diœcesis, aut lex Ordinariorum, qui piè, ac laudabiliter possent inducere in proprijs diœcesibus obseruantiam præfati statuti Mediolanensis: idque ad vitandam nimiam familiaritatem, quæ ex vsu contrario facilè potest suboriri inter Confessarios Monialium, ac ipsas Moniales.

QVÆRES XVIII. Quam frequentiam, ac vsum Sacramentorum possint & debeant concedere Monialium Confessarij Monialibus sibi commissis.

178 ℞. Quòd, cùm frequens vsus Sacramentorum sit maximè vtilis omnibus fidelibus, & præsertim Religiosis, in quibus maior animi puritas deposcitur; consultum esse Monialibus, vt Sacramentum confessionis, ac communionis suscipetent, sin minùs octauo quoque die (quod esset valdè commendabile) saltem vnoquoque 15. die; quamuis alioqui iure communi iuxtà dicta *cap. 6. q.* 3. illis non præscribatur, nisi menstrua confessio, ac communio. Cæterùm regulariter haud passim concedenda est etiam Monialibus frequentior sumptio Eucharistiæ ea, quæ fit octauo quoque die; cùm *S. Bonau. lib. 2. de profectu relig. cap.* 77. dicat vix inueniri aliquem Religiosum non Sacerdotem adeo sanctum, cui non sufficiat semel in hebdomada communicare; nisi ex speciali causa, vel in aliqua solemnitate, vel extraordinaria deuotione: quod tamen non facit, quin, si constet Confessario Monialem aliquam multùm proficere ex frequentia communionis, etiam maiori, eam possit illi concedere: cùm in moralibus non possint assignari certæ regulæ, quæ nullam omninò patiantur exceptionem: ideòque nos vsi sumus particula *regulariter*.

Certè *Episcopus* nunc S. Franciscus *de Sales par. 2. Philoth. cap.* 21. asserit duobus hominum generibus frequenter communicandum esse: *perfectis, quia, cum sint benè dispositi, debent ad illum perfectionis fontem, & authorem accedere: imperfectis, vt aptè valeant ad perfectionem aspirare: fortibus, ne debiliores fiant; debilibus, vt fortiores euadant: infirmis, vt sanitatem recipiant: sanis, ne in morbum incidant*. Sic *S. Bonau. l. 2. de profectu Religiosor. c.* 77. ait: *Sicut ægrotantibus non potest vna forma seruari in dandis medicinis corporis propter diuersitates complexionum, aut loci, aut temporis, aut diætæ, vel aliarum considerationum; pro quibus aut rariùs, aut sæpiùs, aut in maiori, aut minori quantitate eadem medicina datur: ita de medicina spirituali*,

tuali, quæ est corpus Christi, intelligendum. Sic *S. Ambr.l.4.de Sacr.c.6.* ait, *Graue est, quod ad mensam tuam, Domine, mundo corde, & manibus innocentibus non venimus: sed grauius est, si de peccatis metuentes sacrificium non reddamus.* S. item *Augustinus ep.*118. relatus *cap.*15. *de consecrat.dist.*2. ait: *Si non sint tanta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare.* Sic *Cassian.collat.*23.*cap.*21.dicit: *Nec tamen ex eo debemus nos à Dominica communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis, ac magis est propter animæ medicinam, & purificationem spiritus auidè festinandum:* & infrà: *Alioqui nec anniuersaria quidem dignè est præsumenda Communio; vt quidam faciunt, qui in monasterijs consistentes ita Sacramentorum cœlestium dignitatem, & significationem, ac meritum metiuntur, vt æstiment ea non nisi sanctos, atque immaculatos debere præsumere, & non potius sanctos, mundosque nos sua participatione perficiant. Qui profectò maiorem arrogantiæ præsumptionem, quam declinare sibi videntur, incurrunt; quia vel tunc cum ea percipiunt, dignos se eorum perceptione dijudicant. Multò enim iustius est, vt cùm hac cordis humilitate, qua credimus, & fatemur illa sacrosancta mysteria nunquam pro merito nos posse contingere, singulis ea Dominicis diebus ob remedium nostrarum ægritudinum præsumamus, quàm vt vana persuasione cordis elati, vel post annum dignos nos eorum participione credamus.* Sic *S. Ambrosius sup.* addit: *Si quotiescumque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur; debeo semper accipere, qui semper pecco: debeo semper habere medicinam.* Quo modo *Luc.*5. ait Christus *Non egent, qui sani sunt, Medico, sed qui malè habent:* Medicus autem, & medicina simul est cœleste, ac venerabile Sacramenrum, teste *August. serm.* 28. *de verb. Domini.* Sic *Chrysost. in Psal.* 22. ad ea verba *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me*, dicit mensam illam esse S. Eucharistiam paratam contra suggestiones inimici, agitationes animi, cupiditates, voluptates, honores sæculi, &c. additque *hom.* 51. *in Matth.* vt exemplo Hemorroissæ accedamus ad Christum in Eucharistia obtinendæ sanitatis causa.

QVÆRES XIX. An, & quibus in casibus Confessarij Monialium possint, & debeant eas admittere ad faciendas generales confessiones.

179 R. Quòd, cùm vsus confessionum generalium sit valdè vtilis profectui spirituali confitentis, & consequenter multùm laudabilis: si ordinetur ad maiorem sui confusionem, ac scelerum commissorum detestationem, aut etiam ad tollendos defectus, qui fortè interuenerint in præteritis confessionibus: è contra verò sit admodum perniciosus ijs, qui suas repetunt confessiones vi ingruentium scrupulorum, ac perplexitatum adacti; hinc prudens Cõfessarius Monialium potest quidem, & debet permittere suis Monialibus, vt confessionem generalem suorum peccatorum instituant, siuè totius anteactæ vitæ (si numquam aliàs illam fecerunt) siuè annuam, aut semestrem (vti fit communiter in Societate Iesu) siuè alterius certi, ac determinati temporis, si eas vel necessarias, vel vtiles iudicet: non item, si ad tales generales confessiones inducantur, eò quòd importunis scrupulis agitatæ intendant se liberare ab eorum molestia, & supplere defectus, quos timent à se fuisse commissos in transactis confessionibus, trepidantes timore, vbi non est timor, sicque consequi veram animi pacem, ac quietem; cùm potius magis, ac magis ex eiusmodi confessionum iteratione perturbetur, inquietentur, & grauioribus scrupulis, ac perplexitatibus, teste experientia, repleantur; non secùs, ac aqua agitata, si vas, in quo continetur, sæpiùs loco dimoueas, non indè tranquillatur, sed magis agitur, vt proindè dicat *Regin.l.*2. *num.*129. eum, qui semel benè confessus est iudicio prudentis, ac docti Confessarij, quiescere debere, neque per frequentes eorumdem peccatorum confessiones vulnera sua refricare, ac renouare, neque quod benè sanatum est, vulnus ampliùs attingere; sed posteriorum oblitum ad anteriora se conuertere, & de misericordia Dei benignè sperare, neque eam securitatem quærere, quæ in hac vita haberi non potest, nisi ex peculiari aliqua reuelatione.

180 *Quæ obseruare debeat Confessarius Monialium in suo munere obeundo.*
181 *Quæ facultas circa reseruata ei competat; maximè quo ad hæresim: Episcopus generaliter concedens sua reseruata concedit etiam reseruata quo ad Moniales.*
182 *Qualiter procedi debeat cum infirma, quæ post delatam ipsi Eucharistiam indicat se pluries confessam fuisse inualidè, immò & cum peccatore publico.*
183 *Qualiter cum ea, quæ accedens ad fenestellam communionis communicatura idem indicat, quidque ipsa debeat facere.*
184 *Absoluitur Monialis sensibus destituta, quæ nullo modo petijt confessionem.*
185 *Confessarius indirectè absoluit à reseruatis ad vitandum scandalum, aut infamiam pœnitentis.*
186 *Eodem modo absoluit à reseruatis Monialem ægrotantem morbo non periculoso.*
187 *Qualiter se gerat cum Moniali existente in proxima occasione peccandi.*
188 *Absoluit manentem in occasione proxima, moraliter ineuitabili.*
189 *Non tamen si ex præsentibus circumstantijs colligat eam non esse dispositam.*
190 *Absoluit eam, quæ sæpè promisit dimittere occasionem, & non dimisit; modò speret fructum.*
191 *Absoluit manentem in occasione proxima bona fide; si ex efficaciori monitione, non speret fructum.*
192 *Potest, & tenetur regulariter auferre ignorantiam inuincibilem à pœnitente, præterquàm in casu, quo inutilem putet fore admonitionem.*
193 *Quid, si ei non constet monitionem esse profuturam, immò nec esse nocituram.*
194 *Proponuntur varia media ad excitandum verum dolorem peccatorum.*
165 *Proponuntur media inducentia Monialem pœnitentem ad confitendum peccatum, quod præ verecundia erubescit confiteri.*
196 *Non absoluenda Monialis, quam certò constat tacere peccatum, quod commisit.*
197 *Qualiter suppleri debeat defectus à pœnitente factus in præteritis confessionibus.*
198 *Qualiter interroganda Monialis in confessione: peccatum confessum vt dubium non iterum confitendum, si constet fuisse certum.*

QVÆRES XX. Quænam Confessarij Monialium debeant obseruare, vt munus suum vtiliter, ac laudabiliter peragant.

180 ℞. Debere in primis obseruare sequentia; nimirum 1. ne peculiari propensionem affectum vni Moniali magis ostendant, quàm alteri, illam apud alios enixiùs commendando de dotibus, siuè naturalibus, sinè supernaturalibus ipsi à Deo concessis; 2. regulariter curent non detinere diutiùs in confessione facienda vnam potiùs Monialem, quàm aliam (seclusa tamen particulari aliqua indigentia) sed se patrem communem omnibus exhibeant; 3. in audiendis confessionibus, ne signo aliquo exteriori ostendant se stomachari ex auditione alicuius particularis peccati (v.g. altiùs suspirando, exponendo, &c.) 4. in faciendis interrogationibus, maximè circa votum castitatis, sint valdè cauti, ita vt nec sibi, nec pœnitenti injiciant laqueum perditionis: 5. moniali accedenti ad confessionem magnam exhibeant confidentiam, eam adhortantes, vt cor suum effundat sicut aquam candidè, ac sincerè confitendo omnes, ac singulos suos excessus: 6. opportuna suggerant remedia vnicuique pœnitenti iuxtà qualitatem proprij morbi spiritualis 7. quantùm fieri potest, non interrumpant pœnitentem inter confitendum, nisi fortè in quærendis circumstantijs peccatorum, quæ identidem à confitente manifestantur; idque ne alioqui pœnitens perturbetur, & sic excidant è memoria reliqua peccata: 8. si quid occurrat acriori reprehensione dignum, differant reprehendere, vsque dum absoluta sit confessio omnium peccatorum; ne aliàs pœnitens deterreatur à manifestandis alijs grauioribus excessibus à se patratis: 9. in confessionibus audiendis seueros se potiùs præstent, quàm familiares; &, sicut non debent incutere timorem ei, quam consolari oportet; sic videre

videre debent, ne nimia clementia vtantur erga illam, quam acriter increpare conuenit: 10. caueant, ne se impatientes, aut tædio affectos ostendant in progressu confessionis, quam audiunt, sinantque pœnitentem pro sua voluntate exponere, quæ meminit, ac confiteri statuit, quantumcumque rudi, & crassa Minerua; nulloque modo interrumpant ad effectum se citiùs expediendi (oppositum quippè potiùs eueniet, pœnitente eorumdem peccatorum confessionem iuxta suum ingenium non semel iterante ad pleniorem propriæ conscientiæ) vt putat (satisfactionem) 11. si quam aduertant non audere peccatum aliquod confiteri ex superueniente erubescentia, illam benigniùs solito excipiant, ipsi viscera paternæ compassionis exhibeant, eam animent ad confidentiam, curentque omni studio dicti peccati confessionem extorquere per varias interrogationes à longè factas circa materiam præfati peccati: 12. in fine confessionis tradant vnicuique pœnitenti opportuna remedia iuxtà spirituales cuiusque infirmitates, ostendantque quantùm dedeceant excessus illi manifestati Sponsas Christi per professionem religiosam Deo peculariter dicatas; vt sic confundantur ab iniquitatibus suis.

QVÆRES XXI. Quam facultatem habeant Confessarij Monialium circa absolutionem reseruatorum.

181 ℞. Non habere, nisi illam, quam *sup. cap. 9. quæst. 15.* diximus illis competere; vt proindè in præsentia nihil noui occurrat, quod hìc addamus. Solùm obiter moneo ex *Diana p. 4. tr. 4. res. 89.* Duardo, ac Homobono relatis ab ipso Diana Episcopum posse dare Confessario Monialium potestatem illas absoluendi ab hæresi, etiam externa; idque etsi aliàs demus facultatem Episcopis concessam à *Concilio Trident. sess. 24. de reform. cap. 6.* quo ad absoluendum ab hæresi, per bullam Cœnæ fuisse sublatam: si quidem, hoc etiam non obstante (quod tamen plures negant) adhuc dicendum est impeditos, quo minùs Sedem Apostolicam adire possint (cuiusmodi sine dubio sunt Moniales) per proprium Episcopum absolui posse à casibus, ac censuris in ipsa bulla comprehensis ex *cap. mulieres, & cap. ea noscitur de sent. excommunic.* idque etsi possit adiri Legatus, aut alius priuilegiatus ad absoluendum; vt notat *Auila de Censur p. 2. D. 1. d. 6. ex Henr. contra Nauarr. & Cordub.* Quamquam, loquendo de Monialibus exemptis, possint in simili casu absolui à proprio Prælato regulari iuxtà concessionem Pij V. à nobis relatam *cap. 9. q. 15.*

Quòd si obiter quæras, an Episcopus concedens Regulari facultatem generalem absoluendi à suis casibus reseruatis censeatur concedere etiam casus in specie reseruatos pro Monialibus subiectis.

℞. Videri concedere, nisi ex verbis concessionis, aut alijs circumstantijs concurrentibus prudenter colligatur dictam facultatem ex intentione concedentis fuisse restrictam ad casus reseruatos pro sæcularibus: & probatur tum quia sumus in materia fauorabili, quæ latam recipit interpretationem *l. beneficum ff. de constitut. Princip.* tum quia non apparet cur casus reseruati pro Monialibus specialem notam requirant, vt non veniant sub generali concessione.

QVÆRES XXII. Qualiter procedere debeat Confessarius cum Moniali infirma, si, delata ei communione, antequàm communicet, dicat se velle confiteri; & in ipsa confessione indicet se plures confessiones nullas fecisse, aut irritas.

182 ℞. Cùm distinctione: vel infirmitas est periculosa, ita vt meritò timeri possit Monialem moritutam sine confessione, si ea differatur in aliud tempus; & tunc Confessarius curet, vt Monialis pro ratione præsentis temporis confiteatur eo meliori modo, quo potest, manifestando peccata mortalia, sin minùs omnia, saltem grauiora, quæ ipsi tunc temporis occurrunt (& quidem animo postea reuocandi Confessarium ad perficiendam confessionem, minùs complete, ac integrè factam ob temporis angustiam) necnon generaliter se accusando de omnibus peccatis à se commissis, ac eliciendo actum veræ contritionis, aut saltem attritionis: vel infirmitas non est adeò periculosa; & tunc, si non credatur Monialem

expe-

expedituram Confessionem breui temporis spatio (v.g. per dimidiam horam) curet Confessarius, vt illa eliciat verum actum contritionis animo postea accersendi ipsum Confessarium ad faciendam integram confessionem suorum peccatorum, ita *Diana p.5. tract.3. resolut.75.* ex Zambrano, & Granado, benè monens ad euitandum huiusmodi inconueniens, consultum esse, vt Confessarij eucharisticam communionem non deferant infirmo, aut infirmæ, nisi priùs explorent, siue per se, siue per alios, num ante communionem velint confiteri, nec ne. Ratio autem responsionis est, quòd in priori casu præmittitur confessio possibilis pro temporis illius opportunitate, confertur infirmæ absolutio Sacramentalis, administratur Eucharistia indigenti, & prouidè occurritur tum periculo scandali, tum notæ, quam aliàs Monialis infirma incurreret, si Moniales, quæ comitatæ sunt augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, adstringerentur expectare, vsque dum perficeretur exacta confessio: in posteriori verò casu cauetur scandalum, quod gigneretur, si infirma tunc non communicaret; & ex alia parte minùs inconueniens est communicare absque præmissa Sacramentali confessione cum actu veræ contritionis, quàm facere illam præproperè, & sine debita præparatione.

183 Quæ doctrina posset applicari proportionaliter ad casum, in quo Monialis ad fenestellam communionis communicatura peteret à Confessario copiam confitendi ipsi quædam sua peccata ante communionem; & Confessarius interim cognosceret Monialem teneri repetere plures confessiones nulliter, ac inualidè factas, si enim id fieri non posset absq; graui nota Monialis (sicut re vera fieri non posset regulariter) posset Confessarius curare, vt eliceret actum contritionis sub se comprehendentis omnia peccata à se patrata, animo postea commodiùs reficiendi illas confessiones nullas, sicq; satisfaciendi defectibus commissis in præteritis confessionibus. Quamquam fortè meliùs esset Monialem in tali casu confiteri aliqua peccata in specie, & alia omnia in genere, eliciendo actum, sin minùs contritionis, saltem attritionis cadentis super omnia omninò peccata à se commissa cum proposito ea confitendi postea distinctiùs; sic namq; ex attrita posset fieri contrita, & consequenter obtineret remissionem etiam peccatorum distinctè non confessorum, indirectam: cùm alioqui non possit esse certa à se elici actum veræ contritionis, & per consequens vi illius sibi remitti omnia sua peccata.

Quòd si hac occasione quæras, an Monialis, quæ præmisit confessionem omnium suorum peccatorum memoriæ tunc occurrentium, teneatur adire Confessarium, vt ipsi confiteatur peccatum aliquod m. cuius recordatur adstans altari cum alijs Monialibus, parata ad communicandum, audiensque Missam; idq; etsi absque scandalo, ac infamiæ nota possit recedere, & commodè, eò quòd recordetur peccati statim post Euangelium v.g.

℟. Non teneri, sed posse communicare, si communio fiat publicè, & coram alijs: præsertim quando Sacerdos iam cœpit actionem sacram, vt si ad effectum communicandi Moniales formulas consecrauit, aut pixidem è tabernaculo eduxit, ita *Persicus l.1. de præcipuo Sacerdot. officio cap.2. n.94.* citans *num.94.* pro sua sententia *Victoriam, Sotum, Cordubam, Valentiam, Henriq. & Reginaldum*, hanc opinionem expresè docentes contra Scotum, & plures alios ab eodem Persico relatos probatq; ex eo, quòd dictus recessus adiunctam habet aliquam indecentiam (qualis esset, si quis sedens ad mensam Principis recederet conuiuio nondum finito) & moraliter in tali casu numquam deest aliqua nota, aut obmurmuratio: præterquàm quòd Monialis in præsenti casu accedit iusta, & probata per confessionem modo supra dicto. Quamuis autem Doctores adducti pro nostra sententia loquantur in specie de laico ad linteum altaris adstante, parato ad communicandum cum alijs, non autem de Monialibus, quæ communicaturæ non solent adstare ad linteum altaris; tamen puto idem dicendum esse de Monialibus, cùm Moniales assistentes Missæ ad communicandum perindè se habeant, ac si adstarent ad linteum altaris; & aliàs æquiparatorum idem sit iudicium.

No-

Nobiscum sentit *Tamburinus de Commun.cap.1.§.8. nu.63.ex Henriquez, & Victoria* relatis à *Fagund.prac.3.Eccl.l.3.c.9.n.14.* etsi *n.62.* addat, quòd quamuis primo aspectu dicendum videatur eum, qui confessus est ad communicandum, si ante communionem recordetur peccati alicuius mortalis obliti, posse communicare absque eo quòd tunc illud confiteatur, illud postea confessurus (idque etsi non actu celebret, nec ad linteum communicaturus expectet) siquidem per confessionem præmissam obtinuit ornatum gratiæ, ad quem obtinendum præscribitur confessio communicaturis in peccato m. existentibus, & impleuit eiusmodi præceptum de præmittenda confessione ante communionem (vt suppono) quia tamen praxis fidelium (qui in tali casu solent iterùm confiteri, antequam communicent) ostendit præceptum de præmittenda confessione ante communionem non esse solum de præmittenda confessione integra formaliter, sed etiam materialiter (vt notat *Card.de Lugo D.14. de Euchar. à num.126.*) propterea in casu proposito sustinendum est Pœnitentem teneri confiteri ante communionem peccatum, cuius de nouo meminit, nisi fortè illius recordetur, dum actu celebrat, aut communicaturus ad linteum expectat: in quo casu dicit *Tamburinus num.63.* illum non teneri recedere ad effectum confitendi, etsi breui sit reuersurus, nullumque subsit infamiæ periculum; cum iam sit iustus, ac benè dispositus per absolutionem indirectam talis peccati obtentam. Immò addit *Tamburinus* eum nec teneri elicere tunc actum contritionis, cum iam sit iustus: sicque sufficit ipsum habere voluntatem peccatum dictum confitendi debito tempore.

QVÆRES XXIII. An Confessarius Monialium possit absoluere sacramentaliter Monialem ex repentino morbo sensibus omninò destitutam, quæ nec petijt confessionem, nec vllum dedit signum contritionis.

184 ℞. Videri posse, adhibita conditione, ita non pauci DD. apud *Dianam par.3. tract.3. resol.8.* quorum sententiam testantur viri fide digni priuatim docuisse Suarez, immò, & practicasse: nouissimè edidit Romæ *Lezana in summa v. confessio num.11.* & nos ipsi fusiùs probabimus in *tractatu nostro de priuilegijs cap.3. sect.2. subsect.2.quæst.15.* & quidem non omninò improbabiliter, tum ob authoritatem Doctorum eam sustinentium, tum etiam ob rationes ibi adductas; quæ licèt magnas patiantur difficultates, eæ tamen sunt, vt in præsenti casu locum habere possit doctrina, quam tradit *Sanchez l.2. de matr. D.36. num.8.* nimirum quòd, imminente notabili damno Proximi, licitum est, omissa ferè certa opinione, eam sequi, quæ speciem aliquam probabilitatis habeat: cui affinis est illa alia doctrina, quam adducit *Nauar. cap. inter verba corol.54. num.153.* in 2. editione dicens eum, qui habet opinionem alicuius partis, & solam alterius formidinem, non teneri sequi opinionem, si indè magnum immineat alicui periculum, & formido alterius partis apparentem habeat probabilitatem; quia periculum graue facit, vt in moralibus formido præponderet opinioni; quæ duæ doctrinæ mirè faciunt ad præsentem casum, easque in simili approbat *Io.Præpositus quæst.4. de confess.num.88.* Vnde pro nostra responsione sic licet arguere: quotiescumq; agitur de vitando graui malo, ac periculo Proximi, lex charitatis obligat ad operandum, etiam secundùm opinionem, quæ solùm habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis, & quæ veriùs dicatur formido, quàm opinio, vt constat ex doctrinis modò traditis: at opinio sustinens moribundum posse absolui in casu hic proposito non potest negari, quòd non habeat aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis; cùm habeat pro se Molfesium, Homobonum, Salmeronem, Literatum, Præmulum, Bartholomæum à S. Fausto, Baynum, Suarez, Raynaudum, & Lezanam, necnon Naldum, Baldellum, Bordonum, Stephanum à S.Gregorio, aliosque viros doctissimos à me consultos, & nitatur rationibus habentibus aliquam speciem probabilitatis, saltem apparentis: ergo ex charitate tenemur eam sequi: tantùm abest, vt non possimus eam sustinere tuta conscientia. Præterquàm quòd dicit Diana supra in proposito casu adesse aliquo modo materiam sensibilem Sacramenti, quæ per testificationem, & famam publicam effi-

efficiatur præsens: quatenus vir probus, & christiano more viuens supponitur quotidie conteri, & dolere de suis peccatis, sic Diana addens hanc opinionem ex principio extrinseco esse probabilem.

Sic *Io. Præpositus quæst.4. citata d.5.* sustinet licitum esse impendere absolutionem Sacramentalem ægroto periculosè laboranti, qui vocauit Sacerdotem, vt confiteretur, aut dedit signa contritionis, & antequàm veniat Sacerdos, priuatur vsu rationis, nec vllum signum coram eo edere potest: idq; etiam post decretum Clementis VIII. sed in his non vacat diutiùs immorari.

QVÆRES XXIV. Quid debeat facere Confessarius, si quam Monialium reperiat incidisse in casum aliquem reseruatum; & aliàs ipsi instet necessitas communicandi, ita vt absque nota infamiæ, ac graui periculo scandali omittere nequeat communionem.

185 ℞. Quòd, cùm in isto casu concurrat iusta causa absoluendi à reseruatis, nempè vitatio scandali, ac infamiæ Proximi, & aliàs non possit commodè adiri Superior, neque à Moniali, vt patet, neque à Confessario, vt suppono; poterit Confessarius, immò, & debebit absoluere huiusmodi Monialem; directè quidem à non reseruatis, indirectè verò à reseruatis: idque siue reseruata habeant annexam excommunicationem, siue non; patet ex doctrina, quam tradunt *Suarez D.30. de pænit. sect.3. num.3. Filliuc. tract.7. num.303.* & plures alij penes ipsos generaliter docentes Confessarium inferiorem posse absoluere à reseruatis; quotiescumque adest iusta causa id faciendi, & non potest conueniri Superior: Cuius doctrinæ ea est ratio, quòd integritas formalis sufficit ad valorem Sacramenti: hæc autem adest in præsenti casu, vt patet. Dixi, *idq; siue reseruatam habeant annexam excommunicationem;* tunc enim præsens quæstio apud DD. maiorem habet difficultatem: nihilominùs etiam in tali euentu placet pars affirmans, quam esse communiorem testatur Suarez: & probatur, quia excommunicatio non reddit pœnitentem simpliciter incapacem absolutionis, si interueniat bona fides; sed tantùm facit, vt non possit licitè absolui à peccatis, quin priùs absoluatur ab excommunicatione: quòd autem vrget necessitas, sicut licitum est tunc communicare, ita & licitum erit confiteri; cum eodem præcepto vtrumque æqualiter sit prohibitum, nec maior adsit ratio de vno, quàm de alio. Interim tamen debet Confessarius procurare facultatem reseruatorum à legitimo Superiore, vt vigore illius Monialem modo dicto absolutam à reseruatis directè absoluat.

QVÆRES XXV. An Confessarius Monialium casu, quo ingrediatur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ non existentis tamen in probabili periculo mortis, possit illam modo supra dicto absoluere, etiam à reseruatis, si quibus illam fortè inueniat irretitam.

186 ℞. Videri non improbabile, quòd possit; & hoc ob doctrinam traditam à *Layman l.5. tract.6. cap.12. num.12.* his verbis: *Si pænitens bona fide ad confessionem venerit, vel quia nesciuit tale peccatum Superiori reseruatū esse, vel, si sciuerit, existimauit tamen legitimè se ab inferiori Sacerdote absolui posse cum obligatione postea tēpore opportuno se præsentādi Prælato, in hoc casu arbitror plerumq; absolutionem dari posse, modò pænitens præter reseruatum, aliud peccatū absolutioni subijciat, ratio est partim quia aliqualis necessitas vrget; siquidem pænitens ægro animo discedet absq; absolutione, cùm ex sua parte benè dispositus sit: partim quia graues DD. absolutè docent, quòd Sacerdos pænitentem, qui peccata reseruata habet, absoluere possit cum onere, vt ea sola Superiori postea confiteatur, & ab alijs directè absoluatur; excipe nisi excommunicatio annexa sit;* hæc Layman, & benè; quæ satis congruè videntur posse adaptari ad præsentem casum, & quidem à fortiori ob peculiares circumstantias pœnitentis: quæ est Monialis adstricta lege clausuræ, adeoque non potest habere copiam Confessarij, sicut habent fœminæ sæculares, & est infirma, ac persona religiosa, sicque valdè ægrè feret se in absolutam dimitti à Confessario. Quod autem dicit Layman. *excipe, nisi excommunicatio sit annexa*, non videtur obstare doctrinæ traditæ *quæst. præcedenti*, nimi-

nimirum in casu necessitatis vrgentis inferiorem posse absoluere à reseruatis, etiamsi annexam habeant excommunicationem: siquidem, cùm ipsemet Laym. hoc idem concedat *num.* 16. in casu magnæ necessitatis (v. g. ad vitandam infamiam) eatenus id negat in præsenti euentu, quatenus in eo non videtur subesse magna necessitas: veluti subest in casu, quo agitur de vitanda infamia pœnitentis, aut alio simili: quare & mihi probatur exceptio ista apposita à Layman, cùm sit valdè rationabilis.

QVÆRES XXVI. Qualiter debeat procedere Confessarius cum Moniali pœnitente existente in occasione proxima peccandi, siue domestica, siue externa.

187 ℞. Quòd, cùm regula communis sit manentem in occasione proxima peccandi teneri eam derelinquere, nec posse absolui, si potens illam derelinquere, verè non statuat eam deserere; Confessarius in isto casu non potest, nec debet Monialem absoluere, si ex concurrentibus circumstantijs videat illam posse dimittere talem occasionem absque scandalo, graui infamia, aut damno magno, siue spirituali, siue temporali, & tamen nolle: patet, quia volens manere in periculo morali labendi in peccatum non præsumitur habere propositum efficax non peccandi; cùm ex obligatione vitandi peccatum exurgat obligatio vitandi ea, quæ morali necessitate secum trahunt peccatum, saltem quando moraliter vitari possunt, est communis Doctorum; qui tamen benè limitant regulam superiùs traditam non solùm in casu, quo occasio vitari non possit absque periculo scandali, aut infamiæ, aut alterius magni damni (sicut nos etiam limitauimus) sed etiam quando pœnitens ostendit extraordinarium dolorem, ac propositum, quæ faciunt iam illam occasionem non esse proximam; cùm homo sic armatus multò fortior sit ad resistendum, quàm priùs; ideoque probabiliter sperari possit ipsum resistentiam facturum tentationibus, quibus antea succumbebat, ita *Io. de Lugo D.* 14. *de Pœnit. num.* 51. item docens de pœnitente, qui modò statuat adhibere alia media ad cauendum peccatum: vt si occasio sit ex fœmina domestica, & ille proponat numquam solus cum sola colloqui, aut inueniri, effugere eius aspectum, iucundam ei faciem exhibere, &c.

Quòd si quæras, an Confessarius debeat cogere Monialem ad vitandam occasionem proximam ei per aliquod tempus permissam ob graue damnum, quod ei prouenire poterat ex remotione dictæ occasionis: si progressu temporis videat illam semper eodem modo relabi, nec in ea reperiri vllam emendationem; idque, etiamsi idem damnum in præsentia ipsi immineat.

188 ℞. Non debere cogere, sed posse illam adhuc absoluere; si verè occasionem illam proximam, etiam modò deserere nequeat absque graui suo damno, ita in terminis *Ioan. de Lugo sup. num.* 156. ex Viualdo, Sancio, & alijs Theologis; probatque quia adhuc post experientiam nullius Profectus, ac emendationis potest stare verus dolor, ac propositum requisitum absque voluntate auferendi occasionem cum tanto damno: ergo Monialis in tali casu potest absolui, cùm ad talem effectum requiratur solùm confessio cum dolore, ac proposito, sicut enim in præteritis confessionibus potuit absolui, eò quòd non tenebatur cum tanto suo damno auferre occasionem; sic ob idem detrimentum adhuc perseuerans excusatur modò ab auferenda dicta occasione: nec assignari potest, vnde in præsentia oriatur grauis obligatio tollendi occasionem, quæ obligatio antea non esset; ideoque si antea excusabatur, excusabitur etiam nunc; cùm militet eadem ratio.

189 Monet tamen *Io. de Lugo nu.* 160. benè, huiusmodi doctrinam procedere, per se loquendo; ideoque per accidens posse contingere oppositam in praxi seruandam esse; si scilicet ex præfata experientia argui possit Monialem in præsentia carere vero dolore, ac proposito requisito; qui enim efficaciter proponit, & seriò rem aliquam, quam aliundè moraliter implere potest; non adeò facilè obliuiscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseuerat, & difficiliùs, vel rariùs cadit, quare ex hoc capite posset negari, aut differri absolutio.

An

An autem Confessarius possit per aliquot dies differre absolutionem Moniali, quæ sæpè promisit dimittere occasionem proximam peccandi, & numquam dimisit; si possit probabiliter credere ei dicenti se hìc, & nunc habere dolorem, ac verum propositum: idque ad eam meliùs probandam.

190 ℞. Videri posse; & ratio est, quòd, quamuis pœnitens debitè dispositus, facta confessione, habeat ius ad sententiam, & ad absolutionem, non tamen habet ius ad hoc, vt statim proferatur sententia; si quidem potest Iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat vtiliùs proferri sententia: sicque potest præmittere exhortationem spiritualem, aut etiam præcipere, vt priùs impleat hanc, vel illam pœnitentiam per modum medicinæ iniunctam, si id iudicet expedire bono spirituali ipsius pœnitentis, hæc *Io. de Lugo*, ex communi sensu Theologorum, *sup. num. 168. 169. & 170.* addens ex Palatio apud Græcos neminem ante expletam pœnitentiam, sacramentaliter absolui; hincque inferens non esse contra ius pœnitentis, si in eius vtilitatem interdum absolutio differatur; quidquid in contrarium sentiat *Sancius in selectis D. 9. num. 6. & seqq.*

Dubium maius est, an Confessarius possit absoluere Monialem pertinaciter existentem in proxima occasione peccandi, si ex concurrentibus circumstantijs probabiliter conijciat illam quo ad hoc esse in bona fide (quòd inuincibiliter credit permanentiam in dicta occasione sibi non esse peccaminosam, nec putat se teneri sub nouo peccato illam dimittere,) & aliàs idem Confessarius moraliter certus sit, præfatam Monialem ex propria fragilitate non recessuram à dicta occasione, si id ei præcipiat, sicque se nullum emendationis fructum consecuturum ex tali admonitione, immò ei potiùs iniecturum laqueum noui peccati.

191 ℞. Aliquibus videri probabile, quòd Confessarius in tali casu possit, immò & debeat absoluere Monialem pœnitentem, illam relinquendo in ea bona fide. Moueor, quòd iuxtà dicenda *q. sequenti* plures Doctores probabiliter sustinent Confessarium, si inueniat suum pœnitentem laborare ignorantia inuincibili, siue facti, siue iuris, tam humani, quàm diuini, aut naturalis; & alioqui præuideat ignorantiam ablatam redundare debere in nouum peccatum ipsius pœnitentis, qui prosequetur facere cum peccato id, quod antea licitè faciebat, debere dissimulare, dum non interrogatur, non autem ei auferre præfatam ignorantiam: constat autem in præsenti casu, quòd, si Confessarius adstringat Monialem ad dimittendam occasionem proximam peccandi, ipsi manifestando illam non posse in ea permanere absque peccato; dato quòd Monialis de facto ex sua fragilitate non sit illam dimissura, iam incipiet permanere in illa cum peccato; cùm prius in ea maneret sine vlla culpa, vt suppono: ergò Confessarius, ne laqueos inijciat pœnitenti contra *cap. de viduis el. 2. 27. q. 1.* non solùm potest, sed debet relinquere illam in sua bona fide; priùs tamen prudenter examinando statum, & qualitatem ignorantiæ illius, num sit culpabilis, nec ne: & quidem, ita vt ipso examine, ac interrogatione pœnitenti non præbeat occasionem dubitandi, nec ei inferat malam fidem; sicque solùm in communi, & quasi aliud agens debet Confessarius interrogare pœnitentem, an habeat remorsum conscientiæ circa aliquam materiam grauem, ita docti viri à me consulti, & satis benignè, si probabiliter; an autem probabiliter, iudicent alij; in hac enim re ego nolo esse Iudex.

QVÆRES XXVII. An Confessarius possit; & teneatur auferre Moniali pœnitenti ignorantiam circa peccata, quæ committit.

192 ℞. Posse, & teneri, si ignorantia, seu conscientia erronea sit contra ipsam Monialem, eò quòd ex conscientia erronea putet esse peccatum id, quod re vera non est: aut certè quòd ignorantia sit vincibilis, & culpabilis; in his quippè casibus, quamdiu perseuerat ignorantia, pœnitens est indisposita ad absolutionem, & non vitat, sed causat peccatum, ac eius perseuerantiam. Secùs, si ignorantia sit inuincibilis, siue facti, siue iuris, tam humani, quàm diuini, aut naturalis, & Confessarius ex concurrentibus circumstantijs pœnitentis prudenter conijciat suam monitionem

verè

verè nihil profuturam, immò potiùs iniecturam laqueos pœnitenti, ita vt incipiat facere cum peccato, quod prius licitè faciebat; tunc enim debet omittere admonitionem: ideoque estò pœnitens interdùm dubitauerit (si tamen postea ex aliorum consilio, aut alia de causa dubium deposuerit, & iam nunc in bona fide inuincibiliter reperiatur) & alioqui Confessarius speret pœnitentem libenter suscepturam monitionem, interim videns remedium esse difficillimum. Ratio responsionis est, quòd, sicut officium docendi competens Confessario non ligat cum grauissimo damno ipsius Confessarij, sic nec obligat cum graui detrimento pœnitentis, si aliàs is excusetur à peccato formali ratione ignorantiæ inuincibilis; cùm enim doctrina ordinetur ad bonum pœnitentis, considerandum est tum malum violationis legis Dei materialis, & absque peccato, tum malum temporale, quod incurretur ex monitione, & ablatione ignorantiæ; hoc siquidem potest ei præponderare, & tunc monitio omitti debet ita *Sanchez l. 2. de matr. D. 38. num. 6. & 10.* alijq; plurimi ab ipso relati, quos sequitur Io. de Lugo *sup. D. 22. num. 23. 24. & 27.* monens *num. 29.* minùs consequenter videri dictum, quod habet *Sanch. n. 14.* Confessarium scilicet, si à pœnitente, non cum dubio, sed ex scrupulo interrogetur de re, cuius habet ignorantiam, posse tacere, aut etiam respondere, quòd deponat scrupulum; nam scrupulus non impedit bonam fidem, nec ignorantiam inuincibilem, quæ ipsum excusat; quamquam aliàs concedi possit Confessarium in isto casu posse fingere, se non audiuisse, vel non attendisse vel oblitum fuisse respondere, vt sic pœnitens remaneat in bona fide, quam priùs habebat.

Dices, quid si Confessarius nec sciat admonitionem in casu proposito esse obfuturam, nec etiam sciat esse profuturam: tenetur ne in tali dubio monere pœnitentem laborantem ignorantia inuincibili?

193 ℞. Io. de Lugo *num. 31.* distinguendo, vel Confessarius ita dubitat de profectu pœnitentis, vt non timeat damnum; & tenetur illum monere tum ex charitate, tum ex officio magistri, ac Pastoris, vt in simili docet *Granado 2. 2. controu. 3. tract. 12. D. 1. num. 6.* de dubitante, num correctio sit profutura, nec ne: vel dubitat, an monitio sit profutura, aut obfutura, & tunc, facta comparatione vtilitatis, ac damni, & gradus timoris, ac spei, omnibus benè pensatis, eligendum est illud, quod iudicabitur præponderare; cum enim finis admonitionis, aut silentij sit bonum pœnitentis, aut etiam publicum, quando illud interuenit, in eam partem inclinandum est, quæ iuxtà præsentem statum credatur eligibilior.

QVÆRES XXVIII. Quo pacto debeat Confessarius se gerere cum Moniali non habente verum dolorem suorum peccatorum, ac propositum non peccandi.

194 ℞. Debere pro viribus conari, vt ipsam excitet ad veram detestationem suorum peccatorum, & firmum propositum non peccandi de cætero: idque ei grauitatem dictorum peccatorum ostendendo, siue in genere, siue in specie, prout hic, & nunc iudicabitur fore vtilius, proponendo damna innumera peccantibus prouenientia, tam spiritualia, quàm temporalia; atrocissima tormenta, quæ manent damnatos, ferenda in inferno, & supplicia grauissima, quæ à Deo, etiam in præsenti vita, non rarò solent infligi delinquentibus; exaggerando: attrocitatem cruciatuum, ac dolorum, quos filius Dei sustinuit ad humani generis redemptionem; mortis certitudinem, ac incertitudinem in memoriam reuocando recensendo plurima, & maxima beneficia, quæ Deus largè confert, etiam ijs, qui ipsum offendunt: aliaque id genus referendo, quæ hìc, & nunc opportuniora censeantur ad verum dolorem, ac propositum pœnitenti insinuandum: quòd si ea nihilominus indicet se carere debito dolore, ac proposito; nullo modo debet absolui, vtpotè non habens sufficientem dispositionem. Illud tamen in præsenti casu benè aduertendum est, quòd si constet pœnitentem difficiliùs propositurum non peccare ampliùs in certo genere peccati; prudés Confessarius non debet ei proponere in specie, num firmiter statuat abstinere ab illo genere peccati, sed solùm in communi, num, Deo adiuuante, proponat abstinere à

quacumque Dei offensa mortali; sic enim faciliùs, & securiùs extorquebit Confessarius verum dolorem, ac propositum de cætero non peccandi à pœnitente.

QVÆRES XXIX. Quibus medijs possit, ac debeat Confessarius iuuare Monialem non audentem confiteri peccatum aliquod ex nimia erubescentia.

195 ℞. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ hic, & nunc Spiritus S. vnctio edocebit: 1. Monialem adhortando, vt, si quid habet, quod præ verecundia erubescat dicere, saltem in genere fateatur se conscientiam habere oneratam graui quodam peccato, quod nullo modo audet dicere; sic enim Confessarius ex tali notitia paulatim, summa cum dexteritate expressam dicti peccati confessionem extorquebit, & quidem minori cum erubescentia pœnitentis: 2. proponendo, vt peccatum, quod erubescit fateri verbis, saltem confiteatur ex scripto, illud in pagella describendo, eamque tradendo præsenti Confessario, necnon apertè ei significando se veniam humiliter petere peccati eo modo manifestati, quo casu Confessarius interrogabit de circumstantijs præfati peccati, si quæ minùs sufficienter expressæ sunt, & postea pagellam comburet, aut reddet ipsi pœnitenti (quam doctrinam in specie tradit. *Io. Prepositus in 3. quæst. 4. de pœnit. d. 2. num. 71.*) 3. monendo ante confessionem, vt si quid habet pœnitens, quod fateri erubescat, primo loco aperiat offerens Deo in suorum criminum satisfactionem erubescentiam: ac confusionem ex tali confessione sentiendam (quod quanti sit meriti coram Deo, suadet vsus confessionum generalium non necessariarum: quæ à viris pijs interdùm fiunt ad maiorem sui humiliationem, ac confusionem) 4. ostendendo Moniali ipsam maiorem sensuram esse confusionem in die iudicij, quando non vni tantùm, sed vniuerso Orbi, ac omnibus Angelis, & hominibus à supremo Iudice manifestabitur peccatum illud, quod ipsam adeo pudet aperire soli Confessario, & quidem cum strictissima obligatione sigilli: 5. suggerendo exemplum aliquod formidabile supplicij à Deo inflicti ob reticentiam peccati alicuius factam ex verecundia in sacramentali confessione: 6. significando quòd, sicut ad recuperandam corporis sanitatem habens plura vulnera, ea detegit chirurgo, nullo prorsus ei occultato, variosque, ac grauissimos dolores suffert; sic pœnitens ad acquirendam animæ salutem debet aperire Confessario vlcera sua spiritualia, nempè peccata à se commissa, quamtumuis turpissima, cùm hinc pendeat æterna salus aut sempiterna damnatio: 7. pœnitentem certiorem reddendo Confessarios nequaquam scandalizari ex confessione peccatorum, licèt turpissimorum; nec ideo deponere bonam opinionem, quam prius habebant de pœnitente, immò potiùs magis affici ipsos, ac suspicere quàm maximè singularem sui ipsius victoriam obtentam in manifestatione peccati adeo atrocis; præterquàm quòd communiter Confessarius in excipiendis confessionibus non audit à pœnitentibus peccata ita enormia, vt longè enormiora antea non audierit, aut imposterum auditurus non sit: 8. in memoriam reuocando pœnitenti, quòd, si tanta laborat verecundia in detegendo peccato illo turpi, proprio Confessario; longè maiorem sentiet erubescentiam postea, quando cogetur aperire non solum peccatum illud, sed etiam sacrilegia commissa in repetitis confessionibus ex eius reticentia; sic enim est error peior priore: 9. indicando, quòd cùm dicere vni, præsertim viro prudenti, ac taciturno, perindè sit, ac dicere nulli; & alioqui Confessarius ita strictè teneatur seruare sigillum confessionis, vt illud violare non possit, neque ad seruandam propriam vitam; non est, cur timeat pœnitens peccata sua fore alijs manifestanda, ideoque suam famam apud alios periclitaturam esse: his, inquam, aut alijs similibus medijs iuuare poterit prudens, pius, ac discretus Confessarius Monialem pœnitentem, si quam fortè inueniat minùs paratam ad manifestanda omnia sua peccata: idque ex maxima verecundia, quæ illam adeò vrgeat, vt omninò desperet se adductum iri ad faciendam confessionem omninò integram.

Placet hic proponere, & soluere difficultatem, quæ olim fuit mihi proposita his verbis: Monialis recenter incurrit quoddam peccatum turpe, quod ipsa erubescit confiteri tamquam de nouo commissum: quæritur an licitè, petita à Confessario facultate

cultate

cultate faciendi ipsi confessionem generalem anteactæ vitæ, eaq; obtenta, cum alijs suis peccatis aliàs ritè confessis possit fateri etiam peccatum recens commissum, sicq; satisfaciat suæ obligationi.

℟. *Diana p.3.tract.4.resol.62.ex Sanchez, Conincho, & Bonacina* id posse fieri: & probat tum quia iuxtà Doctores allegatos probabile est pœnitentem in confessione non teneri dicere se tale peccatum commisisse post vltimam confessionem (nisi fortè ob aliquam peculiarem circumstantiam mutantem speciem, quæ necessariò exprimi debeat) sicque sciens, aut dubitans se tale peccatum iam fuisse confessum, non tenetur dicere se aliàs fuisse confessum, vel de hoc dubitare (quæ doctrina vtiq; procedit, etiam in casu hic proposito, vt consideranti constabit) tum quia in isto casu valdè parùm variatur iudicium Confessarij: ideoq; ex hoc capite damnari non debet talis modus confitendi. Nec obstat, quòd in tali casu Confessarius non potest dignoscere, an peccatum illud, quod de nouo commissum est, cadat sub eius potestatem; cùm possit contingere illud modò esse reseruatum, & Confessarius prudenter credere possit illud aliàs fuisse, & confessum, & remissum, adeòq; non esse ampliùs reseruatum: nam Monialis per tertiam personam potest petere à Superiore facultatem reseruatorum pro vna Moniali monasterij non nominata: sicq; Confessarius poterit absoluere ab illo reseruato, etsi ignoret facultatem fuisse recens obtentam à Moniali pœnitente: non obstat item, quod fortè peccatum de nouo commissum includat nouam malitiam v.g. sacrilegij contra votum Castitatis, quam Confessarius non percipiet fortè supponens illud peccatum fuisse commissum ante professionem religiosam: Monialis enim vt id manifestet Confessario, poterit in confessione dicti peccati exprimere se illud commisisse, dum esset adstricta voto castitatis, non declarando se tunc fuisse professam: non obstat deniq; quòd ex tali modo confitendi non potest Confessarius cognoscere, an Monialis pœnitens sit in occasione proxima peccandi (sicut fortè est) si quidem supponens hoc peccatum esse antiquum, supponet occasionem fuisse ablatam: ideoq; non monebit de hoc pœnitentem: & præterea imponet pro peccato recens facto leuiorem pœnitentiam, quàm si nosset illud de nouo fuisse commissum ab vltima confessione (vt de facto fieri solet in confessionibus generalibus) non obstat inquam; cùm Monialis pœnitens ex se possit occasionem peccati à se amouere: & rogare Confessarium, vt ipsi pro sua consolatione iniungat pęnitentiam maiorem, immò, & ex se spontè facere illam pœnitentiam, quam proportionatam iudicabit peccato de nouo commisso.

Quòd si hac occasione quæras, quid debeat facere Confessarius, si sciat Monialem pœnitentem commisisse aliquod peccatum, quod nec ex se, nec interrogata confitetur.

℟. Confessarium in tali casu, si certò sciat Monialem commisisse aliquod peccatum, & etiam euidenter sciat illam non fuisse illud confessam, cùm aliàs nullam habeat iustam causam illud reticendi, nec posse, nec debere illam absoluere: patet, quia non licet absoluere pęnitentem indispositum: talis autem est Monialis in præsenti casu, ita *Suar. D.32.de pœnit.sect.3.num.9.Henriq.l.6.cap.20.nu.6.Fagund.prac.2.eccl.l.6.c.4.num.*38.*Io.de Lugo D.22.de pœnit.num.*21. aliјque communiter contra *Megalam* 1.*p.l.*1.*c.*2.*num.*12. sustinentem, quòd, cùm possit contingere pęnitentem habere causam rationabilem (saltem in apprehensione) reticendi aliquod peccatum; potest confessarius sæpè existimare pęnitentem negantem peccatum à se commissum, id negare ex causa rationabili, saltem putata, ideoque non interuenire defectum integritatis requisitæ formalem, sed solùm materialem quamquam hoc ipsum non negarent citati Doctores; sicque quo ad hoc non dissentit Megala, vt notauit Io. de Lugo.

QVÆRES XXX. Quid debeat facere Confessarius, si Monialem reperiat in præteritis confessionibus minùs integrè confessam fuisse, siue ex propria, siue ex aliorum confessariorum incuria; v.g. non exprimendo numerum peccatorum mortalium, aut circumstantias mutantes speciem.

197 ℞. Distinguendo; vel Monialis est prudens, ac viuidioris ingenij, ita vt credi possit probabiliter ipsam, præmisso diligentiori examine, exactiùs confessuram esse propria peccata, ac suppleturam defectus commissos in præcedentibus confessionibus; & sic Confessarius debet illam dimittere, vt propriam conscientiam discutiat, postea reditura ad debitam confessionem faciendam (si quidem confessio differri possit absque nota infamiæ, ac periculo scandali; aliàs enim facere debet Confessarius, quod diximus *sup. q. 24.*) vel Monialis est rudioris, ac hebetioris ingenij, ita vt, quantumcumq; millies remittatur ad examinandam conscientiam, non ideò melius sit se examinatura, aut exactiùs confessura, quàm si statim à Confessario prudenti debitè interrogetur; & tunc communiter non debet dimitti, vt se examinet, ac redeat; sed statim debet interrogari à confessario, cuius auxilio ea exactiùs supplebit defectus commissos, quàm si millies se examinaret. Vnde notat Cardinalis de Lugo *sup. D. 16. num. 593.* excusari confessarios, qui inuenientes pœnitentem minùs sufficienter præparatum, illum tamen non dimittunt, vt se præparet, ac diligenti præmisso examine redeat; sed potius illum statim interrogant, & quidem circa aliqua peccata, quorum pœnitens non meminerat ex improuiso, interrogant numerum, qui aliàs absque aliqua recognitione non nisi temerè, aut cum magna confusione videtur posse ex improuiso dici à pœnitente. Immò addit Io. de Lugo posse euenire, quòd Confessarius inueniat pœnitentem indigere generali confessione ob confessiones irritas præcedentes: & tamen persona sit talis, vt possit statim examinari, & audiri de tota vita; cùm non sit spes illam sibi relictam meliùs examen facturam esse, quàm illud, quod, iuuante Confessario, ibi facere poterit. Quod etiam approbat *Vasquez 3 part. q. 93. art. 3. d. 7. num. 5.* dicens rusticos, licèt inueniantur negligenter examinati, non esse communiter dimittendos, vt se examinent, & redeant: quia de ijs præsumitur, licèt millies se examinent, non fore magis aptos, quàm si à confessario breuiter interrogentur, ac examinentur.

198 Et certè (vt id obiter dicam) examen, ac interrogatio Confessarij debet fieri iuxta regulam prudentiæ, & quidem non metaphysicè, sed moraliter, & humano modo; ita vt Sacramentum non reddatur onerosum, sed sit facile remedium, & debili hominum conditioni accommodatum, prout à Christo fuit institutum. Quare Confessarius debet se accommodare pęnitenti, & notitiam peccatorum à singulis exquirere iuxta ipsorum capacitatem, subtiliorem à subtilioribus, crassiorem à crassioribus, breuiorem ab infirmioribus, & minùs exactam ab eo, qui plura habet peccata, quàm qui pauciora: & ratio est, quòd, cùm Sacramentum pœnitentiæ requirat solùm diligentiam moralem, ac examen humanum; & hoc sit illud, quod non gignit ex se fastidium, & tædium ipsius Sacramenti: sequitur minùs distinctam notitiam requirendam esse ab illo, qui ratione incapacitatis, aut morbi, aut multitudinis peccatorum, aut alia de causa difficiliùs potest exactiorem reddere notitiam, ita Cardin. de Lugo *sup. num. 594.* qui in Epistola ad Lectorem posita in *tomo citat de pœnit.* sequentem tradit doctrinam perpetuò Confessarijs retinendam; *Cæterum in hac potissimum materia* (idest in administrando pœnitentiæ Sacramento) *si in qua alia, Lectoris prudentia desideratur, vt non statim terreatur regulis quibusdam generalibus, quæ tradi solent: sed meminerit non omnia, quæ iuxta metaphysicam, & scolasticam disputationem vera significantur, debere eo ipso, aut posse in vniuersum ad praxim applicari; nam ad praxim huius Sacramenti considerandum non solùm est, quid vtcumque verum quasi in abstracto sit, sed quid etiam moraliter, & humano modo fieri possit, & deceat: ita vt remedium hoc suauitate, ac dulcedine plenum non fiat sua difficultate impossibile, vel horrorem nimium ingeneret humanæ fragilitati.*

Addo mihi videri non improbabile Monialem, quæ aliquod peccatum confitetur vt dubium, si postea agnoscat fuisse certum, non teneri illud iteràm confiteri: idque colligo ex *Cardinali de Lugo D. 16. de pœnit. num. 92.* attestante sic sensisse aliquos viros doctos, & maximè P. Richardum sacri palatij Magistrum: quamuis ipse Cardinalis pro sua singulari modestia dicat in hoc puncto se nolle

quid-

quidquam definire, sed securiorem partem consulere. Probatur autem assertio ex doctrina, quam Doctores communiter tradunt; nimirum quòd, quando pœnitens confitetur numerum verisimilem (verb. grat. peieraui decies plus, minusue;) si postea recordetur se peierasse duodecies, non tenetur id confiteri; cùm verba illa *plus, minusve* ad minùs includant illa duo periuria. Vnde sic argui potest. Qui dicit se peierasse decies plus, minusue, non dicit, vt certum vndecimum periurium, sed vt dubium; & tamen, si postea recordetur se vndecim, vel duodecim vicibus peierasse, non tenetur dicere vt certum vndecimum illud periurium, quod priùs dixerat sub dubio: ergò, si etiam confessus fuisset sub dubio vnicum periurium, non deberet posteà certior factus illud fateri vt certum: cur enim magis vnum, quàm vndecimum debet confiteri; quando vtrumque dixit in æquali dubio, & postea de vtroq; æqualem habet certitudinem (ita Cardinalis, qui hoc ipso quòd ait se consulere securiorem partem) nimirum peccatum in tali casu iterùm esse manifestandum, vt tradunt communiter DD. indicat item securam esse partem, quam nos amplectimur.

Sic existimo (& mecum sentit P. Zanettus vir doctissimus, ac proinde meritò non semel in hoc tractatu à me allegatus; etsi nullum ex sua modestia ediderit Librum) benè confiteri Monialem, quæ dubitans se ter detraxisse grauiter de Proximo, absolutè dicit Confessario se ter detraxisse, animo intendens se accusare de tribus detractionibus aliàs ritè confessis casu, quo re vera de nouo non commiserit tres illas detractiones: &, si postea deprehendat certè se de nouo commisisse illas tres detractiones modo dicto confessas, non teneri illas iterùm cofiteri. Moueor, quòd Monialis sic confitens dicit verum, etiam quo ad cognitionis certitudinem ab ipsa habitæ de tribus vicibus detractionis à se factæ; & per illam loquendi formam Confessarius iam intellexit certitudinem hanc in priori confessione facta.

199 *QVo pacto Confessarius debeat supplere defectum à se commissum in confessione audita.*
200 *Tenetur monere pœnitentem de dicto defectu, si ad ipsum redeat confitendi causa, seruatis tamen seruandis: quod non concedit Fillincius.*
201 *Pœnitens, etsi credatur benè examinatus, interrogandus de ijs, quæ omittit.*
202 *Putat Sancius pœnitentem non debere interrogari de consuetudine peccandi; sed reijcitur communiter, & meritò.*
203 *Confessio Monialis surda, aut surdastræ qualiter audienda.*
204 *Afferuntur aliqua remedia contra scrupulos: ostenditur item non esse iterùm confitendum peccatum confessum cum circumstantijs necessarijs, quòd, cùm verè sit mortale, à Confessario creditur esse solùm veniale, & hoc ipsum scitur à pœnitente.*
205 *Traduntur remedia generalia contra peccata.*
206 *Confessiones inualidæ qualiter reualidandæ.*
207 *Quid si pœnitens sciat se fuisse confessum confessario dormienti, aut distracto.*
208 *Pœnitentia Sacramentalis prudenter imponenda.*
209 *Notantur aliqua de impositione pœnitentiæ Sacramentalis.*
210 *Abstinentia à Communione Eucharistica iniungi potest per modum pœnitentiæ.*
211 *Item imponi possunt opera facienda pro defunctis, & quidem etiam grauia solùm sub veniali.*
212 *Qualis pœnitentia imponenda in mortis articulo: qualis fama restitutio; & qualis retractatio doctrinæ falsæ: quid si hæc irrepsit in libro impresso.*
213 *Opera aliunde debita imponi possunt titulo pœnitentiæ.*
214 *Item, & opera per alium præstanda.*
215 *Pœnitentia Sacramentalis potest imponi, etiam post absolutionem, immò, & mutari post longum tempus: pœnitens ipse illam commutat in melius.*
216 *Confessarius in aliquibus casibus, loquitur cum pœnitente de auditis in confessione.*

QVÆRES XXXI. Qualiter debeat Confeſſarius ſupplere defectum ab ipſo commiſſum in confeſſione Monialis pœnitentis.

199 ℞. Cum diſtinctione: vel defectus fuit commiſſus circa ſubſtantiam, & valorem Sacramenti, eò quòd abſolutio collata ſit abſque debita iuriſdictione, aut neceſſaria diſpoſitione pœnitentis; & ſic Confeſſarius debet monere pœnitentem de commiſſo defectu (petita tamen priùs facultate loquendi de auditis in confeſſione) & quidem etiam cum ſuo graui damno, ſi cum culpa graui, ac mortali defectum illum commiſit; conſtat quippe in alijs materijs, & præſertim in materia iuſtitiæ, damnum illatum Proximo culpabiliter, ſtrictiori obligatione debere reparari, quàm illud, quod inculpabiliter illatum eſt; vel defectus commiſſus eſt in damnum tertij, eò quòd non fuit præſcripta pœnitenti debita reſtitutio, aut certè præſcripta eſt indebita; tunc Confeſſarius tenetur monere pœnitentem, ſiue defectum commiſerit poſitiuè, dicendo pœnitenti ipſum non teneri reſtituere; ſiue negatiuè, non præſcribendo debitam reſtitutionem: non tamen cum magno incommodo, ſi abſque graui culpa talem defectum modis prædictis commiſit; quòd ſi commiſit cum graui culpa, teneatur, etiam cum magno incommodo, & quidem etiam de damno, ſiue poſitiuè, ſiue negatiuè in illud influxerit; cùm quilibet culpabiliter Proximum damnificans tenetur de damno, ſiue poſitiuè, ſiue negatiuè illud intulerit. Quod non procedit in caſu, quo damnum inferatur abſque graui culpa: cùm tunc obligatio reparandi damnum illatum ſit minor; vtpote proueniens ſine iniuſta læſione, ac proinde non adſtringat cùm graui incommodo: vel denique defectus commiſſus eſt ſolùm contra integritatem confeſſionis, non examinando, aut non interrogando ſufficientem numerum, aut ſpecies, aut alias circumſtantias neceſſariò explicandas: & tunc, ſi quidem Confeſſarius in tali defectu ſe habuit negatiuè, ſeu purè omiſſiuè, non tenetur monere pœnitentem extra confeſſionem; cùm præceptum integritatis confeſſionis directè non obliget Confeſſarium, ſed ipſum pœnitentem; & alioqui Confeſſarius Iudicis officio fungens, vbi protulit ſententiam abſolutionis, iam functus ſit munere ſuo, & ampliùs non teneatur interrogare, ac examinare pœnitentem; idque ſiue culpabiliter, ſiue inculpabiliter omiſerit interrogare: quòd ſi Confeſſarius poſitiuè fuit cauſa talis defectus, & quidem cum culpa graui (eò quòd docuit verb. grat. non eſſe opus exprimere numerum peccatorum) tunc tenetur monere pœnitentem, ſi abſque ſcandalo, aut graui detrimento id facere poſſit; & magis ſtrictè, quàm quando ſine culpa fuit in cauſa præfati defectus; qui enim eſt alteri cauſa violandi præceptum aliquod graue, violatione etiam materiali; debet, ſi commodè poteſt, monere de errore, vt ille præceptum non violet: immò etiam cum maiori incommodo, vt iam dictum eſt, ſi cum culpa graui Confeſſarius fuit in cauſa dicti defectus, ita *Ioan. de Lugo ſupra D.22. ſect.3. per totam* alijs citatis. Non diſſentiunt *Fillucius tract. 3. cap.12. quæſt.7. & Diana par.2. tract.15. reſol.7.* pro ſe adducens *Nugnum*, & *Reginaldum*, addentes Confeſſarium non teneri in caſu propoſito monere pœnitentem de reſtitutione facienda, quando poſitiuè in confeſſione ei non dixit reſtitutionem non eſſe faciendam, ſed ſolùm tacuit; quod ego aduerti in *Manuali tr.5. cap.12. num.65.*

An autem Confeſſarius monere debeat pœnitentem in ipſa confeſſione de defectu commiſſo in præcedenti confeſſione, ſi redeat ad confitendum.

200 ℞. *Io. de Lugo ſup. num.77.* teneri; cùm iterùm fiat iudex, & vt iudex ad ſententiam legitimè proferendam debeat pœnitentem interrogare de ijs, quæ videt à pœnitente ommitti ex obliuione, aut ignorantia: quare, cùm ſciat omitti ea, de quibus in præcedenti confeſſione debebat interrogare, conſequenter & debet interrogare de ijs, non tam ad ſupplendum defectum præcedentis confeſſionis, quàm ad procurandam integritatem præſentis confeſſionis, præmittendum examen requiſitum ante abſolutionem, ita Io. de Lugo; cùm alioqui *Filliuc. tract.7. num.374.* abſolutè dicat, ſi ex defectu commiſſo in confeſſione non pendeat dam-

num

num tertij, Confessarium regulariter ad nihil teneri, nisi ad pœnitentiam sui defectus, si quidem fuit culpabilis.

QVÆRES XXXII. An Confessarius teneatur interrogare Monialem, si putet probabiliter illam satis diligenter examinasse suam conscientiam, & tamen omittat aliquid necessariò exprimendum.

201 ℞. Quòd, quamuis *Medina C.de confess. q.de confess. dimidiat. iteranda* in hoc sustineat partem negantem, & *Vasq.* ipse *sup. d.7.num.2.* dicat huiusmodi sententiam non facilè conuinci posse falsitatis, immò indicet illam esse probabilem, cùm contrariam solùm probabiliorem esse dicat: nihilominùs communis Doctorum sententia est, quam sequitur *Suar.D.32.de pœnit.sect.3. num.7.* ex Magistro S.Thom. Sylu. S. Anton. Ang. Nau. & Cano, videlicet Confessarium teneri interrogare pœnitentem circa peccata, quæ non confitetur, si rationabiliter credat eum omittere aliquod peccatum ex obliuione, aut inaduertentia: idque etsi aliàs probabiliter putet eum propriam examinasse conscientiam ea diligentia, qua tenebatur. Ratio responsionis est, quòd Confessarius in foro Sacramentali est Iudex, & vt talis debet proferre sententiam absolutoriam: ad quod vtique opus est, vt plenè cognoscatur totus status conscientiæ pœnitentis; cùm sententiam ferre debeat non solùm circa peccata, quæ audit, sed circa personam pœnitentis, quam absoluens Sacramentaliter indicat debere reconciliari cum Deo; sicque necessariò cognoscere debeat, num pœnitens in se habeat aliquid, quod obstet dictæ reconciliationi; vnde dicitur in *cap. omnis vtriusque sexus de pœnit. & remiss. Sit Sacerdos discretus, & cautus more periti Medici diligenter inquirens peccatorum circumstantias*: iudicium namque prudens semper prærequirit plenam informationem, & examen testium circa ea, quæ spectant ad sententiam proferendam.

Vtrùm verò Monialis interrogata à confessario de consuetudine peccandi præterita, teneatur respondere, manifestando se in alijs confessionibus idem peccatum fuisse confessam, sed absque vlla emendatione.

202 ℞. *Sancius in selectis d.9.* non teneri, immò posse licitè æquiuocando negare se habuisse talem consuetudinem: probatq; quia nemo tenetur bis idem peccatum confiteri, saltem quando non est reseruatum; teneretur autem Monialis idem peccatum bis confiteri, si interrogata de præterita consuetudine peccandi teneretur respondere, vt patet. Verùm dissentiunt communiter DD. apud Ioannem de Lugo *supra D.14. num.172.* dicentem doctrinam istam Sancij esse contra omnes Theologos, & contrariam tum praxi Ecclesiæ, tum fini, ad quem institutum est Sacramentum Pœnitentiæ: & ratio est, quòd, cùm Confessarius sit iudex, & medicus; habet ius requirendi illa quorum notitia necessaria est ad vtilem correctionem pœnitentis, aut certè ad imponendam debitam pœnitentiam: huiusmodi verò est præterita consuetudo peccandi; vt indè cognoscat Confessarius, quæ medicina pœnitenti debeat hîc, & nunc applicari, & an egeat dilatione absolutionis, vt hoc tandem modo curetur. Præterquàm quòd hoc non est cogere pœnitentem ad confitenda bis eadem peccata: cùm in posteriori confessione non subijciat pro materia confessionis consuetudinem præteritam, nec de ea se accuset; sed illam solùm explicet indirectè ad explicandum proprium statum, ac præsentem indigentiam; quo pacto non est nouum pœnitentem interdum obligari ad declaranda iterùm peccata, quæ priùs erat confessus; vt constat in viro coniugato, qui, petens debitum à propria vxore, postquàm carnaliter cognouit consanguineam eiusdem suæ vxoris, peccat, & ad tale peccatum confitendum debet explicare suum incæstum præteritum, quem iam fuerat confessus.

QVÆRES XXXIII. Qualiter debeat se gerere Confessarius in audienda confessione Monialis surdæ, aut surdastræ.

203 ℞. Debere illius confessionem audire in loco aliquo remotiori, eam præcisè interrogando de pure necessarijs in peccatis mortalibus: idque siue interrogando altiori voce, si solùm sit surdastra; siue interrogando nutibus, aut gestibus, si

sit simpliciter surda; nisi fortè Monialis sponte eligeret confiteri ex scripto (ad quod vtique non tenetur, vt benè ostendit *Diana par.5. tract.6. resol.4.*) quo casu posset Confessarius, etiam ipse ex scripto interrogare, si ea in confessione omitteret aliquid necessariò exprimendum; v.g. circumstantiam mutantem speciem, aut numerum peccatorum. Quod autem spectat ad impositionem debitæ pœnitentiæ, si constet Confessario, Monialis præfatæ confessiones esse vniformes; posset ei assignare determinatam aliquam pœnitentiam in vnaquaque confessione implendam, qua de re *Possev. de offic. Cur. cap.7. n.15. & Diana supr. resol.5.*

QVÆRES XXXIV. Qua ratione procedere debeat Confessarius cum Moniali vehementer vexata à scrupulis.

204 ℞. Debere procedere ea ratione, qua ostendimus in *tract. de obligat. lib.4. cap.3. sect.1. quæst.35.* hic aliqua principaliora, ac efficaciora remedia breuiter indicauimus: 1. ergò assuescat Monialis scrupulosa, ex consilio Confessarij animosè repellere surgentes scrupulos, sibi certò persuadens eos immitti à diabolo ad spiritualem ipsius perniciem: 2. constanter agat contra ipsos scrupulos, certa, quòd, sicut timens transire super aliqua trabe, aut saxo pendente, alijs absque vllo timore transeuntibus, vbi semel, iterùm, ac tertiò transit, metum omnem deponit: sic agens audacter contra scrupulos, si sæpiùs id faciat, percipit se tandem nullo modo moueri ijs, quibus antea terrebatur: 3. curet in suis dubijs ea practicè deponere, tutiorem etiam partem omittendo, semperque amplectendo partem sibi magis fauorabilem; idque saltem per principia generalia (dicendo v. g. si certò scirem hoc esse peccatum mortale, non facerem: si mihi constaret me conscientiam habere oneratam peccato aliquo m. non communicarem, &c.) 4. sibi persuadeat, quòd, si de consilio Confessarij omittat confiteri aliqua, quæ dubitat esse peccata, ea verè ipsi remittuntur indirectè per absolutionem Sacramentalem, etiamsi verè essent peccata grauia, dummodò generaliter de illis doleat, ideoque non esse opus, vt ea iterùm confiteatur; non secùs ac per absolutionem remittuntur peccata inculpabiliter oblita: 5. credat certò, quòd si det aditum scrupulis, se exponit periculo committendi ex conscientia erronea peccata longè grauiora, quàm sint ea, de quibus hic, & nunc insurgunt scrupuli, 6. existimet se non consensisse in peccatum, nec omisisse in confessione hoc, aut illud peccatum, nisi iuraret rem ita se habere; & quidem statim absque vlla indagatione, qui vult, consulat *Reginaldum l.2. cap.9. Layman l.1. tract.1. cap.6. Filliucium tract.21. cap.4. quæst.15. Sanch. l.1. moral. cap.10. num.82. & seqq. Bonacinam D.2. de legibus quæst.4. par.8. & Azorium tom.1. l.2. cap.20. quæst. vlt.* vbi docet Confessarium non debere admittere pœnitentem scrupulosum frequenter, & in plurimum; immò potiùs illum repellere, ac verbis asperioribus exterrere; aliàs enim numquam scrupulorum fontes exhauriet.

Quòd si quæras, an Monialis confitens suum peccatum cum omnibus circumstantijs necessarijs teneatur illud iterùm confiteri, si ei constet Confessarium ex falsa apprehensione fundata in natura scrupulosa ipsius Monialis putasse peccatum illud non esse mortale, cùm verè esset, & id certò sciat etiam Monialis.

℞. Non teneri, & probatur ex doctrina, quam in simili casu tradit *Sanchez lib. 1. moral. cap.10. num.69. ex Corduba*; nimirum non esse iterùm confitendum peccatum, quod quis integrè confessus est, dubitans tamen vnà cum Confessario, an illud esset mortale; etsi postea alteruter doctior factus aut alijs consultis, agnoscat illud esse mortale; cùm enim in confessione iam facta peccatum plenè fuerit detectum, nec noua circumstantia explicanda occurrat; & alioqui non sit necessarium pœnitentem, aut Confessarium scire determinatè peccatum detectum esse mortale (siquidem in omnibus id scire est impossibile) non apparet, quo titulo repeti debeat ista confessio: quæ ratio vtiq; probat intentum in casu hic proposito, vt facilè constabit consideranti.

Dices, quid si Monialis extremè scrupulosa, quæ quidquid facit, loquitur, aut cogitat, ex conscientia erronea apprehendit plerumque esse peccatum mortale;

post

post plures Confessiones generales factas cum extrema, & sui, & Confessariorum defatigatione, protestetur Confessario certò scire, se omninò indigere plures Confessiones inualidas repetere: potest ne Confessarius ei prohibere ne dictas confessiones repetat; etsi probabiliter possit dubitare illas verè fuisse inualidas ex conscientia erronea?

℞. Videri posse, ipsi persuadendo non esse vllo modo necessariam talem repetitionem, eique præcipiendo, vt omninò acquiescat ipsius consilio. Moueor, quòd iuxtà *Coninchum D.7. de sacram. num.67. & Layman l.1. tract.1. cap.6. num.2.* fideles excusantur ab integritate materiali confessionis ob difficultates minores ijs, quibus se exponit Monialis in præsenti casu: cuiusmodi est periculum hærendi perpetuò in suis scrupulis, & anxietatibus, ac incurrendi alia plura, & grauissima mala tam animæ, quàm corporis; Vnde sic argumentor: eatenùs Monialis tenetur in hoc casu repetere dictas confessiones, quatenus tenetur ad integritatem materialem confessionis: at non tenetur ad talem integritatem iuxtà doctrinam *Coninchi, & Laymani* (quam sustinent etiam alij graues Doctores) cùm inde ei immineant grauissima mala; ergò non tenetur repetere dictas confessiones: præterquàm quòd repetitio hæc respectu confessarij esset onus omninò intolerabile. In hoc ergò casu curandum est, vt Monialis elicito actu contritionis, de omnibus ijs peccatis, quorum confessiones putat se teneri repetere, de illis coram confessario se accuset in genere, & confidens infinitæ Dei misericordiæ acquiescat: certò sibi persuadens se non teneri quo ad hoc ad quidquam aliud: ita ego sentio, & meum sensum approbauit P. Zanettus vir doctissimus, immò & hanc doctrinam non semel practicaui.

QVÆRES XXXV. Quæ remedia possit, & debeat Confessarius tradere Monialibus pœnitentibus ad vitanda peccata, quibus eæ magis sunt obnoxiæ.

205 ℞. Posse, & debere tradere sequentia, prout ex confessione vniuscuiusq; illarum cognoscit eas indigere; nimirum contra superbiam, vt sæpiùs attendant ad propriam vtilitatem, ac defectus animæ, corporis, ac exteriores: vt obseruent meliores se, & maximè Christum dicentem: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde:* vt considerent superborum seruitutem, & ignominiam eorum, qui per superbiam decidunt à dignitate filiorum Dei, & fiunt dæmonis mancipia: vt versentur cum humilibus, ac modestis: vt in vestitu, habitatione, alijsque externis operationibus se se, quantùm fert decentia status cuiusque demittant.

Contra Vanam gloriam, vt suas dotes naturales quàm maximè occultent: vt reflectant ad proprios defectus: vt de se ipsis humillimè sentiant, & loquantur: vt honorem, & laudem oblatam statim Deo offerant, extenuando verbis, ea quæ in ipsis commendantur, ac suspiciuntur.

Contra Auaritiam, vt affectu relinquant omnia, cùm per votum paupertatis omnia effectu reliquerint; vt sæpius meminerint eò molestiorem, ac grauiorem esse mortem ijs, qui plura habent relinquenda; ideoque expedire, vt ante mortem præsentis sæculi bonis omninò emoriamur: vt cogitent, quanta fuerit paupertas Christi, qui non habebat, vbi caput suum reclinaret: vt se totas committant Deo, memores vel ipsos passerculos ab eo copiosissimè ali: vt suscipiant bona cœlestia; eorumq; acquisitioni inhient.

Contra Luxuriam, vt fugiant conspectum, & multò magis familiaritatem eam, quæ ad libidinem accendit: vt recedant à conuictu eorum, qui suo prauo exemplo excitant ad turpia: vt vitent otium, & semper vacent honestis exercitijs: vt non nutriant corpus delicatè, sed potiùs ament abstinentiam: vt statim repellant malas cogitationes, & sensus custodiant: vt carnem doment flagris, cilicijs, & alijs macerationibus, præsertim vrgente carnis tentatione: vt, inualescente carnis tentatione, occultè muniant se signo Crucis, inclament deuotè nomen Iesu, & Mariæ, renouent votum religiosæ castitatis, Deique opem enixè implorent, adhibita pia aliqua oratione: qualis est, *Deus in adiutorium meum intende;*

Cor mundum crea in me Deus; Domine vim patior, responde pro me; & similes.

Contra Iram, vt parent se ad toleranda ea omnia, quæ solent incitare ad iram, vt intelligant iniuriam non nocere patienti, sed potius inferenti: vt recolant, quàm patienter, ac benignè Deus sustinuerit ipsarum grauissima peccata: vt saltem linguam comprimant, iramque in pectore accensam extinguant: vt mentem diuertant ab iniuria accepta; & se conuertant ad aliud quippiam agendum: vt meminerint maiorem molestiam se aliàs percepisse ex verbis offensiuis contra alias sorores prolatis, quàm si iniuriam sibi illatam patienter dissimulassent.

Contra Inuidiam, vt non ament terrena: vt attentiùs recogitent ex eò quòd alia Soror careret bono, quod ipsæ ei inuident, non ideo illas meliùs habituras, & consequenter nullam omninò vtilitatem percipi ex inuidia: vt considerent ea, quæ possunt iuuare, & accendere ad charitatem fouendam.

Contra Odium alterius, vt benefaciant ijs, in quos naturalem sentiunt auersionem, ijsque libenter inseruiant; vt illis se se spontaneè submittant; vt exurgente motu interioris auersionis Deum positiuè pro illis orent, fausta quæque ipsis deprecantes; vt maiori affabilitate cum ijs tractent, curentque eorum beneuolentiam sibi conciliare.

Contra Gulam, vt vitent ciborum suauitatem, varietatem, ac condimenta, vt benè percipiant delectationem consurgentem ex gula non esse propriam hominum, sed bestiarum rationis expertium; vt diligentiùs perpendant damna tum spiritualia, tum corporalia prouenientia ex inordinatu appetitu gulæ.

Contra Accidiam, vt crebrò recolant innumera Dei beneficia, quorum recordatione se excitent ad illum amandum, eique quàm studiosissimè inseruiendum: vt frequenter meminerint propinquæ mortis tempus benè merendi omninò auferentis: vt eligant certum aliquod genus exercitiorum, quibus vacent: vt sæpè recordentur, quantùm ipsimet sæculares laborent pro acquirendis, & conseruandis temporalibus bonis, quæ per mortem prorsus relinqui debent: vt assiduè meditentur, quot, & quantos labores perpessi sint Sancti ad comparandam cœlestem gloriam.

Hæc, aut alia similia remedia tradere potest, & debet prudens, ac solicitus Confessarius Monialibus pœnitentibus iuxtà spiritualem vniuscuiusque illarum indigentiam ex ipsarum confessione perspectam.

QVÆRES XXXVI. Quomodo procedere debeat Confessarius cum Moniali pœnitente, quæ fortè indigeat repetere nonnullas confessiones.

206 ℞. Cum distinctione: vel Confessarius, coram quo repeti debent confessione, est ille idem, cui factæ sunt dictæ confessiones nullæ, & recordatur status pœnitentis, saltem in confuso, & in genere: vel est alius; aut certè, si est idem, nullo modo recordatur status pœnitentis, neque in confuso. Si primum, debet Confessarius curare, vt Monialis distinctè confiteatur peccata, quæ fortè omisit confiteri ex verecundia, reliqua in genere confitendo sub his, aut alijs similibus verbis: *Confiteor tibi etiam omnia peccata, quæ tibi ipsi confessa sum his duobus postremis mensibus v. g.* sic enim Confessarius acquirit sufficientem notitiam status pœnitentis, ita vt possit de ipsa iudicare; quod certè non procederet, si ille, neq; in confuso recordaretur status pœnitentis: vnde tunc teneretur Monialis singula peccata, etiam præcedentium illarum confessionum inualidarum, explicare; cùm tales confessiones perindè se habeant, ac si non essent factæ. Si secundum, debet Confessarius adstringere Monialem ad repetenda distinctè omnia peccata explicata in præteritis illis confessionibus: idque ob rationem modò adductam: quæ proportionaliter militat etiam in præsenti casu, ita *Suarez D.22. de pœnitent. sect.6. Coninch. D.7. de Sacrament. num.109. & D.10. num.102. Reginald. lib.8. num.33.* alijque, quos citat, & sequitur *Bonacina D.5. de Sacram. quæst.5. sect.2. part.3. num.16.* contra *Medinam quæst.24. de confess.* & alios asserentes in

casu, quo pęnitens confiteatur eidem Sacerdoti, non esse opus, vt distinctè explicet singula peccata expressa in confessionibus, quas modò repetit, etiamsi Confessarius, neque in genere recordetur status illius. Addo ex *Io. de Lugo D.* 16. *de pœnit. num.* 599. & alijs, quos refert, & sequitur *Diana par.* 3. *tract.* 4. *resolut.* 108. quòd, si quis ante annos 10. v. g. tacuit culpabiliter peccatum m. & postea in alijs confessionibus intermedijs illius oblitus est: quando deindè Confessarius repetit vitium illius confessionis præteritæ, non debet obligare pęnitentem ad repetendas omnes confessiones intermedias bona fide factas, sed illam solam, in qua commissus fuit ille defectus; siquidem aliæ omnes confessiones potuerunt esse validæ, ac fructuosæ, dum pęnitens non recordaretur sacrilegij commissi. Quod, idem, ait *Io. de Lugo num.* 611. procedere, etiam in euentu, quo pęnitens omisisset confiteri aliquod peccatum m. ex ignorantia culpabili solùm venialiter; cùm talis culpa v. impedire non potuerit valorem, ac effectum præteritæ absolutionis; quæ sunt benè notanda Confessarijs.

207 Quòd si Monialis post absolutionem sibi à Confessario datam aduertat ipsum Confessarium aliquod, aut aliqua peccata non intellexisse ob somnum, vel distractionem; nescit tamen, quòd fuerit illud peccatum; siquidem constet illum ita dormisse, vt prudenter dubitari possit de singulis peccatis, an hoc peccatum audierit; debet tota confessio reiterari: si verò de singulis non possit ita dubitari, sed ad summum de aliquo in communi; non est obligatio reiterandi totam confessionem, sed solùm confitendi peccatum illud in communi. sic *Io. de Lugo num.* 607. addens *num.* 609. quòd si pęnitens sciat se aliquando in vita fecisse confessionem menstruam irritam ex defectu potestatis in Confessario, non ideò reiterare debet omnes confessiones totius vitæ; cùm verè non adsit dubium mortale de singulis in particulari: sed sufficit ipsum se accusare de peccatis in ea confessione manifestatis, non quidem distinctè, sed in communi; quod indicat ipsemet Io. de Lugo; dum loquens de præfatis peccatis ait, *quæ non potest determinare*. Quæ doctrina locum proportionaliter haberet in casu, quo pęnitens sciret in sua generali confessione vnum peccatum non fuisse à Confessario auditum propter somnum; nesciens tamen, quòd esset illud peccatum; tunc enim non debet repetere omnia peccata; cùm in tanta multitudine de singulis nequeat prudenter dubitare: secùs, si euenisset id in confessione breui: nam tunc teneretur iterum confiteri singula peccata tunc confessa; cùm de illis singulis prudenter dubitari possit, an fuerint audita à Confessario.

QVÆRES XXXVII. Qualiter debeat se gerere Confessarius Monialium in imponenda pęnitentia sacramentali.

208 ℟. Quod, quamuis in *Concilio Trid. sess.* 14. *c.* 8. dicatur debere Sacerdotes domini, quantùm spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pęnitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere: ne, si fortè peccatis conniueant, & indulgentiùs cum pęnitentibus agant; leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Confessarius tamen debet diligenter cauere, ne imponat pęnitentiam adeò grauem, vt pęnitens illam omittat cum animæ suæ præiudicio; sicque eius grauitatem debet temperare cum lenitate, vt neque nimis rigida, neque nimis facilis videatur, vnde fit, vt, pęnitente dicente, se nolle facere, nisi paruam pęnitentiam; possit, & debeat Confessarius ei in hoc morem gerere; cùm sit non solùm iudex, sed etiam Medicus, & vt Medicus debeat attendere ad debilitatem infirmi, ita *Regin. lib.* 37. *ex Henriq. lib.* 5. *cap.* 20. §. 5. *lit. Q.* monens, quòd si pęnitens propriam imbecillitatem exponat Confessario, & præsumatur ob debilitatem corporis, aut animi, spiritusque temporenon impleturus pęnitentiam congruam; debet ea illi iniungi, quam libenter admittet, etsi esset vnum *Pater*, & *Aue*, aliudue modicum; addito quòd alia bona, quæ fecerit, aut mala, quæ pertulerit patienter, offerat Deo in debitam suorum peccatorum satisfactionem.

Placet

Placet hoc loco aduertere quod notat *Diana par. 9. tract. 7. res. 54.* ex *Leandro, & Amico;* vi verborum illorum, quæ adduntur in absolutione Sacramentali. *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris, &c.* fieri, vt omnia bona, quæ pœnitens postea faciet, & mala, quæ patienter sustinebit, operentur ex opere operato ipsi pœnitenti: quippè quæ virtute clauium eleuantur ad operandum ex meritis Christi vltra id, quod operarentur ex sola ipsorum intrinseca bonitate; idque ex intentione Confessarij absoluentis, qui cum virtute clauium possit eleuare omnia bona opera pœnitentis, ad hoc vt operentur ex meritis Christi supra proprium valorem ipsorum; verbis illis intentione hac prolatis omnia bona opera pœnitentis eleuat ad operandum effectum vltra proprium valorem, ex opere operato meritorum Christi: & hoc, licèt Confessarius expressè id non dicat pœnitenti; dummodò præfatam habeat intentionem; cum in hac re non requiratur notitia, ac expressa acceptatio pœnitentis, sed sufficiat sola intentio Confessarij, vt dicta bona opera operentur tamquam pars Sacramenti ex Christi meritis. Vndè infert *Diana* omnia bona opera in pœnitentiam iniuncta modo dicto, etsi in peccato mortali facta, operari ex opere operato meritorum Christi remissionem pœnæ temporalis relictæ ex peccatis Sacramentaliter remissis; & probat ex eo quòd, cum vim hanc habeant opera explicitè iniuncta in pœnitentiam, eamdem vim habebunt, & ea quæ modo dicto imponuntur ex intentione Confessarij; cùm non minus hæc, quàm illa ex meritis Christi vim suam habeant; quæ merita sicut non amittunt valorem suum per peccatum pœnitentis, sic virtutem suam communicant operibus in pœnitentiam iniunctis tamquam pars integralis Sacramenti; & sicut homo existens in peccato est capax remissionis pœnæ debitæ peccatis remissis, eiusque peccatis non extinguuntur merita Christi; ita non est, cur hunc effectum denegemus pœnitentiæ Sacramentali etiam in peccato factæ, ita *Diana* pro se citans *Vuigers* contra *Cardinalem de Lugo, Tannerum, Coninchum, & Castrum Palaum*, ab ipso *Diana* relatos; qui benè notat ex *Leand.* quòd licèt Confessarius verbis illis *quidquid boni feceris, &c.* non astringat pœnitentem ad bona opera agenda, saltem in particulari, facit tamen, vt quæ ille egerit, ipsi cedant in pœnitentiam Sacramentalem.

209 Accedit, quòd pœnitenti dispositio ad maiorem pœnitentiam recipiendam maior potest imponi iuxta qualitatem peccatorum confessorum: cùm hoc sit magis conforme menti Concilij Trident. superiùs allegati, & aliàs satisfactio sacramentalis sit longè maioris meriti, prætereà concedi potest pœnitenti, vt pœnitentiam iniunctam redimat aliqua alia (v. g. ieiunia eleemosynis) quædam etiam relinqui possunt eius arbitrio, vt eligat in satisfactionem suorum peccatorum, quæ maluerit: denique leuior pœnitentia imponi potest ei, qui ostendit signa magnæ contritionis, aut certè est lucraturus aliquam indulgentiam, maximè plenariam: qua de re plura *Regin. sup. cap. 4. & 5.* qui benè notat ad imponendam iustam, seu quantam, & qualem oportet, pœnitentiam, requiri tum impulsum Spiritus Sancti tum considerationem peccatoris, peccati, & finis, qui est salus animæ.

Dubium modò est, an Confessarius possit imponere Moniali in pœnitentiam, vt aliquot diebus abstineat à communione.

210 ℟. Quòd, cùm frequens vsus Communionis non sit res ita determinatè bona, vt non possit interdum, & in aliquibus circumstantijs melius esse abstinere, quàm accedere, estò quis non habeat conscientiam peccati mortalis vt eruditè probat *Io. de Lugo D. 17. de Euchar. sect. 3.* & alioqui Confessarius imponere possit in pœnitentiam opera honesta, ac virtutum, absolutè loquendo, non repugnat Confessarium præcipere pœnitenti, vt abstineat tali die à Communione: quando scilicet constet ex præsenti statu pœnitentis meliùs esse abstinere, quàm accedere; dummodò tamen tàlis omissio Communionis non sit alijs occasio iudicandi, quòd à Confessario iniuncta fuerit in pœnitentiam, ita *Io. de Lugo D. 25. de pœnit. num.*

*nit.num.65.*contra *Sancium in selectis D.*33. monens tamen regulariter non expedire eiusmodi pœnitentiam imponere; addensque *num. 66.* contra eundem *Sancium sup. D.*30. non solùm Confessarium posse imponere in pœnitentiam sumptionem Eucharistiæ, sed etiam pœnitentem teneri illam acceptare: cùm falsum sit, quod supponit Sancius, pœnitentem non posse obligari ad acceptandum opus, quod impleri debeat in statu gratiæ; nihil enim magis commune est, quàm imponere pro pœnitentia frequentiam confessionis menstruæ v.g. cùm tamen sit certum non posse Sacramentum pœnitentiæ recipi, nisi in statu gratiæ, saltem in vltimo instanti, in quo complerè suscipitur Sacramentum.

An autem liceat imponere in pœnitentiam sacramentalem opera facienda pro Animabus purgatorij.

211 ℞. Non apparere, cur id non liceat; quamuis enim pœnitentia imponatur pœnitenti ad ipsum puniendum: id tamen verè consequitur in præsenti casu; cùm non minùs puniatur pœnitens pro defuncto ieiunans, aut dans eleemosynam: immò magis: quippè sic non solùm priuatur cibo, aut pecunia, sed etiam satisfactione sibi respondente ex opere operantis; interim sibi retenta satisfactione respondente ex opere operato; ita *Io. de Lugo sup. num.*64. contra *Vegam tom. 2. sum. cap.64. casu.* 4. & *Sancium sup. D.* 16. *num.*1. addens *num.* 59. quòd, cùm Confessarius imponat pœnitentiam in persona Dei, & iuxta institutionem Sacramenti pœnitentiæ, cuius vim non potest ipse Minister temperare; non potest Confessarius pœnitenti imponere grauem pœnitentiam sub veniali, sed iuxta capacitatem materiæ, quæ iniungitur in pœnitentiam. Nobiscum sentit *Diana par.* 9. *tract.* 7. *res.* 57. cum *Marchantio*, *Amico*, *& Castro Palao* id inde probans quòd, licèt Sacramentum Pœnitentiæ institutum sit ad delenda peccata pœnitentis tam quo ad culpam, quàm quo ad pœnam, non ideò inde infertur orationes pro animabus purgatorij applicandas non posse habere effectum in ipso pœnitente: in eo enim habent effectum ex opere operato, ac virtute Sacramenti, qui effectus communicari nequit à pœnitente animabus purgatorij; estò illis communicet satisfactionem dictis orationibus respondentem, quatenus ab eo procedunt; qui effectus satisfactionis est distinctus, ac separabilis ab effectu satisfactionis, quem dictæ orationes habent, quatenus sunt iniunctæ à Confessario, & fiunt pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Quòd si quæras, an, & qualis pęnitentia imponi debeat pęnitenti constituto in articulo mortis.

212 ℞. Non debere imponi pęnitentiam magnam, externam, & mox implendam, sed potius in tali casu excitandum esse pęnitentem ad interiorem contritionem, quàm fieri potest, maximam; ei proponendo non tam pęnas inferni, quàm spem misericordiæ Christi pro ipso crucifixi: necnon monendum esse, vt iubeat fieri de bonis suis congruas eleemosynas, & Missas celebrari, rogetque amicos, si quos præsto habet, vt precibus, & alijs bonis operibus ipsi ferant opem ad dignam pęnitentiam pro suis peccatis peragendam, ita *Regin. sup. num.* 41. ex Nau. Palud. & S. Antonino monens cum Hostiensi pęnitenti in articulo mortis posito significandum esse, quæ pęnitentia ei imponi deberet, si benè valeret, quamque teneatur implere, si conualescat: quod satis apertè significatur in *c. ab infirmis* 26. q. 7. ijs verbis, *A quo periculo, si diuinitùs ereptus conualuerit, impositum sibi à Sacerdote pœnitentiæ modum diligenter obseruet.*

Qualiter autem debeat se gerere Confessarius cum Moniali proxima morti, quam inuenit teneri restituere famam proximi grauissimè læsam, aut retractare doctrinam falsam ad mores spectantem apud aliquot sæculares.

℞. Debere Monialem adstringere, vt conuenienti modo famam ablatam restituat per ipsum Confessarium, aut aliam idoneam personam; & ad aliud non teneri: idemque procedere de retractatione doctrinæ illius falsæ, si scienter, aut ex ignorantia grauiter culpabili doctrinam illam docuit: secùs, si bona fide, aut inaduer-

aduertenter: tunc enim cum teneatur ex sola charitate, puto Monialem de rigore non teneri retractare per Confessarium modo dicto doctrinam illam.

Addo obiter ex dictis *tract.5.cap.12.num.63.* quòd si in codice aliquo impresso inaduertenter irrepsit aliquis error qui debeat corrigi; si breui codex est reimprimendus, sufficit Authorem illius corrigere præfatum errorem in noua editione mox futura, nec teneri illum corrigere in exemplaribus prioris editionis apud ipsum, aut alios ipsi notos existentibus; & hoc, licèt id ipsum commodè præstare posset. Moueor, quòd, cum præfatus Author in hoc casu non peccauerit, non tenetur ad diligentiam extraordinariam non leuia incommoda secum afferentem; inter quæ esset erubescentia proueniens Authori, siuè moneret de errore coram, siuè per literas: præterquàm quòd non est periculum morale alicuius damni, quod interim Proximo obueniat (cum occurrente casu practicandi doctrinam illam ex errore traditam ipsemet Author possit consuli, antequàm ea practicetur; & si id non fiat, fit per accidens) & alioqui charitas proximi non obligat cum tanto incommodo. Confirmatur ex ipso vsu Authorum libros edentium, qui in casu proposito non adhibent diligentiam illam extraordinariam; & si qui adhibent, id faciunt ad benè esse, non autem ex necessitate.

Dubitari hic etiam potest, an Confessarius possit imponere in pœnitentiam opera aliàs debita ex præcepto.

213 ℞. Posse, immò & interdum expedire, vt id faciat, attenta infirmitate, ac dispositione pœnitentis; cùm enim opus præcepti sit satisfactorium, adeòque per illud possit perfici Sacramentum, vi cuius dictum opus eleuetur vt satisfactio euadat Sacramentalis: non apparet, cur vigore clauium dictum opus non possit iniungi in pœnitentiam, quamuis regulariter non fiat, immò nec fieri debeat; vndè fit, vt, Confessario imponente aliqua ieiunia in pœnitentiam, non satisfiat regulariter per ieiunia aliundè debita, sed per ieiunia supererogationis; nisi ex occurrentibus circumstantijs oppositum colligatur de mente ipsius Confessarij, ita *Laym.lib.6.tract.6.cap.15.num.10. Fagund. precep. 2. eccles. lib.9. cap.5. num.8. Turrian.D.37.de pœnit d.2. Io de Lugo D.25.de pœnit.num.67.* alijque quos citat, & sequitur *Dian.par.3.tract.4.resol.84.& par.4.tractat.4. resol.241.* vbi notat ex Merceto, quòd, sicut implens opus aliàs debitum (v. g. ex præcepto Ecclesiæ) & à Confessario iniunctum in pœnitentiam duplicem reportat fructum, vnum ratione operis præcisè considerati, ac præcepti; alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex vi potestatis clauium: sic præfatum opus omittens facit duplex peccatum: siquidem, (vt benè aduertit Io. de Lugo) præceptum Ecclesiæ illud opus, v. g. ieiunium, constituit in specie temperantiæ; præceptum verò Confessarij intendit virtutem pęnitentiæ; sicque peccata dictis virtutibus opposita erunt diuersa.

214 Addit *Diana citata resol.241.* alijs citatis quòd, sicut Confessarius in pęnitentiam Sacramentalem imponere potest opus internum; quippè quod est sensibile, sin minùs per se, per accidens quatenus imponitur, & acceptatur cum opere externo: sic, & potest iniungere opera implenda per alium: cùm vnus possit satisfacere pro alio quo ad pęnam temporalem relictam post remissionem peccati, & aliàs obligatio implendi pęnitentiam Sacramentalem oriatur ex voluntate ipsius Confessarij.

Vtrùm verò Confessarius imponere possit pęnitentiam Moniali pęnitenti, etiam post absolutionem impertitam.

215 ℞. Posse; quamuis vsus obtinuerit, vt id fiat ante absolutionem, sicque regulariter faciendum videatur, ita *Diana par.3.tract.4.resol.136.& par.5.tract.13.resol.36.* patetque tum ex *cap.fin. de censib.in fin.* tum quia, si quid obstat, maximè obstat obligatio sigilli Sacramentalis, at hæc non obstat, cùm in hoc nulla interueniat violatio sigilli; si quidem moraliter non censetur fieri extra Sacramentum, quod statim fit post absolutionem Sacramentalem.

Monet

Monet denique *Diana p.3. tr.4. ref.53.* quòd, quamuis Sanchez, Regin. Henriq. Coninch. & Sancius sustineant pœnitentem non posse propria auctoritate commutare pœnitentiam à Confessario datam in opus euidenter melius; opposita tamen sententia videtur probabilis, eamque de facto sustinent Portellus, & Villalobos relati ab ipso Diana, illam inde probantes à simili; quòd, sicut vouens propria auctoritate votum potest commutare in rem euidenter meliorem, sic pœnitens poterit propria auctoritate pœnitentiam impositam commutare in opus euidenter melius; cùm sit eadem ratio de obligatione ex voto, ac de obligatione proueniente ex præcepto Confessarij: præterquamquòd in tali casu pœnitens non exercet actum iudicij ac iurisdictionis, sed abundantiùs implet præceptum impositum à Confessario.

QVÆRES XXXVIII. An, & quibus casibus possit Confessarius loqui cum Monialibus de auditis in confessione.

216 ℞. Posse in aliquibus casibus: & quidem 1. de licentia pœnitentis formali, ac expressa, necnon libera, ac spontanea; 2. si in præsenti confessione Monialis subijciat peccatum aliquod, etiam in præterita confessione manifestatum: Confessarius enim ad benè curandum pœnitentem debet attendere peccata, etiam præterita, quæ vel sunt circumstantiæ præsentium, vel indicant passionem vehementem, aut aliquid aliud consideratione dignum ad statum pœnitentis meliùs cognoscendum; 3. si statim, finita confessione, Confessarius aliquid addat, aut aduertat Moniali, quod oblitus fuerat: idque ob rationem §. *praced.* adductam sub finem; & indè confirmati potest, quòd in tali casu moraliter censetur durare idem iudicium quo ad actus, qui debuissent præcedere absolutionem, ita *Io. de Lugo supra D.23. sect.5.* addens *num.* 140. ex communi doctrina non posse Confessarium, pœnitente renuente, petita, & non obtenta licentia, loqui cum eo de auditis in confessione; quamuis contrarium sustineant Suar. Filliuc. Nugnus, Diana allegati ab ipso *Ioanne de Lugo supra num.* 140. contra ipsum *Dianam p.5. tr.11. resol.18.*

217 *INgreditur Confessarius clausuram in casibus necessarijs.*
218 *Et quidem cum socio; præsertim si sit Regularis.*
219 *Licentia data Confessario ad ingrediendum extenditur ad socium.*
220 *Sæpiùs ingreditur ad audiendam confessionem Monialis infirmæ: item præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximo, sed non semper.*
221 *Item ad ministrandam Eucharistiam, & quidem sæpè, immò, & quotidiè interdum.*
222 *Comitantes tamen Eucharistiam in tali casu non possunt ingredi.*
223 *Communicans manè, vespere eiusdem diei iterum communicat per modum viatici: item communicans paulò ante mediam noctem per modum viatici iterum communicat ieiuna, elapso quadrante post mediam noctem: item in vigilia Natiuitatis Domini communicat Monialis, etiam benè valens statim post mediam noctem: ostenditur in quibus casibus violetur ieiunium naturale, & in quibus non.*
224 *Pluries ingredi potest Confessarius ad ministrandum Viaticum, seruatis aliàs seruandis: &, si Monialis ægrota sit nouitia, curat, vt faciat professionem: ad hanc autem non requiritur consensus Capituli; idque etsi nouitia absoluerit annum nouitiatus: quòd si hæc conualescat, iuxta aliquos resilire potest à religione, nec non renunciare bonis, si antea non renunciauit; iuxta nostram sententiam non tenetur complere nouitiatum.*
225 *Item pluries ingreditur ad ministrandam extremam Vnctionem, si aliàs ea repeti possit.*
226 *Quod temporis interuallum requiratur ad repetendam extremam Vnctionem.*
227 *Ingreditur ad assistendum Moniali in extremis laboranti.*
228 *Et quidem pluries, ac pro longiori tempore.*

229 *Non*

229 *Non tamen sine socio; si Confessarius sit Regularis.*
230 *Ostenditur, qualiter iuuari debeat Monialis pro tempore agoniæ: eam vt absoluat sacramentaliter, coram adstantibus illam de leuioribus defectibus in specie interrogat.*
231 *Ingreditur ad faciendas exequias Moniali defunctæ iuxta consuetudinem.*
232 *Et quidem cum socio, si extet consuetudo.*
233 *Item in casu, quo cadauer defuncti laici intra clausuram sepeliri debeat, & quidem Parocho defuncti excluso: qui tamen in ecclesia externa Monialium suo parochiano ibi morienti ministrat Sacramenta; immò etiam si is sit intra clausuram: at mulieri ingressæ monasterium animo ibi degendi perpetuò dat in morte vltima Sacramenta, & sepulturam Confessarius Monialium, vbicumque illa sepeliatur: quod dici potest etiam de puella degente in educatione apud Moniales (quod alij negant) non item de muliere ingressa animo ibi perpetuò habitandi conditionato conditione suspensiua: & in casibus propositis Confessarius lucratur Quartam, & ordinat funus.*
234 *Ingreditur Confessarius, vt coram infirmis, aut conualescentibus celebret.*
235 *Non item ad deferendam Moniali infirmæ sacram Reliquiam, seclusa consuetudine.*
236 *Non ad impertiendam benedictionem Episcopalem, aut indulgentiam Moniali morienti.*
237 *Non ad exorcizandam Monialem energumenam.*
238 *Non ad benedicendum monasterium nisi in casu, quo infestaretur à dæmone.*
239 *Non ad sumendam hostiam intra clausuram lapsam è manu Sacerdotis.*
240 *Proponitur, & soluitur obiectio.*
241 *Qualiter se gerat Confessarius, si hostia cadat super vestes Monialis.*
242 *Ingreditur ad consolandam Monialem extremè desolatam; si aliter ei nequeat succurri.*
243 *Non item ad baptizandum puerum intra clausuram natum.*
244 *Ingressus ex iusto titulo facit intra clausuram id, ad quod præcisè non potuisset ingredi.*
245 *Ingrediens in casu permisso non incurrit pœnas latas contra violantes clausuram, etsi ingrediatur ex prauo fine.*
246 *Ingressurus in casu rationabili, non expresso in generali facultate, eget speciali licentia.*

QVÆRES XXXIX. An, & in quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi clausuram ad exercendos actus concernentes suum munus.

217 ℞. Posse ex licentia, siuè Ordinarij, siuè Prælati regularis Monialium, prout ipsæ alterutri illorum respectiuè subijciuntur: & quidem etiam noctu, si occurrat casus vrgentis necessitatis; idque in omnibus casibus inferiùs proponendis, alijsque similibus, qui fortè eueniant: patet tum ex communi Ecclesiæ praxi: tum quia alioqui status Monialium esset miserrimus; si occurrente casu necessitatis, non possent Confessarij ingredi clausurã tum ad administranda Sacramenta tempore infirmitatis, tum ad assistendum morientibus, tum ad alios similes effectus, qui progressu temporis euenire possunt; tum quia id satis apertè deciditur tam in Constitutione Gregorij XIII. quæ incipit *Gratiæ*, & est superiùs adducta; quatenus statuit licentiam ingrediendi clausuram Monialium non esse dandam, neque adhibendam, nisi in casibus vrgentibus tantùm: quàm in *Concil. Trid. sess. 25. c. 5. de Regul.* per ea verba *in casibus necessarijs*, & in *cap. periculoso de stat. regul.* sub istis verbis, *nisi rationabilis, & manifesta causa existat*: ex quibus textibus ego infero, quòd, cum plures casus euenire possint, in quibus vrgeat necessitas Monialium, vt Confessarius ipsarum ingrediatur clausuram ad exercendum aliquem ex actibus concernentibus ipsius munus: in ijs casibus ingredi poterit Confessarius, obtenta debita licentia; prout exposuimus *sup. c. 5. sect. 3. q. 32.*

Quod

Quòd si quæras, an Confessarius Monialium ingrediens clausuram ad exercendum suum munus in casu necessario, & cum legitima licentia (quæ scilicet specialis sit, & in scriptis) possit secum ducere socium absque eo quòd hic exprimatur in licentia.

218 ℞. Posse, immò & id maximè decere; præsertim, si Confessarius sit Regularis, ita *Sanch.l.6. mor. cap.16. num.46. Mir. quæst. 2. de Monial. art. 17. Barbosa alleg.102. num. 50. Diana p.3.tract.2. resol.51. Tambur. D.24. de iure abbatiss. quæst. 3.* & ex parte *Bonac.q.4. de clausu. par.4. num.4.* nobiscum sentiens in ijs casibus, in quibus Confessarius ingrediens clausuram indiget ope, ac ministerio socij: non autem in casu, quo excepturus sit confessionem alicuius infirmæ ibi existentis. Moueor tum quia decentia videtur requirere, vt Confessarius habeat testem omnium suarum actionum, & ex eius præsentia tanto maiori cum circumspectione procedat (quod præsertim obseruari debet, si Confessarius sit Regularis, quem nunquam decet incedere absque socio) tum quia hoc ipsum non obscurè significauit Greg. XIII. in sua Constitutione *Dubijs*, dum Prælatis in casibus necessarijs ingredientibus monasteria Monialium iubet, vt comitati ingrediantur: tum quia indecens est, & alienum à more ecclesiastico, quòd fœmina inseruiat Sacerdoti ministranti Eucharistiam, aut extremam vnctionem; tum quia talis est praxis ferè communis (loquendo de Confessarijs regularibus) eaque approbata à Sacra Congregatione; quæ, teste *Barb. in Collect. v. confess. Monial. 2.* decreuit Confessarium ex antiqua consuetudine absque socio ingredi non posse monasteria Monialium ad audiendam ibi confessionem alicuius infirmæ, sed debere ei assignari socium, qui ipsi assistat, & sit ætatis excedentis annos 50. vitæque exemplaris.

219 Benè autem notant citati Doctores in tali casu non requiri specialem licentiam pro socio, sed, concessa licentia Confessario ad ingrediendum, eò ipsò censeri concessum etiam socio, vt ingrediatur cum illo iuxtà *cap. licèt de priuil. in 6.* decidens concesso alicui ingressu ad audienda diuina tempore Interdicti, censeri quoque concessum ingressum comitum decentium; ne aliàs priuilegium sit inutile, vt notat *Gl. ibi v. non debent:* quæ ratio proportionaliter procedit in præsenti casu; & hæc doctrina, vt iam indicaui, potissimùm habet locum in Confessarijs regularibus Ordinum, quorum constitutiones præscribunt, ne Confessarij septa Monialium ingrediantur ad ministranda Sacramenta sine socio, & ne vllatenus ab inuicem separentur, quin semper mutuò possint se inspicere: cuiusmodi constitutio reperitur in Constitutionibus Cassinensium *p. 2. c. 5. de monial.* in *regula S. Claræ 2.c.7.* & in ordinationibus Societatis Iesu.

QVÆRES XL. In quibus casibus possit Confessarius Monialium ingredi clausuram ad audiendas confessiones Monialis infirmæ; & an possit ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis.

220 ℞. Posse, quotiescumque Monialis ita laborat, vt non possit commodè accedere ad sedem confessionalem, hoc est sine dispendio sanitatis; idque non solùm sub initium morbi, sed etiam quoties vrget præceptum Ecclesiæ, aut regulæ, aut etiam propria deuotio; immò etiam quoties Monialis dicit se indigere Sacramento pœnitentiæ, ita *Rodriq. tom.1. quæst.47. art.4. Portel. de dub. reg. v. clausura num.9. Villalob. tom.2. sum. tract.35. diffic.47. num. 4. Diana sup. resol. 67. Tambur. supra quæst. 2. num. 1.* & alij; patetque ex eo quòd iuxtà dicta licitus est ingressus intra clausuram in casibus necessarijs; vsus autem Sacramenti pœnitentiæ est necessarius, & quidem necessitate, quæ per se est nota soli pœnitenti; vt proindè mirum non sit Doctores permittere Confessario Monialium, vt ingrediatur ad excipiendam confessionem Monialis infirmæ, aut aliter sic impeditæ, vt non possit ipsa ad illum accedere absque notabili dispendio sanitatis; quoties illa dicit se indigere confessione; cùm aliàs obligatio clausuræ ab ipsis Doctori-

bus

bus dicatur eſſe ſtrictæ interpretationis; quæ enim ſunt fauorabilia animæ, latam admittunt explicationem.

Addo Confeſſarium poſſe ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis, ſi attentis concurrentibus circumſtantijs probabiliter iudicetur talem monitionem minùs vtiliter faciendam eſſe à Medico, aut à Monialibus: moueor quòd, data ſuppoſitione, ſumus in caſu neceſſitatis vrgentis, cùm hic agatur de ſpirituali ſalute Monialis: conſtat autem ex dictis Confeſſarium Monialium poſſe ingredi in quocumque caſu grauis neceſſitatis: ſecùs dicendum, ſi dicta monitio æquè benè poſſet fieri à Medico, aut à Monialibus: ſic enim ceſſaret ratio neceſſitatis; quamuis in præſenti caſu, alijſque ſimilibus ſtandum ſit conſuetudini cuiuſque regionis, ac diœceſis.

QVÆRES XLI. In quibus caſibus Confeſſarius Monialium poſſit ingredi ad miniſtrandam Moniali infirmæ, aut aliter impeditæ ſactam Communionem.

221 ℞. Poſſe ingredi non ſolùm ad miniſtrandam Euchariſtiam Moniali in probabili periculo mortis conſtitutæ (de quo nemo dubitat, cùm in tali periculo quilibet fidelis teneatur communicare per modum viatici) ſed etiam quoties aliæ Moniales communicant ex præcepto ſiuè Eccleſiæ, aut regulæ, ſiuè etiam ex alia pia, & rationabili cauſa, ita *Portel. ſupra* & ante illum *Rodriquez tom. 1. quæſt. 47. art. 4. Miranda tract. de Monial. quæſt. 2. art. 7. & Sanchez num. 45.* addens ſe credere Confeſſarium poſſe ingredi ad miniſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ, ac Euchariſtiæ Moniali infirmæ, quotieſcumque iſta ſolebat vti his Sacramentis: patetque tum ex dictis *quæſt. præc.* tum quia rationi conſonum eſt infirmas hoc ſolatio non deſtitui; ne alioqui addatur afflictio afflicto; immò iuſtum eſt triſtitiam infirmæ leuari tam ſalutaribus medicinis: vndè infert Sanchez quando dicunt DD. poſſe Confeſſarium ingredi ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ, aut aliter impeditæ, quoties ipſa ait ſe indigere hoc Sacramento, haud ſtrictè interpretandam eſſe huiuſmodi indigentiam, ideòque poſſe ingredi etiam in caſu, quo illa cupiat confiteri ſolùm ad meram conſolationem ſpiritualem.

Addit *Quintanad. tract. 3. ſing. 3. num. 10.* quòd ſi Monialis ægrota ſolita ſit quotidie communicare, quotidie ad eam poſſet deferri Communio; cum huius ſumptio iudicio viri prudentis neceſſaria videri poſſit ad profectum, ac conſolationem ſpiritualem. Ad quod faciunt, quæ habentur in *Conſtitutionibus S. Dominici cap. 13.* nimirum *quod quanto præſtantior eſt anima corpore, tanto etiam diligentius procuranda eſt ſalus animæ ſupra ſalutem corporis; &, ſi ob corporis neceſſitates introire in monaſteria licet, multo magis id licebit Confeſſarijs, qui curæ animæ Monialium deputati ſunt.* Quæ confirmat *Sanctius in ſelectis D. 22. num. 22.* dicens: *Si ob neceſſitatem temporalem Conuentus,* v. g. *ob deliniendum parietem, aut ſolium permiſſum eſt fabris clauſtra introire; quare ob vtilitatem ſpiritualem Monialium id negandum erit Miniſtris ſeruantibus requiſita?* Confirmat, & *Quintanad. ſup. num. 13.* his verbis. *Quòd ſi corporalis Medicus quotidie ingreditur, etiam ſi ita neceſſarium non ſit, vt cum nulla Monialis grauiter laborat, ſed ſolum ſunt leues alicuius curandi præſeruandiue morbi: cur ad animæ morbos ſanandos, & ægrotantis profectum, & conſolationem augendam Medicus ſpiritualis, ad ſpirituale medicamentum non ingredietur?* Quibus conſentit *Sanch. lib. 6. mor. cap. 26. num. 45.*

222 Quod verò monet *Sanchez num. 46.* non ſubeſſe iuſtam cauſam, quòd comitantes Euchariſtiam ingrediantur clauſuram: cùm ipſæ Moniales ſatis decenter cereis accenſis comitari poſſint Euchariſtiam, ſtatim ac ad clauſuræ fores accedit; eſt valdè rationabile, & omninò ſeruandum. Quamquam quo ad hoc mihi magis placeat conſuetudo inducta in ciuitate Ferrarienſi; nimirum, vt Confeſſarius Monialium in caſu, quo adminiſtranda ſit Moniali infirmæ Euchariſtia, particulam conſecratam in decenti vaſe ponat ſuper feneſtella, ex qua Moniales

ſolent

solent communicare; eaque sic posita, ingrediatur cum debita modestia, ac deuotione, ibique indutus superpelliceo, & stola procedat ad chorum, indéque sumptam particulam consecratam deferat ad Monialem infirmam, cæteris Monialibus ipsum comitantibus cereis accensis.

Quæri hic posset, an Monialis, quæ manè communicauit, possit eodem die iterum communicare per modum Viatici; si sub vesperam eiusdem diei contingat eam incurrere periculum mortis, cùm antea benè valeret, nec extaret vlla suspicio talis periculi.

223 ℞. Quòd, licèt DD. communiter apud *Dianam par.5.tract.3.ref.33.* sustineant partem negantem: nihilominùs non videtur improbabilis pars affirmans, quam sustinet idem Diana ex Hurtado de Mendoza, Turriano, Ochagauia, ac Kellisonio; & suadetur tum quia iura prohibentia, ne quis communicet bis in die, non comprehendunt casum istum adeò specialem; tum quia fideles debent in articulo mortis communicare ex præcepto diuino, cui non satisfit per anticipatam communionem (sicut nec satisfit præcepto audiendæ Missæ per anticipatam auditionem) præceptum autem hoc diuinum, vt fortius præualet prohibitioni ecclesiasticæ de non communicando bis eadem die ex *Sanch.l.1.mor.c.10.n.17.*

Addo ex *Suarez D.69.de Euchar.sect.4.& Persico lib.1. de præcipuo Sacerd. offic. cap.3.n.82.* quòd, si Monialis in articulo mortis non ieiuna per modum Viatici communicauit paulò ante mediam noctem; elapso quadrante post mediam noctem posset ieiuna iterum communicare: hoc enim non esset bis communicare eadem die; sed duobus diebus: cùm dies incipiat à media nocte.

Sic notat *Diana par.3.tract.6.resol.44. ex Henriq.* quòd, si quis proximè ante mediam noctem cœnauit in Dominica incidente in Vigilia Natiuitatis Domini; potest statim post mediam noctem communicare. Quæ doctrina confirmatur ex eo, quod docent Azorius, Syluius, Henriq. Sà, & alij apud eundem *Dian.par.2. tract.14. resol.54.* videlicet fideles nullo iure prohiberi, quin qualibet hora diei communicent, si sint ieiuni, & absit scandalum: quamuis *Coninch.q.80. de Sacram.art.10.num.85.* & alij dicant extra casum necessitatis non esse permittendum, vt quis sub vesperam, & qualibet hora diei communicet: idque in reuerentiam Sacramenti.

Idem confirmat *Diana par.9.tr.7.ref.43.* contra *P. Bordonum tom. 2. resol.56.n.161.* addens quòd cum Regulares ex suis priuilegijs possint celebrare ferme 3. horis ante auroram vt ex *Rodriq. Filliuc.& Bonac.* docet *Castrus Palaus tr.22. D. vn.p.7. num.13.* possunt, & in illis missis, si velint, licitè ministrare laicis Eucharistiam: cum in hoc nulla extet prohibitio in contrarium.

Cum autem ieiunium naturale, quod ordinariè requiritur ad Communionem Eucharisticam, violetur per sumptionem cibi, ac potus: cibus verò, & potus sit ille, qui in stomacho alteratur, seu digeritur, aut ad digestionem pertinet, idque per actionem, quæ sit comestio, aut potatio: qualis non est, nisi ex cibo, & potu assumatur, ac in stomachum traijciatur: sequitur huiusmodi ieiunium violari ex receptione grani anisi consultò deglutiti *Card.de Lugo D.15.de Euch.sect.2.num.22. & 27. Hurtad.D.9. de Euchar. diffic.15.* item ex sumptione tabacci per os assumpti, ac pilulæ medicinalis *Præpositus 3.par.quæst.80. art.8.d.1. num.39.* item ex receptione papyri, seu chartæ, ac fili ex lino (quippè quæ habent originem ex herbis, & in substantia sunt herbæ, quæ digeruntur) immò, & ex sumptione muscæ, culicis, ac vermiculi, *Card. de Lugo sup.n.32.* item ex receptione cretæ, quam fœminæ comedunt ob delectationem, aut ad diminuendum colorem *Tambur. de commun.cap.2.§.6.n.19.* idem afferens de lapide Bezzuar, & terra Cypria; item ex receptione ceræ vt potè aliquibus partibus mellis immixtæ *Tambur. num.20.* (etsi dissentiat *Summa Diana v. communionis dispositio num.33.* malè citans pro se *Cardinalem de Lugo*) non item ex sumptione ossiculi fructuum, aut alterius generis, frusti ligni solidi, monetæ aureæ, globuli plumbei, frusti vnguis, fili ex ferro,

ro, fetico, aut lana; quippè quæ in ftomacho non alterantur, fed integra à ftomacho etiam valido egeruntur *Card. de Lugo sup.* & cum eò *Tambur. n.* 18. addens *num.* 21. fe valdè dubitare, an concedendum fit violari ieiunium naturale per fumptionem auellanæ, aut pineæ nucis (ficut putat *Sancius in select. D.* 42. *num.* 23.) fiquidem eæ, vt fic fumuntur, non funt alterabiles, nec digeftibiles, adeòque non habent rationem cibi.

Sic violatur Ieiunium naturale ex fumptione vnius guttæ aquæ facta de induftria; ex receptione potionis medicinalis, auri potabilis, & fanguinis, quem quis exugat è proprio digito. *De Lugo sup. Tamburin. num.* 22. monens haurientem aquam, immò & quodlibet aliud non effe ieiunum, etfi ftatim è ftomacho eijciat rem fumptam; cum femper aliquid illius remaneat in ftomaco: item fi ex propofito deglutiantur reliquiæ cibi manentes in dentibus *De Lugo num.* 36. *Vasq. D.* 211. *de Euchar. cap.* 3. *num.* 30. *Hurtad. D.* 9. *de Euchar. difficul.* 15. (quod negant *Tabiena, Henriq. Io. à Cruce, Diana, Suarez, Rodriq. & Coninch.* apud *Tamburinum num.* 25. nec improbabiliter.) E contra ieiunium naturale non violatur, fi per modum faliuæ fumas guttam aquæ, aut iufculi, vel fanguinem è capite fluentem in os, ac immixtum faliuæ, *De Lugo sup. num* 23. item fi traijcias culicem, mufcam, aut puluerem in os cafu volitantes, vel etiam fanguinem, aut humorem è capite, aut gingiuis defcendentem, etiam in magna copia, etiam non immixtum faliuæ *de Lugo sup.* item fi fumas tabaccum per nares, fiuè in folio, fiuè in puluere, fiuè in fumo, vel etiam aliquantulum aquæ per nares attrahas *Granad. in* 3. *par. contr.* 9. *tr.* 10. *D.* 8. *num.* 4. *Suarez D.* 68. *de Sacr. sect.* 4. §. *quæres rursus*: item fi per narium afflationem fumas odorem *Granad. sup.* item fi aromata teneas in ore, immò, & conteras dentibus, fed non deglutias *Tambur. num.* 26. ex *Bonac.* addens ex *Tannero tom.* 4. *D.* 5. *q.* 8. *art.* 8. *not* 1. fi quid ex dictis aromatibus cum faliua defcendat in ftomachum, non violare ieiunium; cum talis defcenfus fit folum per modum faliuæ feu commixtus faliuæ, quæ cohiberi nequit, ne defcendat affecta dictis aromatibus: quod non admittit *Tamburinus* in cafu, quo voluens aromata in ore granum aliquod ex illis in ftomachum inuoluntariè traijciat: cum hic interueniat vera comeftio, etfi non volita; nec fit eadem ratio de mufca in os volitante, & cafu deglutita; fiquidem hæc actio nullo modo eft comeftio, fed refpiratio; cum granum aromatis in ore contritum, volutatum, & traiectum in ftomachum (etfi contra voluntatem) fit comeftio: quo modo decidens in flumen, & aquam inuoluntariè deglutiens verè dicitur potare, ita *Tamburin.* qui tamen non omninò fe refolutè declarat fe opinionem contrariam damnare.

Addit *Pasqualig. p.* 3. *decis.* 426. *ex Paludano, & Persico* non folui ieiunium naturale, fi quid cibi, aut potus intret in conductum refpirationis; cum talis deglutio non pertineat ad manducationem, vtpotè non ordinata ad nutritionem, fed potius ad fuffocationem; & hoc, licèt id fiat per actionem manducatiuam, & ex animo manducandi, aut bibendi; dum enim fit defcenfus non in ftomachum, fed in canalem refpirationis, non completur manducatio, aut potatio, cum non fit in termino, nifi fiat tranfmiffio in ftomachum, ita vt defcenfus cibi, aut potus in ftomachum fit pars manducationis, adeòque ea fublata, ieiunium non frangatur, quippè quod folùm violatur per completam manducationem, aut potationem. Quòd fi in hoc cafu conans eijcere quod ingreffum eft in canalem refpirationis, aliquid modicum illius in ftomachum deglutiat, non foluitur ieiunium naturale: quippè quod ingreditur præter intentionem, & vi actionis egeftiuæ, quæ opponitur manducatiuæ, aut potatiuæ ficque ingredi nequit per modum manducationis, aut potationis, & confequenter non foluit ieiunium naturale.

Dubium maius eft, an cenferi debeat ieiunus ieiunio naturali, qui cafu deglutit, & traijcit in ftomachum aquæ quantitatem notabilem; vt fi cadat in flumen.

℞. *Pasqualigus sup. decis.* 425. quòd licèt *Tabiena. v. communicare q.* 45. *num.* 51.

fufti-

sustineat debere censeri ieiunum, dummodò id contingat præter voluntatem, siquidem, vt aliquid sumatur per modum cibi, debet sumi ex intentione, non casu: Doctores tamen communiter oppositum sustinent cum *Sylu. v. Euchar.* 5. *q.6.num.8.Soto in 4.d.12.q.1.art.8. ad 4. Sà v. Euchar.num.27. Nau.c.21. num.35.* & probant tum quia actio degluttiendi magnam quantitatem aquæ nequit induere rationem alterius actionis, quàm potationis, licet violentæ, ac præter intentionem; cum sit motus, quo per se primò aqua traijcitur in stomachum: tum quia dici non potest in hoc casu interuenire solùm respirationem, aut deglutionem saliuæ; cum in his actionibus id, quod per se primò, descendit in stomachum, non sit materia potabilis, sed aer, aut saliua; si autem hic interuenit actio potatiua, soluitur ieiunium, vt patet.

Quòd si aqua sic hausta eijciatur è stomacho, dicit *Pasqualig.num.4.* posse censeri adesse ieiunium naturale, si probabiliter iudicetur totam aquam fuisse eiectam: nam ieiunium violatur solùm per cibum, ac potum; & alioqui in hoc casu aqua cum intret in stomachum præter intentionem, & ab eo eijciatur, non habet rationem potus, sed cuiusdam lauationis, qua stomachus lauetur: haustio enim illa aquæ eatenus haberet rationem potationis, quatenus coniungeretur cum termino ipsius potationis (cum omnis motus sit talis per coniunctionem cum suo termino) & aliàs in hoc casu haustio non coniungitur cum termino potationis, qui est permanentia liquoris recepti in stomacho, vt possit alterari, & digeri; sic *Pasqualig.* etsi *num.5.* subdat in hoc cautè procedi debere, & ex concurrentibus circumstantijs videndum esse, an totus liquor sit eiectus: si enim aliquo tempore mansit in stomacho, vel sit facilè alterabilis, nequit censeri totus eiectus, sed præsumi debet aliquam eius particulam fuisse alteratam; præterquàmquòd, etsi probabiliter censeri possit totum liquorem fuisse eiectum, satius est abstinere à Communione Eucharistica ob reuerentiam Sacramenti.

Vtrùm verò Confessarius possit sæpius ingredi ad ministrandam Moniali infirmæ Eucharistiam per modum Viatici.

224. ℞. Posse, si inter vnam, & aliam communionem detur conueniens interuallum temporis; v. g. 8. aut 10. dierum iuxta *Sua.D. 68. de Euch.sect.5. & Henriq. l.8.c.5.n.1.* aut etiam solùm 6. dierum iuxtà *Fumum v.communio* §.18.*& Maiorem in 4.d.9.q.3. ad 5.* Ducor, quòd, cùm iuxtà citatos Doctores, quos sequitur *Fag. prac.3. Ecclesiæ l.3.c.5.num.*20. licitum sit fidelibus infirmis communicare per modum Viatici non semel, sed iterum, atque iterum, & quidem secundùm *Laym.lib.5. trac.4.c.26.num.*20. altero statim die in aliquo casu: licitum erit Confessario Monialium ingredi ad talem effectum, ne alioqui Monialis infirma destituatur tam salutari remedio, & quidem valdè necessario; vt proindè dici possit comprehendi sub regula generali à nobis assignata superiùs, quòd potest Confessarius Monialium ingredi in casibus necessarijs.

Quòd si Monialis, cui administranda est Eucharistia per modum Viatici, sit nouitia: curet Confessarius, vt illa ante communionem faciat religiosam professionem iuxtà Pij V. indultum relatum *cap.9.num.*18. Pro cuius intelligentia vnum tantùm placet hic adnotare: nimirum ad essentiam professionis factæ vi talis indulti non videri necessarium, quòd ea fiat de consensu capitulari Monialium illius monasterij, adeòque illam sine dicto consensu esse validam. Moueor tum quia Pius V. si voluisset ad professionem in isto casu faciendam requiri consensum capitularem monasterij modo dicto, id expressisset in tenore indulti; sicut de facto expressit requiri, vt Nouitia vigore præfati indulti professura annum ætatis 16. expleuerit: cùm ergò non expresserit circumstantiam consensus capitularis, signum est, quòd illam noluit iuxtà illud: *Si voluisset expressisset; non expressit, ergo noluit:* tum quia versamur in materia valdè fauorabili animæ, quæ proindè non debet restringi vltrà id, quod restringitur in concessione indulti: tum quia vsus talis indulti posset impediri à Monialibus monasterij di-

ctum consensum denegando; vt benè notauit P. Bordonus à me consultus, qui nobiscum sentit.

Et hanc doctrinam puto procedere etiam in casu, quo nouitia professura vigore indulti Pij V. iam expleuisset integrum annum probationis: hanc scilicet validè, ac licitè profiteri in morte absque consensu capitulari Monialium. Ducor, quòd vi dicti induiti dispensat Papa non solùm in integritate anni probationis (cuius in præsenti casu nulla est necessitas) sed etiam in exploratione puellæ, & consensu capitulari Monialium aliàs præmittendis (quæ duo etiam in præsenti casu deseruire possunt) cùm ergo in casu hìc proposito indultum possit suffragari quo ad hæc duo posteriora: non apparet, cur vsus eius denegari debeat ex eo quod non suffragetur etiam quo ad supplendam integritatem anni probationis: maximè attenta regula iuris *Cui licèt quod maius, non debet quod minus est, non licere l. non debet ff. de regulis iuris*, & attenta natura priuilegij fauorabilis animæ, quod debet ampliari, sic ego respondi nouissimè in contingentia facti, & responsionem approbarunt viri docti.

An autem Nouitia virtute præfati induIti professa, possit resilire à statu religioso, & redire ad sæculum, si superuiuat; data doctrina *Hieronymi Rodriquez, & Vecchii* apud *Dian. par. 5. tract. 3. resol. 139.* sustinentium nouitiam hanc egere noua professione, & consequenter professionem in morte factam esse nullam (quod tamen negat ipse *Diana cum Lezana*, & nos negabimus in *tract. de profess. cap. 2. q. 3.*)

℞. Data illa doctrina, posse resilire nouitiam à statu religioso: cum iuxtà illam doctrinam ipsa perindè se habeat, ac si nullam fecisset professionem; & non entis nullæ sint partes, seu qualitates *l. eius qui insulam ff. si cer. pet.* Verum tamen est quòd, licèt dicta professio non habeat vim voti simplicis religionis ex doctrina *Sanchez lib. 7. de matrimonio D. 34. à num. 8.* habet tamen vim voti simplicis Castitatis ob rationis identitatem expressæ in *capitul. quidam de conuers. coniugat.* vt indicat idem *Sanchez lib. 7. D. 27. num. 13.* cum declaratione, ac præsumptione iuris, quas ille habet *D. 34. num. 3.*

Addo Nouitiam in morte profitentem modo dicto, inhærendo doctrinæ *Rodriquez* suprà relatæ, posse, si antea non renunciauit bonis, postea renunciare (seruatis aliàs seruandis) idque ob rationem §. præcedenti adductam, quæ procedit æquè in re præsenti, vt consideranti patebit. Quamquam in foro externo talis bonorum renunciatio posset esse admodum controuersa: stante nostra sententia sustinente professionem factam in morte vigore induIti Pij V. esse veram, ac validam professionem: quam sententiam amplectuntur plures, & graues Doctores apud *Dianam par. 3. tract. 2. resolut. 17.*

Accedit quòd; licèt *Rodriq.* consequenter ad illam suam doctrinam, cum alijs sustineat Nouitiam in casu proposito profitentem, si conualescat, teneri absoluere residuum anni integri probationis; in nostra tamen sententia oppositum sustinendum est; cùm sic cesset finis probationis, quæ ordinatur ad professionis emissionem tamquam via ad terminum, & dispositio ad formam; quæ omnia cessant hoc ipsò, quòd vera, ac legitima professio facta est (sicut verè facta est in præsenti casu) vnde procedit regula: *Cessante legis ratione, cessat lex, l. final. ff de adul.*

QVÆRES XLII. An, & quoties Confessarius ingredi possit monasteria Monialium ad ministrandam extremam Vnctionem Moniali infirmæ.

225 ℞. Quòd, cùm Sacramentum extremæ Vnctionis non respiciat solùm infirmitatem, sed etiam statum infirmitatis, quo iuxtà humanam æstimationem infirmus appropinquat morti; & alioqui durante eodem morbo (v. g. hydropico) possit sæpius incurri periculum mortis; potest infirmus licitè innungi sæpius, etiam in eadem infirmitate; si, occurrente vno periculo mortis semel innunctus incurrat postea aliud periculum: quod potest non rarò euenire, ita *Diana par. 5. tract. 3.*

resol.

resol.96. alijque communiter, & patet ex *Concil. Trident. sess.14. cap.3. de extr. vnct.* vbi dicitur; *Quòd si infirmi post susceptam hanc vnctionem conualuerint* (intellige, siuè valetudine omninò recuperata, siuè quòd euadant periculum mortis) *iterum huius Sacramenti subsidio iuuari poterunt, cùm in aliud simile discrimen inciderint*. Constat autem ex dictis *q. praced.* quòd, si Monialis modo dicto potest sæpiùs inungi; poterit Confessarius sæpiùs ingredi ad talem effectum: cùm talis inunctio recenseri probabiliter possit inter casus necessarios, in quibus conceditur ingressus.

226 Porrò interuallum temporis, quod requiritur, & sufficit ad reiterandum Sacramentum extremæ Vnctionis, recurrente nouo periculo mortis, censet *Fagund. sup. lib.1. cap.1. num.7.* prudentis viri iudicio definiri debere, & videri sufficere 15. aut 20. dies: mensem integrum requirit *Henriq. lib.3. cap.9. num.4.* Mancinus verò in *pract.9. d.21.* censet sufficere 8. dies post præcedentem vnctionem, ita vt probabiliter præsumi possit infirmum peccasse, saltem venialiter; inter has opiniones ego consulo opinionem Fagundez tanquam probabiliorem.

QVÆRES XLIII. An, & quoties Confessarius Monialium ingredi possit ad assistendum infirmæ laboranti in extremis.

227 ℞. Posse, ita in terminis *Sanchez supra num. 48.* ex *Llamas. Peyrin. tom.2. priuil. constit.6. Pij V. num.30. Victorel.* citatus à *Tambur. sup. quæst.2. num.6.* & alij communiter. Moueor, quòd, cùm talis assistentia sit non solùm vtilis, sed valdè necessaria Moniali in tali statu constitutæ, enumerari potest inter casus necessarios, in quibus iura concedunt ingressum intra septa Monialium: munus quippè assistendi Moniali in tali euentu, illamque confirmandi pijs verbis, est proprium Sacerdotis; eò vel maximè quòd tunc potest occurrere aliqua animi perturbatio, aut scrupulus, ad quæ sedanda sit opus consilio Confessarij; vt propterea non parùm suspicere se minùs authenticam declarationem illam, quam affert *Gauant. in manu. v. clauf. Monial. num.43.* vt factam à Sacra Congregatione; nimirum Confessarium Monialium, administrato extremæ vnctionis Sacramento, debere relinquere Monialem infirmam morientem, eam commendando alijs Monialibus, vt eam iuuent ad benè moriendum, & è monasterio egredi; quod certe videtur admodùm durum, præsertim fœminis, quæ morientibus sibi cognatis vellent semper assistere aliquem Sacerdotem ipsis in tanta necessitate spirituali opitulantem.

Difficultas est, an Confessarius non semel, sed iterum, atque iterum ingredi possit ad talem effectum, immò, & longiori tempore continuato assistere Moniali animam agenti, etiam per noctem integram.

228 ℞. Posse, & sæpiùs ingredi; & diuturniori tempore assistere, si iudicio prudentis viri, Monialis censeatur breui moritura, ideòque indigere assistentia Confessarij, qui pijs verbis eam consoletur, & opportunis medijs adiuuet ad benè moriendum. Ducor, quòd Confessarius licitè potest ingredi ad assistendum Moniali morienti; cùm iuxtà dicta à iure concedatur ingressus in tali casu, vtpotè comprehensus inter casus necessarios: at potest euenire quòd Monialis agonizans indigeat assistentia Confessarij, siuè pro longiori tempore continuato, eò quòd varijs, & grauibus tentationibus tunc temporis vexetur, & iudicio Medici credatur breui moritura; siuè quòd sæpiùs ad eumdem effectum ingrediatur, eò quòd Moniali superueniant plura simptomata; per quæ probabiliter creditur mox moritura, cùm tamen, ijs cessantibus tempus agoniæ vlteriùs protrahatur: ergò in hoc vtroque casu poterit Confessarius & ingredi clausuram sæpiùs, & longiori etiam tempore permanere in monasterio; maximè cùm præcepta Ecclesiæ (cuiusmodi est præceptum clausuræ Monialium) non obligent in euentu tanti dispendij, & alioqui simus in materia adeò fauorabili animæ, in qua melius est abundare, quàm deficere. Vndè Ordinarij locorum, ac Prælati regulares monialibus sibi respectiuè subiectis quò ad hoc

deberent non parùm indulgere memores ex breuissimo mortis momento pendere totius æternitatis progressum: plurimùmque conducere cuicumque morienti, vt assistentem habeat Sacerdotem, qui in tanta necessitate, & tam graui periculo opportunum præstet auxilium.

Quòd si quæras, an Confessarius Monialium in casu, quo cogeretur longiori tempore commorari in monasterio ad assistendum Moniali morienti, & quidem noctu, aliásque magnam haberet necessitatem aliquantulum requiescendi, posset ad aliquod tempus secedere in cubiculum aliquod intra ipsum monasterium, ibique parumper requiescere.

℞. Dato casu (qui tamen debet esse admodum rarus) videri posse, adhibitis debitis cautelis: idque ex ratihabitione Prælati Monialium, ac lege æquitatis; quamuis in tali euentu consultum esset potius secedere in domum Factoris Monialium proximam monasterio, ibique requiescere, præsto adfuturum Moniali morienti, vbi primùm aduocabitur; sic ego consului in contingentia facti, & consilium postea approbarunt viri valdè docti: quin etiam postea reperi Fratres Carmelitas Discalceatos *par.3.stat.cap.30.num.3.* statuisse, quòd si Monialis aliqua sit morti proxima non liceat Sacerdoti Confessario intra clausuram pernoctare, nisi ægrota sit in eo periculo, vt eo pietatis officio egeat, quod in morientes exerceri solet: ac ea defuncta, statim cum socio exeat: quod statutum fuit confirmatum ab Vrbano VIII. & ostendit rationabilem esse nostram assertionem.

An autem Confessarius in præsenti casu ducere possit, & debeat socium intra clausuram, vel certè debeat ingredi solus.

229 ℞. Posse, & debere ingredi cum socio, si Confessarius sit Regularis: idque ob dicta *quæst.39.§.quòd si quæras:* si verò sit sæcularis, non est quidem regulariter in vsu, quòd secum ducat socium (fortè quia hic, & nunc illum habere non potest in promptu, qualis in tali euentu requireretur, virum scilicet pium, & non minùs ætate, quàm moribus grauem) esset tamen multum laudabile, ac expediens, quòd Confessarius Monialium sæcularis in ingressu clausuræ secum haberet socium, qualem modò indicauimus: immò & fortè esset consentaneum menti Sacræ Congregationis Episcoporum, & regularium; quæ cum iuxtà dicta citato q. 29. generaliter statuerit Confessarios Monialium non posse ingredi absque socio ad audiendas illarum confessiones; à fortiori id statueret de confessario ingrediente ad assistendum Moniali agonizanti; cùm in tali casu sit maior ratio ingrediendi associatum, quàm in euentu, quo ingressus fiat ad audiendas confessiones, vt consideranti facilè constabit, verùm in hoc seruetur consuetudo vniuiusque diœcesis, aut religionis regula, à quibus nefas est recedere in re tanti momenti.

QVÆRES XLIV. Quibus medijs possint, & debeant Confessarij Monialium iuuare illas ad benè moriendum tempore agoniæ.

230 ℞. Posse, & debere iuuare sequentibus medijs, aut alijs similibus, quæ suggeret Spiritus Sanctus: videlicet illas excitando ad varios actus fidei, spei, & charitatis, sicque illas muniendo aduersùs tentationes, quæ tunc temporis immitti solent à diabolo: & hoc breui aliqua oratione desumpta è sacris Scripturis; cuiusmodi essent, pro actibus quidem fidei recitatio symboli Apostolici, & verba illa. *Adiuua incredulitatem meam*; vel *Adauge nobis fidem*; vel *Credo quòd Redemptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, &c.* pro actibus Spei, verba illa: *Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio.* vel *Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me*; vel *Non in arcu meo sperabo, neque gladius meus saluabit me, sed dextera tua*; vel *Deus meus, misericordia mea*; vel *In te Domine speraui, non confundar in æternum:* vel *Quoniam tu es Domine spes mea*; vel *In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum:* vel *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?* pro actibus Charitatis, verba illa: *Cupio dissolui, & esse cum Christo*; vel *Quando veniam,*

niam, & apparebo ante faciem Dei? vel *Quid mihi est in Cœlo, & à te quid volui super terram?* vel *Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo meo spem meam;* vel *Deus meus, & omnia;* pro actibus Contritionis, verba illa: *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine;* vel *Sana Domine, sana animam meam, quia peccaui tibi;* vel *Vbi me abscondam à vultu iratus?* vel *Parce mihi, Domine, nihil enim sunt dies mei:* vel *Non intres in iudicium cum seruo tuo, Domine;* vel *Propitius esto mihi peccatori;* vel *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum, Deus, non despicies;* vel *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum est enim.* Curet item Confessarius, vt Monialis infirma opportuno tempore debitas faciat protestationes: videlicet se velle mori in fide catholica, firmiterque credere quidquid credit, ac docet S. Mater Ecclesia: se quàm maximè dolere de omnibus offensis Deo factis, esseque paratam millies potiùs mori, quàm ipsum ampliùs offendere, vtpotè super omnia amabilem; se æternam salutem sperare, non ex proprijs meritis, sed Christi, eiusque Sacratissimæ passionis: se nolle consentire vlli suggestioni dæmonis, quæ tempore agoniæ ab eo immittatur: se commendare animam suam Deo, B. Virgini, Angelo Custodi, Sanctis, & maximè sui Ordinis, ac tutelaribus. Denique Confessarius assistens Moniali agonizanti non solùm ipsam iuuet identidem ei suggerendo voce moderata aliquam ex orationibus iaculatorijs superiùs relatis; sed etiam piam Christi crucifixi imaginem exhibeat sæpiùs osculandam in cicatricibus; lectulum sæpiùs aspergat aqua benedicta; curet appendi collo Monialis benedictum aliquod numisma habens indulgentias; sæpiùsque ei reuocet in memoriam, vt in extremo mortis articulo curet obtinere plenariam indulgentiam concessam dicto numismati; coram ipsa recitet deuotas preces, siue solus (v. g. Officium S. Crucis, passionem Christi descriptam à S. Ioanne, commendationem animæ) siuè cum alijs Monialibus assistentibus (v.g. Litanias) curetque vt Moniales, quæ modo dicto assistunt infirmæ, singulæ seorsim dicant, siuè Rosarium B. Virg. siuè Psalmos pœnitentiales, siuè alias orationes: ponat etiam super lecto aliquas Sanctorum reliquias ad fugandos dæmones, illorumque tentationes remouendas: curet etiam affigi lecto aliquam imaginem Beatæ Virginis, & alicuius Sancti, aut Sanctæ, quos Monialis agonizans speciali deuotionis affectu prosequebatur, verb. grat. Sancti Ioseph, Sancti Fundatoris Ordinis, Sancti tutelaris, aut alterius similis: illam item, quamdiu est capax, faciat confiteri identidem aliqua peccata, saltem aliàs confessa, & absoluat Sacramentaliter ad maius gratiæ incrementum.

Moneo hìc vnum, quòd si Confessarius ad maius augmentum gratiæ, ac meriti velit identidem absoluere sacramentaliter Monialem morientem, quæ non potest loqui, sed benè audit, potest absque scrupulo coram astantibus ei altiori voce dicere, vt se accuset de verbis otiosis, alijsque similibus defectibus in specie expressis: & hoc, vt detur materia absolutionis in particulari, probatur tum ex praxi vsitata etiam apud viros doctos, ac timoratos, quæ sine dubio non debet condemnari: tum quia confessio sacramentalis publica non est prohibita, nisi per accidens, videlicet ratione scandali, quod posset suboriri, si in casu proposito detegeretur aliquid graue, ac infamatorium, quod alioqui erat astantibus ignotum: tum quia in præsenti casu nulla interuenit violatio sigilli sacramentalis; cum non Confessarius detegat peccata Monialis pœnitentis, sed ipsa Monialis, cedens iuri suo. Quamquam in tali euentu Confessarius abstinere debeat, ne proponat Moniali culpas graues, de quibus, modo dicto se accuset: cum debeat solùm proponere defectus leuiores, aut certè peccata in communi.

QVÆRES XLV. An, & quibus in casibus Confessarius Monialium ingredi possit ad exequias demortuæ Monialis peragendas.

231 R. Quòd, quamuis *Gauantus in manu. v. Monial. clausi. num.* 40. dicat Sacram Congregationem sub 13. Septemb. 1583. statuisse, ne Monialium Confes-

sarij clausuram ingrediantur prætextu sepeliendæ Monialis, aut Officium funerale peragendi; *Sanchez* tamen *lib.6. Mor.cap. 16. num.44. Portel. de dub.regul.v. clauf. Monial.num.11. Tambur. D. 24. de iure abbatiss. q. 5.* & alij docent, quòd cùm in præsenti casu interueniat iusta causa necessitatis, licitè potest ingredi Confessarius; quamquam Tamburinus loquatur cum limitatione, si adsit consuetudo, & concessio Superioris: & benè, cùm consuetudo habeat vim legis, & omninò seruari debeat; quare in hac re inspicienda est vniuscuiusque diœcesis, ac regionis consuetudo, eaque seruanda. Certè in aliquibus locis inducta est consuetudo, & quidem scientibus, & consentientibus Ordinarijs, vt Confessarius ingrediatur, tum quando cadauer Monialis defertur à cubiculo, in quo ea mortua est, ad locum Capituli, aut ad chorum ecclesiæ interioris: tum etiam postea, quando recitatur officium Defunctorum, antequàm cadauer tumuletur, & quidem vnà cum ipsis Monialibus in choro assistens recitationi dicti Officij, & fungens munere Parochi, quæ licèt non sint simpliciter necessaria, videntur tamen satis rationabilia, ac proindè permitti posse ab Ordinarijs, alijsque Monialium Prælatis: quippè quæ sunt magnæ consolationi Monialibus superstitibus, & communiter solent obseruari in exequijs fidelium sæcularium, nec adest vrgens ratio ea denegandi Monialibus.

De socio posset esse maior aliqua difficultas, an Confessarius in proposito casu ingressurus claustra Monialium possit, & debeat illum secum ducere, vel certè possit, ac debeat ingredi solus.

232 ℞. Etiam in hoc seruari debere consuetudinem cuiusque diœcesis, ac regionis, quæ non est vna, ac eadem, sed multiplex, & varia. In Gallijs, inquit *Tambur. sup. num.3.* Confessor exequias Monialium celebraturus cum nonnullis Sacerdotibus intra septa monasterij ingreditur: & in quodam Capitulo prouinciali Fratrum Minorum in Portugallia refert Portell. loco citato quemdam Generalem decreuisse hac occasione intrare posse 6. Fratres; comprehendendo Confessarium, Capellanos, & alios: in alijs locis ingreditur solus Confessarius. Vt ego dicam, quod sentio; crederem esse expediens, & consultum, vt in tali casu Confessarius non ingrederetur sine socio idoneo iuxtà dicta *q.39.* idque tum ob decentiam status Monialium; eò quòd videtur minùs decere Sacerdotem, siuè sæcularem, siuè regularem, admitti intra septa Monialium, & inter ipsas longiori tempore commorari sine socio: tum quia alioqui opus est, vt Monialis inseruiat Sacerdoti persoluenti Officium funerale tum in præbendo thuribulo, quo iuxtà rubricas Ritualis Romani incensatur cadauer; tum in porrigenda aqua benedicta, qua illud aspergitur; & quidem in his porrigendis, etiam ipsi manum deosculando; quod vtrique minus decet Monialem, præsertim iuniorem; qualis solet in simili euentu adhiberi.

233 Quòd si contingat aliquem defunctum laicum asportari ex speciali priuilegio intra monasterium Monialium, ibi sepeliendum (quod tamen hodie vix potest euenire, attenta declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamburino supra D. 34. quæst. 1. num. 2.* id expresse prohibentis) Confessarius Monialium poterit, & debebit comitari cadauer vsque ad locum sepulturæ; cùm in tali casu ingressus sit necessarius, ne alioqui defunctus sepeliatur sine precibus, ac cæremonijs Ordinarijs Ecclesiæ: & ex alia parte, gaudente monasterio Monialium priuilegio exemptionis, Parochus proprius defuncti sepeliendi non habeat ius supra cadauer existens intra dictum monasterium; quippè quod ibi incipit esse subiectum dicto Confessario tanquam Parocho proprio monasterij, sicut indicat *Tamb. sup. D. 24. quæst. 5. num. 4.* docens, quòd, si vir sæcularis, aut fœmina iubeant se sepeliri intra monasterium Monialium, & à sæculiaribus nobilibus deportetur cadauer: hi neutiquam ingredi possunt: sed ijs in hoc munere succedere debent Fratres ad id deputati; intellige, si monasterium sit subiectum Prælatis regularibus: alioqui puto posse intrare præfatos portitores; cùm sic illorum

ingres-

ingressus sit necessarius; & consequenter exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram Monialium; qua de re *Portell. sup. & Rodriq. tom. 1. quæst. 47. art. 4.*

Addo hìc obiter, quòd, si contingat aliquem in ecclesia Monialium exteriori ex improuiso incurrere periculum mortis: extrema Sacramenta ei conferri debent, non à Confessario Monialium, sed à proprio Parocho illius; cum in tali casu iurisdictio dici possit ipsi collata à iure, etiam in illo loco exempto; & alias Parochus habeat ius in suum subditum vbicumque existentem; quamdiu non mutat domicilium, ita *Pollachus, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, Zanettus, & alij à me consulti:* quamuis *Bordonus* ex dictis à se *tom. 1. resolut. resol. 20. n. 18. §. viaticum* putet probabile Confessarium Monialium in proposito casu posse Sacramenta ministrare; & Baldellus censeat Parochum in tali euentu teneri petere ab Abbatissa monasterij facultatem ministrandi Sacramenta: quod tamen de rigore iuris non puto necessarium.

Et hanc doctrinam censeo procedere, etiam in casu, quo quis intra monasterium Monialium ex inopinato casu incurreret periculum mortis; hunc enim puto debere recipere Viaticum, ac extremam Vnctionem, non à Confessario Monialium, sed à proprio Parocho, per se loquendo, nisi scilicet periculum sit in mora, tunc enim ratione extremæ necessitatis id præstari posset, & deberet à quocumque sacerdote, qui primò occurreret. Moueor, quòd Parochianus ille ex eo, quòd est in monasterio Monialium non desinit esse subditus proprij Parochi; & aliàs administratio dictorum sacramentorum non est actio, quæ respiciat locum (sicut respicit officium sepulturæ persoluendum supra cadauer defuncti tumulandi intrà monasterium Monialium) sed respicit solùm personam, quæ in nostro casu remanet subiecta proprio Parocho: in quo consistit disparitas, cur Confessarius Monialium intrà monasterium possit, & debeat facere Officium sepulturæ personis laicis, quæ ibi fortè tumulentur, & non possit ministrare vltima Sacramenta Parochiano alieno ibi modo dicto morienti. In casu autem proposito posset Parochus ingredi clausuram sine licentia superioris, si esset periculum in mora, & commodè adiri non posset Superior: secus, si non esset periculum in mora & Superior commodè adiri posset.

Quòd si hac occasione quæras, an casu, quo sæcularis fœmina ingressa monasterium animo ibi perpetuò degendi, moriatur, spectet ad Confessarium Monialium ei ministrare vltima Sacramenta, associare cadauer quod forte sepeliendum sit extra ecclesiam Monialium, & lucrari quartam funeralem cum alijs iuribus parocho obuenientibus intuitu sepulturæ.

℞. Spectare omnia supra dicta ad Confessarium Monialium cùm monasterio Monialium competat non solum exemptio personalis, sed etiam localis; & fœmina illa sæcularis illud sibi eligendo in domicilium, effecta sit de ouibus Confessarij præfati monasterij: qui proinde tamquam parochus illius erga ipsam poterit exercere iura parochialia modo dicto, præterquàm quòd à quo viuentes recipimus Sacramenta, ab eodem post mortem debemus recipere & sepulturam: & consequenter ipse à nobis recipit iura parochialia, seu effectus dictorum iurium: sicut ergò fœmina illa viuens recepit Sacramenta à Confessario Monialium tamquam eius parochiana: sic post mortem debet ab eo recipere sepulturam, & ille lucrari ab ea iura parochialia cum verè sit eius Parochus, habeatque vt talis in illam iurisdictionem ordinariam; non autem solùm delegatam. Quæ doctrina à fortiori procederet in casu, quo fœmina sepelienda esset in ipsa Ecclesia Monialium siue interiori, siue exteriori: idque ratione acquisiti domicilij, vt iam dictum est: quæ acquisitio domicilij non adest in casu proposito *§. præcedenti*, ideoque aliter de eo disseruimus. Nobiscum sentit Bordonus à me consultus id inde probans, quod ad acquirendum ius passiuum parochiæ, vel quasi parochiæ, & consequenter ad Sacramenta, ac funus sufficit sola habitatio maiore anni parte, etiam sine domicilio,

teste

teste *Innocentio in cap. omnis 12. de pœnit.* cùm iura in ordine ad prædicta ponderent habitationem, non autem domicilium: talis autem habitatio verificatur de præfatis puellis.

Immò puto doctrinam hîc traditam de fœmina sæculari posse probabiliter sustineri de puellis in monasterio degentibus causa educationis: quippe quæ ibi acquirunt quasi domicilium, adeoque fiunt parochianæ dicti monasterij iuxta probabilem doctrinam traditam à *Sanchez l.3. de matr. D.23. à num.9.* vnde, si ibi moriantur, confessarius Monialium exercebit cum illis omnia iura parochialia tam quo ad Sacramentorum ministrationem, quam quo ad sepultura: vt dictum est de fœmina sæculari; quamuis de dictis puellis sustineri possit etiam opinio opposita, quam *Sanchez* censet esse probabilem.

Quòd si fœmina illa sæcularis ingrediatur, non animo determinato degendi perpetuò in monasterio, sed vt eripiatur, aut ibi commodè possit habitare; &, si viderit ita futurum, habeat animum ibi perpetuò degendi: tunc non videbitur ibi acquirere domicilium: cum non habeat animum absolutè ibi perpetuò habitandi, sed solùm conditionatum: qui non sufficit ad acquirendum domicilium (si sit conditionatus conditione suspensiua) siquidem Doctores apud *Sanchez lib.3. de matrim. D.23. num.1.* ad acquirendum domicilium exigunt absolutè animum perpetuò ibi habitandi. Dixi, *si sit conditionatus conditione suspensiua;* qualis est, *si talis inhabitatio mihi placuerit:* vt indicarem secùs dicendum, si dicta conditio sit resolutiua; qualis est, *nisi talis ibi inhabitatio mihi displicuerit:* cum enim eueniente eo casu, resoluatur ille animus ibi inhabitandi; signum est illum absolutè, & simpliciter præcessisse, & non fuisse suspensum quo ad perpetuitatem, sicut esset in priori casu: qua de re consulatur in simili *Sanchez lib.7. moral. cap.5. à num.59.*

Et quidem quòd acquiratur domicilium, in casu proposito, si adsit animus perpetuò ibi inhabitandi; constat ex eo, quòd *Sanchez l.3. de matr. D.23. nu.1.* ex communi Doctorum sensu docet ad acquirendum domicilium requiri, & sufficere animum perpetuò ibi habitandi: ex alia parte monasterium Monialium est locus exemptus à iurisdictione parochi intra cuius parochiam existit: ac proinde, cum in dicto monasterio exerceatur cura animarum à Confessario Monialium: dicendum est fœminam illud ingressam animo perpetuò ibi inhabitandi per acquisitionem noui domicilij factam esse de iurisdictione præfati Confessarij.

Quòd verò Quarta in casibus propositis debeatur Confessario Monialium: suadetur tum quia ea debetur propter onus, quod sustinetur in administratione Sacramentorum *cap.1. cap. relatum cap. de his de sepult.* Confessarius autem Monialium in casu præsenti non minùs sustinet onus administrandi Sacramenta Monialibus, & alijs fœminis existentibus intrà clausuram, quàm si esset Parochus respectu suarum ouium: tum quia esto Quarta dicatur deberi ecclesiæ Parochiali, quando Parochianus extrà eligit sepulturam (quo nomine non videtur venire ecclesia Monialium, sicut nec Confessarius earum dicitur Parochus respectu illarum:) is tamen habet ius ad Quartam; cum ratio militans pro parocho item militet pro Monialium Confessario: quippe qui, licèt non vocetur Parochus, in re tamen est Parochus; cùm ex officio curam habeat animarum æquè ac si esset Parochus respectu sæcularium, ita *Bordonus* à me consultus, addens, quòd si Ecclesia Monialium habeat ius Parochiale in sæculares annexum monasterio (sicut alicubi habet) & habeat proprium Rectorem: in tali casu is intra Ecclesiam perficiet officium cœptum à Confessario; cùm Rector, non autem Confessarius ibi habeat regimen Ecclesiæ.

E contra, si Ecclesia Monialium non sit Parochialis, & ibi debeat sepeliri aliquis Parochianus; ordo funeris fieri debet, non à Parocho defuncti, sed à Confessario Monialium, huicq; debebitur quarta funeralis: cum ipse sit, & dici possit Parochus Ecclesiæ Monialium sibi commissarum, ideoque gaudeat omnibus iuribus Parochorum.

Aduertit

Aduertit idem *Bordonus* in literis ad me rescriptis, quòd, si fortè Monialis ex priuilegio eligat sepulturam extrà clausuram funus inchoatum ducetur à Confessario Monialium: quippe qui per talem electionem non amittit Ius aliàs ipsi competens super cadauer Monialis; aitque id esse certissimum; cùm Parochus, non obstante electione sepulturæ facta à suo Parochiano in Ecclesia, funus leuando cadauer in cœptum prosequatur ad Ecclesiam, in qua electa fuit sepultura.

QVÆRES XLVI. An Confessarius Monialium possit ingredi clausuram ad effectum ibi Missam celebrandi coram infirmis, aut conualescentibus.

234 R. Posse, & quidem etiam cum socio: si aliàs adsit concessio legitima celebrandi Missam intra monasterium, ita in terminis *Bonac. quæst.4.de clausf.p.4.num.4.* qui, cùm dicat id licere, saltem ijs diebus, quibus Missæ auditio, aut Communio est in præcepto; non obscurè innuit hoc idem licitum esse, etiam alijs diebus: vt si Monialis infirma aliquo die non festo ex speciali deuotione maximè cuperet audire Missam, vel communicare, aut occurreret festum alicuius Sancti eiusdem religionis; quamquam, cùm omne nimium vitiosum sit, cauendum sit, ne nimis frequenter id fiat: patet autem responsio ex eo quòd, data hypothesi, necessarius est ingressus tam Confessarij, qui celebret; quàm socij, qui inseruiat celebranti; cùm non deceat fœminam accedere ad altare tempore sacrificij Missæ; sicque venit inter casus exceptos.

Notat autem *Pasqualig.tom.1.decis.178.* Moniales sub Regularium regimine viuentes posse frui, ac vti priuilegio concesso à Pio IV. Canonicis Regularibus anno 1565. quòd possint erigere altaria in cubiculis Regularium infirmorum, ibique Missam celebrare; si Regulares, quibus subsunt Moniales de dicto priuilegio communicent: Moniales .n. sunt veluti quid accessorium Regularibus, & pars eiusdem ordinis, adeoque participant de eius priuilegijs. Consentit *Quintanad.tr.7.sing.34.num.8.* dicens non decere hoc priuilegium ita facilè practicari, sed raro, & cum approbatione, ac licentia eorum, quorum interest dare licentiam ingrediendi clausuram Monialium.

QVÆRES XLVII. An Confessarius Monialium ingredi possit clausuram ad deferendam Moniali infirmæ insignem Reliquiam alicuius Sancti, quam ipsa summoperè cupiat venerari, & aliàs summa deuotione prosequatur.

235 R. *Peyrin. tom.2.priuil. Constit.6.Pij V. num.30.* posse, idque frequenter fieri Genuæ, vbi maxima in veneratione habetur caputium S. Francisci de Paula. Verùm, cùm in tali casu non appareat sufficiens necessitas ingrediendi clausuram; non audeo approbare huiusmodi doctrinam, seclusa legitima consuetudine, quæ alicubi quo ad hoc extet in contrarium (quo modo fortè extat Genuæ respectu præfati caputij S. Francisci de Paula) vt proinde non immeritò *Tamburin. sup. quæst.2. num.7.* referens istam doctrinam Peyrini dicat se ignorare in re adeo singulari, quid dicat: vsus certè communiter videtur esse in contrarium, ideoque opinio Peyrini non ita facilè admittenda: cùm iura ad ingrediendam clausuram Monialium requirant causam necessariam, vrgentem, rationabilem, ac manifestam, vt non semel superiùs dictum est.

Non nego tamen, quòd Confessarius possit dictam sacram Reliquiam deferre Moniali infirmæ, si hæc illum consultò aduocet sub prætextu confessionis apud ipsum re vera faciendæ, quam tamen aliàs non faceret, vtpote non habens materiam necessariam absolutionis. Ducor, quòd iuxta dicta *quæst.40.* Confessarius Monialium potest ingredi ad audiendam confessionem Monialis infirmæ, quotiescumque ab eo aduocatur; ea autem habet ius faciendi confessionem, etiam de materia non necessaria, & consequenter aduocandi Confessarium ad talem effectum, cùm sic iure suo vtatur, & vtens iure suo nemini faciat fraudem: ex alia parte q.54. ostendemus Confessarium in casu necessario ingredientem posse ibi facere aliquid, ad quod præcisè faciendum alioqui non potuisset ingredi. Quæ doctrina probat Monialem infirmam potuisse modo dicto Confessarium aduocare, etiam animo tractandi cum

eo

eo de aliquo negotio temporali; dummodò verè intendat confiteri: est enim eadem ratiò in vtroque casu, vt patet, ita docti viri consulti, & non improbabiliter.

QVÆRES XLVIII. An Confessarius ingredi possit clausuram Monialium ad impertiendam Moniali morienti benedictionem Episcopalem, aut Indulgentiam illi concessam à Papa, Legato de latere, aut ab Episcopo.

236 ℟. Non posse, nisi in specie id ei concedatur à Papa; pateteque quia ad talem effectum non est necessarius ingressus; cum præfata indulgentia, ac benedictio possint concedi Moniali absque huiusmodi ingressu, per alias Moniales dictæ Moniali significando talem concessionem: sicque iste casus non videtur exceptus à communi prohibitione ingrediendi clausuram.

QVÆRES XLIX. An Confessarius Monialium ingredi possit clausuram ad effectum exorcizandi Monialem energumenam.

237 ℟. Non posse ex decreto Sacræ Congregat. relato à *Barbosa in collect. v. Monial. clausu. quo ad egressum* §. 5. & à nobis adducto *sup. c. 5. select. 2. q. 30.*

QVÆRES L. An Confessarius Monialium ingredi possit ad benedicendum monasterium in Sabbato Sancto, aut aliqua alia occasione: vt si monasterium infestetur à spiritibus immundis.

238 ℟. Non posse quidem ingredi ad benedicendum in Sabbato Sancto: cùm in tali casu verè non sit necessarius ingressus, adeoque Sacra Congregatio sub 4. Sept. 1596. teste *Gauanto in manu. v. clauf. Monial. num.* 37. declarauerit Confessarium non habere iustam causam ingrediendi clausuram ad aspergendum monasterium in Sabbato Sancto: videri tamen posse ingredi ad talem effectum in casu, quo monasterium grauiter infestetur à spiritibus immundis cum magnâ perturbatione ac inquietudine Monialium; sic enim ingressus censetur necessarius, cùm benedictio Sacerdotis in simili euentu multum prodesse soleat, multumque leuamen afferat fidelibus; vt propterea Prælatus Monialium iustam habeat causam concedendi ingressum in tali casu, vtpote iudicio viri prudentis comprehenso inter casus exceptos: ita docti viri à me consulti, & ita de facto fuit practicatum Ferrariæ sub Eminentissimo D. Cardinali Magalotto Pastore pijssimo, ac zelantissimo felicis recordationis.

QVÆRES LI. An Confessarius Monialium ingredi possit ad sumendam hostiam consecratam, ipsi in Ecclesiam interiorem è manibus lapsam in præbenda communione Monialibus.

239 ℟. Videri non posse; cùm ingressus Confessarij in tali euentu non sit necessarius; & aliàs iuxta sæpiùs dicta non liceat ingredi clausuram Monialium absque causa necessaria, vrgenti, rationabili, & manifesta, vt non semel iam diximus: patet responsio ex dictis, si ostendero ingressum Confessarij in tali euentu non esse necessarium, id autem inde suadetur, quòd Moniales ipsæ decenter possunt eleuare è terra particulam illam consecratam media patena, eamque postea præbere Sacerdoti è fenestella communionis, cum in tali casu permitti possit Moniali, vt tangat patenam, excusante necessitate: præterquàm quòd dictam particulam consecratam posset lingua ipsa sumere Monialis, cui præbebatur, quando decidit: mundando posteà locum, super quem ceciderat, illum aliquantulum abradendo, & puluerem, seu abrasionem in sacrarium proijciendo iuxta communem rubricam missalis: quæ item obseruanda esset in casu, quo particula consecrata attolleretur è terra, media patena, vti paulò ante diximus. Et certè cum rubrica missalis simpliciter, & absolutè dicat, *Si Hostia consecrata, vel aliqua eius particula dilabatur in terram, reuerenter accipiatur, & locus, vbi cecidit, mundetur, & aliquantulum abradatur, & puluis, seu abrasio huiusmodi in sacrarium proijciatur*, non exprimendo, num hæc præstari debeant à Sacerdote, an à quocumque alio, etiam laico: non apparet, cur id non possit fieri etiam à Moniali ita Cardinal. de Lugo, Diana, Auersa, & alij docti viri à me per litteras consulti contra Naldum, Baldellum, & alios item consultos oppositum sustinentes.

240 Nec

240 Nec obstat dictis, quòd laici, vel non Diaconi non possunt, deficiente Ministro, sibi ministrare Eucharistiam, saltem extra articulum mortis; & quòd Monialis quo ad hoc comprehendatur inter personas laicas: id enim non videtur procedere in præsenti casu, in quo adest rationabilis causa secùs faciendi, & ipsa Eucharistia non sumitur manibus (de qua sumptione loquuntur DD. quando negant laicos posse sibi ipsis ministrare Eucharistiam) sed lingua ipsa particulam consecratam lambendo: in quo vtique minor adest irreuerentia: præsertim vrgente necessitate.

Quòd si hìc obiter quæras, an casu, quo particula consecrata labatur super vestem Monialis communicantis, aut super aliqua alia re, vel etiam super manibus ipsiusmet Monialis, obseruari debeat rubrica missalis, quæ ita habet, *Si ceciderit* (hostia scilicet consecrata) *extra corporale in mappam, seu alio quouis modo in aliquod linteum; mappa, vel linteum huiusmodi diligenter lauetur, & lotio ipsa in sacrarium effundatur.*

241 ℞. Quòd, cùm ista rubrica loquatur expressè de mappis, seu linteis, non videtur extendenda ad alios similes casus, & consequenter neque ad eos, qui hic proponuntur; idque iuxtà communem regulam, quòd, vbi agitur de obligatione imponenda stricta interpretatio facienda est; præterquàm quòd obseruantia istius rubricæ esset valdè onerosa in casibus hìc propositis, vt facilè consideranti constabit; verum tamen est, quòd in simili euentu diligenter inspiciendum est, num in loco, super quo cadit hostia consecrata, adsit aliquod illius fragmentum; &, si quod est, aliquo ex modis indicatis attollendum est reuerenter: quin etiam esset valdè decens, vt Moniales ipsæ abluerent rem illam, super qua cadit particula consecrata; idq; ad maiorem reuerentiam Sacramenti, quæ omnia confirmari maximè possunt ex doctrina, quam tradit *Suar. D.85. de Euchar. sect.1.* nimirum ea, quæ in missali proponuntur sub titulo *de defectibus*, solùm esse instructiones quasdam doctrinales (non verò speciales constitutiones inducentes nouam obligationem) & quidem datas iuxtà doctrinam, probabilem; non tamen magis obligare, quàm res ipsas, aut doctrinam, in qua eæ fundantur, ita docti viri à me consulti, & præsertim P. Zanettus alibi citatus.

Addo, quòd, si fragmentum hostiæ inter communicandum decidat super vestem communicantis, & fortè supra pauimentum: si quidem fragmentum sit paruum, non tenetur Sacerdos ministrans communionem, adhibere solitam diligentiam ad illud reperiendum; cum id sit admodum incertum, & non parum tumultuosum, cedatque in grauamen Sacerdotis non leue. Secùs si fragmentum sit de magnis (veluti quarta, aut sexta pars particulæ consecratæ, sic .n. cessat ratio allegata saltem magna ex parte: cum probabiliter credi possit eiusmodi fragmentum facilè posse reperiri, vt patet: sic docti viri consulti.

QVÆRES LII. An Confessarius Monialium ingredi possit clausuram in casu, quo Monialis non posset accedere ad ipsum, & alioqui ex grauissima tristitia, aut alia vrgentissima tentatione censeretur exposita periculo desperationis, cui opportunè posset consulere ipse Confessarius, salutaria consilia, ac monita suggerendo.

242 ℞. Videri posse; de licentia tamen proprij Prælati Monialium, qui sine dubio haberet iustam causam, illam concedendi; cùm in tali casu interueniat necessitas spiritualis adeò grauis, ac vrgens; & in similibus casibus licitus reddatur ingressus in Monialium monasteria, vt iam diximus.

QVÆRES LIII. An Confessarius Monialium ingredi possit monasterium, si contingat infantem recens natum ex fœmina coniugata ibi cum legitima licentia habitante, ita periclitari de vita vt probabiliter timeri possit ipsum moriturum sine baptismo, nisi ipse baptizetur statim ab illo, aut certè ab aliqua Moniali, & ideo infans non possit absque graui periculo deferri ad locum, in quo extra clausuram possit baptizari.

243 ℞. Videri non posse; cum in præsenti casu non adsit vrgens necessitas, per

quam

quam licitus reddatur ingressus Confessarij; vt inde patet, quòd per aliquam Monialium scientem materiam, & formam baptismi succurri potest spirituali indigentiæ infantis; sicque non est opus, quòd Confessarius ad talem effectum ingrediatur, videlicet ad illum baptizandum; cùm id æquè benè præstari possit ab aliqua Moniali, vt iam innui, & hic suppono: nec obstat, quòd in ministrando baptismo, etiam tempore necessitatis, seruari debet aliquis ordo, ita vt, præsente viro, maximè Sacerdote, fœmina non baptizet, vt tradunt *Suarez D.31. de Sacr. sect.4. Sà v. baptismus num.7. Tol. l.2. cap.20. num.8.* alijque plurimi apud *Bonac. D.2. de Sacr. quæst.2. par.5. num.11.* si quidem in casu proposito non potest dici præsens Sacerdos hoc ipsò, quòd Confessarius Monialium non potest ingredi, & aliàs absque periculo graui infantis ipse non potest ad illum deferri, vt ipsum baptizet, sic ego sentio, & vt puto, valdè probabiliter.

QVÆRES LIV. An dato quòd Confessarius Monialium ingrediatur monasterium in casu permisso, verb. grat. ad excipiendam confessionem Monialis infirmæ; ea occasione possit consequenter ibi præstare aliquod munus; ad quod præcisè exercendum non potuisset ingredi; v. g. benedicere aliquod ædificium recens constructum.

244 ℞. Posse; si id breui tempore præstare possit; cuiusmodi esset spatium vnius quadrantis horæ. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Sanchez l.6. mor. c.16. num. 69. Miranda q.2. de Monial. art.20. Rodriq. tom.1. quæst.46. art.11.* & alij, quos refert, & sequitur *Diana par.3. tr.2. resol.51.* excusari scilicet à peccato, etiam veniali, illum, qui ex iusta causa ingrediens monasterium aliquod Monialium, ibi post peractum negotium, ad quod ingreditur, breui immoratur, inuisendo verb. gr. officinas monasterij causa curiositatis: idque dummodò non excedat quadrantem horæ, si enim causa curiositatis potest quis immorari in monasterio Monialium, absoluto ministerio, ad quod legitimè ingressus est; modò talis mora sit breuis (quæ videlicet quadrantem horæ non excedat) cur etiam non poterit ibi per tantumdem temporis commorari confessarius Monialium, impleto munere, ad quod legitimè ingreditur, non curiositatis causa, sed vt ibi pium aliquod opus exerceat, licèt aliàs minùs necessarium: quale est, quod in præsentia supponimus? sic respondi in contingentia facti responsionem postea approbarunt viri è societate admodum docti à me consulti.

QVÆRES LV. An Confessarius Monialium in casu permisso ingrediens monasterium incurrat pœnas latas contra violantes clausuram Monialium ob malum finem; si in ipso ingressu simul habeat intentionem prauam; v.g. fornicandi cum aliqua Moniali.

245 ℞. Videri probabile, quòd non incurrat; & patet, quia huiusmodi ingressus est quidem peccaminosus ratione prauæ intentionis adiunctæ; non tamen habet malitiam secundùm esse extrinsecum requisitam ad incurrendas dictas pœnas; nimirum quòd ingressus fiat sine debita licentia: pœnæ autem Ecclesiasticæ feruntur solùm contrà actus externos absque respectu ad actus internos; vt in simili notat *Diana p. 5. tr.5. resol.45. ex Sanch. & Portello.*

QVÆRES LVI. An ad hoc vt Confessarius Monialium ingredi possit clausuram in casu rationabili, non tamen comprehenso in generali facultate ingrediendi ipsi data, egeat speciali licentia, eaque in scriptis.

246 ℞. Egere; patetque ex dictis *sup. c.5. sect.3. q.33.*

SVBSECTIO II.

De Confessario Monialium extraordinario.

247 *Confessarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputandus pro Monialibus.*

248 *Et quidem etiam pro Monialibus infirmis.*
249 *Pro his tamen requiritur specialis licentia ad ingrediendum; immò Ordinarius Moniali moritura potest concedere extraordinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confessarij ordinarij.*
250 *Concedendus bis, aut ter in anno; potest verò concedi etiam sæpiùs.*
251 *Potest sæpiùs peti ab ipsis Monialibus.*
252 *Concedendus præscriptis vicibus; licèt ex alio titulo fuerit concessus alia vice.*
253 *Si iniustè denegetur, Moniales illum non eligunt: quod alij negant.*
254 *Ordinarius Monialibus exemptis concedit Confessarium extraordinarium à regulari Prælato iniustè negatum.*
255 *Ordinarius extraordinarium Confessarium nequit denegare in pœnam.*
256 *Is concedendus, etiam non interiectis debitis interuallis inter vices præscriptas.*
257 *Deputandus à proprio Prælato Monialium.*
258 *Approbandus ab Ordinario loci.*
259 *De rigore eligi potest à Prælato Monialium pro arbitrio.*
260 *Deputandus quolibet quadrimestri, aut alio tempore ad arbitrium Prælati.*
261 *Magis expedit illum deputare, ipsi non limitando tempus.*
262 *Facultas data his verbis (valeat pro 8. diebus) qualiter intelligi debeat.*
263 *Finito tempore præscripto, non potest de rigore confessiones audire vlteriùs: secùs ex æquitate in aliquo casu.*
264 *Idque probabile videtur quo ad ingrediendam clausuram in casu, quò Confessarius esset deputatus ad audiendam Confessionem Monialis infirmæ.*
265 *Ingressus ad audiendam confessionem vnius infirmæ potest item audire aliam infirmam; si generaliter deputatus sit ad confessiones totius monasterij: item alio titulo aduocatus audit elapso termino à Moniali iam confessa crimen oblitum.*
266 *Deputatio hac facienda in communi, non autem pro voluntate cuiusuis Monialis.*
267 *Qualis esse debeat Confessarius extraordinarius Monialium.*
268 *Decet ei concedi quàm maximam potestatem quo ad absoluendum à reseruatis.*
269 *Ad quos fines fiat deputatio Confessarij extraordinarij.*
270 *Moniales non debent cogi acceptare confessarium extraordinarium.*
271 *Non tenentur accedere ad illum: at si accedant, audiendæ omnes.*
272 *Concedendus pro moniali, quæ ægrotabat, quo tempore deputatus est pro toto monasterio, & postea conualuit.*
273 *Confessarius extraordinarius sine licentia non celebrat in templo Monialium pro quibus deputatur.*
274 *Non potest illis publicè concionari.*
275 *Potest tamen cum Monialibus disserere de rebus non pertinentibus ad confessionem: etsi deputetur pro vna sola moniali.*
276 *Quin posset Regularis deputari in Confessarium extraordinarium certæ monialis, ad effectum vt posset cum ea disserere de aliquo negotio, etiam temporali.*
277 *Regularis exponens moniali casum conscientiæ sine licentia non subest pœnis.*
278 *Tutus est in conscientia deputatus in Confessarium Monialium, si, nullius earum confessione audita, det ijs consilia bona, conciliet dissidia, &c.*
279 *Electus in extraordinarium ad 10. dies, si 8. diebus absoluat confessiones monialium, reliquo tempore potest ad eas accedere, stando in rigore iuris: idque à fortiori procedit, si deputatio facta sit sine temporis limitatione.*
280 *Potest agere cum monialibus ipsi non confitentibus, eò quòd nequeat audire omnes.*
281 *Si, auditis Monialium confessionibus, ijs concionetur, cautè se gerat in earum defectibus arguendis.*
282 *Interrogatus, an audierit confessionem monialis, quam dimisit in absolutam, debet affirmare se audiuisse: at non violat sigillum, si dicat monialē confessam fuisse delictum,*

lictum, quod non sit de decorosum, Moniali in specie non nominata.

283 *Indigens facultate reseruatorum cautè illam petat: Eucharistiam non potest negare Moniali, quam ex confessione scit indignam: non violat sigillum, si moneat Superiores, vt amoueat periculum peccati cogniti ex confessione; aut dicat illam Monialem esse scrupulosam: de peccato noto ex confessione Complicis interrogat alium Complicem, sed cautè: non violat sigillum qui reuelat virtutem pœnitentis, aut loquitur cum pœnitente de peccatis auditis statim finita confessione ex iusta causa, aut post absolutionem dat pœnitentiam, aut manifestat alijs, quam dederit pœnitentiam, si hæc sit leuis.*

284 *Plura debet obseruare Confessarius, vt suum munus benè expleat.*

QVÆRES I. An, & quo iure Prælati Monialium teneantur aliquoties in anno illis assignare Confessarium extraordinarium.

247 ℞. Teneri assignare ex decreto *Concilij Trid. sess. 25. de regul. cap. 10.* quod sic habet: *Præter ordinarium autem Confessarium alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat.* Vbi notandum, quòd, cùm Concilium vtatur verbo *offeratur*; & verbum *offerre* iuxta suam proprietatem importet spontaneam exhibitionem: vi huius decreti tenentur Prælati Monialium non solùm ijs concedere Confessarium extraordinarium duabus, aut tribus vicibus in anno, si ipsæ illum efflagitent, sed etiam eum illis offerre motu proprio, etiamsi ipsum non efflagitent: idque in rigore loquendo; quamquam regulariter vsus sit, vt præfati Prelati non spontè assignent Monialibus Confessarium extraordinarium, sed solùm ab ijs requisiti: fortè quia Moniales sunt diligentiores in petendo Confessario extraordinario suis temporibus, sicque præueniunt exhibitionem illius, aliàs faciendam ab Ordinario; & quidem sub mortali, vt constat ex grauitate materiæ, circa quam versatur hæc obligatio; & ex doctrina, quam tradit *Sanch. l. 6. mor. cap. 4. num. 31.* modum scilicèt imperatiuum (cuiusmodi est verbum *offeratur*) importare in re graui (qualis est ea, de qua hic agitur) grauem obligationem & consequenter sub mortali.

Dubium hic esse posset, an Confessarius extraordinarius concedi debeat non solùm Monialibus benè valentibus, sed etiam infirmis, & quidem toties, quoties debet concedi benè valentibus.

248 ℞. Debere concedi: cùm decretum Concilij loquatur generaliter, vt constat ex illis verbis, *qui omnium confessiones audire debeat*; & alioqui lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi, præsertim in materia adeo fauorabili animæ; præterquàm quòd finis intentus in concessione Confessarij extraordinarij potiori ratione militat in Monialibus infirmis; quippè quibus magis proximè imminet mors, ideoque magis necessaria sunt media opportuna; quibus ad piè, sanctèque moriendum se disponant. Quare, sicut *sect. preced. quæst. 40.* diximus Confessarium ordinarium posse ingredi clausuram ad audiendas confessiones Monialium ægrotantium, quotiescumque aliæ Moniales confitentur ex præcepto, aut regula, vel consuetudine; immò etiam quoties asserunt se indigere confessione: sic & Confessario extraordinario iustum est, vt detur facultas ingrediendi ad eumdem effectum, quoties deputatur pro Monialibus benè valentibus: sicque ego puto, quòd, quamuis vsus sit in contrarium, saltem in hisce nostris regionibus; Prælati Monialium deberent esse faciles in concedendo Monialibus infirmis Confessario extraordinario. Vnde Cardinalis Petr. Aldobrand. Archiepiscop. Rauennatensis in Constitutionibus editis pro Monialibus c. 12. statuit extraordinarium posse concedi Monialibus in periculo mortis existentibus.

249 Vt tamen extraordinarius intret ad hunc effectum petitur licentia specialis; cùm facultas ingrediendi clausuram, etiam ad Sacramenta ministranda non veniat sub generali facultate audiendi confessiones Monialium huius, aut illius monasterij iuxta regulam 81. in 6. *non veniunt in generali concessione ea, quæ quis non*

esset verisimiliter concessurus in specie; quare hoc ipsò quòd Sacerdos deputatur in Confessarium extraordinarium alicuius monasterij Monialium, non ideò censetur ei concessum, vt possit etiam ingredi monasterium ad excipiendas confessiones Monialium infirmarum; sed eget ad talem effectum licentia speciali, & in scriptis; ea ratione, qua indiget quicumque alius in monasteria Monialium ingressurus est.

Quòd si hac occasione quæras, an Ordinarius Moniali morituræ authoritate propria concedere possit in Confessarium Regularem aliquem, qui loco Confessarij ordinarij ei tunc conferat omnia Sacramenta, & assistat tempore agoniæ; idque ad præcisam Monialis spiritualem consolationem, seclusa peculiari necessitate.

℞. Videri, sicque à me de hoc in specie interrogati responderunt *Pollaccus*, *Baldell. Bordonus, Zanettus, Stephanus à S. Greg.* alijque viri docti, inter quos P. Baldellus vir doctissimus, & Vrbi, ac orbi ob egregia sua volumina edita, atque edenda notissimus, his verbis ex Italico idiomate in Latinum fideliter conuersis sic rescripsit: *Nulla mihi occurrit ratio dubitandi, quòd Ordinarius Moniali morituræ concedere non possit Sacerdotem aliquem, siue sæcularem, siue Regularem, qui loco Confessarij ordinarij ipsi conferat extrema Sacramenta, & assistat tempore agoniæ: idque ad præcisam Monialis consolationem spiritualem. Certè Romæ Cardin. Bellarm. S. mem. cum esset Protector monasterij S. Marthæ, & post illum alij Cardinales eiusdem monasterij Protectores quo ad hoc Monialibus facillimè aliàs indulserunt, & in præsentia etiam indulgent, si requirantur. Quin etiam Card. Vicarius Vrbis, qui præest reliquis Monialium Conuentibus, me ipso præsente cum sciuisset à quodam suo Ministro ad Monialium administrationem deputato Moniali cuidam morituræ id pertinaciùs denegatum fuisse, illum acriter reprehendit dicens in articulo mortis ea omnia debere concedi, quæ ad animæ salutem conferre possunt*, sic *Baldellus*, & indè probat responsionem, tum quòd Confessarius Ordinarius Monialium est delegatus; & alioqui ordinarius suam iurisdictionem delegare potest tam vni, quàm alij, tam pro vna Moniali tantùm, quàm pro multis simul; & tam pro vna vice, quàm pro multis vicibus, pro vt ipsi magis placuerit: tum quia Ordinarius Moniali benè valenti concedere potest Confessarium extraordinarium, quoties iudicauerit expedire; ergo & illum concedere poterit Moniali morienti; cum in tali casu sola lex clausuræ difficiliorem reddere possit concessionem; quæ tamen dispensari potest ratione necessitatis, ac vtilitatis se tenentis ex parte Monialis, vt patet: tum quia parum refert, quòd talis concessio trahi facilè possit in exemplum: nam tale exemplum in casu mortis non est timendum.

QVÆRES II. Quot vicibus in anno debeant Prælati Monialium ipsis concedere Confessarium extraordinarium.

250 ℞. Vigore citati decreti Tridentini debere illum concedere duabus, aut tribus vicibus in anno; vt constat ex illis verbis, *bis, aut ter in anno offeratur*; per hoc tamen non tolli, quin, si velint concedere etiam sæpiùs, id facere possint: & ratio est, quòd, cum decretum Concilij Trident. adhibeat verbum *offeratur*; & verbum *offeratur* sit diuersum à verbo *concedi potest*, inclusio vnius non est exclusio alterius; sicq; Prælati Monialium non tenentur quidem offerre ipsis Confessarium extraordinarium in anno pluries; quàm bis, aut ter: possunt tamen, si volunt, illum concedere, etiam crebriùs: cùm talis potestas ipsis ex munere suo competat, & per Concilium non sit diminuita, ita in terminis *Bordon. resolut. 5. num. 11.* ex Galletto referente sic fuisse decisum, & alijs, benèque cùm possit accidere, quòd Moniales interdum egeant Confessario extraordinario frequentiùs, quàm duabus, aut tribus vicibus in anno: ergò, cùm Confessarij deputatio pendeat à Prælato Monialium, necesse est, vt habeat potestatem illum deputandi: alioqui eius potestas esset valdè diminuta, & manca in necessarijs. Nec obstat, quòd in præfato decreto Concilij videtur quo ad hoc restringi facultas Episcoporum; cùm in eo adhibeantur termini numerales

habentes rationem dictionis taxatiuæ, quæ impedit, ac excludit extensionem, & continet negationem omnium aliorum casuum non expressorum *l. Iulian. §. item tantùm ff. de neg. gest.* nam limitatio illa restricta ad tertiam vicem refertur ad obligationem, quam habent Episcopi quo ad offerendum Monialibus Confessarium extraordinarium ter in anno, non autem ad potestatem vlteriùs illum offerendi; adeoque Prælati Monialium pluries, quàm ter in anno possunt, etiam modò, ijs offerre extraordinarium.

Quòd si aliqui Episcopi in hoc nimis scrupulosè procedunt nixi dicto decreto Concilij: contra illos, facit, quod habetur in *c. consuluisti 2. quæst. 4. Quod Patrum testimonijs decretum non est, superstitiosa inuentione non est præsumendum*: præsertim cùm censeatur concessum, quod non est expressè prohibitum *cap. sunt nonnulli 16. q. 1. cap. iam nunc 28. q. 1.* quod maximè procedit in permissiuis, teste *Naldo v. concessio n. 37.* adeoq; locum habet in casu nostro. Præterquàm quòd decretum Concilij est summè fauorabile animæ (vt colligitur ex fine, ad quem factum est) sicque magnam admittit ampliationem. Vnde fit, vt plures Episcopi pietate, prudentia, doctrina, ac muneris Episcopalis peritia conspicui in concedendo Monialibus Confessario extraordinario se admodùm faciles, ac liberales exhibeant; dummodò ipsis in extraordinarios proponantur viri graues, pij, docti, ac prudentes: cum teste experientia, videant id plurimum conferre tum ad promouendum profectum spiritualem Monialium; tum ad euitandas plurimas confessiones sacrilegas, quæ aliàs identidem fierent à Monialibus peccatorum suorum maculas detegere formidantibus Confessario ordinario. Illustrissimi ergò Episcopi, me authore, non sint difficiles in concedendo Monialibus subditis extraordinario: qui enim nimis emungit, elicit sanguinem: videant, ne nimio hoc rigore animas illarum in damnationis æternæ barathrum præcipites detrudant, sicque reos in hoc se constituant iuxta illud *Ezech. 3. Sanguinem eius de manu tua requiram*: nouerint maiora esse mala, quæ proueniunt ex nimia difficultate concedendi extraordinarium Monialibus, quàm quæ gigni possunt ex nimia facilitate, quæ in hoc ostendatur: sicque procedere commune axioma *ex duobus malis minus eligendum*: (quamuis, si electi in extraordinarios sint, quales supponuntur vix vllum possit occurrere malum) meminerint Prælatos, qui se minùs difficiles exhibent in concedendo Monialibus Confessario extraordinario, nequaquam recedere à piamente Concilij Tridentini, sed operari iuxtà mentem ipsius, vt iam ostendimus: compatiantur infirmitati sexus fœminei valdè verecundi, ac meticulosi; sicque ipsi pro viribus subtrahant æternæ salutis offendicula; ad quod multùm conferet facilis concessio Confessarij extraordinarij.

251 Quin etiam docet *Bordonus resol. 5. num. 11.* quòd, sicut Prælati Monialium possunt vltra 3. vices ipsis offerre Confessarium extraordinarium; vt nos ipsi iam ostendimus: sic & illæ vltra 3. vices possunt illum petere: cùm sit eadem ratio de illis, ac de Prælatis; adeoque procedat regula iuris: *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris dispositio.*

Maior difficultas est, an casu, quo Moniales ex occasione alicuius Iubilæi, aut ex indulto bullæ Cruciatæ habeant Confessarium extraordinarium; nihilominùs Prælatus teneatur illo ipso anno eum illis concedere, etiam istis tribus vicibus præscriptis in Concilio Trident.

252 ℞. Teneri; & probatur ex eo quòd decretum illud Concilij continet priuilegium factum Monialibus: verba autem priuilegij ita debent accipi, vt aliquid vltra ius commune operentur: sicut notauit *Layman. l. 5. tract. 5. cap. 4. num. 3. ex Suarez D. 80. de Sacram. sect. 4.* vnde fit, vt eligens Confessarium vigore Iubilæi, aut bullæ Cruciatæ, si aliunde etiam habeat facultatem illum eligendi, possit eum eligere etiam tot vicibus, quot de facto conceduntur in dicta facultate: si quidem vnum priuilegium per se non tollit aliud, & aliàs indultum cedens in fauorem animæ latè explicandum est; cùm summum ius sit, quod facit pro religione, *l. sunt personæ, ff. de religios. & sumpt. funerum.*

QVÆ-

QVÆRES III. An casu, quo Prælatus Monialium ipsis irrationabiliter, ac iniustè deneget Confessarium extraordinarium vicibus præscriptis in citato decreto Concilij: eæ nihilominus possint illum eligere licitè, & validè.

253 ℞. Non posse, neque validè, neque licitè, & ratio est, quòd post Constitutionem Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili*, non potest vllus Sacerdos, siue sæcularis, siue regularis audire confessiones quarumcumque Monialium, etiam exemptarum, nisi sit approbatus ab Ordinario in specie pro ipsis; quòd si Episcopus deneget Monialibus Confessarium extraordinarium, vtique non illum approbat; quòd tamen est necessarium ad hoc vt valida, & licita sit electio Confessarij extraordinarij. Quæ etiam possunt inde confirmari, quòd communiter DD. teste *Ioan. de Lugo D.21. de pœnitent. num.52.* contra *Nauarrum cap.27. num.264. & 265.* aliosque relatos à *Dian. par.3. tr.2. resol.24.* sustinent Regulares sine causa sufficiente non approbatos ad confessiones audiendas, aut reiectos ab examine non posse, neque validè, neque licitè audire confessiones sæcularium; estò Ordinarius illos iniustè reijciens peccet, & faciat ipsis iniuriam, vtpotè vi suorum priuilegiorum ius habentibus ad audiendas confessiones; sic ergò in præsenti peccat quidem Ordinarius denegando Monialibus Confessarium extraordinarium ipsis concessum à Concilio Trident. at, hoc posito, non possunt Moniales illum validè eligere, & consequenter nec licitè; cùm approbatio Ordinarij sit de valore talis electionis, quæ proinde absque illa non subsistit. Vnde, si talis casus eueniret, possunt Moniales, quarum interest, recurrere ad Sacram Congregationem Regularium, ac Episcoporum, vt, qua potestate fungitur, illas, manuteneat in possessione indulti quo ad hoc ipsis concessi à Concil. Trid.

Immò addit *Quintanad. tr.3. sing.26. num.9.* ex *Barbosa in Conc. Trid. sess.25. de Regul. cap.10.* Sacram Congregationem declarasse, quod si pro dictis 3. vicibus Moniales Ordinario subiectæ velint Regulares in Confessarios extraordinarios, vel Regularibus subditæ velint sæculares confessarios, (dummodo sint ex approbatis) tenentur Episcopi, & alij Prælati Regulares eos concedere, & si non concedant, posse eas ipsos cogere, & cum illis confiteri.

Quòd si quæras, an, loquendo de Monialibus exemptis, Episcopus loci deputare illis possit confessarium extraordinarium, ipsis iniustè denegatum à Prælato proprio regulari.

254 ℞. Posse; & probatur tum quia ex decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Episcopus num.13.* Episcopus dat Confessarium extraordinarium Monialibus etiam exemptis: tum quia ex bulla Gregor. XV. *Inscrutabili* potest Episcopus amouere confessarium Monialium, etiam exemptarum, si Prælatus regularis ab ipso monitus renuat id facere: ergò & poterit eum deputare, eodem Prælato iniustè inuito; cùm contrariorum eadem sit disciplina.

QVÆRES IV. An possit Episcopus saltem in pœnam excessus grauioris commissi à Monialibus alicuius monasterij illis denegare confessarium, etiam pro illis vicibus, quibus tenetur eum concedere vigore Concilij Trid.

255 ℞. Videri non posse; & probatur tum quia non potest inferior tollere, aut diminuere priuilegium concessum à Superiore absq; eius consensu, saltem interpretatiuo, qui certè in præsentia non videtur adesse respectu Concilij; præsertim cùm non desint alia genera pœnarum, quibus puniantur excessus Monialium absque spirituali illarum dispendio: tum quia denegatio Confessarij extraordinarij nocet omnibus, & singulis Monialibus; cùm aliàs probabile sit non omnes semper fore reas excessus, qui sic punitur; vbi autem non adest culpa, nec debet infligi pœna, saltem communiter.

QVÆRES V. An Episcopus, aliusue Prælatus iustè denegare possint Monialibus sibi respectiuè subditis Confessarium extraordinarium, si eæ illum petant absq; certi temporis interuallis pro illis vicibus, quibus, ipsis conceditur à Concil. Trident. v. gr. primis tribus mensibus anni.

256 ℞. Quòd, quamuis communiter deputatio Confessarij extraordinarij non soleat fieri, nisi per certa temporis interualla (& regulariter vnoquoque quadrimestri anni) & hoc ipsum censeri possit fuisse intentum à Concil. Trident. in allegato decreto: vt sic deputatio tantò magis redundet in bonum spirituale Monialium nihilominùs, absolutè loquendo, si Moniales monasterij alicuius vnanimes conuenirent in eo quòd primis tribus mensibus anni ipsis deputaretur Confessarius extraordinarius præfatis 3. vicibus à Concilio concessis, deberet Prælatus, cui eæ subsunt, illum ipsis deputare. Moueor, quòd, vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. præses ff. de offic. præsid.* cùm ergò in citato decreto Concilij deputatio Confessarij extraordinarij non limitetur ad certa interualla temporis; sed absolutè præscribatur his verbis, *alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur*, non debemus nos illam restringere ad certa temporis interualla: præsertim, cùm iuxta dicta ex præfato decreto Concilij Moniales habeant ius petendi Confessarium extraordinarium, idque non restrictum ad certa temporis interualla.

QVÆRES VI. Per quem debeat deputari Confessarius extraordinarius Monialium, siue illum efflagitent, siue non.

257 ℞. Debere deputari à proprio Prælato, cui respectiuè subijciuntur; cum hac tamen differentia, quòd si Moniales sint exemptæ ab Ordinario, Confessarius extraordinarius præsentari debet à Prælato regulari, & approbari ab Ordinario iuxta inferiùs dicenda; si verò sint subiectæ Ordinario, ab isto debet Confessarius extraordinarius offerri, & approbari, patet tum ex decreto Concil. Trid. adducto *q. 1.* tum ex Constitut. Gregorij XV. citata *q. 3.* quæ sic habet: *Confessores verò, siue regulares, siue sæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quam extraordinarij ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur obtineant.*

QVÆRES VII. Ad quem spectet approbare Confessarios Monialium extraordinarios, stando in iure nouo.

258 ℞. Spectare ad Ordinarium loci; idque ex relata Constitutione Gregor. XV. cùm iure antiquo id spectaret ad Prælatos proprios Monialium: nempè ad Prælatum regularem, si eæ erant exemptæ; ad Ordinarium verò, si immediatè subiacebant illius iurisdictioni; sicut notauit *Tamb. D. 16. de iure Abbatis. q. 2. nu. 3.* ex Armendaro, & alijs. Vbi notandum ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ refertur in *Bullar. tom. 4. const. Greg. XV. in ordine 18.* Confessarios extraordinarios semel ab Episcopo deputatos, & approbatos ad audiendas Monialium confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum sacri Concilij Trident. non posse pluries in vim talis approbationis illarum confessiones audire; sed ab Episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

QVÆRES VIII. An Prælati Monialium teneantur deputare in Confessarium extraordinarium illarum Sacerdotem ab ipsis Monialibus electum, vel certè possint deputare illum, quem ipsi maluerint.

259 ℞. Quòd, licèt regulariter Prælati Monialium soleant illis concedere in Confessarium extraordinarium, illum, quem eæ vnanimiter proponunt, ac petunt: absolutè tamen dicendum videtur eos posse ex proprio arbitrio deputare illum, quem ipsi maluerint. Moueor tum quia Concilium Trid. in allegato decreto solùm præcipit Prælatis Monialium, vt Confessarium extraordinarium illis offerant bis, aut ter in anno; non autem vt concedant illum, quem ipsæ Moniales deposcunt: ideoq; cùm à diuersis non fiat illatio (maximè vbi agitur de obligatione, quæ est stricti iuris) præceptum Concilij non debet ampliari ab vno casu expresso ad alium non expressum: tum quia non expedit, vt designatio confessarij extraordinarij fiat à Monialibus; quippè quæ interdum possent eligere virum minùs idoneum, sin minùs quo ad sufficientiam doctrinæ, quo ad mores; sicque potestas data in ædificationem cederet

in

in destructionem: tum quia communior, & probabilior sententia Doctorum habet Moniales neq; tempore Iubilæi posse vigore illius confiteri cuiuis Sacerdoti approbato ab Ordinario; sed solùm ei, qui de facto fuerit deputatus ab ipso Ordinario; & consequenter negat Ordinarium tempore Iubilæi teneri deputare Monialibus in Confessarium, illum; quem in specie illæ efflagitent; at in præsenti casu par ratio militat, vt consideranti patebit.

QVÆRES IX. Quibus temporibus, & ad quantum tempus teneantur Prælati Monialium ipsis deputare Confessarium extraordinarium.

260 ℞. Quòd, cùm Concilium Trid. non determinet expresse, quibus temporibus fieri debeat talis deputatio, vt constat ex tenore illius: id relinquitur arbitrio ipsorummet Prælatorum: qui proinde debent facere talem deputationem, prout suadent circumstantiæ hic, & nunc concurrentes: praxis tamen ferè communis est, vt dicta deputatio fiat vnoquoque quadrimestri, & quidem in præcipuis solemnitatibus siue proprij Ordinis, siue totius Ecclesiæ, quare in hoc seruanda est consuetudo cuiusque diœcesis, aut Ordinis, cùm consuetudo habeat vim legis.

261 Quod verò spectat ad tempus concedendum Confessarijs extraordinarijs pro audiendis Monialium confessionibus; varia est diœcesum consuetudo: alicubi enim determinatur tempus certum, v. g. spatium 10. aut 15. dierum (vt Ferrariæ) alibi nulla fit temporis determinatio, quod mihi magis probatur, & omninò consulendum Prælatis Monialium; cùm sic Confessarius minori solicitudine suum munus obeat, & maiori cum vtilitate spirituali ipsarum Monialium; ad quam solam ordinatur deputatio Confessariorum extraordinariorum, & quam Prælati earum tenentur procurare omni studio, ac diligentia.

Difficultas est, qualiter intelligi debeat facultas pata Confessario extraordinario ad audiendas confessiones Monialium alicuius monasterij sub his, aut similibus verbis *(quæ facultas valeat pro 10. diebus)* an scilicet vi talis facultatis possit accedere ad audiendas confessiones 8. diebus, etiam interpolatis; vel certè quòd possit à die concessæ facultatis per 10. dies continuos accedere ad audiendas Monialium confessiones, ita vt, elapsis dictis 10. diebus, non possit ampliùs accedere.

262 ℞. Tenorem huiusmodi facultatis intelligi in hoc posteriori sensu, nisi aliter constet de mente concedentis: idque ne aliàs nimis facilis reddatur accessus ad Moniales, & aperiatur ostium varijs inconuenientibus, quæ inde possent consequi, etsi fortè non omninò improbabiliter posset quis dicere ex rationabili epycheia dictam facultatem posse piè intelligi de 8. diebus vtilibus.

Addo facultatem audiendi confessiones Monialium datam pro 8. diebus extendi ad 10. dies: idque iuxta regulam iuris communiter receptam: *Dies termini non computantur in termino;* quæ sine dubio maxime admittenda est in præsenti materia, vtpotè in primis fauorabili animæ. Sic respondit Reuerendissimus Ciarlinus Vicarius Regiensis Ecclesiæ vir doctissimus P. Dominico Zanetto Soc. Iesu, responsionem approbanti.

Illud paulò maiorem habet difficultatem, an Confessarius absque noua licentia possit accedere ad Moniales, etiam post elapsos illos 10. dies; si vltima die reperiat Monialem indigere absolutione alicuius reseruati, ad quod non extenditur eius facultas; aut teneri instituere confessionem aliquam longiorem, quæ non possit expediri tempore adeò breui.

263 ℞. Quòd, quamuis de rigore non possit, obstante *l. boues §. hoc sermone, ff. de verb. significat.* ex qua sermo simpliciter prolatus intelligitur de prima vice: nihilominus, attento fine, ob quem conceditur Confessarius extraordinarius; improbabile non est Confessarium in proposito casu, etiam post absolutos 10. dies, posse accedere ad Monialem indigentem absolutione illius reseruati, aut confessione generali, vt illam absoluat, eiusq; confessionem generalem, siue inchoatam, siue inchoandam audiat, ità docti, ac ingeniosi Recentiores à me consulti; sicque in facti contingentia

interrogatus consului, ea ductus ratione, quòd in tali euentu adest iusta causa faciendi epycheiam; & procedit regula communis: *Qui vult finem, vult media necessaria ad finem*, quamquam hac in re opus sit magna cautela, ne offendantur Ordinarij, &c.

364 Immò (vt id quoque obiter dicam) probabile puto, quòd si Confessarius ingressus monasterium ad audiendam confessionem Monialis infirmæ inueniret eam esse irretitam aliquo reseruato, aut velle facere confessionem generalem, quæ non posset expediri vna die: absq; alia licentia posset iterùm ingredi ad absoluendum à reseruato, obtenta facultate à Superiore, & ad excipiendam confessionem generalem; idq; ob rationem, §. *præced.* adductam. Quod item puto dicendum, si in casu proposito Monialis iam confessa, & absoluta statim reuocaret Confessarium iam egressum è clausura ad manifestandum ei peccatum oblitum: cum enim id fiat incontinenti, antequàm Confessarius diuertat ad actus extraneos (vt suppono) moraliter vnicus reputatur ingressus, etsi physicè multiplex: ea proportionaliter ratione, qua vnicus censeretur ingressus, si in præsenti euentu Confessarius, vbi cœpit audire confessionem Monialis, ex grauissima causa reuocaretur extra monasterium, priusquàm perficeretur confessio; tunc quippè peracto negotio, ad quod fuisset euocatus, sine noua licentia posset iterùm ingredi ad perficiendam illam confessionem; sicut, & posset, si ingressus ad audiendam confessionem Monialis infirmæ illam ex improuiso reperiret morbi vehementa ita correptam, vt tunc non posset vllo modo confiteri; quæ sunt benè notanda, quia facilè occurrere possunt, & (quod ego sciam) non sunt ab alijs decisa, faciuntq; etiam pro Confessario ordinario.

Sic puto Monialem, si confitens Regulari tamquam Confessario extraordinario obliuiscatur alicuius peccati, quod erubescit confiteri ordinario Confessario; sub alio prætextu posse Regularem aduocare, eique cum legitima facultate accedenti peccatum illud confiteri, & absolui; idq; licèt approbatio Confessarij extraordinarij toties, quoties debeat renouari. Ducor, quòd coram eo Iudice debet causa definiri, coram quo cæpta est eius cognitio: ibique finiendum iudicium, vbi est cœptum, & ipsa inchoatio iudicij prorogat iurisdictionem: quæ omnia procedunt in casu præsenti.

365 Addo, quòd si Confessarius ingressus ad audiendam confessionem vnius Monialis infirmæ inueniat aliquam aliam item infirmam, quæ petat confiteri: vtiq; potest illam audire, quamtumuis confessio ad longum tempus esset duratura; & hoc, estò facultas ingrediendi concessa fuisset expresè ad audiendam confessionem determinatæ Monialis; hoc enim non obstante, locum habet epycheia; & Confessarius, cùm sit deputatus in extraordinarium totius monasterij, est approbatus pro omnibus Monialibus, & consequenter pro illa alia infirma.

QVÆRES X. An Confessarius extraordinarius Monialium deputari debeat in communi, vel etiam in particulari.

366 ℞. Debere deputari solùm in communi, regulariter loquendo: idq; ex decreto Sacræ Congreg. sub 15. Febr. 1593. relato à *Tamburino D. 16. de iure Abbatiss. quæst. 1. num.* 7. quamquam in casu, quo deputandus sit Confessarius extraordinarius; consultum est, vt Abbatissa congreget Moniales subditas, interrogetq; quem velint in Confessarium extraordinarium; vt sic constet, in quem plures Moniales conueniant, sicq; deputatio illis sit gratior, & consequenter vtilior. Dixi, *regulariter loquendo*; vt innuerem posse contingere, quòd, concesso Confessario extraordinario Monialibus alicuius monasterij modo dicto in communi, expediret ad bonum spirituale particularis Monialis, vt alius ei Confessarius tunc designaretur, cui maiori confidentia, ac sinceritate propriam conscientiam detegeret, & à quo opportuniora reciperet remedia pro spirituali sua infirmitate; quod tamen nonnisi rarò videtur permittendum, ne abeat in exemplum.

QVÆRES XI. Qualis debeat esse Confessarius extraordinarius Monialium.

367 ℞. Debere esse, qualem nos ipsi descripsimus Confessarium ordinarium *sect. praeced. quaest.* 3.4. 5.6.7.8.9. & 10. Hic solùm addo, quod etiam aduerti citat. *sect. praeced. q.* 12. decretum Sacræ Congregat. relatum à *Tambur. sup. q.* 3. *num.* 4. quo prohibetur Ordinarijs, ne vtantur opera Regularium, etiam pro Confessarijs extraordinarijs, communiter non obseruari ex defectu materiæ: eò quòd scilicet desint Sacerdotes sæculares, qui æquè benè hoc munus præstent; vnde, & ipsa Sacra Congregatio cautè addidit *nisi in casu necessitatis*.

QVÆRES XII. Cum quanta potestate deceat Confessarium extraordinarium Monialium accedere ad earum confessiones audiendas.

368 ℞. Quòd, cùm iuxtà dicenda *q. sequenti*. Confessarius extraordinarius deputetur Monialibus ad extricandas ipsarum conscientias; omninò decet, vt ad illas accedat cum ea maiori potestate, quam habere potest, sicque consultum esset, vt Ordinarij Monialium, siue sæculares, siue regulares Sacerdotibus deputatis in Confessarium extraordinarium concederent non solùm casus, & censuras sibi reseruatas: sed etiam quamcumq; aliam facultatem, quam ipsi possunt delegare, & putant posse Monialibus deseruire pro foro pœnitentiali. Quamquam aliàs Confessarius non debeat vti dicta potestate, nisi cum grano salis, idest cum magna prudentia, ac circumspectione; interdum etiam dissimulans sibi concessam fuisse facultatem absoluendi ab hoc, vel illo reseruato: ne nimia facilitas absoluendi nimiam inducat facilitatem delinquendi, sicque reseruatio frustretur suo fine. Ratio responsionis est, quòd Prælatus deputans Monialibus Confessarium extraordinarium vtique intendit illum plenè absoluere Moniales confitentes à quibuscumque, etiam reseruatis; aliàs non esset, cur fieret talis deputatio; quo modo autem absoluet plenè, si non habeat facultatem, etiam reseruatorum? Quòd si dicas illum posse conuenire Prælatum, vt dictam facultatem obtineat: iam onus reseruationis afficiet, non pœnitentem (sicut intendit reseruans) sed Confessarium; qui sic duplicem cogetur sustinere laborem, & audiendi confessiones Monialium, & accedendi toties, quoties ad Prælatum causa petendi facultatem reseruatorum: quod certè est minùs conforme æquitati; præsertim si Confessarius deputatus sit Regularis; adeoq; non habeat libertatem discurrendi huc, atq; illuc, nec copiam vagandi, præterquàm quòd in casu, quo Confessarius audiat confessiones in monasterio parùm numeroso, posset interdum periclitari sigillum confessionis; quatenus Prælatus Monialium audiens facultatem alicuius reseruati hîc, & nunc à se peti; & aliàs agnoscens conditionem cuiusque Monialis dicti monasterij, potest saltem dubitare facultatem dicti reseruati efflagitari pro hac, vel illa Moniali: quod omninò cauendum est, vt patet.

QVÆRES XIII. Ad quem finem fiat deputatio Confessarij extraordinarij pro Monialibus.

369 ℞. Fieri ob varios fines, nimirum 1. vt consulatur libertati Monialium confitentium: quippè quæ interdum ex naturali erubescentia non audent manifestare Confessario ordinario peccatum aliquod ab ipsis perpetratum, sicq; exponuntur periculo multiplicandi confessiones inualidas; cùm alioqui extraordinario Confessario peccatum illud confidentiùs detegant, & repetendo confessiones inualidè factas propriæ obligationi satisfaciant; 2. vt in tanta varietate Confessariorum extraordinariorum tandem inueniant virum secundùm cor suum, cui ipsæ sincerè, ac confidenter manifestent omnia sua interiora, sicq; tantò meliùs dirigi possint in via religiosæ perfectionis: 3. vt vacante Confessario extraordinario confessionibus Monialium audiendis maiori otio, vtpotè temporis angustijs minùs adstricto ex possint commodiùs proponere sua dubia, petere necessariam instructionem, recipere salutaria documenta, & efficaciori exhortatione magis excitari ad proprium spiritualem profectum: sicq; Prælati Monialium deberent quàm maximè curare, vt qui deputantur in Confessarios ipsarum extraordinarios, essent non minùs scientia, ac prudentia, quàm dexteritate, ac pietate conspicui, & ita munus ipsis commissum sustinere possent pro dignitate, & cum magna Monialium vtilitate.

QVÆRES XIV. An Prælati Monialium possint illas adstringere, vt Confessarium extraordinarium admittant.

270 ℞. Non posse, si omnes Moniales vnanimiter illum reijciant, dicentes; se nolle tunc Confessarium extraordinarium: ducor, quòd exhibitio Confessarij extraordinarij est fauor factus Monialibus: quilibet autem potest renunciare fauori sibi concesso, quo modo Concil. Trident. sup. loquens de præfata exhibitione cautè adhibuit verbum *offeratur*, sicut aduertit *Tambur. sup. q. 1. num.* 8. monens non facere prudenter Superiorem, qui præcipit Monialibus, vt omnes confiteantur Confessario extraordinario. Dixi, *si omnes Moniales vnanimiter illum reijciant*; si enim constat Prælato aliquas illarum cupere Confessarium extraordinarium, pro illis solis debet ipsum deputare; cùm renunciatio aliarum Monialium non debeat cedere in præiudicium istarum: si quidem non licet cedere proprio priuilegio cum præiudicio tertij.

QVÆRES XV. An Moniales omnes teneantur confiteri Sacerdoti ipsis legitimè deputato in Confessarium extraordinarium.

271 ℞. De rigore non teneri ob rationem *præcedenti quæst.* adductam: expedire tamen, vt omnes ad illum accedant: sin minùs vt confiteantur; saltem vt ei proponant dubia, quæ habent circa proprium statum religiosum, recipiant Salutare aliquod monitum, exerceant actum illum submissionis, & ab eo obtineant benedictionem. Vt proindè in quadam Synodo Florentina, teste *Tamburin. sup.* statutum sit Moniales omnes, exceptis infirmis, sub pœna amissionis vocis actiuæ, & passiuæ per triennium ipsò factò incurrenda, teneri comparere coram Confessario extraordinario; ideoque quamdiu is vacat confessionibus Monialium excipiendis, Confessarium ordinarium quàm rarissimè debere ad eas accedere, siue ad illas alloquendas, siue ad illarum confessiones audiendas. Quin etiam in eadem Synodo Confessarij ordinarij, qui ausu temerario impedire directè præsumpserint Confessarij extraordinarij petitionem, electionem, concessionem, vel accessum ad monasteria causa audiendi confessiones, sunt ipsò factò excommunicati: &, si quocumque tempore, vel modo significauerint Monialibus sibi displicere Confessarij extraordinarij aduentum; vel non liberè, & integrè, sed perfunctoriè tantùm, & per transenam eidem esse confitendum in aures Monialium, aut aliorum insusurare tentauerint: debent in perpetuum suspendi ab audiendis confessionibus Monialium in ijs monasterijs, in quibus taliter deliquerint, hæc Synodus Florentina; quæ, licèt non obligent extra diœcesim Florentinam, consultum tamen esset, vt etiam in alijs diœcesibus à proprijs Ordinarijs inducerentur, vtpotè spirituali Monialium vtilitati in primis proficua.

An autem Confessarius ipse extraordinarius teneatur audire confessionem omnium, & singularum Monialium ad quas deputatur: idque ex præcepto *Concilij Trident. sess. 25. de Regularibus cap.* 10. ibi lato his verbis *Qui omnium confessiones audire debeat*.

℞. Teneri; cum verbum *debeat* ex natura sua importet vim præcepti, vt notauit *Baldell. l. 5. D. 21. num. 5. ex Claui regia l. 3. c. 7. num. 26. & Concilium Trid.* tale præceptum imponere potuerit cuicumq; Sacerdoti, siue sæculari, siue regulari; quod tamen loquitur de Monialibus valentibus confiteri: si enim hæ confiteri nolint, vtiq; nec ille tenebitur eas audire, nec propterea fit vlla iniuria Sacerdoti deputato in extraordinarium: quippè qui hoc ipsò quòd subit munus Confessarij, subit etiam quamcumque obligationem dicto muneri annexam; & aliàs procedit regula iuris *Volenti, & consentienti non fit iniuria*.

QVÆRES XVI. An casu, quo aliquæ Moniales ex præsenti infirmitate non possint accedere ad Confessarium extraordinarium; vbi conualuerint, possint iure suo petere pro se ipsis Confessarium extraordinarium, & Prælatus teneatur illum ipsis concedere.

272 ℞. Et Moniales posse petere, & Prælatum teneri concedere Confessarium extraor-

traordinarium in tali casu; moueor, quòd Concilium Trid. in decreto relato *q.* 1. statuit Confessarium extraordinarium ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno Monialibus offerendum esse, qui omnium confessiones audiat; sicque intendit omnes omninò Moniales gaudere tali beneficio; non gauderent autem omnes, si in proposito casu non deberet concedi Confessarius extraordinarius pro ijs Monialibus, quæ ex infirmitate, aut alio legitimo impedimento non potuerunt accedere ad Confessarium ordinarium in communi antea concessum toti monasterio, præterquàmquòd aliàs adderetur afflictio afflicto: si præfatæ Moniales vltra molestiam morbi, quem perpessæ sunt, cogerentur etiam carere eo solatio, quod solet sequi ex accessu ad Confessarium extraordinarium, ita docti Neoterici à me consulti, & benè, præsertim P. Stephanus à S. Gregorio mihi amicissimus.

QVÆRES XVII. An Confessarius extraordinarius possit absque speciali licentia celebrare in ecclesia Monialium, ad quarum confessiones audiendas deputatus est, immò, & ijs ministrare Eucharistiam, quamdiu vacat earum confessionibus excipiendis.

273 ℞. De rigore non posse, nisi de præsumpta voluntate Prælati Monialium ex concurrentibus circumstantijs oppositum hîc, & nunc suadeatur. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Filliuc. tract.* 4. *num.* 263. & alij contra *Caietanum v. excommunic. c.* 63. nimirum, concessa alicui facultate ministrandi Sacramentum confessionis, non censeri concessam facultatem ministrandi Eucharistiam (addo ego, loquendo de Monialibus, neque celebrandi in earum ecclesia) cùm enim istæ actiones sint diuersæ, & à diuersis non fiat illatio, concessio vnius non importat consequenter concessionem alterius, nisi vel id clarè exprimatur, vel certè ex concurrentibus circumstantijs probabiliter præsumatur de voluntate concedentis: quæ præsumptio voluntatis in præsenti materia absque dubio sufficeret, cùm ad ministrationem Eucharistiæ non requiratur expressa, & formalis concessio; sicut requiritur ad ministrandum Sacramentum Pœnitentiæ, vtpotè ad sui valorem præsuppones iurisdictionem, quæ non requiritur ad validam ministrationem Eucharistiæ; sicut benè adnotauit in simili *Card. de Lugo D.* 18. *de Euchar. num.* 19.

QVÆRES XVIII. An deputatus in Confessarium extraordinarium pro Monialibus alicuius monasterij possit sine speciali licentia coram illis concionari, publicamque habere exhortationem.

274 ℞. Simpliciter loquendo, videri non posse: & hoc tum ob rationem adductam *q. praced.* tum quia actus concionandi, aut exhortandi publicè, & actus audiendi confessiones non sunt ita connexi inter se, vt vnus dependeat ab alio; ideòque ex concessione vnius non potest inferri concessio alterius iuxta regulam iuris; *Cui licet quod maius est, non debet, quod minus est, non licere, l. non debet, ff. de reg. iur.* tum quia talis de facto est praxis ferè communis; maximè, cùm regulariter non expediat Confessarios Monialium, siuè ordinarios, siuè extraordinarios, habere proprijs Monialibus publicas conciones, aut exhortationes, ne fortè ex reprehensione alicuius defectus facta inter concionandum, aut exhortandum, alicui Moniali minùs prudenti, & plus æquo suspicaci ingerat suspicionem se loqui ex notitia habita in confessione: quod omninò vitandum est; præsertim, cùm priuata exhortatio vnicuique Moniali seorsim, facta in audienda eius confessione magis prodesse possit; quippè quæ est ex proprijs, & tota accomodata spirituali ipsius necessitati.

QVÆRES XIX. An deputatus in extraordinarium Con[illegible]m alicuius monasterij Monialium possit disserere cum Monialibus, etiam de rebus nullo modo pertinentibus ad confessionem (v.g. de aliquo negotio domestico) & quidem etiam cum Moniali, quæ nullo modo vult ei confiteri.

275 ℞. Videri posse; patetque ex dictis *sect. praced. quæst.* 15. quæ proportionaliter mili-

militant in præsentia, vt consideranti facilè constabit: & possunt confirmari ex vsu ferè communi Confessariorum tam sæcularium, quàm regularium; qui vbi deputantur in Confessarios Monialium extraordinarios; licèt aliàs sint valdè docti, ac conscientiæ timoratæ, absque vllo scrupulo loquuntur cum quacumque Moniali illius monasterij ad ipsos accedente; siuè ipsis velit confiteri, siuè non: & quidem etiam de rebus nullo modo spectantibus ad confessionem: quod est signum ipsos existimare huiusmodi allocutionem in talibus circumstantijs non esse prohibitam, & consequenter neque peccaminosam: aliàs illi à tali allocutione omninò abstinerent, vt suppono. Et hoc putant aliqui procedere in casu, quo quis deputetur in extraordinarium vnius tantùm Monialis: is enim adhuc de rigore iuris posset loqui cum alijs Monialibus, & quidem etiam de rebus indifferentibus iuxtà dicta in *hoc ipso cap. num.* 175. sic illi, quàm probabiliter, viderint ipsi, & dijudicent viri docti; certè cauendum est, ne plus iusto in similibus rebus indulgeatur.

Quòd si hac occasione quæras, an occurrente casu, in quo aliquis religiosus necessitatem habeat loquendi cum quadam Moniali, ad quam alioqui non potest accedere sine licentia Sacræ Congregationis; possit Ordinarius illum deputare in Confessarium extraordinarium dictæ Monialis, præcisè vt sic ex occasione audiendi illius confessionem possit cum ea agere de negotio, quod habet præ manibus.

276 ℞. Ordinarium posse id facere, & consequenter Religiosum in tali casu posse accedere ad Monialem illam, & cum ea tractare negotium ipsi commissum; dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius confessionem, ita docti Recentiores à me consulti; patetque tum ex praxi; quæ hac in re seruatur etiam à viris timoratis; tum quia potest Ordinarius concedere Confessarium extraordinarium Monialibus non solùm in communi, sed etiam in particulari huic, aut illi Moniali, si hic, & nunc iudicet expedire; ex alia parte deputatus in Confessarium Monialium potest liberè loqui cum illis, etiam de rebus non pertinentibus ad confessionem, vt iam probatum est; sicque nulla adest ratio, cur Religiosus in casu proposito differere non possit cum illa Moniali de negotio ipsi commisso. Dixi *dummodò ipse eat paratus ad audiendam illius confessionem*; vt indicarem, quòd si Religiosus in præsenti casu verè non esset paratus audire confessionem illius Monialis, tunc, sicut non posset dici deputatus in Confessarium extraordinarium illius; sic nec titulo Confessarij posset cum ea loqui: &, si loqueretur, perindè se haberet, ac si absque licentia loqueretur; siquidem fraus, & dolus nemini debent patrocinari: Quod tamen non eueniret, si Monialis illa, vbi accessit Religiosus, mutata voluntate, nollet ampliùs ei confiteri; ipse enim adhuc posset loqui cum ista; stante quòd ex legitima potestate re vera est constitutus Confessarius extraordinarius præfatæ Monialis, & vt talis potest cum ea loqui, denominatione Confessarij potente subsistere tantùm in actu primo; absque eo quòd deueniatur ad actum secundum, nempè ad confessionem effectiuè audiendam.

277 Addo quòd, cum *Diana par.* 3. *tract.* 2. *resol.* 104. & ante illum *Peyrinus tom.* 2. *priuil. Constitut.* 6. *Pij V. num.* 36. alijque docti Recentiores putent religiosum non subiacere pœnis latis contra Regulares ad monasteria Monialium accedentes sine licentia, si alicui Moniali declarent casum aliquem conscientiæ: cùm talis locutio speciem habeat piæ exhortationis; & alioqui cesset finis prohibitionis in particulari iuxtà ea, quæ habet *Diana par.* 5. *tract.* 14. *resolut.* 96. si velint consequenter philosophari, concedere debent Ordinarium posse mittere Religiosum ad aliquod monasterium Monialium causa ibi exercendi aliquod opus pietatis (v. g. ad componendam aliquam seditionem exortam inter Moniales, ad consolandam Monialem grauissima tristitia affectam, ad consulendum in re graui concernente bonum monasterij, & ad alios similes effectus) in his quippe procedit

eadem

eadem ratio, quæ in casu à præfatis Doctoribus concesso. Nec obstat, quòd Sacra Congregatio in decreto iussu Sixti V. edito anno 1590. expresse statuit nulli Religioso cuiuscumque ordinis, gradus, qualitatis, ac dignitatis (exceptis Superiore, ac Visitatoribus respectu Monialium subiectarum, necnon Confessario tam ordinario, quàm extraordinario) licere absque licentia expressa eiusdem Sacræ Congregationis accedere ad monasteria quarumcumque Monialium ad colloquendum, siuè tractandum cum eis; siquidem Sacra Congregatio per hoc non excludit easum pietatis, & Charitatis, qui regulariter non præsumitur comprehensus sub generali prohibitione iuxtà regulam: *Non veniunt sub generali prohibitione, quæ quis non esset verosimiliter prohibiturus, si in specie exprimerentur*; solùm excludit easum, in quo religiosus velit accedere ad Moniales titulo vrbanitatis; ad eas visitandas v. g. ad negotia sæcularia tractanda, & similia. Verùm cauendum est, ne nimis relaxetur rigor iuris ecclesiastici adeò strictè vetantis accessum ad Moniales, nimisque facilis reddatur talis accessus, & hinc oriantur incommoda, quæ ius intendit amouere per dictam prohibitionem: præterquàmquòd accessus ad Moniales in præsenti casu quo ad forum externum non ita facilè posset iustificari, adeòque sic accedens posset puniri ab Ordinario, qui indè posset grauiter offendi, puniretque taliter accedentem. Vndè *Diana par.9.tr.7.res.*54. fit quòd, quamuis opinio *Peyrini* superius allata admitti posset vt probabilis (pro qua ipse *Diana* citat *Lezanam v. Moniales n.* 30. *& Bordonum tom.* 1.*res.*7.*num.*82.) nihilominus in praxi non esset amplectanda; cùm iura absolutè vetent Regularibus accessum ad Moniales, non distinguendo inter collocutionem vrbanitatis causa, aut pietatis, & lex absolutè loquens absolutè debeat intelligi: præterquàmquòd sic elusoria esset prohibitio accedendi ad Moniales facta Regularibus: quippè qui semper impunè loqui possent cum Monialibus, dicendo se cum ijs locutos fuisse de rebus pijs, &c. sic *Diana* his verbis concludens; *Vndè quidquid sit de peccato quo ad forum internum stante auctoritate doctorum virorum Lezana, Pellizzarij, & Bordoni vbi supra: saltem in foro externo possent Episcopi dictos Regulares punire tamquam Sedis Apostolicæ delegati: vndè abstineant ab his collocutionibus.*

Dices, quid si Episcopus mittat Religiosum ad monasterium aliquod Monialium, vt tamquam Confessarius extraordinarius excipiat earum confessiones; & talis Religiosus re vera ibi nullam excipiat confessionem, sed solùm vacet componendis dissidijs, præbendis salutaribus consilijs, & instruendis Monialibus in vita spirituali, est ne is tutus in conscientia?

278 ℟. Esse, & quidem, etiamsi sciat de facto nullam Monialem ex eo monasterio accessuram ad ipsum causa confitendi, sed solùm ob aliquem alium finem, pium tamen, ac bonum: dummodò ipse ex sua parte sit paratus excipere etiam confessionem, saltem alicuius ex dictis Monialibus, patet autem responsio ex dictis *sup.§. quòd si hac occasione* sub finem.

QVÆRES XX. An Religiosus destinatus in extraordinarium Confessarium alicuius monasterij Monialium ad 10. dies v. g. possit tuta conscientia accedere ad ipsas causa tractandi aliqua negotia cum aliqua illarum aut disserendi cum ipsis, etiam illis diebus, qui supersunt post exceptas confessiones omnium, & singularum Monialium.

279 ℟. De rigore iuris posse; cùm adhuc maneat Confessarius illarum Monialium; & quidem non solùm in actu primo (quod etiam sufficeret) sed etiam in actu secundo; & maximè, si accedat ex sua parte paratus ad audiendas item confessiones Monialium, quæ fortè iterum accedant: & hoc puto procedere, etsi iam recessisset ab ijs animo non ampliùs reuertendi, idque ipsis significasset (& hoc ob dicta *cap.* 4.*num.*50.) quamuis id non expediat tum ob ædificationem Monialium; tum ad vitandos rumores, qui indè possent suscitari quo ad forum externum, si Episcopus id præsentiret.

Hæc

Hæc autem responsio à fortiori videtur procedere in casu, quo Religiosus deputatus in extraordinarium sine temporis limitatione, paucis post diebus à recessu, ad monasterium illud reuocaretur, vt audiret confessionem Monialis, quæ antea ratione morbi ad illum non potuit accedere. Ducor tum quia *Concilium Tridentinum* dicit Confessarium extraordinarium Monialium debere omnes audire, ideòque cum dicta Monialis absque sua culpa ab eo non audita habeat ius, vt audiatur, idque fieri nequeat in absentia; potest illum reuocare, etsi ille absolutè se licentiauerit ab illo monasterio: tum quia Confessarius potuisset in generali Monialium confessione interponere paucos dies, & postea redire ad audiendas Moniales nondum confessas; ergò & id facere poterit in præsenti casu.

QVÆRES XXI. An deputatus in Confessarium extraordinarium alicuius monasterij Monialium possit tuta conscientia agere cum aliqua, vel aliquibus dictarum Monialium, etsi ei non confiteantur; si aliàs ipse accedat animo excipiendi confessiones non omnium Monialium, sed solùm aliquarum, vtpotè alijs negotijs distentus, & principaliter intendens negotiari, ac differere cum illa, aut illis Monialibus: cùm tamen Episcopus, qui illum deputat, intendat illum excipere confessiones quarumcumque Monialium ad talem effectum accedentium.

280 ℞. Deputatum in Confessarium extraordinarium posse in casu proposito agere cum illa, vel illis Monialibus, etiamsi nolint ipsi confiteri, & quidem etiam de negotijs temporalibus; cùm sic verè accedat tamquam Confessarius legitimè deputatus, & talem se præstet, etiam in actu secundo, dum audit confessiones aliquarum Monialium, quamuis non omnium: sicque de eo verificetur doctrina tradita *quæst. 19. in responsione principali.*

QVÆRES XXII. An Confessarius extraordinarius Monialium, auditis illarum confessionibus, possit absque violatione sigilli confessionis postea carpere aliquos defectus illarum auditos in confessione; si ijs concionetur, aut etiam monere Prælatum illarum, vel Abbatissam monasterij, vt circa hoc, vel illud inuigilent, loquendo tamen in communi.

281 ℞. Quòd, quamuis prædicta fieri possint, si indè non possit deueniri in notitiam personæ particularis eo defectu laborantis: præsertim si Monasterium sit valdè numerosum, ideòque ex notitia illa generali difficiliùs constare possit de persone particulari, nihilominus, quia semper consulendum est integritati sigilli confessionis, & quàm maximè curandum est, vt tollatur omnis suspicio, etiam remota violationis illius, ne alioqui odiosum nimis reddatur Sacramentum pœnitentiæ, præsertim fœminis natura sua valdè suspicacibus: propterea puto Confessarium Monialium, siuè ordinarium, siuè extraordinarium, debere in hoc vti magna circumspectione; ac proindè regulariter debere cauere, ne defectus magis particulares Monialium reprehendat inter concionandum: aut eos detegat Monialium Superioribus ad illos impostterum præcauendos, colligitur ex *Diana par. 5. tr. 11. res. 36.* & Maldero, ac Beia ab ipso allegatis; quia *Diana par. 2. tract. 15. res.* 13. ex Nugno, & Fagund. monet peccare peccato reuelationis sigilli illum, qui, etsi non nominet personam, detegendo defectum illius auditum in confessione, nominat tamen religionem, ex qua est pœnitens: cùm sic ignominia redundet in religionem, & consequenter in ipsum pœnitentem tamquam in membrum illius: quod etiam aduertit *Io. de Lugo D. 23. de pœn. num. 63.*

An verò peccet contra sigillum Confessarius, qui interrogatus ab Abbatissa monasterij, num audiuerit confessionem huius, aut illius Monialis, dicit se non audiuisse, cùm re vera audiuerit, non tamen absoluerit, eò quòd careret debita dispositione.

282 ℞. Peccare, si constet Abbatissæ hanc, vel illam Monialem, de qua interrogat Confessarium, ei re vera fuisse confessam, v. g. ex assertione illarum ipsarum Monialium. Moueor, quòd Confessarius in talibus circumstantijs negans se audisse confessionem dictarum Monialium indirectè negat se illas absoluisse, & quidem

ex

ex ipsarum indispositione: cùm nullam afferat causam dilatæ absolutionis oppositum suadentem (qualis esset, si Confessarius diceret illam inchoasse confessionem generalem, sed non absoluisse, redituram postea ad illam perficiendam, vel certè se fuisse vocatum aliò, & regressum non inuenisse illam, &c.) constat autem, quòd Confessarius non potest sine violatione sigilli dicere se non absoluisse pœnitentem ipsi confessum; quando ex occurrentibus circumstantijs negatio absolutionis probabiliter præsumitur prouenisse ex indispositione ipsius pœnitentis: sicut benè notauit *Io. de Lugo sup. n.* 85. ex Nau. Soto, Suar. & alijs contra *Caietanum v. confessio* dicentem non reuelari indirectè confessionem dicendo *non absolui illum*.

Addo quòd si Confessarius Monialium dicat aliquam ex suis Monialibus violasse clausuram non nominata ipsa Moniali: vtique peccaret, cum sic odiosa reddi possit confessio; sed non contra sigillum; cum non possit ex eo modo loquendi constare, de qua Moniali in specie loquatur; colligitur ex *Diana p. 2. tract.* 15. *resol.* 15. pro se referente *Onuphrium*, *Syluium*, *Nauarrum*, *Viualdum*, *Megalam*, *ac Henriquez*.

Ex quo infero, quòd si Confessarius Monialium consilij causa cogatur aperire alicui tertio excessum auditum in confessione Monialis sibi subditæ; illum proponere debet in genere, & quasi in abstracto; vel certè dubium, cuius petit solutionem vt ab alio sibi propositum, solerti adhibita æquiuocatione referre, nec vllo modo indicet illum à se fuisse auditum in confessione: sic quippè consulit, & propriæ ignorantiæ, & secreto sigilli Sacramentalis, quod omni studio, ac diligentia seruandum est.

Puto tamen quòd si Confessarius Monialium consilij causa, vel alia ex causa manifestet delictum Monialis sibi commissæ in pœnitentem, non manifestato nomine; nec violat sigillum, nec ni. peccat; si delictum non sit infamatorium; & hoc licèt indicet se illud audiuisse in confessione Monialium: & ratio est, quòd sic ex vna parte non manifestatur persona, ideòque non læditur sigillum; ex alia parte communitas ipsa Monialium non notabiliter offenditur, cum delictum illud non cedat in dedecus, ac infamiam monasterij, & consequenter non peccatur mortaliter.

Sic censeo non posse, nec debere condemnari Confessarium Monialium, qui amico dicit se nolle ampliùs vacare confessionibus Monialium illarum audiendis, eò quòd aliquæ illarum sint scandalosæ, ideòque nolit se exponere periculo æternæ damnationis; si aliàs notorium sit Moniales illas esse scandalosas, & Confessarius sic loquatur ex notitia publica.

QVÆRES XXIII. Qualiter possit, & debeat procedere Confessarius extraordinarius Monialium in petenda facultate absoluendi aliquam Monialem à reseruatis; si probabiliter putet Prælatum, à quo petitur talis facultas; ex tali petitione deuenturum in suspicionem non improbabilem dictam facultatem peti pro hac, vel illa Moniali particulari: idque ex varijs circumstantijs ipsi Prælato notis.

283 ℞. Posse submittere tertiam aliquam personam ad petendam illam facultatem à Prælato pro quadam Moniali, non manifestando cuius ea sit monasterij, vel certè, si hoc non iuuet, posset, & deberet illam absoluere indirectè à præfatis reseruatis, monendo Monialem, vt curet posteà directè absolui ab illis per Confessarium monasterij ordinarium, obtenta debita facultate modo conuenienti. Ex quo colligant Prælati Monialium consultum esse, vt deputatus in Confessarium extraordinarium non accedat ad illas sine reseruatorum facultate, sicut aduertimus *sup. q.* 12.

Quòd si hac occasione quæras, an citrà violationem sigilli Sacramentalis possit Confessarius denegare Communionem Moniali, quam ex confessione scit esse indignam.

℞. Non posse, siuè communio petatur in publico; nam hoc esset indirectè manife-

nifestare peccatum pœnitentis : siuè petatur in occulto, & alioqui ex negatione oriatur aliqua vel reuelatio, vel exprobratio indirectà peccati occulti ; quin etiam hoc procedit & si ea non sequatur ; id enim redderet confessionem odiosam, ad difficiliorem ; si sciret pœnitens posse Confessarium ipsi posteà negare petita, & resistere propter notitiam habitam in confessione, ita *Cardinalis de Lugo D. 23. de pœnitent. num. 126. Sanch. l. 3. de matrim. D. 16. aliique plures apud Bonacinam D. 5. de Sacram. q. 6. sect. 5. par. 4. num. 17.* à quibus nec dissentient ij, qui dicunt Sacerdotem, qui non tenetur ex officio ministrare Sacramenta, posse, & teneri negare Sacramenta occultè petita ei, quem ex confessione scit esse indignum, si cesset periculum fractionis sigilli ; siquidem Confessarius Monialium ex officio tenetur ijs ministrare Sacramenta : sicque in eo nequit habere locum hæc doctrina.

Putant verò aliqui non violari sigillum Sacramentale ; si Confessarius Monialium ex notitia habita in confessione illarum moneat Prælatum, aut Abbatissam, vt magis inuigilent super custodia clausuræ, claudant aliquam fenestram, altiùs attollant aliquem murum, aut aliquid aliud tale præstent ad impediendos excessus, qui aliàs occurrere possunt : modò non adsit periculum, vt aliqua ratione cognoscatur Monialis delinquens. Colligitur ex *Coninchu D. 9. de Sacrament. d. 4. num. 68. Laym. lib. 5. tract. 6. cap. 14. & Bonacina supra num. 22.* & probant, quia, etsi sigillum Sacramenti in omni casu obliget, ne confessio peccati directè, aut indirectè reueletur cuiquam hominum, cui id incognitum sit : non ita tamen semper obligat respectu ipsius confitentis, & aliorum, qui certam notitiam habent delicti ; quo minùs Sacerdos ex causa graui facere aliquid possit, quod ex se ipso quidem nullo modo est signum reuelatiuum peccati, at ijs, qui peccauerunt, aut illud ante cognitum habent, suspicionem mouere possit illud fieri ex notitia confessionis.

Dixi, *ne confessio peccati directè, aut indirectè reueletur*, vt indicarem ex *Sà v. confessio num. 32. Henriquez lib. 6. cap. 21. & alijs* non violari sigillum ; si manifestentur virtutes, reuelationes, & similes gratiæ pœnitentis cognitæ ex confessione : quippè quæ non sunt peccata, nec materia confessionis ; excipe cum *Cardinali de Lugo sup. num.* 58. nisi prædicta in confessione manifestentur ad magis declarandam propriam ingratitudinem erga Deum : sic enim saltem in obliquo sunt materia confessionis.

Sic *Diana par. 5. tract. 11. resolut. 50. ex Granado, & communi sensu Doctorum* putat non violari sigillum, si Confessarius dicat Monialem, hanc, vel illam pœnitentem suam suis minutissimis peccatis, ac scrupulis caput sibi obtundere : cum in tali casu non manifestetur vllum peccatum in particulari, & nomen *scrupulosus* communiter significet hominem timoratum, & volentem abstinere etiam ab ijs, quæ licita sunt, sed aliquod periculum inducunt ; idem sentit *Coninchus supra d. 1. num. 11.* monens, etsi in tali casu directè non violetur sigillum, malè tamen, ac periculosè id fieri, ideòque abstinendum esse à tali modo loquendi.

Illud etiam hic obiter moneo, quòd, si Confessarius peccatum alicuius Monialis nouit ex confessione complicis ; & Monialis illa de eo non se accuset : potest quidem hanc interrogare generatim, an habeat aliud peccatum, quod eius grauet conscientiam, immò & speciatim, si peccatum illud sit, de quo Moniales solent interrogari : non item, si sit peccatum inter Moniales non vsitatum ; tunc enim si Monialis neget se illud commisisse, absolui debet ; cum pœnitenti credendum sit tam pro se, quàm contra se ; & non sit ratio, cur vni potiùs credatur, quàm alij, ita *Diana supra resol. 21. ex Toleto, & Fagund.* cum quibus sentit *Laym. num. 24.* monens, quòd, si complex dedit facultatem loquendi cum alio ; potest Confessarius speciatim examinare alium complicem, si sic expedire iudicetur, & absit scandalum.

Addit *Cardin. de Lugo num. 129. ex Henriquez lib. 6. cap. 23. num. 2.* probabile esse non violari sigillum, si Confessarius statim, finita confessione, aliquid circa

illam aduertat pœnitenti, quod oblitus fuerat; nam moraliter non intelligitur fieri extrà confessionem, quod fit incontinenti, & falsum est, quod supponit *Fagundez pracep.2. Eccles.lib.6.cap.4.num.*33. à nobis dissentiens, finita confessione, statim censeri finitum Sacramentum, & iudicium; cum aliqui pœnitentiam imponant post datam absolutionem; & aliàs impositio pœnitentiæ grauis satis significet confessionem grauium peccatorum: quod est signum non aduersari sigillo loqui de peccatis post absolutionem; cum censeatur adhuc durare idem iudicium Sacramentale; cuius actus sunt absoluere, punire, consulere, monere, corrigere, & similia: cum *Cardinali de Lugo sentiunt Tannerus, & Io. Præpositus relati à Diana par.5.tract.*11.*resol.*19. *qui resolut.*31.*ex Granado* monet sine violatione sigilli non posse manifestari pœnitentiam iniunctam pœnitenti in confessione; si ea sit talis, vt sit signum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ; vel certè peccatorum venialium specialium, quo ad numerum, aut speciem: secùs, si ea sit leuis, ita vt ex ea solùm colligi possit pœnitentem confessum fuisse peccata tantùm venialia, quod certum, & commune est, vt patet.

QVÆRES XXIV. Quænam in primis obseruari debeant à Confessario Monialium extraordinario, ad hoc vt vtiliter fungatur suo munere.

284 ℞. Debere obseruari sequentia; nimirum 1. vt, antequàm incipiat audire confessiones, curet videre Regulas, ac Constitutiones Ordinis, cuius sunt Moniales, quibus deputatus est in Confessarium: 2. vt accedens ad monasterium primò alloquatur Abbatissam, eamque interroget, num ei occurrant aliqua in bonum spirituale monasterij, ac Monialium subditarum manifestanda, quæ præsentiori indigeant remedio: 3. vt semper laudabiliter loquatur de Confessario ordinario, illum etiam excusans in ijs, quæ fortè illi obijciuntur à Monialibus: 4. vt non permittat confessiones generales minùs necessarias, ex quibus proueniat maior inquietudo, ac perturbatio interioris pacis: 5. ne se nimis festinantem ostendat in audiendis confessionibus, sed patienter, ac benignè sinat vnamquamque Monialium aperire cor suum; eas non interrumpendo, nisi in casu necessario, neque insinuando, vt quàm citissimè se expediant: 6. vt iuxtà rationem, & naturam defectuum, quibus vnamquamque Monialium videt esse affectam, opportuna tradat remedia, salutaria det consilia, & fructuosam adhibeat exhortationem: 7. ne inter confessiones audiendas sinat permisceri discursus extraneos, & ad rem non pertinentes; quibus Monialis pœnitens distrahatur à principali proposito: 8. ne admittat negotia temporalia vllius Monialis tractanda, siuè cum alijs Monialibus, siuè etiam cum sæcularibus; &, si de hoc requiratur, cum prudenti dexteritate ab ijs omninò se subtrahat: 9. ne vllam Monialium interroget de nomine, cognomine, patria, & similibus ad Sacramentalem confessionem non spectantibus; nisi fortè occurrentes circumstantiæ hic, & nunc suaderent oppositum; Moniales enim regulariter nollent cognosci à Confessario; maximè, si sint ætate iuniores, & inciderint in aliquem excessum turpiorem, cuius vel sola recordatione summoperè confundantur: 10. vt cum omnibus æqualiter agat omnem suspicionem acceptionis personarum deuitans: quod benè monet *S. Bonauent. lib. de 6. alis, cap.* 6. his verbis: *Licèt meliores in effectu præferenda sint* (loquitur de fœminis) *& omnes propter spem salutis in Christo amplectendæ sint; in actu tamen exhibitionis exterioris taliter superior se gerat ad omnes, vt nulla se ab eo contemni propter alias suspicetur, sed quælibet ab eo se diligi præsumat, & fiducialiter ei quasi singulari amico confidat: ne alicui indignatio, & inuidia in alias nutriatur: sicut fratres Ioseph, qui oderant eum, quòd à Patre singulariùs amaretur.*

SVB-

SVBSECTIO III.

Referuntur varia, ac vtilia monita, quibus Moniales dirigantur ad Profectum spiritualem per Confessarium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

QVoniam in audiendis Monialium confessionibus identidem expedit, immò, & oportet ijs tradere opportuna monita iuxtà spirituales necessitates, quæ in ijs ex ipsarum confessione deteguntur;& alioqui non omnes,qui ad earum confessiones deputantur, siuè vt ordinarij, siuè vt extraordinarij, eiusmodi monita habent in promptu, vt par esset: proindè in gratiam illorum, & in bonum spirituale ipsarum Monialium, ad complementum huius tractationis placet in hac subsectione afferre varia monita,eaque efficacia,ac valdè vtilia, ex sacris litteris,Sanctis Patribus, Magistris vitæ spiritualis, & ex ipsa experientia deprompta; quæ deseruiant ad consulendum varijs indigentijs spiritualibus Monialium ab ipsis in confessione manifestatis. Hæc autem monita sæpiùs lectitent Confessarij,eaque sibi sic faciant familiaria,vt in audiendis Monialium confessionibus ea parata habeant; ijsque illa opportunè suggerere valeant iuxtà necessitatem spiritualem ipsarum hìc,& nunc cognitam.

285 *Referuntur monita pro Monialibus ad comparandam perfectionem.*
286 *Item pro Superiorissis ad gubernationem rectam.*
287 *Item pro Officialibus Conuentus ad suum officium rectè obeundum.*
288 *Item pro Monialibus vulgò dictis Conuersis ad suum munus benè explendum.*
289 *Item pro Nouitijs ad vitam religiosam ritè instituendam.*
290 *Item pro Puellis causa educationis manentibus intra monasterium ad bonam ipsarum educationem.*
291 *Item ad Orationem fructuosè faciendam.*
292 *Item ad Horas canonicas deuotè recitandas.*
293 *Item ad Examen tum generale, tum particulare vtiliter faciendum.*
294 *Item ad Confessionem peccatorum fructuosè faciendam.*
295 *Item ad Communionem Eucharisticam dignè recipiendam.*
296 *Item ad Missam reuerenter audiendam.*
297 *Item ad Conciones cum fructu spirituali audiendas, ac pios libros vtiliter legendos.*
298 *Item ad timorem mortis corporalis moderandum.*
299 *Item ad infirmitates corporis patienter sufferendas.*
300 *Item ad ærumnas, ac infortunia præsentis vitæ fortiter sustinenda.*
301 *Item ad superandas tentationes.*
302 *Item ad confirmandum animum in Vocatione religiosa vacillantem.*
303 *Item ad fouendam Charitatem fraternam.*
304 *Item ad ablegandam spiritualem Tepiditatem.*
305 *Item ad promouendam regularum Obseruantiam.*
306 *Item ad perfectam religiosæ Paupertatis obseruantiam.*
307 *Item ad votum religiosæ Castitatis exactè custodiendum.*
308 *Item ad perfectam Obedientiam in religione seruandam.*
309 *Item ad vitandam sæcularium personarum Conuersationem.*
310 *Item ad auersandum quodcumque peccatum mortale.*
311 *Item ad vitanda peccata venialia.*
312 *Item ad abigendos conscientiæ scrupulos.*

QVÆRES I. Quæ monita tradi possint, ac debeant Monialibus, vt eæ faciliùs,ac expeditiùs religiosam perfectionem consequantur.

285 Rx. Posse,

285 ℞. Posse, & debere tradi sequentia, videlicet.

1 Sacramenta frequentent, & sacram Communionem regulariter octauo quoque die recipiant; sicut de facto in Ordinibus virorum religiosorum obseruantioribus fieri solet: at id faciant cum debita præparatione iuxtà dicenda inferiùs: curentque ex frequenti Communione in dies magis, ac magis proficere in via Dei: ita vt de qualibet earum veraciter dici possit illud *Prou. 32. Panem otiosa non comedit*.

2 Certum tempus habeant deputatum orationi mentali, & in ea quotidie se exerceant, eam semper dirigentes ad proprium spiritualem profectum, quod omninò consequentur, si iuxtà inferiùs dicenda omni studio curabunt, vt ipsarum oratio non sit merè intellectualis, & speculatiua, sed practica, & affectiua, videlicet ordinata ad emendationem defectuum, & acquisitionem virtutum, quibus maximè indigent.

3 Certis temporibus, siuè priuatim, siuè publicè (vt fit in Societate Iesu) vota suæ professionis, præmissa aliqua præparatione, magno animi sensu renouent.

4 Pios libellos attentè, ac deuotè legant, eosque de consilio proprij Confessarij.

5 Saltem semel in die faciant conscientiæ examen non solùm generale, sed etiam particulare iuxtà formam inferiùs *q. 9.* tradendam.

6 Omni studio curent singularum regularum, etiam minimarum obseruantiam; ne modica spernentes paularim decidant, & in excessus grauiores paulatim labantur cum graui salutis spiritualis discrimine.

7 De defectibus commissis debitam pœnitentiam à Superiorissa deposcant, vel certè ab ea impositam promptè ac humiliter impleant: idque etsi contingat illam imponi ob defectum verè non culpabilem; cùm in tali casu maius acquiratur meritum iuxtà illa verba *S. Petri 2. c. 2. quæ vobis est gloria, si peccantes, & colaphizati suffertis, sed si benè facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum*.

8 Ministeria Conuentus, ad quæ iuxtà consuetudinem monasterij deputantur, obeant diligenter, fideliter, ac promptè; memores se obire ea propter vnum Deum; & ab eo solo debitam mercedem esse obtinendam.

9 In omni loco diuinæ meminerint præsentiæ scientes ex 23. *Ecc. quòd oculi Domini multò plus lucidiores sunt super solem circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes*; sicque iuxtà monitum *S. Bernardi in Psalm. qui habitat; ne audeant illo præsente, quod vidente homine non auderent*.

10 In exercitio bonorum operum iuxtà consilium *S. Bernardi in spec. monach.* identidem sibimetipsis dicant. *Si modò moritura esses, faceres istud*? adeòque siuè confiteantur, siuè communicent, siuè Officium diuinum recitent, siuè Missæ assistant; hæc omnia eo faciant modo, quo facerent, si certæ essent se tunc vltimò confiteri, communicare &c. constat autem, quòd, si id certò nossent, prædicta facerent cum omnimoda perfectione ipsis possibili, quo pacto *S. Basilius in instructione ad filium spiritualem ait: Semper ante oculos tuos versetur vltimus dies, vt faciliùs te possit refrænare ab omnibus vitijs*: quod monet etiam *Horatius l. 1. ep. 4. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum*.

11 In omnibus curent maiorem sui abnegationem tam animi, quàm corporis; ita vt cum *Paul. Gal. 6.* veraciter dicere possint *Mihi mundus crucifixus est; & ego mundo:* ad hoc enim vocantur religiosi à vita communi ad religiosam, vt per continuam sui abnegationem mundo moriantur, vni Deo viuentes.

12 Otium quàm maximè auersentur, ideòque ab exercitijs mentalibus ad corporalia transeant iuxtà monitum, quod dedit Deus S. Antonio his verbis *Antoni, queris Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & semper aliquid facito*.

13 Totam suam conscientiam candidè, ac sincerè suo Confessario aperiant ipsi manifestantes tam defectus, ac deprauatas animi propensiones, quàm virtutes, corporis afflictiones, tentationes, diuinas illustrationes, & quæcumque ipsis

occurrunt in vita spirituali, *tamdiu enim*, inquit *Cassianus collat.2. Abb. Moys.c.10. suggestiones eius noxiæ* (idest dæmonis) *dominantur in nobis, quamdiu celantur in corde: illicò enim vt patefacta fuerit cogitatio maligna, marcescit.*

14 Mutuam inter se vnionem, & charitatem seruent, se inuicem sustinentes, & defectus Sororum, quibus cum viuunt, ingeniosa, ac sedula charitate dissimulantes: si quidem, vt loquitur *S. Hieronymus in regul. monach. sine charitate cœnobia sunt tartara, habitatores sunt dæmones; cum hac verò sunt Paradisus in terris*, & in eo degentes sunt Angeli.

15 Attendant non mala exempla (si quæ fortè viderint) sed bona (quæ Deo dante, non desunt in quolibet monasterio) hincque sumant rationem proficiendi magis, ac magis in virtutibus religiosis.

16 Maximè abstineant à sæcularium conuersatione, sicque valdè raro accedant ad collocutoria, & non nisi cum assistentia Auscultatricium, ac præmissa breui aliqua oratione, qua Deum exorent, ne ipsum vllo modo offendant in tali accessu, ac collocutione: ad quod possent deseruire verba *in Psalmum* 140. *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis.*

17 Proponantur ijs monita, quæ B. Ægidius per modum paradoxorum docuit, vt ab ijs sedulo in praxim deducantur; videlicèt; Si vis benè videre, erue oculos tuos, & esto cœcus: si vis benè audire, esto surdus: si benè loqui, esto mutus: si benè ambulare, abscinde tibi pedes: si benè operari, mutila tibi manus: si benè amare, habeas te odio; si benè viuere, te mortifica: si benè lucrari, disce perdere: si vis esse diues, esto pauper; si vis esse in delicijs, affige te; si vis esse securus, esto semper in timore: si vis exaltari, humilia te: si vis honorari, despice te, & honora te despicientes: si vis habere bonum, sustine malum. si vis esse in quiete, labora: si vis benedici desidera maledici. O quàm magna sapientia scire hæc facere; & quia magna sunt, non omnibus data sunt.

18 Paupertatem diligant tamquam matrem, castitatem æmulentur angelicam, obedientiam seruēt perfectissimam, in omnibus propriam abnegantes voluntatem, eamque subijcientes Superiorum nutibus, ne dicam præceptis; idque ex amore Christi, qui factus est obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis.

QVÆRES II. Quibus monitis iuuari possint Superiorissæ Monialium ad rectam monasterij gubernationem.

286 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis; videlicet.

1 Cultum Dei, & bonum spirituale subditarum in primis omni studio, ac diligentia promoueant iuxtà illud Christi monitum; *Quærite primum regnum Dei:* cultum quidem Dei curando, vt horæ canonicæ in choro statutis temporibus frequenter, ac deuotè recitentur, Missæ in templo celebrentur, eiusque altaria sint munda, ac benè præparata: bonum verò spirituale subditarum, fouendo in ipsis exercitium orationis mentalis, ac frequentiam Sacramentorum, nec non curando, vt Confessarium habeant prudentem, pium, doctum, ac zelantem; & bonos concionatores, qui identidem illas ad perfectam regularum obseruantiam, plenam sui abnegationem, & religiosarum omnium virtutum acquisitionem efficaci exhortatione impellant.

2 Omnimodam regularum obseruantiam procurent, etiam in minimis; scientes modica spernentem paulatim decidere; sicque prudenter, ac discretè illas transgressione puniant salutaribus pœnitentijs, interdum tamen dissimulantes iuxtà illud *nescit regnare, qui nescit dissimulare;* & interdum monentes prius materno affectu Monialem trasgredientem, commiuando pœnam ei infligendam, nisi resipiscat; vt si non amore virtutis, saltem formidine pœnæ à delinquendo imposterum deterreatur.

3 Quàm maximè inuigilent circà mores Monialium iuniorum, sollicitè obseruantes, à quibus aduocentur ad collocutorium, quas literas accipiant, & scribant, & quibus; quos libros legant, quas habeant conuersationes; an mittant, &

quibus

quibus dona, & à quibus recipiant; aliaque id genus; memores adolescentem iuxtà viam suam, etiam cum senuerit, non recedere ab ea *Prou.* 22.

4 In regimine monasterij non ducantur respectibus humanis, nec omittant implere munus suum ex metu incurrendi offensionem subditarum, quin potiùs dicant cum Apostolo *Galat.* 1. *An quæro hominibus placere? si hominibus placerem Christi seruus non essem.*

5 Identidem inspiciant, an Officiales monasterij rectè, ac fideliter munus suum exerceant, &, si quam illarum fortè minùs benè se gerere reperiant in munere ipsi commisso, illam admoneant; & si opus fuerit, non puniant solùm, sed etiam amoueant.

6 Inuigilent super famulos vtriusque sexus ad monasterij seruitia deputatos, num deferant Monialibus nuncia, aut epistolas, quæ cedant in præiudicium boni spiritualis earum, boni nominis monasterii, honoris Dei, ac bonæ ædificationis.

7 Facilem, ac benignum accessum exhibeant vnicuique suarum subditarum; sicque hæ erga ipsas magnam concipiant confidentiam, agnoscentes se habere matrem, quæ possit compati omnibus infirmitatibus ipsarum.

8 Confessarijs monasterij ea solum conferant, quæ possunt prodesse bono spirituali, ac communi quieti monasterii; non item quæ spectant ad distributionem officiorum, aut negotia temporalia Conuentus; aliàs Moniales, suspicari possent identidem hoc, vel illud factum fuisse à Superiorissa ex consilio, ac suggestione Confessarii, & se ab illo offensas existimantes debitam in illum confidentiam ammitterent; quæ tamen adeò est necessaria in tribunali Sacramentalis confessionis maximè in fœminis.

9 Etiam personaliter visitent identidem ostium clausuræ, collocutorium, & alia similia loca; vt subditæ ex metu ne deprehendantur in flagranti delicto à propria Superiorissa magis sibi caueant: ad quem effectum fortè consultum esset, vt, Abbatissa existente in choro tempore diuinorum Officiorum, aut in refectorio, vel alio loco publico, eius Vicaria, seu Priorissa ipsi subordinata maneat extrà; ita vt, occurrente necessitate, possit accurrere ad hunc, vel illum locum; sicque Moniales numquam esse possint tutæ, quin ab aliqua ex Superiorissis deprehendi possint in delicto, quod fortè meditentur: fœlix enim necessitas, quæ ad meliora compellit.

10 Moniales magis modestas, & meliùs morigeratas suauiùs tractent, iis faciliùs petita concedant, illas ad officia digniora promoueant, & in ipsas maiorem ostendant confidentiam; è contrà pro viribus infringentes audaciam, ac libertatem Monialium peruicacium, ac regularem disciplinam subuertentium: si quidem de Deo ipso dicitur *deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Lucæ* 2.

11 Venerentur, ac honorent Moniales antiquiores, eas præsertim, quæ iam fuerunt Abbatissæ, ab iis consilium petant in negotiis grauioribus monasterii, & ergà ipsas magnam ostendant confidentiam: non ita tamen, vt de vlla ipsarum dici possit; hæc regit, ac moderatur nos, & nostram Abbatissam; idque cum graui offensione, & perturbatione Conuentus.

12 Non ducantur suis sensibus, sed in rebus arduis petant consilium à suis Discretis, illas libenter audiant, & si consilium suggerant opportuniùs, illud sequantur memores *vbi sunt multa consilia, ibi esse salutem. Prou.* 11.

13 Non sint faciles in præstanda fide subditis referentibus hunc, vel illum excessum fuisse ab hac, vel illa Moniali commissum: sed prudenter, & cautè disquirant, vera ne sint, an falsa quæ referuntur: nec vnquam manifestent, à quibus id scierint.

14 Si quam nouerint discordiam exortam fuisse inter subditas, statim per se, aut aliquam ex aliis Monialibus grauioribus: aut etiam per Confessarium illam componere studeant iuxtà illud *Ephes.* 4. *Sol non occidat super iracundiam vestram.*

15 Monialibus ægrotantibus maximam exhibeant charitatem, iis non solùm

 suppe-

suppeditando omnia necessaria ad sanitatem recuperandam, sed etiam sæpè visitando, ac recreando tum per se, tum per alias Moniales, & procurando eis tempestiuè remedia spiritualia iuxtà occurrentem indigentiam.

16 Ne subditis committant officia conuentus suprà vires ipsarum: & si ex suorum consanguineorum inopia non habeant, vnde faciant ordinarias expensas in officio commisso, aut aliud ipsis non committant, aut ex bonis communibus monasterij necessarias subministrent expensas.

17 Ne se ostendant magis amicas, ac familiares vni, quàm alij, sed se matrem communem omnibus exhibeant, memores apud Deum non esse acceptionem personarum; sicque curent cuilibet subditarum materni affectus viscera ostendere, vt quælibet putare possit, se præ alijs esse dilectam.

18 Ne sinant induci nouas consuetudines regularis disciplinæ relaxatiuas intra monasterium; sed eas quàm citissimè eradicent, implorato etiam, si opus sit, auxilio proprij Prælati.

19 Bono exemplo in omnibus præeant Monialibus subditis, certò sibi suadentes, quod agitur à Prælatis, facilè trahi à subditis in exemplum *à c. magne de voto:* salutaria item consilia, ac monita illis tradant, pro vt hic, & nunc necessarium iudicauerint: immò, & acriùs reprehendant, si opus fuerit: dicente ipsis Domino Deo *Ier.* 1. *Ne formides à facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum.*

20 Monialibus subditis necessaria ad victum, vestitum, habitationem, ac recreationem, si ferant annui redditus monasterij, abundè potiùs, quàm parcè subministrent; animo recolentes, vbi est abundantia, ibi esse obseruantiam; & quòd, *si non fuerint saturati, & murmurabunt*, *Psal.* 58.

21 Caueant pro viribus, ne monasterium grauent nouis debitis; si tamen necessitas exigat, vt aliqua contrahantur, ea ne detrectent facere, seruatis seruandis: cùm sit consultius monasterij bona grauare ære alieno, quàm monasterium implere querimonijs, ac murmurationibus contrà Superiorissas, ac Officiales Conuentus.

22 Illam propriæ Vicariæ, seu Priorissæ conferant potestatem, vt inde conijciant Moniales subditæ in quanta æstimatione, ac veneratione ipsa haberi debeat, sicque inducantur ad promptiùs exequenda eius iussa, licèt aliàs non deceat illam passim se ingerere in reprehendendis subditis, aut concedendis licentijs maioris momenti.

23 Quotidie se, & omnes suas subditas, Deo, Sancto Fundatori Ordinis, Sancto Tutelari Ecclesiæ, proprio, & Angelo suo Custodi enixè commendent; nec non identidem reflectant super necessitatibus tum spiritualibus, tum temporalibus singularum subditarum, ijsque omni studio conentur afferre opportuna remedia.

24 Ne subditas suas permittant vacare certis speciebus negotiationis muliebris, quæ impediant regularem obseruantiam, animum distrahant à spiritualibus exercitijs, corporis obsint sanitati, & præbeant ansam tractandi cum sæcularibus.

25 Sint constantes in decretis, ac suis deliberationibus, nec ita facilè mutent consilium ob humanos respectus; quamquam consultum sit interdum mutare consilium, sed semper in melius, si occurrant iustæ rationes id faciendi.

26 Puellarum educationis causa degentium in Conuentu peculiarem habeant curam, accuratè inspicientes, quibus moribus sint præditæ, à quibus vocentur ad crates collocutorij (ad quas numquam accedant sine propria magistra) an, quas, & quibus personis epistolas scribant, aut accipiant; an secedant in loca monasterij secretiora, & ad quem effectum; an frequentent Sacramenta; an debitam seruent modestiam in vestitu, incessu, ac sermone; aliaque id genus.

27 Meminerint durissimum esse iudicium his, qui præsunt; eosque teneri reddere rationem de animabus subditorum; ideòque studeant exercere munus suum coram Deo, ac hominibus, vt decet, ac oportet; sic enim à Deo condignam referent remunerationem, maiusque meritorum cumulum obtinebunt.

QVÆ

QVÆRES III. Quæ documenta à Confessarijs Monialium suggeri possint, & debeant Monialibus ad officia Conuentus deputatis, vt ea laudabiliter exerceant.

287 Rx. Posse, & debere suggeri sequentia: videlicèt.

1 Munus sibi commissum fideliter, ac exactè semoto quocumque humano respectu, exerceant iuxtà regulam, statuta, & consuetudines proprij Ordinis, ac monasterij; in omnibus vnum Deum, eiusque gloriam, & bonum commune religionis intendentes, ac omni diligentia procurantes.

2 Sint omninò subordinatæ Superiorissæ monasterij in capite; eius sensibus omninò aquiescant (quod tamen non facit, quin ei significare possint modestè proprium sensum circa res concernentes officium illis commissum: se aliàs eius arbitrio, ac iudicio in totum subijcientes) ei fideliter referant, si quid in suo officio occurrerit, quod iudicent ei referendum esse ob commune bonum monasterij, siuè spirituale, siuè temporale: ne postea cum *Isaia 6. cap.* cogantur dicere *Væ mihi quia tacui*.

3 Curent in exercitio proprij muneris placere non hominibus, sed Deo: sicque ad captandam aliarum sororum beneuolentiam non faciant contrà propriam conscientiam; permittentes, ac dissimulantes ea, quæ cedere possunt in Dei offensam, ac præiudicium graue spiritualis boni Conuentus; non formident incurrere odium, ac offensionem Monialium minùs obseruantium, quarum excessus impedire satagunt, memoria retinentes quod habetur *1. Petri 2. Si quid patimini propter iustitiam, beati*.

4 Crebrò meminerint, si ex ipsarum incuria, ac negligentia grauis excessus committatur ab aliqua Monialium, illius rationem ab ijs exigendam esse: quippe quæ ex officio tenebantur illum impedire, & facilè impediuissent, si tempestiuè Superiorissam admonuissent, vt sua prudentia, ac vigilantia, probabili periculo, ac proximæ occasioni commissi excessus obstaret iuxtà illud *Principijs obstat; serò medicina paratur*.

5 Suum munus prompto, ac hilari animo exequantur, scientes hilarem datorem diligi à Deo: si enim ægrè, & quasi inuitè illud impleant, eumdem laborem subibunt, nihil meriti coram Deo inde comparantes: sicque in fine cogentur dicere *Per totam noctem laborantes nihil cepimus*.

6 Sicut non debent recusare, aut negligenter obire communia monasterij officia ob studium propriæ quietis, & vt commodiùs vacent Deo, & sibimetipsis si ad ea deputentur à Superiorissa; sic cauere debent quàm maximè, ne ijs ita se immergant, vt non supersit tempus vacandi consuetis exercitijs pietatis, vel certè, si ea obeant, incuriosè, ac negligenter ea præstent cum graui damno proprij profectus spiritualis.

7 Si ex officio commisso curam habeant bonorum temporalium monasterij, ea curent conseruare diligenter; nec de iis disponant, nisi iuxtà mentem Superiorissæ, siuè expressam, siuè tacitam, ac interpretiuam; quippe quæ sunt de Christi patrimonio, adeòque tractari debent tamquam res sacræ.

8 Si re ipsa nequeant satisfacere Sorori petenti aliquam ex rebus pertinentibus ad officium ipsarum respectiuè: curent ei satisfacere, saltem verbis humanioribus, magno animi sensu significantes sibi maximè displicere, quòd ei in re proposita gratificari non valeant; sic quippe magis fouebitur fraterna charitas, & minùs tristabitur soror, cui res illa petita denegatur.

9 Si ratione officii demandati occasionem habent agendi cum sæcularibus, agant semper magna cum ædificatione: ita vt verè possint dicere cum *Paulo 2. Cor. 2. Christi bonus odor sumus*: quod facilè assequentur, si se ostendant graues, modestas, patientes, humiles, ac deuotas, & cum sæcularibus non nisi spirituales, aut saltem necessarios admisceant sermones, hosque breues.

10 Caucant, ne sumptus immoderatos faciant non necessarios in proprio officio;

cio; &, si quos coguntur facere, ne faciant ad pompam, ac vanam ostentationem: aliàs de ijs diceretur *receperunt mercedem suã Matth.* 6. præterquàmquòd hac ratione exercitium officiorum communium inter Moniales efficitur intolerabile respectu illarum, quibus non suppetunt facultates ad faciendas expensas adeò excedentes: vndè fit, vt eæ ab ijs negligantur, inquietæ viuant, & interdum etiam cogantur indigna præstare, vt parent necessarias expensas; idque cum graui iactura proprij profectus spiritualis, ac bonæ existimationis Conuentus.

QVÆRES IV. Quibus medijs iuuari possint, & debeant à Confessarijs Monialium Moniales vulgò dictæ *conuersæ*, ad hoc vt benè se gerant in exercendis ministerijs temporalibus monasterij.

288 ℞. Posse, & debere iuuari sequentibus medijs; nempè.

1 Vt contentæ sorte Marthæ tota animi promptitudine in vilioribus officijs conuentus se occupent, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed vt famulæ Christi facientes voluntatem Dei ex animo: sic enim condignam remunerationem recipient ab eo, qui dicit *Gen.* 15. *Protector tuus sum, & merces tua magna nimis.*

2 Meminerint sæpiùs fœminas similis conditionis longè maiores labores sustinere, & grauiores ærumnas perpeti ad victum, & vestitum præcisè comparandum; quin & ipsas idem facturas fuisse, si ad statum religiosum non fuissent vocatæ: cùm in præsentia pari labore, vel etiam minori, non solùm victum ac vestitum sibi acquirant, sed præterea cœlestis beatitudinis thesaurum lucrentur: sicque se excitent ad labores monasterij subeundos maiori cum alacritate, gratias Deo identidem de hac ipsa re agentes.

3 Sibi persuadeant se seruire Christo in Monialibus iuxtà illud *Matth.* 25. *Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis*; ideòque sua ministeria ea animi alacritate præstent, qua præstarent, si ea Christo corporaliter præsenti exhiberent.

4 Se promptas Superiorissæ exhibeant ad quodcumque genus ministerij, ac seruitij, nec se ostendant addictas vni potiùs, quàm alij; quin potiùs se offerant ad exercenda ea, quæ sunt viliora, & ab alijs communiter refugi solent, scientes se hac ratione maiora meritorum incrementa acquisituras esse, & rem Deo longè gratiorem facturas.

5 Otium quàm maximè euitent, ac proindè, si, expleto proprio munere superfit tempus, vbi solita deuotionis exercitia impleuerunt adiuuent socias, si fortè earum opera indigent in suo ministerio obeundo, vel certè quærant à Superiorissa, an ipsi occurrat aliquid, quod faciant: idquè iuxtà consilium Salomonis *Ecclesiast.* 9. *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare.*

6 Numquam conquerantur de Superiossa, aut alia quacumque Moniali, quòd illas nimis grauent: quin potus, si coram Deo re vera sentiant se esse nimis grauatas, confidenter adeant Superiorissam, eique proponant suas difficultates; interim paratæ ad facienda quæcumque illa in Domino iudicauerit.

7 Moniales ad vsum chori destinatas debito honore, ac reuerentia prosequantur tum verbis, tum factis; cum ijs magna animi submissione tractent; suam illis operam in omnibus exhibeant; Deoque agant gratias se factas fuisse sorores illarum in religione, à quibus in sæculo nec fortè in famulas admissæ fuissent.

8 Ex rebus monasterij ipsis ratione officij commissis ne vnquam audeant sibi quidquam vsurpare sine debita licentia, & de ijs omninò disponant iuxtà præscriptum Superiorissæ, caueantque ne in ijs distribuendis sint personarum acceptatrices, meliora dantes sororibus magis amicis, & quibus eæ gratificari cupiunt: aliàs in die iudicij audient contra se proferri, quod habetur *Luca* 16. *Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare.*

9 Bona monasterii ipsarum curæ commendata custodiant diligenter, ac si essent propria; meminerintque sibi de iis reddendam esse rationem non solùm

Supe-

Superiorissæ, sed etiam Deo, si ipsarum culpa ea pereant, vel deteriorentur.

10 Non ita se dedant proprii officii exercitiis, vt consuetas orationes, examen conscientiæ, & alia pietatis opera vel omninò omittant, vel magna cum negligentia impleant; oblitæ moniti Euangelici; *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius.*

11 Dum occupantur in exercitio proprii officii, sæpissimè recordentur diuinæ præsentiæ, recitent frequenter orationes iaculatorias; identidem offerant Deo quod agunt, aut patiuntur in suorum peccatorum remissionem; studeant ad Dei honorem, ac gloriam dirigere omnes suas operationes, habeantque in omnibus debitam rectitudinis intentionem: quo modo ostendent se non esse famulas mercenarias, sed ancillas Christi, sed seruas Dei, sed religiosas christianæ perfectionis studiosas.

12 Sint fortes in sustinendis laboribus proprii officii, humiles in tolerandis reprehensionibus Superiorissæ, & patientes in audiendis querimonijs contra ipsas iustè, aut iniustè excitatis; memores acquisitionem religiosæ perfectionis potissimùm pendere ex continua sui abnegatione iuxtà illa verba Christi: *Lucæ 9. Si quis vult post me venire abneget semetipsum, & tollat Crucem suam quotidie, & sequatur me.*

13 Non contristentur, nec ægrè ferant labores suos esse minùs acceptos Superiorissæ, ac Monialibus; non enim propter ipsas, sed propter Deum debent laborare; nec par est, vt Christi famulæ intendant placere hominibus; cùm potiùs conari debeant, vt placeant Deo, verba illa Pauli sæpè repetentes: *Si hominibus placerem, Christi seruus non essem;* & animo recolentes non eum probatum esse, qui seipsum commendat, sed quem Deus commendat vt habetur 2. *Corint.* 10.

14 In exequendo proprio officio sint diligentes, ac sollicitæ: ita vt omnia temporibus debitis, quantùm ad ipsas spectat, sint parata; sicque ex illarum culpa in monasterio non excitentur querimoniæ, & obtrectationes, quæ charitati fraternæ maximè aduersantur, ac communem pacem perturbant.

15 Munditiem omni studio curent in propriis officinis, & in rebus omnibus ad ipsarum officium spectantibus; quippe quæ maximè decet religiosos homines, & omnibus esse solet acceptissima.

QVÆRES V. Quæ documenta à Monialium Confessariis tradi possint, ac debeant Monialibus Nouitiis ad vitam religiosam ritè in iis instituendam.

289 ℞. Posse, & debere tradi sequentia; nimirum.

1 Intelligant beneficium vocationis religiosæ esse singulare; de eo quotidie gratias Deo agant quàm maximas, & perseuerantiam toto animi affectu deprecentur; memores non eum, qui inceperit; sed qui perseuerauerit vsque in finem, saluum futurum esse.

2 Animo sæpè recolant religiosos in religione viuere puriùs; cadere rariùs; surgere velociùs, incedere cautiùs, irrorari frequentiùs, quiescere securiùs, mori confidentiùs, purgari citiùs, remunerari copiosiùs, ad æternam gloriam peruenire faciliùs.

3 Frequenter meditentur, vnde erutæ, quò vocatæ, quæ mala euaserint, quæ bona acceperint: ad quid religiosum statum susceperint; quibus mediis finem intentum assequi possint: quas, & quantas obligationes susceperint in ipso religionis ingressu.

4 Meminerint frequenter, quòd *locus non facit sanctos, sed operatio bona locum sanctificat, & nos,* teste *S. Augustino in serm. 27. ad Fratres in Eremo: peccauit enim Angelus in cœlo, peccauit Adam in Paradiso; & tamen nullus locus sanctior illis erat: si habitatorem loca beare possent, nec homo, nec Angelus à dignitate corruissent.*

5 Recogitent assiduè, quales fuerint prima die, quando exierunt de sæculo, & receptæ sunt intrà monasterium: talesque semper curent permanere, vt piè dicebat Agatho: quin etiam semper in dies debent crescere in spiritu, ac feruore dicentes cum Dauid *Ps. 76. Dixi, nunc cœpi.*

6 Insistant sedulò abnegationi sui ipsius tam quo ad intellectum, quàm quo ad voluntatem; carnem discreta, ac moderata castigatione iuxtà Confessarij consilium edoment, corporis sensus mortificent, & inordinatos animi affectus fræno rationis coerceant: vt dicere meritò possint cum Paulo. *Rom.*8. *propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occisionis.*

7 Quàm maximè afficiantur exercitijs spiritualibus, orationi, meditationi, examini conscientiæ, lectioni piorum librorum, frequentiæ Sacramentorum: & hæc assuescant facere omni studio, ac diligentia; illorum vsum præferentes cuicumque alij occupationi temporali iuxtà consilium Sapientis *Eccles.*12. *Deum time, & mandata eius obserua: hoc est enim omnis homo.*

8 Quasi à facie colubri fugiant peccatum mortale, & à venialibus, præsertim magis voluntarijs, pro viribus abstineant; quippè quæ paulatim disponunt ad mortale, minuunt diuini amoris feruorem, animæ potentias debilitant, eius pulchritudinem aliqua labe inficiunt, & non parum impediunt diuinæ gratiæ augmentum; vt communiter docent Theologi.

9 Magni faciant intentionis puritatem in omnibus, etiam particularibus; vnicum Deum intendant, & quærant; magnam cum illo familiaritatem contrahant per frequentem piorum actuum, ac orationum iaculatoriarum vsum: proprium spiritualem profectum præferant vniuersis vitæ huius bonis, & quæcumque illum possiut retardare, omninò amoueant: scientes nihil prodesse homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ propriæ detrimentum patiens, vt habetur *Matth.*16.

10 Sincere, ac fideliter proprio Patri spirituali totam suam conscientiam manifestent: ipsi aperiant non solùm proprios defectus, prauas inclinationes, ac tentationes, sed etiam pœnitentias voluntarias, actus bonos, & diuinos fauores; sibi certò persuadentes in vitæ spiritualis curriculo nullum medium dari vtilius, efficacius, & magis necessarium, quàm sit fidelis, clara, ac sincera manifestatio conscientiæ.

13 Paupertatem diligant vt matrem; castitatem æmulentur Angelicam; Christi obedientiam perfectissimam imitentur: fraternam charitatem puram propter solum Deum absque nota singularitatis custodiant; simplicitatem, & animi candorem sequantur, ab omni artificio, duplicitate, & quacumque politica procedendi ratione prorsus abhorrentes; regularum, etiam minimarum exactam curent obseruantiam, modestas denique, humiles, patientes, ac deuotas in omnibus se exhibeant.

12 Bonorum temporalium, quibus renunciarunt, amplectentes statum religiosum, penitus obliuiscantur: nullam mentionem faciant de bonis parentum, nobilitate familiæ, & consanguineorum amplitudine, ac dignitate: non ostentent præclaras animi, & corporis dotes, quibus fortè insignitæ sunt; memores religiosis in Deo solo esse gloriandum.

12 Curent compositionem non solùm internam animi, coercendo inordinatos animi affectus, & prauas propensiones corrigendo; sed etiam externam: ita vt caput non leuiter huc, illuc dimoueant; oculos vt plurimum demissos teneant; rugas in fronte, & multò magis in naso euitent; labia nec nimis comprimant, nec nimium deducant; in facie non præferant tristitiam, nec alium minùs moderatum affectum; manus, si non occupentur in detinenda veste, decenter quietas detineant, incedant passu moderato, sine notabili festinatione, nisi vrgeat necessitas: omnes denique gestus, ac motus ipsarum ij sint, vt apud omnes pariant ædificationem.

14 Parcè loquantur, maximè coram Superioribus, & Monialibus antiquioribus iuxtà *Prouerb.* 11. *in medio seniorum ne adijcias loqui*: &, si loquendum fuerit, meminerint modestiæ, ac ædificationis tum in verbis, tum in ratione, ac modo loquendi: *si quis enim putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, huius vana est religio*, inquit *S. Iacobus cap.*1.

17 Mo-

17 Modum recitandi diuinum Officium, & varias Chori cæremonias benè percipiant; assuescant illas exactè obseruare; accuratè considerent regulas, ac constitutiones Ordinis, sedulò examinent obligationes vitæ religiosæ, & ex proposito sæpè recogitent, num ipsis suppetant vires sufficientes ad illas perfectè implendas: ne postea de ijs dici possit, quod habetur *Lucæ* 14. *Cæpit ædificare, & non potuit consummare*.

16 Caueant quàm maximè à fœminarum sæcularium vanitatibus: abstineanr à quocumque corporis ornatu, simplicitatis religiosæ limites excedente: fuci, cincinni, & similia vanæ pulchritudinis fomenta in ijs nec nominentur: speculi vsum aut nullum, aut breuissimum habeant: vnam denique animæ pulchritudinem affectent, & curent iuxta verba *Pauli* 1. *Corinth*. 7. *Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini sunt, vt sit sancta corpore, & spiritu: quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi, quo modo placeat viro*, quippè omninò dedecet vanam corporis pulchritudinem affectari à sponsis illius, cui teste *Isaia cap*. 53. *non est species, neque decor; qui est despectus, & nouissimus virorum; vir dolorum, & sciens infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius, & despectus, vnde nec reputauimus eum*.

17 Attendant bona exempla, quæ Deo dante, in qnolibet Monialium monasterio non desunt; &, si in Moniali aliqua antiquiori aliquid inspiciant redolens aliqualem regularis disciplinæ relaxationem, non ideò illud sibi etiam permissum existiment: æquitas enim petit, vt aliqua permittantur religiosis senioribus, quæ in ipso religionis ingressu non decet permitti iunioribus; aliàs si iunioribus permittantur quæcumque permittuntur antiquioribus religiosis, vbi ij fient ex antiquioribus, si quo ad hoc consequenter procedant, ad omnimodam religiosæ obseruantiæ dissolunem deuenient: vnde fit, vt, si quæ exempla minùs bona animaduertant in aliqua Moniali, debeant compati fragilitati humanæ, ac excusare intentionem, interim tamen ab ijs abstinentes.

18 Ad collocutoria vel numquam, vel valdè rarò accedant; & si ex causa iusta accedant, in omnibus procedanr cum religiosa ædificatione, & quàm citissimè se expediant: memores in multiloquio non deesse peccatum *Prou*. 10. Iesumque inueniri, non inter cognatos, & notos, sed in templo, & quidem non statim, sed post triduum.

19 Litteras neque recipiant, neque scribant, nisi de licentia Superiorissæ, aut propriæ Magistræ iuxtà monasterij consuetudinem; &, si quas scribunt, eæ sint, quæ deceant sponsam Christi, ac nouitiam religiosam; fabulas sæculares scire non curent: libros denique minùs honestos omninò auersentur, sicut & sermones minùs pios; scientes corrumpere bonos mores colloquia praua.

20 Identidem se excitent ad nouum feruorem, & amorem Dei: erubescant conuersæ ad Dominum minori affectu sectari iustitiam, quàm iniquitatem anteà sectarentur: *pudeat negligentiùs nunc in vitam, quàm priùs in mortem ire, & minori studio salutis acquirere, quàm perditionis augmentum*; vt loquitur *S. Bernardus Epistol*. 140. considerent quanto labore, ac studio sponsa carnalis curet placere proprio sponso; & erubescant se ita parum laborare, vt placeant Christo qui eas elegit in sponsas.

QVÆRES VI. Quibus monitis possint, & debeant Confessarij Monialium instruere Puellas intrà Monialium monasteria degentes in educatione, ad hoc; vt educatio cedat in maius bonum ipsarum puellarum.

290 ℟. Posse, & debere instruere sequentibus monitis; nempè.

1 Intelligant se intrà monasterium admissas in educationem primò, & principaliter vt instruantur in Christianis moribus, & actibus pietatis; ideòque vt finem intentum consequantur, ac studia pietatis maximè incumbant, suas preces quotidie recitent, Missam audiant deuotè singulis diebus: vnoquoque mense confiteantur sua peccata; immò & communicent, si iam ad communionem admittun-

mittuntur, pios libellos ipsarum statui, ac ætati proportionatos legant; interdum ieiunent, sin minus ieiunio rigoroso (ad quod tenentur solùm post annum 21. expletum) saltem per modum aliqualis abstinentiæ, vt sic paulatim assuefiant ieiunijs Ecclesiæ obseruandis; conciones, ac pios sermones, qui habentur ad Moniales, attentè audiant; reliqua denique pietatis opera exerceant iuxtà conditionem ipsarum ætatis, ac status.

2 Debitam seruent modestiam, in omnibus, in vestitu, incessu, corporis ornatu, ac locutione: cantiones prophanas nullo modo canere permittantur, sed solùm pias, ac spirituales: non scribant, nec accipiant litteras, nisi deconsensu propriæ Magistræ: ad collocutoria non sinantur accedere sine assistentia ipsiusmet Magistræ; & quidem regulariter solùm in casu, quo eæ vocentur à consanguineis; quòd si interdum vocentur ab extraneis personis, in puellis dimittendis cautiùs procedat Magistra, & maiori vigilantia assistat: ne aliàs innocens ouicula commissa fidei lupi alicuius infernalis miserè discerpatur.

3 Debitam reuerentiam, ac obedientiam propriæ Magistræ præstent: eius consilia libenter audiant; patienter ferant illius reprehensiones, immò, & punitiones: de ea minimè conquerantur, siue apud puellas socias, siue apud Moniales; illam speciali affectu diligant, habeantque in magna æstimatione, æqui, bonique consulant quidquid de ipsis dicat, agat, aut disponat, certò existimantes ab ea totum dirigi ad bonum ipsarum siue spirituale, siue temporale: Moniales omnes Conuentus, & maximè antiquiores venerentur.

4 Nullam ex puellis socijs habeant præ alijs magis familiarem; caueant maximè, ne cum aliqua illarum secedant in loca secretiora; nullo modo se tangant inuicem, neque in facie, neque in manibus; ne inter se misceant colloquia virginali pudicitiæ minùs conformia, ne sibi mutuas largitiones faciant, quibus foueatur inter ipsas amor inordinatus, aut concilietur.

5 Abstineant à mendacijs, etiam iocosis, à quocumque genere iuramenti, ab imprecationibus, detractionibus, conuitijs, & alijs quibusuis linguæ defectibus.

6 Se diligant inuicem tamquam sorores; nullæ inter ipsas rixæ, contentiones, ac dissensiones permittantur; non se offendant verbis, & multò minùs factis: & si interdum se offendant, curent Magistræ quarum curæ commissæ sunt, vt quàm primum reconcilientur.

7 Otium omnium malorum originem in primis euitent, ac proinde semper in aliqua re occupentur; somno ne sint nimis deditæ; gulam fræno temperantiæ cum debita moderatione contineant, sicque caueant, ne comestibilia occultè surripiant à propria Magistra, aut ab alijs Monialibus: in ordinarijs recreationibus modum non excedant, seque in ijs ita gerant, vt impleant consilium Apostoli. *Philip.* 1. *Gaudete in Domino semper; iterùm dico gaudete: modestia vestra nota sit omnibus hominibus.*

8 Magnam concipiant confidentiam ergà Confessarium; &, si fortè ex humana fragilitate aliquid cogitarunt, aut commiserunt, naturalem erubescentiam omninò euincant, ne alioqui pluribus confessionibus sacrilegis se implicent; & fiat error peior priore: grauiores tentationes, cuiuscumque generis eæ sint, illi sincerè manifestent, ab illo opportuna remedia exposcant, eaque suis temporibus cum Dei gratia vsurpent.

9 Propriam pudicitiam tam animæ, quàm corporis Deo, Beatæ Virgini Mariæ, Angelo suo custodi, & Sanctis Tutelaribus assiduè commendent: diabolicas tentationes aduersus illam quomodocumque insurgentes statim repellant; quæcumque eius nitorem labefactare possunt sollicitè effugiant; ad hunc etiam effectum sensus corporis, visum, auditum, gustum, tactum, & olfactum accuratè custodiant: animæ affectus, ac potentias imperio rationis subijciant; & carnem ipsam, si opus sit, corporali aliqua afflictione castigent.

10 Bonam, & salutarem electionem status à Deo in suis orationibus efflagitent

tent quotidie: nec ad statum religiosum amplectendum sinant se temerè induci, siue ex suggestione parentum, siue ex importuna suasione Monialium, cum quibus degunt, siue ex consilio propriæ Magistræ: sicque priùs quàm in re adeò graui deliberent, consulant Deum, Patrem suum spiritualem, vel alium prudentem, pium, ac discretum virum: alioqui, si incautè, ac imprudenter, & ob humanos respectus consentiant in susceptionem status religiosi; temporis progressu ipsas pœnitet promissionis, & (quod peius est) ex puerili erubescentia non audentes reuocare consensum, inuitæ religionem ingrediuntur, & in ea inquietè viuentes veraciter de se ipsis dicere possunt, quod ex pia animi submissione, ac modestia dicebat *S. Bernardus ep.249. Clamat ad vos mea monstruosa vita, mea ærumnosa conscientia: ego quædam chimæra sæculi sum: nec Clericum gero, nec Laicum; nam Monachi iam dudum exui conuersationem, non habitum.*

Hinc enim in *Concil. Trid. sess.25. de Regul. cap.*17. præscribitur, vt puellæ admittendæ ad nouitiatum voluntas accuratè exploretur ab Ordinario, & quidem eo modo, quo diximus, *c.2. sect.1. quæst.4. per totum*. Quamuis talis exploratio non videatur necessaria, neque in casu, quo Monialis nouitia profiteatur vigore indulti Pij V. relati *c.9. nu.*18. (idque ob rationem adductam in *hoc ipso c. num.*224. §. *Quod si*) neque in casu quo nouitia transiret ad suscipiendum habitum alterius Ordinis; in quo nulla maior difficultas appareret in regulari obseruantia, quàm esset in priori Monasterio: Intellige, si aliunde sufficienter constet Ordinario nouitiam voluntariè, ac liberè transire ad illum alium Ordinem: si enim de hoc non constet, iterùm explorari debet illius voluntas quo ad hoc particulare, vtpotè principaliter intentum à Concilio; non item quo ad alia; cum de ijs sufficienter constet exploratione facta in ingressu Prioris Monasterij; & alioqui cessante fine legis cesset lex *l. fi. ff. de adul.* & qui certus est, certiorari non debeat *l.1. ff. de act. emp. & vend. & c. eum qui, de reg. iur. lib.6.*

QVÆRES II. Qualem modum orandi mentaliter facilem, ac vtilem possint Confessarij Monialium illis tradere, vt in eo se exercere valeant maiori incremento proprij profectus spiritualis.

291 ℞. Posse tradere sequentem, quem maioris charitatis gratia in §§. sequentibus distinctis subijcio; videlicet.

1 Oratio mentalis vt vtiliter, ac fructuosè fiat, aliqua requirit ante ipsam orationem, aliqua in ipsa oratione, & aliqua post illam.

2 Ante orationem ex consilio Sapientis *Eccl.* 18. *Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum;* duplex requiritur præparatio: altera in eo consistit, quòd ex libello ad id destinato opportuno tempore meditationis puncta colligantur: idque ne ipso orationis tempore mens distrahatur ad quærendam materiam meditationis: altera consistit in eo, quòd Deum præsentem viuaciter concipiamus per fidem, eumque profundissima corporis, & animæ reuerentia adoremus, adhibitis verbis illis Abrahæ *Gen.* 18. *loquar ad Dominum meum, cùm sim puluis, & cinis:* tum enixè petamus à Deo, vt quæcumque ea die cogitaturi, locuturi, facturi, ac passuri sumus, omnia cedant ad maiorem ipsius honorem, ac gloriam; denique cogitemus, quid tunc temporis simus à Deo petituri.

4 In ipsa oratione curandum in primis, vt mysterium, quod sumus meditaturi, benè intelligamus, & firmiter credamus; tum considerandæ attentiùs causæ, ac rationes illius; tum indagandi veri fines, ob quos peractum est mysterium; tum inquirendi effectus illius, fructus scilicet, & damna inde prouenientia; denique perpendendæ circumstantiæ, ac proprietates dicto mysterio annexæ, v. gr. meditatura est Monialis mysterium Incarnationis: 1. debet benè intelligere per tale mysterium filium Dei in vnitate personæ naturam humanam sibi copulasse; ita vt Deus dici possit homo, & homo dici possit Deus: 2. indagare debet causam huius mysterij, quæ fuit diuina bonitas: 3. debet inuestigare fines dicti mysterij, qui fuerunt redem-

redemptio generis humani, & diuinæ charitatis manifestatio.

Inspicere debet fructus ex præfato mysterio prouenientes, qui sunt remissio peccatorum, mortis destructio, aditus ad Cœlum, & similes: 5. considerare debet circumstantias talis mysterij, locum scilicèt, tempus, & modum; nec non proprietates animæ, & corporis, quæ Verbum diuinum modo dicto sibi copulauit.

5 In consideratione autem cuiuslibet harum rerum immorari debet intellectus Monialis meditantis, quamdiu in ijs deuotionem inuenit, ac gustum spiritualem absque anxietate transeundi vlteriùs; & curandum est, vt voluntas ipsa inde excitetur ad varios affectus (cum ad hos potissimùm ordinetur oratio mentalis) & fiant variæ petitiones, & colloquia iuxta materiæ propositæ exigentiam, vbi verò Monialis vnam ex dictis rebus hoc modo perpenderit, ac ponderauerit, eadem pace, & animi quiete ad aliam progreditur eodem modo, & sic deinceps vsque dum totam perfecerit meditationem.

6 Affectus, qui in progressu meditationis excitari debent, esse possunt ex ijs, qui comprehenduntur in præsenti alphabeto, videlicet Adoratio: admiratio: aspiratio: amor: sui ipsius accusatio: Benedictio: beneficentia: Confessio, cognitio Dei, & sui, Compunctio, congratulatio: Deuotio: desiderium: delectatio: detestatio: donatio: Exultatio: electio: eleemosyna: Fides: fiducia: fruitio: Glorificatio: gaudium: gratiarum actio: gratitudo: Humiliatio: honoratio: holocaustatio: Imitatio: inuocatio: interrogatio: indifferentia: Laudatio: Mortificatio: mansuetudo: mendicitas spiritualis: magnanimitas: Nitor intentionis in operando: Obedientia: oblatio: obsecratio: odium peccati: Prostratio: propositum: petitio: Querelæ aduersùs se ipsum, diabolum, & alios humanæ salutis hostes: Reuerentia: resignatio: religio: Spes: Submissio: supplicatio: Timor: tristitia: Vnio cum Deo: Zelus honoris Dei, & salutis animarum.

7 In proposito igitur mysterio Incarnationis elici poterunt, & debebunt affectus amoris in Deum, fiduciæ in diuinam bonitatem, gratitudinis, gratiarum actionis, odij, ac detestationis peccati, propositi de cætero non peccandi &c.

8 Admisceri possunt, & debent etiam in meditatione petitiones, & colloquia pro conditione materiæ, quam meditamur: petitiones quidem, quibus imploremus Dei auxilium, petamus gratias necessarias, aut postulemus liberari à malis tam spiritualibus, quàm temporalibus: colloquia verò modo cum Deo (& quidem etiam cum vnaquaque ex tribus diuinis personis seorsim) modò cum Christo, modò cum B. V. Maria, modò cum Angelis, modò cum Sancto aliquo; modò nobiscum ipsis; pro vt exiget materia meditationis, suggeret affectus, & Spiritus Sancti illustratio insinuabit.

9 Quamuis ad actum orationis mentalis potissimum concurrant intellectus, memoria, & voluntas; ad illam tamen non parùm conferunt etiam aliæ potentiæ animæ inferiores, & maximè imaginatio; qua Monialis meditatura mysterium v. gr. Natiuitatis Christi; sibi efformet imaginem porticus vndequaque frigori expositæ, ibique paruulum pannis inuolutum: sic enim Imaginatiua, quæ aliàs tempore meditationis vagatur, & discurrit, manebit certo loco affixa, & multum iuuabit ad mysterium propositum attentè meditandum.

10 Iuuabit etiam ad meditationem locutio ipsa corporalis, Moniali in decursu meditationis prorumpente in orationem aliquam vocalem, per quam illa excitetur ad maiorem attentionem, ac deuotionem: & hoc, siue recitando aliquam orationem compositam ab Ecclesia, aut ab aliquo Sancto, siue illam hìc, & nunc ex se concinnando iuxtà præsentem deuotionem, ac necessitatem spiritualem.

11 Prætereà iuuari potest meditatio etiam per vsum sensuum, & per ipsum situm corporis: sed de his non potest tradi certa regula: alij quippè meliùs, ac fructuosiùs meditantur detinendo oculos clausos; alij aspiciendo Cœlum, vel deuotam aliquam imaginem; alij audiendo cantus musicales; alij recedendo à quocum-

que

que strepitu; alij crebris ictibus pectus percutiendo; alij frequentes genuflexiones iterando; alij brachia extendendo in modum crucis; alij se prosternendo super terram; alij in certo loco firmis pedibus se sistendo, alij leniter deambulando; alij sedendo ex humili aliquo loco. Quare quo ad hoc eligat Monialis quod experitur sibi magis conferre ad deuotionem cordis, attentionem, & quietem; habita ratione tam propriæ infirmitatis corporalis, quàm ædificationis astantium, si meditatio fiat in loco publico.

12 Finita meditatione cogitare debet Monialis qualiter in ea se gesserit: an ante orationem se præparauerit, materiam ad meditandum præuenerit, fructum ex ea eliciendum præuiderit; an statuto tempore inchoauerit statim meditationem: an distractiones passa sit, & quas, qualiterque in ijs abigendis se gesserit; an dormiturierit aliquantulum, & cur: quid fuerit meditata; an intellectui plus æquo laxauerit habenas discurrendi; quos affectus in se excitauerit: quid à Deo postulauerit; quæ bona proposita elicuerit; qua reuerentia ac humilitate apud Deum astiterit: an aliquem alium defectum in meditatione commiserit.

13 Quòd si Monialis velit meditari aliquod ex nouissimis; mortem v.g. aut turpitudinem peccati mortalis, aut aliquam ex regulis sui Ordinis, vel aliud simile: debet proportionaliter seruare regulas hactenus traditas: sicut in casu, quo ope meditationis vellet se disponere ad grauem mortificationem fortiter sufferendam, ac implendam aliquam obedientiam admodum difficilem, ad sustinendam magnam iniuriam sibi extrinsecùs illatam, ad promptè excipiendum è manu Dei infortunium aliquod grande sibi imminens, ad molestam, ac longam infirmitatem patienter ferendam, & in alijs similibus casibus: in his enim omnibus considerari debent natura rei propositæ, eius causæ, seu rationes, fines illus, effectus, seu fructus, & reliquæ circumstantiæ, quæ rem illam comitantur: tum excitandi varij affectus, & faciendæ variæ petitiones iuxtà exigentiam rei cadentis sub meditationem; & indigentiam Monialis meditantis.

14 Cauendum, nec Monialis desistat ab oratione mentali ex eo quòd in ea nesciat diutiùs differere de re proposita ad meditandum, & statim arescat; nulla bona cogitatione ei recurrente, qua puncta meditationis extendat: si quidem vigor mentalis orationis plus consistit in pijs affectibus, ac bonis desiderijs voluntatis, quàm in diffluxis discursibus, ac speculationibus intellectus; vnde fit, vt sæpè homines rudiores meliùs, ac fructuosiùs orent mentaliter, quàm viri sapientes, ac docti; eò quòd illi per simplicem aliquam cogitationem statim transeant ad pios affectus, & in his se diutiùs detineant, qui vtique in oratione mentali principaliter intenduntur, quo pacto Philosophus quidam apud *Gersonem super magnificat alph. 86. lit. D.* dicere solebat *Inquiramus, quid sit virtus, non vt sciamus, sed vt boni efficiamur.*

15 Cùm finis orationis mentalis sit emendatio nostrorum defectuum, & remedium nostrarum infirmitatum spiritualium; propterea Monialis accessura ad orandum debet præmeditari, ac præuidere non solùm puncta meditationis (vt iam diximus) sed etiam fructum, quem determinatè intendit percipere ex illa; ad illum ordinando totam meditationem, & omnes pias cogitationes in ea recurrentes, tamquam media ad illum consequendum.

16 Vt fructuosior sit oratio mentalis, confert non solùm post illam in aliquo libello adnotare breuiter fructum illius, & bona proposita in ea elicita; sed etiam ipso tempore orationis determinare fructum aliquem ea die practicandum, vt, si ope meditationis tibi proposuisti patienter sustinere iniurias, & molestias à socio inferendas; debes determinare aliquid particulare, in quo patientiam exerceas illa die; v. g. in casu, quo iniustè tibi contradicatur in ijs, quæ dicis; aut certè honor debitus denegetur.

17 Oratio mentalis curandum semper est, vt sit practica, adeoque descendat ad casus particulares; non autem sistat in generali voluntate, ac desiderio alicuius vir-

virtutis: quare non sufficit, quòd Monialis in oratione mentali afficiatur circa virtutem obedientiæ in genere, sed debet determinare casus particulares, in quibus exerceat obedientiam, & in quibus maiorem sentiat repugnantiam.

18 Quòd si Monialis inter orandum frequentes patitur distractiones, quibus dæmon conatur impedire orationis fructum: contrà illas pugnandum est tum humilitate, per quam orans suam infirmitatem agnoscat, & confundatur se Deo astare adeò irreuerenter: tum fortitudine, qua firmiter statuat pro viribus repellere quamcumque cogitationem alienam à materia orationis, quantumuis ea fuerit de re sibi grata, vtili, ac necessaria: tum oratione ipsa, qua Deum deprecetur, vt regat potentiam suam imaginatiuam, & colligat cogitationes suas dissipatas; tum fiducia in Deum elicita, qua confidat, sicut dat velle orare, daturum, & posse: tum denique sua industria, ac diligentia, qua ante orationem illa omnia à mente sua amoueat, quæ cupit nòn irrepere sibi in ipsa oratione, vt monet *Cassianus collat.9. cap.2.*

19 Si quando Monialis ex propria infirmitate, aut iusto Dei iudicio in oratione omnimodam patitur ariditatem, ita vt se habeat per modum stipitis, tunc consultum est, vt vel aliquem pium librum legat non festinanter, ponderando verba, & ex ijs eliciendo varios actus pios, vel vt recitet aliquas orationes vocales, offerens Deo in suorum peccatorum remissionem illius ariditatis molestiam.

20 Non turbetur Monialis ex eo quòd in actu orationis mentalis plures, & grauiores solito patitur tentationes, si quidem, vt benè aduertit B. Ægidius S. Francisci socius, id facit diabolus, ne obtineamus per orationem à Deo vires necessarias ad illum profligandum: *vt si litem ageres*, ait B. Ægidius, *& regem adires, vt auxilium ab eo deposceres, non ne aduersarius tuus pro viribus contenderet, vt iter tuum impediret: cùm igitur in oratione contrà Satanæ astutias auxilium deposcamus, versutus ille omnibus vijs studet hoc Sanctum exercitium nobis impedire.* Verùm non est, cur hac in re multùm timeamus; quin potius dicere debemus, *si Christus pro nobis, quis contra nos?* tantoque ardentiùs ad Deum debemus confugere.

21 Fructus porrò orationis mentalis sunt reformatio morum, euitatio cuiuscumque peccati, etiam minimi, fuga occasionum illius, edomatio passionum, coercitiò sensuum, mortificatio prauarum inclinationum, victoria difficultatum à Dei seruitio retardantium, fortitudo contrà quascumque tentationes, generosa sufferentia molestiarum, prompta executio diuinæ voluntatis, consecutio Christianarum virtutum, & maximè charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, & mortificationis.

QVÆRES VIII. Quibus monitis induci possint Moniales per suos Confessarios ad Horas canonicas, aliasque orationes vocales attentè, deuotè, ac reuerenter recitandas.

292 ℞. Posse induci sequentibus videlicet.

1 Cogitent homines orationis tempore curiam intrare cœlestem; illam, inquam, curiam, in qua Rex regum stellato sedet solio, circumdante innumerabili, & ineffabili beatorum spirituum exercitu; vt notauit *S. Bernardus de 4. modis orandi* inde inferens *Quanta ergò cum reuerentia, quanto timore, quanta illius humilitate accedere debet à palude sua procedens, & repens ranuncula vilis? quàm tremebundus, quàm supplex, quàm denique humilis, & solicitus, & totus intentus animo maiestati gloriæ in præsentia Angelorum, in consilio ipsorum, & congregatione assistere poterit miser homuncio.*

2 Considerent cum eodem *S. Bernardo serm.8. in Cant.* Angelos Sanctos astare orantibus, offerre Deo preces, & vota hominum, vbi tamen sine ira, & disceptatione leuari puras manus perspexerint. *Doleo proinde* subdit *S. Bernardus, aliquos vestrum graui in sacris vigilijs deprimi somno, nec Cœli ciues reuereri, sed in præsentia principum tamquam mortuos apparere: cùm nostra ipsi alacritate permoti nostris interesse solemnijs delectentur. Vereor, ne vestram desidiam quandoque abominantes*

cum

cum indignatione recedant: at si se à nobis boni spiritus elongauerint, impetus malignorum quis sustinebit?

3 Caueant, ne Regi Deo assistere, & colloqui proficiscentes, imparatæ hunc cursum faciant; ne fortè eas absque armis, & stola regia digna conspectu à longè conspiciens, ministris, & famulis iubeat, vt vinctas illas longè à facie sua in exilium mittant, negligentesque, & interruptas ipsarum orationes in faciem ijs exprobrentur; vt loquitur *Climacus Grad.*28.

4 Meminerint frequenter quæ habet *S.Cyprian.de orat.dom.* his verbis: *Quo modo te audiri à Deo postulas, cùm te ipsum non audias? vis Deum memorem esse tui, cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis? hoc planè est vigilare oculis, & corde dormire: cum debeat Christianus cum dormit oculis, corde vigilare; sicut scriptum est, ego dormio, & cor meum vigilat.* Quæ omnes confirmat *S. Bernar. lib. de anima cap.8.* his verbis: *Loquitur mihi Deus in Psalmo, & ego illi: nec tamen cum Psalmum dico, attendo cuius Psalmus sit: ideò magnam iniuriam Deo facio, cum illum precor, vt meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio: deprecor illum, vt mihi intendat, ego verò nec illi, nec mihi intendo.* Sic etiam *S.Cyprianus in Psalmum* 37. ait *Quo modo nos audiet Deus, cum nos ipsum non audiamus? quomodo faciet ille, quod volumus: cum nos, quod ille vult, non faciamus: vult nos tales esse Deus, vt quasi dijcum Deo loquamur.*

5 Benè perpendant, quòd homines quidem aliquos allocuturi, qui sunt nobis superiores, & habitum, & incessum, & amictum, & omnia componimus, inquit *S.Chrysostom.in Psal.*4. *ad Deum autem accedentes hiamus, fricamus, nos huc, & illuc versamus, negligentes, & socordes sumus; humi genibus flexis per Forum oberramus.*

6 Attendant in actu orationis Christianos eleuare manus in cœlum non solum quòd hic habitus est supplicis, ac petentis, & sperantis auxilium ab alio (sicut submergendus extendit manus tanquam auxilium petens) sed etiam quòd manuum eleuatio significet, ac excitet eleuationem mentis in Deum, vt notauit *Clemens Alex.l.7.stromat.* Quamquam dici posset eum *Tertullian.apolog.*30. *orantes extensione manuum se Deo offerre, & quasi in manus eius dedere*; vel certè magnam affectus vehementiam designare; quasi manus eleuando vim Deo inferant, & magna fiducia velint manu prehendere quod petunt: vel denique ostendere se nolle torpentes rem petitam obtinere, sed velle manus simul ad opus admouere: & hoc iuxta *Psalmum* 118. *leuaui manus meas ad mandata tua quæ dilexi.*

7 Meminerint placere Deo latinas preces, quas ipsæ recitant, etsi illas non intelligant, nam Abbas pastor *in vitis Patrum* cum quidam ei conquerendo diceret *Ecce oro, & non est compunctio in corde meo; quia nescio virtutem* (idest significationem) *verborũ:* respondit *Et tu tamẽ orare perge quoniam sicut incantator, licèt virtutum verborum, quæ dicit, nesciat, serpens tamen audit, & intelligit ea, vsq; subijcitur incantanti, & humiliatur: sic & nos, quamuis ignoremus virtutem eorum, quæ loquimur, dæmones tamen audientes ea intelligunt, terrentur, atque discedunt.*

8 Si voluntariè distrahantur in recitandis orationibus vocalibus, putent sibi exprobrari à Christo verba illa, quæ habentur *Matth.*26. *Sic non potuistis vna hora vigilare mecum?* quæ verba sic expendit Drogo; *quis autem est, Domine, qui tecũ vna hora vigilet? etiam in cœlo non est factum silentium, nisi quasi dimidia hora; quantò minus in terra vna hora vigilabimus tecum?* hæc ille: ex quibus colligitur humanam mentem difficillimè quietam silere in oratione: vt proindè Christus ei opposuerit vallum spinarum, quibus redimitum fuit illius caput, quem minimè transilire possit; quod his verbis expressit *S. Athanasius; Spineam coronam gestat Dominus, vt omnes in securitatem assereret, qua in precibus mentem inconcussam possideret, tanto opus fuit vallo, vt mens humana se se quieta in precibus contineret.*

9 Vt attentè horas 7. canonicas recitent, meminerint illas institutas fuisse ab Ee-

Ecclesia ad conseruandam memoriam humanæ redemptionis: quippè his horis principalia mysteria illius completa sunt; hora enim vespertina (vnde Officium Ecclesiasticum sumit initium) Christus cœnauit cum discipulis: hora completorij captus est in horto: matutina initum est concilium perdendi Christum: prima ductus est ad Pilatum, ac Herodem: tertia crucifixus vocibus Hebræorum, flagellatus, & coronatus spinis: sexta crucifixus re ipsa: nona spiritum emisit.

10 Accedentes ad orandum vocaliter perindè se gerant, ac si eo die nihil aliud ipsis faciendum foret: sicque cogitationem omnem extraneam, & alienam ab oratione diligentissimè abigant; siue ea sit de officio, quod exercent, siue de negotio, quod tractant, siue de iniuria illata à socia, siue de malo ipsis imminente, siue de qualibet re impertinente ad materiam meditationis: si quidem *omnia tempus habent Eccl.3.& sufficit diei malitia sua Matth.6.* Quin etiam consultum est, vt serui Dei, quandocumque accedunt ad orandum, omnes suas cogitationes temporales iubeant manere extra locum orationis, verba illa Abrahami *Gen.22.* vsurpantes *Expectate hic cum asino; ego, & puer illuc vsque properantes; postquam adorauerimus, reuertemur ad vos:* ac identidem sibi inculcent verba illa *Hoc age; hoc age*, quæ Sacerdoti ethnico dijs sacrificanti per tibicinem altiori voce inculcabantur ad insinuandam reuerentiam dijs debitam.

11 Ad attentè orandum summoperè conferet elicere firmum propositum attendendi non solùm sub initium orandi; sed etiam renouare propositum in principio cuiuslibet Psalmi, & si is sit longior, etiam in progressu illius; maximèque quando maiores, ac molestiores ingruunt distractiones; & quidem iterùm atque iterùm implorato ad talem effectum Dei auxilio.

12 Conferet itèm ad attentè orandum meminisse de quacumque distractione admissa voluntariè reddendam esse Deo rationem: ac proinde, sicut orans conaretur attentè orare, si nosset cogitationes ipsi tunc occurrentes ab astantibus clarè cognosci, aut ipsum cogendum esse eas manifestare proprio Superiori: sic omni studio procuranda est attentio; cum nobis constet Deo notas esse omnes nostras distractiones, de ijs reddendam à nobis esse rationem, immò & subeundam esse debitam pœnam, si fuerint culpabiles: quod est contrahere reatum pœnæ, vbi acquirendum esset incrementum meriti: quo modo dici potest, quod habetur *Luc.11. Vide, ne lumen, quod in te est, tenebræ sint.*

13 Cum autem varia possit esse attentio in oratione vocali, videlicet vna ad verba (quæ dicitur materialis) alia ad sensum literalem verborum (quæ dicitur literalis) & alia, qua cogitatur ad Deum, & ad rem, pro qua oratur (quæ dicitur spiritualis) quæcumque ex his attentionibus habetur, sufficit ad satisfaciendum propriæ obligationi.

QVÆRES IX. Quibus monitis Confessarius instruere possit Moniales ad viriliter instituendum examen conscientiæ tam generale, quàm particulare.

293 ℞. Posse instruere sequentibus monitis; nimirùm.

1 Examen generale conscientiæ sic instituendum, vt in primis commemoremus Dei beneficia nobis collata, de ijs debitas ipsi reddentes gratias; tum petamus gratiam cognoscendi omnes, & singulos defectus à nobis commissos: postea diligenter nos ipsos discutiamus modo infra explicando: denique doleamus quàm maximè de defectibus commissis, & aliquam de ijs pœnam sponteneè subeamus.

2 Discussio conscientiæ versari debet circà cogitationes, verba, ac operationes siue ex obiecto bonas (cuiusmodi est oratio tam mentalis, quàm vocalis, auditio Missæ, confessio, & communio &c.) siue malas ex natura sua: item circà inspirationes diuinitùs immissas, sancta desideria concepta, occasiones benè merendi exhibitas, bona proposita elicita, aliaque id genus, quæ ab vltimo examine habito vsque ad illud tempus occurrerunt siue bona, siue mala.

3 Quod principaliter intenditur in generali examine conscientiæ, non est cognitio defectuum commissorum, sed vera pœnitudo de illis, & firmum propositum

tum abstinendi imposterum ab illis: ideoq; in his duobus punctis insumi debet maior pars temporis assignati pro examine conscientiæ. Quo dato, iure non possunt Moniales conqueri tempus examinis generalis videri nimis prolixum, eò quòd citissimè se expediant in inquisitione defectuum commissorum, vtpotè statim memoriæ occurrentium; sicque non habeant, in quo insumant reliquum temporis, quod superest: possunt enim vtiliter se occupare in concipiendo vero dolore de defectibus factis, & firmo proposito abstinendi imposterum ab illis; quæ duo principaliter intenduntur in generali examine conscientiæ.

4 Plures, & magnæ sunt vtilitates, quæ proueniunt ex generali examine conscientiæ: nimirum facilior, & celerior emendatio morum; cùm Monialis suos defectus ex habito examine quotidie intuens magis de ijs confundatur, & firmius propositum concipiat de ijs vitandis, faciliùsque ex proposito frequentiùs iterato emendetur iuxtà illud ***Gutta cauat lapidē non bis, sed sæpè cadendo:*** prætereà examen generale conscientiæ confert tum ad confessionem peccatorum faciliùs faciendam; cùm per illud sine alio labore commissi excessus in memoriam promptissimè recurrant; tum ad minuendam pœnam aliàs in Purgatorio pro delictis patratis sufferendam; cùm iuxtà formam examinis superiùs propositam eo pacto, quotidie voluntariam aliquam subeamus pœnitentiam de defectibus ea die commissis: denique illud beneficium prouenit ex generali examine, quod existens in peccato mortali, si vespere antequam petat dormitum, examinet conscientiam, & in fine examinis eliciat actum contritionis (vti sit) in casu, quo nocte moreretur ex improuiso absque confessione (quod interdum euenit) æternæ damnationis periculum euaderet, aliàs illud incursura.

5 Examen conscientiæ saltem semel qualibet die instituendum, id est vespere: immò consultum est illud sæpiùs facere qualibet die, & maximè in fine cuiuslibet nostræ operationis, quæ sit maioris momenti: quin etiam expediret illud facere qualibet hora.

6 Quod autem spectat ad examen particulare: illud fit de aliquo vitio particulari, quod sit velut capitale, ac radicale, à quo alia vitia quasi rami suppullulant; & quo eradicato, illa pariter eradicantur: fit autem hoc modò; manè resolutè proponas vitium illud tota die heroicè supprimere; assiduè per diem in illud intendas, illudque iugiter cohibeas; si quando in illud labaris, mox indoleas, fortiorque resurgas: vespere memoreris quoties, quomodo, & qua occasione per diem in illud lapsus sis, & per nouum, ac fortius propositum cauendi, aut superandi occasiones illius, opportunis remedijs emendare satagas; demum notes quot vicibus in vitium illud cecideris: & hoc totum facias qualibet die hebdomadæ: die vero Dominica lustres, & videas quid elapsa hebdomada profeceris, aut defeceris, illudque sequenti septimana compensare, immò & augere seriò constituas.

7 Meminerint Moniales expedire quidem, vt examen particulare priùs fiat de ijs defectibus externis, quibus summoperè offenduntur ij, quibus cum viuimus: ac curandum, vt quam citissimè ab his nos expediamus vacaturi sedulæ acquisitioni virtutum internarum, in quibus potissimum consistit religiosa perfectio; sicque eniti debemus, vt ope examinis particularis quàm primùm ea omnia corrigamus, quæ extrinsecùs in Proximis gignere possunt offensionem, & scandalum.

8 Examen item particulare debet trahi ad vnum quid, id est ad illud vitium, per quod credimus magis impediri profectum nostrum spiritualem: si quidem pluribus intentus minor est ad singula sensus; & Exodi 3. dicitur ***Dominus Deus tuus consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter.*** Verum tamen est, quòd, cùm vitium illud diuidi possit in plures partes, seu gradus, examen particulare trahi debet priùs ad vnam partem, posteà ad aliam, & sic deinceps: v.g. vult quis adipisci perfectam humilitatem ope examinis particularis; is illud debet instituere hoc ordine; primò ne proferat verba cedentia in propriam laudem, ac honorem; tum ne delectetur laudari ab alijs, hinc potiùs sumens occasionem se magis

Dd humi-

humiliandi; tum ne quid faciat ad conciliandam sibi bonam existimationem apud homines: tum ne reprehensus de aliquo defectu se excuset, defectum alteri imputans: tum vt statim resecet cogitationes vanas, ac superbas, quæ fortè insurgant: tum vt practicè existimet omnes tamquam suos Superiores, eosque vt tales reuereatur: tum vt libenter amplectatur omnes occasiones se exercendi in humilitate; & sic deinceps.

9 Materia particularis examinis variari non debet, nisi vitium, ad cuius extirpationem fit examen, perfectè euicerimus, aut virtutem, quam intendimus obtinere, re vera obtinuerimus: idque iuxtà illud *Psalm.17. Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant.* Quamquam non sit necesse, vt omninò vitium illud extirpauerimus, ita vt nec minimus sensus illius in nobis insurgat: nam, teste *Seneca contrà vitia pugnamus, non vt pœnitus vincamus, sed ne vincamur;* sicque sufficit, vt motus vitij, aut passionis insurgentes facillimè repellamus.

QVÆRES X. Quibus monitis possint Moniales excitari ad confessionem peccatorum cum spirituali fructu faciendam.

294 ℞. Posse excitari sequentibus monitis; nimirùm.

1 Cum frequens vsus confessionis Sacramentalis maximè conferat ad profectum spiritualem; si confessio fiat non perfunctoriè, & quasi ex consuetudine, sed studiosè, & diligenter: curent, quoties confitentur, ea animi præparatione, ac sensu id facere, ac si tunc vltimò essent confessuræ.

2 Sibi certò persuadeant se maiori studio teneri in se excitare verum dolorem de defectibus, quos confessuræ sunt, ac firmum propositum in eos amplius non relabendi, quàm suam examinare conscientiam (quamuis id ipsum fieri debeat diligenter) sicque omni conatu eniti debent, vt dolorem maximum concipiant de proprijs defectibus (præsertim, si sint grauiores) & firmissimum propositum eos de cætero non committendi.

3 Ad hoc autem multùm iuuabit se excitare pia aliqua consideratione, eaque varia; pro vt vnctio Spiritus S. edocebit, & exiget præsens pœnitentis dispositio. Hinc modò se sistant coram Deo instar serui illius Euangelici, qui, cum Domino suo deberet decem mille talenta & non haberet, vnde redderet, procidens coram illo orauit eum dicens *patientiam habe in me, & omnia reddam tibi Matth.18.* modò cum filio Prodigo dicunt: *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater peccaui in cœlum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis Luca 15.* modò cùm Publicano à longè stantes pectus suum percutiant, & dicant, *Deus propitius est mihi peccatori* sibique putent dici à Christo *Descendit hic iustificatus in domum suam. Luca 18.* modò putent sibi à Christo ingeminari verba, quæ Ioseph fratribus suis dixit, quando illis se manifestauit: *Ego sum frater vester, quem vendidistis in AEgypto, nolite pauere, neque durum vobis esse videatur, quòd vendidistis me in his regionibus; pro salute enim vestra misit me Deus in AEgyptum Gen.45.* modò imaginentur sibi exprobrari innumera beneficia à Deo accepta (sicur olim exprobrata fuerunt Dauidi à Nathan 2.*Reg.*12. additis ijs verbis *Quare ergò contempsisti verbum Domini, vt faceres malum?* Et dicant cum ipso Dauide *peccaui Domino:* vt sic mereantur audire verba illa iucundissima *Dominus quoque transtulit peccatum tuum:* modò existiment sibi inculcari verba illa *Isaiæ 5. Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectaui, vt faceret vuas, & fecit labruscas?* Sicque propriam agnoscentes ingratitudinem, eam quàm maximè detestentur.

4 Caueant, ne ex erubescentia omittant confiteri aliqua pudebunda sub prætextu, quòd ea non sint peccata, aut saltem non sint mortalia: id enim est valdè periculosum, maximè fœminis, quæ ex defectu doctrinæ, ac prudentiæ falsò, & quidem etiam culpabiliter, existimare possunt aliqua non esse peccata, vel certè non mortalia, quæ verè sint talia; sicque exponunt se periculo faciendi confessiones sacrilegas,

crilegas, quod item procedit de ijs Monialibus, quæ similia quidem confitentur, sed verbis ambiguis, & modo palliato; ita vt Confessarius minùs benè, ac distinctè percipiat rationem defectus manifestati, aut saltem non attingat sufficienter eius grauitatem: cùm potius in simili casu pœnitens sincerè, ac simpliciter debeat confiteri suum peccatum, in remissionem illius afferendo verecundiam, quam sentit in eo manifestando.

5 Quòd si clarè agnoscant peccatum, quod erubescunt confiteri, esse mortale, omninò enitantur illud confiteri memores vulnera clausa plus cruciare; cùm è contrà, teste *S. Gregorio l. 7. moral. cap. vlt.* quando putredo, quæ intrinsecùs feruet, eijcitur ad salutem, dolor aperiatur: attentè perpendant verba illa *Oseæ 13. Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius; dolores parturientis venient ei:* recolant item quæ habet *Isaias cap. 37. Venerunt filij vsque ad partum, & virtus non est parturiendi:* eis denique ad talem effectum proponantur à Confessario quæ dicimus in *hoc cap. num. 195.*

6 Vt minùs sentiant repugnantiam, ac difficultatem, quæ sentiri solet in confessione peccatorum; existiment sibi dici ab Angelo Custode ea verba, quæ olim Naaman Syro dicta fuerunt à seruis, dum renueret iuxta consilium Elisei descendere in Iordanem ad se lauandum in remedium lepræ *Et, si rem grandem præcepisset tibi Propheta, certè facere debueras; quantò magis, quia nunc dixit tibi lauare, & mundaberis:* re vera enim Sacramentalis confessio, habita ratione bonorum, quæ ex ea consequuntur (quorum principale est remissio cuiuscumque peccati, quamtumcumque attrocissimi) non est onus adeo graue, vt non prompto, ac lubenti animo non debeat suscipi, ac sustineri.

7 Curent, vt confessio ipsarum habeat 16. illas conditiones, quæ à Doctoribus his versibus comprehenduntur.

Sit simplex, humilis confessio, pura fidelis:
Atque frequens, nuda, & discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.

8 Vt minimum confiteantur decimoquinto quoq; die; immò consultum est, vt id faciant qualibet hebdomada; cùm frequens vsus confessionis maius odium peccati inducat, vberius auxilium conferat ad illud vitandum, actum ipsum confitendi faciliorem reddat, aliaque plura, & magna bona spiritualia tribuat.

9 Confessiones generales totius anteactæ vitæ non repetant sine iusta causa; vt ostendi in *hoc cap. num. 179:* præsertim, si angantur scrupulis: expedit quidem, vt generaliter confiteantur in fine cuiuslibet anni ab vltima generali inchoando: sicque *S. Bonauentura in regula nouitiorum cap. 3.* monet religiosum, vt annuatim generaliter confiteatur: & Benedictus XI. in *extrauag. Inter iunctas §. cæterum de priuil.* dicit *licèt hoc non sit necessarium, esse tamen salubre, saltem propter erubescentiam, qua magna est pœnitentiæ pars.*

10 Quòd si velint generalem totius anteactæ vitæ confessionem instituere; id faciant apud illum Sacerdotem, qui illarum futurus est Confessarius ordinarius; sic enim illas meliùs dirigere poterit in via spirituali, & salubriora ijs remedia tradere ad spirituales morbos ipsarum curandos, quo pleniorem notitiam habebit ipsarum conscientiæ non solùm præsentis, sed etiam præteritæ: quod est benè aduertendum.

11 Si eæ sint confessuræ solùm leuiores aliquos defectus, eosque frequentissimos; ita vt non improbabilem rationem habeant dubitandi, num habeant sufficientem dolorem, ac necessarium propositum illos de cætero non committendi: consultum est, vt præfatos defectus confessæ ante absolutionem se accusent de aliquo peccato grauiori anteactæ vitæ aliàs remisso, de quo sint certiores moraliter se habere necessarium dolorem, ac sufficiens propositum; cuiusmodi peccatum esse possent detractiones graues, periuria, imprecationes voluntariæ, & similia, à quibus in præsentia, Deo dante, abstinent.

12 Peccata, quæ frequentiùs committi possunt à Monialibus, reuocari possunt ad 4. classes sequentes; videlicèt contrà Deum, contrà Religionem, contrà se ipsas, & contrà Proximum; sicque hunc ordinem seruare poterunt in faciendo examine conscientiæ ante confessionem; nimirum,

Contrà Deum.

An diuinis inspirationibus responderint, & bona proposita cœlitus immissa adimpleuerint.

An debita præparatione ac fructu susceperint Sacramenta confessionis, ac communionis.

An horas Canonicas debita attentione recitauerint, vel certè eas omiserint.

An, & quas distractiones admiserint in oratione mentali, aut vocali voluntariè habita.

An vota aliqua particularia emissa violauerint.

An blasphemiæ tentationes passæ sint, & qualiter in ijs repellendis se gesserint.

An Missam omiserint, maximè in die festo.

An emiserint iuramenta falsa, aut non necessaria.

An commiserint aliquam superstitionem.

An diffiderint de diuina misericordia, vel certè de ea nimis præsumpserint, hinc sumentes ansam liberiùs, ac grauiùs delinquendi.

An indeuotè, ac irreuerenter se gesserint in Ecclesia.

An laborauerint seruiliter in die festo.

An fidem dederint somnijs.

An Deum debitè amauerint, ei conuenienter seruierint, ipsique de beneficijs acceptis gratias egerint.

Contrà Religionem.

An aliquam ex regulis, statutis, aut consuetudinibus violauerint, & quas.

An debitè frequentauerint chorum.

An deliquerint contrà votum religiosæ paupertatis, siue dando, siue accipiendo absque legitima licentia, & maximè ad fines illicitos: siue vsurpando aliquid de bonis communibus Conuentus, aut ea distribuendo contra voluntatem Superiorissæ, aut ea negligenter custodiendo, & conseruando; præsertim si ad hoc tenentur ex officio.

An peccauerint contrà votum Castitatis aliquo ex modis recensitis *cap.4.num.83.*

An votum obedientiæ violauerint contraueniendo præceptis Superiorum, pertinaciter detrectando illorum mandata, officia monasterij negligentissimè obeundo.

An irreuerenter egerint cum proprijs Superioribus, de ijs detraxerint, ac grauiter conquestæ sint, nec non contrà illos odium subditarum concitauerint.

An ex affectu inordinato suum suffragium dederint, aut denegauerint, siue in eligendis Superiorissis, siue in recipiendis puellis ad nouitiatum, siue in admittendis nouitijs ad professionem, &c. aut aliquam Sororum in his subornauerint.

An voluntariè contristatæ sint de statu religioso assumpto, & de hoc ipso illas pœnituerit.

An clausuram violauerint, quo modo, & ad quem finem.

Contrà se ipsas.

An vanas, otiosas, ac impertinentes cogitationes admiserint, & in ijs voluntariè se detinuerint.

An, & qualiter negligentes fuerint in procuranda propria salute spirituali.

An

An se, & sua indebitè ostentauerint.
An gloriatæ sint de rebus malis, & de quibus.
An verba otiosa protulerint, ac mendacia iocosa.
An sibi complacuerint de peccatis aliàs remissis.
An se exposuerint scienter probabili periculo peccandi, & quo genere peccati.
An sibimetipsis ex animo grauia mala imprecatæ sint.
An impatientes fuerint in sufferendis præsentis vitæ ærumnis, & calamitatibus.
An, & qualiter excesserint in edendo, bibendo, ac dormiendo.
An nimis altè de se ipsis senserint.
An tempus otiosè insumpserint.
An nimis indulserint proprijs sensibus corporis.

Contrà Proximum.

An illum oderint voluntariè, eiusque bono inuiderint.
An temerè de eo in re graui iudicauerint, falsasque suspiciones conceperint, immò, & alijs manifestauerint.
An de eo grauiter detraxerint, & cum præiudicio famæ, aut alios excitauerint ad detrahendum, eosue audierint.
An verba contumeliosa contra illum protulerint.
An dederint praua consilia, & quidem interdum etiam cedentia in graue damnum Proximi.
An ex corde grauia mala Proximo imprecatæ sint.
An discordias graues disseminauerint inter sorores monasterij.
An rixas, contentiones, ac litigia excitauerint, siue referendo quæ viderunt, aut audierunt, siue alia ratione.
An, & qualiter iucundas, ac impatientes se ostenderint.
An malum exemplum dederint, & in quo.
An debitam reuerentiam grauioribus Monialibus denegauerint.
An graue malum Proximo exoptauerint deliberatè.
An deliberatè gauisæ sint de malo graui illius, & è contrà tristatæ de bono graui.
An aliquid ei surripuerint, aut quoquo modo personam illius offenderint, & qualiter.
An ipsum, & res ipsius liberè despexerint, illum deridendo, illudendo, aut aliter contemnendo.
An secretum naturale in re grauiori violauerint.

13 Meminerint in confessione peccatorum mortalium aperiendum esse numerum, immò, & circumstantias speciem mutantes (quod maximè procedit in peccatis contrà castitatem commissis) nec expectent se de his interrogari à Confessario; cùm spontè exprimi debeant à pœnitentibus.

14 Pœnitentiam à Confessario iniunctam quàm primum impleant, curentque eam peragere in statu gratiæ; si enim fiat in peccato m. non prodest ad remissionem pœnæ, durante statu peccati mortalis; etsi, obice sublato, suum postea sortiatur effectum.

QVÆRES XI. Quæ monita dari possint Monialibus à Confessario ad communionem Eucharisticam dignè sumendam.

295 R. Posse dari sequentia; nimirum.

1 Caueant, ne ad Eucharistiam accedere præsumant cum conscientia peccati mortalis: sicque antequàm accedant, probent se ipsas iuxtà præceptum Pauli 1. *Cor.* 11. se examinando, num sint dignè dispositæ ad tanta mysteria; memores quòd *qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit*, idest damnationem animæ: preterquàm quòd notat *S. Anselmus super hæc verba* hodie multos post Pascha varijs morbis corripi, eò quòd indignè corpus Domini acceperunt; addens per illa alia

verba, *& dormiunt multi*, aliquos plures præmaturè mori, vel potiùs mortuos esse ob indignè sumptam Eucharistiam.

2 Videant, ne communicent ex consuetudine absque vlla præparatione, ac vllo sensu deuotionis (id enim maximè impedit fructum Eucharisticæ communionis) meminerintque consultius esse non communicare, quàm communicare absque debita præparatione: cùm nimia familiaritas pariat contemptum, aut saltem multum minuat reuerentiam aliàs debitam: vnde fit, vt sic communicanti non impertiantur dona illa cœlestia, quæ dignè communicantibus copiosè solent concedi.

3 Cùm *S. Thomas p.3. quæst.24. aliàs 83. art.5. ad 1. ex S. Dionysio cap.3. de Eccl. Hierarch.* dicat ablutionem extremitatis manuum, quæ fit à Sacerdote in Missa, significare emundationem etiam à minimis peccatis, & requiri in ijs, qui accedunt ad Eucharistiam iuxtà illud *Io.3. Qui lotus est, non indiget, nisi vt pedes lauet:* quis non videt summa diligentia curandum esse Monialibus, vt accedant ad communionem conscientia purgata à mortalibus culpis, immò etiam à venialibus, quantum patitur humana fragilitas: vt proindè fidelibus communicaturis olim ante communionem clamare soleret preco *Sancta Sanctis*.

4 Conferet autem ad debitam præparationem faciendam ante communionem vti aliqua pia consideratione, & ea varia pro varietate festiuitatis, in qua facienda est communio: verb. grat. Monialis communicatura in Natiuitate Domini piè imaginetur sibi à B. V. Maria infantulum Iesum tradi in manus: modò existimet se à Christo inuitatam ad cœnaculum, in quo instituta est Eucharistia: modò putet sibi dici à Christo ex altari, quod olim dictum fuit Zachæo *Lucæ 19. Festinans descende, quia in domo tua oportet me manere:* modò sibi persuadeat se admitti ad sugendum pretiosissimum Christi sanguinem è sacratissimo ipsius latere; modò dicat cum Regina Ester *Cras cum rege pransura sum*, & singularem Christi benignitatem suspiciat.

5 Conferet item ad debitam præparationem faciendam ante communionem, vt varios actus diuersarum virtutum eliciamus; & maximè fidei, reuerentiæ, humilitatis, confidentiæ, charitatis, admirationis, & similium; pro vt hic, & nunc Spiritus S. vnctio suggeret: in his enim actibus consistit actualis deuotio: quam Magistri vitæ spiritualis requirunt ad fructuosè communicandum.

6 Quòd si Monialis iudicet se non habere actualem illam deuotionem, quam cupit, procurat, & à Deo enixè petit; non ideò angatur, sed summoperè recreectur; memor de Deo dici *Ps.38. Desiderium pauperum exaudiuit Dominus; præparationem cordis eorum audiuit auris tua.* Quo modo S. Gertruda, cùm quadam die cupida dignè se præparandi ad sacram Communionem, Virg. M. & omnes Sanctos exorasset, vt pro ipsa offerre dignaretur Deo omnem illam præparationem, qua quilibet illorum aliqua die se ad communionem præparauerat; dixit ei Dominus; *Iam verè omnibus cœli ciuibus appares in eo ornatu, quem tibi petisti.*

7 Post sumptam communionem gratiæ Deo agendæ de tanto beneficio, immò, & habendæ: ad quod vtique multum proderit agnoscere recepti beneficij magnitudinem; quam *Sanctus Chrysostomus homil.60. ad popul. Antioch.* commendat his verbis: *Quot nunc dicunt, vellem illius* (idest Christi) *formam aspicere, figuram, vestimenta, calceamenta: ecce eum vides, ipsum tangis, ipsum manducas; & tu quidem vestimenta cupis videre, ipse tibi concedit non tantùm videre, iterùm, & manducare, & tangere, & intra te sumere.*

8 Hæc autem gratiarum actio consistit in varijs actibus, & quidem in primis adorationis, qua Deum Creatorem, ac Redemptorem nostrum intrà cor nostrum receptum veneremur toto animi affectu; confusionis, qua confundamur nos adeò ingratos in Deum tanta gratia dignatos fuisse, sicque dicamus Christo cum Petro *Exi à me, quia homo peccator sum, Domine Lucæ 5.* Amoris Dei, per quem feramur in ipsum dicentes cum Sponsa *Cant.3. Inueni, quem diligit anima mea; tenui*

eum,

eum, nec dimittam; aut cum Dauid *Psal.*17. *diligam te, Domine, fortitudo mea*: displicentiæ de peccatis commissis, qua illa ex animo detestemur, firmiter statuentes imposterum ab ijs omninò abstinere. Prætereà peti debent à Christo variæ gratiæ, ac dona iuxtà nostras spirituales indigentias, videlicet peccatorum nostrorum plena remissio, fortitudo contra tentationes, patientia in aduersitatibus; perseuerantia in benè cœptis, edomatio prauarum affectionum, humilitas, obedientia, mortificatio, & aliæ virtutes nobis magis necessariæ: item debemus concipere multa bona proposita, & quidem non solùm in generali, sed etiam in particulari, v. g. remittendi iniuriam acceptam, & procurandi reconciliationem ergà illum, qui eam intulit; exequendi aliquam obedientiam impositam à Superiore sensui valdè contrariam; nostro appetitui; abnegandi in hac vel illa re particulari, debemus item Christo offerre nos ipsos, & omnia nostra, dicentes cum Dauid *Psal.*118. *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* vel etiam deuotè recitantes orationem illam, quam S. P. N. Ignatius proponit in exercitijs spiritualibus his verbis: *Suscipe Domine vniuersam meam libertatem; accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem: quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es; id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum: amorem tui solùm cum tua gratia mihi dones, & diues sum satis, nec aliud quidquam vltrà posco*, denique orare debemus pro necessitatibus tam spiritualibus, quàm corporalibus tum totius Ecclesiæ, tum parentum, consanguineorum, ac amicorum; nec non comparare indulgentias tum pro nobis ipsis, tum pro defunctis, quas lucrari possumus, siue ex numismate aliquo benedicto, siue aliundè.

9 Qua die communicant Moniales, maiori diligentia caueant ab ijs omnibus, quæ Christum offendere possunt, siue loquendo, siue cogitando, siue operando: è contra verò maiori studio, ac deuotione vacent exercitijs spiritualibus, quo modo P. Suarez dicit linguam Sacerdoti, & communicaturo maximè custodiendam esse: quippè quæ est primum membrum, quod Christum excipit. Ad quod faciunt quæ habet *S. Chrysost. hom.*61. *ad pop. Antioch.* his verbis: *Cùm nos ab ira corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti sumus digni, & sit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio.*

10 Caueant Moniales, ne statim, sumpta Eucharistia, ab ecclesia transeant ad negotia temporalia absque debita gratiarum actione: id enim magnæ irreuerentiæ, ac inurbanitatis indicium est; non secùs, ac inurbanus censeretur, qui Principem domi suæ exceptum statim desereret, domesticis negotijs vacaturus: caueant, inquam; aliàs assimilabuntur cani, qui, accepta de manu Domini bucella panis, statim ab eius conspectu recedit.

11 Fructus principalis eucharisticæ communionis in eo consistit, vt corrigamus vitia, acquiramus virtutes, & vitam commutemus in melius: ita vt de nobis dici possit *Considerauit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit Prouerb.*31. & nos ipsi de nobis dicere possimus cum Paulo *Galat.*2. *Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus.*

12 Quòd si ex frequenti communione non sentimus in nobis illos effectus, qui aliàs ex ea solent oriri: id prouenit tum ex defectu debitæ præparationis, eò quòd communicemus quasi per consuetudinem, & ob humanos respectus; tum ex nimia facilitate, qua consentimus in peccata venialia magis deliberata, ac voluntaria, Deum sic ad aliqualem iracundiam prouocantes, & nos magna ex parte priuantes effectibus diuinis Eucharistiæ cùm magno præiudicio nostri profectus spiritualis. Quamquam ex iusto Dei iudicio interdum communicans sibi videatur nullum percipere fructum ex communione; cùm verè magnum, ac multiplicem capiat: quo modo infirmus, cibo sumpto nutritur, & iuuatur, etsi in eo sumendo nullum sentiat gustum.

13 Non ergò fideles debent omittere communionem ex eo quòd sibi videntur communicare absque vllo fructu: non enim exiguus fructus communionis est

in via Dei non retrocedere labendo in defectus grauiores, in quos fortè communicans incideret, si frequenter non communicaret: quo modo *Concilium Trident. sess.* 13. *c.* 2. Eucharistiam dicit esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruamur.

14 Cùm de Eucharistia dicatur *Psal.* 22. *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me*: fideles quò magis vexantur huius vitæ malis, ac tentationibus, eò frequentiùs debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Iezabelis, non ambulasse in fortitudine cibi ab Angelo ei præstiti vsque ad montem Dei Horeb. 3. *reg.* 19. nisi postquam bis comedit: si quidem, *Rabano teste* Elias bis pastus exprimit nostræ naturæ infirmitatem, cui non sufficit simplex pastus, quatenùs ad supernam valeat ascendere.

15 Quàm frequenter Moniales debeant communicare, constat ex dictis in *hoc cap. num.* 178. nimirum consultum esse, & valdè commendabile, vt eæ regulariter octauo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illarum etiam frequentiùs communicare possint, si earum Confessarius id iudicauerit ipsis expedire.

QVÆRES XII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad Missam debita cum deuotione, ac fructu audiendam.

296 ℟. Posse iuuari sequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint Angelos Sanctos sacrificium Eucharistiæ adeò venerari, vt ad illud propriùs accedere non audeant; sicque viros Sanctos, & in primis S. Io: Chrysostomum, & S. Gregorium Papam Angelos in terram pronos, dum Missam celebrarent, conspexisse: vt vel hinc colligatur, quanta reuerentia homo debeat assistere augustissimo huic Sacrificio.

2 Quoties assistunt sacrificio Missæ, piè sibi persuadeant se in monte Caluariæ interesse crucifixioni Christi: si quidem vna, eademque est hostia, idemque nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit; sola offerendi ratione diuersa, vt loquitur *Concil. Trid. sess.* 22. *c.* 2. ac proinde eo sensu animi, ac deuotionis affectu Missæ assistant, quo tunc astitissent crucifixioni.

3 Aduertant fideles Missæ sacrificio astantes omnes vnà cum Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendum; ideoq; Sacerdotem in ipsa Missa dicere fidelibus assistentibus: *Orate fratres, vt meum, & vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum patrem omnipotentem*; idemque repetere in canone ijs verbis *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*: hincque colligant, quòd, sicut Sacerdos celebrans summa deuotione, reuerentia, & attentione debet sacrificium Missæ peragere; sic, & eæ pro sua parte ad illud debent concurrere ea maiori deuotione, ac reuerentia, qua possunt.

4 Proderit multum ad audiendam Missam debito deuotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Christum ipsum patientem (qui reuera in sacrificio Missæ est principalis minister, ideoque verba consecrationis à Sacerdote proferuntur in persona ipsius *Hoc est enim corpus meum*) & in vestibus sacerdotalibus agnoscere varia mysteria Dominicæ passionis; nimirum in amictu velum, quo vultus Christi à Iudæis velatus est; in alba vestem, qua ille indutus est ab Herode ad illum illudendum; in cingulo funes, quibus constrictus est in captura; in manipulo ligamina, quibus alligatus est columnæ flagellandus; in stola funes eius collo appositas, dum Crucem baiulaturus esset ad Caluariæ locum; in planeta denique vestem purpuream, qua ipsum ludibrij causa induerunt, vel certè vestem inconsutilem, qua crucifigendus exutus est.

5 Proderit item ad audiendam Missam deuotè, ac religiosè, in singulis actionibus Missæ agnoscere mysteria vitæ, ac passionis, quæ in ijs significantur; videlicet in introitu Missæ, qui canitur à choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentissima Sanctorum Patrum desideria, quibus diuini Verbi incarnationem expetebant (& quidem frequenter; vnde, & à choro introitus Missæ repeti-

repetitur) in confessione, quam facit Sacerdos initio Missæ, Christi humilitatem; qua non est dedignatus subire formam peccatoris, vt peccatores redimeret; in repetitione *Kyrie eleison* (quæ verba idem significant, ac *Domine misericordia* abyssum innumerarum miseriarum, quibus homo detinebatur; in varijs signis, ac crucibus, quæ formantur à Sacerdote super hostia, & calice, varios cruciatus, ac dolores à Christo in Cruce toleratos; in eleuatione hostiæ, & calicis, eleuationem Crucis à Iudæis factam, vt Christus in ea clauis confixus ab omnibus conspiceretur; denique in consumptione hostiæ, Christi sepulturam. Hæc ergò mysteria vel omnia, vel aliqua tantùm, pro vt suggeret præsens deuotio considerent Moniales, dum audiunt Missam, & iuxtà conditionem mysterij eliciant varios actus, amoris Dei, odij peccati, confusionis sui ipsius, gratiarum actionis, & similium; sic enim deuotè, & cum fructu audient missam.

6 Cùm Sacerdos in Missæ celebratione pluries inuitet fideles adstantes ad orandum, dicendo *Oremus*, *& Orate fratres*; consultum est, vt quicumque Missæ sacrificio intersunt, quo tempore Sacerdos facit *Memento viuorum* (vt vocant) etiam ipsi idem præstent, & quidem discurrendo per quinque Christi vulnera (vti faciebat B. P. Borgia) commendantes Deo in vulnere manus dexteræ Papam, Cardinales, Episcopos, & reliquos omnes Ecclesiasticos: in leuæ manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios Ministros laicæ potestatis; in vulnere pedis dexteri omnes Religiosos; in vulnere verò leui pedis parentes, consanguineos, amicos, benefactores, & quoscumque ipsorum precibus commendatos; latus ipsum Christi sibimetipsis reseruantes, vt ibi securi requiescant. Faciant item *Memento mortuorum* (vt vocant) dum facit Sacerdos, orentque pro parentibus, ac consanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro ijs, qui nullum habent ipsis suffragantem, aut grauiores cruciatus patiuntur, aut præ alijs citiùs exituri sunt è pœnis Purgatorij.

7 Conferet item ad Missam deuotè audiendam, si in eius progressu se studiosè disponant ad spiritualem communionem, ea die non communicaturæ sacramentaliter: se disponent autem concipiendo ardentissimum desiderium communicandi, ac vsurpando verba illa *Iob* 31. *Quis det de carnibus eius, vt saturemur*? immò quando Sacerdos aperit os ad recipiendam, & consumendam hostiam, os animæ ipsæ aperiant, existimentque se illam recipere, & de illius sumptione inuisibili delectentur, dicentes *Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam Cantic.* 3. præmittentes tamen verba illa Centurionis *Domine non sum dignus, vt intres in tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Matth.* 8. eliciant etiam varios actus ex ijs, quos diximus sup. elici debere post communionem sacramentalem: sic enim fructuosa, ac deuota erit auditio Missæ.

QVÆRES XIII. Quæ monita suggeri possint, & debeant Monialibus, ad hoc vt magno cum fructu spirituali audiant conciones, & legant pios libros.

297 ℞. Posse, & debere suggeri sequentia: nempe.

1 Meminerint Deum ipsum loqui in Ministris verbi Dei iuxtà illud *Matth.* 10. *non estis vos, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis*; & libros pios esse veluti epistolas nobis à Deo missas è cœlo, dicente *S. Augustino in Psal.* 90. *conc.* 2. *De illa ciuitate, vnde peregrinamur, literæ nobis venerunt; ipsæ sunt scripturæ, quæ nos hortantur, vt benè viuamus*: quod etiam confirmat *S. Gregorius lib.* 4. *epistolarum ep.* 84. his verbis *Quid est scriptura sacra, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? si quis scripta terreni Imperatoris acciperet, non cessaret, nec quiesceret, somnum oculis non daret, nisi prius, quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agnouisset. Imperator cœli, Dominus hominum, & Angelorum pro vita tua tibi epistolas suas transmisit, & tu, gloriose fili easdem epistolas ardenter legere negligis?* quæ verba bellè faciunt contrà illos, qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios: vel vtrumque faciunt perfunctoriè, ac sine vllo fructu spirituali.

2 Ea reuerentia, ac deuotione audiendum est verbum Dei in concionibus, aut legen-

in via Dei non retrocedere labendo in defectus grauiores, in quos fortè communicans incideret, si frequenter non communicaret: quo modo *Concilium Trident. sess.* 13. *c.* 2. Eucharistiam dicit esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruamur.

14 Cùm de Eucharistia dicatur *Psal.* 22. *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me:* fideles quò magis vexantur huius vitæ malis, ac tentationibus, eò frequentiùs debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Iezabelis, non ambulasse in fortitudine cibi ab Angelo ei præstiti vsque ad montem Dei Horeb. 3. *reg.* 19. nisi postquam bis comedit: si quidem, *Rabano teste* Elias bis pastus exprimit nostræ naturæ infirmitatem, cui non sufficit simplex pastus, quatenùs ad supernam valeat ascendere.

15 Quàm frequenter Moniales debeant communicare, constat ex dictis in *hoc cap. num.* 178. nimirum consultum esse, & valdè commendabile, vt eæ regulariter octauo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illatum etiam frequentiùs communicare possint, si earum Confessarius id iudicauerit ipsis expedire.

QVÆRES XII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad Missam debita cum deuotione, ac fructu audiendam.

296 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint Angelos Sanctos sacrificium Eucharistiæ adeò venerari, vt ad illud propriùs accedere non audeant; sicque viros Sanctos, & in primis S. Io: Chrysostomum, & S. Gregorium Papam Angelos in terram pronos, dum Missam celebrarent, conspexisse: vt vel hinc colligatur, quanta reuerentia homo debeat assistere augustissimo huic Sacrificio.

2 Quoties assistunt sacrificio Missæ, piè sibi persuadeant se in monte Caluariæ interesse crucifixioni Christi: si quidem vna, eademque est hostia, idemque nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit; sola offerendi ratione diuersa, vt loquitur *Concil. Trid. sess.* 22. *c.* 2. ac proinde eo sensu animi, ac deuotionis affectu Missæ assistant, quo tunc astitissent crucifixioni.

3 Aduertant fideles Missæ sacrificio astantes omnes vnà cum Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendum; ideoq; Sacerdotem in ipsa Missa dicere fidelibus assistentibus: *Orate fratres, vt meum, & vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum patrem omnipotentem;* idemque repetere in canone ijs verbis *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt:* hincque colligant, quòd, sicut Sacerdos celebrans summa deuotione, reuerentia, & attentione debet sacrificium Missæ peragere; sic, & eæ pro sua parte ad illud debent concurrere ea maiori deuotione, ac reuerentia, qua possunt.

4 Proderit multum ad audiendam Missam debito deuotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Christum ipsum patientem (qui reuera in sacrificio Missæ est principalis minister, ideoque verba consecrationis à Sacerdote proferuntur in persona ipsius *Hoc est enim corpus meum*) & in vestibus sacerdotalibus agnoscere varia mysteria Dominicæ passionis; nimirum in amictu velum, quo vultus Christi à Iudæis velatus est; in alba vestem, qua ille indutus est ab Herode ad illum illudendum; in cingulo funes, quibus constrictus est in captura; in manipulo ligamina, quibus alligatus est columnæ flagellandus; in stola funes eius collo appositas, dum Crucem baiulaturus esset ad Caluariæ locum; in planeta denique vestem purpuream, qua ipsum ludibrij causa induerunt, vel certè vestem inconsutilem, qua crucifigendus exutus est.

5 Proderit item ad audiendam Missam deuotè, ac religiosè, in singulis actionibus Missæ agnoscere mysteria vitæ, ac passionis, quæ in ijs significantur; videlicet in introitu Missæ, qui canitur à choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentissima Sanctorum Patrum desideria, quibus diuini Verbi incarnationem expetebant (& quidem frequenter; vnde, & à choro introitus Missæ

repeti-

reperitur) in confessione, quam facit Sacerdos initio Missæ, Christi humilitatem; qua non est dedignatus subire formam peccatoris, vt peccatores redimeret; in repetitione *Kyrie eleison* (quæ verba idem significant, ac *Domine misericordia* abyssum innumerarum miseriarum, quibus homo detinebatur; in varijs signis, ac crucibus, quæ formantur à Sacerdote super hostia, & calice, varios cruciatus, ac dolores à Christo in Cruce toleratos; in eleuatione hostiæ, & calicis, eleuationem Crucis à Iudæis factam, vt Christus in ea clauis confixus ab omnibus conspiceretur; denique in consumptione hostiæ, Christi sepulturam. Hæc ergò mysteria vel omnia, vel aliqua tantùm, pro vt suggeret præsens deuotio considerent Moniales, dum audiunt Missam, & iuxtà conditionem mysterij eliciant varios actus, amoris Dei, odij peccati, confusionis sui ipsius, gratiarum actionis, & similium; sic enim deuotè, & cum fructu audient missam.

6 Cùm Sacerdos in Missæ celebratione pluries inuitet fideles adstantes ad orandum, dicendo *Oremus*, *& Orate fratres*; consultum est, vt quicumque Missæ sacrificio intersunt, quo tempore Sacerdos facit *Memento viuorum* (vt vocant) etiam ipsi idem præstent, & quidem discurrendo per quinque Christi vulnera (vti faciebat B.P. Borgia) commendantes Deo in vulnere manus dexteræ Papam, Cardinales, Episcopos, & reliquos omnes Ecclesiasticos: in leuæ manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios Ministros laicæ potestatis; in vulnere pedis dexteri omnes Religiosos; in vulnere verò leui pedis parentes, consanguineos, amicos, benefactores, & quoscumque ipsorum precibus commendatos; latus ipsum Christi sibimetipsis reseruantes, vt ibi securi requiescant. Faciant item *Memento mortuorum* (vt vocant) dum facit Sacerdos, orentque pro parentibus, ac consanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro ijs, qui nullum habent ipsis suffragantem, aut grauiores cruciatus patiuntur, aut præ alijs citiùs exituri sunt è pœnis Purgatorij.

7 Conferet item ad Missam deuotè audiendam, si in eius progressu se studiosè disponant ad spiritualem communionem, ea die non communicaturæ sacramentaliter: se disponent autem concipiendo ardentissimum desiderium communicandi, ac vsurpando verba illa *Iob* 31. *Quis det de carnibus eius, vt saturemur?* immò quando Sacerdos aperit os ad recipiendam, & consumendam hostiam, os animæ ipsæ aperiant, existimentque se illam recipere, & de illius sumptione inuisibili delectentur, dicentes *Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam Cantic.* 3. præmittentes tamen verba illa Centurionis *Domine non sum dignus, vt intres in tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Matth.* 8. eliciant etiam varios actus ex ijs, quos diximus sup. elici debere post communionem sacramentalem: sic enim fructuosa, ac deuota erit auditio Missæ.

QVÆRES XIII. Quæ monita suggeri possint, & debeant Monialibus, ad hoc vt magno cum fructu spirituali audiant conciones, & legant pios libros.

297 ℞. Posse, & debere suggeri sequentia: nempe.

1 Meminerint Deum ipsum loqui in Ministris verbi Dei iuxtà illud *Matth.* 10. *non estis vos, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis*; & libros pios esse veluti epistolas nobis à Deo missas è cœlo, dicente *S. Augustino in Psal.* 90. *conc.* 2. *De illa ciuitate, vnde peregrinamur, litera nobis venerunt; ipsæ sunt scripturæ, quæ nos hortantur, vt benè viuamus*: quod etiam confirmat *S. Gregorius lib.* 4. *epistolarum ep.* 84. his verbis *Quid est scriptura sacra, nisi quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam? si quis scripta terreni Imperatoris acciperet, non cessaret, nec quiesceret, somnum oculis non daret, nisi prius, quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agnouisset. Imperator cœli, Dominus hominum, & Angelorum pro vita tua tibi epistolas suas transmisit, & tu, gloriose fili easdem epistolas ardenter legere negligis?* quæ verba bellè faciunt contrà illos, qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios: vel vtrumque faciunt perfunctoriè, ac sine vllo fructu spirituali.

2 Ea reuerentia, ac deuotione audiendum est verbum Dei in concionibus, aut legen-

legendum in libris pijs; qua ipse Christus audiretur, si præsens loqueretur; sic enim habet *S. Augustinus tract.* 30. *in Io. Nos itaque* inquit, *sic audiamus euangelium, quasi præsentem Dominum:* propterea namque quando legitur euangelium, omnes ei assurgunt, quasi Christum in eo venerantes, simulque ad cælum, quod in eo promittitur, anhelantes; idque ex Apostolorum sanctione, teste *S. Clemente l.2.Const.Apostol.c.61.*

3 Quantam timendi de propria salute rationem habeant fideles, qui diuini verbi auditioni, aut lectioni sunt minùs affecti; conijciant ex eo, quod dicit *S. Bernard. serm.1. in Septuag.* illum, scilicèt, qui verbum Dei cum fructu audit, legit, meditatur, signum habere, & tesseram suæ prædestinationis: qui enim *ex Deo est, verba Dei audit, Io.8.* vnde de ijs inferri potest, *propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.*

4 Notent fideles ex *S. Basilio in monasticis Constit. c. 2.* omnem sermonem Christi excolendæ pietatis, virtutisque obeundæ esse regulam: propter hoc enim humanam naturam suscepit, vt in se, velut in tabula quadam veram nobis pietatem, ac virtutem depingeret, eamque omnibus nobis ante oculos statutam vnicuique pro viribus imitandam, ceu archetypum proponeret. Vndè fit, vt, sicut studiosus addiscendi artem pingendi fixo obtutu inspicit archetypum ipsi propositum à Magistro ad imitandum, ita fideles quàm maxima attentione in sermone Dei, siuè à Concionatoribus audito, siuè in pijs libris lecto, inspiciant, qualiter vitam suam piè, ac religiosè instituere debeant.

5 Hæc porrò multum conferent ad verbum Dei fructuosè legendum, vel audiendum: nimirum vt auditio, vel lectio diuini verbi non fiat ex consuetudine, sed ex desiderio indè percipiendi magnum fructum spiritualem: vt non fiat ex vana, ac inutili curiositate addiscendi res nouas; sed vt nobis ipsis applicemus, quæ audimus, aut legimus, & pro nobis dictum, aut scriptum putemus iuxtà illud *Eccl.21. Verbum sapiens quodcumque audierit scius, laudabit, & ad se adjciet; audiet luxuriosus, & displicebit illi, & proyciet illud post dorsum suum.*

6 Præthereà, vt auditio, aut lectio diuini verbi multum conferat ad nostrum profectum spiritualem; eam debent comitari inuocatio Sanctorum, attentio, diligentia, ruminatio, oratio ante, & post, desiderium proficiendi, nulla celeritas, ponderatio rerum, motio affectuum, assiduitas, moderatio in legendo, executio, rara piorum librorum mutatio: siquidem fortuita lectio, & quasi casu reperta non ædificat, sed reddit animum instabilem.

7 Ad rem præsentem etiam facit monitum, quod tradit *S. Augustinus Ep.* 143. *ad Demetriadem* his verbis; *Optimè vteris* lectione diuina, si eam tibi adhibeas speculi vice; vt ibi velut ad imaginem suam anima respiciat, & vel fæda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet, curandum tamen, vt simus factores verbi, & non auditores tantùm fallentes nosmetipsos: quia, *si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo; considerauit enim se, & abijt, & oblitus est statim, qualis fuit,* vt loquitur *S. Iacobus c.1.* huic certè verbi diuini auditio, aut lectio non est vtilis; cùm teste Paulo *Rom.2. non auditores legis iusti sint apud Deum, sed factores legis iustificentur.*

8 Optimum est item monitum, quod tradit *S. Bernardus tract. ad fratres de monte Dei* dicens: *Hauriendus est sæpè de lectionis serie affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediat interrumpendo, quàm puriorem continuò animum ad intelligentiam lectionis restituat.* Quare qui audit concionem, aut legit pium librum; & indè ipsi proponitur salutare aliquod documentum, quod putet posse multum conferre ad profectum sui spiritualem; debet in eius consideratione aliquantulum insistere, & conari non solùm vt illud benè percipiat intellectu, sed etiam affectu amplectatur.

9 Fructus lectionis spiritualis non consistit in eo, quòd legantur plures paginæ, & percurrantur plures libri; sed vt ponderetur quod legitur, immò & deducatur

in

in praxim: quo pacto bona corporis nutritio prouenit non ex multa comestione, sed ex bona digestioue illius; quod comeditur; & hoc est benè aduertendum.

10 Vt lectio spiritualis sit fructuosa, ac vtilis profectui nostro spirituali non legantur libri curiosi, ac difficiles, sed simplices, ac faciles: illi enim mentem defatigant, & curiositatem pascunt; hi verò pietatem excitant, & fouent deuotionem iuxtà illud *Prou.3. Cùm simplicibus sermocinatio eius*.

QVÆRES XIV. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad moderandum metum mortis corporalis.

298 ℞. Posse iuuari sequentibus, videlicèt.

1 Meminerint vitam hanc corporalem esse vitalem quamdam, longam, & lentam mortem: cùm è contrà mors iustorum sit finis laborum, & principium quietis; fuga tristitiæ, & aduentus lætitiæ; sedatio tempestatis, & initium tranquillitatis; consummatio exilij, & reditus in patriam.

2 Considerent ex *S. Cypriano, lib. de mortalitate*, & identidem cogitent renunciasse se mundo, & tamquam hospites, & peregrinos hic interim degere: amplectantur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos hinc ereptos, & laqueis sæcularibus exsolutos Paradiso restituit, & regno cœlesti. *Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos, & copiosa turba desiderat, iam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute sollicita; ad horum conspectum, & complexum venire quanta & illis, & nobis in communi lætitia est? ita S. Cyprianus.*

3 *Si verè amas Deum*, dicebat Thomas Morus, *certè nihil adeò graue esse potest, atque summam illius maiestatem, etiam in minimis offenderis; nec quicquam tantoperè expetes, atque remedium aliquod, quo securus esse possis te numquam de cætero Deum ampliùs offensurum; quod cum in hac vita haberi non possit, continuè clamabis cum psalmista, Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.*

4 Refert *Possidonius in vita S. Augustini c. 27. ex S. Cypriano* Sacerdoti cuidam infirmitate defesso, & de appropinquante morte sollicito, commeatumque sibi precanti astitisse Angelum, qui non sine quadam animi, ac vocis indignatione infremuit, ac dixit, *Pati timetis, exire non vultis; quid faciam vobis?*

5 De S. Tiburtio m. referunt eius acta illum Torquato iudici dixisse; *Applica equuleos, suspende Christianos, damna, percute, incende, vniuersa denique supplicia adhibe; si exilium minaris, hoc philosophantibus est totus mundus; si mortis supplicium, euadimus mundi carcerem; si ignes, maiora his in cupiditatibus incendia vicimus; decerne quidquid libet; omnis nobis vilis est pœna, vbi pura comes est conscientia.*

6 Consideret homo se à Deo conditum esse, vt aliquando ex hac vita migret, & quæcumque habet mundus, ipsi pro viatico data esse, ne quid deesset ad hoc iter conficiendum, sicut ergò peregrinus remeans ad suam patriam, quidquid in itinere obuium occurrit, etsi iucundum, ac delectabile, auersis oculis prætergreditur, visaque eminus Ciuitate propria, Deo gratias agit: sic homo hoc iter ingressus animo in cœlum defixo eò currat, quò tendit, morteque appropinquante non doleat, sed gaudeat se ad metam propositam peruenisse; dicatque cum Dauid *Psal. 121. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini lætantes ibimus.*

7 Ne grauis sit separatio à parentibus, consanguineis, & alijs præsentis vitæ bonis per mortem: curandum, vt, dum viuimus paulatim animum ab ijs deducamus, ijsque moriamur quo ad affectum; quippe qui, velimus, nolimus, tandem relinqui debent, & quidem breui, cùm breues sint dies hominis.

7 Si mortem corporis non metuere, sed desiderare volumus, curandum nobis est, vt Mundi mala, & incommoda sentiamus, mortificationem Iesu Christi in corpore nostro semper circumferentes; sicut enim proficiscenti per loca syluestria, aspera, ac latrocinijs infesta vnicum solatium est breuitas viæ, si certa sequatur quies: sic tendens ad æternam beatitudinem mala præsentis vitæ sentiat,

ipsique

ipsique iucunda erit mors, per quam via beatitudinis cœlestis quasi breuior redditur.

9 Cùm mors sit grauis, ac molesta homini etiam ex eo quòd anima egressa è corpore sola, ac inermis incedere debet inter sæuissimas hostium cohortes: curandum est, vt statim à morte socios, & amicos illic inueniamus, qui solitudinis illius tædium subleuent, nosque tutos per hostium agmina ducant: hi autem erunt Sancti nostri tutelares, Angelus custos, & animæ parentum, & aliorum defunctorum suffragijs Ecclesiæ à nobis eductæ ex Purgatorio: hi omnes, inspecto de cęlo nostro periculo, accurrent nobis, associabunt, defendent, ac recreabunt.

10 Terribilis item est mors hominis ex seueritate æterni Iudicis, coram quo sisti debet anima egressa à corpore, vt reddat rationem boni, & mali, quod homo gessit in vita: proindè multum minuetur mortis metus, si ante iudicij tempus iudicem placemus, ipsum pijs officijs promerendo, eique debitam satisfactionem exhibendo pro peccatis.

11 *S. Brigitta l. 4. reuelat. c. 7.* scribit in Purgatorio esse locum, in quo nulla alia adest pœna, nisi desiderium perueniendi ad Deum, eiusque visionem beatificam: ibique hoc desiderio torqueri illos, qui in hac vita non habuerunt perfectum desiderium perueniendi ad Dei præsentiam, eiusque visione fruendi: tales autem sunt ij, qui adeò mortem timent, vt, si possent, numquam vellent mori: quod est quasi vilipendere visionem, & gloriam Dei.

QVÆRES XV. Quibus monitis excitari possint Moniales ad infirmitates corporis patienter sufferendas.

297 ℞. Posse excitari sequentibus monitis, nimirum.

1 Meminerint infirmitatem nullam homini aduenire absque iusto Dei consilio: qui cum nobis sit pater, & amet nos, vtique infirmitates corporis immittit ad nostrum bonum; vt proinde, teste *S. Hieronymo in vitis Patrum* Abbas Ioannes Monacho cupienti liberari grauissima febri, dixerit *Rem tibi necessariam cupis abijcere: vt enim corpora nitro, vel huiusmodi alijs lineamentis abluuntur à sordibus: ita anima languoribus, alijsque huiusmodi castigationibus purificantur*: par ergò est, vt infirmi dicamus cum *Iob. 1. sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen domini benedictum.*

2 Infirmitas corporis est magnum Dei beneficium; cum per eam patienter toleratam soluere possimus grauissima debita cum Deo contracta, aliàs soluenda in purgatorio: faciamus ergo de necessitate virtutem, & patienti sufferentia infirmitatum, quas patimur, luamus in hac vita pœnam peccatis nostris debitam.

3 Attendamus admirabilem patientiam Sanctorum in sufferendis morbis grauissimis, ac longissimis, & in primis S. Liduinæ V. quæ 38. annis passa est continuas infirmitates, easque graues, ac extraordinarias atrocissimis doloribus coniunctas; & his talibus, vt 30. annorum spatio numquam è lectulo, in quo iacebat, assurgere potuerit, aut pedibus terram attingere. S. item Clara 28. annorum interuallo graues sustinuit infirmitates ea patientia, vt ex eius ore nulla querimoniæ vox eruperit; immò gratias Deo ageret: attendamus, inquam, singularem patientiam Sanctorum, & confundamur de nostra impatientia, ac ignauia.

4 Dum corripimur molesta aliqua infirmitate: ea non adeò grauis videbitur, si meminerimus nos peccando pluries factos esse reos æternæ damnationis; ac proinde magni beneficij loco ducendum esse, quòd Deus ex singulari sua bonitate pœnas æternas inferni à nobis promeritas commutarit in temporalem corporis infirmitatem: sicque ea superueniente, dicere debemus cum Fratribus Ioseph *Gen. 42. meritò hæc patimur, quia peccauimus.*

5 Infirmitas à Deo immissa, velimus, nolimus, sustinenda nobis est, vsque dum statuerit Deus: videamus ergò, ne amittamus nostra impatientia meritum sufferentiæ, ideòque sine lucro laboremus, quod per patientiam acquirere possimus

mus iuxtà illud Petri *Per totam noctem laborantes nihil cepimus. Lucæ 5.*

6 Correpti aliqua graui infirmitate, recolamus animo quæ habet *S. Augustinus serm. 2. de festo omniū SS.* his verbis: *Si quotidie oporteret nos tormenta preferre; si gehennam ipsam paruo tempore tolerare, vt Christum videre digni essemus venientem in gloria, & Sanctorum eius numero sociari: non ne erat dignum pati omne, quod triste est, vt tanti boni, tantaque gloria participes haberemur.* Recolamus item, quod aiebat S. Franciscus: *Tanta est gloria, quam expecto, vt omnis me pœna delectet, omnis morbus, humiliatio omnis, persecutio omnis, mortificatio omnis.*

7 Si viri Sancti, ac insignes famuli Dei grauissimas, ac longissimas infirmitates passi sunt, Deo ipso ita disponente; qua ratione ab ijs eximi prætendent ij qui toties, & tam grauiter peccauerunt? audiant, quæ dicit Dominus Deus *Ier. 49. Ecce quibus non erat iudicium, vt biberent calicem, bibentes bibent, & tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes.*

8 Mens in corpore afflicta ad cœlum, ac resurrectionem anhelat; aspernatur quidquid fluxum est, turbulentum, interituique obnoxium, nec præsenti, sed futuro æuo viuit, mortisque meditationem (vt aiebat Plato) hanc vitam existimat: denique totam se Deo, & cœlestibus addicit: anima enim morbo affecta Deo propinqua est; vt dicit *Nazianz. orat. ad ciues Nazianzenos.*

9 De SS. Aquilino, & Audomaro refert *Surius in eorum vita* quòd, cum essent cœci, & per miraculum à Deo visus ipsis fuisset restitutus; iterum ab eo petierunt, sibi oculos adimi, sesèque reddi cæcitati, vt carerent distractionibus, concupiscentijs, & tentationibus, quas creant oculi, vt quid ergò nos ita affligimur, si qua interdum corripimur infirmitate, quamuis non adeò graui.

10 De S. Clemente Ancyrano, qui passus est sub Diocletiano Imperatore, refertur, cum omnis generis tormentis cruciaretur, corpore confracto, animo in dies factum robustiorem noua semper appetijsse tormenta, & ad ea excipienda vitam sibi quàm diutissimè prorogari petijsse, ac obtinuisse; ita vt 28. annis tortus, & excarnificatus fuerit; cumque à Diocletiano, & Præsidibus rogatus fuisset, qualiter tot, & adeò grauia tormenta tolerare posset, respondit; *licèt is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est, renouatur de die in diem.*

11 Non doleat homo de corporali ægritudine, eò quòd per eam impediatur, ne munus sibi iniunctum à Superioribus exequi nequeat, & vacet exercitio bonorum operum quæ præstare consueuerat: nam, teste *S. Bonauentura de grad. virt. cap. 24. perfectius est aduersa tolerare patiendo, quàm bonis operibus insudare:* An non seruus tenetur inseruire domino suo iuxtà voluntatem illius? si ergo Deus vult ei modò inseruiamus detenti graui morbo, & lectulo affixi; non est æquum, vt ei velimus inseruire magna operando: committe te ipsius voluntati; ipsius hic negotium agitur: ipse scit, quod conueniat, quid opus sit.

12 De S. Clara legitur, quòd, cum per 28. annos fuerit infirma, cilicium è setis porcinis semper gestauit, vt hinc colligamus infirmum non debere solùm sufferre infirmitatem à Deo immissam, sed etiam quæcumque alia incommoda occurrunt occasione infirmitatis: accessorium enim trahitur à principali; & qui vult antecedens, debet velle, & consequens.

QVÆRES XVI. Quæ monita tradi possint Monialibus ad ærumnas, ac incommoda præsentis vitæ fortiter sustinenda.

300 ℟. Posse tradi sequentia, nempe.

1 Meminerint ex *Chrysostom. in 2. Timoth. 3. impossibile esse, vt qui malis bellum indixerit, pressuris careat: nefas esse pugilem Dei vacare delicijs: non licere epulari luctantem: luctamen enim sunt præsentia omnia, certamen, bellum pressura, angustia, stadium: aliud est quietis tempus, hoc ærumnis deputatum est, atque sudoribus: nullus vbi ad certamen se exuit, vnctusque est, requiem quærit: si enim requiem quæris, cur te exuisti?* cur libidinibus, & naturæ bellum indixisti?

2 Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse christianus, ait *S. Augu-*

S. Augustinus in Ps. 55. monens *in* 127. *Ps. quòd si mortuus est diabolus, mortuæ sunt persecutiones; si autem ille aduersarius noster viuit, vnde non tentationes suggerit? vnde non sæuit? vnde non minas, & scandala procurat?*

3 Videmus aliquando homines (ait *S. Anselmus exponens verba illa* Pauli *Hebr.* 12. *Flagellat Deus omnem filium quem recipit*) desperatos filios suos dimittere, quos ad hæreditatem suam admittere nolunt, nec eos vt filios habere; quem autem flagellant filium, huic & hæreditatem seruant: tamquam filijs ergò se nobis offert Deus; det disciplinam, dum non auferat hæreditatem.

4 S. Franciscus rogatus in quo consisteret perfectio religiosa; cum lætitia respondit non in magna scientia, vel sapientia, non in gratia miraculorum, non etiam in magno Sanctitatis, & ædificationis exemplo, non denique in conuersione omnium infidelium; sed si fame, frigore, nuditate afflicti, innocentes, conuitijs, iniurijs, verberibus exagitemur, illaque cum gaudio, amore Christi toleremus: ibi perfecta est lætitia, quia præ omnibus donis maximum est propter Deum opprobria sustinere; nam in cæteris mirabilibus nos gloriari non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei; sed in cruce tribulationis, & afflictionis gloriari possumus, quia illud est nostrum. Sic etiam S. P. N. Ignatius rogatus, quænam esset via ad perfectionem, respondit. *Si multa, & magna pro Christo patiamini.*

5 Cùm Soror Maria Vela grauissimis tentationibus, ac tribulationibus vexata quadam die cùm Christo amicè conquereretur; ducta est ab illo in spiritu in montem excelsum, ibique vidit virtute Solis omnes lapides in eo monte existentes in gemmas pretiosas mirabiliter conuerti: visionem porrò declarauit illi Christus dicens, sic virtute diuinæ gratiæ lapides tentationum, ac tribulationum, quas patiuntur Serui Dei, conuerti in lapides pretiosos meritorum. Vt proinde B. Iuniperus, teste *Pontio in eius vita*, probra exciperet quasi gemmas Christi, & exprobranti sibi aliquando dixerit *Projce has gemmas in sinum meum: vellem vtique talibus gemmis lapidari Romam vsque.*

6 Refert *S. Chrysostomus homil.* 26. *in* 1. *ad Cor.* quemdam ex Philosophis externis, cum malam haberet vxorem, & nugatricem, & conuitiatricem, rogantibus, cur eam sustineret dixisse, vt domi haberet Gymnasium, & palæstram Philosophiæ: *ero enim*, inquit, *cæteris mitior, si in ea quotidie erudiar.*

7 Cùm Christus S. Catharinæ Senensi duas coronas obtulisset, vnam spineam, & alteram gemmeam, dans ei opinionem eligendi vtram mallet; sed ea lege, vt si vnam eligeret in hac vita, alteram in futura eius vice reciperet: mox illa accipiens coronam spineam de manu Christi, illam capiti suo infixit adeò validè, vt per plures dies capitis dolorem senserit: Sic etiam S. Agapitus, cum esset 15. annorum, & capiti eius prunæ ardentes imponerentur, exultans aiebat: *Parum est in terra caput aduri coronandum cœlo*; quàm *decore corona gloriæ ornabit caput afflictum pro Christo.*

8 Numquam in re quapiam dicas, perdidi hoc, sed reddidi ait *Epictetus in Enchirid. cap.* 14. *puer obijt, redditus est ager ereptus; redditus est.* Quomodo etiam *Iob. cap.* 1. dicebat *Dominus dedit, Dominus abstulit, &c.*

9 Sic Seneca epist. 24. de tribulatione loquens ait, *Leuis est, si ferre possum; breuis est, si ferre non possum*; quod *repetit epist.* 79. his verbis *Summi doloris intentio inuenit finem: nemo potest valdè dolore, & diu: sic nos amantissima nostri natura disposuit, vt dolorem aut tolerabilem, aut breuem faceret.*

10 *Seneca* item *ep.* 24. loquens de amissione bonorum temporalium sic habet: *Si illud diu habuisti, perdis postquam satiatus es: si non diu, perdis, antequam assuescas: pecuniam minorem habebis? nempè & mæstitiam: gratiam minorem? nempè & inuidiam.* Ad hoc item facit, quod habet idem *Seneca epist.* dicens *Ago gratias senectuti, quòd me lectulo affixerit, quid ni gratias illi hoc nomine agam? quidquid debebam nolle, non possum.*

11 Vir

11 Vir pius, & tribulatio sunt duo cursores, qui simul currunt; sed cum ille tribulationi non cedit, quasi victor antecedenti præcurrit, tribulatione à tergo illius subsequente, & post eum currente: sicque persecutio dicitur, non autem consecutio, quia persequitur virum pium, sed non assequitur; nam Sancti per patientiam velocissimè currunt ab brauium gloriæ, & in persecutionibus maximè elucet illorum vigor, ac fortitudo in currendo; vt benè notat *S. Gregor. Nissenus lib. de beatitudinibus*.

12 Quàm gloriosum sit pati pro Christo, ostendit *Chrysostomus homil. 8. in 3. Ephes.* Explicans verba illa *Ego Paulus vinctus*, vbi sic ait *Vinctum esse propter Christum illustrius est, quàm siuè Apostolum siuè Doctorem, siuè Euangelistam esse; magna dignitas hac, & regno quouis, ac consulatu maior; qui diligit, & ardet Christum, eligit potius vincula ferre propter Christum, quàm cœlos inhabitare; non ita beatum dico Paulum, quòd in Paradisum raptus, atque quòd vincula sustinuit; potius mihi habetur malè affici pro Christo, quàm honorari à Christo. Si mihi quisquam dixisset, elige vtrum velis: vis esse Angelus Petrum soluens, an Petrus vinctus? Petrus vtique esse maluissem; maius hoc vinculorum donum est, quàm Solem sistere, aut mundum mouere, aut dominari dæmonibus, eosque expellere.*

13 Patientiam homini in hac vita omninò necessariam esse docuerunt tum Bion. dicens, teste *Laertio l. 4. c. 7.* magnum malum esse non posse ferre malum; absque hoc enim nulli potest esse vita suauis; tum Anthistenes, qui teste *eodem Laertio l. 6. capit. 1.* dicebat virtutem sibi sufficere ad fœlicitatem; nec vlla re opus habere, nisi robore *Socratis*: Socrates autem ad rerum omnium patientiam obduruerat.

14 Quàm fortes se debeant exhibere fideles in sufferendis vitæ huius infortunijs, ostendit *B. Prosper in Epigr. de dilect. Christi*, vbi dicit.

Carcere si cæco claudar, nectarque cathenis,
Liber in excessu mentis adibo Deum.
Si mucrone paret ceruicem abscindere lictor;
Impauidum inueniet mors cita, pœna breuis,
Non metuo exilium, mundus domus omnibus vna,
Sperno famem, Domini sit mihi sermo cibus.

Sic *Saluianus lib. 1. de vero iudicio, ac prouid.* ostensurus neminem esse miserum, qui sua miseria est contentus sic habet: *nemo aliorum sensu est miser, sed suo, & ideò non possunt esse falso iudicio miseri, qui sunt verè sua conscientia beati; nulli, vt opinor, beatiores sunt, quàm qui ex sententia sua, atque voto agunt. Humiles sunt Religiosi, hoc volunt: pauperes sunt, pauperie delectantur: sine ambitione sunt, ambitum respuunt: inhonorati sunt, honorem respuunt: lugent, lugere gestiunt: infirmi sunt, infirmitate lætantur. Itaque quidquid acciderit ijs, quicumque verè religiosi sunt, beati esse dicendi sunt, quia inter quantumlibet aspera nulli lætiores sunt, quàm qui hoc sunt, quod volunt.*

15 Cùm tot, & tanta bona tum temporalia, tum spiritualia à Deo acceperimus: quare ita conquerimur de malo non tam graui nobis inflicto? non ne potiùs deberemus verba illa *Iob 2.* vsurpare *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* maximè, cùm mala, quæ ipsi patimur, fortè sint longè minora ijs, quæ plurimi alij patiuntur; vt proinde id ipsum summi beneficij loco existimare debeamus iuxtà illud *Aliena mala sunt beneficia nostra*.

QVÆRES XVII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad tentationes quascumque fortiter repellendas.

301 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis; nimirum.

1 Meminerint sibi dici, quod habetur *Eccles. 8. Fili accedens ad seruitutem Dei sta in iustitia, & timore, & prepara animam tuam ad tentationem:* siquidem *Iob 7. militia est vita hominis super terram*: nec ideò diffidant, aut animum despon-

despondeant : quin potius bono sint animo , memores nullum certius argumentum , teste *Climaco*, esse quòd dæmones victi à nobis sint , quàm si nos accerrimè oppugnant : *eos enim* inquit *S. Gregorius lib. 14. mor. cap. 12.* loquens de diabolo , *pulsare negligit , quos quieto iure possidere se sentit* : quod confirmat *S. Augustinus de verb. Domin. ferm.* *in Ioannem* explicans verba illa Apostoli *Caro concupiscit* aduersùs spiritum his verbis *In bonis concupiscit aduersus spiritum , nam in malis non habet contra quem concupiscere : præterquamquod origo tentationum in nobis est iuxtà verba illa Iacobi 4. Vnde bella , & lites? non ne hinc ex concupiscentijs vestris , quæ militant in membris vestris?*

2 Notant Patres passim per tentationem hominem maximè progredi in virtutibus , & per virtutes augeri , ac roborari : nam tentationibus resisti non potest , nisi per actus virtutum contrarios, & hos fortes , ac intensos; quos dum elicit tentatus per eos magis corroborat illarum habitus : & hoc insinuat Paulus 1. *Corinth.* 10. ijs verbis *Sed faciet cum tentatione prouentum , vt possitis sustinere.*

3 Quòd Deus non patiatur nos tentari suprà id , quod possumus, docet Paulus *loco citato* , & explicat *S. Ephrem tractat. de patientia* similitudine iumentorum, & vasorum figuli ; *si enim* inquit, *homines suis iumentis non plus oneris imponunt , quàm ferre queant : multò minùs hominibus plus tentationum imponet Deus , quàm ferre queant . Rursum , si figulus vasa sua igne excoquit eò vsque dum ritè coquantur , & fiant solida , nec vlteriùs ea finit in igne , ne adurantur , fiantque inutilia ; multò magis idem faciet Deus , vt igne tentationum eò vsque nos coquat , dum percoquat , & perficiat , vlteriùs verò tentatione aduri , & consumi nos non finet .*

4 Dæmoniacum , ait *S. Gregor. p. 1. pastrol. cap. 11. maligna tentatione vinci , & peccare ex malitia ; Angelicum eam non sentire ; humanum sentire , & vincere .*

5 *Necesse est*, inquit *S. Bernardus ferm. 64. in Cant. vt veniant tentationes, quia non coronabitur nisi qui legitimè certauerit : at quo modo certabunt , si desit , qui impugnet :* sic etiam *Iacobi* 1. dicitur *Beatus vir , qui suffert tentationem : quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ : & Tobiæ* 12. dicitur *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit , vt tentatio probaret te .*

6 Tentatio maximè confert ad humilitatem comparandam ; & sic de se dicit Paulus 2. *Cor.* 12. *& ne magnitudo reuelationum extollat me , datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ , qui me colaphizet .* Quare *S. Hieronymus ep. 25. ad Paulum* dicit *Paulo datus est ad premendam superbiam, vti in curru triumphali triumphanti datur monitor suggerens hominem te esse memento .*

7 *Vasa figuli probat fornax* , dicitur *Eccl.* 27. *& homines iustos tentatio tribulationis;* & *Sap.* 3. habetur *Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se ;* quod confirmabat *B. Nilus* his verbis *Plantas enutriunt venti , & tentatio confirmat animæ fortitudinem .*

8 Cato olim suasit Romano Senatui Carthaginem non delendam , ne Romani otio , & torpore languerent ; dixitque væ Romæ, si Carthago non steterit : sic Deus teste *Chrysostom. homil. 14. ad pop. Antioch.* cum nos ad torporem *declinantes viderit , & ab ipsius familiaritate resilientes , & spiritualium nullam rationem facientes paululum nos derelinquit , vt ita castigati ad ipsum redeamus .* Quod confirmat *Gerson de Myst. Theologia pract. considerat. 6.* dicens *quòd sicut mater filium ad horam relinquit , quò instantiùs ille clamet , accuratiùs quærat , arctiùs stringat , & illa vicissim blandiatur suauius : ita nos , Deus permittit nos à diabolo terreri varijs tentationibus vt ad Deum ipsum confugiamus celeriùs .*

9 Expetendas esse tentationes docet *S. Iacobus c. 1.* dicens *Omne gaudium existimate , fratres mei, cum in tentationes varias incideritis ;* sicque de sancto quodam Monacho refert *Dorotheus doct.* 13. quòd , cum Deus ipsum liberasset molesta

lesta quadam tentatione, summopere indoluit; [illegible] conuersus sic confidenter ipsum allocutus est: *Siccine ergò* [illegible] *dignum me existimasti, qui tantillum patiar pro te.*

10 Caueant Dei famuli, [illegible] D[illegible] quer[illegible], quòd sinat ipsos vexari quibusdam tentationibus eorum volu[illegible]nè contrarijs; cùm aliàs maiori animi alacritate pugnaturi essent aduersu[illegible]tiones alterius generis: non enim hominum est dare leges Deo, & statuere, quid ipsis expediat: quin potiùs repelli quo ad hoc possunt ijs verbis *Nescitis, quid petatis*, quo modo *Nilus cap. 29. de orat.* dicit *Non ores, vt fiant quæ fieri velis, sed potiùs ora, vt fiat voluntas Dei.*

11 Sciens Dæmon, quantum conferat oratio ad profectum nostrum spiritualem; vt hunc pro viribus impediat, nobis orantibus grauiores, ac molestiores tentationes nobis immittit; ita vt tempus deputatum orationi videri possit tempus tentationis, vnde fit, vt ex institutione Ecclesiæ singulæ horæ Canonicæ incipiant ab illis verbis: *Deus in auditorium meum intende; Domine ad adiuuandum me festina:* quia tunc maiori auxilio Dei egemus, vt strenuè, ac fortiter possimus repellere tentationes, quibus tunc temporis inuadimur.

12 Vt autem faciliùs resistamus tentationibus dæmonum, initio ipso tentationis inuictum animi robur aduersùs illas ostendere debemus iuxtà monitum *S. Iacobi 4. Resistite diabolo, & fugiet à vobis:* si enim videat nos trepidare ad primos illius impetus su[illegible], & quasi animum despondere; nulla bestia est super terram ipso efferatior, acrior, & pertinacior in hominem, vt cum pernicie nostra malignæ, ac obstinatæ mentis suæ desiderium adimpleat.

13 Cùm S. Antonius dæmoni conquerenti omnes homines sibi maledicere, dixisset id meritò, & culpa ipsius fieri; eò quòd omnes vexet, ac turbet; ei respondit dæmon: *Ego nihil officio, quia in nolentem nihil possum: sed ipsi seipsos ad inuicem perturbant: ipsi suo in suggestionem meam consensu sibi mali sunt auctores.* Quod confirmat *S. Augustinus l. 20. de ciuit. cap. 8.* dicens de diabolo: *Latrare potest, solicitare potest; mordere omninò non potest, nisi volentem.* Sic etiam *S. Hieronymus in 4. Matth.* expendens verba illa, *mitte te deorsum* ait: *Vox diaboli est, qui semper omnes cadere deorsum desiderat, persuadere potest, præcipitare non potest.*

14 Si is, qui vexatur à tentationibus, dicere potest cum *Hieremia 20. Dominus mecum est, quasi bellator fortis, idcirco qui persequuntur me, cadent, & infirmi erunt, confundentur vehementer*, ipsique dicenti cum *Giezi 4. Reg. 6. Heu, heu, heu, Domine mi, quid faciemus?* respondet Deus *Nolite timere, plures enim nobiscum sunt, quàm cum illis:* vtique bono debet esse animo, & dicere modò cum *Iob. 17. Pone me iuxtà* [illegible], *& cuiusuis manus pugnet contra me*, modò cum *Paulo Roman. 8. Si Deus pro nobis, quis contra nos?* modò cum *Dauide Psal. 15. Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear*, & *Psal. 93. Si dicebam motus est pes meus, misericordia tua, Domine adiuuabat me.*

15 Cum diabolus hominem vrgeat tentationibus in odium non solùm ipsius hominis, sed etiam Dei; cupiens iram suam explere aduersùs hominem ad imaginem Dei conditum (cum explere eam non possit contra Deum ipsum) etiam ex hoc capite certiores simus nobis tempore tentationis non defuturum Dei auxilium; quippe qui sic dici potest agere causam suam: vt proinde ei dicere possimus cum Dauide *Psal. 71. Exurge, Deus, iudica causam tuam*, & *Ps. 34. Apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi.*

16 Neque ex eo quòd Deus non ita citò videtur ferre auxilium homini tentato; propterea debet diffidere, cum dicat *Habach. c. 2. Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit*, & *Matth. 8.* dicatur Christus dormijsse; dum nauicula, in qua ipse erat cum suis discipulis, ex magna procella in mari (nborta operiretur fluctibus, eiusque discipuli viderentur periclitari,

adeòque dicerent [illegible]imus . Co[illegible]dat ergò quicumque vexatur tentationibus , fretus ijs verb[illegible]ia 43. habentur *Noli timere , quia redemi te , & vocaui te nomine tuo, meus* [illegible] *transieris per a[illegible]s , tecum ero , & flumina non operient te , cùm ambulaueris* [illegible]*e, no*[illegible]*rer*[illegible] *& flamma non ardebit in te quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus I*[illegible]*ator tuus .*

17 Cùm Dauid , dicat *Ps.* 16. *Qui saluos* [illegible] *antes in te*, & Deus ipse *Ps.*90. dicat, *Quoniam in me sperauit , liberabo eum* : constat ad euincendas tentationes maximè conferre , vt magnam in Deum concipiamus confidentiam nobis ipsis omninò diffisi ; ita vt veraciter dicere possimus cum Dauide *Ps.* 56. *Miserere mei Deus , Miserere mei, quoniam in te confidit anima mea , & in vmbra alarum tuarum sperabo*; & *Ps.*90. *Protegam eum , quonam cognouit nomen meum*: vbi *S. Bernardus* sic habet: *Si tamen cognouerit nomen meum , ne sibi tribuat , quòd liberatus est , sed nomini meo det gloriam .*

18 Conferet item summoperè ad euincendas tentationes vsus orationum iaculatoriarum ; cuiusmodi sunt hæ *Oculi mei semper ad Dominum , quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos Psal.* 24. *Domine vim patior , responde pro me Isa.* 38. *Exurge , quare obdormis Domine? exurge , & ne repellas in finem : quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ? Psalm.* 43. *Vsquequo, Domine obliuisceris me in finem? vsquequò auertis faciem tua*[illegible]*me? vsquequò exaltabitur inimicus meus super me ? respice , & exaudi me ,* [illegible] *Deus meus : illumina oculos meos , ne vnquam obdormiam in morte , ne qua*[illegible] *dicat inimicus meus , præualui aduersus eum . Ps.*12. *In vmbra alarum* [illegible]*arum sperabo ,* [illegible]*.65. Sub vmbra alarum tuarum protege me , Psal.*16. *Exurgat Deus , & dissipe*[illegible] *mici eius, & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius , Psal.*67.

16 Quia *à scintilla vna augetur ignis Eccles.* 11. Et optimum est consilium Ouidij *Principijs obsta ; sero medicina paratur , cum mala per longas inualuere moras :* proinde fortiter resistendum tentationi in ipso eius principio : quod monet etiam Dauid *Psal.*136. dicens, *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram*, & Salomon *Cant.*2. ijs verbis *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas .*

20 Vitandæ item pro viribus occasiones peccandi , ex quibus proximè proueniunt tentationes : qui enim amat periculum , peribit in illo ; & hoc ipsò quòd quis se exponit periculo tentationis , se facit indignum ijs auxi[illegible]s , sine quibus non euincitur tentatio , etsi posset euinci . Vt proinde *Innocen*[illegible] *Papa in Psal.* 37. dicat *Quid insipientius peccatore , qui & cognoscit facinus ,* [illegible]*mmittit præcipitans se scienter in mortem? Certè brutum animal, si videt fouea*[illegible]*, declinat ab ea, ne labatur in illam : etsi forsitan alicubi difficultatem incurrit , non potest illuc sine difficultate reduci : homo verò ab illicito* [illegible]*mper allicitur ; & in delicijs iugiter delectatur .*

21 Cum Angelus custos à Deo nobis deputetur in custodiam, tum vt pericula animæ, ac corporis auertat , tum vt nos illuminet, instruat , & impellat ad bona opera ; tum vt coerceat dæmonem , ne prauas nobis cogitationes suggerat , vel saltem non præualeat: statim ac nos inuadit tentatio, ad custodem Angelum debemus confugere , eique dicere cum iuniore Tobia *c.* 6. *Domine , inuadit me* ; nec abs re erit illum deuotè , ac reuerenter compellare ijs verbis *Angele Dei , qui custos es mei , me tibi commissum pietate superna , hodie illumina , custodi , rege , & guberna ; Amen .*

22 Optimum contra cuiuscumque generis tentationes remedium est , quòd tentatio manifestetur Patri spirituali candidè , & sincerè : *omnis enim qui malè , agit odit lucem Io.*3. &, vt benè dicit *Cassian. col.* 2. *Abb. Moysi c.* 10. loquens de diabolo, *antequàm iudicium discretionis proferatur , serpens deterrimus velut è tenebroso , ac subterraneo specu virtute confessionis pertractus ad lucem , & traductus quodammodo, ac dehonestatus abscedit .* Quod confirmat Sapiens *Eccl.* 27. dicens *Si denudaueris abscondita illius , non persequeris post eum :* cùm è contra perni-

perniciosissimus sit morsus illatus à serpente in silentio iuxtà illud *Ecclef.* 10. *Si mordeat serpens in silentio.* Sic de leprosis refert *S. Lucas cap.* 17. quòd cum irent ad Sacerdotes iuxtà Christi præceptum *Ite, & ostendite vos Sacerdotibus; dum irent, mundati sunt.*

23 Cauendum quàmmaximè, ne tempore tentationis ex tædio vitæ spiritualis ommittamus solita exercitia spiritualia, & præsertim orationem, ac meditationem quin potius ea debemus obire maiori applicatione, & augere: aliàs, si nobis sinamus subtrahi arma, quibus non defendamus, & hostes offendamus, facillimè ab inimicis debellabimur.

24 Cauendum item, ne, durante tentatione, quidquam deliberemus, aut innouemus circà propositum animi, aut vitæ statum: sicut enim vigente consolatione spirituali non nostro proprio, sed boni spiritus instinctu regimur; ita durante tentatione, agimur à malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam rectè conficitur.

25 Tempore tentationis non solùm frequentandæ sunt orationes iaculatoriæ, vt iam dixi; sed constanter insistendum orationi iuxtà illud Christi *Matth.* 26. *Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem:* idque tum vt audiamus Dei monita ad præsentem necessitatem opportuna; tum vt obtineamus auxilium necessarium ad superandam tentationem.

QVÆRES XVIII. Quibus monitis confirmari possint Moniales in Vocatione religiosa, si fortè in ea titubent, siuè ante, siuè post professionem.

302 ℞. Posse confirmari sequentibus monitis; nimirum.

1 Meminerint non esse magnum inchoare, quod bonum est (vt loquitur *S. Aug. ser.* 8. *ad Fratres in Heremo*) *sed consumare hoc solum perfectum esse: nam in christianis non quaruntur initia, sed finis* (inquit *S. Hieron. ep. ad Furiam Virg.*) *Paulus malè cœpit, sed benè finiuit: Iudæ laudantur exordia, sed finis proditionis damnatur.* Quæ confirmat *S. Bernar. ep.* 253. *ad Abb. Guar.* his verbis: *Quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi: Paulus aiebat, sic currite, vt comprehendatis: ibi, christiane, fige tui cursus, profectusque metam, vbi Christus posuit suam, factus est, inquit, obediens vsque ad mortem: quantumlibet ergò cucurreris, si vsque ad mortem non perueneris, brauium non apprehendes:* confirmat Christus *Luc.* 9. dicens *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei:* confirmat, & Paulus *Galat.* 3. ijs verbis, *sic stulti estis, vt cum spiritu cæperitis carne consumemini.*

2 Meminerint coniugium à *S. Basilio cap.* 1. *Constit. monast.* vocari curarum abissum: & *lib. de Sancta Virginit.* dolorum officinã, idque iure, ac meritò, cum coniugium comitentur onera vteri, partus dolores, liberorum educatio, curæ, timores, zelotypia, rixæ, familiæ apparatus, opum, affinitatum, statuum curandorum, & augendorum solicitudo, mariti dominatio: cholera, ebrietas, prodigalitas, paupertas, orbitates, & ex his perpetua animi distractio, & circa hæc occupatio. Vt proinde 1. *Cor.* 7. loquens Paulus de coniugatis dicat *Tribulationem carnis habebunt huiusmodi*, nomine *tribulationis* intelligens præfata incommoda coniugij, eamque opponat voluptati carnis annexæ matrimonio; quæ per dictam tribulationem, vtpote longè grauiorem ita opprimitur, ac eliditur, vt vix sentiatur. Ab his autem incommodis, ac oneribus liberantur Moniales per statum religiosum; de quo propterea debent sibi maximè complacere, gaudentes se cum Maria optimam partem elegisse, Deumque exorare, vt non auferatur ab ijs.

3 Cum S. Paulus 1. *Cor.* 7. dixisset *Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat;* Paulò post subdit *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do:* & quidem meritò: cùm cœlibatus det otium cogitandi, quo modo virgo placeat Deo, quo modo se paret ad iter cœli quò modo rationes suas ad iudicium futurum componat, & adæquet: quo modo se sistat Deo, & alia innumera commoda secum adferat, quibus de facto potiuntur Moniales; vt quid ergò inui-

deant fœminis coniugatis, quæ sunt expositæ incommodis §. *præcedenti* relatis; iisque talibus, vt teste *Possidonio in vita S. Augustini cap.* 27. is secutus S. Ambrosium nulli vnquam coniugem, aut coniugium suadere voluerit, *ne* (inquiebat ille) *dum inter se coniugati iurgantur, eum maledicant, per quem coniuncti sunt.*

4 Cogitent Moniales sibi imminere mortem, sed ad illam currere velocissimo cursu, instare iudicium, instare æternitatem, arctari se, & cogi à Deo, vt ad illam festinent: meminerintque quod dicit Paulus 1. *Cor.* 7. *Tempus breue est: reliquum est, vt qui habent vxores, tanquam non habentes sint: præterit enim figura huius mundi:* quòd si hæc dicit Paulus coniugatis, quid dicet Monialibus Christo desponsatis, quæ fortè inuideant fœminis coniugatis, earumque statum, vitæ religiosæ pertæsæ exoptent.

5 Cum plures fœminæ coniugatæ, contracto iam matrimonio, cogantur manere, & quidem vsque ad mortem, cum viro sæpè ignoto, molesto, importuno, ac omninò ingrato; à quo resilijssent, si annum probationis haberent coniuges, vt eo se inuicem probarent ante matrimonium (sicut de facto habent religiosi vtriusque sexus, antequàm faciant religiosam professionem) Moniales, quæ, solemni promissione Deo facta, professæ sunt castitatem (quam priùs experiri potuerunt, & debuerunt) æquum ne est, vt ab assumpto statu resiliant, Deoque cui sunt desponsatæ, renuncient.

6 Nec adeò difficilis est obseruantia Castitatis: cùm illam in ipso coniugio seruauerint Pulcheria, & Martianus Imperator, Basilissa, & Iulianus; Eduardus, & Editha; Cæcilia, ac Valerianus; Cunegunda, & Henricus Imperator, hi omnes in ipso coniugio non castè solùm vixerunt, sed etiam perpetuam virginitatem seruauerunt: cum *S. Bernard. ser.* 65. *in Cant.* dicat *cum fœmina semper esse, & non cognoscere fœminam, plus esse, quàm mortuum suscitare.* Quòd si fœminæ nobilissimæ, ac pulchritudine insignes illibatum virginitatis candorem in ipso coniugio conseruare potuerunt; hoc idem præstare non poterunt Moniales à Christo electæ in sponsas in monasterio? poterunt vtique si voluerint: sicque sibimetipsis dicant, quæ S. Augustinus initio suæ conuersionis sibi (vt constat ex *lib.* 8. *confess. cap.* 11.) dicebat: *Tu non poteris quod isti, & istæ? an verò & isti, & istæ in semetipsis possunt, an non in Domino Deo suo? Dominus Deus eorum me dedit eis: quod in te stas, & non stas? proijce te in eum, noli metuere, non se subtrahet, vt cadas: proijce te securus, excipiet te, & sanabit te.*

7 Cum *S. Hieronymus ep.* 34. *ad Iulianum* dicat difficile, immò, & impossibile esse, vt præsentibus quis, & futuris fruatur bonis, vt hic ventrem, & ibi mentem expleat, vt de delicijs transeat ad delicias, vt in vtroque sæculo primus sit, vt in cœlo, & in terra appareat gloriosus: omninò orandum, vt via salutis, quæ est arcta, incedamus, & regnum cœlorum, quod vim patitur, & violenti rapiunt, nobis comparemus, magna agendo, & fortia patiendo. An non Symeon Stylites 49. aut etiam 80. annis iuxtà Baronium sub dio perdiu, & pernox stetit in columna, ibique per annos 28. quotannis quadragesimam totam transegit absque vllo cibo, ac potu, teste *Theodoreto in philoteo cap.* 26. quis quæso non admiretur?

8 Audiant fideles quid dicat Christus *Lucæ* 13. *Contendite intrare per angustam portam:* vbi pro *contendite* græcè est *agonizate, & quasi in agone, & agonia contendite* extremas, & summas vires velut agonizantes exerite, quasi pro vita, si vincitis, vel morte, si vincimini, luctaturi iuxta illud Pauli 1. *Cor.* 9. *Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant.* Sic etiam S. Perpetua vidit scalam auream, sed vndique circumseptam gladijs, & cultris, per quam scandendum erat cœlum; & infernè draconem horribilem, qui scandentes impediret: hacque visione cognouit sibi, & suis portendi martyrium. Audiant hæc & religiosi, & lætentur se Dei gratia à via lata perditionis ad viam arctam salutis euocatos esse, & strenuè ambulent per eam.

9 *Multi sunt vocati, pauci verò electi, Matth.* 20. dicit Christus: & confirmat

S. Chry-

S. Chrysostomus hom. 40. *ad populum* censens etiam ex fidelibus vix quemque millesimum saluari: ait enim loquens de Antiochenis, qui erant fideles *Quot esse putatis, qui in Ciuitate nostra* (Antiochia) *saluantur? infestum quidem est, quod dicturus sum; dicam tamen, non possunt in tot millibus* (facilè Antiochiæ erant centum millia; & plura) *centum inueniri, qui saluentur; quin, & de his dubito. Quanta enim in iuuenibus est malitia? quantus in senibus torpor? nemo zelum habet*, &c. ita *Chrysostomus*. Ex his autem sequitur standum esse consilio Pauli 1. *Cor.* 9. *Sic currite, vt comprehendatis*; Et velocissimè currendum, cum ij, qui in stadio currunt, omnes quidem currant, sed vnus accipiat brauium: non ergò desistendum est à cursu, si curris: sed currendum strenuè vsque ad mortem: *si enim, Christo currente, tu gradum sistis* inquit *S. Bernardus ep.* 253. *ad Guarin. non Christo appropias, sed te magis elongas*; *timendumque tibi est*, *quod ait Dauid*, *Ecce qui elongant se à te, Domine peribunt*.

10 Totum mundum esse plenum laqueis, in quos incidant animæ è terra in cœlum auolantes, ijsque capiantur veluti aues, vidit S. Antonius Abbas, teste *S. Athanasio in eius vita*, & ingemiscens exclamauit: *Domine, quis euadet hos laqueos?* vidit S. Anton. & in se ipso expertus est, qui dicebat *In via hac, qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi*, *Psal.* 141. *Quot enim vitia*, tot retia, inquit *S. Ambrosius in Psal.* 118. *ser.* 6. *quot peccata, tot laquei*. Quo modo ergò religiosus, qui ex Dei auxilio ingrediens religionem dicere potuit: *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus*, *Psal.* 123. sin minus effectu, saltem affectu cupit se iterum exponere laqueis, quos iam euasit?

11 Caueat religiosus, ne ex inordinato affectu parentum, & consanguineorum ipsum tædeat vitæ religiosæ susceptæ, & per affectum reuertatur ad sæculum: cum *Lucæ* 14. dicatur; *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, vxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem, & animam suam non potest meus esse discipulus?* meminerit neque Christum inter cognatos, & notos fuisse inuentum *Lucæ* 2. recolat quod habet *S. Hieron. ad Heliodorum* dicens: *Licèt paruulus ex collo pendeat nepos: licèt sparso crine, & scissis vestibus vbera, quibus te nutrierat, mater ostendat: licèt in limine pater iaceat: per calcatum perge patrem siccis oculis ad vexillum Crucis euola: solum pietatis genus est in hac re esse crudelem: facilè rumpit hæc vincula amor Dei, & gehennæ timor*.

12 Caueat Monialis, ne ex tædio clausuræ auersetur statum religiosum susceptum: meminerit, quid acciderit Sponsæ *Cant.* 3. quæ de se ipsa sic ait *Per vicos, & plateas quæram quem diligit anima mea*; *quæsiui illum, & non inueni*; audiat, & attentè meditetur quod ait *S. Bernard. ser.* 40. *in Cant. Sola esto, vt soli omnium serues te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti: fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis, & intimis, etiam & ab illo, qui tibi ministrat. An nescis te verecundum habere sponsum, & qui nequaquam suam velit indulgere præsentiam, præsentibus cæteris?* audiat & quod dicit *Hieron. hom.* 22. *ad Eustoch. de custodia virginit. Audies ab Sponso, hortus conclusus Soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus; caue, ne domum exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina egressa corrumpitur; nolo te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos ciuitatis; foris vagentur Virgines stultæ: tu intrinsecus esto cum sponso; zelotypus est Iesus; non vult ab alijs videri faciem tuam*.

13 Caueat item Monialis; ne ex amore diuitiarum, affectu redeat ad sæculum: memineritque quod teste *S. Gregorio hom.* 32. *in Euang. nudi cum nudis* (dæmonibus scilicet) *luctari debemus: nam, si vestitus quisquam cum nudo luctatur, citiùs ad terram deijcitur, quia habet vnde teneatur: quid enim sunt terrena omnia, nisi quædam corporis indumenta? qui ergò contra diabolum ad certamen properat, vestimenta abijciat, ne succumbat*. Cùm ergò in hac vita sit nobis colluctatio non aduersùs carnem, & sanguinem, sed aduersùs Principes, & potestates, & religio-

sus per votum paupertatis deposuerit indumenta bonorum temporalium; vt quid ea modò tam studiosè affectat, non aduertens se inde ab hoste, cum quo luctatur, facilè deijci posse in terram, & turpiter superari?

14 Status religiosus spem adeò certam, & signum adeò expressum continet diuinæ prædestinationis, vt sine vlla dubitatione (citra reuelationem quidem) nullum expressius, ac certius haberi possit. Quo modo *B. Laurent. Iustinianus de perfect.mona. con.* loquens de Religioso ait: *Securè speret post hanc peregrinationem ad illam supernam intrare Hierusalem, quicumque in iustorum congregationem fuerit vocatus; magnum quippe electionis indicium est huius fraternitatis habere consortium; facilèque ab illa excluditur, qui ab hac fuerit segregatus.* Et hoc est ita verum, vt Pius V. electus in Papam expalluerit, & pœnè in deliquium inciderit; rogatusque causam, præ singulari sua humilitate dixerit: *Cum essem religiosus, benè sperabam de mea salute; creatus verò Episcopus cœpi de ea formidare, nunc verò electus in Pontificem, iam pœnè de ea despero.*

QVÆRES XIX. Quibus monitis incitari possint Moniales ad mutuam charitatem inter ipsas conseruandam.

303 ℞. Posse incitari sequentibus monitis; videlicet.

1 Sicut initio nascentis Ecclesiæ *multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna Act.4.* sic Christus *Io: 15.* ait de fidelibus, & maximè de religiosis *Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem; & Io. 13. In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem.* Moniales ergò, & quicumque alij Religiosi omni studio, ac diligentia mutuam inter se charitatem seruent, vt dicere possint, *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum Psal.132.* vbi *S. Hieronymus: verè bonum, verè iucundum: vnum fratrem dimisimus, & ecce quantos inuenimus: frater meus sæcularis non tantum me amat, quantum substantiam meam: cæterum fratres spirituales, qui sua vtique negligunt, aliena non quærunt.*

2 Quòd si charitas ex *1. Cor.13. patiens est, benigna est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit, quæ sua sunt;* vt charitas seruetur inter Moniales, eæ debent esse patientes, benignæ, non procaces, seu proteruæ. non inuidæ, non ambitiosæ, non quærentes, quæ sua sunt. Quòd benè exponit *S. Gregorius l. 10. mor. c. 8.* dicens *Charitas patiens est, quia illata mala æquanimiter tolerat; benigna est, quia pro malis bona largiter ministrat: non æmulatur, quia per hoc quòd in præsenti mundo nihil appetit, inuidere terrenis successibus nescit: non inflatur, quia cum internæ retributionis anxia desiderat, de bonis se exterioribus non exaltat: non agit perperam, quia quæ se in solum Dei, ac Proximi amorem dilatat, quidquid à rectitudine discrepat, ignorat: non est ambitiosa, quia quæ ardenter intus ad sua satagit, foris nullatenus aliena concupiscit: non quærit quæ sua sunt, quia cuncta, quæ hic transitoriè possidet velut aliena negligit, &c.*

4 Monialis suarum Sororum defectus patienter sustineat, sicut proprios defectus ab ijs patienter sustineri cupit: sustineat, vt sustineatur: dissimulet alienos leues defectus, vt dissimulentur grauiores ab ea commissi; taceat alienas miserias, vt taceantur suæ: sic enim monet Paulus *Galath.3.* dicens *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

4 *Tu*, inquit *S. Bernard. sermon. 29. in Cant. accepta fortè iniuria, non continuò more sæcularis obliqua referire fratrem responsione festines: commotio tua ibi moriatur, vbi oritur, nec permittatur exire, vt dicere possis; turbatus sum, & non sum locutus,* sic *Bernardus* adhortans Religiosum sui Ordinis Monachum.

5 Quemadmodùm (ait *S. Chrysostomus hom. 3. De Dauide, & Saule* explicans verba illa *Prou. 15. Responsio mollis frangit iram; sermo durus suscitat furorem*) *si insfles in scintillam ignis. excitas incendium: si inspuis, extinguis: idem fit. & in inimicitia Proximi, si inflatos, ac vecordes ingeras sermones, excitas ignem; sin mites, ac moderatos, iram omnem extinxeris.* Sic etiam Salomon *Prouer.25.*

uer. 25. ait *Patientia lenietur Princeps , & lingua mollis confringet duritiam:* vertit autem Chaldæus pro *Patientia lenietur princeps*, *In patientia spiritus lactatur princeps:* quasi patientia respondentis iratum principem reddat non minùs placidum , quàm infantulum lactaneum: &, sicut infans epoto lacte, consopitur, ita princeps , audito molli responso , à furore detumescat.

6 Sint religiosi faciles in condonandis mutuis iniurijs iuxtà monitum S. Pauli *Ephes.* 4. *Donantes inuicem:* si enim Thomas Morus dicebat Christianum debere insculpere beneficia marmori, & maleficia pulueri (cum ethnici , & ingrati beneficia pulueri, &, si quid mali patiantur, marmori insculpant) multò magis id tenentur facere religiosi, præterquàmquòd dolor de iniuria accepta meliùs curatur obliuione, quàm locutione; cùm locutione potius ægrescat, ac recrudescat, obliuione sensim extenuetur, & aboleatur : &, si talis obliuio temporis processu paulatim inducitur sine mercede; cur non patiemur per legem diuinam citiùs induci mercede? vt monet *S. Chrysost. hom.* 52. *ad pop. Antioch.* dicens *Quod tempus facit , hoc per legem Dei ante tempus facere non sustines? & sine mercede potius quàm cum mercede vis tibi vitium extingui?*

7 Cùm quotidie dicamus Deo, *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris:* apparet hanc quasi conditionem nobis præscribi ad obtinendam à Deo remissionem nostrorum peccatorum ; vt scilicet etiam nos facilè condonemus Proximo iniurias nobis illatas: *si* enim inquit Christus *Lucæ* 11. *si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cælestis delicta vestra, si autem non dimiseritis, non dimittet.* Vnde infert *S. Augustinus Enchirid.* 73. hoc esse quasi pactum Dei cum peccatore : *si dimittis, dimitto, si non dimittis, non dimitto*, & *Glossa* explicans illud *Matth.* 6. *Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet peccata vestra* , ait Deum in nostra potestate posuisse , qua conscientia iudicium Dei prouocemus erga nos , & sententiam temperemus: non aliud exigit Iudex, quàm vt, qualem eum volumus ergà nos , tales nos præstemus fratribus.

8 De S. Ioanne Eleemosynario refert *Leontius cap.* 38. *vitæ illius*, quòd cùm Principem iram seruantem ad reconciliationem vellet inducere : Missam coram eo celebrans, & dicens *Dimitte nobis debita nostra*, illicò siluit, idque consultò: & cum Princeps prosecutus fuisset , *Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: tum* Io: ad illum conuersus *Vide*, ait, *in quali terribili hora quid dicas Deo; Quoniam sicut ego dimitto, ita & tu dimitte mihi:* qua voce quasi fulmine ictus Princeps, *Quæcumque iusseris , Domine*, inquit, *faciet seruus tuus*, & illicò reconciliatus est inimico . E contrà de Sapritio narrat *Surius in vita Nicephori die* 9. *Februarij*, quòd cùm in fide constans iam capite plecti deberet, & iuberetur genua flectere ; abnegauit, eò quòd Nicephoro petenti veniam nollet offensam condonare : qui proinde in eius locum se substituens martyrij palmam ei eripuit , ac obtinuit.

9 S. Elzearius Arriani Comes meditatione , ac imitatione passionis Christi omnes iniurias sibi illatas ita superabat , vt videretur esse apatos , ac insensibilis : si ergò nos patienter sustinere volumus iniurias nobis factas , attentè consideremus Christum sicut ouem ad occisionem ductum , & quasi agnum coram tondente se obmutuisse ; consideremus probra , calumnias , iniurias, ac tormenta ipsi irrogata; nec à tali consideratione cessemus, donec mens nostra in imitatione patientiæ Christi tranquillè quiescat.

10 Si religiosum contingat pro fragilitate naturæ concitari ad iram , & subitò irasci ; ne iræ per voluntatem, & rationem consentiat, vt illi inhæreat, vindictam machinando, ac perficiendo; sed quàm citissimè per dominium rationis, & Dei metum iram compescat; ita vt Sol non occidat super iracundiam ipsius, iuxtà monitum Pauli *Ephes.* 4. Quo modo in aliquibus religionibus hæc pia lex statuta est ; vt, si quis alium per diem offendat nocturnæ quieti non se det, nisi prius veniam ab eo ,

 quem

quem offendit petat, ipsique reconcilietur. Quod, teste *Leontio sup.* præstitit S. Io: Eleemosinarius, dum iusta ira commotus contra Nicetam Patritium, vt ante vesperam ei se reconciliaret, ad illum misit presbyterum suum, qui ipsi diceret, *Sol iam est in occasu, vir maximè venerande;* & sic compunctus Nicetas ad Ioannem accurrit; & vterque ante Solis occasum in mutuos ruerunt amplexus.

11 Vindicare se non est actus fortitudinis, sed abiectionis, & timiditatis, inquit *S. Ambrosius l.2. offic. cap.36. vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. Aristoteles item lib.4. Ethic. cap.3.* docet quòd, sicut debilis stomachi est cibum duriorem non posse concoquere; ita pusillanimi est verbum duriusculum non posse sustinere.

12 Christiana Virgo sanctitate illustris, cùm moriens rogaretur, quo modo ad tantam sanctitatem peruenisset, sic respondit: *Afflictiones meas, nulli, nisi Deo questa sum: erga omnes liberalis fui, saltem animo, ijs, à quibus læsa fui, beneficium singulare rependi, quod non fecissem, nisi ab eis læsa fuissem.*

13 Monet Plutarchus, vt iratus se, & suos mores contempletur in speculo: videns enim faciem, ac gestus furibundo, & phrenetico similes detestabitur, & cauebit iram. Cato autem senior dicebat iratum ab insano non distingui, nisi mora; iram enim esse breuem insaniam.

13 Angelorum est nullatenus litigare, sed in omnimoda, & perpetua pace consistere, ait *Leontius in vita S. Io. Eleemosynarij cap.14. hominum verò est altercari quidem, sed statim reconciliari: dæmonum autem est totum diem litigare, & totum diem transire irreconciliatos.*

15 *Relinque munus tuum ante altare*, ait Christus *cap.5. Matth. & vade reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum;* sicque olim in Missa vsus fuit, vt ante Sanctam Communionem Christiani darent sibi osculum pacis, quasi reconciliationis, ac vnionis symbolum: cuius loco iam datur osculanda tabella pacis (quàm vocant) Vnde patet, quàm citò debeant Religiosi inter se reconciliari, si qua forte offensio inter ipsos intercedat.

16 Si ergò aliqua offensio oritur inter 2. religiosos, vterque eorum studeat quàm primum reconciliari fratri suo, illumque in hoc præueniat, vt nemo accipiat coronam suam *Apocal.3.* idque licèt ipse sit maioris authoritatis aut etiam passus sit iniuriam; eique dicat ex *Gen.13. Ne quæso, sit iurgium inter me, & te; fratres enim sumus &c.* Sic hortatur *S. Gregorius hom.32. in Euang. dicens, Ecce inter nos, & Deum discordiam peccando fecimus: & tamen ad nos Deus suos legatos prior misit, vt nos ipsi, qui peccauimus, ad pacem Dei rogati veniamus. Erubescat ergò humana superbia; confundatur quisque; si non satisfaciat prior Proximo, quando post culpam nostram, vt ei reconciliari deberemus, & ipse qui offensus est, legatis interuenientibus obsecrat Deus.*

17 Non vides, inquit *S. Chrysostomus hom.11. in 1. Thessal. in ædibus, quando ex aduerso, & directè steterint duæ ianuæ, sitque ventus vehemens; si alteram clauseris, nihil potest ventus, sed magna pars virium eius præciditur; ita nunc quoque duæ sunt ianuæ, os tuum, & eius, qui te contumelijs affecit, & conuitijs; si tuum clauseris, extinguis totum spiritum; sin autem aperueris, non potest cohiberi.* Sic *S. Basil. hom.9. de ira ait; Contumeliam tibi imposuit iratus, siste silentio malum, & ne ventos immiteris, qui per reflatum id, quod appulsum est, repellunt,* sic *Basilius*, & meritò; vt enim silet tempestas, si venti ventis non aduersentur; ita planè tollitur iurgium, si ex altera parte sileatur. Idem confirmat *B. Laurentius in ligno vitæ de timore cap.3. dicens: Sicut nihil est deformius quàm respondere furiosis; ita nihil est vtilius, quàm tacere, dum prouocamur, quia nullus est finis inimicitiæ, nisi ad tempus obtemperetur iratis.*

18 Memorabile est quod habet *Tertull. lib. de patientia cap.8.* his verbis *Idcircò quis te lædit, vt doleas: quia fructus lædentis in dolore læsi est: ergò, cum euerteris fructum eius non dolendo, ipse doleat necesse est amissione fructus sui.*

19 Caueant omnino religiosi à qualibet contentione iuxtà monitum Sapientis *Eccl.* 11. *De ea re, quæ te non molestat, ne certeris* & Pauli 2. *Timoth.* 2. *Noli contendere verbis, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium:* nam *seruum Domini non oportet litigare* (subdit Paulus) *sed mansuetum esse ad omnes: docibilem, patientem*, & alioqui, Sapiens *Prou.* 20. ait *Honor est homini, qui separat se à contentionibus*. Videat ergò religiosus, ne vlla in re fratri suo contradicat; &, si alter ipsi contradicat, ne se pertinacem ostendat in suo sensu: sed vbi molestè illum aperuerit, ex amore veritatis cedat, memor de Christo dici *Matth.* 12. *Non contendet neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius, & 2. Tim.* 2. dici *Seruum Domini non oportet litigare:* quo pacto S. Ephrem moriens in suo testamento gloriatur, quòd nunquam cum vllo Christiano verbis contenderit, aut litigarit.

20 Videant item religiosi, ne alteri referant, quæ ab alio aduersùs ipsum dicta, aut gesta sunt: nam *sex sunt, quæ odit Dominus* (dicitur *Prou.* 6.) *& septimum detestatur anima eius; eum, qui seminat inter fratres discordias;* & de hoc habetur *Eccl.* 21. *Susurro coinquinabit animam suam, & ab omnibus odietur, & qui cum eo manserit odiosus erit*, idque iure optimo, cum *S. Basilius hom.* 9. *de ira* ostendat deteriorem esse referentem, quàm inferentem contumelias.

21 Ad seruandam charitatem inter religiosos iuuat plurimum, vt quilibet illorum cuicumque in omnibus se postponat, seque exteriùs ita gerat, vt id ipsum opere demonstret iuxtà consilium Pauli *Philip.* 2. *In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes.* Quod satis apertè indicat *S. Chrysostomus hom.* 13. *ad popul. Antioch.* ponderans verba illa *Mat.* 7. *Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis;* ait enim *Vis beneficia capere, confer beneficium alteri: vis laudari, lauda alium: vis amari, ama: vis partibus primis potiri, cede illas priùs alteri* quod *S. P. N. Ignatius* 3. *p. Constit. c.* 1. §. 4. nobis proponit dicens: *In omnibus procurando, atque optando potiores partes alijs deferre:* ad quod facit illud Pauli *Rom.* 12. *honore inuicem præuenientes.*

22 Iuuat item ad fouendam mutuam charitatem, quòd religiosi inuicem se iuuent, & mutua sibi præstent obsequia: cum, teste Paulo 1. *Cor.* 12. non possit *oculus dicere manui, opera tua non indigeo, aut iterùm caput pedibus, non estis mihi necessarij, sed multò magis quæ videntur membra corporis infirmiora, necessaria sunt.* Quare idem Paulus *Galath.* 5. ait *Per charitatem spiritus seruite inuicem:* qui enim vera charitate flagrat, ad infirma, ac seruilia obsequia quibuslibet, maximè afflictis, ægrotis, ac pauperibus exhibenda se demittit; sicque fratris voluntatem sibi promeretur: sicut enim inquit *Chrysostomus ibi, ignis admotus ceræ, facilè mollit eam, sic & amoris calor omnem fastum, & arrogantiam vehementiùs, quàm ignis soluit.* Sic etiam Christus Io. 13. cum lauisset pedes Discipulorum, dixit; *Si ergo ego laui pedes vestros Dominus, & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes:* exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

23 *Sicut verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos Eccl.* 5. *sic sermo durus suscitat furores Prou.* 15. proindè in Communitate Religiosorum cauendum est, ne ij inuicem se offendant verbis asperioribus; cum per hæc facilè violari possit fraterna charitas, maximè si aliàs frater sit perturbatus, ac naturaliter morosus: sicut enim (ait *Chrysostomus hom.* 1. *de Anna.*) *acerba vulnera ne leuem quidem contactum ferunt: sic & animus perturbatus difficilis est, ac morosus, & ad omnia indignatur, quousque mordetur, & offenditur.* Quòd si frater sit modestus, ac patiens, non ideò verbis malè tractandus est: cum ipse possit dicere ex *Matth.* 20. *An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum?*

25 Multum charitati inter religiosos nocet, quòd se inuicem indebitè reprehendant, videlicèt non expectata opportunitate temporis, loci, & aliarum circumstantiarum: quæ hac in re attendi debent: vnde fit, vt qui reprehenditur, reprehendentem repellat ijs verbis: *Quis te constituit Principem, & Iudicem super nos? Exodi* 2. immodica quippè obiurgatio nec prodest obiurgato, nec decet obiurgantem;

gantem: quæ verò ex amore, ac rigore rata proportione conditur, & digna est obiurgante, & prodest obiurgato.

26 In communitate Religiosorum maximè vitari debent amicitiæ particulares, contra quas acriter inuehitur: *S. Basilius serm. de institut. Monach.* his verbis: *Quod si quis inuentus fuerit, qui maiori quadam animi propensione Monachum, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemuis quauis de causa videatur diligere, hunc castigare oportebit vt iniurium publicæ charitatis:* qui enim vnum aliquem magis quàm cæteros diligit, is quòd non perfectè cæteros diligat, de se ipso iudicio est.

QVÆRES XX. Quibus monitis excitari possint Moniales ad cauendam tepiditatem in Dei seruitio, ac religiosæ perfectionis acquisitione.

304 R. Posse excitari sequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint tepiditatem ita à Deo improbari, vt Deus de tepido dicat. *Apocal.* 3. *Vtinam frigidus esses, aut calidus esses; sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo: & Ieremiæ* 48. de eo dicitur *maledictus qui opus Dei facit negligenter.*

2 Nouerint indicia hominum tepidorum ex *S. Bernard. serm. de Ascens. Dom.* esse, quòd sunt pusillanimes, & remissi: deficientes sub onere, virga, & calcaribus indigentes: quorum remissa lætitia, pusillanimis tristitia est; quorum breuis, & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conuersatio: quorum obedientia sine deuotione, sermo sine circumspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine ædificatione: quos vix gehennæ metus cohibet, vix pudor inhibet, vix frænat ratio, vix disciplina coercet.

3 Tepiditas è diametro pugnat cum statu hominis religiosi: quippè qui ratione status tenetur tendere ad perfectionem, ideoque magis in dies proficere in ea: cuius oppositum facit homo tepidus: quem propterea *S. Augustin. in Psalm.* 56. sic compellat: *Quantumcumque hic profecerimus, nemo dicat, sufficit mihi, iustus sum: qui dixerit, remansit in via; non nouit peruenire; vbi dixit, sufficit, ibi hæsit: attende Apostolum, cui non sufficit, Fratres, inquit, ego me non arbitror comprehendisse: ille ergò currit, tu hæsisti: ille dicit nondum se perfectum, & tu iam de perfectione gloriaris? confundantur qui dicunt tibi euge, euge: confundaris & tu, qui dicis euge, euge.*

4 Religiosus tepidus est expositus tribus magnis periculis; videlicèt amittendi peculium meritorum iam acquisitorum iuxtà illud *Prou.* 18. *Qui mollis, & dissolutus in opere suo fuerit, Frater est sua operæ dissipantis,* dando occasionem grauiori ruinæ spirituali iuxtà *Prou.* 16. *Ante contritionem præcedit ruina, & ante ruinam mala cogitatio;* & numquam emergendi ex tepiditate, iuxtà illud *Cassiani coll.* 3. *cap.* 19. *Frequenter vidimus de frigidis, atque carnalibus, idest de sæcularibus, atque paganis ad spiritualem peruenisse feruorem, de tepidis, atque animalibus omnino non vidimus.*

5 Feruor spiritus teste *S. Basilio in regulis breuioribus respons.* 259. *in tribus consistit; nimirum, vt in eo, quod agimus, adsit tota intentio; vt adsit inexplebilis cupiditas benè operandi; vt accedat assiduitas, & continuatio, qua nullum charitatis ergà Proximum, aut virtutis officium recusemus:* sicut enim olla, quæ feruet, non quiescit, sed semper bullit, in altum se erigit, atque ignitas bullas sursum eiaculatur; sic charitas otiosa esse non debet, nec potest, sed oportet, vt continuò ad maiora semper proficiat, & exiliat.

6 Videte, inquit Paulus *Ephes.* 5. *Quo modo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes redimentes tempus, est enim vita nostra* (ait *Nazianzenus in sententijs*) *quasi mercatus, cuius dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis; sic ergo viuamus, & tanta faciamus, quanta voluerimus fecisse, cum hoc tempus elapsum erit: quod enim hic facimus, per totam æternitatem nobis proderit; & quod nunc negligimus, irreparabiliter amittimus: viuamus vti in hora mortis optabimus nos vixisse; sic enim tempus redimemus.*

7 Re-

7 Religiosus tepidus, ait *Thomas de Kempis l.1. de imitat. Christi cap.25. num.7. habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.*

8 Si omni anno, inquit idem *Thomas supra cap.11. num.5. vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur; sed modò è contrario sentimus, vt meliores, & puriores in initio conuersionis nos fuisse inueniamur, quàm post multos annos professionis: feruor. & profectus noster quotidie deberet crescere, sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem possit retinere; si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum lenitate, & gaudio.*

9 Vox multorum est, (dicit *Gerson par.3. tract. de Myst. Theol. pract. considerat.4.) sufficit mihi vita communis: si cum imis saluari potero, satis est; nolo merita Apostolorum; nolo volare per summa, incedere per planiora contentus sum.* At hæc vox indigna est Dei famulo, indigna est religioso, cui dicitur *Ambula coram me, & esto perfectus Genes.17.* hæc est vox hominum imperfectorum: de quibus *Matth.20.* dicitur *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Audiant religiosi, quod dicit Sapiens *Eccles.9. Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare, quia nec opes, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.*

10 *Si tanto studio, & solicitudine quæreretur conscientia*, inquit *S. Bernardus inter docum.21. quanto quæritur sæcularis, & vana scientia, & citius apprehenderetur, & vtiliùs retineretur.* Quod confirmat *S. Doroth. docum.10.* loquens secum ipso his verbis: *Si tantus labor, tantusque feruor fuit tibi in adipiscenda eloquentia, quanto maior tibi nunc adhibenda est cura, vt veras virtutes acquirere valeas.*

11 Dicebat olim quidam ex SS. Patribus, vt refertur *in vitis Patrum* virum perfectionis studiosum debere imitari canes venaticos: vt enim hi leporem velocissimè, & toto conatu persequuntur, non respectantes, quæ in via sunt, aut offeruntur, sed omnibus oculis, sensibus, & viribus etiam per saxa, sentes, & vepres in leporem feruntur, nec quiescunt donec eum cœperint: sic virtutis studiosus idem circa virtutem facere debet, quo modo S. Marcianus Anachoreta, teste *Theodoreto in Philoteo*, rogatus à venatore, quid solus, ac otiosus ageret in eremo, respondit: *Ego Deum meum hic venor, nec ab hac pulchra venatione cessabo, donec eum apprehendero.*

12 Religiosus ita se gerat in via virtutis, vt de eo dici possit veraciter: *Consummatus in breui expleuit tempora multa Sapient.4.* Quo pacto *Eusebius Emiss. homil. 9. ad Monachos* dicit: *Non te fallat quicumque ille es, numerus dierum, quos hic, relicto corporaliter sæculo consumpsisti: illum tantùm diem vixisse te computa, in quo voluntates proprias abnegasti, in quo malis desideriis restitisti; quem sine vlla regulæ transgressione duxisti; illum diem vixisse te computa, qui puritatis, & sanctæ meditationis habuit lucem.*

QVÆRES XXI Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam suarum regularum obseruantiam.

305 Debere incitari sequentibus monitis, videlicèt.

1 Cum Religiosi dicantur Regulares à Regula; vtique necesse est, vt regulam sui Ordinis obseruent; aliàs essent religiosi æquiuocè eo modo, quo homo pictus dicitur homo; & indignè ferrent nomen Regularium: sicq, ijs dici posset, quod olim Magnus Alexander dixit militi filii ignauo *Aut muta nomen, aut muta mores.*

2 *Custodi legem, atque consilium*, dicit Sapiens *Prou.3. & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis:* sicque docet perfectionem religiosam, quæ est vera vita Religiosorum, consistere in perfecta regularum obseruantia, ita vt religioso suæ regulæ transgressori adaptari possit illud *Apoc.3. Nomen habes, quod viuas, & mortuus es.* Quare *S. Bernardus ep.32. ad fratres de S. Anastasio*, sic scribit: *Rogo vos, fratres, & multum obsecro, sic agite, & sic state in Domino, dilectissimi, soliciti semper circa custodiam Ordinis, vt Ordo custodiat vos.*

3 De religiosis regulam Ordinis negligentibus dicit *S. Prosper. lib. de vitâ contemplat. cap.4.* non mente mutatos esse, sed veste, non actu, sed habitu: quippe qui *sermone tantùm, non opere sæculo renunciasse contenti sæculariter viuunt, & vitia sua in am professione vitæ melioris abscondunt; ac religionis imaginariæ nomine palliati opinionem virtutis pro virtute suscipiunt; prædicant magna, nec faciunt: accusant vitia, nec deponunt: publicè sibi displicere simulant, quod occulte committunt: magni student videri non fieri.* Quapropter de se dicere possunt quod habet *S. Bernardus ep.149. Clamat ad vos mea monstruosa vita, mea ærumnosa conscientia: ego enim quædam chimara mei sæculi, nec clericum gero, nec laicum: nam Monachi iamdudum exui conuersationem, non habitum.*

4 Regulas Ordinum religiosorum vocant alij vincula, quibus tria vota substantialia colligata conseruentur: alij sepimenta, quibus lex Dei munita circum sepitur: alij neruos, & ossa religionis, sine quibus mysticum corpus religionis non consistit: alij scalam, quæ tot gradibus distincta, quot sunt particulares regulæ, religiosum obseruantem ad perfectionis culmen attollit: alij aphorismos spirituales, in quibus continentur præceptiones curandi spirituales morbos: alij fulcra, quibus ædificium religiosæ perfectionis fulcitur: alij denique speculum, in quo religiosus inspicere potest, qualis sit, siue pulcher, siue fœdus, siue iustus, siue iniustus; vtrum proficiat, an deficiat; vtrum Deo placeat, an displiceat. Quid autem erit de religioso, qui hæc vincula dissoluat, hæc sepimenta destruat, hæc ossa conterat, hanc scalam proijciat in terras, hos aphorismos practicè ignoret, hæc fulcra deijciat, hoc speculum in minutissimas partes frangat?

5 Regula religiosam necessitatem moralem benè viuendi affert: at fœlix necessitas; quæ ad meliora compellit: præterquàm quòd eiusmodi necessitas progressu temporis efficitur voluntaria; iuxtà illud *Hieronymi epist.4. ad Rusticum: tibi*, inquit, *cùm in monasterio fueris, hæc facere non licebit, & inolescente paulatim consuetudine quod primum cogebaris, velle incipies, & delectabit te labor tuus, oblitusque præteritorum semper priora sectaberis.*

6 De S. Pachomio legimus ei ab Angelo allatam regulam vniuersam ipsi, eiusque Fratribus seruandam tabulis descriptam; in qua singillatim omnia explicabantur, quis habitus, quæ munerum distributio, quæ in victu, quæ etiam in accubitu seruanda esset ratio: immò *S. Brigitta l.7. reuelation. cap.20.* testatur sibi reuelatum fuisse à Christo omnes, & singulas regulas Ordinum religiosorum diuinitùs fuisse dictatas, & ex aspiratione Sancti Spiritus. Qua ergo reuerentia, ac deuotione iussum Dei impleremus, quod nomine eius ab Angelo indiceretur: eadem debemus obseruare regulas nostri Ordinis, vtporè à Deo ipso cœlitùs dictatas ex speciali Spiritus S. illustratione, ac assistentia.

7 Ex eo autem quòd regula non obliget ad culpam non ideò faciliùs violanda est: cum non timor culpæ, sed Dei amor trahere debeat nos ad implendam diuinam eius voluntatem in regula expressam iuxtà illud *Io.14. Si diligitis me, mandata mea seruate:* & religioso viro adaptari possit quod in alio sensu ait *S. Greg. lib.3. dial. cap.16. Si seruus Dei es, non te teneat cathena ferrea, sed cathena Christi:* quod *S.P.N. Ignatius* indicauit *par.6. Constitut. cap.6.* dicens *loco timoris offensæ succedat amor, & desiderium omnis perfectionis, & vt maior gloria, & laus Christi Saluatoris consequatur.*

8 Cauendum, ne aliqua regula violetur, eò quòd iudicetur esse de re minima: nam *Lucæ 16.* dicitur *Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est; & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est, & 19. Eccles.* dicitur *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Quare *S. Bonauentura in specul. discipl. ad nouit. in prologo* dicit: *Minima neglecta eò turpiùs moribus maculam ingerunt, quo vitari faciliùs cognita potuerunt*, quod confirmat *S. Augustinus l.14. de ciuit. Dei cap.15.* dicens de Adami inobedientia: *In Paradiso tantò maior inobedientia fuit, quanto id, quod præceptum est, nullius difficultatis fuit.*

9 Cum *Lucæ* 22. dicatur de viris tendentibus ad perfectionem: *Qui maior est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator;* hinc coniiciant religiosi ex eo quòd sint antiquiores ætate, ac professione, immò, & benè meriti de religione, non ideò ipsis concedi, vt violent regulas: quin potius, quò sunt antiquiores, eò se debent ostendere obseruantiores, prouidentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram hominibus: ijs enim in primis dicitur: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est. Matt.* 5.

10 Caueat Religiosus, ne quam ex regulis violet, vt non reputetur scrupulosus; cùm potius ex studio regularis obseruantiæ dicere deberet cum Paulo *Roman.* 1. *Non erubesco Euangelium.* Christus certè *Lucæ* 9. ait *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum.* Non scrupulosus, sed obseruans reputatur Religiosus, qui omni studio abstinet à violanda quacumque regula, etsi minima: & inter religiosos, qui est exactior in obseruanda propria regula, eò perfectior, & sanctior existimatur: non est ergò, cur religiosus de hoc erubescat, quin potiùs gloriari debet in Domino, neglecto quocumque respectu humano.

11 Vt autem Religiosi perfectiùs suam obseruent regulam, confert plurimùm, vt illam sibi faciant familiarem, ac benè intelligant, memoriam illius sæpè renouantes, illam siue audiendo, siue legendo immò, & attentiùs meditando. Quo modo *S. Augustinus in regula cap. vlt.* dicit: *Ne per obliuionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur* (loquitur de regula) & S. Benedictus mandat suam regulam sæpè legi, *ne quis fratrum se de ignorantia excuset.* Porrò ille dicetur habere regulam familiarem, qui cognitionem illius habebit quasi habitualem; ita vt totam habeat in promptu, sicque iudicio practico illam huic, vel illi rei applicare possit, definiendo illam fieri, aut non fieri posse.

12 Cæterum, quia teste *S. Bernardo tract. de dispensat. & præcepto pars regulæ est regularis correctio, & regulæ transgressio corrigitur per pœnitentiam:* propterea religiosi non solùm promptè, ac humiliter debent implere pœnitentias ipsis à Superiore iniunctas pro transgressionibus regulæ; sed etiam debent illas sponte petere à Superiore, & libenter implere: vt hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet; vt dicitur *Reg.* 51. *summary Constitut. nostræ Societatis.* Sic quippè regula conseruatur in viridi obseruantia, vt notat *S. Bonauentura tract. de 6. alis Seraphim ala* 2. & in hac vita satisfacientes pro commissis defectibus euadimus pœnam aliàs in Purgatorio subeundam pro dictis defectibus.

QVÆRES XXII. Quibus monitis induci debeant Moniales ad perfectam religiosæ paupertatis obseruantiam.

306 ℞. Debere induci sequentibus monitis.

1 Meminerint paupertatem religiosam esse fundamentum Euangelicæ perfectionis, ideoque Christum *Matth.* 19. adolescenti prouehendo ad perfectionem dixisse; *Si vis perfectus esse, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus:* & meritò, cum paupertas primò succidat diuitias, honores, ac delicias, quæ sunt materia, ac fomes omnium vitiorum; pariat humilitatem, quæ est fundamentum sanctitatis, nosque relinquat liberos ab omni cura rerum temporalium ad effectum vacandi Deo soli, ac virtutum omnium acquisitioni.

2 Paupertas est abdicatio solicitudinum sæculi, iter ad Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit, vt Dei mandata perfectè exequamur, vt notat *Climacus grad.* 17.

3 Cum Christus *Matth.* 5. alijs fermè virtutibus remunerationem polliceatur post hanc vitam; paupertati in præsenti cœlorum regnum decernit dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnũ cœlorum:* siue quia paupertas adeò remota est

est ab omnibus periculis amittendi gloriam cœlestem, vt eam quasi manibus teneat, siue quia ita omnibus curis sæcularibus expers est, vt etiam in hac vita fœlicitatis futuræ dulcedinem etiam modò prægustet.

5 *Cassianus collat. vlt. cap. vlt.* alludens ad centuplum religiosis à Christo promissum *Matth.* 19. ijs verbis, *omnes, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit*; sic ait: *Quisquis patris vnius, vel matris, seu filii pro Christi nomine, charitate contempta in omnium, qui Christo seruiunt dilectionem sincerissimam transit, pro vno scilicet tot patres, fratresque feruentiore, ac præstantiore affectu deuinctos; multiplicata etiam domorum, atque agrorum possessione ditabitur; quisquis vna domo pro Christi dilectione reiecta, innumera monasteriorum habitacula tamquam propria possidebit in quacumque orbis parte, velut in suæ domus iure succedens. Quo modo enim non centuplum, & , si Domini nostri sententiæ supra adiici aliquid fas est, plusquam centuplum recipit qui* 10. *vel* 20. *seruorum ministeria infida, & coactitia derelinquens tot ingenuorum, atque nobilium spontaneo fulcitur obsequio.*

6 *Diuitias, & paupertatem ne dederis mihi, sed tantùm victui meo tribue necessaria*: hoc olim efflagitauit Salomon à Deo *Prou.* 30. & hoc omninò concessum est religiosis; qui, cum necessaria habeant alimenta aliorum laboribus curata, & Dei benignitate prouisa, propria sorte contenti dicunt cum Paulo 1. *Tim.* 6. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus*, & meritò, cum habeant proprij victus quasi œconomum, & procuratorem Deum ipsum, qui dat omnibus affluenter, sicque eos ab omni cura, ac solicitudine liberat.

7 *Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt* (bona scilicet temporalia) inquit *Dauid Psal.* 143. qui tamen reijcit, ac sugillat sic loquentes, dicens *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius* (cuiusmodi sine dubio in primis sunt religiosi) non enim bona temporalia beatum efficere possunt hominem; cum sint falsa, vana, & apparentia, vt ostendit *S. Chrysostomus* dicens in 1. *Tim.* 6. *Candore lucentis margaritæ attraheris? cogita maris esse aquam, & in eius finibus ante iacuisse deiectam: rapit animam auri fulgor, & nitor argenti? cogita terram, ac cinerem ea prius fuisse, ac modò esse: placet pretiosa, & serica vestis? at vremium ille contextus est, opinio est, & humana præsumptio.*

8 *Qui volunt diuites fieri*, teste Paulo 1. *Tim.* 6. *incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem.* Quod confirmauit Christus *cap.* 19. *Matth.* ijs verbis *Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum cœlorum.* At religiosos à periculo salutis adeò graui liberat religiosa paupertas: quippè qui carnis affectibus exuti, & à terrenis bonis expediti (vt ita dixerim) filo gracili similes per foramen illius mysticæ acus transeunt, spirituales effecti; vt loquitur *Gaudentius Brixiensis serm.* 5. *tom.* 2. *Biblioth. veterum Patrum.*

9 Cum triplex sit paupertas, alia censu, alia sensu, seu spiritu; & alia censu, simul ac sensu: paupertas religiosorum, vt sit perfecta, debet esse paupertas, & censu, & sensu; quo modo Christus *Matth.* 5. dixit, *Beati pauperes spiritu.* Ea ergò debet esse non necessaria, non coacta, non ex vana gloria, aut alio fine humano, sed voluntaria, libera, & ex Spiritu Sancto. Quamquam, vt benè aduertit *S. Greg. hom.* 1. *in Euang.* in hoc affectus debeat potiùs pensari, quàm census: *cum multum relinquat, qui sibi nihil retinet, multum relinquat qui quantumlibet parum totum deserit.*

10 Cauendum Religiosis, ne effectu relinquentes quæcumque bona in sæculo possi debant, & quidem magna, in religione immoderatum retineant affectum erga reculas quasdam paruas; v.g. ergà cubiculum, vestem, librum, imaginem, & similia: sic enim verè non essent paupetes: quippè qui, vt loquitur *Cassianus collat.* 4. *Abb. Danielis c.* 21. *vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga species pretiosas exercere

cere non possunt, circà viliores materias renitentes, non abscidisse, sed immutasse probant pristinam passionem: quasi verò differentia tantummodo metallorum, & non ipsa passio cupiditatis habeatur innoxia, sed idcircò (concludit Cassianus) *pretiosiores abiecimus materias, vt faciliùs disceremus viliora contemnere*. Quod confirmat *S. Bernardus ad Monach. S. Bert.* dicens *miserabiliores sumus omnibus hominibus nos Monachi, si pro tam exiguis tanta patimur detrimenta: quid enim insipientiæ, immò quid insaniæ est, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto discrimine teneamus*. Confirmauit, & S. Antonius, dum cuidam sæculum renunciare volenti aliquibus in tempus necessitatis sibi reseruatis, iussit, vt nudo corpori suo carnes à se emptas imponeret: quod cum ille fecisset, certatim canes, & aues ad carnem illam rapiendam accurrentes totum eius corpus lacerarunt: tunc Antonius *Qui non renunciant omnibus, sic* (inquit) *lacerantur à dæmonibus*.

11 Si quando religiosis occurrit occasio sentiendi effectum aliquem paupertatis, etiam circa necessaria; illum prompto animo sustinere debent: quo modo in *Constitutionibus nostræ Societatis par. 3. c. 1. §. 25.* dicitur *Diligant omnes paupertatem vt matrem, & iuxtà mensuram sanctæ discretionis suis temporibus eius effectus aliquos experiantur*. Sic etiam *S. Basilius in regulis fusiùs disputatis interrog. 22.* notat *1. Tim. 6.* dici *habentes alimenta, & quibus tegamur*; non autem dici *habentes oblectamenta, & quibus honoremur*: vt indicet religiosum verè non posse dici pauperem, nisi animo sit paratus sentire effectus aliquos paupertatis, eosque occurrente occasione libenter, & promptè sustineat: aliàs est pauper solo nomine, ac æquiuocè. Idque potissimum procedit de ijs religiosis, qui cum in sæculo paupertate premerentur, in religione nullum omninò paupertatis effectum volunt experiri: contrà quos inuehitur *S. Bernard. super missus est*, dicens *Quodque peruersum est, plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in sua non nisi contemptibiles esse potuerunt*.

12 *Nolite soliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur*, ait *Christus fidelibus, & maxime Religiosis Matth. 6. scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis, nolite solciti esse in crastinum, crastinus enim dies solicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua*. Quod explicans *S. Chrysostom. ibi* ait *Nequaquam vlterioris diei cura te conterat: cum eius enim diei spatium te visurum nescias, quam ob causam illius solicitudine torqueris? & certè quid prodest solicitũ esse de futuris contingentibus, quæ fortè numquam erunt?* Religiosi ergò, cum sciant Deum scire, velle, & posse subuenire eorum indigentijs; ne sint soliciti circa temporalia sed omnem solicitudinem in ipsum deuoluant iuxtà illud *Ps. 154. Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet*, se totos dedant eius seruitio, nec sint anxij circa vestitum, ac victum; memores inter ipsos, & Deum initum fuisse hoc quasi pactum, ac fœdus; vt ipsi ex vna parte omnia relinquant (sicut dicebat S. Franciscus) ille verò pro sua parte ipsos sustentet, & alat, non solum vt herus famulos, sed vt pater filios, hosque dilectissimos.

QVÆRES XXIII. Quibus monitis suaderi debeat Monialibus perfecta Castitatis religiosæ obseruantia.

307 ℞. Debere suaderi monitis sequentibus, & quidem.

1 Meminerint ipsis dici, quod habet Paulus *1. Thessal. 4. Hec est voluntas Dei sanctificatio vestra, vt abstineatis vos ab omni fornicatione, non enim vocauit vos Deus in immunditiam, sed in iustificationem*: cum ergo illæ pluries in die recitent orationem dominicam, & dicant, *fiat voluntas tua*, quo studio debent curare, vt hac in re omninò impleatur Dei voluntas.

2 Meminerint se esse sponsas Christi iuxta illud Apostoli *2. Cor. 11. Despondi vos vni viro virginem castam exhibere Christo*: quo modo *Tertulianus de velãdis Virginibus cap. 16.* ait *Nupsisti Christo, illi tradidisti carnẽ tuam, illi desponsasti maturitatem tuam, incede secundum Sponsi tui voluntatem*. Sicut ergò Sponsa carnalis fidem suam obligat Sponso, cauetque maximè, ne datam fidem violet: ita Monialis per vo-

tum castitatis fidem dat Christo, sicque cauere debet, ne eam vllo modo frangat; memor *in nulla parte oportere virginem adulteram esse; non lingua, non auribus, non oculo, non alio omninò sensu, immò neque cogitatione*, vt loquitur *S. Basilius de vera virg.*

3 Dei altare vocat *S. Hieronymus ep.8.* virginem Demetriadem; dicens se intermisisse tractationem de templo Ezechielis, & de altari thymiamatis, quam cœperat, vt ad illam Virginem scriberet, *vt de altari*, inquit, *transirem ad altare*. Sicut ergò atrox, execrabilis, & sacrilega omnium iudicio reputatur altaris violatio, sic atrox, execrabilis, & sacrilega est violatio Virginitatis Deo per votum promissæ, adeòque omni modo cauenda.

4 Item meminerint, si quam turpitudinem contra Castitatem committunt, illam in die iudicij à Christo Iudice manifestandam esse ad sonitum tubæ non solum Prælatis ipsarum, ac Sororibus proprij Conuentus, sed etiam parentibus, fratribus, sororibus, alijsque consanguineis, ac amicis: & quidem cum ea ipsarum confusione; quam inde possunt conijcere, quòd interdum similes excessus ex nimia verecundia neque Confessario audent aperire, etsi sciant illum sub nullo prætextu posse eos cuiquam aperire, neque ad saluandam propriam vitam.

5 Sicut *voluntatem vicisse magna est voluptas*, teste *Cypriano lib. de discipl. & bono pudicitiæ, cum nulla maior sit victoria, quàm quæ à cupiditatibus refertur*: sic fructus carnis, & concupiscentiæ est dolor, & tristitia; siquidem, vt docet *S. Chrysost. hom.13. in acta Apost. impura voluptas similis est voluptati, qua afficiuntur scabiosi, cum se scalpunt: huic enim voluptati; quæ breuis est, succedit longior dolor, & molestia.*

6 Cùm violatio castitatis magnam post se relinquat confusionem in delinquente iuxta illud Pauli *Rom.6. Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* vtique omni conatu debet Monialis resistere tentationi impuræ, vt se eximat à tali confusione, quam sensura est tum in die iudicij iuxtà dicta *hic num.4.* tum in manifestanda violatione castitatis Confessario: quæ aliquando est talis, vt dicere possit pœnitens cum Dauide *Ps.17. Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me; dolores inferni circumdederunt me*: vt proinde vrgens tentatio repelli posset ijs verbis: *Non emo tanti pœnitere.*

7 Caueat religiosus, ne semel sinat se præcipitem agi in foueam carnalis voluptatis, memor impossibilem moraliter ipsi postea futurum egressum ex illa iuxta illud *Oseæ 5. Non dabunt cogitationes suas, vt reuertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum*: quod confirmat Paulus *Eph.2.* dicens *Spiritus, qui nunc operatur in filijs diffidentiæ*, intelligens iuxta *Hieronym.* nomine *spiritus fornicationis* spiritum, qui operari dicitur in filijs diffidentiæ, idest in ijs, qui desperant, de sua salute: nec dissentit Sapiens *Prou.2.* dum ait de meretrice, *omnes, qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur*: nec mirum; cum Sapiens *versu præced.* dicat, *Inclinata est ad mortem domus eius, & ad inferos semita illius.*

8 Cauendum item est à fornicatione, eò quòd illa in corpore hominis defigat stimulos veneris, qui etiam post peccatum, cum vult pœnitere, ad pristina illum titillent, quod notauit *S. Hieronymus ep. ad Amandum*, dicens: *Libido etiam in ipso tempore pœnitendi præteritos stimulos patitur, & titillationem carnis, & incentiua peccati, vt per hæc, quæ corrigi cupimus, cogitantes sit materia peccandi*: immò, & experta est Maria Ægyptiaca, quæ *Sophronio* teste, *in eius vita* totidem annos, quot veneri seruierat (scilicet 17.) hos stimulos pœnitens passa est.

9 Insurgente tentatione venerea, meminerit religiosus momentaneum esse, quod delectat, sempiternum quod cruciat: meminerit quòd, si consentiat, Deo moritur, seque exponit periculo æternæ damnationis, &, si in eo statu moreretur, præceps rueret in infernum, vbi suam deplorans infelicitatem dicere cogeretur cum Ionatha *1. Reg.14. Gustans gustaui in summitate virgæ, quæ erat in manu mea,*

mea, paululum mellis, & ecce morior, meminerint, quod ait *Satyricus: Vbi voluptas regnat, ibi virtus exulat: breuis voluptas longa pœnitentia est; vix voluptas est, quæ abit, venitque more fulminis.*

10 Curet porrò Monialis, vt iuxta monitum Pauli 1.*Cor.*7. sit sancta, & corpore, & spiritu: castitas enim corporis sine castitate spiritus Deo non placet, & nihili apud ipsum æstimatur: sicut nec ab eo æstimatæ sunt virgines fatuæ, sed potius reiectæ verbo illo, *Nescio vos*, quod ipsa gehenna grauius fuit; quem enim nescit Deus hunc nescit cœlum, nesciunt Angeli, nesciunt Beati; sed scit diabolus, scit mors, scit gehenna ad eum iugiter cruciandum. Et quidem quòd castitas vera debeat esse tam mentis, quàm corporis, indicant *Cassianus l.6. cap.*15. dicens: *Et mulierem ignoro, & virgo non sum*; & *S. Hieronymus ep. ad Faustum* dicens: *Perit, & mente Virginitas.*

11 Illius præcepti iugiter meminisse debemus (ait *Cassianus l.6. instit. c.*13.) *omni custodia serua cor tuum, & secundùm Dei principale mandatum solicitè serpentis obseruare noxium caput, idest cogitationum malarum principia, quibus serpere in animam nostram diabolus tentat: ne, si caput eius per negligentiam penetrauerit cor nostrum, reliquum eius corpus, idest oblectationis assensus illabatur: qui procul si fuerit intromissus, morsu virulento mentem interimit captiuatam.* Sic *S.Cyprianus serm. de ieiunio*, dicit: *Diaboli primis titillationibus obuiandum est, nec coluber foueri debet, donec in serpentem formetur.*

12 *Si virginitatem animæ integram seruare desideras* (inquit *S. Augustinus lib.*50. *hom.*35.) *quantum potes; obserua blandimenta draconis, ne fortè, si incautus fueris, quinque sensus, qui in te sunt, quasi quinque virgines permittas à serpente corrumpi.* Hinc Paulus 1.*Cor.*6. ait: *fugite fornicationem*: alia enim vitia pugnando; sola libido fugiendo vincitur, scilicet fugiendo fœminas, obiecta, occasiones libidinis, diuertendo oculos, & mentem, vt alia videat, & cogitet, nam si turpi cogitationi te opponas, & cogitationi repugnes cogitando, magis commoues imaginationem eorumdem, indeq; carnem, & concupiscentiam innatam, ac libidinem profusam magis accendis.

13 Ad profligandas tentationes carnis conferet inspicere exempla Sanctorum quoad hoc nobis relicta; vt S. Benedicti, qui abiectis vestibus ad hunc effectum se abiecit in vrticas, ac spinas, iisq; se tamdiu volutauit, donec percutis vulnera eduxisset vulnus mentis: S. Bernardi, qui ad eumdem effectum in vicinum lacum tempestate præfrigida desilijt, in eoque immersus collo tenus vsque eo constitit, dum exanguis omnem libidinis calorem extingueret: & S. Francisci, qui ad talem finem chorda se atrociter verberauit dicens: *Eia frater asine, sic te decet manere, & sic subire flagella*, posteaq; in medias niues se abiecit: qua pœna sic ardorem extinxit libidinis, ait *S. Bonau. c.*5. *vitæ illius*, vt deinceps tale aliquid minimè senserit: quod item in se ipsis experti sunt S. Benedictus, teste *S. Greg. l.*2. *dial. c.*1. & S. Bernardus, teste *Surio in eius vita.*

14 Cùm in vita, & martyrio SS. Virginum pulcherrimas virgines ab impurissimis Tyrannis promissis, metu, & vi ad stuprum solicitatas, immò publico iudicio damnatas sæpissimè legamus, nullam tamen violatam, sed omnes Deo, & Angelis tutoribus virginitatem conseruasse: meritò sperare possunt Moniales, quòd, si pro sua virili parte tentationibus venereis restiterint, Deus earum virginitatem proteget, nec sinet eas à teterrimo hoste subiugari.

15 Cum *S. Hieronymus ep.*22. *ad Eustochium* de se dicat: *Ille ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipse damnaueram* (idest Syluestri eremo) *scorpionum tantùm socius, & ferarum sæpè choris intereram puellarum: pallebant ora ieiunijs, & mens desiderijs æstuabat in frigido corpore, & ante hominem suum iam carne præmortua sola libidinum incendia bulliebant*: quis sibi non timeat, quis non perhorrescat, quis non contremiscat? Grauem enim ait *S. Augustinus lib. de honest. mul. fortita est castitas inimicum, cui quotidie resistitur, & semper timetur.*

16 Quod ait *S. Leo ferm.1. de nat. Domini. Agnosce, ô Christiane, dignitatem tuam, & diuinæ consors factus naturæ noli in veterem vilitatem degeneri conuersatione redire, memento cuius capitis, & corporis sis membrum: reminiscere, quòd erutus de potestate tenebrarum translatus es in Dei lumen, & gloriam:* potiori ratione dici potest religioso mox consensuro in violationem castitatis: qui sibi item exprobare potest illud Pauli 1.*Cor.6. Tollens ergò membra Christi faciam membra meretricis? absit,*Certè *Arnobius lib.4. con. gentes.* Iouem in cygnum,& taurum conuersum ad explendas suas libidines sic irridet: *O egregia merces culpæ, ô digna, & pretiosa dulcedo, propter quam Iupiter maximus cygnus fieret, & taurus: quid quæso magis infame, ac ignominiosum?*

17 De S.Gorgonia sorore sua dicit *S.Greg.Nazianz.orat.de laudibus illius:Vnus illi rubor placebat, quem gignit pudor: vnus candor, quem parit abstinentia: nam picturas, & oculorum fucos illis relinquebat, quibus pudori, & probro est erubescere.* Caueant ergò Moniales à fucis, pigmentis, alijsq; similibus vanitatibus; immò nec nominentur in ijs: cum, teste *S. Hieronymo ep 47. nitens cutis sordidum ostendat animum:* & iuxtà consilium *Tertuliani lib. de habitu fœminarum mulieres honestæ, etiam coniugatæ sumere debeant de simplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictos oculos verecundia, & os taciturnitate, inserentes in aures sermonem Dei, annectentes ceruicibus iugum Christi;* post quæ concludit *Tertulianus, Taliter pigmentatæ Deum habebitis amatorem.*

18 Caueat Monialis, ne suo aspectu inijciat ijs, quibus cum agit, offensionis scandalum: memineritque quod ait *S. Bernardus de Grad. humilit.* loquens de Dina egressa, vt videret mulieres regionis illius *Gen.34. O Dina*, inquit, *quid necesse est, vt videas mulieres alienigenas? qua necessitate? qua vtilitate? an sola curiositate? & , si tu otiosè vides, sed non otiosè videris: tu curiosè spectas, sed curiosius spectaris: quis crederet tunc illam tuam curiosam otiositatem, vel otiosam curiositatem fore post non sic otiosam, sed tibi, tuis, hostibusque tam perniciosam? en quàm facilè à curiosis aspectibus in perniciosos deciditur; sicque cauendum à curiosis, ne decidatur in perniciosos.*

19 Conferet plurimum ad euincendas carnis tentationes meditatio Passionis Christi, ideoque *S. Augustinus in manu. cap.32.* ait nullum tam potens esse, & tam efficax medicamentum contrà ardorem libidinis, sicut est mors Redemptoris. Quod confirmat *Hugo de S. Victor.l.3.de ani.c.23.* dicens: *Quoties te sentis turpibus cogitationibus pulsari, & ad illicitam delectationem affici: toties pone ante mentis oculos,* quo modo Christus *in Cruce est Crucifixus pro te: intuere, quo modo à Iuda Iudæis traditur, & quàm viliter pertractetur, blasphemetur, & colaphizetur, iudicetur, & condemnetur, expolietur, & flagelletur, ad vltimum verò contumelijs affectus inter duos latrones suspendatur, clauis Cruci affixus, sputis derisus, spinis coronatus, lancea perforatus ex omnibus partibus sanguis emanet, & inclinato capite emittat spiritum: ita Redemptor tuus moritur pro te, & tu nescis cuiusmodi sordida cogitatione sordidaris in mente?* Idem confirmat, & *S. Bernardus in formula honestæ vitæ* his verbis: *Deus meus pendet in patibulo, & ego voluptati operam dabo.*

2 Conferet item ad profligandas carnis tentationes meminisse nouissima hominis, mortem, iudicium, infernum, ac Paradisum iuxtà illud *Eccl.7. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Sicut* enim (inquit *S. Isidorus lib. de summo bono) clauus clauum expellit, ita sæpè recordatio ardoris gehennæ ardorem excludit Luxuriæ.* Sic etiam dicit *S. Gregorius lib. 16. mor. cap.31. Nihil sic ad edomandum desiderium carnalium appetituum valet, quàm vt vnusquisque hoc, quod viuum diligit, quale sit mortuum, penset.* Quo modo pius Eremita Scythiæ ad extinguendam recordationem fœminæ defunctæ, cuius memoria sæpè ipsi recurrebat, ingressus eius sepulchrum partem putridi cadaueris inde abstulit, eamque pannis inuolutam seruauit ad sensum quemcumque

libi-

libidinis fœtorem illum applicans naribus non minori victoria sui, quàm sensus molestia.

21 Inualescente carnis tentatione religiosus se ipsum sic compellat; *Si mox essem moriturus, consentirem ne huic tentationi?* minimè verò: cur ergò non facis modò, quod tunc faceres; cum mors sit certissima, & eius hora incerta? De quodam Sancto sene dicitur in *vitis Patrum*, quòd, cum vidisset quemdam ridentem, ei dixit: *Coram cœli, & terræ Domino rationem totius vitæ nostræ reddituri sumus, & tu rides?*

22 Si religiosus videat se esse in periculo succumbendi tentationi; benè ponderet hæc tria verba *Nunc, Statim, Numquam:* nunc possum mori: statim descendere in infernum; Numquam inde exire; sicq; reprimet vehementem impetum tentationis, Deo dante.

23 Conferet etiam ad euincendas tentationes carnis, quòd religiosus cor suum muniat signo Crucis, deuotè imploret Sanctissimum nomen Iesu, se commendet B. Virgini Mariæ, Angelo Custodi, Sanctis tutelaribus; attentè inspiciat imaginem Crucifixi; renouet votum Castitatis iam emissum; & aliquam breuem recitet orationem; qualis maximè est ea, qua vtebatur, *S. Augustinus l. 10. confess. cap. 29. Continentiam iubes: da quod iubes, & iube quod vis:* & illa *Isa. 38. Domine, vim patior, responde pro me*, & similes.

24 Conferet deniq; ad carnis tentationes prosternendas fuga otij: nam multam malitiam docuit otiositas, ait Sapiens *Eccl. c. 36.* &, teste *Ouidio, Otia si tollas, periere Cupidinis arcus*, quare ait *S. Hieronymus ep. 4. facito aliquid operis, vt te semper diabolus inueniat occupatum.*

QVÆRES XXIV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam religiosæ Obedientiæ obseruantiam.

308 ℞. Debere incitari sequentibus monitis; videlicèt.

1 Meminerint, quod ait *S. Bernardus de præcep. & dispens. siue Deus, siue homo Dei vicarius aliquid iusserit, quodcumque illud fuerit, pari obsequendum cura, pari reuerentia deferendum esse; vbi tamen Deo contraria non præcipit homo.* Sicut ergò promptè, & libenter impleremus præceptum, quod fortè Christus imponeret nobis in specie visibili apparens; sic prompto, & alacri animo implere debemus præcepta Superioris; cùm is Christi personam repræsentet, & Christus ipse *Lucæ* 10. de eo dicat *Qui vos audit, me audit. Quid enim interest*, addit *S. Bernardus* loquens de Deo, *vtrum ipse, aut per suos ministros, siue homines, siue Angelos hominibus innotescat suum beneplacitum.*

Quod dicit Paulus 6. *Ephes. Serui obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo; non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate seruientes, sicut Domino, & non hominibus:* potiori ratione conuenit Religiosis; qui proindè non leuem Deo inferrent iniuriam, si eius iussa per Superiorem manifestata ægrè, ac negligenter implerent, perindè ac si simpliciter obedirent homini; seque singulari merito obedientiæ priuarent, si Superiori parerent ad eius fauorem aucupandum, & conciliandam beneuolentiam: ita vt & de ijs dici posset. *Receperunt mercedem suam Matth. 6.*

3 Religiosa obedientia maximè debet elucere in religioso; quippè quæ, teste *S. Gregorio l. 35. mor. cap. 10. sola virtus est, quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit.* Quo modo in aliquibus Ordinibus in professione expresse promittitur sola obedientia iuxtà regulam sub voto obedientiæ comprehendendo etiam votum paupertatis, & castitatis: ita vt religiosus sine obedientia non sit verè religiosus. Immò scapulare ipsum, quod religiosi collo injiciunt, ipsos admonet obedientiæ, vtpotè repræsentans iugum Christi, quod subdit religiosus per votum obedientiæ.

4 Obedientia facit aurea, & valdè meritoria quæcumque agit religiosus: sicque

S.Franciscus cedens Generalis officio petijt Guardianum, cuius voluntati per omnia subiaceret: aiebat enim tam vberem esse fructum obedientiæ, vt eis, qui iugo ipsius colla submitterent, nihil temporis sine lucro transiret: vnde, & fratri, cum quo solitus erat itinerari, semper obedientiam promittere solebat, & seruare, vt refert *S. Bonauent. in eius vita cap.6.* Quare cibum sumere, curare corpus, ambulare etiam causa recreationis, & alia opera eiusmodi siue naturalia, siue etiam necessaria, si ex obedientia fiant, magnam apud Deum acquirunt gratiam, suntque valdè meritoria.

5 Obedientia, ait *Climacus gradu 4. est perfecta abnegatio propriæ animæ, & proprij corporis, mors voluntaria, vita sine solicitudine, nauigatio sine damno, sepultura voluntatis, vita humilitatis, & quasi si quis dormiendo iter faciat. Viuere, in obedientia nihil aliud est, quàm suum onus aliorum humeris imponere; natare super aliorum vlnas, & sustentari in aquis, ne mergamur, sed sine periculo hoc grande pelagus huius vitæ transeamus, & quidem breuissima nauigatione.* Quòd si tot, & tanta bona proueniunt ex obedientia, an non illam toto affectu prosequi debemus?

6 Religiosum teneri obedire, etiam in rebus spiritualibus, & in ijs, quæ per se bona sunt, docent *S. Bernardus serm.1. de conuers. Pauli* dicens *Grande malum propria voluntas, qua fit, vt bona tua tibi bona non sint; & S. Basilius in exhortat. ad vitam monasticam* his verbis *Hoc apud te constanter teneto, vt nihil omninò quidquam præter illius* (idest Superioris) *sententiam facias; quidquid enim, eo insciente facis, id furtum, & sacrilegium est, tibique exitium, non autem vtilitatem vllam apportat, esto tu id bonum iudices.* Vt proindè religiosi ex propria voluntate bona operantes cogantur dicere cum *Isaia cap.58. Quare ieiunauimus, & non aspexisti; humiliauimus animas nostras, & nescisti? ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra.* Caueat ergò Religiosus, ne contrà Superioris voluntatem oret, ieiunet, corpus flagellet, & alia pia opera exerceat: hæc enim Deo non erunt accepta, sed diabolo, cui ea censebuntur oblata tamquam sacrificia absque vllo merito operantis.

7 Obediendum est non solùm Superioribus in capite, sed etiam illorum Officialibus subordinatis in rebus omnibus ad ipsorum munus pertinentibus; si enim his non præstetur integra obedientia, nec vlli Superiorum præstaretur, quandoquidem vera obedientia non considerat personam, cui fit, sed propter quem fiat: &, si propter solum Creatorem, & Dominum Christum fiat, eidem omnium Domino obeditur. Vnde nulla ratione considerandum est, an sit coquus, vel Superior domus; an hic, vel ille sit, qui iubet: quandoquidem non illis, nec propter illos (sanè intelligendo) vlla obedientia præstatur, sed soli Deo, & propter solum Deum.

8 Caueat religiosus, ne Superioris voluntatem ad proprios sensus trahat: nam *quisquis vel apertè, vel occultè satagit, vt, quod habet in voluntate, hoc ei spiritualis Pater iniungat, ipse se seducit, si sibi quasi de obedientia blandiatur, neque enim in ea re ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit,* vt loquitur *S.Bernardus serm.de 3.ordinibus Eccl.ad Patres in capitulo;* addens religiosum, qui modo dicto inducit Superiorem ad præcipienda ei, quæ sunt ei grata, & accepta, similem esse cæco illi, cui Christus *Marci 10.* dixit *Quid tibi vis faciam? qui verè cæcus,* inquit S. Bernardus, *quia non considerauit, non expauit, non exclamauit. Absit hoc, Domine, tu magis dic, quid me facere velis; sic enim decet, sic omninò dignum est non meam à te, sed à me tuam quæri, & fieri voluntatem.*

9 Quàm prompta debeat esse obedientia, ostendit *S. Bernardus serm. de obedientia,* dum ait *Fidelis obediens nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præuenit præcipientem, parat oculos visui, aures auditui, linguam voci, manum operi, itineri pedes, totum se colligit, vt imperantis colligat voluntatem.* Sic *p.6. Constit. Societatis nostræ cap.1. §.1.* dicitur *Omnibus in rebus ad eius vocem*

(idest

(idest Superioris) *quàm promptissimi simus, re quauis, atque adeo litera à nobis inchoata, nec dum perfecta relicta.* Vnde, dato signo adeundi chorum, aut refectorium, vel faciendi aliquam aliam obedientiam, dicere deberet obediens religiosus cum Sanctis Magis: *Hoc signum magni Regis est, eamus, & offeramus ei munera.* Sic etiam Albertus Magnus *lib. de virt. cap.* 3. ait *Verus obediens numquam præceptum expectat, sed solùm voluntatem Prælati sciens, vel credens feruenter exequitur pro præcepto.*

10 Verus obediens semper debet optare, vt sibi præcipiantur res ingratæ, difficiles, ac sensui repugnantes: quod indicat *S. Gregorius lib.* 35. *mor. cap.* 13 dicens: *Debet obedientia in aduersis aliquid ex suo habere; & in prosperis ex suo aliquid omninò non habere.*

11 In eo consistit perfecta obedientia, quòd religiosi non solum in executione externa eorum, quæ iniunguntur, integrè, promptè, ac fortiter pareant, & quidem cum humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationibus; licèt difficilia, & secundùm sensualitatem repugnantia iubeantur: verum etiam conentur interiùs resignationem, & veram abnegationem propriæ voluntatis, & iudicij habere; voluntatem, ac iudicium suum cum eo, quod Superior vult, & sentit in omnibus rebus (vbi peccatum non cerneretur) omninò conformantes, proposità sibi voluntate, ac iudicio Superioris pro regula suæ voluntatis, & iudicij; vt dicitur *p.* 3. *Constit. Societatis c.* 1. *nu.* 23.

12 Non repugnat perfectioni obedientiæ, quòd religiosus agnoscens aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessarium sibi esse circa victum, vestitum, habitationem, officium, aut exercitationem, ea de re Superiorem moneat, duobus interim obseruatis; nimirum vt religiosus priùs se recipiat ad orandum, &c, si post orationem puterem debere deferri ad Superiorem, deferat; vbi verò detulerit, siue verbo, siue scripto, ei totam curam rei delatæ relinquat; quidquid ille statuerit, optimum ducens, nec contendens, aut vrgens per se, vel per alium: siue res petita concedatur, siue non; vt habetur *p.* 3. *Constit. Societatis nostra cap.* 2. *nu.* 1. In isto autem casu non est orandum obiter, & perfunctoriè, sed coram Deo attentè considerandum est, an ad maiorem Dei gloriam expediat rem illam proponere, nec ne; & res ipsa debet proponi cum debita indifferentia absque animo trahendi voluntatem Superioris ad sensum Religiosi petentis: qualis petitio fuit facta à Maria V. in nuptijs Canæ Gallileæ, dum dixit *Vinum non habent Io.* 2. & à Sororibus Lazari *Io.* 11. *Ecce quem amas, infirmatur.*

13 Religiosus ex eo quòd Superior ei aliquid præcipit voluntati ipsius repugnans, non ideo debet contristari, aut de eo conqueri, aut obloqui; memor facta Superiorum oris gladio ferienda non esse, quamuis reprehendenda videantur: aliàs Superior non audebit præcipere vtilia subdito, sed ei solùm proponet, quod ei est gratius, ac iucundius: sicq; subditus non solum obedientiæ merito priuabitur, sed etiam periculo æternæ salutis exponetur: Quod insinuat Paulus *Hebr.* 13. ijs verbis; *obedite Præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri; vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.*

Quod ait *Seneca ep.* 94. *legem breuem esse oportet, quò faciliùs ab imperitis teneatur, velut emissa diuinitùs vox sit: iubeat, non disputet, nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quàm lex cum prologo: mone, dic quid me velis fecisse; non disco, sed pareo*, quod, inquam, ait *Seneca*, sæpè inculcandum religiosis; qui iussa Superiorum non implent, nisi longa persuasione inducantur; ita vt Superior censeri possit cum ijs potiùs disputare, quàm ijs præcipere. Quo modo S. P. Ignatius, cum dixisset se non dubitaturum absq; velo, ac remis turbulento mari se committere, si ei id præciperet Superior, & sciolus nescio quis dixisset; *Quæ hæc prudentia foret?* respondit *Viderit id, qui imperat; nec enim ad subditum spectat Prælati sui iussa disceptare, &c.*

QVÆRES XXV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad vitanda commercia personarum sæcularium.

309 ℞. Incitari debere sequentibus, & quidem.

1 Meminerint quòd, teste *S. Ambrosio in exhortat. ad Virgines, decet solitudo verecundiam, & Gymnasium pudoris secretum est*, quod est dicere scientias quidem in publicis scholis excolendas esse, castitatem in secretis. Quo pacto quæ in latina editione dicuntur *Virgines* in scripturis Sacris, in Hebrea nominantur *Abscondita:* quasi latebræ sint ita propriæ virginum, vt non aliundè meliùs, quàm ab illis nomen sortiantur.

2 Audiant, quod dicit *S. Hieronymus ep. ad Eustoch. de custodienda virginit. Tu semel sæculi onere proiecto*, ait, *sede ad pedes Domini, & dic, Inueni eum, quem quærebat anima mea; tenebo eum, & non dimittam. Semper te cubiculi tui secreta custodiant: semper tecum sponsus ludat intrinsecus: oras, loqueris ad sponsum: legis, ille tibi loquitur: ab eo audies: Hortus conclusus, soror mea sponsa, fons signatus: caue, ne domo exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina sponsa corrumpitur: nolo te sponsum quærere per plateas, &c.*

3 *Dixit quidam*, ait *Thomas de Kempis l.1. de imitat. Christi cap.20. num.2. quoties inter homines fui, minor homo redij:* hoc sæpiùs experimur, quando diu confabulamur: facilius est omninò tacere, quàm verbo non excedere; facilius est domi latere, quàm foris se posse sufficienter custodire: qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare: nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.

4 *Caueas tumultum hominum, quantum potes* (ait idem *Thomas sup. cap.10. multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiamsi simplici intentione proferantur: citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse* sic ille: & benè, nam, vt ait *Plato lib.5. de leg. Qui se improbis immiscet, necesse est eadem pati, & agere, quæ tales agere, & loqui inter se didicerunt.*

5 Periculosa est conuersatio Monialis cum sæcularibus; quod enim dicebat Senior ille apud *Moschum in Prato spirituali cap.27. Sal ex aqua est, &, si appropinquauerint aquæ, continuò soluitur, & deficit: Monachus similiter ex muliere est; itaque si appropinquauerit mulieri, soluitur, & ipse, atque in id desinit; vt iam Monachus non sit:* hoc idem procedit de Moniali conuersante cum viro: & est eadem ratio de vtroque. Certè *S. Epiphanius hæresi 26.* censet Christum *Io.20.* prohibuisse Magdalenæ, ne ipsum tangeret, vt nobis daret exemplum perfectissimæ castitatis, qua cautela agendum sit cum fœminis; nimirum coram alijs, & non seorsim: nam qui noluit tangi à Magdalena, cum esset sola, paulò post permisit se tangi in præsentia aliarum mulierum: vt hinc videant Moniales, quàm exactè debeant curare, vt absque assistentia Auscultatricum non agant cum sæcularibus, & maximè cum viris.

6 Monialis, dum sæculares ad ipsam accedentes alloquitur, ea circumspectione loquatur, ac si Christus ex improuiso appropinquans ijs dicturus esset, quod dixit Discipulis euntibus in Emmaus *Qui sunt hi sermones, quos confertis ad inuicem?* ideoq; non nisi pios, ac Sanctos sermones misceat, qui deceant personam religiosam; memor in die iudicij reddendam esse rationem de quocumq; verbo otioso *Matth.12.* quod si de verbo otioso, an non reddenda erit de detractionibus, & alijs peccatis, etiam grauioribus, quæ committantur à Monialibus in collocutorijs?

7 *Nemo vestrum parui æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis* (ait *S. Bernardus serm. de triplici custodia*) *siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis: volat verbum irreuocabile, volat tempus irremeabile, nec aduertit insipiẽs, quid amittat. Libet confabulari, aiunt, donec hora pertranseat, donec prætereat hora, donec pertranseat tempus, donec prætereat hora, quæ tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miseratio Creatoris indulget:*

get: donec transeat tempus, quo diuinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam societatem, suspirare ad amissam hereditatem, aspirare ad promissam felicitatem, &c. hæc *Bernardus* quæ vtinam attentiùs meditentur Moniales, quæ adeò sunt addictæ sæcularium conuersationi, & ita frequentant collocutoria. Certè Paulus 1.*Cor.*7.ait *Tempus breue est, reliquum est, vt, & qui vxores habent, tamquam non habentes sint, & qui emunt, tamquam non possidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tamquam non vtantur.*

8 O si benè cogitaremus, quàm breue tempus sit agonis, & cursus nostri, quàm volet irreuocabile tempus: quàm ab hoc momento pendeat æternitas; quàm feruidi, & assidui essemus in omni bono opere; quod enim modò negligimus; per totam æternitatem recuperari nequibit; quia breui finietur omne tempus viuendi, agendi, merendi: iurauit Angelus, ait *Io. Apoc.*10. *quia tempus non erit ampliùs.* Quod si de Tito Vespasiani filio refertur, cum quidam nocte serò meminisset se nihil boni ea die fecisse amicis, dixisse; *Hodie diem perdidi:* nos non putamus perire nobis horam, diem momentum, tempus, ætates; cum otiosum verbum loquimur, pro quo reddituri sumus rationem?

9 Nec solitudo monasterij religiosis est adeo grauis, atque molesta, vt ad declinandum illius molestiam debeat se conuertere ad conuersationes sæcularium: nam *S. Hieronymus Ep.*4.*ad Rusticum Monachum* dicit; *Viderint alij, quid sentiant, vnusque enim suo sensu ducitur; mihi oppidum carcer, & solitudo Paradisus.* Quod confirmat *S. Bernardus Ep. ad Fratres de monte Dei* dicens: *Numquam minus solus, quàm cum solus.* Confirmat, & *Thomas de Kempis sup.c.*20. *n.*5. his verbis: *Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat; si in principio conuersionis tuæ benè eam incolueris, erit tibi posteà dilecta, & gratissimum solatium.*

10 Solitudo amplectenda à religioso, si attentè, ac fructuosè velit vacare orationi, ac meditationi; ex conuersatione enim habita cum sæcularibus multa audiuntur, ac videntur, quæ tempore orationis recurrunt, & animum innumeris distractionibus replent. Vt proinde *Thomas de Kempis sup.cap.*20.*n.*8.dicat: *Claude super te ostium tuum, & voca ad te Iesum dilectum tuum; mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem; si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses;* Certè de quodam Eremita refert *Cassianus in monast. instit. lib.*3. *cap.*32. quòd cum missum ad se literarum fasciculum ex Patria accepisset, illud ne resignare quidem voluit, sed in ignem coniecit dicens: *Ite cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me vlteriùs ad illa, quæ fugi reuocare tentetis.*

QVÆRES XXVI. Quibus monitis excitari possint Moniales ad auersandum peccatum quodcumque mortale.

310 ℞. Posse excitari sequentibus monitis; nimirum.

1 Considerent ex vnico Adæ peccato quot millionum hominum morbi, fames, ærumnæ, necesque prouenerint; quàm multi, & paruuli, & adulti propter illud damnentur; quòd Dei filius ad illud expiandum mori debuerit; & vbi voluptas ad peccandum solicitauerit, dicant *Ego tantillo pretio mortem, & æternum pœnitere non emo.*

2 Considerent per vnicum peccatum mortale hominem è Dei gratia, amicitia, ac familiaritate exturbari, spoliari participatione meritorum Christi vsque dum pœnitentiam agat, exui donis Spiritus Sancti, ac virtutibus infusis, amittere pacem, ac serenitatem conscientiæ, priuari consolatione Spiritus S. participatione bonorum Ecclesiæ, merito, ac fructu bonorum operum, ac denique vita æterna. Rursus homo per vnicum mortale peccatum fit capitalis Dei inimicus, diaboli mancipium, peccati seruus, reus æternæ damnationis, insipiens, crudelis, sordidus fœtens, & spiritualiter mortuus.

3 Si quis cum Simeone Stylite annos 49. vel certè 80. vt vult *Baronius*, stetisset perdius, & pernox subdio in columna faciendæ pœnitentiæ causa; cum Ro-

mualdo asperrimè annos 100. vixisset in Eremo, per annos 38. summa patientia cum Virgine Liduina sustinuisset molestissimas, ac grauissimas infirmitates cuius vis generis, & maximum peculium meritorum tam operando, quàm patiendo lucratus fuisset: totum hoc meritum per vnicum mortale peccatum ipsi perit, nisi redeat in gratiam, & perinde est, ac si nihil boni vnquam fecisset.

4 Si consensurus in peccatum mortale certò sciret se, eo commisso, statim proijciendum esse in fornacem ardentem, ibiq; detinendum per horam; certè pro viribus resisteret tentationi, nec vllatenus consentiret, idq; etsi solum per horam in pœnam commissi peccati esset detinendus in olei ebullientis dolio: & consentit homo in peccatum mortale sciens se sic exponi periculo ardendi per totam æternitatem in fornace ignis infernalis? vbi est consilium? vbi prudentia? vbi sapientia? Certè S. Edmundus Cantuariensis dicebat se malle insilire in rogum ardentem, quàm peccatum vllum scienter admittere in Deum.

5 Cum Aloysia vxor Thomæ Mori ad ipsum Thomam ab Henrico VIII. Angliæ Rege submissa fuisset in carcerem ad tentandum eius animum, vt Regis libidini assentiretur, eiq; ad hunc finem, suam, mariti, ac familiæ miseram sortem proponeret; alia ex parte ipsi ostendens magnas opes, ac honores à Rege promitti, si consentiret: *Quamdiu* (inquit Thomas) *ò Aloysia, hisce opibus fruemur?* ea respondente; *facile adhuc ad 20. annos, marite mi;* mox increpans, & indignans ille subiunxit: *Vade, ò stulta mercatrix, ego ne pro 20. annis modicæ fœlicitatis vendam annos æternos fœlicitatis cœlestis? non ita desipio, quin verò malo carcerem hunc tota vita, bonorum confiscationem, opprobria, mortemq; ipsam pati, quàm æternitatem meam beatam prodigere.* Quod dixit Thomas Aloysiæ; dicere debet homo propriæ carni, quoties incitatur ad mortale peccatum.

6 Peccatum mortale formidandum magis est, quàm ipse infernus: sicque Eleazarus. 2. *Mach.* 6. dicebat se malle præmitti in infernum, quàm in peccatum: & *S. Anselmus* teste *Edinero in eius vita lib.* 2. dicere solebat, si hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, & necessariò vni eorum immergi deberet, se priùs infernum, quàm peccatum appetiturum. Quod idem *S. Anselmus* repetit. *lib. de Beatit. cap.* 19. his verbis *mallem purus à peccato gehennam intrare, quàm peccati sorde pollutus cœlorum regna tenere.*

7 Peccatum mortale meritò vocatur deicidium, & christicidium: cùm homo peccans mortaliter, quantum est in se, iterum Christum crucifigat iuxtà illud Pauli *Rom.* 6. *Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei.* Quæ maior impietas, ac ingratitudo? sicut ergò summè auersamur impietatem Iudæorum, qui Christum mortalem crucifixerunt in Caluariæ monte; & ijs pro viribus restitissemus, si licuisset; cur modò toto animi conatu non resistimus peccato, per quod Christus iterùm crucifigitur: cùm id facere possimus, & teneamur.

8 Peccatum mortale inde etiam summoperè auersandum, quòd *S. Augustinus lib.* 5. *contrà Iulian. c.* 5. docet peccata sequentia esse pœnas peccatorum præcedentium (quod est dicere esse peccatorum inter se colligationem, & velut catenam, in qua alia sint causa sequentium peccatorum, alia pœnæ præcedentium) sicq; dicit: *Crimina criminibus vindicantur, & supplicia peccantium non tantum sunt tormenta, sed, & vitiorum incrementa.* Quo modo *Ps.* 80. dicit Deus *Dimisit eos secundum desideria cordis eorum; ibunt in adinuentionibus suis.*

9 Peccatum mortale est iniuria Deo facta ita grauis, vt licèt omnes homines, & Angeli vniuersi sponte sua omnia tormenta gehennæ per totam æternitatem paterentur, numquam pro vno peccato mortali dignam pœnitentiam, & satisfactionem Deo præstarent: sicque solus Christus id facere potuit; vtpotè Dei filius, ac verus Deus, cuius satisfactio ratione personæ, quæ est dignitatis infinitæ, est infinita, & æqualis, atque condigna iniuriæ infinitæ factæ Deo infinito: tanta est malitia peccati mortalis.

10 *S. Anselmus lib. de similitudinibus cap.* 189. ostensurus, quàm difficilè corrigatur

gatur peccator habitualis, illum assimilat auiculæ filo diaboli ligatæ,' & ait: *Instar huius pueri iocatur diabolus cum peccatoribus, quos irretitos suis laqueis pro sua voluntate in diuersa vitiorum impedimenta pertrahit. Sunt enim multi auari, ebriosi, luxuriosi, qui proponunt auaritiam, gulam, libidinem deserere, & putant instar auis se liberè auolaturos; sed quia prauo vsu irretiti ab hoste tenentur, nolentes in eadem vitia deijciuntur: fitque hoc sæpiùs nec omnimodè liberantur, nisi magno conatu, & gratia Dei funis rumpatur prauæ consuetudinis.*

11 Porrò ad vitandum peccatum mortale omninò necessarium est vitare occasionem proximam illius: qui enim *amat periculum; peribit in illo*, ait Sapiens *Eccl.*3. hinc ait *Innocentius Psal.* 37. *fuge personam suspectam, locum idoneum, tempus aptum, & quidquid est opportunum ad faciendum peccatum: quia, sicut difficile est in igne esse, & non ardere, ita difficile habere opportunitatem peccandi, & non peccare.* Quod confirmat *Seneca Epist.*117. *ad Lucilium* dicens *Quantum possumus à lubrico recedamus, in sicco quoque parum firmiter stamus.*

QVÆRES XXVII. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad auersanda peccata etiam venialia.

311 ℞. Incitari debere monitis sequentibus, videlicèt.

1 Cauendum à peccatis venialibus, ne ruamus in mortalia: nam, vt ait *S. Chrysost. hom.* 87. *in Matth. nemo repentè ad extremam improbitatem insiliȳt, habet quippè insitum quemdam anima pudorem, atque innatum, quem subitò calcare atque proijcere non potest, sed sensim, & paulatim ex negligentia parit.* Sic ille, & meritò, quia visum sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensus opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem damnatio, vt notauit *Glos. in c.*31. *Iob.*

2 *Mirabile quiddam, atque inauditum dicere audeo*, (inquit *S. Chrysostomus vbi suprà,*) *solet mihi nonnumquam non tanto studio magna videri peccata esse vitanda, quàm parua, & vilia: illa enim vt auersemur, ipsa peccati natura efficit, hæc autem hac ipsa re, quia parua sunt, desides reddunt, et dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere: vnde citò ex paruis magna fiunt negligentia nostra.*

3 *Sanè nescio* (ait *S. Hieronymus Ep.*14. *ad Celant.*) *an possumus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: estque ille prudentissimus, qui non tam considerat, quod sit, quàm illum, qui iusserit, nec quantitatem imperij, sed imperantis cogitat dignitatem.*

4 *Tu quid dicis* (loquitur *S. Augustinus serm.* 244. *de tempore* de negligente peccata leuia) *quia paruum peccatum est; velim scire, quoties tale peccatum admittis; si tot paruulas plagas in corpore, & tot maculas, aut scissuras in vestibus tuis fieri velis? cum ergo nec in corpore tuo plagas, nec in veste tua scissuras, vel maculas fieri acquiescis, qua conscientia hoc facere in anima tua non metuis? ac si quicumque hoc fecerit, plus amat vestem suam, & carnem suam quàm animam.*

5 In eamdem sententiam idem *S. Augustinus lib. de* 10. *chordis cap.* 11. sic habet *Attendite, minuta sunt, non sunt magna* (loquitur de peccatis venialibus) *non est bestia quasi Leo, vt vno morsu guttur frangat; sed bestiæ plerumque minutæ necant: si proijciatur quisquam in locum pulicibus plenum, numquid non moritur ibi? non sunt quidem maiores, sed infirma est natura humana, quæ etiam minutissimis bestijs interimi potest. Sic & modica peccata attendite, quia modica sunt, & cauete, quia multa sunt.*

6 *Quando paruam animi perturbationem susceperis, ne eam neglexeris, quòd parua sit; sed considera, quanta mala pariat, nam si in domo parum aliquid stuppæ accensum viderimus, conturbamur, & tumultum mouemus: non enim attendimus initium, sed ex initio finem considerantes mouemur, & concurrimus, vt totum caminum exinguamus: hoc igne vehementius exedit animam peccatum;* ita *S. Chrysostomus in Psal.*6. Nec dissentit *S. Augustinus Epist.* 108. *ad Seleucian.* dum ait, *Illa peccata, quæ humanæ fragilitati quamuis parua, tamen crebra subrepunt,*

repunt, quæ si collecta contrà nos fuerint, ita nos grauabunt, & opprimient, sicut vnum aliquod graue peccatum. Quid enim interest ad naufragium, vtrum vno grandi fluctu nauis operiatur, & obruatur, an paulatim subrepens aqua in sentinam, & per negligentiam dere icta, atque contempta impleat nauim, atque submergat? intellige, non quòd multa venialia, vt talia; exæquari possint vni mortali; sed quod neglecta disponant ad mortale; sicut vulnus curabile, si negligatur, fit incurabile, &c.

7 Idem *S. Augustinus ser.*41. *de Sanctis* loquens de peccatis venialibus ait: *Quibus peccatis licèt occidi animam non credamus; ita tamen eum veluti quibusdam pastulis, & quasi horrenda scabie replentes deformem faciunt, vt eam ad amplexus Sponsi cœlestis aut vix, aut cum grandi confusione venire permittant.* Hoc benè considerent Moniales; hincque intelligant, quod, sicut toto conatu abstinerent à venialibus, si certò scirent se ex ijs fœdam contracturas scabiem in corpore; itá multò magis ea debent auersari, ne in anima inficiantur scabie illa spirituali, de qua S. Augustinus hic loquitur.

8 Considerentur mali effectus, qui ex peccato veniali oriuntur, & sunt 1. obligare ad pœnam illius luendam, siuè in hac vita, siuè in purgatorio: 2. animam sordidiorem reddere: 3. imminuere charitatis feruorem: 4. animi vires debilitare: 5. retardare gloriam æternam: 6. minuere meritum, & gloriam vitæ æternæ. 7. disponere ad peccatum mortale: 8. impedire augmentum gratiæ: 9. ponere obstaculum deuotioni in orando, & progressui in vita spirituali: 10. displicere Deo, & Angelis: 11. placere dæmoni, qui inde arripit occasionem nos perdendi.

9 *Quando parum deliquimus, aut etiam pigri, aut socordes fuerimus, ne illud parum negligamus, citò enim neglectum fit magnum, ita etiam vestimentum ab initio ruptum, & neglectum per totum producit scissuram; & tectum, si cùm paucæ tegulæ deciderint, fuerit neglectum, totam domum deycit: nos ergo hæc considerantes, parua nunquam despiciamus, ne in magna incidamus.* Ita *S. Chrysost. hom.*8. *in* 1. *Cor.* idem confirmans *hom.*19. *ad pop. Antioch.*

10 *Diabolus non pugnat citò contra aliquem per grandia vitia,* (ait *S. Hieronymus in Psal.*140.) *sed per parua, vt possit quomodocumque intrare, & dominari homini, & postea eum in maiora vitia impellat: non per fornicationem, non per auaritiam, sed per minora vitia ingreditur.*

11 Qua diligentia vitare debeamus peccata venialia, ostendit *S. Chrysostomus hom.*60. *super Genes.* dicens: *Scitis, quòd hostem habemus perpetuum, & fœderis nescium: vnde nobis magna vigilantia opus est: non aliter autem eum vincemus, quàm si per vitam optimam supernum nobis auxilium conciliemus.* Quod confirmat *S. Basilius in Constit. monast. cap.*2. his verbis *Qui à Deo se optat iuuari, is numquam deserit quod addocet officium suum; qui autem hoc facit, is diuino auxilio numquam destituitur;* quapropter danda in eo opera est, ne vlla in re conscientia nostra nos condemnet. Ita Sancti Doctores: & benè, cum iuxtà Theologos homo per peccata venialia se indignum reddat auxilijs illis specialibus, sine quibus de facto non resistit tentationi, nec respondet diuinæ inspirationi, adeòque peccat, & omittit bonum opus ipsi propositum: etsi vi gratiæ sufficientis, quæ ei non deest, simpliciter possit resistere tentationi, & respondere diuinæ inspirationi: vt ergò Deus se nobis liberaliorem ostendat in conferendis dictis auxilijs, simus & nos liberales in ipsum abstinentes pro viribus non solùm ab offensione eius graui, sed etiam leui.

12 *Mens Christo dedita equè, & in maioribus, & in minoribus* (idest peccatis) *sciens etiam pro otioso verbo reddendam esse rationem,* ita *S. Hieronymus ep.*3. *ad Heliodorum.* Præterquàmquòd etiam de venialibus luenda est debita pœna in Purgatorio, nisi in hac vita pro ijs satisfiat.

QVÆRES XXVIII. Quibus monitis iuuari possint Moniales ad abigendos scrupulos.

312 ℞. Posse iuuari sequentibus monitis ; & quidem.

1 Ijs proponendo aliquod ex illis remedijs quæ in *hoc ipso cap. num.* 204. proposuimus, eruntque valdè salutaria .

2 Consideretur cum *Chrysost. hom.* 6. *in* 2. *Rom.* quàm benignum, ac longanimem se Deus ostendat in trahendis peccatoribus ad pœnitentiam : *Auersati sumus vocantem* (ait S. Doctor,) *& vndequaque illectantem ; ac ne sic quidem de nobis ille pœnas sumpsit, sed adcurrit ipse, ac restitantes, fugitantesque inhibuit; ipsi tamen ab illius manibus excussi ad Diabolum transfugimus ; ac ne sic quidem destitit ille, sed & sexcentos rursus, qui nos hortarentur, misit Prophetas, Angelos, Patriarchas ; at nos legationem non solum non admisimus, sed & legatos nobiscum agentes iniuria affecimus ; ille autem ne per hæc quidem non respuit, sed quod facere ij solent, qui vel vehementissimè per quem amant, negliguntur; tamen circumiens ad omnes adijt tum in cœlo, tum in terra, se se manifestans congressusque nunc cum Hieremia, nunc cum Michea, non vt grauaret, sed vt defensione vteretur, vel super ijs, quæ in ipsum à nobis commissa fuerant; quin, & vnà cum Prophetis ad illos accessit, qui ipsum auersarentur, paratus etiam, ac postulans ad rationis reddendæ calculos descendere ; tum autem ad omnia surdos ad colloquium secum trahens, popule mi, inquit, quid feci tibi, aut quid te attristaui responde mihi?* hæc *Chrysostomus*, ex quibus ad solatium Monialis scrupulosæ sic licet differere; Si Deus per tot annos in sæculo tanto affectu nos secutus est, dum peccando illum fugiebamus, & auersabamur, an modo in religione nos fugiet, ac deseret, dum totis viribus studemus illum sequi, benè operando iuxta eius præcepta, & consilia? apage; nefas est hoc credere, vtpotè contrarium summæ eius bonitati, ac desiderio, quod habet homines saluandi.

3 *Cum quidam anxius inter spem, & metum fluctuaret frequenter* (inquit *Thomas de Kempis l.*1. *de imitat. Christi cap.* 25. *num.*2.) *& quadam vice mœrore confectus in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset: hæc intra se reuoluit dicens. O si scirem quod adhuc perseueraturus essem; statimque audiuit diuinum intus responsum : Quid si hoc scires, quid facere velles? fac nunc quod tunc facere velles, & benè securus eris: moxque consolatus, & confortatus diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio.* Quod autem isti tunc dictum fuit nomine Dei inculcari debet Moniali scrupulosæ, vt timorem deponat diuinæ bonitati confidens.

4 *Ad Dominum iam conuersos non nimium cruciet præteritorum conscientia delictorum* (dicit *S. Bernard. ser.*3. *de SS. Petro, & Paulo*) *sed tantum humiliet vos sicut & Paulum.* Monialis ergò scrupulosa, vbi debita diligentia confessa est sua peccata, non sit anxia circa illa, sed studeat dignos pœnitentiæ fructus facere ; &, si anxietatem deponere nequit coram Deo se humiliet dicens modò cum Dauide *Psal.*118. *Bonum mihi quia humiliasti me ;* modò cum Iosephi Fratribus *Gen.*12. *Meritò hæc patimur, quia peccauimus:* modò cum bono latrone prope Christum crucifixo *Lucæ* 23. *nos quidem iuste, nam digna factis recipimus.*

5 Meminerit Monialis scrupulosa, quàm sit *bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde Psal.*7. & quod *Ezechiel.* 18. ait; *Si impius egerit pænitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor amplius ;* non enim vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur, & viuat; quippe qui non venit vocare iustos, sed peccatores.

6 Monialis scrupulosa sibi persuadeat scrupulos plerumque immitti à Diabolo ; & quidem eo fine, vt quos nequit inducere ad peccata manifesta, saltem peccare faciat ex conscientia erronea vi perplexitatum, quæ identidem ijs suboriuntur, sicut de facto peccare facit non rarò.

7 Benè intelligat non posse, quid imputari ad peccatum, quod non sit voluntarium, voluntarium verò non consistere in sensu, sed in consensu ; vnde fit, vt delectatio possit esse in sensu, & tamen non sit culpabilis, eò quod desit consensus. Quare hæc

re hæc duo benè debent distingui, sensus, & consensus: certòque credendum est solum sensum non sufficere ad peccatum, cum non sit liber, nisi accedat consensus: qui tamen in scrupuloso timorato non ita facilè debet præsumi.

8 Ingentem molestiam, quam patitur ex scrupulis, patienter sustineat. Deoque offerat in debitam præteritorum peccatorum satisfactionem, memor sic tantò minorem pœnam ipsi fore soluendam in purgatorio, ac proinde dicat cum S. Augustino: *Hic vre, hic seca, vt in æternum parcas.*

9 Meminerint certa constare experientia eos, qui in vita adeò vexantur scrupulis, Dei misericordia in morte summam animi tranquillitatem, ac pacem obtinere, quod modo Albertus Magnus glosans verba illa *Matth. 26. Tristis est anima mea vsque ad mortem*, hoc verbo *exclusiuè tantum*, dicit Christum nobis tristitia, illa, quam passus est in horto Gethsemani promeruisse vt tristitia, quam fideles patiuntur ex scrupulis, duret vsque ad mortem exclusiuè: ijs in mortem summam animi tranquillitatem consequentibus.

10 Consideret, quòd, si Deus voluisset ipsam perdere in gehennam, & excludere ab æterna salute, illam non vocasset ad religionem, nec tot auxilia contulisset ad comparandam cœlestem gloriam, sed eam è terra viuentium abstraxisset, & in locum damnationis æternæ deturbasset: dum viuebat in peccato mortali; quod vtique facere potuisset iustè: non fecit tamen, sed patiens, & misericors expectauit ad pœnitentiam, quod est signum nolle ipsum eius mortem, sed vt conuertatur, & viuat volens omnes saluos fieri.

11 Qua ratione dubitare quis potest, num Deus velit ipsum saluare, si ille, teste *S. Dionisio Areopagita ep. ad Demophilum cum ijs etiam, qui ipsum deserunt, amanter hæret, contendit, & rogat, ne indigni habeantur, & repellantur; delicijs diffluentes, & temerè eos accusantes fert, atque ipse defendit, aut potius curationem pollicetur: eis, cum procul absunt, tamen accedentibus occurrit, & prodit obuiam, totosque complexus osculatur, nec superiora maleficia exprobrat, sed ea bona, quæ adsunt, diligit, festum diem agit, conuocat amicos, idest bonos, vt sit omnium lætantium habitatio*, hæc S. Doctor; & ex his quis non videat sentiendum de Domino in bonitate *Sap.* 1. Consentit *S. Bernardus epist.* 107. his verbis, *Nemo se amari diffidat, si iam amat; lubenter enim amor Dei, quem præuenit, amorem sequitur: nam quo pacto redamare pigeat quos amauit nec amantes?* Consentit *Blosius in consolat. pusillanim. cap.* 7. §. 2. dicens, *Quantumcumque peccaueris, semper Dei misericordia in infinitum excedit tuas iniquitates: quantumcumque infirmus sis, semper illius benignitas adiuuare parata est tuam fragilitatem*: & *cap.* 7. dicit: *Tanta eius misericordia est, vt stuppa aliqua, siue lignum in immenso igne positum non tam citò incendi possit quàm ipse peccatori veraciter dolenti peccata omnia condonare paratus est.*

12 Cum salus æterna hominis pendeat ex voluntate tum Dei, tum hominis; & aliàs nobis certò constet de voluntate Dei ex certissimo testimonio Pauli 1. *Tim.* 2. *Qui omnes homines vult saluos fieri*; si ipsi velimus saluari, iam sumus certi de salute; quippe quæ iam pendet ex voluntate nostra, qua velimus cooperari gratiæ Dei, quæ nobis non deest, immò in religione superabundanter confertur; vt proinde dicatur *Oseæ* 13. *Perditio tua, ex te Israel; tantummodo in me auxilium tuum.*

13 Moniali scrupulosæ prohibeatur lectio librorum, qui solent renouare scrupulos; & ne agat cum ijs, de quibus dubitari potest, quòd eam confirment in perplexitatibus; item ei suadeatur, vt de peccatis præteritis ritè confessis non amplius cogitet, nisi in communi, memor consilij à Pinufio Abbate dati cuidam scrupuloso, quod refert *Cassianus collat.* 10. *c.* 9. his verbis *Quod dixisti te etiam de industria præteritorum peccatorum memoriam retractare, hoc fieri penitus non oportet; quin immò, etiam si violenter irrepserit, protinus extrudatur.*

14 Confugiat Monialis scrupulosa, dum vrgetur scrupulis, memor hominis scrupulosi figuram in Euangelio gessisse lunaticum à spiritu malo obsessum, qui

nunc

nunc in ignem, nunc in aquam se iactabat) scrupuloso se iactante de vna cogitatione tristi in aliam) ideòque sicut ille non potuit curari, nisi in oratione, ac ieiunio ex *Matth.* 17. sic scrupulosum difficilè posse curari, nisi per orationem, ieiunium, & alia pia opera, in quibus se exerceat.

15 Si non iuuerint hæc monita, disertis verbis dicatur Moniali scrupulosæ infirmitatem scrupulorum oriri ex occulta ipsius superbia, eaque grauioribus omnibus peccatis per scrupulos in memoriam refricatis, nec posse eam curari, nisi sensum suum omninò abneget, se totam simpliciter submittendo iudicio Confessarij; sibi certò persuadens illum à Deo regi, adeòque ipsam teneri stare consilijs illius, cum non sit ipse, qui loquitur, sed spiritus Dei, qui loquitur in ipso. Vnde fit, vt sicut acquiesceret Angelo ipsi nomine Dei significanti, vt bono esset animo; sic & debeat acquiescere Confessario id ei attestanti nomine ipsius Dei; dicente Christo *Lucæ* 10. *Qui vos audit, me audit*; cùm re vera vterque nomine Dei loquatur, vt Dei nuncius.

16 Meminerit se aliàs non semel vi vehementis alicuius imaginationis ipsius animo irrepentis falsò apprehendisse aliquid esse graue peccatum; quod posteà, deferuescente falsa illa apprehensione, clarè cognouit non esse peccatum, adeòque trepidasse timore, vbi non erat timor: hincque in simili casu colligat, quòd, sicut aliàs modo dicto fuit decepta, sic etiam hic & nunc similiter decipitur; ac proinde intrepida deponat timorem, immò & interdum operetur contrà scrupulum: memor, quòd, sicut volens lignum distortum facere rectum, illud in contrariam partem inflectit: sic habens conscientiam per scrupulos distortam debet se inflectere in contrarium, vt debitam consequatur conscientiæ rectitudinem: vt aduertit *Gerson. in tract. de reg. mor.*

17 Recolat sæpè, quod dicit *Blosius in consolat. pusillanim. cap.* 1. §. 6. ex *Taulero, eorum* scilicet, *qui confessiones recipiunt, potestati, & authoritati fidem adhibendam esse, sicut verbis Domini, quibus ait, Quorum remiseritis peccata remittuntur eis; & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cœlis; in veritate dico, charissimi, vbi quis peccata sua ritè confessus adhuc remorsus ex ijsdem in conscientia patitur, multò meliùs fecerit, si in hac parte Deo confidendo, & fidem virtuti confessionis adhibendo eadem denuò non confiteatur, quàm si iteret confessionem*. Ad quod faciunt, quæ habentur *Matth.* 23. *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi; omnia ergò quæcumque dixerint vobis, seruate, & facite*: si enim id seruandum à quibuslibet, multò magis à scrupulosis; & si erga Scribas, & Pharisæos, multò magis erga viros probos, ac doctos, vt aduertit *Bresserus de conscientia lib.* 6. *cap.* 5. *num.* 38. referens ex *Antonino* quemdam diuinitùs fuisse monitum, vt consuleret discretos, & acquiesceret illis; addensque S. P. N. Ignatium, cum valdè scrupulis vexaretur, nec precibus, ieiunijs, alijsque pœnitentijs ab ijs liberari posset, tandem summam conscientiæ quietem consecutum fuisse, acquiescendo consilio, ac mandato Confessarij, vt deinceps quietus esset. Et hanc regulam inquit *Bresserus num.* 40. esse indubitatam, certissimam, & securissimam, eamque scrupulosos sequi posse, & credere certissimam quasi articulum fidei absque omni peccandi periculo, immò cum magno merito (quidquid sibi videatur) cæco quodam modo captiuando intellectum, ac iudicium suum, & acquiescendo dictis, iudicioque aliorum; & hoc, licèt alij errarent: hi enim sibi errarent non scrupulosis; ita *Bresserus*.

18 Scrupulosus non debet secum disputare, an certissimè aliquid sit, vel non sit peccatum; hoc enim ei est perniciosum; sed, si primo intuitu non videatur id ita certum, liberè, ac fortiter reijciat tanquam scrupulum; idemque faciat, si dubitet, an iurare auderet; nam eò ipsò id ei non est certissimum, ita *Bresserus sup. num.* 49. addens, etsi scrupulosus putet tam certò aliquod esse peccatum, vt auderet iurare, posse nihilominùs, immò debere Confessario contrarium dicenti credere.

19 Auertat scrupulosus fortiter, & constanter cogitationem, ac imaginationem

ab

ab omnibus spectantibus ad suum scrupulum eo ferè modo, quo auerteretur ab impuris obiectis: & ad hoc conferet continua aliqua occupatio, ac distractio intellectus ad obiecta læta, & aliena à scrupulis: & ratio est, quòd cessatione actuum, quæ fit per dictam occupationem, habitus, & species scrupulosæ remittuntur, & tandem omninò pereunt; cùm è contra intendantur cogitationibus, & disputationibus scrupulosis scrupuli, vt habitus exercitio suorum actuum, visque imaginatiua lædatur forti, ac frequenti imaginatione præuia ad dictas cogitationes scrupulosas.

20 Confessarius cum Moniali scrupulosa numquam agat dubiè, ac obscurè, sed resolutè, & clarè: ne augeat scrupulos, dum vult curare; ne desperet, aut diffidat molestam curam Monialis scrupulosæ, sed confidat in Domino qui illuminat omnem hominem; eamque pergat curare in omni patientia, ac doctrina non solum remedijs propositis, sed suis precibus, alijsque medicamentis, quæ vnctio Spiritus Sancti edocebit: illam nunc reprehendat, iubeatque sibi obedire, si est importuna; nunc eam soletur, iubeatque bono animo esse, si est nimis pusillanimis; nunc totum eius periculum in se suscipiat, spondeatque se pro ea responsurum in die iudicij.

F I N I S.

Ad maiorem Dei gloriam, ac honorem B. V. MARIÆ, & SS. P. N. Ignatij, & Francisci Xauerij.

FOR-

FORMVLARIVM
LICENTIARVM.

Quæ in Monialium Gubernatione communiter concedi solent.

IN gratiam Prælatorum, qui præsunt Monialibus, sequens apponimus formularium (quod aliquibus visum est desiderari ad complementum præsentis tractationis de Monialibus) & in eo referuntur formulæ licentiarum, quarum vsus in ordinaria Monialium gubernatione solet esse communis. Eas autem desumemus partim ex formulari Episcopali, quod refert Augustinus Barbosa in fine codicis *de offic. & potest. Episc.* partim ex curia Episcopali Ferrariensis Ecclesiæ, cuius obsequijs, meorum Superiorum iussu annos 12. deseruiui. Quod si in aliquibus harum formularum extant nonnullæ clausulæ, quæ videntur aduersari dictis in progressu præsentis tractationis id inde prouenit, quòd hìc proponuntur formulæ, pro vt ab alijs referuntur: in ipsa verò tractatione earum clausulæ explicantur iuxta probabilem Doctorum sensum, & communiorem regionum consuetudinem: quæ, cum sit optima legum interpres, vtique potest ad dictarum clausularum explicationem deseruire. Porrò formulas hoc ordine proponemus, quem indicat sequens index.

Licen-

FORMVLA I.

Institutionis Vicarij Monialium.

NOS &c. Dilectio nobis in Christo Illustri, & Admodum Reuerendo N. salutem, & Benedictionem à Domino. Cum ex Sacrorum Canonum, sacrique præcipuè Concilij Tridentini præscripto inter cætera Episcoporum sollicitudini commissa, Monialium regimen tam in spiritualibus, quàm etiam in temporalibus summoperè commendetur; Nosque ob graues ac legitimas occupationes, quibus assiduè detinemur huic vni rei operam omnem impendere non valeamus; Monialiumque negotia vnum sibi peculiarem exigant Ministrum, qui ipsorum curam gerat; maximèque intersit vnicuique muneri proprium speculatorem adhibere, ac certos illi terminos præfinire; Idcirco de tua pietate, prudentia, ac doctrina nobis in grauioribus negotijs diu probatis plurimum in Domino confidentes: te in Vicarium, ac Iudicem Episcopalem omnium, & singulorum Monasteriorum, & Conuētuum, Monialium, Domorum, ac locorum piorum puellarum, ac cęterarum mulierum in commune viuentium, cuiusque Ordinis, regulæ, vel Instituti fuerint, nec non Domorum Expositorum, Orphanorum huius Ciuitatis, ac etiam Tertiariarum, & Pizocherarum cuiusuis Ordinis, & instituti (ad præscriptum tamen Sacri Concilij Lateranensis, ac aliorum Conciliorum, & Constitutionum Apostolicarum huius Ciuitatis, ac diœcesis) tàm in temporalibus, quàm in spiritualibus præsentium tenore eligimus, constituimus, atque deputamus; facultatibus tibi, vt infrà, attributis. Primò igitur Charitati, ac discretioni tuæ committimus, atque mandamus, vt ad Monasteria omnia, Conuentus, Domos, & loca pia omnium Monialium, puellarum, ac mulierum prædictarum, vbi, & quando opus fuerit, tibique expedire videbitur, accedas, illarumque postulationes, ac querimonias audias, & componere procures. Canonicas sanctiones Sacri Tridentini Concilij, Diœcesanarum synodorum, aliaque nostra decreta, statuta, regulas, & Ordinationes de regularum obseruantia, pietate, moribus, religione, regimine, bonorum administratione, ac clausura executioni mandari facias; pœnis etiam, atque censuris, vbi, & quando iustum fuerit, arbitrio tuo infligendis: Vt Moniales mediante obseruantia trium Votorum Castitatis, paupertatis, & obedientiæ iuxta præscriptum Regularum Altissimo famulentur, prout Virginibus Deo dicatis conuenit, prospicias: Decreta visitationis nostræ omninò seruari, ac exequi facias. De ipsorum Monasteriorum, ac locorum piorum statu, ac monasticæ vitæ disciplina diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, nec non criminibus, excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis informationes sumas, processus facias, sententiam proferas, ac exequutioni demandari cures, ac alia necessaria, ac opportuna geras, & exequaris. Ne personæ suspectæ, aut minus confidentes ad ingressum intra septa Monasteriorum, & locorum piorum admittantur, omninò prohibeas. Facultates, & licentias ad crates, parlatoria, ac Rotas Monasteriorum, & locorum prædictorum, ac ibi Præfectas, Abbatissas, & alias Moniales, ac sæculares puellas alloquendi tam maribus, quàm fœminis, nullo autem pacto Regularibus, nisi seruata forma Constitutionum Apostolicarum, & decretorum Sacræ Congregationis Regularium, iustis

tantùm de causis, concedas. Ignotas personas, & non probatæ vitæ ad colloquium Monialium accedere ne permittas. Seuerè autem in eos, qui absque licentia ad Monasteria accedunt, Monialesve alloquuntur, animaduertas. Voluntatem puellarum tam quæ in Monasterijs ad educationem, quàm quæ ad habitum, seu professionem admittendæ erunt, examines, atque explores, an sponte elegerint Monasticam vitam, an verò coactè, aut per metum in Monasterijs detrudantur. Instrumentis renunciationum bonorum temporalium, quæ per ipsas fieri contigerit, interfis, ne coactè, aut per dolum ad ipsas compellantur: si verò causas iustas iudicaueris, maturo consilio adhibeas Decretum, licentiamque impertiaris. Parentibus orbatas, ac pauperes puellas tibi probatas, & benè visas in Domos, ac loca pia; cæteras autem fœminas in alias pias Domos ipsis deputatas recipi, & admitti, ac etiam iustis ex causis ex ipsis repelli, ac remoueri pro tua prudentia facias: expositos in orphanorum domum admitti, ac illis nutrices constitui, ac necessaria suppeditari procures. Circa administrationem temporalium, Monasteriorum, & locorum piorum, ne quid illis detrimenti inferatur sedulò inuigiles, illisque tum eleemosynas, tum quascumque pecuniarum summas vndequaque prouenientes, & locis pijs applicandas arbitrio tuo, verbo nobiscum facto; de quo ex sola assertione tua legitimè constare volumus, iuxta eorum indigentiam dispenses, diuidas. Concionatores, & Confessores tibi benè visos ad Confessiones tamen à nobis approbatos, deputes, ac deputatos remoueas, prout in Domino videris expedire. Nullam ad religionis habitum, seu Monasterii ingressum admittas, nisi prius facto reali deposito penes publicum Bancarium dotis per ipsam Monasterio suo tempore actualiter tradendæ, ac pariter deposito alimentorum, nec non facta promissione, ac data cautione soluendi vestes, & suppellectilia iuxta cuiuslibet Monasterii laudabilem consuetudinem. Ne supra numerum cuique Monasterio præscriptum aliqua recipiatur, nisi habita licentia Superiorum, ad quos eam concedere spectat. Ne Abbatissa, seu Præposita, aut quouis alio nomine nuncupetur, vllo modo in Monasterio eligatur, nisi quadragenaria, & quæ saltem octo annos laudabiliter per professionem in eodem Monasterio vitam duxerit: vt quolibet anno computa, & rationes redituum Monasteriorum solidentur, administratoresque, seu administrantes reliqua statim successoribus restituere cogantur. Et si quis, vel aliqua aliquid vsurpauerit, vel in administratione non se rectè gesserit, seuerè puniatur. Legata pia, vsus, census, liuellos, annuas præstationes, ac omnia alia prædictis Monasteriis, ac locis piis debita per quoscumque personas persolui facias, ac omnibus Iuris remediis recusantes compellas: lites omnes, ac controuersias per dicta Monasteria contra quascumq; personas, & per quascumque contra ipsa Monasteria motas, & mouendas summariè, & de plano, sola facti veritate inspecta quàm primum expedias: litteras, quæ ab Vrbe super negotiis Monialium, & locorum huiusmodi piorum emanare contigerit, debitæ exequutioni demandari, & sedulò obseruari facias. Denique vt in præmissis, & omnibus, & singulis aliis Monasteriorum, & locorum piorum regimen, & gubernium respicientibus Pontificias Constitutiones, Sacrorum Canonum, Sacri Concilii Tridentini, ac Diœcesanarum synodorum decreta, ac nostra edicta seruari facias, & insuper omnia alia, & singula in præmissis, & circa præmissa dicere, facere, gerere, exercere, & exequi cures, quæ necessaria fuerint, & quomodolibet opportuna contrariis quibuscumque non obstantibus. In quorum fidem has præsentes literas manu propria signauimus, & per infrascriptum nostrum Cancellarium subscribi, sigillique nostri, quo in talibus vtimur, iussimus, & fecimus impressione muniri. Datum &c.

FORMVLA II.

Licentia proponendi Capitulo Monialium puellam admittendam ad Nouitiatum.

NOS, &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ Monasterii Monialium S. N. proponendi Monialibus suis capitulariter congregatis puellam

N. vt admittatur suffragijs secretis ad nouitiatum intra præfatum Monasterium : cum ipsa in loco libero fuerit à nobis examinata, eiusque voluntas sufficienter explorata. Volumus autem, vt præfata R. Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas,& Monasterij sigillo munitas id, quod in hoc re factum fuerit, statim ad nos referat. Dat.

FORMVLA III.

Licentiæ recipiendi puellam in Monasterio ad habitum Religionis.

NOS, &c. Cùm voluntatem N. diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam esse quantum humano iudicio existimari potest, compererimus,eamdem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuisse nouerimus, nihilque habere sciamus contra sacra decreta, & conditiones,ac requisita, iuxta monasterij Ordinis S. N. instituta, vidimus quoque fidem instrumenti depositi,& obligationis dotis,seu eleemosynæ monastetio debitæ, vbi professio legitimè emittatur, iuxta taxam annis superioribus præscriptam;licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monasterio S.N. ad Religionem admittatur, recipiaturque, & professionem emittere valeat, cuius tempus Præfecta nobis ante mensem denunciet, sub pœna Concil. Trident. decreto expressa, & constitutum ex nunc fiat rursus, & quæcumque alia, quæ in hoc genere decreta sunt, obseruentur. Dat. &c.

FORMVLA IV.

Licentia proponendi Capitulo Monialium Nouitiam admittendam ad Professionem Religiosam.

NOS, &c. Licentiam concedimus R.Matri N. Abbatissæ monasterij Monialium S.N.vt monialibus suis capitulariter congregatis proponere possit R. N. Nouitiam in sæculo nuncupatam N. per suffragia secreta admittendam ad solemnem professionem: cum ea à nobis examinata fuerit, & approbata. Volumus autem,vt præfata Abbatissa per litteras ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas quid quid hac in re secretis suffragijs gestum fuerit ad nos referat. Dat.

FORMVLA V.

Licentia recipiendi ad Professionem Nouitiam Capitulariter admissam.

NOS, &c. Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N.Abbatissæ monasterij S. N. vt stante Superiore in Ecclesia exteriore ad fenestellam Sanctissimæ Communionis, & seruatis alijs Ordinibus possit recipere expressam, & solemnem professionem N.iam approbatæ, & faciat nos certiores in scriptis fidem gerentibus de die, & coram quo dicta N.emiserit professionem. In quorum fidem, &c. Dat.

FORMVLA VI.

Licentia visitandi monasteria Monialium.

NOS, &c. Tibi dilecto nobis in Christo Reuerendo N. per præsentes facultatem damus, & mandatum visitandi omnia, & singula Monialium cœnobia ciuitatis, & diœcesis nostræ, teque Visitatorem nostrum constituimus, vt nostra, & alia quacumque nobis competenti auctoritate, Canonicas sanctiones, & sacri Concilij Trident. nostræque diœcesanæ synodi decreta, aliaque statuta, regulas, & ordinationes de obseruantia Regulari, pietate, moribus, Religione, regimine,

mine, bonorum administratione, clausura, & alijs rebus omnibus in capite, & membris omnium & singulorum monasteriorum eorumdem, exequutioni cures, & facias mandari, sub pœnis ac censuris tuo arbitrio infligendis, vbi & quando iustum fuerit, licere tibi volumus. Item coercendi, & cogendi omnes, & singulas vtriusque sexus personas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi potestatem facimus, atque ad huiusmodi visitationis acta nomine Cancellarij nostri recipienda, & conscribenda eligere, & assumere tibi liceat vnum, quem volueris ex N. N. & N. si qui tamen horũ Notarij non sint, ad acta publica scribẽda non adhibeantur. Postremò tibi etiam facultatem damus vt causa, & occasione huiusmodi visitationis, quoties opus fuerit, septa & clausuram eorumdem monasteriorum possis vnà cum vno ex illis, quos superiùs nominauimus, tibi adiuncta comite, ingredi, cui etiam comiti eo casu intra eadem septa ingrediendi licentiam impartimur. Præsentibus ad beneplacitum nostrum, & donec reuocentur per nos dumtaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

FORMVLA VII.

Licentiæ visitandi Monialium monasteria ex delegatione Apostolica.

NOS &c. Dilecto nobis in Christo Reuerendo N. salutem in Domino. De tua fide prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confisi, auctoritate Apost. nobis per diuersas litteras tum Apostolicas, tum etiam Illustrissimorum DD. Cardinalium super reformatione specialiter concessa tibi per præsentes committimus, & mandamus, vt monasteria Monialium S.S. N.N. & N. Ordinis S. N. existentia in diœcesi N. prout expediens tibi videbitur, visites, & de ipsorum monasteriorum statu, ac ipsarum Monialium vita, & moribus, Regularibus institutis, ac monasticæ disciplinæ obseruantia diligenter inquiras, ac super his, & quibuscumque abusibus, necnon criminibus, excessibus, & delictis, si quæ deprehenderis, processus facias, informationes quascumque sumas, atque alia, quæ tibi ad aures commisimus, & quæcumque in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & singulis plenam, amplam, & omnimodam potestatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & singulis Abbatissis, Priorissis, Præfectis, & alijs quibuscumque superioribus dictorum monasteriorum, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam censuris, alijsque pœnis Ecclesiasticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, nec te in visitatione, correctione, alijsque per te faciendis quoquo modo impediant per se, nec per alios quouis quæsito colore vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA VIII.

Licentia pro Confessario ordinario Monialium.

NOS &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores nostros, idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Ecclesia, & monasterio S.N. Confessiones Monialium audire, & sæcularium etiam, si quæ in eodem Monasterio erunt, easque absoluere valeas, præterquàm à casibus, & censuris nobis reseruatis à quibus absoluendi facultatem cum opus erit, tibi impartiemur. In clausuram Monasterij non ingredieris, nisi superpelliceo, & stola indutus, vt administres tantummodo S. Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Vnctionis, & spiritualem opem agonizantibus præstes, quibus casibus semper tuo hoc munere perfungeris, sociatus à duabus ex senioribus monialibus, quæ cum Confessiones audis, te etiam videre possint, licèt non audire. Caue, ne te Monasterij, aut Monialis alicuius quibuscumque

negotijs immiſceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris, niſi vt tantummodò petas, ea, quæ Eccleſiæ cultui, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum adminiſtrationi ſunt neceſſaria. Vocatus tamen, vt aliquod pręſtes ſpirituale conſilium, id efficе ad crates, quæ clauſæ ſint, præſenteſque adſint Moniales auſcultatrices, & non aliter, ſub pœnis in Conſtitutionibus felic. record. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, & arbitrio noſtro infligendis. Te in Domino admonentes, &c.

FORMVLA IX.

Licentia pro Confeſſario extraordinario Monialium.

NOS, &c. Facultatem concedimus R.P.D. Ordinis N. vt poſſit tamquam Confeſſarius extraordinarius audire confeſſiones Monialium S.N. ex occaſione feſti N. ſeruatis tamen aliàs ſeruandis ordinationibus ſolitis: & hæc facultas valeat per dies .... Datum &c.

FORMVLA X.

Licentiæ ampliſſimæ, etiam cum facultate caſuum Epiſcopo reſeruatorum pro Confeſſario Monialium.

NOS &c. Dilecto Tibi nobis in Chriſto N. Presbytero, cuius vita, & morum probitas per teſtificationes nobis factas probantur, vt Monialium Monaſterij S. N. Confeſſiones audire, eiſdemque Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare poſſis, cum facultate caſuum nobis reſeruatorum, necnon prædicti Monaſterij clauſuram in caſibus vrgentis neceſſitatis, atque Confeſſario aliàs permiſſis, ingredi, ſeruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœceſana noſtra Sacerdotibus, & Confeſſarijs Monialium præſcripta ſunt ad.... his noſtris literis facultatem concedimus, & impartimur, &c. Dat. &c.

FORMVLA XI.

Licentia pro Confeſſario Monialium neceſſitate vrgente intra clauſuram monaſterij miniſtraturo Sacramenta.

NOS, &c. Tibi N. Confeſſori & Curato Monialium S.N. à nobis deputato licentiam concedimus, vt iuramento priùs præſtito, ſi infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens de licentia Abbatiſſæ intus ſuperpelliceo, & ſtola, aliiſque officio tuo neceſſarijs tecum delatis, abſque vllo tecum ſocio poſſis ingredi clauſtra dicti Monaſterij, ſociatus ſemper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulæ ſigno, vt cæteræ omnes Moniales in tuo aduentu in Eccleſiam, aut cellulam ſuam ſe recipiant; tu ipſe verò comitatus, vt ſuprà, recta via accedas ad cellam ægrotantis ad Confeſſionem audiendam, interimque Cameræ oſtium maneat apertum, peractaque Sacramentorum adminiſtratione ſtatim diſcedas. Quòd ſi contingant eam mori, & ſepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeterium funeris cauſa ingredi poſſis, non aliter ac ſupra dictum eſt, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XII.

Licentia pro Capellano Monialium.

NOS, &c. Dilectio nobis in Chriſto N. Tibi, vt aſſeris, ab omni obligatione libero, & cognita per examen litterarum, intelligentia, ac Sacrarum cęremoniarum

tum peritia; his nostris litteris facultatem damus Missæ sacrum faciendi in Ecclesia exteriori R.R. Monialium S. N. infrascriptis seruatis conditionibus: decentem habitum clericalem, & coronam ad præscriptum constitutionum synodalium semper deferes: cum Moniali aliqua, aut alia persona in ipsius monasterij clausura degente non loqueris sub pœna...... pro eleemosyna Missæ quotidianæ nihil amplius percipies, quàm solitam eleemosynam: Missæ sacrum ne facias sine ministro idoneo, eoque tantùm decenti habitu induto, has autem nostras litteras tibi ad menses...... tantùm suffragari volumus; Dat.

FORMVLA XIII.

Licentia pro Prædicatore Monialium.

NOS, &c. Tibi R.P.N. Ordinis S.N. à Superiore tuo, & à nobis approbato facultatem concedimus, vt in Ecclesia exteriori monasterij Monialium S. N. quæ clausa sit, nullique auditores præsentes adsint, exceptis Capellano, & socio tuo, possis ex suggestu verbum Dei die...... prædicare cum deuotione, & iuxta S. Ecclesiæ Romanæ doctrinam, & peracta concione statim ab Ecclesia discedas nullo prorsus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia loca intermixto sub quovis pietatis, aut etiam consanguinitatis prætextu, nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ felicis record. Clementis Papæ VIII. sub pœnis arbitrio nostro, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIV.

Licentia pro Syndico Monialium.

NOS, &c. Dilecto nobis in Christo N. Cum ex Sacri Concilij Tridentini præscripto inter alia curæ, & solicitudini Episcopali commissa, Monialium regimen in temporalibus summoperè commendetur; Nos alijs grauioribus curis impliciti volentes monasterio Monialium S. N. de viro idoneo, qui protectioni, curæ, & defensioni rerum temporalium præfati monasterij præesse debeat, prouidere; de tuis probitate, diligentia, zelo, & integritate plurimum in Domino confisi, te in eiusdem monasterij, Monialiumque illius, Syndicum, & Curatorem cum facultatibus, & authoritatibus, ac præeminentijs hactenus consuetis, auctoritate nostra eligimus, constituimus, & deputamus; tibique præsentium tenore omnium, & singulorum monasterij prædicti bonorum, iurium, & rerum quarumcumque protectionem, curam, & defensionem, aliasque necessarias, & opportunas prouisiones quo ad temporalia tantùm committimus, & demandamus; seruata tamen semper in omnibus forma, & dispositione tam eiusdem Tridentini, quàm Episcopalium synodorum: nostrarumque constitutionum, seu decretorum, earumdemque Monialium formis, ac regulis: ita vt nihil in hoc munere præter solitum peragas, nisi præuio nostro beneplacito, & assensu, tibique etiam pro huiusmodi muneris executione, & non aliàs, aliter, nec alio modo, seruatis seruandis, licentiam, & facultatem, Moniales præfatas ad crates allocutorij tam publici, quàm priuati pro negotijs proprij monasterij eisdem Monialibus à nobis ad hunc effectum dumtaxat permissi, alloquendi quibuscumque diebus, & temporibus concedimus, & impartimur, præsentibus ad...... tantùm valituris.. In quorum, &c. Dat.

FORMVLA XV.

Licentia pro Factore Vrbano.

NOS, &c. Tibi N. Factori deputato ad res omnes monasterij S. N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt si aliquando ex magna necessitate

oportuerit te ingredi septa monasterij (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in alloquutorio publico expedire debeas) vt nunc nonnisi post ortum Solis, & associatus duabus Monialibus senioribus deputatis, & dato signo campanulæ, recta via pergas ad locum, vbi opera tua fuerit necessaria, & quàm primum inde te expedire procures; ita vt omninò exeas ante occasum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, seu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus nostris, seu eorum, quos deputauimus, præstes, sub pœnis, &c.

FORMVLA XVI.

Licentia pro Seruo Communi Monasterij.

NOS, &c. Licentia concedimus N. vt possit ingredi clausuram monasterij Monialium S. N. ad effectum .... ita tamen vt associetur à senioribus Monialibus ad id deputatis, cæteris Monialibus ex eius aspectu omninò secedentibus. Non ingrediatur autem monasterium ante signum Aue Maria dari solitum manè, nec ibi commoretur post signum Aue Maria vespertinum: ibi non comedat, nec bibat; ibique solùm se occupet in rebus ad eius artem, aut exercitium pertinentibus iuxtà necessitatem monasterij hic, & nunc occurrentem; non vagetur per monasterium: obseruet denique quæcumque alia in nostro generali edicto hac de re lato continentur. Hanc verò licentiam volumus durare ad menses .... Dat.

FORMVLA XVII.

Licentia pro Medico, & Chirurgo.

NOS, &c. Tibi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento priùs præstito septa monasteriorum Monialium Sanctorum N. & N. ingredi possis ad curandum infirmitatem earum, quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera, in lecto iacent, nec ad crates se transferre possunt; iureiurando te obstringentes, vt omni honestate seruata, non ingeras te in alias vllas res, nec cum alijs Monialibus, aut domicellis in monasterio manentibus loquaris, sed recta via eundo, & redeundo comitatus semper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatissa deputatis, præcedenteque semper ad tui ingressum campanulæ signo, & non nisi post ortum Solis ingrediaris, & ante occasum exeas, sub pœnis si contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVIII.

Licentia pro Operariis, & Fabris, Baiulis, aliisque Auxiliaribus, & Artificibus.

NOS, &c. Tibi N. Fabro lignario, seu baiulò, ac cæmentario, siue..... licentiam concedimus, vt iuramento priùs præstito clausuram monasterij S. N. ingredi possis, sociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatissa deputatis, atque in eo opere tuam per dies .... præstare, quam quantociùs perficere curabis, nec ad alia loca monasterij accedes, neque alijs te rebus, aut colloquijs vllo pacto immiscebis, tractando tantùm cum Abbatissa, aut alijs deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occasum semper exeas, serues que in omnibus præstitum in manibus nostris iuramentum, sub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIX.

Licentia pro Villicis, seu Colonis.

NOS, &c. Tibi N. villico monasterij S.N, licentiam concedimus, vt, quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino necessaria intra clausuram erunt deferenda, tunc in hospitium tantùm cum dictis rebus admitti possis, præsentibus Monialibus deputatis, vbi de alijs rebus quibuscumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere, aut ampliùs quàm necessitas deponendi dictos fructus postulat, manere; cùm in factoris æde, vt possis cibum sumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob causam ante omnia iuramentum præstare debebis in manibus eorum, qui à nobis sunt deputati, sub pœnis, &c.

FORMVLA XX.

Licentiæ pro Olitore, & alio Operario.

NOS, &c. Tibi N. licentiam concedimus per sex menses duraturam, vt iuramento priùs præstito, quando ab Abbatissa vocatus, necesse fuerit te ingredi clausura monasterij S.N. horti, aut viridarij colendi, seu fructus legendi, aut alteriùs similis operis causa, non aliter, quàm recto itinere in locum deputatum pergas; post ortum Solis associatus semper duabus Monialibus senioribus ab Abbatissa deputatis, nec in alium locum transeas, nec cum alia vlla sub quocumque prætextu loquaris, aut literas, vel nuncium intus, siue extra deferas, sed in omnibus iuramentum in manibus nostris præstitum obserues, & ante Solis occasum exeas, sub pœnis, &c.

FORMVLA XXI.

Licentiæ ad proponendam Capitulo Monialium puellam intra clausuram recipiendam causa educationis.

NOS, &c. Inhærentes facultati à Sacra Congregatione super negotijs Episcoporum, ac Regularium nobis concessæ, Romæ expeditæ sub die ..... & ad nos directæ licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij Monialium S. N. vt ipsis capitulariter congregatis proponere possit puellam N. intra monasterium recipiendam in educationem, & secretis suffragijs admittendam. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, nos faciat certiores. Dat.

FORMVLA XXII.

Licentiæ recipiendi in educationem puellam Capitulariter admissam.

NOS, &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ monasterij S. N. vt puellam N. annorum .... intra idem monasterium educandam recipere valeat, cum his tamen conditionibus, & non aliter: nimirum vt habitet in loco separato seorsim à Monialibus professis, ac nouitijs, ac pro puellis educandis destinato, sub gubernatione Magistræ ipsis deputatæ, & non alterius Monialis, aut Sororis particularis: vt viuat cum alijs puellis educandis ex communibus pane, vino, & alijs cibis à præfata Magistra suppeditandis: vt ingrediatur eo vestitu, qui virginali pudori, ac modestiæ conueniat; nullam secum famulam adducat; eamdem seruet clausuræ, & collocutorij legem, quam Moniales ipsæ; &, si semel

si semel exierit, nullam habeat ad dictum monasterium reuertendi facultatem. Hæc autem licentia à nobis conceditur vigore facultatis per Sacram Congregationem sub die...... nobis impartitæ, & à nobis recognitæ: & quòd præfata puella ab ipsis Monialibus capitulariter secretis suffragijs fuerit admissa (pro vt nobis constat ex attestatione dictæ Abbatissæ) quòdque anticipatè soluerit alimenta sex mensium (vt item nobis constat ex litteris......) certamque præstiterit fideiussionem N. ea modò dicto soluendi, vsq; dum puella intra monasterium manserit educanda; vt constat ex instrumento rogato per infrascriptum nostrum Notarium & Cancellarium. Dat.

FORMVLA XXIII.

Licentia ad proponendum Capitulo Monialium fœminam nobilem, eiusque socias, vt possint ingredi clausuram causa conuersandi cum Monialibus.

NOS, &c. Inhærentes facultati nobis concessæ à S.D.N. Innocent. X. per Breue expeditum Romæ sub die...... licentiam concedimus R. Matri N. Abbatissæ Monasterij Monialium S. N. vt ipsis Monialibus capitulariter congregatis proponere possit, & valeat Illustris. Dom. N. secretis suffragijs admittendam, vt ingredi possit præfati monasterij clausuram associata à Domina N. Domina N. & Domina N. à dicta Illustrissima Domina N. ad talem effectum electis iuxtà tenorem Breuis à S.D.N. Innocentio X. obtenti, ac expediti vt supra, ad inuisendas Moniales: & quidem ad quinquennium; ita tamen, vt vna vice tantùm quolibet ex dictis quinque annis modo dicto ingredi valeat. Volumus autem, vt Abbatissa per literas ab ipsa subscriptas, & monasterij sigillo munitas de eo, quod hac in re gestum fuerit, certiores nos reddat. Dat.

FORMVLA XXIV.

Licentia pro fœmina nobili, eiusque Socijs electis, capitulariter admissis ad ingrediendum monasterium causa conuersandi cum Monialibus.

NOS, &c. Cum Illustris. Dom. N. vxor Illustris. Comitis N. Fratris Eminentiss. ac Reuerendiss. D. Cardin. N. coram nobis sufficienter comprobauerit iuxtà S. D.N. Innoc. X. concessionem ipsi factam, sub die...... expeditam, à nobis recognitam, ac registratam in nostra Episcopali Cancellaria, se esse vxorem dicti Illustr. D. N. Fratris Eminentiss. ac Reuerendiss. D. Card. N. proinde Nos inhærentes præfatæ concessioni licentiam concedimus præfatæ Illustris. D. N. vt associata à Domina N. Domina N. & Domina N. per dictam Illustris. Dominam electis (quæ modesto, ac decenti habitu indutæ ingrediantur, & semel electæ nec variari, nec mutari possint, nisi alicuius earum obitu eueniente) ingredi possit clausuram monasterij Monialium S. N. per quinquennium; vna tamen vice tantùm pro quolibet annò dicti quinquennij, idq; attento consensu Monialium præfati monasterij capitulariter præstito suffragijs secretis; pro vt constat ex literis R. Abbatissæ dicti monasterij nobis exhibitis, & per nos recognitis, ac in Cancellaria nostra Episcopali repositis (nō tamen Dominicis, seu alijs festiuis, aut Vigiliarum diebus, neq; Quadrag. vel Aduentus temporibus) ac cum eisdem Monialibus conuersari, & refectionem etiam sumere corporalem: dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum causa dictum Monasterium præfata Illustris. Domina N. eiusq; Sociæ electæ ingrediuntur, non visitent, neq; ipsa, & multò minùs dictæ Sociæ inibi pernoctent; vt constat ex tenore præfati Breuis, &c. Dat.

FORMVLA XXV.

Licentia pro Regularibus accessuris ad Moniales iuxtà Vrbani VIII. indultum.

NOS, &c. Concedimus licentiam R.P.N. vt die..... Mensis..... hora..... vna cum R.N. Confessario ordinario R.R. Monialium S.N. possit accedere ad collocuto-

locutorium earumdem, ibiq; assistentibus ipso Confessario,& Auscultatricibus,loqui cum R.Sorore N.eius consanguinea in..... Gradu consanguinitatis, ad summum per duas horas; & non cum alia Moniali;licentia hac aliàs minimè ei suffragatura. Hanc autem ipsam licentiam præfato Confessario tradat, qui illam apud se debebit retinere, nec ea ipsi vllo modo suffragetur, si hoc ipso anno quatuor vicibus similem facultatem iam obtinuit ad inuisendam, & alloquendam dictam Monialem. Aduertat dèmum, si non obseruet has omnes conditiones, se pœnis in decreto Sixti V.Nonis Maij 1590. editis eò ipsò subiacere, & arbitrio Sacræ Congregat. etiam seuerius puniendum, ac si nullam licentiam obtinuisset. Dat.

FORMVLA XXVI.

Licentiæ pro Laicis accessuris ad Monialium collocutoria causa alloquendi illas.

NOS, &c. Concedimus licentiam Domino N. vt possit horis congruis adire collocutorium Monialium S. N. ibiq; loqui cum R. Moniali N. de rebus, ac negotijs hic, & nunc occurrentibus; non tamen die festiuo, aut tempore Quadragesimæ, vel Aduentus, vel Vigiliæ;& cum assistentia Auscultatricum ad munus hoc deputatarum iuxtà nostrum generale edictum. Volumus autem hanc licentiam durare ad menses...... Dat.

FORMVLA XXVII.

Licentiæ pro laicis accessuris ad Moniales sed solum ad Rotas.

NOS, &c. Licentiam concedimus N. vt horis congruis possit adire Moniales Monasterij S.N. eisq; deferre res necessarias, aut eleemosynas; seruatis in reliquo conditionibus in edicto nostro generali hac de re edito contentis, & non aliter, nec aliàs. Hanc autem licentiam volumus durare ad Menses.... Dat.

FORMVLA XXVIII.

Iuramenti præstandi ab admittendis intra monasteria Monialium.

EGO N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confessarius electus, & deputatus monasterij S. N. polliceor, & iuro, me eos tantùm ob casus clausuram monasterij ingressurum, quos vrgens necessitas afferet, hoc est, vt infirmarum Monialium Confessiones audiam, ijsdemque Oleum Sãctum præbeam,earumdemq;animas ex ritu S.Ecclesiæ commendem, (*si Medicus fuerit dicat*, vt infirmarum curationi vacem. *Si ex alijs, adiungat*, vt murum ædificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, seu cancellos, aut ianuas, *& sic deinceps, prout vniuscuiusque erit ars, & occasio monasterium ingrediendi, quæ semper explicetur.*) Quibus casibus ita me habebo, vt nonnisi claro die ingrediar, & ante Solis occasum egrediar,& præter munus meum, quod ritè administrare curabo,nihil aliud omninò in monasterio agam, neque colloquiis vllis vtar, sed egomet (*si Confessarius sit*) personaliter Stola indutus, & superpelliceo accedam (*si Medicus erit*) aliud Medicos non ducam, nisi qui aliis etiam monasteriis medeantur, & facultatem in scriptis de nouo pariter habeant, (*si alij erunt*) neque colloquiis vllis vtar,ac ipsemet personaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, nisi obtenta à superioribus licentia in scriptis. Ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

FINIS.

INDEX
RERVM MAGIS NOTABILIVM,
Quæ in hac Tractatione continentur.
Prior numerus designat Caput, posterior verò numerum Capitis.

Reci-

Licen-

Clausura quò ad ingressum.

Admit-

Plu-

I

Ieiunium.

Ignorantia.

Immunitas Ecclesiæ.

Incorrigibilis.

Indulgentia.

Idque

Quæ

Debet

Immò

P

Papa.

Rem

Præscriptio.

Priuilegia Monialium.

Processio.

Professio religiosa.

Professa.

Prohibitio.

Puella.

Quan-

Mo-

Exci-

FINIS.

